

Bundel - Commissie Bestuur van 21 januari 2022

Agenda bijlagen

Brief met uitnodiging commissie Bestuur 21 januari 2022

Agenda Commissie Bestuur 21 januari 2022

- 1 Opening en mededelingen van de voorzitter
Agendapunten gedeputeerde Van der Maas: 3.1 en 6.1
Agendapunten gedeputeerde Van der Velde: 5 en 6
Agendapunten gedeputeerde De Bat: 7
- 2 Vaststellen agenda
- 3 Informatie-uitwisseling, d.w.z.:
Tijdsplanning voor het gehele agendapunt: 45 minuten, waarvan 15 minuten voor IPO.
- 3.1 Vast terugkerend agendapunt: IPO
Afdoeningsvoorstel: informeren
- 3.2 Mededelingen van gedeputeerden
Afdoeningsvoorstel: informeren
- 3.3 Vragen van commissieleden over het nieuws van de dag
Vragen over actuele onderwerpen (vanaf 48 uur voorafgaand aan de commissie) kunnen maximaal in één commissie worden gesteld, mits vooraf gemeld bij de voorzitter. De voorzitter bekijkt dan op welke plaats in de vergaderorde de vragen het best kunnen worden gesteld. De vragen dienen kort en zakelijk te zijn.
Afdoeningsvoorstel: informeren
- 3.4 Andere vragen van commissieleden over onderwerpen die niet op de agenda staan
Deze vragen vóór woensdag 19 januari om 9.00 uur aanmelden bij de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl
Afdoeningsvoorstel: informeren
- 4 Gelegenheid om in te spreken
Aanmelden voor inspreken tot maximaal een uur vóór aanvang van de vergadering bij de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl
Maximaal 30 minuten insprekgelegenheid/per spreker maximaal 5 minuten. De commissie stelt alleen verduidelijkende vragen aan sprekers.
Geen onderlinge commissiediscussie bij dit punt.
- 5 Brief GS van 21 december 2021 over 4e Begrotingswijziging 2022 RUD Zeeland Ondernijning - 110558
Tijdsplanning: 40 minuten
Afdoeningsvoorstel: behandelen (controleren/kader stellen).
Mogelijkheid tot indienen van een zienswijze door PS. Vaststelling zienswijze door PS uiterlijk op 11 februari 2022.
Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 18 januari aanstaande, 10.00 uur, in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.
Brief GS van 21 december 2021 4e Begrotingswijziging 2022 RUD Zeeland Ondernijning - 110558
Brief GS (bijlage) van 21 december 2021 Uitnodiging van RUD indienen zienswijze begrotingswijziging kosten plan van aanpak ondernijning - 110558
Brief GS (bijlage) van 21 december 2021 AB-voorstel begrotingswijziging PVA Ondernijning - 110558
Brief GS (bijlage) van 21 december 2021 Deelverslag AB RUD Zeeland mbt aanbieding begrotingswijziging kosten plan van aanpak ondernijning - 110558
Brief RUD Zeeland (bijlage) van 14 januari 2022 Definitief advies begeleidingscommissie - 4e begrotingswijziging 2022 RUD - PVA Ondernijning - 110558
Brief GS (bijlage) van 21 december 2021 Rol en taken RUD Zeeland op gebied van Ondernijning 2022 - 110558
Vragen CU en antwoorden over 4e Begrotingswijziging 2022 RUD Zeeland Ondernijning - 110558
- 6 Brief GS van 7 december 2021 inzake 3e Voortgangsrapportage Wind in de zeilen - 108708
Tijdsplanning: 60 minuten
Afdoeningsvoorstel : behandelen (informeren).
Hierbij betrekken agendapunt 6.1: Brief GS van 22 november 2021 over voortgang Delta kenniscentrum - 106496
Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 18 januari aanstaande, 10.00 uur, in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.
Brief GS van 7 december 2021 inzake 3e Voortgangsrapportage Wind in de zeilen - 108708

Brief GS van 7 december 2021 (bijlage - 3e voortgangsrapportage) Wind in de Zeilen 24 november 2021 - uitvoeringsregisseur - 108708

Vragen CU en antwoorden over Brief GS van 7 december 2021 inzake 3e Voortgangsrapportage Wind in de zeilen - 108708

Vragen PvdA en antwoorden over Brief GS van 7 december 2021 inzake 3e Voortgangsrapportage Wind in de zeilen - 108708

6.1 Brief GS van 22 november 2021 over voortgang Delta kenniscentrum - 106496

*Deze brief is op 17 december 2021 door Provinciale Staten overgedragen aan commissie Bestuur. Afdoeningsvoorstel: betrekken bij behandelen (informer) agendapunt 6: Brief GS van 7 december 2021 inzake 3e Voortgangsrapportage Wind in de zeilen - 108708
Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 18 januari aanstaande, 10.00 uur, in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.*

Brief GS van 22 november 2021 over voortgang Delta kenniscentrum - 106496

Vragen PRO en antwoorden over Brief GS van 22 november 2021 over voortgang Delta kenniscentrum - 106496

7 Brief GS van 9 november 2021 over Voortgangsrapportages grote projecten en risicoparagraaf augustus, september en oktober 2021 - 104880

Tijdsplanning: 10 minuten

Afdoeningsvoorstel: behandelen (informer) / controleren).

In commissie Bestuur wordt de risicoparagraaf behandeld.

Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 18 januari aanstaande, 10.00 uur, in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.

Brief GS van 9 november 2021 Voortgangsrapportages grote projecten en risicoparagraaf augustus, september en oktober 2021 - 104880

Brief GS (bijlage) van 9 november 2021 Risicoparagraaf augustus-september-oktober 2021 - 104880

Brief GS (bijlage) van 9 november 2021 Voortgangsrapportage Programma Natuurpakket Westerschelde - 104880

Brief GS (bijlage) van 9 november 2021 Voortgangsrapportage Project N290 Traverse Kapellebrug - 104880

Brief GS (bijlage) van 9 november 2021 Voortgangsrapportage Project N673 Zanddijk - 104880

Brief GS (bijlage) van 9 november 2021 Voortgangsrapportage Project Waterdunen - 104880

Brief GS (bijlage) van 9 november 2021 Voortgangsrapportage Project Zeeuws Deltaplan Zoet Water - 104880

Vragen CU en antwoorden over Voortgangsrapportages grote projecten en risicoparagraaf augustus september en oktober 2021 - 104880

8 Concept besluitenlijst van vergadering van 14 oktober 2021

Afdoeningsvoorstel: vaststellen

Wilt u eventuele op- of aanmerkingen voor dinsdag 18 januari, 10.00 uur melden bij de commissiegriffier via me.trimpe@zeeland.nl.

Besluitenlijst (concept) Commissie Bestuur 14 oktober 2021

9 Toezeggingenlijst

Tijdsplanning: 15 minuten voor gehele agendapunt inclusief onderliggende brief met afhandeling toezegging. Hierbij betrekken: brief onder agendapunt 9.1

Afdoeningsvoorstel: informeren en instemmen met advies om commissietoezegging nr. 48, aan commissie overgedragen toezegging nr. 71 en PS-toezeggingen nr's. 173, 26 en 27 als voldoende afgehandeld te beschouwen en af te voeren.

Toezeggingenlijst commissie Bestuur 21 januari 2022

9.1 Brief GS van 2 november 2021 over Afdoen toezegging agendapunt 3.4 vragen in commissie Ruimte 16 september 2021 inzake uithalers en drugslabs Zeeland - 103428

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming en instemmen met advies om aan commissie Bestuur overgedragen toezegging nr. 71 als voldoende afgehandeld te beschouwen

Brief GS van 2 november 2021 Afdoen toezegging agendapunt 3.4 vragen in commissie Ruimte 16 september 2021 inzake uithalers en drugslabs Zeeland - 103428

10 Volgende vergadering: vrijdag 11 maart 2022, 10.30 uur

11 Sluiting

100 Ingekomen stukken ter kennisneming en informatie

De commissieleden kunnen in de vergadering aangeven welke van de ter kennisneming geagendeerde stukken zij een volgende keer willen bespreken onder opgave van het doel van de teruggevraagde behandeling

De vragen dienen uiterlijk dinsdag ná de commissievergadering, 10.00 uur, te worden gemeld bij de commissiegriffier

101 Brief GS van 1 oktober 2021 aan voorzitter PS over advies CBB inzake klacht burger tegen ambtenaren - 98068

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 1 oktober 2021 aan voorzitter PS over advies CBB inzake klacht burger tegen ambtenaren - 98068

Brief GS van 28 september 2021 aan burger over advies CBB inzake klacht ambtenaren - 98068

Brief GS (bijlage - advies CBB) van 5 oktober 2021 over klacht burger - 98068

Brief GS (bijlage - verslag CBB) van 5 oktober 2021 over klacht burger - 98068

Brief GS (bijlage - uitspraak rechtbank) van 5 oktober 2021 over klacht burger - 98068

Brief GS (bijlage - uitspraak rechtbank - brief aan ambtenaar) van 5 oktober 2021 over klacht burger - 98068

Vragen CU en antwoord over GS-brieven inzake Wob-verzoeken (punt 101 en 105)

102 Brief GS van 22 oktober 2021 over Protocol geheimhouding - 101478

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 22 oktober 2021 Protocol geheimhouding - 101478

103 Brief GS van 15 oktober 2021 met Draaiboek tolvrije Westerscheldetunnel - 99728

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 15 oktober 2021 met Draaiboek tolvrije Westerscheldetunnel - 99728

Brief GS (bijlage) van 15 oktober 2021 Draaiboek tolvrije Westerscheldetunnel - 99728

104 Brief Stichting Zeeland Tolvrij van 25 oktober 2021 met Afschrift van brief met bemerkingen en reactie inzake Draaiboek tolvrije Westerscheldetunnel - 101791

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief Stichting Zeeland Tolvrij van 25 oktober 2021 Afschrift van brief met bemerkingen en reactie inzake Draaiboek tolvrije Westerscheldetunnel - 101791

105 Brief GS van 2 november 2021 aan PS over Wob-verzoek en beroepschrift PwC rapport - 103164

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 2 november 2021 aan PS over Wob-verzoek en beroepschrift PwC rapport - 103164

Brief GS van 2 november 2021 (Bijlage 1 - brief aan burger) - beroepschrift WOB rapport PwC - 103164

Brief GS van 2 november 2021 (Bijlage 2 - brief aan burger (22 juni 2021)) afwijzen WOB-verzoek inzake ontvlechting Evides, PwC-rapportage - 103164

106 Brief GS van 9 november 2021 over eindrapport Berenschot inzake verkenning naar samenwerking tussen GGD, VRZ en RUD

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 9 november 2021 -Eindrapport verkenning naar samenwerking GGD, RUD en VRZ - 104878

Brief GS (bijlage brief GGD, RUD, VRZ) van 9 november 2021 - eindrapport verkenning samenwerking GGD, RUD en VRZ - 104878

Brief GS (bijlage -verkenning) van 9 november 2021 - Eindrapport verkenning samenwerking GGD, RUD en VRZ - 104878

Vragen CDA en antwoorden over Brief GS van 9 november 2021 over eindrapport Berenschot

107 Brief GS van 16 november 2021 over subsidieregeling opruiming drugsafval - 105902

Brief GS van 16 november 2021 - subsidieregeling opruiming drugsafval - 105902

Vragen CU en antwoorden over subsidieregeling opruiming drugsafval

Vragen CU en antwoorden over subsidieregeling opruiming drugsafval - bijlage landelijk overzicht synthetische drugs 1e helft 2021

108 Brief GS van 16 november 2021 over Advies artikel 12-rapport Vlissingen 2020 - 105906

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 16 november 2021 aan minister BZK over Advies artikel 12-rapport Vlissingen 2020 - 105906

Brief GS van 16 november 2021 Advies artikel 12-rapport Vlissingen 2020 - 105906

Brief GS (bijlage) van 16 november Artikel 12-rapport Vlissingen 2020 - 105906

109 Brief GS van 30 november 2021 met Reactie op e-mail van journalist van 23 november 2021 over een Wob-verzoek - 107285

afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 30 november 2021 Reactie op e-mail van journalist van 23 november 2021 over een Wob-verzoek - 107285

110 Brief GS van 26 november 2021 over Stand van zaken huisvesting statushouders en opvang asielzoekers - 107319

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 26 november 2021 Stand van zaken huisvesting statushouders en opvang asielzoekers - 107319

111 Besluitenlijst vergadering commissie Integriteit 20 september 2021 - 109545

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Besluitenlijst Commissie Integriteit 20 september 2021

112 Brief GS van 14 december 2021 over Ontvlechting Evides - 109967

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 14 december 2021 over Ontvlechting Evides - 109967

113 Brief GS van 14 december 2021 over Beleidsplan 2022 NV Westerscheldetunnel - 109977

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 14 december 2021 over Beleidsplan 2022 NV Westerscheldetunnel - 109977

Brief GS (bijlage - beleidsplan) van 14 december 2021 over Beleidsplan 2022 NV Westerscheldetunnel - 109977

Vragen GL en antwoorden over Brief GS van 14 december 2021 over Beleidsplan 2022 NV Westerscheldetunnel - 109977

114 Brief GS van 14 december 2022 over Financieel toezicht gemeenten en gemeenschappelijke regelingen 2022 - 109994

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 14 december 2022 over Financieel toezicht gemeenten en gemeenschappelijke regelingen 2022 - 109994

115 Brief Rekenkamer van 17 december 2021 over Onderzoeksprogramma 2022 - 110265

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief Rekenkamer van 17 december 2021 Onderzoeksprogramma 2022 - 110265

116 Mail provincieadvocaat van 21 december 2021 over Vonnis Rechtbank 17 dec 2021 - beroep - BRE 21-1308 WET - 55427

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Mail provincieadvocaat van 21 december 2021 over Vonnis Rechtbank 17 dec 2021- beroep - BRE 21-1308 WET - 55427

Vonnis Rechtbank 17 dec 2021 - beroep - BRE 21-1308 WET - 55427

117 Brief GS van 21 december 2021 over Evaluatie protocol geheimhouding - 110543

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 21 december 2021 Evaluatie protocol geheimhouding - 110543

Brief GS (bijlage) van 21 december 2021 Evaluatie digitale terinzagelegging in Citrix - 110543

Brief GS (bijlage) van 21 december 2021 Evaluatie protocol uitwisseling geheime informatie door GS aan PS en aan Statencommissies - 110543

118 Brief GS van 21 december 2021 over Strategisch Plan North Sea Port - 110544

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 21 december 2021 Strategisch Plan North Sea Port - 110544

Brief GS (bijlage) van 21 december 2021 Strategisch plan North Sea Port - 110544

Brief GS (bijlage) van 21 december 2021 Meerjarenvisie Ondernijning 2021-2025 North Sea Port - 110544

Brief GS (bijlage) van 21 december 2021 Notitie Transparante rolverdeling aanpak ondermijnende criminaliteit - 110544

Brief GS (bijlage) van 21 december 2021 Rol North Sea Port als havenbedrijf in de aanpak van ondermijnende criminaliteit - 110544

119 Brief GS van 21 december 2021 over Evaluatie legesverordening, grondwaterverordening en milieuleges Omgevingswet - 110553

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 21 december 2021 Evaluatie legesverordening, grondwaterverordening en milieuleges Omgevingswet - 110553

Brief GS van 21 december 2021 (Bijlage 1) Rapportage evaluatie legesverordening en grondwaterverordening - 110553

Brief GS van 21 december 2021 (Bijlage 2) Aanbevelingen ANG inclusief reactie Provincie - 110553

120 Brief GS van 21 december 2021 over Ondernemingsplan PZEM 2022 - 110542

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Brief GS van 21 december 2021 Ondernemingsplan PZEM 2022 - 110542

Brief GS (Bijlage 1) van 21 december 2021 - Ondernemingsplan PZEM 2022 - 110542

Brief GS (Bijlage 2) van 21 december 2021 - Notitie PZEM Ondernemingsplan 2022 - 110542

Aan: Statencommissie Bestuur

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Uitnodiging en agenda vergadering commissie Bestuur op 21 januari 2022	107312	M.E. Trimpe +31 6 28904113	

Middelburg, 11 januari 2022

Geachte commissieleden,

Namens de voorzitter nodig ik u uit voor de openbare **digitale** vergadering van de commissie Bestuur op vrijdag 21 januari 2022. De vergadering vindt plaats via een video-conferentie (Teams) van 9.00 tot uiterlijk 12.30 uur, met inbegrip van een korte pauze. De instructie met inloginformatie volgt in iBabs. Als bijlage bij deze brief treft u de agenda van de commissievergadering aan; de vergaderstukken vindt u in het papierloos vergadersysteem iBabs. In overleg met de Agendacommissie is bij ieder agendapunt aangegeven wat het te verwachten tijdsbestek is van de behandeling ervan.

Wij vernemen graag uiterlijk dinsdag 18 januari vóór 10.00 uur welke commissieleden namens uw fractie het woord voeren per agendapunt.

Uw feitelijke (technische) vragen dienen schriftelijk aan de commissiegriffier toegezonden te worden voor dinsdag 18 januari 10.00 uur, via me.trimpe@zeeland.nl.

Over het stellen van vragen gelden de volgende afspraken:

- Niet-actuele vragen dienen gesteld te worden in de desbetreffende commissie; ('vragen over onderwerpen die niet op de agenda staan'); indienen van deze vragen kan tot uiterlijk woensdag 19 januari vóór 9.00 uur.
- Vragen over actuele zaken ('nieuws van de dag tot 48 uur voor aanvang van de vergadering') kunnen maximaal in één commissie worden gesteld, mits vooraf gemeld bij de voorzitter. De voorzitter bekijkt dan op welke plaats in de vergaderorde de vragen het best kunnen worden gestel.

De commissieleden kunnen aangeven welke van de ter kennisneming geagendeerde stukken zij een volgende keer willen bespreken, onder opgave van het doel van de teruggevraagde behandeling. De vragen dienen uiterlijk dinsdag ná de commissievergadering, voor 10.00 uur te worden gemeld bij de commissiegriffier.

Met vriendelijke groet,
namens de voorzitter,

Margreeth Trimpe,
Commissiegriffier Bestuur

Bijlagen:

1. Agenda vergadering commissie Bestuur 21 januari 2022

Agenda Commissie Bestuur

Datum	21-01-2022
Tijd	9:00 - 12:30
Locatie	Digitaal via Teams
Voorzitter	C.L.M. van den Berge
Toelichting	Eerste deel vergadering: 9.00 - 10.50 uur Korte pauze: 10.50 - 11.00 uur Tweede deel vergadering: 11.00-12.30 uur

- 1 Opening en mededelingen van de voorzitter**
Agendapunten gedeputeerde Van der Maas: 3.1 en 6.1
Agendapunten gedeputeerde Van der Velde: 5 en 6
Agendapunten gedeputeerde De Bat: 7
- 2 Vaststellen agenda**
- 3 Informatie-uitwisseling, d.w.z.:**
Tijdsplanning voor het gehele agendapunt: 45 minuten, waarvan 15 minuten voor IPO.
- 3.1 Vast terugkerend agendapunt: IPO**
Afdoeningsvoorstel: informeren
- 3.2 Mededelingen van gedeputeerden**
Afdoeningsvoorstel: informeren
- 3.3 Vragen van commissieleden over het nieuws van de dag**
Vragen over actuele onderwerpen (vanaf 48 uur voorafgaand aan de commissie) kunnen maximaal in één commissie worden gesteld, mits vooraf gemeld bij de voorzitter. De voorzitter bekijkt dan op welke plaats in de vergaderorde de vragen het best kunnen worden gesteld. De vragen dienen kort en zakelijk te zijn.
Afdoeningsvoorstel: informeren
- 3.4 Andere vragen van commissieleden over onderwerpen die niet op de agenda staan**
Deze vragen vóór woensdag 19 januari om 9.00 uur aanmelden bij de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl
Afdoeningsvoorstel: informeren
- 4 Gelegenheid om in te spreken**
Aanmelden voor inspreken tot maximaal een uur vóór aanvang van de vergadering bij de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl
Maximaal 30 minuten inspreekgelegenheid/per inspreker maximaal 5 minuten. De commissie stelt alleen verduidelijkende vragen aan sprekers.
Geen onderlinge commissiediscussie bij dit punt.

- 5 Brief GS van 21 december 2021 over 4e Begrotingswijzing 2022 RUD Zeeland Ondernijning - 110558**
Tijdsplanning: 40 minuten
Afdoeningsvoorstel: behandelen (controleren/kader stellen).
Mogelijkheid tot indienen van een zienswijze door PS. Vaststelling zienswijze door PS uiterlijk op 11 februari 2022.
Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 18 januari aanstaande, 10.00 uur, in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.
- 6 Brief GS van 7 december 2021 inzake 3e Voortgangsrapportage Wind in de zeilen - 108708**
Tijdsplanning: 60 minuten
Afdoeningsvoorstel : behandelen (informereren).
Hierbij betrekken agendapunt 6.1: Brief GS van 22 november 2021 over voortgang Delta kenniscentrum - 106496
Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 18 januari aanstaande, 10.00 uur, in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.
- 6.1 Brief GS van 22 november 2021 over voortgang Delta kenniscentrum - 106496**
Deze brief is op 17 december 2021 door Provinciale Staten overgedragen aan commissie Bestuur.

Afdoeningsvoorstel: betrekken bij behandelen (informereren) agendapunt 6: Brief GS van 7 december 2021 inzake 3e Voortgangsrapportage Wind in de zeilen - 108708
Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 18 januari aanstaande, 10.00 uur, in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.
- 7 Brief GS van 9 november 2021 over Voortgangsrapportages grote projecten en risicoparagraaf augustus, september en oktober 2021 - 104880**
Tijdsplanning: 10 minuten
Afdoeningsvoorstel: behandelen (informereren / controleren).
In commissie Bestuur wordt de risicoparagraaf behandeld.
Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 18 januari aanstaande, 10.00 uur, in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.
- 8 Concept besluitenlijst van vergadering van 14 oktober 2021**
Afdoeningsvoorstel: vaststellen
Wilt u eventuele op- of aanmerkingen voor dinsdag 18 januari, 10.00 uur melden bij de commissiegriffier via me.trimpe@zeeland.nl.
- 9 Toezeggingenlijst**
Tijdsplanning: 15 minuten voor gehele agendapunt inclusief onderliggende brief met afhandeling toezegging.
Hierbij betrekken: brief onder agendapunt 9.1
Afdoeningsvoorstel: informeren en instemmen met advies om commissietoezegging nr. 48 en PS-toezeggingen nr's. 173, 26 en 27 als voldoende afgehandeld te beschouwen en af te voeren.

- 9.1** **Brief GS van 2 november 2021 over Afdoen toezegging agendapunt 3.4 vragen in commissie Ruimte 16 september 2021 inzake uithalers en drugslabs Zeeland - 103428**
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming en instemmen met advies om aan commissie Bestuur overgedragen toezegging als voldoende afgehandeld te beschouwen
- 10** **Volgende vergadering: vrijdag 11 maart 2022, 10.30 uur**
- 11** **Sluiting**
- 100** **Ingekomen stukken ter kennisneming en informatie**
De commissieleden kunnen in de vergadering aangeven welke van de ter kennisneming geagendeerde stukken zij een volgende keer willen bespreken onder opgave van het doel van de teruggevraagde behandeling
De vragen dienen uiterlijk dinsdag ná de commissievergadering, 10.00 uur, te worden gemeld bij de commissiegriffier
- 101** **Brief GS van 1 oktober 2021 aan voorzitter PS over advies CBB inzake klacht burger tegen ambtenaren - 98068**
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
- 102** **Brief GS van 22 oktober 2021 over Protocol geheimhouding - 101478**
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
- 103** **Brief GS van 15 oktober 2021 met Draaiboek tolvrije Westerscheldetunnel - 99728**
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
- 104** **Brief Stichting Zeeland Tolvrij van 25 oktober 2021 met Afschrift van brief met bemerkingen en reactie inzake Draaiboek tolvrije Westerscheldetunnel - 101791**
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
- 105** **Brief GS van 2 november 2021 aan PS over Wob-verzoek en beroepschrift PwC rapport - 103164**
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
- 106** **Brief GS van 9 november 2021 over eindrapport Berenschot inzake verkenning naar samenwerking tussen GGD, VRZ en RUD**
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
- 107** **Brief GS van 16 november 2021 over subsidieregeling opruiming drugsafval - 105902**
- 108** **Brief GS van 16 november 2021 over Advies artikel 12-rapport Vlissingen 2020 - 105906**
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

109	Brief GS van 30 november 2021 met Reactie op e-mail van journalist van 23 november 2021 over een Wob-verzoek - 107285
afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
110	Brief GS van 26 november 2021 over Stand van zaken huisvesting statushouders en opvang asielzoekers - 107319
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
111	Besluitenlijst vergadering commissie Integriteit 20 september 2021 - 109545
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
112	Brief GS van 14 december 2021 over Ontvlechting Evides - 109967
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
113	Brief GS van 14 december 2021 over Beleidsplan 2022 NV Westerscheldetunnel - 109977
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
114	Brief GS van 14 december 2022 over Financieel toezicht gemeenten en gemeenschappelijke regelingen 2022 - 109994
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
115	Brief Rekenkamer van 17 december 2021 over Onderzoeksprogramma 2022 - 110265
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
116	Mail provincieadvocaat van 21 december 2021 over Vonnis Rechtbank 17 dec 2021 - beroep - BRE 21-1308 WET - 55427
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
117	Brief GS van 21 december 2021 over Evaluatie protocol geheimhouding - 110543
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
118	Brief GS van 21 december 2021 over Strategisch Plan North Sea Port - 110544
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
119	Brief GS van 21 december 2021 over Evaluatie legesverordening, grondwaterverordening en milieuleges Omgevingswet - 110553
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming
120	Brief GS van 21 december 2021 over Ondernemingsplan PZEM 2022 - 110542
Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
4 ^e Begrotingswijziging 2022 RUD Zeeland mbt ondermijning	110264		

Middelburg, 21 december 2021

Geachte voorzitter,

De RUD Zeeland heeft u haar vierde begrotingswijziging 2022 voor zienswijze voorgelegd. Met deze brief informeren wij u over de achtergrond van de begrotingswijziging, gaan wij in op de benodigde middelen en adviseren wij u over een mogelijke zienswijze.

Achtergrond begrotingswijziging: aanpak ondermijning in Zeeland

Het is de laatste jaren steeds duidelijker geworden dat ondermijnende criminaliteit de samenleving ontwricht. Dit vraagt niet alleen inzet van de politie en OM, maar ook van overheden als gemeenten en provincie. Een integrale aanpak, zowel preventief als repressief, waarbij overheden elkaar aanvullen.

Daarin kan de RUD Zeeland een belangrijke rol spelen als vergunningverlener, toezichthouder en handhaver. De deelnemers van de RUD hebben daarom besloten het takenpakket van de RUD uit te breiden met de aanpak van ondermijning.

Het AB van de RUD heeft hiervoor een plan van aanpak goedgekeurd waarvoor structureel 3,5 fte extra nodig is, te beginnen met 0,5 fte in 2022 voor een taakaccenthouder. Deze taakaccenthouder fungeert in 2022 als kwartiermaker zodat de RUD in 2023 van start kan gaan met de daadwerkelijke aanpak van ondermijning. Daarnaast heeft de RUD vanaf 2023 1 fte extra nodig om binnen de reguliere VTH werkzaamheden ogen en oren in het veld te zijn; en 2 fte voor controles en onderzoeken, denk bijvoorbeeld aan uitgebreide scans van industrieterreinen.

De RUD gaat de inzet en kosten voor deze taak na 3 jaar evalueren.

Benodigde middelen

De RUD Zeeland begroot de uitvoering van de ondermijningstaak voor de provincie op € 47.900 structureel vanaf 2023. De werkelijke kosten voor de provincie rekent de RUD Zeeland achteraf per jaar af. Na 3 jaar evalueert de RUD de kosten. De financiële gevolgen van deze begrotingswijziging van de RUD Zeeland zullen wij betrekken bij de provinciale voorjaarsnota.

Voorstel in te dienen zienswijze

Wij adviseren u een positieve zienswijze in te dienen op de vierde begrotingswijziging 2022.

Het is de laatste jaren steeds duidelijker geworden dat ondermijnende criminaliteit de samenleving ontwricht. Dit vraagt niet alleen inzet van de politie en OM, maar ook van overheden als gemeenten en provincie. Een integrale aanpak, zowel preventief als repressief, waarbij overheden elkaar aanvullen. Daarin kan de RUD Zeeland een belangrijke rol spelen als vergunningverlener, toezichthouder en handhaver. De RUD Zeeland heeft 'ogen en oren' in het veld, voert diverse controles uit en heeft daarmee een informatiepositie die een belangrijke bijdrage kan leveren aan de aanpak van ondermijnende criminaliteit in Zeeland.

Daarom is het goed om te constateren dat de RUD Zeeland de aanpak van ondermijning middels het plan van aanpak nader handen en voeten geeft en dat er extra, structurele capaciteit wordt geformeerd binnen de RUD Zeeland om dit aan te pakken. Met het oppakken van deze extra taak zal de RUD Zeeland ook robuuster worden, omdat de organisatie voor zichzelf ook meer bewustzijn en handelingsperspectief creëert.

Het is tot slot van belang dat de RUD Zeeland deze taak niet solistisch oppakt, maar in nauw overleg en samenwerking met de deelnemers. De Zeeuwse overheden dienen zoveel mogelijk gezamenlijk en in afstemming op elkaar ondermijnende criminaliteit aan te pakken, om waterbedeffecten te voorkomen.

Gezien bovenstaande adviseren wij u om een positieve zienswijze in te dienen waarin u in zou kunnen gaan op

- de noodzaak om ondermijning tegen te gaan in Zeeland;
- de positieve bijdrage die de RUD hier aan kan leveren;
- de wens dat de RUD de concrete invulling van deze taak in nauw overleg inkleurt met de deelnemers waaronder de provincie;
- en de kans om met deze extra taken de RUD robuuster te maken.

De RUD Zeeland vraagt u om uw eventuele zienswijze uiterlijk 21 februari in te dienen. Daarom stellen wij voor deze begrotingswijziging te behandelen uw vergadering van 11 februari 2022.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen:

1. Uitnodiging zienswijze
2. AB voorstel begrotingswijziging PVA Ondermijning
3. Deelverslag AB RUD Zeeland
4. Plan van aanpak Ondermijning

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

E-Mailbericht Zaak 110264

Van:

Aan:

CC:

Datum: 17-12-2021 om 15:31:58

Onderwerp: begrotingswijziging kosten plan van aanpak ondermijning op 17-12-2021
om 15:31:58

Geachte griffiers,

Hierbij willen wij u informeren over de voortgang van het Plan van Aanpak Ondermijning en u verzoeken de bijbehorende begrotingswijziging met bijlagen aan uw raad, algemene vergadering of Provinciale Staten voor te leggen voor zienswijzen.

Het Algemeen Bestuur is op 30 oktober 2020 door het RIEC geïnformeerd over ondermijning en zij is geadviseerd om de rol en mogelijke taken vanuit RUD Zeeland te omschrijven en te borgen. Hierop heeft het AB RUD Zeeland de opdracht verstrekt om de rol en het takenpakket op het gebied van tegengaan van ondermijning in een plan van aanpak uiteen te zetten. Op 4 oktober jl. stemde het AB in met het Plan van Aanpak Ondermijning inclusief de opdracht om de procedure van begrotingswijziging te starten.

Het Dagelijks Bestuur RUD Zeeland heeft op 16 december:

- a) ingestemd met het voorstel om de 4e begrotingswijziging al vóór de begeleidingscommissie voor zienswijze voor te leggen aan de deelnemers (week 50 tot en met 28 februari 2022);
- b) de begeleidingscommissie d.d. 11 januari 2022 advies vragen over de 4e begrotingswijziging en vervolgens dit advies na te zenden aan het dagelijks bestuur en de deelnemers. Op verzoek van het DB wordt de commissie gevraagd of het mogelijk is dat zij eerder dan 11 januari 2022 hun advies uitbrengen.
- c) Instemmen met de planning inhoudende een extra DB vergadering op 28 februari 2022 en de verplaatsing van de AB vergadering van 28 februari naar 7 maart 2022.

Toelichting inhoud

Door bovengenoemd voorstel wijzigt de bijdrage van de deelnemers en worden de raden van de deelnemers in de gelegenheid gesteld om (concept)zienswijzen in te dienen op de 4e begrotingswijziging 2022. De periode hiervoor loopt vanaf 17 december 2021 tot 28 februari 2022 met het verzoek om de conceptzienswijze uiterlijk 21 februari aan ons te mailen (post@rud-zeeland.nl <<mailto:post@rud-zeeland.nl>>).

De 4e begrotingswijziging 2022 bevat de uitwerking van de kosten voor 2022 en structureel voor 2023 en verder behorend bij het Plan van Aanpak Ondermijning. De hierin geplande werkzaamheden zijn door het AB d.d. 4 oktober jl. vastgesteld op 3,5 fte en overgenomen in deze begrotingswijziging.

Toelichting proces

Indachtig de nadrukkelijke wens van het huidige AB om RUD Zeeland zo spoedig mogelijk een volwaardige speler te laten zijn in de aanpak van ondermijning, ligt het sterk voor de hand om het huidige AB ook te laten beslissen over deze begrotingswijziging inzake het Plan van Aanpak Ondermijning.

Deze ambitie vergt wel een flinke aanpassing van de gebruikelijke procedures. Niettemin is het DB in voornoemd besluit akkoord gegaan met onderstaande planning:

- 11 januari 2022 begeleidingscommissie
- 14 januari 2022 nazending advies begeleidingscommissie naar de deelnemers
- 21 februari 2022 datum indiening conceptzienswijze
- 28 februari 2022 uiterste inzenddatum voor het indienen van definitieve zienswijzen op de mutaties (= 10 weken termijn zienswijze, inclusief kerstvakantie).
- 28 februari 2022 behandeling in het dagelijks bestuur (extra vergadering) van de mutaties inclusief de daarop ingediende zienswijzen (mondelinge toelichting).
- 1 maart 2022 versturen stukken naar algemeen bestuur
- 7 maart 2022 (verschoven vergadering van 28 februari 2022) behandeling in het algemeen bestuur van de mutaties inclusief de daarop ingediende zienswijzen.

Direct na het positieve AB-besluit d.d. 7 maart 2022 starten wij met de aanstellingsprocedure van de taakaccenthouder Ondernijning. Wij verwachten dat de taakaccenthouder uiterlijk in het derde kwartaal 2022 kan starten met het verder uitwerken van het plan van aanpak in een implementatieplan en vervolgens de uitvoering daarvan.

Wij realiseren ons dat bovenstaand proces sterk afwijkt van de gebruikelijke gang van zaken maar vertrouwen op uw medewerking (met name de behandeling van de eventuele zienswijze in uw raad in februari 2022) zodat wij als RUD Zeeland zo spoedig mogelijk ondernijning in Zeeland nog beter kunnen tegengaan!

Met vriendelijke groet,

Anton van Leeuwen,

Directeur RUD Zeeland

Postbus 35

4530 AA Terneuzen

0651205667

www.rud-zeeland.nl <http://scanmail.trustwave.com/?c=21408&d=pZ-84T6Rwde_nCLgB7v9w_oBNRp0Y3eHB1ZQrIAdzw&u=http%3a%2f%2fwww%2erud-zeeland%2enl%2f>

Bijlagen:

AB-voorstel begrotingswijziging PVA Ondermijning.pdf

image001.png

Plan van aanpak Ondermijning 2022 RUD Zeeland AB besluit 4 oktober 2021.pdf

Bijlage 2 aanbieding begrotingswijziging kosten plan van aanpak ondermijning.pdf

image002.gif

AB voorstel: kosten plan van Aanpak ondermijning

Agendapunt: [00278626](#)

IZISnummer:

Terneuzen, 7 maart 2022

Opsteller:

Portefeuillehouder MT:

Aan AB RUD Zeeland,

1. Gevraagde beslissing / besluit

- Instemmen met de 4^e begrotingswijziging 2022.
- De begrote inzet, voor het uitvoeren van de taken in het kader van ondermijning, na een uitvoeringsperiode van drie jaar te beoordelen aan de hand van een evaluatie.

2. Effect van het besluit

Ten behoeve van de implementatie van de ondermijningstaken, correcte en tijdige besluitvorming realiseren inzake de benodigde capaciteit en kosten.

3. Argumenten of Overwegingen

Achtergrond

Het AB gaf de opdracht aan RUD Zeeland om de rol en het takenpakket op het gebied van ondermijning uit te werken. RUD Zeeland stelde hiertoe het Plan van aanpak op: **Rol en taken RUD Zeeland op gebied van ondermijning**. Op 4 oktober 2021 stemde het AB in met het plan van aanpak. Dit plan van aanpak is als bijlage bijgevoegd bij dit voorstel evenals de notulen uit het vastgestelde verslag AB 4 oktober 2021.

Dit voorstel bevat de uitwerking van de kosten voor 2022 en structureel voor 2023 en verder behorend bij het Plan van aanpak Ondermijning 2022.

De geplande werkzaamheden zijn door het AB vastgesteld op 3,5 fte. Deze 3,5 fte is overgenomen in deze begrotingswijziging.

4e begrotingswijziging 2022

Onderstaand de uitwerking van de 4^e begrotingswijziging 2022. In de opstelling van de kosten voor deze wijziging is rekening gehouden met het besluit van het AB nota Generieke taken, besluit van het AB d.d. 6 december 2021.

De 4^e begrotingswijziging 2022:

	2022		2023		2024		2025	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Begroting voor wijziging	10.414	10.414	10.446	10.446	10.540	10.540	10.633	10.633
4e wijziging	-	-	459	459	459	459	459	459
Begroting na 4e wijziging	10.414	10.414	10.905	10.905	10.998	10.998	11.092	11.092

Wijzigingen begroting 2022:

1^e wijziging 2022: Externe veiligheid

2^e wijziging 2022: Onttrekking algemene reserve voor Omgevingswet.

3^e wijziging 2022: Actualisaties vergunningen

Jaarschijf 2022

In 2022 zullen we de taakaccenthouder aantrekken die het plan van aanpak tegen ondermijning zal implementeren. De verwachte salariskosten (circa € 30.000) voor de taakaccenthouder betrekken we bij de 1^e bestuursrapportage 2022. We schatten in dat de overige (overhead)kosten in 2022, zoals opleidingen etc., in 2022 nog beperkt zullen zijn.

Jaarschijf 2023 tot en met 2025:

Omschrijving	Kosten (in €)
Taakaccenthouder (0,5 fte)	68.500
Uitbreiding VTH capaciteit voor reguliere werkzaamheden (1,0 fte)	130.400
Uitbreiding VTH-capaciteit voor controles en onderzoeken (2,0 fte)	259.600
Totaal	458.500

Taakaccenthouder (0,5 fte):

Deze functie draagt onder meer zorg voor het opzetten van noodzakelijke werkprocessen, organiseert trainingen, neemt deel aan overleg binnen de reeds bestaande gremia, etc. Daarnaast zal de taakaccenthouder in 2022 het plan van aanpak verder uitwerken in een implementatieplan en starten met de implementatie. De kosten voor Taakaccenthouder zijn verdeeld over de deelnemers op basis van de onderlinge verhouding directe uren zoals opgenomen in de vastgestelde begroting 2022. Deze verdeling is en de verrekening van generieke taken is vastgelegd in de nota Generieke taken, besluit van het AB d.d. 6 december 2021.

Uitbreiding VTH capaciteit voor reguliere werkzaamheden (1,0 fte)

Daarmee kunnen de vergunningverleners en toezichthouders de oog- en oorfunctie invullen, signalen herkennen en in voorkomende gevallen actie ondernemen.

Voor de uitbreiding van deze taken zijn onderstaande mutaties in de kentallen verwerkt. De doorrekening van de kentallen leidt tot een aanpassing van de bijdrage met € 130.400.

De kosten voor deze werkzaamheden worden op basis van werkelijke inzet verrekend.

Productvariant	Aanpassing kental
Vergunningen en vooroverleg	+1,00 uur
OBM, goedkeuringsbesluiten en maatwerkvoorschriften	+0,25 uur
Controles	+0,25 uur
Klachten	+0,25 uur

Uitbreiding VTH-capaciteit voor controles en onderzoeken (2,0 fte)

Dit betreft met name de uitvoering controles ondermijning via deelname van RUD Zeeland aan gezamenlijke ondermijningsacties met de partners alsmede uitvoering Bibob-toetsingen.

De inzet is berekend op basis van de uurtarieven van RUD Zeeland en het kental voor productieve uren per fte (1.300 uur). Op basis van de berekening wijzigt de bijdrage met € 259.600. De aanpassing van de bijdrage is verdeeld over de deelnemers op basis van de relatieve bijdrage voor Toezicht en handhaving en vergunningen. De werkelijke kosten voor deze werkzaamheden verrekenen we op basis werkelijke uren.

Overige (materiële) kosten (overheadkosten) (€ 29.750),

Denk hierbij aan overheadkosten voor opleidingen, ICT, bureaunkosten, abonnementen etc. Deze kosten zijn in dit voorstel onderdeel van overheadcomponent in onze uurtarieven.

Consequenties 4e begrotingswijziging per deelnemer

Deelnemers	Totaal in €
Borsele	35.200
Goes	39.300

Deelnemers	Totaal in €
Hulst	38.200
Kapelle	16.400
Middelburg	11.600
Noord-Beveland	16.100
Reimerswaal	30.500
Schouwen-Duiveland	49.800
Sluis	52.600
Terneuzen	66.100
Tholen	22.200
Veere	12.100
Vlissingen	19.800
Waterschap	700
Provincie Zeeland	47.900
Totaal	458.500

Indienen zienswijzen op de begrotingswijziging 2022

Door bovengenoemd voorstel wijzigt de bijdrage van de deelnemers en worden de raden van de deelnemers in de gelegenheid gesteld om (concept)zienswijzen in te dienen op de 4^e begrotingswijziging 2022. De periode hiervoor loopt bij positief DB besluit vanaf 15 december 2021 tot 28 februari 2022 met het verzoek om de conceptzienswijze uiterlijk 21 februari aan ons te mailen. De deelnemersbijdrage voor 2022 wijzigt niet. Deze kosten worden verwerkt in de 1^e bestuursrapportage 2022.

4. Uitvoering en communicatie

a. Aanpak en Planning

Onderstaande planning is tegelijk ambitieus en (sterk) afwijkend van de gebruikelijke procedures. Daar tegenover staat de nadrukkelijke wens van het AB om RUD Zeeland zo spoedig mogelijk een volwaardige speler te laten zijn in de aanpak van ondermijning.

- Week 50 behandeling in het dagelijks bestuur
- Week 50 verzenden ontwerp mutaties naar deelnemers ten behoeve van het indienen van zienswijzen. De verzending gaat gelijktijdig in afschrift naar de leden van het algemeen bestuur.
- 11 januari 2022 begeleidingscommissie
- 14 januari 2022 nazending advies begeleidingscommissie naar de deelnemers
- 21 februari 2022 datum indiening conceptzienswijze
- 28 februari 2022 uiterste inzenddatum voor het indienen van definitieve zienswijzen op de mutaties (= 10 weken termijn zienswijze, inclusief kerstvakantie).
- 28 februari 2022 behandeling in het dagelijks bestuur (extra vergadering) van de mutaties inclusief de daarop ingediende zienswijzen (mondelinge toelichting).
- 1 maart 2022 versturen stukken naar algemeen bestuur
- 7 maart 2022 (verschoven vergadering van 28 februari 2022) behandeling in het algemeen bestuur van de mutaties inclusief de daarop ingediende zienswijzen.

b. Communicatie

N.v.t.

c. Route en planning verdere besluitvorming

Zie onder a.

5. Risico's, kosten, baten en dekking (restant budget)

a. Risico's: (kosten-baten), niet gehonoreerd wat dan + risico's besluit

Indien niet alle deelnemers unaniem akkoord gaan met de begrotingswijziging ondermijning, zal de verdere ontwikkeling m.b.t. ondermijning binnen RUD Zeeland (en de partners) vertraging oplopen.

- b. Organisatorisch (wat betekent dit voor de organisatie)
Het aanstellen van de taakaccenthouder ondermijning, aanpassen kentallen, organiseren trainingen, etc.
- c. Juridisch
N.v.t.
- d. Financiën

De 4^e wijziging leidt tot de volgende aangepaste deelnemersbijdragen:

Deelnemers (bedragen in €)	Begroting 2022: Deelnemersbijdragen			
	2022 na 4e wijziging	2023 na 4e wijziging	2024 na 4e wijziging	2025 na 4e wijziging
Borsele	615.031	652.131	657.531	662.931
Goes	648.172	689.472	695.172	700.872
Hulst	599.308	639.308	644.708	650.108
Kapelle	282.000	299.200	301.700	304.200
Middelburg	229.207	241.507	243.607	245.707
Noord-Beveland	314.467	331.467	334.267	337.067
Reimerswaal	527.443	559.543	564.143	568.743
Schouwen-Duiveland	709.365	761.365	767.765	774.165
Sluis	771.038	826.038	832.938	839.838
Terneuzen	1.052.214	1.121.514	1.130.614	1.139.714
Tholen	346.559	369.859	372.859	376.059
Veere	235.092	247.892	249.992	252.092
Vlissingen	336.171	356.871	359.671	362.471
Waterschap	95.500	96.500	97.400	98.300
Provincie Zeeland	3.653.099	3.712.499	3.745.899	3.779.499
Totaal	10.414.669	10.905.169	10.998.269	11.091.769

- e. Indicatie urenbesteding
Zie plan van aanpak ondermijning en Actieprogramma VTH 2022.
- f. Overige consequenties
N.v.t.

Bijlage: Plan van aanpak *Rol en taken RUD Zeeland op gebied van ondermijning*

Bijlage 2 aanbieding begrotingswijziging kosten plan van aanpak ondermijning

Deel van het verslag 4 oktober 2021 Plan van aanpak Ondermijning RUD Zeeland 2022, vastgesteld op 6 december 2021

Plan van Aanpak Ondermijning RUD Zeeland 2022

voorzitter van het districtcollege, geeft een toelichting op het punt ondermijning. Ondermijnende criminaliteit komt steeds vaker voor, ook in Zeeland. Door de vele mogelijkheden zoals havens, infrastructuur, leegstaande panden en agrarische bedrijven vraagt dit om een structurele oplossing van de Zeeuwse overheden. Het is belangrijk dat de overheden gezamenlijk een bijdrage leveren aan de bestrijding hiervan. Drugslaboratoria, vervoer en opslag van drugs, maar ook de hoeveelheden cashgeld zijn maar een paar voorbeelden. Criminelen worden steeds inventiever.

Vanuit de T&H taken worden alle bedrijven periodiek bezocht. Toezichthouders zien daarbij veel en het is belangrijk dat als zij verdachte activiteiten signaleren, deze doorgeven zodat slagvaardig gehandeld kan worden. Personeel moet daarvoor goed opgeleid zijn en ook voldoende in aantal.

De Commissaris van de Koning heeft de colleges in Zeeland in een brief verzocht een aantal zaken op te pakken, zoals bijvoorbeeld screening van de vergunningaanvragers.

sluit zijn betoog met het advies om samen op te trekken zodat we Zeelandbreed de ondermijning kunnen aanpakken en zo mogelijk ook kunnen terugdringen.

bedankt voor zijn pleidooi en geeft de AB leden gelegenheid om te reageren.

onderschrijft het belang van samenwerking. In de gemeente Goes heeft een actie plaatsgevonden waaraan RUD medewerkers een goede bijdrage hebben geleverd. Medewerkers van de RUD kunnen melding maken van bedenkelijke activiteiten. Dat levert een win-win situatie op.

refereert aan de lange aanloop naar dit voorstel. In overleg met het DB is het plan van aanpak met de partners opgesteld. Inmiddels heeft RUD Zeeland beperkt ervaring opgedaan. Conclusie hiervan is dat niet alleen de informatiepositie van de RUD voor de partners belangrijk is, maar ook de effectiviteit wordt versterkt als diverse overheden samenwerken. Dit geeft de medewerkers overigens veel voldoening.

voegt hieraan toe dat criminele activiteiten voorkomen binnen verschillende disciplines. Niet alleen lokaal, maar ook regionaal. De inspecties hebben heel veel belangrijke informatie opgeleverd. De RUD heeft dus een belangrijke informatiepositie binnen de aanpak en bestrijding van ondermijning.

erkent het grote belang van samenwerking in deze. De voorgestelde werkwijze houdt in dat er 3 extra fte's worden geworven, dus structureel is er een bedrag van ca € 300.000 nodig. Hoe is dit geregeld bij de andere OD's? Wie wordt verantwoordelijk voor de communicatie over ondermijnende activiteiten?

vindt samenwerking op dit taakveld belangrijk. Niet alleen gezamenlijk verantwoordelijk, maar ook een unanieme aanpak. Hij is blij met het plan van aanpak. Het kan niet zo wezen dat het AB straks niet akkoord gaat vanwege de financiële verplichting die deze aanpak vraagt. Daar is dit onderwerp echt te belangrijk voor.

sluit zich aan bij de vorige sprekers. Hij stelt voor het concept plan van aanpak eerst aan de raden voor te leggen en daarna een definitief besluit te nemen. Wat betreft de zienswijzetermijn, deze komt de gemeente Veere niet goed uit.

vindt het belangrijk dat de RUD een duidelijke plaats krijgt in de aanpak van ondermijning. In het plan van aanpak wordt dit goed geregeld. Hij vindt de motivering van 3,5 fte te mager. Niet duidelijk is of deze fte's uit de huidige formatie beschikbaar worden gesteld of dat dit extra fte's zijn. Hij ziet dit niet als een nieuwe taak, maar als het formaliseren van een bestaande taak. Hij kan daar mee instemmen.

is het duidelijk dat de aanpak ondermijning geld kost en dat dit niet uit de huidige formatie gegenereerd kan worden. De route richting de raden is belangrijk. De financiën moeten voor de toekomst goed geregeld zijn.

is akkoord met het voorstel. Hij vindt het belangrijk dat het proces richting de raad zorgvuldig verloopt, dat is belangrijk, ook voor het AB van RUD Zeeland.

is van mening dat het AB nu een besluit moet nemen. De uren ondermijning verrekenen via de strippenkaart levert een ongelijk speelveld op. Het is daarom van belang dat de capaciteit en de financiën structureel georganiseerd worden door en voor alle deelnemers. Het voorstel van om de raad het concept Plan van Aanpak voor te leggen, is in haar ogen niet mogelijk. De raad heeft alleen zeggenschap over de begrotingswijziging en meer niet.

stemt in met het voorstel en vraagt te voorkomen dat het plan van aanpak een discussiepunt wordt in de raden.

begrijpt dat ondermijning voor alle deelnemers belangrijk is. Toch wil hij liever de uren ondermijning afrekenen via de strippenkaart. De soorten ondermijning verschillen per gemeente en dat vraagt elke keer een andere insteek. Dit rechtvaardigt volgens hem het gebruik van de strippenkaart.

is het daar niet mee eens. Ondermijning is een fenomeen en het vraagt om een structurele aanpak.

wil graag een nadere onderbouwing van de gevraagde 3,5 fte ter voorkoming van discussie in de raad.

zegt dat de AB leden allen een eigen verantwoordelijk hebben als het gaat om de behandeling van dit voorstel in de raad. Door een goede voorbereiding moet een AB lid de vragen van de raadsleden kunnen beantwoorden. Het is van groot belang dat de raden erop gewezen worden dat elke gemeente hetzelfde moet acteren binnen de wet Bibob. Dat voorkomt dat criminelen gaan shoppen in Zeeland. Hij rekent erop dat de AB leden hieraan medewerking geven, zeker gelet op het feit dat dit een opdracht van het AB zelf betreft.

gaat nog in op vragen die gesteld zijn. Hoe andere OD's deze taak uitvoeren was bij het opstellen van dit plan niet bekeken. In overleg met de partners is het voorliggende Plan van Aanpak opgesteld; zo willen we het gaan doen in Zeeland. Het aantal fte's is berekend aan de hand van de uitvraag bij de deelnemers. Pas na besluitvorming over de financiën kan gestart worden met de werving. De strippenkaart is bedoeld om producten af te rekenen die incidenteel extra worden geleverd op verzoek van individuele deelnemers. De strippenkaart is niet bedoeld en biedt geen ruimte om structureel formatie aan te nemen voor een nieuwe structurele taak.

Bij integrale acties is de betreffende gemeente verantwoordelijk voor de externe communicatie.

voegt hieraan toe dat het plan van aanpak een afgeleide is van de plannen

van de OD's DCMR, Zuid-Holland Zuid en Midden-West Brabant. Deze laatste heeft een samenwerkingsovereenkomst met het RIEC afgesloten. denkt dat het draagvlak vergroot kan worden als de raden het concept plan van aanpak mogen behandelen.

 zegt dat het plan van aanpak geen discussiepunt mag worden in de raden. Het AB besluit er nu over en de raden kunnen hun zienswijzen indienen op de begrotingswijziging.

Het AB is ervan overtuigd dat ondermijning een structureel probleem is. Het is van groot belang dat dit goed en structureel geregeld wordt in Zeeland. Zij stellen het Plan van Aanpak conform voorstel vast.

begeleidingscommissie

datum 14 januari 2022
onderwerp 4^e begrotingswijziging 2022, plan van aanpak ondermijning

aan het dagelijks bestuur van de RUD-Zeeland
p/a Postbus 35
4530 AA TERNEUZEN

Geacht bestuur,

De begeleidingscommissie heeft op 11 januari 2022 het voorstel "kosten plan van aanpak ondermijning" (inclusief de 4^e begrotingswijziging 2022) van de RUD Zeeland besproken.

Dit voorstel komt voort uit de opdracht van het Algemeen Bestuur (AB) eind 2020 om de rol en het takenpakket van de RUD Zeeland op het gebied van ondermijning uit te werken. Hiertoe is het plan van aanpak opgesteld "Rol en taken RUD Zeeland op gebied van ondermijning" dat op 4 oktober 2021 is vastgesteld door het AB. Het nu voorliggende AB-voorstel bevat de uitwerking van de kosten van dit plan, dat op 16 december 2021 door het DB is vastgesteld. Het voorstel "kosten plan van aanpak ondermijning" is inmiddels aan alle deelnemers voor een zienswijze aangeboden.

De inbegrepen 4^e begrotingswijziging 2022 heeft de volgende financiële consequenties:

- In 2022 zullen de verwachte kosten (circa € 30.000 voor de taakaccenthouder) worden verwerkt in de 1^e bestuursrapportage 2022.
- Vanaf 2023 zal de deelnemersbijdrage structureel worden verhoogd met totaal € 458.500 per jaar. Dit is in het opgenomen meerjarenperspectief 2023-2025 zichtbaar gemaakt.

Aanvullend willen wij het volgende bij uw bestuur onder de aandacht brengen:

- Wij vragen u voorstellen aan het DB en AB in het vervolg integraal op te stellen. Dus naast de inhoudelijke paragraaf, tevens de daarbij horende financiële vertaling voor de (meerjaren)begroting van de RUD Zeeland en de deelnemersbijdragen.
- Op deze manier kan de begeleidingscommissie tijdig een advies geven over het ontwerp voorstel, zonder voor een voldongen feit te staan omdat over de inhoud al besluitvorming heeft plaats gevonden. Over de inhoud van het plan van aanpak spreken wij ons daarom ook niet specifiek uit.
- Bij integrale voorstellen komen de middelen bij vaststelling eerder beschikbaar en kan met de uitvoering worden begonnen. De doorlooptijd van besluitvorming over dit onderwerp had verkort kunnen worden en deelnemers hadden dan ook eerder met de financiële effecten in hun eigen meerjarenbegroting rekening kunnen houden.
- Bij de verdere uitwerking en implementatie van het plan van aanpak door de taakaccenthouder vragen wij u de deelnemers (bijvoorbeeld via het deelnemersoverleg) nader te betrekken.
- Aangegeven is dat de kosten voor 2022 (geraamd op circa € 30.000) betrokken worden bij de 1^e bestuursrapportage 2022 en daarmee nu nog geen wijziging van de begroting 2022 vraagt. Uit de bestuursrapportage kan nog een begrotingswijziging voor 2022 volgen, welke t.z.t. separaat aan de deelnemers zal worden voorgelegd.

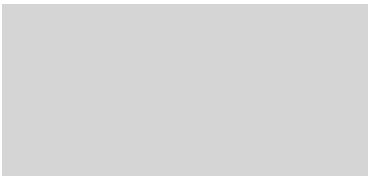
- In het ontwerp AB voorstel in de tabel met deelnemersbijdragen een kolom op te nemen waaruit de verhoging van de bijdragen overeenkomt met de bedragen die genoemd zijn in de tabel met de consequenties 4^e begrotingswijziging per deelnemer.
- In de begroting van de RUD worden de consequenties voor 2023 en verder bij de RUD Zeeland financieel pas verwerkt via de eerste begrotingswijziging 2023. Wij achten het niet nodig om voor dit onderdeel nog een aparte zienswijze aan te bieden aan de deelnemers.

Met inachtneming van het voorgaande adviseert de begeleidingscommissie positief over het ontwerp voorstel “kosten plan van aanpak ondermijning” (inclusief 4^e begrotingswijziging 2022) van de RUD Zeeland en het daarbij behorende concept voorstel aan het algemeen bestuur.

Desgewenst is de begeleidingscommissie bereid de inhoud van deze brief nader toe te lichten.

De begeleidingscommissie verzoekt u dit advies aan alle deelnemers en aan het algemeen bestuur beschikbaar te stellen.

Met vriendelijke groet,
namens de begeleidingscommissie,

voorzitter

2022

Rol en taken RUD Zeeland op gebied van ondermijning

Projectgroep VTH

RUD Zeeland

4-10-2021

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Overleg met partners	3
3.	Aanleiding.....	3
4.	Wat is ondermijning	4
5.	Visie	4
6.	Doel	4
7.	Reikwijdte.....	4
7.a	Randvoorwaarden voor uitvoering Plan van Aanpak	4
8.	Wet Bibob.....	5
9.	Huidige rol van RUD Zeeland	5
9.a	Huidige werkwijze afdeling VV	6
	Bibob	6
9.b	Huidige werkwijze afdeling TH	6
	Ondermijningsacties samen met andere handhavingspartners.....	6
	Vermoeden van ondermijning tijdens het uitvoeren van een controlebezoek.....	6
9.c	Toekomstperspectief	6
10.	Inventarisatie thema's.....	6
	Taakaccenthouder Ondermijning.....	7
10.a	Bewustwording en kennisverbreding	7
10.b	Opleidingsdag VTH	7
10.c	Ondermijningsbeeld Zeeland	8
10.d	Bibob	8
	Borgen actualiteit van de beleidsstukken	8
	Bibob beleid interpreteren en door vertalen naar werkprocessen.....	8
	Vergunningverleners informeren over Bibob en de werkprocessen Bibob	8
10.e	Samenwerking met partners	9
10.f	Borging	9
10.g	Opleiding	10
	Training in herkennen (signalen) ondermijning	10
10.h	Competenties / integriteit.....	10
10.i	Structurele uitvoering van onderzoeken en controles	11
10.j	Informatieverstrekking en communicatie	11
11.	Ontwikkelingen.....	12
11.a	Zeeuwse overheden	12
11.b	Rol RUD Zeeland binnen de Havendriehoek	12

11.c Samenwerking met SK – GOC	12
12. Monitoring en evaluatie Plan van aanpak	13
13. Investerings.....	13
14. Planning uitvoering acties	13

1. Inleiding

Ondermijning is overal, ook medewerkers van RUD Zeeland kunnen in de uitvoering van hun werkzaamheden (onbedoeld) te maken krijgen met diverse vormen van ondermijning. Dit Plan van Aanpak besteedt enerzijds aandacht aan de huidige maatregelen die binnen het werkveld van RUD Zeeland getroffen kunnen worden om de kans op ondermijning te verminderen. Anderzijds zet dit plan van aanpak in op samenwerking in de regio. Samen met andere handhavingpartners staan we immers sterker en kan er structureel worden ingezet op de strijd tegen ondermijning.

2. Overleg met partners

Dit Plan van Aanpak is mede tot stand gekomen in overleg met de partners.

Op de eerste plaats stelden enkele leden van het DB (provincie, gemeenten Schouwen-Duiveland en Terneuzen) vragen, welke in overleg met (vertegenwoordigers van) hen zijn doorgenomen en of besproken.

Daarnaast heeft meerder malen overleg plaats gevonden met het RIEC welke kon instemmen met het concept Plan van Aanpak. Tevens is een gesprek geweest met burgemeester van Middelburg, dhr. H. Bergmann als voorzitter van het Districtscollege. Hierbij waren eveneens onze directeur en afdelingshoofd Toezicht en Handhaving aanwezig. Tenslotte hebben wij het concept Plan van aanpak toegelicht in het Zeeuws Platform Integrale Veiligheid (ZVIP), het ambtelijk voorportaal van het districtcollege.

3. Aanleiding

Het Algemeen Bestuur is op 30 oktober 2020 door het RIEC geïnformeerd over ondermijning en is zij geadviseerd om de rol en mogelijke taken vanuit RUD Zeeland te omschrijven en te borgen. Hierop heeft het AB aan RUD Zeeland de opdracht verstrekt om de rol en het takenpakket op het gebied van tegengaan van ondermijning in een plan van aanpak uiteen te zetten. Zowel door de deelnemers als vanuit RUD Zeeland is ondermijning hoger op de agenda komen te staan. Tevens is in het door het AB ter kennisname aangenomen Actieprogramma VTH 2021 opgenomen dat er een inventarisatie plaats vindt naar de mogelijke relatie tussen de VTH-taken en ondermijning.

Op dit moment is de aanpak van ondermijning nog niet als specifieke taak opgenomen of ingebracht in het takenpakket van RUD Zeeland. Ad-hoc vindt er wel inzet plaats vanuit RUD Zeeland middels deelname en inzet op integrale controles en ook toetsing aan het Bibob-beleid heeft reeds aandacht bij vergunningverlening.

Onderliggend plan van aanpak geeft een voorzet op welke manier gestructureerd opvolging kan worden gegeven aan het tegengaan van ondermijning door RUD Zeeland en wat dit betekent voor RUD Zeeland en de taken die RUD Zeeland hierin kan uitvoeren voor de deelnemers.

Medewerkers van RUD Zeeland kunnen op verschillende manieren in aanraking komen met ondermijning: onder meer bij het verlenen van een vergunning en tijdens het uitvoeren van controlebezoeken bij bedrijven of in het buitengebied. Daarom is het belangrijk om in te zetten op scholing, zodat medewerkers de vormen van ondermijning herkennen en zij de juiste weg bewandelen bij het (door)melden van dergelijke signalen richting gemeenten. Verder blijft RUD Zeeland één van de partners bij het uitvoeren van integrale acties gericht tegen ondermijning. Ook kan RUD Zeeland een rol spelen in de informatiebehoefte bij de partners.

4. Wat is ondermijning

Ondermijnende criminaliteit werd in eerste instantie vooral gezien als georganiseerde misdaad, maar het is veelomvattender dan dat. De exacte definitie is moeilijk in één zin samen te vatten, maar grofweg betekent het de vermenging van de onderwereld en de bovenwereld.

Je kunt stellen dat ondermijnende criminaliteit bestaat uit alle vormen van criminaliteit die de integriteit van onze samenleving bedreigen. Wij hanteren de volgende definitie van het RIEC:

'Criminele activiteiten waarbij legale structuren worden misbruikt en waardoor de fundamenten van de samenleving worden aangetast'.

5. Visie

Onze visie luidt om via consequente inzet van de bestuurlijke en strafrechtelijke instrumenten, in samenwerking met onze partners, de speelruimte van ondermijnende criminaliteit verder te verkleinen. Gezamenlijk werpen we een dam op tegen de criminele ondermijningsactiviteiten. Daarnaast wil RUD Zeeland zich richten op het voorzien in een informatiebehoefte door informatievoorziening- en verstrekking van de bij RUD Zeeland bekende data aan ketenpartners.

6. Doel

Leefbaarheid en veiligheid is een prioriteit van zowel de landelijke, provinciale als gemeentelijke overheid. Als RUD Zeeland willen wij graag, samen met onze partners, bijdragen aan het voorkomen en bestrijden van de onzichtbare criminaliteit die onze Zeeuwse samenleving ondermijnt.

Om dit doel te bereiken is binnen onze organisatie een proces van bewustwording noodzakelijk en willen we ons (door)ontwikkelen naar een weerbare organisatie die gestructureerd barrières opwerpt tegen vormen van ondermijnende criminaliteit. Belangrijk onderdeel daarvan is de oog- en oorfunctie die RUD Zeeland bij de uitvoering van haar VTH-taken hiervoor kan gebruiken. Bedoeling is dat dit mede zal leiden tot een preventieve werking in relatie tot het tegengaan van ondermijning.

7. Reikwijdte

De reikwijdte van dit plan van aanpak ligt binnen de organisatie zowel (onder meer) op het gebied van bewustwording en kennisvermeerdering als buiten de organisatie in structurele samenwerking met de partners. Verder wordt de reikwijdte geografisch begrenst door de grens van de provincie Zeeland en onze gemandateerde bevoegdheden.

RUD Zeeland (en haar medewerkers) zet zich in vanuit haar wettelijke taken op het gebied van milieu. Dit betekent concreet dat het werkzaamheden met betrekking tot bedrijfsmatige activiteiten betreft (of vanuit de Omgevingswet gezien: milieubelastende activiteiten) en ook activiteiten in het kader van de Wet natuurbescherming.

7.a Randvoorwaarden voor uitvoering Plan van Aanpak

De volgende aspecten zijn belangrijk voor een succesvolle uitvoering van het Plan van aanpak.

Houding en gedrag

Vanuit onze afdelingen kunnen we een bijdrage leveren aan een 'ondermijningsarm' Zeeland. Vaak door gewoon onze primaire taak uit te voeren van vergunningverlening en toezicht. Oftewel: ken je klant en zijn bedoeling met de dienst die hij wil. Een meer kritische dienstverlening, maar wel gepast. Naast een kritische houding naar buiten toe, moeten wij intern ook een kritische houding hebben. Integer handelen is dan waar het om gaat.

Bewustwording

Een gedegen aanpak van ondermijning begint met weten wat ondermijning is en weten wat we er tegen kunnen doen. Het is van belang om het bewustzijn op orde te houden, omdat het voor vele medewerkers geen dagelijkse kost is. De aanpak van ondermijning en de gevolgen van ondermijning moeten zichtbaar worden, binnen en buiten onze organisatie.

Resultaten dienen te worden gedeeld om te laten zien dat de aanpak er toe doet. Dit draagt bij aan het bewustzijn en aan de kennis over ondermijning.

Samenwerking

De insteek van RUD Zeeland is om met de samenwerkingspartners gezamenlijk op te trekken en informatie te delen met hen. Dit alles gericht om ondermijning tegen te gaan.

Hiermee bedoelen we onder meer het scholen van medewerkers in samenspraak met het RIEC, deelname aan integrale handhavingsacties en het doormelden van signalen en verstrekken van informatie aan het bevoegd gezag en het RIEC.

Het voorstel is ook dat RUD Zeeland deelneemt als samenwerkingspartner aan de Zeeuwse overlegstructuren (ZPIV; Zeeuws platform integrale veiligheid). Daarnaast wordt een interne structuur opgezet en uitgewerkt waar de signalen, die onze organisatie opvangt, worden beoordeeld en verwerkt.

Capaciteit

De uitvoering van het Plan van Aanpak Ondermijning vergt een grote geraamde inzet, namelijk 3,5 fte en ca. € 30.000 opleidingskosten (organisatie). Deze inzet maakt onderdeel uit van dit Plan van Aanpak. De volgende stap is het instemmen van de deelnemers via een begrotingswijziging m.b.t. de uitvoering van het gehele Plan van Aanpak bij besluit van het eerstvolgend AB in 2022. Op grond van dit AB-besluit kunnen de vacatures worden geopend, zodat de aanpak van ondermijning door RUD Zeeland een concreet en structureel vervolg krijgt.

De aanpak van ondermijning betekent voor RUD Zeeland een nieuwe ontwikkeling. Daarom is voorzien in een evaluatie 1 jaar na de start van de uitvoering van het Plan van Aanpak Ondermijning.

8. Wet Bibob

Om te voorkomen dat criminelen gebruikmaken van de faciliteiten die de overheid biedt dan wel met middelen die verkregen zijn uit misdrijven vergunde activiteiten uitoefenen, kan de integriteit van aanvrager van een vergunning getoetst worden middels de Wet Bibob (Wet bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur). Vervolgens zijn de overheden bevoegd om overheidsopdrachten, vastgoedtransacties, vergunningen en subsidies te weigeren of in te trekken als blijkt dat er ernstig gevaar bestaat dat daarmee strafbare feiten zullen worden gepleegd of uit strafbare feiten verkregen voordelen zullen worden benut.

Kortom, met de Wet Bibob kan legalisatie van illegaliteit in de praktijk worden voorkomen.

9. Huidige rol van RUD Zeeland

Medewerkers van RUD Zeeland (vergunningverleners en toezichthouders) komen in contact met bedrijven: vergunningverleners bij het behandelen van een aanvraag en toezichthouders voeren bij bedrijven inspecties uit. In deze gevallen kan het zijn dat medewerkers van RUD Zeeland te maken krijgen met ondermijning of er kan een vermoeden bestaan van ondermijning.

De manier waarop gehandeld kan worden in geval er vermoedelijk sprake is van ondermijning, kan per afdeling verschillend zijn en wordt hieronder verder uitgewerkt.

9.a Huidige werkwijze afdeling VV

Bibob

Het huidige Bibob-beleid van de gemeenten en provincie dient als basis voor de activiteiten op gebied van vergunningverlening van RUD Zeeland.

RUD Zeeland vraagt advies aan de betreffende deelnemer met betrekking tot de volledigheid van de aanvraag. Hierop volgt vanuit de deelnemer contact met het bureau Bibob. Op basis van het advies stelt RUD Zeeland al dan niet aanvullende voorschriften op of wordt de vergunning geweigerd. Gedurende het gehele proces vindt overleg plaats met de deelnemers.

9.b Huidige werkwijze afdeling TH

Ondermijningsacties samen met andere handhavingspartners

De huidige situatie is dat RUD Zeeland op verzoek van ketenpartners deelneemt aan ondermijningsacties. Hieraan ligt echter geen bestuursopdracht ten grondslag noch een budget en gaan deze acties ten koste van de huidige capaciteit en het Zeeuwse kwaliteitsniveau.

Naar aanleiding van eigen constatering door RUD inspecteurs of op verzoek van politie, douane, belastingdienst en/of gemeente kan een toezichthouder van RUD Zeeland gevraagd worden om deel te nemen aan een gezamenlijke actie (ad-hoc acties). Vaak betreft dit een onderzoek door politie en of gemeente waarbij een bepaald bedrijventerrein doelwit van een actie tegen ondermijning is.

In dat geval zal een aantal bedrijfspanden worden bezocht door betrokken partners en wordt door RUD Zeeland opgetreden tegen milieuovertredingen (bijvoorbeeld: het in werking hebben van een milieu-inrichting zonder vergunning).

Vermoeden van ondermijning tijdens het uitvoeren van een controlebezoek

Ook tijdens het uitvoeren van een milieucontrole kan een toezichthouder van RUD Zeeland te maken krijgen met (een vermoeden van) ondermijning. Dan is het belangrijk om handhavingspartners hiervan op de hoogte te stellen. Dit verloopt op dit moment via de teamaccounthouders of afdelingshoofd TH.

9.c Toekomstperspectief

Bij de dagelijkse uitvoering van de taken, zowel van Vergunningverlening als bij Toezicht & Handhaving zetten de medewerkers van de RUD Zeeland actief kennis en vaardigheid in. Er is sprake van een goede aansluiting en samenwerking met de partners.

10. Inventarisatie thema's

De huidige rol van RUD Zeeland in het kader van ondermijning kan worden uitgebreid in structurele kennis, aandacht, informatieverstrekking en samenwerking binnen het takenpakket van de RUD. Dit is een logische gedachtegang omdat de meerwaarde van RUD Zeeland is gelegen in de diverse contacten met vrijwel alle Zeeuwse bedrijven van verschillende aard (agraris, industrie, horeca). Op die manier kan de oog- en oorfunctie (inclusief signalering en melding) van essentieel belang zijn bij de bestrijding van ondermijning.

Hieronder wordt concreet in beeld gebracht bij welke thema's en onderwerpen RUD Zeeland een rol heeft of ziet wat betreft aanpak ondermijning.

Taakaccenthouder Ondermijning

Voor uitvoering van de diverse taken zal de rol van taakaccenthouder Ondermijning binnen de organisatie moeten worden aangesteld, zodat onderstaande thema's van dit hoofdstuk borging en uitvoering krijgen binnen RUD Zeeland en de acties van dit Plan van Aanpak worden uitgevoerd.

10.a Bewustwording en kennisverbreding

Om ondermijning onder de aandacht te brengen van alle RUD-medewerkers en het kennisniveau te verhogen. Het streven is als eerste onze organisatie als geheel bewust te maken van het fenomeen ondermijning en dat de afdelingen en teams zich beseffen op welke manier zij hiermee te maken krijgen. Van AB tot aan uitvoerend ambtenaar: het onderwerp moet structureel meer aandacht krijgen. In de uitvoering zal ondermijning een basisvaardigheid voor een ieder moeten worden.

ACTIES

Om dit te bewerkstelligen kan gedacht worden aan:

- Presentaties in MT, Deelnemersoverleg, DB en AB;
- Presentaties in teamoverleggen;
- Onderzoeken hoe we RUD Zeeland meer weerbaar maken bij de uitvoering van haar taken op het gebied van tegengaan van ondermijning. Hierbij zal het advies van zowel de provincie als het RIEC worden meegenomen (uitgevoerde nulmeting RIEC, mei 2021).

Als men eenmaal in staat is ondermijning te herkennen, is vervolgens de vraag hoe dit aangepakt kan worden. Vaak ontbreekt hierbij aan concrete kennis aan wat de mogelijkheden zijn. Dit speelt per vakgebied specifiek (vergunningverlening, bestuurlijke handhaving, strafrechtelijke handhaving, maar ook organisatiebreed ontbreekt kennis).

De aanpak van ondermijning draait om samenwerking en het delen van informatie: niet alleen tussen partners maar ook daarbinnen. Om collega's meer handvatten te geven moet worden geïnvesteerd in kennisverbreding, waarbij de inhoud per team zal verschillen.

ACTIES

- Workshops ondermijning in brede zin organisatiebreed, met een repeterend karakter. Met daarbij aandacht voor de volgende onderwerpen:
 - Wat is het?
 - Waarom is het onwenselijk?
 - Hoe herken je het?
 - Hoe draag je signalen goed over?
 - Wat is relevante wetgeving?
 - Welke bevoegdheden zijn er?

10.b Opleidingsdag VTH

Deze dag richt zich op bestuurlijke en strafrechtelijke bevoegdheden die RUD Zeeland heeft en welke randvoorwaarden hieraan verbonden zijn. Daarnaast wordt er een specifieke koppeling gemaakt met de praktische kant hiervan: het organiseren en vormgeven van een controle samen met ketenpartners. Aan welke eisen moeten constateringsrapporten voldoen? Waar moeten toezichthouders in de praktijk op letten? Tevens maximaal benutten van de reikwijdte van de wet Bibob binnen de bevoegdheden van RUD Zeeland.

10.c Ondernijningsbeeld Zeeland

Het ondernijningsbeeld geeft over het algemeen antwoord op de volgende vragen:

- Wat speelt er volgens de betrokken professionals op het gebied van georganiseerde criminaliteit/ondermijning in de gemeente?
- Welke factoren bevorderen een ondernijningsklimaat in de gemeente?
- Hoe kan de gemeente ondermijning bestrijden in samenwerking met partners en criminaliteit bevorderende factoren zoveel mogelijk beperken?

Dit is een actie die buiten het Plan van Aanpak valt en opgesteld wordt vanuit het RIEC. Een aanbeveling is om kennis te nemen van dit beeld en op de hoogte te blijven van vernieuwde versies.

ACTIE

Kennisnemen van het huidige Zeeuwse ondernijningsbeeld en acteren/participeren indien nodig en gewenst.

10.d Bibob

Binnen onze WABO gerelateerde taken kan RUD Zeeland bij de aanvraag van een vergunning melding maken bij de gemeente en/of de provincie dat een aanvraag is ingediend. Hiervoor is beleid nodig wat vastgesteld is bij de betreffende gemeente en/of provincie. Op dit moment loopt via het RIEC een traject om Bibob-beleid eventueel Zeeuwsbreed op te stellen.

RUD Zeeland houdt al rekening met het Bibob-beleid, maar er zijn nog mogelijkheden om dit te verbeteren. De verbeteringen kunnen plaatsvinden op onderstaande gebieden:

- borgen actualiteit van de beleidsstukken;
- interpreteren beleid en door vertalen naar werkprocessen;
- vergunningverleners informeren over de werkprocessen m.b.t. Bibob.

Borgen actualiteit van de beleidsstukken

RUD Zeeland volgt de ontwikkelingen van een zeeuws breed op te stellen Bibob-beleid. Aan de hand van dit besluit verwachten we een duidelijke opdracht van de deelnemers hoe om te gaan met het vastgestelde besluit. Verder zal in contact worden getreden met het RIEC om zaken met elkaar af te stemmen.

Bibob beleid interpreteren en door vertalen naar werkprocessen

Het nieuwe Bibob-beleid dient opgenomen te worden in de werkprocessen binnen de organisatie. In het werkproces dient omschreven te worden op welk moment en door wie de actie uitgevoerd wordt. Ook zullen de vervolg stappen omschreven moeten worden.

In de praktijk zal door RUD Zeeland een verzoek aan de gemeente en/of de provincie gedaan worden of er een Bibob onderzoek uitgevoerd dient te worden.

Indien het antwoord negatief is dan kan het vergunningtraject doorgezet worden. Als het antwoord positief is dan gaan er 2 sporen lopen welke op elkaar afgestemd dienen te worden.

Vergunningverleners informeren over Bibob en de werkprocessen Bibob

De werkprocessen dienen gecommuniceerd te worden met de vergunningverleners en de overige medewerkers die hiermee moeten werken.

Ook kan onderzocht worden of de vergunningverlener nog een rol kan hebben in het signaleren van ondermijning. Hiervoor zal aansluiting gezocht kunnen worden met het RIEC (omdat ze kennis hebben van de signalen).

ACTIES

- Afstemming RIEC traject Zeeuws Bibob-beleid;
- Afspraken maken actueel houden Bibob-beleid;
- Maken werkprocessen (Zeeuwsbreed en specifiek voor de RUD);
- Communicatie/instructie medewerkers.

10.e Samenwerking met partners

De bestrijding van ondermijnende criminaliteit vraagt om een gezamenlijke, integrale aanpak zowel samen met overheidspartners als mogelijk ook met private partners¹. Dit leidt tot een samenspel tussen de bestuursrechtelijke, strafrechtelijke en fiscale aanpak. Soms kan in een bepaalde aanpak de ene richting effectiever zijn dan de andere. Waardoor het de ene keer leidt tot een bestuurlijke aanpak en de andere keer tot een straf- of fiscaalrechtelijk optreden.

RUD Zeeland ziet onder andere de volgende partijen als belangrijke (mede)spelers op het gebied van tegengaan van ondermijning: andere bevoegde gezagen (gemeenten, provincie Zeeland), bijzondere opsporing- en toezichthoudende diensten (Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA), de FIOD (Fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst), WSS, RWS, Justis), de Taskforce -RIEC, het Openbaar Ministerie, Politie en de Belastingdienst.

Met genoemde partijen dienen nadere, gezamenlijke afspraken gemaakt te worden om (integrale) samenwerking en eventueel prioritering tot stand te laten komen. Het RIEC kan RUD Zeeland hier op regionaal verband in ondersteunen.

Een belangrijke voorwaarde in deze (integrale) samenwerking is dat de informatiedeling tussen de samenwerkende partijen juridisch voldoet aan wet- en regelgeving.

ACTIES

- Met betrokken partijen wederzijds kennismaken en nadere afspraken maken voor (integrale) samenwerking;
- Informatiedeling tussen samenwerkende partijen inventariseren, nagaan op juridische correctheid;
- Gezamenlijke training in het herkennen/acteren in geval van ondermijning organiseren. Dit zorgt enerzijds voor meer kennis bij betrokkenen en anderzijds zal dit de samenwerking ook ten goede komen doordat betrokkenen elkaar gemakkelijker kunnen vinden.

10.f Borging

Naast het bewust worden, dient er ook aandacht te zijn voor borging van interne structuren en deelname inzet van RUD Zeeland op bestaande externe structuren.

Hiervoor is de rol van taakaccenthouder Ondermijning nodig die coördineert en voor verbinding zorgt op dit vakgebied binnen zowel RUD Zeelands alsook in samenhang met de ketenpartners.

ACTIE

- Zorgen voor de regie over de borging;

¹ Bijvoorbeeld bepaalde branchepartijen (zoals ZLTO, BOVAG etc.)

- Nagaan waar RUD Zeeland kan aansluiten en deelnemen aan (bestaande) Zeeuwsbrede overleg (zoals ZPIV, AOOR/BOOR etc.) en lokale structuren (bijv. Lokale handhavingsoverleggen) die zich inzetten in de strijd tegen ondermijning;
- Interne structuren en werkprocessen inrichten, behouden en doorontwikkelen op het gebied van tegengaan van ondermijning;
- Structureel monitoren van de weerbaarheid en integriteit binnen RUD Zeeland en op basis hiervan verbeteringen doorvoeren;
- Inbedden oog/oorfunctie (de tijd die benodigd is bij de normale controletaken en vergunningstaken) en het verwerken van verkregen informatie;
- Opzetten en beheren van systemen/processen om signalen van ondermijning te herkennen, borgen en acties daarop uit te kunnen zetten.

10.g Opleiding

Naast bewustwording, kennisverbreding en competenties/integriteit zijn er andere zaken waaraan de betrokken medewerkers moeten voldoen.

Training in herkennen (signalen) ondermijning

Om vermoedens van ondermijning en signalen daarvan beter te herkennen is training voor zowel toezichthouders als vergunningverleners noodzakelijk. In eerste instantie richt een dergelijke training zich op de veiligheid van de medewerkers (en hoe te acteren indien zij met ondermijning te maken krijgen). Daarnaast worden ook specifieke handvatten gegeven om vormen van ondermijning te herkennen (en deze signalen op te schalen). Aan de hand van sprekende casuïstiek wordt een dergelijke training nog interessanter voor de cursisten. Daarnaast is het een pre om partners als Politie en RIEC bij het geven van deze trainingen te betrekken.

ACTIE

- Specifieke training medewerkers in herkennen (signalen) ondermijning.

10.h Competenties / integriteit

Ondermijning speelt zich af op het snijvlak waar de boven- en onderwereld zich met elkaar vermengen. Voor veel activiteiten hebben bedrijven die actief zijn in de onderwereld te maken met RUD Zeeland: vergunningverlening en toezicht/handhaving. Hierdoor komen onze collega's (zich al dan niet bewust) in contact met personen die ondermijnende activiteiten ontplooiën.

In de ene zaak is dat meer zichtbaar dan in de andere. Er is een verschil tussen een aanvraag om omgevingsvergunning (Bibob) en een toezichthouder die een agrarische loods in het buitengebied gaat inspecteren.

Kortom, elke medewerker heeft verschillend contact met de bedrijven, voor iedereen geldt echter dat een aantal persoonlijke competenties helpt bij de aanpak van ondermijning.

Dit zijn o.a.:

- Bewustzijn van eigen veiligheid (!)
- Kritische blik, doorvragen
- De-escalerend vermogen
- Niet snel geïntimideerd
- Doorpakker die snel kan schakelen
- Flexibel
- Netwerker

Ook als omgevingsdienst kunnen we te maken krijgen met integriteitsproblemen veroorzaakt door handelingen van ondernemers. Door middel van een toets van integriteit van medewerkers kan beter inzicht worden verkregen en indien noodzakelijk actie worden ondernomen. Dit net zoals te doen gebruikelijk bij onze partners zoals politie, douane, gemeentelijke en provinciale bestuurders.

ACTIES

- Training op deze competenties;
- Tijdens de 'goede gesprekken' dit aan de orde laten komen;
- Het onderdeel laten uitmaken van competenties bij toekomstige vacatures;
- (Twee)jaarlijkse training omgaan met weerstand/agressie;
- Standaard aangifte doen van ambtsdwang, bedreiging, agressie, etc.;
- Structureel uitvoeren van een integriteitstoets binnen RUD Zeeland.

10.i Structurele uitvoering van onderzoeken en controles

Ook in de toekomst zal er (net als in de huidige situatie) vanuit handhavingpartners en overheden vraag zijn naar het uitvoeren van ad-hoc controles waarbij toezichthouders van RUD Zeeland betrokken zijn.

Daarnaast blijft RUD Zeeland betrokken bij de grotere en integrale onderzoeken in samenspraak en uitvoering met diverse ketenpartners (momenteel ca. 5x / jaar).

ACTIE

- Deelname aan geplande toezichtsweken (inclusief grote, integrale onderzoeken met diverse ketenpartners) en uitvoeren van ad-hoc controles in het kader van ondermijning.

10.j Informatieverstrekking en communicatie

Een belangrijk element in de aanpak van ondermijning is een intern meldpunt voor ondermijnende criminaliteit. In dit meldpunt kunnen medewerkers van de RUD Zeeland situaties beschrijven waar naar hun mening ondermijning plaats vindt. De melding zal door de taakaccenthouder doorgestuurd worden naar het bevoegd gezag of het RIEC. Hiervoor wordt een aparte mailbox opengesteld: meldpuntondermijning@rud-zeeland.nl. Het opstarten van dit meldpunt zal organisatiebreed bekend worden gemaakt, evenals naar overheden. Belangrijk uitgangspunt is dat iedere melder terugkoppeling krijgt op het ingebrachte signaal.

Door ondernemers en burgers te attenderen op de negatieve kanten van ondermijnende criminaliteit willen we hen het belang van het melden van misstanden duidelijk maken. Hoe meer signalen er worden ontvangen, hoe beter inzet daarop kan worden afgestemd.

Hierdoor kan een totaalbeeld aan signalen worden verkregen waarmee het zicht op (nieuwe vormen van) ondermijnde criminaliteit in Zeeland vergroot kan worden. Daarnaast is het van groot belang dat inwoners, bedrijven en de ambtelijke organisatie blijvend worden geïnformeerd bij voorbeeld via onze website.

Tot slot vergt het afstemmen van persberichten in verband met ondermijningsacties in overleg met de betrokken deelnemer(s) de nodige ureninzet.

ACTIES

- Intern meldpunt per mail openen;
- Afstemming met afdeling communicatie/website;
- Afstemming met deelnemers over persberichten inzake ondermijningsacties.

11. Ontwikkelingen

Inmiddels vinden ontwikkelingen op het gebied van tegengaan van ondermijning door Zeeuwse overheden elders plaats. Hieronder zijn enkele zaken genoemd waar RUD Zeeland op termijn mee te maken krijgt of waar mogelijk een rol voor RUD Zeeland weggelegd kan zijn.

11.a Zeeuwse overheden

Provincie Zeeland houdt zich sinds 2018 beleidsmatig bezig met het voorkomen en bestrijden van ondermijning. Belangrijk onderdeel in de provinciale aanpak is de aandacht voor zeehavens. Het doel van de provincie is om de Zeeuwse ketenpartners te ondersteunen, aan te moedigen en te faciliteren bij de aanpak van ondermijning. RUD Zeeland speelt hierbij via vergunningverlening en toezicht/handhaving een belangrijke rol.

Ook voor gemeenten is er ruimte om samenwerking aan te gaan/op te zetten met RUD Zeeland, bijvoorbeeld op het gebied van Bibob.

ACTIE

- Samenwerking zoeken met de Zeeuwse partners om in eerste instantie afstemming te vinden over beleidsmatige aanpak.

11.b Rol RUD Zeeland binnen de Havendriehoek

De havengemeenten (Vlissingen, Borsele en Terneuzen), politie, OM en douane zijn verenigd ter afstemming binnen de Havendriehoek. In dit overleg is deelname van RUD Zeeland als betrokken partij wenselijk. Alsook een verhoogde uitvoering van (extra) toezicht in het havengebied specifiek op het gebied van ondermijning.

ACTIES

- Deelname van RUD Zeeland bij het bestaande overleg van betrokken partijen²; helderheid (en verwachtingspatroon) rol RUD Zeeland afstemmen en vastleggen;
- Afspraken maken met betrokken partijen voor extra toezicht in havengebied.

11.c Samenwerking met SK – GOC

Vanwege het compensatiepakket, zoals afgesproken tussen het kabinet, provincie Zeeland, gemeente Vlissingen en het waterschap Scheldstroom, is gestart met de opbouw van een Strategisch Kenniscentrum voor Georganiseerde en Ondermijnende Criminaliteit (SKC GOC). De verwachting is dat tien tot vijftien medewerkers aan de slag gaan om dit kenniscentrum op te zetten en binnen twee jaar zo'n dertig hoogopgeleide specialisten en wetenschappers in dienst heeft.

Het SKC GOC heeft tot taak overheden, politie en justitie inzicht te geven 'in de aard, omvang, trends en ontwikkelingen in fenomenen van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit'. Een samenwerking en of nauwe rol met RUD Zeeland wordt daarom als wenselijk gezien.

ACTIE

- Ontwikkelingen van het kenniscentrum worden gevolgd door RUD Zeeland en afstemming zal worden gezocht.

² In afstemming met gemeente Borsele; trekker vanuit gemeentelijke partijen om te komen tot gezamenlijk overleg.

12. Monitoring en evaluatie Plan van Aanpak

De aanpak van ondermijnende criminaliteit vraagt om een lange adem en een intensivering. Monitoring en evaluatie is daarom van groot belang om te kunnen vaststellen of het doel van dit plan van aanpak is bereikt en zo niet, wat daaraan moet gebeuren.

Om te kunnen vaststellen of de acties uit het Plan van aanpak Ondermijning zijn uitgevoerd en of er nieuwe ontwikkelingen zijn, vindt jaarlijks een evaluatie plaats. Eventuele aanpassingen van acties vanuit het plan van aanpak worden door het AB vastgesteld.

ACTIE

- Formuleren van indicatoren ten behoeve van de monitoring en evaluatie.
- Monitoring en evaluatie van het Plan van aanpak ondermijning vindt 1 jaar plaats na de start van de uitvoering van het door het AB vastgestelde plan van aanpak. Bij de evaluatie wordt besproken of structurele monitoring en evaluatie noodzakelijk is.

13. Investerings

De inspanningen voor de uitvoering van alle acties van dit Plan van Aanpak bestaan uit de extra capaciteit en het benodigde materiele budget.

Capaciteit

Op grond van het Plan van Aanpak is onderstaande capaciteit nodig.

0,5 fte taakaccenthouder

Belast met de coördinerende acties zoals genoemd in hoofdstuk 10 op het gebied van samenwerking, borging, opleiding & training en informatieverstrekking & communicatie.

1 fte VTH-capaciteit voor uitbreiding reguliere werkzaamheden met het aandachtsgebied ondermijning

Nodig om bij alle reguliere vergunningverlenings- en toezichtactiviteiten aandacht te kunnen geven aan het thema ondermijning. Dit betekent een uitbreiding van de VTH-capaciteit met ongeveer 2 %. Daarmee kunnen alle vergunningverleners en toezichthouders de oog- en oorfunctie invullen, signalen herkennen en in voorkomende gevallen actie ondernemen.

2 fte uitbreiding VTH-capaciteit voor deelname aan integrale controles & grotere onderzoeken

Aan deze controles doet RUD Zeeland mee op verzoek van de ketenpartners. Grote onderzoeken vinden ongeveer 5 maal per jaar plaats. Ad hoc integrale controles ongeveer 12 maal per jaar.

Materieel budget

De totale kosten voor de organisatie van opleiding, training e.d. worden geraamd op € 29.750. Het grootste deel daarvan bedraagt structurele kosten.

14. Planning uitvoering acties

Het Plan van Aanpak Ondernijning is een eerste aanzet op hoofdlijnen hoe RUD Zeeland de aanpak van ondernijning, samen met de partners, wil vormgeven de komende jaren. Enkele noodzakelijke aspecten (looptijd, prioritering acties, werkprocessen en –afspraken, opstelling indicatoren) verdienen nadere uitwerking.

Na instemming met het Plan van Aanpak Ondernijning 2022 bij AB-besluit d.d. 4 oktober as., zal na het doorlopen van zienswijzeprocedure de begrotingswijziging + vaststelling van het Plan van Aanpak 2022 aan het eerstvolgend AB van volgend jaar worden aangeboden.

Vervolgens zullen zo spoedig mogelijk de 3,5 vacatures worden opengesteld, zodat de benodigde capaciteit beschikbaar komt voor de bestrijding van ondernijning

Naar verwachting kan dan medio zomer 2022 begonnen worden met de uitvoering van het Plan van Aanpak Ondernijning 2022.

Vragen Commissie Bestuur 21 januari 2022

CU, Jan Henk Verburg, over Brief GS van 21 december 2021 over 4e Begrotingswijzing 2022 RUD Zeeland Ondernijning - 110558, agendapunt 5

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
1. Als ChristenUnie fractie staan wij helemaal achter de uitbreiding van de RUD om ondernijning stevig aan te pakken. We zijn ook blij om te vernemen dat ook de havens hierin worden meegenomen. Controle, bestrijding en repressie is daarbij het sluitstuk. De weerbaarheid van de inwoners, organisaties en overheden is feitelijk de meest kritische factor waardoor ondernijning kan floreren of maar moeizaam kan bestaan. We hebben vernomen dat de bibob-procedures Zeeland breed worden aangescherpt en dat er gewerkt wordt aan bewustwording bij gemeenten. Zijn er nog andere voornemens of aanvullende plannen van de Provincie welke we nog tegemoet kunnen zien?	1. De plannen en ambities van het college van GS ten aanzien van ondernijning zijn met u gedeeld in de brief van 15 september 2020 (kenmerk: 20026520). In de brief wordt door het college uiteengezet dat het langs vier programmalijnen de komende jaren aandacht wil besteden aan dit fenomeen; 1) Weerbare organisatie (onderhouden en vergroten van bewustzijn en weerbaarheid van de eigen organisatie), 2) Weerbare overheid (het faciliteren en stimuleren van de weerbaarheid van mede overheden in Zeeland), 3) Weerbare samenleving (het stimuleren en vergroten van de weerbaarheid tegen ondernijning van de Zeeuwse samenleving) en 4) Data, inzicht en onderzoek (het stimuleren en bevorderen van kennis en inzicht rond ondernijning in Zeeland). Enkele concrete voorbeelden van acties die zijn ingezet vanuit deze programmalijnen zijn de volgende: het opzetten van een 'Bibob APK' voor de Zeeuwse (en Brabantse) gemeenten. Samen met de provincie Noord-Brabant voert het expertisecentrum Veiligheid van Hogeschool Avans een onderzoek uit bij alle gemeenten om de effectiviteit van het instrument Bibob in kaart te brengen. Naar verwachting zal de uitkomst van het onderzoek in het eerste kwartaal van 2022 worden opgeleverd, evenals een behulpzaam APK instrument. Verder heeft de provincie een subsidie ter grootte van €40.000 verstrekt aan de gemeente Borsele, als voorzitter van de havendriehoek, ter versterking van het project weerbare zeehavens. Ook het project 'Bijtende bende' van Taskforce-RIEC heeft een subsidie ontvangen van de provincie. Dit project heeft tot doel om met de inzet van een interactieve bus bewustzijn rondom drugs(afval) bij inwoners van Zeeland te vergroten. De Bijtende bende is afgelopen jaar gestart in de gemeente Kapelle en zal in 2022 de overige Zeeuwse gemeenten aan doen. Tot slot is de provincie in 2021 mede initiatiefnemer en nauw betrokken bij de vorming van een 'Zeeuwse norm weerbare overheid'. Dit betreft een norm die moet gaan

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
	dienen als gezamenlijke basis c.q. ondergrens, waar alle Zeeuwse overheden (op termijn) aan voldoen, om zodoende samen integer en weerbaar te zijn tegen ondermijnende invloeden. Vaststelling van de norm en verdere operationalisering is voorzien in 2022. De plannen van de RUD in het kader van ondermijning waarvoor de begrotingswijziging nu is aangekondigd, kunnen in relatie tot de eigen ambities van het college worden gerelateerd aan programmalijn 2 Weerbare overheid. Het college acht het vanuit die lijn van belang ook de RUD in te zetten bij de aanpak van ondermijning in Zeeland.

Provinciale Staten van de Provincie Zeeland
T.a.v. de voorzitter

Onderwerp
Wind in de Zeilen

Zaaknummer
4989

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 7 december 2021

Geachte voorzitter,

Hierbij bieden wij u de derde voortgangsrapportage 'Wind in de Zeilen' (WiZ) aan. Zoals bekend draagt de landelijke uitvoeringsregisseur, de heer Riedstra, zorg voor een halfjaarlijkse voortgangsrapportage rond de uitvoering van de maatregelen uit het compensatiepakket. Op 2 december jl. is bijgaande rapportage vastgesteld door de stuurgroep WiZ.

Op 1 december jl. zijn uw staten, tezamen met de Vlissingse gemeenteraad, tijdens een digitale informatiebijeenkomst ook inhoudelijk door dhr. Riedstra bijgepraat over de voortgang van het pakket.

Wij hopen u met toezending van de derde voortgangsrapportage WiZ voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen:

1. Derde Voortgangsrapportage 'Wind in de Zeilen'

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Wind in de Zeilen

*Voortgangsrapportage
24 november 2021*

 (uitvoeringsregisseur)

Voortgangsrapportage

Wind in de Zeilen

24 november 2021

Uitvoeringsregisseur Wind in de Zeilen

Programmateam Uitvoeringsregisseur

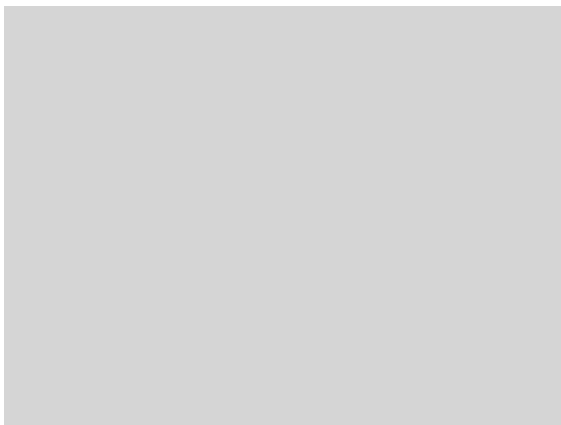
Uitvoeringsregisseur aan het woord

Inleiding

De uitvoering van Wind in de Zeilen draait op volle toeren. Hierbij is de constructieve samenwerking tussen het rijk, de provincie Zeeland en de gemeente Vlissingen goed zichtbaar. Zo organiseerden de overheden samen in september een succesvolle bijeenkomst voor alle betrokkenen rondom Wind in de Zeilen om elkaar te ontmoeten en ideeën te delen. Een welkome activiteit na een volledig jaar door corona vanuit huis te hebben gewerkt.

Ook worden de concrete resultaten steeds zichtbaarder. Zo zijn de eerste omscholingsklassen aan de slag, waarbij werkzoekenden worden begeleid richting nieuw werk. Bovendien zijn er inmiddels al 15 huisartsen in opleiding (HAIO's) en zeven physician assistants (PA's) begonnen aan hun traject. Verslaggever Conny den Heijer sprak voor ons met diverse directbetrokkenen bij deze fiches. In onderstaande artikelen deelt zij haar opgehaalde beelden.

 van het Strategisch Kenniscentrum
Georganiseerde Ondernemende Criminaliteit (SKC)

Aan het Bellamypark in Vlissingen heeft sinds kort het SKC zijn intrek genomen. Een plaats waar strategische kennis over georganiseerde criminaliteit, op nationaal niveau bij elkaar wordt gebracht. Er wordt samengewerkt door de nationale politie, douane, FIOD, Openbaar Ministerie, Koninklijke Marechaussee en het ministerie van Justitie en Veiligheid.

“Wij zijn met onze komst inmiddels onderdeel van ‘het Zeeuwse’”, zegt (beoogd directeur SKC). “Naast alle genoemde partijen werken we onder andere samen met de HZ University of Applied Sciences en de University College Roosevelt om te kijken welke opleidingen aansluiten bij het werk dat wij doen. Hiermee combineren we onderwijs en wetenschap. Ons werk bestaat uit het inzichtelijk maken van het functioneren van georganiseerde criminaliteit via zogenaamde strategische dreigingsanalyses. We bekijken dus van alle kanten hoe iets ontstaat, wat de processen zijn, wat het aantrekkelijk maakt voor criminelen om bijvoorbeeld een bepaalde haven te gebruiken voor hun activiteiten enzovoort. Deze beelden leggen we voor aan het gezag in Nederland (Ministers, OM en burgemeesters) die zodoende kunnen bepalen waar de veiligheidsprioriteiten moeten liggen en welke doelstelling/ambitie daarbij hoort. Zodoende wordt er meer gericht beleid op gemaakt in de aanpak.

Op dit moment werken hier nog veel mensen uit de rest van het land die gedetacheerd zijn. Maar met de komst van het SKC naar Vlissingen hopen we hier straks veel Zeeuwen aan het werk te hebben.”

Huisarts in opleiding in het Zeeuwse: [REDACTED]

Tijdens zijn studie geneeskunde was hij er al snel uit. [REDACTED] uit Rijswijk wilde huisarts worden. Sinds september 2021 is hij in opleiding in de praktijk van [REDACTED] aan de Markt in Veere.

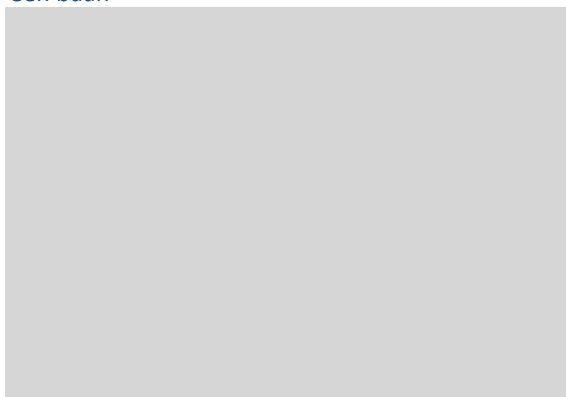
“Ik was nog nooit in Zeeland geweest”, zegt

[REDACTED] “Toen ik hier voor het eerst de provincie in reed was ik stomverbaasd. Natuur, water, het bestond nog! Rijswijk zit aan Den Haag vast gebouwd, daar moet je zoeken naar een beetje rust, ruimte en natuur.”

[REDACTED] zit in het eerste jaar van de huisartsenopleiding. “Voor mijn gevoel ben ik een dorpsdokter, geen stadsdokter. Het kleinschalige spreekt me enorm aan. Niet in een grote stad maar in kleinere kring, in een dorp. Aan de slag als specialist wil ik niet want dan zie je je patiënten maar een bepaalde tijd. Je mist dan de continuïteit en de variatie die een huisarts wél heeft. Je krijgt het vertrouwen van je patiënten en die betrokkenheid zou ik niet graag missen. Het opbouwen van goed contact met de patiënt is onmisbaar. Dat maakt het voor hen ook laagdrempeliger om naar het spreekuur te komen.”

[REDACTED] is van plan zich na zijn opleiding in Zeeland te vestigen. “Daar kijk ik naar uit. Zeeland heeft een flink tekort aan huisartsen. Het is een prachtige provincie en het is een stuk gemakkelijker om hier aan woonruimte te komen dan in de randstad. Dan is één en één twee voor mij!”

[REDACTED] helpt mensen graag aan een baan

[REDACTED] is accountmanager bij Vakmasters. Hij voert intakegesprekken bij Orionis Walcheren met mensen die in de bouw willen gaan werken. Bij geschiktheid verwijst hij hen door naar Bouwmensen in Goes waar zij een praktijkopleiding kunnen volgen. Timmeren,

metselen, schilderen, tegelen, alles kunnen ze er leren.

“Maar wel met de juiste begeleiding.” zegt [REDACTED] “Wij werken met mensen die via het UWV en Orionis bij ons binnen komen, die langdurig in een uitkering of in de bijstand zitten of gedetineerd zijn geweest en daardoor weinig kans op de arbeidsmarkt hebben. Maar ook mensen die een verblijfsvergunning hebben en graag aan de slag willen. Zo hebben we inmiddels zeven Syrische tegelzetters aan een baan geholpen. Ons doel is om mensen iets te leren zodat ze aan de slag kunnen in de bouw. Het is fantastisch als dat lukt. Wanneer iemand aan het werk kan, zich daar op kan focussen, wetende dat hij zich geen zorgen hoeft te maken over zijn financiën, dan neem je al een grote zorg bij iemand weg. En het geeft de mens zijn eigenwaarde terug. Daar doen we het voor.”

Naast deze resultaten is ook het CCS-haalbaarheidsonderzoek afgerond, als onderdeel van het fiche Industrie & Haven. Uit het onderzoek blijkt dat het technisch haalbaar is om CO₂ af te vangen van enkele bedrijven in het Nederlandse deel van North Sea Port en vervolgens te verschepen naar voormalige gasvelden in de Noordzee. Deze bedrijven, DOW Chemical, Yara Sluiskil en Zeeland Refinery, bezocht ik in oktober, waarbij zij mij met veel enthousiasme vertelden over het verwezenlijken van hun duurzaamheidsambities. De resultaten van de studie zijn door de bedrijven gebruikt bij de subsidieaanvragen voor CO₂-verminderende technieken (SDE++). Hierdoor is de realisatie van de duurzaamheidsambities weer een stap dichterbij gekomen.

Daarnaast zijn er fiches, waarbij de uitvoering meer tijd kost dan initieel werd gedacht, zoals bij de oprichting van het Delta Kenniscentrum. Voor dit ambitieuze project blijkt meer tijd nodig te zijn voor het uitwerken van de plannen dan aanvankelijk werd gedacht. Het betreft een inhoudelijk complex project, waarbij een brede coalitie van meer dan 10 partijen betrokken is. De kwartiermakers werken samen met deze coalitie aan een onderscheidend Delta Kenniscentrum in Zeeland met nieuwe initiatieven op het terrein van onderwijs, onderzoek, valorisatie van kennis en business development. Het Delta Kenniscentrum versterkt hiermee de Zeeuwse kennisinfrastructuur en de economische structuur van de provincie.

In de komende periode ben ik er, samen met de overheden, alert op dat daar waar de projecten dreigen uit te lopen zo min mogelijk vertraging ontstaat. Hiervoor voer ik proactief gesprekken met de verantwoordelijken binnen de fiches om een tijdige uitvoering in 2022 te borgen.

Graag licht ik in deze voortgangsrapportage de belangrijkste resultaten en bijzonderheden toe van het afgelopen halfjaar. Ook ga ik in op de belangrijkste ontwikkelingen en mijlpalen voor het aankomende halfjaar. Ten slotte geef ik in deze voortgangsrapportage de actuele stand van zaken en vooruitblik per fiche (in de groen gemarkeerde tekstvakken). In de bijlage vindt u een financieel overzicht van Wind in de Zeilen.

Afgerond volgens planning

Fiche H-2: Onderzoek CCS/CCU

Het onderdeel van dit fiche is in september 2021 succesvol afgerond. In de studie is een mogelijke optimalisatie van de CCS-keten van en tussen enkele bedrijven in het Nederlandse deel van North Sea Port onderzocht.

Bijzonderheden

Fiche A: Overdracht van der gronden

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Vlissingen heeft ingestemd met het verzoek van het rijk om de leegstaande voormalige marinekazerne aan de Oosterhavenweg 10 voor maximaal zes maanden te gebruiken als locatie voor de tijdelijke noodopvang van asielzoekers.

Afgesproken is dat er maximaal 350 asielzoekers mogen worden opgevangen voor een periode van maximaal zes maanden, met als einddatum uiterlijk 1 juli 2022. North Sea Port zal hiervoor haar gronden verhuren aan het COA. Als onderdeel van Wind in de Zeilen zal de geldende erfpachtovereenkomst tussen North Sea Port en het rijk wordt beëindigd. Er is inmiddels consensus over de inhoud van de akte tot beëindiging van de erfpacht. De akte zal medio december bij de notaris passeren.

Daarnaast lopen er nog aanvullende onderzoeken om de laatste gronden over te dragen aan de gemeente Vlissingen. Hierbij is de inschatting van de gemeente Vlissingen dat dit eind 2021 - begin 2022 gerealiseerd zal zijn.

Fiche B-1: Justitieel Complex Vlissingen

Om de realisatie van het Justitieel Complex Vlissingen mogelijk te maken, wordt, in plaats van het provinciaal inpassingsplan, voor het voormalige marinierskazerneterrein een nieuw bestemmingsplan gemaakt. Het voorontwerp bestemmingsplan is conform planning in september 2021 ter inzage gelegd. In het verlengde van de gebiedsvisie 'Stadslandgoed Nieuwerve' worden hierin de bestemmingen Stadslandgoed en het Justitieel Complex Vlissingen mogelijk gemaakt.

De huidige planning voor de ingebruikname van het Justitieel Complex Vlissingen is verschoven naar medio 2028. Wegens de vertrouwelijkheid, complexiteit en omvang van het complex vergen de voorbereidingen meer tijd dan vooraf ingeschat.

Fiche B-2: Strategisch Kenniscentrum Georganiseerde Ondernemende Criminaliteit

Ferd Grapperhaus, de minister van Justitie en Veiligheid (JenV), bracht op 23 september 2021 zijn eerste werkbezoek aan het Strategisch Kenniscentrum Georganiseerde Ondernemende Criminaliteit (SKC). In Vlissingen sprak hij uitgebreid met de kwartiermaker, een aantal medewerkers, studenten van de HZ University of Applied Sciences en de wethouder. Ondanks dat het kenniscentrum al volop in bedrijf is, opent het kenniscentrum volgend jaar formeel haar deuren. Een exacte datum hiervoor is nog niet bekend in verband met corona en een mogelijke kabinetswisseling.

Fiche C: Oprichting Delta Kenniscentrum

Naar aanleiding van een concept-plan op hoofdlijnen spitst de discussie onder de founding fathers en de overheden zich vooral toe op de focus van het centrum. Daar is nog geen gedragen voorstel voor gereed. Ook zijn de governance, businesscase (btw-kwestie en staatssteun) en de juridische constructie dusdanig complex. Gelet op bovenstaande is er meer tijd nodig dan aanvankelijk werd gedacht.

Fiche D: Fysieke ontwikkeling Kenniswerf Vlissingen

Het ontwikkelplan is vastgesteld en de financiële middelen zijn door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) uitgekeerd. Hierdoor ligt de weg open voor de start van de doorontwikkeling van de Kenniswerf.

Fiche E: Vergroten vermogen Investeringsfonds Zeeland

Er zijn inmiddels drie innovatieve bedrijven ondersteund met financiering vanuit de extra middelen die door het pakket 'Wind in de Zeilen' naar de regio zijn gekomen. Ten eerste is een bedrijf met

werkgelegenheid voor zeven fte's ondersteund met financiering uit het Zeeuws Participatie Fonds. Daarnaast zijn er twee bedrijven geholpen met een financiering vanuit de regeling Innogo! De bedrijven bieden samen werk aan 25 fte's, inclusief inhuur.

Fiche F-3: Rail Gent-Terneuzen

De start van de productiefase is met een kwartaal vertraagd en naar Q1 2022 verschoven, omdat het maken van afspraken over de binationale governance-structuur tussen België en Nederland complex was, maar inmiddels wordt gefinaliseerd. De beslismomenten (kantelpunten) over het wel of niet overgaan tot realisatie liggen nog onveranderd in Q4 2023, Q4 2024 en Q4 2025.

Fiche G-2: Onderzoek 380 kV

Het onderzoek naar de behoefte van een 380 kV-kabel heeft inmiddels geleid tot de opname van de 380 kV-aftakking naar Zeeuws-Vlaanderen in het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK).

Fiche G-4 Versterking financiële positie North Sea Port

Het alternatievenonderzoek wordt later opgeleverd dan in de planning is voorzien. Dit is in samenspraak gebeurd met alle partijen die het onderzoek begeleiden (ministerie, provincie en havenbedrijf). De reden hiervoor is dat er een aantal afhankelijkheden zijn die de voortgang van het onderzoek vertragen. Denk hierbij onder meer aan de lopende onderzoeken naar waterstof, CCS en 380 kV die inzicht geven in de (financiële) omvang van opgaven.

Fiche H-1: Meer huisartsen en physician assistants opleiden in Zeeland

In de laatste instroomronde van september 2021 zijn er 9 HAO's gestart in Zeeland. Dat brengt het totaal op 15. Daarnaast zijn in september 2021 de eerste 7 PA's gestart met de opleiding.

Fiche H-3: Gezondheidscentra Vlissingen

Door administratieve en juridische complicaties rond het beschikbaar stellen van de toegezegde gelden uit Wind in de Zeilen is vertraging ontstaan in de uitvoering van de geplande activiteiten. Medio november zijn de problemen verholpen en heeft het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) de subsidie verleend voor de gezondheidscentra Vlissingen (recent omgedoopt tot Kerngezond). Voor het project Toekomstbestendige Zorginfrastructuur zal de subsidiebeschikking op zeer korte termijn worden verzonden.

Fiche I: Arbeidsmarkt: impuls werkzoekenden

Eind mei 2021 zijn de eerste 11 deelnemers aan de slag gegaan met een (om)scholingstraject gericht op uitstroom richting werk in de bouwsector. Ook zijn de eerste deelnemers medio november 2021 begonnen met een opleidingstraject richting een baan in de haven/logistiek.

Fiche J: Aardgasvrije wijken

De gemeente Vlissingen heeft een aanvraag ingediend voor het Programma Aardgasvrije Wijken (PAW). Als de aanvraag aan de gewenste basisvoorwaarden van het programma voldoet, komt Vlissingen in aanmerking voor de subsidie van € 4 miljoen.

Fiche K: Ontvlechten Evides en PZEM

In november is de besluitvorming rondom de ontvlechting van Evides uit PZEM afgerond. Alle relevante gremia hebben ingestemd. Daarmee is het besluit van de bestuurlijke stuurgroep Wind in de Zeilen definitief. Inmiddels is het eerste deel van de extra, toegezegde rijksbijdrage van € 10 miljoen (in verband met de garantstelling voor de financiering van de over te nemen aandelen) overgemaakt naar de provincie Zeeland. Met de verdere uitwerking van de ontvlechting is nu begonnen. Er is hiervoor medio november 2021 een nieuwe overheids-bv opgericht die in staat is de aandelen Evides te kopen van PZEM.

Bestuurders kijken in de achteruitkijkspiegel

We begeven ons in een bijzondere politieke periode. De kabinetsformatie is in volle gang en een nieuw kabinet lijkt in aantocht. Ook vinden medio maart 2022 de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Deze ontwikkelingen hebben ook invloed op Wind in de Zeilen. Met mogelijk nieuwe betrokken bestuurders bij de gemeente en het rijk.

Benieuwd naar hoe de huidige bestuurders terugkijken op Wind in de Zeilen en de bestuurlijke samenwerking? Ik verwijs u graag naar het artikel dat hierover is verschenen in het Binnenlands Bestuur: [Lessen van de Zeeuwse Kazerne-affaire](#).

Belangrijkste mijlpalen voor de komende zes maanden

Fiche B-1: Justitieel Complex Vlissingen

De gemeente Vlissingen legt het ontwerpbestemmingsplan begin 2022 ter inzage ten behoeve van de herziening van de bestemming van de locatie voor het Justitieel Complex Vlissingen en het Stadslandgoed.

Fiche B-2: Strategisch Kenniscentrum voor Georganiseerde Ondermijnende Criminaliteit

Het kenniscentrum presenteert haar eerste strategisch beeld ondermijning in Q2 2022. Ook vindt er een formele opening plaats.

Fiche E: Vergroten vermogen investeringsfonds Zeeland

In december 2021 wordt de tweede tranche van € 5 miljoen verwacht.

Fiche F-1: Intercity Vlissingen - Randstad

In december 2021 is de treindienst intercity Vlissingen-Rotterdam, geheel volgens planning, operationeel. Op 13 december 2021 wordt de treindienst officieel geopend. Met de komst van de nieuwe intercity wordt 20 minuten tijdswinst behaald tussen Vlissingen en Rotterdam.

Fiche F-3: Living Lab Slimme Mobiliteit

Het Living Lab Slimme Mobiliteit begint eind 2021 met de selectie en start begin 2022 met de tweede ronde met innovatieve mobiliteitspilots.

Fiche G-1: Onderzoek waterstof-hub Zeeland

De drie deelonderzoeken naar waterstof in de Zeeuwse haven worden in het eerste kwartaal van 2022 opgeleverd.

Fiche H-1 Meer huisartsen en physician assistants opleiden in Zeeland

Voor de instroomronde van maart 2022 zijn er zes plaatsen beschikbaar voor HAIO's in Zeeland. Daarnaast zijn er zeven opleidingsplaatsen voor PA's beschikbaar in 2022.

Fiche I: Arbeidsmarkt: impuls werkzoekenden

Medio december 2021 starten de eerste omscholingstrajecten richting een baan in de zorgsector.

Fiche J: Aardgasvrije wijken

Aan het einde van het eerste kwartaal van 2022 besluit de minister over de subsidieaanvraag van Vlissingen voor de aardgasvrije wijk.

Uitvoeringsregisseur Wind in de Zeilen

Stand van zaken per fiche

Fiche A	~ Vergoeden van gemaakte kosten	11
Fiche B	~ Law Delta	14
Fiche C	~ Oprichting Delta Kenniscentrum	21
Fiche D	~ Fysieke ontwikkeling Kenniswerf Vlissingen	23
Fiche E	~ Vergroten vermogen Investeringsfonds Zeeland	25
Fiche F	~ Bereikbaarheid	28
Fiche G	~ Industrie en haven	40
Fiche H	~ Zorg	52
Fiche i	~ Arbeidsmarkt: impuls werkzoekenden	62
Fiche J	~ Aardgasvrije wijken	66
Fiche K	~ Ontvlechten Evides en PZEM	69

Vergoeden van gemaakte kosten

Vergoeden van gemaakte kosten

Project afgerond

In Wind in de Zeilen was afgesproken dat het rijk alle gemaakte kosten voor de getroffen voorbereidingen voor de Marinierskazerne in Vlissingen zou vergoeden. Het ging hierbij om in totaal € 20,942 miljoen aan gemaakte kosten die het rijk aan de gemeente Vlissingen, de provincie Zeeland en het Waterschap Scheldestromen zou vergoeden.

Het bedrag is in 2020 betaald aan de Zeeuwse partijen. Daarmee zijn de benodigde maatregelen getroffen en is dit onderdeel van het fiche afgerond.

Overdracht van de gronden

Algemene beschrijving

Naast het vergoeden van de gemaakte kosten is in Wind in de Zeilen ook afgesproken om de gronden van het marinierskazerneterrein aan de regio over te dragen. Dit betreffen alle rijksgronden die in eigendom, erfpacht en ondererfpacht zijn en niet benodigd zijn voor de bouw van het Justitieel Complex Vlissingen.

Beoogd resultaat

De overdracht van alle gronden van het marinierskazerneterrein, met uitzondering van de gronden die nodig zijn voor de bouw van het Justitieel Complex Vlissingen. Dit betreffen:

1. gronden die door de provincie aan het rijk in erfpacht zijn uitgegeven.
2. grond in bezit van het rijk (het ministerie van Defensie), een stuk van 9 hectare in het noordwesten en een apart stuk van 1 hectare met daarop het mobilisatie-complex en nog een klein perceel in het zuidwesten: gronden gaan in de huidige bij het rijk en de regio bekende staat over in eigendom naar de regio.
3. gronden waarvan het rijk de erfpachtcanon bij North Sea Port voor 99 jaar heeft uitgegeven, waarbij de canon reeds is afgekocht en waarop een marinekazerne staat. Op dit terrein is een militair informatie-knooppunt aanwezig dat verplaatst moet worden.

Uitvoeringspartijen

Het ministerie van BZK staat in de lead, samen met het ministerie van Defensie, de provincie Zeeland,

North Sea Port, gemeente Vlissingen en het waterschap Scheldestromen.

Afronding project

Bijna alle gronden zijn overgedragen volgens de planning. De laatste gronden worden, in samenwerking met de provincie Zeeland, de gemeente Vlissingen en North Sea Port, zo snel mogelijk overgedragen.

Financiën

Met betrekking tot de overdracht van gronden is afgesproken dat alle gronden om niet overgedragen worden. Men zal mogelijk voor de overdracht van gronden een symbolische prijs van € 1,00 moeten hanteren.

Planning

De initiële planning was om uiterlijk in april 2021 alle gronden door het rijk over te dragen aan de Zeeuwse partijen. Bijna alle gronden zijn inmiddels overgedragen. De laatste gronden worden, in samenwerking met de gemeente Vlissingen en North Sea Port, zo snel mogelijk overgedragen.

Stand van zaken

De gronden die door de provincie aan het rijk in erfpacht zijn uitgegeven, zijn overgedragen. Een stuk van 9 hectare in het noordwesten wordt gebruikt voor de bouw van het Justitieel Complex Vlissingen. Stand van zaken van de allerlaatste over te dragen gronden:

Gronden mobilisatiecomplex (gemeente Vlissingen)

Het stuk van 1 hectare met daarop het mobilisatie-complex en nog een klein perceel in het zuidwesten worden overgedragen aan de regio (provincie of gemeente). De inzet is dat de gemeente Vlissingen de gronden in eigendom krijgt. De gemeente Vlissingen wil graag iets met de gronden kunnen realiseren. Er worden onderzoeken uitgevoerd om te inventariseren of er een uitbreiding/afronding van het bedrijventerrein Poortersweg te realiseren is.

Gronden voormalige marinekazerne (North Sea Port)

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Vlissingen heeft ingestemd met het verzoek van het rijk om de leegstaande voormalige marinekazerne aan de Oosterhavenweg 10 voor maximaal zes maanden te gebruiken als locatie voor de tijdelijke noodopvang van asielzoekers. Afgesproken is dat er maximaal 350 asielzoekers mogen worden opgevangen voor een periode van maximaal zes maanden, met als einddatum uiterlijk 1 juli 2022.

North Sea Port zal hiervoor haar gronden verhuren aan het COA. De geldende erfpachtovereenkomst tussen North Sea Port en het rijk wordt beëindigd. Er is inmiddels consensus over de inhoud van de akte tot beëindiging van de erfpacht. De akte zal medio december bij de notaris passeren.

Vooruitblik

De allerlaatste over te dragen gronden worden zo snel mogelijk overgedragen. Hierbij is de inschatting van zowel de gemeente Vlissingen als North Sea Port dat dit eind 2021 - begin 2022 gerealiseerd zal zijn.

Algemene beschrijving

Als gevolg van ontwikkelingen in het veiligheidsbeeld van Nederland neemt binnen de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) het aantal gedetineerden met extreme vlucht-, veiligheids- en maatschappelijke risico's gestaag toe. Voor deze gedetineerden is een hoog tot zeer hoog beveiligingsniveau noodzakelijk. De bestaande voorzieningen zitten echter tegen het maximum van hun capaciteit.

Daarnaast is het zowel vanuit het belang van de opsporing en vervolging, het tegengaan van ongewenste netwerkvorming in detentie als het beheersen van het dreigingsrisico tegen de inrichtingen om dergelijke verdachten/gedetineerden gescheiden van elkaar te kunnen plaatsen.

Bovendien is een tweede extra beveiligde inrichting gewenst, waarbij de combinatie van gevangenhouden en de aanwezigheid van een hoog beveiligde zittingslocatie op een complex zorgt voor meer efficiëntie en minder risicovolle vervoersbewegingen.

De ontwikkelingen in het veiligheidsbeeld van Nederland hebben ook hun weerslag op de strafrechtketen. Het kabinet heeft daarom besloten te investeren in de bewaking en beveiliging van advocaten, officieren van justitie en rechters die bij de opsporing, vervolging en berechting van leden van de zware georganiseerde criminaliteit betrokken zijn. Naast deze persoonsbeveiliging stelt dit offensief ook eisen aan de beveiliging van de zittingslocaties waar extra risicovolle zittingen gehouden worden. De bestaande hoog beveiligde zittingslocaties zijn in aantal onvoldoende om in de vraag vanuit Rechtspraak en OM te voorzien. Dit alles heeft ertoe geleid dat er op het nieuw aangewezen terrein van het Justitieel Complex Vlissingen een hoog beveiligde zittingslocatie zal worden gerealiseerd.

Tegen deze achtergrond biedt Wind in de Zeilen de gelegenheid om Zeeland een zeer betekenisvol fysiek alternatief te bieden voor de misgelopen marinierskazerne en tegelijk in bovenstaande behoefte te voorzien. Een win-win situatie voor de gemeente Vlissingen, de provincie Zeeland en het kabinet (zie Kamerbrief van 14 juli 2020 – 'Nadere informatie over Justitieel Complex Vlissingen').

Zo wordt er een Justitieel Complex Vlissingen gebouwd dat in elk geval de volgende functies omvat:

1. Een hoog beveiligde zittingslocatie;
2. Een penitentiaire inrichting voor zwaardere doelgroepen met daarbij een extra beveiligde inrichting en een steunpunt van de Dienst Vervoer & Ondersteuning;
3. Een beveiligde faciliteit waar rechters, officieren van justitie en advocaten tijdens zittingsdagen kunnen overnachten en werken.

De functie van SKC wordt eveneens gevestigd in de gemeente Vlissingen.

Justitieel Complex Vlissingen

Algemene beschrijving

Het Justitieel Complex Vlissingen wordt een uniek complex in Nederland waarbij delen van de strafrechtketen op één terrein worden gesitueerd om de veiligheid optimaal te borgen. Het complex heeft een dubbele functie met een eigenstandige opdracht. Een zittingslocatie is een landelijke voorziening die zich primair richt op parketten en rechtbanken ten zuiden van de grote rivieren en ook ruimte biedt voor het arrondissement Rotterdam. Door het combineren van een gevangenis en een zittingslocatie in een hoog beveiligde omgeving ontstaat een voor Nederland nieuw concept. Hierdoor kan een deel van deze zware vluchtgevaarlijke criminelen in één veilige omgeving worden gedetineerd en berecht. Dat verkleint bij een deel van de gedetineerden de vervoersbewegingen en daarmee het risico op ontvluchting. Voor Nederland is dit een unieke combinatie.

Uitvoeringspartijen

Dienst Justitiële Inrichtingen, samen met het Rijksvastgoedbedrijf, de Raad voor de Rechtspraak, het Openbaar Ministerie, de gemeente Vlissingen, provincie Zeeland en het Waterschap Scheldestromen.

Afronding project

De huidige planning voor de ingebruikname van het Justitieel Complex Vlissingen is medio 2028.

Beoogd resultaat

Er wordt een Justitieel Complex Vlissingen gebouwd dat in elk geval de volgende functies omvat:

1. Een hoog beveiligde zittingslocatie;
2. Een penitentiare inrichting voor zwaardere doelgroepen met daarbij een extra beveiligde inrichting en een steunpunt van de Dienst Vervoer & Ondersteuning;
3. Een beveiligde faciliteit waar rechters, officieren van justitie en advocaten tijdens zittingsdagen kunnen overnachten en werken.

Ook worden de benodigde toegangswegen aangepast.

Financiën

Voor de financiering van de hoog beveiligde zittingslocatie in Vlissingen met de beveiligde overnachtingsfaciliteit wordt structureel vanaf 2025 € 3,870 miljoen beschikbaar gesteld. Met betrekking tot de extra beveiligde penitentiare inrichting (222 plaatsen in totaal) en het bijbehorende steunpunt van de Dienst Vervoer & Ondersteuning worden de uitgaven op structureel € 52 miljoen geraamd.

De kosten voor de inzet van het gevangenispersoneel en de investeringen in de bouw van het Justitieel Complex Vlissingen ontstaan over enkele jaren. Daarom zijn ook de financiële middelen toegekend in de begroting van 2025 en verder. Zodra een marktpartij zich heeft ingeschreven voor de aanbesteding, ontstaat er zicht op de verhouding van kosten en het financiële kader voor de bouw van het Justitieel Complex Vlissingen in de begroting. De voorbereiding en start van de werving van het personeel start volgens planning in 2024 voor de oplevering van het Justitieel Complex

Vlissingen. Tegen die tijd kan hierover meer gemeld worden.

Planning

De verwachting is dat met de start van de grondwerkzaamheden de eerste contouren van het Justitieel Complex Vlissingen eind 2022 zichtbaar zullen zijn. Het Rijksvastgoedbedrijf, DJI en de Rechtspraak werken nauw samen met de gemeente Vlissingen, de provincie Zeeland en het Waterschap Scheldestromen om het Justitieel Complex Vlissingen van de grond te krijgen. De huidige planning voor de ingebruikname van het Justitieel Complex Vlissingen is medio 2028.

Planning	Onderwerp
In 2021	Opstellen integraal programma van eisen.
2021-2023	Uitvoeren ruimtelijke procedures, zoals het verkrijgen van de vergunningen en de voorbereiding en vaststelling van het bestemmingsplan.
2021-2023	Voorbereiding, aanbesteding en realisatie voor het bouwrijp maken van de grond. Ondertekening anterieure/ samenwerkingsovereenkomst
2021-2024	Voorbereidings- en ontwerpfasen, zoals het opstellen van de vraagspecificatie, de aanbestedingsprocedure en het vaststellen van het ontwerp het Justitieel Complex Vlissingen.
2024-2027	Realisatie Justitieel Complex Vlissingen inclusief de ontsluiting van openbare wegen.
2024-2027	Start werving en selectie personeel/inrichten organisatie.
2027	Oplevering Justitieel Complex Vlissingen.
Medio 2028	Ingebruikname Justitieel Complex Vlissingen.

Gedurende deze planning worden in overleg met de regio Zeeland afstemmingsmomenten georganiseerd met de omgeving (inwoners en het bedrijfsleven) over de voortgang van het project Justitieel Complex Vlissingen. Het ministerie van JenV zal daar actief aan bijdragen. De samenwerking tussen het rijk en de regio op het gebied van communicatie is verankerd in de werkgroep communicatie van het bouwproject Justitieel Complex Vlissingen, waarin het rijk en de regio nauw met elkaar optrekken.

Stand van zaken

Om de realisatie van het Justitieel Complex Vlissingen mogelijk te maken wordt, in plaats van het provinciaal inpassingsplan, voor het voormalige marinierskazerneterrein een nieuw bestemmingsplan gemaakt. In het verlengde van de gebiedsvisie 'Stadslandgoed Nieuwerwe' worden de bestemmingen Stadslandgoed en het Justitieel Complex Vlissingen mogelijk gemaakt. Voor de totstandkoming hiervan werken de gemeente, de provincie, het waterschap en het rijk samen in een gezamenlijke projectorganisatie. Het voorontwerp bestemmingsplan is conform planning in september 2021 ter inzage gelegd.

Voor de sanering en het bouwrijp maken van het terrein voor het Justitieel Complex Vlissingen worden onderzoeken uitgevoerd en aanbestedingsdocumenten voorbereid zodat de werkzaamheden begin 2022 aanbesteed kunnen worden. Daarnaast werken het ministerie van JenV en het Rijksvastgoedbedrijf aan de doorvertaling van het integraal programma van eisen voor het Justitieel Complex Vlissingen naar een vraagspecificatie. De vraagspecificatie maakt onderdeel uit van de aanbesteding voor het ontwerp en de bouw van het complex. Wegens de vertrouwelijkheid, complexiteit en omvang van het complex vergen de voorbereidingen meer tijd dan vooraf ingeschat. Waar mogelijk worden werkzaamheden parallel opgepakt om de voortgang te bespoedigen.

Het onderzoek naar de uitwerking van mogelijkheden bij aanbestedingsopdrachten van de exploitatiefase voor de lokale en regionale economie Zeeland is afgerond. DJI onderzoekt op basis van de bevindingen op welke wijze invulling kan worden gegeven aan het advies in een passend inkoopbeleid en -strategie. Daarnaast worden de mogelijkheden verkend voor nadere samenwerking met de regio op dit gebied.

Vooruitblik

In de periode Q4 2021 – Q2 2022 worden de volgende resultaten verwacht:

- De gemeente Vlissingen legt het ontwerpbestemmingsplan begin 2022 ter inzage ten behoeve van de herziening van de bestemming van de locatie voor het Justitieel Complex Vlissingen en het Stadslandgoed.
- De regio en het Rijk ondertekenen een anterieure/ samenwerkingsovereenkomst voor de realisatie van het Justitieel Complex Vlissingen.
- Uitwerking van de aanbestedingsdocumenten voor het ontwerp en de bouw van het Justitieel Complex Vlissingen, waaronder de vraagspecificatie.
- Contractafweging waarin de (mate van een geïntegreerde) contractvorm en de benadering van de markt wordt bepaald.
- Aanbesteding van werkzaamheden voor de sanering en het bouwrijp maken van de bouwlocatie.
- Uitwerking van een passend inkoopbeleid en -strategie voor de exploitatiefase door DJI.
- Opstart programma voor de wervingsopgave voor de personele organisatie van DJI voor het Justitieel Complex Vlissingen. Hierbij wordt gekeken naar de mogelijkheden voor lokale/ regionale werving, aansluiting bij opleidingen en aansluiting bij fiche I (Arbeidsmarkt) uit Wind in de Zeilen.

Strategisch Kenniscentrum Georganiseerde en Ondermijnende Criminaliteit

Algemene beschrijving

Het kenniscentrum heeft als doel om een integraal, gezaghebbend strategisch beeld te krijgen van de aard, omvang, trends en ontwikkelingen in fenomenen van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Het centrum levert onder andere een actueel beeld op om bestuur, gezag en partners in de aanpak te faciliteren bij het maken van strategische en tactische keuzes en prioritering op de langere termijn en het formuleren van doelstellingen. Het SKC wordt in Vlissingen gevestigd.

Beoogd resultaat

De vestiging en operationalisering van een SKC in Vlissingen.

Uitvoeringspartijen

Stuurgroep Kennis en Expertise en bestuurlijke stuurgroep Wind in de Zeilen.

Afronding project

Het SKC wordt uiterlijk in 2023 gerealiseerd (vestiging en volledige operationalisering).

Financiën

Voor het SKC wordt een bedrag oplopend tot structureel € 3,34 miljoen beschikbaar gesteld (een bedrag van € 1,34 miljoen vanuit het ministerie van JenV en een bedrag oplopend tot € 2 miljoen vanuit Wind in de Zeilen). Met deze eerste contouren en uitgangspunten wordt gekozen voor het splitsen van een zogenaamde opbouwfase van twee jaar (2021 – 2022) en een aansluitende consolidatiefase, waarin sprake is van een multidisciplinair en groeiend SKC met circa 20 tot circa 30 hoogopgeleide specialisten/wetenschappers

Planning

2021		Bouw - ontwikkelfase
2021	April 2021	Huisvesting geregeld
2021	Q1	Aanvang realisatie 'Vliegende start', waarin middels 'Agile -Scrum' met externe partners een eerste slag wordt gemaakt v.w.b. strategisch beeld ondermijning.
2021	Q4	Aanvang opbouw team tot 10 medewerkers
2021	Q4	Realisatie randvoorwaarden (ICT-HRM-F-Fac)
2021	Q4	Opening SKC locatie Vlissingen
2021	Q4	Realisatie 'Vliegende start'
2021	Q4	Aanvang studentenpool/ samenwerking universiteiten/ Hogescholen
2021	Q4	Eerste discussie nota definitie4ve organisatie & governance
2022		Bouw – ontwikkelfase
2022	Q2	Opbouw team tot 15 medewerkers met externe partners een eerste slag gaan maken v.w.b. strategisch beeld ondermijning
2022	Q2	Eerste contouren strategisch beeld ondermijning, waaronder ontwikkeling indicatoren, eerste beeld op dreigingen en contouren eindbeeld structurele beheerconstructie
2022	Q3	Opbouw team tot 20 medewerkers
2022	Q3	Presentatie eerste strategisch beeld ondermijning
		Opbouw team tot 25 medewerkers
2022		Door ontwikkelen actueel strategisch beeld
2022		Door ontwikkelen product portfolio
2023		Bouw – ontwikkelfase > Consolidatie fase
2023		Borging actueel strategisch beeld
2023		Borging product portfolio
2023		Vaststellen inrichting formatieplan
2023		Keuze definitieve structurele beheerconstructie
2023		Keuze definitieve governance
2023		Keuze definitieve locatie - huisvesting

Stand van Zaken

De afgelopen periode is hard gewerkt aan de verder opbouw van het SKC. De eerste tien medewerkers hebben hun intrek genomen in het onderkomen aan het Bellamypark in Vlissingen. Er is veel energie stoken in het in werking brengen van de beheersorganisatie. Ook zijn er veel stappen gezet richting volledige operationalisering van het SKC. Het SKC heeft ervoor gekozen om een strategische samenwerking aan te gaan met de HZ University of Applied Sciences. Inmiddels zijn er twee groepen studenten actief begonnen aan opdrachten die een directe relatie hebben met de ontwikkeling van het SKC. Daarnaast worden op dit moment gesprekken gevoerd met de University College Roosevelt.

Ferd Grapperhaus, de minister van Justitie en Veiligheid, heeft op 23 september 2021 zijn eerste werkbezoek afgelegd aan het kenniscentrum. Hij sprak uitgebreid met de kwartiermaker, een aantal medewerkers, studenten van de HZ en de wethouder van Vlissingen.

Vooruitblik

De eerste oriëntatie op samenwerking met onderwijs en samenwerking met lokale partners, bedrijven en instellingen is afgerond. Een eerste formeel samenwerkingscontract met HZ University of Applied Sciences ligt klaar voor ondertekening en zal gepaard gaan met een persmoment. Afhankelijk van de beheersmatige vorderingen is de huidige prognose dat andere wederzijdse verplichtingen hiermee stap voor stap kunnen worden aangegaan.

Voor het in werking brengen van het SKC is gekozen voor een concept waarbij de verbinding met participerende partijen, zoals het Openbaar Ministerie, politie, KMar, FIOD, Douane en VNG, erg belangrijk is, maar waarbij tegelijkertijd samengewerkt wordt met geselecteerde (unieke) externe (inter)nationale partijen. Met zowel de participerende organisaties als met de externe bedrijven (publiek – private samenwerking) zijn eerste contracten gesloten en wordt nu inhoudelijk samengewerkt.

De conceptuele en zeker ook inhoudelijke ontwikkeling komen op dit moment stap voor stap dicht bij elkaar en hiermee is de eerste presentatie strategisch beeld ondermijning gepland in Q2-2022. In de voorliggende periode zullen al enkele inhoudelijke experimenten uitgevoerd worden.

Ondanks dat het kenniscentrum al volop in bedrijf is, opent het SKC volgend jaar nog formeel haar deuren. Een exacte datum hiervoor is nog niet bekend in verband met corona en een mogelijke kabinetswisseling.

Oprichting Delta Kenniscentrum

Algemene beschrijving

Dit fiche betreft het oprichten van het Delta Kenniscentrum voor water, voedsel en energie op de Kenniswerf in Vlissingen. Hierin werken de Zeeuwse kennisinstellingen (HZ University of Applied Sciences, Scalda en University College Roosevelt) samen met Universiteit Utrecht en Wageningen University & Research. De betrokken departementen hierbij zijn de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en Economische Zaken en Klimaat (EZK).

Beoogd resultaat

De missie van het Kenniscentrum is om invulling te geven aan de maatschappelijke opgave: “Leven en werken in de Delta: klimaatadaptatie door natuurlijke oplossingen”. De kernopdracht van het centrum is om innovatieve oplossingen te realiseren voor een toekomstbestendige, veilige en welvarende Delta. Op vier niveaus wordt deze opgave ingevuld: onderzoek, onderwijs, valorisatie en business development.

Uitvoeringspartijen

De founding fathers van het Delta Kenniscentrum (HZ University of Applied Sciences, Scalda, University College Roosevelt, Universiteit Utrecht en Wageningen University & Research) en het Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NWO-I/NIOZ).

Daarnaast zijn betrokken: het rijk, provincie Zeeland/Campus Zeeland, gemeente Vlissingen, Dockwize, Impuls Zeeland en Economic Board. Eventuele andere partijen die een rol gaan spelen, zijn bijvoorbeeld Ecoshape, Deltares, TU Delft en Universiteit Gent.

De kwartiermakers komen met een voorstel over de wijze van inzet van de partijen ten behoeve van het Delta Kenniscentrum. Dit doen zij in afstemming met de zes founding fathers en de bestuurlijke stuurgroep Wind in de Zeilen. Bovendien leggen de kwartiermakers contacten met andere stakeholders.

Afronding project

In de jaren 2020-2030 zijn er middelen vanuit het rijk voor het kenniscentrum beschikbaar. Vanaf 2030 draagt het bestuur van het kenniscentrum de verantwoordelijkheid voor de continuïteit en is er dus geen (financiële) steun vanuit het rijk.

Financiën

De totale bijdrage aan het Delta Kenniscentrum vanuit Wind in de Zeilen bedraagt € 68.410.000, inclusief btw. Dit betreft 48% van het totaal aan benodigde middelen in de aanloopperiode tot en met 2030. Het bedrag bestaat uit zowel een eenmalige investering (28%) als een bijdrage voor doorlopende activiteiten (72%).

Planning

Er is oorspronkelijk uitgegaan van circa zes maanden voor het opstellen van een projectplan voor de oprichting van het Delta Kenniscentrum (de kwartiermakers-fase). De kwartiermakers zijn op 1 december 2020 gestart met de werkzaamheden. Zij werken samen met de bestuurders en medewerkers van de founding fathers de plannen verder uit en geven nadere invulling aan fiche C.

De kwartiermakers hebben de afgelopen maanden gesproken met vele stakeholders binnen en buiten de provincie om een goed beeld te krijgen van de wensen, de mogelijkheden en onmogelijkheden van het Delta Kenniscentrum. Op basis daarvan is in maart 2021 een interim-rapportage opgesteld die als basis heeft gediend voor verder overleg met de inmiddels zes founding fathers (NWO-I/NIOZ is met instemming van de andere founding fathers en de bestuurlijke stuurgroep Wind in de Zeilen aangesloten als founding father).

Het primaire doel van de kwartiermakers was en is om met de founding fathers tot een gedeelde opvatting te komen over de doelen van het Delta Kenniscentrum en de spelregels met betrekking tot samenwerking. Niet dat andere aspecten niet even belangrijk zijn, zoals de betrokkenheid van overheden en het bedrijfsleven, maar er is bewust gekozen voor deze volgorde, omdat er anders een te complex proces gevolgd zou moeten worden. Het overleg met de founding fathers is veelvuldig en intensief.

Stand van zaken

Op basis van het overleg met alle betrokken hebben de kwartiermakers in juli 2021 een concept projectplan op hoofdlijnen opgesteld. Na verwerking van op- en aanmerkingen van alle betrokkenen heeft dat in oktober 2021 geresulteerd in een projectplan op hoofdlijnen, inclusief een notitie, waarin een aantal essentiële beslispunten staan. Gestreefd wordt duidelijkheid te krijgen over deze beslispunten in een bestuurlijk overleg in december 2021.

Ondertussen is een aantal werkgroepen actief om onder andere het businessplan, de governance-structuur en de samenwerkingsovereenkomst uit te werken. Werkende weg hebben de kwartiermakers geconstateerd dat er een aantal vragen resteert waarvan het antwoord dermate essentieel is voor de toekomst van het kenniscentrum. Een zorgvuldige beantwoording ervan is nu absoluut noodzakelijk. Dit vraagt meer tijd dan van tevoren was gedacht.

Vooruitblik

Aan het eind van de kwartiermakers-fase wordt het volgende opgeleverd: een door alle partijen gedragen en geaccordeerd projectplan Delta Kenniscentrum (Delta Climate Center), inclusief een gezonde financiële begroting voor 10 jaar met (financieel) perspectief op continuïteit voor de daaropvolgende jaren.

Fysieke ontwikkeling Kenniswerf Vlissingen

Algemene beschrijving

De Kenniswerf Vlissingen heeft de potentie om door te groeien naar een toonaangevende campus voor Zeeland met spin-off in heel Zeeland. Om de fysieke ontwikkeling van de Kenniswerf te versnellen worden de volgende projecten gerealiseerd:

1. Op de Kenniswerf wordt het Delta Kenniscentrum voor water, voedsel en energie opgericht. Met de oprichting van het Delta Kenniscentrum zal het vestigingsklimaat voor bedrijven verbeteren (fiche C).
2. Een tweede aspect betreft het vergroten van het vermogen van het Investeringsfonds Zeeland. Hiermee kunnen kennisintensieve bedrijven aangetrokken worden en kan geïnvesteerd worden in startups, scale-ups en groeiende ondernemingen op de Kenniswerf die ontstaan als spin-off van het Delta Kenniscentrum (fiche E).
3. Om de vestiging van bedrijven mogelijk te maken en verder te versnellen is voor de fysieke ontwikkeling van de Kenniswerf een eenmalige investering van € 15 miljoen toegezegd om het gebied verder te revitaliseren (fiche D).

Beoogd resultaat

Het resultaat is dat er binnen de Kenniswerf meer vestigingsmogelijkheden komen voor nieuwe ontwikkel-, test- en demofaciliteiten (zoals meegenomen in de plannen voor het Delta Kenniscentrum), starters, scale-ups en R&D-afdelingen. Het uiteindelijke doel is om de Kenniswerf uit te laten groeien tot een toonaangevende campus voor Zeeland met spin-off in heel Zeeland.

De opbrengst van dit fiche heeft twee effecten:

- Een sociaaleconomisch effect (het creëren van een groei- en landingsplaats voor ontwikkel-, test- en demolocaties, demolocaties en innovatieve en ambitieuze bedrijven draagt sterk bij aan de ambitie om de Kenniswerf de innovatieve broedplaats te laten zijn).
- Een werkgelegenheidseffect (circa 380 voltijdbanen als gevolg van het landen van nieuwe bedrijven op de Kenniswerf en in de regio. Door op de Kenniswerf te werken met groeiformules wordt continu nieuwe werkgelegenheid gecreëerd en gestimuleerd).

Uitvoeringspartijen

De gemeente Vlissingen is de trekker van dit fiche.

Er bestaat een sterke relatie met de fiches C, E en F en mogelijk ook met fiche B (in verband met de realisatie van het SKC). Daarom wordt er samengewerkt met vertegenwoordigers van het ministerie van BZK, de provincie Zeeland, Dockwize, Impuls en de kennisinstellingen (HZ University of Applied Sciences, Scalda en University College Roosevelt). Van belang is om de onderlinge samenhang te blijven bewaken. Daarnaast is voor een succesvolle ontwikkeling van de Kenniswerf, met een brede spin-off in Vlissingen en Zeeland ook de samenhang tussen de reeds lopende Kenniswerfontwikkeling en de voorziene impuls voor de Kenniswerf vanuit Wind in de Zeilen randvoorwaardelijk.

Afronding project

De verwachte doorlooptijd is circa vijf jaar. In 2025 wordt het project afgerond.

Financiën

Vanuit het pakket Wind in de zeilen is door het rijk € 15 miljoen beschikbaar gesteld: € 1 miljoen voor het opstellen van het ontwikkelplan Kenniswerf (planvorming) en € 14 miljoen voor de uitvoering van het ontwikkelplan.

Planning

Onderwerp	Planning
<i>Planvorming Kenniswerf</i> Bestaande uit: - Het concretiseren en actualiseren van de ontwikkelvisie Kenniswerf, inclusief het opzetten en openen van een grondexploitatie voor de onderdelen van het plangebied Wind in de Zeilen; - Het opstellen van een lange termijn communicatie en marketingplan. - Het opstellen van het ontwikkelplan Kenniswerf	Q3 2021- Q1 2022
<i>Uitvoeringsfase</i>	2022 -2024
<i>Communicatie en marketing</i>	Q4 2020, 2021-2025

Stand van zaken

Het college van burgemeester en wethouder van Vlissingen heeft begin november 2021 ingestemd met het ontwikkelplan voor de Kenniswerf. Dit ontwikkelplan is opgesteld naar aanleiding van de beschikking specifieke uitkering (SPUK) van het ministerie van BZK.

Het ontwikkelplan is ter goedkeuring aan de ministeries van BZK en Financiën aangeboden. Het ministerie van BZK heeft het ontwikkelplan goedgekeurd en maakt de resterende € 14 miljoen over aan Vlissingen. Hiermee kan de uitvoeringsfase starten.

Het opzetten en de besluitvorming rondom de grondexploitatie vergt meer tijd dan was verwacht.

Vooruitblik

Besluitvorming over de in te stellen grondexploitatie door de gemeenteraad van Vlissingen is voorzien in Q1 2022.

Vergroten vermogen Investeringsfonds Zeeland

Algemene beschrijving

Dit fiche bevat een onderbouwing van de extra gevraagde financiële middelen van in totaal € 20 miljoen voor het vergroten van het vermogen van het Investeringsfonds Zeeland. Deze middelen zijn bedoeld:

- voor het aantrekken van kennisintensieve bedrijven voor Zeeland door het fondsvermogen van het Zeeuws Participatiefonds 3 B.V. op te hogen met € 15 miljoen.
- voor het investeren in startups, scale-ups en groeiende ondernemingen, onder andere op de Kenniswerf. Zo wordt InnoGo! versterkt (€ 3,5 miljoen) en wordt de fondsomvang van het Zeeuws Participatiefonds 2 B.V. verhoogd met € 1,5 miljoen voor vervolginvesteringen in deze bedrijven.

Beoogd resultaat

Het resultaat van het project is dat de € 20 miljoen aan rijksmiddelen beschikbaar zijn gesteld aan het Investeringsfonds Zeeland, met bijbehorende bestuurlijke afspraken en besluiten in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) over eventuele aanpassingen in aandeelhouders-instructies en verantwoordingsrapportages.

De investering in het Investeringsfonds Zeeland heeft de volgende beoogde effecten:

- Effect op het vestigingsklimaat: met het vergroten van het investeringsvermogen van het Investeringsfonds Zeeland vergroot de provincie structureel de kans op meer succesvolle acquisitie van kennisintensieve bedrijven, zodat Zeeland aantrekkelijker wordt voor hoger opgeleiden en andere potentiële bedrijven (magneetwerking).
- Effect op de werkgelegenheid: hoogwaardige kennisbedrijven brengen meer toegevoegde waarde met zich mee. Kennisintensieve bedrijven creëren ook hoogwaardige werkgelegenheid voor de lange termijn. Er wordt extra werkgelegenheid verwacht: 400 fte voor € 20 miljoen.
- Sociaaleconomische effecten: het is wenselijk dat de verhouding theoretisch en praktisch opgeleiden beter in balans komt in Zeeland. Het aantrekken van kennisintensievere bedrijven helpt hierbij. Dit zorgt tevens voor een meer gevarieerde arbeidsmarkt, waardoor de mogelijkheid tot vestiging van 'nieuwkomers' wordt vergroot.

Uitvoeringspartijen

Investeringsfonds Zeeland, samen met Provincie Zeeland en het ministerie van EZK.

Afronding project

Het project loopt door tot 2023. Het totaalbedrag van € 20 miljoen wordt in verschillende tranches beschikbaar gesteld door het rijk aan het Investeringsfonds Zeeland.

Financiën

Er wordt een bedrag van totaal € 20 miljoen ter beschikking gesteld. Dit wordt als volgt verdeeld over

de bestaande investeringsfondsen:

- Een bedrag van € 3,5 miljoen ten behoeve van InnoGo!
- Een bedrag van € 1,5 miljoen ten behoeve van Zeeuws Participatiefonds 2 B.V.
- Een bedrag van € 15 miljoen ten behoeve van Zeeuws Participatiefonds 3 B.V.

Het bedrag van € 20 miljoen wordt ter beschikking gesteld in vier bedragen van € 5 miljoen, te ontvangen in de jaren 2020-2023 (één tranche van € 5 miljoen per jaar).

De eerste tranche van € 5 miljoen is inmiddels ontvangen, de 2e tranche van € 5 miljoen wordt december 2021 verwacht. Deze tranche is in oktober 2021 aangevraagd.

Planning

De ministerraad heeft op 6 november 2020 een besluit genomen over de agio-storting van € 20 miljoen. Na de voorhangprocedure in de Tweede Kamer is op de Algemene vergadering van Aandeelhouders van het Investeringsfonds Zeeland een besluit genomen over de vergroting van het vermogen van het Investeringsfonds Zeeland. De bestuursovereenkomst “Wind in de Zeilen Innovatiefinanciering” is in februari 2021 door het rijk, provincie en Impuls ondertekend.

Stand van zaken

- Er is een plan van aanpak voor het fiche opgesteld.
- Verruimen investeringskaders fondsen InnoGo! en Zeeuws Participatiefonds heeft plaatsgevonden.
- Er is bekendgemaakt dat er meer vermogen in het Investeringsfonds Zeeland beschikbaar is en dat per bedrijf een hoger bedrag per ticket kan worden ingezet.
- Er is een actieplan opgesteld om voldoende leads te genereren. De leadflow bij InnoGo! is mede afhankelijk van de tijdige en succesvolle opstart van het Delta Kenniscentrum (fiche C).
- Er vinden concrete gesprekken met meerdere marktpartijen plaats, welke eventueel vanuit de middelen van Wind in de Zeilen zullen worden gefinancierd. Het aantal leads neemt toe.
- De eerste investering vanuit het Zeeuws Participatiefonds is gerealiseerd, dit betreft een investering in het bedrijf Alta Carbon Technologies (gaat zich vestigen in Terneuzen) – huidige werkgelegenheid 7 FTE.
- De eerste twee investeringen vanuit InnoGo! worden ook gerealiseerd. Dit betreft bedrijf Sealution, gevestigd in Goes (samenwerking met Dekimo) – huidige werkgelegenheid 5 FTE. Deze ondernemer is HZ student. Daarnaast wordt geïnvesteerd in Omniboost te Terneuzen (startup, kennisintensief rondom ICT). Huidige werkgelegenheid: 20 FTE (inclusief inhuur)
- De communicatie rondom Wind in de Zeilen vanuit het Impuls-cluster Innovatiefinanciering is inmiddels opgestart (dit is een continu proces).

Vooruitblik

- De 2e tranche van € 5 miljoen wordt in december 2021 verwacht.
- Verwacht wordt dat in de komende maanden wederom een investering van € 2,5 miljoen vanuit het Zeeuws Participatiefonds in het kader van Wind in de Zeilen wordt gerealiseerd.

Bereikbaarheid

Algemene beschrijving

Het fiche bereikbaarheid is gericht op het verbeteren van de verbindingen tussen Vlissingen en Zeeland en de Randstad, Brabant en Vlaanderen. Het verbeteren van de bereikbaarheid is een randvoorwaarde voor de sociaaleconomische structuurversterking in algemene zin en in het bijzonder voor de Law Delta (fiche B) en het op te richten Delta Kenniscentrum (fiche C).

Intercity Vlissingen-Randstad

Algemene beschrijving

Verbetering van de verbinding Vlissingen-Rotterdam/Amsterdam kan in drie stappen worden gerealiseerd:

Stap 1 (december 2021): introductie van een intercity Vlissingen-Rotterdam één keer per uur en een sprinter Vlissingen-Roosendaal twee keer per uur. Dit levert 20 minuten reistijdwinst op naar Rotterdam. Mogelijkheden om een van de sprinters door te laten rijden naar Dordrecht zal betrokken moeten worden bij een onderzoek dat ProRail uitvoert. Inzet is in ieder geval dat de aansluiting en overstapmogelijkheden in Roosendaal dusdanig zijn dat de huidige reistijden richting de Randstad en de Brabantse steden niet verslechteren.

Stap 2 (2023-2025): versnelling van de intercity door aansluiting van de Zeeuwse lijn op de Hogesnelheidslijn (HSL, Intercity Direct), in lijn met Toekomstbeeld OV 2040. Op deze manier ontstaat een reistijdwinst van 60 minuten richting Amsterdam.

Stap 3 (uiterlijk 2030): het rijk, de regio en vervoerder onderzoeken of frequentieverhoging van de intercity mogelijk is. Hiervoor worden in Wind in de Zeilen drie voorwaarden gesteld:

- Een gezonde businesscase.
- Rekenschap nemen van de perifere ligging.
- Een afspraak over een kosten-batenafweging.

Beoogd resultaat

In het bestuursakkoord wordt een aantal te behalen resultaten onderscheiden:

- Reistijdwinst: bij de introductie van de intercity (stap 1) 20 minuten richting Rotterdam, bij verdere versnelling van de intercity (stap 2) 60 minuten richting Amsterdam.

- Reistijdbaten: de reistijdbaten worden becijferd op € 1 - € 3 miljoen voor reizigers op werkdagen tussen Zeeuwse economische centra en op € 5 - € 8 miljoen voor reizigers naar economische centra buiten Zeeland.
- Indirecte economische effecten.

Het belangrijkste resultaat op korte termijn is de introductie van de intercitydienst per december 2021 binnen de huidige hoofdrailnet-concessie. Stap 2: uiterlijk in 2025 zal de dienstregeling ingaan.

Uitvoeringspartijen

Het ministerie van IenW, samen met de provincie Zeeland, NS en ProRail.

Afronding project

- December 2021: introductie intercity Vlissingen-Rotterdam (1 keer per uur), en sprinter Vlissingen-Roosendaal (2 keer per uur).
- 2023-2025: versnelling van de intercity door aansluiting van de Zeeuwse lijn op de Hogesnelheidslijn (HSL, Intercity Direct).
- Uiterlijk 2030: onderzoek naar mogelijkheid frequentieverhoging van de intercity.

Financiën

Afgesproken is dat een incidenteel bedrag van € 50 miljoen vanuit het ministerie van Defensie in het kader van Wind in de Zeilen overgeheveld wordt aan het ministerie van IenW voor de uitvoering van de infrastructurele maatregelen.

Binnen de beschikbare middelen, zoals is afgesproken in Wind in de Zeilen, wordt de intercityverbinding nader uitgewerkt. Dit betekent dat de NS een intercitydienst binnen de huidige hoofdrailnet-concessie integreert met het hiervoor beschikbare budget en dat ProRail de benodigde infaameregelen nader uitwerkt binnen het beschikbare budget.

€ 5 miljoen van de bovengenoemde € 50 miljoen is gereserveerd voor investeringen in de infrastructuur ten behoeve van de stationsomgeving in Vlissingen, conform de afspraken gemaakt in Wind in de Zeilen.

Planning

Periode	Actie	Eigenaar
December 2021	Treindienst intercity Vlissingen-Rotterdam operationeel	NS
Voorjaar 2022	Start detailstudie noodzakelijke infra-aanpassingen	ProRail
2023-2025	Voorziene introductie van stap 2 waarmee 60min reistijd winst richting Amsterdam wordt gerealiseerd	NS

Stand van zaken

- Het proces tot capaciteitsverdeling is afgerond.
- De door NS aangedragen businesscase is onafhankelijk getoetst en bekrachtigd.
- Het ministerie van IenW verstrekt de definitieve opdracht inclusief subsidie aan NS voor de additionele dienst intercity Vlissingen-Randstad per dienstregeling 2022.

Vooruitblik

- In december 2021 is de treindienst intercity Vlissingen-Rotterdam, geheel volgens planning, operationeel. Op 13 december wordt de treindienst officieel geopend.
- Opdracht door het ministerie van IenW aan ProRail voor de verkenning en planuitwerking van de noodzakelijke infrastructurele maatregelen om de extra trein te kunnen toevoegen (betreft maatregelen rond overwegen en energievoorziening).
- ProRail en NS werken de mogelijkheden en benodigde randvoorwaarden voor de tweede stap (aansluiting Zeeuwse Lijn op de Hogesnelheidslijn) nader uit.

Ontwikkeling stationsomgeving Vlissingen

Algemene beschrijving

Rond station Vlissingen is een traject gestart met stakeholders uit het bedrijfsleven, onderwijs en (semi-)overheden om duurzame, innovatieve mobiliteitsvormen te ontwikkelen en het stationsgebied te ontwikkelen tot dé mobiliteits-hub in de regio. Hierbij zullen huidige mobiliteitsvormen en het stationsgebied een kwaliteitsimpuls krijgen. Daarnaast zullen nieuwe, slimme en duurzame mobiliteitsvormen worden toegevoegd.

Dit leidt ertoe dat de reiziger (toerist, student, forens én inwoner) gebruiksvriendelijk, flexibel en comfortabel kan wisselen tussen bestaande en nieuwe mobiliteitsvormen. Met deelmobiliteit

(deelauto's, deelfietsen), aanvullende voorzieningen (zitmogelijkheid, toilet, waterkraan, wifi, oplaadpunten), duurzame mobiliteitsvormen, laadinfra gekoppeld aan de elementen wind, water en zon wordt het stationsgebied dé mobiliteits-hub in de regio en is de Zeeuwse beleving voor zowel inwoners als niet-inwoners compleet.

Beoogd resultaat

De doelstelling van dit fiche is een kwaliteitsimpuls geven aan het Stationsgebied, waarmee de bereikbaarheid van de diverse effectgebieden wordt verhoogd en het Stationsgebied functioneert als een motor voor economische groei. Deze kwaliteitsimpuls wordt geconcretiseerd op de onderdelen 'mobiliteit', 'duurzaamheid & energie', 'verblijfskwaliteit' en 'motor voor economische groei'.

In dit fiche wordt een tweesporenbeleid ingezet om de doelstelling te bereiken:

1. De ontwikkeling en uitvoering van een Masterplan Stationsgebied Vlissingen met alle benodigde infrastructurele maatregelen dat begin 2023 in uitvoer kan.
2. Het faciliteren van pilots die op korte termijn (vanaf 2021) kunnen starten, passen in de huidige omgeving en het vliegwiel vormen voor de infrastructurele maatregelen in het Stationsgebied.

Het onderdeel 'Ontwikkeling stationsomgeving Vlissingen' van het fiche F Bereikbaarheid kent een nauwe samenhang met het onderdeel 'Living Lab Slimme Mobiliteit':

- De mobiliteitspilots uit het onderdeel Living Lab Slimme Mobiliteit vormen het vliegwiel voor de infrastructurele maatregelen en voorzieningen in het Stationsgebied; de pilots die succesvol zijn, worden structureel ingepast in het Stationsgebied.
- Mobiliteitswensen en mobiliteitspilots vanuit de gebruikers, bedrijven of bezoekers van het Stationsgebied kunnen binnen het Living Lab Slimme Mobiliteit worden uitgevoerd.

Uitvoeringspartijen

Gemeente Vlissingen.

Afronding project

De ontwikkeling van de stationsomgeving loopt door tot eind 2025.

Financiën

Voor investeringen in de stationsomgeving Vlissingen is vanuit het pakket Wind in de Zeilen € 5 miljoen gereserveerd voor aanleg infrastructuur (uit de € 50 miljoen voor infrastructurele maatregelen).

De realisatie van een Masterplan Stationsgebied en het traject om daar te komen, zal een grote aantrekkingskracht hebben op de omgeving, en biedt kansen om het beschikbaar gestelde budget te verhogen met aanvullende budgetten, zoals bijdragen van stakeholders en subsidiemogelijkheden (met cofinanciering). Daarbij valt te denken aan Europese en landelijke subsidies voor

klimaatadaptatie, innovatie en experimenteerruimte. Het is dan ook van groot belang om de positieve flow te verstevigen en gezamenlijk te werken aan een multiplier van het toegekende budget.

De gereserveerde € 5 miljoen wordt, aangevuld met eventuele subsidies, ingezet voor de beoogde kwaliteitsimpulsen op het gebied van mobiliteit, duurzaamheid & energie, verblijfskwaliteit en economische groei in het Stationsgebied Vlissingen. Deze eventuele aanvullende subsidies kunnen worden toegevoegd om een hoog ambitieniveau te realiseren. Het oorspronkelijke Plan van Aanpak is daarvan echter niet afhankelijk.

Planning

Jan. 2021	April 2021	Mei 2021	Juli 2021	Jan. 2022	Dec. 2022	Dec. 2025
	Fase 2 ‘Inhoudelijke uitwerking & opstart pilots’ (apr 2021 – jan 2022) • Uitwerking & opstart pilots • Vorming co-creaties op deelthema’s & pilots • Aanvullende (co)financiering pilots Resultaten: quick wins in de beleving van het gebied, experimenteer-ervaring en gemonitorde pilots.					
		Fase 3 ‘Ontwikkeling Masterplan Stationsgebied Vlissingen’ (mei 2021 – dec 2022) • Vertaling visie naar uitvoering • Vormgeven ruimtelijke herontwikkeling • Vaststellen infrastructurele aanpassingen • Vaststellen & borgen van commitment relevante partijen Resultaten: integrale aanpak & gebiedsontwikkeling van het Stationsgebied, aansluitend bij ontwikkelingen in omliggende gebieden, commitment partijen.				
				Fase 4 ‘Van succesvolle pilots naar permanente mobiliteitsoplossingen’ (jan 2022 – dec 2025) • Verder vormgeven & borgen van (mobiliteits)pilots • Borgen van samenwerking in de stationsomgeving en haar effectgebied Resultaten: bewezen functie van het Stationsgebied voor omliggende gebieden		
					Fase 5 ‘Uitvoering Masterplan Stationsgebied’ (dec 2022 – dec 2025) • Aanpassingen in fysieke omgeving • Infrastructurele aanpassingen Resultaten: succesvolle upgrade Stationsgebied	
Continu: Positionering, programmering & activering						

Stand van zaken

Gebiedsontwikkeling

In een eerste 'voorlopig ontwerp' zijn de beoogde functies van het stationsgebied ingetekend. Dit concept, dat dient als praatstuk, wordt momenteel besproken met stakeholders.

Mobiliteitspilots

Momenteel wordt, in samenwerking met het project Living Lab Slimme Mobiliteit (fiche F-3), een aantal mobiliteitspilots opgestart en uitgevoerd. Zo is een deelfietspilot opgestart in samenwerking met de bestaande deelfietsaanbieders NS en Prorail. Tevens wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar een Super Slim Laadplein in het Stationsgebied, waarvan de resultaten begin 2022 bekend zullen zijn.

Verbinding met relevante fiches en omliggende gebieden

Om de samenhang met omliggende gebieden en relevante fiches te bevorderen wordt de verbinding gezocht en geïnventariseerd wat de (toekomstige) vervoersstromen en het gewenste mobiliteitsaanbod hierin is. Het gaat dan bijvoorbeeld om de bereikbaarheid van de te ontwikkelen Kerngezond-centra en het Justitieel Complex Vlissingen.

Vooruitblik

Het voorlopig ontwerp voor de herontwikkeling van het stationsgebied zal begin 2022 verder worden doorontwikkeld tot een definitief ontwerp. Van daaruit worden de benodigde ruimtelijke en infrastructurele aanpassingen met een bijbehorende kostenraming in kaart gebracht en vindt de verdere technische uitwerking plaats. Zoals opgenomen in de planning is het streven om in december 2022 het Masterplan Stationsgebied Vlissingen op te leveren en de juridische en bestuurlijke besluitvorming te laten plaatsvinden.

Om zowel de mobiliteitspilots als de herontwikkelingsplannen te toetsen bij inwoners en reizigers, wordt het gehele jaar 2022 een participatietraject uitgevoerd. Op diverse fronten en over diverse thema's worden experimenten uitgevoerd en de behoefte van zowel inwoners, forenzen, studenten en scholieren als toeristen in het gebied opgehaald en waar mogelijk meegenomen in de verdere uitwerking.

De opstart en verdere borging van mobiliteitspilots zal de komende periode, in samenwerking met het Living Lab Slimme Mobiliteit, verder gestalte krijgen.

Living Lab Slimme Mobiliteit

Algemene beschrijving

Zeeland wil als omgeving dienen om innovatieve mobiliteitsconcepten in een meer dunbevolkt gebied met landsgrensoverschrijdende verbindingen uit te testen. Daarom wordt het Living Lab Slimme Mobiliteit Zeeland ingericht. Het living lab dient als proefgebied voor mobiliteitsinnovaties die elders zijn ontwikkeld. Vanuit het Living Lab wordt een programma van innovatieve projecten opgezet, met als doel om deze innovaties later in Zeeland en mogelijk in de rest van Nederland verder uit te rollen. Vlissingen en omgeving zijn het focusgebied voor het living lab slimme mobiliteit, waarbij projecten in andere delen van Zeeland ook mogelijk zijn.

Beoogd resultaat

Het doel is om vanuit het Living Lab de volgende resultaten te realiseren:

- Minimaal twee meerjarig lopende pilotprojecten opzetten, waarbij tevens beoogd wordt de beschikbare middelen te koppelen aan Europese subsidie.
- Minimaal 10 kleinere direct uitvoerbare startprojecten die op de korte termijn mobiliteitsoplossingen in Zeeland uitproberen.
- Uit bovenstaande komen minimaal vijf initiatieven die na de pilot- en testfase over heel Zeeland uitgerold kunnen worden.
- Uit bovenstaande komen minimaal twee initiatieven die na pilot- en testfase in de rest van Nederland benut kunnen worden.

Hierdoor kan de reiziger (toerist, student, forens én inwoner) in Vlissingen gebruiksvriendelijk, flexibel en comfortabel wisselen tussen mobiliteitsvormen.

Uitvoeringspartijen

De provincie Zeeland, samen met de gemeente Vlissingen en het ministerie van IenW.

Afronding project

Afronding in 2025.

Financiën

Voor het Living Lab Slimme Mobiliteit wordt € 5 miljoen beschikbaar gesteld vanuit het ministerie van IenW voor de periode 2021 t/m 2025.

Planning

Periode	Fase	Resultaat
September 2021	Eerste ronde pilotprojecten geselecteerd en gereed voor uitvoering	Eerste pilots/ experimenten gestart
Januari 2022 - februari 2022	Volgende ronde pilotprojecten geselecteerd en gereed voor uitvoering	Volgende pilots/experimenten gestart
Juni 2021 - maart 2022	Uitbouw Living Lab en opzet programmatische aanpak	Uitbouw tot samenhangend programma
Maart 2021 - maart 2025	Beeoordeling, programmering en uitvoering	Programmering en uitvoering van pilots en experimenten
Maart 2025 - december 2025	Evaluatie en vervolg/uitrol succesvolle projecten borgen	Evaluatie van het living lab en borging van uitrol succesvolle lopende projecten.

Stand van zaken

De lijst met initiatieven voor pilotprojecten is verder uitgewerkt en heeft geresulteerd in de selectie van de eerste ronde projecten. Het betreft twee pilotprojecten die gereed zijn voor uitvoering.

Ten eerste gaat het hierbij om het starten van een haalbaarheidsonderzoek/plan van aanpak voor een superslim solar-laadplein met slimme e-deelauto's. Ook wordt subsidie verstrekt aan de gemeente Tholen voor een pilot met carpoolen en fietsen voor het verbeteren van de bereikbaarheid van bedrijventerrein Welgelegen. Naast deze twee projecten zijn een groot aantal projectideeën ingediend. De projectideeën worden verder uitgewerkt en voor de volgende ronde in januari-februari 2022 gereed gemaakt.

Vanuit de landelijke Mobility as a Service (MaaS) pilots komen 8 MaaS-apps beschikbaar in Nederland. Met MaaS-apps kan iedereen zijn/haar reis plannen, boeken, reizen en betalen. Om ook in Zeeland met MaaS-apps te kunnen reizen werken we aan het koppelen van zoveel mogelijk lokaal mobiliteitsaanbod aan MaaS. Samen met het MaaS-team van het ministerie van IenW is overleg opgestart met de MaaS-aanbieders om een aantal MaaS-apps in Zeeland versneld in te zetten. Dit door enerzijds zoveel mogelijk Zeeuws mobiliteitsaanbod en de Westerschelde Ferry te koppelen aan MaaS. Anderzijds actief te werken aan het vergroten van het gebruik van de apps door het in mobiliteitsbeleid van grote organisaties te borgen.

Relevante gerelateerde projecten die afgelopen periode ook mede met hulp van de provincie Zeeland en gemeente Vlissingen zijn opgestart, zijn onder andere het Fieldlab Autonoom Varen in de haven van Vlissingen en de pilot met elektrische deelfietsen in Breskens-Nieuwvliet-Cadzand-Sluis samen met de Zeeuwse fietscoöperatie/Movelo en de gemeente Sluis. Voor deze initiatieven wordt ook gekeken naar de MaaS-koppeling. Deze projecten zijn financieel niet gekoppeld aan het Living Lab Slimme Mobiliteit, maar inhoudelijk is er wel een nauwe relatie.

Vooruitblik

De komende maanden gaan de eerste projecten in uitvoering. In de komende periode wordt er verder gewerkt aan het gereed maken van de andere projecten voor de volgende pilotronde begin 2022.

De marktbenadering richting MaaS-aanbieders wordt dan concreet gemaakt. Ook worden de eerste concrete stappen in de aansluiting van “wielen” op de MaaS-apps gemaakt, zodat een ketenreis plannen, boeken en betalen rondom Vlissingen mogelijk wordt. Van daaruit werken we aan verdere uitrol over heel Zeeland. Daarbij wordt ook samen met het MaaS-team van het ministerie van IenW grensoverschrijdend samengewerkt met Noordrijn-Westfalen en Vlaanderen.

Voor autonoom vervoer van personen gaan we in kaart brengen wat Zeeland kan bieden op het gebied van testfaciliteiten voor autonome vervoersmogelijkheden voor marktpartijen en het rijk. Dit in samenhang met de reeds gestarte projecten rondom autonome logistiek en autonoom varen in de regio Vlissingen. Hierbij kijken we naar testfaciliteiten voor autonoom vervoer op hogere snelheden dan de huidige shuttles die een meerwaarde kunnen bieden voor de Zeeuwse situatie.

Ook wordt in samenwerking met het data-team Zeeland en het reeds lopende regio-deal project rondom smart mobility voor onderwijs onderzocht of reizigers-, voertuig- en infra-data beter kan worden benut om het publiek vervoerssysteem efficiënter te maken. Dit in combinatie met versterking van aanbod deelmobiliteit en de hub-ontwikkeling van station Vlissingen.

Daarnaast wordt in nauwe samenwerking met het project stationsgebied Vlissingen (fiche F-2) overleg opgestart met de fiches Law Delta (fiche B) en Zorg (fiche H) om te verkennen welke samenwerkingsmogelijkheden er zijn om slimme mobiliteit in te zetten om de bereikbaarheid van de te realiseren projecten te verbeteren.

Rail Gent-Terneuzen

Algemene beschrijving

Om knelpunten in het spoornetwerk in de Kanaalzone Gent-Terneuzen te verhelpen, is een proces uitgewerkt om op basis van een ontwikkeld adaptief systeem te besluiten welke infrastructurele werken benodigd zijn. Het Belgisch-Nederlandse pakket aan maatregelen betreft de noordelijke aansluiting Zandeken en de uitbreiding van de bundel Zandeken (A1), een zuidoost-boog bij de Sluiskilbrug (A3) en de spoorverbinding tussen Axel en Zelzate (A4). Een dergelijk proces wordt mogelijk op termijn ook ingericht voor het personenvervoer.

Beoogd resultaat

Het ministerie van IenW, de provincie Zeeland en de gemeente Vlissingen voorzien dat de middelen vanuit Wind in de Zeilen worden aangewend voor de volgende resultaten:

- Uitvoeren onderzoek naar de vervolgstappen in de adaptieve ontwikkelstrategie. De basis hiervoor vormt de intentieverklaring. Daarover is formeel besloten door de betrokken bestuurlijke partijen waar onder het ministerie van IenW. Voor het ministerie loopt de instemming mede via het bestuurlijk overleg MIRT.
- Realisatie van de zuidoost-boog bij de Sluiskilbrug, indien dit noodzakelijk blijkt op basis van de uitkomsten van de adaptieve ontwikkelstrategie en de bestuurlijke besluitvorming op basis daarvan.

De maatregelen leveren tot € 7-10 miljoen per jaar aan transportbaten op. De indirecte baten worden geraamd op 10-15% van de jaarlijkse baten. Voor Rail Gent-Terneuzen komt dit neer op circa € 0,7-1 miljoen.

Uitvoeringspartijen

Het ministerie van IenW/ProRail, samen met onder meer provincie Zeeland en North Sea Port. North Sea Port had de regie in de ontwikkeling van de intentieverklaring, waarin deelnemende partijen onder meer wordt gevraagd in te stemmen met de adaptieve ontwikkelstrategie. De intentieverklaring is getekend. Voor het vervolg wordt nu de bijpassende governance ingericht in samenspraak met de relevante overheden en infrapartijen.

Afronding project

2023-2025, indien enkel voor realisatie van een zuidoost-boog bij de Sluiskilbrug wordt gekozen op basis van de adaptieve ontwikkelstrategie.

Financiën

Conform de gemaakte afspraken in Wind in de Zeilen heeft de Nederlandse overheid een bedrag van € 15 miljoen gereserveerd, waardoor een zuidoost-boog bij de Sluiskilbrug mogelijk wordt. Deze zuidoost-boog is onderdeel van de drie samenhangende infra-projecten, waarover op basis van de adaptieve strategie te zijner tijd een besluit genomen wordt over het te volgen ontwikkelpad, en welke infraprojecten gerealiseerd gaan worden. Conform besluiten van zowel de bestuurlijke stuurgroep Wind in de Zeilen (op 26 november 2020) als het bestuurlijk overleg MIRT 2020 wordt € 2 miljoen van de € 15 miljoen gebruikt voor de bekostiging van de uitwerking van de plannen.

Planning

In Q1 2022 wordt gestart met de productiefase. De start van de productiefase is met een kwartaal vertraagd en naar Q1 2022 verschoven, omdat het maken van afspraken over de binationale governance structuur tussen België en Nederland complex was maar inmiddels wordt gefinaliseerd. Met de productiefase wordt de fase aangeduid, waarin het infrastructureel ontwerp op detailniveau wordt uitgewerkt dat nodig is voor de formele besluitvorming en vergunningen. Onderdeel hierbij is het doorlopen van wettelijke procedures in de voorbereiding van de aanleg van het project. Tevens wordt op basis van de uitkomsten van het adaptief systeem een besluit genomen over grondverwerving en het verleggen van kabels en leidingen ten behoeve van infra-maatregelen A1 en

A3. De planuitwerking van maatregel A4 loopt ondertussen door. De beslismomenten (kantelpunten) over het wel of niet overgaan tot realisatie liggen nog onveranderd in Q4 2023, Q4 2024 en Q4 2025. Indien voor realisatie van alle infra-maatregelen wordt gekozen, zal de aanleg van de infrastructuur naar verwachting in 2030 zijn afgerond.

Stand van zaken

Planuitwerking

Er is gestart met de verdere uitwerking van de plannen. Dat moet uiteindelijk leiden tot het doorlopen van de wettelijk vereiste planuitwerking aan Nederlandse en Belgische/Vlaamse zijde. Voordat formeel met de planuitwerkingsfase gestart kan worden, dienen eerst de stappen van de verkenningsfase te worden doorlopen. Met de uitgevoerde studies is al veel onderzocht, maar daarmee zijn nog niet alle formele stappen van de verkenningsfase doorlopen. Het bestuurlijk vaststellen van zoveel mogelijk binationaal afgestemde procedures is één van de belangrijke stappen in het proces. Na het doorlopen van de planuitwerking zal door de Nederlandse en de Belgische/Vlaamse overheden op basis van het afgesproken adaptieve systeem besloten worden over het te kiezen 'ontwikkelpad' en zullen de daarvoor benodigde financiële middelen beschikbaar (moeten) worden gesteld. Daarna kan de realisatie starten. De planuitwerkingsfase wordt uitgewerkt in een binationaal projectplan.

Governance

Eind 2021 zal naar verwachting de binationale governance-structuur worden vastgesteld. Bij het opzetten van de governance-structuur wordt ook gekeken naar het advies van de commissie Berx-Donner over grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen bij infrastructurele werken en het daarover ingenomen kabinetsstandpunt, zoals verwoord in de brief van het kabinet aan de Tweede Kamer van 30 april 2021. De governance wordt ingericht door ProRail, Infrabel, het (Nederlandse) ministerie van IenW, de Belgische Federale Overheidsdienst Mobiliteit en het havenbedrijf North Sea Port.

Financiering

Naast de in het compensatiepakket opgenomen bijdrage hebben de provincie Zeeland en North Sea Port het spoorproject aangedragen voor het Nationale Groeifonds. Dit voor het Nederlandse deel van de financiering van het grensoverschrijdende spoorproject. Besluitvorming bij het rijk zal daarover plaatsvinden.

Vooruitblik

De binationale samenwerking tussen de betrokken (publieke) partijen verloopt goed en conform afspraken. Voor realisatie van het totale project zal het belangrijk zijn om de aanvullende financiering vanuit Nederland, België en Europa te realiseren voor het totale grensoverschrijdende spoorproject.

Met de kansenbenadering van het Groeifonds is er opportuniteit voor financiering door het Groeifonds. Niet alléén knelpunten worden opgelost met Rail Gent Terneuzen, maar er worden ook belangrijke kansen benut die bijdragen aan doelstellingen van het Groeifonds, omdat het op een aantal terreinen winst oplevert.

Om versnelling te realiseren naar de benutting van alle duurzaamheids- en economische kansen van het spoorproject, wordt een investering voorgesteld van 50% (het Nederlandse deel) van de totale investering (dat wil zeggen 50% van € 240 miljoen inclusief btw, minus de gereserveerde € 15 miljoen) door het Groeifonds. Dat maakt een bedrag van € 105 miljoen. Hiermee kan, langs de lijnen van de intentieovereenkomst, de Nederlandse inbreng in het grensoverschrijdende project Rail Gent Terneuzen worden gerealiseerd.

Onderzoek waterstof-hub Zeeland

Algemene beschrijving

Gezien de huidige koppositie van Zeeland op het terrein van waterstof wordt in gezamenlijkheid tussen het rijk en de regio een verdere impuls gegeven aan de ontwikkelingen van de waterstofeconomie. Dit sluit aan bij zowel de Waterstofvisie van het ministerie van EZK als de bevindingen van het recent uitgebrachte rapport van de Taskforce Infrastructuur Klimaattransitie Industrie (TIKI) en de Regionale Energiestrategie Zeeland. Samen geven het rijk en de regio een ontwikkelplan vorm om een waterstof-hub flagship-project in Zeeland te realiseren, waarbij verbinding wordt gezocht met het Delta Kenniscentrum (fiche C).

Het ambitieuze Hydrogen Delta Programma van Smart Delta Resources (SDR) heeft tot doel de industrie te verduurzamen door grijze waterstof uit te faseren door middel van blauwe, groene, gele en mogelijk oranje waterstof. Daarbij heeft het programma de ambitie de regio te positioneren als grootste waterstofcluster van Nederland, Vlaanderen/België én Europa. Dit door op grote schaal groene waterstof te produceren, lokaal te verbruiken én te importeren en exporteren.

Beoogd resultaat

- Activiteit 1: technisch-economisch onderzoek naar de regionale waterstofbackbone in het North Sea Port havengebied (van Vlissingen tot Rodenhuize, in afstemming met behoefte CO2-backbone);
- Activiteit 2: locatie-engineering van centrale elektrolyserlocatie Deltaurus 3 (Sloegebied Vlissingen);
- Activiteit 3: onderzoek naar import, opslag, lokaal/regionaal gebruik, waarbij de focus onder meer ligt op (zware) voertuigen, (binnen)scheepvaart en MKB (grootschalige industrie is reeds in kaart gebracht) en exportkansen voor North Sea Port.

De drie activiteiten leiden tot de volgende te behalen resultaten:

- Financierings- en engineeringspropositie van de regionale waterstofbackbone (voor publieke en private financiers, EU en NL-subsidies);
- Omgevingskaart voor systeemintegratie van centrale elektrolyserlocatie zodat initiatiefnemers van Deltaurus 3 panklaar kunnen instappen;
- Economisch en duurzaamheidsperspectief voor waterstof-hub (import, opslag, lokaal/regionaal gebruik, export) in North Sea Port.

Met deze maatregelen wordt bijgedragen aan het toekomstbestendig maken van de Zeeuwse havens en industrie, waarmee concurrerend geopereerd kan worden, banen behouden kunnen blijven en private partijen verder kunnen investeren en uitbreiden. Het heeft een structureel positief sociaaleconomisch effect, een positief effect voor de klimaatdoelstellingen van Nederland en zorgt voor versterking van het vestigingsklimaat.

Uitvoeringspartijen

SDR is de actiehouders, samen met het ministerie van EZK, provincie Zeeland, North Sea Port en andere betrokken bedrijven worden de resultaten opgeleverd.

Afronding project

Dit onderdeel omvat vier fasen. De vierde fase dient in 2030 gereed te zijn.

Financiën

Activiteit 1	€ 25.000
Activiteit 2	€ 85.000
Activiteit 3	<u>€ 90.000</u>
Totaal	€ 200.000

In maart 2021 is besloten de scope van Activiteit 1 (regionale buisleidingen) in een projectvorm te ontwikkelen met SDR-partners Gasunie en North Sea Port, waardoor er minder externe inzet vereist zal zijn om deze Activiteit te realiseren. Deze aanpassing in aanpak heeft geleid tot een wijziging in budget allocatie tussen de onderdelen 1, 2 en 3.

Planning

Beschrijving	Activiteit	Datum	Afgerond?
Afstemming buisleidingen project plan	1	Maart 2021	V
Uitschrijven aanbesteding	3	Maart 2021	V
Uitschrijven aanbesteding	2	April 2021	V
Uitvraag	3	April-Mei 2021	V
Uitvraag	2	Juni-Juli 2021	V
Project team gereed	1	Juni 2021	V
Interview met mogelijke uitvoerders	3	10 juni 2021	V
Selectie uitvoerder en start onderzoek	3	25 juni 2021	V
Interview met mogelijke uitvoerders	2	Augustus 2021	V
Start project uitvoer	1	Augustus 2021	V
Selectie uitvoerder en start onderzoek	3	Augustus 2021	V
Bevestiging scope inzet t.b.v. buisleiding project	1	September 2021	V
Afronden buisleidingproject Consultatie fase	1	Oktober 2021	V
Afronden onderzoek	3	8 december 2021	
Afronden onderzoek	2	17 januari 2022	
Afronden volledige haalbaarheidsfase	1	30 maart 2022	

Stand van zaken

Alle drie de onderzoeken lopen:

1. Buisleiding infrastructuur. Dit project wordt als onderdeel van het Hydrogen Delta Networks Projects uitgevoerd in een breder haalbaarheidsonderzoek.
(<https://www.gasunie.nl/en/news/gasunie-and-north-sea-port-join-forces-for-zeeland-hydrogen-network>)
2. Sinds juni 2021 wordt er met Buck Consultants International, CE Delft en een stuurgroep bestaande uit SDR-bedrijven gewerkt aan het onderzoek. De eerste fase van deskresearch en interviews is afgerond, net als de eerste fase van het onderzoek. De eindrapportage wordt begin december 2021 verwacht.
3. Sinds augustus 2021 wordt er met Witteveen + Bos, DNV en een stuurgroep, bestaande uit SDR-bedrijven, gewerkt aan het onderzoek. De eerste fase van gedetailleerd scopen is afgerond. Momenteel wordt er gewerkt aan de technische oplossingen.

Vooruitblik

Zie bovenstaande planning.

Onderzoek 380 kV

Algemene beschrijving

Voor een gezonde concurrentiepositie is het voor de Zeeuwse industrie en havens essentieel om tijdig en tegen dezelfde kosten als andere Nederlandse industrieën gebruik te kunnen maken van verzwaring van het elektriciteitsnet.

De aanlanding van de stroom van windpark IJmuiden Ver is belangrijk voor de ambities op het gebied van waterstof en elektrificatie. Voor de productie van groene waterstof en mogelijke elektrificatie van de krakers bij DOW is een extra aantakking van een 380 kV richting Zeeuws-Vlaanderen nodig.

In het kader van de rijkscoördinatieregeling wordt momenteel op een objectieve manier in kaart gebracht wat de effecten van de verschillende varianten zijn. Vervolgens zal de minister van EZK via een transparante procedure op basis van die effecten en adviezen/inbreng uit de regio's een keuze maken voor een VoorKeursAlternatief (VKA).

TenneT, het ministerie van EZK en de regio starten een onderzoek naar 380 kV-ontsluiting richting Zeeuws-Vlaanderen (in afstemming met).

Beoogd resultaat

Nadat een helder en concreet commitment van het bedrijfsleven is afgegeven dat partijen daadwerkelijk gaan investeren in elektrificatie, kunnen TenneT en het ministerie van EZK nagaan of en hoe een extra vertakking richting Zeeuws-Vlaanderen tijdig kan worden gerealiseerd, zodat het Zeeuwse bedrijfsleven gelijke (ontwikkel)kansen heeft.

Met deze maatregelen wordt bijgedragen aan het toekomstbestendig maken van de Zeeuwse havens en industrie, waarmee concurrerend geopereerd kan worden, banen behouden kunnen blijven en private partijen verder kunnen investeren en uitbreiden. Het heeft een structureel positief sociaaleconomisch effect, een positief effect voor de klimaatdoelstellingen van Nederland en zorgt voor versterking van het vestigingsklimaat.

Uitvoeringspartijen

North Sea Port is de actiehouders. Er wordt nauw samengewerkt met het ministerie van EZK, provincie Zeeland, SDR en TenneT.

Afronding project

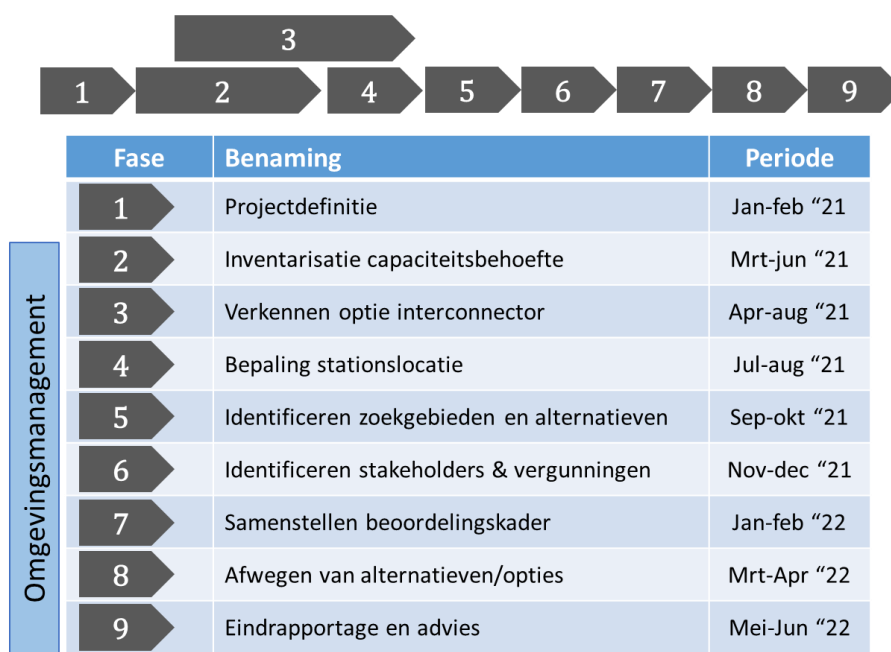
Volgens de opgestelde projectplanning, zal het project eind juni 2022 (of mits mogelijk eerder) worden afgerond.

Financiën

Niet van toepassing.

Planning

De oorspronkelijke projectplanning is weergegeven in onderstaande figuur. Gedurende het verloop van het project zijn hier wat wijzigingen in aangebracht (op basis van voortschrijdend inzicht en interactie met de omgeving). Zo is in de afgelopen maanden binnen het ministerie van EZK het zogeheten PIDI/MIEK¹-proces ingericht. Daarmee is er ook meer regie gekomen vanuit EZK. Hier dient het project zo goed mogelijk op aan te sluiten en te anticiperen.

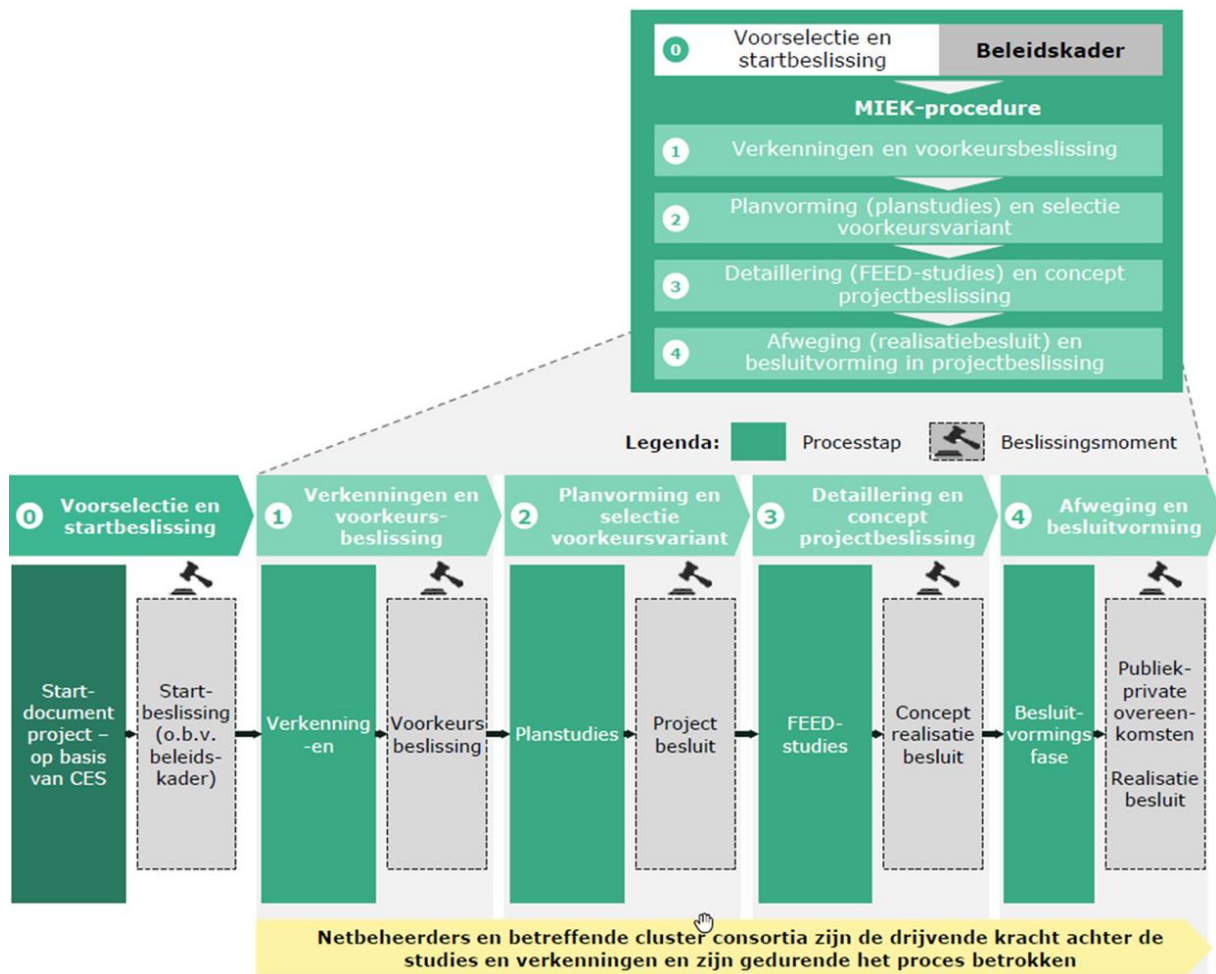

Een belangrijk element in het PIDI/MIEK-proces was een Multi Criteria Analyse van verschillende energieprojecten verspreid over Nederland. Dit betrof een beoordeling op de criteria: robuustheid, urgentie, nationaal belang en klimaatwinst. Het project 380 kV Zeeuws-Vlaanderen heeft in deze afweging relatief hoog gescoord (32 van 40 punten).

Het opstellen van zogeheten startdocumenten was een belangrijke vervolgstap in het PIDI/MIEK-proces. Op 1 oktober jl. is het startdocument van het project Verkenning 380 kV Zeeuws-Vlaanderen opgeleverd. Dit document is op 15 oktober jl. besproken in de stuurgroep PIDI.

Een volgend belangrijk moment is het zogeheten bestuurlijk overleg (BO) MIEK op 15 november 2021. In het BO-MIEK zullen startbeslissingen worden genomen. Onderstaande figuur toont de planning van de MIEK-procedure op hoofdlijnen. Het doel is om via verschillende tussenstappen te komen tot een project- of realisatiebesluit.

¹ PIDI: Programma Infrastructuur Duurzame Industrie, MIEK: Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat

Stand van zaken

De bepaling van nut en noodzaak van nieuwe 380 kV infrastructuur in Zeeuws-Vlaanderen was een eerste belangrijke stap. In de afgelopen maanden is veel aandacht en energie besteed om een nauwkeurig beeld te vormen van de elektrische capaciteitsbehoefte (MW/jaar) en de daarmee samenhangende CO₂-reductie (Mton/jaar) in de regio Zeeuws-Vlaanderen voor de komende decennia. Vanzelfsprekend alles op basis van de meest recente kennis. Hierbij is ook nauw samengewerkt met het Cluster Energie Strategie (CES) Zeeland. De bepaling van nut en noodzaak is eind juni 2021 afgerond. Alle partijen zijn inmiddels overtuigd van nut en noodzaak van een nieuwe 380 kV verbinding naar Zeeuws-Vlaanderen. De vraag is vervolgens nog wel hoe de nieuwe verbinding eruit moet zien, bijvoorbeeld 2 of 4 circuits en op welke wijze de Westerschelde het beste kan worden gekruist (boven- of ondergronds en of ene combinatie daarvan).

Verder is de afgelopen maanden door het projectteam verkennend werk verricht op de volgende gebieden:

- Uitstippelen van een tijdlijn op hoofdlijnen
- CAPEX-ramingen per ontsluitingsoptie
- Multi-criteria beoordeling van verschillende ontsluitingsopties
- Identificatie van knelpunten en risico's, inclusief mitigerende maatregelen
- Nadere uitwerking projectscope: vaststellen stationslocaties, aantal circuits, bovengrondse/ondergrondse uitvoering Westerschelde kruising

Een belangrijk aspect **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** vormt het flankerende omgevingsmanagement, c.q. *stakeholder* management. Door *stakeholders* op het juiste moment bij het project te betrekken, kan worden bereikt dat er enthousiasme wordt gekweekt en eventuele frustraties tijdig worden gesignaleerd, zodat daar tijdig op kan worden geanticipeerd. *Stakeholder* management vormt een essentieel onderdeel van het project. Vandaar dat ook vertegenwoordigers van de afdeling *Public Affairs* van North Sea Port, TenneT en de Provincie Zeeland bij de stakeholder bijeenkomsten zijn vertegenwoordigd.

Intussen zijn de volgende partijen op hoofdlijnen geïnformeerd over de aanleiding, globale contouren en planning van het project:

- Vlaams Nederlandse Schelde Commissie (VNSC)
- Gemeente Borsele
- Gemeente Terneuzen
- Haven van Antwerpen (Port of Antwerp)

Vertegenwoordigers vanuit het Ministerie van EZK, Provincie Zeeland, TenneT en SDR zijn permanent vertegenwoordigd in de projectgroep, stuurgroep en het bestuurlijke overleg.

In het BO MIEK is besloten dat het project 380 kV Zeeuws-Vlaanderen in het MIEK wordt opgenomen.

Vooruitblik

In de komende maanden wordt verder gewerkt aan:

- Voortvarende opstart van planologische procedures
- Stakeholder management

Verder staan de volgende praktische zaken op de planning:

- Verder detailleren van een kritiek tijdpad met mijlpalen en beslismomenten
- Nadere uitwerking van CAPEX-ramingen (Capital Expenditure = investeringen in vernieuwingsprojecten) per ontsluitingsoptie
- Multi-criteria beoordeling van verschillende ontsluitingsopties
- Identificatie van knelpunten en risico's, inclusief mitigerende maatregelen
- Vaststellen van locaties voor nieuwe 380/150 kV stations in Zeeland
 - o Haven van Vlissingen
 - o Omgeving Terneuzen
- o Vaststellen uitvoering van 380 kV verbinding naar Zeeuws-Vlaanderen:
 - o Aantal circuits
 - o Bovengrondse/ondergrondse uitvoering Westerschelde kruising
 - o Landtracé

Onderzoek CCS/CCU

Algemene beschrijving

De industriële bedrijven in Zeeland zijn hoogwaardig, energie-intensief en divers. Zeeland is het grootste waterstofcluster van Nederland, en de eerste regio met grootschalige aanlanding van groene windstroom. Industrie en havens staan voor de opgave om concurrerend te blijven, in een wereld waarin de energie- en grondstofvoorziening snel klimaatneutraal moet worden, en waarin toegang tot klimaat neutrale energievormen in combinatie met slimme ICT een steeds belangrijkere concurrentiefactor en daarmee vestigingsfactor wordt.

Voor de Zeeuwse industrie en havens is het essentieel om tijdig en tegen gelijke kosten net als andere Nederlandse industrieën gebruik te kunnen maken van verzwaring van het elektriciteitsnet, en van waterstof en/of CO₂-opslagfaciliteiten, zodat men kan blijven concurreren met industrieën elders.

Dit fiche richt zich op de wens om vervolgstudies te versnellen. Juist deze versnelling van geselecteerde studies moet het voor de Zeeuwse bedrijven mogelijk maken om maximaal bij te dragen aan de 2030 CO₂-reductie doelstellingen in het Klimaatakkoord en tijdig klaar te zijn voor subsidie aanvragen.

Beoogd resultaat

Het versnellingstraject beoogt op specifieke onderdelen van het geïntegreerde project (keten: afvang, transport en opslag) ontwerp pre-FEED-engineering studies uit te voeren in samenwerking met partijen in de keten.

De versnelling stelt de betrokken partijen in staat om in Q3 2021 (dit betekent een versnelling van een half jaar) gereed te zijn met een voldoende gedefinieerd project ontwerp wat betreft transport via schip of buisleiding en wat betreft ontwikkeling van voldoende opslagcapaciteit in bv. oude gasvelden zodat financieringsvoorstellen in bijvoorbeeld SDE++ (en Innovation Fund) kunnen worden voorgelegd.

Het projectontwerp geeft ook de mogelijkheid om tijdig met bijvoorbeeld het ministerie van EZK uitdagingen te bespreken die bij uitstek voor de ontwikkeling van CCS vanuit de Zeeuwse regio kansen biedt voor specifiek flankerend beleid.

Met deze maatregelen wordt bijgedragen aan het toekomstbestendig maken van de Zeeuwse havens en industrie, waarmee concurrerend geopereerd kan worden, banen behouden kunnen blijven en private partijen verder kunnen investeren en uitbreiden. Het heeft een structureel positief sociaaleconomisch effect, een positief effect voor de klimaatdoelstellingen van Nederland en zorgt voor versterking van het vestigingsklimaat.

Uitvoeringspartijen

Ministerie van EZK/RVO is de actiehouders.

Inhoudelijk aanspreekpunt is SDR, samen met North Sea Port. De projectorganisatie wordt vormgegeven vanuit North Sea Port, in samenwerking met betrokken bedrijven. Fluor is aangesteld om de studiewerkzaamheden uit te voeren.

Afronding project

In het derde kwartaal van 2021 zijn uitkomsten gereed om verdere stappen te nemen.

Financiën

Er is een bedrag van € 150.000,- beschikbaar voor de uitvoering van het onderzoek. Het project is inmiddels afgerond en de totale kosten van dit onderzoek bedragen € 228.245,93. Het havenbedrijf North Sea Port draagt de resterende kosten.

Planning

Dit onderdeel van het fiche H is in september 2021 succesvol afgerond.

Stand van zaken

Dit onderdeel van het fiche H is in september 2021 succesvol afgerond. In de studie is een mogelijke optimalisatie van de CCS-keten van en tussen enkele bedrijven in het Nederlandse deel van North Sea Port onderzocht.

De studie had een technisch deel, waarin de verschillende optimalisaties technisch uitgewerkt zijn. Dit technische deel is gebruikt om een analyse te maken van de ruimtelijke consequenties en een mogelijke projectplanning. Uit de studie blijkt dat optimalisaties technisch en plannings-technisch gezien mogelijk zijn.

Verder is in het financiële deel een kostenraming gemaakt die met de bedrijven uit de CCS-keten besproken zal worden om het mogelijke financiële voordeel van deze optimalisatie te kunnen beoordelen.

Vooruitblik

De studie is afgerond en is in oktober 2021 met de betrokken bedrijven gedeeld om te beoordelen of de optimalisatie in de toekomst een vervolg gaat krijgen. Het besluit voor een mogelijk vervolg wordt eind 2021 verwacht.

Onderzoek versterking (financiële) positie North Sea Port

Algemene beschrijving

North Sea Port staat voor buitengewoon hoge maar noodzakelijke investeringen in infrastructuur, energietransitie en het tegengaan van klimaatverandering.

De huidige vermogenspositie van North Sea Port is onvoldoende om deze investeringen zelf te dragen. Het is essentieel dat de Zeeuwse industrie - tijdig en tegen gelijke kosten als andere Nederlandse industrieën - gebruik kan maken van een verzwaard elektriciteitsnet, van waterstof en/of CO₂-opslag.

Om financiële uitdagingen van North Sea Port goed in kaart te brengen, is onderzoek nodig. Een breed alternatievenonderzoek is het meest kansrijk, omdat de investeringen ook noodzakelijk zullen zijn voor alle andere havens in Zuidwest- Nederland en Vlaanderen. Het onderzoek zal zich ook richten op de mogelijkheden van samenwerkingsverbanden in dit gebied, die kunnen leiden tot lagere kosten en investeringen en een grotere slagkracht.

Beoogd resultaat

Het alternatievenonderzoek moet een oplossings- en voorkeursroutes opleveren om de financiële positie van North Sea Port te versterken en de vereiste forse investeringen, onder andere op het gebied van duurzaamheid, energietransitie en digitalisering, uit te kunnen voeren. Het onderzoek zal de behoefte aan financiële middelen kwantificeren en valideren, de mogelijkheden voor financiële

dekking vaststellen en alternatieven voor het invullen van de uitdagingen voor het havengebied North Sea Port aangeven. Het beoogde resultaat moet de instemming hebben van de aandeelhouders van North Sea Port en andere Nederlandse en Vlaamse stakeholders. De oplossing moet tevens staatssteun-proof zijn en conform andere toepasselijke wetgeving, zoals het Vlaamse havendecreet en vigerend overheidsbeleid.

Met deze maatregelen wordt bijgedragen aan het toekomstbestendig maken van de Zeeuwse havens en industrie, waarmee concurrerend geopereerd kan worden, banen behouden kunnen blijven en private partijen verder kunnen investeren en uitbreiden. Het heeft een structureel positief sociaaleconomisch effect, een positief effect voor de klimaatdoelstellingen van Nederland en zorgt voor versterking van het vestigingsklimaat.

Uitvoeringspartijen

North Sea Port is de actiehouder. In samenwerking met de ministeries van Financiën, EZK, IenW en provincie Zeeland, worden de resultaten opgeleverd.

Afronding project

Opleverdatum breed alternatievenonderzoek: in december 2021 volgt het goedkeuringsproces voor betrokkenen.

Financiën

Er is een bedrag van €200.000,- beschikbaar voor de uitvoering van het onderzoek.

Planning

De planning (vanaf start fase eind 2020) is als volgt. Binnen het onderzoek vindt plaats:

- een strategische verkenning (oplevering mei 2021);
- in een tweede stap wordt een investeringsbehoefte vastgesteld. Dit gaat om de noodzakelijke investeringen in infrastructuur, energietransitie en het tegengaan van klimaatverandering in het havengebied en de rol die North Sea Port daarin opneemt op basis van haar strategisch plan (oplevering juni 2021);
- een onderzoek naar alternatieven voor financiële dekking (oplevering augustus 2021);
- en ingebracht in (financiële) model (oplevering september 2021);
- en tenslotte de uitwerking van de verschillende strategische opties (oplevering oktober/november 2021).

Stand van zaken

Het onderzoek naar de versterking van de (financiële) positie van North Sea Port is van start gegaan met de gunning van het onderzoek aan Erasmus Centre For Urban, Port and Transport & Ecorys. De planning kende vanaf de start vanzelfsprekend afhankelijkheden, zoals de beschikbaarheid van cruciale stakeholders voor gesprekken. Ook is er een afhankelijkheid ten opzichte van de afronding van parallelle onderzoeken. Daarmee wordt inzicht in de (financiële) omvang van opgaven verschaft, bijvoorbeeld in het kader van de flagship-projecten Wind in de Zeilen en het definitief afronden van het strategisch plan van North Sea Port. De besluitvorming over de strategische opties die het onderzoek op een rij zet, maakt geen onderdeel uit van het onderzoek.

Niet alle opgaven zijn al financieel volledig uitgekristalliseerd. Er is ook vastgesteld dat er bredere mechanismen relevant zullen zijn in de vormgeving van de transitie, zoals governance en wetgeving. Deze en het bijpassende afwegingkader zullen ook bij de strategische opties worden betrokken. Als gevolg van de verschillende afhankelijkheden voor dit onderzoek zal de planning van het onderzoek enkele maanden vertraging hebben. De oplevering gebeurt in samenspraak met alle partijen die het onderzoek begeleiden (ministerie, provincie en havenbedrijf).

Vooruitblik

De finale besluitvorming over de strategische opties zal geen onderdeel uitmaken van het onderzoek. Het onderzoek levert als resultaat de gevalideerde en kansrijke opties ter versterking van het havengebied van North Sea Port, zodat de nodige en gewenste investeringen gedaan kunnen worden in infrastructuur, energietransitie en het tegengaan van klimaatverandering. Dit conform de afspraken gemaakt met Wind in de Zeilen.

Het is in voortgangsrapportages vastgesteld dat het essentieel is dat de Zeeuwse industrie, tijdig en tegen gelijke kosten als andere Nederlandse industrieën, gebruik kan maken van onder meer een verzwaard elektriciteitsnet, van waterstof en/of CO₂-opslag. Dit om het havengebied en de industrie toekomstbestendig te maken, zodat concurrerend geopereerd kan worden, banen behouden kunnen blijven en private partijen verder kunnen investeren en uitbreiden. Dit allemaal gericht op een structureel positief sociaaleconomisch effect, een positief effect voor de klimaatdoelstellingen van Nederland en voor versterking van het vestigingsklimaat.

Gezien de transitieopgaven en de doelstelling van het onderzoek zal dit voor de komende kabinetsperiode ook relevant zijn. Dit vanzelfsprekend zonder vooruit te lopen op de exacte wijze waarop de versterking van North Sea Port wordt gerealiseerd en daartoe een model en/of afwegingskader wordt ingericht. Dit is relevant om te betrekken in alle afwegingen over alle potentiële relevante instrumenten, beleidsopties en/of fondsen die ook bij de formatie voor het nieuwe kabinet aan de orde zijn waaronder zogenaamde maatwerkoplossingen.

Algemene beschrijving

De bevolking veroudert, veel jonge mensen trekken weg uit Zeeland. Dat geldt ook voor de populatie die in de zorg werkt. Radicale, innovatieve oplossingen zijn nodig om te voorkomen dat de Zeeuwse zorginfrastructuur vastloopt met alle gevolgen van dien voor de leefbaarheid en ook voor de economie. De betrokken partijen in Zeeland hebben elkaar gevonden in een integrale, programmatische aanpak die de zorg klaar maakt voor de toekomst: de Zeeuwse Zorg Coalitie. Zij gaan een vernieuwde, deels gedigitaliseerde, zorginfrastructuur realiseren die:

- persoonsgerichte zorg en ondersteuning van goede kwaliteit garandeert.
- zorg snel en dicht bij huis levert.
- aantoonbaar bijdraagt aan de gezondheid (en het vertrouwen) van de Zeeuwse bevolking.
- de zorg duurzaam betaalbaar houdt, ook als de bevolking verder vergrijst.

Om dit te realiseren is de vernieuwings- en investeringsprogramma 2020-2024 opgezet, die bestaat uit de volgende, samenhangende onderdelen:

1. Huisartsen en PA's opleiden in Zeeland.
2. Ontwikkelen van een toekomstbestendige zorginfrastructuur.
3. Realiseren van drie integrale gezondheidscentra in Vlissingen.

Meer huisartsen en physician assistants opleiden in Zeeland

Algemene beschrijving

Deze maatregel omvat het verbeteren van de eerstelijnszorg door het structureel opleiden van huisartsen en PA's binnen Zeeland gedurende de gehele opleidingsduur. De Huisartsopleiding Nederland en het Erasmus MC zijn gezamenlijk een pilot gestart per september 2020, waarbij vier HAIO's de hele opleiding in Zeeland doorlopen. Het terugkomonderwijs wordt georganiseerd in Rotterdam.

De pilot is in 2021 voortgezet. In maart 2021 zijn de eerste vier aangeboden plekken ingenomen. Onder de voorwaarde dat er voldoende opleiders en kwalitatief goede opleidingsplekken in Zeeland gerealiseerd kunnen worden, is het aantal opleidingsplekken vanaf september 2021 verhoogd naar 12 (tweemaal zes) instroomplekken per jaar.

In Wind in de Zeilen is afgesproken om te verkennen of het extra opleiden van PA's voor de huisartsenzorg haalbaar is in Zeeland, en bij een positieve uitkomst van deze verkenning vanaf 2021 10 PA's te gaan opleiden in Zeeland. Zoals in de tweede voortgangsrapportage vermeld, is dit meer dan haalbaar gebleken. Er zullen in totaal 20 PA's opgeleid worden.

Beoogd resultaat

Voor het vestigingsklimaat van de regio is het van belang dat goede zorg in de toekomst gegarandeerd wordt. Door huisartsen en PA's voor de gehele opleidingsduur in Zeeland op te leiden wordt beoogd de binding van de huisartsen en PA's in opleiding met de regio Zeeland te versterken, met als resultaat dat meer huisartsen zich na de opleiding in Zeeland vestigen. Hiermee wordt een tekort aan huisartsen ingedamd.

Het te behalen resultaat is het vergroten van het aantal opleidingsplaatsen dat in Zeeland beschikbaar wordt gesteld. Initieel is in Wind in de Zeilen afgesproken om de volgende resultaten te behalen:

- In 2021 zijn 10 plaatsen (vier in maart 2021 en zes in september 2021) voor HAIO's ter beschikking gesteld, er zijn in totaal 15 kandidaten ingestroomd (zes in maart 2021 en negen in september 2021);
- Van 2022-2024 worden jaarlijks 12 plaatsen per jaar voor HAIO's ter beschikking gesteld, onder de voorwaarde dat er voldoende opleiders en kwalitatief goede opleidingsplekken in Zeeland kunnen worden gerealiseerd.
- Het ministerie van VWS zal met de Huisartsenopleiding Nederland afspraken maken voor het oormerken van het aantal opleidingsplaatsen na de pilot. Zo ontstaat er een opleidingsstructuur in Zeeland.
- De Hogeschool Arnhem-Nijmegen (HAN) en de betrokkenen in Zeeland zijn voornemens in 2022 en 2023 in totaal 20 PA's op te gaan leiden: een verdubbeling ten opzichte van de 10 PA's die in het Fiche zijn benoemd. Per september 2021 zijn er al zeven gestart.

Uitvoeringspartijen

De betrokken uitvoeringspartijen zijn het ministerie van VWS, samen met Huisartsopleiding Nederland, Erasmus MC, Nucleuszorg, de Zeeuwse Huisartsen Coöperatie en de Stichting Beroepsopleiding Huisartsen (SBOH). Voor het opleiden van PA's is ook de HAN University of Applied Sciences een betrokken partij.

Afronding project

Beide maatregelen (zowel extra opleiden van huisartsen als van PA's) lopen door tot en met 2024. In 2021 zijn voor beide opleidingen kandidaten gestart. Ook voor 2022 zijn de betrokken partijen voornemens om nieuwe kandidaten te laten instromen in beide opleidingen.

Financiën

De financiering van de huisartsenopleiding verloopt via een jaarlijkse subsidie van de Nederlandse Zorgautoriteit aan de SBOH. Een deel van de landelijk beschikbare opleidingsmiddelen voor de huisartsenopleiding zal nu specifiek geoormerkt worden, en daarmee ingezet voor het realiseren van het aantal afgesproken opleidingsplaatsen voor Zeeland. Omdat dit een groter aantal plaatsen betreft dan voor de pilot en compensatiemaatregel betekent dit dat een groter deel van de landelijk beschikbare subsidiegelden nu aan de regio Zeeland wordt besteed. Het rijk draagt de kosten van de 20 extra opleidingsplekken voor PA's van 2021-2024 (in totaal €5,2 miljoen) vanuit het bestuursakkoord Wind in de Zeilen. Deze kosten betreffen opleidings- en begeleidingskosten van de PA's.

Planning en stand van zaken opleiden huisartsen

Zorg dragen voor instroom opleidingsplekken en werven van kandidaten en opleidingsplekken
Huisartsopleiding Nederland en het Erasmus MC hebben voor de huisartsenopleiding voldoende opleidingsplekken kunnen realiseren voor de instroomronde van maart 2021, en zijn er zes basisartsen gestart met de opleiding tot huisarts in Zeeland (twee meer dan is gemeld in de voortgangsrapportage van 15 mei 2021). In september 2021 zijn de doelstellingen wederom overtroffen en zijn er negen basisartsen ingestroomd in de opleiding tot huisarts. De volgende instroomronde is in maart 2022. De betrokken partijen werken aan het organiseren van de randvoorwaarden en de werving en selectie van kandidaten, met als doel in de volgende instroomronde zes kandidaten te laten starten met de opleiding.

Evaluatie pilot.

De evaluatie van de pilot is in het najaar van 2021 gestart.

Planning en stand van zaken opleiden PA's

Uitvoering verkenning naar extra opleiden PA's

Zoals in de vorige voortgangsrapportage is gemeld, heeft de Hogeschool Arnhem – Nijmegen (HAN) een onderzoek naar de haalbaarheid van het extra opleiden van PA's uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat het opleiden van 20 extra PA's haalbaar is. Op basis hiervan is het plan van aanpak en de begroting nader uitgewerkt door de HAN in samenwerking met de Zeeuwse huisartsencoöperaties. Inmiddels is de subsidie aan de HAN verleend en zijn zij aan de slag met de uitvoering.

Zorg dragen voor instroom opleidingsplekken

De huisartsencoöperaties hebben aangegeven dat er voldoende enthousiaste kandidaten voor de opleiding tot PA klaar staan. In september 2021 zijn de eerste zeven kandidaten gestart met de opleiding.

Werven van kandidaten en praktijkopleiders voor volgende instroommomenten

Voor de opleiding tot PA spannen de huisartsencoöperaties zich in om voldoende praktijkopleiders te werven en enthousiasmeren voor de volgende instroomronde. Vooralsnog zijn er zeven opleidingsplaatsen voor PA's beschikbaar in 2022.

Vooruitblik

- Het plan van aanpak dat door de HAN, in samenwerking met de huisartsencoöperaties, is opgesteld is omgevormd tot een formele aanvraag voor een projectsubsidie. Deze subsidie is inmiddels verleend en de HAN is aan de slag met de uitvoering.
- In maart 2022 zijn zes plekken beschikbaar voor de opleiding tot huisarts. Voor de opleiding tot PA zijn zeven plaatsen beschikbaar.

Toekomstbestendige zorginfrastructuur

Algemene beschrijving

Een goede zorginfrastructuur helpt de Zeeuwen gezond te houden en stimuleert daarmee de Zeeuwse economie. De Zeeuwse Zorg Coalitie (samenwerking zorgverzekeraar, Zeeuwse ziekenhuizen, GGZ, VVT, huisartsen, gemeenten en provincie, GGD, Witte Kruis, NZA en het ministerie van VWS) heeft op basis van Zeeuwse data (www.regio-beeld.nl/zeeland) een gezamenlijk plan opgesteld om de infrastructuur voor de zorg te versterken.

De maatregel houdt in dat het rijk de uitvoering van deze plannen financieel ondersteunt (en waar mogelijk bijdraagt in het leggen van verbindingen met bedrijfsleven en kenniscentra).

Het plan focust op de thema's acute zorg, integrale zorg en ondersteuning voor ouderen en personeelscapaciteit. Aanvullend zijn er enkele overkoepelende thema's zoals digitalisering en het werken vanuit een gezamenlijke visie op gezondheid, de opzet van een domein overstijgende casuïstiek tafel voor burgers die frequent aanspraak maken op zorg, etc. Het plan richt zich bovendien op netwerksamenwerking en bevat onder andere acties om te komen tot de opzet van een Zeeuwse zorg coördinatiecentrum voor acute zorg, realisatie van verbeterde samenhang tussen de huisartsenpost, spoedeisende hulp, SpoedGGZ en dienstapothek, innovatie te stimuleren door het opzetten van een Zeeuws Living Zorglab voor onder andere tele-monitoring, personalized medicine en inzet van robotisering/AI. Daarnaast zijn er ook werkagenda's opgesteld voor gezondheidsvaardigheden, psychiatrie, ouderenzorg en voldoende personeel.

Beoogd resultaat

Zeeuwse Zorg Coalitie is een Zeeland-breed programma dat Zeeuwse stakeholders samenbrengt om de zorg te transformeren, waarbij de coalitie zich onder meer richt op het creëren van een infrastructuur van de integrale gezondheidszorg die op de patiënten is afgestemd. Die transformatie bestaat uit meerdere stappen die de komende maanden met de deelnemers concreet worden gemaakt. Dat is een proces van visies en belangen delen, stakeholders bijeenbrengen en uitkomen bij een gedeeld belang en heldere verbeterinitiatieven die in Zeeland opschaalbaar zijn.

Concrete verbeterresultaten worden gewaarborgd met een impact-en monitoringsmodel. Van ieder project wordt van tevoren de impact op het verbeteren van knelpunten en impact op de Zeeuwse bevolking inzichtelijk maakt. Vervolgens wordt van ieder project kortcyclisch de vorderingen van implementatie gemeten en indien nodig bijgesteld.

Er is een gedetailleerd, integraal overzicht opgesteld van de beoogde resultaten op het terrein van personeelsbeleid, ouderenzorg, acute zorg, digitalisering, Living Zorglab Zeeland en programma-brede resultaten. De formulering van de beoogde resultaten is nog niet op alle onderdelen SMART. De komende periode staat in het teken van het opstarten van genoemde project- en werkgroepen waarbij de eerste stap bestaat uit het SMART formuleren van doelstellingen.

Uitvoeringspartijen

De Zeeuwse Zorg Coalitie, waar de gemeente Vlissingen, provincie Zeeland en het ministerie van VWS onderdeel van uitmaken.

Afronding project

In 2024 moeten de maatregelen met betrekking tot het realiseren van de toekomstbestendige zorginfrastructuur gerealiseerd zijn.

Financiën

Voor de financiering van de toekomstbestendige zorginfrastructuur is in totaal voor de periode 2020 tot en met 2023 € 5,3 miljoen beschikbaar, waarvan € 3,2 miljoen wordt betaald vanuit de middelen van Wind in de Zeilen en € 2,1 miljoen wordt gefinancierd vanuit de Zeeuwse zorgcoalitie.

Planning

jun-21	Personeelsbeleid: Opleveren Deltaplan Arbeidsmarkt zorg en welzijn Zeeland
jul-21	Personeelsbeleid: start actieertraject samen doen
Aug-21	Project Initiatie Document (PID) Digitaal Zorg Platform Zeeland opgeleverd en afgestemd met partijen, use case inventarisatie afgerond en opgeleverd
Aug-21	Visie document en plan van aanpak om te werken vanuit 1 visie op (positieve) gezondheid gereed
sep-21 e.v.	Ontwerp m.b.t. ouderenzorg gereed (advanced care planning, coördinatiepunt bedden en samenwerking/vroegsignalering en start implementatiefase
sep-21	Opleveren integraal ontwerp acute zorg
sep-21	Digitalisering: pilots gegevensuitwisseling bepaald, pilots opgestart
sep-21	Er is een eerste opzet van de sector overstijgende monitor en dashboard
Dec-21	Living Zorglab Zeeland: doelgroepen geraadpleegd, focus bepaald, plan van aanpak opgeleverd
Dec-21	Plan van aanpak domein overstijgende casuïstiektafel frequente bellers gerealiseerd
Dec-21	Personeelsbeleid: Oplevering regionaal strategisch opleidingsplan/ vernieuwing van onderwijs (RSOP)
Q1 2022	Integrale ouderenzorg: coördinatiepunt bedden gerealiseerd, samenwerking en vroegsignalering van ouderen in kwetsbare positie opgestart met professionals uit medische en sociaal domein
jan-22	Living Zorglab Zeeland: eerste experimenten lopend
2022 e.v.	Living Zorg Lab Zeeland: Experience based learning zorgprofessionals, burgers en doelgroepen
2022 e.v.	Digitalisering: Fasegewijs realiseren van Digitaal Zorg Platform Zeeland, neerzetten beheer organisatie/inbedding
2022 e.v.	Integrale keten acute zorg: Fasegewijze realisatie van het ontwerp integrale keten acute zorg
2022 e.v	Zeeland breed opschalen van het nieuwe concept gezondheidscentra met circa 4 gezondheidscentra per jaar (incl. leergang en wijkbeelden)

Stand van zaken

De subsidiebeschikking vanuit het ministerie van VWS zal op zeer korte termijn worden verzonden, waarna de toegezegde gelden uit Wind in de Zeilen beschikbaar komen. In de tussentijd hebben de initiatiefnemers waar mogelijk doorgepakt om de ambities op het terrein van toekomstbestendige zorginfrastructuur waar te maken.

Op de meeste onderdelen loopt het programma volgens planning. Overall geldt dat voor bijna alle thema's inmiddels de stappen van het maken van een plan van aanpak, het realiseren van bestuurlijk draagvlak, het samenstellen van een werkgroep en de ontwerpfase achter de rug zijn en langzaam overgegaan wordt op gefaseerde realisatie.

Enkele belangrijke mijlpalen van de afgelopen maanden:

In augustus is een mooie stap gezet met de oplevering van het PID (Project Initiatie Document Digitaal Zorg Platform Zeeland). Dit document beschrijft de houtskoolschets en alle functionele, technische en veiligheidseisen waaraan een Digitaal Zorg Platform in Zeeland moet gaan voldoen om de eerder beschreven doelen te behalen. Tevens beschrijft het de stappen/plan van aanpak voor realisatie. Om het Digitaal Zorgplatform Zeeland te kunnen realiseren heeft de werkgroep digitalisering tevens een advies op laten stellen hoe de noodzakelijke en door de overheid gewenste regionale samenwerking (RSO) zou kunnen worden opgezet (opgesteld met hulp van het adviesbureau ICTU, en gefinancierd door het ministerie van VWS).

Een toekomstbestendige zorginfrastructuur vereist dat ook wordt ingezet op gezondheid, preventie en vitaliteit. De afgelopen maanden is hard gewerkt aan de routekaart om Zeeland tot de meest Positieve Gezondheidsregio te maken. Ook dit is conform planning opgeleverd. Besloten is om het Living Zorglab Zeeland waarvoor de verkenning nog liep, in te zetten op aanjagen, verbinden, ondersteunen en groter laten worden van (de nu vaak nog versnipperde en lokale) initiatieven op het terrein van Positieve Gezondheid, zodat de beoogde impact behaald wordt. Er wordt dan ook ingezet op onderzoek om de resultaten te meten. Het gaat dan om het verbeteren van de gezondheid van inwoners en het verbeteren van de ervaren kwaliteit van zorg, de leefbaarheid van de omgeving en verlaging van de kosten.

In iedere regio en project wordt gesproken over betrekken van degene voor wie we het doen: de inwoner. Hoewel iedereen het daarover eens is, is het organiseren van inwonerparticipatie nog niet eenvoudig. De afgelopen maanden is daarom in samenwerking tussen deelnemers van de Zeeuwse Zorg Coalitie, cliëntenraad, Zorgbelang en Universiteit en HZ gewerkt aan een plan van aanpak. Dit is in september opgeleverd en beschrijft hoe de Zeeuwse Zorg Coalitie de komende maanden van start gaat met een gedegen burgerberaad wat uiteindelijk gaat leiden tot structurele inbreng vanuit inwoners en ook digitale opvolging.

In oktober is een inspiratiedag georganiseerd waar alle deelnemers van de Zeeuwse Zorg Coalitie (inmiddels 33) aanwezig waren. Daarbij is onder andere kennis gewisseld over de stand van zaken op de diverse thema's en zijn de deelnemers in workshops interactief aan de slag gegaan om de te bespreken hoe de volgende stappen gezamenlijk genomen kunnen worden.

Vooruitblik

Op hoofdlijnen de belangrijkste stappen voor de komende maanden:

Nu het Project Initiatie Document Digitaal Zorg Platform Zeeland is opgeleverd gaan we, conform het advies, starten met kleinere projecten passend binnen de scope van het digitale zorg platform, te weten drie geprioriteerde use cases. Het is niet verstandig en uitvoerbaar om het Digitale Zorgplatform als één project te hanteren. Het realiseren van het Digitale Zorgplatform is een iteratief proces waarbij door het nemen van kleinere stappen (use cases/deelprojecten) inhoud gegeven wordt aan de uiteindelijke doelstelling.

In dit proces worden ook projecten gedefinieerd die bijdragen aan de toegankelijkheid, bijvoorbeeld door ontsluiten van data aan de burger, en leefbaarheid; bijvoorbeeld door het ontsluiten van data naar een data-lake. Omdat hiervoor kennis nodig is van het totale Zeeuwse applicatielandschap, is het advies om naast de drie use cases dit applicatielandschap in kaart te laten brengen incl. de koppelingen en welke gegevens uitgewisseld worden. De drie geselecteerde use cases hebben betrekking op Advance Care Planning, consultatie en doorverwijzing GGZ-expertise bij acute psychiatrische zorg, (Informatie) overdracht in de keten Geriatrische revalidatiezorg.

Voor Positieve Gezondheid en inwonerparticipatie wordt komende maanden gestart met uitvoering van de opgeleverde plannen. Zo wordt het burgerberaad opgestart en wordt begonnen met de inventarisatie en uitbouw/ondersteuning van initiatieven op terrein van Positieve Gezondheid.

Voor acute zorg is het streven voor het einde van het jaar de ontwerpfasen af te hebben zodat vanaf 2022 de stap naar fasegewijze realisatie gemaakt kan worden.

Voor ouderenzorg is voor advance care planning de ontwikkelingsfase (nadere uitwerking processen, scholing e.a.) eind december klaar. Vanaf januari start de (meerjarige en gefaseerde) implementatie. De stappen op terrein van informatie-uitwisseling (die de werkgroep digitalisering oppakt als een van de use cases) zijn hierbij cruciaal voor daadwerkelijke realisatie van de plannen.

Voor personeelsbeleid zal eind dit jaar het Regionale Strategisch Opleidingsplan worden opgeleverd en wordt vanaf januari gestart met de implementatie van het digitaal leerplatform.

Voor de diverse thema's wordt in samenwerking met de werkgroep data gewerkt aan verdere aanscherping van de resultaten en de opzet van de impact monitoring. Om de volgende fase van de Zeeuwse Zorg Coalitie met het groeiend aantal deelnemers te markeren is gezamenlijk gewerkt aan een Pact. Streven is deze eind januari 2022 met elkaar te tekenen.

Gezondheidscentra Vlissingen

Algemene beschrijving

De vergrijzende bevolking in Vlissingen en op Walcheren heeft effect op de zorgbehoefte. Meer oudere inwoners betekent voor de huisarts meer chronisch zieken patiënten en complexere zorgvragen tijdens het spreekuur.

Om deze vragen en patiënten ook in de toekomst goed te kunnen behandelen is deskundige en multidisciplinaire deskundigheid, zorg en ondersteuning noodzakelijk. Om die multidisciplinaire zorg te kunnen bieden zijn toekomstbestendige gezondheidscentra nodig, waarin verschillende professionals samenwerken en de zorg en ondersteuning in samenhang wordt verleend.

Daarom worden drie integrale gezondheidscentra in Vlissingen gerealiseerd. Om het onderscheid met gangbare gezondheidscentra aan te geven, wordt het concept inmiddels 'Kerngezond' genoemd. In Vlissingen worden drie Kerngezond-centra gerealiseerd.

Beoogd resultaat

Het realiseren van drie Kerngezond-centra in Vlissingen die bijdragen aan het oplossen van de huidige mismatch tussen (zorg)vraag en het aanbod. Kenmerkend voor de Kerngezond-centra die in Vlissingen gerealiseerd gaan worden zijn de volgende innovatieve aspecten (de stip op de horizon):

- De Kerngezond-centra zijn in essentie hechte samenwerkingsverbanden van professionals in zorg en sociaal domein. Met elkaar nemen zij verantwoordelijkheid voor de gezondheid van de bewoners van bepaalde wijken. Het gaat om de brede interpretatie van het begrip 'gezondheid' zoals geduid in het begrip 'positieve gezondheid'. De gezondheid wordt bevorderd door intensieve, multidisciplinaire samenwerking rondom de patiënt. En door gezamenlijk ondersteunende en preventieve programma's te organiseren. Dit alles data driven.
- De Kerngezond-centra worden deels virtueel. Er wordt een 'state of the art' digitale infrastructuur ontwikkeld voor de volgende processen:
 - o Instroomprocessen (toegangsfunctie, triage, afspraken inplannen)
 - o Consultprocessen (beeldbellen, doorverwijzen, onderzoeken aanvragen, receptenverkeer, MDO)
 - o Monitoring van en andere e-health voor patiënten/cliënten
 - o Informatie-uitwisseling
 - o Administratieve processen
- De Kerngezond-centra gaan beschikken over moderne, slim ontworpen huisvesting die:
 - o Thuisbasis is voor de huisartsen, hun team, de kring van paramedische en verpleegkundige professionals en professionals uit het sociaal domein
 - o Invalsbasis is voor participanten uit de 2de lijn (spreek- en behandelkamers)
 - o Specifieke diagnostische- en behandel faciliteiten (echo, verrichtingenkamer, ...) bevat
 - o Een gezamenlijke infrastructuur (receptie, wachtkamer, koffieruimte, telecommunicatie) biedt

Uitvoeringspartijen

Zorgaanbieders (huisartsen, JGZ, VVT, GGZ, ziekenhuis, apotheken) en sociaal domein (Buurtteams) in Vlissingen, samen met CZ, de gemeente Vlissingen, de provincie Zeeland en het ministerie van VWS.

Afronding project

De drie Kerngezond-centra worden in 2021-2024 in Vlissingen gerealiseerd.

Financiën

Het ministerie van VWS financiert vanuit Wind in de Zeilen € 5 miljoen.

Planning

De (aangepaste) planning:

Stap	Resultaat	Periode
Stap 1	Formeren van de samenwerkingsverbanden (dialogsessies, ondertekenen intentieverklaringen)	Afgerond 3 februari 2021
Stap 2	Borgen van de samenwerkingsverbanden (oprichten centrumraden, , ondersteuningsstructuur	Q4 2021 – Q2 2022
Stap 3	Opstarten samenwerkingsverbanden (startbijeenkomsten, leergang)	Q4 2021 - 2022
Stap 4	Opstellen wijkbeelden	Afgerond Q3 2021
Stap 5	Opstellen meerjarenbeleid o.b.v. wijkbeelden	Q4 2021
Stap 6	Financiering ontwikkelen (waar nodig herontwerpen, ontschotten)	Q4 2021 – 2022
Stap 7	Beleid uitvoeren (PDCA-cyclus)	Vanaf Q1 2022
Stap 8	Wetenschappelijke onderbouwing van het concept, evaluatieaanpak en impactanalyse	Vanaf Q1 2022
Stap 9	Ontwikkelen roadmap digitalisering en vervolgens ontwikkelen digitale infrastructuur (diverse stappen deelproject)	Q4 2021 – Q2 2022 en 2022 - 2024
Stap 10	Opstellen programma van eisen huisvesting en ontwikkelen huisvestingsconcept	Q1 - Q4 2021
Stap 11	Huisvesting (laten) realiseren	Q1 2022 – 2024

Stand van zaken

Door administratieve en juridische complicaties rond de verlening van de subsidie konden de toegezegde gelden uit Wind in de Zeilen nog niet ingezet worden. Hierdoor is vertraging ontstaan, met een aangepaste planning tot gevolg. Gelukkig zijn inmiddels alle problemen verholpen. Medio november heeft het ministerie van VWS de subsidie verleend.

Er kon in de afgelopen kwartalen wel gewerkt worden aan:

- Het opstellen en verdiepen van de 5 wijkbeelden van Vlissingen op de 6 dimensies van positieve gezondheid
- De dialoog over de door de samenwerkingsverbanden/Kerngezond-centra op te pakken beleidslijnen gericht op realisatie van integrale zorg en ondersteuning en verbetering van de gezondheid van de inwoners in de wijken
- De communicatie: Logo, huisstijl, website, publicaties
- Voorbereiding wetenschappelijk onderzoek, leergang, digitalisering

Vooruitblik

In Q1 en Q2 2022 worden de volgende belangrijke resultaten/mijlpalen, ontwikkelingen verwacht:

- Start van de realisatie van de beleidslijnen die door de Kerngezond-centra met prioriteit worden opgepakt
 - o Herontwerp van een aantal multidisciplinaire, digitaal ondersteunde zorgpaden
 - o Verbeteren effectiviteit en efficiëntie van onderlinge samenwerking gericht op positieve gezondheid
 - o Ontwikkelen van een aantal preventieprogramma's
- Start van de leergang leiderschap in integrale zorg- en ondersteuningsnetwerken
- Voorbereiding leermodules voor de professionals werkzaam in de Kerngezond-centra
- De wetenschappelijke onderbouwing van het Kerngezond-concept
- De roadmap voor de digitalisering van Kerngezond-centra
- Het huisvestingsconcept
- De inrichting van de aansturingstructuur in de centra
- Communicatie lokaal, regionaal, nationaal
- Kennisdeling met zorgaanbieders en gemeenten elders, voorbereiding opschaling Kerngezond-concept naar andere locaties in Zeeland waar een brede 'coalition of the willing' bereid is om Kerngezond-centra te realiseren

Arbeidsmarkt: impuls werkzoekenden

Algemene beschrijving

Er is een groot verschil tussen de arbeidsmarktsituatie van Zeeland in het algemeen (voor de coronacrisis was er in de provincie als geheel reeds sprake van krapte) en de situatie in Vlissingen en Zeeuws-Vlaanderen. Hier is de werkloosheid relatief hoog en langdurig. Ook is het beroep op de bijstand groot. Door slim te verbinden met het programma Perspectief op Werk in Zeeland kunnen de extra banen die voortkomen uit de maatregelen vanuit Wind in de Zeilen ook benut worden voor deze werkzoekenden. Zij kunnen - met de nieuwe banen in het vooruitzicht - (om)geschoold worden. De bestaande infrastructuur in de arbeidsmarktregio wordt benut voor een aanpak voor Vlissingen en omgeving.

Beoogd resultaat

Het fiche resulteert in een extra impuls voor het (om)scholen van werkzoekenden in de regio, zodat de creatie van nieuwe banen uit Wind in de Zeilen ook voor deze groep nieuw en meer perspectief biedt. Er moet zoveel als mogelijk een match ontstaan tussen de ondersteunde werkzoekenden en de toekomstige, nieuwe banen. Daarmee daalt de regionale werkloosheid en kunnen de nieuwe banen zoveel mogelijk vervuld worden door regionale, capabele werknemers.

Het daadwerkelijk aantal kandidaten dat met het in te zetten budget kan worden (om)geschoold en aan een reguliere, nieuwe baan kan worden geholpen is mede afhankelijk van de inhoud en de kostprijs van de specifieke (om)scholing/trajecten. Op basis van de regionale ervaringen en uitgangspunten uit het programma Perspectief op Werk in Zeeland is een grove raming geschetst van het totaal aantal plaatsingen van kandidaten op een reguliere baan dat gerealiseerd zou moeten kunnen worden na ondersteuning vanuit het fiche.

In het onderstaande schema is een raming van het aantal (om)geschoolde en geplaatste deelnemers opgenomen.

Periode	Voorziene (om)scholing richting sector	Raming aantal (om)geschoolde en geplaatste deelnemers
2021-2022	Bouw	45
2021-2022	Zorg	45
2021-2022	Havens & transport/logistiek	25
2022-2023	Law Delta	115

Uitvoeringspartijen

De gemeente Vlissingen, in afstemming met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW).

Afronding project

Op basis van de huidige inzichten zal de uitwerking van het fiche gedurende de periode 2021 tot 2023 zijn beslag krijgen.

Financiën

Het ministerie van SZW levert ten behoeve van het fiche een bijdrage van € 1 miljoen. De middelen van deze specifieke uitkering zijn via de Regeling specifieke uitkeringen Wind in de Zeilen bij beschikking van d.d. 2 juli 2021 aan de gemeente Vlissingen beschikbaar gesteld.

Planning

Bij de besluitvorming van het plan van aanpak fiche I in de bestuurlijke stuurgroep Wind in de zeilen op 26 november 2020, zijn de volgende vervolgstappen voorzien:

Stap 1. Verdere concrete uitwerking van operationele afspraken ten aanzien van aanpak en inzet per sector. Wie: gemeente Vlissingen en Orionis Walcheren. Tijdvak: december 2020 – januari 2021.

Stap 2. Vorm en inhoud van passende (om)scholing/trajecten overeenkomen met aanbieders/werkgevers. Wie: Orionis Walcheren (i.s.m. aanbieders/werkgevers). Tijdvak: februari – maart 2021 (gaandeweg mogelijk verder uitbreiden en/of bijstellen).

Stap 3. Het ministerie van SZW stelt de bijdrage uit de fiche beschikbaar aan de gemeente Vlissingen. Wie: ministerie van SZW. Tijdvak: januari - maart 2021.

Stap 4. (Eerste) kandidaten voor de (om)scholing/trajecten selecteren en benaderen. Opleiding/trajectovereenkomsten opstellen en met kandidaten overeenkomen. Wie: Orionis Walcheren. Tijdvak: maart - april 2021

Stap 5. Start (eerste) deelnemers aan (om)scholing/trajecten. Wie: Orionis Walcheren, aanbieders/werkgevers, deelnemers. Tijdvak: april – mei 2021.

Stap 6. Realiseren van door- en uitstroom deelnemers naar regulier werk. Wie: Orionis Walcheren. Tijdvak: augustus 2021 en verder. Continu proces.

Stap 7. Tussentijdse monitoring en rapportage inzet en resultaten. Wie: Orionis Walcheren. Tijdvak: april 2021 - maandelijkse rapportage. Continu proces.

Stand van zaken

De uitwerking en uitvoering van het fiche 'Arbeidsmarkt – impuls werkzoekenden' krijgt conform planning gedurende de periode 2021 tot en met 2023 zijn beslag. De afgelopen periode is gebruikt om vorm en inhoud te geven aan passende (om)scholings- en ontwikkeltrajecten voor werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zoveel als mogelijk in afstemming en samenwerking met werkgevers/branches en in lijn met de andere fiches van Wind in de Zeilen.

Door de gemeenschappelijke regeling Orionis Walcheren zijn, als uitvoeringsorganisatie van het fiche, de eerste kandidaten met een afstand tot de arbeidsmarkt, die voor (om)scholings- en ontwikkeltrajecten in aanmerking kunnen komen, in beeld gebracht.

Eind mei 2021 zijn de eerste 11 deelnemers aan de slag gegaan met een (om)scholingstraject, in beginsel gericht op uitstroom richting werk in de bouwsector. Medio november 2021 begonnen de eerste deelnemers met een opleidingstraject richting een baan in de haven/logistiek.

Vooruitblik

De instroom van nieuwe kandidaten in de (om)scholingstrajecten richting de bouw- en de haven/logistieksector zal de komende periode steeds gefaseerd plaatsvinden. Afhankelijk van traject en kandidaat kan hierbij uitgegaan worden van een doorlooptijd per traject van gemiddeld zo'n 6 maanden.

Het in samenwerking met zorgorganisatie(s) ontwikkelen van de (om)scholingstrajecten richting de zorgsector heeft meer uitwerking en afstemming gevraagd dan eerder is gepland. De start van de eerste trajecten richting een baan in de zorgsector is nu voorzien medio december 2021. Passende (om)scholings- en ontwikkeltrajecten, gericht op de banen die – in brede zin – zullen ontstaan als gevolg van de realisatie van de Law Delta, dienen de komende periode nog verder in beeld gebracht te worden en vorm en inhoud te krijgen.

Aardgasvrije wijken

Algemene beschrijving

In Zeeland wordt nog maar beperkt ervaring opgedaan met het aardgasvrij maken van wijken. Verkend wordt of woningeigenaren in de gemeente Vlissingen mee willen doen aan PAW. Er dient een subsidieaanvraag te worden opgesteld om deze bijdrage zeker te stellen.

Het PAW beoogt dat er per proeftuin 641 aaneengesloten woningen binnen acht jaar na start van de uitvoering aardgasvrij of aardgasvrij-ready gemaakt worden. Met deelname aan het PAW is een bijdrage van circa € 4 miljoen gemoeid om de onrendabele top van het project af te dekken. Hiermee is de proeftuin vanuit het PAW een vliegwiel voor verduurzaming in de gebouwde omgeving en een leerzame pilot voor de verdere energie- en warmtetransitie in de gemeente en in de regio. Wil Vlissingen dit fiche inzetten, dan moet eind oktober 2021 een volledige en ontvankelijke aanvraag ingediend worden. Bij het indienen van een volledige en ontvankelijke subsidieaanvraag, reserveert het ministerie van BZK een plek in dit programma voor de Vlissingse proeftuin. Naast het aardgasvrij maken van een buurt of wijk in een specifieke gemeente, draagt het PAW bij aan de (landelijke) kennisontwikkeling op welke wijze de wijkgerichte aanpak het beste kan worden ingericht en opgeschaald.

Beoogd resultaat

- Een ontvankelijke subsidieaanvraag die voldoet aan de indieningsvereisten van de derde ronde van het PAW. Het ministerie van BZK honoreert de aanvraag voor de onrendabele top voor het aardgasvrij maken van een woonwijk in Vlissingen aan de gemeente wordt toegekend.
- Opdoen van kennis en ervaring voor de wijkgerichte aanpak van de verdere energie- en warmtetransitie (Transitievisie Warmte en Wijk Uitvoeringsplannen) in de gemeente en in de regio.
- Projectuitvoeringsplan aardgasvrije wijk.
- Realisatie van een aardgasvrije wijk binnen acht jaar na besluitvorming van de minister van BZK.

Het effect van dit fiche is een impuls voor de energietransitie met uitstraling binnen de gemeente Vlissingen en Zeeland. Ook creëert het extra werkgelegenheid op het gebied van verduurzaming in de gebouwde omgeving en kennis opdoen in kennis- en leerprogramma's.

Uitvoeringspartijen

Gemeente Vlissingen is de actiehouders. Andere partijen die worden betrokken zijn de provincie Zeeland, de netbeheerder, woningcorporatie, het ministerie van BZK, gebouweigenaren en eigenaren van woningen van betreffende wijk.

Afronding project

Uiterlijk voor 1 november 2021 dient er een ontvankelijke subsidieaanvraag te zijn om deel te nemen aan het PAW.

Financiën

De rijksbijdrage voor de subsidie PAW is circa € 4 miljoen. Deze bijdrage dient besteed te worden aan de onrendabele top van het project. Circa 75% van deze subsidie zal moeten worden besteed aan het stimuleren van particuliere woningeigenaren om de nodige investeringen te doen om de woning aardgasvrij-ready of aardgasvrij te maken. De resterende gelden zijn aan te wenden voor proces- en projectkosten voor de uitvoerende instanties.

Planning

Onderwerp	Verantwoordelijke	Periode
Oriëntatiefase	Projectleider / Werkgroep	Week 16 - week 20 gereed
Besluit in te dienen wijk	Wethouder/college	Week 20 gereed
Inventarisatiefase	Projectleider / Werkgroep	Week 18 - week 27 gereed
Bestuurlijke terugkoppeling	Wethouder/college	Week 27 - gereed
Uitwerkingsfase	Projectleider / Werkgroep	Week 21 - week 29 gereed
Bestuurlijke terugkoppeling	Wethouder/college	Week 29 - gereed
Opstellen PAW3 aanvraag	Projectleider / Werkgroep	Week 37 - week 42 gereed
Besluit alle deelnemers	Corporatie, gemeente etc	Week 40 - gereed
Bestuurlijke terugkoppeling	Wethouder/college	Week 42 - gereed
Indiening PAW3 aanvraag	Projectleider	Week 42 - gereed
Besluitvorming over aanvraag	Minister BZK	Voorlopig eind Q1 2022

Stand van zaken

- Het college van B&W heeft de aanvraag PAW Vlissingen geaccordeerd en deze is inmiddels ingediend.
- De formele goedkeuring van deze aanvraag door BZK zal aan het einde van het eerste kwartaal in 2022 worden verwerkt in een subsidiebeschikking (bij besluit van de minister van BZK).
- Zoals afgesproken in het pakket Wind in de Zeilen komt Vlissingen in aanmerking voor de subsidie van € 4 mln. als de aanvraag aan de gewenste basisvoorwaarden van het Programma voldoet.
- Gebiedselectie heeft plaatsgevonden met een collegebesluit.
- Er is een communicatie- en participatietraject met de buurt doorlopen. Een nieuwsbrief is verzonden en er zijn huis aan huis bezoeken geweest door medewerkers van de gemeente en de woningcorporatie. Ook is er een eerste buurtpanel georganiseerd onder leiding van een onafhankelijk voorzitter.
- De business case voor het gehele project is gereed en akkoord bevonden door de belangrijkste deelnemers aan het project.
- Diverse externe partijen hebben hun medewerking aan het PAW-project toegezegd via een "Letter of Intent". De aanvraag voor subsidie voor het project is ingediend op 28 oktober 2021.

Vooruitblik

- Opstellen initiatiefdocument en vaststellen door college, DT en woonservice l'escaut.
- Opzetten projectorganisatie uitvoering PAW-project.
- Uitwerken letters of intent met samenwerkingspartners tot realisatieovereenkomsten en samenwerkingsovereenkomsten.
- Nadere uitwerking communicatie- en participatieaanpak.
- Starten met de eerste projecten "isolatiepakketten" en "warmtelevering".
- Besluitvorming over de aanvraag PAW door BZK.

Ontvlechten Evides en PZEM

Algemene beschrijving

Het commerciële bedrijf Provinciale Zeeuwse Energiemaatschappij (PZEM) bestaat uit onder meer Evides, een handelskantoor en de Sloecentrale. Ook heeft PZEM een 70% aandeel in de Elektriciteitsproductiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ, de eigenaar van de kerncentrale Borsele).

Eén van de afspraken in het bestuursakkoord is dat partijen gezamenlijk de voor- en nadelen onderzoeken van een mogelijke ontvlechting van drinkwaterbedrijf Evides en PZEM.

Een afsplitsing van Evides zou de Zeeuwse overheden eerder in de tijd in staat stellen om de dividenden van Evides aan te wenden voor hun eigen (relatief zwakke) financiële positie, dan wanneer Evides onderdeel zou blijven van PZEM. De dividenden van Evides vloeien nu in PZEM, en komen onder de huidige omstandigheden pas na de sluiting van de kerncentrale in 2033 beschikbaar voor de aandeelhouders.

Er wordt onderzocht wat de objectieve waarde van Evides is. Ook wordt onderzoek gedaan naar de juridische en financiële gevolgen en de continuïteit van de bedrijfsvoering van PZEM en EPZ. Daarnaast is van belang om in kaart te brengen op welke manier de Zeeuwse overheden door het rijk (financieel) ondersteund kunnen worden in het ontvlechten van de aandelen. Er worden enkele potentiële financieringsconstructies in beeld gebracht.

Beoogd resultaat

Een (technisch) syntheserapport met inzicht in de volgende onderdelen:

- Marktconforme waarde- en risicobepaling ten behoeve van een mogelijke overname van deze aandelen door de huidige aandeelhouders van PZEM NV.
- Financiële en juridische impactanalyse van een eventuele afsplitsing van Evides op het contract tussen PZEM en EPZ.
- Inventarisatie financieringsconstructies inclusief voor- en nadelen.

Een (inter)bestuurlijk besluit over ontvlechting Evides en PZEM op basis van bestuurlijke afweging waarin bevindingen in syntheserapport worden meegenomen.

Dit (inter)bestuurlijk besluit moet leiden tot het beschikbaar komen van circa € 15 miljoen Evides-dividend per jaar, dat vanwege de aard van het bedrijf stabiel en betrouwbaar is. Indien dat dividend, rechtstreeks aan de aandeelhouders wordt uitgekeerd, levert dit een structureel bedrag op voor Vlissingen van ca € 0,5 miljoen per jaar. Dit bedrag is gedurende de artikel 12-status vrij besteedbaar ter versterking van de Vlissingse economie.

Uitvoeringspartijen

De Provincie Zeeland en het ministerie van FIN zijn aangewezen als primaire actiehouders voor de uitvoering van het onderzoek naar de ontvlechting van Evides.

Vanwege de complexiteit van het vraagstuk waaronder de vele (beleidsmatige) belangen die spelen, is een brede ambtelijke projectgroep ingericht waarin Provincie Zeeland, PZEM en alle betrokken ministeries (Financiën, EZK, IenW en BZK) zijn vertegenwoordigd.

Deze ambtelijke projectgroep is gezamenlijk verantwoordelijk voor het (doen) uitvoeren van het onderzoek en het voorbereiden van besluitvorming.

Afronding project

De bestuurlijke stuurgroep Wind in de zeilen heeft in haar vergadering van 26 november 2020 het PwC-rapport vastgesteld en geconstateerd dat er inhoudelijk geen belemmeringen zijn voor ontvlechting. De financieringsconstructie is vervolgens nog nader onderzocht. In de stuurgroep-vergadering van 15 april 2021 is hierover een besluit genomen. Het rijk ondersteunt de provincie Zeeland (en hiermee indirect alle Zeeuwse aandeelhouders en dus Zeeuwse overheden) bij deze ontvlechting. Dit geschiedt door een incidentele bijdrage van € 10 miljoen van het rijk aan de provincie Zeeland om de aankoop van Evides mogelijk te maken. Dit bedrag volgt bovenop het eerder afgesproken pakket Wind in de Zeilen. De bestuurlijke stuurgroep heeft besloten dat daarmee het fiche K is afgerond.

Financiën

Als de ontvlechting doorgaat, is er jaarlijks circa € 15 miljoen dividend beschikbaar voor de aandeelhouders van Evides. Voor Vlissingen betekent dit circa € 0,5 miljoen per jaar. De eerste jaren (tot 2025) zullen de dividenden iets lager zijn, rond de €10 miljoen, vanwege extra investeringen bij Evides.

Planning

De planning is gericht op:

- besluitvorming in de Tweede Kamer in juni 2021;
- besluitvorming in Provinciale Staten in juli 2021;
- besluitvorming in de gemeenteraden in september/oktober/november 2021;
- overkopen aandelen Evides van PZEM in november/december 2021.

Stand van zaken

- Begin november 2021 hebben alle relevante gremia ingestemd met het voorstel om Evides en PZEM te ontvlechten.
- Om de aandelen te kunnen kopen, moet er een nieuwe overheids-bv worden opgericht, die de aandelen koopt. Daarvoor moet die overheids-bv geld lenen bij een bank. De regio had een voorkeur voor een lening bij het rijk, maar die bleek niet mogelijk vanwege eigen regels waaraan het rijk zich moet houden. Een overheidsgarantie op die lening voorkomt vervolgens dat een deel van de dividenden wegvloeit naar de bank. Omdat het om veel geld gaat en om de Zeeuwse overheden tegemoet te komen, stelt het rijk € 10 miljoen extra beschikbaar om die garantstelling van de Provincie Zeeland te realiseren.
- Medio november 2021 is de eerste aandeelhoudersvergadering van de nieuwe overheids-bv 'GBE Aqua' gehouden en is genoemde bv opgericht.
- Inmiddels heeft het rijk het eerste deel van de garantstelling (totaal €10 miljoen) aan Provincie Zeeland overgemaakt.

Vooruitblik

Begin december 2021 zal naar verwachting de definitieve aandelenoverdracht plaatsvinden van PZEM aan GBE Aqua.

Financieel overzicht Wind in de Zeilen

Tabel 1: Overzicht rijksuitgaven pakket Wind in de Zeilen tot en met 2026 (bedragen x € 1.000)²

Nr.	Omschrijving	Begroting	Artikel	Instrument	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
	Totaal				35.742	136.576	36.617	19.717	13.650	66.020	66.021
0.	Compensatie gemaakte kosten				35.742	0	0	0	0	0	0
	Vergoeding directe schade	DEF (X)	6. Investerings	Voorzien in infrastructuur	20.942	0	0	0	0	0	0
	OZB-achterstand	BZK (VII)	1. Openbaar bestuur en Democratie	Bijdrage aan medeoverheden	2.000	0	0	0	0	0	0
		DEF (X)	6. Investerings	Voorzien in infrastructuur	12.800	0	0	0	0	0	0
1	Law Delta				0	1.500	1.500	2.000	2.000	57.870	57.871
	Extra beveiligde inrichting (EBI)	JenV (VI)	34. Straffen en Beschermen	Bijdrage aan agentschappen	0	0	0	0		52.000	52.001
	Hoogbeveiligde Zittingslocatie (HBZ)	JenV (VI)	32. Rechtspleging en rechtsbijstand	Bijdrage aan medeoverheden	0	0	0	0	0	3.760	3.760
	Beveiligde overnachtingslocatie	JenV (VI)	32. Rechtspleging en rechtsbijstand	Bijdrage aan medeoverheden	0	0	0	0	0	110	110
	Kenniscentrum ondermijning	JenV (VI)	32. Rechtspleging en rechtsbijstand	Bijdrage aan medeoverheden	0	1.500	1.500	2.000	2.000	2.000	2.000
2.	Bereikbaarheid¹				0	55.000	19.500	4.500	4.500	2.250	2.250

² Het betreft hierbij een overzicht van de rijksuitgaven tot en met 2026. De rijksuitgaven van 2027 tot en met 2030 van het pakket Wind in de Zeilen zijn in de tabel niet opgenomen.

		lenW (MF)	11. Verkenningen, reserveringen en investeringsruimte ²	Reserveringen (Pakket Zeeland)	0						
	Aanleg extra infrastructuur	lenW (MF)	11. Verkenningen, reserveringen en investeringsruimte	Reserveringen (Pakket Zeeland).	0	45.000	0	0	0	0	0
	Aanleg extra infrastructuur	BZK (VII) ⁴	1. Openbaar bestuur en democratie	Bijdrage aan medeoverheden	0	5.000	0	0	0	0	0
	Slimme mobiliteit	BZK (VII) ⁴	1. Openbaar bestuur en democratie	Bijdrage aan medeoverheden	0	5.000	0	0	0	0	0
	Rail Gent Terneuzen	lenW (MF)	11. Verkenningen, reserveringen en investeringsruimte	Reserveringen (Pakket Zeeland)	0	0	15.000	0	0	0	0
3.	Delta Kenniscentrum					50.410	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
	Delta Kenniscentrum	OCW (VIII) LNV (XIV)	Nog te bepalen ⁵	Nog te bepalen	0	50.194	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
	Kwartiermakersfase	OCW	16. Onderzoek en wetenschapsbeleid	Opdrachten	0	216	0	0	0	0	0
4.	Eerstelijnszorg				0	3.116	4.617	6.217	5.150	3.900	3.900
	Toekomstgerichte zorginfrastructuur	VWS (XVI)	3. Langdurige zorg en ondersteuning	Subsidies (regelingen)	0	1.066	1.067	1.067	0	0	0
	Huisartsen / Physical Assistants	VWS (XVI)	4. Zorgbreed beleid.	Subsidies (regelingen)	0	800	2.300	3.900	3.900	3.900	3.900
	Gezondheidscentrum Vlissingen/Walcheren	VWS (XVI)	3. Langdurige zorg en ondersteuning	Subsidies (regelingen)	0	1.250	1.250	1.250	1.250	0	0
5/6.	Industrie en haven				0	550	0	0	0	0	0
	Onderzoek industrie/haven	EZK (XIII)	2. Bedrijvenbeleid: Innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaartsgroei	Subsidies (regelingen)	0	150	0	0	0	0	0
	Onderzoek industrie/haven	BZK (VII) ⁶	1. Openbaar bestuur en democratie	Bijdrage aan medeoverheden	0	400	0	0	0	0	0
7.	Versterken Investeringsfonds				0	10.000	5.000	5.000	0	0	0

	Zeeland										
	Versterken Investeringsfonds Zeeland	EZK (XIII)	3. Toekomstfonds	Leningen	0	10.000	5.000	5.000	0	0	0
8.	Kenniswerf				0	15.000	0	0	0	0	0
	Kenniswerf	BZK (VII)	5. Ruimtelijke ordening en omgevingswet	Bijdrage aan medeoverheden	0	15.000	0	0	0	0	0
9	Aardgasvrije wijken				0	0	4.000	0	0	0	0
	Aardgasvrije wijk Vlissingen	BZK (VII)	4. Energietransitie gebouwde omgeving en bouwkwaliteit	Bijdrage aan medeoverheden	0	0	4.000	0	0	0	0
10.	Werkzoekenden naar werk in de regio				0	1.000	0	0	0	0	0
	Arbeidsmarktregio Zeeland	BZK (VII) ⁷	1. Openbaar bestuur en democratie	Bijdrage aan medeoverheden	0	1.000	0	0	0	0	0
11.	Ontvlechten Evides en PZEM				0	6.250	1.250	1.250	1.250	0	0
	Evides	BZK (VII)	1. Openbaar bestuur en democratie	Bijdrage aan medeoverheden	0	6.250	1.250	1.250	1.250	0	0

1. Dit betreft het prijspeil 2020.
2. Vanaf 2022 staat er nog structureel € 2,25 mln. op de Aanvullende Post gereserveerd en wordt onder voorwaarde van een goedgekeurd bestedingsplan overgeheveld naar het mobiliteitsfonds.
3. De wijze waarop de intercity-dienst vanaf 2025 financieel wordt vormgegeven is onderwerp van de uitwerking van de nieuwe HRN-concessie.
4. Dit bedrag komt oorspronkelijk van het Mobiliteitsfonds (lenW).
5. Deze middelen staan op de Aanvullende Post gereserveerd en worden onder voorwaarde van een goedgekeurd bestedingsplan overgeheveld naar de betreffende departementale begroting.
6. Dit bedrag komt oorspronkelijk van de begroting EZK (XIII).
7. Dit bedrag komt oorspronkelijk van de begroting SZW (XV)

Wind in de Zeilen

~

Voortgangsrapportage

24 november 2021

Vragen Commissie Bestuur 21 januari 2022

CU, Jan Henk Verburg, over Brief GS van 7 december 2021 inzake 3e Voortgangsrapportage Wind in de zeilen - 108708, agendapunt 6

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
1. Fiche G4 - versterking financiële positie NSP is vertraagd. Heeft dit ermee te maken dat we nog niet weten wat het aantal trajecten zal zijn? M.a.w. betreft die versterking uitsluitend de financiering van de extra uitvoeringscapaciteit?	1. Zoals ook in de rapportage staat vermeld, heeft de vertraging te maken met de afhankelijkheid van (uitkomst van) andere (parallelle) onderzoeken uit het fiche 'Haven en Industrie' en de beschikbaarheid van cruciale stakeholders om daar gesprekken mee te voeren. Het betreft niet alleen opgaven in het kader van de energietransitie en het tegengaan van klimaatverandering. Ook worden opgaven met betrekking tot infrastructuur, mobiliteit en bereikbaarheid in het onderzoek meegenomen. Tot deze opgaven behoren vooral projecten in het kader van de reguliere bedrijfsvoering van North Sea Port. Zicht op de totale omvang van opgaven is van belang om tot een integrale afweging te komen met betrekking tot de financiële positie van NSP.
2. De snellere intercity met flinke reiswinst is een mooie stap voorwaarts om de Randstad dichterbij te halen. Zelf maakte ik voor de corona periode al dankbaar gebruik van de spitsrein. Een goed reisproduct verkoopt zichzelf helaas niet vanzelf; er is toch een drempel voor automobilisten om over te stappen op het OV. Gaat de Provincie die automobilisten nog (laten) verleiden? Is er promotie gepland? Het zou immers jammer zijn als de verbetering enkel tijdelijk zou zijn..	2. Vanwege de Coronamaatregelen worden momenteel geen promotieacties voor het OV in Nederland uitgevoerd. Voorzien wordt dat na afbouw van Coronamaatregelen promotie zal plaatsvinden om reizigers terug naar het OV te trekken. De NS heeft aangegeven in die promotiecampagne ook aandacht aan de nieuwe intercity voor Zeeland te willen besteden.

Vragen Commissie Bestuur 21 januari 2022

PvdA, Inez Flameling, over Brief GS van 7 december 2021 inzake 3e Voortgangsrapportage Wind in de zeilen - 108708, agendapunt 6

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
1. Fiche E (investeringsfonds): op blz. 26 valt te lezen dat de eerste investering vanuit het Zeeuws Participatiefonds is gerealiseerd, dit betreft een investering in het bedrijf Alta Carbon Technologies (gaat zich vestigen in Terneuzen) – huidige werkgelegenheid 7 FTE. Vanuit InnoGo! wordt geïnvesteerd in het bedrijf Sealution, gevestigd in Goes (samenwerking met Dekimo) – huidige werkgelegenheid 5 FTE. Daarnaast wordt geïnvesteerd in Omniboost te Terneuzen (startup, kennisintensief rondom ICT). Huidige werkgelegenheid: 20 FTE (inclusief inhuur) Op de website van Sealution is echter te zien dat het bedrijf is gevestigd in België; het is niet ingeschreven bij de Nederlandse KvK (onder Sealution is bij de KvK alleen een eenmanszaak in Oisterwijk geregistreerd). Alta Carbon Technologies is volgens de KvK een installatiebedrijf met 0 werknemers, gevestigd in een woonhuis in Gouda. Omniboost heeft volgens de KvK 3 werknemers (geen 20 FTE zoals in de stukken staat) en heeft geen contactinformatie op haar website staan. Dit doet toch wat twijfel rijzen over de betrouwbaarheid van de informatie en/of het toetsingsproces. Kan GS toelichten hoe het komt dat de informatie in de voortgangsrapportage niet overeenkomt met wat er over deze bedrijven bij de KvK bekend is? En een vervolgvraag: hoe wordt gegarandeerd dat bedrijven die de intentie hebben naar Zeeland te komen ok daadwerkelijk naar Zeeland komen?	1. De uitvoering van de innovatiefondsen is belegd bij het Investeringsfonds Zeeland BV (IFZ), een dochteronderneming van Impuls Zeeland. Voor het College van GS zijn drie zaken leidend: - Governance: de afspraken tussen de aandeelhouders (Rijk, Provincie Zeeland en Impuls Zeeland) zijn vastgelegd in een Bestuursovereenkomst. Hieraan gekoppeld is een aandeelhoudersinstructie. GS heeft uw Staten hierover uitvoerig geïnformeerd. - Vertrouwen: aan alle investeringen uit de innovatiefondsen gaat een uitgebreide due diligence vooraf door de IFZ. - Transparantie: tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (en tussentijds) wordt gerapporteerd aan de aandeelhouders. Conform ons deelnemingenbeleid wordt ook PS jaarlijks geïnformeerd. Algemeen: - De informatie over personeelsleden in de KVK is voor snelgroeiende start- en scale-ups over het algemeen en ook in deze casussen niet de meest actuele. Meldingen bij KvK zijn afhankelijk van de gegevens die ondernemers doorgegeven. Vaak kost de administratieve verwerking daarvan ook de nodige tijd. Adresgegevens zijn doorgaans wel up-to-date in de KVK database. - Er wordt door het IFZ een uitgebreid due diligence onderzoek uitgevoerd naar iedere ondernemer / onderneming voorafgaand aan een investering. Dat wil zeggen dat er zorgvuldige analyse plaatsvindt van de economische, juridische, fiscale en financiële omstandigheden van de onderneming. Tevens vindt een uitgebreid due diligence plaats op het businessplan met behulp van diverse in- en externe partners. Besluitvorming vindt plaats met behulp van een onafhankelijke deskundigen- of investeringscommissie, waarbij ook de leden zorgvuldig worden geselecteerd. Deze werkwijze is landelijk uniform. - IFZ investeert in bedrijven die impact hebben op de Zeeuwse economie en werkgelegenheid, inclusief bedrijven die zich in Zeeland

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
	gaan vestigen. In algemene contractvoorwaarde bij een financiering vanuit één van de fondsen is vastgelegd, dat een bedrijf zich in Zeeland dient te vestigen, in Zeeland gevestigd dient te blijven of aan de Zeeuwse samenwerkingspartner verbonden moet blijven. Er zijn sancties (direct opeisbaarheid financiering, boetes e.d.) als deze afspraak wordt geschonden. • Het aantal werkzame c.q. betrokken FTE van een bedrijf wordt gerapporteerd op basis van diverse bronnen, w.o. businessplan, voortgangsrapportages en gesprekken met desbetreffende bedrijven. Vragen over individuele bedrijven kunnen desgewenst aan de orde komen tijdens het kennismakingsbezoek van PS aan het Investeringsfonds Zeeland/Impuls Zeeland op 18 februari a.s
2. Fiche H zorg; tweede punt (Ontwikkelen van een toekomstbestendige zorginfrastructuur). Wordt rekening gehouden met overbelasting van de zorg door toeristen in het zomerseizoen? Zo ja, welke scenario voor groei van toeristische accommodatie wordt hierbij gehanteerd? (grootschalige recreatieparken zoals Waterpark Veerse Meer zorgen voor een substantiële toename van de mensen die in Zeeland verblijven).	2. Het doel van het fiche zorg richt zich primair op het leveren van een bijdrage aan de versterking van de Zeeuwse zorginfrastructuur. De ervaring leert dat in de zomermaanden op met name de acute zorg extra druk merkbaar is. Tot nu toe kon deze extra werkdruk opgevangen worden binnen de bestaande zorgcapaciteit. Het hanteren van een scenario voor groei van toeristische accommodatie is derhalve niet aan de orde. Verwacht wordt dat het accommodatieaanbod slechts in beperkte mate zal uitbreiden. Ondanks groei van het toerisme is de verwachting dat deze groei zich uit zal spreiden over het hele jaar en er dus minder sprake zal zijn van piekmomenten enkel in de zomermaanden.

De voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de statengriffier

Onderwerp
Voortgang Delta
Kenniscentrum

Zaaknummer
106328

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 22 november 2021

Geachte voorzitter,

De afgelopen maanden is onder leiding van twee kwartiermakers gewerkt aan de voorbereiding van een Delta Kenniscentrum. Uitgangspunt hierbij is het betreffende fiche uit het compensatiepakket Wind in de Zeilen. Bij de start van dit proces was het doel om eind 2021 over een gedragen en vastgesteld projectplan voor de oprichting van het centrum te beschikken. Recent is door de kwartiermakers een (concept) uitwerking van het fiche opgeleverd, waarop de beoogde founding fathers konden reageren.

De academische founding fathers, de universiteiten van Wageningen en Utrecht, UCR en NIOZ, hebben (leden van) de bestuurlijke stuurgroep Wind in de Zeilen laten weten zich niet achter de huidige (concept) opzet van de kwartiermakers te kunnen scharen. Ze geven aan dat zij door deze gerezen twijfels niet meer als founding father maar als strategisch partner betrokken willen zijn. Voor ons reden u op de hoogte te brengen.

Wij willen zeker stellen dat de doelstellingen uit het oorspronkelijk fiche overeind blijven. Daarom is dit voor de betrokken overheden (Rijk, Provincie en gemeente Vlissingen) nu aanleiding om op korte termijn met de partners om tafel te gaan om de door hen afgegeven signalen te duiden en de ontstane situatie te bespreken.

Dit betekent in ieder geval dat er meer tijd nodig is om tot een plan te komen dat aan het vastgestelde fiche over het Delta Kenniscentrum voldoet. Wij zullen u binnenkort nader over de voortgang informeren.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Vragen Commissie Bestuur 21 januari 2022

ProZeeland, Robert Brunke, over Brief GS van 22 november 2021 over voortgang Delta kenniscentrum - 106496, agendapunt 6.1

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
ProZeeland heeft vorig jaar actuele vragen gesteld aan de gedeputeerde over de voortgang van het Delta Kenniscentrum. Naar aanleiding van mijn vragen was het duidelijk dat er nog geen overtuigende antwoorden gegeven kon worden. Men zou op korte termijn met de betrokken partijen wederom aan tafel gaan zitten om deze kwestie te bespreken. In de voortgangsrapportage wordt hierover het volgende medegedeeld: Werkende weg hebben de kwartiermakers geconstateerd dat er een aantal vragen resteert waarvan het antwoord dermate essentieel is voor de toekomst van het kenniscentrum. Een zorgvuldige beantwoording ervan is nu absoluut noodzakelijk. Dit is voor ProZeeland behoorlijk vaag en cryptisch dus vandaar de volgende vragen:	
1. Welk antwoord is dermate essentieel?	1. In de laatste voortgangsrapportage Wind in de Zeilen meldde de heer Riedstra t.a.v. de voortgang van het DKC het volgende: <i>Naar aanleiding van het door de kwartiermakers opgestelde concept-plan op hoofdlijnen over het Delta Kenniscentrum hebben de academische founding fathers (de universiteiten van Wageningen en Utrecht, University College Roosevelt en het NIOZ) aan (leden van) de bestuurlijke stuurgroep Wind in de Zeilen laten weten zich niet achter de huidige (concept) opzet van de kwartiermakers te kunnen scharen. Ze geven aan dat zij door deze gerezen twijfels niet meer als founding father, maar als strategisch partner betrokken willen zijn.</i> De overheden hechten er aan dat het concept-plan op hoofdlijnen door alle zes beoogde founding father gedragen en geaccordeerd wordt. Om die reden is het van belang antwoord te krijgen op de vraag onder welke voorwaarden de academische partners zich voor langere tijd incl. de daarbij behorende verantwoordelijkheid als founding father willen verbinden aan het DKC.

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
2. Waarom is de beantwoording ervan absoluut noodzakelijk?	2. Een van de uitgangspunten van het Fiche 1C Oprichting Delta Kenniscentrum is dat HZ, Scalda, UCR, UU, WU/WMR (en later toegevoegd NIOZ) de founding fathers van het DKC zijn. Om die reden is het van belang antwoord te krijgen op de vraag onder welke voorwaarden ook de academische partners zich voor langere tijd incl. de daarbij behorende verantwoordelijkheid als founding father wél willen (en kunnen) verbinden aan het DKC.
3. Is er al een overleg geweest tussen alle betrokken partijen?	3. Ja, in december jl. hebben de overheden gesproken met de betrokken partners.
4. Zo ja, wat was de uitkomst?	4. Afgesproken is dat de academische partners een notitie (enkele pagina's) opstellen –zo mogelijk afgestemd met HZ en Scalda- met daarin de belangrijkste contouren/schets van het DKC waaraan ook de academische partners zich als FF kunnen verbinden. In februari vindt vervolg bestuurlijk overleg plaats.
5. Hoeveel tijd gaat men nu nog besteden aan de kwartiermakers?	5. Vooralsnog is dat niet te zeggen. Op dit moment zijn de kwartiermakers (met hun instemming) 'on hold' en heeft uitvoeringsregisseur Riedstra de regie op het lopende proces.
6. Is er een datum geprikt wanneer men kan starten met het kenniscentrum?	6. Nee
7. Gaat dit grote project echt nog van de grond komen zoals beloofd door de overheid?	7. Er is geen reden aan te nemen dat het project niet gerealiseerd zal worden. Feit is dat de ambitie groot en het proces complex is en er diverse partijen en belangen betrokken zijn.
8. Waar is de transparantie in dit fiche, wat zijn de werkelijke redenen waarom (financiële) partners er geen vertrouwen in hebben?	8. Ook wij zijn benieuwd naar het antwoord op deze vraag. Met hun brief aan de leden van de bestuurlijke stuurgroep hebben de academische partners laten weten zich niet achter de huidige (concept) opzet van de kwartiermakers te kunnen scharen. Wij hebben hen daarom nu gevraagd aan te geven onder welke voorwaarden zij zich wel als founding father aan het DKC willen en kunnen verbinden.

De voorzitter van Provinciale Staten van ZeelandP/a statengriffie
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Voortgangsrapportages grote projecten en risicoparagraaf over augustus, september en oktober 2021	102936		

Middelburg, 9 november 2021

Geachte voorzitter,

Op grond van het Kader Grote Projecten informeren we uw Staten vier keer per jaar over de voortgang van de grote projecten. Door Provinciale Staten zijn de projecten Thermphos, Waterdunen, Natuurpakket Westerschelde, Zeeuws Deltaplan Zoet Water, N673 Zanddijk en N290 Traverse Kapellebrug door Provinciale Staten als groot aangemerkt. U ontvangt hierbij de voortgangsrapportages van deze grote projecten over de maanden augustus, september en oktober 2021. Zoals gemeld in onze brief van 31 augustus 2021 over de vorige rapportageperiode stellen we voor Thermphos geen reguliere voortgangsrapportage meer op.

Met onze brieven van 21 oktober 2021 en 2 november 2021 hebben we u kortgeleden geïnformeerd over het PFAS dossier Westerschelde. In de voortgangsrapportages van Waterdunen en Natuurpakket Westerschelde wordt ook ingegaan op de PFAS problematiek in deze projecten.

Voor de projecten van Waterdunen, N673 Zanddijk en Zeeuws Deltaplan Zoet Water hebben we voorafgaand of gelijktijdig met de voortgangsrapportages ook statenvoorstellen en brieven verzonden aan Provinciale Staten. In de voortgangsrapportages van deze projecten staan daarom de nodige verwijzingen naar de informatie opgenomen in die brieven en voorstellen.

De planning van de voortgangsrapportages grote projecten koppelen we zo goed als mogelijk aan het vergaderschema van Provinciale Staten en de reguliere P&C cyclus. De voortgangsrapportages over november, december en januari 2021/2022 kunt u naar verwachting in de commissievergaderingen van maart 2022 behandelen. Dan informeren we u ook over de planning van de daaropvolgende voortgangsrapportages in 2022.

De voortgangsrapportage is een rapportage achteraf. Deze systematiek brengt met zich mee dat de laatste actuele ontwikkelingen niet altijd meegenomen kunnen worden. Om de informatiebehoefte omtrent actualiteit zo goed mogelijk te bedienen verwoorden wij actualiteiten of majeure ontwikkelingen in de aanbiedingsbrief bij de voortgangsrapportages, via tussentijdse correspondentie buitenom de rapportages en/of mondeling door de portefeuillehouder bij de bespreking van de rapportage in de commissie.

Voor wat betreft het risicomanagement bij de grote projecten wordt de informatie over de risico's via de voortgangsrapportages aan Provinciale Staten verstrekt. Daarnaast wordt via de bijgevoegde risicoparagraaf gerapporteerd over de ontwikkeling van het provinciaal risicoprofiel en het weerstandsvermogen. In de risicoparagraaf worden risico's gemeld en toegelicht conform het provinciaal risicomanagementbeleid. Het betreft risico's die opgevangen moeten worden vanuit de algemene risicobuffer en niet vanuit projectbudgetten. De ratio's weerstandsvermogen en algemene reserve zijn gestegen en voldoen ruimschoots aan de door uw Staten vastgestelde norm.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen:

1. Voortgangsrapportages grote projecten en risicoparagraaf (augustus, september en oktober 2021)

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Risicoparagraaf

augustus, september, oktober 2021

Inleiding

In het risicomanagementbeleid 'riskeer, beheers en realiseer meer' is vastgelegd dat projectrisico's worden verantwoord in de kwartaalrapportages die aan zowel Gedeputeerde Staten als Provinciale Staten worden verstrekt. In het handboek grote projecten is ook aandacht voor risicobeheersing en het rapportagesysteem voor de grote projecten (IPA) is hierop ingericht.

Tegelijkertijd met deze kwartaalrapportages wordt ook informatie verstrekt over de ontwikkeling van het provinciaal risicoprofiel en daarmee ook over andere provinciale risico's.

Risico's

In het risicoprofiel van Zeeland zijn alle risico's waaraan onze Provincie wordt blootgesteld opgenomen. Een aantal van deze risico's heeft tevens een relatie met (voormalige) grote projecten. Het gaat om risico's met betrekking tot onderstaande onderwerpen.

<i>Overzicht risico's augustus, september, oktober 2021</i>	<i>Overzicht risico's mei, juni, juli 2021</i>
 ○ Wettelijke Milieutaken ○ Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder ○ Waterdunen Beheer ○ Controle POP-3 en overige Europese gelden ○ Openbaar vervoer (Connexxion) ○ Cybercrime ○ Garantstelling ZB ○ Tekort in Faunafonds ○ Wijziging licentiestructuur	○ Wettelijke Milieutaken ○ Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder ○ Waterdunen Beheer ○ Controle POP-3 en overige Europese gelden ○ Openbaar vervoer (Connexxion) ○ Cybercrime ○ Garantstelling ZB ○ Tekort in Faunafonds ○ Wijziging licentiestructuur

In bovenstaand overzicht staan de risico's in volgorde van invloed en is de stand van de risico's uit de vorige rapportage opgenomen. De risico's met betrekking tot Wettelijke milieutaken, Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder en Waterdunen beheer bepalen voor het grootste deel het risicoprofiel van de provincie en zijn op grond daarvan aan te merken als de grootste risico's. Het overzicht bestaat overigens niet uit alleen enkelvoudige risico's. Zo zijn er meerdere risico's die betrekking hebben op Waterdunen beheer en op de wettelijke milieutaken.

Ten opzichte van de vorige kwartaalrapportage zijn er geen wijzigingen.

Wettelijke milieutaken

De uitvoering van de meeste taken wordt voor de provincie uitgevoerd door de omgevingsdiensten RUD Zeeland (RUD) en DCMR Milieudienst Rijnmond (DCMR). Per 2019 voert DCMR de Brzo werkzaamheden voor de provincie uit die eerder door de RUD werden uitgevoerd. DCMR is van plan om o.a. via het uitvoeren van nulonderzoeken in beeld te krijgen welk niveau aan vergunningverlening en toezicht- en handhaving bij de verschillende Brzo bedrijven in het Zeeuwse door de RUD is gehanteerd. Het is mogelijk dat uit het onderzoek blijkt dat DCMR van mening is dat zij haar verantwoordelijkheid alleen kan waarmaken als de uitvoering van de Brzo taken op een hoger niveau wordt getild. Dat kan betekenen dat er structureel meer uren nodig zijn voor de Brzo werkzaamheden.

In 2021 is een eerste toekomstverkenning uitgevoerd voor de milieutaken waar we als provincie verantwoordelijk voor zijn. Een vervolgonderzoek volgt in 2022. De kans is aanwezig dat er uit deze verkenning hogere lasten voortvloeien, afhankelijk van gekozen ambities en uitvoeringsniveau.

Beheersmaatregelen:

Via periodiek accounthoudersoverleg met de RUD en DCMR worden de actuele ontwikkelingen doorgesproken.

Garantstelling gemeente Hulst in verband met Perkpolder

In het derde kwartaal van 2017 heeft PS besloten het project Perkpolder volledig over te dragen aan de gemeente Hulst, gezien de fase waarin het project zich verkeerde, en haar aandelen in Perkpolder Beheer BV te verkopen aan de gemeente Hulst. De gemeenteraad van de gemeente Hulst heeft besloten deze aandelen inderdaad over te nemen en het project zelfstandig verder te zetten. In het vierde kwartaal van 2017 is de uittreding van de Provincie formeel tot stand komen. De provincie is per 1-1-2018 geen aandeelhouder meer en heeft haar grondvoorraad Perkpolder verkocht aan Perkpolder Beheer BV. De provincie staat na uittreding nog wel garant voor een maximum bedrag van € 3,3 miljoen ter beperking van de financiële risico's van de gemeente Hulst. Deze garantie vervalt op 31 december 2026, tenzij partijen schriftelijk anders overeenkomen.

Beheersmaatregelen:

De gemeente verstrekt gedurende de looptijd van de garantie jaarlijks aan de Provincie een controleverklaring van een externe accountant over de vastgestelde jaarrekening van Perkpolder Beheer. Hierover en over de actuele ontwikkelingen vindt jaarlijks minimaal één keer bestuurlijk overleg plaats tussen de Provincie en de gemeente Hulst. Gedurende het jaar vindt tevens ambtelijk overleg plaats over de actuele ontwikkelingen binnen het project Perkpolder. Na het vaststellen van een nieuwe GREX door de gemeente Hulst ontvangen wij een exemplaar van deze GREX.

Waterdunen beheer

Voor Waterdunen is er eind 2016 een harde knip aangebracht tussen de uitvoerings- en beheerfase van Waterdunen. De risico's van de uitvoeringsfase zijn onderdeel van het groot project Waterdunen en worden toegelicht in de voortgangsrapportages van Waterdunen. De projectrisico's hebben invloed op de post onvoorzien in de GREX. De risico's van de beheerfase zijn door de knip geen onderdeel van het groot project en worden meegenomen in de berekening van het provinciaal risicoprofiel en hebben invloed op het provinciaal weerstandsvermogen.

In de beheerfase gaat het om het beheer en onderhoud van het gebied Waterdunen. Op hoofdlijnen is duidelijk dat beheer en onderhoud na de grondoverdracht /-uitruil aan de projectpartners toekomt en zij als nieuwe eigenaren hiervoor verantwoordelijk zijn. In de beheerfase is de provincie echter voor enkele jaren mede-risicodragers voor de inlaatkreek en de zandvang. De financiële gevolgen van risico's in deze periode zijn ingeschat en meegenomen in de berekening van de benodigde provinciale risicobuffer.

Beheersmaatregelen:

Door middel van monitoring moeten de gevolgen beperkt worden en daarnaast wordt overleg gevoerd met de partners over het toekomstige beheer.

Benodigde risicobuffer

Op basis van de risicogegevens wordt door middel van een risicosimulatie de benodigde risicobuffer berekend. Dit is de buffer die nodig is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Deze simulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale bedrag in de "worst case" ongewenst en onnodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Bij de berekening van de risicosimulatie gaan we uit van het door Provinciale Staten vastgestelde zekerheidspercentage van 90%. Uit de risicosimulatie volgt dat met 90% zekerheid kan worden gesteld dat alle risico's zijn afgedekt met een bedrag van € 5,8 miljoen.

Beschikbare risicobuffer

De beschikbare risicobuffer bestaat uit het geheel aan middelen dat beschikbaar is om de risico's in financiële zin af te dekken.

(bedragen x € 1 miljoen)

Beschikbare risicobuffer

Algemene reserve (na verwerking najaarsnota)	17,5
Bestemmingsreserve	0,0
Vrije belastingcapaciteit motorrijtuigenbelasting	18,4
Ruimte meerjarenbegroting (na verwerking 8e bwn)	4,0
Totaal	39,9

De omvang van de onderdelen van de beschikbare risicobuffer is gelijk aan de stand in het laatste zichtjaar van de laatst vastgestelde meerjarenbegroting, zijnde 2025.

Ratio weerstandsvermogen

Op basis van het ratio weerstandsvermogen wordt bepaald of het weerstandsvermogen van de provincie toereikend is bij het huidige risicoprofiel. Via het risicomangementbeleid hebben Provinciale Staten een ondergrens voor het ratio van het weerstandsvermogen vastgesteld van 1,5. Dit valt in de klasse ruim voldoende.

$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare risicobuffer}}{\text{Benodigde risicobuffer}} = \frac{34,1}{5,8} = 5,9$
--

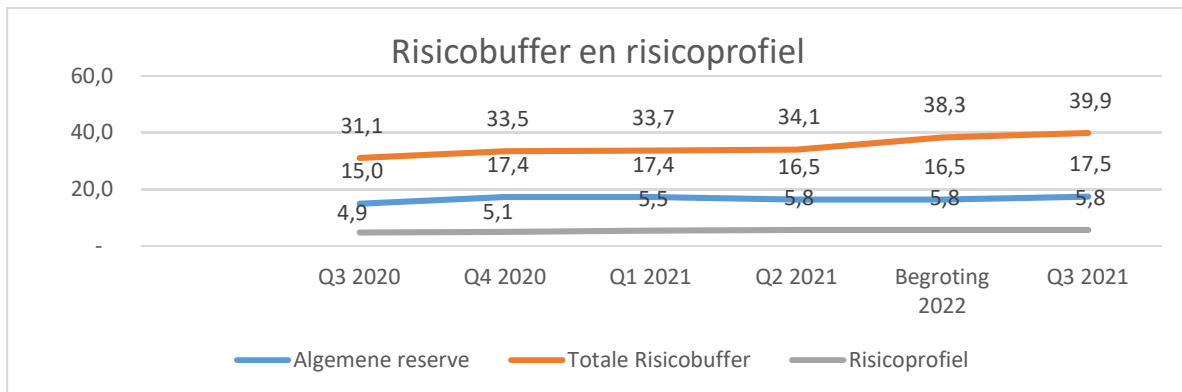
Ratio Algemene reserve

De Algemene reserve bevat het vrije vermogen van de Provincie en fungeert daardoor als primaire risicobuffer. Provinciale Staten hebben besloten dat de Algemene reserve minimaal gelijk (ratio 1,0) moet zijn aan de benodigde risicobuffer, zodat het mogelijk is om met de algemene reserve de risico's af te dekken. Bij de berekening van de ratio Algemene reserve wordt uitgegaan van de laagste stand van de algemene reserve in de toekomstige jaren van de laatst vastgestelde meerjarenbegroting. De laagste stand van de Algemene reserve doet zich voor in 2024.

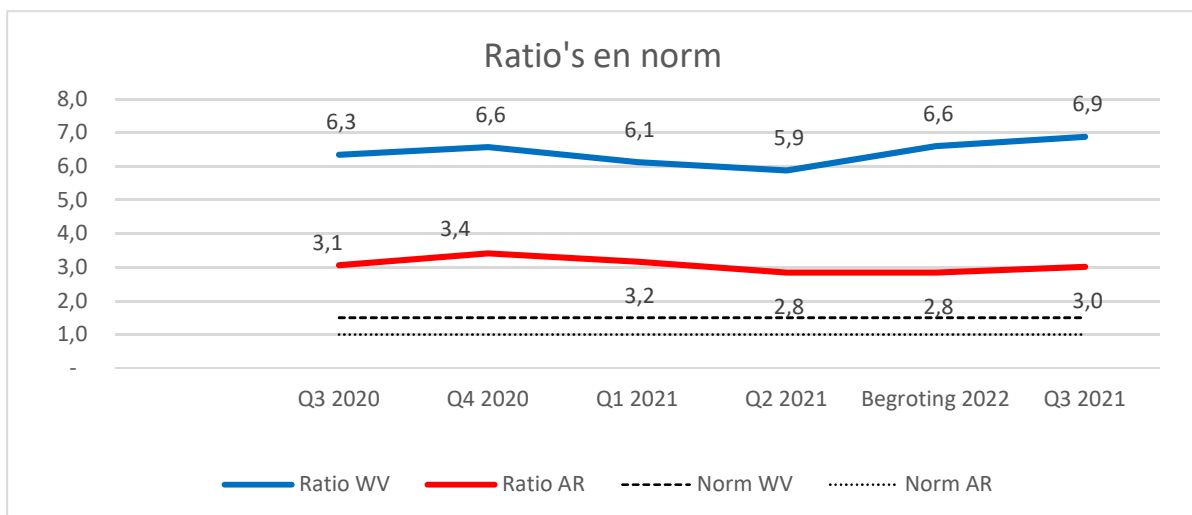
$\text{Ratio Algemene reserve} = \frac{\text{Algemene reserve}}{\text{Benodigde risicobuffer}} = \frac{17,5}{5,8} = 3,0$
--

Ontwikkeling weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van de provincie is afhankelijk van meerdere factoren en wijzigt daardoor voortdurend. De ontwikkeling van het provinciaal weerstandsvermogen ziet er als volgt uit.

De risicobuffer stijgt licht ten opzichte van de begroting 2022. Het risicoprofiel is gelijk gebleven. Dit betekent dat de ratio's licht stijgen zoals in onderstaande grafiek is te zien. De ratio Algemene reserve stijgt vooral omdat de laagste stand van de algemene reserve nu hoger is (17,5) dan bij de begroting 2022 (16,5).

Voortgangsrapportage Provinciale Staten

Project: Programma Natuurpakket Westerschelde

Algemeen			
Periode	Augustus/september/oktober 2021	Datum	9-11-2021
Status	Definitief		

Korte omschrijving van het project	Het programma tot het realiseren van minimaal 600 ha estuariene natuur volgens het Convenant Rijk-Provincie (2005) over de uitvoering van de ontwikkelingsschets 2010. Het Programma Natuurpakket Westerschelde omvat de volgende projecten: a) Hertogin Hedwigepolder (350 ha) b) Uitbreiding Zwin (22 ha) c) Middengebied Waterdunen (121 ha) en Perkpolder (35 ha) d) Buitendijks (5 deelprojecten 130 ha) e) Landbouw-flankerend beleid (subsidie € 8,4 miljoen en grondruilbank € 4,6 miljoen). f) Overige afspraken (Grenspark Groot Saeftinghe, impuls Hulst, samenwerkingsverband Zwinstreek, impuls Sluis, Sloe-/Tractaatweg, monitoring)		
Achtergrond			
Relevante besluiten	GS	7 oktober 2005 Voorstel GS invulling Schelde Estuarium. Ingekomen brieven van ministerie EZ/LNV van 26 januari 2013 en 14 november 2016 inzake wijziging convenant. Ingekomen brief van ministerie LNV van 11 januari 2018 inzake goedkeuring van het voorstel tot herijking.	
	PS	Besluit 7 oktober 2005 Voorstel PS invulling Schelde Estuarium Besluit 30 januari 2006 Convenant Rijk en Provincie Natuurpakket Westerschelde	

Betrokkenen			
Bestuurlijk opdrachtgever	mevr. Drs. A. Pijpelink		
Ambtelijk opdrachtgever	dhr. Drs. L.M.L.M. Prevaes		
Programmamanager	dhr. Drs. J.P.P. Hinssen		
Voortgang algemeen	Zie bijlage: Voortgang per project		
Voortgang projectfase	Perc gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100	17-12-2004	30-01-2006
Definitiefase	100	31-01-2006	26-06-2013
Ontwerpfase	100	01-01-2008	31-10-2018
Vorbereidingsfase	97	01-01-2013	31-12-2022
Realisatiefase	26	01-01-2013	31-12-2024
Nazorgfase	5	14-10-2015	31-12-2025

Beheersaspecten	Status	Toelichting	
Geld		Vorige status:	
		Voor de uitvoering van NPW is door het Rijk in totaal 155,7 miljoen euro budget beschikbaar gesteld. Op 2 juli 2021 heeft de minister van LNV schriftelijk ingestemd met de Meerjarenkostenraming (MJKR) 2021 en het Jaarverslag 2020. Daarbij is tevens ingestemd met de afspraken over de nazorgfase. Per 31 december 2020 is op basis van de jaarcijfers 2020 van het budget 117,3 miljoen euro uitgegeven. Er resteert nog een werkbudget van 38,4 miljoen euro voor de resterende uitvoerings- en nazorgperiode 2021-2025. Hiervan is tot medio oktober 3,4 miljoen euro uitgegeven, zodat nog 34,7 miljoen euro resteert. De verwachting is dat dit voldoende is voor de realisatie van het programma, inclusief de projecten binnen het Grenspark Groot Saefthinghe, waarvoor bij de goedkeuring van de MJKR budgetten beschikbaar zijn gesteld door GS. Vlaanderen en Nederland hebben afspraken gemaakt over de betaling van de grondkosten voor werken aangaande het Hedwigeproject. Nu de gronden in 2018 in eigendom van de Provincie Zeeland zijn gekomen, heeft Vlaanderen eind december 2018 een eerste tranche betaald. Op 5 oktober 2020 is het, op het rechtbankvonnis van 15 april 2020 gebaseerde, resterende deel van de schadeloosstelling en bijkomende kosten uitbetaald aan de voormalige eigenaar van de Hedwigepolder. Naar aanleiding van dit vonnis is in overleg met het ministerie van LNV en Vlaanderen gesproken over het indienen van een volgende tranche welke mede gebaseerd is op de rechtbank uitspraak. Op 12 oktober is, in overleg met ministerie van LNV en Vlaanderen besloten dat dit jaar nog een tweede, zogenaamde tussentranche, zal worden ingediend. Er is principaal cassatieberoep ingesteld tegen het vonnis van de Rechtbank. Het is dus nog mogelijk dat het schadeloosstellingsbedrag wijzigt.	
Organisatie		vorige status:	
		Het NPW is een programma-aanpak die de Provincie uitvoert voor het Rijk op basis van een convenant met het Rijk. Binnen de Provincie Zeeland is een programmastructuur geformeerd die van voldoende omvang en kwaliteit is voor de uitvoering van de NPW-projecten. De feitelijke uitvoering van de NPW-projecten wordt in belangrijke mate met en door externe partners gedaan: het Hedwigeproject door de Vlaamse Waterweg NV. De projecten Bath, Ossenissee en de eerste fase van Zimmerman door Rijkswaterstaat (Projectorganisatie	

		Waterveiligheid). Fase 2 en 3 zullen door het team van NPW, dus zonder de Projectorganisatie Waterveiligheid, worden uitgevoerd. Het project Waterdunen voert de Provincie zelf uit. Het samenwerkingsverband Grenspark Groot Saeftinghe wordt grensoverschrijdend met de volgende partners uitgevoerd: Stichting Het Zeeuwse Landschap, gemeente Hulst, Port of Antwerp, Maatschappij Linkerschelde Oever, Vlaamse Waterweg NV, Agentschap Natuur en Bos, Natuurpunt, gemeente Beveren, EGTS en provincie Oost Vlaanderen.
Risico's		vorige status:
		Overeenkomstig de afspraken rond grote projecten worden ieder kwartaal de risicodossiers geactualiseerd op project- en programmaniveau. In het komend kwartaal zal ook voor het Grenspark een risicodossier worden aangelegd. Voor het Hedwigeproject zijn eind december 2020 de natuurontheffing en -vergunning verlengd tot eind 2024. In de natuurvergunning is tevens de wijziging van het grondverzet in de vorm van de panoramaheuvel meegenomen. Ook de ontgrondingenvergunning is verlengd. De omgevingsvergunning afwijking inpassingsplan ten behoeve van de panoramaheuvel is vastgesteld en is ter inzage gelegd op 8 juli jl. Er is geen beroep ingediend. De realisatiefase van de heuvel en uitkijktoren/radartoren kan worden gestart. Samen met de Vlaamse Waterweg is hiervoor een stappenplan uitgewerkt. Namens de heer De Cloedt is onlangs een verzoek tot herziening van het Rijksinpassingsplan ingediend, dit in verband met PFAS problematiek. Dit verzoek wordt thans bestudeerd in overleg met de ministeries van I&W en LNV. In het Zimmermanproject loopt er beroepsprocedure naar aanleiding van de mededeling omtrent de gedoogplicht. Parallel hieraan blijft het streven erop gericht om tot minnelijke overeenstemming te komen met de eigenaar van een deel van de gronden die benodigd zijn voor het Zimmermanproject. Tot op heden is dit helaas nog niet gelukt. Onderzoek heeft aangetoond dat de hoeveelheid PFAS in de Westerschelde tot zorgen leidt. Met PFAS verontreinigde grond is beperkt toepasbaar. Ook binnen het NPW-pakket krijgt de PFAS problematiek de volle aandacht. Nauwe afstemming over de ontwikkelingen vindt plaats met de provinciale organisatie en het Rijk (I&W en LNV). Voor het hergebruik van grond, voornamelijk realisatie Hedwigeproject, worden geen

		problemen voorzien. Voor hergebruik van grond uit de Hedwigepolder vindt namelijk plaats binnen de geldende normen. Het sterker verontreinigd materiaal uit de buitendijkse Scheldeschorren wordt afgevoerd naar het Rijksdepot gelegen in het Hollands Diep. Door de heer Stoffer (Lid Tweede Kamer voor de SGP) is, naar aanleiding van een rapport van het RIVM waarin wordt aangegeven dat de Scheldemonding behoorlijk vervuild is met PFAS, gevraagd wat dit betekent voor de ontpoldering nu dit naar zijn mening in strijd met de Wet bodembescherming zou komen. Deze vraag is begin oktober beantwoord door de Minister van I&W. De strekking is, dat de Minister van I&W aangeeft dat, kijkend naar de gehalten PFAS in zwevend stof, het Hedwigeproject binnen het Handelingskader PFAS uitgevoerd kan worden, waarbij de maandelijkse metingen van RWS naar PFAS de komende tijd goed in de gaten gehouden worden. Evident is wel dat we allemaal willen dat de bron(nen) zo snel mogelijk gestopt c.q. verminderd worden en de resultaten van onderzoeken door de waterkwaliteitsbeheerder nauwlettend moeten worden gevolgd. Om te zorgen voor een zorgvuldige communicatie met de streek over de PFAS problematiek wordt voor het NPW-pakket een plan van aanpak opgesteld, in afstemming met de provincie brede strategie. Op dit moment is binnen de MJKR voldoende financiële ruimte gereserveerd voor het opvangen van de in de risicodossiers genoemde risico's. De financiële consequenties van risico's omtrent PFAS zijn daarbij buiten beschouwing gelaten omdat GS van mening is dat deze gevolgen voor het rijk zijn. Wel blijven we waakzaam op de mogelijke gevolgen van PFAS op de voortgang van het project.
Kwaliteit		vorige status:
		Het beoogde effect van het programma NPW is het ontstaan van minimaal 600 hectare estuariene natuur. Na de inrichting van de geplande hectares in de NPW projecten zal de natuur zich gedurende meerdere jaren ontwikkelen tot de gewenste kwaliteit. De verschillende vormen van inrichting zoals nieuwe buitendijkse natuur, binnendijkse natuur en kwaliteitsverbetering van bestaande natuur leveren een andere natuurkwaliteit op. Zo levert één hectare nieuwe buitendijkse natuur een andere natuurwaarde op dan één hectare binnendijkse natuur. Daarom zijn alle hectares in het programma herijkt op basis van de verwachte natuurwaarde. Met de realisatie van het actuele programma NPW worden 658

		herijkte of gewogen hectares estuariene natuur ingericht. Hierdoor wordt een garantiebuffer gecreëerd om bij een tegenvallende natuurontwikkeling toch het beoogde effect van minimaal 600 hectare te realiseren. Op dit moment is 170 hectare estuariene natuur gerealiseerd en is 488 hectare in uitvoering. Een groot deel van de hectares is gekoppeld aan de uitvoering van de werkzaamheden in het Hedwigeproject. De werkzaamheden zijn in oktober 2019 gestart en zijn in volle gang. Het krekens- en geulenstelsel is gerealiseerd en de primaire kering is eind juni 2021 op hoogte gebracht. Alleen breuksteen dient nog te worden aangebracht en de onderhoudswegen (voorjaar 2022). De volgende stappen zijn de aanleg van de onderhoudsweg langs de leidingendam en het afgraven van het schor voor de Scheldedijk. Het verontreinigde slib dat vrijkomt bij het afgraven van het buitendijkse Scheldeschor wordt afgevoerd naar een sluffer. De Vlaamse Waterweg en de aannemer zijn hiervoor een tijdelijke laadplaats aan het te aanleggen om het slib te kunnen afvoeren over water. De benodigde vergunningsprocedures zijn hiervoor afgerond. De volgende stap is om een inundatieplan op te stellen waarin staat beschreven hoe de aanpak wordt voor het verwijderen van de Scheldedijk en Sieperdadijk en het op termijn binnen laten van Scheldewater. De start ophoging van de Panoramaheuvel staat gepland voor begin 2022, daarin wordt alle vrijkomende grond verwerkt. De ophoging neemt circa 1 jaar in beslag. Sinds februari 2020 vinden de werkzaamheden bij Bath en Ossensisse plaats. Op 7 november 2019 is hiervoor het contract getekend tussen aannemer Van Oord en Rijkswaterstaat. Daarnaast is de aannemer begonnen met de aanleg van de eerste fase van de eerste strekdam in het Zimmermanproject (dit is de strekdam die <u>geen</u> onderdeel vormt van de nog lopende gedoogprocedure). Inmiddels heeft de aannemer de werkzaamheden voor Bath, Ossensisse en de eerste fase van de eerste strekdam bij Zimmerman afgerond. Voor de gerealiseerde projecten Perkpolder, Baalhoek en Knuitershoek geldt dat het sedimentatieproces conform verwachting goed op gang gekomen is. Het is nog te vroeg om te bepalen hoe het gebied rondom de gerealiseerde projecten Bath en Ossensisse zich ontwikkelt. Voor het Zwin geldt dat het gebied in februari 2019 in werking is getreden. De eerste rapportage wordt in december 2021 verwacht, waarna er jaarlijks gerapporteerd wordt.	
Informatie		vorige status:	
		Binnen het programma is de informatiestroom zowel ambtelijk als bestuurlijk geborgd door diverse	

		overlegstructuren, zowel intern bij de Provincie als extern met het Ministerie van LNV.	
Tijd		vorige status:	
		De Provincie Zeeland heeft in 2006 de uitvoeringstaak voor het Natuurpakket Westerschelde (NPW) in opdracht van het ministerie van LNV op zich genomen. De looptijd van het programma is vastgesteld tot en met 2022 met een afspraak over de nazorgfase (2025). Binnen die periode zullen de projecten worden uitgevoerd. Op 22 juni 2021 heeft de Provincie Zeeland de MJKR 2021, het jaarverslag 2020 en de afspraken over de nazorgfase na afloop van het convenant naar het ministerie van LNV gestuurd. De afspraken over de nazorgfase gaan over de afronding van de buitendijkse projecten, het Hedwigeproject en het Grenspark, de financiële afrekening, de vervreemding van de grondportefeuille en de begeleiding van de monitoring maar ook de werkzaamheden en bestedingen in het kader van het Grenspark Groot Saeftinghe zullen langer doorlopen. Het Rijk heeft op 2 juli 2021 schriftelijk ingestemd met de MJKR 2021, het jaarverslag over 2020 en de nazorgafspraken.	

volgens planning

dreigt te overschrijden

planning overschreden

Bijlage: voortgang per project

In het afgelopen kwartaal zijn de werkzaamheden bij Bath en Ossenissee afgerond en is er 53 hectare nieuwe estuariene natuur opgeleverd. Het totaal aantal gerealiseerde hectares komt daarmee op 170. De overige 488 hectares zijn in uitvoering.

Hieronder wordt op hoofdlijnen ingegaan op de afzonderlijke projecten.

1. Hedwigeproject

Het werk voor de inrichting van de Hedwigepolder is in juli 2019 gegund aan de Tijdelijke Handelsvereniging Baggerwerken Decloedt-Jan de Nul-Aertssen. Er is een contract tussen de aannemer en De Vlaamse Waterweg gesloten.

Vanaf november 2019 is de aannemer gestart met het klaarmaken van het gebied voor de graafwerkzaamheden en zijn de grondwerken in maart 2020 gestart. De werken lopen op schema en zoals het er nu uitziet, zijn de werkzaamheden in de loop van 2023 afgerond conform planning.

Voor het Hedwigeproject zijn eind december 2020 de natuurontheffing en -vergunning verlengd tot eind 2024. In de natuurvergunning is tevens de wijziging van het grondverzet in de vorm van de panoramaheuvel meegenomen. Ook de ontgrondingenvergunning is verlengd. De omgevingsvergunning afwijking inpassingsplan ten behoeve van de panoramaheuvel is vastgesteld en is ter inzage gelegd op 8 juli jl. Op het besluit is geen beroep ingediend. De voorbereidingen voor ophoging van de Panoramaheuvel kunnen nu dus verder met de Vlaamse Waterweg worden opgepakt. Er wordt een inundatieplan opgesteld waarin de ophoging wordt opgenomen. De planning is dat de ophoging begin volgend jaar start en een jaar later is afgerond. Daarna kan de bouw van de uitkijktoren/radartoren starten, nadat er een definitief en technisch ontwerp (bestek) verder is uitgewerkt.

Met de Schelderadarketen (SRK) hebben nadere gesprekken plaatsgevonden over de integratie van een nieuwe radarinstallatie in de uitkijktoren die gepland staat op de Panoramaheuvel. Gebleken is dat de integratie van de ontwerpen passend zijn te maken en voor efficiencywinst zorgen. Binnenkort wordt een samenwerkingsovereenkomst tussen PZ en SRK opgesteld. Hierin worden de afspraken en uitgangspunten vastgelegd alvorens er verder wordt gewerkt aan het definitief maken van het ontwerp.

Ten aanzien van het selectieproces van de toekomstig beheerder van de Hedwigepolder zijn de gesprekken gestart met Stichting Het Zeeuwse Landschap (HZL) die als enige kandidaat is overgebleven als beoogd beheerder. HZL en PZ verkennen gezamenlijk hoe de overdracht kan worden vormgegeven en hoe de afspraken kunnen worden vastgelegd. Onderwerpen die onder andere te spraken komen zijn: natuurdoeltypes en beheersvergoedingen, eigendom of erfpacht, recreatief medegebruik, samenwerking met de regio en de uitvoering van mitigerende maatregelen. In een overeenkomst krijgen de genoemde onderwerpen een plek en worden de gemaakte afspraken vastgelegd en kan het toekomstige beheer worden overgedragen aan HZL. Planning is om eind van het jaar (2021) een concept overeenkomst klaar te hebben om deze vervolgens in het voorjaar (2022) definitief te maken.

Voor de realisatie van het veldstation heeft het bouwteam (aannemer, architect en constructeur, HZL en PZ) een definitief ontwerp gemaakt waarvan de realisatie half november start. Voor het veldstation wordt met HZL een aparte overeenkomst opgesteld voor de overdracht. Ook worden de nog geldende mitigerende maatregelen die voort zijn gekomen uit de natuurvergunningen overgedragen aan HZL.

Schadeloosstelling

Het definitieve rapport van de deskundigencommissie van de rechtbank Zeeland-West-Brabant inzake de aan partijen toekomende schadeloosstelling voor de onteigening van de Hedwigepolder is op 15 januari 2019 door de deskundigencommissie aan de rechtbank opgeleverd. Op 2 maart 2020 heeft de rechtbankzitting plaatsgevonden en hebben partijen hun standpunten hieromtrent toegelicht. De rechtbank heeft op 15 april 2020 vonnis gewezen inzake de aan partijen toekomende schadeloosstelling. De hoogte van de schadeloosstelling is zo goed als gelijk aan het definitieve deskundigenrapport. Op 5 oktober 2020 is het resterende deel van de schadeloosstelling en bijkomende kosten betaald. De Cloedt heeft principaal cassatieberoep ingesteld. Op basis van een advies van de landsadvocaat heeft, in overleg met LNV, de Staat incidenteel cassatieberoep ingesteld. Het mondelinge pleidooi voor de Hoge Raad heeft plaatsgevonden op 6 november 2020.

Op 30 april 2021 is het schriftelijke verzoek van De Cloedt binnenkomen om nieuwe stukken in de cassatieprocedure te mogen inbrengen. Op 18 maart 2021 heeft namelijk de minister van LNV een nieuw Wob besluit genomen dat ook op de pleidooizitting te sprake kwam. Hierbij zijn voor De Cloedt nieuwe stukken (correspondentie en notities) naar voren gekomen die naar zijn mening een nieuw licht werpen op de verschillende door hem ingebrachte cassatieklachten. De Cloedt vindt het van belang dat de Advocaat-Generaal en de Hoge Raad kennis nemen van deze informatie. Het verzoek om een aanvullende toelichting van De Cloedt is met LNV besproken. Ondanks dat wij/De Staat van mening zijn dat uit de nieuwe beschikbaar gestelde documenten geen (nieuwe) informatie of omstandigheden naar voren zijn gekomen die een ander licht op de zaak werpen, hebben wij ingestemd met het verzoek van De Cloedt om zich tot de Hoge Raad te wenden. Hierbij zullen wij ons, onder de voorwaarde dat wij de mogelijkheid krijgen om op de schriftelijke toelichting te mogen reageren, refereren aan de beslissing van de Hoge Raad met betrekking tot het verzoek tot het indienen van een aanvullende schriftelijke toelichting. In mei van dit jaar is bekend geworden dat de Hoge Raad het verzoek van De Cloedt heeft toegewezen. De Cloedt heeft op 6 augustus een aanvullende de schriftelijke toelichting bij de Hoge Raad ingediend. Hierop heeft De Staat op 8 oktober haar schriftelijke reactie op de aanvullende schriftelijke toelichting bij de Hoge Raad ingediend. De Hoge Raad heeft de zaak aangehouden tot 5 november 2021. Dan zal bekend worden wanneer de Advocaat Generaal zijn conclusie zal nemen en de Hoge Raad arrest zal wijzen is nu nog onbekend. Naar verwachting zal dit in de 1^e helft van 2022 zijn.

2. Uitbreiding Zwin

Met de oplevering van de uitbreiding van het Zwin eind april 2019 is er 12 hectare estuariene natuur voor Nederland bijgekomen. Daarnaast is er 10 hectare kwaliteitsverbetering gerealiseerd bij het Zwin.

Met het Waterschap zijn afspraken ten aanzien van het beheer van de dijk vastgelegd en zal de monitoring worden opgevolgd.

Er is onderzoek gedaan naar de erosie van de dijk. Hieruit blijkt dat extra maatregelen nodig zijn zoals steenbestorting. Over de aanpak is overeenstemming met het Waterschap, over de kostenverdeling nog niet. Hiervoor zal een bestuurlijk overleg worden georganiseerd, waarbij de inzet is dat het Waterschap deze kosten voor haar rekening gaat nemen.

Bij de monitoring van de grondwaterpeilen en het zoutgehalte is gebleken dat er een opwaartse verschuiving van de overgang van zoet naar zout grondwater plaats vindt. Dit kan verzilting in de hand werken en daarom is een analyse gemaakt van de huidige situatie en wordt momenteel bekeken welke beheersmaatregelen aanvullend nodig zijn. Deze resultaten worden in het vierde kwartaal verwacht. Voor deze aanvullende maatregelen is budget

beschikbaar.

3. Middengebied.

Met de oplevering van het project Perkpolder in juni 2015 is 35 hectare estuariene natuur gereedgekomen. Begin juni 2017 zijn de werkzaamheden aan de strekdammen bij Knuitershoek en Baalhoek (respectievelijk 27 en 33 hectare) afgerond en augustus / september 2021 zijn de buitendijkse projecten bij Bath en Ossenis (respectievelijk 27 en 26 gewogen hectare) afgerond

Het project Waterdunen omvat de doelen “verbetering en verhoging van de kustveiligheid met innovatie van het toeristisch product” en “de versterking van natuur en landschap”. Binnen het project Waterdunen wordt 173 hectare nieuwe estuariene natuur gerealiseerd die voor 121 hectare meetelt in de opgave van het NPW. Sinds september 2019 stroomt er water in en uit Waterdunen. Het test- en monitoringsprogramma van de getijdenduiker is in werking. Op 7 oktober jl. is Waterdunen op feestelijke wijze geopend door de vijf partners. Twee dagen later is het gebied ook open gesteld voor het publiek..

Het beheer en onderhoud wordt gedurende ca. vijf jaar na de aanleg voor de projecten Baalhoek, Knuitershoek, Bath, Ossenis en Zimmerman door een aannemer gedaan. Daarna zal Rijkswaterstaat het beheer en onderhoud overnemen.

Het project Zimmerman (bestaande uit drie strekdammen) zit nog voor 2 strekdammen in de realisatiefase. Met de betreffende grondeigenaar is (nog) geen overeenstemming bereikt voor het realiseren van deze strekdammen op zijn buitendijks grondgebied. De zitting in de gedoogprocedure heeft plaatsgevonden. Parallel hieraan blijft het streven erop gericht om tot minnelijke overeenstemming te komen met de eigenaar van een deel van de gronden die benodigd zijn voor het Zimmermanproject.

De Projectorganisatie Waterveiligheid (POW) is, eind augustus 2021, gestart met de aanleg van de strekdam die op eigendom ligt van de Staat / Staatsbosbeheer. Inmiddels is de eerste fase van deze strekdam gereed. Voor de aanleg van de twee strekdammen op het particuliere eigendom wordt de uitkomst van de gedoogprocedure afgewacht, tenzij het lukt om alsnog tot overeenstemming te komen. Het contract tussen de POW en de aannemer liep tot 1 oktober jl. De opdrachtverlening voor de laatste twee strekdammen zal de provincie zelf doen.

Op de zeedijk ter hoogte van het buitendijks project Zimmerman is na de zomervakantie 2020 gestart met de aanleg van een informatiepunt. De benodigde vergunningen hiervoor zijn aangevraagd en verkregen. Eind oktober 2020 is het informatiepunt opgeleverd en vervolgens overgedragen aan de gemeente Reimerswaal.

Tot slot wordt op dit moment in overleg met Staatsbosbeheer gekeken naar de mogelijkheid van een pilot schorverjonging bij het Schor van Waarde.

4. Nevenopgaven

Het NPW heeft enkele belangrijke maatschappelijke effecten in de vorm van regionale impuls voor de gemeenten Hulst en Sluis, de ontwikkeling van het Grenspark Groot Saeftinghe, het grensoverschrijdende samenwerkingsverband Zwinstreek en de inzet van Landbouw Flankerend Beleid waarbij de inzet gericht is op volhoudbare landbouw.

4.1. Grenspark Groot Saeftinghe

Er is een Gebiedsagenda opgeleverd voor het Grenspark. Besluitvorming over deze gebiedsagenda en een bijdrage van de provincie in de uitvoeringsagenda is door GS op 26 maart 2019 besloten.

Met 11 partners is op 17 juni jl. een samenwerkingsverbandovereenkomst ondertekend om de horizontale beweging in de grensregio en het toekomstperspectief die in het grenspark met de streekholders is opgebouwd voort te zetten. De provinciale natuur-, landbouw- en toeristische opgave worden actief verbonden met de gebiedsagenda en het bijbehorende ontwikkelingsprogramma. Aan de zogenaamde ronde tafel van het grenspark worden de projecten van de partners met elkaar verbonden op zoek naar meerwaardecreatie voor de regio. Het grensparkteam fungeert als aanjager en een stuurgroep ziet toe op de voortgang en zijn gelijk de ambassadeurs voor de grensoverschrijdende samenwerking. Met de twee projecten uit de Regiodeal “Zeeuwen zelf aan Zet”, is al een start gemaakt. Aan de Scheldekust zijn de Schetsontwerpen met de bewoners en ondernemers omgezet naar definitieve schetsontwerpen die nu kunnen worden omgezet naar definitieve en technische ontwerpen. Gelijktijdig kunnen de planologische procedures worden gestart en de benodigde vergunningen worden aangevraagd. Begin 2022 kunnen dan de uitvoeringen starten. Met Vernieuwing Landbouw wordt samen met de partners van het grenspark en de boeren uit de regio gewerkt aan de invulling van volhoudbare en natuurinclusieve landbouw in het grenspark. Hier zijn Poldernatuur en ANV Groene Oogst nauw betrokken. Daarnaast wordt gewerkt aan een grensoverschrijdende innovatiefonds, het verkorten van de keten en het uitwerken van een dijken en krekplan

Voor de branding- en marketingstrategie wordt nu gewerkt aan een bezoekerswebsite en een toolbox met daarin verwerkt de positionering van het grenspark en als inspiratie de huisstijl met voorbeelden hoe dat kan worden ingezet. Opgenomen worden voorbeelden als kleuren, teksten, banken, informatieborden, bestrating en ander objecten. De marketingstrategie is inmiddels uitgewerkt met daarin de doelgroepen en verhaallijnen, de samenwerking met andere merken, de activiteiten voor placemaking en het inzetten van sociale media. Dit wordt nu verder in de praktijk gebracht door het grensparkteam.

Op het digitale platform van het Grenspark staat steeds de actuele stand van zaken. Zie voor info: www.grenspark-groot-saeftinghe.eu.

De projecten die momenteel worden uitgevoerd zijn:

Regiodeal Vernieuwing Landbouw

Met Vernieuwing Landbouw wordt binnen de grenzen van het grenspark en het bestaande netwerk van streekholders gewerkt aan volhoudbare landbouw met de volgende deelprojecten: Natuurinclusief Zeeuws Bouwplan, Dijken en Krekplan, Grensoverschrijdend Landbouw Innovatiefonds. Het project kijkt integraal naar het landelijkgebied en de daarbij betrokken stakeholders en streekholders en streeft naar meer biodiversiteit in de landbouw en de daarom heen gelegen dijken en krekken. Daarnaast stimuleert het landbouwers om aan te sluiten en het versterken van de producten in de lokale ketens.

Het project stimuleert de Zeeuwse Boeren en streekholders zelf actief te worden; “Zeeuwen Zelf aanzet”.

Met de PoA (Port of Antwerp) zijn de eerste stappen gezet om gezamenlijk een grensoverschrijdend landbouw innovatiefonds op te zetten. PoA heeft hier al ervaring mee, zij hebben namelijk net een call achter de rug. De bedoeling is om hier bij aan te sluiten, als de provinciale regelgeving dat toelaat. Een eerste verkenning vindt plaats naar de mogelijkheden binnen de kaders van provinciale subsidieverordeningen. Deze verkenning wordt nu gebracht naar bestuurlijke goedkeuring.

Nu het samenwerkingsverband voor Grenspark Groot Saeftinghe is gestart en de eerste ronde tafel gesprekken worden gestart om het gesprek met de partners te kunnen voeren over waardecreatie tussen partners en streekholders. Dit is het moment om ook de regiodeal “Vernieuwing Landbouw” en de communicatiestrategie op de agenda te zetten.

Gestart wordt met het opstellen van een communicatiestrategie die het klimaat voor een coöperatieve grensoverschrijdende samenwerking en innovatie in de grensregio gaat versterken. Met de landbouwers wordt grensoverschrijdend overleg gevoerd om dit onderwerp uit te wisselen en te organiseren. Met de landbouwers wordt grensoverschrijdend overleg gevoerd om dit onderwerp uit te wisselen en te organiseren

Voor het Natuurinclusief Zeeuws Bouwplan (NIZB) is geregeld dat er circa 70 hectare ruilgrond kan worden ingezet als pasmunt. Dit werkt zeer stimulerend op de deelname van de boeren in de deelgebieden. De meeste beschikbare hectares liggen in gebied 1 (Emmadorp). Daar is de animo voor deelname dan ook groot. Teeltplan met maatregelen worden uitgewerkt. De grond, afkomstig uit de grondbank, zal voor de duur van één jaar in pacht worden uitgegeven. Gemaakte kosten zullen vergoed worden vanuit de Regiodeal en de boeren betalen een pachtvergoeding.

Voor het versterken van de korte keten is een plan van aanpak gemaakt. Een expert gaat aan de slag voor 10 innovatieve boeren, op zoek naar de verbindingen in de keten. Een groep vertegenwoordigers hebben een bezoek gebracht aan een lokale mouterij om te verkennen of er meer lokaal graan kan worden ingezet. Van de mogelijkheden en kansen is door de groep een visualisatie gemaakt. Binnenkort wordt deze gedeeld met de mouterij en de vervolgstappen besproken.

Regiodeal Versterk de Scheldekust

Het project Versterk de Scheldekust betekent de realisatie van verschillende wensen vanuit de ankerplaatsen aan de Westerscheldedijk in de gemeente Hulst, waarbij de verbinding wordt gelegd tussen de zoete & zoute kant van de dijk. Het project draagt niet alleen bij aan de leefbaarheid maar geeft ook een economische en toeristische impuls aan de regio. Versterk de Scheldekust is een project waarbij de samenwerking tussen de gemeente Hulst, Grenspark Groot Saeftinghe én de bewoners van de dorpen en de streek centraal staat. In maart en april 2021 zijn we gestart met het participatieproces als vervolg op de gebiedsconsultatie van de jaren daarvoor. Dit moest (in verband met corona) online. Op deze manier hebben inwoners en andere betrokkenen toch actief mee kunnen denken. De feedback (in de vorm van opmerkingen, reacties, mentimeterresultaten etc) is door het projectteam uitgebreid geëvalueerd en door de architect verwerkt in de definitieve schetsontwerpen die hiermee verder zijn verfijnd en teruggekoppeld aan de werkgroepen en gedeeld via het platform. Deze slag moet in Paal en Kreverhille nog worden gemaakt. Dit gebeurt de komende maanden. Samen met de werkgroepen die bestaan uit betrokken inwoners uit de dorpen gaan we de projectplannen per dorp verder vorm geven. Naast de dijkovergangen gaan we tijdens te organiseren bijeenkomsten de projectplannen aanvullen met de wensen zoals die uit de gebiedsconsultatie naar voren zijn gekomen. hoe we hun wensen zoals dorpsentrees, ommetjes, bankjes etc. vorm kunnen geven. Hierbij hanteren we de Grenspark huisstijl. Met die ontwerpen in de hand kan de volgende stap worden gezet: het realiseren van een aantal onderdelen van het project. De uitvoering gaat in stappen en samen met werkgroepen uit de Schelgedorpen, alle streekholders blijven betrokken via het grensparkplatform. Stap voor Stap rollen we de rode loper langs de kust op deze manier uit. De samenwerking tussen Grenspark Groot Saeftinghe en gemeente Hulst heeft geresulteerd in een sterk projectteam waar we de eerste bijeenkomsten mee hebben georganiseerd. Dit was door de COVID-19 maatregelen een uitdaging. Want hoe ga je participeren als je niet bij elkaar kunt komen. Met behulp van een volledig uitgeruste studio zijn we als team zo optimaal mogelijk online in gesprek gegaan om samen de ontwerpen die er al lagen te verfijnen. Samen werken we toe naar de route/rode loper die de dorpen verbindt. Met de input uit de digitale bijeenkomsten heeft de architect de ontwerpen verfijnd en waar nodig extra toelichting gegeven en de ontwerpen verder gevisualiseerd tijdens fysieke bijeenkomsten in Walsoorden, Emmadorp en Zeedorp. In Kreverhille zijn we omdat er veel

weerstand was tegen de eerste plannen opnieuw begonnen met schetsen en we lopen hier dus achter op de overige dorpen. Voor Paal hebben we ook wegens de verkeersproblematiek die daar speelt ook een extra tussenstap (schetssessie) georganiseerd.

Nu we de eerste bijeenkomsten hebben gehad gaan we de komende tijd per dorp met werkgroepjes aan de slag te gaan richting uitvoering. De bebording (die ook onderdeel uitmaakt van de rode loper) maakt onderdeel uit van de Grenspark huisstijl en die willen we nu gaan oppakken met de werkgroepen (de overleggen worden hier de komende maanden voor ingepland) en uitrollen in de dorpen.

Zoals hierboven ook aangegeven liggen we op schema wat betreft het ontwikkelen van de projectplannen met inwoners. Afhankelijk van de tijd die de architect nog nodig heeft voor het verwerken van de input uit de bijeenkomsten kunnen we het komende half jaar aan de slag met werkgroepen en op deze manier de projectplannen per dorp opstellen.

4.2. Regionale Impuls gemeente Hulst en gemeente Sluis

Gerealiseerde projecten van de gemeente Hulst zijn onder andere:

- herinrichting Frans van Waesberghestraat in Hulst
- herinrichting Hof te Zandeplein in Kloosterzande
- versterk de Vesting
- aanleg recreatief fietspad historische spoorbaan
- promotie en branding Hulst

Nog in uitvoering zijn de projecten in de gemeente Hulst:

- een uitkijktoren op de grens (Bos van Clinge)
- Versterk de Scheldkust. Hierbij wordt nauw samengewerkt met het grenspark. Met de bewoners van de nabijgelegen gehuchten/dorpen is een attractieve route uitgewerkt, wat ook een ontwikkelingsroute vormt binnen het ruimtelijk concept van het Grenspark. Het (concept) plan is 18 september 2020 bestuurlijk gepresenteerd aan de gemeente Hulst, Waterschap, Provincie Zeeland en de Haven van Antwerpen.

Voor de gemeente Sluis waren de projecten gericht op de kern Retranchement. Het betrof drie projecten waarbij het ging om de volgende onderdelen:

- verplaatsing van het dorps huis naar de kerk en een aanbouw
- aankleding openbaar gebied (meer zichtbaar maken van de historie van Retranchement)
- parkeerruimte aan de rand van de kern

De officiële opening en oplevering van de projecten in Retranchement was op 21 augustus jl.

4.3. Samenwerking in de Zwinstreek

Net als bij Grenspark Groot Saeftinghe heeft de grensoverschrijdende Zwinstreek ook behoefte aan een identiteitsgerichte gebiedsaanpak. De eerste stappen voor de samenwerking zijn inmiddels gezet op het vlak van gebiedspromotie en gebiedsinrichting. Tegelijkertijd wordt het proces van samenwerking gestructureerd. De verwachting is dat na de zomer een concreet plan op tafel ligt.

Op 14 september 2021 heeft ons college ingestemd met een intentieverklaring aan de Provincie West-Vlaanderen om te komen tot een Landschapspark Zwinstreek.

Eind 2021 wordt bekend of dit wordt toegekend. Daarna start de opzet van een Masterplan voor het Landschapspark waarin opgaves in Zeeuws-Vlaanderen bij betrokken worden.

4.4. Landbouwflankerend beleid

Een van de nevenopgaven binnen NPW is het Landbouwflankerend Beleid. Hiervoor is een bedrag geraamd van 13 miljoen euro. Hiervan is 8,4 miljoen euro gereserveerd voor subsidiebijdragen en 4,6 miljoen euro voor de Grondbank Zeeland in combinatie met kavelruil.

Via de Grondbank Zeeland wordt ruilgrond ingezet in combinatie met het instrument kavelruil om een bijdrage te leveren in het verbeteren van de agrarische structuur. Dit vindt plaats in heel Zeeland, maar de focus ligt vooral in Oost Zeeuws-Vlaanderen. De beschikbare voorraad ruilgrond (320 hectare per 1 oktober 2021) ligt ook grotendeels in Oost Zeeuws-Vlaanderen. In 2021 is er tot 1 oktober 14 hectare gekocht en 25 hectare verkocht via kavelruil. Uiterlijk 2025 dient de grondvoorraad te zijn vervreemd.

5. Monitoring

Nu een aantal projecten is afgerond en een aantal projecten in 2021 zal worden uitgevoerd zal de monitoring een belangrijke plaats gaan innemen. Immers, het is van belang om op te volgen, hoe de natuur zich binnen de projecten gaat ontwikkelen. De projecten Perkpolder, Baalhoek en Knuitershoek worden allen opgevolgd door het Centre of Expertise Delta Technology. De voorlopige resultaten wijzen uit dat de verwachte sedimentatie plaatsvindt. Op dit moment is het projectteam bezig met een uitvraag voor de monitoring van de projecten van Bath, Ossensisse en Zimmerman.

Nederland heeft op 8 april 2014 aan de Europese Commissie toegezegd een onafhankelijke commissie voor de monitoring op het gebied van ecologie, morfologie en waterbeheer van de 600 ha natuurherstel Westerschelde in te stellen. Begin 2018 heeft LNV besloten dat de commissie de minister van LNV van advies zal voorzien.

Uitgangspunt was dat de monitoringscommissie haar activiteiten in 2021 zou starten tenzij op dat moment nog onvoldoende monitoringsgegevens beschikbaar zijn. Dit is het geval, nu een gedeelte van de projecten nog in uitvoering is. Met LNV is daarom besproken dat de commissie in 2023 van start zal gaan. De commissie zal bestaan uit drie onafhankelijke (Nederlandse) deskundigen op het gebied van ecologie, morfologie en waterbeheer.

Voor het Hedwigeproject is een monitoringsplan opgesteld in het kader van de vergunning Natuurbeschermingswet 1998. Dit is inmiddels goedgekeurd door het Ministerie van LNV. Er wordt op dit moment gemonitord op zoet-zout (T-0). Voor overige aspecten geldt dat monitoring pas mogelijk is na inrichting van de Hedwigepolder. Er is door NIOZ en de Universiteit van Antwerpen december 2018 een vegetatiemodel opgeleverd dat de komende jaren zal worden opgevolgd en gevuld zal worden met monitoringsgegevens.

Door Arcadis wordt jaarlijks een rapportage opgesteld waarin een evaluatie van de NPW projecten is opgenomen op basis van de monitoringsrapportages per project. Nu de projecten deels nog in voorbereiding en uitvoering zijn, kan er nog geen totaalbeeld gegeven worden. Voor zover er al wel iets gezegd kan worden over de bijdrage van de projecten aan de staat van instandhouding van de Westerschelde, worden de effecten in de rapportage over het jaar 2020, positief gewaardeerd.

Voortgangsrapportage Provinciale Staten

Project: N290 Traverse Kapellebrug

Algemeen			
Periode	Augustus/september/oktober 2021	Datum	9-11-2021
Status	Definitief		

Korte omschrijving van het project	De Provinciale weg N290 is een gebiedsontsluitingsweg in Oost Zeeuws-Vlaanderen. De weg sluit aan op de N61 en N62 ten zuiden van Terneuzen en leidt via Zaamslag en Hulst naar de Nederlands-Belgische grens bij Kapellebrug. Het project betreft het deel van de N290 door Kapellebrug en heet de Gentsevaart. De Gentsevaart gaat door de bebouwde kom en noemen we daarom ook wel de Traverse Kapellebrug. De Traverse Kapellebrug zit constructief aan het einde van de levensduur en wordt daarom volledig gereconstrueerd. Er komt zodoende een nieuwe weg op de bestaande locatie. Deze omstandigheid biedt de mogelijkheid om de weg binnen de kom van Kapellebrug opnieuw in te richten. De Gentsevaart is een drukke weg door Kapellebrug met veel woningen en bedrijven langs beide kanten. Door de verkeersdrukte en het vrachtverkeer wordt door omwonenden hinder ondervonden en zijn er onveilige situaties voor met name fietsers en voetgangers. Met een nieuw ontwerp van de weg wordt ingezet op verbetering van de verkeersveiligheid en het beperken van de hinder zonder dat dit ten koste gaat van de doorstroming. Met deze verbeteringen wordt ook een positieve bijdrage geleverd aan de leefbaarheid in Kapellebrug.
Achtergrond	De reconstructie van de Traverse Kapellebrug komt voort uit het feit dat de weg constructief aan het einde van de levensduur zit. Het project richt zich dan ook op het opnieuw inrichten van de weg op de bestaande locatie in de huidige functie als gebiedsontsluitingsweg. Het is behoorlijk druk op de Gentsevaart in Kapellebrug en er wordt te hard gereden. Door de nabijheid van bedrijventerreinen in de gemeente Hulst en de Antwerpse haven is er ook veel vrachtverkeer. In het weekend gaan veel dagjesmensen via de N290 boodschappen halen. Door de drukte in combinatie met te hard rijden wordt er in Kapellebrug regelmatig geluidsoverlast ervaren en is het tegelijkertijd onveilig voor voetgangers en fietsers om de weg over te steken. De reconstructie heeft niet tot doel om de verkeersintensiteit te beïnvloeden. Wel zijn de gevolgen van verkeersdrukte en te hard rijden zoals verkeersonveiligheid en geluidhinder nadrukkelijke aandachtspunten in het verkeerskundig ontwerp en bij de verdere uitwerking naar het Definitief Ontwerp. Om de verkeerssituatie in Kapellebrug aan te pakken gaat de Provincie samen met de gemeente Hulst de Gentsevaart vanaf de Belgische grens tot aan de kruising Gentsevaart/Molenstraat reconstrueren. De kern van het project bestaat uit de volgende onderdelen: • Aanleg fiets- en voetpaden aan beide zijden van de weg • Aanleg van een nieuwe rotonde bij de aansluiting Molenstraat • Aanleg verkeerseilanden voor veiligere fiets- en voetgangersoversteekplaatsen • Aanleg overige snelheid beperkende elementen

	• Optimaliseren van aansluitingen met andere straten (Roskamstraat en Brouwerijstraat) • Vernieuwing van het gemeentelijk riool Ook wordt waar mogelijk ingezet op duurzaamheid en het benutten van meekoppelkansen.
--	--

Relevante besluiten	GS	• GS besluit van 18 mei 2021: Vaststellen startnotitie 'Reconstructie Traverse Kapellebrug N290' en verzenden aan PS.
	PS	• PS besluit van 29 mei 2020: Vaststellen Voorjaarsnota 2020 en daarmee project N290 Traverse Kapellebrug benoemen als groot project en het beschikbaar stellen van een krediet ter hoogte van € 5,6 miljoen. • PS besluit van 23 juli 2021: Instemmen met de startnotitie 'Reconstructie Traverse Kapellebrug N290' en het gelijktijdig doorlopen van zowel de definitiefase als de ontwerpfase.

Betrokkenen	
Bestuurlijk opdrachtgever	dhr. A.J. van der Maas
Ambtelijk opdrachtgever	dhr. Drs. L.M.L.M. Prevaes
Projectleider	dhr. M. Schaap
Voortgang algemeen	Het project bevindt zich in de definitie- en ontwerpfase. In deze fasen worden het projectplan en het Definitief Ontwerp opgesteld en ter vaststelling aan PS voorgelegd. In samenhang met de faseovergang is het projectteam gewijzigd van samenstelling en uitgebreid. De komende periode zal het team waar nodig nog verder uitgebreid worden. Onder meer naar aanleiding van een brief van de Dorpsraad Sint Jansteen en de behandeling van de startnotitie in de commissie economie van 2 juli 2021, is door een extern bureau gestart met een onderzoek naar de mogelijkheid om een tunnel voor fietsers en voetgangers aan te leggen ter hoogte van de Roskamstraat. Ten behoeve van dat onderzoek is een eerste verkeerstelling verricht en wordt een tweede telling voorbereid. Om te komen tot een Definitief Ontwerp worden een landmeetkundige inmeting en opname verricht waarmee de huidige situatie nauwkeurig (in 3D) in kaart wordt gebracht. De gegevens uit deze metingen worden gebruikt om te bepalen in hoeverre het verkeerskundig ontwerp past in de huidige situatie. Verder heeft er afstemming plaatsgevonden met de verkeerscommissie van de gemeente Hulst en worden er gesprekken gevoerd met diverse stakeholders. De netbeheerders hebben aangegeven dat de doorlooptijd voor de aanpassing van de kabels en leidingen wordt ingeschat op anderhalf jaar vanaf het moment dat er een definitief ontwerp beschikbaar is. In november wordt overlegd met de netbeheerders over de planning van het werk aan kabels en leidingen en eventuele mogelijkheden om de doorlooptijd terug te dringen.

Voortgang projectfase	Perc gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100%	Mei 2020	Juli 2021
Definitiefase	25%	Juli 2021	n.t.b.
Ontwerpfase	10%	Juli 2021	n.t.b.
Vorbereidingsfase	0%	n.t.b.	n.t.b.
Realisatiefase	0%	n.t.b.	n.t.b.
Nazorgfase	0%	n.t.b.	n.t.b.

Beheersaspecten	Status	Toelichting	
Geld		vorige status:	
		Met het vaststellen van de Voorjaarsnota van 2020 door PS is voor het project een investeringskrediet ter beschikking gesteld van € 5,6 miljoen. Dit is inclusief € 0,6 miljoen voor het aantrekken van benodigde capaciteit. Het investeringskrediet wordt na oplevering van het project in 35 jaar afgeschreven. De gemeente Hulst draagt ook nog € 200.000 bij aan het project. Daarnaast zijn de kosten voor het vervangen van de riolering ook voor de gemeente. Het investeringskrediet is aangevraagd op basis van een eerste raming op grond van het verkeerskundig ontwerp. Deze raming kwam uit op een bedrag van € 4.466.000. Bij een dergelijke raming op hoofdlijnen wordt ook rekening gehouden met een bepaalde bandbreedte. In dit geval betreft de bandbreedte + en - 25%. Er wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om een tunnel voor fietsers en voetgangers aan te leggen ter hoogte van de Roskamstraat. In bovengenoemd investeringskrediet is geen rekening gehouden met de aanleg van een dergelijke tunnel.	
Organisatie		vorige status:	
		Voor dit project wordt uitgegaan van een intern projectteam met eventuele externe ondersteuning op onderdelen. De verwachting is dat het projectteam vanaf december 2021 volledig bezet zal zijn en daarmee is afgestemd op de benodigde capaciteit en competenties om de definitie- en ontwerpfase af te kunnen ronden. Bij de overgang naar de voorbereidingsfase zal er wederom apart aandacht worden besteed aan de samenstelling van de projectorganisatie.	
Risico's		vorige status:	
		Voorafgaand aan het opstellen van deze rapportage is een brede risico inventarisatie gehouden. De risico's zijn vervolgens vastgelegd in het risicomanagementsysteem NARIS en worden gedurende de looptijd van het project voortdurend geactualiseerd. De belangrijkste risico's in deze fase van het project zijn: • Wensen vanuit de omgeving en stakeholders die niet zijn meegenomen in de scope van het project. • Nieuwe inzichten naar aanleiding van nadere detaillering van het verkeerskundig ontwerp. • Meer tijd nodig voor de afstemming met stakeholders .	

Kwaliteit		vorige status:	
		Met de beoogde maatregelen die zijn opgenomen in het verkeerskundig ontwerp is het de bedoeling om op diverse vlakken de kwaliteit (van de leefomgeving) te verbeteren ten opzichte van de huidige situatie, zoals: • Het reduceren van geluidsoverlast, door gebruik van geluidreducerend asfalt en het reduceren van de gemiddelde snelheid. • Het reduceren van trillingen door constructieve maatregelen en het reduceren van de gemiddelde snelheid. • Het verbeteren van de verkeersveiligheid voor fietsers en voetgangers door de aanleg van fiets- en voetpaden aan beide zijden van de weg en nieuwe verkeerseilanden voor veiligere oversteekplaatsen. Dit is tevens gunstig voor de doorstroming van het verkeer. In de definitiefase worden nog mogelijke extra maatregelen met betrekking tot duurzaamheid en meekoppelkansen bepaald. Een belangrijke factor bij de reconstructie van de Traverse Kapellebrug is de geringe (fysieke) ruimte op en langs het traject om grote wijzigingen door te voeren ten opzichte van de huidige situatie. Dit beperkt ook de mate waarin de kwaliteit verbeterd kan worden.	
Informatie		vorige status:	
		Minimaal ieder kwartaal wordt gerapporteerd over de voortgang aan de ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever. Provinciale Staten worden driemaandelijks geïnformeerd via de reguliere voortgangsrapportages grote projecten en bij fase overgangen. Bij majeure tussentijdse ontwikkelingen, die invloed hebben op de scope van het project, worden GS en PS separaat geïnformeerd buitenom reguliere rapportage momenten. Vanuit het project onderhouden we constructief contact met de omgeving. De afgelopen rapportageperiode is ook in gesprekken met diverse stakeholders informatie over het project uitgewisseld. In samenspraak met de gemeente worden ook voorbereidingen getroffen voor informatiebijeenkomsten voor omwonenden. Er wordt ook gewerkt aan informatievoorziening via de website zeeland.nl	
Tijd		vorige status:	
		In de startnotitie is een inschatting van de doorlooptijd per projectfase opgenomen waarbij de einddatum van het project is ingeschat op december 2022. Een nadere uitwerking van de planning moet nog worden gemaakt. De planning wordt onderdeel van het projectplan en voorgelegd aan Provinciale Staten. Gezien het belang van het project is de inzet om de doorlooptijd van het project zo kort mogelijk te houden. Bij de verdere uitwerking van de planning moet echter wel rekening worden gehouden met diverse factoren. Zo zijn bijvoorbeeld keuzes over de uitkomst van onderzoek naar een tunnel voor fietsers en	

		voetgangers en de uitkomsten van de consultatie van de omgeving van invloed op de planning. Voor andere onderdelen van het project is de provincie ook afhankelijk van de planning en voortgang van derden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de aanpassing van de riolering door de gemeente en de aanpassing aan kabels en leidingen door netbeheerders. In de vorige rapportage is gemeld dat de doorlooptijd voor het werk aan kabels en leidingen nu wordt ingeschat op anderhalf jaar vanaf het moment dat er een definitief ontwerp beschikbaar is. In november wordt overlegd met de netbeheerders over de planning en eventuele mogelijkheden om de doorlooptijd te verkorten. Meer duidelijkheid over de doorlooptijd en einddatum van het project is daarom pas te geven zodra het definitief ontwerp gereed is.
--	--	---

volgens planning

dreigt te overschrijden

planning overschreden

Voortgangsrapportage Provinciale Staten

Project: N673 Zanddijk

Algemeen			
Periode	Augustus/september/oktober 2021	Datum	9-11-2021
Status	Definitief		

Korte omschrijving van het project	Doel van het project is het realiseren van een duurzaam veilige en onderhoudsarme ontsluiting van de kern Yerseke en de bedrijven in Yerseke (Havendijk, Burenpolder, Korringaweg, Olzendepolder), waarbij zo mogelijk ook andere belangen (waaronder spoorveiligheid, verbetering doorstroming en veiligheid op U-route A58 en de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Reimerswaal) gediend worden.		
Achtergrond	De provinciale weg op de Zanddijk en Molendijk (N673) naar Yerseke kent ernstige knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid, bereikbaarheid en onderhoud. Daarom is deze door Gedeputeerde Staten in 2017 in de top 3 geplaatst van wegen die met voorrang moeten worden aangepakt. Na eerdere studies in 2014 en 2017 hebben Gedeputeerde Staten op 14 mei 2019 de eindrapportage van de eind 2018 gestarte verdiepingsstudie vastgesteld. Hieruit blijkt dat alle onderzochte alternatieven een goede oplossing bieden voor de problematiek op de N673.		
Relevante besluiten	GS	Principe definitief plan voor uitvoering van een eerste fase volgens tracé 3c is door GS op 27 september 2017 vastgesteld; In 2018 heeft GS besloten fase 1 vooralsnog niet uit te voeren en eerst een verdiepende studie uit te voeren naar de mogelijkheden van een totaaloplossing. De eindrapportage van deze verdiepingsstudie is door GS op 21 mei 2019 vastgesteld. In september 2019 heeft GS besloten om nog geen voorkeur alternatief vast te stellen maar eerst in overleg te gaan met het ministerie van IenW over cofinanciering door het Rijk. Op 3 december 2019 heeft GS besloten dat alternatief Bruin het voorgenomen voorkeursalternatief is en te starten met een informele inspraakprocedure. Op 9 juni 2020 heeft GS besloten om aan PS een Startnotitie voor het tracé Roze-Zwart aan te bieden	
	PS	Beschikbaarstelling voorbereidingskrediet van € 1,1 mln. (PS 10-11-17 € 800.000 en PS 8-6-18 aanvulling met € 300.000) PS hebben op 3 jul 2020 een extra Commissie Economie gehouden, om met belanghebbenden in gesprek te gaan. Het onderwerp is behandeld in de Commissie Economie van 4 september 2020 en 9 oktober 2020. Op 6 november 2020 is de Startnotitie voor het project vastgesteld en zijn vier moties aangenomen. 5 februari 2021 hebben Provinciale Staten een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor de aankoop	

	van vastgoed. De werkzaamheden hieromtrent zijn onderdeel van de voorbereidingsfase.
--	--

Betrokkenen			
Bestuurlijk opdrachtgever	dhr. A.J. van der Maas		
Ambtelijk opdrachtgever	dhr. J. Hinssen		
Projectleider	dhr. L. van den Boogert		
Voortgang algemeen	In deze rapportageperiode is het volgende gerealiseerd: Er is gewerkt aan de definitiefase van het project en de ontwerpfase voor Fase 1a en 1b. Daarbij hoort o.a. het actualiseren en verfijnen van de projectraming en het opstellen van een samenwerkingsovereenkomst met de partners Tevens is gestart met het verwerven van het benodigde vastgoed. Daarbij is een eerste aankoop gedaan. Er wordt extra aandacht besteed aan de relatie met de omgeving, omdat, zoals bekend, het project gevoeligheden kent bij de omgeving.		
Voortgang projectfase	Perc gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100		06-11-2020
Definitiefase	99	07-11-2020	31-06-2021
Ontwerpfase	25	07-11-2020	28-04-2022
Vorbereidingsfase	1	01-09-2021	30-04-2025
Realisatiefase	0	01-12-2022	31-10-2027
Nazorgfase	0	01-11-2025	31-12-2027

Beheersaspecten	Status	Toelichting	
Geld		vorige status:	
		Van het voorbereidingsbudget van € 1,1 mln. is nog circa €219.000 beschikbaar. De verwachting is dat het beschikbare bedrag voldoende is voor de definitie- en ontwerpfase. Van het voorbereidingskrediet van €8 mln ten behoeve van aankopen is nog €7,125 mln beschikbaar. Op 5 februari 2021 hebben PS besloten een bedrag van €8 miljoen beschikbaar te stellen ten behoeve van benodigde grondaankopen, inclusief opstallen. Daarna is de verwerving opgestart. Er is gewerkt aan een actualisatie van de projectraming waarbij ook de bandbreedte verminderd wordt	
Organisatie		vorige status:	
		Bij de start van de definitiefase is de projectorganisatie opnieuw ingericht en afgestemd op de benodigde capaciteit en competenties voor de komende fases.	

		Bij de overgang naar de Voorbereidingsfase zal er apart aandacht zijn voor de governance van het project. In het Statenvoorstel dat hierbij hoort zal hiertoe een voorstel worden gedaan.	
Risico's		vorige status:	
		Na het vaststellen van de Startnotitie is een risicosessie gehouden. Beheersmaatregelen zijn geformuleerd en worden uitgevoerd. De risico's worden met regelmaat tegen het licht gehouden. De doorlooptijd scoort op dit moment hoog in het risicoprofiel. De kans op juridische procedures wordt hoog geacht, wat samenhangt met weerstand uit de omgeving. We zijn daarom druk in overleg met de partners en hebben we extra aandacht voor communicatie met de omgeving. Een ander risico voor de planning is de besluitvorming door de partners. Ook zij zullen hun eigen trajecten moeten doorlopen om tot besluitvorming en beschikbaarheid van financiële middelen te komen. Dit geldt niet alleen voor de regionale partners, de gemeente en het waterschap. Ook voor bijvoorbeeld ProRail (het LVO-traject) is dit van toepassing. Andere relevante risico's in deze fase hebben betrekking op de milieukundige kwaliteit van de bodem, stikstof en geluid. Onderzoeken worden uitgevoerd om meer duidelijkheid te krijgen over deze aspecten.	
Kwaliteit		vorige status:	
		Met het gekozen tracé worden de doelstellingen van het project, te weten verkeersveiligheid, bereikbaarheid en onderhoudsreductie, bereikt. Tijdens de uitwerking van het tracé naar Definitieve Ontwerpen, zal blijken welke maatregelen er exact nodig zijn.	
Informatie		vorige status:	
		PS hebben op 6 november 2020 de Startnotitie vastgesteld. En daarmee een go/no go besluit genomen om door te gaan naar de Definitiefase. De in die vergadering aangenomen moties en opmerkingen over o.a. fietstunnels, fietspaden, de zoetwaterbel en de financiële bandbreedte worden meegenomen in de uitwerking richting de volgende fase van het project.	

		Er is het afgelopen kwartaal druk gewerkt aan de voorbereiding van het Statenvoorstel voor de volgende fase.
Tijd		vorige status:
		De doorlooptijd scoort op dit moment hoog in het risicoprofiel. De kans op juridische procedures wordt hoog geacht, wat samenhangt met weerstand uit de omgeving. Er wordt gewerkt aan een detailplanning, die meer vorm zal krijgen in de volgende fases van het project. De planning is als volgt: Fase 1 A (het tracé naar het bedrijventerrein Olzendepolder, inclusief een aanpak van de Molendijk): • Definitiefase: december 2020 - november 2021 • Ontwerpfase: december 2020 - november 2021 • Voorbereidingsfase: december 2021 – maart 2024 (zonder beroepsprocedures) • Realisatiefase: april 2024 – november 2025 • Nazorgfase: november 2025 – juli 2026 Fase 1 B (de rotonde Nishoek.): • Definitiefase: december 2020 – november 2021 • Ontwerpfase: november 2020 - november 2021 • Voorbereidingsfase: december 2021 – november 2022 (zonder beroepsprocedures) • Realisatiefase: december 2022 – december 2023 • Nazorgfase: januari 2024 – mei 2024 Fase 2 (aanpakken van het 'middenstuk': de Zanddijk en het spoorviaduct): • Definitiefase: december 2020- april 2021 • Ontwerpfase: mei 2021 – april 2022 • Voorbereidingsfase: mei 2022 - april 2025 (zonder beroepsprocedures) • Realisatiefase: mei 2025 – oktober 2027 • Nazorgfase: november 2027 – december 2027 Van de diverse fasen wordt de start als besluit voorgelegd aan PS.

volgens planning

dreigt te overschrijden

planning overschreden

Voortgangsrapportage Provinciale Staten

Project: Waterdunen

Algemeen			
Periode	Augustus/september/oktober 2021	Datum	9-11-2021
Status	Definitief		

Korte omschrijving van het project	Het doel van Waterdunen is drieledig: • Een oplossing voor kustveiligheid. Duinen en dijken ter hoogte van Breskens vormden één van de zwakke Nederlandse schakels. Met de gekozen wijze van kustversterking is de veiligheid voor de komende 200 jaar gegarandeerd. • (Inzichten over klimaatontwikkeling wijzigen echter voortdurend. Het is de vraag of deze stelling ook in de toekomst houdbaar blijft.) • Met de getijdennatuur, een groot slikken- en schorrengebied, draagt Waterdunen bij aan het met België afgesproken natuurherstel van de Westerschelde. • Door de combinatie van kustversterking, (recreatie)natuurontwikkeling en hoogwaardige verblijfsrecreatie ontstaat een voor recreanten uiterst aantrekkelijk gebied, zowel voor de echte natuurkenners en vogelaars als voor bewoners en verblijfsrecreanten. Dit zal leiden tot seizoenverlenging en een aanzienlijke sociaal-economische impuls voor de (krimp)regio.		
Achtergrond	De opgave voor de provincie is om het recreatieterrein, de (recreatie)natuur en de bijbehorende infrastructurele voorzieningen te realiseren. Daarnaast gaat het ook (c.q. vooral) om het realiseren van de gewenste toegevoegde waarde van Waterdunen voor wat betreft de sociaal-economische impuls voor de regio West Zeeuws-Vlaanderen en de betekenis voor Zeeland als LAND IN ZEE!-landmark. De volgende resultaten worden nagestreefd: garanties voor een goed beheer en gebruik van de aangelegde voorzieningen; spin-off voor bewoners, instellingen en ondernemers in de regio; uitstraling naar landelijke overheid, kennisinstituten, pers, toekomstige bezoekers. Bovenstaande resultaten bereikt de provincie in samenwerking en afstemming met de andere bij Waterdunen betrokken partijen (Waterschap Scheldestromen, gemeente Sluis, Het Zeeuwse Landschap en Molecaten) en met de omgeving.		
Relevante besluiten	GS		
	PS	In de PS vergadering van 18 december 2020 is de GREX 2021 met de laatste planning en raming van het project vastgesteld.	

Betrokkenen			
Bestuurlijk opdrachtgever	mevr. Drs. A. Pijpelink		
Ambtelijk opdrachtgever	dhr. mr. J. Maljaars		
Projectleider	mevr. ing. I. Deurwaarder		
Voortgang algemeen	Bestuurlijk is afgesproken dat de grondoverdracht aan Molecaten eind dit jaar plaatsvindt. De werkzaamheden die de provincie daarvoor moest uitvoeren zijn gereed. Molecaten heeft aangegeven een bouwtijd nodig te hebben van ca. een jaar, voordat het eerste deel het park gedeeltelijk is gerealiseerd. De bouwwerkzaamheden starten in 2022. De planning voor de openstelling is april 2023. Waterschap is in overleg met de aannemer om de aanpassingen aan de getijdenduiker verder uit te werken en de werkzaamheden te plannen. De provincie wordt hierbij geïnformeerd en betrokken. Het waterschap heeft het streven dit jaar met de aannemer de aanpak verder uit te werken om voor het broedseizoen van 2022 de getijdenduiker te hebben aangepast. De aanpassingen aan de duiker worden zo georganiseerd dat het gebied hier zo min mogelijk nadelige gevolgen van ondervindt. Op 7 en 9 oktober is het eerste wandelpad geopend. Op 7 oktober heeft de bestuurlijke opening plaatsgevonden. Met succes is op 9 oktober het eerste wandelpad voor het publiek open gegaan. Op de bezoekersdag zijn 800 bezoekers langs geweest. De verwachting is dat de overige wandelpaden die nu nog worden afgemaakt in december kunnen worden geopend. Hiervoor dient nog explosieven onderzoek plaats te vinden voor een stuk vlonderpad. De top laag die op de paden wordt aangebracht kan naar alle verwachting pas in 2022 worden aanbracht omdat dit weersafhankelijk werk betreft. Met HZL zijn de ambtelijk gesprekken opgestart voor de overdracht van de gronden. Daarnaast is het kadaster ingeschakeld om de grondoverdracht voor te bereiden.		
Voortgang projectfase	Perc gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100		
Definitiefase	100		
Ontwerpfase	100		
Vorbereidingsfase	100		
Realisatiefase	92		31-12-2021
Nazorgfase	0		

Beheersaspecten	Status	Toelichting
Geld		vorige status:

		In de PS-vergadering van 18 december 2020 is de GREX 2021 vastgesteld. De post onvoorzien is toereikend als dekking van de nog resterende risico's.	
Organisatie		vorige status:	
		De capaciteitsplanning wordt elk kwartaal beoordeeld. Het team is op voldoende sterkte om de geplande activiteiten uit te kunnen voeren.	
Risico's		vorige status:	
		Voor Waterdunen worden de risico's elk kwartaal opnieuw geëvalueerd en indien nodig geactualiseerd. De risico's worden verwerkt in NARIS, het provinciaal risicomanagementsysteem. Vanuit NARIS wordt vervolgens input geleverd voor het benodigde bedrag voor de post onvoorzien in de GREX. De risico's voor de beheerfase Waterdunen worden ook verwerkt in NARIS maar maken geen onderdeel uit van de GREX Waterdunen. De risico's voor de beheerfase Waterdunen zijn onderdeel van het provinciale weerstandsvermogen en worden meegenomen in de risicoparagraaf. Voor deze voortgangsrapportage zijn de risico's geactualiseerd. Daaruit blijkt dat de post onvoorzien toereikend is om de risico's op te vangen. De vertaling en becijfering van de risico's in het onderliggende risicodossier worden niet in de openbaarheid gedeeld. Dit is een bewuste keuze in het belang van het project, de projectpartners en onze onderhandelingspositie. Door de voortgang in het project is er de nodige zekerheid over bepaalde projectonderdelen waardoor de totale omvang van de risico's is gedaald. De resterende risico's hebben in abstracte zin betrekking op mogelijke extra kosten die samenhangen met de uitvoering van de laatste werkzaamheden in het gebied en de overdracht van de gronden. Voor PFAS worden de actualiteiten gevolgd. Voor Waterdunen zijn er nog geen aanwijzingen dat de overschrijding van de PFAS-norm die is aangetoond in het oostelijk deel van de Westerschelde gevolgen heeft voor de uitvoering van het project.	
Kwaliteit		vorige status:	
		Met de jaarlijkse vaststelling van de GREX is er duidelijkheid over de projectscope. Met de afronding van de werkzaamheden in Waterdunen door de provincie en	

		de overdracht van de gronden aan Molecaten kan het rode gedeelte van de GREX worden afgesloten. Voor het groene gedeelte van de GREX wordt voorgesteld dit om te vormen in een meerjarige projectbegroting. De laatste stap die de provincie nog moet zetten is de overdracht van de grond naar HZL. Dan gaat de nazorgfase van start conform het handboek grote projecten.
Informatie		vorige status:
		leder kwartaal wordt gerapporteerd over de financiële voortgang aan de ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever. Bij majeure tussentijdse ontwikkelingen op het gebied van tijd en geld worden GS geïnformeerd. Uw Staten worden per kwartaal geïnformeerd en zo nodig tussentijds over de voortgang. Voor de stakeholders wordt er een website bijgehouden om actualiteiten in het gebied toe te lichten en per kwartaal wordt er een Waterdunen magazine uitgebracht. In oktober is het eerste wandelpad geopend.
Tijd		vorige status:
		In de huidige provinciale planning zoals opgenomen in de GREX 2021 is, de einddatum van het project bepaald op 31 december 2021. We blijven optrekken met de verschillende partijen in Waterdunen om de gezamenlijke werkzaamheden af te ronden en de gronden over te dragen. Hieronder wordt toegelicht waarom we verwachten dat de realisatietermijn nogmaals verlengd moet worden. Het eerste wandelpad in midden en oosten van Waterdunen is geopend. Het westelijk deel wordt in december geopend. De toplaag die op de wandelpaden wordt aangebracht in het westelijk deel kan naar alle verwachting pas in 2022 worden aanbracht omdat dit weersafhankelijk werk betreft. Met HZL dienen nadere afspraken te worden gemaakt over het toekomstig beheer en onderhoud van de zandvang en de inlaatkreek. Dit als onderdeel van de gesprekken die met HZL plaatsvinden voor de grondoverdracht. Eind dit jaar (2021) zal een voorstel aan PS worden voorgelegd hoe de realisatiefase en het beheer voor de lange termijn kan worden afgerond. Daarnaast wordt ook een doorkijk gegeven in de werkzaamheden die na afronding van de realisatiefase nog moeten plaatsvinden (nazorgfase).

volgens planning

dreigt te overschrijden

planning overschreden

Voortgangsrapportage Provinciale Staten

Project: Zeeuws Deltaplan Zoet Water

Algemeen			
Periode	Augustus/september/oktober 2021	Datum	9-11-2021
Status	Definitief		

Korte omschrijving van het project	Doel van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water is om Zeeland in 2050 weerbaar tegen zoetwatertekorten te maken, zoals die ambitie voor heel Nederland in september 2019 is bepaald in het Bestuurlijk Platform Zoet Water (BPZ). De actuele zoetwatersituatie, die door autonome ontwikkelingen van zeespiegelstijging en klimaatverandering onder druk staat, zal via een actieve aanpak bestendigd en zo mogelijk verbeterd moeten worden.		
Achtergrond	Door de klimaatverandering is sprake van een toenemende vraag naar zoet water en een toenemend risico op een mindere beschikbaarheid. De zorgen hierover hebben eind 2017 geleid tot een breed gedragen motie van Provinciale Staten (PS), waarin het college van Gedeputeerde Staten (GS) gevraagd is om -samen met relevante stakeholders- te komen tot een Zeeuws Deltaplan Zoet Water (ZD ZW). Via dit plan kan een samenhangende aanpak en regie voor voldoende zoet water en goede waterkwaliteit worden geborgd. Dit vanuit het vitale belang van de vruchtbare delta's voor de voedselproductie en het in standhouden van de reguliere zoete landbouw en natuur in Zeeland. Plannen en initiatieven zijn nodig om met financiële steun van het Rijk de beschikbaarheid van zoet water en de waterkwaliteit te borgen. Voor de uitvoering van de motie hebben GS in eerste instantie per brief van 19-12-2018 verwezen naar het lopende onderzoek in het kader van de Proeftuin Zoet Water. In de proeftuin zoet water worden praktijk proeven uitgevoerd om de beschikbaarheid van zoet water bij ondernemers te vergroten, maar wordt ook ingezet op het zuiniger omgaan met water en gedragsbeïnvloeding. Nadat duidelijk was geworden dat PS de afdoening te smal vonden en ook naar (huidige en mogelijke nieuwe) zoetwateraanvoer en andersoortige maatregelen gekeken zou moeten worden, hebben GS in het coalitieakkoord afgesproken om tot een ZD ZW te komen.		
Relevante besluiten	GS	De zorgen over de effecten van klimaatverandering op de zoetwatersituatie hebben 10 november 2017 geleid tot een motie van PS, om samen met relevante stakeholders te komen tot een ZD ZW. Naar aanleiding van deze motie is het opstellen van een dergelijk plan als voornemen opgenomen in het coalitieakkoord 2019-2023 "Samen verschil maken". Vervolgens zijn de volgende besluiten genomen: • Op 7 april 2020 de startnotitie voor het project vastgesteld en aan PS toegezonden. • Op 18 augustus 2020 het opgestelde projectplan vastgesteld en ter informatie aan PS verstuurd. Het eindfasedocument, waarmee de definitiefase wordt afgerond en het project overgaat naar de onderzoeks- en planvormingsfase, is ter instemming voorgelegd aan PS.	

		• Op 23 maart 2021 een kadernotitie vastgesteld en ter consultatie aangeboden aan externe partners. Ook individuele Zeeuwen hadden de mogelijkheid om een reactie te sturen. • Op 20 april 2021 is de, als gevolg van bovenstaande consultatie, bijgestelde kadernotitie opnieuw vastgesteld. • Op 27 juli 2021 is het ZDZW vastgesteld in GS.
	PS	• Motie "Deltaplan Zoetwater" 10 november 2017 (zie hierboven bij 'GS') • PS besluit "Zomernota 2019 Samen verschil maken in Zeeuwse opgaven" 15 november 2019: project ZD ZW benoemd als groot project. • PS besluit 29 mei 2020: Op basis van de "startnotitie ZD ZW" start van dit grote project. • Op 25 september 2020 hebben PS ingestemd met afronding van de definitiefase en overgang naar de onderzoeks- en planvormingsfase. • Op 21 mei 2021 is de kadernotitie behandeld in de Commissie Ruimte. • Op 17 september 2021 is het ZDZW behandeld in de Commissie Ruimte. • Op 11/12 november 2021 zal het ZDZW in PS worden behandeld.

Betrokkenen			
Bestuurlijk opdrachtgever	mevr. drs. A. Pijpelink		
Ambtelijk opdrachtgever	dhr. Drs. L.M.L.M. Prevaes		
Projectleider	dhr. C. Mol		
Voortgang algemeen	Het ZD ZW is vastgesteld door GS en het Dagelijks Bestuur van Waterschap Scheldestromen. Formele besluitvorming over het ZD ZW zal plaats vinden door PS. De Algemene Vergadering van het Waterschap Scheldestromen heeft inmiddels met het plan ingestemd in haar vergadering van 6 oktober j.l. Na het PS-besluit gaat het project formeel de nazorgfase in. In deze fase dient een déchargeverklaring te worden opgesteld, waarmee de projectleider, ambtelijk - en bestuurlijk opdrachtgever formeel afstand doen van het project en het projectresultaat wordt overgedragen aan de beheerder. Het projectresultaat is daarmee geaccepteerd en het project is dan formeel beëindigd. Daarnaast wordt in deze fase geëvalueerd hoe het project is verlopen op de beheeraspecten en de mate waarin de afspraken uit de beslisdocumenten daadwerkelijk zijn nagekomen en zo niet, waarom niet.		
Voortgang projectfase	Perc gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100%	01-04-2020	31-05-2020
Definitiefase	100%	01-05-2020	30-09-2020
Onderzoeks- en planvormingsfase	100%	01-09-2020	12-11-2021
Nazorgfase	30%	01-10-2021	30-11-2021

Beheersaspecten	Status	Toelichting	
Geld		vorige status:	
		Projectbudget voor het opstellen van het ZD ZW is beschikbaar op de begrotingspost "Deltaprogramma Zoet Water". Middels een projectadministratie wordt het projectbudget gedetailleerd geadministreerd. Per heden is in 2021 (afgerond) € 306.000 uitgegeven aan: - Diverse onderzoeken/verkenningen en bespreeknotities € 217.000. - Aanvullende werkzaamheden met betrekking tot het project Drainstore voor een bedrag van € 89.000 Er staat een bedrag van € 73.750 open aan uitstaande orders. Voor de uitvoering van het zoetwatermaatregelenpakket Zuid Westelijke Delta is, via de voorjaarsnota 2021, meerjarig budget beschikbaar gesteld voor de periode vanaf 2022 voor een totaalbedrag van € 6,6 miljoen (inclusief € 0,7 miljoen uitvoeringscapaciteit).	
Organisatie		vorige status:	
		Geen bijzonderheden. Zie "Voortgang algemeen".	
Risico's		vorige status:	
		Er zijn risico's vastgesteld ten aanzien van het opstellen van het ZD ZW en de uitvoering van dit plan. De risico's met betrekking tot het opstellen van het ZD ZW, zijn met het vaststellen van dit plan grotendeels opgelost; resterende risico's zullen worden vastgelegd bij de nazorgfase in de déchargeverklaring. De risico's die, tijdens het opstellen van het ZDZW, al voor de uitvoering zijn onderkend, zullen ook worden vastgelegd in de déchargeverklaring.	
Kwaliteit		vorige status:	
		Geen bijzonderheden. Zie "Voortgang algemeen".	
Informatie		vorige status:	
		Geen bijzonderheden. Zie "Voortgang algemeen".	
Tijd		vorige status:	
		Geen bijzonderheden. Zie "Voortgang algemeen".	

volgens planning

dreigt te overschrijden

planning overschreden

Vragen Commissie Bestuur 21 januari 2022

CU, Jan Henk Verburg, over Brief GS van 9 november 2021 over Voortgangsrapportages grote projecten en risicoparagraaf augustus, september en oktober 2021 - 104880, agendapunt 7

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
1. In de risicoparagraaf is de volgorde ongewijzigd. Op plaats 6 staat cybersecurity. Na de citrix en Log4j komen steeds weer nieuwe kwetsbaarheden naar boven, dit jaar wordt een golf aan aanvallen door hackers verwacht. Waarbij sprake kan zijn van ontwrichting van de samenleving (Bron: NCSC). Betekent de relatieve stilstand van het risiconiveau dat Provincie Zeeland extra investeert in cyberweerbaarheid? Hoe heeft men de laatste grote kwetsbaarheid rond Apache Log4j kunnen verhelpen?	1. Het risiconiveau van cybersecurity is onverminderd groot en het dreigingsbeeld wordt continu gemonitord. Ook is er voor cybersecurity extra budget vrijgemaakt om aan te wenden voor bewustwording bij de medewerkers. Daarnaast wordt er door CISO en Senior adviseur Beveiliging continu op toe gezien dat alle systemen van de provincie zijn en worden voorzien van de laatste updates van de software. De Senior adviseur Beveiliging houdt ook voortdurend het darkweb in de gaten om dreigingen tijdig voor te zijn. De Log4J-kwetsbaarheid was daardoor al bij Provincie Zeeland in beeld én gemitigeerd voordat het NCSC met de melding kwam. Meteen op 7 december is opgeschaald naar een interprovinciaal crisisteam (alle CISO's van de provincies) en intern naar een crisisberaad. Ook zijn provinciesecretaris en gedeputeerde continu op de hoogte gehouden door de CISO. Al onze systemen zijn meteen diepgaand gescand en er waren geen sporen van besmetting. Uit voorzorg is wel de volledige backup van 1 december geïsoleerd om in het uiterste geval uitweg te bieden bij een ransomware aanval. Alle provincies hebben meteen verhoogde dijkbewaking ingesteld waarbij 24/7 de systemen in de gaten werden gehouden. Er zijn inderdaad meerdere aanvallen op onze systemen geweest maar die zijn effectief tegengehouden door de firewall. Alle leveranciers van onze systemen en software zijn benaderd en bevraagd op hun eigen kwetsbaarheid. Die systemen waar een kwetsbaarheid in zou kunnen zitten zijn tijdelijk uitgeschakeld en pas wanneer de leverancier kon aantonen dat een patch afdoende was weer ingeschakeld. Op 31 december zijn de genoemde crisisteams afgeschaald naar het niveau van normale waakzaamheid.

Besluitenlijst Commissie Bestuur

Datum	14-10-2021
Tijd	18:30 - 22:30 uur
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	C.L.M. van den Berge
Link naar webcast:	Commissie Bestuur (royalcast.com)
Aanwezig:	de leden C.W. Bierens, M. Bos, V.L. Bosch, P. van Dijk, T.A.O. Janssens, W.H. Kok, J.J.L. de Kunder, G.L.C. Lernout, G. van Unen, J. van de Velde, A.G.M. Veraart, J.H. Verburg, C.J. van der Vliet-Hart, M.J.A.W. Walraven-Janssen en M.A. van 't Westeinde (agendapunt 3.1)
Tevens zijn aanwezig:	J. de Bat, A.J. van der Maas en B.L.L. van der Velde (GS), J.M.M. Polman (CvdK) en M.E. Trimpe (commissiegriffier)
Afwezig:	de leden R.L. Brunke, J.J. van Burg, H.J. van Geesbergen, J.A.M. van Hertum, M.J.J. Janssens, J.L. Kool-Blokland, H.G.A. Steur, G.W.A. Temmink, en W. Willemse

1 **Opening en mededelingen van de voorzitter**

De voorzitter opent de vergadering en meldt de verhinderingen en eventuele vervanging.

2 **Vaststellen agenda**

Conclusie: de agenda wordt vastgesteld.

3 **Informatie-uitwisseling, d.w.z.:**

3.1 **Vast terugkerend agendapunt: IPO**

Afdoeningsvoorstel: informeren en bespreken van de begroting 2022 van het IPO, ter voorbereiding op de AV-vergadering van het IPO op 2 november 2021.

Conclusie: de heren Van de Velde en Van 't Westeinde zullen de opmerkingen vanuit de commissie meenemen in de voorbereiding op hun inbreng in de AV-vergadering van het IPO.

3.2 **Mededelingen van gedeputeerden**

Afdoeningsvoorstel: informeren

Conclusie: er zijn geen mededelingen.

- 3.3 Vragen van commissieleden over het nieuws van de dag**
Vragen over actuele onderwerpen (vanaf 48 uur voorafgaand aan de commissie) kunnen maximaal in één commissie worden gesteld, mits vooraf gemeld bij de voorzitter. De voorzitter bekijkt dan op welke plaats in de vergaderorde de vragen het best kunnen worden gesteld. De vragen dienen kort en zakelijk te zijn.
Afdoeningsvoorstel: informeren
- Vraag van de heer Veraart (D66) over draaiboek tolvrije tunnel.
- 3.4 Andere vragen van commissieleden over onderwerpen die niet op de agenda staan**
Deze vragen vóór dinsdag 12 oktober a.s. om 16.00 uur aanmelden bij de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl
Afdoeningsvoorstel: informeren
- Conclusie: er zijn geen vragen bij dit agendapunt.
- 4 Brief GS van 7 september 2021 over Voortgang evaluatie en continuering Overleg Zeeuwse Overheden - 94547**
Tijdsplanning: 15 minuten
Afdoeningsvoorstel: behandelen
Deze brief was vorige vergadering van commissie Bestuur ter kennisneming geagendeerd en is ter behandeling teruggevraagd door de heer Kok (SGP).
- Toezegging gedeputeerde Van der Maas: ik zal in de bestuurlijke kerngroep inbrengen dat volksvertegenwoordigers nadrukkelijk meer betrokken dienen en wensen te worden, en niet uitsluitend geïnformeerd over zaken die binnen het OZO spelen. Ik zal de commissie daarover nog voor de gemeenteraadsverkiezingen informeren.
Conclusie: voldoende behandeld.
- 5 Gelegenheid om in te spreken**
Aanmelden voor inspreken tot maximaal een half uur vóór aanvang van de vergadering bij de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl
Maximaal 30 minuten insprekgelegenheid/per spreker maximaal 5 minuten. De commissie stelt alleen verduidelijkende vragen aan sprekers.
Geen onderlinge commissiediscussie bij dit punt.
- Conclusie: hiervan wordt geen gebruik gemaakt.
- 6 Statenvoorstel Beslissing op bezwaarschrift Van Rheenen Politiek Onderzoek en Adviesbureau - 97796**
Tijdsplanning: 15 minuten
Afdoeningsvoorstel: behandelen (kaderstellen) ter voorbereiding op PS 11/12 november 2021
Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 11 oktober aanstaande, 10.00 uur, in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.
- Conclusie: de commissie vindt het voorstel voldoende onderbouwd voor besluitvorming. Het voorstel kan worden geagendeerd als hamerstuk.

7.1 Brief GS van 21 juli 2021 herfinanciering North Sea Port Netherlands N.V. 2021 - 79367

Afdoeningsvoorstel: behandelen met 7.2

Deze brief was vorige vergadering van commissie Bestuur ter kennisneming geagendeerd en is ter behandeling teruggevraagd door de heer Kok (SGP). Doel is met GS (politiek) van gedachten wisselen over de motivatie van deze herfinanciering in relatie tot onze Garantstelling.

7.2 Brief GS van 14 september 2021 met aanvullende informatie herfinanciering North Sea Port Netherlands N.V. 2021 - 79367

Afdoeningsvoorstel: behandelen met 7.1

Deze brief was vorige vergadering van commissie Bestuur ter kennisneming geagendeerd en is ter behandeling teruggevraagd door de heer Kok (SGP).

Conclusie: beide brieven zijn voldoende behandeld.

8 Brief GS van 30 september 2021 over Dividendbeleid PZEM NV - 97980

Tijdsplanning: 90 minuten

Afdoeningsvoorstel: behandelen (kaderstellen) ter voorbereiding op PS 11/12 november 2021

Mogelijkheid tot het indienen van wensen en bedenkingen door PS. Vaststelling van eventuele wensen en bedenkingen door PS op 11/12 november 2021.

Uw feitelijke (technische) vragen dienen vóór 11 oktober aanstaande, 10.00 uur, in het bezit te zijn van de commissiegriffier, me.trimpe@zeeland.nl.

Conclusie: de commissie adviseert Provinciale Staten de volgende wensen in te dienen:

1. De bedragen die benodigd zijn voor eventuele vroegtijdige sluiting van de Kerncentrale Borssele, jaarlijks bij de vaststelling van de jaarrekening van PZEM NV laten doorrekenen door een onafhankelijke adviseur van de aandeelhouders en te bespreken met PZEM NV. Hierbij dient rekening te worden gehouden met het risicoprofiel en met de mate van conservatisme van de ramingen, om duidelijkheid te verschaffen richting PZEM NV en haar aandeelhouders.
2. Provinciale Staten mee te nemen in het proces richting de Voorjaarsnota over de bestemming van het te ontvangen dividend. Daarbij aandacht schenken aan vasthouden van de beleidslijn om PZEM-dividenden in te zetten voor aflossing van de lening GBE Aqua.

9 Concept besluitenlijst van vergadering van 24 september 2021

Afdoeningsvoorstel: vaststellen

Wilt u eventuele op- of aanmerkingen voor 13 oktober aanstaande, 10.00 uur melden bij de commissiegriffier via me.trimpe@zeeland.nl.

Conclusie: de besluitenlijst wordt vastgesteld.

10 Toezeggingenlijst

Tijdsplanning: 15 minuten voor gehele agendapunt inclusief onderliggende brief met afhandeling toezeggingen en moties.

Hierbij betrekken: brief onder agendapunt 10.1

Afdoeningsvoorstel: informeren en instemmen met advies commissietoezeggingen nr's.

23, 24, 39, 46 en 47 als afgehandeld te beschouwen en af te voeren. De overige nummers blijven staan.

Conclusie: de commissie stemt in met het advies.

10.1 Brief GS van 29 september 2021 Afdoening toezegging CvdK no. 39 vanuit Commissie Bestuur - 97789

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Conclusie: de commissie neemt kennis van deze brief.

11 Volgende vergadering: vrijdag 3 december 2021, 9.00 uur

12 Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 22.30 uur.

100 Ingekomen stukken ter kennisneming en informatie

De commissieleden kunnen in de vergadering aangeven welke van de ter kennisneming geagendeerde stukken zij een volgende keer willen bespreken onder opgave van het doel van de teruggevraagde behandeling

De vragen dienen uiterlijk dinsdag ná de commissievergadering, 10.00 uur, te worden gemeld bij de commissiegriffier

101 Brief GS van 14 september 2021 Toezending jaarrekening 2020 North Sea Port SE - 96365

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Conclusie: de commissie neemt kennis van deze brief.

102 Besluitenlijst Commissie Integriteit 25 juni 2021 - 70062

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Conclusie: de commissie neemt kennis van deze besluitenlijst.

Laatst gewijzigd: 14 januari 2022

Toezeggingenlijst commissie Bestuur, te behandelen op 21 januari 2022

Commissie (Bestuur)						
nr	COM	Bestuurder	datum vergadering	onderwerp	actie door	voortgang
45	Bestuur	De Bat	7-9-2018	Ik zal u informeren over de gevolgen van het niet-doorgaan van terreinophoging in het gebied Perkpolder voor de borgstelling door de provincie.		Voortgang: het college gaat er nog steeds vanuit de huidige garantstelling onder de afgesproken voorwaarden geldt. Van Hulst is niets formeel vernomen.
11	Bestuur	Pijpelink	29-11-2019	N.a.v. vraag in commissie over grensoverschrijdende stikstofproblematiek: ik zal de uitkomsten van het bestuurlijke overleg van de drie commissarissen van de Koning van de zuidelijke provincies (als rijksheer) en Vlaanderen over deze grensoverschrijdende aspecten met Provinciale Staten delen.		
12	Bestuur	Van der Maas	24-1-2020	N.a.v. mededelingen IPO: Ik zal schriftelijk antwoorden op de vraag wanneer de handelsovereenkomst CETA definitief wordt.		
42	Bestuur	Van der Velde	9-7-2021	N.a.v. nieuws van de dag: ik zal PS informeren wanneer er nieuwe ontwikkelingen zijn inzake het gebruik van Beau-mix in de provincie.		
43	Bestuur	De Bat	9-7-2021	N.a.v. kwartaalrapportage groot project Thermphos: het college zal de geplande evaluatie van de samenwerking bij deze sanering, naar verwachting nog in 2021, aan Provinciale Staten toezenden.		
44	Bestuur	Van der Velde	9-7-2021	N.a.v. voortgangsrapportage Wind in de zeilen: Ik zal de zorg over en aandacht voor het rapport-Brouwer en de nieuwe Hoog Beveiligde Zittingslocatie (HBZ) boven de grote rivieren, ter vervanging van de bunker in Amsterdam Osdorp overbrengen aan de Stuurgroep.		

Commissie (Bestuur)

nr	COM	Bestuurder	datum vergadering	onderwerp	actie door	voortgang
45	Bestuur	Van der Velde	9-7-2021	N.a.v. voortgangsrapportage Wind in de zeilen: Ik zal ervoor zorgen dat eventuele in te dienen vragen over de voortgangsrapportage worden doorgegeven aan de uitvoeringsregisseur de heer Riedstra en daarnaast een gesprek met de uitvoeringsregisseur, in overleg met de Agendacommissie en Statengriffie, bevorderen.		
48	Bestuur	Van der Maas	14-10-2021	N.a.v. voortgang evaluatie en continuering OZO: ik zal in de bestuurlijke kerngroep inbrengen dat volksvertegenwoordigers nadrukkelijk meer betrokken dienen en wensen te worden, en niet uitsluitend geïnformeerd over zaken die binnen het OZO spelen. Ik zal de commissie daarover nog voor de gemeenteraadsverkiezingen informeren.		

Commissie (Bestuur)

nr	COM	Bestuurder	datum vergadering	onderwerp	actie door	voortgang
				Commissie Ruimte (Overgedragen toezegging)		
71	Bestuur	Van der Velde	16/17-09-2021	N.a.v. agendapunt 3, informatieuitwisseling: Ik zal n.a.v. de vragen over drugscriminaliteit in Zeeuwse havens en het aantal drugslaboratoria in Zeeland informatie opvragen en PS informeren voor zover mogelijk.		Commissie Ruimte 15-10-2021: toezegging overgedragen aan de Bestuur. Brief GS van 2 november 2021 ontvangen en geagendeerd de Bestuur 21 januari 2022. Voorstel: afvoeren op 21 januari 2021

PS toezeggingen						
nr	COM	Bestuurder	Datum vergadering	Onderwerp	Actie door	Voortgang
83	Bestuur	De Bat	17-3-2017	N.a.v. Toetsingskader grote projecten DIP-121: Ik zal ervoor zorgen dat het Toetsingskader grote projecten minstens één keer per twee jaar wordt geëvalueerd.		Eenmaal per jaar wordt de aansturing van de grote projecten geëvalueerd en vindt reflectie plaats tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. Jaarlijks wordt het werken volgens het kader grote projecten geëvalueerd en besproken in Gedeputeerde Staten.
173	Bestuur	Van der Velde	1-3-2019	N.a.v. Brief (concept) PS aan GS van 1 maart 2019 met wensen en bedenkingen over overdracht aandelen PZEM NV in Evides NV: ik zal - met de andere aandeelhouders in PZEM - erop toezien dat er geen nieuwe bonussen aan de CEO en managers van PZEM worden verstrekt.		Gedeputeerde Schönknecht heeft in PS van 1 maart 2019 gemeld van de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen de toezegging te hebben ontvangen dat het uitkeren van dergelijke bonussen niet meer zal gebeuren. De toezegging is hiermee afgehandeld. Voorstel: afvoeren op 21 januari 2022
26	Bestuur	Van der Velde	13-12-2019	N.a.v. brief (concept) PS aan GS met wensen en bedenkingen inzake overdracht aandelen PZEM NV in Evides NV: Ik zal de wensen en bedenkingen van PS letterlijk meenemen in de algemene vergadering van aandeelhouders PZEM en mij daar hard voor maken.		Deze toezegging is afgedaan middels de brief GS aan PS van over 'ondernemingsplan PZEM NV 2020.' De Raad van Bestuur heeft aangegeven de wensen en bedenkingen bij de verdere uitwerking te betrekken. Voorstel: afvoeren op 21 januari 2022
27	Bestuur	Van der Velde	13-12-2019	N.a.v. brief (concept) PS aan GS met wensen en bedenkingen inzake overdracht aandelen PZEM NV in Evides NV: Ik zal begin januari 2020 naar PS terugkomen met de uitkomsten van de algemene vergadering van aandeelhouders en u vervolgens per kwartaal informeren over de voortgang c.q. ontwikkelingen in dit dossier.		De uitkomsten van de algemene vergadering zijn met PS gedeeld middels de op 07-01-2020 verzonden brief 'Ondernemingsplan PZEM NV 2020'. Sindsdien is PS middels (besloten)-informatiebijeenkomsten op de hoogte gehouden van de ontvlechting Evides in relatie tot het compensatiepakket. Voorstel: afvoeren op 21 januari 2022
50	Bestuur	Van der Velde	9-7-2020	N.a.v. SV compensatie marinierskazerne: Ik zeg toe dat het college ook na 2025 de vinger aan de pols zal houden om te borgen dat het (compensatie)pakket wordt uitgevoerd.		

PS toezeggingen						
nr	COM	Bestuurder	Datum vergadering	Onderwerp	Actie door	Voortgang
109	Bestuur	Pijpelink	11-6-2021	N.a.v. Motie 22 ingediend door het lid Verburg (CU) over Instelling Werkgroep Provinciale Beleidsdata GS zullen PS proactief informeren over de vorderingen en resultaten in het oprichtingsproces van de Data Alliantie, de onderzoeksthema's en de provinciale rol daarbij.		
125	Bestuur	De Bat	11-12 november 2021	N.a.v. Statenvoorstel Begroting 2022 en najaarsnota 2021 - 97979 - Naar aanleiding van motie 14 over het verwerken van te verwachten hogere jaarlijkse prijsstijging in de risicoberekening en risicoparagraaf zegt gedeputeerde De Bat toe in de voorjaarsnota de actuele situatie te zullen schetsen, mede door een uitgebreide toelichting op de grote projecten (analyse van de prijsstijging plus een doorkijk naar de langere termijn)		
132	Bestuur	Polman	11-12 november 2021	N.a.v. Statenvoorstel Begroting 2022 en najaarsnota 2021 - 97979 Commissaris van de Koning Polman zegt toe de eerste helft van 2022 naar de Staten te komen met een voorstel – samen met burgemeesters en waterschap – over een baseline 'weerbaar Zeeland', hoe werken we als overheid aan het weerbaar worden (in het kader van ondermijning). Ook de RUD wordt hier bij betrokken.		
138	Bestuur	Van der Maas	17-12-2021	N.a.v. motie niet behorend bij een agendapunt over Evaluatie Kader Grote Projecten: GS zullen PS nauw betrekken bij het evaluatieproces van het Kader Grote Projecten en in het evaluatievoorstel die betrokkenheid van PS meenemen.		

Moties						
nr	COM	Bestuurder	Datum vergadering	Onderwerp	Actie door	Voortgang
55	Bestuur	van der Maas	11-12 november 2021	De Kunder (CDA, mede namens SGP, CU, GL, PvdA, VVD en D66) over Van inspraak naar participatie, verzoeken Gedeputeerde Staten om: - Te onderzoeken of Provincie Zeeland op korte termijn mee kan doen met de quick scan provinciale democratie en de resultaten meeneemt in de visie op participatie; - Bij de Voorjaarsnota 2022 Provinciale Staten een kadernota aan te bieden om participatie verder vorm te geven inclusief de handvatten voor de provinciale organisatie; - De vast te stellen kadernota uitwerken in een aan PS voor te leggen nieuwe participatieverordening; - Onder andere het uitdaagrecht (Right to Challenge) zoals opgenomen in de aanstaande wetswijziging, vorm te geven en online participatievormen in de kadernota en verordening opnemen. Daarbij tevens Provinciale Staten mee te nemen in de specifieke mogelijkheden van benadering van specifieke trajecten, ook wat betreft reikwijdte, tijdspad en doelgroepen; - In de Voorjaarsnota 2022 inzichtelijk te maken wat de organisatorische en financiële consequenties zijn om de visie ten uitvoer te brengen.		
60	Bestuur	Polman	11-12 november 2021	Bos (FVD, mede namens ProZeeland) over Geen draagvlak vanuit de Staten van Zeeland voor het invoeren van het coronatoegangsbewijs (CTB) en/of het 2G-systeem (gevaccineerd of genezen) voor de Provincie Zeeland spreken uit dat: het onwenselijk is dat het systeem van een CTB en/of 2G-systeem ingevoerd wordt voor leden van provinciale en gedeputeerde staten, voor medewerkers en bezoekers van het Provinciehuis en andere gebouwen en terreinen van de Provincie Zeeland.		

Moties						
nr	COM	Bestuurder	Datum vergadering	Onderwerp	Actie door	Voortgang
64	Bestuur	Van der Velde / De Bat / Van der Maas	17-12-2021	De Clerck (VVD, mede namens PvdA, CDA, D66) over Evaluatie kader grote projecten: Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten: - Om het kader grote projecten door een (externe) partij te laten evalueren, op basis van een aantal grote projecten en de uitkomsten van de evaluatie te bespreken met Provinciale Staten - Expliciet in de evaluatie mee te nemen wanneer Provinciale Staten een project als groot project benoemen.		
65	Bestuur	Van der Maas	17-12-2021	Van Hertum (PvdA, mede namens SGP, CDA, VVD, 50PLUS, D66, Lijst Bosch, FVD, CU, PRO, PvdD, SP, GL, PVV) Spreken uit dat: - Het broze vertrouwen in Zeeland tegenover de Rijksoverheid noopt tot een duidelijke afspraak voor snelle beëindiging van de tol op de Westerscheldetunnel gelet op eerdere verwachtingen die zijn gewekt. - De Tweede Kamer haar eerdere uitspraken gestand houdt voor een snelle beëindiging van de tol en de regering opdraagt om het draaiboek van de minister van I&W te volgen om te komen tot een tolvrije Westerscheldetunnel.		

De voorzitter van Provinciale Staten Zeeland

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Vragen commissielid inzake 'uithalers' en drugslabs Zeeland	99504		

Middelburg, 2 november 2021

Geachte voorzitter,

In de commissie ruimte van 16 september jl. zijn bij het agendapunt 3.4 (overige vragen van commissieleden) door het commissielid Heerschop (PvdA) een tweetal vragen aan het college van Gedeputeerde Staten (hierna: college van GS) gesteld.

Het betreft vragen over zogeheten 'uithalers', mensen die tegen betaling geronseld worden om veelal drugs uit een container te halen én over drugslaboratoria en –dumpingen. In het kader van recente berichtgeving in media rond deze twee fenomenen wil uw commissielid van het college van GS weten of het zicht heeft op het aantal 'uithalers' en drugslaboratoria en –dumpingen in Zeeland. Door Gedeputeerde Van der Velde is de toezegging gedaan dat het college van GS dit beeld, voor zover mogelijk, zal verzamelen en aan u zal meegeven.

Het college van GS heeft geen formele bevoegdheid op deze terreinen en heeft voor de cijfers daarom een beroep gedaan op de politie, eenheid Zeeland West-Brabant. Hieronder treft u de antwoorden op de gestelde vragen.

Cijfers rond (drugs)uithalers in de Zeeuwse havens

Wegens uiteenlopende redenen kan de politie geen cijfers delen van het aantal uithalers in de Zeeuwse havens. Eén van de redenen is dat op lopende onderzoeken, met subjecten die als uithaler geduid kunnen worden, een embargostatus rust. Samen met de partners van politie (zoals de landelijke eenheid van de Nationale Politie, de Douane en de Koninklijke Marechaussee) probeert de politie een zo goed mogelijke informatiepositie op te bouwen in de havens in de politie-eenheid, waaronder de werkwijze van zogenaamde 'uithalers' van drugs (cocaïne) in de Zeeuwse havens.

Cijfers rond drugslaboratoria en –dumpingen in Zeeland

In Zeeland zijn er in de jaren 2017-2020 respectievelijk 2, 1, 1 en 4 productielocaties gevonden, in de eerste helft van 2021 waren dat er 2. Er zijn 4 drugslaboratoria gevonden gedurende een jaar tijd (half 2020 – half 2021) in Zeeuws-Vlaanderen. Zowel de Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland als het basisteam Zeeuws-Vlaanderen van de politie voeren naar aanleiding daarvan preventief (één-op-één) awareness gesprekken met boeren in het buitengebied.

Middels deze brief doen wij de toezegging van het college van GS af en vertrouwen wij erop u voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

De voorzitter van Provinciale StatenPostbus 6001
4330 LA MIDDELBURG**Onderwerp**

Advies CBB inzake

klacht

tegen ambtenaren

Zaaknummer

97453

Behandeld door**Verzonden**

Middelburg, 1 oktober 2021

Geachte voorzitter,

Vanwege berichten in de media over een Wob-verzoek van advocaat te Breda, berichten wij u nader over dit verzoek en samenhangende procedures. Voornoemd Wob-verzoek betreft het Plan Perkpolder. Er is geen link met de dijk in Perkpolder die recentelijk in het nieuws is.

Voor de afhandeling van het omvangrijke Wob-verzoek zijn we afhankelijk van een nadere precisering van verzoeker. Verzoeker heeft echter niet inhoudelijk gereageerd op ons verzoek om verduidelijking. Wel heeft hij zich gewend tot de media, rechtbank en klachtencommissie.

Al deze acties hebben niet geleid tot de gewenste verduidelijking, zodat we het Wob-verzoek in behandeling nemen op grond van een interpretatie. Tegelijk willen we u ook alle informatie verstrekken. De vonnissen van de rechtbank en het advies van de klachtencommissie treft u hierbij.

De klachtencommissie is van oordeel dat de klacht ontvankelijk is en adviseert de klacht gegrond te verklaren. Wij hebben besloten het advies van de klachtencommissie deels over te nemen. Voor de argumentatie verwijzen wij naar de bijgevoegde brief aan klager. Een afschrift van het besluit zenden wij eveneens toe aan de klachtencommissie.

De afhandeling van het onderhavige Wob-verzoek is uiterlijk op 4 oktober aanstaande zichtbaar via de website <https://www.zeeland.nl/loket/wob-verzoeken>. Door 'discussie' over precisering heeft de afhandeling langer geduurd dan gebruikelijk. We blijven daarmee wel binnen de door de rechtbank gestelde termijn.

Als bijlagen bij deze brief zenden wij u:

1. vonnis van de rechtbank van 12 februari 2021 (BRE 20 / 9795 WOB HERT);
1. vonnis van de rechtbank van 23 augustus 2021 (BRE 21 / 1924 WOB);
2. advies van de klachtencommissie;
3. verslag van de hoorzitting van de klachtencommissie;
4. brief zoals deze zal worden verzonden aan mr. R. Hörchner met de mededeling van ons besluit;

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Hörchner Advocaten
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Advies CBB inzake klacht tegen ambtenaren			

Middelburg, 28 september 2021

Geachte ,

Op 20 september 2021 hebben wij het advies van de klachtencommissie inzake de door u ingediende klacht ontvangen. De klacht betreft het handelen van twee ambtenaren van de Provincie Zeeland inzake de afhandeling van uw Wob-verzoek van 1 april 2020.

De klachtencommissie is van oordeel dat de klacht ontvankelijk is en adviseert de klacht gegrond te verklaren. In onze vergadering van 28 september 2021 hebben wij besloten het advies van de klachtencommissie deels over te nemen.

De ambtenaren hebben u duidelijk aangegeven waarom precisering nodig is. De communicatie daarover is vanuit de provincie beperkt tot een zakelijke brief- en mailwisseling. U gebruikt in de klachtbrief kwalificaties als: 'aanhoudende klantonvriendelijkheid', 'onnodig onvriendelijke mails', 'opzettelijk volharden in volstrekt onjuiste mededelingen'. Wij herkennen ons niet in deze kwalificaties. De communicatie vanuit de provincie is zakelijk gebleven. Er is geen behoorlijkheidsnorm overschreden. De klachtencommissie geeft in het advies ook aan dat niet gebleken is dat de twee ambtenaren jegens wie een klacht is ingediend de klager niet respectvol hebben bejegend. Desalniettemin acht de commissie de klacht gegrond omdat naar de mening van de commissie de provincie klager meer behulpzaam had kunnen zijn. Of klager wel of niet een professionele partij is doet volgens de commissie niet ter zake.

Wij herkennen ons niet in alle klachtonderdelen, maar wij zijn wel van mening dat u meer actieve begeleiding had mogen verwachten bij uw hulpvraag.

Voor de verdere motivering verwijzen wij naar het bijgevoegde advies van de commissie. Ter informatie is ook het verslag van de hoorzitting bijgevoegd.

Een afschrift van dit besluit zenden wij eveneens toe aan de klachtencommissie.

Indien u het niet eens bent met dit besluit kunt u een klacht indienen bij de Nationale Ombudsman, Postbus 93122, 2509 Den Haag.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen:

1. Het advies van de klachtencommissie
2. Het verslag van de hoorzitting

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Aan Gedeputeerde Staten

Zaaknummer: 67989

Middelburg, 31 augustus 2021

Verzonden: 20 september 2021

Onderwerp: Advies van de commissie bezwaar, beroep en klachten inzake de klacht van [REDACTED]

Geacht college,

U treft bijgaand het rapport van bevindingen en het advies van de commissie bezwaar, beroep en klachten aan inzake de klacht van [REDACTED]. De klacht betreft het handelen van twee medewerkers van de provincie bij de behandeling van een Wob-verzoek.

Uw beslissing dient zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk 4 oktober 2021 aan klager te worden toegezonden. Wij verzoeken u het rapport van bevindingen, het advies en het verslag van de hoorzitting mee te zenden en de mogelijkheid tot het indienen van een verzoekschrift bij de Nationale ombudsman te vermelden. Een afschrift van de door u genomen beslissing zien wij graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,

De commissie bezwaar, beroep en klachten, namens
deze,

[REDACTED] secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Rapport van bevindingen en advies van de commissie bezwaar, beroep en klachten inzake de klacht van de [REDACTED] inzake het handelen van [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] de behandeling van een Wob-verzoek.

1. De zaak

[REDACTED] (hierna: klager) heeft op 1 april 2020 een Wob-verzoek ingediend met betrekking tot documenten betreffende de planontwikkeling in de Perkpolder, waarbij het in belangrijke mate gaat om milieu-informatie in de zin van artikel 19.1a Wet milieubeheer. In het verzoek wordt een nadere specificatie van de opgevraagde documenten gegeven in de periode 1 januari 2013 tot en met 1 april 2020.

Klager heeft gedeputeerde staten op 11 juni 2020 in gebreke gesteld voor het niet tijdig nemen van een besluit.

Op 25 november 2020 heeft klager beroep ingesteld bij de Rechtbank Zeeland-West-Brabant tegen het niet tijdig nemen van een besluit door gedeputeerde staten. De Rechtbank heeft op 12 februari 2021 uitspraak gedaan en geoordeeld dat het beroep niet-ontvankelijk is wegens het onredelijk laat indienen van het beroep.

Op 17 februari 2021 heeft klager gedeputeerde staten opnieuw in gebreke gesteld.

Op 28 april 2021 heeft klager beroep ingesteld bij de Rechtbank Zeeland-West-Brabant en verzocht om een vereenvoudigde behandeling. De Rechtbank heeft op 23 augustus 2021 uitspraak gedaan en gedeputeerde staten opdracht gegeven om binnen zes weken na de dag van verzending van de uitspraak een beslissing op het Wob-verzoek te nemen. De Rechtbank heeft tevens bepaald dat gedeputeerde staten een dwangsom verbeuren van € 100,- voor elke dag waarmee de genoemde termijn wordt overschreden; met een maximum van € 15.000,-.

Op 18 juni 2021 heeft klager een klacht ingediend tegen [REDACTED] [REDACTED] en [REDACTED] vanwege diverse onbehoorlijke gedragingen sinds april 2020 bij de behandeling van het Wob-verzoek. Klager heeft op 12 augustus 2021 per e-mail een reactie op het verweerschrift van gedeputeerde staten ingediend.

2. Hoorzitting

De commissie heeft zich over de klacht beraden in de volgende samenstelling:

De heer mr. T.L.J. Drouen (voorzitter), mevrouw mr. M.L. Bosman (lid) en mevrouw mr. R.H van Marle. Partijen zijn in de gelegenheid gesteld hun standpunt toe te lichten tijdens een hoorzitting, gehouden op 31 augustus 2021. Door partijen is van deze gelegenheid gebruik gemaakt. Van de hoorzitting is een verslag gemaakt, dat bij dit advies is gevoegd.

3. De klacht.

De klacht bevat de volgende gronden:

- a. Het op tal van wijzen blokkeren en frustreren van de uitvoering van het Wob-verzoek, gepaard gaand met aanhoudende klantonvriendelijkheid, met tot gevolg dat er inmiddels 14 maanden zijn verstreken, waarin nog geen besluit op het Wob-verzoek is genomen en er nog geen documenten zijn verstrekt.
- b. Het blokkeren en frustreren heeft o.a. bestaan uit:
 1. Meerdere malen langdurig niet reageren en verzenden van onnodig onvriendelijke mails.
 2. Het versturen van meerdere mails waarin de ambtenaren beweren dat het Wob-verzoek niet duidelijk zou zijn, terwijl de tekst volledig helder is en tal van documenten zeer specifiek zijn benoemd (b.v. notulen van aandeelhoudersvergaderingen van Perkpolder Beheer B.V.).
 3. Het zowel in mails, alsook zelfs in een verweerschrift dat is ingediend bij de Rechtbank Zeeland – West-Brabant opzettelijk volharden in volstrekt onjuiste mededelingen, zoals dat a. klager niet bereid zou zijn geweest, om een toelichting of nadere specificatie te geven, terwijl hij:
 - in meerdere mails/brieven reacties en toelichtingen heeft gegeven,
 - heeft aangegeven open te staan voor telefonisch overleg,
 - heeft aangegeven zelfs bereid te zijn om naar Middelburg te komen (mits men o.a. wel een serieuze inventarisatie zou hebben gedaan), en
 - drie data heeft genoemd voor een Zoom-overleg, waarop geen enkele reactie is gekomen van betrokkenen;

- b. de betreffende documenten al verstrekt zouden zijn naar aanleiding van een ander Wob-verzoek van 8 april 2020, terwijl dat betreffende Wob-verzoek helemaal niets te maken heeft met het onderwerp en het doel van het onderhavige Wob-verzoek van 1 april 2020.
- 4. het aan de Rechtbank versturen van een brief van 11 mei 2021, waarin uitstel van de behandeling is gevraagd omdat er sprake zou zijn van een 'politiek reces' en daarmee op oneigenlijke gronden proberen om verder uitstel te bewerkstelligen, terwijl: a. er alstoen, noch nu helemaal geen politiek reces is;
 - b. de Wob de term 'een politiek reces' niet kent om behandelingen of verstrekkingen van Wob-documenten op te schorten;
 - c. men niet eens beschrijft wat hier onder verstaan zou moeten worden;
 - d. de afhandeling van Wob-zaken een ambtelijke aangelegenheid is, die met enig politiek reces of proces niets te maken heeft.
- 5. Het blijvend suggereren dat de onderhavige documenten niet (hoofdzakelijk) 'milieu-informatie' zou zijn en dat klager nalatig zou zijn geweest om dit te onderbouwen.

4. Samenvatting advies.

De commissie is van oordeel dat de klacht ontvankelijk is en adviseert de klacht gegrond te verklaren.

De commissie licht haar advies hieronder toe.

5. Bevindingen van de commissie.

Ontvankelijkheid.

Hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) bevat bepalingen over de behandeling van klachten. Deze klachtregeling geeft regels voor de interne klachtafhandeling door bestuursorganen over overheidsoptreden.

Op grond van artikel 9:1, eerste lid, van de Awb heeft een ieder recht om bij een bestuursorgaan te klagen over de wijze waarop het bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid jegens klager of een ander heeft gedragen.

Artikel 9:4 van de Awb geeft aanspraak op de behandeling van een klacht volgens de regels van afdeling 9.1.2. als de klacht aan enkele vereisten voldoet en luidt als volgt:

1. Indien een schriftelijke klacht betrekking heeft op een gedraging jegens de klager en voldoet aan de vereisten van het tweede lid, zijn de artikelen 9:5 tot en met 9:12 van toepassing.
2. Het klaagschrift wordt ondertekend en bevat ten minste:
 - a. de naam en het adres van de indiener;
 - b. de dagtekening;
 - c. een omschrijving van de gedraging waartegen de klacht is gericht;
3. Artikel 6:5, derde lid is van overeenkomstige toepassing.

Klager heeft zijn klacht op persoonlijke titel ingediend. De schriftelijk ingediende klacht voldoet aan de vereisten van artikel 9:4, tweede lid, van de Awb, zodat de commissie van oordeel is dat de klacht ontvankelijk is. De artikelen 9:5 tot en met 9:12 van de Awb zijn van toepassing.

Wettelijk kader.

- Hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht.

- Wet openbaarheid van bestuur (Wob):

Volgens artikel 6, eerste lid, beslist het bestuursorgaan zo spoedig mogelijk op het verzoek om informatie, doch uiterlijk binnen vier weken gerekend vanaf de dag na die waarop het verzoek is ontvangen.

Voor zover het verzoek betrekking heeft op het verstrekken van milieu-informatie bedraagt volgens artikel 6, zesde lid, sub a, de uiterste beslistermijn in afwijking van het eerste lid twee weken.

Volgens het tweede lid van dit artikel kan het bestuursorgaan de beslissing met ten hoogste vier weken verdagen.

Inhoudelijke beoordeling.

De commissie stelt vast dat er sprake is van een klacht conform artikel 9:1 van de Awb. Op grond van dit artikel wordt een gedraging van een persoon, werkzaam onder de verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan aangemerkt als een gedraging van dat bestuursorgaan. De klacht tegen de twee

ambtenaren dient derhalve te worden opgevat als een klacht tegen het college van gedeputeerde staten.

De commissie stelt voorts vast dat dat sinds het indienen van het Wob-verzoek door klager op 1 april 2020 er nog geen besluit is genomen door gedeputeerde staten. Klager heeft gedeputeerde staten op 11 juni 2020 en 17 februari 2021 in gebreke gesteld voor het niet tijdig nemen van een besluit. Klager heeft tevens beroep ingesteld bij de Rechtbank Zeeland-West-Brabant op 25 november 2020 en 28 april 2021. De Rechtbank heeft het eerste beroep niet-ontvankelijk verklaard omdat het ruim 5 maanden heeft geduurd voordat klager, na het indienen van de ingebrekestelling, beroep heeft ingesteld.

De Rechtbank heeft naar aanleiding van het tweede beroep op 23 augustus 2021 uitspraak gedaan en gedeputeerde staten opdracht gegeven om binnen zes weken na de dag van verzending van de uitspraak een beslissing op het Wob-verzoek te nemen

Beoordeling commissie.

Tussen klager en [REDACTED] en [REDACTED] bestaat verschil van inzicht over de mate van duidelijkheid van het Wob-verzoek dat door klager op 1 april 2020 is ingediend. Beide ambtenaren zijn van mening dat klager zijn Wob-verzoek onvoldoende heeft gepreciseerd. Zij hebben om die reden diverse keren via e-mails om nadere informatie gevraagd en klager uitgenodigd voor overleg. Volgens beide ambtenaren hebben zij de gevraagde precisering niet gekregen van klager, waardoor het hen onmogelijk wordt gemaakt om het Wob-verzoek in behandeling te nemen.

Klager is van mening dat zijn Wob-verzoek voldoende duidelijk is om in behandeling te worden genomen. Daarnaast heeft hij, o.a. in zijn e-mail van 8 april 2021, zijn Wob-verzoek nader gespecificeerd en onder meer gevraagd om memo's, notulen en gespreksverslagen van de AVA bijeenkomsten en aandeelhoudersvergaderingen te verstrekken. Klager heeft voorts aangeboden om met de ambtenaren de inhoud van het Wob-verzoek, aan de hand van inventarislijsten en/of documenten, te bespreken.

Het meningsverschil heeft ertoe geleid dat klager op 18 juni 2021 een klacht heeft ingediend waarin hij (samengevat) stelt dat beide ambtenaren de uitvoering van het Wob-verzoek hebben gefrustreerd en geblokkeerd. Verder hebben zij zich volgens klager onvriendelijk uitgelaten in e-mails en hebben zij zich onbehoorlijk gedragen door het niet beantwoorden van e-mails en het doen van onjuiste mededelingen o.a. aan de Rechtbank Zeeland-West-Brabant.

De vraag of het verzoek duidelijk genoeg was om in behandeling te nemen, is een juridische vraag die in het nog te nemen besluit van gedeputeerde staten aan de orde komt. Als klager het met het antwoord op die vraag niet eens is, kan hij daartegen bezwaar indienen. In deze klachtprocedure kan deze vraag daarom niet worden beantwoord (zie artikel 9:8 Awb). De commissie zal daarom alleen de wijze waarop door gedeputeerde staten is omgegaan met de discussie over de inhoud van het verzoek beoordelen.

De commissie is van oordeel dat, voor zover geklaagd wordt over het persoonlijk handelen van de twee ambtenaren, dit volgens artikel 9:1 van de Awb dient te worden opgevat als een klacht tegen gedeputeerde staten. Het is de commissie niet gebleken dat de twee ambtenaren jegens wie de klacht is ingediend de klager niet respectvol hebben bejegend. Echter, de commissie betreurt wel de opstelling en houding van de ambtenaren in deze zaak. Omdat dit in feite ook gaat om het handelen van gedeputeerde staten, zal de commissie dit hieronder als zodanig behandelen.

Ten aanzien van de handelwijze van gedeputeerde staten bij de behandeling van het Wob-verzoek oordeelt de commissie als volgt.

Gedeputeerde staten betogen dat er geen sprake is van enige klachtwaardige gedraging die hen kan worden aangerekend. Gedeputeerde staten zijn van mening dat zij met klager hebben gecommuniceerd met oog voor de kernwaarden zoals geformuleerd door de Nationale ombudsman als het gaat om de essentie van behoorlijk overheidsoptreden: open en duidelijk, respectvol, betrokken en oplossingsgericht, alsmede eerlijk en betrouwbaar.

Het is de commissie niet duidelijk geworden om welke reden(en) gedeputeerde staten tot op heden het Wob-verzoek nog niet in behandeling hebben genomen en nog geen besluit hebben genomen over het verstrekken van ten minste een deel van de opgevraagde documenten.

Ook het grote aantal documenten (ca. 7.000) dat volgens gedeputeerde staten in een eerste (digitale) zoekslag is gevonden, mag niet in de weg staan van een voortvarende behandeling van het Wobverzoek. Ingeval de personele bezetting ontoereikend is, kan bijvoorbeeld externe expertise worden ingehuurd.

De commissie constateert dat gedeputeerde staten geen invulling hebben gegeven aan de verplichting in de Wob dat een bestuursorgaan de aanvrager behulpzaam dient te zijn.

Ter zitting hebben gedeputeerde staten ook niet kunnen verduidelijken wat onduidelijk was aan het verzoek van klager, behalve dat het om een grote hoeveelheid documenten gaat. Als dat de besluitvorming door gedeputeerde staten moeilijk maakte, had het in de rede gelegen om daarover actief en transparant met klager het contact te zoeken. Dat klager door gedeputeerde staten gezien wordt als een professionele partij, doet daar niet aan af.

Ook is naar het oordeel van de commissie niet gebleken dat gedeputeerde staten zich oplossingsgericht hebben opgesteld bij de behandeling van het verzoek. Het contact met klager gedurende het afgelopen 1,5 jaar is minimaal geweest en is uitsluitend schriftelijk geweest. Er zijn niet of nauwelijks pogingen gedaan om de impasse die is ontstaan met betrekking tot de (vermeende) onduidelijkheid van het Wob-verzoek op te lossen en de verstandhouding te verbeteren. Daarentegen is vastgehouden aan het standpunt dat het Wob-verzoek nader gespecificeerd dient te worden. Het overleg met klager over de inhoud en de door gedeputeerde staten gestelde onduidelijkheid van het Wob-verzoek, is vanwege de weinig flexibele opstelling van gedeputeerde staten tot op heden niet tot stand gekomen.

Illustratief daarvoor acht de commissie de gang van zaken nadat klager (naar hij stelt door een typefout) documenten vanaf 2007 opvroeg. Een kort telefoongesprek daarover had het misverstand direct uit de weg kunnen helpen. In plaats daarvan heeft gedeputeerde staten in het geheel niet meer gereageerd op het verzoek van klager om overleg.

Gelet op het voorgaande adviseert de commissie de klacht gegrond te verklaren.

6. Advies

De commissie adviseert gedeputeerde staten:

1. De klacht ontvankelijk te verklaren;
2. de klacht gegrond te verklaren.

Middelburg, 31 augustus 2021

mr. T.L.J. Drouen, voorzitter

 secretaris

Behoort bij brief met zaaknummer: 67990

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Zaaknummer: 67989

Verslag van de niet-openbare hoorzitting van de commissie bezwaar, beroep en klachten van de provincie Zeeland gehouden op 31 augustus 2021 om 16:00 uur in het provinciehuis te Middelburg.

Samenstelling commissie:

Dhr. mr. T.L.J. Drouen	, voorzitter
Mw. mr. M.L. Bosman	, lid
Mw. mr. R.H. van Marle	, lid
██████████	, secretaris

Aan de orde is de klacht van ██████████ te Breda tegen twee medewerkers van de provincie met betrekking tot de behandeling van een Wob-verzoek.

Verschenen partijen:

Zie presentielijst; gehecht aan het verslag.

De voorzitter opent de hoorzitting, licht de te volgen procedure toe en geeft het woord aan ██████████

██████████ heeft een klacht ingediend omdat de provincie geen medewerking verleend bij een door hem ingediend Wob-verzoek. Het verzoek betreft het project Perkpolder, waar de provincie aandeelhouder van is geweest. In het Wob-verzoek heeft ██████████ aangegeven het verzoek te willen beperken tot de documenten die in het verzoek concreet zijn genoemd over de periode 2013 tot en met 2020. Er is gevraagd naar documenten die zijn opgesteld door instanties en personen van de provincie betreffende de ontwikkeling van het project Perkpolder (bouw haven, woningen, jachthaven enz.) en de in- en uittreding van de provincie in het vennootschap Perkpolder Beheer B.V.. Tevens is gevraagd om financiële rapporten betreffende het project, die door derden zijn opgesteld.

██████████ voegt hier aan toe dat de rechtbank inmiddels een dwangsom heeft opgelegd aan de provincie wanneer niet binnen 6 weken een besluit wordt genomen op het Wob-verzoek.

██████████ geeft aan niet te begrijpen om welke redenen de heren ██████████ en ██████████ blijven volhouden dat het Wob-verzoek onvoldoende duidelijk is, terwijl hij inmiddels een aantal keren een toelichting op het verzoek heeft gegeven. ██████████ heeft tevens een aantal data genoemd om door middel van een Zoomgesprek e.e.a. nader toe te lichten, waar door de provincie niet op is gereageerd. Hierdoor heeft ██████████ zich genoodzaakt gezien een klacht in te dienen.

De voorzitter geeft het woord aan de vertegenwoordigers van gedeputeerde staten.

██████████ merkt op dat hij een verweerschrift heeft ingediend, mede namens ██████████. Hij merkt voorts op dat de ingediende klacht niet is gericht tegen gedeputeerde staten, maar tegen twee ambtenaren. In het verweerschrift is reeds opgemerkt dat naar zijn mening geen sprake is van een klachtwaardige gedraging. Met klager is geen ander contact geweest, dan via e-mails. Uit de vier e-mails die hij heeft gestuurd blijkt, volgens ██████████ geen onbehoorlijk gedrag.

Mevrouw Bosman vraagt ██████████ wat hij met deze zitting zou willen bereiken.

██████████ antwoordt dat hij niet vaak klachten indient, maar dat hij met deze klacht een duidelijk signaal heeft willen afgeven aan de provincie, dat twee ambtenaren volledige obstructie plegen ten aanzien van de toepassing van de Wob. De dienstbaarheid van de overheid naar de burger, zoals de Wob heeft bedoeld, ontbreekt in deze zaak volledig. ██████████ stelt dat van de burger, die stukken opvraagt, uiteraard enige toelichting mag worden verwacht, maar hij is van mening dat de afbakening die hij heeft gegeven in zijn Wob-verzoek voldoende is. De beide ambtenaren houden echter vol het verzoek niet te begrijpen en stellen dat hij niet bereid zou zijn een nadere toelichting te geven. Hij heeft echter in diverse mails aangegeven open te staan voor telefonisch overleg en via Zoom. Ook is hij bereid naar Middelburg te komen om gezamenlijk een en ander te bekijken. Als voorbeeld noemt ██████████ dat hij heeft gevraagd om kopieën van de notulen van de vergaderingen van Perkpolder Beheer B.V.. Hij is van mening dat dit een concreet verzoek is, waar niets aan te begrijpen valt. Een bestuursorgaan dient netjes, snel, vriendelijk en open een Wob-verzoek af te handelen, aldus ██████████.

Mevrouw Bosman informeert om welke reden de klacht is gekoppeld aan twee ambtenaren in plaats van aan een organisatieonderdeel.

██████████ antwoordt dat het in klachtzaken gebruikelijk is om een klacht te richten tegen medewerkers wanneer deze zich onbehoorlijk en niet klantvriendelijk hebben gedragen. In deze zaak heeft hij uitsluitend met de betreffende twee ambtenaren te maken gehad.

Mevrouw Bosman informeert welke feitelijke handelingen zijn verricht bij de behandeling van het Wob-verzoek.

██████████ merkt op dat hij niet de behandelend ambtenaar is van dit dossier. Hij betwijfelt ook of ██████████ niet ook met andere ambtenaren te maken heeft gehad. In de e-mailcorrespondentie worden immers ook andere namen genoemd. Een andere collega heeft bijvoorbeeld bekeken op welke

zoektermen in het digitale archief zou kunnen worden gezocht om aan het Wob-verzoek te kunnen voldoen. Dat heeft geresulteerd in ongeveer 7.000 documenten, waardoor een nadere precisering nodig bleek. [REDACTED] [REDACTED] voegt hieraan toe dat [REDACTED] 8 april 2020 een tweede Wob-verzoek heeft ingediend dat is afgehandeld. Het Wob-verzoek van 1 april 2020 bleek echter te omvangrijk om een besluit te kunnen nemen. De provincie heeft zich constructief opgesteld door [REDACTED] de gelegenheid te geven een nadere precisering te geven, aldus [REDACTED] [REDACTED]. Daarna werd het verzoek verbreed door [REDACTED] door de periode te vergroten van 2013 naar 2007, zodat een groot aantal jaren werd toegevoegd aan de zoekslag. Dit werd echter ontkend door [REDACTED]. Uit de stukken van de rechtbank bleek later pas dat dit een omissie was geweest van [REDACTED]. Hij heeft dit echter niet aan de provincie gemeld, zodat hier verwarring over is ontstaan.

Mevrouw Bosman informeert of van de gevonden 7.000 documenten een inventarislijst is opgesteld.

[REDACTED] [REDACTED] antwoordt dat dit niet is gedaan, omdat de Wob niet vraagt om nieuwe documenten op te stellen.

Mevrouw Bosman vraagt of binnen de provincie niet eerder een Wob-verzoek is gedaan dat een dergelijk groot aantal documenten betrof.

Volgens [REDACTED] [REDACTED] is dat niet het geval.

Mevrouw Bosman geeft aan dat er discussie is ontstaan tussen de provincie en [REDACTED] ten aanzien van de vraag of het Wob-verzoek voldoende duidelijk is geformuleerd. **Mevrouw Bosman** informeert wat voor de provincie precies onduidelijk is.

[REDACTED] [REDACTED] geeft aan dat wanneer gezocht wordt op "financiën" en "Perkpolder" er teveel documenten worden gevonden, waardoor een onwerkbaar situatie is ontstaan. Om die reden is verfijning nodig. [REDACTED] [REDACTED] voegt hieraan toe dat een aanvrager in principe alles mag opvragen zonder een doel daarvoor aan te geven. Hij is wel van mening dat van een professionele verzoeker enige medewerking mag worden verwacht. [REDACTED] is op enig moment uitgenodigd voor overleg over het verzoek. Hierop heeft [REDACTED] geantwoord dat een bespreking geen redelijke optie is, tenzij de provincie ordners met documenten en inventarislijsten zou kunnen laten zien, zodat hij zou kunnen aangeven wat wel en niet nuttig is. [REDACTED] [REDACTED] is van mening dat deze werkwijze niet werkbaar is. De aanvrager dient eerst een nadere precisering te geven, voordat er inventarislijsten worden opgesteld.

Mevrouw Bosman merkt op dat in de Wob de verplichting is opgenomen dat een bestuursorgaan de aanvrager behulpzaam dient te zijn. Zij informeert op welke wijze de provincie deze plicht heeft nageleefd.

[REDACTED] [REDACTED] antwoordt dat de provincie in een e-mail van 22 februari 2021 [REDACTED] heeft uitgenodigd voor overleg over de precisering van het Wob-verzoek. Van deze handreiking is door [REDACTED] echter geen gebruik gemaakt.

Mevrouw Bosman merkt op dat uit de e-mailwisseling blijkt dat aanvrager later voorstelt om een Zoommeeting te houden. Zij informeert of de provincie hier op heeft gereageerd.

[REDACTED] [REDACTED] geeft aan dat de uitnodiging van de provincie voor overleg heeft geleid tot de reactie van de aanvrager dat een bespreking alleen onder de eerder genoemde voorwaarden zinvol zou kunnen zijn. Aanvrager verwacht dat de provincie een inventarislijst van 7.000 documenten opstelt. [REDACTED]

[REDACTED] is van mening dat deze eis van aanvrager de omgekeerde weg is. De aanvrager dient eerst zijn aanvraag te preciseren, zodat de zoekvraag in het digitale archief verkleind kan worden. [REDACTED]

[REDACTED] is van mening dat de Wob ten aanzien van het behulpzaam zijn niet op deze manier kan worden uitgelegd; van een professionele aanvrager mag meer worden verwacht.

De voorzitter constateert dat beide partijen uiteindelijk behoefte hebben aan overleg, zodat de provincie meer duidelijkheid krijgt over de aanvraag en het proces kan worden vlot getrokken.

De voorzitter informeert om welke reden, ondanks de verschillen van inzicht ten aanzien van de voorwaarden, het uiteindelijk niet tot een gesprek is gekomen.

[REDACTED] merkt op dat hij bereid is geweest een gesprek te voeren met de provincie. Hij heeft hiervoor meerdere data genoemd en hij is ook telefonisch bereikbaar. Zijn ervaring bij andere overheden is dat een behandelaar contact met hem opneemt en dat een overleg plaatsvindt over de gevonden documenten en welke uiteindelijk verstrekt worden.

[REDACTED] stelt dat de provincie het initiatief moet nemen, ook als het Wob-verzoek omvangrijk is. Het is staande praktijk in Wob-zaken dat het bestuursorgaan een inventarislijst opstelt. Als de provincie het teveel werk vindt om 7.000 documenten te overleggen, dan is [REDACTED] bereid daarover in gesprek te gaan. Als de provincie echter tot de conclusie komt dat deze documenten onder de reikwijdte van het Wob-verzoek vallen, dan dienen deze documenten in principe te worden verstrekt.

[REDACTED] voegt hieraan toe dat van de zoekslag, die [REDACTED] [REDACTED] noemt, het bewijs ontbreekt. Het lijkt erop dat de provincie de zaak traineert door steeds om verduidelijking van het Wob-verzoek te vragen. Inmiddels is er 1,5 jaar verstreken en is er nog steeds geen besluit genomen. Hij is van mening dat als dit de Wob-praktijk is bij de provincie, zijn klacht een duidelijk signaal is en van groot belang.

[REDACTED] [REDACTED] merkt op dat de rechtbank vorige week uitspraak heeft gedaan naar aanleiding van het door [REDACTED] ingestelde beroep. De uitspraak houdt in dat "de rechtbank het aannemelijk acht dat hier sprake is van een complex en omvangrijk Wob-verzoek en dat het college van GS het wenselijk acht dat eiser zijn verzoek nader preciseert. Het college van GS stelt dat eiser onvoldoende meewerkt, terwijl

eiser stelt dat zijn Wob-verzoek voldoende duidelijk is.” De rechtbank stelt dat GS op het Wob-verzoek dient te beslissen. Volgens [REDACTED] kan een besluit in formele zin ook inhouden dat het Wob-verzoek niet in behandeling kan worden genomen, omdat de aanvrager niet meewerkt. [REDACTED] stelt dat GS van mening is dat hier sprake is van een verzoeker die onvoldoende meewerkt. [REDACTED] ziet dit anders en heeft om die reden een klacht ingediend tegen twee ambtenaren. [REDACTED] merkt op dat hij vier mailtjes heeft gestuurd aan [REDACTED] waarin, volgens hem, geen onvertogen woord is geschreven. Dit geldt ook voor de e-mails van [REDACTED].

De voorzitter vraagt nogmaals om welke reden de provincie geen overleg heeft gevoerd met de aanvrager, [REDACTED]

[REDACTED] antwoordt dat de aanvrager heeft aangegeven het contact met de provincie niet nuttig te vinden, tenzij aan eerder genoemde voorwaarden wordt voldaan. Hij voegt hieraan toe dat wanneer sprake was geweest van een aanvraag van een burger, deze op een andere wijze tegemoet was getreden; anders dan bij een advocaat het geval is. [REDACTED] geeft immers zelf aan veel Wob-zaken te doen, zodat hij als een professionele partij wordt gezien. [REDACTED] is van mening dat om die reden het initiatief voor de precisering niet bij de provincie ligt, maar bij [REDACTED]

Mevrouw Bosman informeert wat de volgende stappen zouden moeten zijn om uit de impasse te komen en om tot een besluit te komen.

[REDACTED] geeft aan dat de rechtbank in haar uitspraak van 23 augustus 2021 heeft geoordeeld dat GS binnen zes weken na de uitspraak een beslissing op het Wob-verzoek dient te nemen. Als de nadere precisering van het verzoek uitblijft, zal GS een besluit nemen op basis van een eigen interpretatie van het Wob-verzoek. [REDACTED] kan hier vervolgens een bezwaar tegen indienen.

[REDACTED] meldt dat de provincie tot nu toe geen contact met hem heeft opgenomen, behalve via e-mails waarin hem wordt verzocht om als professional een en ander toe te lichten. Het is bij een Wob-verzoek van belang om een brug te slaan tussen partijen en om samen te bekijken welke stukken relevant zijn; ook als het om veel stukken gaat. [REDACTED] zoekt, naar zijn mening, allerlei uitvluchten en kaatst de bal terug, terwijl GS sinds de aanvraag van 1,5 jaar geleden nog steeds geen besluit heeft genomen. [REDACTED] is van mening dat [REDACTED] niet open staat voor een gesprek. Hij zou er de voorkeur aan geven dat een andere ambtenaar dit dossier op zich zou nemen. [REDACTED]

[REDACTED] heeft diverse malen gevraagd welke specificaties [REDACTED] wil zien, maar hij heeft hier geen antwoord op gekregen.

Mevrouw Van Marle informeert hoe [REDACTED] de invulling ziet van het oplossingsgericht zijn; één van de kernwaarden van de Nationale ombudsman waaraan wordt gerefereerd in het verweerschrift.

[REDACTED] verwijst naar zijn eerdere antwoord dat [REDACTED] meerdere keren is uitgenodigd voor overleg.

Mevrouw Van Marle verwijst naar een e-mail van [REDACTED] waarin hij een nadere specificatie geeft.

[REDACTED] antwoordt dat [REDACTED] in de betreffende e-mail van 8 april 2021 zijn verzoek juist vergroot door de reikwijdte van zijn verzoek uit te breiden van 2013 naar 2007. Hierdoor is verwarring ontstaan. Hij had verwacht dat [REDACTED] wat zorgvuldiger zou zijn geweest.

[REDACTED] merkt tot slot op dat volgens hem door [REDACTED] een aantal keer onwaarheden naar voren zijn gebracht, zowel bij de rechtbank, als tijdens deze zitting. In stukken aan de rechtbank wordt o.a. verwezen naar het Wob-verzoek van 8 april 2020 en gesteld dat naar aanleiding van dit verzoek reeds de nodige documenten zijn verstrekt. Dit Wob-verzoek zag echter op Thermisch Gereinigde Grond en heeft niets te maken met het voorliggende Wob-verzoek. [REDACTED] voegt hier aan toe dat zelfs documenten als notulen van aandeelhoudersvergaderingen ook na 1,5 jaar nog niet zijn verstrekt, wat zeer onbehoorlijk is.

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de hoorzitting.

Middelburg, 31 augustus 2021

[REDACTED]
mr. T.L.J. Drouen, voorzitter

[REDACTED]
secretaris

Bijlage: Presentielijst.

Rechtbank
Zeeland – West-Brabant

☒ AANTEKENEN | ☐ PER POST | ☐ PER FAX

De gedeputeerde staten van de provincie Zeeland
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Bestuursrecht

bezoekadres
Stationslaan 10
Breda

correspondentieadres
Postbus 90006
4800 PA Breda

t 088-36 16000
f bestuursrecht 088-36 10284
f belastingrecht 088-36 10285
www.rechtspraak.nl

datum	15 februari 2021
onderdeel	cluster bestuursrecht
contactpersoon	[REDACTED]
doorkiesnummer	088-36 11553
ons kenmerk	zaaknummer BRE 20 / 9795 WOB HERT
uw kenmerk	20040275
bijlage(n)	
faxnummer afdeling	088-36 10284
onderwerp	het beroep van [REDACTED]

Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden. Wilt u
slechts één zaak in uw brief
behandelen.

Geachte heer/mevrouw,

Over het beroep met zaaknummer BRE 20 / 9795 WOB HERT deel ik u het volgende mee.

De rechtbank heeft het beroep vereenvoudigd behandeld. Dit betekent dat het onderzoek in de zaak is gesloten en dat zonder behandeling ter zitting uitspraak is gedaan. Ik stuur u hierbij een kopie van de uitspraak. Indien in deze uitspraak wordt verwezen naar een uitspraak met een ECLI-nummer, is de tekst van de betreffende uitspraak onder dat nummer gepubliceerd op www.rechtspraak.nl.

Als u het niet eens bent met deze uitspraak, kunt u hiertegen een verzetschrift indienen. U moet dat doen **binnen zes weken** na de datum van verzending van deze brief. In uw verzetschrift moet u vermelden waarom u het niet eens bent met de uitspraak en of u uw verzet mondeling wilt toelichten op een zitting van de rechtbank.

In een verzetsprocedure beoordeelt de rechtbank of terecht tot vereenvoudigde behandeling is overgegaan. Is dat niet het geval, dan vervalt de uitspraak waartegen verzet is gedaan en wordt het onderzoek voortgezet. De rechtbank kan in dat geval tevens besluiten om uitspraak te doen op het beroep. Is de vereenvoudigde behandeling wel terecht geweest, dan blijft de uitspraak in stand.

Als u naar aanleiding van deze brief vragen hebt, kunt u contact opnemen met de administratie van de rechtbank op het hierboven vermelde doorkiesnummer.

Als u de rechtbank belt of schrijft, verzoek ik u het zaaknummer te vermelden.

Hoogachtend,

[REDACTED]
de griffier

uitspraak

RECHTBANK ZEELAND-WEST-BRABANT

Bestuursrecht

zaaknummer: BRE 20/9795 WOB

uitspraak van 12 februari 2021 van de enkelvoudige kamer in de zaak tussen

██████████, te Breda, eiser,

en

het college van gedeputeerde staten van de provincie Zeeland, verweerder.

Procesverloop

Eiser heeft bij brief van 25 november 2020 beroep ingesteld tegen het niet tijdig nemen van een besluit door het college van Gedeputeerde Staten (GS) op zijn Wob-verzoek van 1 april 2020.

De rechtbank heeft besloten het beroep versneld te behandelen, onder toepassing van afdeling 8.2.3 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

De rechtbank heeft vervolgens toepassing gegeven aan artikel 8:54, eerste lid, van de Awb, zodat een behandeling ter zitting achterwege is gebleven.

Overwegingen

1. Op grond van de stukken gaat de rechtbank uit van de volgende feiten en omstandigheden.

Bij brief van 1 april 2020 heeft eiser bij het college van GS een Wob-verzoek ingediend. Kort weergegeven heeft eiser daarbij verzocht om alle documenten opgesteld door Gedeputeerden en/of het college van Gedeputeerde en/of Provinciale Staten over de planontwikkeling Perkpolder, de bouw van een jachthaven en/of woningen en/of horeca en/of een golfbaan en over deelname in of uittreding uit de vennootschap zoals Perkpolder Beheer B.V., alsmede de daarmee bij de Provincie Zeeland samenhangende aanwezige financiële rapporten, risico analyses en juridische analyses/adviezen opgesteld in de periode van januari 2013 tot en met 1 april 2020.

Bij brief van 14 april heeft het college van GS de beslistermijn verdaagd tot 10 juni 2020.

Bij brief van 11 juni 2020 heeft eiser het college van GS in gebreke gesteld voor het niet (tijdig) beslissen op zijn Wob-verzoek. Het college van GS wordt verzocht alsnog binnen twee weken op het voornoemde Wob-verzoek te beslissen en alle relevante stukken te verstrekken.

Bij brief van 22 juni 2020 heeft het college van GS laten weten te verwachten het verzoek niet voor 1 oktober 2020 te kunnen afhandelen, omdat eiser weigert het Wob-verzoek nader te specificeren.

Bij e-mailbericht van 24 juni 2020 heeft eiser het college van GS bericht dat het Wob-verzoek wel degelijk is gespecificeerd en dat hij zich tot de rechtbank zal wenden.

Bij brief van 25 november 2020 heeft eiser beroep ingesteld tegen het niet tijdig nemen van een besluit door het college van GS op het Wob-verzoek.

Het college van GS heeft bij brief van 11 december 2020 de op de procedure niet tijdig beslissen betrekking hebbende stukken en een verweerschrift ingediend. Hierop heeft eiser bij brief van 11 januari 2021 gereageerd.

2. Tegen het niet tijdig nemen van een besluit kan beroep worden ingesteld (artikel 6:2, aanhef en onder b, in samenhang met artikel 7:1, eerste lid, aanhef en onder f, van de Awb). Het beroepschrift kan worden ingediend zodra het bestuursorgaan in gebreke is om op tijd een besluit te nemen en twee weken zijn verstreken nadat een schriftelijke ingebrekestelling door het bestuursorgaan is ontvangen (artikel 6:12, tweede lid, van de Awb).

3. De rechtbank stelt vast dat het beroep is gericht tegen het niet tijdig nemen van een besluit op het door eiser ingediende Wob-verzoek van 1 april 2020. Eiser heeft het college van GS op 11 juni 2020 in gebreke gesteld.

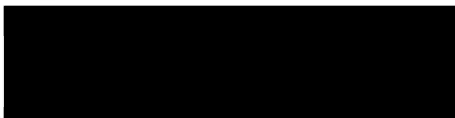
4. Een beroep tegen het niet tijdig nemen van een besluit is weliswaar niet aan een termijn gebonden, maar het beroep is niet-ontvankelijk als het beroepschrift onredelijk laat is ingediend (artikel 6:12, vierde lid, van de Awb). Daarvan is hier naar het oordeel van de rechtbank sprake. De rechtbank stelt vast dat het na de ingebrekestelling van 11 juni 2020 ruim 5 maanden heeft geduurd voordat eiser bij brief van 25 november 2020 beroep heeft ingesteld tegen het niet tijdig nemen van een besluit. Ondanks dat het college van GS in het verweerschrift hierop heeft gewezen, heeft eiser in zijn reactie op het verweerschrift niet uitgelegd waarom hij 5 maanden heeft gewacht met het indienen van het beroepschrift. Gelet hierop is de rechtbank van oordeel dat eiser het beroepschrift onredelijk laat heeft ingediend in de zin van artikel 6:12, derde lid, van de Awb. Het beroep zal daarom niet-ontvankelijk worden verklaard.

5. Voor een proceskostenveroordeling bestaat geen aanleiding.

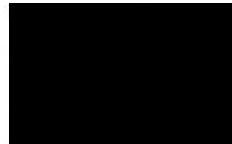
Beslissing

De rechtbank verklaart het beroep niet-ontvankelijk.

Deze uitspraak is gedaan door mr. L.P. Hertsig, rechter, in aanwezigheid van [REDACTED],
griffier, op 12 februari 2021 en openbaar gemaakt door middel van geanonimiseerde
publicatie op www.rechtspraak.nl.

griffier

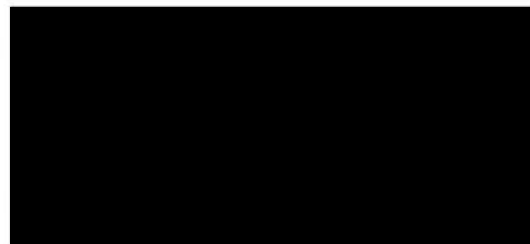
rechter

Afschrift verzonden aan partijen op:

15 FEB 2021

Wat kunt u doen als u het niet eens bent met deze uitspraak?

Tegen deze uitspraak kunnen partijen en andere belanghebbenden verzet doen bij de rechtbank. De termijn voor het indienen van een verzetschrift bedraagt zes weken en vangt aan op de dag na de verzending van deze uitspraak.

Aangetekend Bestuursrecht

2019795

PostNL
Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

90006 ZN: 20-9795

Rechtbank Zeeland-West-Brabant
Stationslaan 10
4815GW BREDA
THE NETHERLANDS

R Aangetekend

D-A-1

Frankering betaald

De gedupeerde staten
van de provincie Zeeland
Postbus 6001
4330LA MIDDELBURG

3SXFAA8279292

Recommandé

NL

3SXFAA8279292

P2202

Rechtbank
Zeeland – West-Brabant

1 | AANTEKENEN | | PER POST | | PER FAX 0118-626949

Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Bestuursrecht

bezoekadres
Stationslaan 10
Breda

correspondentieadres
Postbus 90006
4800 PA Breda

t 088-36 16000
f bestuursrecht 088-36 10284
f belastingrecht 088-36 10285
www.rechtspraak.nl

datum 23 augustus 2021
onderdeel cluster bestuursrecht
contactpersoon [REDACTED]
doorkiesnummer 088-36 11553
ons kenmerk zaaknummer BRE 21 / 1924 WOB
uw kenmerk
bijlage(n)
faxnummer afdeling 088-36 10284
onderwerp het beroep van [REDACTED]

Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden. Wilt u
slechts één zaak in uw brief
behandelen.

Geachte heer,

Over het beroep met zaaknummer BRE 21 / 1924 WOB deel ik u het volgende mee.

De rechtbank heeft het beroep vereenvoudigd behandeld. Dit betekent dat het onderzoek in de zaak is gesloten en dat zonder behandeling ter zitting uitspraak is gedaan. Ik stuur u hierbij een kopie van de uitspraak. Indien in deze uitspraak wordt verwezen naar een uitspraak met een ECLI-nummer, is de tekst van de betreffende uitspraak onder dat nummer gepubliceerd op www.rechtspraak.nl.

Als u het niet eens bent met deze uitspraak, kunt u hiertegen een verzetschrift indienen. U moet dat doen **binnen zes weken** na de datum van verzending van deze brief. In uw verzetschrift moet u vermelden waarom u het niet eens bent met de uitspraak en of u uw verzet mondeling wilt toelichten op een zitting van de rechtbank.

In een verzetsprocedure beoordeelt de rechtbank of terecht tot vereenvoudigde behandeling is overgegaan. Is dat niet het geval, dan vervalt de uitspraak waartegen verzet is gedaan en wordt het onderzoek voortgezet. De rechtbank kan in dat geval tevens besluiten om uitspraak te doen op het beroep. Is de vereenvoudigde behandeling wel terecht geweest, dan blijft de uitspraak in stand.

Als u naar aanleiding van deze brief vragen hebt, kunt u contact opnemen met de administratie van de rechtbank op het hierboven vermelde doorkiesnummer.

Als u de rechtbank belt of schrijft, verzoek ik u het zaaknummer te vermelden.

Hoogachtend,

de griffier

uitspraak

RECHTBANK ZEELAND-WEST-BRABANT

Bestuursrecht

zaaknummer: BRE 21/1924 WOB

uitspraak van de enkelvoudige kamer van 23 augustus 2021 in de zaak tussen

██████████ te Breda, eiser

en

het college van gedeputeerde staten van de provincie Zeeland, verweerder,
gemachtigde: ██████████

Procesverloop

Eiser heeft bij brief van 28 april 2021 beroep ingesteld tegen het niet tijdig nemen van een besluit door het college van Gedeputeerde Staten (GS) op zijn Wob-verzoek van 1 april 2020.

De rechtbank heeft besloten het beroep versneld te behandelen, onder toepassing van afdeling 8.2.3 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

De rechtbank heeft vervolgens toepassing gegeven aan artikel 8:54, eerste lid, van de Awb, zodat een behandeling ter zitting achterwege is gebleven.

Overwegingen

1. Bij brief van 1 april 2020 heeft eiser bij het college van GS een Wob-verzoek ingediend. Kort weergegeven heeft eiser daarbij verzocht om alle documenten opgesteld door Gedeputeerden en/of het college van Gedeputeerde en/of Provinciale Staten over de planontwikkeling Perkpolder, de bouw van een jachthaven en/of woningen en/of horeca en/of een golfbaan en over deelname in of uittreding uit de vennootschap zoals Perkpolder Beheer B.V, alsmede de daarmee bij de Provincie Zeeland samenhangende aanwezige financiële rapporten, risico analyses en juridische analyses/adviezen opgesteld in de periode van januari 2013 tot en met 1 april 2020.

Bij uitspraak van 12 februari 2021 in de zaak BRE 20/9795 WOB heeft de rechtbank het beroep van eiser tegen het niet tijdig beslissen op zijn Wob-verzoek niet-ontvankelijk verklaard, omdat het beroep onredelijk laat is ingediend. Daartoe heeft de rechtbank overwogen dat eiser bij brief van 11 juni 2020 het college van GS in gebreke heeft gesteld en pas bij brief van 25 november 2020 beroep heeft ingesteld tegen het niet tijdig beslissen.

Bij brief van 17 februari 2021 heeft eiser het college van GS (opnieuw) in gebreke gesteld, omdat nog altijd niet (tijdig) is beslist op zijn verzoek van 1 april 2020.

Bij brief van 28 april 2021 heeft eiser beroep ingesteld tegen het niet tijdig nemen van een besluit door het college van GS op het Wob-verzoek.

Het college van GS heeft bij brief van 25 mei 2021 een verweerschrift ingediend. Eiser heeft bij brieven van 27 mei 2021 en 17 juni 2021 nadere reacties ingediend.

2. De rechtbank stelt voorop dat een beroep niet tijdig beslissen als bedoeld in afdeling 8.2.4A van de Awb altijd versneld wordt behandeld met toepassing van artikel 8:52 van de Awb. Met deze procedure probeert een eisende partij immers te bewerkstelligen dat een bestuursorgaan alsnog op korte termijn op diens aanvraag of bezwaar beslist. Deze versnelde behandeling ziet dus op het proces en niet op het inhoudelijke geschil. Het standpunt van het college van GS, dat geen sprake is van een spoedeisend belang, kan daarom niet worden gevolgd.
3. Tegen het niet tijdig nemen van een besluit kan beroep worden ingesteld (artikel 6:2, aanhef en onder b, in samenhang met artikel 7:1, eerste lid, aanhef en onder f, van de Awb). Het beroepschrift kan worden ingediend zodra het bestuursorgaan in gebreke is om op tijd een besluit te nemen en twee weken zijn verstreken nadat een schriftelijke ingebrekestelling door het bestuursorgaan is ontvangen (artikel 6:12, tweede lid, van de Awb).
4. Het bestuursorgaan beslist op een Wob-verzoek binnen vier weken en als het milieu-informatie betreft binnen twee weken (artikel 6, eerste lid en zesde lid, sub a, van de Wob). Het bestuursorgaan kan de beslissing voor ten hoogste vier weken verdagen en in het geval van milieu-informatie, met eenzelfde termijn indien de omvang of de gecompliceerdheid van de milieu-informatie een verlenging rechtvaardigt (artikel 6, tweede lid en zesde lid, sub b, van de Wob).
5. Niet in geschil is dat op 1 april 2020 een Wob-verzoek is ingediend en dat de door eiser gevraagde documenten onder het college van GS berusten. Het college van GS stelt dat op basis van het ingediende verzoek zeer veel documenten betrekking hebben op de herontwikkeling van de Perkpolder en dat daarom tenminste 6500 documenten moeten worden doorlopen en beoordeeld. De rechtbank acht aannemelijk dat hierdoor sprake is van een complex en omvangrijk Wob-verzoek en dat het college van GS het wenselijk acht dat eiser zijn verzoek nader preciseert. Uit de in het dossier aanwezige stukken maakt de rechtbank op dat beide partijen pogingen hebben ondernomen om tot precisering van het Wob-verzoek te komen. Het college van GS stelt dat eiser onvoldoende meewerkt, terwijl eiser stelt dat zijn Wob-verzoek voldoende duidelijk is. Dit neemt echter niet weg dat het college van GS op het Wob-verzoek dient te beslissen.
6. De rechtbank stelt vast dat de beslistermijn, ongeacht of wel of niet sprake is van milieu-informatie, is overschreden. Eiser heeft het college van GS op 17 februari 2021 rechtsgeldig in gebreke gesteld. Sindsdien zijn (meer dan) twee weken verstreken. Niet gebleken is dat het college van GS inmiddels een beslissing heeft genomen op het Wob-verzoek. Het beroep is kennelijk gegrond.
7. Op grond van artikel 8:55d, eerste lid, van de Awb bepaalt de rechtbank als het beroep gegrond is en nog geen besluit is bekendgemaakt dat het bestuursorgaan binnen twee weken na de dag waarop de uitspraak wordt verzonden alsnog een besluit bekendmaakt. In geval van een gegrond beroep tegen het niet tijdig nemen van een besluit op grond van de Wob of een beslissing op bezwaar tegen een dergelijk besluit waarbij nog geen besluit is bekend-

gemaakt, bepaalt de bestuursrechter, indien de omvang van het verzoek hiertoe aanleiding geeft, in afwijking van artikel 8:55d, eerste lid, van de Awb, de termijn waarbinnen het bestuursorgaan alsnog een besluit bekendmaakt (artikel 15b, eerste lid, van de Wob).

8. Het college van GS verzoekt de rechtbank niet om een langere termijn te bepalen dan twee weken, maar deelt wel mee dat sprake is van zeer veel documenten (tenminste 6500). Dat het voldoen aan een omvangrijk Wob-verzoek veel werk met zich meebrengt, neemt naar het oordeel van de rechtbank niet weg dat het college van GS dient te beslissen op het verzoek.¹ Nu het Wob-verzoek al in april 2020 is ingediend en het college van GS al geruime tijd bekend is met de hoeveelheid te beoordelen stukken, ziet de rechtbank slechts aanleiding om een enigszins langere termijn te verlenen van zes weken na verzending van deze uitspraak om een besluit te nemen op het Wob-verzoek.

9. De rechtbank bepaalt met toepassing van artikel 8:55d, tweede lid, van de Awb en in overeenstemming met het landelijke beleid (gepubliceerd op www.rechtspraak.nl) dat het college van GS een dwangsom van € 100,- verschuldigd is voor elke dag waarmee de hiervoor genoemde termijn wordt overschreden, met een maximum van € 15.000,-. De rechtbank ziet geen aanleiding om van het vastgestelde beleid af te wijken.

10. Omdat de rechtbank het beroep gegrond verklaart, bepaalt de rechtbank dat het college van GS aan eiser het door hem betaalde griffierecht vergoedt.

11. Voor een proceskostenveroordeling bestaat geen aanleiding, omdat gesteld noch gebleken is dat sprake is van voor vergoeding in aanmerking komende proceskosten.

¹ Vergelijk de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 7 oktober 2009, ECLI:NL:RVS:2009:BJ9484.

Beslissing

De rechtbank:

- verklaart het beroep gegrond;
- vernietigt het met een besluit gelijk te stellen niet tijdig nemen van een beslissing op eisers Wob-verzoek;
- draagt het college van GS op binnen zes weken na de dag van verzending van deze uitspraak een beslissing op het Wob-verzoek te nemen en bekend te maken;
- bepaalt dat het college van GS aan eiser een dwangsom van € 100,- verbeurt voor elke dag waarmee hij de hiervoor genoemde termijn overschrijdt, met een maximum van € 15.000,-;
- draagt het college van GS op het betaalde griffierecht van € 181,- aan eiser te vergoeden.

Deze uitspraak is gedaan door mr. S.A.M.L. van de Sande, rechter, in aanwezigheid van M.H.A. de Graaf, griffier, op 23 augustus 2021 en openbaar gemaakt door middel van geanonimiseerde publicatie op www.rechtspraak.nl.

De griffier is niet in de gelegenheid om de uitspraak te ondertekenen.

griffier

rechter

Afschrift verzonden aan partijen op: **23 AUG 2021**

Wat kunt u doen als u het niet eens bent met deze uitspraak?

Tegen deze uitspraak kunnen partijen en andere belanghebbenden verzet doen bij de rechtbank. De termijn voor het indienen van een verzetschrift bedraagt zes weken en vangt aan op de dag na de verzending van deze uitspraak.

"VOOR FOTOKOPIE () 4"
De griffier van de re
Zeeland-West-Br

de Rechtspraak

Rechtbank
Zeeland-West-Brabant

90006 ZN 21-1924

Rechtbank Zeeland-West-Brabant
Stationslaan 10
4815GW BREDA
THE NETHERLANDS

R Aangetekend

D-A-1

Frankering betaald

T.a.v. [redacted]
Postbus 6001
4330LA MIDDELBURG

3SXFAA8115827

Recommandé

NL

3SXFAA8115827

P2202

PostNL
Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

Vragen Commissie Bestuur 21 januari 2022

CU, Jan Henk Verburg, over Brief GS van 1 oktober 2021 aan voorzitter PS over advies CBB inzake klacht burger tegen ambtenaren – 98068

en Brief GS van 2 november 2021 aan PS over Wob-verzoek en beroepschrift PwC rapport – 103164), agendapunten 101 en 105

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
1. Met enige regelmaat zijn er klachten over - en problemen met de afhandeling van WOB-verzoeken. Op de agenda zien we twee voorbeelden maar het speelt vaker, bijv. ook met de getijdencentrale. Niet alles gaat in één keer goed, zo blijkt ook nu weer. Medio 2021 is het onderwerp WOB-beleid al eens aangekaart in de integriteitscommissie; op welke wijze kan GS ons als Statenleden hierin meenemen vanuit onze controlerende rol?	1. Op grond van de Wet openbaarheid van bestuur kan iedereen verzoeken om openbaarmaking van geheime informatie. Aan de besluitvorming ligt een gemotiveerde belangenafweging ten grondslag. Het staat de verzoeker vrij om na bestuurlijke besluitvorming rechtsmiddelen aan te wenden. Het feit dat verzoekers gebruik maken van bezwaar, beroep of een klachtenprocedure betekent niet a contrario dat op onjuiste gronden een besluit is genomen. Een discussie kan bijvoorbeeld al snel ontstaan als verzoeker niet alles kan krijgen omdat de provincie ook rekening moeten houden met de te respecteren derdenbelangen zoals bedrijfsbelangen. Een bezwaar moet dus niet per definitie als negatief worden geduid. Een bezwaarprocedure is een bestuurlijke voorprocedure wat aanleiding kan geven voor een bestuurlijke heroverweging, temeer omdat de wetgever aan een bezwaarprocedure ook de zogeheten verduidelijkingsfunctie heeft toegekend. Zeker bij complexe en onduidelijke verzoeken – zelfs na overleg met de indiener - is dit van groot belang. Juist als wij oog hebben voor alle bij het besluit Alle Wob-besluiten worden openbaar gepubliceerd op de provinciale website. https://www.zeeland.nl/loket/wob-verzoeken Door kennis te nemen van deze publicaties kunt u invulling geven aan uw controlerende rol. Voor meer inhoudelijke informatie over het proces verwijzen wij u graag naar de Zicht op Beleid sessie over de Wob en de Wet open overheid die dit jaar in samenspraak met de griffie zal worden georganiseerd.

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter
p/a de statengriffie
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Protocol geheimhouding	98254		

Middelburg, 22 oktober 2021

Geachte voorzitter,

Naar aanleiding van het rapport van de rekenkamer Zeeland over de uitwisseling van geheime informatie tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten hebben uw staten besloten dat het beleidskader geëvalueerd en geactualiseerd dient te worden.

Om te komen tot een beleidskader dat meerdere jaren houdbaar is, dient de actualisatie van het protocol geheimhouding in samenhang met de implementatie van de Wet open overheid (hierna: Woo) en de aanpassingen in de Provinciewet op het onderdeel geheimhouding te worden gezien. Deze wetswijzigingen gaan een wezenlijke impact hebben op het protocol geheimhouding, daarom zal deze brief de wijzigingen verder toelichten. Derhalve is het wenselijk om te wachten met het afronden van het actualiseren van het protocol geheimhouding tot begin 2022. Voor de evaluatie van het protocol geheimhouding geldt dat deze eind 2021 zal worden afgerond.

Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur

Het wetsvoorstel "*Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur*" wordt naar verwachting nog dit najaar behandeld in de Tweede Kamer en de Senaat. Als het wetsvoorstel wordt aangenomen dan leidt dit tot een aanpassing van de Gemeentewet per maart 2022 zodat deze van kracht is voor de gemeenteraadsverkiezingen. De verwerking in de Provinciewet vindt naar verwachting gelijktijdig plaats of bij de Provinciale Statenverkiezingen in 2023.

Bij integriteit en goed bestuur speelt het omgaan met informatie een belangrijke rol. In de informatiestroom tussen de drie provinciale bestuursorganen (Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning) is openbaarheid het uitgangspunt.

In het wetsvoorstel *bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur* wordt één centraal (beknopt) geheimhoudingshoofdstuk voorgesteld voor de drie provinciale bestuursorganen. Als onderdeel van het wetsvoorstel verandert het proces waarop geheime informatie wordt uitgewisseld tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten. Zo wijzigen de procedures voor het bekrachtigen van geheimhouding en de bevoegdheid voor de commissaris van de Koning om geheimhouding op te leggen. Aanvullend wordt de gelijke informatiepositie van leden van Provinciale Staten beter geborgd.

Omdat het wetsvoorstel doorwerkt in het provinciale beleidskader voor uitwisseling van geheim informatie is het aan te bevelen om te wachten met een herziening van dit kader tot het moment dat de wet is aangenomen.

Wet open overheid

Op 5 oktober 2021 heeft de Eerste Kamer het initiatiefwetsvoorstel Woo aangenomen. Dit betekent dat de Woo naar alle waarschijnlijkheid in het tweede kwartaal van 2022 in werking zal treden. Naast de beoogde wijzigingen in de Provinciewet, zullen er met de inwerkingtreding van de Woo ook een aantal extra aanpassingen in het protocol geheimhouding doorgevoerd moeten worden.

Op dit moment vormt artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob) samen met de van toepassing zijnde artikelen uit de Provinciewet, en de Algemene wet bestuursrecht het juridisch kader voor geheimhouding in het verkeer tussen de drie provinciale bestuursorganen: Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten en de commissaris van de Koning. Op grond van de uitzonderingsgronden genoemd in artikel 10 van de Wob, kan geheimhouding worden opgelegd en bekrachtigd. Met de inwerkingtreding van de Woo zal de systematiek van absolute en relatieve uitzonderingsgronden gehandhaafd blijven, maar zullen de uitzonderingsgronden gedeeltelijk wijzigen. Enkele nieuwe relatieve weigeringsgronden worden namelijk met de Woo geïntroduceerd. Hiernaast beoogt de Woo een transparantere en meer actief openbaar makende overheid dan het geval is onder de huidige Wob.

Al met al, zal ook dit initiatiefwetsvoorstel op verschillende belangrijke onderdelen door gaan werken in het protocol geheimhouding.

Ook in andere overlegvormen en gremia zal de Woo het nodige effect hebben. Zo wordt, met het oog op een eenduidige aanpak, ook in IPO-verband gesproken over de Woo en bijbehorende consequenties voor werkwijzen en processen.

Via een zicht op beleid sessie informeren wij u graag verder over de toepassing van de Woo en de wijzigingen die dit met zich mee brengt. Mede naar aanleiding van verzoeken uit de commissie Integriteit en de Audit commissie, wordt via de Agendacommissie reeds naar een datum gezocht voor deze zicht op beleid sessie.

Voortgang aanbevelingen Rekenkamer

Voor de andere aanbevelingen die destijds door de Rekenkamer zijn gedaan, geldt dat reeds recht is gedaan aan deze aanbevelingen, dan wel dat de benodigde acties hiervoor in werking zijn gezet.

Als het gaat om de periodiciteit van opheffen van geheimhouding, wordt twee keer per jaar een toets uitgevoerd op het al dan niet opheffen van de geheime stukken. Indien het opheffen van geheimhouding mogelijk is, wordt dit middels een Statenvoorstel aan uw staten voorgelegd. Voor de stukken waarvoor de geheimhouding wordt verlengd, geldt dat deze met de juiste wettelijke argumentatie geregistreerd blijven als zijnde geheim. Deze wettelijke argumentatie wordt al bij het opleggen van geheimhouding op juistheid getoetst. Hierbij wordt ook expliciet uitgevraagd tot wanneer het stuk geheim dient te blijven, zodat stukken niet langer dan nodig onder geheimhouding blijven liggen.

Een tweede aanbeveling van de Rekenkamer, namelijk het overwegen of de wettelijke mogelijkheden voor het werken met geheimhouding in het verkeer tussen Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten en de commissaris van de Koning moeten worden uitgebreid in het protocol, zal worden meegenomen in de actualisatie van het protocol begin volgend jaar.

Aan de aanbeveling van de Rekenkamer over het nagaan van veilige methoden voor het digitaal ontsluiten van geheime informatie is reeds recht gedaan. Sinds september 2020 wordt gewerkt met digitale ter inzagelegging van geheime stukken.

Met de uitvoering van de evaluatie (eind 2021) en de actualisatie (begin 2022) van het protocol, wordt opvolging gegeven aan de aanbeveling van de Rekenkamer om het beleidskader te evalueren en actualiseren.

Datzelfde geldt voor de vijfde en laatste aanbeveling van de Rekenkamer. Door het expliciet meenemen van de Woo in de actualisatie, wordt geheimhouding afgewogen tegen transparantie, mede in het licht van de cultuurverandering die de aanstaande Woo vraagt.

Hopende u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Aan de voorzitter van Provinciale Staten van de Provincie Zeeland
p.a. statengriffie
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Onderwerp
Draaiboek tolvrije
Westerscheldetunnel

Zaaknummer
98069

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 15 oktober 2021

Geachte voorzitter,

In onze brief "tolvrije Westerscheldetunnel" (*kenmerk 73831*) d.d. 8 juli 2021 hebben wij u geïnformeerd over het bestuurlijk overleg dat op 6 juli 2021 plaats vond van de toenmalige minister Van Nieuwenhuizen en gedeputeerde Van der Maas. Bij dit overleg is afgesproken dat het ministerie Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en de Provincie Zeeland de daarop volgende maanden middels een draaiboek in kaart brengen welke stappen gezet moeten worden indien een nieuw kabinet besluit tot het eerder tolvrij maken van de Westerscheldetunnel.

Op 14 oktober 2021 vond een constructief bestuurlijk overleg plaats van minister Visser (IenW) en gedeputeerde Van der Maas waarbij het draaiboek tolvrije Westerscheldetunnel is vastgesteld. Middels de voorliggende brief informeren wij u over de uitkomsten van dit draaiboek (**bijlage**).

Draaiboek tolvrije Westerscheldetunnel

Door het ministerie IenW en de Provincie Zeeland is in goede samenwerking de afgelopen maanden in kaart gebracht welke stappen gezet moeten worden indien een nieuw Kabinet besluit tot het eerder tolvrij maken van de Westerscheldetunnel. De NV Westerscheldetunnel en Rijkswaterstaat zijn betrokken bij dit overleg. Daarbij zijn zowel de financiële/fiscale, juridische en personele/organisatorische aspecten in kaart gebracht. Met betrekking tot de fiscale aspecten is gebruik gemaakt van de expertise van Deloitte.

Uit het draaiboek blijkt dat het wegnemen van de tolheffing naar verwachting zal leiden tot een toename van het verkeer op het traject van de Westerscheldetunnel en tot gewijzigde verkeersstromen op omliggende (hoofd-)wegen. Aan de hand van een verkeersmodel dienen de effecten op het betreffende verkeersnetwerk in kaart te worden gebracht. Afhankelijk van de uitkomsten van dit verkeersmodel dienen mogelijk maatregelen te worden getroffen op het gebied van milieu (stikstofdepositie, luchtkwaliteit, geluidshinder) en verkeersveiligheid. Pas hierna kan de tunnel tolvrij worden.

Uit het draaiboek blijkt dat, indien het Kabinet op korte termijn een positief besluit neemt over het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel en hiervoor de benodigde financiële middelen beschikbaar stelt, de Westerscheldetunnel uiterlijk per 1 juli 2025 tolvrij wordt. Het snelste scenario in het draaiboek laat zien dat ook 1 januari 2023 mogelijk is. Om die datum te halen, dienen de mogelijke noodzakelijke mitigerende maatregelen in het kader van milieu zijn vergund én gerealiseerd. De Provincie Zeeland streeft ernaar de tunnel zo snel mogelijk tolvrij te maken, afhankelijk van het verloop van mogelijke juridische beroepsprocedures. Een indicatie van de verschillende processtappen is weergegeven in de infographic in hoofdstuk 2 van het draaiboek.

Indien het Kabinet besluit tot het zo spoedig mogelijk tolvrij maken van de Westerscheldetunnel, derft de NV Westerscheldetunnel inkomsten. Deze kunnen door het Rijk worden gecompenseerd middels een scenario van schaduwtol. In dit scenario betaalt het Rijk in feite de tol aan de NV Westerscheldetunnel die niet langer in rekening wordt gebracht aan de gebruikers. Voordat het tolvrij maken van de tunnel geëffectueerd kan worden, moeten aanvullende acties worden ondernomen: o.a. het opstellen van een bestuursovereenkomst tussen de NV Westerscheldetunnel, het Rijk en de provincie Zeeland, afstemming met de belastingdienst, het opstellen van een sociaal plan en het aanpassen van het toplein om de verkeersstromen te reguleren.

Vervolgproces

Tijdens het Tweeminutendebat MIRT op 24 juni 2021 zijn door de Kamer twee moties aangenomen over het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel. In de motie van het lid Stoffer c.s.¹ wordt de regering verzocht om met de Provincie Zeeland in gesprek te gaan over de uitkomsten van de onderzoeken over het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel en te bezien of er nog verdere voorbereidingen kunnen worden getroffen ten behoeve van besluitvorming over een mogelijke dekking door een nieuw Kabinet.

In de motie van de leden Alkaya en Van der Plas² wordt de regering verzocht de tolheffing zo spoedig mogelijk te beëindigen en de dekking hiervoor bijvoorbeeld te zoeken in de onderuitputting of annulering van infrastructurele projecten waarvoor geen of gering draagvlak bestaat.

Wij zijn blij met de positieve standpunten van de diverse politieke partijen ten aanzien van een tolvrije tunnel, de aangenomen moties in de Kamer en de constructieve samenwerking met het ministerie IenW in de uitvoering van de motie Stoffer c.s.

Het draaiboek tolvrije Westerscheldetunnel schetst inzicht in de benodigde processtappen die genomen moeten worden om te komen tot een tolvrije Westerscheldetunnel. Wij doen een beroep op het nieuwe Kabinet om voldoende financiële middelen ter beschikking te stellen om, aan de hand van het vastgestelde draaiboek tolvrije Westerscheldetunnel, een volwaardig tolvrije Westerscheldetunnel zo spoedig mogelijk te realiseren. Wij pleiten er dan ook voor een tolvrije Westerscheldetunnel in het regeerakkoord op te nemen met daarbij de beoogde ingangsdatum van 1 januari 2023 en uiterlijk 1 juli 2025.

Een spoedige tolvrije tunnel kan het ervaren gevoel van onrechtvaardigheid wegnemen over het (sinds 2003) moeten betalen van tol, terwijl er geen alternatieve Nederlandse route is en het daarmee een onvrijwillige keuze is. Het Westerscheldetunnel tracé wijkt daarmee af van mogelijke andere toekomstige tolprojecten in Nederland waar wel een alternatieve route mogelijk is en er daarmee een vrijwillige keuze is voor de gebruiker. Dit gevoel van onrechtvaardigheid leeft in Zeeland en met name in Zeeuws-Vlaanderen. Tijdens een rondetafelgesprek van de Commissie voor IenW op 3 juni 2021 hebben bestuurders, ondernemersverenigingen, de havens en Stichting Zeeland Tolvrij de wens om de tunnel eerder tolvrij te maken nader onderbouwd.

¹ Kamerstukken II 2020/21, 35570 A, nr. 64

² Kamerstukken II 2020/21, 35570 A, nr. 67

In overleg met het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) hebben wij een tolvrije Westerscheldetunnel onder de aandacht gebracht bij de formatietafel, passend bij en in de context met de bredere Zeeuwse lobbyinzet. Ook na de formatie zullen wij samen met de gemeente Terneuzen, het OZO en andere stakeholders richting het Kabinet en de Tweede Kamer blijven lobbyen om, met voldoende financiële middelen vanuit het Rijk, de Westerscheldetunnel zo spoedig mogelijk tolvrij te maken.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlage: Draaiboek tolvrije Westerscheldetunnel

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

DRAAIBOEK TOLVRIJE WESTERSCHELDETUNNEL

INHOUDSOPGAVE

1. AANLEIDING EN SAMENVATTING	3
2. INFOGRAPHIC	5
3. AANPAK EN UITGANGSPUNTEN	6
4. UITWERKING DEELASPECTEN	7
4.1. Financieel / Fiscaal	7
4.1.1. Inleiding	7
4.1.2. Schaduwtoel	7
4.1.3. Alternatieven	9
4.2. Juridisch	9
4.2.1. Inleiding	9
4.2.2. Aanpassen ministeriële regeling	9
4.2.3. Eventuele aanpassingen wegennet	10
4.3. Personeel & organisatie N.V. Westerscheldetunnel	10
4.3.1. Gevolgen voor medewerkers	10
4.3.2. Contracten	11
5. CONCLUSIE	12

1. AANLEIDING EN SAMENVATTING

Op 24 november 2020 is de motie Schonis¹ aangenomen, waarin de regering wordt verzocht om in overleg met de regio te laten onderzoeken wat de sociale en economische effecten zijn van een tolvrije Westerscheldetunnel op Zeeuws-Vlaanderen en op Zeeland als geheel, en om in samenspraak met de regio onderzoek te doen naar de financiële mogelijkheden om de Westerscheldetunnel tolvrij te maken, hierbij te kijken naar verschillende bekostigingsmodellen en de Kamer hierover te informeren ten behoeve van de aanstaande kabinetsformatie. Naar aanleiding van deze motie hebben het Rijk en de regio in samenspraak twee onderzoeksopdrachten uitgezet. De eindrapporten hiervan zijn op 8 april 2021 naar de Kamer gestuurd: “Onderzoek sociale en economische effecten tolvrije Westerscheldetunnel” (Ecorys) en “Tolvrije Westerscheldetunnel, onderzoek financiële mogelijkheden en bekostigingsmodellen” (Rebel Group).

Naar aanleiding van deze twee onderzoeksrapporten heeft de Commissie voor Infrastructuur en Waterstaat op donderdag 3 juni 2021 in een rondetafelgesprek gesproken met wetenschappers, bestuurders, ondernemersverenigingen, de havens en Stichting Zeeland Tolvrij over de mogelijkheden en de voor- en nadelen van het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel.

Tijdens het Tweeminutendebat MIRT op 24 juni 2021 zijn twee moties aangenomen over het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel. In de motie van het lid Stoffer c.s.² wordt de regering verzocht om met de provincie Zeeland in gesprek te gaan over de uitkomsten van de onderzoeken over het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel en te bezien of er nog verdere voorbereidingen kunnen worden getroffen ten behoeve van besluitvorming over een mogelijke dekking door een nieuw kabinet. In de motie van de leden Alkaya en Van der Plas³ wordt de regering verzocht de tolheffing zo spoedig mogelijk te beëindigen en de dekking hiervoor bijvoorbeeld te zoeken in de onderuitputting of annulering van infrastructurele projecten waarvoor geen of gering draagvlak bestaat.

In reactie op deze moties heeft de Minister van Infrastructuur en Waterstaat aan de Kamer⁴ geschreven dat ter uitvoering van de motie van het lid Stoffer, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en de provincie Zeeland gezamenlijk de komende periode in kaart brengen welke stappen gezet moeten worden, indien door het nieuwe kabinet wordt besloten tot het vervroegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel. Dit zal resulteren in een draaiboek voor de noodzakelijke activiteiten. Het voorliggende document geeft invulling aan deze toezegging.

Het ministerie van IenW en de provincie Zeeland hebben de afgelopen maanden in een ambtelijke werkgroep gezamenlijk in kaart gebracht welke stappen gezet moeten worden indien een nieuw kabinet besluit tot het eerder tolvrij maken van de tunnel. Daarbij zijn de financiële/fiscale, juridische en personele/organisatorische aspecten in kaart gebracht. Rijkswaterstaat (als onderdeel van het ministerie) en de N.V. Westerscheldetunnel zijn betrokken bij deze werkgroep.

¹ Kamerstukken 2020/21, 35570 XII, nr. 41.

² Kamerstukken II 2020/21, 35570 A, nr. 64.

³ Kamerstukken II 2020/21, 35570 A, nr. 67.

⁴ Kamerstukken II 2020/21, 35570 A, nr. 90.

Figuur 1, kaartbeeld van de tunnel

De werkgroep adviseert het referentietarief op nihil te stellen. Daarmee wordt de tunnel voor de gebruiker gratis. Dit kan door het tarief in de “Vaststellingsregeling eerste referentietarief N.V. Westerscheldetunnel” op nihil te stellen door middel van een ministeriële regeling. De vigerende Tunnelwet Westerscheldetunnel blijft daarbij ongewijzigd in stand. Een onderdeel van de procedure om te komen tot een ministeriële regeling is het in kaart brengen van de neveneffecten die verwacht worden door dit besluit.

Het wegnemen van de tolheffing zal naar verwachting leiden tot een toename van het verkeer op het traject van de Westerscheldetunnel en tot gewijzigde verkeersstromen op omliggende (hoofd-)wegen. Aan de hand van een verkeersmodel dienen de effecten op het betreffende verkeersnetwerk in kaart te worden gebracht. Afhankelijk van de uitkomsten van dit verkeersmodel dienen mogelijk maatregelen te worden getroffen op het gebied van milieu (stikstofdepositie, luchtkwaliteit, geluidshinder) en verkeersveiligheid. Dit kan aanzienlijke aanvullende kosten opleveren. Pas na uitvoering hiervan kan de tunnel tolvrij worden.

Indien door een nieuw kabinet besloten wordt tot het zo spoedig mogelijk tolvrij maken van de Westerscheldetunnel, derft de N.V. Westerscheldetunnel inkomsten. Deze kunnen door het Rijk worden gecompenseerd. Daarbij adviseert de werkgroep een scenario van schaduwtol. In dit scenario betaalt het Rijk in feite de tol aan de N.V. Westerscheldetunnel die niet langer in rekening wordt gebracht aan de gebruikers.

Voordat het tolvrij maken van de tunnel geëffectueerd kan worden, moeten aanvullende acties worden ondernomen, zoals het opstellen van een bestuursovereenkomst tussen de N.V. Westerscheldetunnel, het Rijk en de provincie Zeeland, afstemming met de Belastingdienst, het opstellen van een sociaal plan en het aanpassen van het tolplein om de verkeersstromen te reguleren.

2. INFOGRAPHIC

3. AANPAK EN UITGANGSPUNTEN

Het ministerie van IenW en de provincie Zeeland hebben de afgelopen maanden in een ambtelijke werkgroep gezamenlijk in kaart gebracht welke stappen gezet moeten worden indien een nieuw kabinet besluit tot het eerder tolvrij maken van de Westerscheldetunnel. Daarbij zijn de financiële/fiscale, juridische en personele/organisatorische aspecten in kaart gebracht. Rijkswaterstaat (als onderdeel van het ministerie) en de N.V. Westerscheldetunnel zijn ook betrokken bij deze werkgroep. Op specifieke onderdelen is gebruik gemaakt van expertise van externe adviesbureaus.

Aan de hand van het draaiboek kan het nieuwe kabinet samen met de provincie Zeeland een besluit nemen over het tolvrij maken van de tunnel.

Door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland zijn in gezamenlijkheid de volgende uitgangspunten bij dit draaiboek gedefinieerd:

- Zo spoedig mogelijk een tolvrije Westerscheldetunnel; dat wil zeggen: de gebruiker betaalt € 0,00;
- De financiële dekking hiervan wordt betrokken bij de kabinetsformatie;
- Overdracht wegbeheer traject Westerscheldetunnel van de provincie Zeeland naar Rijkswaterstaat medio maart 2033, conform bestaande afspraken;
- Kosten die na 2033 vallen en nu naar voren komen zijn voor het Rijk (bijvoorbeeld herinrichten tolplein);
- Streven naar behoud van werkgelegenheid in Zeeland. Zo spoedig mogelijk duidelijkheid bieden aan personeel Westerscheldetunnel.

4. UITWERKING DEELASPECTEN

4.1. FINANCIËEL / FISCAAL

4.1.1. Inleiding

De provincie Zeeland is enig aandeelhouder van de N.V. Westerscheldetunnel. De N.V. Westerscheldetunnel is economisch eigenaar van de Westerscheldetunnel en exploiteert deze op basis van tolheffing. De basis voor deze exploitatie is gelegen in de vigerende Tunnelwet Westerschelde. Op basis van deze wet ontvangt de N.V. Westerscheldetunnel tol voor voertuigen die van de Westerscheldetunnel gebruik maken. De tunnel is in 2003 in gebruik genomen en vanaf dat moment wordt er door de gebruikers tol betaald.

De N.V. Westerscheldetunnel zorgt voor het onderhoud van de tunnel en draagt alle andere kosten die verband houden met de instandhouding en exploitatie van de Westerscheldetunnel. Daarbij wordt jaarlijks een exploitatieoverschot behaald dat via dividend wordt uitgekeerd aan de provincie Zeeland. Dit dividend wordt door de provincie Zeeland gebruikt voor het dekken van de financiële lasten die verband houden met de Westerscheldetunnel en de Sluiskiltunnel. Er worden geen aanvullende bijdragen van bijvoorbeeld het Rijk ontvangen.

Na de beëindiging van de vigerende Tunnelwet Westerschelde (per 13 maart 2033) zal de Westerscheldetunnel door de N.V. Westerscheldetunnel worden overgedragen aan het Rijk. De overdracht zal plaatsvinden voor € 1,- en Rijkswaterstaat zal het beheer en onderhoud van de Westerscheldetunnel vanaf dat moment overnemen.

Uitgangspunt in het voorliggende draaiboek is dat in lijn met de aangenomen moties in de Tweede Kamer de Westerscheldetunnel zo spoedig mogelijk tolvrij wordt. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de benodigde financiële middelen worden vrijgemaakt bij de kabinetsformatie.

Door het adviesbureau Rebel Group is berekend⁵ dat in het geval de Westerscheldetunnel per 1 januari 2022 tolvrij wordt, eenmalig een bedrag van € 340 miljoen benodigd is. Een andere mogelijkheid is dat dit bedrag in termijnen van ca. € 30 miljoen per jaar wordt betaald in de periode van 2022 t/m 2033. Indien de Westerscheldetunnel later dan 1 januari 2022 tolvrij wordt gemaakt daalt het benodigde bedrag van € 340 miljoen naar rato (ca. € 30 miljoen per jaar), maar het precieze bedrag moet berekend worden op het moment dat de tunnel tolvrij wordt. Alle bovengenoemde bedragen zijn exclusief btw.

4.1.2. Schaduwtol

De exacte uitwerking van de te kiezen financiële constructie zal met de Belastingdienst moeten worden afgestemd als de Westerscheldetunnel vervroegd tolvrij gemaakt wordt. Op dit moment lijkt zogenoemde schaduwtol de preferente financiële constructie om voor dekking van het wegvallen van de inkomsten (bij het vervroegd tolvrij worden van de Westerscheldetunnel) te zorgen. Bij schaduwtol betaalt het Rijk in feite de tol aan de

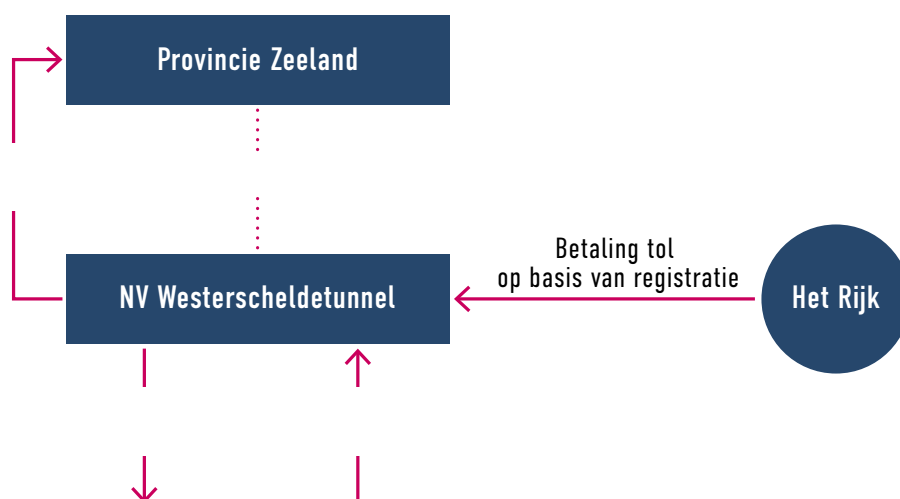
⁵ Rapport Rebel Group: "Tolvrije Westerscheldetunnel, onderzoek financiële mogelijkheden en bekostigingsmodellen" d.d. 1 april 2021.

N.V. Westerscheldetunnel die niet langer in rekening wordt gebracht aan de gebruikers.⁶ Voor ieder passerend voertuig wordt door N.V. Westerscheldetunnel een vergoeding in rekening gebracht aan het Rijk op basis van een voertuigregistratie. Hierbij wordt uitgegaan van een maximumbijdrage vanuit het Rijk van € 340 miljoen (bij een tolvrije tunnel vanaf 2022). De N.V. Westerscheldetunnel keert jaarlijks haar resultaat door middel van dividend uit aan de provincie Zeeland ter dekking van haar jaarlijkse lasten gerelateerd aan de Westerscheldetunnel en de Sluiskiltunnel.

De betaling van deze schaduwtol door het Rijk aan de N.V. Westerscheldetunnel wordt voor de btw aangemerkt als een 'derde betaling'. N.V. Westerscheldetunnel presteert⁷ nog steeds aan de gebruikers van de Westerscheldetunnel, maar de verschuldigde vergoeding wordt betaald door een derde (in dit geval het Rijk). Deze bijdrage blijft dan ook belast met 21% btw. Over de betalingen van de tol door het Rijk zal zodoende btw moeten worden afgedragen. In dit scenario blijft de N.V. Westerscheldetunnel btw-ondernemer. Er doet zich in feite geen wijziging voor in de prestaties die de N.V. Westerscheldetunnel verricht. De btw op (onderhouds)-kosten mag door de N.V. Westerscheldetunnel in aftrek worden gebracht. Een ander voordeel van dit scenario is dat een directe afwaardering van de balans (impairment van de vaste activa) van de N.V. Westerscheldetunnel niet aan de orde is.

Op het moment dat het Rijk in totaal maximaal € 340 miljoen (exclusief btw) heeft betaald aan schaduwtol zullen de betalingen stoppen. Dat betekent dat de N.V. Westerscheldetunnel vanaf dat moment geen prestaties meer verricht tegen vergoeding en dat vanaf dat moment niet langer ondernemer is voor de btw. De btw op de onderhoudskosten komt vanaf dat moment dan ook niet langer voor aftrek in aanmerking. Om btw-nadeel te voorkomen moet de tunnel dan ook worden overgedragen aan het Rijk zodra de schaduwtol volledig is betaald. Deze overdracht is niet belast met btw.

Schaduwtol

⁶ De herkomst van de financiële middelen maakt onderdeel uit van de politieke besluitvorming. Het is niet bepaald dat het Rijk de (enige) financier zal zijn.

⁷ De N.V. Westerscheldetunnel zorgt voor het onderhoud van de tunnel en draagt alle andere kosten die verband houden met de instandhouding en exploitatie van de Westerscheldetunnel.

4.1.3. Alternatieven

Inzake het zo spoedig mogelijk tolvrij maken van de Westerscheldetunnel zijn op basis van de geformuleerde uitgangspunten ook alternatieve scenario's uitgedacht.

1. Een storting van het Rijk aan de Provincie Zeeland, met als optie:

- a) Betaling van een eenmalig bedrag van € 340 miljoen. De provincie Zeeland stort jaarlijks een bedrag van € 15 miljoen door aan N.V. Westerscheldetunnel ter dekking van haar jaarlijkse lasten;
- b) Betaling van een vast bedrag van € 30 miljoen per jaar. De provincie Zeeland stort jaarlijks een bedrag van € 15 miljoen door aan de N.V. Westerscheldetunnel.

2. Een storting van het Rijk aan de N.V. Westerscheldetunnel met als optie:

- a) Betaling van een eenmalig bedrag van € 340 miljoen. De N.V. Westerscheldetunnel keert jaarlijks een dividend uit van € 15 miljoen aan de provincie Zeeland ter dekking van haar jaarlijkse lasten gerelateerd aan de Westerscheldetunnel en de Sluiskiltunnel.
- b) Betaling van een vast bedrag van € 30 miljoen per jaar. De N.V. Westerscheldetunnel keert jaarlijks een dividend uit van € 15 miljoen aan de provincie Zeeland.

Door Deloitte zijn de fiscale gevolgen van de hiervoor beschreven scenario's onderzocht.⁸ Uit dit onderzoek blijkt dat er vanuit fiscaal opzicht op het vlak van zowel staatssteun, vennootschapsbelasting als dividendbelasting geen voorkeursscenario is. Voor wat betreft de btw is dit wel het geval. In de alternatieve scenario's ontstaat er een aanvullende btw-last, omdat de N.V. Westerscheldetunnel hierbij de btw op (onderhouds)kosten niet langer in aftrekking mag brengen.

4.2. JURIDISCH

4.2.1. Inleiding

De grondslag voor het heffen van tol in de Westerscheldetunnel is vastgelegd in de vigerende Tunnelwet Westerschelde. In deze wet, die per 13 maart 2033 vervalt, zijn de kaders vastgelegd waarbinnen de toltarieven dienen te worden vastgesteld. Onder de Tunnelwet hangt de "Vaststellingsregeling maximum referentietarief N.V. Westerscheldetunnel".

Om de Westerscheldetunnel zo spoedig mogelijk tolvrij te maken kan het referentietarief op nihil te worden gesteld door middel van een wijziging van de Vaststellingsregeling. De vigerende Tunnelwet Westerscheldetunnel blijft daarbij ongewijzigd in stand.

4.2.2. Aanpassen ministeriële regeling

Een onderdeel van de procedure om te komen tot een wijziging van de Vaststellingsregeling is het in kaart brengen van de gevolgen die verwacht worden door dit besluit. Dit in het kader van zorgvuldige besluitvorming en de noodzakelijke belangenafweging.

⁸ Rapport Deloitte: "Fiscale analyse van het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel" d.d. september 2021".

Aan de hand van een verkeersmodel dienen de effecten van het tolvrij maken van de tunnel op het betreffende verkeersnetwerk in kaart te worden gebracht. Indien uit dit verkeersmodel blijkt dat sprake is van een toename van het verkeer als gevolg van het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel, dient aanvullend onderzoek plaats te vinden omtrent met name stikstofdepositie, luchtkwaliteit en geluidshinder. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek zijn mogelijk maatregelen wenselijk of noodzakelijk om deze negatieve effecten te compenseren of te mitigeren. Of deze negatieve effecten zich manifesteren is met name afhankelijk van de verwachte toename van het aantal verkeersbewegingen als gevolg van het tolvrij maken van de tunnel. Mogelijk zijn vergunningen of andere toestemmingen noodzakelijk in verband met de te verwachten effecten.

Afhankelijk van de mate waarin negatieve effecten als gevolg van het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel worden verwacht, vergt dit de nodige tijd om dit juridische proces zorgvuldig te doorlopen. Met name het in kaart brengen van de mogelijke negatieve gevolgen van stikstof en het daarbij doorlopen van mogelijke beroepsprocedures tot aan de Raad van State kan de nodige tijd vergen. Een indicatie van de termijnen van de verschillende processtappen is weergegeven in de infographic in hoofdstuk 2.

4.2.3. Eventuele aanpassingen wegennet

Naar verwachting zal het eerder tolvrij maken van de Westerscheldetunnel leiden tot een toename van het verkeer op het traject Westerscheldetunnel en tot gewijzigde verkeersstromen op omliggende (hoofd-)wegen in Nederland en België.

Aan de hand van een verkeersmodel dienen de effecten op het verkeersnetwerk in zuidwest Nederland met het grensoverschrijdend verkeer in kaart gebracht te worden. Afhankelijk van de uitkomst van dit verkeersmodel, moeten mogelijk maatregelen worden getroffen op het gebied van milieu (stikstofdepositie, luchtkwaliteit, geluidshinder) en verkeersveiligheid.

Indien er door het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel aanpassingen nodig zijn aan het hoofdwegennet (bijvoorbeeld A58 en N254), dan kan het nodig zijn om een (vervroegd) MIRT-onderzoek te starten over de gevolgen van de toename van het verkeer voor het wegennet. Als dit zou leiden tot maatregelen waardoor de capaciteit dient te worden vergroot tussen twee aansluitingen of knooppunten, dan is aanvullende besluitvorming nodig. Afhankelijk van de planning is er een tracébesluit of een projectbesluit nodig. Zijn er aanpassingen nodig aan het onderliggende wegennet dan is er mogelijk aanvullende ruimtelijke besluitvorming nodig op provinciaal of gemeentelijk niveau.

4.3. PERSONEEL & ORGANISATIE N.V. WESTERSCHELDETUNNEL

4.3.1. Gevolgen voor medewerkers

De consequenties van het vervroegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel treffen de tolgaarden en de medewerkers van Movenience (beheerders van t-tag, automatisch tolsysteem), omdat het bedrijf zonder de dienstverlening aan de Westerscheldetunnel niet levensvatbaar is. Het gaat concreet om 18 fte. / 23 medewerkers met een loonsom (inclusief werkgeverslasten) van € 17,6 mln. in de periode 2022–2033.

Daarnaast verliezen ook 11 fte. / 21 uitzendkrachten hun (weliswaar tijdelijke) baan. Financieel heeft dit geen consequenties, maar het verlies van arbeidsplaatsen voor deze mensen mag niet onbenoemd blijven.

Het vervroegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel zou betekenen dat de betrokken medewerkers niet langer verzekerd zijn van een baan tot aan 2033, terwijl dat tot voorheen wel het perspectief was.

In het rapport van Rebel Group is een raming van de afvloeiingskosten (per 2022) van € 0,8 mln. opgenomen, specifiek voor de tolgaarders en de medewerkers van Movenience. De daadwerkelijke uitkomst hangt af van de opstelling van een sociaal plan dat met de vakbonden FN.V. en CN.V. moet worden afgesloten.

4.3.2. Contracten

De beëindiging van tolheffing bespaart kosten, omdat niet langer systemen onderhouden en actueel hoeven te worden gehouden en omdat er geen onderhoud meer nodig is op het tolplein. Voor de uitvoering van de tolheffing heeft de N.V. Westerscheldetunnel een aantal overeenkomsten met derden gesloten. Het gaat daarbij (geanonimiseerd) om contracten met betrekking tot:

- het ter beschikking stellen van uitzendkrachten;
- het onderhoud van het tolsysteem, zowel de front- als de backoffice, als het databasebeheer;
- de inhuur van technische ondersteuning op het tolplein;
- het onderhoud van de laaninformatiepanelen;
- de geautomatiseerde kluismachine en de buizenpost;
- de transactieverwerking van credit-, debit- en tankkaarten;
- het waardevervoer en geldverwerking.

In de contracten is over het algemeen een opzegtermijn van 3 maanden opgenomen, waardoor naar verwachting nauwelijks frictiekosten te verwachten zijn.

5. CONCLUSIE

Indien er wordt besloten tot het vervroegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel, adviseert de werkgroep het referentietarief op nihil te stellen. Dit kan door het tarief in de “Vaststellings-regeling eerste referentietarief N.V. Westerscheldetunnel” op nihil te stellen door middel van een ministeriële regeling. De vigerende Tunnelwet Westerscheldetunnel blijft daarbij ongewijzigd in stand. Een onderdeel van de procedure om te komen tot een ministeriële regeling is het in kaart brengen van de neveneffecten die verwacht worden door dit besluit. Het wegnemen van de tolheffing zal naar verwachting leiden tot een toename van het verkeer op het traject van de Westerscheldetunnel en tot gewijzigde verkeersstromen op omliggende (hoofd-)wegen. Aan de hand van een verkeersmodel dienen de effecten op het betreffende verkeersnetwerk in kaart te worden gebracht. Afhankelijk van de uitkomsten van dit verkeersmodel dienen mogelijk maatregelen te worden getroffen op het gebied van milieu (stikstofdepositie, luchtkwaliteit, geluidshinder) en verkeersveiligheid. Dit kan aanzienlijke aanvullende kosten opleveren. Pas na uitvoering hiervan kan de tunnel tolvrij worden.

Indien door een nieuw kabinet besloten wordt tot het zo spoedig mogelijk tolvrij maken van de Westerscheldetunnel, derft de N.V. Westerscheldetunnel inkomsten. Deze kunnen door het Rijk worden gecompenseerd. Daarbij adviseert de werkgroep een scenario van schaduwtol. In dit scenario betaalt het Rijk in feite de tol aan de N.V. Westerscheldetunnel die niet langer in rekening wordt gebracht aan de gebruikers.

Voordat het tolvrij maken van de tunnel geëffectueerd kan worden, moeten aanvullende acties worden ondernomen, zoals: o.a. het opstellen van een bestuursovereenkomst tussen de N.V. Westerscheldetunnel, het Rijk en de provincie Zeeland, afstemming met de belastingdienst, het opstellen van een sociaal plan en het aanpassen van het toplein om de verkeersstromen te reguleren.

**Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat**
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
070 456 00 00

Provincie Zeeland
Provinciehuys, Abdij 6
4331 BK Middelburg
01 18 - 63 18 79

Van:
Aan: [Secretariaat Statengriffie](#)
Onderwerp: Fwd: Uitwerking motie Stoffer c.s. en motie Alkaya en Van der Plas
Datum: maandag 25 oktober 2021 13:47:02

Geachte leden van Provinciale Staten van Zeeland,

Via Gedeputeerde Staten van Zeeland (GS) ontvingen wij een afschrift van hun brief (kenmerk 98069 d.d.15 oktober 2021) aan u, inzake het draaiboek voor een tolvrije Westerscheldetunnel. Onderstaand ter kennisname onze bemerkingen en onze reactie naar de Vaste Kamercommissie I en W van onze stichting d.d. 24 oktober 2021.

Namens stichting Zeeland TOLVRIJ

Begin doorgestuurd bericht:

Onderwerp: Uitwerking motie Stoffer c.s. en motie Alkaya en Van der Plas

nieuwe logo rechthoek.JPG

Stichting Zeeland TOLVRIJ

Website: <https://www.zeelandtolvrij.nl/> Email: Info@zeelandtolvrij.nl

24 oktober 2021

Geacht Kamerlid,

De stichting Zeeland TOLVRIJ is vanaf maart 2020 actief aan het lobbyen voor een tolvrije tunnel. Sinds onze oprichting zijn een aantal moties en een amendement over het versneld tolvrij maken van de Westerscheldetunnel diverse keren onderwerp van gesprek geweest in uw Kamer.

Tijdens het Tweeminutendebat MIRT op 24 juni 2021 zijn door de Kamer twee moties aangenomen over het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel. De motie van het lid Stoffer c.s. vraagt om

duidelijk te maken welke stappen nodig zijn in een besluitvormingstraject. De motie van de leden Alkaya en Van der Plas dringt er op aan de tolheffing zo spoedig mogelijk te beëindigen.

Terwijl Provincie Zeeland in een brief (kenmerk 98069) een beroep doet op het nieuwe Kabinet om voldoende financiële middelen ter beschikking te stellen om, wijst Zeeland TOLVRIJ u er graag nogmaals op dat het Rijk het eerder geïnvesteerde bedrag in de tunnel volledig heeft terug ontvangen en daar bovenop ook een rendement heeft gerealiseerd van 543 miljoen euro. U heeft mogelijk gemaakt dat een privaatrechtelijke constructie (NV Westerscheldetunnel) tol mag heffen op de enige weg die Zeeuws Vlaanderen met overig Zeeland en Nederland verbindt.

De Provincie Zeeland pleit in dezelfde brief om een tolvrije Westerscheldetunnel in het regeerakkoord op te nemen met daarbij de beoogde ingangsdatum van 1 januari 2023 en uiterlijk 1 juli 2025. Het draaiboek, -opgesteld door ambtenaren van Rijkswaterstaat, Provincie Zeeland en de directie van NV Westerscheldetunnel-, schetst wel een erg lang traject om deze onrechtvaardige constructie te beëindigen. Wij zien de aangekondigde onderzoeken als een vertragingstactiek.

Als voorbeeld uit het draaiboek: "Aan de hand van een verkeersmodel dienen de effecten op het betreffende verkeersnetwerk in kaart te worden gebracht. Afhankelijk van de uitkomsten van dit verkeersmodel dienen mogelijk maatregelen te worden getroffen op het gebied van milieu (stikstofdepositie, luchtkwaliteit, geluidshinder) en verkeersveiligheid. Dit kan aanzienlijke aanvullende kosten opleveren. Pas na uitvoering hiervan kan de tunnel tolvrij worden."

Ons inziens zijn bij alle wegen die aangelegd zijn voldoende onderzoeken gedaan om in beeld te brengen wat milieueffecten zijn en heeft men rekening gehouden met de eindigheid van de tolheffing. Daarnaast zijn naar de te verwachten veranderingen in de verkeersstromen onderzoeken gedaan die zijn opgetekend door Ecorys in de MKBA die bij uitwerking van de motie van het voormalig lid Schonis c.s. eerder dit jaar het licht zag. Om vervolgens mogelijke aanpassingen aan de wegenstructuur op te voeren als voorwaarde om de tunnel tolvrij te maken gaat echt te ver. Zeeland TOLVRIJ heeft zich altijd uitgesproken tegen het bekostigen van infrastructuur buiten het beheersgebied van de NV Westerscheldetunnel. Nu er tunnels, wegen en viaducten zijn aangelegd met bijdragen uit de tolheffing nu nog eens zo iets te opperen kan echt niet.

Vanuit de Zeeland TOLVRIJ vragen wij u het begrip "zo snel mogelijk" in te vullen door de beoogde ingangsdatum op 1-1-2022 te zetten met als mogelijke uitloop uiterlijk 1-1-2023 en vertragende tussenstappen uit te sluiten.

Vrijwel onmiddellijke stopzetting van de tolheffing voorkomt ongewenste effecten waarmee de economie, onze ondernemers en onze inwoners, mee te maken krijgen wanneer tolheffing boven de

markt blijft hangen. Uitstel van investeringen, verhuisbewegingen, keuze van baan, alles hangt samen met de tolheffing. Het stopzetten daarvan kan niet wachten. Tijdens een rondetafelgesprek van de Commissie voor IenW op 3 juni 2021 hebben wetenschappers, bestuurders, werkgeversorganisaties, ondernemers, de haven en Zeeland TOLVRIJ u daarvan een helder beeld geschetst.

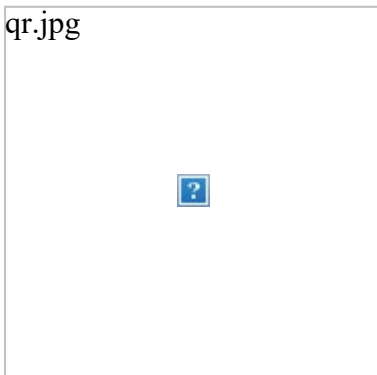
We vertrouwen op uw wijsheid.

Namens stichting Zeeland TOLVRIJ,

met vriendelijke groet,

P.S. Wij bevelen u via bijgaande qr-code of link u graag ons rapport "[GEDACHTEN ZIJN TOLVRIJ](#)" aan.

qr.jpg

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Wob-verzoek en beroepschrift PwC-rapport	97965		

Middelburg, 2 november 2021

Geachte voorzitter,

Middels deze brief willen wij u op de hoogte brengen van een tweetal brieven die in mandaat zijn verzonden door de voorzitter van Provinciale Staten in het kader van het Wob-verzoek PwC rapportage 'ontvlechting Evides'.

Besluiten

Gedeputeerde Staten hebben op de volledige PwC rapportage geheimhouding opgelegd in de vergadering van 3 november 2020. Dit is in de vergadering van 6 november 2020 bekrachtigd door Provinciale Staten. De managementsamenvatting van het rapport betreft een openbaar document.

Wob-verzoek

Op 28 mei 2021 is er een Wob-verzoek ontvangen. Hierin wordt het verzoek gedaan om het volledige PwC-rapport aan hem toe te zenden. Wegens bekrachtigde geheimhouding door Provinciale Staten op dit rapport, is er namens de voorzitter van Provinciale Staten een reactie verzonden op dit Wob-verzoek. Het verzoek tot informatie is middels de brief van 22 juni 2021 (zaaknummer: 63362) afgewezen. Dit besluit is gepubliceerd op de website: [Wob-verzoeken | Provincie Zeeland](#). Per abuis is deze brief verzonden aan het verkeerde huisnummer, waardoor de verzoeker van informatie niet tijdig op de hoogte is gebracht van de afwijzing op dit verzoek.

Beroepschrift

Als gevolg van het feit dat de verzoeker van informatie het besluit op het Wob-verzoek niet heeft ontvangen, hebben we op 30 september jl. een beroepschrift ontvangen tegen het niet tijdig nemen van een besluit via de Rechtbank Zeeland-West-Brabant (zaaknummer brief: BRE 21 / 4107 WOB). In reactie op deze brief is het besluit opnieuw verzonden, middels de brief zoals opgenomen in bijlage 1. Deze brief is tevens in afschrift verzonden aan de Rechtbank Zeeland-West-Brabant. De brief die op 22 juni is verzonden is hier als bijlage aan toegevoegd.

Op 26 oktober hebben Gedeputeerde Staten van Zeeland een brief ontvangen van de Rechtbank Zeeland-West-Brabant.

De rechtbank heeft het beroep vereenvoudigd behandeld. Het beroep is niet-ontvankelijk verklaard omdat er door de eiser voorafgaand aan het bezwaarschrift geen ingebrekestelling is verzonden aan de Provincie Zeeland. Hiermee is het onderzoek in deze zaak door de rechtbank gesloten.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen:

1. Brief aan verzoeker, beroepschrift Wob-rapport PwC incl. bijlage

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Beroep - WOB verzoek	97965		

Middelburg, 2 november 2021

Geachte heer ,

Op 30 september hebben wij via de Rechtbank Zeeland – West-Brabant een beroepschrift ontvangen tegen het niet tijdig nemen van een besluit (zaaknummer brief: BRE 21 / 4107 WOB).

Wij hebben uw verzoek tot informatie zoals ontvangen op 31 mei 2021, specifiek de PwC rapportage 'onderzoek ontvlechting Evides', op 22 juni 2021 afgewezen (zaaknummer: 63362). Het spijt ons u te moeten melden dat het besluit destijds per abuis is verzonden aan het verkeerde huisnummer, namelijk huisnummer 6 in plaats van huisnummer 68. Het besluit is op 22 juni 2021 wel geplaatst op de website van de Provincie Zeeland, zie: [Wob-verzoeken | Provincie Zeeland](#)

In de bijlage is ons besluit van 22 juni jl. alsnog opgenomen. Een afschrift van deze brief is tevens verzonden aan de Rechtbank Zeeland-West-Brabant.

Hopend u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Provinciale Staten,
Namens deze,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Bijlagen:

1. Besluit WOB-verzoek 22 juni 2021

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Wob-verzoek inzake ontvlechting Evides, PwC-rapportage			

Middelburg, 22 juni 2021

Geachte,

Naar aanleiding van uw verzoek van 28 mei 2021 tot het verstrekken van informatie inzake de PwC rapportage "onderzoek ontvlechting Evides" op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob), berichten wij u middels deze brief.

In uw verzoek vraagt u om de volledige PwC-rapportage. De managementsamenvatting van het rapport is reeds openbaar gemaakt. Gedeputeerde Staten hebben op de volledige PwC rapportage geheimhouding opgelegd in de vergadering van 3 november 2020. Dit is in de vergadering van 6 november 2020 bekrachtigd door Provinciale Staten.

Naar ons weten is eenzelfde WOB-verzoek ook binnengekomen bij het ministerie van Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), als opdrachtgever van de PwC rapportage. De beantwoording is met hen afgestemd.

Wettelijk kader

Ingevolge artikel 3 van de Wob, kan eenieder een verzoek om informatie neergelegd in documenten over een bestuurlijke aangelegenheid richten tot een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf. Een verzoek wordt beoordeeld met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10 en 11.

Het recht op openbaarmaking op grond van de Wob dient uitsluitend het publieke belang van een goede en democratische bestuursvoering. Het komt iedere burger in gelijke mate toe. Daarom kan ten aanzien van de openbaarheid geen onderscheid worden gemaakt naar gelang de persoon of de bedoeling of belangen van de verzoeker. Bij de te verrichten belangenafweging worden dan ook betrokken het algemene belang bij openbaarmaking van de gevraagde informatie en de door de weigeringsgronden te beschermen belangen, maar niet het specifieke belang van de verzoeker.

Evenmin kent de Wob een beperkte vorm van openbaarmaking. Dit betekent dat openbaarmaking van de gevraagde documenten uitsluitend aan u op grond van de Wob niet mogelijk is. Indien het betreffende document aan u verstrekt wordt, moet deze ook aan anderen verstrekt worden indien zij daarom verzoeken. In dat licht vindt de onderstaande belangenafweging/vinden de onderstaande belangenafwegingen dan ook plaats.

Besluit

Wij hebben besloten om de door u gevraagde informatie niet aan u te verstrekken.

Bedrijfs- en fabricagegegevens

Op grond van artikel 10 van de Wob blijft het verstrekken van informatie achterwege aangezien het PwC-rapport bedrijfs- en fabricagegegevens bevat, die door natuurlijke

personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld (artikel 10, eerste lid, onder c, Wob). Onder bedrijfsgegevens moet blijkens bestendige jurisprudentie worden verstaan: al die gegevens waaruit wetenswaardigheden kunnen worden afgelezen of afgeleid met betrekking tot de technische bedrijfsvoering of het productieproces dan wel met betrekking tot de afzet van producten of de kring van afnemers of leveranciers. Cijfers of gegevens die de financiële bedrijfsvoering en financiële stromen betreffen, worden eveneens als bedrijfs- en fabricagegegevens aangemerkt.

Het gaat hierbij specifiek over de operationele bedrijfsrisico's die in het rapport genoemd worden maar ook over cijfers of gegevens die de financiële bedrijfsvoering en financiële stromen betreffen. Ook kan uit het rapport worden afgeleid welke waarderingmethodiek en welke input daarvoor is gebruikt. Het openbaar maken van deze informatie kan schade toebrengen aan PZEM en daarmee ook aan haar aandeelhouders.

Het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling

Op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.

Gelet op de aard en de inhoud van de gevraagde informatie staat artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob aan openbaarmaking in de weg. Openbaarmaking van de gevraagde informatie zou het bedrijf namelijk onevenredig benadelen dan wel concurrenten, leveranciers of afnemers onevenredig bevoordelen. Met name daar waar het gaat om de waardering(smethodiek) van de aandelen en de impact van eventuele ontvlechting van Evides op PZEM. Bedrijven moeten erop kunnen vertrouwen dat bedrijfsvertrouwelijke of anderszins concurrentiegevoelige informatie vertrouwelijk blijft. Het belang bij het voorkomen van onevenredig nadeel wegen wij hier zwaarder dan het algemene belang van openbaarmaking. Bovendien is van het rapport reeds een managementsamenvatting openbaar gemaakt, waarin relevante informatie is terug te vinden.

Met vriendelijke groet,

Provinciale Staten,
Namens deze,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Bezwaar

Belanghebbenden kunnen schriftelijk bezwaar maken tegen dit besluit bij:
Provinciale Staten van Zeeland, t.a.v. de secretaris van de commissie voor bezwaarschriften,
Postbus 6001, 4330 LA Middelburg.

In het bezwaarschrift neemt u ten minste op uw naam en adres, de dagtekening van het bezwaarschrift, tegen welk besluit u bezwaar maakt en waarom. Het bezwaarschrift dient te worden ondertekend.

U moet het bezwaarschrift indienen binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is bekendgemaakt. Doorgaans is dat de dag na de datum van verzending. Overschrijding van de inzendtermijn kan ertoe leiden dat met uw bezwaren geen rekening wordt gehouden.

Als u overweegt bezwaar te maken, kunt u een informatiefolder aanvragen op telefoonnummer 0118-631000. U kunt de informatie ook downloaden via <https://www.zeeland.nl/beleid-en-regelgeving/bezwaar-maken>

Wij wijzen u erop dat het bezwaar niet de werking van het besluit schorst. U kunt een verzoek doen tot het treffen van een voorlopige voorziening. U richt het verzoek aan de voorzieningenrechter van de rechtbank Zeeland-West-Brabant, locatie Breda, team bestuursrecht, Postbus 90006, 4800 PA Breda. Voor de behandeling van het verzoek is griffierecht verschuldigd.

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Eindrapport Verkenning naar samenwerking tussen GGD, RUD en VRZ	31880		

Middelburg, 9 november 2021

Geachte voorzitter,

Het bureau Berenschot heeft in opdracht van de GGD Zeeland, de Veiligheidsregio Zeeland en de RUD Zeeland een verkenning uitgevoerd naar de samenwerkingsmogelijkheden tussen deze drie gemeenschappelijke regelingen.

Deze verkenning is uitgevoerd in de periode november 2020-juni 2021.

Het definitieve rapport van deze verkenning en de daarbij behorende toezendingsbrief vanuit de drie gemeenschappelijke regelingen treft u ter informatie hierbij aan. In de toezendingsbrief is kort een opsomming gegeven van de onderzochte scenario's. Voor de verdere uitwerking en conclusies verwijzen wij kortheidshalve naar het bijgevoegde rapport.

Berenschot heeft bij de uitvoering van de verkenning op meerdere momenten met diverse personen gesproken, onder andere met leden van de Statencommissie Ruimte.

Wij hebben met de RUD Zeeland afgesproken dat er van die zijde over dit eindrapport en de uitwerking van de vervolgaanpak aan uw Staten toelichting kan worden gegeven als u daaraan behoefte hebt.

Wij steunen het standpunt van de voorzitters van de drie betrokken gemeenschappelijke regelingen dat de uitgevoerde verkenning voldoende aanknopingspunten biedt voor het verder uitwerken van het groeiscenario door de directies van de deelnemende gemeenschappelijke regelingen in de samenwerking.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen:

1. Definitieve toezendingsbrief rapport Berenschot
2. Eindrapport Berenschot verkenning samenwerking Zeeland

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Onderwerp: Aanbieding rapport Verkenning naar de samenwerking tussen de GGD Zeeland, RUD Zeeland en Veiligheidsregio Zeeland

Geacht college,

Hierbij bieden wij u het rapport Verkenning naar de samenwerking tussen de GGD Zeeland, RUD Zeeland en Veiligheidsregio Zeeland (VRZ) ter kennisname aan. De verkenning is tussen november 2020 en juni 2021 uitgevoerd door het onafhankelijke bureau Berenschot.

De Algemeen Besturen van de drie gemeenschappelijke regelingen hebben gevraagd te verkennen welke mogelijkheden voor samenwerking er zijn en wat de publieke waarde (meerwaarde voor de Zeeuwse burger) van de verschillende scenario's is. Uit de verkenning kwamen de volgende scenario's naar voren:

- **Nulscenario**
Er verandert niets. GGD, RUD en VRZ gaan door op dezelfde weg.
- **Groeiscenario**
GGD, RUD en VRZ gaan op onderdelen meer samenwerken, groeien verder naar elkaar toe en trekken vaker samen op.
- **Scenario maximale integratiebedrijfsvoeringsfuncties**
GGD, RUD en VRZ blijven inhoudelijk zelfstandig opereren maar de bedrijfsvoeringsprocessen worden samenbracht in één shared service center.
- **Scenario voor samenwerking op inhoud**
GGD, RUD en VRZ werken juist op de primaire taken steeds meer inhoudelijk samen.
- **Scenario van maximale bestuurlijke en organisatorische integratie**
GGD, RUD en VRZ worden één organisatie d.w.z. één gemeenschappelijke regeling.

Om te komen tot deze scenario's heeft Berenschot een analyse van informatie en documenten van de drie organisaties uitgevoerd. Daarnaast is op meerdere momenten met diverse mensen gesproken.

- Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD)
- Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)
- Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)

Datum:
20-10-2021

Verzenddatum:
20-10-2021

Inlichtingen:
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Ons kenmerk:
202101274

Uw kenmerk:
-

Blad:
1 van 2

Aantal bijlagen:
1

Zo waren er meerdere klankbordgroepbijeenkomsten van raadsleden, gemeentesecretarissen, ondernemingsraden, ambtelijke adviescommissies en medewerkers, maar ook met de Statencommissie Ruimte van de provincie Zeeland en andere externe stakeholders.

Conclusie rapport Berenschot

Van de vijf genoemde scenario's is het groeiscenario volgens Berenschot het meest kansrijk. In de slotconclusie (hoofdstuk 6) van het rapport wordt bij dit scenario aangegeven dat de investering relatief laag is, de kwetsbaarheid van de drie afzonderlijke organisaties minder wordt en de zeggenschap verbetert. Bovendien is er volgens Berenschot draagvlak voor dit scenario en is het relatief gemakkelijk te realiseren.

Vervolgstappen

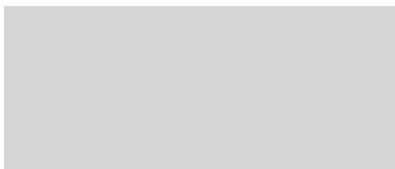
Na consultatie van de drie Algemeen Besturen blijkt, dat de verkenning voldoende aanknopingspunten biedt voor een volgende stap in de samenwerking tussen de drie GR-en. Het rapport van Berenschot is in juli 2021 gepresenteerd aan de drie Algemeen Besturen. Op basis van het rapport wordt de komende periode een vervolgaanpak uitgewerkt. Bij de uitwerking kan gedacht worden aan acties op de onderstaande thema's:

- advisering over de Omgevingswet;
- stroomlijnen van begrotings-, verantwoordings- en besluitvormingsprocessen richting de deelnemers (gemeenten, provincie en waterschap);
- samenwerking op bedrijfsvoeringsprocessen.

Na besluitvorming door de drie Algemeen Besturen in het vierde kwartaal van 2021 wordt het actieprogramma aangeboden aan de colleges van B en W, het college van GS en het DB van het Waterschap. Afhankelijk van de inhoud van het actieprogramma wordt bezien in hoeverre dit instemming van de colleges en/of zienswijzen van de gemeenteraden, provinciale staten of de algemene vergadering van het Waterschap behoeft.

In afwachting daarvan verzoeken wij u hierbij het rapport Berenschot schriftelijk ter kennisname voor te leggen aan de leden van de gemeenteraden, provinciale staten en de algemene vergadering van het Waterschap. Hiermee heeft de bestuurlijke slotconferentie die was voorzien na afronding van de verkenning van Berenschot momenteel geen meerwaarde. De bestuurlijke slotconferentie gaat dan ook niet door.

Hoogachtend,

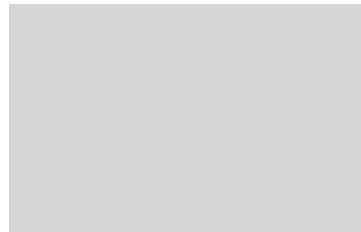
S. Suij

Voorzitter
Gemeenschappelijke
Gezondheidsdienst Zeeland

A.G. van der Maas

Voorzitter Regionale
Uitvoeringsdienst Zeeland

E. van Merrienboer

Voorzitter Veiligheidsregio
Zeeland

Verkenning naar de samenwerking tussen de GGD Zeeland, RUD Zeeland en Veiligheidsregio Zeeland

Eindrapport

62494 – Openbaar

24 juni 2021

Verkenning naar de samenwerking tussen de GGD Zeeland, RUD Zeeland en Veiligheidsregio Zeeland

24 juni 2021

Berenschot

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doel	3
1.2 Conceptueel model en uitgangspunten voor het onderzoek	4
1.3 Uitgevoerde activiteiten	5
1.4 Leeswijzer	7
2. Stand van zaken	8
2.1 Inleiding	8
2.2 Veiligheidsregio Zeeland	8
2.3 GGD Zeeland	12
2.4 RUD Zeeland	16
2.5 Overkoepelende analyse	20
3. Visie op meer samenwerken	24
3.1 Inleiding	24
3.2 Het vertrekpunt voor meer samenwerken	24
3.3 De aanleiding voor meer samenwerken	25
3.4 Het doel van meer samenwerken	25
3.5 De vorm van meer samenwerken	26
4. Samenwerkingsmogelijkheden nader uitgewerkt	27
4.1 Inleiding	27
4.2 Meer samenwerken in het begrotings-, verantwoordings- en besluitvormingsproces	27
4.3 Meer samenwerken bij signaaltoezicht	28
4.4 Meer samenwerken in het kader van de Omgevingswet	29
4.5 Het gezamenlijk oprichten van een VTH academie	30
4.6 Meer samenwerken door gezamenlijk optrekken op het gebied van advisering	30
4.7 Meer samenwerken op het gebied van dataverzameling en analyse	31
4.8 Meer samenwerken op de bedrijfsvoeringprocessen	32
5. Scenario's voor samenwerking nader uitgewerkt	34
5.1 Inleiding	34
5.2 0-scenario, doorgaan op de huidige weg	34
5.3 Groei scenario	35
5.4 Scenario maximale integratie bedrijfsvoeringsfuncties: één shared service center	36
5.5 Scenario uitsluitend inzetten op inhoudelijke samenwerkingsmogelijkheden (primair proces)	38
5.6 Scenario maximale bestuurlijke en organisatorische integratie	40
6. Slotconclusie	42
Bijlage 1: Longlist van samenwerkingsmogelijkheden	
Bijlage 2: Uitwerking samenwerkingsmogelijkheden	
Bijlage 3: Uitwerking scenario's	

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

In de provincie Zeeland werken de gemeenschappelijke regelingen GGD, RUDZ en VRZ, ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, voor de dertien Zeeuwse gemeenten; de RUDZ ook voor de provincie en waterschap. De overkoepelende doelstelling van deze gemeenschappelijke regelingen is om ervoor te zorgen dat inwoners, bedrijven en organisaties in Zeeland gezond, schoon en veilig kunnen leven en functioneren. In de afgelopen periode hebben de drie gemeenschappelijke regelingen geïnvesteerd in meer samenwerking. Daarmee hebben de organisaties elkaar beter leren kennen en geconstateerd dat samenwerking op het gebied van zowel het primaire proces als de bedrijfsvoering meerwaarde zou kunnen hebben. In juli 2019 hebben de algemene besturen van GGD, RUDZ en VRZ, onder voorbehoud van het consulteren van de colleges van burgemeester en wethouders van de dertien Zeeuwse gemeenten, het college van gedeputeerde staten van de provincie Zeeland en het dagelijks bestuur van het Waterschap de Scheldestromen, besloten tot het geven van de voorlopige bestuurlijke opdracht voor de verkenning van de samenwerking tussen de drie gemeenschappelijke regelingen. In december 2019 hebben de drie algemene besturen de definitieve bestuurlijke opdracht vastgesteld. Vervolgens is er door Berenschot een voorverkenning gestart die in het najaar van 2020 heeft geleid tot een plan van aanpak voor een verkenning van de samenwerking. In november 2020 is de uitvoering van de verkenning gestart. Het doel van deze verkenning is om te ontdekken of meer samenwerking de kwaliteit van de dienstverlening, de continuïteit en de slagkracht van de organisaties kan versterken en dat dit zo kan bijdragen aan een gezonder, schoner en veiliger Zeeland. De opdracht voor de verkenning van de samenwerking tussen GGD, RUD en VRZ luidt als volgt:

- Werk een visie uit op samenwerking tussen GGD, RUD en VRZ. Zorg ervoor dat deze ten minste is gebaseerd op een sterkte- en zwakteanalyse, een omgevingsanalyse en een krachtenveldanalyse.
- Ontwikkel scenario's voor de samenwerking tussen GGD, RUD en VRZ. Werk hierbij ten minste een nuloptie (geen samenwerking), een minimale variant (samenwerkingsovereenkomst), een variant waarbij de bedrijfsvoering wordt samengevoegd en een maximale variant (één organisatie/gemeenschappelijke regeling) uit. Benoem hierbij de alternatieven voor de governance en de operationele, financiële, juridische, strategische en bestuurlijke voor- en nadelen.
- Werk voor de te ontwikkelen samenwerkingsscenario's een toetsingskader uit. Dit toetsingskader toetst de scenario's ten minste op:
 - kwaliteit van de te leveren producten en diensten;
 - kosten voor de deelnemende partijen binnen de samenwerking;
 - continuïteit door het verminderen van de organisatorische kwetsbaarheid;
 - grip van de deelnemende partijen op de drie gemeenschappelijke regelingen.
- Beoordeel de samenwerkingsscenario's in eerste aanleg primair aan de hand van het geschetste toetsingskader.
- Werk voor ieder uit te werken samenwerkingsscenario een model uit op basis waarvan de algemeen besturen van de deelnemende partijen (gemeenten, provincie en waterschap) op actieve wijze en op structurele basis bij de samenwerkingsorganisatie(s) betrokken worden en blijven.
- Organiseer medio 2020 een bestuurlijke conferentie waarin de uitkomsten van de verkenning worden gepresenteerd.

Uiteindelijk doel van deze verkenning is om te ontdekken of meer samenwerking de kwaliteit van de dienstverlening, de continuïteit en de slagkracht van de GGD, RUDZ en VRZ kan versterken en of dit zo kan bijdragen aan een gezonder, schoner en veiliger Zeeland. Op basis van de resultaten van de verkenning dient het goede gesprek te worden gevoerd over waar het heen kan gaan op het gebied van samenwerking tussen de drie organisaties.

1.2 Conceptueel model en uitgangspunten voor het onderzoek

Tijdens de verkenning heeft steeds het 'Publieke Waarde'-model van Harvard hoogleraar Mark Moore centraal gestaan.¹ De kern van dat model is de gedachte dat overheden succesvol zijn als ze maatschappelijke (meer)waarde creëren voor de samenleving. Naast die publieke waarde zijn eveneens de proceswaarden belangrijk, oftewel de manier waarop van bevoegdheden en middelen (hoe is het georganiseerd, wat kost dat aan middelen/mensen) gebruik wordt gemaakt inclusief de omgang met stakeholders (wat is de rechtmatigheid van publiek handelen en wat is het draagvlak onder belangrijke stakeholders). Daartoe heeft Moore een zogenaamde 'strategische driehoek' ontwikkeld. Deze driehoek gaat uit van drie verschillende, maar samenhangende zaken die je als organisatie nodig hebt om publieke waarde te creëren. De publieke waarde, legitimiteit en organisatie en structuur dienen continu met elkaar in verbinding te staan. Wanneer deze los van elkaar staan, dan wel niet passend zijn, kan de publieke waarde niet worden bereikt. Hieronder worden deze drie kernbegrippen kort uitgelegd in het licht van deze verkenning.

Bij de publieke waarde gaat het erom wat je als (samenwerkende) organisatie wil bereiken voor de samenleving. De strategie moet overtuigend weergeven wat de missie of publieke waarde-propositie is, oftewel de maatschappelijke waarde die de organisatie nastreeft. De fundamentele opgave van de samenwerking is of en in hoeverre de samenwerking tot méér publieke waarde kan leiden dan de publieke waarde die de afzonderlijke organisaties leveren. Bevordert een samenwerking van de GGD, RUDZ en VRZ een gezonder, schoner en veiliger leven voor alle inwoners, organisaties en bedrijven van Zeeland?

De legitimiteit staat ervoor dat een eventuele samenwerking steun heeft van de belangrijkste stakeholders en daarmee doorlopend gelegitimeerd is. Deze steun is een belangrijke voorwaarde om de strategische doelen te bereiken. De legitimiteit voor de verkenning naar de samenwerking tussen de drie organisaties kan verdeeld worden in formele en in informele legitimiteit. Bij de formele kant staat de rechtmatigheid centraal. Hoe kan het besluitvormingsproces en het verantwoordingsproces zo rechtmatig mogelijk (blijven) verlopen? De informele kant van de legitimiteit is voornamelijk op het draagvlak gericht. Vooral bij de bestuurders, volksvertegenwoordigers, externe stakeholders én de medewerkers van de organisaties.

Bij organisatie en structuur gaat het om de vraag of er voldoende middelen, een adequate organisatie en competente medewerkers zijn én gaat het om de effectiviteit en efficiëntie. Het betreft de operationele randvoorwaarden om publieke waarde te kunnen realiseren. Het toevoegen van publieke waarde vanuit het primair proces lukt alleen als de achterliggende organisatie en structuur deze ondersteunt.

¹ Mark H. Moore, *Creating Public Value* (Harvard University Press), 1995. Mark H. Moore, *Recognizing Public Value* (Harvard University Press), 2013.

Tegelijkertijd zou ook het efficiënter en/of effectiever inrichten van organisatie en structuur kunnen leiden tot een vergroting van publieke waarde van de organisatie(s). Denk daarbij aan een hoger niveau van bestaande dienstverlening tegen dezelfde kosten of aan minder kosten voor dezelfde diensten. Hierbij wordt vooral gekeken naar de financiën, de interne organisatie en de werkprocessen.

1.3 Uitgevoerde activiteiten

Voorverkenning en opstelling plan van aanpak

Berenschot is eind 2019 gestart met een voorverkenning met als doel het opstellen van een plan van aanpak voor het uitvoeren van de verkenning. Tijdens de voorverkenning zijn gesprekken gehouden met onder andere delegaties van de drie algemene besturen, managementteams van de drie organisaties, de kring van griffiers, het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO), de provincie en het waterschap. Ook is een groepsgesprek gevoerd met de gemeentesecretarissen van Goes, Schouwen-Duiveland, Terneuzen en Middelburg. De ondernemingsraden zijn schriftelijk geconsulteerd. Tevens zijn documenten bestudeerd. Het plan van aanpak was bijna gereed toen de coronacrisis uitbrak. Hierdoor heeft het proces aanzienlijke vertraging opgelopen. Alle drie de organisaties hadden hun volledige aandacht en capaciteit nodig om zich te kunnen richten op de coronacrisis. Het plan van aanpak zou oorspronkelijk in april 2020 door de drie algemene besturen worden vastgesteld, waarna direct de uitvoering van de verkenning zou starten. Eind juni is het proces weer opgepakt. In september 2020 is een concept plan van aanpak middels twee bijeenkomsten met de leden van de algemene besturen besproken. Na aanpassing van het concept hebben de algemene besturen in oktober 2020 ingestemd met de aanpak. Hierdoor kon de uitvoering van de verkenning in november 2020 definitief van start gaan.

Governance van de verkenning

De drie algemene besturen zijn de opdrachtgevers van de verkenning. Op basis van de resultaten van de verkenning besluiten zij over het uiteindelijke voorstel voor verdere samenwerking. Het opdrachtgeverschap hebben de drie besturen gedelegeerd aan een bestuurlijke begeleidingscommissie. Deze bestaat uit de voorzitter van elk Algemeen Bestuur en de directeurs van de drie organisaties. De bestuurlijke begeleidingscommissie volgde het proces en heeft deelconcepten becommentarieerd en uiteindelijk Berenschot décharge verleend, dat voldaan is aan de uitvoering van de opdracht. De bestuurlijke begeleidingscommissie is gemiddeld één keer per maand bijeengekomen.

Voor de aansturing en begeleiding van de dagelijkse werkzaamheden is een ambtelijke ondersteuningsgroep ingesteld. Deze bestond uit een ambtelijk vertegenwoordiger uit iedere organisatie en een communicatie adviseur van een extern communicatiebureau. De ambtelijke ondersteuningsgroep had als doel het proces zoveel mogelijk te stroomlijnen en de spil te zijn tussen de eigen organisatie en Berenschot. Ook werden de bestuurlijke begeleidingscommissiebijeenkomsten voorbereid.

Uitvoering van de verkenning

Eerste fase

In de eerste fase van de verkenning zijn nieuwsbrieven opgesteld voor relevante stakeholdergroepen. Er is een nieuwsbrief opgesteld en verstuurd naar raadsleden, statenleden en leden van de algemene vergadering van het waterschap en de colleges, waarin het goedgekeurde plan van aanpak wordt uitgelegd en waarin wordt aangegeven hoe zij kunnen bijdragen aan de verkenning. Daarnaast is er een nieuwsbrief voor alle medewerkers van de drie organisaties opgesteld, waarin het goedgekeurde plan van aanpak is uitgelegd en waarin is aangegeven hoe zij konden bijdragen aan de verkenning. Bovendien is er een digitale postbus geopend voor de medewerkers. Zij konden daar terecht voor vragen over en input voor de verkenning. Er is nauwelijks gebruik gemaakt van deze postbus.

Raadsleden zijn via de griffiers uitgenodigd voor de klankbordgroepen. Er zijn drie klankbordgroepen opgericht, ingedeeld per regio in Zeeland met maximaal drie leden per gemeenteraad. De drie groepen betreffen Zeeuws Vlaanderen (Terneuzen, Hulst en Sluis), de Bevelanden (Tholen, Goes, Borsele, Kapelle, Reimerswaal en Noord-Beveland) en Walcheren/Schouwen-Duiveland (Vlissingen, Schouwen-Duiveland, Middelburg en Veere).

Tijdens deze fase zijn verschillende groepsbijeenkomsten gehouden. Deze bijeenkomsten hadden aan de ene kant het doel om informatie te verschaffen over de verkenning en aan de andere kant het ophalen van een eerste beeld over de mogelijke samenwerking en een beeld van de huidige situatie van de drie organisaties.

Deze bijeenkomsten zijn gehouden met de drie raadsklankbordgroepen, de Statencommissie Ruimte van de provincie Zeeland, een klankbordgroep van gemeentesecretarissen, de ondernemingsraden van de drie organisaties, vertegenwoordigers van de ambtelijke adviescommissies van elke organisatie. Aan alle colleges van b en w is aangeboden om een groepsbijeenkomst te houden. Zes colleges hebben hiervan gebruik gemaakt: Middelburg, Kapelle, Reimerswaal, Hulst, Schouwen-Duiveland en Terneuzen. Bovendien heeft er een gesprek plaatsgevonden met de portefeuillehouder, de secretaris-directeur en de coördinator Milieu van de provincie Zeeland. Bij het waterschap is gesproken met de portefeuillehouder en de secretaris-directeur.

Naast de groepsbijeenkomsten zijn er interviews gehouden met verschillende externe stakeholders. Er zijn gesprekken gevoerd met ZLTO, Northsea Port, Portiz/VNO-NCW, Koninklijke Nederlandse Horeca, Hiswa Recron, Rijkswaterstaat, Emergis en Zorgsaam.

Binnen de drie organisaties zijn, naast de ondernemingsraden, de controllers en de hoofden staf gesproken. Daarnaast zijn er themagericht groepsgesprekken gehouden met vertegenwoordigers van een of meer organisaties op de thema's bedrijfsvoering, vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), GHOR (geneeskundige hulpverlening bij rampen en crises) en nucleair (voorbereiding op een mogelijke nucleaire gevolgen van de kerncentrale in de gemeente Borsele).

Op basis van alle gesprekken en analyse van documenten heeft Berenschot vervolgens een probleemanalyse gemaakt. Aan de hand van de aspecten publieke waarde, legitimiteit en organisatie hebben wij een analyse gemaakt van zaken die goed en minder goed gaan bij de drie organisaties en welke kansen er zich in de nabije toekomst voordoen en welke bedreigingen er op de organisatie afkomen. De analyse is voorgelegd aan de drie organisaties via de ambtelijke ondersteuningsgroep en de bestuurlijke begeleidingscommissie en gold vervolgens als een van de fundamenten voor de volgende fasen.

Op basis van de gevoerde gesprekken en bestudeerde documenten is eind december een longlist ontstaan van circa 40 samenwerkingsmogelijkheden (zie bijlage). Ook deze zijn voorgelegd en besproken met de bestuurlijke begeleidingscommissie.

Tenslotte is er een korte analyse uitgevoerd naar voorbeelden van samenwerking elders in het land met ervaring op het gebied van een vergaande integratie. De analyse is gebaseerd op een enkel gesprek en het bestuderen van enkele documenten.

Tweede fase

In deze fase zijn verschillende werkgroepen gevormd om de van de longlist met samenwerkingsmogelijkheden tot een short list te komen en deze samenwerkingsmogelijkheden verder te concretiseren. De vier inhoudelijke werkgroepen betroffen governance, secundair proces, VTH (vergunningverlening, toezicht en handhaving) en beleid en advisering. Deze werkgroepen zijn drie tot viermaal bijeengekomen. De werkgroepen bestonden uit medewerkers van de drie organisaties die gespecialiseerd zijn binnen de eigen organisatie in het thema van de werkgroep. Mede op basis van de input die door deze werkgroepen is geleverd zijn enkele samenwerkingsmogelijkheden afgevallen. Deze mogelijkheden bleken uiteindelijk te weinig concreet, te beperkt en/of te onduidelijk om verder uit te kunnen werken.

Ook bleek er soms op basis van de aangeleverde informatie niet echt sprake te zijn van een samenwerkingsmogelijkheid. Verder zijn er enkele samenwerkingsmogelijkheden uit de longlist samengevoegd. Uiteindelijk zijn er in deze fase zeven samenwerkingsmogelijkheden overgebleven en uitgewerkt. De uitgewerkte samenwerkingsmogelijkheden zijn besproken met en geaccordeerd door de bestuurlijke begeleidingscommissie. Hiernaast is een vijfde werkgroep aan de slag gegaan, gericht op het opstellen van een visie op meer samenwerken. Een concept van deze visie is besproken met de bestuurlijke begeleidingscommissie.

Aan het einde van de tweede fase zijn de visie op samenwerking en de uitgewerkte samenwerkingsmogelijkheden getoetst in verschillende groepsbijeenkomsten. Er zijn toetsingsgesprekken gehouden met de drie ondernemingsraden, de drie raadsklankbordgroepen, de Statencommissie Ruimte, de portefeuillehouder en secretaris-directeur van de provincie, de portefeuillehouder secretaris-directeur van het waterschap, de ambtelijke voorportalen van de drie organisaties, de algemene besturen van de drie organisaties en de klankbordgroep van gemeentesecretarissen. De uitkomsten van deze gesprekken zijn vervolgens voorgelegd aan en besproken met de bestuurlijke begeleidingscommissie.

Derde fase

Tijdens de derde fase heeft Berenschot vijf scenario's uitgewerkt op basis van de resultaten van de eerste twee fasen. Bij ieder scenario is het eindbeeld van de samenwerking beschreven aan de hand van de lijnen van publieke waarde, legitimiteit en organisatie. Een concept hiervan is besproken met de bestuurlijke begeleidingscommissie. De bestuurlijke begeleidingscommissie heeft de scenario's geaccordeerd voor een verdere uitwerking. Ook het toetsingskader heeft de bestuurlijke begeleidingscommissie geaccordeerd.

Vierde fase

Tijdens de vierde fase zijn van vijf scenario's de voor- en de nadelen en risico's beschreven en beoordeeld aan de hand van het toetsingskader. Een concept hiervan is besproken met de bestuurlijke begeleidingscommissie.

Vijfde fase

Tijdens de vijfde fase is dit rapport als eindproduct van de verkenning opgesteld op basis van de resultaten van de vier voorgaande fasen. Een concept is besproken met de ambtelijke ondersteuningsgroep en de bestuurlijke begeleidingscommissie. Vervolgens is het rapport afgerond en via de bestuurlijke begeleidingscommissie aangeboden aan de algemene besturen.

1.4 Leeswijzer

Na deze introductie zal het rapport aanvangen met de stand van zaken van de drie organisaties, met daarin per organisatie een beschrijving van enkele algemene kenmerken en een probleemanalyse. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een overkoepelende analyse. In hoofdstuk 3 is de visie op meer samenwerken uitgewerkt. Het vierde hoofdstuk en bijhorende bijlagen gaan uitgebreid in op de zeven samenwerkingsmogelijkheden. In het daaropvolgende hoofdstuk 5 en bijhorende bijlage worden vijf scenario's beschreven. Tenslotte wordt in hoofdstuk 6 de balans van de verkenning opgemaakt en komen wij tot een advies over het meest passende scenario.

2. Stand van zaken

2.1 Inleiding

In de eerste fase zijn vele gesprekken gevoerd en documenten bestudeerd. Op basis hiervan is een probleemanalyse gemaakt van elke organisatie relevant voor de verkenning naar de samenwerking. Bouwstenen van de probleemanalyse is door elke organisatie van commentaar voorzien en vervolgens aangescherpt. In dit hoofdstuk gaan wij eerst in op de probleemanalyse van elke organisatie om vervolgens in de slotparagraaf enkele rode draden te presenteren. Per organisatie bestaat de paragraaf uit een beschrijving van enkele algemene kenmerken en een probleemanalyse aan de hand zaken die goed en minder goed gaan en uitdagingen voor de toekomst.

2.2 Veiligheidsregio Zeeland

2.2.1 Algemene kenmerken

Governance

Voor de Veiligheidsregio is er een wettelijk verplichte gemeenschappelijke regeling. Wettelijk is voorgeschreven dat er een Veiligheidsregio als openbaar lichaam moet bestaan en is daarnaast in de bijlage van de Wet veiligheidsregio's beschreven welke gemeenten onder welke regio vallen. Voor de Veiligheidsregio Zeeland (hierna VRZ) staat dus vast welke gemeenten en dus welk gebied de gemeenschappelijke regeling behelst.

De VRZ heeft als bestuursorganen het algemeen bestuur (AB), het dagelijks bestuur/Agendacommissie (DB/AC) en de voorzitter. Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de dertien Zeeuwse gemeenten. In het AB vindt het bestuurlijk debat en de bestuurlijke besluitvorming plaats.

Ieder AB-lid heeft bij besluitvorming één stem per 5.000 inwoners. Hierbij worden de stemmen naar boven afgerond op een veelvoud van 5.000 (de aantallen zijn gebaseerd op de bevolkingscijfers uit de gemeenten per 1 januari van het voorgaande jaar). Indien de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag.

Het DB bereidt de agenda en de besluitvorming voor het AB voor en heeft daarnaast de minimale taken zoals voorgeschreven in de Wet op de Gemeenschappelijke Regeling. In het DB/AC zitten de voorzitter van de VRZ, de plaatsvervangend voorzitter en de portefeuillehouder financiën uit het algemeen bestuur. De directeur van de VRZ, tevens de commandant brandweer, neemt deel aan de vergaderingen van het DB/AC, in de rol van ambtelijk secretaris.

Om de verbinding met de Zeeuwse gemeenten te behouden en te versterken heeft de VRZ een eigen raadsklankbordgroep. Op die manier worden de raadsleden goed en in een vroeg stadium betrokken bij de stand van zaken van de VRZ en hebben zij een kort lijntje met de VRZ.

De VRZ heeft twee ambtelijke adviescommissies om de ambtelijke betrokkenheid met de VRZ te borgen, het BAO en de ACF. De belangrijkste rollen van deze commissies zijn het fungeren als vraagbaak en klankbord, zowel adviserend als controlerend. De leden vormen een belangrijke schakel met de individuele gemeenten. De ACF is de adviescommissie met betrekking tot de financiën van de VRZ. De leden van het BAO vervullen zowel de rol van accountmanager van de gemeenten als de rol van bestuursadviseur.

Verder speelt, zoals bepaald in de Wet veiligheidsregio's, de commissaris van de Koning ook een rol met betrekking tot de Veiligheidsregio. Zo kan de commissaris de burgemeesters in de provincie in een concreet geval de nodige aanwijzingen kan geven inzake de rampenbestrijding. Het bestuur van de Veiligheidsregio dient de

commissaris van de Koning informatie te verschaffen over de rampen en crises die de regio kunnen treffen en over de maatregelen die zijn getroffen ter voorkoming en bestrijding of beheersing hiervan. De jaarstukken (begroting en rekening) worden binnen twee weken na de vaststelling naar het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland gestuurd. De voorzitter van het waterschap Scheldestromen wordt, zoals wettelijk voorgeschreven, uitgenodigd deel te nemen aan de vergaderingen van het bestuur van de VRZ.

Taken

De taken van de VRZ zijn vrijwel allemaal wettelijk verplicht. De hoofdtaken van de VRZ betreffen:

- het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises
- het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald
- het adviseren van de colleges van B&W over de brandweerzorg
- het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing
- het instellen en in stand houden van een brandweer
- het instellen en in stand houden van een GHOR
- het voorzien in de meldkamerfunctie
- het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel
- het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de Veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die onder andere betrokken zijn bij de crisisbeheersing, brandweer, GHOR en de meldkamer.

Financiën

De lasten van de jaarrekening van de VRZ bedroegen in 2019 afgerond € 32.8 miljoen, de baten bedroegen € 33.7 miljoen waarmee afgerond een resultaat van zo'n € 0.9 miljoen is gerealiseerd. VRZ ontvangt, naast enkele kleinere inkomstenbronnen, haar middelen voornamelijk uit gemeentelijke bijdragen (€ 26.8 miljoen) en rijksbijdragen (€ 7.5 miljoen). In de begroting 2021 is sprake van een taakstelling van structureel ca. € 0,8 miljoen. Voor het grootste deel zijn al maatregelen getroffen. Na deze maatregelen resteert er nog een taakstelling die van € 0,2 miljoen in 2021 oploopt tot € 0,3 miljoen in 2024.

De beschikbare gelden van de VRZ worden verdeeld over de verschillende programma's waarvoor de organisatie zich inzet. Verreweg de grootste kostenpost betreft de brandweer (€ 18.5 miljoen). De overige kostenposten zijn de programma's Gemeenschappelijke Meldkamer Zeeland-West Brabant (€ 1.2 miljoen), risicobeheersing (€ 2.5 miljoen), crisisbeheersing (€ 1.7 miljoen), GHOR (€ 0.9 miljoen) en de kosten aangaande de overhead (€ 7.3 miljoen). Verder zijn er nog een aantal programma's die uitgedrukt in euro's wat kleiner zijn, te weten de programma's bevolkingszorg, maritieme veiligheid en waterveiligheid en nucleaire veiligheid.

Organisatie

De directie van VRZ bestaat uit twee personen, de commandant brandweer/directeur van Veiligheidsregio Zeeland en de Directeur Publieke Gezondheid (DPG), de DPG is directeur van zowel GGD Zeeland als GHOR Zeeland. De directie wordt ondersteund en geadviseerd door het managementteam. Het managementteam bestaat uit een manager Brandweer, een manager Risicobeheersing en een interim manager Bedrijfsvoering.

De verschillende organisatie onderdelen van de VRZ zijn de Brandweer Zeeland, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR), de Gemeenschappelijke Meldkamer Zeeland-West Brabant (GMZ) en Risico- en crisisbeheersing (inclusief Gemeentelijke Bevolkingszorg).

In totaal heeft de VRZ zo'n 215 fte in dienst (31 december 2019). Hiervan is ongeveer 95 fte voor de brandweer, ruim 60 fte voor de risico- en crisisbeheersing en 50 fte voor de bedrijfsvoering. Voor de VRZ geldt de collectieve arbeidsvoorwaardenregeling voor het gemeentepersoneel (CAR/UWO). De VRZ is bezig de externe inhuur te verminderen onder meer door middel van het invullen van vacatures van plekken waar eerst extern voor werd ingehuurd.

De VRZ heeft kantoorlocaties in Goes, Borssele en Terneuzen en twee in Middelburg. In totaal zijn er in Zeeland 64 brandweerposten, waarvan vier hoofdlocaties met dagbezetting en 60 vrijwilligersposten. De brandweer in Zeeland kent geen 24-uurs beroepsdienst.

Specifieke zaken

Het unieke aan Veiligheidsregio is dat zij een zeer grote tak met vrijwilligers bij de brandweer heeft. In totaal zijn er zo'n 1100 brandweervrijwilligers bij de VRZ. De relatief grote groep vrijwilligers heeft een invloed op de cultuur binnen de organisatie en verschilt daarin van de andere twee gemeenschappelijke regelingen. Het behoud van vrijwilligheid en het aantal vrijwilligers bij de brandweer is van belang voor de VRZ.

2.2.2 Probleemanalyse

2.2.2.1 Publieke waarde

De regio Zeeland is een atypische regio voor een Veiligheidsregio. Er is in Zeeland sprake van een ruraal karakter met een groot aantal kleine woonkernen. Binnen de regio spelen veel en diverse risico's, zoals grote industriële risico's, verschillende vormen van transport (waaronder intensieve scheepvaart) en nucleaire objecten (waaronder de enige kernenergiecentrale van Nederland). Daarnaast is er sprake van een complexe infrastructuur, van het ene naar het ander punt binnen de provincie reizen kan geruime tijd in beslag nemen. Dit heeft consequenties voor eventuele bijstand vanuit andere regio's. Bovendien moet een relatief beperkt aantal inwoners in de regio gezamenlijk grotendeels de kosten dragen die het atypische karakter van deze regio met zich meebrengt.

Van de VRZ heerst een algemeen beeld bij betrokkenen van een gerespecteerd, betrouwbare, snel handelende partner bij crises en op gebied van fysieke veiligheid met als sterkste merk de brandweer. Daarnaast heeft de VRZ als sterk merk 'Zeeland veilig', wat mede door hun optreden in coronatijd verder is uitgebouwd. Door hun optreden in coronatijd is het daarnaast duidelijk voor de buitenwereld wat de VRZ kan betekenen in crisistijd. De drijfveer voor veiligheid zit in de genen van de VRZ. Daarbij staat preventie door middel van gedragsverandering voorop en komt repressie in de vorm van maatregelen achteraf op de tweede plaats. De VRZ kan bij samenwerking met andere organisaties als GGD en RUDZ in het primair proces bijvoorbeeld bij risicobeheersing en de zogenaamde oog en oor functie haar continuïteit verbeteren en haar kwetsbaarheid verminderen met als gevolg dat de publieke waarde voor inwoners en organisaties toeneemt. Meer samenwerking bij het delen van informatie met deze organisaties bijvoorbeeld op het gebied van fysieke veiligheid, milieu en volksgezondheid kan ook het primaire proces verbeteren.

Ondanks het sterke merk van de brandweer, blijft het voor de VRZ lastig om de streefwaarden voor de brandweer te halen en zo voorspelbare en betrouwbare brandweertzorg te waarborgen. Zelfs na het nemen van maatregelen lijken brandweerposten niet altijd te voldoen aan de (opkomst-)eisen. Een uitdaging die daarbij speelt zijn de atypische kenmerken van Zeeland als provincie, zoals wijdverspreid gebied, veel kleine woonkernen, diverse risicovolle bedrijven en een complexe infrastructuur. Dit heeft onder meer relatief hoge kosten voor de brandweer en crisisbeheersing tot gevolg. Een andere uitdaging is de Europese deeltijdrichtlijn waardoor de huidige constructie van de vrijwillige brandweer lastig houdbaar is. Aanpassingen om aan die richtlijn te voldoen kunnen grote gevolgen hebben voor de VRZ. Volgens geïnterviewde gemeente ambtenaren kan de adviserende rol van de VRZ richting gemeenten beter door bijvoorbeeld eerder de ambtenaren te betrekken.

2.2.2.2 Legitimiteit

In het algemeen is voor de deelnemers en de organisatie duidelijk wat dient te worden afgenomen bij de VRZ omdat de taken grotendeels wettelijk zijn opgelegd. Het hebben van burgemeesters als bestuursleden van het algemeen bestuur van de VRZ geeft stabiliteit. Burgemeesters hebben vaak een langere dienstperiode dan andere bestuurders en zijn minder afhankelijk van politieke perikelen. De afgelopen jaren heeft de VRZ zich volgens verschillende respondenten ingespannen om de verbinding met de raden te verbeteren onder meer door de instelling van een raadsklankbordgroep. Volgens verschillende deelnemers is de kwaliteit van de financiële informatie verbeterd, echter blijven de besluitvormings- en verantwoordingsprocessen richting deelnemers, als gevolg van de voorwaarden gesteld in de gemeenschappelijke regeling, langdurig en complex. Een deel van de deelnemers, zowel bestuurlijk als ambtelijk, vindt dat de VRZ zich niet altijd realiseert dat zij verlengd lokaal bestuur zijn en te veel zaken zonder overleg met de gemeenten tot uitvoering brengt. Gemeenteambtenaren op het gebied van openbare orde en veiligheid geven aan dat zij pro actiever kunnen worden opgezocht.

Meer naar de toekomst bezien is het nog onduidelijk wat mogelijke gevolgen zijn van de evaluatie van de wet op de veiligheidsregio's. Het nieuwe kabinet dient hierover een besluit te nemen. Dit kan leiden tot een versterking van de crisisbeheersing en kansen bieden voor samenwerking met andere regio's, het Rijk en internationaal, maar kunnen ook voor uitdagingen zorgen, bijvoorbeeld op het gebied van de brandweer. Kansen op basis van die evaluatie kunnen bijvoorbeeld liggen in de organisatie inrichting, de evaluatie pleit ervoor om de organisatie- en inrichtingsbepalingen in de wet tot een minimum te beperken. In dat geval zou de VRZ meer ruimte krijgen voor het inrichten van haar organisatievorm naar eigen wens. Daarnaast wordt in de evaluatie geadviseerd het mogelijk te maken veiligheidsregio's met andere gemeenschappelijke regio's samen te voegen. Hierdoor worden andere constructies en samenwerkingen mogelijk.

2.2.2.3 Organisatie

Op het gebied van de organisatie heeft de VRZ volgens de respondenten en bestudeerde documenten haar primaire processen operationeel goed georganiseerd zodat snel kan worden gehandeld bij crises. Op het moment van crises staan de medewerkers hun mannetje. Het personeel kan met elkaar veel dragen, is veerkrachtig en heeft een sterke familiecultuur. Binnen die familiecultuur kan het interne opdrachtgever-/opdrachtnemerschap wel nog beter worden uitgevoerd met als gevolg een toenemende efficiëntie. De organisatie is kritisch op zichzelf en is zich bewust van haar verbetermogelijkheden. Die verbetermogelijkheden zitten onder andere op het gebied van cultuurverandering. De afstemming tussen de afdelingen en het gebruik van elkaars 'know-how' kan worden verbeterd. De focus van de medewerkers ligt vaak op het operationele vlak in het hier en nu, minder op nadenken over, of voorbereiden van toekomstige ontwikkelingen van buitenaf. Het strategisch vermogen van de VRZ in de vorm van meer beleidsadviseurs en procesdenkers kan worden versterkt.

De strategische personeelsplanning en het recruitment kan beter. In relatie daarmee staat dat de VRZ op dit moment een minder aantrekkelijke werkgever is, als gevolg van de opbouw van het functiehuis en enkele matige personeelsregelingen zoals het ontbreken van reiskostenvergoedingen. Dat komt de interne mobiliteit ook niet ten goede. Een mogelijkheid om dat te verbeteren, zou kunnen zitten in een kwalitatief beter kantoor en de mogelijke verandering van de manier van werken naar aanleiding van ervaringen van de coronacrisis. De huisvesting is op dit moment met name voor wat betreft de crisisbeheersing onvoldoende toegerust. Uitdagingen van buitenaf waar de VRZ voor staat zijn de wijdverspreide geografie van Zeeland, de vergrijzing in de provincie en de Zeeuwse arbeidsmarkt. Hierdoor is het lastig om de vacatures op te vullen en is goede paraatheid van de brandweerposten in de toekomst lastig.

De financiële toekomst is niet zonder zorgen. Er worden structureel stijgende kosten verwacht de komende jaren. Dit in relatie tot de verwachte slechte financiële situatie van de gemeenten, noodzakelijk geachte vervangingsinvesteringen en de stijgende kosten die mogelijk niet gecompenseerd worden door het Rijk.

Terwijl de VRZ wel geacht wordt te zorgen dat Zeeland veilig is en in welke situatie dan ook te blijven voldoen aan de nieuwe eisen die de wet zal stellen. In dit kader biedt de structurele exploitatieruimte (vrije ruimte binnen vastgestelde begroting) beperkte flexibiliteit indien dit nodig is in de toekomst. De nog uit te voeren taakstelling gaat ten koste van de verander- en innovatiekracht. Dit laatste is nodig om te voldoen aan (nieuwe) eisen uit de wet, maar wordt bemoeilijkt door de taakstelling.

2.3 GGD Zeeland

2.3.1 Algemene kenmerken

Governance

De Gemeenschappelijke Gezondheidsdiensten Zeeland bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van alle Zeeuwse inwoners. Beleidsmatig en wettelijk zijn gemeenten verantwoordelijk voor de publieke gezondheid van de inwoners, de uitvoering van deze taken is grotendeels bij de GGD belegd via een gemeenschappelijke regeling. De Wet Publieke Gezondheid beschrijft welke taken de GGD Zeeland verplicht is uit te voeren. Eventuele aanvullende taken die de GGD uitvoert voor gemeenten staan beschreven in gemeentelijke nota's over het lokale gezondheidsbeleid.

De GGD Zeeland kent als bestuursorganen het algemeen bestuur (AB), het dagelijks bestuur (DB) en de voorzitter. Het AB bestaat uit wethouders volksgezondheid en telt evenveel leden als er gemeenten onderdeel uitmaken van de gemeenschappelijke regeling (13). Het is de verantwoordelijkheid van iedere afzonderlijke raad om zowel een lid alsook een plaatsvervangend lid aan te wijzen voor vertegenwoordiging van de gemeente in het AB. Het AB is verantwoordelijk voor alle taken die niet aan een ander bestuurlijk orgaan toebehoren, Zij besluiten zelf grotendeels welke taken zij delegeren aan het DB. Een aantal taken, zoals bijvoorbeeld het benoemen/ontslaan van een DPG of het vaststellen van een begroting, is niet overdraagbaar.

Het DB van de GGD bestaat uit de voorzitter en twee andere leden. De leden zijn afkomstig uit drie verschillende regio's te weten Oosterscheldebekken, Zeeuws-Vlaanderen en Walcheren. De twee andere leden worden bepaald door een besluit van het AB. Het DB is belast met de taken zoals minimaal in de Wet gemeenschappelijke regelingen is opgedragen aan het DB. De jaarstukken (begroting en rekening) worden binnen twee weken na de vaststelling naar het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland gestuurd.

Ambtelijke ondersteuning vindt plaats door het Provinciaal Ambtelijk Overleg (PAO) GGD Zeeland. Dit bestaat uit ambtenaren van dertien gemeenten en adviseert AB over beleidsinhoudelijke aspecten. Daarnaast is er de begeleidingscommissie GGD Zeeland, gemengd samengesteld uit vakinhoudelijke en financiële ambtenaren van gemeenten. Taken zijn onder meer het toetsen van P&C-stukken op vereisten van het BBV en op aansluiting op wensen gemeenten.

De GGD kent ook een bestuurscommissie Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland (BC IJZ). Deze commissie bestaat ook uit 13 wethouders. Uit het midden van de BC IJZ wordt het College Inkoop Jeugdzorg (drie leden) samengesteld die besluitvorming door de BC IJZ voorbereidt. De afspraken omtrent IJZ liggen vast in een aparte verordening. Ambtelijke voorbereiding vindt plaats in het Transformatieoverleg jeugd.

Taken

Voor de GGD geldt dat het grootste gedeelte van het takenpakket bestaat uit voor gemeenten wettelijk verplichte taken zoals vastgelegd in de Wet publieke gezondheid en de Wet op de Veiligheidsregio's. De wetten beschrijven de taken waar gemeenten voor verantwoordelijk zijn. Voor een deel van deze taken geldt dat deze bij een gemeenschappelijke regeling gemeenschappelijke gezondheidsdienst moeten worden ondergebracht. Het gaat hierbij onder meer over:

- het verzamelen en analyseren van gegevens over de gezondheidssituatie van de bevolking onder meer op basis van bevolkingsonderzoeken
- het bevorderen van medisch milieukundige zorg
- het bevorderen van technische hygiënezorg
- het bevorderen van psychosociale hulp bij rampen
- infectieziektebestrijding
- het uitvoeren van en rapporteren over het toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang.

Naast de wettelijke taken voert iedere GGD voor zijn gemeente(n) ook aanvullende taken uit, beschreven in de gemeentelijke nota's over het lokale beleid gezondheidszorg. Voorbeelden hiervan zijn: het inkopen en aanbieden van jeugdgezondheidszorg en prenatale voorlichting aan toekomstige ouders, de opzet, uitvoering en afstemming van preventieprogramma's (als ook gezondheidsbevordering) inclusief gezondheidsvoorlichting, forensische geneeskunde, publieke gezondheidszorg in COA-opvanglocaties en sociaal-medische advisering.

In art. 6 lid 2 van de gemeenschappelijke regeling is opgenomen dat de GGD met instemming van het AB ook andere taken voor gemeenten kan uitvoeren. Op basis van de begroting 2021-2024 zijn voorbeelden van deze extra taken:

- toezicht op WMO (wettelijke taak op basis van Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO))
- het inrichten van een advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling
- het geven van medisch advies (Advies en Meldpunt Bemoezorg MAB) (WMO)
- forensische geneeskunde
- Veilig Thuis (WMO / Jeugdwet)

Onderdeel van de Gemeenschappelijke regeling Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland is ook de Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland². Vanaf 1 januari 2015 voert zij namens de dertien gemeenten (waarvoor de GGD haar diensten uitvoert) taken uit waar het gaat om de inkoop van jeugdhulp. Via een verordening is bepaald dat het AB aan de bestuurscommissie de taken en bevoegdheden in het kader van de Jeugdwet overdraagt. De bestuurscommissie oefent deze overgedragen taken en bevoegdheden daarom uit onder eigen verantwoordelijkheid. Het AB kan de gedelegeerde taken en bevoegdheden niet meer zelf uitoefenen. De Bestuurscommissie is aan het AB tot op zekere hoogte wel verantwoording verschuldigd. De financiële bevoegdheid is behouden aan het AB. Het AB stelt de begroting en de jaarstukken vast.

Financiën

De lasten in de jaarrekening van de GR GGD Zeeland bedroegen in totaal afgerond € 132 miljoen in 2019, inclusief de lasten van Inkoop Jeugd Zeeland. Exclusief Inkoop Jeugd Zeeland bedroegen de lasten voor de GGD-taken in 2019 (jaarrekening) ca. € 21,6 miljoen. Het resultaat was ca. € 0,6 miljoen negatief. De GGD wordt voor het grootste deel bekostigd uit gemeentelijke bijdragen. Een beperkt deel van de inkomsten, ca. € 0,6 miljoen (jaarrekening 2019), bestaat uit opbrengsten uit markttaken.

De beschikbare gelden van de GGD worden verdeeld over de verschillende programma's waarvoor de organisatie zich inzet. De beschikbare middelen worden verdeeld onder drie programma's, te weten: Publieke gezondheid (€ 8.4 miljoen), Veilig Thuis (€ 1.1 miljoen) en overhead (€ 5.6 miljoen). Verder kent de GGD ook de organisatiekosten voor Inkoop Jeugd Zeeland.

² Onderhavige verkenning heeft betrekking op het organisatie onderdeel GGD Zeeland en niet op het organisatie onderdeel Inkoop Jeugdzorg Zeeland.

Voor de uitvoeringsorganisatie betaalt de Inkoop hulp Jeugd Zeeland € 1.2 miljoen en voor de jeugdhulp (zorg in natura) zelf betaalt de Inkoop hulp Jeugd Zeeland € 108 miljoen. Deze kosten worden gecompenseerd door de bijdrage die de Inkoop hulp Jeugd Zeeland ontvangt vanuit gemeenten.

Organisatie

Uitgaande van het jaarverslag 2019 heeft de GGD zo'n 218,6 fte in dienst (exclusief Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland die ca. 11 fte omvat). Van deze fte's zet 27,2 fte zich in voor Veilig thuis, 141 fte voor de WPG en 50,4 fte ten behoeve van de overhead. Uiteraard dient er rekening mee te worden gehouden dat deze situatie door Corona sterk veranderd is de afgelopen periode.

De hoofdlocatie van de GGD bevindt zich in Goes. Naast de hoofdlocatie heeft de GGD drieëndertig consultatiebureaus op afzonderlijke locaties verspreid over Zeeland in de gemeenten Borsele, Goes/Noord-Beveland, Hulst, Middelburg, Reimerswaal/Kapelle, Schouwen-Duiveland, Sluis, Tholen, Terneuzen en Vlissingen. Op deze locaties kunnen burgers terecht voor Jeugdgezondheidszorg.

Specifieke zaken

Op redelijk korte termijn zal de GGD een keuze moeten maken omtrent haar huisvesting omdat de huidige locatie (Westwal) te Goes niet meer voldoet aan de eisen die de organisatie hiervoor stelt. Voor de mogelijke samenwerking met de RUDZ en VRZ behoeft dit geen probleem te zijn, maar het is wel van belang het in ogenschouw te nemen, gezien zowel de keuze voor mogelijke samenwerking alsook de keuze voor een nieuwe locatie ofwel renovatie van de huidige locatie in rap tempo op de organisatie afkomen.

GGD Zeeland werkt binnen het sociaal domein samen met diverse partners zoals gemeenten, Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland (IJZ) en het bureau beleidsondersteuning College Zorg en Welzijn (CZW bureau). In 2020 heeft Berenschot onderzoek gedaan naar de samenwerking tussen deze partners om de problemen die men tegen kwam (bestuurlijke drukte, gemeenteraden onvoldoende in positie, lokaal primaat staat onvoldoende voorop) een halt toe te roepen. Hieruit bleek dat de huidige structuur niet de meest passende vorm was en dat om de problemen aan te pakken een nieuwe governance structuur voor gezamenlijke besluitvorming wenselijk is. Deze structuur moet ingezet worden om het samenwerkingsstelsel beter te laten functioneren. Mogelijke veranderingen in dit verband zullen op niet al te lange termijn vorm krijgen.

De GGD heeft sinds de start van de Corona-pandemie forse inspanningen gedaan om haar taken op dit gebied uit te kunnen voeren: er zijn, in allerlei constructies, mensen aangetrokken voor bron en contactonderzoek, testen en vaccineren. Afhankelijk van de ontwikkelingen met betrekking tot de Corona-pandemie, wordt gezien welke activiteiten noodzakelijk blijven in de toekomst en waar vermindering van deze activiteiten nodig is.

2.3.2 Probleemanalyse

2.3.2.1 Publieke waarde

In algemene zin wordt de GGD Zeeland door haar directe omgeving gezien als een organisatie die goed werk verricht in een complexe omgeving. De organisatie beschikt over een diversiteit aan expertise en heeft daarmee de mogelijkheid om een brede inhoudelijke agenda op het vlak van publieke gezondheid op te stellen en uit te voeren. Hiermee lukt het de organisatie dan ook om publieke gezondheidsrisico's te voorkomen en bestrijden. Dit doet zij mede door een goede (epidemiologische) kennis van de Zeeuwse bevolking. Stakeholders benoemen de organisatie daarnaast als een organisatie die in 'de haarvaten' van de Zeeuwse samenleving zit. Dit komt doordat zij een bekende en vertrouwde partij is voor veel burgers omdat zij al vanaf babyleeftijd bij gezinnen betrokken is. Op een aantal vlakken liggen er voor de GGD ook kansen om zichzelf nog verder door te ontwikkelen. Zo zou men in kunnen zetten op meer samenwerking met externe partijen om de slagkracht in de regio te verbeteren en liggen er mogelijkheden voor samenwerking over de regiogrenzen heen. Corona heeft nóg zichtbaarder gemaakt dat een focus op preventie van groot belang is voor de organisatie. Daarnaast blijft het voor de organisatie en deelnemende gemeenten continu zowel een uitdaging als een kans als het gaat om het zo goed mogelijk benutten van de expertise waar het gaat om publieke gezondheid.

Anderzijds zien we ook dat de GGD een organisatie is met een aantal externe uitdagingen en vraagstukken. De GGD ziet zich geconfronteerd met een oplopend tekort aan artsen en overig gespecialiseerd personeel op de (Zeeuwse) arbeidsmarkt. Dit dwingt de GGD om creatief te zijn in zowel het zoeken naar dit personeel, alsook in de wijze waarop de GGD met beperkte capaciteit op deze functies haar werk voldoende uit kan voeren. Hiernaast is er in Zeeland sprake van zowel ontgroening alsook vergrijzing. Tot op heden richt de organisatie zich in de uitvoering vooral op jeugd en in mindere mate op volwassenen en ouderen, maar de veranderende doelgroep vraagt om aanpassingen binnen de GGD om de Zeeuwse burgers gezond te houden. In algemene zin is door externe stakeholders aangegeven dat de taakgebieden waarop de GGD werkzaam is niet altijd voldoende helder zijn bij het grotere publiek.

2.3.2.2 Legitimiteit

De contacten die de GGD heeft met de deelnemende gemeenten van de gemeenschappelijke regeling zijn over het algemeen goed en worden door gemeenten ook als dusdanig ervaren. Ook met voor de GGD relevante in- en externe netwerken op het vlak van publieke gezondheid weet men goed contact te houden. Dit alles lijkt gezien de uitgebreide kennis van de bestuurlijke Zeeuwse situatie in de breedte van het publieke gezondheidsveld, waarover de GGD beschikt, ook begrijpelijk. De goede relaties die de GGD al had met haar stakeholders, zoals de VRZ, zijn gedurende de Coronacrisis sterker, korter en stabiel geworden. Stakeholders hebben gezien dat een goede samenwerking met de GGD van grote waarde kan zijn.

Echter, door stakeholders is ook aangegeven dat het beeld bestaat, dat de organisatie als gevolg van de GR-structuur niet altijd een even sterke slagkracht en zeggingskracht heeft. Daarnaast zijn de besluitvormings- en verantwoordingsprocessen, die onderdeel zijn van de GR, vaak langdurig en complex voor deelnemers. Bovenstaande zaken kunnen in negatieve zin bijdragen aan de legitimiteit van de GGD.

Een laatste punt binnen het thema legitimiteit is dat, als gevolg van de stijging van de uitgaven van de Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland, de GGD bij gemeenten een negatiever imago heeft gekregen, ondanks dat de GGD hier geen invloed op heeft. Dit komt mede omdat GGD Zeeland ten onrechte wordt benoemd als het organisatieonderdeel als het gaat om Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland. Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland en GGD zijn echter twee organisatieonderdelen binnen één GR.

Organisatie

Binnen de GGD bestaat vanuit medewerkers een grote bereidheid tot onderlinge samenwerking en is men over het algemeen sterk inhoudelijk betrokken om samen te streven naar een zo gezond mogelijk Zeeland. Vanwege het over het algemeen hoge opleidingsniveau van medewerkers is er binnen de GGD sprake van een hoge mate van professionaliteit en veel zelfstandigheid. Mede hierdoor weten medewerkers hun weg ook buiten de eigen organisatie goed te vinden. De samenwerking met andere GGD's in Nederland op overkoepelende thema's verloopt volgens de respondenten goed. De Coronacrisis heeft daarnaast uitgewezen dat de organisatie in staat is flexibel te zijn. Corona vraagt veel van de organisatie, maar de organisatie toont zich veerkrachtig. Ook waar het gaat om het ontwikkelen van (innovatieve) projecten heeft de organisatie zich volgens de respondenten bewezen. Verder is de technische infrastructuur van de GGD voldoende actueel en toekomstbestendig. Voortbouwend hierop zijn er ook mogelijkheden voor de GGD om de organisatie nog verder te ontwikkelen. Een eerste mogelijkheid betreft de sturing middels zelforganisatie. Het aannemen van een transitie manager en teamregisseurs biedt kansen om dit concept verder uit te bouwen. Op personeelsvlak speelt de krappe Zeeuwse arbeidsmarkt een belangrijke rol. Een tweede mogelijkheid ligt dan ook in de ruimte voor de GGD om het aantrekkelijk werkgeverschap van de organisatie in te zetten om meer personeel te werven. Vanaf 2021 zet de GGD ook in op strategische personeelsplanning, dit biedt perspectief. De derde mogelijkheid ligt op financieel vlak door de huidige P&C cyclus te blijven professionaliseren door een sterkere verbinding te leggen tussen voortgang, verwachtingen, resultaten en de daarbij onderliggende financiën.

Verder staat de GGD Zeeland zowel in- als extern nog voor een groot aantal uitdagingen. Zo heeft de combinatie van langdurige crisisbestrijding door Corona en het reguliere werk van medewerkers hoge werkdruk veroorzaakt. En alhoewel 'de Zeeuwse mentaliteit', waarbij men altijd hard werkt en aan verwachtingen wil voldoen, ervoor zorgt dat mensen het werk gedaan krijgen, zorgt het er ook voor dat het personeel sneller tegen haar maximum aanloopt met als potentieel risico dat medewerkers vertrekken. De crisisorganisatie binnen de GGD is relatief klein en daarmee kwetsbaar. Verder is naar voren gekomen dat er een aantal onderwerpen zijn waar de organisatie de komende jaren veel aandacht aan dient te besteden. Zo kwam naar voren dat thema's als zelforganisatie, de doorontwikkeling van het huidige informatiemanagement, de verbetering van de samenwerking tussen de bedrijfsvoering en het primaire proces, en de kwetsbaarheid van eenheidsfuncties voor specialistische dienstverlening binnen de organisatie, aandacht behoeven. Daarnaast zien we dat er door de beperkte financiële ruimte weinig mogelijkheden zijn om te innoveren in de organisatie op vlakken waar dit mogelijk wel gewenst is. Qua capaciteit leeft er ook twijfel of er op dit moment voldoende formatie is om een verdere samenwerking tussen de GGD, VRZ en RUDZ van de grond te krijgen.

2.4 RUD Zeeland

2.4.1 Algemene kenmerken

Governance

RUD Zeeland (hierna: RUDZ) is een gemeenschappelijke regeling op grond van de wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) waaraan deelnemen: de 13 Zeeuwse gemeenten, waterschap De Scheldestromen en de provincie Zeeland (de deelnemers). Het algemeen bestuur (AB) van RUDZ bestaat uit 15 leden (elke deelnemer 1 lid), het dagelijks bestuur (DB) bestaat uit 5 leden. In het DB zijn de drie Zeeuwse regio's vertegenwoordigd en hebben provincie en waterschap een zetel. De vertegenwoordiger namens de provincie (gedeputeerde) heeft 7 stemmen in het AB, de overige leden hebben er elk 1. De rol van de secretaris van het AB en DB wordt ingevuld door de directeur van RUDZ.

Op ambtelijk niveau is er een deelnemersoverleg tussen de deelnemers en RUDZ waarin actuele ontwikkelingen worden besproken. En er is een begeleidingscommissie namens de deelnemers die de DB- en AB-leden adviseert over de bestuurlijke besluiten die genomen moeten worden, voornamelijk vanuit financieel perspectief. De begeleidingscommissie stemt deze adviezen af met RUDZ. Het AB kent geen bestuurscommissies.

Met de 13 gemeenten heeft RUDZ dienstverleningsovereenkomsten gesloten, waarin per jaar afspraken gemaakt worden over de uitvoering van de VTH-taken (basismilieu- en plustaken). RUDZ heeft accountmanagers die regelmatig overleg voeren met de deelnemers over de uitvoering van de dienstverleningsovereenkomsten.

Belangrijkste taken en activiteiten

RUDZ voert namens de gemeenten, de provincie en het waterschap de taken vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu en natuur uit. RUD Zeeland werkt daardoor samen met gemeenten, de provincie en het waterschap aan een schone en veilige werk- en leefomgeving. In totaal houdt RUDZ toezicht op 8600 bedrijven, waarvan 170 bedrijven met een hoog risico.

RUDZ heeft de taken en activiteiten beschreven in een producten-dienstencatalogus (PDC), hierin zijn de volgende hoofdactiviteiten beschreven:

- Regulering (vergunningen, ontheffingen, of meldingen zodat bedrijven hun activiteiten conform de wet- en regelgeving op het gebied van milieu uitvoeren)
- Toezicht (het houden van toezicht op naleving van milieuwet en -regelgeving door bedrijven)
- Handhaving (uitvoering van wettelijke taken van gemeenten en provincie op het gebied van handhaving, op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en de Wet milieubeheer)
- Juridische expertise (inzet bijvoorbeeld bij beroep- en bezwaarzaken)
- Advisering (adviseren van gemeenten, provincie en waterschap bij beleidsontwikkeling en -uitvoering op het terrein van milieu en duurzaamheid, bijvoorbeeld bij ruimtelijke plannen)
- Specifieke producten (producten die incidenteel geleverd worden, bijvoorbeeld in het kader van bodemsanering of opstellen van geluidsbeheerplannen)
- Communicatie (bijvoorbeeld het verstrekken van informatie via de helpdesk en relatiebeheer).

Een aantal van deze producten worden door alle deelnemers afgenomen (basistaken) en voor een deel van de producten geldt dat het plustaken zijn. Daardoor verschilt de dienstverlening die RUDZ aan de deelnemers levert per deelnemer.

Sinds 1 oktober 2019 zijn de taken die vallen onder het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) vanuit RUDZ overgedragen aan DCMR Milieudienst Rijnmond (DCMR). De provincie Zeeland blijft bevoegd gezag voor deze taken, maar de uitvoering van deze taken wordt nu door DCMR aangestuurd.

Financiën

De jaarrekening 2019 van RUDZ had een totaal aan lasten van € 12,4 miljoen exclusief mutaties reserves. Vanwege de uitplaatsing van BRZO-taken geeft de begroting 2021 een accurater beeld van de huidige situatie. De begroting van RUDZ heeft een omvang van afgerond € 10,0 miljoen in 2021 (begroting 2021). Dit is dus na uitname van middelen door overdracht van BRZO-taken aan DCMR. De lasten bestaan voor het grootste deel uit personele lasten, € 7,8 miljoen. Overige kosten hebben vooral betrekking op de dienstverleningsovereenkomst die RUDZ met Terneuzen heeft gesloten in het kader van uitvoering van PIOFACH-taken en huisvesting (zie verderop, bij het kopje specifieke zaken).

De baten van RUDZ bestaan grotendeels uit deelnemersbijdragen (€ 9,6 miljoen). Als gevolg van de uitplaatsing van BRZO-taken heeft RUDZ tijdelijk te maken met frictiekosten waarvoor de provincie een extra vergoeding geeft.

Deze vergoeding loopt af van € 0,4 miljoen in 2021 tot 0 in 2025. In de tussentijd werkt RUDZ aan het oplossen van de frictiekosten, onder andere door extra taken in opdracht van de deelnemers uit te voeren, asbest, extra groentoezicht en extra taken voor de gemeente Schouwen-Duiveland. Door de bijdrage van de provincie en de extra taken heeft RUDZ voor 2021 alle frictiekosten verwerkt. Voor 2022 en later ligt er nog een opgave om frictiekosten te verwerken.

De deelnemersbijdragen zijn als volgt over de deelnemers verdeeld:

Deelnemers	Bijdrage 2021 in € 1.000,-	Bijdrage 2021 in %
Gemeenten	6.374	66,5
Provincie	3.162	33,0
Waterschap (incl. btw-compensatie)	52	0,5
Totaal	9.588	100

Kenmerkend voor RUDZ is de financiering op basis van PxQ. In hoofdlijn betekent deze werkwijze dat per deelnemer op basis van het bedrijvenbestand voorafgaand aan het begrotingsjaar wordt bepaald hoeveel inspecties, handhavingszaken en vergunningen verwacht worden. Het totaal aantal per deelnemer wordt aangeduid met de letter Q. Per product is een vaste prijs bepaald, aangeduid met de P. Het product van P en Q bepaalt per bevoegd gezag de bijdrage die betaald wordt voor het opvolgende jaar. De totaalsom van de bijdragen bepaalt vervolgens de omvang van de begroting en het werkpakket van RUDZ. In 2020 is besloten aan het eind van het jaar af te rekenen op het werkelijk bestede aantal uur per deelnemer.

Het functioneren van de PxQ-systematiek is in 2019 door Berenschot geëvalueerd. De conclusie was dat de systematiek in belangrijke mate heeft bijgedragen aan een meer transparante en zakelijke RUDZ. Kosten zijn beter inzichtelijk en er is meer zicht op productiviteit. Ook is geconstateerd dat de sturing op RUDZ vanuit deelnemers vooral financieel gedreven is. PxQ kan ertoe leiden dat de gezamenlijke verantwoordelijkheid van deelnemers voor RUDZ en de uitvoering van de taken in het belang van heel Zeeland uit beeld raakt.

Een probleem dat in de gesprekken die we in het kader van dit onderzoek hebben gevoerd, naar voren is gebracht, is dat PxQ zo strak is ingeregeld dat er vanuit RUDZ geen ruimte is om te innoveren of bij te dragen aan ontwikkelopgaven.

Organisatie

De totale vastgestelde formatie is als gevolg van de overdracht van de BRZO taken afgenomen van 95,8 fte (begroting 2020) naar 82 fte (begroting 2021). Het primaire proces van RUDZ bestaat uit twee hoofdprocessen: vergunningverlening en toezicht en handhaving. Dit zijn tegelijkertijd de twee afdelingen die aan de basis van de organisatie staan. Naast deze afdelingen is er een compacte stafafdeling waarin onder meer het secretariaat is ondergebracht, de controller, de uitvoering van de P&C-cyclus plaatsvindt en kwaliteitszorg is ondergebracht. Tot slot heeft RUDZ een algemeen directeur. De hoofden van de drie afdelingen vormen samen met de directeur het MT, de controller is adviserend lid van de directie. RUDZ is gevestigd in Terneuzen en heeft geen nevenvestigingen. Door de omvang van het grondgebied is vanaf de start van RUDZ ingezet op de mogelijkheid om op afstand te werken. Veel activiteiten vinden dan ook niet vanuit het kantoor in Terneuzen plaats, maar onderweg of vanuit aanlandplekken in bijvoorbeeld het provinciehuis in Middelburg.

Specifieke zaken

Grote delen van de PIOFACH-taken voor RUDZ worden door de gemeente Terneuzen uitgevoerd. Dat betekent dat Terneuzen voor RUDZ onder meer de volgende taken uitvoert: financiële administratie, personeelszaken, ICT en huisvesting. RUDZ is ook gevestigd in een apart deel van het stadhuis van Terneuzen.

De afspraken met Terneuzen liggen vast in een dienstverleningsovereenkomst (dvo). Voor uitvoering van de taken, inclusief de huisvesting van RUDZ, ontvangt Terneuzen een jaarlijkse vergoeding. De dvo voor deze activiteiten loopt op 1 januari 2024 af. Dat betekent dat RUDZ zich op korte termijn moet beraden op de wijze waarop de PIOFACH-taken worden uitgevoerd. Wordt het contract met Terneuzen verlengd? Of wordt er voor een andere oplossing gekozen?

Op initiatief van de provincie Zeeland vindt er momenteel een onderzoek plaats naar de uitvoering van milieutaken in Zeeland. Dit betreft zowel de taken die RUDZ uitvoert als die door gemeenten en provincie zelf worden uitgevoerd. Doel is om te bezien in hoeverre de uitvoering voldoende robuust zijn georganiseerd en welke scenario's voor de toekomst wenselijk zijn. Dit onderzoek wordt door adviesbureau TwynstraGudde uitgevoerd. De resultaten worden voor de zomer van 2021 verwacht. Omdat het deels om dezelfde vragen gaat, is er contact met de onderzoekers geweest om te bezien in hoeverre analyses en uitkomsten in elkaars verlengde liggen dan wel elkaar tegenspreken. Op basis van de gesprekken is vooralsnog niet geconstateerd dat uitkomsten tegenstrijdig zullen zijn.

2.4.2 Probleemanalyse

2.4.2.1 Publieke waarde

RUDZ vormt één omgevingsdienst voor Zeeland. De grenzen van het werkgebied van RUDZ zijn congruent met de grenzen van de provincie en omvat alle gemeenten in de provincie. RUDZ is als organisatie goed ingevoerd en weet wat er speelt. Verder zijn bedrijven inhoudelijk tevreden over de werkzaamheden van RUDZ, zo zijn er bijvoorbeeld weinig klachten over vergunningverlening. De komst van de Omgevingswet leidt mogelijk tot het verkrijgen van meer taken voor RUDZ waarmee de organisatie robuuster kan worden. Hetzelfde geldt voor nieuw (Rijks-)beleid op het terrein van energietransitie en duurzaamheid. RUDZ werkt al samen binnen ODNL, het samenwerkingsverband van alle Nederlandse omgevingsdiensten. Verdere samenwerking kan RUDZ op inhoudelijk vlak versterken en de publieke waarde van het werk van RUDZ verder vergroten.

Vanuit het perspectief van publieke waarde zijn er ook nog enkele zaken die aandacht nodig hebben. De PxQ-methodiek leidt er toe dat samenwerking met RUDZ stroef van de grond komt. Doordat uren stuk voor stuk verantwoord moeten worden, kan RUDZ lastiger dan andere Zeeuwse organisaties inspringen op nieuwe vragen. De omgeving van RUDZ ervaart nog wel eens dat RUDZ tegenstrijdige adviezen geeft ten opzichte van adviezen van één van de andere organisaties. Ook de responstijd op meldingen is een aandachtspunt, RUDZ is communicatief niet altijd optimaal bereikbaar. De geografische kenmerken van Zeeland (een uitgestrekt gebied, met wel veel bedrijven / instellingen met een hoog milieurisico) maakt het werken van RUDZ ook lastig, bijvoorbeeld met het invullen van piketten. De stikstofproblematiek tot slot, leidt mogelijk tot minder vergunningaanvragen, hetgeen een knelpunt kan zijn in de voortgang van werkzaamheden.

2.4.2.2 Legitimiteit

RUDZ heeft een duidelijke structuur met een AB en DB zonder bijzondere commissies. Dat zorgt dat verantwoordelijkheden helder zijn. De deelnemers worden via het deelnemersoverleg en de begeleidingscommissie periodiek betrokken bij de beleidsontwikkeling en besluitvorming. Ten opzichte van sommige andere omgevingsdiensten zijn bij RUDZ relatief veel provinciale en gemeentelijke taken belegd, waardoor er een stevig pakket aan werkzaamheden ligt. RUDZ heeft recent nog enkele taken van de gemeente Schouwen-Duiveland overgenomen en zou nog meer taken van andere gemeenten kunnen overnemen. Vanuit landelijke ontwikkelingen kan de legitimiteit van RUDZ nog verder toenemen. De commissie Van Aartsen bevestigt het belang van een goede en onafhankelijke uitvoering van milieutaken, inclusief toereikende financiering waarmee het bestaansrecht van RUDZ versterkt wordt. De financiële legitimiteit neemt naar verwachting in de toekomst ook toe doordat voor milieuvergunningen onder de Omgevingswet leges geheven kunnen worden. Hiermee ontstaat een autonome geldstroom.

Voor legitimiteit zijn er voor RUDZ ook enkele aandachtspunten. Het niet realiseren van de doestellingen voor handhaving en toezicht doet afbreuk in het vertrouwen dat deelnemers in RUDZ hebben. Hierbij zijn ook enkele deelnemers vanaf de start vrij kritisch geweest over nut en noodzaak van een omgevingsdienst. Het draagvlak onder deelnemers is wisselend omdat zij de grip op de uitvoering van taken soms missen. Ook in de scherpe zakelijke verhoudingen waarin via PxQ vooral financieel wordt gestuurd, is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle deelnemers en het gedeelde eigenaarschap niet sterk ontwikkeld. Het proces van begroten en verantwoorden kost deelnemers en RUDZ samen veel tijd, ook in de besluitvorming. Soms wordt ook besluitkracht in het AB van RUDZ zelf gemist. Tot slot komt door het uitplaatsen van de BRZO-taken naar DCMR de legitimiteit ook verder onder druk te staan. Deze uitplaatsing heeft geleid tot de vraag of RUDZ nog robuust genoeg is om alle taken op het vereiste kwaliteitsniveau uit te voeren. Dit heeft mede geleid tot het onderzoek naar het uitvoeren van milieutaken in Zeeland.

2.4.2.3 Organisatie

RUDZ is een efficiënte en zakelijke ingerichte organisatie, die op een gecertificeerde wijze haar producten levert. Doordat er vanaf het begin op ingezet is, kan RUDZ plaats- en tijdsafhankelijk werken. De organisatie is lean en kent een beperkte overhead doordat de PIOFACH-taken aan Terneuzen zijn uitbesteed. Door deze uitbesteding kan RUDZ profiteren van de schaalgrootte van Terneuzen. RUDZ heeft veel data over Zeeuwse bedrijven en milieurisico's. De data en informatie kunnen voor samenwerkingspartners een nuttige bron zijn. Er zit potentie in het breder en beter benutten van de gegevens van RUDZ en RUDZ is in staat om uitgebreid te rapporteren.

Aandachtspunten voor de bedrijfsvoering zijn er ook. De vestigingslocatie Terneuzen is decentraal ten opzichte van de rest van Zeeland en leidt tot veel reistijd en -kosten (toltunnel). De financiële slagkracht is beperkt, zowel in het vermogen om tegenvallers op te vangen (reserves) als de ruimte in het budget om ontwikkelcapaciteit vrij te spelen. Dit laatste als gevolg van de vrij strakke PxQ-sturing. RUDZ heeft aangegeven om in personele capaciteit te willen investeren om toekomstige uitstroom door pensionering op te kunnen vangen. RUDZ verwacht continuïteitsvraagstukken als niet in deze behoefte wordt voorzien, in de vorm van strategische personeelsplanning en financiële dekking. De omvang van RUDZ is relatief beperkt waardoor het lastig en/of duur is bepaalde specialismen in huis te organiseren. De beperkte omvang zorgt ook voor beperkte doorgroeimogelijkheden. Tot slot geldt voor RUDZ dat het lastig is goed personeel te werven, in een context waarin zaken en wetgeving steeds complexer worden. Het hoger onderwijs in Zeeland sluit niet helemaal aan op de behoefte van de RUDZ waardoor er geen natuurlijke visvijver is voor nieuw, jong talent.

2.5 Overkoepelende analyse

De drie organisaties hebben een aantal overeenkomsten:

- Voor alle drie is er waardering voor het werk dat verricht wordt en zijn de organisaties goed ingebed in Zeeland. In de uitvoering wordt blij gegeven van veel lokale en specifieke kennis.
- Nieuwe wetgeving, zoals de Omgevingswet, en ontwikkelingen als datagedreven werken zorgen voor inhoudelijke uitdagingen voor de drie organisaties. De accenten verschillen per organisatie, maar de gemene deler is wel dat er kansen liggen om inhoudelijk door te ontwikkelen en samen te werken met elkaar, maar zeker ook met gemeenten, provincie of andere organisaties.
- Alle drie hebben hun basis in wettelijke taken die uitgevoerd worden. Bij de VRZ zijn de wettelijke (vrijwel) de enige taken. Voor RUDZ geldt dat er ook plustaken voor deelnemers worden uitgevoerd. De gemeenschappelijke Regeling Gemeenschappelijke Gezondheidsdiensten met de twee organisatie onderdelen GGD en Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland heeft voor wat betreft het GGD onderdeel naast wettelijke taken ook niet wettelijke taken.

- Voor alle drie geldt ook dat deelnemers bij besluitvorming betrokken zijn door middel van begeleidingscommissies, deelnemersoverleggen en dergelijke.
- Alle drie hebben de komende periode ook besluiten te nemen over huisvestingsvragen. De GGD Zeeland heeft een niet-passende huisvesting, VRZ moet besluiten over modernisering van de huisvesting en RUDZ moet besluiten over het al dan niet continueren van de huisvesting in het stadhuis van Terneuzen.

Elk van de organisatie heeft ook eigen specifieke kenmerken en vragen:

- Voor de VRZ is dat de grote bijdrage die vrijwilligers leveren aan de taakuitvoering door de VRZ.
- Voor de Gemeenschappelijke Regeling GGD Zeeland zijn dat de taken die onder verantwoordelijkheid van de Bestuurscommissie Inkoop Jeugdzorg worden uitgevoerd en de complexe bestuurlijke organisatie die dat met zich meebrengt.
- Voor RUDZ geldt dat de PxQ-systematiek geheel eigen is aan de organisatie en uniek in Zeeland. Ook onderscheidt RUDZ zich doordat naast de 13 gemeenten ook Provincie en waterschap De Scheldestromen deelnemers zijn in de GR.

Zowel naar aantal werkzame personen als financieel zijn de VRZ en GGD ongeveer even groot. Beiden zijn echter veel groter dan de RUDZ. Met name de GGD en de VRZ hebben grote delen van de organisatie, zoals bijvoorbeeld op het gebied van gezondheidspreventie, (jeud)zorg en de brandweer, die weinig raakvlakken hebben met elkaar dan wel met de RUDZ. Vanuit de RUDZ bezien zijn er relatief meer raakvlakken met beide organisaties, maar is de RUDZ relatief onbekend met de GGD en VRZ. De GGD en de VRZ hebben wel raakvlakken via de GHOR. Wat dit alles betreft zijn de inhoudelijke raakvlakken en overlappingsen tussen de drie organisaties asymmetrisch.

Tevens hebben wij geconstateerd dat er op verschillende gebieden al tussen de organisaties wordt samengewerkt, met name tussen de GGD en de VRZ. Voorbeelden zijn de personele unies van de Directeur Publieke Gezondheidszorg en de controller. Ook de coronacrisis heeft beide organisaties dichter bij elkaar gebracht. Ook op het gebied van enkele ondersteunende functies zijn er uitwisselingen. Ook gedurende ons onderzoek bleek dat het management van de GGD en VRZ elkaar beter kent dan de RUDZ met GGD en/of VRZ. Als gevolg van de verkenning zijn de drie MT's voor het eerst bij elkaar gekomen.

Voor de drie organisaties samen is er een probleemanalyse ten aanzien van **publieke waarde** die veel gemeenschappelijkheid heeft, waarbij sommige zaken bij één of twee organisaties wat manifester aanwezig zijn. De gemeenschappelijkheid bestaat op hoofdlijnen uit:

- de specifieke kenmerken van Zeeland met een relatief dunbevolkt gebied, grote rijafstanden leveren voor alle drie de organisaties moeilijkheden op. Dat uit zich bijvoorbeeld in aanrijtijden, reistijd en -kosten.
- Dat Zeeland een regio met een hoog risicoprofiel is, twee havens, zware industrie met de daarmee samenhangende milieu-, veiligheids-, en gezondheidsrisico's. Zeeland is het tweede risicogebied van Nederland. Alle drie de organisaties hebben een duidelijke missie die zich richt op deze thematiek, die bovendien in elkaars verlengde ligt.
- het beschikbaar hebben van informatie wordt een steeds bepalender factor in het leveren van de maatschappelijke prestaties die gevraagd worden. Informatie wordt (of eigenlijk: is) de belangrijkste grondstof waarmee de medewerkers hun werk doen.
- de advisering van de drie organisaties aan gemeenten over het taakveld waarop zij werken. Dit adviseren kan meer body krijgen zodat de toegevoegde waarde van het werk toeneemt en deelnemers dit ook beter gaan ervaren.
- externe samenwerking met zusterorganisaties buiten de provincie: voor GGD en RUDZ geldt dat die inhoudelijk waarde toevoegt en opgezocht wordt. Ook binnen de provincie wordt met andere (publieke) partijen samengewerkt, waarbij RUDZ hinder ondervindt van de PxQ-methodiek.

Voor **legitimiteit** geldt:

- Alle drie hebben een stevige wettelijke basis waarop de organisaties zijn gegrondvest. Dat legitimeert voor een groot deel het bestaan en het optreden van de organisaties. Dit wettelijk kader is overigens niet in graniet gebeiteld. Voor de VRZ geldt de evaluatie van de Veiligheidswet als belangrijke ontwikkeling, voor RUDZ de uitkomsten van de commissie Van Aartsen en voor de GGD de (landelijke) evaluatie van de Corona crisis met daaruit voortvloeiende aandachtspunten. Voor VRZ betekent dat wellicht meer flexibiliteit, voor RUDZ mogelijk een steviger verankering en positie en voor de GGD is nog niet duidelijk wat de evaluatie gaat betekenen.
- Gemeenten ervaren last van het besluitvormingsproces en ook de drie organisaties zelf ondervinden hinder van de soms complexe besluitvormingsprocessen die leiden tot een sub-optimale slagkracht van de organisaties. Dit komt grotendeels door de Wet gemeenschappelijke regelingen en de Wet veiligheidsregio's en kan dus niet volledig worden opgelost door meer samenwerking.
- Gemeenteraden verhouden zich wisselend tot de drie organisaties. Het beeld verschilt, enkele gemeenteraden zijn opbouwend-kritisch, bij enkele andere gemeenteraden is het basisvertrouwen laag. Deels omdat de raden meer grip willen hebben of vanwege de ontstaansgeschiedenis van de organisaties. Het beeld wisselt per organisatie, waarbij RUDZ voor sommige gemeenteraden nog steeds voelt als een gedwongen keuze. Al met al wisselt het draagvlak voor de drie organisaties.
- Het beeld bij gemeenteraden is ook sterk afhankelijk van de financiële situatie. Meerkosten in het verleden hebben geleid tot een negatief imago. Hierbij valt voor RUDZ op dat deelnemers een sterke financiële drive hebben in hun totaalbeoordeling van RUDZ.
- Voor RUDZ geldt verder dat legitimiteit onder invloed staat van taakwijzigingen. Enerzijds het uitplaatsen van taken naar DCMR, anderzijds het overnemen van taken van gemeenten. Het beeld is nog niet uitgekristalliseerd.

Wat betreft de **organisatie** zijn er twee elementen die er echt uitspringen: financiën en personeel.

Voor wat betreft financiën hebben alle drie de organisaties structureel te weinig vet op de botten om te kunnen innoveren, tegenvallers op te kunnen vangen of inhoud te geven aan kwalitatieve samenwerking. Tegelijkertijd vragen nieuwe wetgeving en hogere verwachtingen juist om uitbreiding of verzwaring. En ook investeren in nieuwe processen en werkwijzen. Dit spanningsveld gaat in de toekomst steeds verder knellen.

Alle drie hebben ook moeite met het op peil houden van de personeelssterkte, zeker gezien de verwachte uitstroom van toekomstige gepensioneerden. Kwalitatief goed aanbod voor hoogopgeleide, specialistische functies is in Zeeland moeilijk te vinden. Ook arbeidsvoorwaarden kunnen een reden zijn waarom mensen liever voor andere werkgevers kiezen. Alle drie willen invulling geven aan strategische personeelsplanning. Het krappe financiële kader is daarbij een belemmering. Het risico dat daarmee ontstaat, is dat op sleutelposities door specifieke deskundigheden of soloposities gaten gaan vallen die de taakuitoefening in gevaar brengen en waarbij kwetsbaarheden gaan ontstaan.

Naast deze punten is cultuur ook als aandachtspunt naar voren gekomen. De drie organisaties hebben verschillende culturen. Ten opzichte van elkaar verschillen ze, maar ook binnen de organisaties komen cultuurverschillen voor. Dit hoeft samenwerking niet a priori onmogelijk te maken, maar moet wel goed gemanaged worden.

Kortom alle organisaties hebben zaken die goed gaan en minder goed gaan, allemaal hebben zij naar de toekomst gezien hun uitdagingen. Meer met elkaar samenwerken kan naast allerlei andere mogelijkheden een oplossing hiervoor bieden. Daar gaan de volgende hoofdstukken over.

Intermezzo: inspiratie van elders

In het kader van de verkenning hebben wij ons oor te luisteren gelegd in enkele regio's (Fryslân, Gelderland Midden en Kennemerland) met ervaring met vergaande integratie.

In de eerste plaats stellen wij vast dat nog nergens in Nederland sprake is van vergaande integratie van de GGD, Veiligheidsregio en Omgevingsdienst. In de bekeken regio's waren uitsluitend de GGD en Veiligheidsregio vergaand geïntegreerd: soms alleen ambtelijk en soms zowel bestuurlijk als ambtelijk.

De achtergrond voor de samenvoeging is het voorkomen van bestuurlijke drukte en de inhoudelijke samenloop van de GGD en de GHOR. Onze gesprekspartners geven aan dat zij de geïntegreerde organisatie ervaren als een robuuste organisatie onder meer op het gebied van bedrijfsvoering. Er is sprake van spontane synergie waardoor leuke samenwerkingsprojecten ontstaan. Ook wordt ervaren dat verschillende thema's in de vorm van inhoudelijke projecten beter gezamenlijk worden opgepakt, zoals op het gebied van kwetsbare ouderen en brandveilig leven. De echte winst zit in op het vlak van crisisbeheersing (korte lijnen, geen afstemmingsvraagstukken) en daarbinnen nadrukkelijk de nazorg. Ook het hebben van één MT maakt de verbindingen in de organisatie makkelijker. Ze kunnen veel van elkaar leren in een sfeer die veel weg heeft van een intervisie. De randvoorwaarde is dat het 'con amore' moet gaan. Het is geven en nemen en iedereen moet er volledig achter staan. De twee onderdelen kennen natuurlijk verschillen, zo is de GGD veel meer zelfsturend dan de brandweer, maar als je die verschillen kunt omarmen, dan is er veel mogelijk. Ook kan worden geconstateerd dat inhoudelijke samenwerking niet op alle vlakken mogelijk is. Het onderkennen van deze (on)mogelijkheden aan beide kanten is een voorwaarde voor het slagen van de samenwerking. Het is mogelijk minder bestuurlijke drukte te creëren in deze geïntegreerde vorm, maar dan is goede ambtelijke voorbereiding wel een must. Een tip voor een geslaagde nauwe samenwerking luidt: het is belangrijk om te beginnen met de 'why', vervolgens de 'how' en daarna pas de 'what'.

3. Visie op meer samenwerken

3.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk hebben wij de huidige situatie geanalyseerd. Uit deze analyse blijkt dat de drie organisaties op een aantal punten met elkaar samenwerken. Wat dit betreft is de zoektocht van de verkenning te onderzoeken of er **nog meer** kan worden samengewerkt. Meer samenwerken tussen de GGD, VRZ en RUDZ kan wellicht helpen bepaalde knelpunten op te lossen door gezamenlijk kansen te benutten en gezamenlijk toekomstige bedreigingen het hoofd te bieden. Dit hoofdstuk presenteert de visie op meer samenwerken. Allereerst wordt begonnen met het vertrekpunt voor meer samenwerken, vervolgens met de aanleiding ervan, waarna het doel en de vorm worden gespecificeerd. Deze visie op meer samenwerken fungeert als uitgangspunt voor de verdere verkenning naar samenwerken.

3.2 Het vertrekpunt voor meer samenwerken

De GGD, VRZ en RUDZ zijn de organisaties die werken aan een schoner, gezonder en veiliger leefomgeving in Zeeland voor inwoners en bedrijven. Zij verrichten deze werkzaamheden voor de gemeenten, de provincie en het waterschap. De GGD, VRZ en RUDZ willen voor deze doelgroepen excelleren in hun dienstverlening. Meer met elkaar samenwerken kan bijdragen aan een betere dienstverlening voor deze doelgroepen. Meer samenwerken gaat niet alleen over het primaire proces maar ook over de hieraan ondersteunde werkprocessen. Ook deze werkprocessen dragen bij aan een betere dienstverlening. Elke organisatie afzonderlijk is kwetsbaar, meer samenwerken zal tot meer robuustheid leiden. Als gevolg van dit alles zal er sprake zijn van een betere dienstverlening, meer publieke waarde en een sterkere Zeeuwse overheid. Meer samenwerken met elkaar laat overigens onverlet dat elke organisatie ook een eigen netwerk binnen en buiten Zeeland heeft met samenwerkingspartners.

In de kern gaat het bij de drie organisaties over de volgende deels overlappende ambities:

- **Veiligheidsregio Zeeland:** maakt zich sterk voor de veiligheid van de Zeeuwse samenleving. Met de samenwerkingspartners worden de risico's in Zeeland verkleind en wordt ervoor gezorgd dat, wanneer dat nodig is, 24/7 kan worden opgetreden om de effecten van een incident, ramp of crisis te beperken.
- **Regionale uitvoeringsdienst Zeeland:** de RUDZ werkt voor gemeenten, provincie en waterschap aan een schone en veilige werk- en leefomgeving. Zij doen dit klantvriendelijk, professioneel, doelmatig en conform vastgelegde kwaliteitseisen en dienstverleningsnormen.
- **GGD Zeeland:** werkt samen met gemeenten en ketenpartners aan een gezonder en veiliger leven in Zeeland met als visie een leven lang meedoen. Want Zeeuwen die zich goed voelen, kunnen langer meedoen en van betekenis zijn in de samenleving. Dit doet de GGD door gezondheidsbescherming en beheersing van risico's en het stimuleren van een gezonde leefstijl.

De meerwaarde van deze samenwerking moet daarbij liggen in het benutten van – delen van – elkaars capaciteiten. Voorwaarde is dat alle partners er enig voordeel van hebben. Dat laat onverlet dat de een er meer voordeel bij kan hebben dan de ander. Het gaat er dus om dat je met elkaar iets tot stand brengt. Eigen kwaliteiten en vaardigheden zijn daarbij belangrijk, maar ook begrip voor de positie, belangen en de werkwijze van de ander. Dus, samenwerking is het met elkaar iets tot stand brengen met begrip voor elkaars positie, belangen en werkwijze.

3.3 De aanleiding voor meer samenwerken

De GGD, VRZ en RUDZ wensen de komende jaren voor de deelnemende organisaties hun diensten met de juiste kwaliteit te kunnen blijven verlenen aan de Zeeuwse bedrijven, inwoners en organisaties met het oog op een gezonder, schoner en veiliger Zeeland. Er komt een aantal exogene ontwikkelingen op de drie organisaties af, waarbij het meer samenwerken een oplossing kan bieden om de juiste kwaliteit te blijven garanderen.

Voorbeelden van die exogene ontwikkelingen zijn nieuwe en veranderende wetten als de Omgevingswet, de Wet op de veiligheidsregio's, Wet publieke gezondheid met direct inhoudelijke consequenties voor de werkzaamheden van de drie organisaties, de herziening van het VTH stelsel als gevolg van de adviezen van de Commissie Van Aartsen en de veranderingen in de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WRNA). In dit kader zal de inhoudelijke en procesmatige complexiteit toenemen. Deze toenemende complexiteit vindt plaats in relatie met een dunne Zeeuwse arbeidsmarkt en een veranderende doelgroep als gevolg van verandering van de Zeeuwse demografie (ontgroening en vergrijzing). En dit allemaal in een tijd waarin naar verwachting onder meer als gevolg van de herijking van het gemeentefonds de financiële kaders steeds strakker worden.

Tenslotte zijn er enkele praktische zaken die verband kunnen houden met meer samenwerking tussen de drie organisaties. Dit betreft onder meer de huisvestingsproblematiek waar de drie organisaties op de korte termijn een oplossing voor moeten vinden. Een ander voorbeeld is de dienstverleningsovereenkomst van de RUDZ met de gemeente Terneuzen die binnenkort afloopt en waarbij de keuze moet worden gemaakt hoe verder te gaan.

3.4 Het doel van meer samenwerken

Primair doel is dat samenwerking (meer) 'publieke waarde' creëert; dat wil zeggen een maatschappelijke meerwaarde voor de samenleving in de zin van een gezonder, schoner en veiliger leefomgeving voor de inwoners van Zeeland. Meer samenwerken draagt bij aan een verbetering van de dienstverlening in Zeeland. Ook kan het leiden tot een versterking van de positie van Zeeland op landelijk niveau op de werkgebieden van de drie organisaties. Dit alles leidt gezamenlijk tot meer publieke waarde.

Een tweede doel is het versterken van de continuïteit en de slagkracht van de uitvoering van de taken van de drie organisaties. Hierdoor wordt ook de kwetsbaarheid verminderd.

Op de derde plaats heeft de samenwerking tot doel medewerkers te behouden en/of aan te trekken en een aantrekkelijke werkgever in Zeeland te blijven. Hierdoor worden de kansen van de medewerkers en de kwaliteit van de diensten vergroot.

Tot slot leidt meer samenwerken tot meer effectiviteit, een grotere doelmatigheid en kwaliteitswinst van de geleverde producten en/of dienstverlening en/of de gehele organisatie. Ook dit leidt tot een grotere publieke waarde.

Om dit te bereiken is draagvlak bij de deelnemers een voorwaarde, waarbij de deelnemers zeggenschap in de zin van grip en regie hebben. Vanuit de eigenaarsrol gaat het hierbij om agendering en sturing enerzijds en controle en verantwoording anderzijds en om de continuïteit van de organisaties. Vanuit de opdrachtgeversrol gaat het daarbij om een goede en zo veel mogelijk gezamenlijke invulling van het opdrachtgeverschap door de deelnemers. Hoe beter er een eenduidige opdracht wordt geformuleerd, hoe beter de organisaties erop kunnen reageren. Zo mogelijk dient het regionale belang hierbij het lokale belang zo veel mogelijk te overstijgen.

Kostenbesparing is geen doel van de samenwerking. Kostenbesparingen zijn als gevolg van meer samenwerking niet te verwachten. Wel is de kans groot dat, gezien de toenemende complexiteit van de werkzaamheden, de kosten zullen toenemen als er niet meer wordt samengewerkt.

3.5 De vorm van meer samenwerken

Samenwerken kan op verschillende manieren, in toenemende zwaarte en complexiteit. De lichtste variant is enkel onderlinge afstemming en informatie uitwisseling, de zwaarste variant is de vorm waarin de GGD, VRZ en RUDZ geïnstitutionaliseerd samenwerken in één gemeenschappelijke regeling en samengevoegd zijn op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Tussenvarianten zijn het projectmatig tijdelijk samenwerken en het meer structureel samenwerken op een specifiek gebied. Er zijn thans al diverse vormen van samenwerking, zowel afstemming/informatie uitwisseling, als projectmatig, als meer structureel (bijvoorbeeld crisisorganisatie), soms tussen twee, soms tussen drie organisaties.

Er is niet een specifieke samenwerkingsvorm waar vooraf de voorkeur naar uitgaat. De vorm van samenwerken volgt op de inhoudelijke keuzes. Centraal staat het antwoord op de vraag waar meer samenwerking tot meerwaarde leidt; de samenwerkingsvorm dient hieruit voort te vloeien. Samenwerking kan ook vorm krijgen door op onderwerpen de verbinding te zoeken tussen twee organisaties, het hoeft niet steeds alleen in een vorm met de drie organisaties in dezelfde mate. Uitgangspunt bij alle samenwerkingsvormen is dat de samenwerking past binnen de wettelijke kaders.

4. Samenwerkingsmogelijkheden nader uitgewerkt

4.1 Inleiding

In de vorige hoofdstukken hebben wij eerste de huidige situatie geanalyseerd en zijn wij tot de slotsom gekomen dat meer samenwerken een bijdrage kan leveren voor een beter functioneren van de drie organisaties. Vervolgens is een visie opgesteld waarin naast enkele randvoorwaarden het doel is geformuleerd waarvoor er meer dient te worden samengewerkt. Alvorens dit uit te werken in scenario's van samenwerking, is het belangrijk om eerst concreet te maken waar meer samenwerking over kan gaan.

Op basis van de interviews en analyse van documenten is een longlist tot stand gekomen met samenwerkingsmogelijkheden (zie bijlage 1). In een interactief proces met de ambtelijke ondersteuningsgroep, bestuurlijke begeleidingscommissie, MT's en gemengde werkgroepen met medewerkers van de drie organisaties zijn uiteindelijk zeven samenwerkingsmogelijkheden geselecteerd voor een nadere uitwerking, te weten:

- meer samenwerken in het begrotings-, verantwoordings- en besluitvormingsproces;
- meer samenwerken bij signaaltoezicht;
- meer samenwerken in het kader van de Omgevingswet;
- het gezamenlijk oprichten van een VTH academie;
- meer samenwerking door gezamenlijk optrekken op het gebied van advisering;
- meer samenwerking op het gebied van dataverzameling en analyse;
- meer samenwerking in het secundair proces.

Bij elke samenwerkingsmogelijkheid wordt in dit hoofdstuk beschreven waar het precies over gaat. In bijlage 2 is per samenwerkingsmogelijkheid de meerwaarde van samenwerking op de gebieden kwaliteit, kosten, continuïteit en zeggenschap te vinden en per samenwerkingsmogelijkheid de randvoorwaarden die relevant zijn voor de totstandkoming van de samenwerkingsmogelijkheid.

4.2 Meer samenwerken in het begrotings-, verantwoordings- en besluitvormingsproces

Voor alle organisaties geldt dat het **begrotings- en verantwoordingsproces** conform de GR prioritaire, verplichte activiteiten zijn die jaarlijks terugkeren in dezelfde regelmaat. Het begrotingsproces is bij alle organisaties gelijk. De begroting moet in april worden ingediend bij de deelnemers. Zij hebben dan enkele maanden om zienswijzen in te dienen zodat in juli de begroting vastgesteld kan worden. Wat betreft het verantwoordingsproces hebben de VRZ en RUDZ drie rapportagemomenten per jaar, de GGD twee: een tussenrapportage en een jaarrapportage. Als gevolg van dit proces zijn er bij de GGD twee pieken in de werkzaamheden: de eerste drie maanden van het jaar en in de zomer (overlap finaliseren begroting en opstellen tussenrapportage).

De RUDZ heeft voor elke deelnemer een dienstverleningsovereenkomst. Omdat de RUDZ wordt afgerekend op basis van uren (PxQ) rapporteert de RUDZ maandelijks bij alle deelnemers de besteding. Wekelijks verstrekt de RUDZ overzichten van opgestarte zaken (controles, klachten, vergunningen etc.) aan de ambtelijke vertegenwoordigers. Dit vergt in vergelijking met de andere organisaties een extra inspanning. De RUDZ is bezig dit proces meer en meer te automatiseren.

Wat betreft het format en de systematiek van begroten en verantwoorden volgen alle organisaties de wettelijke kaders van de Wet gemeenschappelijke regelingen en de afspraken gemaakt in het verband van de Vereniging van Zeeuwse Gemeenten (VGZ). Op hoofdlijnen hanteren de drie organisaties de BBV. Er zijn ook verschillen,

bijvoorbeeld in de mate van detaillering en hoeveelheid informatie. Hiermee verschilt ook de leesbaarheid en de aansluiting bij het beleid, als gevolg van specificaties bij markttaken en aanvullende taken.

De drie organisaties werken reeds samen in het begrotingsproces richting gemeenten. De organisaties informeren gezamenlijk op één avond de gemeenteraden. Dit wordt positief ontvangen. Begroting en jaarrapportage worden gestuurd naar de toezichthouders. Bij de GGD en VRZ is dat de provincie, bij de RUDZ het Rijk.

Het is voor alle organisaties lastig om een specifiek aantal fte's te koppelen aan het begrotings- en verantwoordingsproces. Er zijn in elke organisatie diverse mensen beperkt bij betrokken. Er zijn in het jaar pieken en dalen. Over het geheel genomen is bij de RUDZ, los van de inhoudelijke inbreng, ruim 1 fte bezig met het begrotings- en verantwoordingsproces inclusief de PxQ verantwoording richting gemeenten. Bij de VRZ is het werk verspreid over drie personen die ook andere taken hebben en bij de GGD is er één persoon mee bezig en zijn enkele andere personen vanuit de organisatie betrokken bij ondersteunende werkzaamheden. De concerncontroller van de GGD en VRZ werkt voor beiden. Zij wordt in elke organisatie hierbij ondersteund door een persoon. Kosten zijn mede gezien de beperkte menskracht relatief beperkt. Hier zit een relatie met de bedrijfsvoeringsprocessen (zie ook daar).

Wat betreft **het besluitvormingsproces** heeft elke organisatie een AB en een DB. Grofweg ziet het bestuurlijke proces bij de organisaties er als volgt uit:

- Bij de VRZ komt het DB plusminus zes keer per jaar bij elkaar (vanaf 2022 wordt dit vaker). Het AB ziet elkaar vijf of zes keer per jaar.
- Bij de GGD zijn er vijf DB vergaderingen. Het AB heeft vijf vergaderingen en daarbovenop drie themabijeenkomsten.
- Bij de RUDZ zijn er zes DB vergaderingen. Het AB ziet elkaar vijf keer per jaar.

Bij de GGD en VRZ zijn er enkele medewerkers die in dit proces bestuurders en de directeuren faciliteren. Beide organisaties hebben een bestuurs- en directiesecretaris. De functie wordt verschillend ingevuld. Eén directiesecretaris is kwetsbaar. De VRZ heeft enkele beleidsmedewerkers die naast andere taken ook betrokken zijn bij het besluitvormingsproces. De GGD heeft twee strategie adviseurs die meer gericht zijn op het MT en minder op het bestuur. Bij RUDZ zijn het inhoudelijke MT leden die ondersteuning geven aan de directeur. De RUDZ heeft op dit gebied geen aparte, structurele capaciteit. Kosten zijn onduidelijk maar mede gezien de beperkte menskracht relatief beperkt.

Meer samenwerken bij het begrotings- en verantwoordings- en besluitvormingsproces kan bijdragen aan een vermindering van kwetsbaarheden te aanzien van de capaciteit op dit gebied en een verbetering van de kwaliteit van de stroom van stukken en correspondentie richting AB leden, deelnemers en toezichthouders. Ook kan zo de betrokkenheid van de deelnemers vergroot worden.

4.3 Meer samenwerken bij signaaltoezicht

Alle drie de organisaties hebben baat bij het zijn van elkaars ogen en oren. De kansen liggen op zowel het gebied van het laten overlappen van controles en inspecties, als op het gebied van het bundelen van informatie die wordt opgedaan bij het uitoefenen van de vergunningverlening, toezicht en handhaving. Als van tevoren wordt vastgelegd waar de organisaties behoefte aan hebben, kunnen de toezichthouders en handhavers tijdens de inspecties en controles vastleggen wanneer zij dergelijke situaties aantreffen. Het belangrijke kernwoord hiervoor is signaaltoezicht, het ook kijken voor andere bevoegde gezagen naar andere zaken dan de voorschriften voor de specifieke reden van de controle of inspectie. Op die manier zijn de organisaties sneller op de hoogte van alarmerende situaties.

De kansen zitten concreet op de toezicht en handhaving van onder meer vuurwerkopslag, campings, evenementen, schepen, verpleeghuizen, AZC's, prostitutiebedrijven, Tattoo- en piercingshops en kinderdagverblijven. De meerwaarde voor de GGD zal hierbij beperkter zijn dan bij de RUDZ en VRZ.

De VRZ heeft ruim 20 personeelsleden op het gebied van VTH. Bij de GGD wordt momenteel nog geen tien fte ingezet op het gebied van toezicht en handhaving. In het bestand van de RUD Zeeland staan 8.600 bedrijven en zij doen jaarlijks ongeveer 2.000 periodieke inspecties ter plaatse. Op dit moment leggen de RUDZ en de VRZ jaarlijks hun lijsten met te inspecteren bedrijven naast elkaar. Jaarlijks worden er tussen de 20 en 50 inspecties bij bedrijven gezamenlijk door de RUDZ en VRZ uitgevoerd.

Het is voor de organisaties niet mogelijk om elkaars inspecties en controles volledig over te nemen, het gaat meestal om andere vakdisciplines met andere expertise. Het is wel mogelijk van tevoren aan elkaar mee te geven waar de organisaties baat bij hebben om voor elkaar op te letten bij de inspecties en controles. Door het hebben van extra paren ogen en oren krijgen de organisaties een sneller en meer zicht op eventuele zorgwekkende situaties en wat er speelt in de provincie Zeeland.

Meer samenwerken op het gebied van signaaltoezicht heeft effect op de publieke waarde. Het kan leiden tot een vermindering van de toezichtsdruk bij bedrijven. Ook kan het de informatiepositie van de drie organisaties versterken.

4.4 Meer samenwerken in het kader van de Omgevingswet

De drie organisaties zitten op dit moment al samen in een werkgroep, gericht op het inspelen op de aanstaande Omgevingswet. Daarnaast zijn ze alle drie aanwezig in het Samenwerkingsplatform Omgevingswet Zeeland (SPOZ) en betrekken ze elkaar actief op dit onderwerp.

Onder de Omgevingswet blijft de RUDZ in mandaat voor de Zeeuwse gemeente een gedeelte van de omgevingsvergunningen verlenen en vervult de RUDZ een toetsende rol voor de activiteit milieu. De specialisten van de drie organisaties houden daarnaast hun adviserende rol onder de Omgevingswet. De verantwoordelijkheid om bij de vergunningverlening te schakelen met de specialisten van de andere organisaties ligt bij de vergunningverlener, dus bij de RUDZ of de gemeente. Onder de Omgevingswet zijn er in beginsel acht weken de tijd voor het nemen van een besluit over die aanvraag. Binnen die acht weken moet dus geschakeld worden met de relevante specialisten door de vergunningverlener. In het kader van vooroverleg/de omgevingstafel wordt er al afgestemd en onderzocht voorafgaand aan het indienen van de aanvraag.

De gemeenten hebben onder de Omgevingswet de taak om omgevingsvisies, omgevingsplannen en programma's vast te stellen. Dit is een verplichte periodieke taak, de drie organisaties kunnen dus goed van tevoren op die planning inspelen en op het goede moment adviesproducten aanbieden. De integrale adviesproducten van de drie organisaties kunnen dienen als basis voor de gemeentelijke visie, het omgevingsplan en kunnen daarnaast helpen bij het gesprek met de omgeving. Hier is wel voor nodig dat de gemeenten/provincie de drie organisaties van tevoren betrekken en op de hoogte houden van hun planning.

Deze samenwerkingskansen zit met name in het samen een extra stap kunnen zetten in aanloop naar de Omgevingswet, door samen een propositie te formuleren en producten te ontwikkelen. Op dit moment werken de organisaties zelfstandig aan hun propositie en nieuwe producten en diensten op het gebied van de Omgevingswet, maar wordt er wel goed geschakeld tussen de organisaties. Voornamelijk gezamenlijke adviesproducten en beleidsstukken kunnen een grote meerwaarde opleveren voor zowel de organisaties als de overheden. Die producten zouden zij gezamenlijk kunnen ontwikkelen en afstemmen op de cycli van de deelnemers, waarna de overheden deze kunnen afnemen.

Gemeenten hebben behoefte aan kennis en expertise op het gebied van de Omgevingswet, door het aanbieden van gerichte producten kunnen de organisaties op die vraag inspelen. De capaciteit op dit punt verschilt per organisatie, maar is bij geen van de drie organisaties zeer groot.

Door meer samenwerking op het gebied van de omgevingswet kan de gezamenlijke advisering richting de deelnemers (gemeenten, waterschap en provincie) inhoudelijk en procesmatig worden verbeterd met positieve gevolgen voor de Zeeuwse kwaliteit van omgevingsvisies, omgevingsplannen en programma's. Zo gezien heeft het een positief effect op de publieke waarde.

4.5 Het gezamenlijk oprichten van een VTH academie

De drie organisaties hebben moeite met het vinden en behouden van goede medewerkers op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). De arbeidsmarkt in Zeeland is lastig op het gebied van aanbod van specialistische medewerkers en de organisaties kunnen daarnaast slechts beperkt doorgroei mogelijkheden bieden.

Iedere organisatie zorgt momenteel zelf voor de scholing van zijn VTH-medewerkers. Bij zowel de VRZ als de RUDZ is twee jaar geleden een nulmeting uitgevoerd op het gebied van de kwaliteit van de VTH-medewerkers en toen bleek dat op onderdelen extra scholing gewenst is.

Met een academie die periodiek medewerkers een sterke basis geeft voor hun carrière binnen de drie organisaties, krijgen de organisaties grip op de kwaliteit en capaciteit van hun medewerkers. De drie organisaties staan sterk in de markt in Zeeland met een sterke academie met een goede reputatie. Op die manier krijgen zij grip op het spelende vraagstuk van het aantrekken van voldoende en goed personeel in de omgeving.

Bij de GGD is de capaciteit op het gebied van VTH het kleinst. De meerwaarde van een VTH-academie zal daarom het grootst zijn voor de RUDZ en de VRZ. Naar wens van de organisaties kan de academie zo worden ingericht dat er naar rato wordt deelgenomen of dat de GGD slechts in beperkte mate deelneemt.

Deze samenwerkingsmogelijkheid heeft positieve gevolgen voor de kwaliteit van de uitvoering van de VTH taken. Ook geeft het kansen aan medewerkers zich te ontwikkelen en door te groeien hetgeen ook weer een positief effect kan hebben op het behouden en aantrekken van medewerkers hetgeen bijdraagt aan de continuïteit van de organisatie.

4.6 Meer samenwerken door gezamenlijk optrekken op het gebied van advisering

Meer samenwerking op het gebied van beleid en advisering is kansrijk waar het gaat om het samen voorbereiden van de (al dan niet wettelijke) advisering aan de dertien gemeenten. Voor wat betreft de advisering op het gebied van de Omgevingswet, valt deze samenwerkingsmogelijkheid samen met bovengenoemde samenwerkingsmogelijkheid.

De GGD richt zich in het advieswerk op het vormgeven van een vitale omgeving voor alle Zeeuwen, waar een ieder een leven lang mee kan doen. Het draait daarbij om advisering ten behoeve van fysieke, mentale en sociale levensuitdagingen waarbij inwoners waar mogelijk altijd zelf de regie behouden. Hiervoor kiest de GGD voor een integrale omgevingsgerichte aanpak op de plekken waar men woont, leeft en werkt. Daarop adviseert men o.a. over opstellen, uitvoeren en monitoren van gemeentelijk gezondheidsbeleid en algemene advisering over publieke gezondheid, een integrale omgevingsgerichte aanpak voor een gezonde leefomgeving en de vormgeving van gezondheidsbevordering binnen de omgevingsvisie. Wat betreft de RUDZ sluit de adviestaak aan

bij de toekomstige Omgevingswet en het huidige omgevingsrecht (behandeling in bezwaar en beroep). De VRZ heeft als taak de bevoegde gezagen te adviseren over de risico's van branden, rampen en de brandweerzorg.

Bij alle drie de organisaties vormt het onderdeel beleid en advisering geen bijzonder groot deel van de activiteiten. Het beleid wordt voornamelijk gemaakt bij de deelnemende overheden. Bij de drie organisaties ligt de focus op de uitvoering binnen hun eigen taakvelden, die deels aan elkaar raken en overlappen. De drie organisaties kunnen zorgen voor een betere verbinding tussen uitvoering en beleid en deelnemende overheden adviseren. Op dit gebied wordt nu beperkt samengewerkt.

Idealiter zouden de organisaties, waar mogelijk, meer willen focussen op het bieden van integraal advies richting de gemeenten. Het is interessant om nader te bekijken welke mogelijkheden er zijn om elkaar op het gebied van adviseren vaker op te zoeken om waar mogelijk te komen tot meer integrale adviezen richting de gemeenten om zo meer publieke waarde te creëren. Vanuit intrinsieke motivatie, ondernemerschap en lef zouden de drie organisaties kunnen onderzoeken of en zo ja hoe een meer integrale visie van de GGD, VRZ en RUDZ op bepaalde thema's bij de opdrachtgevers voor het voetlicht kunnen worden gebracht. Bijvoorbeeld op thema's zoals de Omgevingswet (zie ook samenwerkingsmogelijkheid 3), klimaatadaptatie en de energietransitie zouden de organisaties gezamenlijk op kunnen trekken om te komen tot waardevol integraal advies vanuit de drie organisaties aan gemeenten. Het voorbeeld van klimaatadaptatie en energietransitie wordt hier uitgewerkt.

Door meer samenwerking op het gebied van de advisering kan de gezamenlijke advisering richting de deelnemers (gemeenten, waterschap en provincie) inhoudelijk en procesmatig worden verbeterd met positieve gevolgen voor de kwaliteit van deze adviezen ook op enkele nieuwe terreinen waarvoor de drie organisaties de komende wellicht een verantwoordelijkheid krijgen. Zo gezien heeft het een positief effect op de publieke waarde.

4.7 Meer samenwerken op het gebied van dataverzameling en analyse

De GGD, VRZ en RUDZ bezitten gezamenlijk een schat aan waardevolle informatie, waaronder over bedrijven, instellingen, gevaarlijke stoffen en (ervaren) gezondheid. Op dit moment verzamelen, bewaren en analyseren alle drie de organisaties hun data vooral zelf en wordt hier over en weer nauwelijks samengewerkt. Een centraal informatiepunt voor alle drie de organisaties waar wél data wordt gedeeld, verzameld en geanalyseerd zou mogelijk van grote toegevoegde waarde kunnen zijn. Zo heeft de RUDZ bijvoorbeeld informatie over vuurwerkopslag en verkooppunten. De Veiligheidsregio kan deze informatie gebruiken bij advisering over een veilige omgeving. Voor een specifiek industrieterrein heeft de RUDZ informatie over de bedrijven en de eventuele gevaarlijke stoffen die worden uitgestoten, de GGD heeft informatie over wat deze stoffen voor de omgeving kunnen betekenen en bij de VRZ is kennis en kunde over het brandgevaar daarvan en wat te doen als bijvoorbeeld brand ontstaat. Op een thema zoals geluidsoverlast verzamelt en toetst de GGD bijvoorbeeld andere data dan de RUDZ. Zo richt de GGD zich veelal op ervaringen van de burger met betrekking tot geluid, waar de RUDZ zich in haar toezicht meer richt op harde meetwaarden. Onderlinge samenwerking kan op een dergelijk vlak tot verbeterd advies leiden. Daarnaast is het mogelijk data van deelnemers toe te voegen, bijvoorbeeld van het waterschap.

De data kunnen onder meer gebruikt worden voor inspecties en controles, het verlenen van vergunningen, het integraal adviseren van overheden, monitoring van uitvoering en beleid en het kan daarnaast ook een signaalfunctie hebben voor mogelijke toekomstige incidenten en bij het bestrijden van crises en rampen. Bij de verschillende organisaties is op dit moment een beperkt aantal personen betrokken bij de dataverzameling en analyse.

Deze samenwerking draagt op deze gebieden bij aan een verbetering van de dienstverlening van de drie organisaties gezamenlijk en hiermee de publieke waarde. Ook kan meer samenwerking op dit gebied de kwetsbaarheid verminderen en continuïteit versterken op het gebied van dataverzameling en analyse.

4.8 Meer samenwerken op de bedrijfsvoeringprocessen

Bedrijfsvoering ondersteunt de primaire processen van de drie organisaties en helpt daarbij om de geleverde publieke waarde van de organisaties te versterken. Op hoofdlijnen gaat het om dezelfde typen activiteiten, ook wel omschreven met de afkorting PIOFACH (Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting). De volgende activiteiten worden bedoeld met de mogelijkheden voor samenwerking op de bedrijfsvoeringprocessen:

- Personeel en Organisatie. Hierbij gaat om meer samenwerken op het gebied van onder meer het personeelsbeleid als gezamenlijke werving, personeelsplanning, personeelsadministratie en personeelsadvisering
- Informatievoorziening en automatisering. Hierbij gaat het om meer samenwerken op het gebied van onder meer ICT, informatievoorziening, informatiebeveiliging, service desk, inkoop
- Financiën. Hierbij gaat het om meer samenwerken op het gebied van onder meer financiële administratie en het opstellen van Planning en Control producten
- Facilitaire zaken. Hierbij gaat het om meer samenwerken op het gebied van onder meer het wagenparkbeheer, beheer en onderhoud van alle huisvesting aangelegenheden bijvoorbeeld in de vorm van een gezamenlijke service desk
- Inkoop. Hierbij gaat het om meer samenwerken op het gebied van onder meer gezamenlijke inkoop en contractbeheer
- Specifieke ondersteunende functies. Hierbij gaat het om meer samenwerken op het gebied van onder andere communicatie en juridische vraagstukken.

Deze activiteiten kenmerken zich door de inzet van professionals met vergelijkbare beroepskwalificaties, kennis en kunde. In beginsel is de onderlinge uitwisselbaarheid van medewerkers en werkzaamheden groot.

Op dit moment heeft de VRZ de bedrijfsvoering vrijwel volledig in eigen huis georganiseerd. Alleen de concerncontroller wordt gedeeld met de GGD. Hetzelfde geldt voor de GGD, ook daar is de bedrijfsvoering in huis georganiseerd, waarbij wel de salarisadministratie is uitbesteed. De RUDZ neemt de bedrijfsvoering vrijwel volledig af bij de gemeente Terneuzen. Met Terneuzen is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten die per 1 januari 2024 afloopt. De RUDZ heeft hierdoor een beperkt aantal bedrijfsvoeringsfuncties in eigen huis.

Er zijn verschillende vormen en gradaties van samenwerking mogelijk op het gebied van de bedrijfsvoering processen. De volgende kunnen worden onderscheiden:

- Alle GR-en zorgen voor hun eigen bedrijfsvoering waarbij de samenwerking bestaat uit het samen ontwikkelen van verordeningen, regels, formats, methoden, adviezen waarbij iedere GR evenredige expertise inbrengt: soms ad-hoc en soms meer op projectbasis.
- Samenwerking op basis van hetgeen beschreven onder punt 1 maar dan structureler en verdergaand (gezamenlijk beleid bijvoorbeeld).
- Onderdelen van bedrijfsvoering worden uitgevoerd door een van de GR-en en anderen nemen af.
- Alle bedrijfsvoeringonderdelen worden uitgevoerd door één van de GR-en.
- Er wordt een shared service centrum opgericht waarin (bijna) alle taken worden ondergebracht, dit wordt aangeduid als shared service centrum.

- Er is één organisatie / GR (GGD, VRZ en RUDZ samen) en alle bedrijfsvoeringonderdelen zijn in één afdeling ondergebracht, betreffende één organisatie.

Naar aanleiding van de gevoerde gesprekken en bestudeerde documenten richten wij ons op de constructie van het shared service centrum (zie ook bijlage 2). Het per taak gezamenlijk met twee of drie organisaties meer samenwerken leidt volgens onze respondenten tot te veel versnippering en heeft daarmee beperkte meerwaarde.

Het samenwerken op de bedrijfsvoering op zichzelf zal niet de publieke waarde vergroten. Wel zijn die bedrijfsvoeringprocessen ondersteunend aan de primaire processen. Op die manier kan indirect de kwaliteit van de primaire processen verhoogd worden en zo de publieke waarde vergroot. Door meer samen te werken in een shared service centrum ontstaat er ruimte te investeren in hoogwaardige specialismen waardoor er betere ondersteuning kan worden geboden aan het primaire proces. Omdat bepaalde ondersteunende processen nu worden ingevuld door één persoon zal een shared service organisatie deze kwetsbaarheid verminderen en de continuïteit verbeteren. Ook zullen de ontwikkelkansen voor medewerkers zich verbeteren.

Samenwerkingsmogelijkheden afzonderlijke taken

De volgende twee bedrijfsvoeringprocessen kunnen naast het oppakken binnen het shared service centrum ook los worden opgepakt indien er niet wordt gekozen voor het vormgeven van de bedrijfsvoeringprocessen in een shared service centrum.

Inkoop

De drie organisaties hebben te maken met inkoop van goederen en diensten. Hierbij is wel op te merken dat de RUDZ slechts beperkt inkoopt, waarbij het vooral gaat om inhuur van kennis en kunde (tijdelijke krachten). Op dit moment heeft de VRZ één fte inkoper en koopt de VRZ soms ook samen met andere veiligheidsregio's in. De RUDZ maakt gebruik van de ondersteuning door de gemeente Terneuzen. Voor de GGD geldt dat zij geen inkoper in dienst hebben maar wel capaciteit hebben voor inkoop doordat dit wordt ingekocht bij samenwerkingsverband inkoopbureau West-Brabant.

De bundeling van krachten kan op verschillende terreinen. Bepaalde inkooppakketten kunnen gezamenlijk aanbesteed worden. Gezamenlijk zouden de drie organisaties een dynamisch aankoopstelsel voor het inhuren van tijdelijk personeel kunnen inrichten. Tot slot en meer vergaand kan de inkoop en het contractmanagement vanuit dezelfde organisatie plaatsvinden. Dit kan door de inkoop voor de drie organisaties bij een van de drie te beleggen.

Informatiebeveiliging en privacy

De aandacht voor informatiebeveiliging en privacy is de laatste jaren sterk toegenomen, mede als gevolg van beveiligingsincidenten en nieuwe wet- en regelgeving. De drie organisaties moeten voldoen aan dezelfde (nieuwe) regelgeving. Specifiek de AVG en de nieuwe Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Een groot deel van de activiteiten kan samen opgepakt worden en verplichte functies zoals de functionaris gegevensbescherming en een chief-information-security-officer (CISO) kunnen ook samen ingevuld worden.

Beleid, organisatorische en technische maatregelen kunnen gezamenlijk opgezet en onderhouden worden. Dit kan zowel vanuit de situatie van drie afzonderlijke organisaties, als in de situatie dat er één shared service centrum is of de organisaties volledig samengevoegd zijn.

5. Scenario's voor samenwerking nader uitgewerkt

5.1 Inleiding

Op basis van de visie op meer samenwerken en de geschetste samenwerkingsmogelijkheden zien wij de volgende scenario's voor samenwerking:

- 0 scenario: doorgaan op de huidige weg.
- Groei scenario.
- Maximale integratie bedrijfsvoeringsfuncties: één shared service center.
- Uitsluitend inzetten op inhoudelijke samenwerkingsmogelijkheden.
- Maximale bestuurlijke en organisatorische integratie (één gemeenschappelijke regeling; één organisatie).

De bestuurlijke begeleidingscommissie is akkoord gegaan om deze scenario's nader uit te werken. De scenario's hebben tot doel inzicht te geven wat mogelijke toekomstige consequenties zijn van verschillende mogelijke vormen van samenwerking. In elke paragraaf van dit hoofdstuk beschrijven wij een scenario. Ook hebben wij voor- en nadelen en risico's van elk scenario beschreven. Deze uitgebreide beschrijving is terug te vinden in bijlage 3 van dit rapport.

5.2 0-scenario, doorgaan op de huidige weg

5.2.1 Hoe ziet de organisatie en de samenwerking eruit?

In dit scenario blijven de drie organisaties en besturen in de huidige vorm bestaan. Organisaties zoeken de samenwerking op waar iedere organisatie dat zelf nodig acht. In de meeste gevallen zal elke organisatie de eigen weg gaan. Er wordt vanuit het management niet direct gestuurd op samenwerking, de organisaties redeneren bij dit scenario vanuit hun eigen doelstelling en minder vanuit de gezamenlijke doelstelling voor 'een schoon, gezond en veilig Zeeland'. Samenwerking zal vooral ad hoc plaatsvinden waarbij waar nodig werkzaamheden worden afgestemd dan wel informatie wordt uitgewisseld. In een enkel geval zal door twee of drie organisaties op een enkel specifiek onderwerp tijdelijk en projectmatig worden samengewerkt. De samenwerking hoeft dus niet altijd met alle drie de organisaties gezamenlijk plaats te vinden, dat kan ook met slechts twee van de drie organisaties. Uitgangspunt is dat elke organisatie zelf de bedrijfsvoeringsprocessen vormgeeft of laat vormgeven. In dit scenario is een gezond, schoon en veilig Zeeland voor de Zeeuwse inwoners en bedrijven gewaarborgd. Met toekomstige ontwikkelingen van buitenaf wordt bij dit scenario weinig tot geen rekening gehouden.

5.2.2 Wat levert dit scenario op?

Een gezond, schoon en veilig Zeeland voor de Zeeuwse inwoners en bedrijven blijft gewaarborgd. De huidige dienstverlening verandert niet of nauwelijks. In formele zin blijft de sturing op de drie organisaties via de huidige lijnen verlopen (van raden en staten naar colleges, naar AB's en DB's en uiteindelijk in de uitvoering). De huidige organisatie structuren blijven onveranderd. De huidige situatie met alle geconstateerde sterke punten en zwakke punten en kwetsbaarheden verandert nauwelijks. In financieel opzicht heeft dit scenario geringe gevolgen. Voor de medewerkers verandert er weinig. Hierdoor zullen ook de samenwerkingsculturen binnen de organisaties hetzelfde blijven. Het op incidentele basis uitwisselen van medewerkers tussen de organisaties blijft beperkt.

5.2.3 Wat is nodig voor de implementatie?

Hier is weinig voor nodig. De huidige situatie wordt gecontinueerd. Elke organisatie dient wel besluiten te nemen over bijvoorbeeld de huisvesting. De RUDZ dient te besluiten over de dienstverlening die thans geleverd wordt door de gemeente Terneuzen.

5.3 Groei scenario

5.3.1 Hoe ziet de organisatie en de samenwerking eruit?

In dit scenario blijven de drie organisaties en besturen in de huidige vorm bestaan. De samenwerking met elkaar wordt wel nadrukkelijker opgezocht dan nu en er is een duidelijke ambitie om in de toekomst meer naar elkaar toe te groeien en meer samen op te trekken. Om te voorkomen dat het te vrijblijvend blijft, maken de drie organisaties gezamenlijk een duidelijke samenwerkingsagenda waarin samenwerkingsactiviteiten beschreven worden (zie onder voor een eerste indicatie) inclusief te behalen doelstellingen en mijlpalen. De agenda wordt door de drie besturen vastgesteld en in de P&C-cyclus wordt over de voortgang en resultaten gerapporteerd. Elk jaar beoordelen de drie directies, samen met de AB's hoe de samenwerking verloopt en of de organisaties klaar zijn voor een volgende stap. De samenwerkingsactiviteiten hoeven niet allemaal door alle drie de organisaties uitgevoerd te worden, het is mogelijk om samenwerkingsactiviteiten met twee van de drie organisaties op te pakken.

In de eerste fase wordt vooral gewerkt aan samenwerkingen die relatief makkelijk op te starten zijn, weinig aanvangsinvesteringen vragen en tot snel zichtbaar resultaat leiden, het zogenaamde 'laag hangend fruit'. De kern van deze aanpak is werken aan vertrouwen en werkende weg ontdekken wat samenwerken vraagt. Inhoudelijke samenwerking kan gevonden worden in gezamenlijk signaaltoezicht oppakken in enkele specifieke sectoren, het delen van informatie over specifieke groepen van bedrijven of specifieke gebieden, het maken van een gedeelde risico analyse. Ook in de advisering over de Omgevingswet ligt een kans. Bijvoorbeeld om alle vragen rondom het thema gezondheid of veiligheid gezamenlijk op te pakken.

In de presentatie van naar gemeenteraden wordt nu al regelmatig met de drie organisaties gelijktijdig opgetreden, dat zou voortgezet en verdiept kunnen worden door bijvoorbeeld begroting en jaarrekening op hetzelfde moment gezamenlijk aan te bieden en meer samen te werken op het gebied van begrotings-, verantwoordings- en besluitvormingsprocessen richting de deelnemers

Het gezamenlijk vormgeven van het opleidingsprogramma voor VTH biedt een mooie kans een platform te creëren voor kennisdeling en -uitwisseling. De academie kan starten met het bij elkaar brengen van het bestaande aanbod aan opleidingen en ook stap-voor-stap doorgroeien.

Naast het inzetten op het primair proces, kan er tevens voor worden gekozen om de meest voor de hand liggende bedrijfsvoeringprocessen toe te voegen aan het groeiscenario. In dat geval kunnen er op organische wijze steeds meer bedrijfsvoeringprocessen worden toegevoegd aan de samenwerking.

Op de langere termijn kan de samenwerking verder worden uitgebouwd naar bijvoorbeeld andere sectoren waarop toezicht wordt gehouden, zoals nog meer aspecten van de Omgevingswet. Ook kunnen dan weer andere bedrijfsvoeringprocessen er aan worden toegevoegd. Zo bezien zal op de langere termijn dit scenario steeds meer elementen bevatten van de volgende twee scenario's.

5.3.2 Wat levert dit scenario op?

Doordat de drie organisaties elkaar beter zijn gaan leren kennen, is de onderlinge uitwisseling op een natuurlijke wijze tot stand gekomen en is er de kans dat de samenwerking soepel verloopt. Dit vertaalt zich in het eerder kunnen signaleren van belangrijke ontwikkelingen en daar sneller op in kunnen spelen. Naar bedrijven en opdrachtgevers treden de drie organisaties naar voren met een meer gemeenschappelijk verhaal. Eenduidigheid in de uitvoering van beleid neemt toe, de drie losse eilanden zijn meer verbonden. Hiermee wordt uiteindelijk ook de effectiviteit vergroot.

In formele zin blijft de sturing op de drie organisaties via de huidige lijnen verlopen (Van raden en staten naar colleges, naar AB's en DB's en uiteindelijk in de uitvoering).

De kwaliteit van informatie richting deelnemers (colleges, raden en Staten) kan zo worden verbeterd dat zij beter kunnen sturen vanuit hun eigenaars- en opdrachtgeversrol.

De structuren van de drie organisaties hoeven niet te veranderen. In informele zin gaat er wel wat veranderen, doordat er meer afstemming op de werkvloer plaatsvindt, meer contact tussen de MT's en directies is, komen er ook vaker vraagstukken op de bestuurlijke tafels die de drie organisaties verbinden / overstijgen. Hiermee zijn gemeenten en provincie ook beter in staat te sturen op de grotere maatschappelijke opgave, een schoon, veilig en gezond Zeeland.

In financieel opzicht heeft dit scenario geringe gevolgen. Voor enkele initiatieven zoals een VTH-academie moet dekking gevonden worden, zoveel mogelijk binnen de bestaande budgetten. Aan het begin moeten de drie organisaties bereid zijn tijd te investeren en die ruimte moet ook beschikbaar komen in de begrotingen. Er is dus financiële ruimte nodig om dit scenario uit te voeren. Echter, doordat dit scenario uitgaat van de groei van samenwerking op een voor de organisaties passend tempo, kunnen kosten binnen de perken blijven en kan men zelf indien nodig bijsturen.

In brede zin verandert er op de korte termijn weinig. Voor die onderwerpen die het betreft, betekent meer uitwisseling met andere collega's ook weer nieuwe inzichten en nieuwe contacten. De organisaties behouden hun eigen cultuur, maar kunnen wel meer 'snuffelen' aan de culturen van de andere organisaties en zo elkaar steeds beter leren kennen en aspecten van elkaar overnemen.

5.3.3 Wat is nodig voor de implementatie?

Dit scenario draait vooral om enthousiasme. Er samen iets van willen maken en de schouders eronder. Niet denken in formele documenten, organisatiemodellen en dergelijke. Het draait om het vermogen om over de grenzen van de eigen organisatie heen de grotere maatschappelijke opgaven te zien. Dat begint bij bestuur en directie en vertaalt zich snel door naar de medewerkers. Voor dit scenario is daarom draagvlak bij de directeuren en MT's belangrijk, zo niet noodzakelijk.

Om het enthousiasme en ambities te ondersteunen, is het noodzakelijk om gezamenlijk een start van de samenwerking te markeren door een samenwerkingsagenda op te stellen en een convenant o.i.d. te sluiten. Door in de P&C-cyclus over de voortgang te rapporteren, blijven de resultaten voor de besturen en voor de eigenaren zichtbaar en leidt de samenwerking tot tastbare vooruitgang. Hoe meer resultaat, hoe groter het vertrouwen en de legitimiteit om weer een volgende verdiepingstap te zetten.

5.4 Scenario maximale integratie bedrijfsvoeringsfuncties: één shared service center

5.4.1 Hoe ziet de organisatie en de samenwerking eruit?

Binnen dit scenario blijven de GGD, VRZ en RUDZ allen inhoudelijk als zelfstandige organisaties opereren, de samenwerking wordt specifiek gezocht binnen de bedrijfsvoeringprocessen. Omdat het per ondersteunende taak individueel, of gezamenlijk met twee of drie organisaties meer samenwerken leidt tot veel versnippering wordt in dit scenario er voor gekozen om alle bedrijfsvoeringstaken samen te voegen. Het gaat hierbij dan om één shared service centrum (SCC) voor alle drie de organisaties waarbinnen alle PIOFACH (Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie) taken belegd zijn. Dit betekent dat alle medewerkers vanuit de bedrijfsvoeringprocessen werkzaam zijn vanuit een gezamenlijke bedrijfsvoering eenheid die zich inzet voor alle drie de organisaties. Op alle terreinen van de bedrijfsvoering vindt er daarmee maximale integratie plaats tussen de drie organisaties. Met als doel de kwaliteit van de dienstverlening aan het primair proces te verbeteren, kosten te beheersen en kwetsbaarheid te verminderen. Alle organisaties doen mee.

Globaal zijn er drie manieren om een SCC vorm te geven:

- Als afdeling van één van de drie organisaties die ook de taken voor de andere twee organisaties uitvoert
- Als aparte organisatie in het leven geroepen door de drie organisaties
- De bedrijfsvoering gezamenlijk onderbrengen bij een van de Zeeuwse gemeenten of provincie³

Afhankelijk van de keuze krijgt ook de samenwerking vorm. In alle gevallen zal geïnvesteerd moeten worden in professionalisering van intern opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap op basis van duidelijke verwachtingen en dienstverleningsafspraken.

5.4.2 Wat levert dit scenario op ?

Het samenwerken in een SSC heeft directe invloed op (een verhoging) van de kwaliteit van werkzaamheden in het primaire proces van de drie organisaties met gevolgen voor een gezonder, schoner en veiliger Zeeland. Zo biedt een SSC ruimte om te investeren in de ontwikkeling- en het in dienst nemen van hoogwaardige specialismen in eigen huis. Ook worden (specialistische) processen vaker uitgevoerd waardoor er meer routine in deze processen komt. De beschikbaarheid van de ondersteunende functies gaat omhoog (continuïteit).

In formele zin blijft de sturing op de drie organisaties via de huidige lijnen verlopen (van raden en Staten naar colleges, naar AB's en DB's en uiteindelijk in de uitvoering). De kwaliteit van informatie richting deelnemers (colleges, raden en Staten) kan dusdanig worden verbeterd dat zij beter kunnen sturen vanuit hun eigenaars- en opdrachtgeversrol. De organisatiestructuren van de drie organisaties hoeven wat betreft de primaire processen niet te veranderen, uiteraard wel wat betreft de ondersteunde processen.

De financiële gevolgen zijn groot: er gaat veel veranderen. De beschikbare financiële ruimte voor de bedrijfsvoeringsfuncties is krap en dit is niet zomaar opgelost door meer samen te werken in de bedrijfsvoering middels een SSC. De samenwerking in de bedrijfsvoering moet kostenreductie dan ook niet als hoofddoel hebben. Wel kan samenwerking in de bedrijfsvoering op de langere termijn eventueel leiden tot bijvoorbeeld gezamenlijke inkoop of het gezamenlijk oppakken van investeringen met positieve financiële gevolgen. In dit scenario gaan de financiële kosten voor de baten uit. Er dient financiële ruimte in de begroting te zijn om dit scenario uit te kunnen voeren.

Het oprichten van een SSC heeft zowel op de medewerkers in de bedrijfsvoeringprocessen als primaire proces een merkbare invloed. Voor de bedrijfsvoering medewerkers betekent het dat zij een ander, en groter, team om zich heen hebben dan voorheen het geval was. Zij zullen te maken krijgen met een veel bredere groep medewerkers die eerder werkzaam waren voor de andere drie organisaties. Zij krijgen wellicht een andere leidinggevende. Wellicht verandert de werklocatie. Daarnaast is het voor medewerkers met een rol binnen de bedrijfsvoeringprocessen zo dat het SSC kansen biedt waar het gaat om doorgroei en ontwikkelmogelijkheden. Eventueel zou het grotere SSC ook een sterkere aantrekkingskracht kunnen hebben op medewerkers van buitenaf die kansen zien voor mooie functies. Voor de medewerkers uit het primair proces heeft het nieuwe shared service center geen direct effect op hun eigen functie. Wel zullen zij in het begin moeten wennen aan 'ondersteuning op afstand'. Voor de bedrijfsvoering zal er een nieuwe samenwerkingscultuur gevormd worden en zullen sommige huidige cultuuraspecten van de organisaties losgelaten moeten worden. Ook zal de samenwerkingscultuur tussen de bedrijfsvoeringsfuncties en primair proces veranderen.

5.4.3 Wat is nodig voor de implementatie?

Het oprichten van een SSC is een formele organisatieverandering en een forse operatie, waarbij onder meer de volgende aspecten goed uitgewerkt moeten worden:

³ Deze vorm valt buiten de scope van de verkenning en is niet verder onderzocht

- het omgaan met de verschillen in organisatiecultuur
- het vrij kunnen uitwisselen van personeel, bij voorkeur zonder dat er btw wordt doorbelast want dit zal weer leiden tot kostenverhoging
- de verschillen in wet- en regelgeving, zoals geldende cao's
- de integratie van ICT-systemen
- keuzes voor huisvesting (van alles op één locatie tot juist verspreid)
- afspraken over de gewenste niveaus van dienstverlening en de aansturing daarvan
- hoe, in het specifieke geval van de samenwerking tussen de GGD, VRZ en RUDZ, er wordt omgegaan met de contractuele afspraken die de RUDZ nog heeft met de gemeente Terneuzen voor het afnemen van diensten op het vlak van bedrijfsvoering

In Nederland is er veel ervaring met het vormen van bedrijfsvoerings-SSC's. Het algemene beeld is dat voor een succesvolle implementatie veel geïnvesteerd moet worden en dat de eerste jaren na vorming een verlies aan kwaliteit wordt ervaren. Na verloop van gemiddeld twee tot vier jaar worden de voordelen zichtbaar: betere bedrijfsvoering, meer grip op de kosten en hogere tevredenheid bij medewerkers. Dit doet wel een beroep op het uithoudingsvermogen van de leiding van de organisaties en van de besturen. In het algemeen is het niet verstandig om direct vanaf de start financiële taakstellingen op te leggen aan een nieuw SSC.

5.5 Scenario uitsluitend inzetten op inhoudelijke samenwerkingsmogelijkheden (primaire proces)

5.5.1 Hoe ziet de organisatie en samenwerking eruit?

De drie organisaties bestaan zelfstandig en werken samen op de primaire taken waar zij inhoudelijke voortgang kunnen boeken. Dat zijn in dit geval de zes samenwerkingsmogelijkheden gericht op de primaire taken die uit de verkenning naar samenwerking voort zijn gekomen:

- het maximaal samenwerken op het gebied van de governance, bijvoorbeeld bij begrotings-, verantwoordings- en besluitvormingsprocessen richting de deelnemers.
- het maximaal samenwerken bij signaaltoezicht in alle sectoren met het overlappen van controles en inspecties.
- het maximaal samenwerken in het kader van de Omgevingswet door het ontwikkelen en uitvoeren van zoveel mogelijk gezamenlijke producten en diensten. Hier valt onder andere het sneller onderling schakelen bij het moeten nemen van een besluit over een vergunningsaanvraag, het opstellen van gezamenlijke producten om (lokale) overheden te ondersteunen bij het opstellen van omgevingsvisies, omgevingsplannen en programma's en het samen schrijven van beleidsstukken en adviesstukken voor (lokale) overheden.
- het gezamenlijk oprichten van een VTH academie.
- het maximaal samen op trekken op het gebied van advisering richting de deelnemers.
- het opzetten van een centraal informatiepunt van dataverzameling en analyse voor alle informatie, te gebruiken in de dagelijkse werkzaamheden. Het gaat hier onder andere om data over risico's van gevaarlijke stoffen, locaties waar deze mogelijk voorkomen en mogelijke gevolgen voor de gezondheid. De data kunnen onder meer gebruikt worden voor inspecties en controles, het verlenen van vergunningen, het integraal adviseren van overheden, monitoring van uitvoering en beleid en het kan daarnaast ook een signaalfunctie hebben voor mogelijke toekomstige incidenten en bij het bestrijden van crises en rampen.

In dit scenario is maximale samenwerking in het primaire proces de ambitie van de drie organisaties. Begonnen kan worden met bovenstaande mogelijkheden, maar als er zich nieuwe gelegenheden voordoen, worden deze direct opgepakt. Daarnaast wordt er een gezamenlijk samenwerkingsprogramma voor een schoon, gezond en veilig Zeeland gemaakt in dit scenario. De wijze van samenwerking binnen de samenwerkingsmogelijkheden is in principe structureel.

Indien er op projectmatige basis beter invulling kan worden gegeven aan bepaalde samenwerkingsmogelijkheden, wordt dat op die manier uitgevoerd. In principe doen de drie organisaties mee, tenzij een van de organisaties er inhoudelijk niets mee te maken heeft. Als uit wordt gegaan van bovengenoemde samenwerkingsmogelijkheden heeft dit bij de VRZ en GGD betrekking op een beperkt deel van het primair proces van de hele organisatie, bij de RUDZ op een groter deel.

5.5.2 Wat levert dit scenario op ?

Dit scenario richt zich uitsluitend op inhoudelijke samenwerkingsmogelijkheden die dienen bij te dragen aan een schoner, veiliger en gezonder Zeeland voor inwoners en bedrijven. Er wordt alleen ingezet op die mogelijkheden die enige meerwaarde hebben voor een toename van de publieke waarde. Dit dient te leiden tot een betere dienstverlening. Voor de deelnemers is duidelijk op welke punten de organisaties zullen samenwerken en op welke punten niet. Er is dus transparantie over wat er onder de organisaties zelf valt en wat onder gezamenlijke verantwoordelijkheid van twee of drie van de organisaties. Op de punten waar wordt samengewerkt, vermindert de kwetsbaarheid voor elke organisatie en is er meer continuïteit en slagkracht.

In formele zin blijft de sturing op de drie organisaties via de huidige lijnen verlopen (van raden en staten naar colleges, naar AB's en DB's en uiteindelijk in de uitvoering). De kwaliteit van informatie richting deelnemers (colleges, raden en staten) kan dusdanig worden verbeterd dat zij beter kunnen sturen vanuit hun eigenaars- en opdrachtgeversrol. De structuur van de drie organisaties hoeft in principe niet te veranderen. Wel is er een gerede kans dat op termijn het op onderdelen intensiever samenwerken tot organisatieveranderingen zou kunnen leiden. De organisaties houden hun eigen bedrijfsvoering. Er is dus geen sprake van één shared service center.

Doordat er geen grote veranderingen hoeven plaats te vinden voor de organisaties blijven grote investeringen uit. Sommige samenwerkingsmogelijkheden zullen de eerste jaren echter wel investeringskosten en benodigde capaciteit (bijvoorbeeld afstemming, cursussen, trainingen, ondersteuning) vragen. De organisaties zullen binnen dit scenario dan ook enige financiële ruimte vrij dienen te maken om dit scenario te kunnen realiseren.

De effecten zijn het grootst voor medewerkers op een afdeling of in een team waar een samenwerkingsmogelijkheid plaatsvindt. Omdat de samenwerking in dit scenario ziet op specifieke primaire processen, is het vaak duidelijk afgebakend welke medewerkers te maken krijgen met welke samenwerkingsmogelijkheid. De medewerkers die niet op het vlak van een samenwerkingsmogelijkheid werken, zullen weinig veranderingen merken en gewoon in hun vertrouwde omgeving van hun eigen organisatie hun werk voortzetten. De medewerkers op het vlak van een samenwerkingsmogelijkheid zullen op dat punt meer te maken krijgen met medewerkers van de andere organisaties om zo gezamenlijk beter werk te kunnen leveren. Op die vlakken zullen de organisaties daarom kennismaken met elkaars samenwerkingsculturen en daarmee met de cultuurverschillen.

5.5.3 Wat is nodig voor de implementatie?

De implementatie van dit scenario vergt een strakke sturing. Dat begint bij bestuur en directie, en vertaalt zich door naar de medewerkers waar het over gaat. Het opzetten van een gezamenlijk programmasturing met een aansturing vanuit de directieuren moet tot een goede implementatie leiden. Hierbinnen dient per samenwerkingsmogelijkheid een gezamenlijke projectteam te worden ingericht dat op basis van een projectplan de verdere samenwerking vorm gaat geven.

5.6 Scenario maximale bestuurlijke en organisatorische integratie

5.6.1 Hoe ziet de organisatie en samenwerking er uit?

In dit meest-verregaande scenario wordt in Zeeland een Veiligheids-Gezondheids-uitvoeringsregio Zeeland ingericht, de VG&UZ. De brandweer, uitvoeringsdienst en GGD vormen samen één organisatie, en hebben vijf uitvoerende sectoren:

- Crisisbeheersing
- Brandweer Zeeland
- GGD Zeeland
- Milieudienst/Omgevingsdienst
- Bedrijfsvoering

Hierbij past de relativerende opmerking dat deze geïntegreerde organisatie nog nergens in het land bestaat. Wel zijn er voorbeelden in het land waar de GGD en de Veiligheidsregio ambtelijk en bestuurlijk geïntegreerd zijn.

Het creëren van één bestuurlijke organisatie heeft veel consequenties voor de governance. Deze kan er grofweg als volgt uitzien. Er wordt gewerkt met drie programma's: programma veiligheid, programma VTH en een programma gezondheid, met ieder een eigen structuur. De drie programma's hebben een eigen bestuurscommissie, waarin begroting en beleid bepaald worden. In de Bestuurscommissie brandweer en crisisbeheersing nemen de burgemeesters van de Zeeuwse gemeenten zitting. De Bestuurscommissie brandweer en crisisbeheersing gaat over alle inhoudelijke zaken op het gebied van veiligheid. De Bestuurscommissie gezondheid gaat over alle inhoudelijke zaken op het gebied van gezondheid. In de Bestuurscommissie gezondheid zit vanuit iedere Zeeuwse gemeente een wethouder. De Bestuurscommissie VTH gaat over alle inhoudelijke aspecten van vergunningverlening, toezicht en handhaving en ook in deze commissie zit per Zeeuwse gemeente een wethouder, de gedeputeerde van de provincie en de gezworene van het waterschap.

Er zijn drie agendacommissies, de agendacommissie Veiligheid, de agendacommissie VTH en de agendacommissie Gezondheid. De agendacommissies nemen de rol op zich die thans is weggelegd voor de dagelijkse besturen van de losse organisaties. De agendacommissie Veiligheid bestaat uit een voorzitter en vier leden die aan te wijzen zijn uit en door de burgemeesters. De taakomschrijving van de agendacommissie Veiligheid is overeenkomstig het dagelijks bestuur van een Veiligheidsregio conform de wet. De agendacommissie Gezondheid bestaat uit een voorzitter en vier leden, aan te wijzen door de gemeentelijke portefeuillehouders. De taakomschrijving van de agendacommissie Gezondheid is overeenkomstig het dagelijks bestuur van een (zelfstandige) GGD. De agendacommissie VTH bestaat uit een voorzitter en enkele leden, aan te wijzen door de leden van de bestuurscommissie. De taakomschrijving van de agendacommissie VTH is overeenkomstig het dagelijks bestuur van een (zelfstandige) RUDZ.

Tenslotte kent de VG&UZ een Algemeen Bestuur bestaand uit de burgemeesters van de Zeeuwse gemeenten en een vertegenwoordiger van de provincie en waterschap. Het AB beslist alleen over de algemene en financiële kaders voor de hele organisatie. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter van het AB en de voorzitters van de bestuurscommissies. De taakomschrijving van het DB is het beheer en integraliteit van de hele organisatie en de voorbereiding van het AB.

5.6.2 Wat levert dit scenario op?

Het is voorstelbaar dat één grote organisatie uiteindelijk vraagstukken sneller en eenduidiger kan oppakken en dat de afstemming beter verloopt. De organisatie spreekt met één mond. Ook voor de Zeeuwen zelf is het veel helderder waar zij terecht kunnen met vragen: zij kunnen de organisatie werkelijk als één organisatie ervaren en aanspreken.

In de uitvoering van taken ontstaat meer samenhang en synergie waardoor er krachtiger gewerkt kan worden aan de gemeenschappelijke missie. Hierdoor wordt de maatschappelijke effectiviteit vergroot. Dit alles kan bijdragen aan een gezonder, veiliger en schoner Zeeland.

De governance verandert aanzienlijk (zie boven). Er komt één grote organisatie, met één MT en één eenheid bedrijfsvoering. Alles is onder een dak hetgeen leidt tot korte lijnen en minder afstemmingsproblemen. Het directieteam bestaat uit gelijkwaardige leden (de directeur publieke gezondheid, de directeur uitvoeringsdienst en de directeur brandweerzorg zijn nevengeschikte leden) die gezamenlijk bestuurlijke prioriteiten integraal doorvertalen in de organisatie. De kwaliteit van informatie richting deelnemers (colleges, raden en Staten) kan zo worden verbeterd dat zij beter kunnen sturen vanuit hun eigenaars- en opdrachtgeversrol.

Dit scenario is een grote operatie die veel geld kost; de investering is groot. De hoogte van de investering zit hem voor een groot deel ook in de transactiekosten die gemaakt dienen te worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de extra gevraagde (contractuele) afstemming, gesprekken en uitwerking verdere inrichting samenwerking, gewenningstijd voor medewerkers, noodzakelijke informatievoorziening etc. De efficiency van één organisatie kan zich op termijn vertalen in een financieel voordeel, maar de terugverdientijd lang is. De organisaties moeten daardoor op korte termijn al veel financiële ruimte vrijmaken binnen de begroting om dit scenario te kunnen uitvoeren.

Dit scenario is een grote verandering voor de medewerkers. Zij gaan werken in een nieuwe organisatie. De kans is groot dat de werklocatie zal veranderen. Medewerkers die bedrijfsvoeringactiviteiten verrichten komen in één organisatie onderdeel terecht. Medewerkers krijgen nieuwe contracten en deels nieuwe of andere functies. Daarnaast heeft dit scenario grote gevolgen voor de huidige samenwerkingscultuur binnen de organisaties. Doordat de organisaties verweven worden, zal er uiteindelijk een nieuwe gezamenlijke cultuur ontstaan. De huidige cultuuraspecten moeten plaats maken voor een nieuwe cultuur en de medewerkers moeten daarom openstaan voor cultuurveranderingen.

5.6.3 Wat is nodig voor de implementatie ?

De uitvoering van dit scenario zou uniek zijn voor Nederland. De verandering is op elk gebied groot. De samenvoeging van de drie organisaties begint met de inhoud. De basis voor de samenwerking ligt in een gezamenlijke missie en visie op hoe Zeeland schoner, veiliger en gezonder kan worden. Dit vergt een goede dialoog tussen de drie organisaties en de deelnemers. De valkuil is om deze stap over te slaan en direct te beginnen met discussies over juridische en organisatorische vormen.

Het integreren van de drie GR-en en de inrichting van de nieuwe governance vergt een intensieve bestuurlijke implementatie. De inrichting van de nieuwe organisatie kost veel tijd en vraagt veel tijd en aandacht van en voor de medewerkers. Om te komen tot één organisatie is het nodig om te investeren in harmonisatie en standaardisatie. Het meenemen van alle stakeholders in de vorming van de nieuwe organisatie legt ook een beslag op tijd en geld. Daarnaast vraagt het nieuwe 'merk' een flinke investering: denk aan het ontwikkelen van een nieuw logo, een nieuwe website, en veel communicatie rondom de nieuw ontstane organisatie. Breed draagvlak bij de huidige directeuren en besturen is voor de implementatie van groot belang.

6. Slotconclusie

Het doel van deze verkenning is om te ontdekken of meer samenwerking de kwaliteit van de dienstverlening, de continuïteit en de slagkracht van de GGD, RUDZ en VRZ kan versterken en dit zo kan bijdragen aan een gezonder, schoner en veiliger Zeeland. Dit hoofdstuk geeft ook een slotbeoordeling van de in het vorige hoofdstuk beschreven scenario's. De slotbeoordeling is een simplificering van de werkelijkheid met als doel het goede gesprek te voeren over waar het heen kan gaan op het gebied van samenwerking tussen de drie organisaties.

In dit kader hebben wij in de eerste plaats een **probleemanalyse** (hoofdstuk 2) gemaakt van elke organisatie relevant voor de verkenning naar de samenwerking. Hieruit blijkt dat er belangrijke overeenkomsten en verschillen zijn tussen de organisaties. Zowel in aantal werkzame personen als financieel, zijn de VRZ en GGD ongeveer even groot. Beiden zijn echter veel groter dan de RUDZ. Met name de GGD en de VRZ hebben grote delen van de organisatie, zoals bijvoorbeeld op het gebied van gezondheidspreventie, (jeud)zorg en de brandweer, die weinig raakvlakken hebben met elkaar dan wel met de RUDZ. Vanuit de RUDZ gezien zijn er relatief meer raakvlakken met beide organisaties, maar is de RUDZ relatief onbekend bij de GGD en VRZ. Wat dit alles betreft zijn de inhoudelijke raakvlakken en overlappingsen tussen de drie organisaties asymmetrisch.

Tevens hebben wij geconstateerd dat er op verschillende gebieden al tussen de organisaties wordt samengewerkt, met name tussen de GGD en de VRZ. Voorbeelden zijn de personele unies van de Directeur Publieke Gezondheidszorg en de controller. Ook de corona crisis heeft beide organisaties dichterbij elkaar gebracht. Ook op het gebied van enkele ondersteunende functies zijn er uitwisselingen. Gedurende ons onderzoek bleek dat het management van de GGD en VRZ elkaar beter kent dan de RUDZ en GGD en/of VRZ. Als gevolg van de verkenning zijn de drie MT's voor het eerst bij elkaar gekomen.

In hoofdstuk 2 is beschreven dat alle organisaties zaken hebben die goed gaan en minder goed gaan, allemaal hebben zij naar de toekomst gezien hun uitdagingen. Meer met elkaar samenwerken kan naast allerlei andere mogelijkheden een oplossing hiervoor bieden.

Vervolgens is een **visie op meer samenwerken** (hoofdstuk 3) opgesteld. Uitgangspunt is dat de GGD, VRZ en RUDZ de komende jaren voor de deelnemende organisaties hun diensten met de juiste kwaliteit blijven verlenen aan de Zeeuwse bedrijven, inwoners en organisaties, met het oog op een gezonder, schoner en veiliger Zeeland. De aanleiding om meer samen te werken is:

- Er komt een aantal exogene ontwikkelingen op de drie organisaties af waarbij het meer samenwerken een oplossing kan bieden om de juiste kwaliteit te blijven garanderen
- De inhoudelijke en procesmatige complexiteit van de werkzaamheden van de drie organisaties zal toenemen
- Deze toenemende complexiteit vindt plaats in relatie met een dunne Zeeuwse arbeidsmarkt en een veranderende doelgroep als gevolg van verandering van de Zeeuwse demografie (ontgroening en vergrijzing)
- De financiële kaders zullen strakker worden, onder meer als gevolg van de herijking van het gemeentefonds.

Meer samenwerken dient het volgende op te leveren:

- Meer 'publieke waarde' dat wil zeggen een maatschappelijke meerwaarde voor de samenleving in de zin van een gezonder, schoner en veiliger leefomgeving voor de inwoners van Zeeland.
- Het versterken van de continuïteit en de slagkracht van de uitvoering van de taken van de drie organisaties. Hierdoor wordt ook de kwetsbaarheid verminderd.
- Talentvolle medewerkers behouden en/of aantrekken en een meer aantrekkelijke werkgever in Zeeland te zijn. Hierdoor worden de kansen van de medewerkers en de kwaliteit van de diensten vergroot.
- Meer effectiviteit, een grotere doelmatigheid en kwaliteitswinst van de geleverde producten en/of dienstverlening en/of de gehele organisatie.

Om dit te bereiken is draagvlak bij de deelnemers een voorwaarde, waarbij de deelnemers zeggenschap in de zin van grip en regie hebben vanuit hun eigenaarsrol dan wel opdrachtgeversrol. Kostenbesparing is geen doel van de samenwerking. Wel is de kans groot is dat, gezien de toenemende complexiteit van de werkzaamheden, de kosten zullen toenemen als er niet meer wordt samengewerkt.

Samenwerken kan op verschillende manieren, in toenemende zwaarte en complexiteit. Er is niet een specifieke samenwerkingsvorm waar vooraf de voorkeur naar uitgaat. De vorm van samenwerken volgt op de inhoudelijke keuzes. Centraal staat het antwoord op de vraag waar meer samenwerking tot meerwaarde leidt; de samenwerkingsvorm dient hieruit voort te vloeien. Samenwerking kan ook vorm krijgen door op onderwerpen de verbinding te zoeken tussen twee organisaties, het hoeft niet steeds alleen in een vorm met de drie organisaties in dezelfde mate.

Daarna is ons de vraag gesteld meer concreet te maken waar meer samenwerking over kan gaan en wat de meerwaarde daarvan is. Uiteindelijk zijn na een interactief proces de volgende [zeven samenwerkingsmogelijkheden](#) boven komen drijven die in hoofdstuk 4 en in bijlage 2 zijn uitgewerkt:

- meer samenwerken in het begrotings-, verantwoordings- en besluitvormingsproces
- meer samenwerken bij signaaltoezicht
- meer samenwerken in het kader van de Omgevingswet.
- het gezamenlijk oprichten van een VTH academie.
- meer samenwerking door gezamenlijk optrekken op het gebied van advisering.
- meer samenwerking op het gebied van dataverzameling en analyse.
- meer samenwerking in het secundair proces.

Tenslotte zijn op basis van de visie op meer samenwerken en de uitgewerkte samenwerkingsmogelijkheden de volgende [scenario's voor samenwerking](#) nader uitgewerkt (hoofdstuk 5):

- 0 scenario: doorgaan op de huidige weg
- Groei scenario
- Maximale integratie bedrijfsvoeringsfuncties: één shared service center
- Uitsluitend inzetten op inhoudelijke samenwerkingsmogelijkheden
- Maximale bestuurlijke en organisatorische integratie (één gemeenschappelijke regeling; één organisatie).

De scenario's zijn aan de hand van de volgende [toetsingscriteria](#) beschreven (bijlage 3):

- **Kwaliteit.** Deze bestaat uit twee sub criteria: de kwaliteit van de producten en dienstverlening richting doelgroep (inwoners en bedrijven in Zeeland, dit betreft de publieke waarde) en de kwaliteit van de organisatie en medewerkers.
- **Kosten.** Hierbij wordt rekening gehouden met een globale kostenontwikkeling op de langere termijn, investeringen en transactiekosten (kosten die worden gemaakt om tot uitvoering van het scenario te komen).
- **Continuïteit.** Hierbij gaat het om de kwetsbaarheid van de organisatie in het uitvoeren van haar taken. Kwetsbaarheid in de zin van risico's dat bepaalde taken niet goed meer kunnen worden uitgevoerd dan wel het risico dat een organisatie niet meer kan voortbestaan.
- **Zeggenschap.** Het gaat er hierbij om of de deelnemers (gemeenten, provincie, waterschap) grip en regie hebben vanuit hun eigenaarsrol dan wel opdrachtgevers rol meer specifiek in de zin van agendering, sturing, controle en verantwoording.
- **Draagvlak.** Hierbij gaat het om draagvlak bij diverse stakeholders (de drie algemene besturen, colleges, raden, de algemene vergadering van het waterschap en Staten, ambtelijke voorportalen, organisaties zelf) en bijbehorende argumenten.

- **Verandering.** Dit criterium geeft inzicht hoeveel er dient te veranderen om dit scenario te realiseren. Impliciet zegt dit iets over de haalbaarheid: als er weinig verandert zal het scenario relatief makkelijk haalbaar zijn; verandert er veel dan is het relatief moeilijk haalbaar.

Op basis van de beschrijving van de mogelijke voor- en nadelen komen wij tot onderstaande samenvattende slotbeoordeling over de scenario's. In deze tabel hanteren wij de volgende definities:

- **Toename kwaliteit producten/diensten:** - de kwaliteit van producten/diensten zal niet toenemen, +/- de kwaliteit van producten/diensten zal op onderdelen toenemen + de kwaliteit van producten/diensten zal in het algemeen toenemen
- **Toename kwaliteit organisatie/medewerkers:** - de kwaliteit zal niet toenemen, +/- de kwaliteit zal op onderdelen toenemen + de kwaliteit zal in het algemeen toenemen
- **Benodigde investeringen:** + laag +/- matig – hoog
- **Structureel effect op kosten (lange termijn):** + weinig tot geen verandering +/- lichte toename – grote toename
- **Continuïteit:** + kwetsbaarheid wordt minder, +/- kwetsbaarheid blijft gelijk – kwetsbaarheid wordt groter
- **Zeggenschap:** + grip/regie neemt toe of wordt beter, +/- grip/regie blijft ongeveer gelijk, - grip/regie neemt af of wordt minder
- **Draagvlak:** + breed draagvlak, +/- wisselend draagvlak – weinig draagvlak
- **Haalbaarheid:** + met relatief weinig inspanning, +/- met relatief matige inspanning – met relatief grote inspanning.

Zoals eerder gezegd is de slotbeoordeling een simplificering van de werkelijkheid met als doel het goede gesprek te voeren over waar het heen kan gaan op het gebied van samenwerking tussen de drie organisaties. Aan ons is meegegeven bij de weging alle criteria ongeveer even zwaar te laten wegen. De vraag welk criterium zwaarder weegt dan het andere criterium is aan de bestuurders en de politiek. In de score van de tabel is gekeken naar het geheel en niet naar de afzonderlijke organisaties. Bij bijvoorbeeld het groeiscenario en inhoudsscenario kunnen keuzes worden gemaakt waardoor het effect (en dus de beoordeling in kleur) per (onderdeel van de) organisatie kan verschillen. De samenwerking zal namelijk niet op alle primaire taken plaatsvinden en er kan ervoor worden gekozen dat niet iedere organisatie in dezelfde mate meedoet op alle fronten.

CRITERIA	0 scenario	Groeiscenario	SSC-scenario	Inhoud scenario	1 GR scenario
Toename kwaliteit producten/diensten:	-	+/-	+/-	+	+
Toename kwaliteit organisatie/medewerkers	-	+/-	+	+	+
Benodigde investeringen	+	+	-	+/-	-
Structureel effect op kosten	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-
Continuïteit	-	+	+	+	+
Zeggenschap	+/-	+	+	+/-	-
Draagvlak	+/-	+	+/-	+/-	-
Haalbaarheid	+	+	-	+	-

Resultaat van de analyse kort samengevat:

- **Het groeiscenario scoort relatief sterk** omdat de investering laag is, het bijdraagt aan een vermindering van de kwetsbaarheid, het de zeggenschap verbetert, er is draagvlak voor en het is makkelijk haalbaar omdat er niet veel hoeft te veranderen. De kosten zullen op termijn licht stijgen. De kwaliteitsverbetering is ingevuld als neutraal omdat het met kleine stapjes zal gaan. De kwaliteit kan echter op de langere termijn afhankelijk van de te maken keuzes voor meer samenwerking groter (en groener) worden. Zo bezien is de kwaliteit verbonden met de keuzes die gemaakt worden. Kan aspecten betreffen van zowel het primair proces als bedrijfsvoeringproces. Alle organisaties kunnen profiteren van dit scenario.
- **Het inhoud scenario scoort relatief sterk** omdat de kwaliteit toeneemt, het draagt bij aan een vermindering van de kwetsbaarheid en het is makkelijk haalbaar omdat er niet veel hoeft te veranderen. In dit scenario zal de GGD minder profiteren dan de VRZ en RUDZ.
- **Het 0 scenario scoort relatief matig** omdat de kwaliteit niet zal toenemen en de kwetsbaarheid groter wordt. Wel zijn er weinig of geen investeringen nodig. Ook is het makkelijk haalbaar omdat er niet zo veel hoeft te veranderen.
- **Het SSC scenario scoort relatief matig** omdat het een grote investering vergt en omdat er erg veel moet veranderen om zo ver te komen. Wel draagt het bij aan een verbetering van de kwaliteit van de organisatie en de medewerkers en wordt de kwetsbaarheid verminderd.
- **Het 1 GR scenario scoort relatief matig** omdat het een grote investering vergt en omdat er erg veel moet veranderen om zo ver te komen; daarnaast is er weinig draagvlak voor en zal de zeggenschap van de deelnemers en opdrachtgevers minder worden. Wel draagt het bij aan een verbetering van de kwaliteit van de organisatie en de medewerkers en wordt de kwetsbaarheid verminderd.

Bij bovenstaande analyse wegen de criteria ongeveer even zwaar. Dat hoeft natuurlijk niet, deelnemers kunnen specifieke criteria belangrijker vinden dan andere. Kort samengevat luidt dan de analyse:

- Wil men vooral op lage investeringen sturen dan liggen het 0 scenario en groeiscenario voor de hand.
- Wil men vooral op meer kwaliteit sturen dan liggen de scenario's SSC, Inhoud en 1 GR voor de hand.
- Wil men vooral op continuïteit sturen dan moet men niet kiezen voor het 0 scenario.
- Wil men vooral op zeggenschap sturen dan komt het groeiscenario en SSC als beste uit de bus.
- Vindt men draagvlak het meest belangrijk dan ligt ook het groei scenario het meest voor de hand.
- Het 0 scenario, groei scenario en inhoud scenario zijn relatief het makkelijkst haalbaar.

Ervan uitgaande dat alle criteria even zwaar wegen, scoort het groeiscenario het meest positief. Dit scenario lijkt ook het meest passend voor de huidige situatie. Een situatie die gedurende de looptijd van het onderzoek van bijna twee jaar sterk is veranderd. Bij de start hadden we bijvoorbeeld nog niet van COVID 19 gehoord. Voor grote veranderingen is op dit moment de tijd niet rijp. Uit de probleemanalyse blijkt dat elke organisatie actuele interne vraagstukken heeft op te lossen die de nodige aandacht vragen. Ook zijn er de nodige meer nationale ontwikkelingen waarvan op de korte termijn niet duidelijk is wat de gevolgen zijn voor de drie organisaties. Ook hierdoor ligt het nu niet voor de hand op grote schaal veranderingen door te voeren. Dit scenario maakt voor de korte termijn wel zichtbaar dat meer samenwerking lonend kan zijn. Ook heeft dit scenario de nodige flexibiliteit. Als de tijd er rijp voor is kan verder worden doorgeschakeld en kunnen steeds meer elementen van het SSC en inhoud scenario in beeld komen.

Bijlage 1. Longlist van samenwerkingsmogelijkheden

Samenwerkingsmogelijkheid	Thema
Nauwere samenwerking tussen VRZ en GGD op gebied van infectieziekte bestrijding (IZB)	Primair proces, beleid en advisering
Intiemere samenwerking, afstemming en afbakening van verantwoordelijkheden tussen GGD/VRZ/RUDZ en gemeenten/provincies op gebied op gebied van omgevingswet.	Primair proces, beleid en advisering
Meer gezamenlijk optrekken in advisering van 2 of 3 organisaties richting gemeenten bijvoorbeeld in kader omgevingswet.	Primair proces, beleid en advisering
Samenwerking tussen GGD en VRZ op het gebied van psychosociale hulverlening in primair proces.	Primair proces, beleid en advisering
Versterken samenwerking RUDZ en GGD op gebied van legionella.	Primair proces, beleid en advisering
Het mogelijk samen kunnen oppakken van het maken van beleid en taken voor brandveilig bouwen.	Primair proces, beleid en advisering
Het maken van beleid samen oppakken en eventueel deels overnemen van gemeenten	Primair proces, beleid en advisering
Eén aanspreekpunt voor VTH taken van alle organisaties.	Primair proces, VTH
Op gebied van VTH taken kan men multidisciplinaire teams (GGD/VRZ/RUDZ) maken op sector niveau zoals een team horeca of een team MKB, vuurwerk etc.. Daarbij kunnen voor simpele taken checklists worden ingezet die aan andere organisatie meegegeven worden. Inhoudelijke en procesmatig.	Primair proces, VTH
Een gemeenschappelijk handhavingsprogramma (gezond/schoon/veilig Zeeland)	Primair proces, VTH
Het gebruiken van elkaars data. Kan o.a. voor inspecties, voor het adviseren van overheden, voor monitoring, voor voorspellende waarde bij incidenten.	Primair proces, VTH en advisering
Als gezamenlijke organisatie meer doorgroei perspectief bieden aan huidig en toekomstig personeel.	Primair proces, VTH en advisering
Starten met intercollegiale toetsing over organisaties heen.	Primair proces, VTH en advisering
Kennisdeling, productdeling en informatie uitwisseling (zowel fysiek als digitaal).	Primair proces, VTH en advisering
Personeel vanuit de drie organisaties van nu inzetten voor de volledige breedte in een mogelijk nieuwe organisatie om fiscale voordelen te behalen.	Primair proces, VTH en advisering
Gezamenlijke propositie en eventueel samen ontwikkelen van producten.	Primair proces, VTH en advisering

Fysiek samenwerken in één pand.	Primair proces, VTH en advisering
Samen als sterke partner richting overheden optreden. Hierdoor makkelijker om de goede ingangen te vinden en die contacten te onderhouden.	Primair proces, VTH en advisering
Meer samenwerking binnen het besluitvormingsproces	Primair proces, governance
Meer samenwerking in verantwoordingsproces richting de deelnemers en toezichthouder	Primair proces, governance
Werken als geheel in een gezamenlijke GR.	Primair proces, governance
Samenwerking benutten als kans om de gevoelde bestuurlijke drukte te verminderen.	Primair proces, governance
Gezamenlijk wervingsbeleid vanuit de drie organisaties. Hieronder kan een gezamenlijk traineeship vallen.	Bedrijfsvoering
Gezamenlijk strategisch personeelsplan opzetten inclusief strategische personeelsplanning.	Bedrijfsvoering
Algemene financiële processen (bijv. salarisadministratie) samenvoegen.	Bedrijfsvoering
Gezamenlijke administratie afdeling/systeem zoals bijv. AFAS.	Bedrijfsvoering
Gezamenlijke communicatieafdeling opzetten met meer strategische capaciteit.	Bedrijfsvoering
Personeel van gelijke disciplines (bijv. P&O) vanuit drie organisaties in gezamenlijk teams zetten om robuustere teams te creëren.	Bedrijfsvoering
Gezamenlijke implementatie van BIO/ISO2700.	Bedrijfsvoering
Gezamenlijke investeringen doen/inkoop (bijv. op gebied van ICT, vervoersmiddelen, onderhoud, kantoorartikelen etc.).	Bedrijfsvoering
Gebruik dezelfde informatie management tools (bv. Microsoft Teams) om samenwerking te vereenvoudigen.	Bedrijfsvoering
Gezamenlijk een hoofd bedrijfsvoering benoemen.	Bedrijfsvoering
Fysiek samenwerken in één pand.	Bedrijfsvoering
Een gezamenlijke servicedesk (mogelijk voor zowel interne/externe vragen)	Bedrijfsvoering
Eén grote backoffice creëren	Bedrijfsvoering
Starten met intercollegiale toetsing over organisaties heen.	Bedrijfsvoering
Kennisdeling, productdeling en informatie uitwisseling (zowel fysiek als digitaal).	Bedrijfsvoering
Personeel vanuit de drie organisaties van nu inzetten voor de volledige breedte in een mogelijk nieuwe organisatie om fiscale voordelen te behalen.	Bedrijfsvoering
Als gezamenlijke organisatie meer doorgroei perspectief bieden aan huidig- en toekomstig personeel.	Bedrijfsvoering

Bijlage 2. Uitwerking samenwerkingsmogelijkheden: meerwaarde en randvoorwaarden per samenwerkingsmogelijkheid

1. Meer samenwerken in het begrotings-, verantwoordings- en besluitvormingsproces

Wat is de meerwaarde van meer samenwerken?

Kwaliteit

Meer samenwerken bij het begrotings- en verantwoordings- en besluitvormingsproces draagt niet direct bij aan meer publieke waarde in de zin van een schoner, veiliger en gezonder Zeeland. Op verschillende manieren kan meer samenwerking bijdragen aan een verbetering van de kwaliteit van de begrotings- en verantwoordings- en besluitvormingsprocessen:

- Meer eenduidigheid in de stukkenstroom en correspondentie naar de AB-leden, deelnemers en de provincie als toezichthouder (voor de GGD en VRZ) waardoor deze voor hen beter te begrijpen zijn. Een voorbeeld is ook infographics met voor elke organisatie dezelfde opzet. Ook het gezamenlijk oppakken van bijvoorbeeld een populair jaarverslag kan bijdragen aan een verhoging van de kwaliteit van informatie.
- Bij meer samenwerken kunnen specifieke deelactiviteiten worden opgepakt, waar bijvoorbeeld elke organisatie nu niet aan toekomt. Een voorbeeld hiervan is het nauwgezet volgen van actuele nationale beleidsontwikkelingen voor de drie organisaties zodat eventuele veranderingen voor de Zeeuwse situatie tijdig kunnen worden voorbereid.
- Meer eenduidigheid in formele governance documenten, als een gelijk treasury statuut, directiestatuut, AVG documenten etc., kan de kwaliteit van de processen verbeteren. Voor deel van deze documenten is al een vergelijking gemaakt tussen de VRZ en de Gemeenschappelijke Regeling Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland.

Door meer over en weer medewerkers in te zetten om de kwetsbaarheid te verminderen, biedt het de medewerkers de mogelijkheid om buiten de eigen organisatie ontwikkelmogelijkheden en een extra uitdaging te vinden. Het kan verfrissend en stimulerend zijn om bepaalde zaken samen op te pakken en van elkaars inhoud en werkwijze te leren. Medewerkers kunnen zo worden behouden.

Kosten

Met deze activiteiten zijn relatief weinig kosten gemoeid. Meer samenwerken zal de kosten niet veranderen.

Continuïteit

In deze werkprocessen zijn voor elke organisatie een beperkt aantal mensen en soms zelfs slechts één persoon actief. Dit zorgt voor kwetsbaarheden en het onder druk staan van de continuïteit. Indien geringe uitbreiding van capaciteit plaatsvindt, is het mogelijk om meer samen te werken en de kwetsbaarheid te verminderen.

Zeggenschap voor deelnemers

Meer samenwerking op dit gebied kan bijdragen aan meer betrokkenheid van de deelnemers. Dit ligt in het verlengde van de verhoging van de kwaliteit. Het inzetten bij elke organisatie van klankbordgroepen zoals bij de VRZ richting de raden (GGD) en raden/staten/algemene vergadering van het waterschap kan bijdragen tot meer inzicht en betrokkenheid bij de deelnemers. Het biedt hen ook meer sturingsmogelijkheden.

Wat zijn randvoorwaarden voor meer samenwerking?

Het is van belang om rekening te houden met het volgende:

- Als een medewerker voor meerdere organisaties gaat werken dienen er afspraken te worden gemaakt hoe om te gaan bij eventuele verschillende belangen van de drie organisaties.

- De controller moet kritisch en onafhankelijk richting de eigen organisatie kunnen blijven opereren.
- Wanneer over en weer mensen voor de verschillende organisaties worden ingezet moeten hierover duidelijke afspraken worden gemaakt.
- Deze samenwerkingsmogelijkheid heeft meerwaarde voor alle organisaties maar betreft een zeer beperkt deel van de werkzaamheden.
- De btw aspecten moeten nader onderzocht worden, zodat deze niet kostprijsverhogend werken.

2. Meer samenwerken bij signaaltoezicht

Wat is de meerwaarde van meer samenwerken?

Kwaliteit

Meer samenwerken op het gebied van signaaltoezicht kan leiden tot het verminderen van de toezichtsdruk bij bedrijven aan de ene kant en het versterken van de informatiepositie van de drie organisaties aan de andere kant. Door meer signaaltoezicht hebben de organisaties een scherper zicht op welke bedrijven zij wanneer moeten bezoeken en kunnen zij daardoor efficiënter te werk gaan. Door de verbeterde informatiepositie zijn de drie organisaties beter op de hoogte van wat er speelt in de provincie Zeeland.

De publieke waarde van het samenwerken op dit punt zit vooral in de manier waarop de toezicht en handhaving door de bedrijven en instanties wordt ervaren. Op dit moment kan het voorkomen dat een bedrijf door twee of drie van de organisaties los van elkaar wordt bezocht en dat die organisaties tegenstrijdige adviezen geven aan het bedrijf of organisatie. Indien er structureel wordt samengewerkt op het punt van toezicht en handhaving en de organisaties met elkaar meedenken, kan dit in de toekomst verminderen of zelfs voorkomen worden. Op die manier zullen de organisaties beter ontvangen worden door het bedrijfsleven en de instanties waar zij toezicht houden. Dit alles kan bijdragen aan een veiliger, schoner en gezonder Zeeland en daarmee een grotere publieke waarde.

Kosten

Het opzetten van de samenwerking op dit punt zal waarschijnlijk weinig meerkosten met zich meebrengen. De organisaties hebben hun eigen taken met betrekking tot het uitvoeren van controles en inspecties en maken daar momenteel voldoende capaciteit voor vrij omdat deze taken vaak wettelijk zijn of ingekocht door een of meer deelnemers. In het begin zal het voornamelijk leiden tot meer informatie, waardoor op lange termijn gericht gewerkt kan worden. De verwachting is daarom dat als de organisaties optimaal werken als ogen en oren van elkaar, er op termijn kosten bespaard kunnen worden.

Continuïteit

Het samenwerken bij controles en inspecties gebeurt momenteel op kleine schaal tussen de RUDZ en de VRZ, maar de intensiteit van de samenwerking blijkt erg af te hangen van de specifieke persoon per organisatie. Signaaltoezicht kan optimaal optreden indien de medewerkers van de organisaties goed worden geïnstrueerd. Een duidelijke afspraak tussen de organisaties kan zorgen dat dit een duurzame samenwerking wordt, waarbij kennis en kunde op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving structureel kunnen worden gedeeld.

Indien de organisaties door blijven gaan met slechts hun eigen werkzaamheden en kennis op het gebied van toezicht en handhaving is het mogelijk dat zij zaken missen op dit gebied. Door een structurele sterkere informatiepositie is het mogelijk om kwetsbaarheid op dit gebied te voorkomen.

Zeggenschap voor deelnemers

Deze samenwerkingsmogelijkheid heeft geen gevolgen voor de zeggenschap van de deelnemers.

Wat zijn randvoorwaarden voor meer samenwerking?

Het aanwijzen van één van de organisaties als spin in het web. Deze organisatie zorgt voor een goede afstemming van de informatie tussen de drie organisaties. De RUDZ lijkt daarvoor de meest voor de hand liggende keuze. Zij voeren de meeste inspecties en controles uit in het veld en hebben daardoor het meeste zicht op wat zich afspeelt. De expertise van VRZ kan zowel aan de voorkant, voor het signaaltoezicht, als aan de achterkant worden gebruikt. Aandachtspunt is wel dat doelgroepen hierover zorgvuldig geïnformeerd worden.

3. Meer samenwerken in het kader van de Omgevingswet

Wat is de meerwaarde van meer samenwerken?

Kwaliteit

De Omgevingswet speelt voor alle drie de organisaties en op dit moment geeft elke organisatie er invulling aan en kijken zij hoe het beste te acteren richting gemeenten. Er is winst te behalen als de organisaties hun krachten bundelen op dit onderdeel, zowel voor de drie organisaties zelf als voor de gemeenten. Voor gemeenten kan het veel meerwaarde hebben als de drie organisaties gezamenlijk optrekken als adviseur. Dat levert aan de voorkant een integraal afgestemd advies op. Gemeenten zijn momenteel vaak zelf ook bezig met de Omgevingswet en hebben daar soms weinig capaciteit voor.

De organisaties kunnen op het gebied van de Omgevingswet de overheden in Zeeland ontzorgen en daarmee tegelijk de Zeeuwse kwaliteit in de verschillende omgevingsvisies, omgevingsplannen en programma's waarborgen. Op die manier hebben de organisaties een toegevoegde waarde voor de ruimtelijke leefkwaliteit in Zeeland.

Kosten

Op dit moment hebben alle drie de organisaties reeds capaciteit op het onderwerp. Die capaciteit kan gebundeld worden en dan is het mogelijk dat er weinig meerkosten zijn. Indien de organisaties constateren dat er op dit moment te weinig capaciteit is binnen de organisaties om samen een sterke partij op het punt van de Omgevingswet te worden, is het mogelijk dat er geïnvesteerd moet worden in kennis en capaciteit, bijvoorbeeld in de vorm van (tijdelijk) meer medewerkers of in opleiding.

Continuïteit

Door vanaf de invoering van de Omgevingswet integraal samen te werken, wordt de continuïteit van kennis en kwaliteit beter gewaarborgd. Er ontstaat als het ware een continue lijn van beleidsvorming naar uitvoering, vergunningverlening en handhaving. Hiermee kan ook meer in lijn met de bedoeling van de Omgevingswet gewerkt gaan worden. Samen met gemeenten hanteren de organisaties dan een consequente lijn. Doordat de drie organisaties gezamenlijk optreden, kan ook de continuïteit bij tijdelijke personeelstekorten en/of werkpieken verhoogd worden.

Zeggenschap voor deelnemers

Het meer samenwerken in kader van de Omgevingswet kan effect hebben op de opdrachtgevers- en klantrol van de deelnemers en mogelijk die rol versterken. Meer en betere producten en adviezen in het kader van de Omgevingswet kunnen de deelnemers in staat stellen hun opdrachtgevers- en klantrol beter in te vullen en zo meer zeggenschap te krijgen over die producten en advisering van de drie organisaties gezamenlijk.

Wat zijn randvoorwaarden voor meer samenwerking?

- Adviseren is nooit eenrichtingsverkeer. Gemeenten, waterschap en provincie moeten ook ontvankelijk zijn voor een gezamenlijk opererende adviespartner. Sommige gemeenten in Zeeland pakken de beleidsontwikkeling rondom de Omgevingswet zelf op en hebben niet van nature de neiging de drie organisaties vanaf het begin te betrekken. Dit heeft een risico in de integraliteit waarmee onderwerpen in de omgevingsvisies en straks in de uitvoering landen. Om te komen tot de gewenste integraliteit zullen gemeenten ook los moeten durven laten en de drie organisaties het vertrouwen geven om vroegtijdig met een brede inbreng aan tafel te zitten. Dat vraagt een vertrouwen in de drie organisaties dat nu nog niet breed aanwezig is bij de Zeeuwse gemeenten.
- Om te komen tot een gezamenlijk optreden, is tussen de drie organisaties ook (lichte) coördinatie nodig. De RUD lijkt de meest voor de hand liggende organisatie om deze rol op te pakken, omdat de Omgevingswet de grootste raakvlakken heeft met het werk van de RUDZ.

4. Het gezamenlijk oprichten van een VTH academie

Wat is de meerwaarde van meer samenwerken?

Kwaliteit

Een gezamenlijke academie heeft een kwaliteitsverbetering als meerwaarde, met als gevolg een grotere publieke waarde. Ook biedt het carrièrekansen voor de medewerkers. Door de basiskwaliteiten van vergunningverleners, toezichthouders en handhavers, hebben kandidaten die een VTH-geschiedenis hebben bij één van de andere twee organisaties vaak een streepje voor bij hun sollicitatie, ook al verschillen de VTH-werkzaamheden inhoudelijk. Een basis van VTH-kwaliteiten is dus van grote meerwaarde voor alle organisaties. Bovendien kan een gezamenlijk curriculum bijdragen aan meer inzicht en 'kijkjes in elkaars keukens'. Dat heeft als voordeel dat de toezichthouders veel beter van elkaars vakgebieden op de hoogte zijn en dus ook nog actiever de rol van 'ogen en oren' voor elkaar kunnen invullen. Deelname zou nog verder verbreed kunnen worden naar functionarissen bij gemeenten zodat er ook onderling, meer nog dan nu, één taal wordt gesproken.

Kosten

Het opzetten van een kwalitatief sterke VTH-academie vergt een aanvangsinvestering. Deels zullen bestaande opleidingscurricula van de drie organisaties een-op-een overgenomen kunnen worden, simpelweg omdat het gaat om specifieke vak-inhoud. Voor een ander deel zullen onderdelen samengevoegd kunnen worden of zullen nieuwe modules ontwikkeld kunnen worden die vakoverstijgend zijn. Bijvoorbeeld modules over nieuwe wetgeving. Naast alle kwalitatieve overwegingen, is daarbij ook een kostenbesparing mogelijk doordat de opleiding voor de drie organisaties maar een keer ontwikkeld hoeft te worden. Cursusgroepen en -dagen kunnen zo effectiever ingericht worden. Hier tegenover staan wel weer coördinatiekosten e.d. Per saldo zullen de kosten waarschijnlijk gelijk blijven, maar zit de winst in een hogere kwaliteit.

Continuïteit

Het is lastig om in Zeeland als organisatie een sterke positie te veroveren op de arbeidsmarkt en te houden en om het personeel een goede en gedegen opleiding gericht op de toekomst te geven. Deze kwetsbaarheid is te voorkomen als organisaties samen een sterk opleidingscentrum oprichten.

Door een vast opleidingstraject te organiseren van de drie organisaties creëer je continuïteit van de kwaliteit van de werknemers. Door bijvoorbeeld ieder jaar rond dezelfde periode te starten met een nieuwe groep medewerkers in de academie is het mogelijk om structureel voldoende en goed personeel te hebben binnen de drie organisaties en de uitdagingen op de arbeidsmarkt beter het hoofd te bieden.

Een gezamenlijke academie kan ook een rol spelen in het bieden van kansen voor medewerkers waardoor het voor hen aantrekkelijker wordt om binnen Zeeland te blijven. Bijvoorbeeld door doorstroming binnen de eigen organisatie of één van de andere organisaties. Per saldo leidt dit tot een aantrekkelijker werkgeverschap.

Zeggenschap voor deelnemers

Deze samenwerkingsmogelijkheid heeft geen gevolgen voor de zeggenschap van de deelnemers.

Wat zijn randvoorwaarden voor meer samenwerking?

De VTH-kwaliteitscriteria van de Rijksoverheid bieden een handvat waar vergunningverleners en toezichthouders ten minste aan moeten voldoen. Het zou een randvoorwaarde moeten zijn om aan die criteria te voldoen binnen de academie. Naast het hanteren van deze criteria laat de academie zien dat de vergunningverleners en toezichthouders van de verschillende organisaties een gemeenschappelijke basis hebben.

5. Meer samenwerken door gezamenlijk optrekken op het gebied van advisering

Wat is de meerwaarde van meer samenwerken?

Kwaliteit

Er is vastgesteld dat op het thema van klimaatadaptatie en energietransitie alle drie de organisaties taken en verantwoordelijkheden hebben dan wel krijgen. Op deze thema's worden de werkzaamheden op dit moment tamelijk versnipperd uitgevoerd. Iedere organisatie wordt namelijk apart benaderd door elke gemeente, vaak met deelvraagjes, terwijl de kracht juist zou liggen in het sámen adviseren. Het samen optrekken en een integrale insteek richting gemeenten kan leiden tot een hogere kwaliteit van advisering. Het versterken van elkaars kennisposities op beide thema's, zowel klimaatadaptatie als ook de energietransitie, zou ook betekenen dat de adviezen naar de bestuurders van hogere kwaliteit worden, en gezamenlijk adviseren naar de bestuurders betekent ook meer stevigheid in die adviezen. Het meer samenwerken op dit gebied kan bijdragen aan een veiliger, schoner en gezonder Zeeland en dus een vergroting van de publieke waarde. Integraliteit betekent hier dat de organisaties zoveel mogelijk hun advies op elkaar afstemmen én, waar mogelijk, gezamenlijk uitbrengen in één document. Ondanks dat de drie organisaties een integraal advies zouden bieden, dienen zij ieder hun onafhankelijke adviespositie te behouden. Waar de organisaties vanuit hun eigenstandige positie, gebaseerd op eigen normen, van mening verschillen op bepaalde onderwerpen, moeten zij dit goed geargumenteerde kunnen blijven doen. Iedere organisatie dient de vrijheid te behouden om te adviseren op basis van de eigen normen, zélfs als de adviezen daarmee tegengesteld blijken. Een voorbeeld is de normen voor luchtkwaliteit: vanuit een milieuperspectief kunnen die verschillen van de normen vanuit het perspectief van volksgezondheid.

Kosten

Op het vlak van de kosten lijkt meer samenwerking op dit thema niet tot nauwelijks gevolgen te hebben. De inzet van personeelsleden (in fte's) zal vermoedelijk niet afnemen door een samenwerking.

Continuïteit

Het verbeteren van de continuïteit is niet de hoofdreden voor het inzetten op deze samenwerkingskansen. Echter, het klopt wel dat er op beleidsgebied niet een al te groot aantal medewerkers zit bij elk van de afzonderlijke organisaties. Mogelijk kan er over en weer, op onderdelen, ondersteuning worden geboden op het vlak van beleid en advies om kwetsbaarheid op deze manier te verminderen.

Zeggenschap voor deelnemers

Een intensievere samenwerking van de drie organisaties waar het gaat om het samen voorbereiden van beleid en het opstellen van meer integrale adviezen zorgt niet direct voor veranderde zeggenschap vanuit de deelnemers op de GGD, VRZ en RUDZ. Wel kunnen de deelnemers beter worden bediend bij hun werkzaamheden.

Wat zijn randvoorwaarden voor meer samenwerking?

- De grootste overlappende groep deelnemers van de drie organisaties betreft de dertien gemeenten. De GGD, VRZ en RUDZ ervaren momenteel obstakels die in de dagelijkse praktijk nauwere samenwerking op het gebied van beleid en advisering verhinderen. Het betreft hier de positie die de dertien gemeenten kiezen ten opzichte van de drie uitvoerders. Alle drie de organisaties geven aan dat de gemeenten hen sturen op activiteiten (output), in plaats van op outcome. Een andere sturing helpt om tot samenwerking op dit vlak te komen.
- Daarnaast sturen de gemeenten allen op andere activiteiten (output). Dit beïnvloedt ook de advisering aan de gemeenten: de adviesvragen van de gemeenten aan de drie organisaties zijn telkens nét anders van aard en verschillend op detail-niveau. De invalshoek van de betrokken ambtenaren is soms nét even anders, ook omdat de domeinen in de basis van elkaar verschillen, hetgeen de samenwerking niet makkelijker maakt. Het beeld is dat de drie organisaties meer toegevoegde waarde kunnen leveren wanneer zij werken volgens één gezamenlijke (advies)opdracht van de dertien gemeenten.

6. Meer samenwerken op het gebied van dataverzameling en analyse

Wat is de meerwaarde van meer samenwerken ?

Kwaliteit

De GGD, VRZ en RUDZ bezitten zoals eerder aangegeven een schat aan informatie. Het meer samenwerken op het gebied van dataverzameling biedt veel kansen om op diverse terreinen een substantiële kwaliteitsslag te maken. Gecombineerde datasets leveren completere informatie op. Uitwisseling van data en het mogelijk combineren van datasets voor analyses kan tot nieuwe inzichten leiden die op basis van enkel de eigen data niet waren verkregen. Daarnaast kunnen deze datasets dienen als basis voor afgestemde of zelfs integrale advisering bij omgevingstafels voor de behandeling van aanvragen voor omgevingsvergunningen en advisering met betrekking tot omgevingsvisies en -plannen. Bovendien biedt samenwerking op het gebied van dataverzameling kansen voor crisisbeheersing. Dit alles kan bijdragen aan een veiliger, schoner en gezonder Zeeland en dus een vergroting van de publieke waarde.

Kosten

De RUDZ en de VRZ hebben beiden het datasysteem Squit, de GGD gebruikt een ander datasysteem. Dat twee organisaties reeds hetzelfde datasysteem gebruiken, biedt voordelen, maar een gezamenlijk platform zal nog altijd om een extra gezamenlijke investering van de drie organisaties vragen. Daarnaast is het mogelijk dat de organisaties en de opdrachtgevers samen bedenken welke data zij op de lange termijn extra zouden willen verzamelen, hetgeen ook meerkosten met zich mee zou kunnen brengen.

Continuïteit

Bij elke organisatie is op dit moment een beperkt aantal personen betrokken bij de dataverzameling en analyse en is daarmee kwetsbaar. Meer samenwerking zou deze kwetsbaarheid ook kunnen verminderen en de continuïteit versterken.

Zeggenschap voor deelnemers

De deelnemers kunnen in hun rol als opdrachtgever vooraf mede bepalen wat zij op het gebied van data nodig hebben van de organisaties, zodat ook zij beter worden bediend met hun werkzaamheden.

Wat zijn randvoorwaarden voor meer samenwerking?

- Het is van belang dat er vanaf het begin wordt gekeken hoe men aan de AVG kan blijven voldoen. Het thema privacy is daarmee dan ook een uitdaging die overwonnen dient te worden om deze samenwerkingsmogelijkheid tot een succes te maken. Er dient rekening te worden gehouden met de mogelijkheid dat data kunnen worden gebruikt in procedures tussen overheden. Onderzocht moet worden of dit blokkades opwerpt.
- Voor een samenwerking op gezamenlijke dataverzameling en analyse zoals bovenstaand beschreven is het zeer behulpzaam wanneer de opdrachtgevers een gezamenlijke opdracht formuleren voor de drie organisaties. Hiervoor is het voor de GGD, VRZ en RUDZ belangrijk om te laten zien aan opdrachtgevers wat een investering in de gezamenlijke data verzameling en analyse van de organisaties oplevert voor de inwoners van Zeeland.

7. Meer samenwerken op de bedrijfsvoeringprocessen

Wat is de meerwaarde van meer samenwerken?

Kwaliteit

Wanneer de drie organisaties meer gaan samenwerken op het gebied van bedrijfsvoering ontstaat er ook meer ruimte om te investeren in ontwikkeling en om hoogwaardige specialismen in dienst te hebben. Dit leidt tot meer kwaliteit in de uitvoering van activiteiten. Bundelen van advieskracht en ondersteuning van medewerkers (bijvoorbeeld een servicedesk) kan leiden tot professionalisering van werkprocessen waarmee ook de kwaliteitsbeleving van afnemers van de bedrijfsvoering (uiteindelijk) omhoog kunnen gaan. Een betere ondersteuning kan het primair proces helpen om tot een veiliger, schoner en gezonder Zeeland te komen en hiermee een grotere publieke waarde creëren.

De drie organisaties zijn alle drie gemeenschappelijke regelingen conform de Wet gemeenschappelijke regelingen. Bepaalde beleidsstukken, bijvoorbeeld de financiële verordening, hebben grote overeenkomsten. Elk van de organisaties kan ieder voor zich deze beleidsstukken maken, maar kan ook profiteren van het werk dat een ander al heeft gedaan. De VRZ en GGD werken op dit punt al samen. Kennisuitwisseling kan in beginsel in alle bedrijfsvoeringdomeinen plaatsvinden. Het vergt geen of slechts een hele lichte structuur. In algemene zin geldt dat meer kennisdelen leidt tot meer kwaliteit. Informatie die breder wordt verzameld, is rijker en vollediger.

In de totstandkoming van shared service centers wordt ook vaak gekeken naar kansen voor medewerkers. De gedachte is dat binnen een groter organisatieverband meer doorgroei- en ontwikkelmogelijkheden zijn. Meer samenwerken kan ook op specifieke onderdelen bijdragen aan kansen voor medewerkers in het primaire proces. Gezamenlijke bedrijfsvoering kan drempels voor mobiliteit tussen organisaties verminderen, kan professionelere ondersteuning bieden aan medewerkers op het gebied van opleiding en training en kan ook bijdragen aan een professionele arbeidsmarktcommunicatie.

Continuïteit

In een groter verband komen minder solo-functies voor, ook worden processen vaker uitgevoerd waardoor er meer routine in de processen komt. Door investeringen in robuuste ICT te delen kan de beschikbaarheid omhoog. Het gezamenlijk uitvoeren van bedrijfsvoering heeft naar verwachting een positief effect op continuïteit.

Wel is het voor het behouden van de continuïteit van belang dat er aandacht is voor prioriteringsvraagstukken voor de te vormen specialistische functies. Daarnaast moet gewaarborgd worden dat er voldoende aandacht is voor de toenemende afstemming/coördinatie over de drie organisaties heen, en die wordt verlangd van medewerkers in een nieuwe situatie.

Kosten

Vanuit alle drie de organisaties hebben we gehoord dat de beschikbare formatie voor bedrijfsvoeringsfuncties krap is op dit moment. Op basis hiervan is het niet aannemelijk dat er in de huidige opzet veel 'lucht' in de bedrijfsvoering van de drie organisaties zit. Met kennisdeling kan mogelijk dubbel werk voorkomen worden. Dit kan op onderdelen leiden tot besparingen in werkuren. Gezien het incidentele karakter van de activiteiten leidt het echter niet tot een structurele bezuiniging op begrotingsbasis.

De voorlopige conclusie is dat het samenvoegen van de bedrijfsvoering niet direct tot grote kostenvoordelen zal leiden. Een ander mogelijk effect is wel dat toekomstige ontwikkeling en noodzakelijke investeringen gezamenlijk gedeeld kunnen worden, zodat toekomstige kostenstijgingen voor de bedrijfsvoering gedempt worden.

Zeggenschap voor de deelnemers

Processen in de bedrijfsvoering zijn ondersteunend aan de primaire processen en de dienstverlening aan de deelnemers. De kwaliteit van de primaire processen en dienstverlening kan daarom verhoogd worden door een kwalitatief betere bedrijfsvoering. Verhoging van kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoeringprocessen kan daarmee indirect leiden tot een sterkere opdrachtgeversrol van de deelnemers.

Wat zijn randvoorwaarden voor meer samenwerking?

Wanneer gekozen wordt voor het samenvoegen van drie bedrijfsvoeringonderdelen naar één gezamenlijke bedrijfsvoering, is dat een ingrijpende operatie. Op basis van onze ervaring zijn -heel beknopt- enkele aandachtspunten te formuleren:

- Gelijke gerichtheid is de belangrijkste succesvoorwaarde. De aansturing van een gemeenschappelijke bedrijfsvoering moet vanuit dezelfde uitgangspunten en verwachtingen gebeuren. Veel samenwerkingen leveren niet de verwachte resultaten op omdat de eigenaren/opdrachtgevers het samenwerkingsverband verschillende kanten opsturen.
- Samenwerking betekent dan ook een keuze maken en daarmee ook gedeeld zeggenschap. Volledig zelfstandige keuzes zijn dan niet mogelijk. Specifiek waar scherp op kosten wordt gestuurd, is standaardisatie noodzakelijk en dat betekent soms inschikken en accepteren dat het product niet *tailormade* is.
- Aanvangsinvesteringen zijn hoog, besparingen pas op langere termijn te realiseren, de terugverdientijd is lang. En daar bovenop is een bekend fenomeen dat de klanttevredenheid in het begin daalt. Dit fenomeen staat bekend als 'de badkuip' waarbij de eerste jaren veel geïnvesteerd wordt en opgebouwd. Dat leidt tot minder klanttevredenheid in de eerste fase. Gemiddeld na ca. twee tot drie jaar wordt dan de weg omhoog weer gevonden. Het proces van gezamenlijke bedrijfsvoering is een proces van de lange adem.

Specifiek voor de situatie in Zeeland tussen de drie organisaties gelden ook de volgende aandachtspunten:

- De organisatieculturen verschillen, vooral tussen VRZ (gedeeltelijk meer hiërarchisch) en GGD (zelfsturing als filosofie). Het voorbeeld van de samenwerking in Friesland laat zien dat dit geen belemmering hoeft te zijn, maar wel aandacht nodig heeft. Maar ook binnen deze organisaties zijn cultuurverschillen te ontwaren. De organisaties hebben ervaring met het overbruggen van deze interne cultuurverschillen. Ook zijn zij gewend om te gaan met (interne) cultuurverschillen. Het hebben van een gezamenlijk doel vanuit de drie organisaties is hierbij voornamelijk van belang. Eenduidige aansturing vanuit dezelfde missie is doorslaggevend en dat geldt ook voor acceptatie van verschillen tussen activiteiten en culturen. De organisatie-inrichting kan ook

weer impact hebben op de bedrijfsvoering. Bij een meer decentrale bevoegdhedenverdeling kan het financieel systeem bijvoorbeeld anders ingericht zijn.

- Verschillen in wet- en regelgeving, bijvoorbeeld de cao's. Deze verschillen zijn en blijven er, dit biedt een extra uitdaging voor harmonisatie. Het vraagt extra kennis bij HRM adviseurs/medewerkers en maakt het geheel voor de administratie complexer. Daarnaast is het harmoniseren van personeelsbeleid/regelingen lastiger en het schrijven van advies complexer wanneer er verschillende cao's zijn en/of verschillen in wet- en regelgeving.
- Huisvesting van onderdelen op dezelfde locatie hebben we ook gehoord als aandachtspunt. Hoewel er veel ervaring wordt opgedaan met digitaal werken op afstand, is de overtuiging dat het op termijn noodzakelijk is om activiteiten zoveel mogelijk vanuit dezelfde locatie te doen.
- In geval van een shared service centrum zullen nog steeds drie begrotingen, drie tussenrapportages, drie jaarrekeningen gemaakt moeten worden. De productie hiervan valt voor alle drie de regelingen in exact hetzelfde moment van het jaar. Dat maakt dat er sprake blijft van noodzakelijke piekbelasting.
- Het contract dat de RUDZ heeft met de gemeente Terneuzen loopt in 2024 af. Dat lijkt ver weg, maar om een (eventuele) overgang goed voor te bereiden is ook ruim tijd nodig. Zowel voor de RUDZ als voor de gemeente Terneuzen. Als de dienstverlening vanuit Terneuzen niet wordt voortgezet, komt het huidige budget beschikbaar voor de nieuwe organisatievorm. Onder welke voorwaarde dit zou gebeuren is onduidelijk.
- Fiscale aspecten, met name btw, moeten bij verdere stappen nadrukkelijk meegenomen worden.

Samenwerkingsmogelijkheden afzonderlijke taken

7.1 Inkoop

Wat is de meerwaarde van meer samenwerken?

Kwaliteit

Professioneel inkopen is een vak. Door bundeling van krachten ontstaat de kans om gezamenlijk meer vlees op de botten te krijgen in de inkoopfunctie, waardoor taken professioneler kunnen worden uitgevoerd. Een taak als contractmanagement wordt bij geen van de drie professioneel ondersteund, door krachtenbundeling ontstaat hiervoor meer ruimte.

Een gezamenlijk dynamisch aankoopstelsel betekent ook een kwaliteitsslag. Inhuur van personeel gaat via een gestandaardiseerd proces waarmee contractuele risico's beheerst worden en de kans op rechtmatigheidsfouten verkleind.

Continuïteit

In verdergaande vormen van samenwerking, waarbij de inkoop op een centraal punt belegd wordt, ontstaat meer continuïteit. Vanuit het perspectief van de RUDZ kan de continuïteit juist afnemen, omdat nu gebruik gemaakt wordt van de diensten van de gemeente Terneuzen. Binnen de gemeente zijn de mogelijkheden voor onderlinge vervanging nog groter.

Kosten

Feitelijk is er nu met één fte voor drie organisaties en inzet via de DVO met Terneuzen te weinig formatie op de inkoopfunctie. Op structurele schaal samen inkopen en het realiseren van meerwaarde op kwaliteit en continuïteit kan alleen als er formatie wordt toegevoegd. Dit leidt tot een kostenstijging. Deze kosten kunnen gefinancierd worden door inkoopvoordelen als gevolg van gezamenlijk inkopen. Een gerichte analyse van de inkooppakketten moet uitwijzen hoe groot het potentieel is, ook in verhouding tot de extra kosten. Verdere voordelen, hoewel

lastiger te kwantificeren en te verzilveren, zitten in het efficiënter maken van inkoopprocessen en met name het gezamenlijk inkopen van producten en diensten. Dat levert tijdwinst op in het primaire proces.

Kanttekening is dat het bundelen van inkoop en het creëren van grotere inkoopvolumes leidt tot het vaker moeten doen van Europese aanbestedingen, wat kostenverhogend kan werken en een langere doorlooptijd van aanbestedingen veroorzaakt.

Zeggenschap voor deelnemers

Processen in de bedrijfsvoering zijn ondersteunend aan de primaire processen en de dienstverlening aan de deelnemers. De kwaliteit van de primaire processen en dienstverlening kan daarom verhoogd worden door verhoging van kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoeringprocessen kan daarom indirect leiden tot een sterkere eigenaars- en opdrachtgeversrol van de deelnemers.

Wat zijn randvoorwaarden voor meer samenwerking?

- Gezamenlijk inkopen is alleen mogelijk indien de organisaties bereid zijn gezamenlijke inkooppakketten te hanteren, ofwel het harmoniseren van wensen en eisen. Dat kan een beperkt verlies van autonomie tot gevolg hebben.
- Een ander aandachtspunt is dat met het bundelen van inkoop grotere inkoopvolumes ontstaan, waardoor vaker Europees aanbesteed moet worden.

7.2 Informatiebeveiliging en privacy

Wat is de meerwaarde van meer samenwerken?

Kwaliteit

Gezamenlijk zijn de drie organisaties beter in staat om de noodzakelijke functies in te vullen. Dat leidt ook tot een kwalitatief betere uitvoering van deze taken. De organisaties verwerken veel persoonsgegevens, waardoor het bestuurlijk afbreukrisico van datalekken groot is. Elk van de organisaties op zich is van onvoldoende omvang om zelf een professioneel vormgegeven informatiebeveiligingsbeleid van de grond te krijgen. Daar waar informatiebeveiliging/privacy als neventaak wordt uitgevoerd, ontbreekt vaak de dagelijkse routine om activiteiten efficiënt, slagvaardig en professioneel uit te voeren.

Continuïteit

Bundeling van de activiteiten leidt tot een meer solide basis. Toch zullen ook na bundeling soloposities blijven bestaan omdat de drie organisaties samen nog niet de omvang hebben om posities dubbel in te vullen. Continuïteit neemt dus wel toe, maar het blijft een aandachtspunt. Voor de continuïteit van de uitvoering is het van belang dat, wanneer de organisaties opteren voor het gezamenlijk invullen van bepaalde functies, er heldere afspraken worden gemaakt over de verdeling van tijd van de aan te nemen medewerker die voor meerdere organisaties werkzaam is.

Kosten

De kosten voor informatiebeveiliging en privacy stijgen bij veel publieke organisaties, begrijpelijkerwijs vanwege de grotere risico's en aangescherpte regelgeving. Bundeling van de krachten leidt in dit geval dan ook niet tot lagere kosten, maar eerder tot een beperking van de kostenstijging omdat beleidsontwikkeling en bepaalde functies onderling gedeeld kunnen worden.

Zeggenschap voor deelnemers

Processen in de bedrijfsvoering zijn ondersteunend aan de primaire processen en de dienstverlening aan de deelnemers. Verhoging van kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoeringprocessen kan daarom indirect leiden tot een sterkere eigenaars- en opdrachtgeversrol van de deelnemers.

Wat zijn randvoorwaarden voor meer samenwerking?

- Het is belangrijk om in het vizier te hebben dat de organisaties gebonden zijn aan eigen ICT-systemen voor het grootste gedeelte van hun primair proces. De kansen om gebruik te maken van dezelfde ICT-systemen zijn daarom op het gebied van bedrijfsvoering het grootst. De VRZ en de GGD maken bijvoorbeeld beide gebruik van het systeem AFAS.
- GGD en VRZ hebben de ICT zelf georganiseerd, de RUDZ neemt af bij Terneuzen. Zolang er sprake is van gescheiden ICT-systemen, zullen bepaalde werkzaamheden in informatiebeveiliging dubbel blijven gebeuren.
- De bestuurlijke verantwoordelijkheid en verantwoording aan derden moet ook nog per organisatie plaats blijven vinden. Onduidelijk is op dit moment welke dienstverlening door Terneuzen wordt geleverd en hoe dat zich verhoudt tot gezamenlijk vormgeven aan privacy en informatiebeveiliging.

Bijlage 3. Uitwerking scenario's: voordelen, nadelen en risico's per scenario

De voordelen, nadelen en risico's worden aan de hand van de volgende toetsingscriteria beschreven:

- **Kwaliteit.** Deze bestaat uit twee sub criteria: de kwaliteit van de producten en dienstverlening richting doelgroep (inwoners en bedrijven in Zeeland, dit betreft de publieke waarde) en de kwaliteit van de organisatie en medewerkers.
- **Kosten.** Hierbij wordt rekening gehouden met een globale kostenontwikkeling op de langere termijn, investeringen en transactiekosten (kosten die worden gemaakt om tot uitvoering van het scenario te komen).
- **Continuïteit.** Hierbij gaat het om de kwetsbaarheid van de organisatie in het uitvoeren van haar taken. Kwetsbaarheid in de zin van risico's dat bepaalde taken niet goed meer kunnen worden uitgevoerd dan wel het risico dat een organisatie niet meer kan voortbestaan.
- **Zeggenschap.** Het gaat er hierbij om of de deelnemers (gemeenten, provincie, waterschap) grip en regie hebben vanuit hun eigenaarsrol dan wel opdrachtgevers rol meer specifiek in de zin van agendering, sturing, controle en verantwoording.
- **Draagvlak.** Hierbij gaat het om draagvlak bij diverse stakeholders (de drie algemene besturen, colleges, raden, de algemene vergadering van het waterschap en staten, ambtelijke voorportalen, organisaties zelf) en bijbehorende argumenten. Deze verdelen wij in argumenten voor en argumenten tegen.
- **Verandering.** Dit criterium geeft inzicht hoeveel er dient te veranderen om dit scenario te realiseren. Impliciet zegt dit iets over de haalbaarheid: als er weinig verandert, zal het scenario relatief makkelijk haalbaar zijn, verandert er veel dan is het relatief moeilijk haalbaar.

1. 0-scenario, doorgaan op de huidige weg

Wat zijn voordelen, nadelen en risico's van dit scenario ?

Criterium 1: Kwaliteit.

a. kwaliteit van de producten en dienstverlening richting doelgroep (inwoners en bedrijven in Zeeland)

Mogelijke voordelen

Geen.

Mogelijke nadelen/risico's

- De kwaliteit van de producten en dienstverlening zal aanvankelijk weinig veranderen en gezien de toenemende complexiteit uiteindelijk zelfs afnemen.
- Knelpunten die nu door de doelgroep worden ervaren, zullen niet zich verbeteren door meer samen te werken.

b. de kwaliteit van de organisatie en medewerkers.

Mogelijke voordelen

Geen.

Mogelijke nadelen/risico's

- Knelpunten in de organisatie en bij de medewerkers zullen blijven bestaan. Voorbeelden hiervan zijn de hoge werkdruk en de verschillende kwetsbare specialistische eenpitsfuncties.
- Het risico bestaat dat goede medewerkers niet kunnen worden aangetrokken dan wel niet kunnen worden behouden, met als gevolg dat de kwaliteit van de werkzaamheden niet verbetert dan wel als gevolg van de toenemende complexiteit relatief vermindert.

Criterium 2: Kosten

Mogelijke voordelen

- Bij gelijk blijvende omstandigheden zullen de kosten op de korte termijn gelijk blijven.
- Er zijn weinig investeringen nodig om dit scenario tot stand te brengen.
- Er zijn geen transactie kosten om dit scenario tot stand te brengen.

Mogelijke nadelen/risico's

- Weinig financiële ruimte om te investeren in innovaties/nieuwe ontwikkelingen.
- Bij dit scenario is de kans groot dat aansluitend op de toenemende complexiteit de kosten op termijn zullen stijgen om deze complexiteit het hoofd te kunnen bieden, wellicht omdat er meer moet worden ingehuurd.
- Op dit moment dienen organisaties btw te verrekenen als zij medewerkers onderling uitwisselen. Dit heeft een kosten opdrijvend effect.

Criterium 3: Continuïteit

Mogelijke voordelen

Geen.

Mogelijke nadelen/risico's

De huidige kwetsbaarheden bij de uitvoering van bepaalde taken in het primair proces en bij de ondersteunende taken zullen blijven bestaan met als risico dat de continuïteit op onderdelen verder in gevaar komt.

Criterium 4: Zeggenschap

Mogelijke voordelen

Geen.

Mogelijke nadelen/risico's

Op dit moment ervaart een deel van de eigenaren en opdrachtgevers dat zij weinig grip en regie hebben op de drie organisaties; de besluitvormings- en verantwoordingsprocessen beschouwen zij als langdurig en complex. Dit verandert bij dit scenario niet.

Criterium 5: Draagvlak

Argumenten voor dit scenario

Een deel van de stakeholders vindt het nu niet het juiste moment om tot meer samenwerking over te gaan en daarom is er bij hen draagvlak voor dit scenario. Hiervoor worden verschillende redenen genoemd:

- de organisaties hebben de eigen zaken nog niet op orde en zijn niet dus niet toe aan meer samenwerking
- organisaties hebben nu andere prioriteiten dan meer samenwerken met andere organisaties;
- het is onduidelijk welk probleem wordt opgelost met meer samenwerken.
- als gevolg van actuele ontwikkelingen zoals COVID-19 en onduidelijkheden waar het in de nabije toekomst naartoe gaat, bijvoorbeeld over de toekomst van de Omgevingsdiensten, is nu het investeren in meer samenwerken in de ogen van deze stakeholders niet het juiste moment.

Argumenten tegen dit scenario

Een deel van de stakeholders ziet wel noodzaak tot verandering van de huidige situatie omdat de uitvoering van de huidige werkzaamheden richting de doelgroepen door meer samen te werken sterk kan verbeteren en omdat zo de kwetsbaarheid kan verminderen. Bij hen is er geen draagvlak voor dit scenario.

Criterion 6: Verandering

Er verandert weinig. Er zijn geen veranderingstrajecten nodig bij de drie organisaties. De huidige governance kan in stand blijven. Er is geen zwaar besluitvormingsproces nodig voor besturen en deelnemers.

2. Groei scenario

Wat zijn voordelen, nadelen en risico's van dit scenario ?

Criterion 1: Kwaliteit.

a. kwaliteit van de producten en dienstverlening richting doelgroep (inwoners en bedrijven in Zeeland)

Mogelijke voordelen

- Voor inwoners en bedrijven zullen de dienstverlening en producten op specifieke onderdelen geleidelijk verbeteren. De publieke waarde zal daardoor toenemen op de lange termijn. Het meeste voordeel kan behaald worden als er aan het begin een visie en een missie worden opgesteld, waardoor er doelgericht naar een bepaalde kwaliteitswinst wordt gewerkt.
- Voor inwoners en bedrijven ontstaat steeds meer voordeel doordat beleid en regelgeving steeds meer afgestemd worden en informatie steeds beter voor handen zal zijn.

Mogelijke nadelen/risico's

- Het betreft voor met name de GGD en VRZ slechts een beperkt deel van hun taken. Verandering zal bij een groot deel van de doelgroep weinig zichtbaar zijn.

b. de kwaliteit van de organisatie en medewerkers.

Mogelijke voordelen

- Samenwerking in de sfeer van opleidingen (VTH-academie) levert voor een deel van vooral RUDZ en VRZ medewerkers meer opleidingsmogelijkheden op en voor de organisaties meer waarborgen op kwaliteit van medewerkers.
- Meer uitwisseling met de andere organisaties en door de gehele organisaties heen levert voor medewerkers meer uitdaging en verbreding in het werk.
- Door meer uitwisseling kan ook beter van elkaar geleerd worden en de kwaliteit van informatie verhoogd worden, waarmee de taakuitvoering versterkt wordt.

Mogelijke nadelen/risico's

Geen.

Criterion 2: Kosten

Mogelijke voordelen

- Extra investeringen zijn relatief beperkt.
- Transactiekosten zijn beperkt.
- Door het delen van kennis en informatie kunnen (beperkte) efficiencyvoordelen ontstaan.
- Dit scenario zal niet leiden tot een kostendaling, wel kan dit scenario voorkomen dat aansluitend op de toenemende complexiteit de kosten sterk zullen stijgen.

Mogelijke nadelen/risico's

- In dit scenario wordt op kortere termijn geen algehele oplossing gevonden voor de structurele tekorten die in de begrotingen van organisaties zitten. In dit scenario zou dit zich pas op langere termijn kunnen voordoen.

- Op dit moment dienen organisaties btw te verrekenen als zij medewerkers onderling uitwisselen. Dit heeft een kosten opdrijvend effect. Hier dient dus op korte termijn een oplossing voor gevonden te worden om dit geen belemmering te laten vormen voor dit scenario.

Criterium 3: Continuïteit

Mogelijke voordelen

- Met relatief eenvoudig te realiseren maatregelen (afstemming personeelswerving, bundelen opleidingen) kan de positie van de drie organisaties op de arbeidsmarkt versterkt worden. Hiermee kan een deel van een oplossing gevonden worden voor structurele en toekomstige personeelsproblemen waarmee de organisaties te kampen hebben en daarmee continuïteit verstevigen.

Mogelijke nadelen/risico's

Geen.

Criterium 4: Zeggenschap

Mogelijke voordelen

- Doordat het scenario uitgaat van geleidelijkheid en een samenwerkingsagenda met toetsmomenten kan tussentijds bijgestuurd worden en blijft er voor deelnemers (via de AB's) grip op het samenwerkingsproces.
- Op dit moment ervaart een deel van de eigenaren en opdrachtgevers dat zij weinig grip en regie hebben op de drie organisaties; de besluitvormings- en verantwoordingsprocessen beschouwen zij als langdurig en complex. Dit kan in dit scenario worden opgepakt en verbeteren, al blijft het construct van een gemeenschappelijke regeling met wettelijke termijnen bestaan.

Mogelijke nadelen/risico's

- Door het vrijblijvende karakter van de samenwerking kan het overzicht zoek raken en daarmee ook de verantwoordelijkheid diffuus worden. Er is niet één bestuurder aan te spreken. Belangrijke beheersmaatregelen zijn het opstellen van een gezamenlijke agenda en deze in de drie P&C-cycli van de organisaties te borgen.

Criterium 5: Draagvlak

Argumenten voor dit scenario

- Doordat geen grote systeemwijzigingen nodig zijn, is de implementatie overzichtelijk en kan ook als eerste gekozen worden voor die onderdelen die snel resultaat opleveren. In dit scenario blijven ook de bestaande verhoudingen tussen organisaties en deelnemers onveranderd, waardoor mogelijk gevoelige bestuurlijke discussies niet nodig zijn.
- Op langere termijn leidt het scenario wel tot meer eenheid en betere kwaliteit, ook in de samenwerking met de deelnemers. Hierdoor kan op langere termijn ook het draagvlak voor de drie organisaties versterkt worden.
- Vanwege de geleidelijkheid kan het onderlinge vertrouwen van de drie organisaties groeien.

Argumenten tegen dit scenario

- Bij een deel van de stakeholders zal de in hun ogen noodzakelijke verandering die nodig is om de huidige knelpunten en kwetsbaarheden op te lossen, te langzaam gaan.

Criterion 6: Verandering

Het grote voordeel van dit scenario is dat de verandering geleidelijk gaat. De huidige governance kan in stand blijven en er zijn geen dure operaties nodig om nieuwe samenwerkingsverbanden op te richten. Ook op de bestaande organisaties heeft dit scenario een beperkte impact waardoor organisatie verandertrajecten niet nodig zijn. Er is geen zwaar besluitvormingsproces nodig voor besturen en deelnemers.

3. Scenario maximale integratie bedrijfsvoeringsfuncties: één shared service center

Wat zijn voordelen, nadelen en risico's van dit scenario ?

Criterion 1: Kwaliteit.

a. kwaliteit van de producten en dienstverlening richting doelgroep (inwoners en bedrijven in Zeeland)

Mogelijke voordelen

- Door samenwerking ontstaat ruimte om te investeren in medewerkers met hoogwaardige specialismen die meerdere organisaties kunnen bedienen met als gevolg een betere kwaliteit van producten en dienstverlening. De publieke waarde zal toenemen.
- Adviesfuncties in het kader van de bedrijfsvoeringsfuncties kunnen gebundeld worden en men kan leren van elkaar om kwaliteit te verbeteren richting de doelgroepen.

Mogelijke nadelen/risico's

- De ervaring leert dat samenwerkingen binnen een SCC vaak op de korte termijn leiden tot een gevoel van verlies van kwaliteit. Vaak ervaart men na verloop van tijd (2-4 jaar) pas een toename van de kwaliteit van dienstverlening. Dit vraagt wat van het uithoudingsvermogen van de doelgroepen.

b. de kwaliteit van de organisatie en medewerkers.

Mogelijke voordelen

- Voor medewerkers binnen de bedrijfsvoeringprocessen proces biedt een groot gezamenlijk SCC meer doorgroei en ontwikkelmogelijkheden.
- Meer routine in specialistische taken verbetert de kwaliteit van de organisatie.
- Het ontstaan van meer doorgroei- en ontwikkelmogelijkheden binnen een SCC kan een aanzuigende werking hebben om meer en/of beter personeel van buitenaf aan te trekken.
- Een verhoging van de kwaliteit van de bedrijfsvoeringprocessen is helpend voor het goed kunnen uitvoeren van primaire taken.

Mogelijke nadelen/risico's

- Voor medewerkers binnen het primair proces zal de ondersteuning op grotere afstand in eerste instantie wennen zijn. De afstand tussen het primair proces en de bedrijfsvoering zal toenemen en mogelijk zakelijker worden. De RUDZ heeft reeds haar ondersteuning uitbesteed, waardoor haar medewerkers hier al aan gewend zijn. Dit zal dus weinig aanpassing van hen vergen.
- Discussies over het gewenste niveau van dienstverlening van de bedrijfsvoering kunnen niet langer per organisatie gevoerd worden. Dit zal nu gezamenlijk besloten moeten worden.
- De ervaring leert dat samenwerkingen binnen een SCC vaak op de korte termijn leiden tot een gevoel van verlies van kwaliteit. Vaak ervaart men na verloop van tijd (2-4 jaar) pas een toename van de kwaliteit van de onderlinge dienstverlening. Dit vraagt wat van het uithoudingsvermogen van de medewerkers in het primair proces. De RUDZ heeft reeds haar ondersteuning uitbesteed, waardoor haar medewerkers hier al aan gewend zijn. Ook dit zal dus weinig aanpassing van hen vergen.

- Voor het samen met een SCC werken kan de ontwikkeling van één centrale cultuur wenselijk zijn. Dat zou een inspanning vergen.
- Een risico hieromtrent is de omgang met verschillende cao's voor medewerkers binnen een SCC.
- Risicovol is dat dit scenario van de drie organisaties vraagt dat zij hun ICT-systemen met elkaar integreren.

Criterium 2: Kosten

Mogelijke voordelen

- Gezamenlijke inkoop / gezamenlijk investeren kan (op onderdelen) een financieel voordeel bieden.
- Indien medewerkers vrij uitgewisseld kunnen worden zonder dat er btw wordt doorbelast leidt dit tot een financieel voordeel t.o.v. de huidige situatie waar dit niet mogelijk is. Dit is alleen mogelijk als medewerkers bij beide organisaties in dienst treden.
- Het beeld dat een gezamenlijk SCC leidt tot een kostendaling lijkt niet realistisch. Wel kan een samenwerking voorkomen dat op de langere termijn de kosten sterk zullen stijgen.

Mogelijke nadelen/risico's

- De investeringskosten zullen voor de baten uit gaan. Het duurt een tijd voordat de investering loont.
- Het van de grond krijgen van een SCC zal op korte termijn relatief veel ruimte in de begroting vragen.
- Er zal rekening gehouden moeten worden met bijkomende transactiekosten.

Criterium 3: Continuïteit

Mogelijke voordelen

- Door de grotere omvang van de bedrijfsvoering kan ziekte/uitval beter opgevangen worden.
- Er zal in mindere mate sprake zijn van eenpitsfuncties wat de kwetsbaarheid vermindert.

Mogelijke nadelen/risico's

Geen.

Criterium 4: Zeggenschap

Mogelijke voordelen

- Aan de formele sturing op de organisaties vanuit de deelnemers hoeft niets aangepast te worden voor deze verandering. De huidige zeggenschap blijft intact.
- De kwaliteit van informatie die geboden wordt aan hen die sturen op de organisatie verbetert met een meer krachtige bedrijfsvoering.

Mogelijke nadelen/risico's

Geen.

Criterium 5: Draagvlak

Argumenten voor dit scenario

- Een deel van de stakeholders lijkt voor dit scenario te zijn omdat het uiteindelijk zal leiden tot een beter product en betere dienstverlening voor de inwoners en bedrijven, meer efficiency en minder kwetsbaarheden.
- Er is eerder een verkenning geweest naar specifieke samenwerking op de bedrijfsvoering tussen de VRZ en GGD. Men begint daarmee bij deze mogelijkheid niet vanaf het nulpunt.

Argumenten tegen dit scenario

- Een deel van de stakeholders lijkt tegen dit scenario te zijn: vinden de kosten te hoog, vinden de opbrengst onduidelijk, zien de noodzaak er niet van in, zien een toenemende concurrentie met de deelnemers en verwachten dat de organisaties deze verandering niet kunnen dragen omdat samenwerken binnen een shared service center teveel vraagt van medewerkers wat betreft een verandering van de organisatiecultuur. Zij vinden ook dat meer samenwerking moet beginnen bij het primair proces en dat dan de ondersteunende processen zullen volgen.
- Enkele deelnemers vinden het meer passend dat een deel van de ondersteunende taken bij een gemeente worden ondergebracht.

Criterium 6: Verandering

Dit scenario leidt tot grote kostbare interne organisatorische veranderingen. De werklocaties kunnen voor medewerkers veranderen. Het contract tussen de RUDZ en de gemeente Terneuzen, dat loopt tot 2024, dient niet te worden verlengd of zelfs voortijds worden opgezegd. De huidige governance kan in stand blijven.

4. Scenario uitsluitend inzetten op inhoudelijke samenwerkingsmogelijkheden (primair proces)

Wat zijn voordelen, nadelen en risico's van dit scenario ?

Criterium 1: Kwaliteit

a. Kwaliteit van de producten en dienstverlening richting doelgroep (inwoners en bedrijven in Zeeland)

Mogelijke voordelen

- De kwaliteit van de uitvoering van een aantal primaire taken wordt verhoogd.
- De primaire taken kunnen door overlap weg te nemen op onderdelen efficiënter worden uitgevoerd.
- De dienstverlening richting ondernemingen en inwoners wordt verbeterd doordat de organisaties niet meer altijd afzonderlijk bij de bedrijven en inwoners langskomen.
- Door het afstemmen van de adviezen en inhoudelijk samen te werken wordt de kans verkleind dat er tegenstrijdige uitspraken worden gedaan richting de ondernemingen en inwoners.
- De publieke waarde zal voor een aantal taken toenemen.

Mogelijke nadelen/risico's

- Het betreft voor met name de GGD en VRZ slechts een beperkt deel van hun taken. Verandering zal bij een groot deel van de doelgroep weinig zichtbaar zijn.

b. De kwaliteit van de organisatie en medewerkers.

Mogelijke voordelen

- De afstemming op de primaire taken verloopt soepeler, medewerkers van de verschillende organisaties weten elkaar beter en op meer structurele basis te vinden.
- In de uitvoering van de primaire taken ontstaat meer samenhang en synergie.
- Door de grotere mate van data- en informatiedeling hebben de medewerkers meer overzicht en kennis waardoor ze hun taken beter kunnen uitoefenen.
- Door de VTH-academie krijgen alle VTH-medewerkers een hoger basisniveau, meer doorgroeimogelijkheden en betere carrièrekansen.
- Door de betere carrièrekansen en doorgroeimogelijkheden zijn de organisaties in staat om beter en meer personeel aan te trekken en te houden.

- Meer uitwisseling met de andere organisaties en door de gehele organisaties heen levert voor medewerkers meer uitdaging en verbreding in het werk.
- Door meer uitwisseling kan ook beter van elkaar geleerd worden en de kwaliteit van informatie verhoogd worden waarmee de taakuitvoering versterkt wordt.

Mogelijke nadelen/risico's

- Het zal voor medewerkers op de primaire processen wennen zijn om bij het uitvoeren van de taken niet enkel binnen de eigen organisatie te werken.
- Omdat in dit scenario slechts op een bepaald gedeelte, de primaire taken, de samenwerking wordt opgezocht hangt een groot deel van het succes af van de medewerkers op deze primaire taken.

Criterium 2: Kosten.

Mogelijke voordelen

- Het samen investeren in de primaire taken zorgt voor een hogere kwaliteit van die taken.
- De transactiekosten zijn beperkt tot enkele taken.
- Dit scenario zal niet leiden tot een kostendaling, wel kan dit scenario voorkomen dat aansluitend op de toenemende complexiteit de kosten sterk zullen stijgen.
- Doordat er direct in de primaire taken geïnvesteerd wordt, zal er waarschijnlijk snel resultaat zichtbaar zijn in de kwaliteit van de uitvoering van de taken.

Mogelijke nadelen/risico's

- Doordat het gaat om verschillende losse samenwerkingsmogelijkheden op het primaire proces, zullen de kosten per samenwerkingsmogelijkheid zeer uiteen lopen.
- Doordat het gaat om structureel samenwerken op enkele onderdelen van het primair proces moeten de organisaties er rekening mee houden dat er op die terreinen geïnvesteerd zal moeten worden.
- Indien medewerkers niet vrij uitgewisseld kunnen worden zonder dat er btw wordt doorbelast leidt dit tot een financieel nadeel.

Criterium 3: Continuïteit.

Mogelijke voordelen

- Door het structureel samenwerken op de primaire taken (zie scenario beschrijving) wordt geborgd dat de overlap tussen de organisaties goed opgepakt wordt.
- Door het structureel samenwerken op de adviestaken en het ontwikkelen van producten zijn de deelnemers doorlopend verzekerd van een betrouwbare en stevige adviespartner.
- Het structureel samenwerken op het gebied van signaaltoezicht en data zorgt voor een doorlopend goed beeld van de situatie van Zeeland.
- Door de betere carrièrekansen en doorgroeimogelijkheden zijn de organisaties in staat om beter en meer personeel aan te trekken en te houden.

Mogelijke nadelen

Geen.

Criterium 4: Zeggenschap.

Mogelijke voordelen

- Door het samenwerken op het gebied van governance (begrotings-, verantwoordings- en besluitvormingsprocessen) wordt de kwaliteit van informatie richting deelnemers verbeterd, zo kunnen zij beter sturen vanuit hun eigenaars- en opdrachtgeversrol.
- Doordat er niets aan de formele sturing op de organisaties wordt aangepast, blijft de huidige zeggenschap van de deelnemers intact.

Mogelijke nadelen/risico's

- Discussies over het gewenste niveau van de uitvoering van de primaire taken zullen nu over de uitvoering van de primaire taken van de drie organisaties samen gaan en niet meer alleen over uitvoering van de primaire taken door een losse organisatie. Dit vereist meer samenwerking tussen de deelnemers/opdrachtgevers.

Criterium 5: Draagvlak.

Argumenten voor dit scenario

- Er bestaat draagvlak bij een deel van de stakeholders omdat de dienstverlening duidelijk verbeterd wordt; zowel naar de inwoners en bedrijven als naar de deelnemers als gevolg van een verbetering van de uitvoering van de primaire taken die voor hen worden uitgevoerd.

Argumenten tegen dit scenario

- Bij een deel van de stakeholders is het draagvlak beperkt omdat zij weinig zullen merken van meer samenwerking tussen de organisaties.
- Een deel van de stakeholders is tegen dit scenario omdat zij de meerwaarde er niet van inzien.

Criterium 6: Verandering.

Veranderingen zijn relatief beperkt en vooral gericht op een aantal specifieke taken. Omdat de meeste ingrediënten al in huis zijn bij de losse organisaties, kennis, medewerkers, data etc., is het haalbaar om deze samen te bundelen. Er hoeft niet veel te veranderen aan locatie en huisvesting. De huidige governance kan in stand blijven en er zijn geen dure operaties nodig om nieuwe samenwerkingsverbanden op te richten. Dit scenario heeft bij de drie organisaties vooral veel impact op een aantal specifieke taken.

5. Scenario maximale bestuurlijke en organisatorische integratie

Wat zijn voordelen, nadelen en risico's van dit scenario ?

Criterium 1: Kwaliteit.

- a. Kwaliteit van de producten en dienstverlening richting doelgroep (inwoners en bedrijven in Zeeland)*

Mogelijke voordelen

- Eén grote organisatie kan vraagstukken sneller en eenduidiger oppakken
- De organisatie spreekt met één mond.
- Voor inwoners en bedrijven is het duidelijker waar zij terecht kunnen met vragen: zij kunnen de organisatie werkelijk als één organisatie ervaren en aanspreken.
- De publieke waarde zal toenemen.

Mogelijke nadelen/risico's

- Het risico is dat de organisaties hun eigenstandige positie ten aanzien van bepaalde onderwerpen verliezen / lastiger kunnen uiten. De organisaties hebben immers niet altijd dezelfde visie ten aanzien van ieder thema.
- Een grotere organisatie kan letterlijk en figuurlijk tot meer afstand tot de doelgroepen leiden.

b. De kwaliteit van de organisatie en medewerkers.

Mogelijke voordelen

- De afstemming tussen de organisatieonderdelen verloopt beter.
- In de uitvoering van taken ontstaat meer samenhang en synergie.
- Er wordt krachtiger gewerkt aan de gemeenschappelijke missie.
- Een organisatie van deze omvang vormt een aantrekkelijke speler op de arbeidsmarkt en kan kwalitatief hoogwaardig personeel aantrekken en behouden.

Mogelijke nadelen/risico's

- Omschakelen van de huidige inrichting naar een variant met maximale bestuurlijke en organisatorische integratie tussen de drie organisaties vraagt een gigantische inspanning. Het zal een tijd duren voor de organisatie stabiel is en haar nieuwe 'way of working' heeft gevonden. Op korte termijn levert dit organisatorische risico's op.
- Het ontstaan van een grote organisatie brengt het risico met zich mee om logger en bureaucratischer te worden. De organisatie moet haar best doen het huidige tempo waarin zaken opgepakt kunnen worden/aangepast kunnen worden te handhaven.
- De huidige medewerkers krijgen een enorme verandering voor hun kiezen. De nieuwe organisatievorm is mogelijk niet voor alle medewerkers wenselijker dan de huidige vorm, wat tot ontevredenheid kan leiden.
- Een risico is de omgang met verschillende cao's voor medewerkers

Criterium 2: Kosten.

Mogelijke voordelen

- Dit scenario zal niet leiden tot een kostendaling, wel kan dit scenario voorkomen dat aansluitend op de toenemende complexiteit de kosten sterk zullen stijgen.

Mogelijke nadelen/risico's

- De investeringen zijn bij dit scenario hoog.
- De transactiekosten zijn bij dit scenario hoog.
- De terugverdientijd is bij dit scenario lang.

Criterium 3: Continuïteit.

Mogelijke voordelen

- Daar waar rollen en taken nu door solisten uitgevoerd worden (en daarmee kwetsbaar zijn) maakt de grote organisatieomvang het mogelijk een deel van de solistische rollen om te vormen naar meer robuuste uitvoering.
- Door het structureel samenwerken op de primaire en secundaire taken wordt geborgd dat de overlap tussen de organisaties goed opgepakt wordt.
- Door de betere carrièrekansen en doorgroeimogelijkheden zijn de organisaties in staat om beter en meer personeel aan te trekken en te houden.

Mogelijke nadelen

Geen.

Criterium 4: Zeggenschap.

Mogelijke voordelen

- De kwaliteit van informatie richting deelnemers kan in dit scenario worden verbeterd zodat zij beter kunnen sturen vanuit hun eigenaars- en opdrachtgeversrol.
- Eén grote organisatie kan vraagstukken sneller en eenduidiger oppakken
- Voor deelnemers is het duidelijker waar zij terecht kunnen met vragen: zij kunnen de organisatie werkelijk als één organisatie ervaren en aanspreken.

Mogelijke nadelen/risico's

- De governance zal veranderen met als mogelijk gevolg een verandering van de verhoudingen tussen de deelnemers.
- De provincie is deelnemer (RUDZ) en toezichthouder (GGD, VRZ). De vraag is of dit nog gaat passen in dit scenario.
- Risico op autonoom gedrag van de nieuwe organisatie. De organisatie gaat mogelijk meer voor zichzelf werken dan als verlengd lokaal bestuur.
- Vanwege de omvang van de nieuwe organisatie is er de kans op meer afstand tot de deelnemers.

Criterium 5: Draagvlak.

Argumenten voor dit scenario

- Een enkele stakeholder vindt dat op deze manier op den duur de dienstverlening richting inwoners en bedrijven kan worden verbeterd, de kwaliteit van de ondersteunende werkzaamheden kan worden verbeterd en dat de kwetsbaarheid kan worden verminderd.

Argumenten tegen dit scenario

- Draagvlak bij bijna alle stakeholders lijkt zeer beperkt.
- De veranderingen in de organisaties zijn te omvangrijk; het bestuurlijke proces te complex.
- Dit scenario gaat relatief veel geld kosten terwijl de meerwaarde ervan niet op alle punten wordt ingezien.
- De implementatie gaat vanwege de complexiteit lang duren, terwijl op korte termijn verandering nodig is.
- Er ontstaat een dusdanig omvangrijke organisatie dat dit een machtsblok zal vormen tegen de andere kleinere overheden.
- Als er op een gebied iets misgaat, dan heeft dit directe reputatie consequenties voor alle andere terreinen.

Criterium 6: Verandering

Het integreren van de drie GR-en en de inrichting van de nieuwe governance vergt een zeer intensieve bestuurlijke implementatie. De inrichting van de nieuwe organisatie kost veel tijd en vraagt veel tijd en aandacht van en voor de medewerkers; onder meer op het gebied van de samenwerkingscultuur. Medewerkers krijgen nieuwe contracten en een deel nieuwe of andere functies. Daarnaast vraagt het nieuwe 'merk' een flinke arbeids-investering: denk aan het ontwikkelen van een nieuw logo, een nieuwe website, en veel communicatie rondom de nieuw ontstane organisatie. Locaties en huisvesting zullen op zijn minst deels veranderen. Dit kan mogelijk consequenties hebben voor de lokale werkgelegenheid. Het meenemen van alle stakeholders in de vorming van de nieuwe organisatie legt ook een zwaar beslag op tijd en geld. Om te komen tot één organisatie is het nodig om te investeren in harmonisatie en standaardisatie.

Vragen Commissie Bestuur 21 januari 2022

CDA, Hannie Kool-Blokland, over Brief GS van 9 november 2021 over eindrapport Berenschot inzake verkenning naar samenwerking tussen GGD, VRZ en RUD, agendapunt 106

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
1. Kunnen GS de Staten meenemen in de visie op de mogelijkheden voor uitvoering van het advies en hoe wordt de verdere verkenning naar de uitvoering van het groeiscenario vorm gegeven?	1. GS heeft met de RUD Zeeland afgesproken dat de Staten van een toelichting kunnen krijgen over dit eindrapport en de vervolgaanpak. De directies van GGD, RUD en VRZ hebben van de betreffende AB's de opdracht gekregen om een vervolgaanpak uit te werken waarin de volgende drie thema's worden uitgewerkt: a) advisering over de Omgevingswet; b) stroomlijnen van begrotings-, verantwoordings- en besluitvormingsprocessen richting de deelnemers (gemeenten, provincie en waterschap; c) samenwerking op bedrijfsvoeringsprocessen.
2. Hoe worden de gemeenteraden en provinciale Staten daarbij betrokken?	2. Over de betrokkenheid van PS en raden hebben de AB's nog geen besluiten genomen. Vanzelfsprekend houden de drie partijen bij de uitwerking daarmee rekening.
3. Ziet GS het groeiscenario ook als meest kansrijk scenario en wordt dit beeld gedeeld met de gemeenteraden en/of colleges van BenW? Trekken de colleges nu gezamenlijk op in de verdere verkenning?	3. GS steunt het standpunt van het AB van de drie betrokken gemeenschappelijke regelingen dat de uitgevoerde verkenning voldoende aanknopingspunten biedt voor het verder uitwerken van het groeiscenario. De colleges trekken voor het RUD aandeel samen op via hun vertegenwoordiger in het AB van de RUD.
4. Is het de bedoeling dat alle drie de partijen in gelijke mate optrekken in het groeiscenario of is het ook mogelijk dat uiteindelijk slechts twee van de drie partijen verder gaan in de uitwerking?	4. Het uitgangspunt is dat de 3 organisaties inderdaad in gelijke mate optrekken in het groeiscenario, maar dat is geen voorwaarde binnen het proces van samenwerking. Afhankelijk van het onderwerp kunnen ook 2 partijen, in welke samenstelling dan ook, verder gaan in de uitwerking van dat specifieke onderwerp. Alle combinaties van samenwerkingsvormen zijn mogelijk.
5. Wat is de tijdplanning?	5. De vervolgaanpak wordt in het voorjaar 2022 aangeboden aan de Algemeen Besturen van GGD, RUD en VRZ.

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter

Onderwerp
Subsidieregeling
opruiming drugsafval

Zaaknummer
97656

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 16 november 2021

Geachte voorzitter,

Drugsdumpingen zijn al jarenlang een probleem in ons land. Het gevolg van deze dumpingen is schade aan bodem en natuur en gezondheidsrisico's voor burgers die er mogelijk mee in aanraking komen. Vooral gemeenten, waterschappen en particulieren op wier grond gedumpt wordt, zijn hiervan financieel de dupe omdat de grondeigenaar in eerste instantie verantwoordelijk is voor het laten afvoeren en verwerken van het afval en eventuele herstel van schade (zoals aan wegdek, bodem, flora etc.). Om gedupeerden te kunnen helpen hebben GS een subsidieregeling hiervoor vastgesteld en wij willen u met deze brief hierover informeren.

Algemeen

Het ministerie van JenV heeft jaarlijks, in ieder geval tot en met 2024, in totaal € 1 miljoen per jaar aan de provincies beschikbaar gesteld voor (gedeeltelijke) schadeloosstelling van particulieren en overheden als gevolg van drugsafvaldumpingen. Om deze gelden aan gedupeerden beschikbaar te kunnen stellen is in IPO-verband een geharmoniseerde subsidieregeling overeen gekomen.

Geharmoniseerde regeling

In 2020 is voor dat betreffende jaar een uniforme regeling vastgesteld die in mandaat werd uitgevoerd door de provincie Noord-Brabant. Hierover is uw staten per brief geïnformeerd op 2 juni 2020. Inmiddels is er ook voor de jaren 2021-2024 een geharmoniseerde regeling overeen gekomen. De decentralisatie-uitkering loopt via het provinciefonds en de uitvoering wordt in mandaat bij BIJ12 belegd. BIJ12 is in 2014 door de provincies opgericht als onderdeel van het IPO. BIJ12 ondersteunt provincies bij de uitvoering van wettelijke taken en zij zorgen voor een efficiënte uitvoering van provinciale regelingen.

Omdat de uitvoering niet op basis van een rijksregeling plaatsvindt, moeten alle provincies een subsidieregeling vaststellen. Dat hebben GS van Zeeland op 16 november 2021 gedaan. Met het oog op een efficiënte uitvoering hanteert iedere provincie dezelfde bepalingen voor wat betreft de inhoud van de regeling. De standaardregeling wordt door iedere provincie binnen hun eigen structuur van regelgeving vastgesteld. De subsidieregeling wordt binnen de provincie Zeeland als bijzonder hoofdstuk van het Algemeen subsidiebesluit Zeeland 2013 vastgesteld op grond van de Algemene subsidieverordening Zeeland 2013.

Samenvatting regeling

Het doel van de regeling is het vergoeden van gemaakte kosten teneinde bodem en oppervlaktewater te kunnen herstellen in geval van dumping van drugsafval. Waarbij de gesubsidieerde projecten betrekking hebben op de afvoer en verwijdering van gedumpt drugsafval en verontreinigd oppervlaktewater en de sanering van verontreinigde grond. Het uitgangspunt is 100% compensatie van particulieren (inclusief terreinbeheerders) en 50% compensatie van overheden (primair gemeenten).

De rijksmiddelen die per provincie worden toegekend zijn met een verdeelsleutel bepaald. De verdeelsleutel betreft een basisbedrag van €8.000 per provincie plus een bedrag wat is bepaald naar rato van het aantal dumpingen in voorgaande jaren, dit is voor Zeeland €22.460. In totaal gaat het om €30.460 wat de provincie Zeeland in kan zetten om gedupeerden te kunnen helpen. De beheers- en projectkosten voor BIJ12 betreffen 10%, te weten €3.046. Dit houdt in dat het subsidieplafond €27.414 per jaar bedraagt voor de jaren 2021-2024.

Subsidie kan worden aangevraagd via de site: [Aanvragen subsidie opruimen drugsafval - BIJ12](#)

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Vragen Commissie Bestuur 21 januari 2022

CU, Jan Henk Verburg, over Brief GS van 16 november 2021 over subsidieregeling opruiming drugsafval - 105902, agendapunt 107

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
1. Het terugvragen van stukken proberen we te beperken. Maar de vraag is wel hoe we uit de voeten zouden moeten kunnen met een beschikbaar bedrag van € 27.414 voor het opruimen van drugsafval. Zeker nu blijkt dat het zwaar chemische goedje steeds vaker in een put in de grond worden geloosd met bodem- en waterverontreiniging tot gevolg. De opruimkosten lijken ons toch een ordegrootte hoger te zijn dan het subsidiebedrag dat hier wordt genoemd. Hoe moeten we dit interpreteren?	1. In totaal is er 1 miljoen euro per jaar (2021-2024) door het Rijk beschikbaar gesteld wat kan worden ingezet om tegemoet te komen in de kosten die gemoeid gaan het opruimen van drugsafvaldumpingen. Hier valt het opruimen van drugsafval niet onder. Het bedrag van 1 miljoen euro is verdeeld over de provincies naar rato van het aantal dumpingen in het verleden. Desondanks wordt het geld daar ingezet waar het nodig is. Dit is zo ingeregeld omdat er soms een verschuiving waarneembaar is van regio's waar wordt gedumpt. Wanneer zichtbaar is dat ons jaarlijkse budget zal worden overschreden en er in andere provincies juist een onderbesteding is, kan dit worden overgeheveld. De politie brengt halfjaarlijks een rapport uit over het aantal dumpingen en opgerolde productielocaties (zie bijlage). Zichtbaar is dat er in 2020 3 dumpingen bij de politie zijn geregistreerd, over de eerste helft van 2021 betreft dit er 1. Het klopt dat er soms forse kosten gemoeid gaan met een sanering. Dit is echter niet altijd het geval. Veelal wordt het afval gevonden in vaten. In 2020 en in 2021 is het budget binnen de provincie Zeeland voldoende geweest om te voldoen aan de aanvragen. In 2020 is er een totaal van € 13.873 uitgekeerd (tijdens deze openstellingsperiode was het ook mogelijk om subsidie aan te vragen voor dumpingen die in 2019 hebben plaatsgevonden) verdeeld over 4 aanvragen en in 2021 is er € 2.749 uitgekeerd verdeeld over 1 aanvraag. Wij hopen hiermee meer duiding te hebben gegeven aan de regeling en uw vragen te hebben beantwoord.

ERISSP

Landelijk overzicht Synthetische Drugs 1e helft 2021

**Cluster
Synthetische
Drugs
Intel &
Expertise**

Definitief

Versie 1.3

Versie datum 3 augustus 2021

Rubricering: Intern en extern te verspreiden

Inhoud

1. Inleiding.....	3
2. Landelijk overzicht.....	4
3. Productielocaties	6
4. Opslaglocaties.....	7
5. Dumplocaties	8

1. Inleiding

Deze rapportage voorziet in het landelijk overzicht Synthetische Drugs. Het is een verkort overzicht van de productielocaties, opslaglocaties en dumplocaties van synthetische drugs, precursoren en Nieuwe Psychoactieve Stoffen (NPS) per provincie & politie eenheid in Nederland. In deze rapportage wordt het aantal locaties over de eerste helft 2021 afgezet tegen de aantallen van de voorgaande jaren (2017 t/m 2020).

Het overzicht is samengesteld op basis van:

- Cognos rapportage vervaardigen (hard)drugs;
- Cognos rapportage dumping;
- Meldingen en aanvullingen ontvangen van de regionale eenheden;
- Meldingen ontvangen via de Landelijke Faciliteit Ondersteuning Ontmantelen (LFO).

Via het Nationaal **Drugs Intelligence Overleg** (DIO) hebben alle regionale eenheden het overzicht verder aangevuld met ontbrekende incidenten.

Alle relevante incidenten zijn door materiedeskundigen inhoudelijk beoordeeld naar de ERISSP-criteria. ERISSP¹ is een internationaal meldprogramma voor productielocaties, opslaglocaties en dumplocaties van synthetische drugs, precursoren en NPS. Dit programma is enkele jaren geleden ontwikkeld door Europol en het EMCDDA² in samenwerking met de aangesloten landen. De data uit dit programma worden onder andere gebruikt bij het opstellen van het EU Drug Markets Report³.

Wanneer een incident voldoet aan deze criteria (zijn er voldoende indicatoren aanwezig om te stellen dat het incident synthetische drugs gerelateerd is), wordt deze opgenomen in ERISSP en het landelijk overzicht. De beoordeling hangt samen met de informatie die in de politiesystemen (BVI-B & Summ-IT) beschikbaar is voor de materiedeskundigen. Vooral bij incidenten rondom dumping is deze informatie schaars, waardoor veelal aannames worden gedaan op basis van kennis en inzicht. In sommige gevallen is de informatie zo gering dat incidenten onvoldoende beoordeeld kunnen worden en daardoor niet meegenomen worden in het landelijk overzicht.

Dit overzicht voorziet **niet** in inbeslagnames van gereed product (bijvoorbeeld aangetroffen MDMA-pillen, of gesmokkelde amfetamine).

Het aantal productielocaties is ten opzichte van de 1e helft 2020 gedaald, maar ligt hoger dan de aantallen in 2018 & 2019. De stijging in 2020 hield verband met de interventies vanuit de gekraakte PGP server Encrochat. Alleen in de provincies Noord-Holland (10) en Friesland (3) stijgt het aantal ontdekte locaties in de eerste helft van 2021. De overige provincies laten een daling of stabilisatie zien. Het aantal gevonden opslaglocaties is gelijk gebleven.

Na twee jaar op rij een daling te hebben gezien in het aantal dumping, is er dit jaar een stijging van 64% te zien. In de provincies Groningen (5), Noord-Holland (13), Zuid-Holland (14) en Limburg (43) is de stijging het grootst. De reden voor deze explosieve stijging dient nader te worden onderzocht. Deze trend zal in de 2e helft van 2021 verder worden gemonitord.

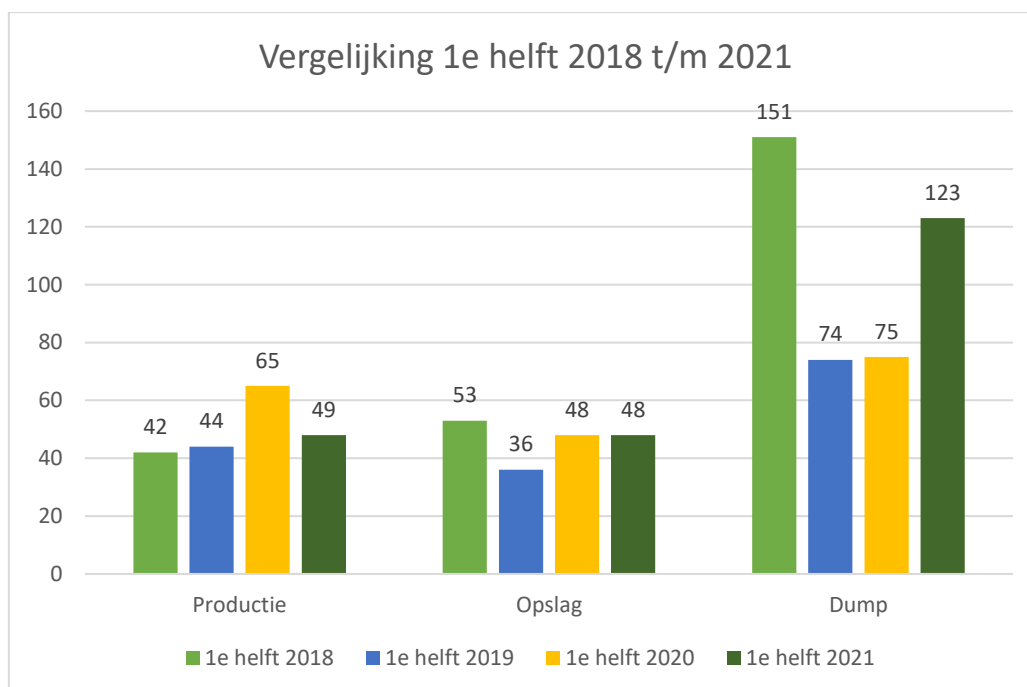
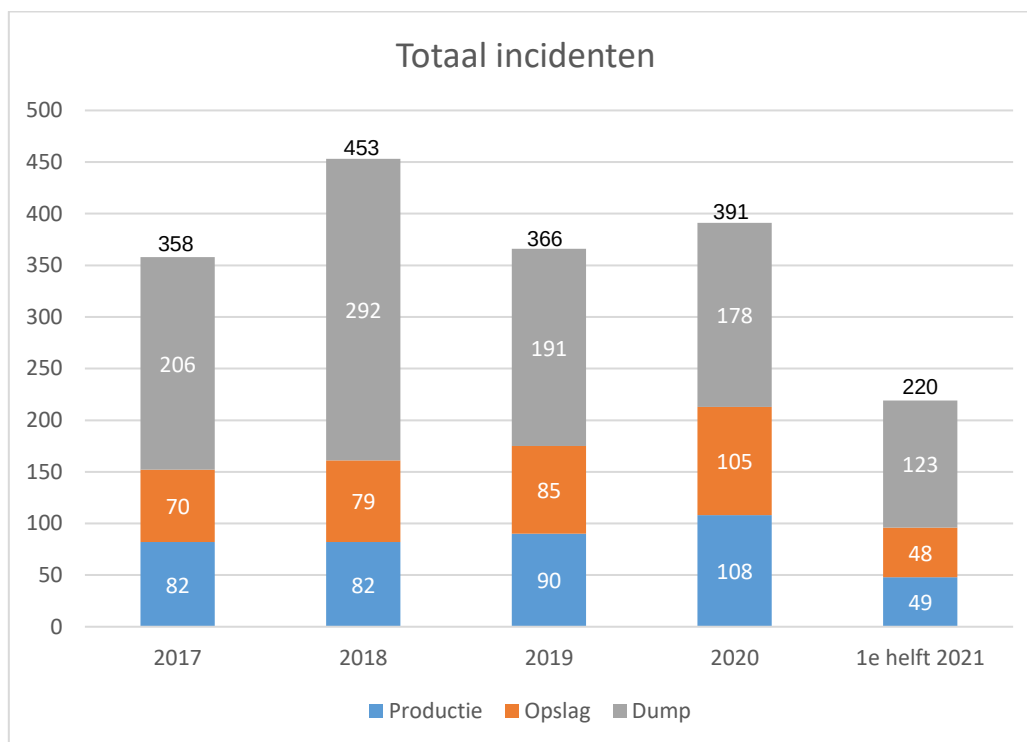
¹ ERISSP: European Reporting on Illicit Synthetic Substance Production sites

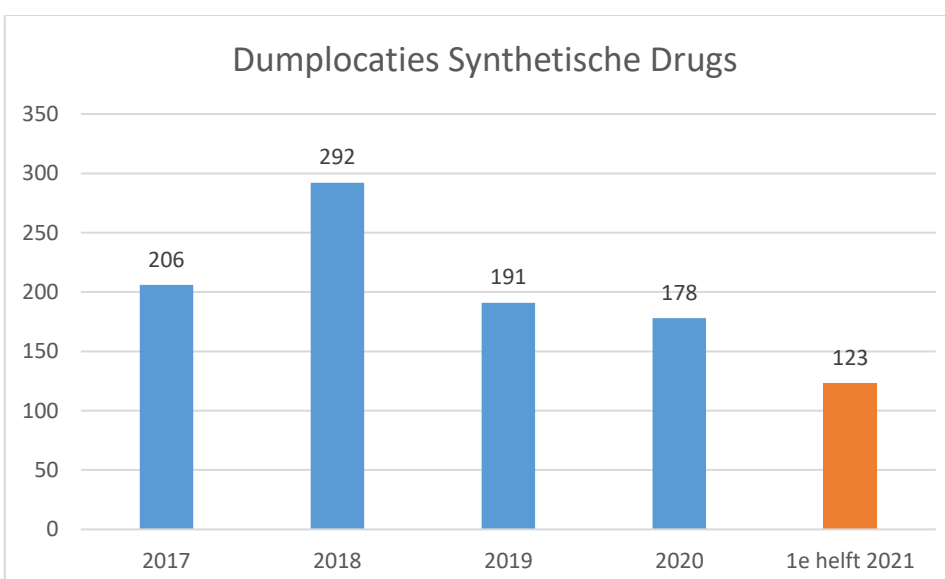
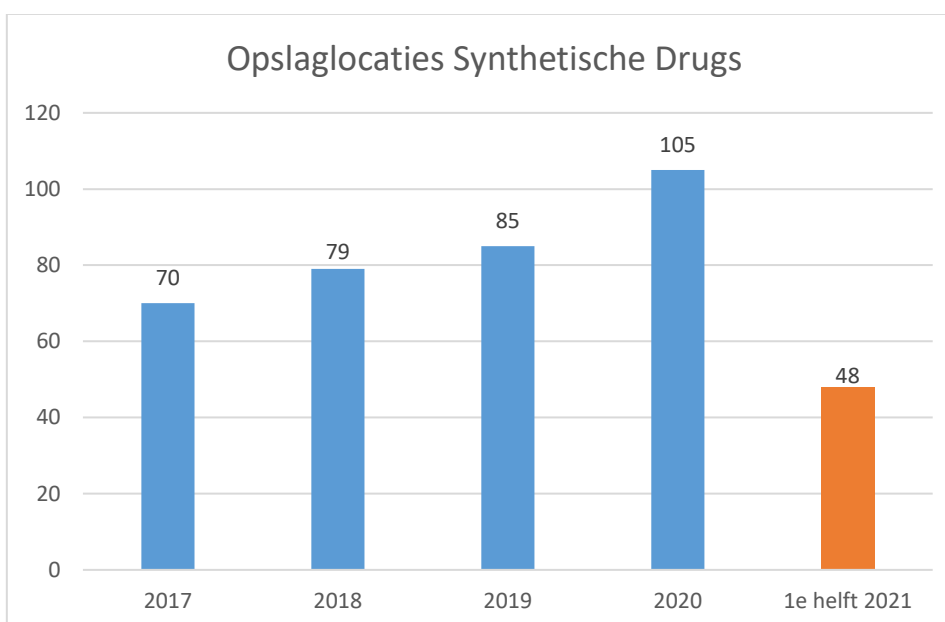
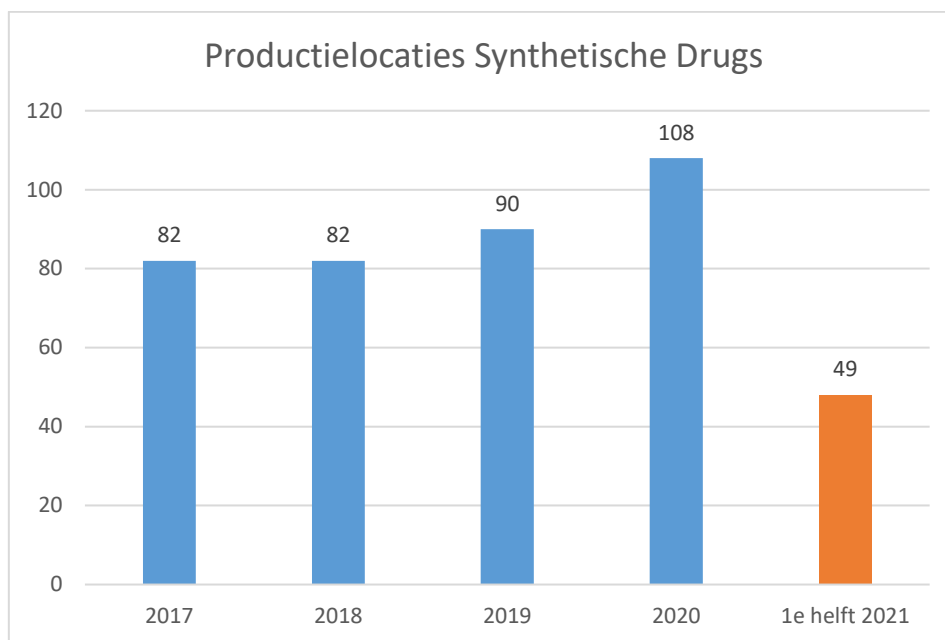
² EMCDDA: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction

³ www.emcdda.europa.eu

2. Landelijk overzicht

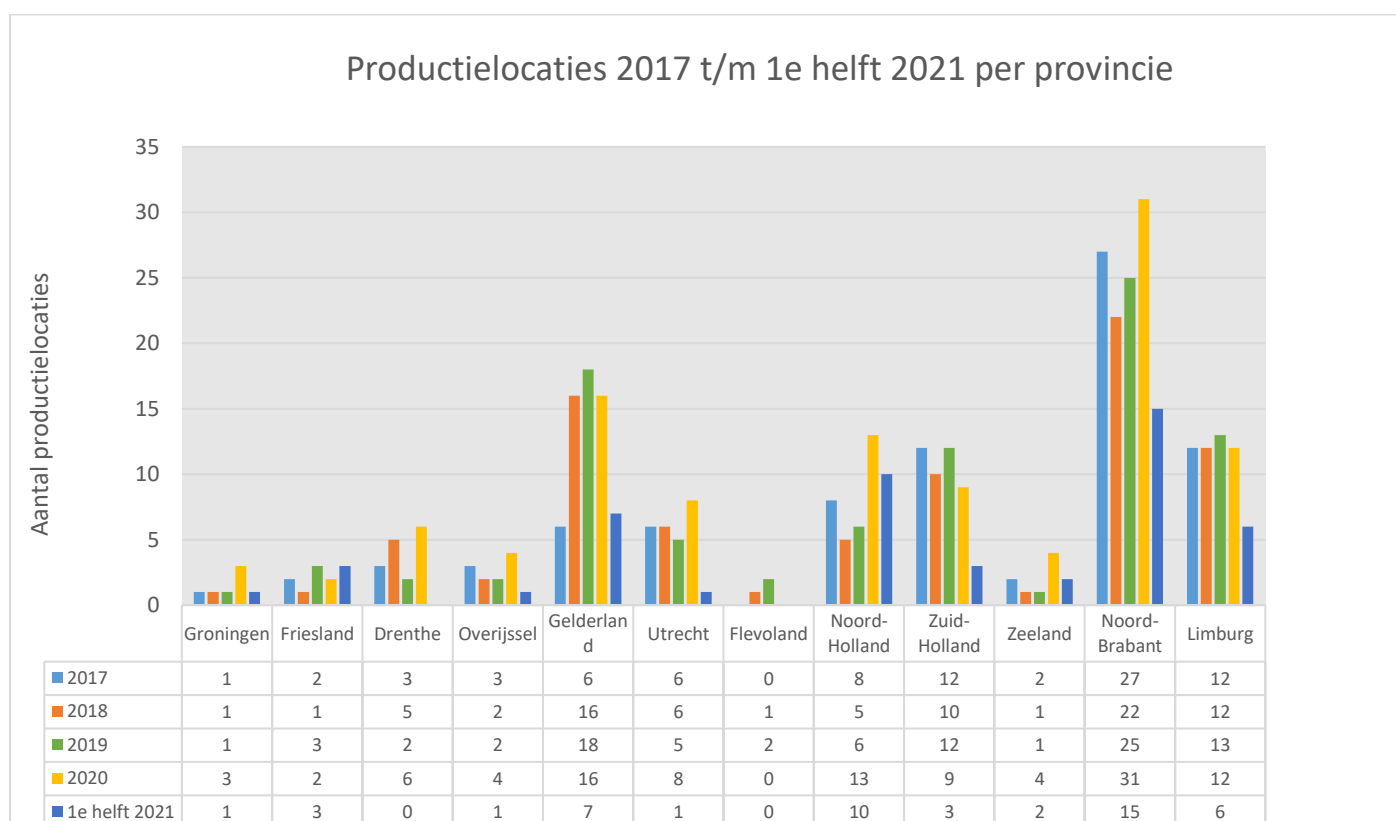
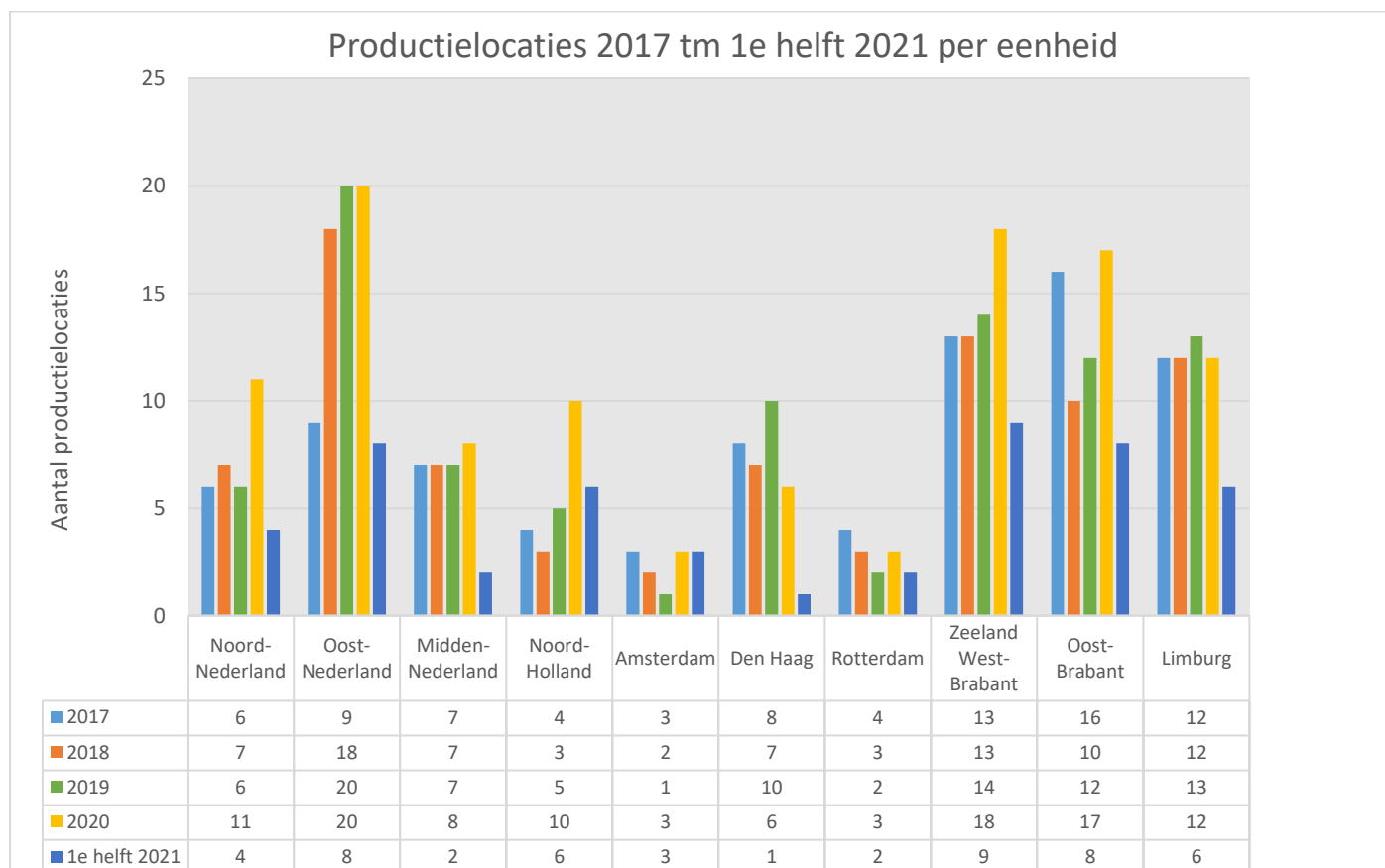
In onderstaande grafieken wordt het aantal locaties beschreven, onderverdeeld in productie, opslag- en dumplocaties.

3. Productielocaties

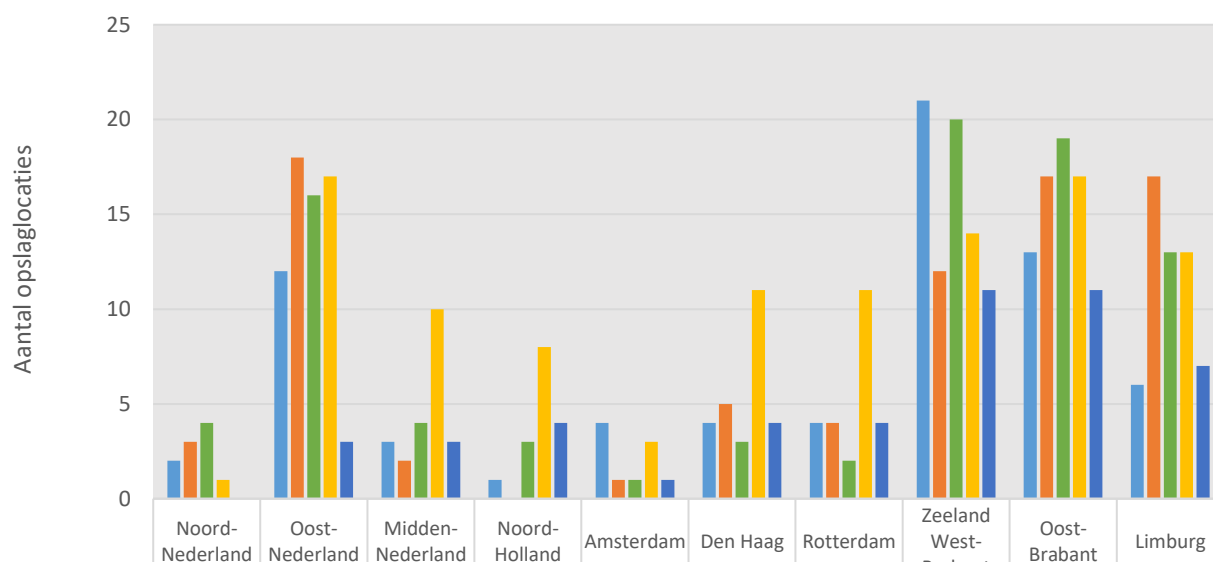
Een productielocatie betreft een locatie waar de productie van synthetische drugs plaatsvindt, zijnde de **conversie, synthese, kristallisatie, tableteren, versnijden of verpakken**.

4. Opslaglocaties

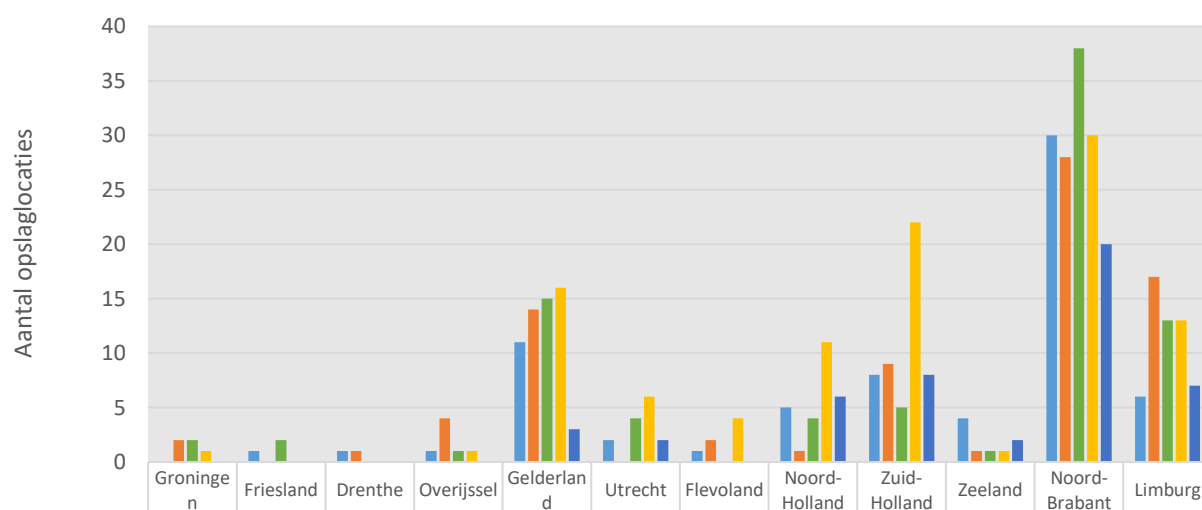
Een opslaglocatie betreft een locatie waar **hardware** (glaswerk, ketels etc.) en/of **chemicaliën** ten behoeve van de productie van synthetische drugs wordt aangetroffen.

Opslaglocaties 2017 t/m 1e helft 2021 per eenheid

2017	2	12	3	1	4	4	4	21	13	6
2018	3	18	2	0	1	5	4	12	17	17
2019	4	16	4	3	1	3	2	20	19	13
2020	1	17	10	8	3	11	11	14	17	13
1e helft 2021	0	3	3	4	1	4	4	11	11	7

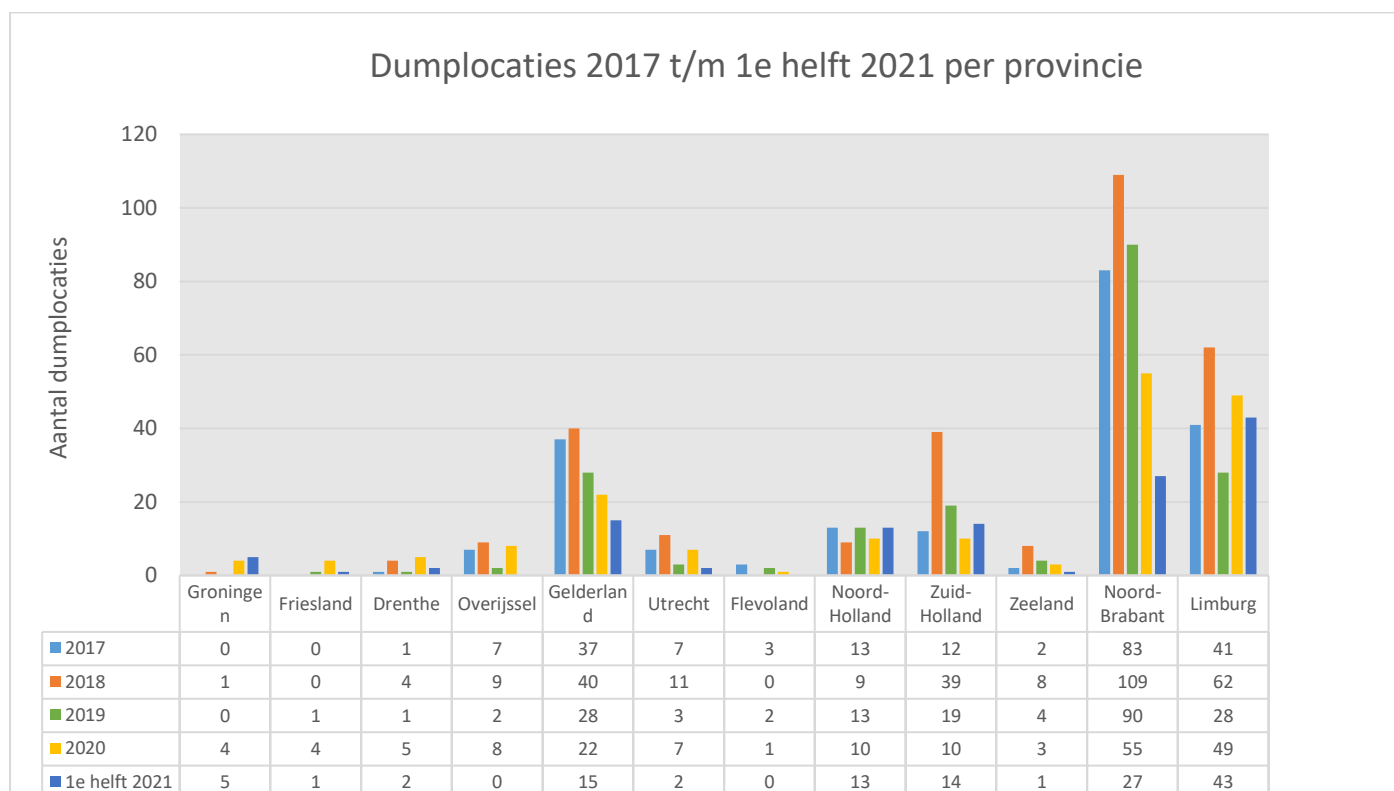
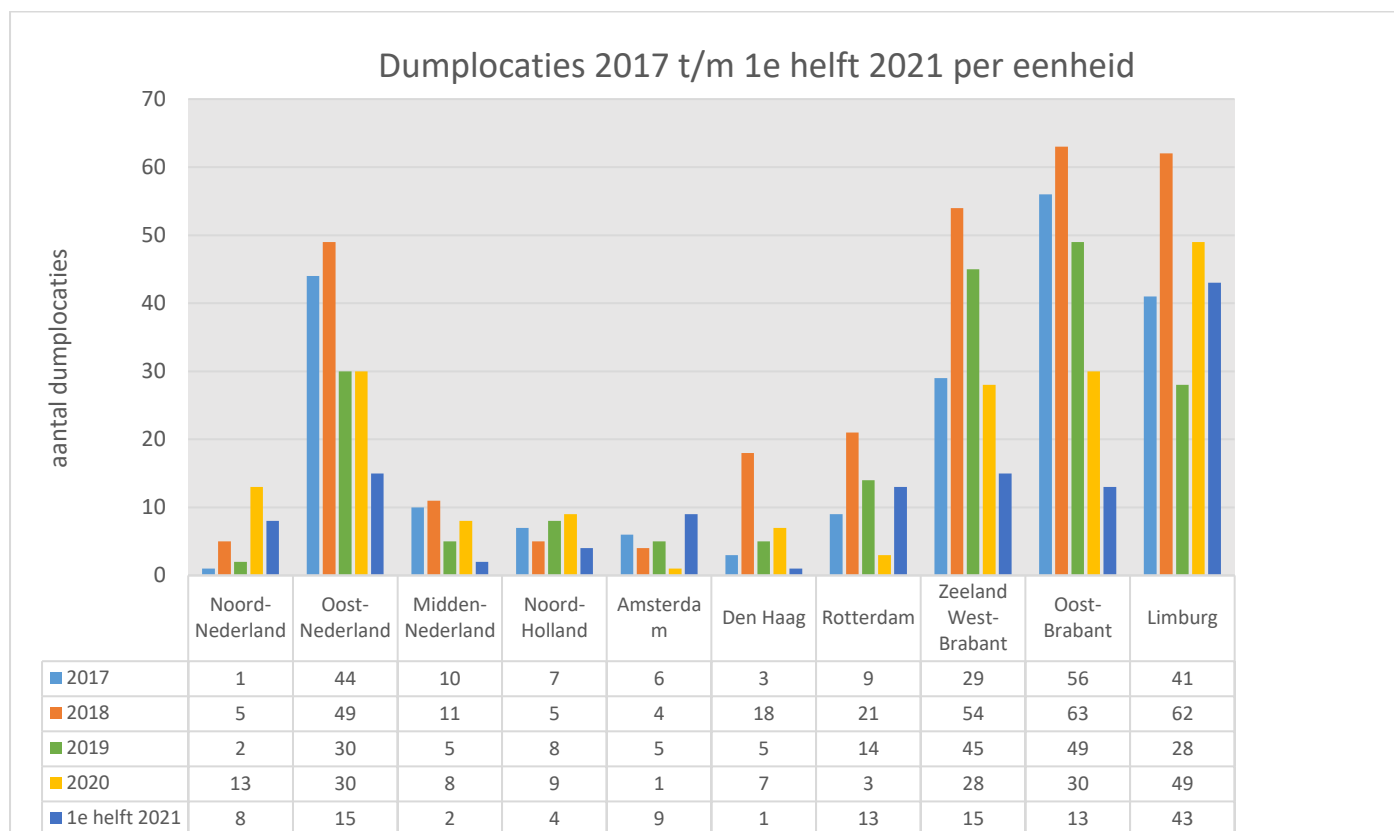
Opslaglocaties 2017 t/m 1e helft 2021 per provincie

2017	0	1	1	1	11	2	1	5	8	4	30	6
2018	2	0	1	4	14	0	2	1	9	1	28	17
2019	2	2	0	1	15	4	0	4	5	1	38	13
2020	1	0	0	1	16	6	4	11	22	1	30	13
1e helft 2021	0	0	0	0	3	2	0	6	8	2	20	7

5. Dumplocaties

Een dumplocatie betreft een locatie alwaar afval wordt gedumpt en waarbij **voldoende** indicatoren aanwezig zijn, op basis waarvan kan worden gesteld dat het afval afkomstig is van de productie van synthetische drugs.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Advies artikel 12-rapport Vlissingen 2020	98745		

Middelburg, 16 november 2021

Geachte minister,

Bij brief van 5 oktober 2021 heeft u ons verzocht advies uit te brengen over het verzoek van de gemeente Vlissingen om een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds. Met betrekking hierop is er door uw inspecteur een artikel 12-rapport Vlissingen 2020 uitgebracht.

Evenals voorgaande jaren spreken wij onze waardering uit voor de constructieve wijze waarop in samenwerking met de vertegenwoordigers van uw ministerie, de gemeente en de provincie wordt gewerkt aan het financieel gezond maken van de gemeente Vlissingen. De samenwerking vindt plaats binnen de beschikbare kaders en met inachtneming van ieders eigen verantwoordelijkheid.

Wij kunnen ons vinden in het voorgestelde bedrag van € 5.265.000 voor de aanvullende uitkering uit het gemeentefonds voor het jaar 2020. Dit betreft een extra aanvullende uitkering bovenop de aanvullende uitkering van € 7.000.000 over 2020 zoals door de fondsbeheerders d.d. 19 december 2019 is besloten naar aanleiding van het inspectierapport 2017-2018.

Tevens kunnen wij ons vinden in de vier bijzondere voorschriften die aan deze (extra) aanvullende uitkering worden gesteld. Evenals in ons vorig jaar aan u uitgebrachte advies vragen wij specifieke aandacht voor de ambitie c.q. taakstelling van de inspecteur om meer toe te groeien naar het niveau van de ontvangsten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen.

Vorig jaar hebben wij daarover al opgemerkt dat wij met de inspecteur en de gemeente van mening zijn dat de gemeente in de komende jaren een maximale bijdrage moet leveren om het huidige tekort, dat bij ongewijzigd beleid verder toeneemt, te reduceren. Wij hebben toen ook opgemerkt dat, gelet op de omvang van het tekort er naast een vermindering van de uitgaven ook de inkomsten moeten toenemen, enerzijds door een herverdeling van de bestaande middelen in het gemeentefonds en anderzijds door een structurele verhoging van de door het rijk beschikbaar gestelde macrobudgetten. Ten aanzien van het laatste punt is er vooruitgang geboekt, maar uit de laatste berekeningen van de herverdeling van het gemeentefonds blijkt dat Vlissingen weliswaar voor het klassieke gedeelte voordeelgemeente is, maar op de onderdelen Sociaal domein en OEM fors moet inleveren. Deze laatste ontwikkeling doet in onze ogen geen recht aan de feitelijke situatie in Vlissingen. Hierdoor blijft het voor Vlissingen vrijwel onmogelijk toe te groeien naar het niveau van de ontvangsten op het vlak van het sociaal domein.

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geadviseerd.

Een afschrift van deze brief hebben wij gezonden aan de raad van de gemeente Vlissingen.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

De voorzitter van Provinciale Staten in Zeeland
t.a.v. de statengriffier

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Advies artikel 12-rapport 2020 Vlissingen	98745		

Middelburg, 16 november 2021

Geachte voorzitter,

Hierbij doen wij u ter kennisneming toekomen een afschrift van ons advies aan de beheerders van het gemeentefonds over het verzoek van de gemeente Vlissingen om een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds voor het jaar 2020 te ontvangen op grond van artikel 12 Financiële verhoudingswet.

De inspecteurs van BZK hebben hiervoor op 22 september 2021 een artikel 12-rapport Vlissingen 2019 uitgebracht. Dit rapport is ook als bijlage bijgevoegd. Na ontvangst van ons advies en de reactie van de gemeenteraad van Vlissingen nemen de fondsbeheerders een besluit over het verzoek over 2020.

Momenteel wordt alweer gewerkt aan het artikel 12-rapport 2021.

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen:

1. GS-brief aan minister BZK
2. Artikel 12-rapport 2020 Vlissingen

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Artikel 12-rapport

Vlissingen 2020

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES
DIRECTORAAT-GENERAAL BESTUUR, RUIMTE EN WONEN
DIRECTIE BESTUUR, FINANCIËN EN REGIO'S
AFDELING REGELGEVING, TOEZICHT EN MONITORING

Rapport naar aanleiding van het verzoek van de gemeente Vlissingen voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds over het begrotingsjaar 2020.

Den Haag, 22 september 2021

Inhoudsopgave	Pagina
Samenvatting	4
1 Inleiding	10
1.1 Artikel 12-onderzoek	10
1.2 Selectiegroep en kerngegevens	10
1.3 Algemene karakteristiek en achtergrondinformatie	11
1.4 Aanvraag aanvullende uitkering 2019	11
1.5 Verslag provincie Zeeland	11
1.6 De termijnen	12
1.7 Bijzondere voorschriften	12
1.8 De aanpak	13
2 De nettolasten vergeleken	15
2.1 Inleiding	15
2.2 De analyse	15
2.3 Toelichting per cluster	19
2.3.1 Uitgavencluster Inkomen en participatie	19
2.3.2 Uitgavencluster Samenkracht en burgerparticipatie	21
2.3.3 Uitgavencluster Jeugd	23
2.3.4 Uitgavencluster Maatschappelijke ondersteuning	24
2.4 Conclusie	26
3 Reserves	28
3.1 Inleiding	28
3.2 Algemene reserve	28
3.3 Reserve Centrumtaken	29
3.4 Conclusie	33
4 Onderzoek en maatregelen	35
4.1 Inleiding	35
4.2 Uitgangspunten artikel 12-onderzoek	35
4.3 Plan van aanpak	36
4.4 Sanering tekorten	39
4.5 Conclusie	52
5 Het begrotingssaldo	54
5.1 Inleiding	54
5.2 Financieel meerjarenperspectief	54
5.3 Geaccepteerd begrotingssaldo	62
5.4 Relevante begrotingssaldo	63
5.5 Aanvullende uitkering en bijzondere voorschriften	76
5.6 Conclusie	76
6 Conclusie en advies	79

Bijlagen:

1	Inleiding	
1.1	Volumina maatstaven en uitkering gemeentefonds Vlissingen en de selectiegroep 2020	80
1.2	Aanvullende uitkering op basis van het inspectierapport 2019	81
2	Nettolasten vergeleken	
2.1	Vergelijking Vlissingen met groepen gemeenten op taakveldenniveau 2018-2020	89
4	Onderzoek en maatregelen	
4.1	Onderzoek effectiviteit en efficiency (PvA opdrachten 3.1 t/m 3.13)	90
4.2	Mate van invloed Vlissingen (PvA opdrachten 4.1 t/m 4.2)	139
4.3	Verdeelmodellen sociaal domein (PvA opdracht 5.1)	147
4.4	Ondersteuning Vlissingen (PvA opdracht 6.1)	152
5	Het begrotingssaldo	
5.1	Ontwikkeling van de begrotingssaldi van Vlissingen in totaal	154
5.2	Baten en lasten per cluster en per taakveld Programmabegroting 2020 en 2021	156
5.3	Ontwikkeling gemeentefondsuitkering per cluster op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen vanaf de stand septembercirculaire 2019	157
5.4	O&O (onontkoombaar en onuitstelbaar) benodigd per begrotingsdocument	158

Samenvatting

Inleiding

Dit rapport heeft tot doel de beheerders van het gemeentefonds te adviseren over de hoogte van de te verstrekken aanvullende uitkering aan Vlissingen over het begrotingsjaar 2020. Een gemeente kan op grond van artikel 12, eerste lid, van de Financiële verhoudingswet (Fvw) een aanvullende uitkering krijgen. De beheerders van het gemeentefonds kunnen voor één of meer uitkeringsjaren een aanvullende uitkering toekennen.

Artikel 12-onderzoek

In het besluit van de fondsbeheerders met betrekking tot de aanvullende uitkering over de periode 2019-2029 van 19 december 2019, met kenmerk 2019-000684721, wordt in bijzonder voorschrift 4 het volgende bepaald:

Zolang Vlissingen een artikel 12-uitkering uit het gemeentefonds ontvangt, blijft de artikel 12-status voor Vlissingen van kracht. In 2019 en verder zal de inspecteur onderzoek uitvoeren op de het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen, onder de volgende voorwaarden:

- Daarbij wordt gestart met de sanering van de als gevolg van grondexploitatieproblematiek ontstane negatieve algemene reserve via de artikel 12-uitkering en via de passende bijdrage van Vlissingen.
- Er wordt in eerste instantie alleen onderzoek gedaan naar het sociaal domein en werk & inkomen.
- Op alle andere clusters blijft het uitgangspunt dat Vlissingen eigen risicodragers is van kracht tot het actualisatie-onderzoek in 2023.
- De gemeente hoeft voor de periode 2020-2022 niet elk jaar een artikel 12-aanvraag in te dienen.

De achterliggende reden voor dit besluit is dat Vlissingen via het artikel 12-traject van 2015 t/m 2018 een passende bijdrage moet leveren aan de sanering van de negatieve algemene reserve als gevolg van de tekorten grondexploitaties. Daarvoor heeft Vlissingen de afgelopen jaren reeds forse bezuinigingstrajecten ingezet en de OZB fors verhoogd naar 140% van het landelijk gemiddelde. Daardoor heeft Vlissingen minder mogelijkheden om zelf de tekorten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen op te vangen via bezuinigingen op de andere clusters van het gemeentefonds. Die zijn immers al intensief onderzocht en daarop is reeds fors bezuinigd. In eerste instantie wordt dan ook alleen onderzoek gedaan naar de clusters sociaal domein en werk & inkomen. Vanaf 2023 zal het onderzoek zich weer verbreden naar alle clusters omdat dan ook weer gekeken wordt naar de inschattingen bij de grondexploitaties.

Voor het jaar 2020 heeft Vlissingen op basis van bovenstaande besluit dan ook geen extra aanvraag ingediend en is het in 2019 gestarte artikel 12-onderzoek op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen voortgezet.

Ook de door de gemeenteraad vastgestelde Programmabegroting 2020-2023 is niet sluitend met respectievelijke saldi van - € 10,5 miljoen in 2020, - € 9,9 miljoen in 2021, - € 10,6 miljoen in 2022 en - € 9,3 miljoen in 2023. Deze tekorten worden met name veroorzaakt door het sociaal domein en werk & inkomen.

Nettolasten vergeleken

Inzichtelijk is gemaakt welke afwijkingen er zijn tussen enerzijds de nettolasten van Vlissingen en anderzijds het niveau van het gemeentefonds en het niveau van een aantal groepen gemeenten bij de uitgavenclusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning en bijbehorende taakvelden. Dit is normaliter van belang om te bepalen of er terreinen zijn waar een vervolgonderzoek

moet plaatsvinden om te bezien of bezuinigingen mogelijk zijn. In dit vanaf 2019 verlengde artikel 12-onderzoek zijn het sociaal domein en werk & inkomen echter in zijn geheel onderwerp van onderzoek, ook op de clusters (taakvelden) waar Vlissingen lagere nettolasten heeft dan de ijkpunten van het gemeentefonds en/of andere groepen van gemeenten. De analyse is de komende periode dan ook vooral van belang om te volgen of de in dit inspectierapport beschreven onderzoeken en maatregelen uiteindelijk leiden tot lagere afwijkingen.

Over het algemeen valt te zeggen dat het zonder extra maatregelen niet de goede kant uitgaat. In 2020 heeft er op drie van de vier clusters bij bijna alle vergelijkingen een verslechtering plaatsgevonden. Alleen bij het cluster Inkomen en participatie is er een kleine verbetering zichtbaar. Hoofdstuk 4 gaat in op de maatregelen die worden genomen om het tij te keren en de lasten van Vlissingen meer te laten toegroeien naar het niveau van de baten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen.

Naast de stijgende nettolasten per inwoner bij Vlissingen is er met name bij de clusters Samenkracht en burgerparticipatie en Jeugd ook bij de andere groepen gemeenten een stijgende trend te zien van de nettolasten per inwoner. En alhoewel om te beginnen er bij Vlissingen de taak ligt om via maatregelen de tekorten te verminderen, zal daarnaast bij deze clusters gezien de landelijke trend van stijgende lasten ook moeten worden bezien door Vlissingen in hoeverre er landelijke of regionale (exogene) factoren zijn die ervoor zorgen dat het tekort stijgt en die ervoor zorgen dat Vlissingen zelf minder invloed heeft op de hoogte van de lasten. In hoofdstuk 4 wordt hierop nader ingegaan.

Bij het cluster *Inkomen en participatie* heeft Vlissingen bij vijf van de zes vergelijkingen hogere nettolasten. Alleen bij de vergelijking met de soortgenoten (gemeenten met een zwakke sociale structuur en redelijke centrumfunctie) heeft Vlissingen lagere nettolasten. Wel nemen de verschillen iets af in 2020 ten opzichte van 2019.

Ook bij het cluster *Samenkracht en burgerparticipatie* is het beeld dat Vlissingen meer uitgeeft. Vlissingen heeft in 2020 bij alle zes vergelijkingen hogere nettolasten. In 2019 was dat nog bij vier van de zes vergelijkingen. In 2020 ten opzichte van 2019 zijn de verschillen bovendien bij alle vergelijkingen verslechterd.

In 2020 heeft Vlissingen op het cluster *Jeugd* bij de vergelijkingen met het gemeentefonds, de selectiegroep, de groottegroep, de gemeenten in Zeeland en het verschil selectiegroep met uitkering gemeentefonds hogere nettolasten. Alleen bij de vergelijking met de soortgenoten heeft Vlissingen in 2020 nog iets lagere nettolasten. In 2020 verslechtert het beeld verder bij alle vergelijkingen.

Bij de vergelijkingen bij het cluster *Maatschappelijke ondersteuning* zijn er fors lagere nettolasten dan het ijkpunt van het gemeentefonds en fors hogere nettolasten dan de gemiddelden van de groepen gemeenten. Na een verbetering in 2019 ten opzichte van 2018, verslechtert het beeld zich in 2020.

Reserves

De sanering van de negatieve *algemene reserve* wordt weergegeven in tabel 3.2 in paragraaf 3.2. Hierbij geldt:

1. Het te saneren deel van de algemene reserve als gevolg van de tekorten bij de grondexploitatie is het saldo van de algemene reserve 'normale' exploitatie en de algemene reserve grondexploitatie. Dit deel van de algemene reserve wordt gesaneerd via de uitgangspunten en bedragen zoals opgenomen in het inspectierapport 2017-2018 en de beschikking van de beheerders van het gemeentefonds van 19 december 2019. In het actualisatieonderzoek in 2023 wordt onderzocht of de inschattingen die zijn gedaan en de adviezen die zijn gegeven in het inspectierapport 2017-2018 realistisch zijn gebleken en er aanleiding is voor aanpassing van de artikel 12-uitkering en de passende bijdrage van Vlissingen aan de sanering van de negatieve algemene reserve grondexploitatie op basis van het inspectierapport 2017-2018 en de

beschikking van de fondsbeheerders. Indien het jaarrekeningsaldo hoger is dan de voorgeschreven passende bijdrage van Vlissingen aan de sanering dan komt dit verschil ook ten goede aan dit deel van de algemene reserve.

2. De negatieve algemene reserve als gevolg van het tekort sociaal domein en werk & inkomen wordt gesaneerd via de beschikking van de beheerders van het gemeentefonds van 4 februari 2021 (zie ook bijlage 1.2), via de in dit inspectierapport voorgestelde aanvullende uitkering over 2020 en via de resultaatbestemming 2020.

Met betrekking tot de bestemmingsreserve *Centrumtaken* is de inspecteur van mening dat met ingang van 2020 voor de centrumgemeentemiddelen beschermd wonen (BW), vrouwenopvang (VO) en maatschappelijke opvang (MO) uit het gemeentefonds geldt dat deze door Vlissingen kunnen worden gebruikt voor tekorten op andere vlakken. De redenen zijn:

1. In de Financiële verhoudingswet wordt bepaald dat de middelen uit het gemeentefonds vrij besteedbaar zijn voor de gemeente. Dit geldt ook voor de middelen beschermd wonen (BW), vrouwenopvang (VO) en maatschappelijke opvang (MO). Formeel zijn de middelen MO, VO en BW dan ook van de centrumgemeente. De overschotten bij BW, MO en VO kunnen dan ook aan andere onderdelen van het sociaal domein worden uitgegeven door Vlissingen.
2. Op dit moment zijn er met de Zeeuwse gemeenten geen afspraken gemaakt over verevening. In geval van budgetoverschrijding zal op dat moment moeten blijken of de Zeeuwse gemeenten bereid zijn een deel van de last te dragen. Dat betekent naar het oordeel van de inspecteur dat de risico's bij een overschrijding in de regio momenteel geheel bij Vlissingen liggen als centrumgemeente. Dat betekent echter ook dat overschotten ten goede kunnen komen aan Vlissingen.

Of er daadwerkelijk een bedrag uit de reserve *Centrumtaken* gebruikt wordt voor de tekorten sociaal domein en werk & inkomen en zo ja welk bedrag, zal per jaar afhangen van de realisatie van de bezuinigingen en de ontwikkeling van het tekort op dit vlak en eventuele benodigde inzet van deze reserve voor onzekerheden en risico's de komende jaren, zoals de doordecentralisatie beschermd wonen, transitie Dannenberg en de gedeeltelijke overgang beschermd wonen naar de Wet langdurige zorg.

Gezien de ontwikkeling van het tekort sociaal domein en werk & inkomen (zie hoofdstuk 5) wordt geadviseerd deze reserve van € 7,3 miljoen (stand 31 december 2020) voor 2020 (nog) niet in te zetten voor de sanering van de tekorten sociaal domein en werk & inkomen. Voor 2021 en verder zal deze afweging opnieuw dienen te worden gemaakt.

Onderzoek en maatregelen

In het verlengde artikel 12-onderzoek wordt tot en met 2022 alleen onderzoek gedaan naar het sociaal domein en werk & inkomen. Hierbij gelden de volgende *uitgangspunten*:

1. Het belangrijkste doel binnen artikel 12 is betere grip op de kostenontwikkeling en reduceren van de tekorten sociaal domein en werk & inkomen.
2. Het sociaal domein en werk & inkomen zijn in zijn geheel onderwerp van onderzoek.
3. Ook voor de centrumgemeentemiddelen uit het gemeentefonds geldt dat deze vrij besteedbaar zijn en dus kunnen worden gebruikt voor tekorten op andere vlakken.
4. Als er meer geld komt vanuit het Rijk (gemeentefonds) voor sociaal domein en werk & inkomen dan dient dit gebruikt te worden voor opvangen van bestaande tekorten.
5. Alle intensiveringen, lastenstijgingen en nieuw beleid op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen moeten via O&O (Onvermijdelijk en Onuitstelbaar) beoordeeld worden.
6. De uitkomsten van landelijke onderzoeken dienen te worden meegenomen in dit artikel 12-onderzoek.
7. De uit te voeren taken binnen het sociaal domein en werk & inkomen dienen zo breed als mogelijk te worden onderzocht.
8. De ontwikkeling van het totale begrotingssaldo inclusief de passende bijdrage van Vlissingen aan de sanering van de negatieve algemene reserve wordt 'slechts' op hoofdlijnen gevolgd.

9. Ook bij de samenwerkingsverbanden sociaal domein en werk & inkomen dient te worden gezien of het op het vlak van organisatie, aansturing en kosten anders kan. Vlissingen is hiervoor zelf aan zet.

In het Plan van aanpak artikel 12 sociaal domein en werk & inkomen (verder PVA) is beschreven hoe de tekorten sociaal domein en werk & inkomen opgelost dienen te worden. Het PVA geeft een overzicht en de stand van zaken van de aanpak van de problematiek en de aanpak van de tekorten sociaal domein en werk & inkomen. Dit gebeurt aan de hand van concrete opdrachten van de artikel 12-inspecteur aan de gemeente Vlissingen. Het doel is dat de opdrachten leiden tot concrete maatregelen en bezuinigingen. De opdrachten zijn breed en behelzen het gehele sociaal domein en werk & inkomen. Deze opdrachten zijn nader uitgewerkt in de bijlagen 4.1 t/m 4.4 en zijn:

- Opdracht 1: Onderbouwing via Onvermijdelijk en Onuitstelbaar (O&O) van alle intensiveringen vanaf 2019 op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen.
- Opdracht 2: Nettolasten vergeleken (clusteranalyse clusters gemeentefonds).
- Opdracht 3: Onderzoek effectiviteit en efficiency.
- Opdracht 4: Mate van invloed van Vlissingen.
- Opdracht 5: Regiomiddelen sociaal domein.
- Opdracht 6: Ondersteuning Vlissingen.

Op basis van het Plan van aanpak zijn in 2020 en 2021 een aantal concrete maatregelen uitgewerkt. Hieraan zijn voor zover nu mogelijk concrete taakstellingen gekoppeld om de tekorten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen te saneren. Ook is in kaart gebracht welke (landelijke) ontwikkelingen er zijn op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. Deze maatregelen en ontwikkelingen zijn uitgewerkt in paragraaf 4.4 en zijn:

1. Ombouw ondersteuningsinfrastructuur en invulling gemeentelijke beleidsregie.
2. Inrichten integrale toegang.
3. Herijking uitvoering Participatiewet en invulling adviezen Orionis.
4. Aanvullende maatregelen 2020.
5. Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: dagbesteding.
6. Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: ambulantisering.
7. Aanvullende bezuinigingen vanaf 2021.
8. Instellen budgetplafonds.
9. Financiële impact landelijke ontwikkelingen sociaal domein.
10. Verbreden artikel 12-onderzoek en -reikwijdte.
11. Financiële impact (exogene) factoren.
12. Inkoop beschermd wonen en inzet reserve Centrumtaken.
13. Maatregelen jeugdzorg.
14. Maatregelen doelgroepenvervoer.
15. Vergroten grip en sturing samenwerkingsverbanden.
16. Overige bezuinigingen.

Het totaal aan taakstellingen dat is gekoppeld aan deze maatregelen zijn:

- 2020: € 2,8 miljoen, geheel gerealiseerd.
- 2021: € 7,3 miljoen, waarvan € 1,7 miljoen gerealiseerd en € 5,6 miljoen resterend.
- 2022: € 10,0 miljoen, waarvan € 0,9 miljoen gerealiseerd en € 9,1 miljoen resterend.
- 2023: € 12,5 miljoen, waarvan € 1,7 miljoen gerealiseerd en € 10,8 miljoen resterend.
- Vanaf 2024: € 13,1 miljoen structureel, waarvan € 2,3 miljoen gerealiseerd en € 10,8 miljoen structureel resterend.

Op basis van de ontwikkeling van het tekort sociaal domein en werk & inkomen zal worden gezien of nog extra taakstellingen nodig zijn.

Begrotingssaldo

In onderstaande tabel wordt op hoofdlijnen de ontwikkeling van het begrotingssaldo op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen weergegeven. Aan de hand van het

berekende relevante begrotingssaldo wordt de omvang van de extra artikel 12-steun bepaald. Onder de tabel en uitgebreider in hoofdstuk 5 wordt e.e.a. toegelicht.

Omschrijving (bedragen x 1000)		2020	2021	2022	2023	2024
A.1	Programmabegroting 2020	-11.656				
A.2	Effecten circulaires 2020	6.459				
A.3	Begrotingswijzigingen 2020	2.053				
A.4	Eerste bestuursrapportage 2020	-344				
A.5	Tweede bestuursrapportage 2020	-4.855				
A.6	Jaarrekening 2020	3.077				
A.7	Programmabegroting 2021		-9.787	-7.212	-5.494	-5.061
A.8	Effecten circulaires 2021		3.849	58	72	74
A.9	Begrotingswijzigingen 2021		-3.700	940	1.681	2.288
A.10	Eerste bestuursrapportage 2021		-3.362	-946	-308	-307
Begrotingssaldo SD en W&I		-5.264	-13.000	-7.160	-4.048	-3.006
B	Correcties m.b.t. SD en W&I	26.208	30.884	21.849	18.500	18.620
Geaccepteerd begrotingssaldo SD en W&I		20.944	17.884	14.689	14.452	15.614
C	Totaal O&O geaccordeerd	-26.208	-27.725	-20.672	-19.597	-19.349
D	Resterende taakstelling sociaal domein en werk & inkomen	0	5.594	9.099	10.808	10.801
Aanvaardbaar begrotingssaldo SD en W&I		-5.265	-4.248	3.116	5.662	7.066
E	Inbreng reserves	0				
F	Inbreng saldo jaarrekening	0				
Relevante begrotingssaldo SD en W&I		-5.265	-4.248	3.116	5.662	7.066

Let op: de verwachting is dat voor 2021 en verder het relevante saldo nog zal wijzigen. De gemeente Vlissingen moet voor die jaren immers nog diverse posten via onontkoombaar en onuitstelbaar (O&O) onderbouwen (2021: € 6,4 miljoen, 2022: € 6,8 miljoen, 2023: € 7,1 miljoen en 2024: € 7,4 miljoen). Deze posten zitten nu nog als correctie in de cijfers. Daarnaast dienen in die jaren nog een aantal resultaten van de in dit rapport beschreven maatregelen, de effecten van de circulaires gemeentefonds en eventuele overige mutaties verwerkt te worden.

Het *begrotingssaldo* sociaal domein en werk & inkomen 2020 is vastgesteld op - € 5,264 miljoen negatief (zie ook tabel 5.1). Dit is bepaald aan de hand van:

1. De geboekte baten en lasten op de taakvelden van de gemeentefondsclusters Inkomen en participatie (taakvelden 6.3, 6.4 en 6.5), Samenkracht en burgerparticipatie (taakvelden 6.1 en 6.2), Jeugd (taakvelden 6.72 en 6.82) en Maatschappelijke ondersteuning (taakvelden 6.6, 6.71 en 6.81).
2. De uitkering uit het gemeentefonds (taakveld 0.7) op basis van de septembercirculaire 2019 voor de clusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning. Dit betreft de algemene uitkering + de decentralisatie-uitkeringen + de integratie-uitkeringen.
3. De overhead (taakveld 0.4) die wordt toegerekend naar rato van de geraamde directe loonkosten (categorie 1.1. Lonen en salarissen).
4. De mutaties (algemene uitkering + decentralisatie-uitkeringen + integratie-uitkeringen) op de clusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning in de gemeentefondscirculaires 2019 en 2020.
5. De mutaties op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen in de begrotingsdocumenten 2020 van Vlissingen (Begrotingswijzigingen, Eerste bestuursrapportage, Tweede bestuursrapportage en Jaarrekening).

Op dit begrotingssaldo zijn door de inspecteur met name beleidsmatige correcties uitgevoerd. Bij deze beleidsmatige correcties gaat het om het zuiveren van onaanvaardbare beleidsintensiveringen, met name het schonen voor nieuw beleid. Hieronder wordt verstaan iedere verhoging van uitgaven ten opzichte van de laatst goedgekeurde primitieve begroting, inclusief gelijktijdig meegenomen wijzigingen. Deze verhogingen van de uitgaven dienen door Vlissingen via het O&O-criterium (Onvermijdelijk en Onuitstelbaar) onderbouwd te worden. Na deze correcties resteert het *geaccepteerd begrotingssaldo* sociaal domein en werk & inkomen 2020 van € 20,944 miljoen positief (zie ook tabel 5.2).

Voor de berekening van het *relevante begrotingssaldo* sociaal domein en werk & inkomen wordt uitgegaan van het geaccepteerd saldo. Hierop worden wijzigingen aangebracht als gevolg van de voorstellen die in het Tripartite overleg (TPO) tussen gemeente, provincie en de inspecteur zijn besproken voorafgaand aan de vaststelling door de gemeenteraad van Vlissingen. De voorstellen worden daarbij getoetst op het O&O-criterium, de financiële gevolgen en de dekking daarvan. Na verwerking van de via O&O door de provincie en de inspecteur geaccordeerde posten ontstaat het zogenaamde aanvaardbaar begrotingssaldo. Na verwerking van eventuele inzet van reserves en mogelijke inbreng van het saldo van de jaarrekening ontstaat het relevante saldo. Voor 2020 wordt dit relevante begrotingssaldo sociaal domein en werk & inkomen vastgesteld op - € 5,265 miljoen negatief (zie ook tabel 5.3).

Conclusie en advies

Op basis van de in dit rapport gestelde wordt voorgesteld Vlissingen een aanvullende uitkering voor het jaar 2020 te verlenen van € 5.265.000. Indien de fondsbeheerders van het gemeentefonds dit advies geheel of gedeeltelijk overnemen betreft het een extra aanvullende uitkering bovenop de aanvullende uitkering van € 7.000.000 over 2020 zoals door de fondsbeheerders d.d. 19 december 2019 besloten naar aanleiding van het inspectierapport 2017-2018.

Vergezeld van dit voorstel voor een (extra) aanvullende uitkering worden vier bijzondere voorschriften voorgesteld:

1. De extra aanvullende uitkering uit het gemeentefonds over 2020 dient geheel te worden gebruikt voor de sanering van de tekorten op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen over 2020.
2. Vlissingen dient de begroting en meerjarenraming over de periode 2021-2023 op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen via saneringsvoorstellen zodanig aan te passen zodat de tekorten sociaal domein en werk & inkomen worden gereduceerd, in die jaren meer wordt toegegroeid naar het niveau van de ontvangsten op dit vlak en Vlissingen weer op eigen benen kan staan.
3. Het saldo exclusief sociaal domein en werk & inkomen van de Jaarrekening 2020 dient geheel ingezet te worden voor de sanering van dat deel van de algemene reserve dat als gevolg van de grondexploitaties negatief is geworden.
4. Conform bijzonder voorschrift 3 uit de beschikking van de fondsbeheerders d.d. 19 december 2019 wordt vanaf 2023 een actualisatieonderzoek uitgevoerd. Dat betekent dat vanaf 2023 alle clusters uit het gemeentefonds weer onderwerp van artikel 12-onderzoek zijn en dat het onderzoek naar alleen de clusters op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen stopt.

1 Inleiding

1.1 Artikel 12-onderzoek

In het besluit van de fondsbeheerders met betrekking tot de aanvullende uitkering over de periode 2019-2029 van 19 december 2019, met kenmerk 2019-000684721, wordt in bijzonder voorschrift 4 het volgende bepaald:

Zolang Vlissingen een artikel 12-uitkering uit het gemeentefonds ontvangt, blijft de artikel 12-status voor Vlissingen van kracht. In 2019 en verder zal de inspecteur onderzoek uitvoeren op de het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen, onder de volgende voorwaarden:

- Daarbij wordt gestart met de sanering van de als gevolg van grondexploitatieproblematiek ontstane negatieve algemene reserve via de artikel 12-uitkering en via de passende bijdrage van Vlissingen.
- Er wordt in eerste instantie alleen onderzoek gedaan naar het sociaal domein en werk & inkomen.
- Op alle andere clusters blijft het uitgangspunt dat Vlissingen eigen risicodrager is van kracht tot het actualisatie-onderzoek in 2023.
- De gemeente hoeft voor de periode 2020-2022 niet elk jaar een artikel 12-aanvraag in te dienen.

De achterliggende reden voor dit besluit is dat Vlissingen via het artikel 12-traject van 2015 t/m 2018 een passende bijdrage moet leveren aan de sanering van de negatieve algemene reserve als gevolg van de tekorten grondexploitaties. Daarvoor heeft Vlissingen de afgelopen jaren reeds forse bezuinigingstrajecten ingezet en de OZB fors verhoogd naar 140% van het landelijk gemiddelde. Daardoor heeft Vlissingen minder mogelijkheden om zelf de tekorten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen op te vangen via bezuinigingen op de andere clusters van het gemeentefonds. Die zijn immers al intensief onderzocht en daarop is reeds fors bezuinigd. In eerste instantie wordt dan ook alleen onderzoek gedaan naar de clusters sociaal domein en werk & inkomen. Vanaf 2023 zal het onderzoek zich weer verbreden naar alle clusters omdat dan ook weer gekeken wordt naar de inschattingen bij de grondexploitaties.

Voor het jaar 2020 heeft Vlissingen op basis van bovenstaande besluit dan ook geen extra aanvraag ingediend en is het in 2019 gestarte artikel 12-onderzoek op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen voortgezet.

Ook de door de gemeenteraad vastgestelde Programmabegroting 2020-2023 is niet sluitend met respectievelijke saldi van - € 10,5 miljoen in 2020, - € 9,9 miljoen in 2021, - € 10,6 miljoen in 2022 en - € 9,3 miljoen in 2023. Deze tekorten worden met name veroorzaakt door het sociaal domein en werk & inkomen.

1.2 Selectiegroep en kerngegevens

Bij een artikel 12-onderzoek wordt gebruik gemaakt van een selectiegroep waarvoor gemeenten zijn geselecteerd op basis van hun vergelijkbaarheid met Vlissingen volgens de verdeelmaatstaven van de uitkering uit het gemeentefonds. Omdat het onderzoek zich richt op het sociaal domein en werk & inkomen is een groep gemeenten samengesteld die per gemeente zo veel mogelijk gelijkenis vertoont met Vlissingen op dit vlak. Hierbij zijn de maatstaven jongeren, huishoudens met laag inkomen (drempel), bijstandsontvangers, medicijngebruik met drempel, uitkeringsontvangers minus bijstandsontvangers, ouders psychisch medicijngebruik, re-integratie klassiek en ouderen gebruikt. Op basis hiervan maken de gemeenten Den Helder, Heerenveen, Middelburg, Tiel, Uden en Zevenaar onderdeel uit van de selectiegroep.

Kanttekening hierbij is dat met de overdracht van de 3 decentralisaties (3D) naar de gemeenten de samenstelling van een volledig vergelijkbare selectiegroep voor Vlissingen binnen het gemeentefonds lastiger is geworden, met name als er sprake is van een 3D-centrumgemeente zoals bij Vlissingen. Verschillende met Vlissingen vergelijkbare gemeenten zijn, anders dan Vlissingen, namelijk geen centrumgemeente voor de 3D. Dit heeft tot gevolg dat er zich tussen de gemeentefondsuitkering van Vlissingen en van het gemiddelde van de selectiegroep de nodige verschillen voordoen. Hierop wordt teruggekomen in hoofdstuk 2 bij de vergelijking van de nettolasten.

Voor de eenheden van de maatstaven en de uitkering uit het gemeentefonds (GF) van Vlissingen en de selectiegroep wordt verwezen naar bijlage 1.1. Deze gegevens zijn ontleend aan de maatstaven van de uitkering uit het gemeentefonds.

1.3 Algemene karakteristiek en achtergrondinformatie

In het eerste artikel 12-rapport over 2015 is de achtergrond en karakteristiek van Vlissingen beschreven. Voor meer informatie wordt dan ook verwezen naar dat rapport.

1.4 Aanvraag aanvullende uitkering 2019

Het jaar 2019 was het vijfde jaar waarin Vlissingen een aanvraag indiende voor een aanvullende uitkering. In bijlage 1.2 is een samenvatting opgenomen van de belangrijkste elementen uit het artikel 12-rapport 2019, de reactie van de gemeente, het advies van de provincie en het besluit van de beheerders van het gemeentefonds.

1.5 Verslag provincie Zeeland

Volgens het Besluit financiële verhouding 2001 brengen gedeputeerde staten (GS) van Zeeland tweeënhalve maand nadat de aanvullende uitkering is aangevraagd verslag uit over de financiële positie van de gemeente. Het verslag geeft inzicht in de actuele financiële positie en het uitgevoerde financiële toezicht.

Provinciaal verslag 2020

In overleg met de artikel-12 inspecteur wordt in het Provinciaal verslag 2020 volstaan met verslag te doen van de in het besluit van de fondsbeheerders d.d. 19 december 2019 over de aanvullende uitkering 2019 t/m 2029 opgenomen bijzondere voorschrift 6. Hierin wordt gedeputeerde staten van de provincie Zeeland verzocht de volgende punten te beoordelen en te monitoren:

- a. Verloop (negatieve) algemene reserve.
- b. Verloop bestemmingsreserves en voorzieningen.
- c. Verloop verliesvoorziening grondexploitaties en risicovoorziening grondexploitaties.
- d. Of eventuele gerealiseerde positieve grondexploitatieopbrengsten ten goede komen aan de algemene reserve

Via overzichten van het verloop van de reserves en voorzieningen en het verloop van de voorzieningen grondexploitaties wordt dit inzichtelijk gemaakt. Aangegeven wordt dat bij de vaststelling van de Jaarrekening 2019 en/of de 1e herziening grondexploitaties 2020 wordt getoetst of eventuele gerealiseerde positieve grondexploitatieopbrengsten ten goede komen aan de algemene reserve.

Provinciaal verslag 2021

Ook in het provinciaal verslag 2021 worden bovenstaand bij provinciaal verslag 2020 genoemde punten a t/m d inzichtelijk gemaakt. Geconstateerd wordt dat uit jaarrekening

2019 en de resultaatbestemming 2019 blijkt dat dat de gerealiseerde positieve grondexploitatieopbrengsten volledig ten goede zijn gekomen aan de algemene reserve.

1.6 De termijnen

In artikel 19 van het Besluit financiële verhouding 2001 is bepaald dat een aanvraag voor een aanvullende uitkering moet worden ingediend vóór 1 december van het jaar voorafgaande aan het jaar waarvoor zij wordt aangevraagd. Tevens moet de begroting zijn vastgesteld uiterlijk op de datum dat het verzoek om toepassing van artikel 12 wordt gedaan. De jaarrekening moet op grond van artikel 200 van de Gemeentewet, binnen twee weken na vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 juli van het jaar volgend op het begrotingsjaar, aan Gedeputeerde Staten zijn toegezonden.

Zoals aangegeven in paragraaf 1.1 was het voor 2020 niet nodig dat Vlissingen een aparte aanvraag voor een aanvullende uitkering indiende. De begroting voor het jaar 2020 is op 7 november 2019 vastgesteld.

Voor *Jaarrekening 2019* heeft Vlissingen bij brief van 26 juni 2020 aan de minister van Binnenlandse Zaken verzocht tot uitstel. Volgens de gemeente is dit uitstel nodig omdat de accountantscontrole vertraging heeft opgelopen door de Coronacrisis en door de complexe controle-omgeving als gevolg van het artikel 12-regime. In de brief van 9 juli van de minister van BZK is aangegeven dat het verzoek tot uitstel niet wordt verleend. Wel is aangegeven dat uit coulance-overwegingen onder voorwaarden het maatregelenbeleid niet van toepassing wordt verklaard tot 1 oktober 2020. Dat betekent dat er geen maatregelen worden toegepast, indien Vlissingen uiterlijk 1 oktober 2020 alle jaarstukken en bijbehorende bescheiden plausibel heeft aangeleverd bij het CBS. Uiteindelijk heeft de raad van Vlissingen de Jaarrekening 2019 op 17 september 2020 vastgesteld en op 21 september 2020 aan de provincie, BZK en CBS gestuurd. Hiermee is de inzenddatum van 1 oktober 2020 gehaald.

De *Jaarrekening 2020* is 8 juli 2021 door de gemeenteraad van Vlissingen vastgesteld, op 12 juli 2021 aan het CBS gestuurd en op 13 juli 2021 aan de provincie Zeeland en BZK gestuurd. Hiermee is de inzenddatum van 15 juli 2021 gehaald.

Op basis van het vorenstaande wordt geconcludeerd dat de gemeente Vlissingen aan de algemene voorschriften met betrekking tot de termijnen heeft voldaan.

1.7 Bijzondere voorschriften

In het inspectierapport 2019 zijn een drietal bijzondere voorschriften opgenomen. In het besluit van 4 februari 2021 van de fondsbeheerders van het gemeentefonds zijn deze bijzondere voorschriften overgenomen. Deze bijzondere voorschriften zijn:

1. Deze aanvullende uitkering uit het gemeentefonds dient geheel te worden gebruikt voor de sanering van de tekorten op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen over 2019.
2. Vlissingen dient de begroting en meerjarenraming over de 2020-2023 op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen via saneringsvoorstellen zodanig aan te passen dat de tekorten sociaal domein en werk & inkomen worden gereduceerd en in die jaren meer wordt toegegroeid naar het niveau van de ontvangsten op dit vlak en dat Vlissingen weer op eigen benen kan staan.
3. Het saldo exclusief sociaal domein en werk & inkomen van de Jaarrekening 2019 dient geheel ingezet te worden voor de sanering van dat deel van de algemene reserve dat als gevolg van de grondexploitaties negatief is geworden.

Ad 1:

Op grond van de beschikking van de fondsbeheerders van het gemeentefonds van 4 februari 2021 heeft Vlissingen in 2021 een bedrag ontvangen van € 10.363.000. Zie ook bijlage 1.2. Dit bedrag wordt door Vlissingen geheel te gunste gebracht van de te saneren negatieve algemene reserve als gevolg van sociaal domein en werk & inkomen. Zie hiervoor ook paragraaf 3.2.

Ad 2:

Op grond van het Plan van aanpak artikel 12 zijn diverse maatregelen en daaraan gekoppelde taakstellingen geformuleerd om het tekort op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen terug te dringen. Zie hiervoor hoofdstuk 4 van dit inspectierapport.

Ad 3:

Het saldo van de Jaarrekening 2019 van € 16,276 miljoen minus het saldo van de Jaarrekening 2019 met betrekking tot het sociaal domein en werk & inkomen van € 0,715 miljoen is ten gunste gebracht van de sanering van de negatieve algemene reserve als gevolg van de grondexploitatie. Zie hiervoor paragraaf 3.2.

1.8 De aanpak

Aangezien het uitgangspunt is dat Vlissingen, behoudens het sociaal domein en werk & inkomen, weer financieel op eigen benen staat en eigen risicodrager is, wordt de ontwikkeling van het totale begrotingssaldo inclusief de passende bijdrage van Vlissingen aan de sanering van de negatieve algemene reserve 'slechts' op hoofdlijnen gevolgd. Dit met name omdat het van belang is om te bezien in hoeverre Vlissingen zelf kan bijdragen aan de tekorten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. Er wordt hier echter geen onderzoek naar uitgevoerd. De afgelopen periode 2015-2018 is hier immers reeds uitgebreid naar gekeken. De uitkomsten daarvan hebben hun weerslag gekregen in de inspectierapporten 2015, 2016 en 2017-2018. In het actualisatieonderzoek in 2023 wordt onderzocht of de inschattingen die zijn gedaan en de adviezen die zijn gegeven in het inspectierapport 2017-2018 realistisch zijn gebleken en er aanleiding is voor aanpassing van de artikel 12-uitkering op basis van het inspectierapport 2017-2018 en de passende bijdrage van Vlissingen aan de sanering van de negatieve algemene reserve¹. Dit inspectierapport 2020 gaat hier dan ook niet op in en richt zich met name op het sociaal domein en werk & inkomen.

Dat betekent dan ook dat in dit inspectierapport 2020 niet apart wordt ingegaan op:

- De algemene voorschriften op het vlak van het aanmerkelijk en structureel tekort en redelijk peil. In de eerdere inspectierapporten is immers reeds geconstateerd dat er sprake is van een aanmerkelijk en structureel tekort en ook wordt er via de stijging van de OZB naar 140% in 2020 ruimschoots voldaan aan het redelijk peil.
- De naleving van de bijzondere voorschriften zoals opgenomen in de besluiten van de fondsbeheerders van 10 juli (kenmerk 2019-0000356039) en 19 december (kenmerk 2019-000684721) naar aanleiding van het inspectierapport 2017-2018. In het actualisatieonderzoek in 2023 wordt hierop ingegaan.
- De reserves en voorzieningen, behalve de algemene reserve en de bestemmingsreserve centrumgemeentetaken.
- De eigen inkomsten van de gemeente. Deze vallen onder het uitgangspunt van weer financieel op eigen benen staan en eigen risicodrager.
- De financiële resultaten van de gemeente de afgelopen jaren. Wel wordt vanzelfsprekend de structurele doorwerking van de jaarrekening op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen meegenomen.

¹ Waar het actualisatieonderzoek 2023 onder andere op in gaat is beschreven in het bijzonder voorschrift 3 in het besluit van de fondsbeheerders d.d. 19 december 2019 voor de jaren 2019 t/m 2029 naar aanleiding van het inspectierapport 2017-2018.

In het verlengde artikel 12-onderzoek vanaf 2019 wordt alleen onderzoek gedaan naar het sociaal domein en werk & inkomen. Deze twee terreinen zijn echter in **zijn geheel** onderwerp van onderzoek. De reden hiervoor is dat de middelen die de gemeente krijgt uit het gemeentefonds (dus ook voor het sociaal domein) ontschot en vrij besteedbaar zijn. Dat betekent dus dat ondanks dat deze middelen gelabeld zijn, de gemeente binnen de kaders van de wet zelf mag beslissen hoe ze deze middelen wil gebruiken. Met deze vrijheid is het mogelijk om één budget voor het sociaal domein te maken en financiële schotten weg te halen. Daarmee is het mogelijk integraal te werken en beleid en uitvoering te ontschotten.

Dat betekent dat de gemeentefondsclusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning in zijn geheel worden onderzocht. Ook als op een of meerdere clusters de nettolasten lager zijn dan de ijkpunten van het gemeentefonds en de nettolasten van andere groepen van gemeenten.

Afgesproken is om het onderzoek uit de volgende onderdelen te laten bestaan:

1. Onderbouwing via Onvermijdelijk en Onuitstelbaar (O&O) van alle intensiveringen vanaf 2019 op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen.
2. Nettolasten vergeleken (clusteranalyse clusters gemeentefonds).
3. Onderzoek effectiviteit en efficiency.
4. Mate van invloed van Vlissingen.
5. Regiomiddelen sociaal domein.
6. Ondersteuning Vlissingen.

In het voorliggende inspectierapport wordt op deze onderdelen nader ingegaan: op onderdeel 1 in hoofdstuk 5, op onderdeel 2 in hoofdstuk 2 en op de onderdelen 3 t/m 6 in hoofdstuk 4. Bovendien wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op de ontwikkelingen van de reserves op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. Daarnaast wordt een voorstel gedaan voor een extra aanvullende uitkering uit het gemeentefonds voor het jaar 2020. De berekening van deze aanvullende uitkering vindt plaats in hoofdstuk 5. Indien de fondsbeheerders van het gemeentefonds dit advies geheel of gedeeltelijk overnemen betreft het een extra aanvullende uitkering bovenop de aanvullende uitkering van € 7.000.000 over 2020 zoals door de fondsbeheerders d.d. 19 december 2019 besloten naar aanleiding van het inspectierapport 2017-2018.

Overigens is afgesproken met de gemeente Vlissingen en de provincie Zeeland om ook de mutaties op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen in de Jaarrekening 2020 mee te nemen bij de bepaling van de extra aanvullende uitkering 2020.

2 De nettolasten vergeleken

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt voor de clusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning een clusteranalyse uitgevoerd. Deze analyse bestaat uit de volgende onderdelen:

- a. Vergelijking van de nettolasten (lasten min baten) met de ijkpunten van het gemeentefonds voor bovenstaande clusters. Door het toerekenen van de gemeentelijke lasten en baten van de taakvelden aan de clusters van het gemeentefonds, ontstaat een indeling van nettolasten per cluster. Door de afwijking van deze nettolasten per cluster van Vlissingen met het niveau van het gemeentefonds ontstaat inzicht of de gemeente Vlissingen naar het oordeel van de inspecteur voldoende is toegegroeid naar het niveau van het gemeentefonds of dat er nog ruimte is voor verdere bezuinigingen op bovenstaande clusters.
- b. Vergelijking van de nettolasten van Vlissingen met de gemiddelde nettolasten van de gemeenten in 1) de selectiegroep, 2) de groep met een zwakke sociale structuur en redelijke centrumfunctie, 3) de inwonersgroottegroep 20.000-50.000 en 4) de provincie Zeeland.
- c. Vergelijking van aan de ene kant de afwijking van de nettolasten van Vlissingen met het gemeentefonds met aan de andere kant de afwijking van het gemiddelde van de nettolasten van de selectiegemeenten met het gemeentefonds voor bovenstaande clusters uit het gemeentefonds. Door de afwijking van deze nettolasten per cluster van Vlissingen met het gemeentefonds te confronteren met de afwijking van het gemiddelde van de nettolasten van de selectiegemeenten met het gemeentefonds ontstaat inzicht in de clusters met bijbehorende taakvelden waar Vlissingen overschrijdt of onderschrijdt ten opzichte van de selectiegemeenten.

Bij deze analyse worden ook de vergelijkingen onder b inzichtelijk gemaakt voor de taakvelden welke behoren tot de clusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning. Dit zijn: 6.1 (Samenkracht en burgerparticipatie), 6.2 (Wijkteams), 6.3 (Inkomensregelingen), 6.4 (Begeleide participatie), 6.5 (Arbeidsparticipatie), 6.6 (Maatwerkvoorzieningen Wmo), 6.71 (Maatwerkdienstverlening 18+), 6.72 (Maatwerkdienstverlening 18-), 6.81 (Geëscaleerde zorg 18+) en 6.82 (Geëscaleerde zorg 18-).

Vanaf 2017 wordt de overhead apart inzichtelijk gemaakt op taakveld 0.4. In het gemeentefonds is de overhead echter wel toegerekend aan de clusters en dus niet apart inzichtelijk. Om nu een goede clusteranalyse te doen dient taakveld 0.4 dan ook toegerekend te worden aan de andere taakvelden. Voor een goede vergelijkbaarheid met de andere groepen gemeenten is dat in deze clusteranalyse voor Vlissingen en de andere gemeenten gedaan op basis van de salarislasten zoals geboekt op categorie 1.1.

De clusteranalyse wordt cijfermatig weergegeven in paragraaf 2.2. De toelichting per cluster volgt in paragraaf 2.3. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met de conclusies in paragraaf 2.4

2.2 De analyse

Het doel van de analyse is om te bezien welke afwijkingen er zijn tussen enerzijds de nettolasten van Vlissingen en anderzijds het niveau van het gemeentefonds en het niveau van een aantal groepen gemeenten bij de uitgavenclusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning en bijbehorende taakvelden. Dit is normaliter van belang om te bepalen of er terreinen zijn waar een vervolgonderzoek moet plaatsvinden om te bezien of bezuinigingen mogelijk zijn. In dit vanaf 2019 verlengde artikel 12-onderzoek zijn het sociaal domein en werk &

inkomen echter in zijn geheel onderwerp van onderzoek, ook op de clusters (taakvelden) waar Vlissingen lagere nettolasten heeft dan de ijkpunten van het gemeentefonds en/of andere groepen van gemeenten. Deze analyse is de komende periode dan ook vooral van belang om te volgen of de in dit inspectierapport beschreven onderzoeken uiteindelijk leiden tot lagere afwijkingen.

a) Vergelijking van de nettolasten met de ijkpunten van het gemeentefonds

In tabel 2.1 is voor Vlissingen een overzicht gegeven van de afwijkingen van de nettolasten met het gemeentefonds voor de uitgavenclusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning voor 2018 t/m 2020. De cijfers 2020 zijn voor de nettolasten gebaseerd op de Iv3 initiële begroting 2020 en voor het gemeentefonds op de septembercirculaire 2019 (betaalmaand februari 2020). De cijfers 2018 en 2019 zijn conform inspectierapport 2019.

Tabel 2.1 Vergelijking Vlissingen met het gemeentefonds op clusterniveau 2018-2020

Clusters	Gemeente: Vlissingen		a. Gemeentefonds			
	Inwoners: 44.371					
	Nettolasten (x € 1.000)	Nettolasten per inwoner (x € 1)	Uitkering (x € 1.000)	Uitkering per inwoner (x € 1.000)	Vershil per inwoner (x € 1)	Vershil absoluut (x € 1.000)
<i>2018</i>						
Inkomen en participatie	-22.134	-499	19.476	439	-60	-2.664
Samenkracht en burgerparticipatie	-6.521	-147	1.504	34	-113	-5.017
Jeugd	-8.968	-202	11.064	249	47	2.087
Maatschappelijke ondersteuning	-63.619	-1.433	67.712	1.525	92	4.084
Totaal uitgavenclusters 2018	-101.242	-2.281	99.756	2.247	-34	-1.509
<i>2019</i>						
Inkomen en participatie	-23.881	-538	20.207	455	-83	-3.683
Samenkracht en burgerparticipatie	-10.498	-237	1.787	40	-197	-8.741
Jeugd	-14.255	-321	13.706	309	-12	-532
Maatschappelijke ondersteuning	-69.385	-1.564	74.521	1.679	115	5.103
Totaal uitgavenclusters 2019	-118.020	-2.660	110.221	2.483	-177	-7.854
<i>2020</i>						
Inkomen en participatie	-23.181	-522	19.817	447	-75	-3.328
Samenkracht en burgerparticipatie	-10.829	-244	1.761	40	-204	-9.052
Jeugd	-16.108	-363	13.903	313	-50	-2.219
Maatschappelijke ondersteuning	-73.568	-1.658	78.525	1.770	112	4.970
Totaal uitgavenclusters 2020	-123.685	-2.787	114.006	2.570	-217	-9.629

-/- is hogere nettolasten voor Vlissingen

Gemeentefonds 2020 op basis van septembercirculaire 2019 (betaalmaand februari 2020)

Nettolasten 2020 op basis van Iv3 initiële begroting 2020

Cijfers 2018 en 2019 conform Inspectierapport 2019

Inclusief Beschermd wonen, Vrouwenopvang en Maatschappelijke opvang

In de kolom met het 'verschil' betekent een -/- hogere nettolasten voor Vlissingen. Uit tabel 2.1 blijkt dat de uitgavenclusters sociaal domein en werk & inkomen in 2020 optellen tot € 123,7 miljoen. Begin 2018 was dat nog € 101,2 miljoen. Een stijging dus maar liefst van € 22,4 miljoen. Dit komt door hogere nettolasten op alle vier de clusters. Daar staat tegenover dat in 2020 ten opzichte van 2018 de uitkering uit het gemeentefonds voor de vier clusters is gestegen met € 14,3 miljoen. Dit betekent dat het verschil van de nettolasten met de omvang van het gemeentefonds per inwoner in 2020 ten opzichte van 2018 is gestegen van - € 34 per inwoner naar - € 217 per inwoner.

Bij de clusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie en Jeugd geeft Vlissingen meer uit dan de ijkpunten van het gemeentefonds. Bij het cluster

Maatschappelijke ondersteuning zijn de nettolasten juist minder dan de ijkpunten van het gemeentefonds.

b) Vergelijking van de nettolasten met groepen gemeenten

In tabel 2.2 is voor Vlissingen voor de jaren 2018 t/m 2020 een overzicht gegeven van de afwijkingen van de nettolasten met de gemiddelde nettolasten van de gemeenten in 1) de selectiegroep², 2) de groep met een zwakke sociale structuur en redelijke centrumfunctie, 3) de inwonersgroottegroep 20.000-50.000 en 4) de provincie Zeeland.

Omdat de uitkering uit het gemeentefonds voor beschermd wonen, vrouwenopvang en maatschappelijke opvang alleen aan een groep centrumgemeenten wordt uitgekeerd, waaronder Vlissingen, en dus niet aan alle gemeenten is voor een goede vergelijking van de nettolasten met de groepen gemeenten het cluster Maatschappelijke ondersteuning (het taakveld 6.81) verminderd met de bedragen voor beschermd wonen, vrouwenopvang en maatschappelijke opvang.

De cijfers 2020 zijn voor de nettolasten gebaseerd op de Iv3 initiële begroting 2020. De cijfers 2018 en 2019 zijn conform inspectierapport 2019.

Tabel 2.2 Vergelijking Vlissingen met groepen gemeenten op clusterniveau 2018-2020

Clusters	Gemeente: Vlissingen		b1. Selectiegroep				b2. Soortgenoten			b3. Groottegroep			b4. Gemeenten in provincie		
	Inwoners: 44.371		Inwoners: 46.942				Sociale structuur: Zwak			20001 - 50000			Zeeland		
	Centrumfunctie: Redelijk		inwoners												
	Nettolasten	Nettolasten per inwoner	Nettolasten	Nettolasten per inwoner	Verschil per inwoner	Verschil absoluut	Nettolasten per inwoner	Verschil per inwoner	Verschil absoluut	Nettolasten per inwoner	Verschil per inwoner	Verschil absoluut	Nettolasten per inwoner	Verschil per inwoner	Verschil absoluut
	(x € 1.000)	(x € 1)	(x € 1.000)	(x € 1)	(x € 1)	(x € 1.000)	(x € 1)	(x € 1)	(x € 1.000)	(x € 1)	(x € 1)	(x € 1.000)	(x € 1)	(x € 1)	(x € 1.000)
2018															
Inkomen en participatie	-22.134	-499	-18.055	-386	-113	-5.017	-569	70	3.108	-257	-242	-10.743	-293	-206	-9.145
Samenkracht en burgerparticipatie	-6.521	-147	-6.988	-150	3	133	-174	27	1.199	-140	-7	-311	-169	22	977
Jeugd	-8.968	-202	-11.488	-246	44	1.953	-266	64	2.841	-186	-16	-710	-195	-7	-311
Maatschappelijke ondersteuning	-13.831	-312	-9.354	-200	-112	-4.972	-260	-52	-2.308	-178	-134	-5.949	-203	-109	-4.839
Totaal uitgavenclusters 2018	-51.454	-1.160	-45.885	-982	-178	-7.902	-1.269	109	4.839	-761	-399	-17.713	-860	-300	-13.318
2019															
Inkomen en participatie	-23.546	-529	-16.636	-355	-174	-7.740	-563	34	1.512	-254	-275	-12.233	-299	-230	-10.232
Samenkracht en burgerparticipatie	-8.155	-183	-8.264	-177	-6	-267	-208	25	1.112	-148	-35	-1.557	-185	2	89
Jeugd	-10.791	-243	-12.477	-267	24	1.068	-307	64	2.847	-209	-34	-1.512	-217	-26	-1.157
Maatschappelijke ondersteuning	-12.930	-291	-11.262	-241	-50	-2.224	-256	-35	-1.557	-192	-99	-4.404	-213	-78	-3.470
Totaal uitgavenclusters 2019	-55.423	-1.246	-48.639	-1.040	-206	-9.164	-1.334	88	3.915	-803	-443	-19.707	-914	-332	-14.769
2020															
Inkomen en participatie	-23.181	-522	-16.525	-352	-170	-7.543	-563	41	1.819	-250	-272	-12.069	-297	-225	-9.983
Samenkracht en burgerparticipatie	-10.829	-244	-8.220	-175	-69	-3.062	-212	-32	-1.420	-152	-92	-4.082	-187	-57	-2.529
Jeugd	-16.108	-363	-15.318	-326	-37	-1.642	-365	2	89	-243	-120	-5.325	-283	-80	-3.550
Maatschappelijke ondersteuning	-15.695	-354	-12.327	-263	-91	-4.038	-285	-69	-3.062	-209	-145	-6.434	-226	-128	-5.679
Totaal uitgavenclusters 2020	-65.812	-1.483	-52.390	-1.116	-367	-16.284	-1.425	-58	-2.574	-854	-629	-27.909	-993	-490	-21.742

-/- is hogere nettolasten voor Vlissingen

Nettolasten 2020 op basis van Iv3 initiële begroting 2020

Cijfers 2018 en 2019 conform Inspectierapport 2019

Exclusief Beschermd wonen, Vrouwenopvang en Maatschappelijke opvang

In de kolommen met het 'verschil' betekent een -/- hogere nettolasten voor Vlissingen. Uit de tabel blijkt dat de nettolasten in Vlissingen op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen fors hoger liggen dan de gemiddelden van de selectiegroep, groottegroep en gemeenten in Zeeland. In 2020 ten opzichte van 2018 en 2019 neemt dat verschil ook fors toe. Ten aanzien van de soortgenoten (zwakke sociale structuur en redelijke centrumfunctie) geeft Vlissingen in 2020 voor het eerste meer uit. In 2018 en 2019 gaf Vlissingen nog minder uit dan het gemiddelde van deze groep. De verschillen zijn er vanaf 2020 op alle clusters.

² De selectiegroep bestaat uit de gemeenten Den Helder, Heerenveen, Middelburg, Tiel, Uden en Zevenaar.

In bijlage 2.1 zijn bovenstaande vergelijkingen opgenomen op taakveldenniveau voor de jaren 2018 t/m 2020. Hieruit blijkt dat de grootste verschillen er zijn op taakvelden 6.4 (Begeleide participatie), 6.71 (Maatwerkdienstverlening 18+) en 6.72 (Maatwerkdienstverlening 18-). Taakveld 6.4 betreft met name het participatiebudget en Orionis Walcheren. Taakveld 6.71 betreft vooral de Wmo Begeleiding, het PGB Wmo, de Wmo Huishoudelijke hulp en Wmo maatwerk. Taakveld 6.72 betreft de individuele voorzieningen jeugd en het PGB jeugdzorg.

c) Vergelijking afwijkingen nettolasten met ijkpunten gemeentefonds tussen Vlissingen en de selectiegroep.

In tabel 2.3 staat de vergelijking van aan de ene kant de afwijking van de nettolasten van Vlissingen met het gemeentefonds met aan de andere kant de afwijking van het gemiddelde van de nettolasten van de selectiegemeenten met het gemeentefonds voor bovenstaande clusters uit het gemeentefonds op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen.

Tabel 2.3 Vergelijking verschil met gemeentefonds van Vlissingen en verschil met gemeentefonds van de selectiegroep 2018 -2020

Clusters	c. gemiddelde selectiegroep verschil nettolasten met GF per inwoner (x € 1)	Vlissingen verschil nettolasten met GF per inwoner (x € 1)	Vershil per inwoner (x € 1)
<i>2018</i>			
Inkomen en participatie	-59	-60	-1
Samenkracht en burgerparticipatie	-121	-113	8
Jeugd	33	47	14
Maatschappelijke ondersteuning	173	91	-81
Totaal uitgavenclusters 2018	26	-34	-60
<i>2019</i>			
Inkomen en participatie	-23	-81	-58
Samenkracht en burgerparticipatie	-146	-147	-1
Jeugd	13	19	5
Maatschappelijke ondersteuning	155	135	-20
Totaal uitgavenclusters 2019	-1	-74	-73
<i>2020</i>			
Inkomen en participatie	-21	-76	-55
Samenkracht en burgerparticipatie	-142	-204	-63
Jeugd	-12	-50	-38
Maatschappelijke ondersteuning	170	112	-58
Totaal uitgavenclusters 2020	-5	-218	-213

-/- is hogere nettolasten dan gemeentefonds

Gemeentefonds 2020 op basis van septembercirculaire 2019 (betaalmaand februari 2020)

Nettolasten 2020 op basis van Iv3 initiele begroting 2020

Cijfers 2018 en 2019 conform Inspectierapport 2019

Exclusief Beschermd wonen, Vrouwenopvang en Maatschappelijke opvang

Evenals bij de vergelijkingen onder b. geldt voor 2020 dat deze vergelijking is gebaseerd op de nettolasten voor zowel de selectiegroep als Vlissingen op basis van de Iv3-gegevens

initiële begroting 2020 en exclusief beschermd wonen, vrouwenopvang en maatschappelijke opvang. Daarnaast is voor 2020 het gemeentefonds op basis van de septembercirculaire 2019, gebruikt. Cijfers 2018 en 2019 zijn op basis van de gebruikte cijfers in het inspectierapport 2019.

Uit de tabel blijkt dat voor de vier clusters tezamen in 2018 de selectiegemeenten minder uitgeven dan de ijkpunten van het gemeentefonds. In 2019 en 2020 geven de selectiegemeenten iets meer uit dan de ijkpunten van het gemeentefonds. Vlissingen daarentegen geeft in alle jaren aanzienlijk meer uit dan de omvang van het gemeentefonds voor de vier clusters tezamen. In 2020 is er daarnaast een forse toename. Wel zijn er grote verschillen tussen de clusters. Over het algemeen geldt in 2018 en 2019 zowel bij de selectiegemeenten als bij Vlissingen dat op de clusters Inkomen en participatie en Samenkracht en burgerparticipatie de nettolasten hoger zijn dan de omvang van het gemeentefonds. Voor de clusters Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning zijn de nettolasten in 2018 en 2019 juist lager dan de omvang van het gemeentefonds. In 2020 verandert dat echter voor het cluster Jeugd. In dat jaar zijn er op dat cluster voor het eerst bij zowel Vlissingen als de selectiegemeenten hogere uitgaven dan het ijkpunt van het gemeentefonds.

2.3 Toelichting per cluster

In deze paragraaf wordt dieper ingegaan op de uitgavenclusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning. Hierbij wordt per cluster ingegaan op:

- De geconstateerde verschillen tussen de nettolasten van Vlissingen enerzijds en het niveau van het gemeentefonds en de nettolasten van groepen gemeenten anderzijds.
- De geconstateerde verschillen tussen de jaren.
- In hoeverre er sprake is van een specifiek Vlissingers probleem of dat er ook sprake is van een bepaalde trend bij andere (groepen van) gemeenten.

Voor de leesbaarheid worden de verschillende vergelijkingen zoals beschreven in paragraaf 2.1 en gepresenteerd in de tabellen 2.1, 2.2 en 2.3 per cluster ook bij elkaar één tabel gepresenteerd.

2.3.1 Uitgavencluster Inkomen en participatie

Het uitgavencluster Inkomen en participatie bestaat uit de taakvelden 6.3 (Inkomensregelingen), 6.4 (Begeleide participatie) en 6.5 (Arbeidsparticipatie). Dat betekent dat tot dit cluster alle inkomens- en bijstandsvoorzieningen behoren. Daarnaast vallen de voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie die niet gericht zijn op doorstromen naar arbeid onder dit cluster. Tot slot zijn ook de op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen onderdeel van dit cluster.

De vergelijkingen voor het cluster Inkomen en participatie worden weergegeven in onderstaande tabel 2.4.

Tabel 2.4 Vergelijkingen cluster Inkom en participatie

Cluster Inkom en participatie						
Jaar	a	b1	b2	b3	b4	c
	Nettolasten Vlissingen	Nettolasten Vlissingen	Nettolasten Vlissingen	Nettolasten Vlissingen	Nettolasten Vlissingen	Vershil Vlissingen met uitkering GF
	vergeleken met	vergeleken met	vergeleken met	vergeleken met	vergeleken met	vergeleken met
	IJkpunt van het gemeentefonds	Gemiddelde nettolasten selectiegroep	Gemiddelde nettolasten soortgenoten	Gemiddelde nettolasten groottegroep	Gemiddelde nettolasten gemeenten in Zeeland	Vershil selectiegroep met uitkering GF
	per inwoner (x € 1)	per inwoner (x € 1)	per inwoner (x € 1)	per inwoner (x € 1)	per inwoner (x € 1)	per inwoner (x € 1)
2018	-60	-113	70	-242	-206	-1
2019	-83	-174	34	-275	-230	-58
2020	-75	-170	41	-272	-225	-55

-/- is hogere nettolasten voor Vlissingen

Nettolasten 2020 op basis van Iv3 initiele begroting 2020

Gemeentefonds 2020 op basis van septembercirculaire 2019 (betaalmaand februari 2020)

Cijfers 2018 en 2019 conform Inspectierapport 2019

Vergelijking a: Inclusief Beschermd wonen, Vrouwenopvang en Maatschappelijke opvang

Vergelijking b en c: Exclusief Beschermd wonen, Vrouwenopvang en Maatschappelijke opvang

Uit de tabel blijkt dat Vlissingen op het cluster Inkom en participatie bij vijf van de zes vergelijkingen hogere nettolasten heeft. Alleen bij de vergelijking met de soortgenoten (b2, gemeenten met een zwakke sociale structuur en redelijke centrumfunctie) heeft Vlissingen lagere nettolasten. Wel valt uit de tabel op te maken dat de verschillen iets afnemen in 2020 ten opzichte van 2019.

Vlissingen geeft de volgende verklaringen voor de hogere nettolasten:

1. Hoewel Vlissingen in omvang een hele gemiddelde gemeente is, speelt er 'randstedelijke problematiek'. Dat vertaalt zich specifiek voor werk en inkomen al jarenlang in relatief gezien erg hoge werkloosheidscijfers. Zowel op het gebied van WW (uitgevoerd door UWV) als bijstand (uitgevoerd door Orionis) is Vlissingen al jarenlang in Zeeland met koploper en scoort Vlissingen ook bovengemiddeld t.o.v. het landelijk gemiddelde beeld (in negatieve zin). Voor een groot deel is dit te relateren aan de zwakke sociale structuur.
2. Het BUIG-budget is de afgelopen jaren ontoereikend gebleken voor het aantal bijstandsuitkeringen in de gemeente Vlissingen. De afgelopen jaren heeft de gemeente Vlissingen dan ook ruime tekorten op het BUIG-budget gekend, waardoor steeds een beroep moest worden gedaan op de vangnetuitkering BUIG. De BUIG-tekorten zijn de afgelopen jaren wel steeds verder afgenomen, hetgeen erin heeft geresulteerd dat Vlissingen over 2020 geen beroep meer kon doen op de vangnetregeling. Indien deze trend zich doorzet, zoals wordt verwacht en ook is begroot, zal m.i.v. 2023 het tekort bij de BUIG geheel zijn omgebogen, waarna een overschot ontstaat. Dit houdt direct verband met het feit dat het bijstandsbestand in de gemeente Vlissingen de afgelopen jaren in aantallen is gedaald, en daarbij dat het bijstandsvolume sneller is gedaald dan de landelijke ontwikkeling. Hierdoor nam enerzijds het aantal uit te keren bijstandsuitkeringen af (minder beroep op het BUIG-budget) en anderzijds nam het relatieve aandeel van de gemeente Vlissingen in het macrobudget toe (relatief gezien meer BUIG-budget). Anders gesteld: het aantal bijstandsuitkeringen is meer in verhouding gekomen met het Rijksbudget voor de BUIG.
3. Het WSW-bedrijf van Orionis Walcheren (gemeenschappelijke regeling) presteert al jarenlang ondermaats t.o.v. branchegeenoten. Uit de financiële resultaten van de WSW bij Orionis in de jaren 2017-2019 blijkt een het tekort in de orde van € 1 miljoen en de

gemeentelijke bijdrage is opgelopen van € 1,8 naar bijna € 2,2 miljoen. Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat het aantal WSW-medewerkers conform het landelijke beeld is afgenomen, waardoor het tekort in deze jaren is opgelopen van bijna € 5.000 naar boven de € 6.000 per WSW-medewerker. Het financieel tekort is landelijk gemiddeld € 3.000 per WSW-medewerker. Als de financiële resultaten van de verschillende werkbedrijven onderling vergeleken worden dan ontstaat een beeld dat vrijwel alle werkbedrijven te maken hebben met een tekort, maar een tekort van € 6.000 betekent een zeer lage financiële performance. De oorzaken voor het negatieve financiële resultaat moeten vooral in de bedrijfsvoering gezocht worden.

Omdat in 2020 Vlissingen op het cluster Inkomen en participatie nog steeds fors meer uitgeeft dan het ijkpunt van het gemeentefonds en andere groepen van gemeenten, dienen de lasten van Vlissingen fors meer toe te groeien naar het niveau van de baten. Hiervoor zijn door Vlissingen inmiddels een aantal maatregelen in gang gezet. Zo heeft er inmiddels een quick scan plaatsgevonden bij Orionis (zie hiervoor bijlage 2.2 van het inspectierapport 2019), wordt de uitvoering van de Participatiewet herijkt als onderdeel van de drie hefbomen voor verbetering (paragraaf 4.4 van het inspectierapport 2019) en dient via opdracht 3.1 van het Plan van aanpak de effectiviteit en efficiency op het vlak van werk & inkomen verder verbeterd te worden (bijlage 4.3 inspectierapport 2019). In hoofdstuk 4 van het voorliggende inspectierapport wordt ingegaan op de stand van zaken hiervan.

Over de periode 2018-2020 stijgen de nettolasten per inwoner van Vlissingen op dit cluster met 5 % (tabel 2.2). Het ijkpunt van het gemeentefonds is over die periode per inwoner met 2% gestegen (tabel 2.1). Bij dit cluster blijkt daarnaast dat er bij de meeste andere groepen gemeenten in de periode 2018-2020 een daling van de nettolasten per inwoner heeft plaatsgevonden, een gemiddelde daling van 3%. Deze trend komt dan ook niet overeen met de ontwikkeling bij Vlissingen over die periode. Ook blijkt dat Vlissingen vanaf 2019 meer dan € 50 per inwoner meer boven het ijkpunt van het gemeentefonds uitgeeft dan de selectiegemeenten. Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat Vlissingen zelf aanzet is en ook zelf de mogelijkheden heeft om via bovengenoemde maatregelen de tekorten op het vlak van werk & inkomen grotendeels zelf op te lossen.

2.3.2 Uitgavencluster Samenkracht en burgerparticipatie

Het uitgavencluster Samenkracht en burgerparticipatie bestaat uit de taakvelden 6.1 (Samenkracht en burgerparticipatie) en 6.2 (Wijkteams). Tot dit cluster behoren dan ook algemene voorzieningen (waarvoor geen individuele beschikking van de gemeente nodig is) gericht op participatie en alle loketvoorzieningen gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning (maatwerkvoorzieningen en -dienstverlening).

De verschillende vergelijkingen voor het cluster Samenkracht en burgerparticipatie staan in tabel 2.5.

Tabel 2.5 Vergelijkingen cluster Samenkracht en burgerparticipatie

Cluster Samenkracht en burgerparticipatie						
Jaar	a	b1	b2	b3	b4	c
	Nettolasten Vlissingen	Nettolasten Vlissingen	Nettolasten Vlissingen	Nettolasten Vlissingen	Nettolasten Vlissingen	Vershil Vlissingen met uitkering GF
	vergeleken met IJKpunt van het gemeentefonds per inwoner (x € 1)	vergeleken met Gemiddelde nettolasten selectiegroep per inwoner (x € 1)	vergeleken met Gemiddelde nettolasten soortgenoten per inwoner (x € 1)	vergeleken met Gemiddelde nettolasten groottegroep per inwoner (x € 1)	vergeleken met Gemiddelde nettolasten gemeenten in Zeeland per inwoner (x € 1)	vergeleken met Verschil selectiegroep met uitkering GF per inwoner (x € 1)
2018	-113	3	27	-7	22	8
2019	-197	-6	25	-35	2	-1
2020	-204	-69	-32	-92	-57	-63

-/- is hogere nettolasten voor Vlissingen

Nettolasten 2020 op basis van Iv3 initiele begroting 2020

Gemeentefonds 2020 op basis van septembercirculaire 2019 (betaalmaand februari 2020)

Cijfers 2018 en 2019 conform Inspectierapport 2019

Vergelijking a: Inclusief Beschermde wonen, Vrouwenopvang en Maatschappelijke opvang

Vergelijking b en c: Exclusief Beschermde wonen, Vrouwenopvang en Maatschappelijke opvang

Ook bij dit cluster is het beeld dat Vlissingen meer uitgeeft. Vlissingen heeft in 2020 bij alle zes vergelijkingen hogere nettolasten. In 2019 was dat nog bij vier van de zes vergelijkingen. In 2020 ten opzichte van 2019 zijn de verschillen bovendien bij alle vergelijkingen verslechterd.

Deze stijging wordt volgens Vlissingen vooral veroorzaakt door een hogere toerekening van de overhead als gevolg van een uitbreiding van de formatie binnen het sociaal domein en de positionering van buurtteams (generalistische basishulp) o.b.v. de specifieke problematiek in de wijk/buurt. Daar staat tegenover dat de taken van Porthos (toegang Wmo en jeugd) nu binnen de gemeente zelf is gesitueerd, wat een dalend effect heeft op de lasten

Ook op dit cluster dienen de baten dan ook meer toe te groeien naar het niveau van de baten. In het inspectierapport 2019 zijn in paragraaf 4.4 en bijbehorende bijlagen de maatregelen beschreven die Vlissingen moet nemen om dit te realiseren. In hoofdstuk 4 van dit inspectierapport over 2020 wordt hier verder op ingegaan en een stand van zaken geschetst.

Voor Vlissingen zien we een forse stijging van de nettolasten per inwoner op dit cluster. In 2020 ten opzichte van 2018 stijgen de nettolasten per inwoner met liefst 66% (tabel 2.2). Daar staat een stijging van het ijkpunt van het gemeentefonds per inwoner van 'maar' 18% tegenover (tabel 2.1). Weliswaar in sterk mindere mate, maar voor de andere groepen gemeenten is dat beeld er ook. Bij de selectiegroep, de soortgenoten, de groottegroep en de gemeenten in Zeeland stijgen de nettolasten per inwoner over de periode 2018-2020 met gemiddeld circa 14%. Er is op dit cluster dan ook sprake van een trend van stijgende nettolasten voor zowel Vlissingen als voor de groepen van andere gemeenten. Zoals aangegeven stijgen de nettolasten van Vlissingen over de periode 2018-2020 fors meer dan die van de andere groepen gemeenten. Dit blijkt ook uit de vergelijking in kolom c van tabel 2.5. Vlissingen geeft in 2020 € 63 per inwoner meer boven het ijkpunt van het gemeentefonds uit dan de selectiegemeenten. In 2018 was dat nog € 8 per inwoner minder. In eerste instantie dient Vlissingen dan ook de maatregelen te nemen om zelf het tekort op dit cluster te verminderen. Gezien de landelijk stijgende trend van de uitgaven moet echter ook worden gezien door Vlissingen in hoeverre er landelijke of regionale (exogene) factoren zijn die ervoor zorgen dat het tekort stijgt en die ervoor zorgen dat

Vlissingen zelf minder invloed heeft op de hoogte van de lasten. In hoofdstuk 4 wordt hierop nader ingegaan.

2.3.3 Uitgavencluster Jeugd

Het uitgavencluster Jeugd is opgedeeld in de taakvelden 6.72 (Maatwerkdienstverlening 18-) en 6.82 (Geëscaleerde zorg 18-). Tot taakveld 6.72 behoren vormen van jeugdhulp die door de gemeente als individuele (niet vrij toegankelijke) voorziening worden aangemerkt. Tot taakveld 6.82 behoren maatregelen gericht op de opvang en het verbeteren van de veiligheid van kinderen en jeugdigen (jonger dan 18 jaar) met inbegrip van maatwerkdienstverleningsmaatregelen voor jeugdigen die in de desbetreffende opvangvoorzieningen verblijven.

In tabel 2.6 staan de verschillende vergelijkingen voor dit cluster.

Tabel 2.6 Vergelijkingen cluster Jeugd

Cluster Jeugd						
Jaar	a Nettolasten Vlissingen vergeleken met IJKpunt van het gemeentefonds per inwoner (x € 1)	b1 Nettolasten Vlissingen vergeleken met Gemiddelde nettolasten selectiegroep per inwoner (x € 1)	b2 Nettolasten Vlissingen vergeleken met Gemiddelde nettolasten soortgenoten per inwoner (x € 1)	b3 Nettolasten Vlissingen vergeleken met Gemiddelde nettolasten groottegroep per inwoner (x € 1)	b4 Nettolasten Vlissingen vergeleken met Gemiddelde nettolasten gemeenten in Zeeland per inwoner (x € 1)	c Verschil Vlissingen met uitkering GF vergeleken met Verschil selectiegroep met uitkering GF per inwoner (x € 1)
2018	47	44	64	-16	-7	14
2019	-12	24	64	-34	-26	5
2020	-50	-37	2	-120	-80	-38

-/- is hogere nettolasten voor Vlissingen

Nettolasten 2020 op basis van Iv3 initiele begroting 2020

Gemeentefonds 2020 op basis van septembercirculaire 2019 (betaalmaand februari 2020)

Cijfers 2018 en 2019 conform Inspectierapport 2019

Vergelijking a: Inclusief Beschermd wonen, Vrouwenopvang en Maatschappelijke opvang

Vergelijking b en c: Exclusief Beschermd wonen, Vrouwenopvang en Maatschappelijke opvang

In 2020 heeft Vlissingen op het cluster Jeugd bij de vergelijkingen met het gemeentefonds (a), de selectiegroep (b1), de groottegroep (b3), de gemeenten in Zeeland (b4) en het verschil selectiegroep met uitkering gemeentefonds (c) hogere nettolasten. Alleen bij de vergelijking met de soortgenoten (b2) heeft Vlissingen in 2020 nog iets lagere nettolasten. In 2020 verslechtert het beeld verder bij alle vergelijkingen.

Vlissingen geeft aan dat de verdere stijging met name wordt veroorzaakt door:

1. Het aantal jeugdigen in zorg neemt toe en ook de intensiteit van de ingezette zorg (duurder) neemt verder toe. Van het aantal jeugdigen onder de 18 in Vlissingen (8.209) ontvangen er 1.154 jeugdhulp (14%, gebaseerd op eigen gegevens 1e halfjaar 2019).
2. Gemeentelijke grip op de toegang tot jeugdhulp is lastig omdat ruim de helft van de instroom tot stand komt via de doorverwijzing van huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten (m.n. naar geestelijke gezondheidszorg en licht verstandelijk gehandicaptenzorg) of uitspraken van de kinderrechter over de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering.
3. In de verschillende deelsectoren van de jeugdhulp sprake van tariefstijging.

Ook bij de jeugdzorg dienen de lasten meer toe te groeien naar de baten en dit cluster is dan ook in zijn geheel onderwerp van onderzoek. In het inspectierapport 2019 zijn in paragraaf

4.4 en bijbehorende bijlagen de maatregelen beschreven die Vlissingen moet nemen om dit te realiseren. In hoofdstuk 4 van dit voorliggende inspectierapport wordt hier verder op ingegaan en een stand van zaken geschetst.

Op het cluster Jeugd is er een aanzienlijke stijging van de nettolasten per inwoner over de periode 2018-2020 van maar liefst 80% (tabel 2.2). Het ijkpunt van het gemeentefonds per inwoner stijgt voor Vlissingen met 26% echter aanzienlijk minder (tabel 2.1). Ook bij de andere groepen gemeenten is er over die periode een stijgende trend te zien. Echter met een gemiddelde stijging van de nettolasten per inwoner van ongeveer 36% is die stijging wel aanzienlijk minder dan bij Vlissingen. Ook blijkt dat Vlissingen vanaf 2020 meer € 38 per inwoner meer boven het ijkpunt van het gemeentefonds uitgeeft dan de selectiegemeenten. Hierbij speelt ook mee dat ook uit diverse onderzoeken en publicaties blijkt dat landelijk gezien de lasten van de jeugdzorg gestegen zijn en er daarnaast diverse ontwikkelingen zijn die van invloed kunnen zijn op de lasten bij de jeugdzorg ook van Vlissingen.

Om te beginnen ligt hier dus een taak van Vlissingen om via maatregelen de tekorten op het cluster Jeugd aanzienlijk te verminderen. Daarnaast zal echter gezien de landelijke trend van stijgende lasten bij de jeugdzorg ook moeten worden gezien door Vlissingen in hoeverre er landelijke of regionale (exogene) factoren zijn die ervoor zorgen dat het tekort stijgt en die ervoor zorgen dat Vlissingen zelf minder invloed heeft op de hoogte van de lasten. In hoofdstuk 4 wordt hierop nader ingegaan.

2.3.4 Uitgavencluster Maatschappelijke ondersteuning

Het uitgavencluster Maatschappelijke ondersteuning is opgebouwd uit de taakvelden 6.6 (Maatwerkvoorzieningen Wmo), 6.71 (Maatwerkdienstverlening 18+) en 6.81 (Geëscaleerde zorg 18+). Hiertoe behoren de materiële voorzieningen om zelfstandig te kunnen functioneren (Wmo) voor mensen met fysieke beperkingen die op basis van een beschikking verstrekt worden. Daarnaast is de dienstverlening aan individuele cliënten met een beperking (fysiek/psychisch) die zelfstandig wonen en die ondersteuning behoeven in de vorm van beschikbare uren op basis van een toekenningsbeschikking onderdeel van dit cluster. Tot slot valt alle opvang- en beschermd wonen voorzieningen met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in de betreffende opvangvoorzieningen verblijven onder het cluster Maatschappelijke ondersteuning.

Onderstaande tabel 2.7 geeft inzicht in de verschillende vergelijkingen voor het cluster Maatschappelijke ondersteuning.

Tabel 2.7 Vergelijkingen cluster Maatschappelijke ondersteuning

Cluster Maatschappelijke ondersteuning						
Jaar	a	b1	b2	b3	b4	c
	Nettolasten Vlissingen	Nettolasten Vlissingen	Nettolasten Vlissingen	Nettolasten Vlissingen	Nettolasten Vlissingen	Vershil Vlissingen met uitkering GF
	vergeleken met	vergeleken met	vergeleken met	vergeleken met	vergeleken met	vergeleken met
	Ijkpunt van het gemeentefonds	Gemiddelde nettolasten selectiegroep	Gemiddelde nettolasten soortgenoten	Gemiddelde nettolasten groottegroep	Gemiddelde nettolasten gemeenten in Zeeland	Vershil selectiegroep met uitkering GF
	per inwoner	per inwoner	per inwoner	per inwoner	per inwoner	per inwoner
	(x € 1)	(x € 1)	(x € 1)	(x € 1)	(x € 1)	(x € 1)
2018	92	-112	-52	-134	-109	-81
2019	115	-50	-35	-99	-78	-20
2020	112	-91	-69	-145	-128	-58

-/- is hogere nettolasten voor Vlissingen

Nettolasten 2020 op basis van Iv3 initiele begroting 2020

Gemeentefonds 2020 op basis van septembercirculaire 2019 (betaalmaand februari 2020)

Cijfers 2018 en 2019 conform Inspectierapport 2019

Vergelijking a: Inclusief Beschermd wonen, Vrouwenopvang en Maatschappelijke opvang

Vergelijking b en c: Exclusief Beschermd wonen, Vrouwenopvang en Maatschappelijke opvang

De tabel geeft een beeld van fors lagere nettolasten dan het ijkpunt van het gemeentefonds (a) en fors hogere nettolasten dan de gemiddelden van de groepen gemeenten (b1 t/m b4 en c). Na een verbetering in 2019 ten opzichte van 2018, verslechtert het beeld zich in 2020.

Weliswaar stijgen de nettolasten op dit cluster in 2020 ten opzichte van 2018 met ruim € 9,9 miljoen (tabel 2.1). Daar staat echter een stijging van het ijkpunt van het gemeentefonds van € 10,8 miljoen tegenover.

De redenen voor de stijging van de netto lasten zijn volgens Vlissingen:

1. Binnen het taakveld 6.71 (Wmo-dienstverlening) stijgen zowel de kosten voor Wmo begeleiding als huishoudelijke hulp. De toenames wordt veroorzaakt door een aantal ontwikkelingen zoals vergrijzing, overbelasting van mantelzorgers en de laagdrempeligheid voor huishoudelijke hulp vanwege het lage abonnementstarief. Anderzijds stromen er weinig cliënten uit doordat de toegang tot de Wet Langdurige Zorg (WLZ) strenger geworden is.
2. Binnen het taakveld 6.6 (Wmo-voorzieningen) nemen de kosten voor vervoersvoorzieningen toe. Zowel het aantal cliënten dat gebruik maakt van de vervoersvoorziening neemt toe alsmede de frequentie per cliënt. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door de verdere vergrijzing, anderzijds door meer bekendheid van deze Wmo-voorziening.

Ondanks het feit dat Vlissingen aanzienlijk minder uitgeeft dan het ijkpunt van het gemeentefonds, heeft Vlissingen wel fors meer nettolasten per inwoner dan de groepen gemeenten. Ook op dit cluster wordt dan ook onderzocht of er maatregelen kunnen worden genomen om de nettolasten te verminderen. Dit past ook binnen een van de uitgangspunten van het verlengde artikel 12-onderzoek, zoals beschreven in paragraaf 4.2 van het inspectierapport 2019, namelijk dat het sociaal domein en werk & inkomen in zijn geheel onderwerp van onderzoek zijn. De reden hiervoor is dat de middelen die de gemeente krijgt uit het gemeentefonds (dus ook voor het sociaal domein en werk & inkomen) ontschot en vrij besteedbaar zijn. Dat betekent dus dat ondanks dat deze middelen gelabeld zijn, de gemeente binnen de kaders van de wet zelf mag beslissen hoe ze deze middelen wil gebruiken. Met deze vrijheid is het mogelijk om één budget voor het sociaal domein te maken en financiële schotten weg te halen. Daarmee is het mogelijk integraal te werken en beleid en uitvoering te ontschotten. Daarom zijn de gemeentefondsclusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd

en Maatschappelijke ondersteuning in zijn geheel onderwerp van onderzoek. In hoofdstuk 4 van het voorliggende inspectierapport wordt ingegaan op de stand van zaken hiervan.

In de periode 2018-2020 stijgen de nettolasten per inwoner voor Vlissingen op dit cluster met 13% (tabel 2.2). Het gemeentefonds per inwoner stijgt met 16% echter meer (tabel 2.1). De gemiddelde stijging van de nettolasten per inwoner van de andere groepen gemeenten is 17%. De stijging van de nettolasten per inwoner voor Vlissingen is dus lager dan de stijging van het gemeentefonds en de andere groepen gemeenten. Wel is er een landelijke trend zichtbaar van stijging van de nettolasten. Daar staat echter een grotere stijging van het gemeentefonds tegenover. Op basis daarvan zou geconcludeerd kunnen worden dat de stijging van de nettolasten met name te maken heeft met extra taken en loon- en prijsbijstelling en er niet of nauwelijks sprake is van landelijke of regionale (exogene) factoren die de stijging van de nettolasten veroorzaken.

2.4 Conclusie

In dit hoofdstuk is inzichtelijk gemaakt welke afwijkingen er zijn tussen enerzijds de nettolasten van Vlissingen en anderzijds het niveau van het gemeentefonds en het niveau van een aantal groepen gemeenten bij de uitgavenclusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning en bijbehorende taakvelden. Dit is normaliter van belang om te bepalen of er terreinen zijn waar een vervolgonderzoek moet plaatsvinden om te bezien of bezuinigingen mogelijk zijn. In dit vanaf 2019 verlengde artikel 12-onderzoek zijn het sociaal domein en werk & inkomen echter in zijn geheel onderwerp van onderzoek, ook op de clusters (taakvelden) waar Vlissingen lagere nettolasten heeft dan de ijkpunten van het gemeentefonds en/of andere groepen van gemeenten. De analyse is de komende periode dan ook vooral van belang om te volgen of de in dit inspectierapport beschreven onderzoeken en maatregelen uiteindelijk leiden tot lagere afwijkingen.

Over het algemeen valt te zeggen dat het zonder extra maatregelen niet de goede kant uitgaat. In 2020 heeft er op drie van de vier clusters bij bijna alle vergelijkingen een verslechtering plaatsgevonden. Alleen bij het cluster Inkomen en participatie is er een kleine verbetering zichtbaar. Hoofdstuk 4 gaat in op de maatregelen die worden genomen om het tij te keren en de lasten van Vlissingen meer te laten toegroeien naar het niveau van de baten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen.

Naast de stijgende nettolasten per inwoner bij Vlissingen is er met name bij de clusters Samenkracht en burgerparticipatie en Jeugd ook bij de andere groepen gemeenten een stijgende trend te zien van de nettolasten per inwoner. En alhoewel om te beginnen er bij Vlissingen de taak ligt om via maatregelen de tekorten te verminderen, zal daarnaast bij deze clusters gezien de landelijke trend van stijgende lasten ook moeten worden bezien door Vlissingen in hoeverre er landelijke of regionale (exogene) factoren zijn die ervoor zorgen dat het tekort stijgt en die ervoor zorgen dat Vlissingen zelf minder invloed heeft op de hoogte van de lasten. In hoofdstuk 4 wordt hierop nader ingegaan.

Bij het cluster *Inkomen en participatie* heeft Vlissingen bij vijf van de zes vergelijkingen hogere nettolasten. Alleen bij de vergelijking met de soortgenoten (gemeenten met een zwakke sociale structuur en redelijke centrumfunctie) heeft Vlissingen lagere nettolasten. Wel nemen de verschillen iets af in 2020 ten opzichte van 2019.

Ook bij het cluster *Samenkracht en burgerparticipatie* is het beeld dat Vlissingen meer uitgeeft. Vlissingen heeft in 2020 bij alle zes vergelijkingen hogere nettolasten. In 2019 was dat nog bij vier van de zes vergelijkingen. In 2020 ten opzichte van 2019 zijn de verschillen bovendien bij alle vergelijkingen verslechterd.

In 2020 heeft Vlissingen op het cluster *Jeugd* bij de vergelijkingen met het gemeentefonds, de selectiegroep, de groottegroep, de gemeenten in Zeeland en het verschil selectiegroep

met uitkering gemeentefonds hogere nettolasten. Alleen bij de vergelijking met de soortgenoten heeft Vlissingen in 2020 nog iets lagere nettolasten. In 2020 verslechtert het beeld verder bij alle vergelijkingen.

Bij de vergelijkingen bij het cluster *Maatschappelijke ondersteuning* zijn er fors lagere nettolasten dan het ijkpunt van het gemeentefonds en fors hogere nettolasten dan de gemiddelden van de groepen gemeenten. Na een verbetering in 2019 ten opzichte van 2018, verslechtert het beeld zich in 2020.

3 Reserves

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de stand en het verloop van de algemene reserve en de bestemmingsreserve Centrumtaken. De overige reserves en de voorzieningen vallen niet onder de scope van dit verlengde artikel 12-onderzoek dat zich concentreert op het sociaal domein en werk & inkomen.

Paragraaf 3.2 gaat in op de algemene reserve en paragraaf 3.3 op de reserve Centrumtaken. De conclusies staan in paragraaf 3.4.

3.2 Algemene reserve

In tabel 3.1 staat een overzicht van het verloop van de algemene reserve voor de periode 2015 t/m 2020, op basis van jaarrekening. De algemene reserve is daarbij gesplitst in een deel dat betrekking heeft op de grondexploitatie, een deel dat betrekking heeft op het sociaal domein en werk & inkomen en een deel dat betrekking heeft op de 'normale' exploitatie (het restant).

Tabel 3.1 Verloop algemene reserve (bedragen x € 1.000)

Jaar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
AR 'normale' exploitatie	12.351	15.302	15.803	21.400	40.500	45.220
AR grondexploitatie	-45.342	-144.359	-173.424	-166.467	-140.934	-122.013
Te saneren AR a.g.v. grondexploitatie	-32.991	-129.057	-157.621	-145.067	-100.434	-76.793
AR sociaal domein en werk & inkomen	0	0	0	0	-11.078	-17.675
Te saneren AR a.g.v. SD en W&I	0	0	0	0	-11.078	-17.675
Totaal algemene reserve	-32.991	-129.057	-157.621	-145.067	-111.512	-94.468

2015 t/m 2020 o.b.v. jaarrekening

Het te saneren deel van de algemene reserve als gevolg van de tekorten bij de grondexploitatie is het saldo van de algemene reserve 'normale' exploitatie en de algemene reserve grondexploitatie³. Dit deel van de algemene reserve wordt gesaneerd via de uitgangspunten en bedragen zoals opgenomen in het inspectierapport 2017-2018 en de beschikking van de beheerders van het gemeentefonds van 19 december 2019. In het actualisatieonderzoek in 2023 wordt onderzocht of de inschattingen die zijn gedaan en de adviezen die zijn gegeven in het inspectierapport 2017-2018 realistisch zijn gebleken en er aanleiding is voor aanpassing van de artikel 12-uitkering en de passende bijdrage van Vlissingen aan de sanering van de negatieve algemene reserve grondexploitatie op basis van het inspectierapport 2017-2018 en de beschikking van de fondsbeheerders. Indien het jaarrekeningsaldo hoger is dan de voorgeschreven passende bijdrage van Vlissingen aan de sanering dan komt dit verschil ook ten goede aan dit deel van de algemene reserve.

De negatieve algemene reserve als gevolg van het tekort sociaal domein en werk & inkomen wordt gesaneerd via de beschikking van de beheerders van het gemeentefonds van 4 februari 2021 (zie ook bijlage 1.2), via de in dit inspectierapport voorgestelde aanvullende uitkering over 2020 en via de resultaatbestemming 2020.

³ In tegenstelling tot bij de bepaling van de aanvullende uitkering in het inspectierapport 2017-2018 is hier niet gecorrigeerd voor het niet meenemen opbrengsten na 10-jaars termijn.

De sanering van de negatieve algemene reserve wordt weergegeven in onderstaande tabel 3.2. Aangetekend dient te worden dat de aanvullende uitkering 2020 uit de beschikking van de fondsbeheerders van 19-12-2019 van € 7 miljoen reeds is verwerkt in de stand van de te saneren algemene reserve 2020.

Tabel 3.2 Sanering algemene reserve (bedragen x € 1.000)

Sanering algemene reserve	Grondexploitatie	'Normale' exploitatie	Sociaal domein en werk & inkomen	Totaal
Te saneren algemene reserve 2020 (zie tabel 3.1)*	-122.013	45.220	-17.675	-94.468
Resultaatbestemming 2020: aanvullende uitkering (beschikking fondsbeheerders 4-2-2021)			10.363	10.363
Resultaatbestemming 2020: restant jaarrekeningsaldo 2020	7.503	3.944	2.047	13.494
Stand algemene reserve na sanering 2020	-114.510	49.164	-5.265	-70.611
Anvullende uitkering (beschikking fondsbeheerders 19-12-2019)	7.000			7.000
Passende bijdrage Vlissingen (beschikking fondsbeheerders 19-12-2019)	1.690			1.690
Voorgestelde aanvullende uitkering inspectierapport 2020			5.265	5.265
Stand algemene reserve na sanering 2021	-105.820	49.164	0	-56.656

* Aanvullende uitkering beschikking fondsbeheerders 19-12-2019 m.b.t. 2020 van € 7 miljoen hierin reeds verwerkt

3.3 Reserve Centrumtaken

Verloop reserve Centrumtaken

De centrumgemeentemiddelen voor Zeeland voor de uitvoering van beschermd wonen (BW), maatschappelijke opvang (MO) en vrouwenopvang (VO) worden jaarlijks opgenomen in de gemeentelijke begroting en de begroting van het College Zorg en Welzijn (CZW) bureau. Eventuele overschotten of tekorten in een bepaald jaar maakten tot en met 2015 onderdeel uit van de jaarrekening van het CZW-bureau. Tot en met 2015 maakte het financiële resultaat dan ook geen onderdeel uit van het jaarrekeningresultaat van Vlissingen. Aangezien de gemeente Vlissingen financieel verantwoordelijk is en ook de risico's draagt bij overschrijding van de middelen, is het noodzakelijk om het jaarlijkse resultaat over de jaarrekening van de gemeente Vlissingen te laten lopen. Dit gebeurt vanaf 2016.

In tabel 3.4 staat een overzicht van het verloop van de bestemmingsreserve Centrumtaken.

Tabel 3.4 Verloop bestemmingsreserve Centrumtaken (bedragen x € 1.000)

Omschrijving (bedragen x 1000)	2017	2018	2019	2020	2021	Totaal
Stand per 1 januari	0	3.376	2.903	4.502	7.298	
1 Overschot op basis van Jaarrekening 2016 (via resultaatbestemming)	2.379					2.379
2 Beschermd wonen Zeeuwse gronden	-311					-311
3 Overschot op basis van Jaarrekening 2017	1.308					1.308
4 Tekort op basis van Jaarrekening 2018		-473				-473
5 Overschot op basis van Jaarrekening 2019			1.599			1.599
6 Overschot op basis van Jaarrekening 2020				2.796		2.796
7 Eerste begrotingswijziging 2021 CZW-bureau					-369	-369
8 Inkoop beschermd wonen					7.135	7.135
9 Walk-Inn en Doorstroomhuis					-212	-212
Totaal mutatie	3.376	-473	1.599	2.796	6.554	13.852
Stand per 31 december	3.376	2.903	4.502	7.298	13.852	

Toelichting bij de tabel:

1-5) Diverse posten

Deze posten zijn toegelicht in het inspectierapport 2019, paragraaf 3.4.

6) Overschot op basis van jaarrekening 2020

Het overschot op basis van Jaarrekening 2020 van per saldo € 2,8 miljoen betreft een voordelig effect op de PGB-bestedingen beschermd wonen, hogere eigen bijdragen beschermd wonen en niet bestede middelen beschermd wonen en vrouwenopvang. Daar tegen over staan nadelige effecten als gevolg van een claim van een zorgaanbieder beschermd wonen en verlaging vordering niet bestede middelen beschermd wonen en vrouwenopvang.

7) Eerste begrotingswijziging 2021 CZW-bureau

De voorgestelde subsidieprogramma's maatschappelijke opvang en vrouwenopvang zijn in 2021 hoger dan de bedragen in de programmabegroting 2021 van het CZW-bureau. Dit wordt met name veroorzaakt door indexering en om de door gemeenten en het Rijk gewenste doorontwikkeling van de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang te bewerkstelligen. Een deel van de extra lasten (€ 375.640) wordt gedekt via extra middelen in de septembercirculaire 2020 en decembercirculaire 2020, een andere deel (€ 368.570) via de reserve Centrumtaken.

8) Inkoop beschermd wonen

Omdat de financiële grenzen ten aanzien van de betaalbaarheid van beschermd wonen in Zeeland waren bereikt, zijn er een aantal onderzoeken geweest naar o.a. de cliëntaantallen en de kostprijs/tarieven. Uit deze onderzoeken bleek dat de tarieven naar beneden kunnen worden bijgesteld. Daarom zijn met ingang van 1-1-2020 nieuwe tarieven ingevoerd waardoor beschermd wonen in Zeeland € 39,4 miljoen kost. Het budgetplafond 2020 wordt daarmee ook € 39,4 miljoen (ter vergelijking: het budgetplafond voor 2019 stond op € 42,5 miljoen). Dit zet een rem op de ongebreidelde uitbreiding van beschermd wonen. Daarnaast wordt ook de productstructuur vereenvoudigd naar 'slechts' vier producten. Bovenop dit plafond wordt eenmalig een compensatiefonds gevuld met in totaal € 4 miljoen. Daarvan wordt de overgangstermijn voor 2020 en 2021 bekostigd voor de zorgaanbieders die er nu fors op achteruitgaan. Ook wordt een transformatiefonds ingesteld van ook in totaal € 4 miljoen, waaruit o.a. in 2021 en 2022 de transformatie naar tussenvoorzieningen bekostigd wordt conform de commissie Dannenberg, die er vanuit gaat dat cliënten zoveel als mogelijk in de wijken (gaan) wonen. Na toevoeging van de eigen bijdragen en aftrek van het PGB, kosten bedrijfsvoering en een aantal overige kosten ontstaat er hierdoor in 2020 een overschot beschermd wonen van € 5,044 miljoen. In onderstaande tabel wordt e.e.a. cijfermatig weergegeven. Aangetekend hierbij dient te worden dat dit beleidsterrein erg in ontwikkeling is (gedeeltelijke overgang naar de Wet langdurige zorg, doordecentralisatie, ontwikkeling objectieve verdeelmodellen en transitie Dannenberg), waarbij nu nog geen rekening kon worden gehouden met eventuele financiële consequenties daarvan in de tabel.

Tabel 3.5 Beschermd wonen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving (bedragen x 1.000)	2020	2021
Rijksbijdrage Beschermd Wonen*	50.089	38.677
PGB	-2.700	-400
Eigen bijdrage	2.300	700
Budgetplafond	-39.400	-17.000
Ophoging budgetplafond		-500
Overgangscienten januari-maart 2021		-4.800
Overgangscienten april-juni 2021		-4.800
Compensatiefonds	-3.100	-900
Transformatiefonds	-4	-2.009
Kosten bedrijfsvoering	-547	-598
Diverse kosten	-35	-35
Berichtenverkeer beschermd wonen	-60	-50
Onafhankelijke deskundige beschermd wonen		-100
Inhuur inkoop beschermd wonen	-4	
Niet inbare eigen bijdrage beschermd wonen	0	
Beroep op hardheidsclausule beschermd wonen	-18	
Landelijk actieprogramma Weer Thuis	-18	
Inhuur Significant	-21	-45
Beschermd wonen Zeeuwse Gronden	-139	
1e begrotingswijziging 2020 CZW-bureau	-550	
Programmabegroting 2021 CZW-bureau		-316
Contractbeheer beschermd wonen		-38
Tijdelijk verblijf client BW West-Brabant	-48	-22
Onderzoek uitvoering centrumtaken		-25
Accountantsonderzoek beschermd wonen		-14
Beleidsontwikkeling beschermd wonen (Nautus)		-81
Compensatie ZG 2019-2020	-700	
Regio-overstijgende casuïstiek		-500
Cliëntparticipatie beschermd wonen		-10
Overschot**	5.044	7.135

* Op basis van decembercirculaire 2020

** LET OP: In deze tabel is nog geen rekening gehouden met de financiële consequenties van de gedeeltelijke overgang naar de Wet langdurige zorg, de doordecentralisatie, de ontwikkeling van de objectieve verdeelmodellen en de transitie Dannenberg.

9) Walk-Inn en Doorstroomhuis

Het Walk-Inn en Doorstroomhuis is een bestaande regionale voorziening van het Leger des Heils waar dag- nacht en een tussenvorm van 24-uursopvang plaatsvindt. Na een verzoek van de gemeente Goes en de Oosterschelderegio is in de werkgroep Maatschappelijke opvang overeengekomen dat deze vanaf 2021 uit de centrummiddelen bekostigd zou moeten worden met een subsidie van € 212.487. Omdat de voorzieningen in Vlissingen (Walcheren) en Terneuzen (Zeeuws-Vlaanderen) ook gefinancierd worden vanuit de centrumgemeentemiddelen, is het logisch dat dat ook het geval is voor de voorziening in Goes (Oosterschelderegio). Daarnaast is financieren van het Walk-Inn en Doorstroomhuis vanuit de centrumgemeentemiddelen in lijn met de afspraken van 2020, toen de noodbedden in Goes werden overgeheveld. Toen is aangekondigd dat de ontwikkeling in Goes, waar tot een paar jaar geleden volledig een opvangvoorziening ontbrak, een verantwoordelijkheid is van de regio Zeeland.

Inzet reserve Centrumtaken

De inspecteur is van mening dat met ingang van 2020 voor de centrumgemeentemiddelen beschermd wonen (BW), vrouwenopvang (VO) en maatschappelijke opvang (MO) uit het gemeentefonds geldt dat deze door Vlissingen kunnen worden gebruikt voor tekorten op andere vlakken. De redenen zijn:

1. In de Financiële verhoudingswet wordt bepaald dat de middelen uit het gemeentefonds vrij besteedbaar zijn voor de gemeente. Dit geldt ook voor de middelen beschermd wonen (BW), vrouwenopvang (VO) en maatschappelijke opvang (MO). Formeel zijn de middelen MO, VO en BW dan ook van de centrumgemeente. De overschotten bij BW, MO en VO kunnen dan ook aan andere onderdelen van het sociaal domein worden uitgegeven door Vlissingen.
2. Op dit moment zijn er met de Zeeuwse gemeenten geen afspraken gemaakt over verevening. In geval van budgetoverschrijding zal op dat moment moeten blijken of de Zeeuwse gemeenten bereid zijn een deel van de last te dragen. Dat betekent naar het oordeel van de inspecteur dat de risico's bij een overschrijding in de regio momenteel geheel bij Vlissingen liggen als centrumgemeente. Dat betekent echter ook dat overschotten ten goede kunnen komen aan Vlissingen.

In de deelovereenkomst beschermd wonen voor de Zeeuwse regio wordt bepaald dat voor de vaststelling van de bekostiging in 2018 en 2019 als budgetplafond geldt het totaal van de uitkering die hiervoor jaarlijks door het Rijk aan de gemeente Vlissingen beschikbaar wordt gesteld (macrobudgettair kader). Dat betekent naar het oordeel van de inspecteur dat in 2019 nog niet gebruik kan worden gemaakt van de reserve Centrumtaken voor het opvangen van de tekorten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen als geheel. Voor 2020 en verder geldt deze overeenkomst echter niet meer.

Bij de bepaling van de hoogte van het bedrag dat uit de reserve Centrumtaken kan worden gebruikt voor de sanering van de tekorten sociaal domein en werk & inkomen is het volgende meegewogen:

1. Het spanningsveld tussen het juridisch eigendom van de bestemmingsreserve en de regio. De andere 12 Zeeuwse gemeenten zien de reserve Centrumtaken als gemeenschappelijk eigendom. Indien de gemeente Vlissingen eenzijdig besluit het geld in te zetten ten behoeve van haar eigen tekorten, dan kan dat de samenwerking met de overige gemeenten een forse knauw geven. Gezien de grote hoeveelheid samenwerkingsverbanden in het Zeeuwse zou dat tot ongewenste spanningen kunnen leiden. Dat neemt echter niet weg dat gezien de omvang van de reserve aan de ene kant en de omvang van de tekorten in Vlissingen aan de andere kant naar het oordeel van de inspecteur de regiogemeenten als blijk van solidariteit zouden kunnen instemmen met een tijdelijke inzet van een deel van de reserve voor de tekorten in Vlissingen. Daarnaast dient hierbij ook het belang van de collectiviteit der gemeenten via de aanvullende uitkering te worden meegewogen.
2. Het spanningsveld tussen de inzetbare bestemmingsreserve en onzekerheden en financiële risico's ten aanzien van (de toekomstige kosten van) het overheidsbeleid. Het gaat dan om de volgende risico's:
 - a. Naar verwachting in 2021 gaat een groot aantal cliënten beschermd wonen over naar de Wet langdurige zorg (Wlz). Landelijk gaat men uit van 1/3 deel van de cliënten. In Zeeland wordt uitgegaan van 'ruim de helft': $\pm 55\%$. Het risico bestaat dat de berekening van de uitname uit de integratie-uitkering Beschermd wonen ongunstig uitpakt voor Zeeland. Bij deze uitname wordt gerekend met de (hogere) tarieven uit 2019.
 - b. Naar verwachting in 2023, als de integratie-uitkering Beschermd wonen gedaald is, vindt de doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang plaats. Dat betekent dat de individuele gemeenten (ook) in financieel opzicht zelf verantwoordelijk worden en er niet meer gewerkt wordt met centrumgemeente. Er wordt (in tien jaar tijd) overgegaan naar een nieuw objectief verdeelmodel. Daarnaast is er een ingroeipad van 10 jaar waarin de regiogemeenten stapsgewijs meer verantwoordelijkheid krijgen. Het begint met het onderscheid dat de nieuwe

cliënten onder verantwoordelijkheid van de regiogemeenten gaan vallen en de bestaande cliënten blijven onder verantwoordelijkheid van de centrumgemeente. Het is nog onbekend hoe dit precies uitpakt voor Zeeland als regio en Vlissingen in het bijzonder. Zoals het er nu naar uitziet betekent dit dat het bedrag dat Vlissingen voor BW nu krijgt voor de heel Zeeland van circa € 38,7 miljoen in 2021 geleidelijk daalt naar een bedrag voor alleen Vlissingen van circa € 4,4 miljoen in 2032 (zie ook bijlage 4.3, opdracht 5.1).

- c. In 2023 wordt de herijking van het gemeentefonds voor het sociaal domein doorgevoerd. Ook hiervan zijn de gevolgen voor Zeeland als regio en de dertien lokale gemeenten nog onbekend.
- d. Transitie Dannenberg.

De omvang van deze risico's is nu nog niet met zekerheid vast te stellen, echter naar het oordeel van de inspecteur is de omvang van de reserve dusdanig dat een deel besteed kan worden voor de huidige tekorten en er dan nog voldoende resteert.

Of er daadwerkelijk een bedrag uit de reserve Centrumtaken gebruikt wordt voor de tekorten sociaal domein en werk & inkomen en zo ja welk bedrag, zal per jaar echter ook afhangen van de realisatie van de bezuinigingen en de ontwikkeling van het tekort.

Gezien de ontwikkeling van het tekort sociaal domein en werk & inkomen (zie hoofdstuk 5) wordt geadviseerd deze reserve van € 7,3 miljoen (stand 31 december 2020) voor 2020 (nog) niet in te zetten voor de sanering van de tekorten sociaal domein en werk & inkomen. Voor 2021 en verder zal deze afweging opnieuw dienen te worden gemaakt.

3.4 Conclusie

De sanering van de negatieve *algemene reserve* wordt weergegeven in tabel 3.2 in paragraaf 3.2. Hierbij geldt:

1. Het te saneren deel van de algemene reserve als gevolg van de tekorten bij de grondexploitatie is het saldo van de algemene reserve 'normale' exploitatie en de algemene reserve grondexploitatie. Dit deel van de algemene reserve wordt gesaneerd via de uitgangspunten en bedragen zoals opgenomen in het inspectierapport 2017-2018 en de beschikking van de beheerders van het gemeentefonds van 19 december 2019. In het actualisatieonderzoek in 2023 wordt onderzocht of de inschattingen die zijn gedaan en de adviezen die zijn gegeven in het inspectierapport 2017-2018 realistisch zijn gebleken en er aanleiding is voor aanpassing van de artikel 12-uitkering en de passende bijdrage van Vlissingen aan de sanering van de negatieve algemene reserve grondexploitatie op basis van het inspectierapport 2017-2018 en de beschikking van de fondsbeheerders. Indien het jaarrekeningsaldo hoger is dan de voorgeschreven passende bijdrage van Vlissingen aan de sanering dan komt dit verschil ook ten goede aan dit deel van de algemene reserve.
2. De negatieve algemene reserve als gevolg van het tekort sociaal domein en werk & inkomen wordt gesaneerd via de beschikking van de beheerders van het gemeentefonds van 4 februari 2021 (zie ook bijlage 1.2), via de in dit inspectierapport voorgestelde aanvullende uitkering over 2020 en via de resultaatbestemming 2020.

Met betrekking tot de bestemmingsreserve *Centrumtaken* is de inspecteur van mening dat met ingang van 2020 voor de centrumgemeentemiddelen beschermd wonen (BW), vrouwenopvang (VO) en maatschappelijke opvang (MO) uit het gemeentefonds geldt dat deze door Vlissingen kunnen worden gebruikt voor tekorten op andere vlakken. De redenen zijn:

1. In de Financiële verhoudingswet wordt bepaald dat de middelen uit het gemeentefonds vrij besteedbaar zijn voor de gemeente. Dit geldt ook voor de middelen beschermd wonen (BW), vrouwenopvang (VO) en maatschappelijke opvang (MO). Formeel zijn de middelen MO, VO en BW dan ook van de centrumgemeente. De overschotten bij BW,

MO en VO kunnen dan ook aan andere onderdelen van het sociaal domein worden uitgegeven door Vlissingen.

2. Op dit moment zijn er met de Zeeuwse gemeenten geen afspraken gemaakt over verevening. In geval van budgetoverschrijding zal op dat moment moeten blijken of de Zeeuwse gemeenten bereid zijn een deel van de last te dragen. Dat betekent naar het oordeel van de inspecteur dat de risico's bij een overschrijding in de regio momenteel geheel bij Vlissingen liggen als centrumgemeente. Dat betekent echter ook dat overschotten ten goede kunnen komen aan Vlissingen.

Of er daadwerkelijk een bedrag uit de reserve Centrumtaken gebruikt wordt voor de tekorten sociaal domein en werk & inkomen en zo ja welk bedrag, zal per jaar afhangen van de realisatie van de bezuinigingen en de ontwikkeling van het tekort op dit vlak en eventuele benodigde inzet van deze reserve voor onzekerheden en risico's de komende jaren, zoals de doordecentralisatie beschermd wonen, transitie Dannenberg en de gedeeltelijke overgang beschermd wonen naar de Wet langdurige zorg.

Gezien de ontwikkeling van het tekort sociaal domein en werk & inkomen (zie hoofdstuk 5) wordt geadviseerd deze reserve van € 7,3 miljoen (stand 31 december 2020) voor 2020 (nog) niet in te zetten voor de sanering van de tekorten sociaal domein en werk & inkomen. Voor 2021 en verder zal deze afweging opnieuw dienen te worden gemaakt.

4 Onderzoek en maatregelen

4.1 Inleiding

In het kader van het verlengde artikel 12-onderzoek dient Vlissingen onderzoek uit te voeren en maatregelen te nemen op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. Het belangrijkste doel hiervan is betere grip op de kostenontwikkeling en reduceren van de tekorten. Dit hoofdstuk wordt ingegaan op de onderzoeken en maatregelen op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. In paragraaf 4.2 worden de uitgangspunten van het artikel 12-onderzoek weergegeven. Vervolgens wordt in paragraaf 4.3 ingegaan op het Plan van aanpak en in paragraaf 4.4 op de maatregelen voor het saneren van de tekorten sociaal domein en werk & inkomen en de daaraan gekoppelde taakstellingen. De conclusies volgen in paragraaf 4.5.

4.2 Uitgangspunten artikel 12-onderzoek

In het verlengde artikel 12-onderzoek wordt tot en met 2022 alleen onderzoek gedaan naar het sociaal domein en werk & inkomen. In het inspectierapport 2019 paragraaf 4.2 is ingegaan op de uitgangspunten hierbij. Voor de volledigheid en zelfstandige leesbaarheid worden deze uitgangspunten hieronder nogmaals vermeld:

1. Het belangrijkste doel binnen artikel 12 is betere grip op de kostenontwikkeling en reduceren van de tekorten sociaal domein en werk & inkomen zodat Vlissingen meer toegroeit naar het niveau van de ontvangsten op dit vlak en weer op eigen benen kan staan.
2. Het sociaal domein en werk & inkomen zijn in zijn geheel onderwerp van onderzoek. De reden hiervoor is dat de middelen die de gemeente krijgt uit het gemeentefonds (dus ook voor het sociaal domein en werk & inkomen) onschot en vrij besteedbaar zijn. Dat betekent dus dat ondanks dat deze middelen gelabeld zijn, de gemeente binnen de kaders van de wet zelf mag beslissen hoe ze deze middelen wil gebruiken. Met deze vrijheid is het mogelijk om één budget voor het sociaal domein te maken en financiële schotten weg te halen. Daarmee is het mogelijk integraal te werken en beleid en uitvoering te ontschotten. Dat betekent dat de gemeentefondsclusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning in zijn geheel worden onderzocht.
3. Ook voor de centrumgemeentemiddelen beschermd wonen (BW), vrouwenopvang (VO) en maatschappelijke opvang (MO) uit het gemeentefonds geldt dat deze vrij besteedbaar zijn en dus kunnen worden gebruikt voor tekorten op andere vlakken.
4. Als er meer geld komt vanuit het Rijk (gemeentefonds) voor sociaal domein en werk & inkomen dan dient dit gebruikt te worden voor opvangen van bestaande tekorten. Vlissingen dient via O&O (onontkoombaar en onuitstelbaar) te onderbouwen als een deel betrekking heeft op loon-, prijs- of volumeontwikkelingen of gebruikt dient te worden voor nieuwe taken of intensiveringen van bestaande taken. Het per definitie een op een vertalen in ook hogere lasten of doorzetten naar samenwerkingsverbanden (gemeenschappelijke regelingen) is niet meer passend in de huidige situatie van Vlissingen en niet mogelijk binnen artikel 12.
5. Alle intensiveringen, lastenstijgingen en nieuw beleid op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen (zoals opgenomen in begrotingen, jaarrekeningen, bestuursrapportages, begrotingswijzigingen en kadernota's) moeten via O&O (Onvermijdelijk en Onuitstelbaar) beoordeeld worden. Vlissingen dient deze posten te onderbouwen, waarna deze door de provincie en de inspecteur beoordeeld en

eventueel geaccordeerd worden. Uitgangspunt hierbij is dat de Rijksmiddelen toereikend moeten zijn voor de uitvoering van deze taken. Daarbij geldt dat zolang er (nog) geen O&O-akkoord ligt er ook daadwerkelijk geen uitgaven mogen worden gedaan op deze vlakken.

6. Naast de onderzoeken en maatregelen van Vlissingen zelf worden er ook landelijk een aantal onderzoeken en evaluaties uitgevoerd op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. De uitkomsten hiervan kunnen vanzelfsprekend van invloed zijn op Vlissingen en dienen dan ook te worden meegenomen in dit artikel 12-onderzoek. Van belang hierbij is ook te bezien in hoeverre bepaalde landelijke wet- en regelgeving en jurisprudentie effect hebben op de mate van invloed (grip) van Vlissingen op de beheersing van de lasten en de sturingsmogelijkheden van de gemeente zelf. Van belang is dus dat dit artikel 12-onderzoek inzicht geeft in wat aan de ene kant specifiek lokale vraagstukken zijn die Vlissingen al dan niet binnen de samenwerkingsverbanden moet oplossen en aan de andere kant wat landelijke problematiek is dat alleen landelijk kan worden opgelost.
7. Zoals aangegeven is het sociaal domein en werk & inkomen in zijn geheel onderwerp van onderzoek. Dat betekent ook dat de uit te voeren taken binnen dit beleidsterrein zo breed als mogelijk worden onderzocht en dat daarbij ook ingegaan moet worden op:
 - a) Inkoop (inclusief bekostigingssystematiek, opdrachtgeverschap en aanbesteding).
 - b) Toegang.
 - c) Beleid, visie, ambitie en doelstellingen van de gemeente.
 - d) Governance en aansturing en bijsturing door de gemeente (inclusief bij de samenwerkingsverbanden).
 - e) Gebruik data, aanwezige kennis en inzicht m.b.t. sociaal domein.
 - f) Uitvoering.
 - g) Uitstroom.
8. Aangezien het uitgangspunt is dat Vlissingen, behoudens het sociaal domein en werk & inkomen, weer financieel op eigen benen staat en eigen risicodragers is, wordt de ontwikkeling van het totale begrotingssaldo inclusief de passende bijdrage van Vlissingen aan de sanering van de negatieve algemene reserve 'slechts' op hoofdlijnen gevolgd. Dit met name omdat het van belang is om te bezien in hoeverre Vlissingen zelf kan bijdragen aan de tekorten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. Er wordt hier echter geen onderzoek meer naar uitgevoerd. De afgelopen periode 2015-2018 is hier immers reeds uitgebreid naar gekeken.
9. Vlissingen maakt op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen deel uit van een aantal samenwerkingsverbanden. Bij jeugd (provinciaal inkoopbureau), bij Wmo (bijvoorbeeld uitbesteding via het CZW-bureau en deelname GR GGD) en bij werk (deelname GR Orionis), is sprake van verplichtingen die voortvloeien uit (juridisch vastgelegde) afspraken en die een claim leggen op (een deel van) de middelen. Dit betekent echter niet dat er hierdoor geen veranderingen te realiseren zijn. Ook hierbij dient te worden bezien of het op het vlak van organisatie, aansturing en kosten anders kan en of de afspraken die zijn gemaakt binnen de bestaande samenwerkingsverbanden aangepast kunnen worden. Vlissingen is hiervoor zelf aan zet.

4.3 Plan van aanpak

In het inspectierapport 2019 (paragraaf 4.2) is de aanpak weergegeven van de gemeente Vlissingen om de tekorten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen te saneren. Deze aanpak bevatte drie sporen, die vanzelfsprekend niet los van elkaar kunnen worden gezien: 1) hefbomen voor verbetering, 2) opdrachten Plan van aanpak en 3) de Ontwikkelagenda.

Het Plan van aanpak artikel 12 sociaal domein en werk & inkomen (verder PvA) is het overkoepelende document. Het PvA geeft een overzicht en de stand van zaken van de aanpak van de problematiek en de aanpak van de tekorten sociaal domein en werk & inkomen. Dit gebeurt aan de hand van concrete opdrachten van de artikel 12-inspecteur aan de gemeente Vlissingen, waarin bovengenoemde sporen samenkomen. Het doel is dat de opdrachten leiden tot concrete maatregelen en bezuinigingen. De opdrachten zijn breed en behelzen het gehele sociaal domein en werk & inkomen. De opdrachten worden onderstaand kort beschreven. Aangetekend dient te worden dat ten opzichte van het inspectierapport 2019 opdracht 7 is vervallen, omdat alle onderzoeken vallen onder de opdrachten 1 t/m 6. Daarnaast hebben sommige opdrachten een andere naam en invulling gekregen.

Opdracht 1: Onderbouwing via Onvermijdelijk en Onuitstelbaar (O&O) van alle intensiveringen vanaf 2019 op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen
Alle intensiveringen, lastenstijgingen en nieuw beleid (ten opzichte van het niveau 2018) op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen (zoals opgenomen in begrotingen, bestuursrapportages, begrotingswijzigingen en kadernota's) moeten via O&O (Onvermijdelijk en Onuitstelbaar) beoordeeld worden. Vlissingen dient deze posten te onderbouwen, waarna deze door de provincie en de inspecteur beoordeeld en eventueel geaccordeerd worden. Uitgangspunt hierbij is dat de Rijksmiddelen toereikend moeten zijn voor de uitvoering van deze taken. Daarbij geldt dat zolang er (nog) geen O&O-akkoord ligt er ook daadwerkelijk geen uitgaven mogen worden gedaan op deze vlakken. Op dit onderdeel als alsmede welke consequenties dat heeft voor de begrotingssaldi wordt dieper ingegaan in hoofdstuk 5 van het voorliggende inspectierapport.

Opdracht 2: Nettolasten vergeleken (clusteranalyse clusters gemeentefonds)
Voor de clusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning wordt een clusteranalyse uitgevoerd. Het doel is niet zo zeer om te bepalen op welke terreinen onderzoek moet plaatsvinden. Dat is namelijk het sociaal domein en werk & in komen als geheel. Het doel is met name om te bezien of de nettolasten van Vlissingen toegroeien naar het niveau van het gemeentefonds en andere groepen gemeenten. Deze opdracht wordt gepresenteerd in hoofdstuk 2 van dit inspectierapport.

Opdracht 3: Onderzoek effectiviteit en efficiency

Deze opdracht bestaat uit vier delen, die niet los van elkaar kunnen worden gezien:

- a. Onderzoek naar effectiviteit en efficiency op het vlak werk & inkomen. Bezien of er mogelijkheden zijn om verbeteringen aan te brengen zodat de lasten structureel kunnen dalen.
- b. Onderzoek naar effectiviteit en efficiency op het vlak sociaal domein. Bezien of er mogelijkheden zijn om verbeteringen aan te brengen zodat de lasten bij jeugd en Wmo structureel kunnen dalen.
- c. Vergelijkingsonderzoek op basis van (norm-)indicatoren in het sociaal domein en werk & inkomen (landelijk, regionaal, lokaal).
- d. Vergelijkingsonderzoek op basis van 'best-practices'.

Deze opdracht is nader uitgewerkt in de opdrachten 3.1 t/m 3.13. Deze worden beschreven in bijlage 4.1.

Opdracht 4: Mate van invloed van Vlissingen

Onderzoek naar de mate van invloed van Vlissingen op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen. Hieronder valt o.a. in hoeverre bepaalde (exogene) factoren effect hebben op de mate van invloed van Vlissingen op de beheersing van de lasten. Ook zijn hierbij de Zeeuwse samenwerkingsverbanden van belang. De belangen van de samenwerkingsverbanden zijn immers niet 'vanzelf' gelijk aan die van de gemeente Vlissingen. Daarnaast wordt hier bezien in hoeverre de herijking van de verdeelmodellen sociaal domein in het gemeentefonds invloed heeft. De manier waarop de Rijksmiddelen worden verdeeld over de gemeenten is van groot belang. Op het ogenblik vindt er breed

kwantitatief onderzoek van het gemeentefonds plaats met als doel te komen tot volledige en integrale herijking van de verdeling van het gemeentefonds, zodat de bekostigingssystematiek beter rekening houdt met regionale verschillen. De uitkomsten kunnen consequenties hebben voor Vlissingen.

De vragen die bij deze opdracht beantwoord moeten worden hebben o.a. betrekking op aspecten uit de bedrijfsvoering en/of de wijze waarop de gemeente invulling kan geven aan haar rol als regisseur en opdrachtgever in het sociaal domein. Deze vragen nodigen uit tot het maken van een aantal richtinggevende keuzes in de wijze waarop Vlissingen in de komende jaren samen met de uitvoeringsorganisaties de uitdagingen in het sociaal domein op wil pakken. Deze keuzes bieden dan de aansturingskaders voor de realisatie van de ambities, waarbij voorop blijft staan het uitgangspunt dat Vlissingen betere grip krijgt op de kostenontwikkeling en meer wordt toegegroeid naar het niveau van de ontvangsten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. Deze opdracht is nader uitgewerkt in de opdrachten 4.1 en 4.2. Deze worden beschreven in bijlage 4.2.

Opdracht 5: Regiomiddelen sociaal domein

Vlissingen is centrumgemeente voor de regio Zeeland met betrekking tot beschermd wonen (BW), maatschappelijke opvang (MO) en vrouwenopvang (VO). In kaart moet gebracht worden wat de consequenties zijn voor Vlissingen van het nieuwe verdeelmodel m.b.t. de regiomiddelen en de doordecentralisatie van beschermd wonen. Daarnaast dient te worden gezien welke knoppen Vlissingen heeft om de stijging in aanbod van met name beschermd wonen te kunnen kanaliseren. Deze opdracht is nader uitgewerkt in de opdracht 5.1. Deze wordt beschreven in bijlage 4.3.

Opdracht 6: Ondersteuning Vlissingen

De gemeente heeft reeds gebruikt gemaakt van de Visitatiecommissie sociaal domein van de VNG. Zie hiervoor inspectierapport 2019, paragraaf 4.3. Daarnaast dient geïnterviewd te worden of er nog trajecten zijn waarin gemeenten ondersteuning kunnen krijgen op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. Waar wenselijk en nuttig moet de gemeente gebruik maken van deze mogelijkheden. Deze opdracht wordt nader uitgewerkt in opdracht 6.1 (bijlage 4.4).

Opdrachten en maatregelen/ontwikkelingen

Op basis van deze opdrachten zijn er in 2020 en 2021 een aantal maatregelen geformuleerd en (landelijke) ontwikkelingen in kaart gebracht. Deze maatregelen en ontwikkelingen worden in paragraaf 4.4 behandeld. In onderstaande tabel 4.1 worden de verschillende opdrachten en bijbehorende maatregelen en ontwikkelingen weergegeven.

Tabel 4.1 Opgaven Plan van aanpak artikel 12

Onderzoeksopdrachten Plan van aanpak artikel 12	Vindplaats inspectierapport	Maatregel/ontwikkeling
1) Onderbouwing via Onvermijdelijk en Onuitstelbaar (O&O)	Hoofdstuk 5	nvt
2) Clusteranalyse clusters gemeentefonds	Hoofdstuk 2	nvt
3) Onderzoek effectiviteit en efficiency		
Opdracht 3.1 Onderzoek Werk & Inkomen (Orionis)	Paragraaf 4.4, bijlage 4.1	3. Herijking uitvoering participatiewet en invulling adviezen Orionis
Opdracht 3.2 Onderzoek Jeugd	Paragraaf 4.4, bijlage 4.1	13. Maatregelen jeugdzorg
Opdracht 3.3 Onderzoek Wmo & Welzijn	Paragraaf 4.4, bijlage 4.1	1. Ombouw ondersteuningsinfrastructuur en invulling gemeentelijke beleidsregie 5. Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: dagbesteding 6. Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: ambulantisering
Opdracht 3.4 Zeeuwse samenwerking sociaal domein (ZSSD)	Paragraaf 4.4, bijlage 4.1	11. Financiële impact (exogene) factoren 15. Vergroten grip en sturing samenwerkingsverbanden
Opdracht 3.5 Ontwikkelagenda sociaal domein	Bijlage 4.1	nvt
Opdracht 3.6 Lokale toegang Wmo en Jeugd	Paragraaf 4.4, bijlage 4.1	2. Inrichten integrale toegang
Opdracht 3.7 Doelgroepenvervoer	Paragraaf 4.4, bijlage 4.1	14. Maatregelen doelgroepenvervoer
Opdracht 3.8 Gecertificeerde Instellingen	Paragraaf 4.4, bijlage 4.1	13. Maatregelen jeugdzorg
Opdracht 3.9 Verbeterplan hulpinstanties Zeeland	Bijlage 4.1	nvt
Opdracht 3.10 Aanvullende acties & maatregelen en bezuinigingen	Paragraaf 4.4, bijlage 4.1	4. Aanvullende maatregelen 2020 7. Aanvullende bezuinigingen vanaf 2021 8. Instellen budgetplafonds 10. Verbreden artikel 12-onderzoek en -reikwijdte 16. Overige bezuinigingen
Opdracht 3.11 Vergelijkingsonderzoek algemeen (Benchmarks)	Bijlage 4.1	nvt
Opdracht 3.12 Vergelijkingsonderzoek gemeenten (Best Practices)	Bijlage 4.1	nvt
Opdracht 3.13 Informatiebeleid in het sociaal domein	Bijlage 4.1	nvt
4) Mate van invloed van Vlissingen		
Opdracht 4.1 Mate van invloed van Vlissingen (en exogene factoren)	Paragraaf 4.4, bijlage 4.2	9. Financiële impact landelijke ontwikkelingen sociaal domein 11. Financiële impact (exogene) factoren
Opdracht 4.2 Herijking verdeelmodellen sociaal domein	Paragraaf 4.4, bijlage 4.2	9. Financiële impact landelijke ontwikkelingen sociaal domein
5) Regiomiddelen sociaal domein		
Opdracht 5.1 Regiomiddelen (BW, VO en MO)	Paragraaf 3.3, bijlage 4.3	12. Inkoop beschermd wonen en inzet reserve centrumtaken
6) Ondersteuning Vlissingen		
Opdracht 6.1 Ondersteuning Vlissingen	Bijlage 4.4	nvt

4.4 Sanering tekorten

Op basis van het Plan van aanpak zijn in 2020 en 2021 een aantal concrete maatregelen uitgewerkt. Hieraan zijn voor zover nu mogelijk concrete taakstellingen gekoppeld om de tekorten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen te saneren. Op basis van de ontwikkeling van het tekort sociaal domein en werk & inkomen zal worden gezien of ook nog extra taakstellingen nodig zijn. Ook is in kaart gebracht welke (landelijke) ontwikkelingen er zijn op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen.

Deze maatregelen en ontwikkelingen zijn:

1. Ombouw ondersteuningsinfrastructuur en invulling gemeentelijke beleidsregie.
2. Inrichten integrale toegang.
3. Herijking uitvoering Participatiewet en invulling adviezen Orionis.
4. Aanvullende maatregelen 2020.
5. Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: dagbesteding.
6. Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: ambulantisering.
7. Aanvullende bezuinigingen vanaf 2021.

8. Instellen budgetplafonds.
9. Financiële impact landelijke ontwikkelingen sociaal domein.
10. Verbreden artikel 12-onderzoek en -reikwijdte.
11. Financiële impact (exogene) factoren.
12. Inkoop beschermd wonen en inzet reserve Centrumtaken.
13. Maatregelen jeugdzorg.
14. Maatregelen doelgroepenvervoer.
15. Vergroten grip en sturing samenwerkingsverbanden.
16. Overige bezuinigingen.

1) Ombouw ondersteuningsinfrastructuur en invulling gemeentelijke beleidsregie

De maatregelen met betrekking tot de ombouw van de ondersteuningsinfrastructuur en invulling gemeentelijke beleidsregie zijn vooral gebaseerd op de uitkomsten van het in het kader van het Plan van aanpak uitgevoerde best practice onderzoek. De verschillende veranderelementen in de voorstellen hebben zich in de landelijke praktijk bewezen. Enkele voorbeelden zijn het werken met een zeer beperkt aantal leveranciers, integrale buurtteams die generalistische ondersteuning in de woonomgeving bieden, de inzet van budgetplafonds en populatiebekostiging.

Om doelmatiger en doeltreffender te kunnen werken en het aantal individuele maatwerkvoorzieningen terug te dringen, wordt de ondersteuning naar de inwoners in de eigen woonomgeving toegebracht. Afgestemd op de samenstelling van de wijk en buurt, is een team van medewerkers verantwoordelijk voor het oppakken van alle ondersteuningsvragen. In de huidige situatie is er een versnipperd voorliggend veld in de gemeente Vlissingen. Het aanbod van voorliggende voorzieningen is groot, er is veel overlap in het aanbod en is het onsamenvattend georganiseerd. Overzicht en grip ontbreken. De gedachte bestaat "dat de hoge consumptie in achterstandswijken mede komt door inadequaat handelen van professionals, omdat zij zich alleen richten op de problemen die binnen het eigen domein vallen". Er wordt daarom een ondersteuningsnetwerk (buurtteams) gebouwd naar analogie van de best practices in het land en daarvoor wordt gebruik gemaakt van een deel van de bestaande kennis en expertise die al beschikbaar is in Vlissingen. De uitgangspunten voor de nieuwe aanpak zijn:

- Één aanbieder (nieuwe organisatie).
- Één zak met geld (lump-sum/budgetplafond).
- Positionering buurtteams (generalistische basishulp) o.b.v. de specifieke problematiek in de wijk/buurt.
- Specialismen ondersteunen de buurtteams in de wijk/buurt.
- Reflecteren, leren en onderling uitwisselen (o.b.v. casuïstiek)

Het doel is: efficiënter en effectiever organiseren van preventie, participatie en vroegsignalering in de vertrouwde woonomgeving van onze inwoners en daarmee instroom in individuele maatwerkvoorzieningen (vanuit de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet) voorkomen. Het resultaat is: Generalistische basishulp is beschikbaar in de wijken/buurt, afgestemd op de samenstelling en de ondersteuningsvragen van de inwoners. Dit wordt stapsgewijs in 2021-2022 ingevoerd. In tabel 4.2 wordt weergegeven welke taakstelling hieraan gekoppeld is. Hierbij is het uitgangspunt dat via deze maatregel en via de onder punt 2 beschreven maatregel een percentage van de in 2021 begrote uitgaven op het vlak van Wmo en jeugd wordt bezuinigd. In 2021 is dat 5%, in 2022 is dat 10% en vanaf 2023 is dat 15%.

2) Inrichten integrale toegang

Ook deze maatregel vloeit voort uit het best practice onderzoek uit het Plan van aanpak. Daaruit blijkt dat de gemeente zoveel als mogelijk de indicatiestelling en het verstrekken

van beschikkingen in eigen hand moet houden om werkelijk control te verkrijgen op de uitgaven. Dat vraagt om het bijeenbrengen van expertises in de integrale toegang.

Het doel is daarom te komen tot een betaalbare, toekomstbestendige en zo optimaal mogelijk functionerende uitvoering en organisatie van de toegang in de gemeente Vlissingen, mede in relatie tot het integrale sociaal domein. Om dit te bereiken is een integrale gemeentelijke toegang gerealiseerd waar de uitvoering is belegd van de Wmo, Jeugdwet, (een deel van de) Participatiewet, de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, bijzondere bijstand, nieuwe Wet inburgering, openbare geestelijke gezondheidszorg (meldpunt), Wet gedwongen geestelijke gezondheidszorg (meldpunt), beschermd wonen en problematiek van verwarde personen (procesregie).

De integrale gemeentelijke toegang voert de regie op complexe en meervoudige hulpvragen en verleend de toegang tot individuele maatwerkvoorzieningen en controleert deze. Toegangsmedewerkers maken deel uit van en/of werken samen met de buurt/wijkteams met een specifieke taak en mandaat om toe en af te wijzen van individuele maatwerkvoorzieningen (Poortwachtersfunctie). De integrale toegang heeft een regieteam dat een specifieke taak heeft bij domein overstijgende casussen waar risicofactoren en veiligheidsaspecten spelen. Dit team bestaat uit casus- en procesregisseurs, gespreksleiders, gedragswetenschappers en juridische specialisten. Het regieteam werkt samen met veiligheidshuis, gecertificeerde instellingen, reclassering, forensische zorg en OM/kinderrechters. Het doel hiervan is een kostenbesparing, zicht op de caseload, grip op uitgaven van individuele voorzieningen en een wettelijk vangnet alleen voor degenen waar het echt niet anders kan.

Daarnaast worden de huidige verordeningen en beleidsregels aangepast met als doel gezamenlijke integrale juridische kaders voor de integrale Toegang. Uitgangspunt is het algemene deel van de verordening die nu gaat gelden voor Wmo en jeugd in 2021. De gemeente zal meer regels, taxatie-instrumenten en beoordelingscriteria moeten vaststellen en vastleggen in de beleidsregels (per product). Dit om de toegang en de inwoner meer houvast te geven bij de brede uitvraag, voor het beoordelen van de noodzaak en ten behoeve van het vaststellen van een eigen aandeel (wederkerigheid, indiceren).

Bovendien zal ook moeten worden gezien in hoeverre de invloed en grip kan worden vergroot op die plekken waar de toegang tot de zorg ergens anders plaatsvindt en dus niet in eigen beheer kan worden genomen. Bijvoorbeeld via inzet praktijkondersteuners bij huisartsen.

In tabel 4.2 wordt weergegeven welke taakstelling hieraan gekoppeld is. Hierbij is het uitgangspunt dat via deze maatregel en via de onder punt 1 beschreven maatregel een percentage van de in 2021 begrote uitgaven op het vlak van Wmo en jeugd wordt bezuinigd. In 2021 is dat 5%, in 2022 is dat 10% en vanaf 2023 is dat 15%.

Tabel 4.2 Taakstelling maatregelen 1 en 2: ombouw ondersteuningsinfrastructuur en invulling gemeentelijke beleidsregie & inrichten lokale toegang (bedragen x € 1.000)

Onderdeel	2020	2021	2022	2023	2024
Wmo *		835	1.700	2.500	2.500
Jeugd**		790	1.600	2.400	2.400
Totaal	0	1.625	3.300	4.900	4.900

* Percentage (2021: 5%, 2022: 10% en 2023-2024: 15%) van begrote uitgaven 2021 van € 16,7 miljoen

** Percentage (2021: 5%, 2022: 10% en 2023-2024: 15%) van begrote uitgaven 2021 van € 15,8 miljoen

3) Herijking uitvoering Participatiewet en invulling adviezen Orionis

Orionis Walcheren voert voor de gemeente Vlissingen, Middelburg en Veere taken uit met betrekking tot de Participatiewet, de schuldhelpverlening en het minimabeleid. Al geruime tijd is er bij Orionis Walcheren een structureel tekort. Gelet op deze tekorten is besloten tot het instellen van een onderzoek naar Orionis Walcheren. Ook de gemeenten Middelburg en Veere hebben zich bij het onderzoek aangesloten. In overleg met de artikel 12-inspecteur en de gemeenten zijn een aantal onderzoeksvragen geformuleerd die zijn opgenomen in het Plan van aanpak artikel 12. Het gehele onderzoeksproces met betrekking tot Orionis is gestart met een quick scan welke is uitgevoerd door onderzoeksbureau Adlasz. Het door Adlasz uitgebrachte onderzoeksrapport biedt veel aanknopingspunten voor de gemeenten om concreet mee aan de slag te gaan. De potentiële efficiencywinsten zijn substantieel te noemen. In bijlage 4.2 van het inspectierapport 2019 worden de belangrijkste uitkomsten van de quick scan Orionis beschreven.

Mede op basis van de inzichten en verbeteradviezen uit de quick scan en research naar best practices, worden op het vlak van werk & inkomen een aantal maatregelen geïmplementeerd. Deze maatregelen zijn een uitwerking van de 10 acties zoals genoemd in bijlage 4.2 van het inspectierapport 2019. Vanwege de integraliteit van het sociaal domein en werk & inkomen hebben deze maatregelen sterke raakvlakken met de maatregelen zoals beschreven onder de punten 1 en 2. De maatregelen zijn:

- a) Beleidsregie. De gemeente Vlissingen (en de andere deelnemende gemeenten) haalt de beleidsregie t.a.v. de Participatiewet, schuldhelpverlening en minimaregelingen actief terug naar de eigen gemeente. Het bepalen van de doelen, resultaten, (financiële) middelen en voorwaarden, met de bijbehorende sturing en informatie, behoort toe aan de gemeente.
- b) Integrale toegang. Ook op het vlak van werk & inkomen wordt een onafhankelijke, integrale toegang sociaal domein in de gemeentelijke organisatie ingericht, waarin ook de (toegangs-)taken tot werk/re-integratie, (bijstands-)uitkeringen, schuldhelpverlening, minimaregelingen en activiteiten gericht op maatschappelijke dienstverlening worden belegd. (Zie ook maatregel 2, integrale toegang.) Zo kan een inwoner met al zijn ondersteuningsvragen in het sociaal domein en werk & inkomen terecht bij één toegangsorganisatie.
- c) SW-infrastructuur. Om het rendement te verbeteren en de loonwaarde te verhogen wordt het bedrijfsconcept van het Werkleerbedrijf aangepast en de SW-infrastructuur versneld afgebouwd via transformatie van een productiegerichte omgeving naar een omgeving gericht op zoveel als mogelijk uitstroom/detacheren van de SW- en PW-doelgroep. Onrendabele werksoorten worden gestopt of afgestoten.
- d) Re-integratiebudget. Door een gerichte sturing op en monitoring van (lokale) doelstellingen en inzet van middelen en instrumenten (o.b.v. werkladder) wordt het re-integratiebudget gericht en adequaat ingezet.

In de quick scan van Adlasz wordt onder andere geconstateerd dat de volgende bezuinigingen voor Orionis mogelijk zijn:

- Bij Orionis Walcheren een gemiddelde loonwaarde geconstateerd van slechts 12% bij het SW-bedrijf (% van het wettelijk minimumloon). Door voor de korte/middellange termijn op de bestaande infrastructuur toe te groeien naar het branchegemiddelde van een gemiddelde loonwaarde van 26% kan een structurele besparing worden gerealiseerd van circa € 2 miljoen. Volgens het onderzoeksbureau is dit streven een eerste stap naar een toekomstbestendige situatie. De doelstelling zou daarvoor gesteld moeten worden op het realiseren van een loonwaarde van gemiddeld 50%, hetgeen op de wat langere termijn een structurele efficiencyverbetering oplevert van circa € 5 miljoen.
- Er is nog geen sprake van een integrale benadering van de doelgroep van de Participatiewet. Door de doelgroep in de Participatiewet integraal te benaderen en meer te sturen op het realiseren van loonwaarde zijn nog verdere besparingen mogelijk. Enerzijds door ervoor te zorgen dat de direct bemiddelbare doelgroep op eigen kracht en tenminste binnen een jaar de uitkering weer verlaat en anderzijds door te sturen op

het realiseren van loonwaarde bij de overige doelgroepen via het instrument loonkostensubsidie. Met een potentiële besparing van circa € 1 miljoen structureel.

- Via rendementsverbetering op de bestaande werksoorten zou nog eens circa € 2 miljoen haalbaar moeten zijn.

In totaal dus een bezuiniging van € 8 miljoen voor Orionis als geheel. Via een verdiepend onderzoek (opdracht 3.1, bijlage 4.1) moeten op basis van de conclusies en aanbevelingen uit de quick scan van Adlasz concrete maatregelen worden geformuleerd zodat de bovenstaande bezuinigingen zo veel als mogelijk maximaal worden gerealiseerd. Op basis hiervan en vooruitlopend op het verdiepend onderzoek wordt echter met betrekking tot Orionis een te realiseren structurele taakstelling ingeboekt als aandeel van Vlissingen in de mogelijke bezuinigingen bij Orionis. Hierbij is rekening gehouden met de reeds gerealiseerde voordelen in de jaarrekening 2020 Orionis en eerste begrotingswijziging 2021 Orionis, inclusief meerjarenraming 2022-2024 (zie tabel 5.4, paragraaf 5.4). In onderstaande tabel 4.3 wordt dit weergegeven.

Tabel 4.3 Taakstelling maatregel 3: Herijking uitvoering Participatiewet en invulling adviezen Orionis (bedragen x € 1.000)

Onderdeel	2020	2021	2022	2023	2024
Beleidsregie		100	100	100	100
Integrale toegang		100	200	300	400
Sw-infrastructuur (rendement en loonwaarde)		1000	1500	2000	2500
Re-integratiebudget (10% van het budget)		290	290	290	290
Efficiency en kostenbeheersing (5% van de exploitatie)		360	360	360	360
Totaal taakstelling	0	1.850	2.450	3.050	3.650
Realisatie (Jaarrekening 2020 en Eerste begrotingswijziging 2021 Orionis)		-1.731	-921	-1.662	-2.269
Totaal resterende taakstelling	0	119	1.529	1.388	1.381

4) Aanvullende maatregelen 2020

In het inspectierapport 2019 (paragraaf 4.5) is ook voor 2020 een ambitieniveau opgenomen voor de te realiseren bezuinigingen en de omvang van het resterende tekort sociaal domein en werk & inkomen. Over 2020 wordt uitgegaan van een gemeentelijke taakstelling van € 3,344 miljoen. Uitgangspunt daarbij was dat als het tekort oploopt ook de taakstelling moet stijgen om het resterend tekort niet te laten oplopen. Omdat de overig beschreven maatregelen in 2020 nog niet leiden tot concrete bezuinigingen dient deze taakstelling gerealiseerd te worden door het inzetten van restbudgetten en/of (nog) niet geactiveerde budgetten.

In totaal is er een potentieel van € 3,87 miljoen aan in te zetten middelen voor sanering van het tekort sociaal domein en werk & inkomen in 2020. Voor 2020 betreft dit nog incidentele bedragen en maatregelen. Vanaf 2021 dienen de door Vlissingen te nemen maatregelen en bijbehorende bezuinigingen echter een structureel karakter te krijgen.

Vlissingen heeft daarbij via O&O (Onvermijdelijk en Onuitstelbaar) voorgesteld dit bedrag als volgt in te zetten:

- € 2,763 miljoen in zetten voor verkleining van het tekort op het sociaal domein en werk & Inkomen, om grotendeels de in het inspectierapport 2019 opgenomen ambitie over 2020 te realiseren.
- € 1,107 miljoen in te zetten als dekking voor de projectbegroting 2021. De beschreven maatregelen en veranderprojecten om de tekorten sociaal domein en werk & inkomen de komende jaren te saneren vergen extra capaciteit en expertise. Concreet bestaan de extra lasten uit lasten capaciteit uitvoerend projectteam, lasten adviesdiensten, lasten deelproject buurtteams, lasten deelproject integrale toegang en overhead. Om deze noodzakelijke investeringen te doen is het genoemde bedrag nodig en dient via

een budgetoverheveling naar 2021 gebracht te worden. Deze voorgestelde inzet is via O&O goedgekeurd door de inspecteur.

Tabel 4.4 geeft een cijfermatig inzicht van de aanvullende maatregelen 2020.

**Tabel 4.4 Taakstelling maatregel 4: Aanvullende bezuinigingen 2020
(bedragen x € 1.000)**

Onderdeel	2020
Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke begeleiding statushouders	36
Loon-prijscompensatie Centrumgemeente taken	1.540
Loon-prijscompensatie Participatiewet	262
Loon-prijscompensatie Wmo	33
Decentralisatie-uitkering voor de meerkostenregeling Maatschappelijke opvang en Vrouwenopvang	1.103
Niet ingezette deel TOZO-vergoeding voor uitvoeringskosten	250
Aanvullend pakket re-integratie (compensatie corona)	196
Bijzondere bijstand (compensatie corona)	17
Beschermd Wonen (IU)	146
Continuïteit van zorg (compensatie corona)	12
Niet volledig benutte budgetten	275
Totaal beschikbare middelen	3.870
Inzet voor benodigde investeringen m.b.t. sanering tekorten vanaf 2021	-1.107
Totaal beschikbaar voor tekort sociaal domein en werk & inkomen 2020	2.763

5) Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: dagbesteding

Deze maatregel betreft het aanbieden van dagbesteding van aanbieders op fysieke locaties in de wijken, die zonder indicatie opengesteld worden voor de inwoners. Hierbij worden de indicaties voor de Wmo afgeschaft. In eerste instantie voor de doelgroep ouderen en later ook voor andere doelgroepen. Hierbij wordt de dagbesteding goedkoper, breder en met minder administratieve lasten toegankelijk gemaakt.

Door deze maatregel is een besparing te realiseren omdat de lasten per deelnemer dalen, de personeelslasten dalen en het aantal matwerkvoorzieningen daalt. Ook kunnen een aantal subsidies voor welzijnswerk worden herbezien. Er kunnen meer mensen geholpen worden voor minder geld. Ook met het oog op de toenemende vraag naar dagbesteding omdat mensen geacht worden steeds langer thuis te blijven wonen is dat een gunstige ontwikkeling. In totaal is de inschatting dat de te realiseren bezuiniging € 100.000 per jaar is.

6) Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: ambulantisering

Het doel van deze maatregel is de instroom in beschermd wonen in een instelling te beperken en de uitstroom te bevorderen. Om dit te bewerkstelligen wordt een passend, integraal ondersteuningsaanbod gecreëerd in de wijk, zowel qua aard van productenaanbod als de wijze waarop dat aanbod is georganiseerd. Vrijwilligers, onderwijs, werkgevers, zorg (ook in het voorliggend veld) en woningcorporaties worden hiervoor met elkaar verbonden.

Concreet omvat dit aanbod het volgende: betaalbare, passende woningen die aansluiten bij de specifieke behoeften van de kwetsbare inwoner, flexibele ambulante begeleiding door zorgorganisaties, deskundig netwerk in de wijk, schuldhulpverlening en budgetbeheer, toegankelijk maken van algemene voorzieningen voor verschillende doelgroepen en een snelle interventiemethodiek na een melding van verward gedrag.

Het resultaat is een situatie waarin kwetsbare inwoners, ongeacht de aard van de kwetsbaarheid, (langer) in hun vertrouwde woonomgeving kunnen blijven en de kosten voor beschermd wonen in een instelling worden teruggedrongen.

Als een inwoner in plaats van het product beschermd wonen all-inclusive het product intensieve begeleiding thuis (IBT) krijgt, wordt € 26.988 – € 44.580 per inwoner per jaar bespaard. Als een inwoner helemaal geen product beschermd wonen krijgt toegekend, wordt € 54.492 – € 72.084 per inwoner per jaar bespaard. Uitgaand van een succespercentage van 80% (acht van de tien inwoners krijgt óf IBT óf helemaal geen product beschermd wonen), wordt in de eerste fase minimaal € 215.904 en maximaal € 576.672 op jaarbasis bespaard. Voor nu wordt een taakstelling van € 250.000 per jaar ingeboekt vanaf 2021.

7) Aanvullende bezuinigingen vanaf 2021

Gezien de omvang van het tekort op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen dienen er dan ook, naast de bezuinigingen van de maatregelen 1/m 6, op basis van de (overige) opdrachten van het PvA aanvullende bezuinigingen gerealiseerd te worden.

Op het ogenblik vinden er nog onderzoeken plaats en wordt in kaart gebracht welke maatregelen er in gang kunnen worden gezet om tot de aanvullende bezuinigingen te komen. Ook moet er nog een doorrekening plaatsvinden welke bezuinigen te realiseren zijn. Een eerste inventarisatie levert de volgende maatregelen op (niet uitputtend):

- omzetten van huishoudelijke hulp naar een algemene voorziening;
- korting op en geen indexering van diverse subsidies (€ 54.345);
- verlaging van het tarief informele zorg;
- nadere afspraken op inkoop en contractbeheer;
- nieuwe aanbesteding, opzeggen huidige contract Wmo maatwerk;
- bewust sturen op terugdringen fraude en handhaving;
- inzetten op andere vormen van hulp in de huishouding;
- check op wat inkomensafhankelijk gemaakt kan worden;
- maximering aantal vergoede behandelingen voor vaktherapie;
- controle gebruikersbestand en tariefsverhoging doelgroepenvervoer;
- geen mantelzorgwaardering meer voor iedereen;
- inzet naaste familie via minimumloon;
- handhaven collectieve zorgverzekering gemeenten;
- versoberen Wmo-hulpmiddelen;
- begrenzing via nieuwe verordening Wmo en jeugd.

De inschatting is dat er via de aanvullende bezuinigingen PvA circa € 2 miljoen per jaar is te realiseren vanaf 2021. Dit is dan ook voortsnog het bedrag dat met ingang van 2021 wordt ingeboekt. Er dient echter verder in kaart te worden gebracht per opdracht en per de daar genoemde acties/onderzoeken wat werkelijk te realiseren is aan bezuinigingen.

8) Instellen budgetplafonds

Gezien de in begroting 2021 gepresenteerde tekorten sociaal domein en werk & inkomen dient door Vlissingen een extra inspanning geleverd te worden om de tekorten te saneren. Dat betekent dat naast de overige in dit hoofdstuk in kaart gebrachte taakstellingen, waar eventueel ook een extra inspanning wordt geleverd, er bezien dient te worden in hoeverre via de inzet van budgetplafonds op onderdelen van het sociaal domein en werk & inkomen extra bezuinigingen te realiseren zijn.

Naar het oordeel van de inspecteur kan een belangrijk deel van de benodigde bezuinigingen om het tekort sociaal domein en werk & inkomen te saneren, gerealiseerd worden door budgetplafond(s). Budgetplafonds leiden ertoe dat gemeenten meer grip en regie krijgen op zorguitgaven. De inspecteur is van oordeel dat het hanteren van een budgetplafonds op onderdelen van het sociaal domein en werk & inkomen niet per definitie strijdig is met wettelijke kaders en de op de gemeenten rustende zorgplicht. Het budgetplafond kan een prikkel vormen voor de aanbieder van zorg om de zorg op een zo

efficiënt mogelijke wijze te verlenen. Daarmee kunnen de kosten dalen zonder dat daarbij de zorgplicht van de gemeente in het geding hoeft te komen. Gezien de maatschappelijke kosten van de zorg en de huidige tekorten bij Vlissingen is het ontbreken van zo'n prikkel ongewenst en dienen er budgetplafonds te worden ingesteld, waarbij de totale som van de budgetten van alle dienstverleners op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen hier niet kan boven uitstijgen.

Dit budgetplafond dient echter wel aan de eisen van redelijkheid en billijkheid te voldoen. Uit een aantal rechterlijke uitspraken⁴ kan worden opgemaakt dat dit voor het budgetplafond het volgende betekent:

1. Ten tijde van het aangaan van de overeenkomst moet de opdrachtnemer (zorgaanbieder) er mee bekend zijn dat binnen het daarvoor beschikbaar gestelde budget uitvoering moeten worden gegeven aan de zorgtaak. Via een tussentijdse wijziging van reeds gesloten overeenkomsten een budgetplafond invoeren valt niet binnen de grenzen van redelijkheid en billijkheid.
2. Indien het risico van overschrijdingen van het budgetplafond reëel is, een daarbij passende allocatie van de risico's voor de hand ligt. Het volledig neerleggen van alle risico's bij de opdrachtnemer valt niet binnen de grenzen van redelijkheid en billijkheid, tenzij het risico dat de opdrachtnemer zou moeten opdraaien voor een kostenstijging boven het budgetplafond van meet af aan kenbaar is geweest en er in dat geval voldoende rekening is gehouden met de belangen van de opdrachtgever.

Met betrekking tot het instellen van budgetplafonds voor onderdelen van het sociaal domein en werk & inkomen wordt voorts nog een taakstelling opgenomen € 1 miljoen per jaar. Dit kan echter nog worden herbezien afhankelijk van de realisatie van de andere taakstellingen en de ontwikkeling van het tekort sociaal domein en werk & inkomen.

9) Financiële impact landelijke ontwikkelingen sociaal domein en werk & inkomen

Naast de onderzoeken en maatregelen van Vlissingen zelf zijn er ook een aantal landelijke ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op het tekort sociaal domein en werk & inkomen van Vlissingen. De uitkomsten hiervan kunnen vanzelfsprekend van invloed zijn op Vlissingen en dienen dan ook te worden meegenomen in dit artikel 12-onderzoek.

a) Onderzoek jeugdzorg

Door onderzoeksbureau AEF is in opdracht van het Rijk een onderzoek uitgevoerd met betrekking tot de jeugdzorg om te kunnen bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. Hierin komt naar voren dat gemeenten in 2019 € 1,6 tot € 1,8 miljard meer hebben uitgegeven dan dat zij hiervoor ontvangen uit het gemeentefonds. Oorzaken voor deze toename zijn dat kinderen steeds langer jeugdhulp ontvangen, waardoor het aantal kinderen dat jeugdhulp ontvangt in totaal toeneemt, en dat de gemiddelde prijs per cliënt omhoog is gegaan.

In het onderzoek is ook gekeken naar een aantal maatregelen die gemeenten kunnen nemen om de Jeugdwet doelmatiger en doeltreffender uit te voeren. Vijf van de onderzochte maatregelen leiden daadwerkelijk tot een mogelijke besparing:

1. Invoering van een POH-jeugd bij huisartsen.
2. Tijdige doorstroming naar de Wlz als kinderen daarvoor in aanmerking komen (59 tot 85 miljoen euro).
3. Het verplaatsen van jeugdhulp in groepsverband naar kinderopvang en bso (49 tot 78 miljoen euro).
4. Hulpverlening in lokale teams, waarbij hoogopgeleide medewerkers in de toegang een randvoorwaarde zijn (- 4 tot 8 miljoen euro).

⁴ - Rechtbank Den Haag 11 juli 2018 (ECLI:NL:RBDHA:2018:8300, r.o. 4.8) over de houdbaarheid van een declaratieplafond in overeenkomsten ter uitvoering van de Jeugdwet.

- Gerechtshof Den Haag 14 februari 2017 (ECLI:NL:GHDHA:2017:260, r.o. 26) over een budgetplafond in het kader van jeugdzorg.

- Rechtbank Oost-Brabant 1 februari 2019 (ECLI:NL:RBOBR:2019:609) over een budgetplafond bij beschermd wonen

5. Een duidelijker afbakening tussen jeugdhulp en onderwijs.

Deze vijf maatregelen zouden ook voor Vlissingen kunnen resulteren in mogelijke bezuinigingsopties. Dat betekent echter niet dat op voorhand gezegd kan worden dat dit de enige mogelijke maatregelen zijn voor Vlissingen. Via (extern) onderzoek dient Vlissingen in kaart te brengen welke maatregelen Vlissingen kan nemen om de tekorten jeugd te kunnen terugdringen. Zie ook onderstaande maatregel 13.

Aan het Rijk wordt geadviseerd om op onderdelen de uitgangspunten van de Jeugdwet te heroverwegen (zoals het invoeren van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage) en samen met gemeenten een fundamentele discussie te voeren over het gewenste voorzieningenniveau.

Naar aanleiding van het onderzoek is er een stuurgroep opgericht die uitwerkt welke maatregelen aan het stelsel van de Jeugdwet moeten worden genomen om de financiële beheersbaarheid te vergroten. Besluitvorming over de maatregelen en het daarbij benodigde structurele bedrag wordt overgelaten aan het nieuwe kabinet. Wel heeft het kabinet besloten tot een extra incidentele bijdrage van € 613 miljoen in 2021. Zie ook opdracht 4.1, bijlage 4.2.

b) Onderzoek verdeelmodellen gemeentefonds

De fondsbeheerders van het gemeentefonds werken samen met de VNG aan een nieuwe verdeling van het gemeentefonds. Het doel van deze herijking is om de verdeling weer aan te laten sluiten bij de kosten van gemeenten. De nieuwe verdeling beoogt daarnaast recht te doen aan de geconstateerde knelpunten die de afgelopen jaren in verschillende adviezen zijn benoemd, bijvoorbeeld ten aanzien van de verdeling sociaal domein en de mate waarin de eigen inkomsten van gemeenten een rol spelen in de verdeling. Daarnaast was een belangrijke aanleiding de wens tot een substantiële vereenvoudiging van de verdeling te komen.

Op 9 juli 2021 heeft de minister van BZK de Tweede Kamer nader geïnformeerd over de invoering van de nieuwe verdeling. Aangegeven is dat de beoogde invoeringsdatum van het nieuwe verdeelvoorstel 1 januari 2023 is. Hierbij gelden de volgende randvoorwaarden:

- De nieuwe verdeling wordt stap voor stap ingevoerd, zodat gemeenten voldoende tijd hebben om zich aan de nieuwe financiële situatie aan te passen. Gezien al de ontwikkelingen in de gemeentelijke financiën, kiezen de fondsbeheerders ervoor de herverdeeleeffecten te maximeren op € 60 per inwoner over een periode van vier jaar, oftewel € 15 per inwoner per jaar. Dit geldt zowel voor gemeenten met een negatief herverdeeleeffect als voor gemeenten met een positief herverdeeleeffect.
- De ontwikkeling van de kosten van gemeenten en de invloed daarvan op de verdeling wordt nauwgezet in de gaten gehouden. Als opvallende effecten optreden, voeren de fondsbeheerders onderzoek uit naar verdere verbetering van het model. Vier jaar na invoering (per 1 januari 2027) zal bekeken worden of bijstelling van de verdeling nodig is.

Het wordt aan het volgende kabinet gelaten om uiteindelijk te besluiten over de invoering van het nieuwe verdeelmodel voor het gemeentefonds. Uit de voorlopige nieuwe verdeling op basis van cijfers 2019 gaat Vlissingen er in totaal € 55 per inwoner op vooruit.

Overigens benadrukken de fondsbeheerders dat er sprake is van voorlopige effecten en dat de gepresenteerde herverdeeleeffecten voor 2019 slechts een indicatie zijn. Eventueel kan met nieuwe gegevens nog een actualisatie plaatsvinden naar 1 januari 2023. Deze laatste actualisatieslag zal inzicht geven in de definitieve herverdeeleeffecten voor gemeenten. Zie ook opdracht 4.2, bijlage 4.2.

10) Verbreden artikel 12-onderzoek en –reikwijdte

In het besluit van de fondsbeheerders van 19 december 2019 is onder andere bepaald dat in 2019 en verder de inspecteur onderzoek zal uitvoeren op de het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen, onder de volgende voorwaarden:

- Daarbij wordt gestart met de sanering van de als gevolg van grondexploitatieproblematiek ontstane negatieve algemene reserve via de artikel 12-uitkering en via de passende bijdrage van Vlissingen.
- Er wordt in eerste instantie alleen onderzoek gedaan naar het sociaal domein en werk & inkomen.
- Op alle andere clusters blijft het uitgangspunt dat Vlissingen eigen risicodrager is van kracht tot het actualisatie-onderzoek in 2023.
- De gemeente hoeft voor de periode 2020-2022 niet elk jaar een artikel 12-aanvraag in te dienen.

Met andere woorden in dit verlengde artikel 12-onderzoek wordt alleen onderzoek gedaan naar de clusters op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. De overige gemeentefondsclusters, de OZB en de eigen inkomsten blijven tot en met 2022 buiten beschouwing. Het uitgangspunt is dat Vlissingen, behoudens het sociaal domein en werk & inkomen, weer financieel op eigen benen staat en eigen risicodrager is. De ontwikkeling van het totale begrotingssaldo inclusief de passende bijdrage van Vlissingen aan de sanering van de negatieve algemene reserve wordt dan ook 'slechts' op hoofdlijnen gevolgd. Dit met name omdat het van belang is om te bezien in hoeverre Vlissingen zelf kan bijdragen aan de tekorten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. Er wordt hier echter geen onderzoek meer naar uitgevoerd. In de periode 2015-2018 is hier immers reeds uitgebreid naar gekeken.

Gezien de in de begroting 2021 gepresenteerde tekorten sociaal domein en werk & inkomen is het de vraag in hoeverre de sanering van dat tekort geheel gevonden kan worden binnen het sociaal domein en werk & inkomen. Bovendien staat de wereld niet stil en hebben zich vanaf 2019 ook op de overige clusters van het gemeentefonds veranderingen voorgedaan. De volgende aanvullende maatregelen kunnen dan ook worden voorgesteld in dit kader.

a) Stijging OZB en eigen inkomsten

Op grond van het artikel 12-onderzoek 2015-2018 is het OZB-tarief van Vlissingen gestegen naar 140% van het landelijke gemiddelde. Deze stijging was nodig zodat Vlissingen een passende eigen bijdrage kan leveren aan de sanering van de als gevolg van grondexploitatietekorten ontstane negatieve algemene reserve. Bezien kan worden of vanaf 2022 een verdere stijging van de OZB en toerekening aan de tekorten sociaal domein en werk & inkomen van een deel van de OZB nodig is. Dat geldt ook voor de (overige) eigen inkomsten. Of dit echt nodig is zal moeten blijken uit de realisatie van de taakstellingen bij het sociaal domein en werk & inkomen en de ontwikkeling van het tekort op dat vlak.

b) Verbreden onderzoek naar overige clusters gemeentefonds

Zoals aangegeven vindt er nu tot 2023 alleen artikel 12-onderzoek plaats op de clusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning. Bezien dient te worden of het noodzakelijk is om reeds vanaf 2022 het onderzoek te verbreden naar ook de overige clusters in het gemeentefonds en in kaart te brengen of daar nog bezuinigingen te realiseren zijn. Ook hier geldt dat moet blijken uit de realisatie van de taakstellingen bij het sociaal domein en werk & inkomen en de ontwikkeling van het tekort op dat vlak of verbreding echt nodig is.

11) Financiële impact (exogene) factoren

Mogelijk zijn er (exogene) factoren die ervoor kunnen zorgen dat Vlissingen minder of zelfs geen grip heeft op de lasten van onderdelen van het sociaal domein en werk & inkomen. Met andere woorden de mate van invloed van Vlissingen om zelf het tekort op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen geheel te saneren kan daardoor worden verminderd.

Deze factoren worden onderstaand behandeld. Overigens is het niet zo dat Vlissingen bij elke factor helemaal geen invloed heeft.

a) Samenwerkingsverbanden

Vlissingen maakt op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen deel uit van een aantal samenwerkingsverbanden. Bij deze samenwerkingsverbanden is er sprake van verplichtingen die voortvloeien uit (juridisch vastgelegde) afspraken en die een claim leggen op (een deel van) de middelen. Dit kan betekenen dat Vlissingen minder flexibiliteit heeft om op korte termijn zelf bezuinigingen door te voeren. Weliswaar kan de gemeente haar zienswijze kenbaar maken aan een gemeenschappelijke regeling, echter in de meeste gevallen zal de gemeente in eerste instantie akkoord moeten gaan met extra bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling. Echt invloed uitoefenen is pas mogelijk als alle deelnemende gemeenten overeenstemming bereiken over de te volgen koers. Dit is vaak een langduriger proces.

Dit betekent echter niet dat er hierdoor geen veranderingen te realiseren zijn. Ook hierbij dient te worden gezien of het op het vlak van organisatie, aansturing en kosten anders kan en of de afspraken die zijn gemaakt binnen de bestaande samenwerkingsverbanden aangepast kunnen worden. Vlissingen is hiervoor zelf aan zet en vergroten grip van de lasten bij de samenwerkingsverbanden is van belang. In het Plan van aanpak wordt dan ook ingegaan op deze samenwerkingsverbanden:

- Opdracht 3.4: Onderzoek naar de samenwerkingsverbanden in Zeeland op vlak van sociaal domein en werk & inkomen. Doel is om een einde te maken aan de bestuurlijke drukte, te bezien welke taken op welke schaalgrootte kunnen worden uitgevoerd en in welke vorm en bezien welke maatregelen nodig zijn om de grip op de lasten en de regionale samenwerkingsverbanden te vergroten. Zie ook onderstaande maatregel 15.
- Opdracht 4.1: Onderzoek in hoeverre Vlissingen in bestuurlijke, financiële en operationele zin gedwongen wordt om te participeren in gemeenschappelijke regelingen en hoe de grip op regionale samenwerkingsverbanden vergroot kan worden.

b) Wet- en regelgeving en jurisprudentie

Van belang is ook te bezien in hoeverre bepaalde wet- en regelgeving en jurisprudentie effect hebben op de mate van invloed (grip) van Vlissingen op de beheersing van de lasten en de sturingsmogelijkheden van de gemeente zelf. Van belang is dus dat dit artikel 12-onderzoek inzicht geeft in wat aan de ene kant specifiek lokale vraagstukken zijn die Vlissingen al dan niet binnen de samenwerkingsverbanden moet oplossen en aan de andere kant wat landelijke problematiek is dat alleen landelijk kan worden opgelost. Opdracht 4.1 van het Plan van aanpak gaat hierop in. Te denken valt hierbij aan het abonnementstarief huishoudelijke hulp, toegang via huisarts, aanzuigende werking uit andere regio's en openeinderegelingen.

c) Structuurkenmerken

Het rijksgeeld voor sociaal domein en werk & inkomen wordt verdeeld via verdeelmodellen. Deze verdeelmodellen verdelen het geld over de gemeenten op basis van maatstaven. Deze maatstaven (zoals aantal jongeren, aantal ouderen, aantal minderheden en aantal bijstandsontvangers) zeggen iets over de (sociale) structuur van een gemeente. In kaart moet worden gebracht of er specifieke structuurkenmerken zijn die niet of onvoldoende tot uiting komen via de maatstaven in de verdeelmodellen.

Overigens is het wel zo dat de verdeelmodellen objectief zijn. Dat betekent dat niet met alle specifieke structuurkenmerken van gemeenten rekening kan worden gehouden en dat van gemeenten verwacht wordt dat ze zelf de benodigde maatregelen nemen om eventuele

extra lasten als gevolg van structuurkenmerken waar de verdeelmodellen niet of onvoldoende rekening mee houden op te vangen.

Opdracht 4.1 van het Plan van aanpak gaat hierop in.

Onderzoek

Aangezien er hier eventueel sprake kan zijn van de uitzonderlijke situatie dat het tekort sociaal domein en werk & inkomen niet geheel via het huidige artikel 12-onderzoek opgelost kan worden, dient dit fundamenteel onderbouwd te worden. Op basis van bovenstaande factoren dient dan ook onderzoek te worden uitgevoerd door Vlissingen. Dit onderzoek dient in te gaan op tenminste de volgende elementen:

1. In kaart brengen van alle samenwerkingsverbanden op vlak van sociaal domein en werk & inkomen, op welke onderdelen van het sociaal domein en werk & in komen, hoeveel geld daarin omgaat en per samenwerkingsverband welke bijdrage aan het tekort een samenwerkingsverband veroorzaakt.
2. In kaart brengen welke wetgeving en jurisprudentie op vlak van sociaal domein en werk & inkomen zorgt voor minder grip door de gemeente, op welke onderdelen van het sociaal domein en werk & in komen dit speelt en hoeveel tekort dit veroorzaakt.
3. In kaart brengen welke structuurkenmerken op vlak van sociaal domein en werk & inkomen niet of onvoldoende tot uiting komen in de verdeelmodellen, hoeveel zorgkosten deze structuurkenmerken veroorzaken, voor hoeveel deze worden gehonoreerd in de verdeelmodellen en hoeveel van het tekort deze structuurkenmerken veroorzaken.
4. In kaart brengen eventuele overige (exogene) factoren, op welke onderdelen van het sociaal domein die spelen en wat hun financiële impact is (bijdrage aan het tekort)

Hierbij dient tenminste te worden voldaan aan de volgende voorwaarden:

- a. Onderbouwd moet worden dat eventuele lastenstijgingen niet het gevolg zijn van eigen beleid en uitvoering in de toegang.
- b. De lastenkant (meer zorgkosten) dient zichtbaar te worden gemaakt in harde indicatoren.
- c. De batenkant (meer geld via verdeelmodellen of juist niet) dient zichtbaar gemaakt in harde indicatoren.
- d. Inzichtelijk dient te worden gemaakt wat Vlissingen zelf aan maatregelen kan treffen om de mate van invloed te verhogen en de tekorten te verminderen.

12) Inkoop beschermd wonen en inzet reserve Centrumtaken

In paragraaf 3.3 van dit inspectierapport zijn onder de noemer 'inkoop beschermd' wonen een aantal maatregelen beschreven ten aanzien van de centrumtaken (beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang). Deze maatregelen zijn 1 januari 2020 ingegaan en zorgen voor een overschot bij deze centrumtaken. Het jaarlijkse overschot wordt gestort in de bestemmingsreserve Centrumtaken. Ook in paragraaf 3.3 is onderbouwd waarom de inspecteur van mening is dat met ingang van 2020 voor de centrumgemeentemiddelen beschermd wonen (BW), vrouwenopvang (VO) en maatschappelijke opvang (MO) uit het gemeentefonds geldt dat deze door Vlissingen kunnen worden gebruikt voor tekorten op andere vlakken en de reserve Centrumtaken dus gebruikt kan worden voor (tijdelijke) sanering van de tekorten sociaal domein en werk & inkomen. Of dit nodig is zal jaarlijks worden beoordeeld aan de hand van de ontwikkeling van het tekort sociaal domein en werk & inkomen, de realisatie van de taakstellingen op dat vlak en de toekomstige risico's ten aanzien van de centrumtaken. In paragraaf 5.4 bij de bepaling van het relevante tekort wordt dit verwerkt onder punt E (inbreng reserves).

13) Maatregelen jeugdzorg

Ook op het cluster Jeugd kampt Vlissingen met tekorten. Op basis van opdrachten 3.2 en 3.8 (bijlage 4.1) dient Vlissingen dan ook maatregelen in kaart te brengen die ervoor zorgen dat de lasten bij de jeugdzorg structureel dalen.

Kijken naar de financiële vraagstukken bij jeugd betekent echter ook kijken naar de landelijke vraagstukken. Een deel van de problematiek doet zich namelijk ook bij andere

gemeenten voor. Daarom is een onderzoek uitgevoerd met betrekking tot de jeugdzorg om te kunnen bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. Op basis van dit onderzoek zijn er vijf maatregelen geformuleerd die mogelijk kunnen leiden tot besparingen bij gemeenten. Hierop wordt nader ingegaan onder maatregel 9 (Financiële impact landelijke ontwikkelingen sociaal domein en werk & inkomen). Deze vijf maatregelen zouden ook voor Vlissingen kunnen resulteren in mogelijke bezuinigingsopties. Dat betekent echter niet dat op voorhand gezegd kan worden dat dit de enige mogelijke maatregelen zijn voor Vlissingen om bezuinigingen te kunnen realiseren op het vlak van de jeugdzorg.

Voor een deel vinden bezuinigingen reeds plaats via het inrichten van een integrale toegang voor Wmo en jeugd, zie maatregel 2. Daarnaast moeten er echter aanvullende maatregelen worden genomen op het vlak van jeugd om het tekort verder te verminderen. Zie hiervoor de inventarisatie van mogelijke maatregelen in bijlage 4.1 bij opdracht 3.2. Via (extern) onderzoek dient in kaart te worden gebracht in hoeverre deze maatregelen ook in Vlissingen de tekorten jeugd kunnen terugdringen. Hiervoor wordt een taakstelling opgenomen van € 0,5 miljoen in 2021 oplopend tot structureel € 1 miljoen vanaf 2023.

14) Maatregelen doelgroepenvervoer

Op basis van opdracht 3.7 dient Vlissingen in kaart te brengen in hoeverre het doelgroepenvervoer in de breedste zin beter en goedkoper kan. Voor Vlissingen gaat hier ruim € 1,7 miljoen in om. Hiervan wordt vanaf 2022 een taakstelling opgenomen van 10%.

15) Vergroten grip en sturing samenwerkingsverbanden

Vergroten grip en sturing bij de samenwerkingsverbanden sociaal domein en werk & inkomen is van belang. Op basis van opdracht 3.4 dienen hiervoor concrete instrumenten in kaart te worden gebracht. Te denken valt hierbij aan:

- De Raden kunnen op nagenoeg hetzelfde moment een besluit nemen en alle informatie met elkaar delen. Daartoe worden vergadercycli op elkaar afgestemd en daarnaast wordt alle informatie (inclusief zienswijzen) voor alle raden ontsloten in bestaande raadsinformatiesystemen. Raden kunnen op deze manier hun krachten bundelen en er kan richting het samenwerkingsverband meer bereikt worden
- Een systeem van 'adoptiegriffiers'. Koppels van een aantal griffiers hebben elk een samenwerkingsverband onder hun hoede. Zij hebben direct contact met het bestuur ervan en bespreken met hun wat er de komende periode aan zit te komen en op welke momenten inbreng van de raden wordt verwacht. Raden kunnen dan goed en eerder in positie worden gebracht.
- Twee keer per jaar worden voor de raadsleden regio-brede bijeenkomsten gehouden waarin de samenwerkingsverbanden centraal staan. Samenwerkingsverbanden kunnen zich presenteren en aangeven waar hun behoefte ligt. Hiermee vergroot je de kennis van de raadsleden over de samenwerkingsverbanden en daarnaast zijn er ook onderlinge contacten tussen raadsleden van verschillende gemeenten.
- Uiteindelijk kan ernaartoe worden gegroeid dat besluitvorming ten aanzien van samenwerkingsverbanden in regionaal verband, met raadsleden en portefeuillehouders uit alle betrokken gemeenten, plaatsvindt.
- Ook zou ernaartoe kunnen worden gegroeid dat raadsleden uit verschillende gemeenten vooraf de koppen bij elkaar steken om samen een amendement in te dienen of zelfs ten aanzien van de samenwerkingsverbanden een verenigde vergadering van alle raden via een regionaal in het leven te roepen.

16) Overige bezuinigingen

In de bijlagen 4.1 t/m 4.4 worden bij de opdrachten een aantal mogelijke acties beschreven. Deze acties worden (gedeeltelijk) ingevuld via bovenstaand beschreven maatregelen 1 t/m 14. Per beschreven actie dient echter wel in kaart te worden gebracht of via bovenstaand beschreven maatregelen het volledige bezuinigingspotentieel wordt gerealiseerd. Met andere woorden per mogelijke actie dient aangegeven te worden of deze volledig wordt gerealiseerd via de beschreven maatregelen of dat deze nog kan leiden tot aanvullende bezuinigingen.

Totaal taakstellingen van de maatregelen

In onderstaande tabel worden de bovenstaand beschreven maatregelen en ontwikkelingen 1 t/m 16 weergegeven. Daarbij wordt per maatregel de door de inspecteur ingeboekte taakstelling voor de periode 2020-2024 vermeld. Ook staat in de tabel welke bedragen reeds gerealiseerd zijn. In hoofdstuk 5 bij de bepaling van het relevant tekort (paragraaf 5.4) wordt inzicht geven wat deze taakstellingen betekenen voor het begrotingssaldo over die periode.

Tabel 4.5 Taakstellingen maatregelen sociaal domein en werk & inkomen 2020-2024 (bedragen x € 1.000)

Nummer	Maatregel	2020	2021	2022	2023	2024
1 en 2	Ombouw ondersteuningsinfrastructuur en invulling gemeentelijke beleidsregie & inrichten lokale toegang		1.625	3.300	4.900	4.900
3	Herijking uitvoering participatiewet en invulling adviezen Orionis		1.850	2.450	3.050	3.650
4	Aanvullende maatregelen 2020	2.763				
5	Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: dagbesteding		100	100	100	100
6	Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: ambulantisering		250	250	250	250
7	Aanvullende bezuinigingen vanaf 2021 o.b.v. opdrachten Plan van aanpak		2.000	2.000	2.000	2.000
8	Budgetplafonds		1000	1000	1000	1000
9	Financiële impact landelijke ontwikkelingen sociaal domein en werk & inkomen	pm	pm	pm	pm	pm
10	Verbreden artikel 12-onderzoek en -reikwijdte	pm	pm	pm	pm	pm
13	Maatregelen jeugdzorg		500	750	1000	1000
14	Maatregelen doelgroepenvervoer			170	170	170
15	Vergroten grip en sturing samenwerkingsverbanden	pm	pm	pm	pm	pm
16	Overige bezuinigingen	pm	pm	pm	pm	pm
	Totaal taakstelling	2.763	7.325	10.020	12.470	13.070
	<i>Gerealiseerd:</i>					
	Aanvullende maatregelen 2020	-2.763				
	Realisatie Orions (Jaarrekening 2020 en Eerste begrotingswijziging 2021 Orionis)		-1.731	-921	-1.662	-2.269
	Totaal resterende taakstelling	0	5.594	9.099	10.808	10.801

4.5 Conclusie

In het verlengde artikel 12-onderzoek wordt tot en met 2022 alleen onderzoek gedaan naar het sociaal domein en werk & inkomen. Hierbij gelden de volgende *uitgangspunten*:

1. Het belangrijkste doel binnen artikel 12 is betere grip op de kostenontwikkeling en reduceren van de tekorten sociaal domein en werk & inkomen.
2. Het sociaal domein en werk & inkomen zijn in zijn geheel onderwerp van onderzoek.
3. Ook voor de centrumgemeentemiddelen uit het gemeentefonds geldt dat deze vrij besteedbaar zijn en dus kunnen worden gebruikt voor tekorten op andere vlakken.
4. Als er meer geld komt vanuit het Rijk (gemeentefonds) voor sociaal domein en werk & inkomen dan dient dit gebruikt te worden voor opvangen van bestaande tekorten.
5. Alle intensiveringen, lastenstijgingen en nieuw beleid op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen moeten via O&O (Onvermijdelijk en Onuitstelbaar) beoordeeld worden.
6. De uitkomsten van landelijke onderzoeken dienen te worden meegenomen in dit artikel 12-onderzoek.
7. De uit te voeren taken binnen het sociaal domein en werk & inkomen dienen zo breed als mogelijk te worden onderzocht.
8. De ontwikkeling van het totale begrotingssaldo inclusief de passende bijdrage van Vlissingen aan de sanering van de negatieve algemene reserve wordt 'slechts' op hoofdlijnen gevolgd.
9. Ook bij de samenwerkingsverbanden sociaal domein en werk & inkomen dient te worden gezien of het op het vlak van organisatie, aansturing en kosten anders kan. Vlissingen is hiervoor zelf aan zet.

In het Plan van aanpak artikel 12 sociaal domein en werk & inkomen (verder PvA) is beschreven hoe de tekorten sociaal domein en werk & inkomen opgelost dienen te worden. Het PvA geeft een overzicht en de stand van zaken van de aanpak van de problematiek en de aanpak van de tekorten sociaal domein en werk & inkomen. Dit gebeurt aan de hand van concrete opdrachten van de artikel 12-inspecteur aan de gemeente Vlissingen. Het doel is dat de opdrachten leiden tot concrete maatregelen en bezuinigingen. De opdrachten zijn breed en behelzen het gehele sociaal domein en werk & inkomen. Deze opdrachten zijn nader uitgewerkt in de bijlagen 4.1 t/m 4.4 en zijn:

- Opdracht 1: Onderbouwing via Onvermijdelijk en Onuitstelbaar (O&O) van alle intensiveringen vanaf 2019 op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen.
- Opdracht 2: Nettolasten vergeleken (clusteranalyse clusters gemeentefonds).
- Opdracht 3: Onderzoek effectiviteit en efficiency.
- Opdracht 4: Mate van invloed van Vlissingen.
- Opdracht 5: Regiomiddelen sociaal domein.
- Opdracht 6: Ondersteuning Vlissingen.

Op basis van het Plan van aanpak zijn in 2020 en 2021 een aantal concrete maatregelen uitgewerkt. Hieraan zijn voor zover nu mogelijk concrete taakstellingen gekoppeld om de tekorten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen te saneren. Ook is in kaart gebracht welke (landelijke) ontwikkelingen er zijn op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. Deze maatregelen en ontwikkelingen zijn uitgewerkt in paragraaf 4.4 en zijn:

1. Ombouw ondersteuningsinfrastructuur en invulling gemeentelijke beleidsregie.
2. Inrichten integrale toegang.
3. Herijking uitvoering Participatiewet en invulling adviezen Orionis.
4. Aanvullende maatregelen 2020.
5. Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: dagbesteding.
6. Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: ambulantisering.
7. Aanvullende bezuinigingen vanaf 2021.
8. Instellen budgetplafonds.
9. Financiële impact landelijke ontwikkelingen sociaal domein.
10. Verbreden artikel 12-onderzoek en -reikwijdte.
11. Financiële impact (exogene) factoren.
12. Inkoop beschermd wonen en inzet reserve Centrumtaken.
13. Maatregelen jeugdzorg.
14. Maatregelen doelgroepenvervoer.
15. Vergroten grip en sturing samenwerkingsverbanden.
16. Overige bezuinigingen.

Het totaal aan taakstellingen dat is gekoppeld aan deze maatregelen zijn:

- 2020: € 2,8 miljoen, geheel gerealiseerd.
- 2021: € 7,3 miljoen, waarvan € 1,7 miljoen gerealiseerd en € 5,6 miljoen resterend.
- 2022: € 10,0 miljoen, waarvan € 0,9 miljoen gerealiseerd en € 9,1 miljoen resterend.
- 2023: € 12,5 miljoen, waarvan € 1,7 miljoen gerealiseerd en € 10,8 miljoen resterend.
- Vanaf 2024: € 13,1 miljoen structureel, waarvan € 2,3 miljoen gerealiseerd en € 10,8 miljoen structureel resterend.

Op basis van de ontwikkeling van het tekort sociaal domein en werk & inkomen zal worden gezien of nog extra taakstellingen nodig zijn.

5 Het begrotingssaldo

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de berekening van het relevante begrotingssaldo en de saneringsbegroting op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen gepresenteerd. Aan de hand daarvan wordt de omvang van de extra artikel 12-steun over 2020 bepaald⁵. Het uitgangspunt is dat Vlissingen, behoudens het sociaal domein en werk & inkomen, op eigen benen staat en eigen risicodrager is. Daarom wordt de ontwikkeling van het totale begrotingssaldo inclusief de passende bijdrage van Vlissingen aan de sanering van de negatieve algemene reserve als gevolg van de tekorten grondexploitaties op hoofdlijnen gevolgd. Dit is in het actualisatieonderzoek in 2023 weer onderwerp van onderzoek.

Allereerst wordt in paragraaf 5.2 de ontwikkeling van het financieel meerjarenperspectief vanaf 2020 met betrekking tot sociaal domein en werk & inkomen geschetst. Daarna wordt in paragraaf 5.3 het geaccepteerde begrotingssaldo sociaal domein en werk & inkomen bepaald en in paragraaf 5.4 het relevante begrotingssaldo sociaal domein en werk & inkomen berekend en toegelicht. In paragraaf 5.5 gaat in op de aanvullende uitkering en de bijzondere voorschriften, waarna in paragraaf 5.6 het hoofdstuk wordt afgesloten met conclusies.

5.2 Financieel meerjarenperspectief

In onderstaande tabel 5.1 wordt de ontwikkeling van het financieel meerjarenperspectief sociaal domein (SD) en werk & inkomen (W&I) voor de periode 2020-2024 geschetst op basis van de Programmabegrotingen 2020 en 2021, effecten circulaire gemeentefonds, Begrotingswijzigingen, Bestuursrapportages en Jaarrekening 2020. De verschillende posten worden na de tabel kort toegelicht. In bijlage 5.1 staat de ontwikkeling van de begroting van Vlissingen in totaal.

⁵ Indien de fondsbeheerders van het gemeentefonds dit advies geheel of gedeeltelijk overnemen betreft het een extra aanvullende uitkering bovenop de aanvullende uitkering van € 7.000.000 over 2020 zoals door de fondsbeheerders d.d. 19 december 2019 besloten naar aanleiding van het inspectierapport 2017-2018.

Tabel 5.1 Ontwikkeling financieel meerjarenperspectief 2020-2024 sociaal domein (SD) en werk & inkomen (W&I) (bedragen x € 1.000)

Omschrijving (bedragen x 1000)		2020	2021	2022	2023	2024
A.1	Programma begroting 2020:					
A.1.1	Cluster Inkomen en participatie	-3.374				
A.1.2	Cluster Samenkracht en burgerparticipatie	-9.992				
A.1.3	Cluster Jeugd	-2.761				
A.1.4	Cluster Maatschappelijke ondersteuning	4.471				
	Totaal Programmabegroting 2020	-11.656				
A.2	Effecten circulaire 2020:					
A.2.1	Decembercirculaire 2019 SD en W&I	-11				
A.2.2	Meicirculaire 2020 SD en W&I	2.725				
A.2.3	Septembercirculaire 2020 SD en W&I	3.071				
A.2.4	Decembercirculaire 2020 SD en W&I	674				
	Totaal effecten circulaire 2020	6.459				
A.3	Begrotingswijzigingen 2020:					
A.3.1	Eerste begrotingswijziging 2020 Orionis	-30				
A.3.2	Tweede begrotingswijziging 2020 Orionis	429				
A.3.3	Budgetoverheveling 2020-2021 aanvullende taakstelling 2020	1.103				
A.3.4	Budgetoverhevelingen 2020-2021 sociaal domein	551				
	Totaal Begrotingswijzigingen 2020	2.053				
A.4	Eerste bestuursrapportage 2020:					
A.4.1	Boodschappenservice Orionis	50				
A.4.2	Overhead team Wmo en Jeugd	85				
A.4.3	Verwachte compensatie Rijk inzake Corona	34				
A.4.4	Wmo Vervoerskosten en vervoershulpmiddelen	-190				
A.4.5	Wmo Persoonsgebonden budget begeleiding	-114				
A.4.6	Aanbesteding leerlingenvervoer met GGZ indicatie	-25				
A.4.7	Wmo Vervallen abonnementstarief april en mei 2020 i.v.m. Corona	-34				
A.4.8	Structurele doorwerking nadelen Tweede bestuursrapportage 2019	-126				
A.4.9	Overige nadelen sociaal domein	-24				
	Totaal Eerste bestuursrapportage 2020	-344				
A.5	Tweede bestuursrapportage 2020:					
A.5.1	Resultaat jaarrekening 2019 GGD	59				
A.5.2	Lagere lasten PGB-jeugdzorg	50				
A.5.3	Meicirculaire 2020: Maatschappelijke begeleiding statushouders	-36				
A.5.4	Meicirculaire 2020: Beschermde wonen	-1.540				
A.5.5	Meicirculaire 2020: Participatie	-262				
A.5.6	Meicirculaire 2020: Wmo	-33				
A.5.7	Meicirculaire 2020: Inburgering	-88				
A.5.8	Inkoop jeugdzorg	-520				
A.5.9	Wmo maatwerk dienstverlening en voorzieningen	-363				
A.5.10	GGZ-vervoer jeugd	-50				
A.5.11	Septembercirculaire 2020: Participatie	-667				
A.5.12	Septembercirculaire 2020: Maatschappelijke opvang	-1.220				
A.5.13	Septembercirculaire 2020: Gezond in de stad	-6				
A.5.14	Septembercirculaire 2020: Vrouwenopvang	-1.092				
A.5.15	Septembercirculaire 2020: Compensatie coronacrisis (SD en W&I)	-226				
A.5.16	Taakstelling artikel 12 sociaal domein en werk & inkomen	1.139				
	Totaal Tweede bestuursrapportage 2020	-4.855				
A.6	Jaarrekening 2020:					
A.6.1	Decembercirculaire 2020: Continuïteit van zorg i.v.m. COVID 19	-59				
A.6.2	Decembercirculaire 2020: Continuïteit van beschermde wonen i.v.m. COVID 19	-146				
A.6.3	Decembercirculaire 2020: Vrouwenopvang	-113				
A.6.4	Decembercirculaire 2020: Schuldenbeleid	-50				
A.6.5	Schuldenbeleid budgetoverheveling	50				
A.6.6	Decembercirculaire 2020: Coronacompensatie re-integratie en bijzondere bijstand	-213				
A.6.7	Maatwerkvoorziening (WMO)	244				
A.6.8	Inkomensregelingen	223				
A.6.9	Samenkracht en burgerparticipatie	287				
A.6.10	Maatwerkdienstverlening 18+	-379				
A.6.11	Wijkteams	-14				
A.6.12	Maatwerkdienstverlening 18-	-50				
A.6.13	Geëscaleerde zorg 18+	4.583				
A.6.14	Dotatie reserve centrumtaken	-3.368				
A.6.15	Begeleide participatie	-225				
A.6.16	Overig sociaal domein en werk & inkomen	684				
A.6.17	Taakstelling artikel 12 sociaal domein en werk & inkomen	1.624				
	Totaal Jaarrekening 2020	3.077				
A.7	Programma begroting 2021:					
A.7.1	Cluster Inkomen en participatie		-2.410	-1.205	-164	168
A.7.2	Cluster Samenkracht en burgerparticipatie		-10.307	-10.526	-10.895	-11.218
A.7.3	Cluster Jeugd		-1.340	-249	102	654
A.7.4	Cluster Maatschappelijke ondersteuning		4.270	4.768	5.463	5.335
	Totaal Programmabegroting 2021		-9.787	-7.212	-5.494	-5.061
A.8	Effecten circulaire 2021:					
A.8.1	Decembercirculaire 2020 SD en W&I		3.849	58	72	74
A.8.2	Meicirculaire 2021 SD en W&I		PM			
A.8.3	Septembercirculaire 2021 SD en W&I		PM			
A.8.4	Decembercirculaire 2021 SD en W&I		PM			
	Totaal effecten circulaire 2021		3.849	58	72	74
A.9	Begrotingswijzigingen 2021:					
A.9.1	Budgetoverheveling 2020-2021 aanvullende taakstelling 2020		-1.107			
A.9.2	Budgetoverhevelingen 2020-2021 sociaal domein		-551			
A.9.3	Orionis 1e begrotingswijziging 2021: afrekening jaarrekening 2020		1.266			
A.9.4	Orionis 1e begrotingswijziging 2021: gemeentelijke bijdrage		758	1.215	1.720	2.111
A.9.5	Orionis 1e begrotingswijziging 2021: aanvullende inkomensvoorzieningen		-293	-294	-58	158
A.9.6	Decembercirculaire 2020: specifiek Vilssingen		-265	4	4	4
A.9.7	Decembercirculaire 2020: hogere bijdragen centrumgemeenten		-2.676	15	15	15
A.9.8	Decembercirculaire 2020: Coronacompensatie sociaal domein en werk & inkomen		-833			
	Totaal Begrotingswijzigingen 2021		-3.700	940	1.681	2.288
A.10	Eerste bestuursrapportage 2021:					
A.10.1	Inrichten regieteam besparing inkoopkosten Jeugd Zeeland		350	350	350	350
A.10.2	Overige voordelen sociaal domein		4			
A.10.3	Welzijnsaccommodaties correctie aframing panden		-39	-39	-40	-41
A.10.4	Frictiekosten ontvlechting Porthos		-77	0	0	0
A.10.5	Dekking uit reserve frictiekosten algemeen		77	0	0	0
A.10.6	Inrichting regieteam uitbreiding formatie		-110	-110	-110	-110
A.10.7	Taakstelling artikel 12 besparing inkoop jeugd		-200	-200	-200	-200
A.10.8	Capaciteit Wmo en jeugdhulp		-285	-638	0	0
A.10.9	Inrichting VvGGZ correctie primaire begroting		-21	-21	-20	-19
A.10.10	Jeugd extra kosten interventie		-188	-178	-178	-178
A.10.11	Casusregie dwangzaken		-94	0	0	0
A.10.12	4e compensatiepakket Coronamaatregelen sociaal domein en werk & inkomen		-798	0	0	0
A.10.13	Acute problematiek Jeugdzorg		-1.872	0	0	0
A.10.14	Vroegsignalering		-70	-70	-70	-70
A.10.15	Inrichting regieteam overhead		-40	-40	-40	-40
	Totaal Eerste bestuursrapportage 2021		-3.362	-946	-308	-307
	Begrotingssaldo SD en W&I	-5.264	-13.000	-7.160	-4.048	-3.006

A.1) Programmabegroting 2020

Het saldo van de programmabegroting 2020 voor het sociaal domein en werk & inkomen wordt bepaald aan de hand van:

1. De geboekte baten en lasten op de taakvelden van de gemeentefondsclusters Inkomen en participatie (taakvelden 6.3, 6.4 en 6.5), Samenkracht en burgerparticipatie (taakvelden 6.1 en 6.2), Jeugd (taakvelden 6.72 en 6.82) en Maatschappelijke ondersteuning (taakvelden 6.6, 6.71 en 6.81).
2. De uitkering uit het gemeentefonds (taakveld 0.7) op basis van de septembercirculaire 2019 voor de clusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning. Dit betreft de algemene uitkering + de decentralisatie-uitkeringen + de integratie-uitkeringen.
3. De overhead (taakveld 0.4) die wordt toegerekend naar rato van de geraamde directe loonkosten (categorie 1.1 Lonen en salarissen) en inhuur (categorie 3.5.1).

In bijlage 5.2 staat een cijfermatig overzicht per cluster en per taakveld van de geboekte baten en lasten op basis van Programmabegroting 2020.

A.2) Effecten circulaires 2020

Op basis van de verschillende gemeentefondscirculaires verandert de uitkering uit het gemeentefonds door het jaar heen. Dat is vanzelfsprekend van invloed op het te berekenen begrotingssaldo. In bijlage 5.3 staat een overzicht per gemeentefondscluster op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen van hoe de gemeentefondsuitkering vanaf de stand septembercirculaire 2019 wijzigt in de verschillende daaropvolgende circulaires. Dit betreft de algemene uitkering + de decentralisatie-uitkeringen + de integratie-uitkeringen.

Uitgangspunt is dat als er meer geld komt vanuit het Rijk (gemeentefonds) voor sociaal domein en werk & inkomen dit gebruikt dient te worden voor opvangen van bestaande tekorten. Vlissingen dient via O&O (onontkoombaar en onuitstelbaar) te onderbouwen als een deel betrekking heeft op loon-, prijs- of volumeontwikkelingen of gebruikt dient te worden voor nieuwe taken of intensiveringen van bestaande taken. Het per definitie één op één vertalen in ook hogere lasten of doorzetten naar samenwerkingsverbanden (gemeenschappelijke regelingen) is niet meer passend in de huidige situatie van Vlissingen en niet mogelijk binnen artikel 12.

Gezien bovenstaand uitgangspunt worden de effecten van de circulaires via vier mutaties op het begrotingssaldo verwerkt:

1. De Programmabegroting is gebaseerd op de septembercirculaire. Alle mutaties ten opzichte van de septembercirculaire in de daaropvolgende circulaires worden een op een geheel als mutatie opgenomen (betreft post A.2 in tabel 5.1).
2. Van de begrotingswijzigingen waarin door Vlissingen de mutaties circulaires worden verwerkt worden alleen de door Vlissingen opgenomen extra lasten voortvloeiende uit de circulaires opgenomen (betreft posten A.3 t/m A.6 in tabel 5.1).
3. Deze begrotingswijzigingen zoals beschreven in bovenstaande punt 2 zijn geheel O&O. Dat betekent dat deze extra lasten voortvloeiende uit de circulaires in zijn geheel gecorrigeerd worden (betreft post B in tabel 5.2).
4. Op het moment dat een extra last via O&O wordt geaccordeerd dan wordt deze weer opgenomen (betreft post C in tabel 5.3).

A.3.1) Eerste begrotingswijziging 2020 Orionis

De eerste begrotingswijziging 2020 van Orionis Walcheren betekent in 2020 een hogere bijdrage van Vlissingen van € 30.065. Oorzaken hiervan zijn mutaties in de rijksbijdragen en hogere loonkosten als gevolg van cao-aanpassingen.

A.3.2) Tweede begrotingswijziging 2020 Orionis

Op basis van de tweede begrotingswijziging 2020 van Orionis Walcheren ontstaat voor Vlissingen een voordeel van per saldo € 429.121. Dit betreft een bedrag van € 605.121 voornamelijk als gevolg van extra geld uit het gemeentefonds (meicirculaire 2020 en septembercirculaire 2020) op het vlak van participatie minus € 262.000 (LPO participatie)

en € 250.000 (Tozo) die gebruikt worden voor de aanvullende maatregelen 2020 (paragraaf 4.4). Daarnaast betreft dit voordeel een bedrag van € 336.000 als gevolg van de hogere Rijksbijdrage participatie 2020 uit de meicirculaire 2019 en septembercirculaire 2019.

A.3.3) Budgetoverheveling 2020-2021 aanvullende taakstelling 2020

Vlissingen wil van de aanvullende bezuinigingen 2020 (paragraaf 4.2) € 1,103 miljoen in te zetten als dekking voor de projectbegroting 2021. De maatregelen en veranderprojecten om de tekorten sociaal domein en werk & inkomen de komende jaren te saneren vergen extra capaciteit en expertise. Concreet bestaan de extra lasten uit lasten capaciteit uitvoerend projectteam, lasten adviesdiensten, lasten deelproject buurtteams, lasten deelproject integrale toegang en overhead. Om deze noodzakelijke investeringen te doen is het genoemde bedrag nodig en dient via een budgetoverheveling naar 2021 gebracht te worden.

A.3.4) Budgetoverhevelingen 2020-2021 sociaal domein

Met betrekking tot het sociaal domein zijn er een aantal budgetoverhevelingen van 2020 naar 2021 nodig. Het betreft de volgende posten:

- Minimabeleid van € 122.000: Hierdoor kan in 2021 de vroegsignalering in de integrale gemeentelijke toegang worden opgestart en geïmplementeerd.
- Inburgering van € 274.700: De verantwoordelijkheid voor de invoering en de uitvoering van de wet inburgering is een wettelijke taak. De gemeenten hebben de opdracht gekregen de invoering van de nieuwe wet voor te bereiden. De middelen die door het rijk via de integratie-uitkering en via een specifieke uitkering beschikbaar zijn gesteld zijn hiervoor ook in 2021 nodig.
- Onderzoekskosten Orionis van € 128.000: Een belangrijk deel van de gemeentelijke ondersteuningstaken in het brede sociaal domein heeft betrekking op de Participatiewet, schuldhulpverlening en het minimabeleid, dat wordt uitgevoerd door Orionis. Aan de hand van het verkregen inzicht en advies uit de quick scan dienen op genoemde terreinen wezenlijke verbeteringen van efficiency en effectiviteit doorgevoerd te worden (zie ook paragraaf 4.4). Dit wordt in 2021 verder uitgewerkt via een verdiepend onderzoek.
- Inhuur team Wmo en jeugd van € 26.000: Er zijn voor de uitvoering van de werkzaamheden van het team Wmo en jeugd extra gelden beschikbaar gesteld om de werkvoorraad terug te brengen, overgekomen evaluaties terug te brengen en invulling te geven aan de nieuwe werkprocessen. Deze middelen zijn ook in 2021 nodig.

A.4) Eerste bestuursrapportage 2020

Op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen wordt in de Eerste bestuursrapportage 2020 per saldo een nadeel gerapporteerd. Dit nadelige saldo dient door Vlissingen via O&O onderbouwd te worden. Het nadelige saldo bestaat uit de volgende posten:

1. Boodschappenservice Orionis: de boodschappenservice (een algemene voorziening onder de Wmo), die werd uitgevoerd door Orionis, is per 1 januari 2020 beëindigd. Dit levert een besparing op van € 50.000 per jaar.
2. Overhead team Wmo en jeugd: Vlissingen is per 01-01-2020 uit het samenwerkingsverband Porthos getreden. Als gevolg daarvan is de uitvoering van toegangstaken op het gebied van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning weer bij de gemeente Vlissingen komen te liggen. Per saldo betekent dit op jaarbasis een besparing van overhead van € 85.000.
3. Verwachte compensatie Rijk inzake Corona: Ten tijde van opstellen van de Eerste bestuursrapportage 2020 was het nog niet bekend hoeveel het Rijk zou compenseren voor de gemaakte kosten als gevolg van de Coronacrisis. Er is daarom een verwachte compensatie van € 34.000 opgenomen.
4. Wmo Vervoerskosten en vervoershulpmiddelen: In 2020 nemen de lasten toe met € 0,19 miljoen als gevolg van zowel de gedeclareerde Wmo-vervoerskosten van cliënten als door een hoger aantal gereden ritten bij het Wmo-doelgroepenvervoer.

5. Wmo Persoonsgebonden budget begeleiding: In 2019 heeft een structurele herschikking van de Wmo-budgetten plaatsgevonden, waaronder het PGB-budget. Er is destijds € 135.000 afgeraamd ten gunste van andere Wmo-budgetten met tekorten. Hierbij zijn de, ten gevolge van een administratieve correctie, te lage jaarcijfers 2018 als uitgangspunt genomen. Dit heeft tot gevolg dat ook de meerjarenbegroting 2020-2023 te laag begroot is. Er is daarom voor 2020 € 113.500 bijgeraamd op het PGB-budget 'begeleiden'.
6. Aanbesteding leerlingenvervoer met GGZ-indicatie: Als gevolg van de nieuwe aanbesteding leerlingenvervoer is het budget voor leerlingenvervoer bijgeraamd. Op basis van de nieuwe tarieven zijn de kosten met 25% gestegen ten opzichte van 2019. De stijging van de kosten heeft voor € 25.000 betrekking op het leerlingenvervoer met een GGZ-indicatie.
7. Wmo Vervallen abonnementstarief april en mei 2020 i.v.m. Corona: Het ministerie van VWS heeft besloten dat in verband met het Coronavirus de eigen bijdrage van cliënten voor de maanden april en mei 2020 collectief niet worden geïnd. Dit geldt voor alle Wmo-cliënten behalve de cliënten met de voorzieningen beschermd wonen intramuraal en opvang. De inkomsten vanuit de eigen bijdrage zal hierdoor naar verwachting € 33.600 lager uitvallen dan begroot.
8. Structurele doorwerking nadelen Tweede bestuursrapportage 2019: In de Tweede bestuursrapportage 2019 zijn diverse posten opgenomen welke een structurele doorwerking hebben voor 2020 en verder. Aangezien de programmabegroting 2020 reeds was vastgesteld worden deze wijzigingen meegenomen in de Eerste bestuursrapportage 2020.
9. Overige nadelen sociaal domein: Dit betreffen met name een toename van het aantal meldingen bij Veilig Thuis Zeeland als gevolg van de Wet Meldcode en een vereenvoudiging van de kwietscheldingsregels voor de deelnemende gemeenten van de Samenwerking Belastingen Walcheren en Schouwen-Duiveland.

A.5) Tweede bestuursrapportage 2020

Op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen wordt in de Tweede bestuursrapportage 2020 per saldo een nadeel berekend. Hierbij dient wel aangetekend te worden dat de extra gelden uit de meicirculaire 2020 en septembercirculaire 2020 reeds zijn meegenomen onder punt A2. Voor de berekening van het begrotingssaldo 2020 sociaal domein en werk & inkomen is de Tweede bestuursrapportage 2020 hiervoor dan ook gecorrigeerd. Ook dit nadelige saldo dient door Vlissingen via O&O onderbouwd te worden. Het nadelige saldo bestaat uit de volgende posten:

- 1) Resultaat jaarrekening 2019 GGD: Het jaar 2019 heeft een positief exploitatiesaldo van € 621.000. Conform de VZG-richtlijn wordt € 100.000 toegevoegd aan de reserves van de GGD. Het restant van € 521.000 wordt uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. Het aandeel van Vlissingen bedraagt € 59.300.
- 2) Lagere lasten PGB-jeugdzorg: Voor de PGB-jeugdzorg zien is er in 2020 een onderbesteding. Deze wordt niet meer ingelopen vanwege het terughoudende beleid op dit instrument. Het voordeel bedraagt € 50.000.
- 3-7) Meicirculaire 2020: dit betreffen de ingeboekte lasten als gevolg van extra geld uit de meicirculaire 2020 op het vlak van maatschappelijke begeleiding statushouders, beschermd wonen, participatie, Wmo en inburgering
- 8) Inkoop jeugdzorg: In de Bestuursrapportage van de GGD over de periode januari – augustus 2020 heeft de inkooporganisatie jeugd (IJZ) de begrotingsbedragen per gemeente voor jeugd bijgesteld. In de bijstelling is de definitieve realisatie over 2019 verwerkt. Daarnaast zijn diverse veronderstellingen ten aanzien van de ontwikkelingen in de bevolkingssamenstelling, de tarieven en het jeugdhulplandschap in de berekeningen opgenomen. De begrote kosten voor jeugd (inclusief de inkooporganisatie jeugd) bedragen voor Vlissingen afgerond € 16,2 mln. Dit is een bijstelling in de gemeentelijke begroting van afgerond € 520.000.
- 9) Wmo maatwerk dienstverlening en voorzieningen: Voor huishoudelijke hulp (€ 220.000), dagbesteding (€ 126.000) en hulpmiddelen (€ 16.900) zijn de lasten gestegen in 2020. De instroom van nieuwe aanvragen voor huishoudelijke hulp blijft onverminderd hoog. Tijdens de eerste coronagolf nam het aantal cliënten af, maar zijn

zorgverleners gecompenseerd voor de wegvallende zorg. Na deze periode is het aantal aanvragen sneller dan voorzien terug op het oude niveau. De vergrijzing en de invoering van het abonnementstarief hebben vooral op huishoudelijke hulp een kostenverhogend effect. Eerder is een aanwas begroot van 85 cliënten voor de huishoudelijke hulp en voor dagbesteding een daling van 10 cliënten. Deze aantallen moeten worden bijgesteld. De prognose voor 2020 is een aanwas van 225 cliënten op jaarbasis voor de huishoudelijke hulp en een aanwas van 12 cliënten voor de dagbesteding.

- 10) GGZ-vervoer jeugd: Op basis van de werkelijke kosten voor het GGZ-jeugdvervoer wordt het budget in 2020 met € 50.000 verhoogd.
- 11-15) Septembercirculaire 2020: dit betreffen de ingeboekte lasten als gevolg van extra geld uit de septembercirculaire 2020 op het vlak van participatie, maatschappelijke opvang, gezond in de stad, vrouwenopvang en het compensatiepakket coronacrisis medeoverheden.
- 16) Betreft de gedeeltelijke realisatie van € 1,139 miljoen van de taakstelling op basis van maatregel 4 (Aanvullende maatregelen 2020, paragraaf 4.4). Het restant wordt gerealiseerd via de jaarrekening 2020.

A.6) Jaarrekening 2020

In de Jaarrekening 2020 zijn m.b.t. het sociaal domein en werk & inkomen de volgende posten opgenomen:

- 1 t/m 5) Decemercirculaire 2020: dit betreffen de ingeboekte lasten als gevolg van extra geld uit de decemercirculaire 2020 op het vlak van COVID 16, beschermd wonen, vrouwenopvang, schuldenbeleid, re-integratie en bijzondere bijstand.
- 6) Budgetoverheveling van 2020 naar 2021 van € 50.000 met betrekking tot schuldenbeleid.
- 7) Voordeel bij de maatwerkvoorzieningen Wmo van € 244.000.
- 8) Voordeel bij de inkomensregelingen van € 223.000.
- 9) Voordeel bij Samenkracht en burgerparticipatie van € 287.000.
- 10) Nadeel bij de maatwerkdienstverlening 18+ van € 379.000.
- 11) Nadeel bij de wijkteams van € 14.000.
- 12) Nadeel bij de maatwerkdienstverlening 18- van € 50.000.
- 13) Voordeel bij de geëscaleerde zorg 18+ van € 4,583 miljoen.
- 14) Dotatie aan de reserve centrumtaken van € 3,368 miljoen. Dit zijn de niet bestede middelen beschermd wonen (€ 2,293 miljoen) en vrouwenopvang (€ 1,075 miljoen).
- 15) Nadeel bij begeleide participatie van € 225.000.
- 16) Diverse voordelen en nadelen bij het sociaal domein en werk & inkomen van in totaal een voordeel van € 684.000.
- 17) De resterende realisatie van de taakstelling artikel 12 sociaal domein en werk & inkomen van € 1,624 miljoen. Eerder was in de Tweede bestuursrapportage 2020 € 1,139 miljoen opgenomen (post A.5.16). Totale realisatie is dan ook € 2,763 miljoen op basis van maatregel 4 (Aanvullende maatregelen 2020, paragraaf 4.4).

A.7) Programmabegroting 2021

Het saldo van de programmabegroting 2020 voor het sociaal domein en werk & inkomen wordt bepaald aan de hand van:

1. De geboekte baten en lasten op de taakvelden van de gemeentefondsclusters Inkomen en participatie (taakvelden 6.3, 6.4 en 6.5), Samenkracht en burgerparticipatie (taakvelden 6.1 en 6.2), Jeugd (taakvelden 6.72 en 6.82) en Maatschappelijke ondersteuning (taakvelden 6.6, 6.71 en 6.81).
2. De uitkering uit het gemeentefonds (taakveld 0.7) op basis van de septembercirculaire 2019 voor de clusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning. Dit betreft de algemene uitkering + de decentralisatie-uitkeringen + de integratie-uitkeringen.
3. De overhead (taakveld 0.4) die wordt toegerekend naar rato van de geraamde directe loonkosten (categorie 1.1 Lonen en salarissen) en inhuur (categorie 3.5.1).

In bijlage 5.2 staat een cijfermatig overzicht per cluster en per taakveld van de geboekte baten en lasten op basis van Programmabegroting 2021.

A.8) Effecten circulaires 2021

Op basis van de verschillende gemeentefondscirculaires verandert de uitkering uit het gemeentefonds door het jaar heen. Dat is vanzelfsprekend van invloed op het te berekenen begrotingssaldo. In bijlage 5.3 staat een overzicht per gemeentefondscluster op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen van hoe de gemeentefondsuitkering vanaf de stand septembercircular 2019 wijzigt in de verschillende daaropvolgende circulaires. Dit betreft de algemene uitkering + de decentralisatie-uitkeringen + de integratie-uitkeringen. Zie ook post A.2.

A.9.1) Budgetoverheveling 2020-2021 aanvullende taakstelling 2020

Van de aanvullende bezuinigingen 2020 wordt € 1,107 miljoen ingezet als dekking voor de projectbegroting 2021 (zie ook paragraaf 4.2). De maatregelen en veranderprojecten om de tekorten sociaal domein en werk & inkomen de komende jaren te saneren vergen extra capaciteit en expertise. Concreet bestaan de extra lasten uit lasten capaciteit uitvoerend projectteam, lasten adviesdiensten, lasten deelproject buurtteams, lasten deelproject integrale toegang en overhead. Om deze noodzakelijke investeringen te doen is het genoemde bedrag nodig en is dit via een budgetoverheveling naar 2021 gebracht.

A.9.2) Budgetoverhevelingen 2020-2021 sociaal domein

Elk jaar zijn er in de begroting bedragen opgenomen voor eenmalige activiteiten. Het kan voorkomen dat deze activiteiten ultimo het jaar nog niet volledig afgerond zijn. Voornemen is deze activiteiten het volgende jaar te realiseren. Nadrukkelijk betreft het hier geen structurele begrotingsbudgetten waar eind van het jaar geld resteert. Het gaat om activiteiten waar incidenteel geld voor beschikbaar is gesteld en waarvan de uitvoering is vertraagd. De budgetoverheveling is bedoeld om deze incidenteel toegekende bedragen beschikbaar te houden voor de uitvoering (van het restant) in begrotingsjaar 2021 (zie ook post A.3.4):

- Minimabeleid van € 122.000.
- Inburgering van € 274.700.
- Onderzoekskosten Orionis van € 128.000.
- Inhuur team Wmo en jeugd van € 26.000.

A.9.3 t/m A.9.5) Orionis 1e begrotingswijziging 2021

Het dagelijks bestuur van Orionis Walcheren heeft de jaarrekening 2020 en Eerste begrotingswijziging 2021 (inclusief Begroting 2022 met meerjarenraming) aangeboden. Per saldo leidt dit meerjarig tot voordelen voor Vlissingen. Dit wordt weergegeven in tabel 5.4 onder post C.46. Deze bedragen kunnen ingezet worden ter gedeeltelijke realisatie van de opgenomen taakstellingen met betrekking tot Orionis. Echter dat neemt niet weg dat de mogelijke maatregelen zoals naar voren gekomen bij de quick scan van Adlasz (zie bijlage 4.2 van het inspectierapport 2019) volledig geïmplementeerd dienen te worden. Dat betekent dat er nog steeds een taakstelling resteert op dit vlak op basis van deze maatregelen. Zie hiervoor paragraaf 4.4, maatregel 3. Het overschot van de jaarrekening 2020 van Orionis van € 1,266 miljoen komt ten gunste van 2021.

A.9.6 t/m A.9.8) Decembercircular 2020

Betreft de extra lasten voortvloeiende uit de decembercircular 2020. Deze lasten dienen geheel via O&O geaccordeerd te worden. De extra baten uit de decembercircular 2020 zijn opgenomen onder post A.8.

A.10) Eerste bestuursrapportage 2021

Op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen wordt in de Eerste bestuursrapportage 2021 per saldo een nadeel berekend. Hierbij dient wel aangetekend te worden dat de extra gelden uit de meicircular 2021 worden meegenomen onder punt A8. Voor de berekening van het begrotingssaldo 2021 sociaal domein en werk & inkomen is de Eerste bestuursrapportage 2021 hiervoor dan ook gecorrigeerd. Ook dit nadelige saldo

dient door Vlissingen via O&O onderbouwd te worden. Het nadelige saldo bestaat uit de volgende posten:

1. Inzet van de vrijkomende middelen voor de inkoop van jeugdzorg bij de inrichting van een regieteam binnen de gemeentelijke toegang van € 350.000 per jaar vanaf 2021.
2. Overige voordelen sociaal domein van in totaal € 4.000 in 2021.
3. Een correctie van circa € 40.000 per jaar m.b.t. welzijnsaccommodaties die in 2018 zijn afgestoten. Het meerjarig aframen van de exploitatiebudgetten was daarbij niet correct verwerkt, waardoor er op de oude panden ten onrechte nog een baat begroot staat.
4. Frictiekosten voor de ontvlechting van Porthos van € 77.450 in 2021.
5. Onttrekking uit de reserve frictiekosten van € 77.450 voor de dekking van frictiekosten voor de ontvlechting van Porthos.
6. € 110.000 voor de formatie voor de inrichting van het regieteam binnen de gemeentelijke toegang met ingang van 1 januari 2021. Dit is de eerste stap binnen de ontwikkeling van de integrale toegang. Het doel is te komen tot een toegankelijke, betaalbare, toekomstbestendige en zo optimaal mogelijk functionerende uitvoering en organisatie van de toegang in de gemeente Vlissingen. Het regieteam wordt vooralsnog ingepast in het huidige team Wmo en jeugd.
7. € 200.000 voor overige kosten voor de inrichting van het regieteam binnen de gemeentelijke toegang.
8. € 285.000 in 2021 en € 638.400 in 2022 voor extra tijdelijke capaciteit Wmo en jeugdhulp. Vooruitlopend op de ontwikkelingen van buurtteams en de integrale toegang is continuïteit van de dienstverlening nodig en moet er gebouwd worden naar de toekomst. Er moet veel werk worden verzet om de veranderingen vorm te kunnen geven en daarmee ook de taakstelling artikel 12 te kunnen halen. Hiervoor is enerzijds bestendiging van uitbreiding van de vaste formatie nodig naast anderzijds extra tijdelijke capaciteit. Zodat input geleverd kan worden aan de ontwikkelingen in het kader van Plan van aanpak artikel 12 en de Ontwikkelagenda sociaal domein.
9. Een administratieve correctie van circa € 20.000 met betrekking tot WvGGZ primaire begroting 2021.
10. Extra kosten met betrekking voor Intervence. Zie ook post C.26. Inmiddels is bekend dat Intervence wordt overgenomen door JB West waarmee een hoger tarief en een omzetgarantie voor 5 jaar is afgesproken. Hierdoor wordt de nieuwe aanbesteding van de jeugdbescherming per 2022 uitgevoerd op basis van hogere tarieven. De verwachte extra structurele kosten vanaf 2022 bedragen € 177.530. Voor 2021 is daarnaast € 187.640 extra nodig.
11. € 93.600 in 2021 voor extra capaciteit dat nodig is omdat als gevolg van het traject rond Intervence alle casuïstiek zonder gerechtelijke maatregel ('drangzaken') versneld wordt overgedragen aan de gemeenten. In de formatie van het gemeentelijke regieteam voor complexe casuïstiek en team Wmo en jeugd is hiermee geen rekening gehouden. Met het aantrekken van 1 fte casusregisseur kan deze extra caseload incidenteel worden opgepakt. Aldus kan de continuïteit van zorg voor deze kwetsbare doelgroep worden geborgd.
12. Extra uitgaven als gevolg van de Coronacrisis van € 798.350 in 2021. Dit betreft de omvang van de vierde compensatiepakket Coronamaatregelen
13. Extra uitgaven m.b.t. acute problematiek jeugdzorg. Met betrekking tot de acute tekorten op de jeugdhulp is in april 2021 een extra incidentele bijdrage van het rijk van landelijk € 613 miljoen afgekondigd voor het jaar 2021. Dit is in de meicirculaire 2021 beschikbaar gesteld door het Rijk. Deze middelen komen bovenop de € 300 miljoen aan middelen voor het welzijn van jongeren in coronatijd. Voor Vlissingen wordt het extra bedrag 2021 geraamd op ruim € 1,8 miljoen.
14. € 70.000 voor de vroegsignalering schulden. Vroegsignalering schulden is sinds 2021 een nieuwe wettelijke taak als gevolg van een wijziging in de Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening. In december 2020 heeft het college van Vlissingen besloten om de nieuwe wettelijke taak vroegsignalering schulden op korte termijn te positioneren in de integrale toegang (tot de overgang vindt uitvoering plaats door Orionis). In de begroting van Orionis is een structurele dekking voor de personeelskosten voor een zeer beperkte uitvoering van deze taak opgenomen van circa € 95.000 (aandeel

Vlissingen). Dit betekent een structureel tekort op personeelskosten (ten opzichte van de gevraagde formatie in het collegevoorstel) van circa € 70.000 per jaar.
15. € 40.000 voor overhead met betrekking tot de inrichting van het regieteam binnen de gemeentelijke toegang.

5.3 Geaccepteerd begrotingssaldo

Het in de vorige paragraaf weergegeven begrotingssaldo is berekend op basis van de begrotingsdocumenten (Begroting, Begrotingswijzigingen, Kadernota, Bestuursrapportages en Jaarrekening) van Vlissingen, Informatie voor Derden (Iv3) van de taakvelden en de gemeentefondscirculaires. Om tot een juiste berekening van een eventuele aanvullende uitkering te komen en om een gelijkwaardige behandeling van artikel 12-gemeenten zoveel als mogelijk te bewerkstelligen, wordt dit saldo aangepast met technische en/of beleidsmatige correcties.

Bij de meer technische correcties gaat het om de consistentie van uitgangspunten en aannames met betrekking tot onder andere de uitkeringen uit het gemeentefonds. Zie hiervoor ook de gedeeltelijke toerekening van de uitkering uit het gemeentefonds (taakveld 0.7) aan de clusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning (bovenstaande punten A.1 en A.2). Ook wordt nagegaan of de gemeente een primitieve begroting heeft ingediend waarin alle baten en lasten reëel geraamd zijn). Of de baten en lasten reëel geraamd zijn zou moeten blijken uit de toelichting op de baten en lasten, die tenminste het gerealiseerde bedrag van het voorvorig begrotingsjaar, het geraamde bedrag van het vorig begrotingsjaar na wijziging en het geraamde bedrag van het begrotingsjaar bevat.

Bij beleidsmatige correcties gaat het om het zuiveren van onaanvaardbare beleidsintensiveringen, met name het schonen voor nieuw beleid. Hieronder wordt verstaan iedere verhoging van uitgaven ten opzichte van de laatst goedgekeurde primitieve begroting, inclusief gelijktijdig meegenomen wijzigingen.

Na deze correcties resteert het geaccepteerd begrotingssaldo. In tabel 5.2 is de totstandkoming van het geaccepteerd begrotingssaldo op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen weergegeven. Uitgangspunt daarbij is het in de vorige paragraaf bepaalde begrotingssaldo sociaal domein en werk & inkomen. Na de tabel wordt een toelichting gegeven op de posten. In bijlage 5.1 staat het geaccepteerd begrotingssaldo van Vlissingen in totaal.

Tabel 5.2 Geaccepteerd begrotingssaldo sociaal domein (SD) en werk & inkomen (W&I)
(bedragen x € 1.000)

Omschrijving (bedragen x 1000)		2020	2021	2022	2023	2024
Begrotingssaldo SD en W&I		-5.264	-13.000	-7.160	-4.048	-3.006
<i>B Correcties i.v.m. O&O benodigd m.b.t. SD en W&I:</i>						
B.1	Begroting 2019	8.099	7.471	7.081	7.081	7.081
B.2	Begrotingswijzigingen 2019	-505	-1.026	-1.091	-1.091	-1.091
B.3	Eerste bestuursrapportage 2019	0	0	0	0	0
B.4	Tweede bestuursrapportage 2019	0	0	0	0	0
B.5	Kadernota 2020	4.279	4.876	4.656	4.501	4.501
B.6	Begroting 2020	9.380	9.588	10.134	9.736	9.736
B.7	Jaarrekening 2019	0	0	0	0	0
B.8	Begrotingswijzigingen 2020	-2.057	0	0	0	0
B.9	Eerste bestuursrapportage 2020	377	0	0	0	0
B.10	Tweede bestuursrapportage 2020	6.103	0	0	0	0
B.11	Begroting 2021	0	5.994	6.691	7.786	8.514
B.12	Jaarrekening 2020	532	0	0	0	0
B.13	Begrotingswijzigingen 2021	0	3.718	-921	-1.662	-2.269
B.14	Eerste bestuursrapportage 2021	0	3.444	946	308	307
Totaal O&O-correcties		26.208	34.065	27.496	26.659	26.779
<i>Correcties overig:</i>						
B.15	Ingeboekte taakstelling begroting 2021 (post 3.5)		-3.181	-5.647	-8.159	-8.159
Geaccepteerd begrotingssaldo SD en W&I		20.944	17.884	14.689	14.452	15.614

B.1 t/m B.14) Correcties (i.v.m. O&O benodigd) m.b.t. SD en W&I

In de begrotingsdocumenten zijn posten op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen opgenomen die aan het O&O-criterium (onontkoombaar en onuitstelbaar) getoetst dienen te worden. Het begrotingssaldo SD en W&I is hiervoor dan ook gecorrigeerd (posten B in de tabel). In bijlage 5.4 van dit inspectierapport en bijlage 5.4 van inspectierapport 2019 wordt per begrotingsdocument (Begroting, Begrotingswijzigingen, Bestuursrapportages, Kadernota en Jaarrekening) weergegeven welke posten dit precies betreft. Als voor deze posten is geconstateerd dat ze nog nodig zijn en inderdaad onontkoombaar en onuitstelbaar zijn, dan zijn deze weer opgevoerd bij de berekening van het relevante saldo (paragraaf 5.4).

B.15) Ingeboekte taakstelling begroting 2021 (post 3.5)

Vlissingen heeft in de begroting 2021 een taakstelling sociaal domein en werk & inkomen opgenomen. Dit is echter niet de volledige in hoofdstuk 4 van dit inspectierapport opgenomen taakstelling. Deze taakstelling wordt dan ook gecorrigeerd en bij de bepaling van het relevante saldo weer opgenomen (paragraaf 5.4, tabel 5.3, post D) conform de bedragen uit hoofdstuk 4.

5.4 Relevante begrotingssaldo

Voor de berekening van het relevante begrotingssaldo sociaal domein en werk & inkomen wordt uitgegaan van het in paragraaf 5.3 bepaalde geaccepteerde saldo. Hierop worden wijzigingen aangebracht als gevolg van de voorstellen die in het Tripartite overleg (TPO) tussen gemeente, provincie en de inspecteur zijn besproken voorafgaand aan de vaststelling door de gemeenteraad van Vlissingen. De voorstellen worden daarbij getoetst op het O&O-criterium, de financiële gevolgen en de dekking daarvan. Na verwerking van de via O&O door de provincie en de inspecteur geaccordeerde posten ontstaat het zogenaamde aanvaardbaar begrotingssaldo. Na verwerking van eventuele inzet van reserves (hoofdstuk 3) en mogelijke inbreng van het saldo van de jaarrekening (hoofdstuk 5) ontstaat het relevante begrotingssaldo. In de navolgende tabel 5.3 wordt het relevante saldo sociaal domein en werk & inkomen gepresenteerd. Na de tabel wordt een toelichting

op de posten gegeven. In bijlage 5.1 staat het relevante begrotingssaldo van Vlissingen in totaal.

Tabel 5.3 Relevante saldo sociaal domein (SD) en werk & inkomen (W&I)
(bedragen x € 1.000)

Omschrijving (bedragen x 1000)		2020	2021	2022	2023	2024
Geaccepteerd begrotingssaldo SD en W&I		20.944	17.884	14.689	14.452	15.614
C	O&O geaccordeerd m.b.t. SD en W&I:					
C.1	Inspectierapport 2019 (posten C.1 t/m C.33)	-11.118	-10.745	-9.495	-9.342	-9.342
C.2	Transformatiefonds ambulantisering GGZ	-2.004	-2.009			
C.3	Inhuur inkoop beschermd wonen	-4				
C.4	Vraagafhankelijk Wmo-vervoer	-48				
C.5	Projectleider artikel 12	-174	-174			
C.6	Budgetoverheveling 2020-2021 aanvullende taakstelling 2020	1.107	-1.107			
C.7	Berichtenverkeer beschermd wonen	-60	-50	-50	-50	-50
C.8	Onafhankelijke deskundige beschermd wonen		-100	-100		
C.9	Beroep op hardheidsclausule beschermd wonen	-18				
C.10	Landelijk actieprogramma Weer Thuis	-18				
C.11	Begroting 2020 CZW-bureau	-1.673	-1.674	-1.573	-1.573	-1.573
C.12	Inhuur Significant	-21	-45			
C.13	Centrumgemeentemiddelen	-5.676	-2.550	-5.249	-5.349	-5.349
C.14	Inzet middelen 2020 meicirculaire 2020	-331				
C.15	Compensatie coronacrisis (septembercirculaire 2020)	-260				
C.16	Tweede begrotingswijziging 2020 Orionis	-598				
C.17	Wmo 2020	-2.062	-1.589	-1.680	-1.548	-1.548
C.18	Jeugd 2020	-1.508	-1.425	-2.522	-2.028	-2.028
C.19	Werk en inkomen 2020	-308	-64	42	-184	-184
C.20	3e begrotingswijziging GGD 2020	-520				
C.21	Beschermd wonen Zeeuwse Gronden	-139				
C.22	Budgetoverhevelingen 2020-2021 sociaal domein	551	-551			
C.23	Eerste begrotingswijziging 2020 en Begroting 2021 CZW-bureau	-550	-316			
C.24	Contractbeheer beschermd wonen		-38			
C.25	Tijdelijk verblijf beschermd wonen	-48	-22			
C.26	Intervence		-417			
C.27	Vrouwenopvang 2021		-641			
C.28	Uitvoeringskosten SVB	-20				
C.29	Inburgering 2020	-88				
C.30	Overhead I&A sociaal domein		-10	-10	-5	-5
C.31	Financiële uitgangspunten 2021-2024		-144	-250	-480	-1.186
C.32	Jeugdhulp		-306	721	-483	-135
C.33	Continuïteit van zorg i.v.m. Covid 19	-59				
C.34	Continuïteit van beschermd wonen i.v.m. Covid 19	-146				
C.35	Vrouwenopvang	-113				
C.36	Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten		-317			
C.37	Continuïteit drangzaken jeugdzorg		-94			
C.38	Uitvoering centrumtaken		-25			
C.39	Vluchtelingenwerk		-38			
C.40	Schuldenbeleid	-50				
C.41	Schuldenbeleid budgetoverheveling	50	-50			
C.42	Eerste begrotingswijziging 2021 CZW-bureau		-376	-572		
C.43	Inzet Coronacompensatie re-integratie en bijzondere bijstand	-213				
C.44	Niet O&O-geaccordeerd, valt vrij in jaarrekening 2020	-88				
C.45	Walk-Inn en Doorstroomhuis		-212			
C.46a	Orionis (jaarrekening 2020, 1e begrotingswijziging 2021) inzet extra middelen meicirculaire 2020		-38			
C.46b	Orionis (jaarrekening 2020, 1e begrotingswijziging 2021)		1.731	921	1.662	2.269
C.47	Tijdelijk verblijf beschermd wonen		-36			
C.48	Accountantsonderzoek beschermd wonen		-14			
C.49	Beleidsontwikkeling beschermd wonen		-81			
C.50	Capaciteit Wmo en jeugdhulp		-285	-638		
C.51	Afrekening jeugdzorg 2020 GGD		-597			
C.52	Welzijnsaccommodaties correctie aframing panden		-39	-39	-40	-41
C.53	Wet Inburgering Nieuwkomers		-68			
C.54	Dak en thuisloosheid 2021		-2.636			
C.55	Clientparticipatie BW		-10			
C.56	Bestuurlijke fusie Jeugdbescherming West en Intervence		-566	-178	-178	-178
	Totaal O&O geaccordeerd	-26.208	-27.725	-20.672	-19.597	-19.349
D	Resterende taakstelling sociaal domein en werk & inkomen (hoofdstuk 4)		5.594	9.099	10.808	10.801
Aanvaardbaar begrotingssaldo SD en W&I		-5.265	-4.248	3.116	5.662	7.066
E	Inbreng reserves	0				
F	Inbreng saldo jaarrekening	0				
Relevante begrotingssaldo SD en W&I		-5.265	-4.248	3.116	5.662	7.066

Let op: de verwachting is dat voor 2021 en verder het relevante saldo nog zal wijzigen. De gemeente Vlissingen moet voor die jaren immers nog diverse posten via onontkoombaar en

onuitstelbaar (O&O) onderbouwen (2021: € 6,4 miljoen, 2022: € 6,8 miljoen, 2023: € 7,1 miljoen en 2024: € 7,4 miljoen). Deze posten zitten nu nog als correctie in de cijfers (verschil tussen B in tabel 5.2 en C in tabel 5.3). Daarnaast dienen in die jaren nog een aantal resultaten van de in dit rapport beschreven maatregelen, de effecten van de circulaire gemeentefonds en eventuele overige mutaties verwerkt te worden.

C.1) Inspectierapport 2019 (posten C.1 t/m C.33)

Dit betreft de meerjarig doorwerking van de posten C.1 t/m C.33 uit het inspectierapport 2019. Deze posten zijn in paragraaf 5.4 van dat inspectierapport toegelicht.

C.2) Transformatiefonds ambulantisering GGZ

In de septembercirculaire 2019 is structureel extra geld beschikbaar gesteld voor de ambulantisering van de GGZ via de decentralisatie-uitkering Beschermd wonen. Hiervan wordt in 2020 en 2021 € 2 miljoen gestort in een transformatiefonds. Dit transformatiefonds is er voor de 13 Zeeuwse gemeenten en heeft als doel de extramuralisering en ambulantisering van de GGZ in Zeeland. In 2016 is met het uitbrengen van het advies 'Van beschermd wonen naar een beschermd thuis' de landelijke beweging ingezet om de ondersteuning en begeleiding van burgers met psychische kwetsbaarheid in Nederland stapsgewijs te transformeren. Komend uit een situatie van hoofdzakelijk intramurale zorg, wordt een beweging voorgestaan naar hoofdzakelijk ambulante ondersteuning. Hoofdoel hiervan is inclusie, meer maatschappelijke participatie en waar mogelijk herstel.

C.3) Inhuur inkoop beschermd wonen

De basis- en deelopereenkomst beschermd wonen had een einddatum van 31 december 2020. Voor de inkoop van beschermd wonen voor het jaar 2021 was specifieke deskundigheid nodig die niet aanwezig was in de organisatie. Daarom is overgegaan tot inhuur van specifieke deskundigheid ten behoeve van de inkoop beschermd wonen 2021. De kosten hiervan waren € 4.344.

C.4) Vraagafhankelijk Wmo-vervoer

In de primaire begroting 2020 is voor vraagafhankelijk Wmo-vervoer een te laag bedrag opgenomen. Hieraan liggen een aantal oorzaken ten grondslag. Ten eerste is het aantal kilometers van vraagafhankelijk Wmo-vervoer substantieel toegenomen vanaf oktober 2019. Dit was niet voorzien in de begroting 2020. Ten tweede zijn de vaste kosten voor de GVZ toegenomen. Dit was niet bekend ten tijde van het opstellen van de primaire begroting. In totaal betekent dit € 47.950 aan extra lasten in 2020.

C.5) Projectleider artikel 12

In verband met de realisatie van het Plan van aanpak en de daaraan gekoppelde maatregelen en taakstellingen wordt de tijdelijke inhuur, voor de functie van projectleider artikel 12, voor de jaren 2020 en 2021 verlengd. De lasten hiervoor zijn € 174.000 per jaar.

C.6) Budgetoverheveling 2020-2021 aanvullende taakstelling 2020

Geaccordeerd is om van de aanvullende bezuinigingen 2020 (paragraaf 4.2) € 1,107 miljoen in te zetten als dekking voor de projectbegroting 2021. De maatregelen en veranderprojecten om de tekorten sociaal domein en werk & inkomen de komende jaren te saneren vergen extra capaciteit en expertise. Concreet bestaan de extra lasten uit lasten capaciteit uitvoerend projectteam, lasten adviesdiensten, lasten deelproject buurtteams, lasten deelproject integrale toegang en overhead. Om deze noodzakelijke investeringen te doen is het genoemde bedrag nodig en is dit via een budgetoverheveling naar 2021 gebracht.

C.7) Berichtenverkeer beschermd wonen

Landelijk is besloten dat berichtenverkeer ten behoeve van beschermd wonen niet meer rechtstreeks mag plaatsvinden tussen zorgaanbieder en CAK. Dit berichtenverkeer moest

dus opnieuw worden ingericht. De lasten hiervoor zijn € 10.000 incidenteel in 2020 en € 50.000 structureel vanaf 2020.

C.8) Onafhankelijke deskundige beschermd wonen

Om meer grip te krijgen op de toegang tot beschermd wonen wordt voor 2021 en 2022 een onafhankelijk deskundige ingehuurd. Met de inzet van deze onafhankelijke deskundige vindt er een objectieve toetsing plaats van de aanvragen om beschermd wonen. De verwachting is dat daardoor ook het aantal cliënten dat terecht komt in beschermd wonen zal verminderen. De lasten zijn € 100.000 per jaar.

C.9) Beroep op hardheidsclausule beschermd wonen

Het beroep op de hardheidsclausule heeft betrekking op de levering van ondersteuning beschermd wonen aan een cliënt die is ingestroomd per 5 januari 2018. De Deelovereenkomst beschermd wonen 2018-2019 bepaalt dat cliënten pas meetellen voor de bekostiging vanaf de eerstvolgende peildatum na instroom. Dat is in dit geval 1 mei 2018. Dit heeft tot gevolg dat de ondersteuning beschermd wonen voor de cliënt in de periode 5 januari – 30 april 2018 niet is vergoed, ook niet achteraf. Dit terwijl centrumgemeente Vlissingen heeft aangedrongen deze cliënt op te nemen. Besloten is dan ook dat er in dit geval een beroep kan worden gedaan op de hardheidsclausule. De lasten zijn € 18.086 voor 2020.

C.10) Landelijke actieprogramma Weer Thuis

Het Actieprogramma 'Weer Thuis' is een samenwerkingsverband van Aedes, VNG, Federatie Opvang, RIBW Alliantie, GGZ Nederland en het Leger des Heils. Aan de hand van dit programma maken de gemeenten, woningcorporaties en zorgaanbieders (de drie sleutelpartijen) in de deelnemende regio's afspraken over het aantal te reserveren woningen, de spreiding ervan en de begeleiding die nodig is. Doel is het gezamenlijk creëren van een goede basis zodat een cliënt bij uitstroom uit beschermd wonen (BW) of de maatschappelijk opvang (MO) zijn plek terugvindt in de samenleving. Niet alleen het belang van de persoon in kwestie wordt hierin meegenomen maar ook dat van de omwonenden. De lasten van dit actieprogramma zijn in 2020 € 17.500.

C.11) Begroting 2020 CZW-bureau

Op basis de begroting 2020 van het CZW-bureau blijkt dat de begrote nettolasten voor het programma beschermd wonen in 2020 € 43,7 miljoen zijn. Dat betekent dat de extra centrumgemeentemiddelen uit de begroting 2019 van Vlissingen op basis van de meicirculaire 2018 (post 3.3.9.c) en septembercirculaire 2018 (post 3.3.10 c) hiervoor vanaf 2020 (gedeeltelijk) structureel nodig zijn. Overigens is door Vlissingen op het vlak van beschermd wonen een budgetplafond ingesteld van € 39,4 miljoen vanaf 2020. Dat betekent dat er een overschot zal zijn bij beschermd wonen. Dit overschot wordt gestort in de reserve Centrumtaken. Bezien zal worden of een deel van deze reserve gebruikt kan worden voor de tekorten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. Zie hiervoor paragraaf 3.3 van dit inspectierapport.

C.12) Inhuur Significant

De basis- en deelovereenkomst beschermd wonen had een einddatum van 31 december 2020. Voor de inkoop van beschermd wonen voor het jaar 2021 was specifieke deskundigheid nodig die niet aanwezig was in de organisatie. Daarom is eerder overgegaan tot inhuur van specifieke deskundigheid ten behoeve van de inkoop beschermd wonen 2021. Zie hiervoor ook punt C.3. Deze inhuur is verlengd tot en met 31-12-2021. De resterende kosten hiervoor zijn € 21.168 in 2020 en € 45.172 in 2021.

C.13) Centrumgemeentemiddelen

Op basis van de meicirculaire 2018 (post 3.3.9 c, Begroting 2019), septembercirculaire 2018 (post 3.3.10 c, Begroting 2019), meicirculaire 2019 (post 3.4.3, Begroting 2020), septembercirculaire 2019 (post 3.4.6, Begroting 2020), meicirculaire 2020 (post V13, Tweede bestuursrapportage 2020) en septembercirculaire 2020 (post N21, Tweede

bestuursrapportage 2020) ontvangt Vlissingen extra geld voor de centrumtaken (beschermd wonen, vrouwenopvang en maatschappelijke opvang).

Als er meer geld komt vanuit het Rijk (gemeentefonds) voor sociaal domein en werk & inkomen dan dient dit gebruikt te worden voor opvangen van bestaande tekorten. Vlissingen dient via O&O (onontkoombaar en onuitstelbaar) te onderbouwen als een deel betrekking heeft op loon-, prijs- of volumeontwikkelingen of gebruikt dient te worden voor nieuwe taken of intensiveringen van bestaande taken. Het per definitie een op een vertalen in ook hogere lasten of doorzetten naar samenwerkingsverbanden (gemeenschappelijke regelingen) is niet meer passend in de huidige situatie van Vlissingen en niet mogelijk binnen artikel 12. Dat geldt ook voor deze centrumgemeentemiddelen en bovengenoemde posten in Begroting 2019, Begroting 2020 en Tweede bestuursrapportage 2020.

Via eerdere O&O-beoordelingen is een deel van de bedragen op de genoemde posten eerder geaccordeerd door de inspecteur. De inspecteur heeft besloten om de resterende middelen op deze posten ook O&O te accorderen. De redenen zijn:

1. Besloten is door Vlissingen om voor beschermd wonen een budgetplafond in te stellen vanaf 2020. Dat betekent dat bij beschermd wonen een overschot ontstaat vanaf 2020. Dit overschot kan in de reserve Centrumtaken worden gestort. Daarvoor is het vanzelfsprekend echter wel nodig dat deze middelen O&O-geaccordeerd en dus beschikbaar zijn. Wel wordt bezien of een deel van deze reserve gebruikt kan worden voor de tekorten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. Zie hiervoor paragraaf 3.3.
2. Een deel van deze middelen wordt gebruikt voor de aanvullende maatregelen 2020. Ook daarvoor is het nodig dat deze middelen O&O-geaccordeerd zijn, anders zijn ze niet beschikbaar om de aanvullende maatregelen 2020 in te vullen. Zie hiervoor paragraaf 4.4.

C.14) Inzet middelen 2020 meicirculaire 2020

Wat onder post C.13 is geschreven voor de centrumgemeentemiddelen geldt ook voor extra geld uit het gemeentefonds op het vlak van Wmo, jeugd en participatie. In de meicirculaire 2020 is extra geld aangekondigd in 2020 voor maatschappelijke begeleiding statushouders, participatie en Wmo. Dit extra geld is verwerkt als last in de Tweede bestuursrapportage 2020 (post V13). Deze middelen worden gebruikt voor de aanvullende maatregelen 2020. Daarvoor is het nodig dat deze middelen O&O-geaccordeerd zijn, anders zijn ze niet beschikbaar om de aanvullende maatregelen 2020 in te vullen. Zie hiervoor paragraaf 4.4.

C.15) Compensatie coronacrisis (septembercirculaire 2020)

De verlening van zorg en ondersteuning door zorgorganisaties en professionals heeft geleid tot meerkosten als gevolg van de Coronacrisis, in het bijzonder door het volgen van de richtlijnen van het RIVM. De meerkosten voor zorgaanbieders voor de Jeugdwet en Wmo over de periode 1 maart 2020 t/m 31 december 2020 die direct voortkomen uit het volgen van deze maatregelen zijn door het Rijk aan de gemeenten gecompenseerd. Op basis van de septembercirculaire 2020 ontvangt Vlissingen hiervoor circa € 0,26 miljoen. Dit geld kan door Vlissingen ingezet worden voor deze meerkosten.

C.16) Tweede begrotingswijziging 2020 Orionis

Via deze O&O-accordering worden een aantal posten goedgekeurd:

- € 93.121 positief: bestaande uit een voordeel van € 605.121 voornamelijk als gevolg van extra geld uit het gemeentefonds (meicirculaire 2020 en septembercirculaire 2020) op het vlak van participatie minus € 262.000 (LPO participatie) en € 250.000 (Tozo) die gebruikt worden voor de aanvullende maatregelen 2020 (paragraaf 4.4).
- € 336.000 positief: een voordeel als gevolg van de per saldo hogere Rijksbijdrage participatie 2020 uit de meicirculaire 2019 en septembercirculaire 2019.
- € 385.000 negatief: uitbetaling aan Orionis van de hogere rijksbijdrage participatie op basis van de meicirculaire 2019.

- € 25.000 positief: verrekening Orionis van de lagere rijksbijdrage participatie op basis van de septembercirculaire 2019.
- € 667.000 negatief: uitbetaling aan Orionis van de hogere rijksbijdrage op basis van de septembercirculaire 2020.

C.17) Wmo 2020

Via deze O&O-accordering worden de volgende posten goedgekeurd:

- De structurele doorwerking van de loon- en prijsbijstelling 2019 voor de Wmo. Op basis van de gemaakte prognose voor Wmo-maatwerk 2020 is inzet van dit budget vereist om de kostenstijging veroorzaakt door prijsindexering en de aanwas van cliënten op te kunnen vangen.
- De daling van het gemeentefonds in verband met een vereenvoudiging van de hulpmiddelenzorg aan cliënten die in een WLZ-instelling wonen. Vanaf 1 januari 2020 worden mobiliteitshulpmiddelen verstrekt vanuit de Wlz en niet meer vanuit de Wmo 2015.
- De structurele doorwerking van de toename van het aantal cliënten in 2019 van 252 bij huishoudelijke hulp en zorg. De oorzaak is het lage abonnementstarief in combinatie met de vergrijzing. Daarnaast weten de professionals de weg richting de lokale toegang beter te vinden en werven zij actief hun eigen klanten. Op grond van de huidige jurisprudentie is er geen geldige weigeringsgrond om een voorziening op basis van het eigen inkomen te weigeren.
- De uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Voor de uitvoeringskosten van persoonsgebonden budget trekkingsrechten van de SVB voor is door de VNG afgesproken om op basis van de begroting 2020 van de SVB een bedrag van macro € 26 miljoen uit het gemeentefonds te nemen. Dit vond plaats in de septembercirculaire 2019. Het aandeel van de gemeente Vlissingen als nadeel verwerkt in de Programmabegroting 2020.
- De toename van de kosten voor de Wmo-vervoersvoorzieningen: De kosten van de gemeentelijke vervoerscentrale nemen toe en het aantal ritten/kilometers zijn in de loop van 2019 flink gestegen. Er is gedurende het jaar een opwaartse trend in het aantal gebruikers dat meer dan 1.000 km per jaar rijdt.
- De toename van de lasten begeleiding en dagbesteding. Dit betreft een bijstelling van het PGB-budget ten gevolge van een administratieve correctie op het jaarwerk 2018. In 2019 heeft een structurele herschikking van de Wmo-budgetten plaatsgevonden, waaronder het PGB-budget. Er is destijds afgeraamd ten gunste van andere Wmo-budgetten met tekorten. Hierbij zijn de, ten gevolge van een administratieve correctie, te lage jaarcijfers 2018 als uitgangspunt genomen. Dit heeft tot gevolg dat ook de meerjarenbegroting 2020-2023 te laag begroot is.
- Het niet innen van het abonnementstarief huishoudelijke hulp in de periode april en mei 2020 ten gevolge van Covid-19.
- De structurele doorwerking van reeds eerder geaccordeerde bedragen Tweede bestuursrapportage 2019
- De stijgende lasten van de Wmo-maatwerkdienstverlening en –voorzieningen als gevolg van vergrijzing en de aantrekkelijkheid van het abonnementstarief.

C.18) Jeugd 2020

Met betrekking tot jeugd 2020 zijn de volgende posten goedgekeurd:

- De structurele doorwerking van de loon- en prijsbijstelling 2019 voor de jeugd. Deze loon- en prijscompensatie wordt ingezet ter dekking van de gestegen salariskosten.
- De uitvoeringskosten SVB met betrekking tot de PGB-jeugdhulp. Deze lasten worden door het rijk in rekening gebracht voor de uitvoeringskosten van de SVB onderdeel PGB jeugdhulp. Hiervoor heeft een uitname uit het gemeentefonds plaatsgevonden via de septembercirculaire 2019.
- Een stijging van de lasten jeugdhulp. Op basis van de doorrekening van de uitgaven op basis van jaarrealisatie 2019 stijgen de lasten jeugdhulp vanaf 2020. De reden is dat het aantal jeugdigen in zorg en de intensiteit van de ingezette zorg (duurder) toeneemt. Van het aantal jeugdigen onder de 18 in Vlissingen (8.209) ontvangen er 1.154 jeugdhulp (14%, gebaseerd op gegevens 1e halfjaar 2019). Gemeentelijke grip

op de toegang tot jeugdhulp is lastig omdat ruim de helft van de instroom tot stand komt via de doorverwijzing van huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten (m.n. naar geestelijke gezondheidszorg en licht verstandelijk gehandicaptenzorg) of via uitspraken van de kinderrechter over de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering. Ook in verschillende deelsectoren van de jeugdhulp sprake van tariefstijging.

- De extra lasten als gevolg van de stijgende tarieven en aantallen met betrekking tot vervoer jeugdigen met een ggz-indicatie.

C.19) Werk & inkomen 2020

Op basis van de Begroting 2020 van Orionis Walcheren zijn de begrote gemeentelijke middelen ontoereikend. De reden hiervoor is een negatief verschil tussen de bijstandslasten en de Rijksvergoeding (resultaat op de BUIG) en achterblijvend rendement van het Werkleerbedrijf. Totaal betekent dit een nadeel van € 308.000.

C.20) 3e begrotingswijziging GGD 2020

Via de 3^e begrotingswijziging 2020 van de GGD heeft een bijstelling plaatsgevonden van de prognose kosten jeugdhulp 2020. Deze bijstelling is vooral gebaseerd op de definitieve realisatie 2019 die hoger uitviel dan de voorlopige realisatie 2019 (op basis waarvan de begroting 2020 was gebaseerd). Een kleiner effect komt daarnaast voort uit de bijstelling van een aantal parameters m.b.t. de bevolkingssamenstelling en indexatie van tarieven. Bovenstaande betekent voor de Zeeuwse gemeenten een verwachte toename van de kosten in 2020 van € 2.998.418. Het aandeel van de gemeente Vlissingen bedraagt € 520.000.

C.21) Beschermd wonen Zeeuwse Gronden

Ten behoeve van een nieuwe vestiging van Zeeuwse Gronden voor beschermd wonen, waarvoor reeds in 2017 toezeggingen zijn gedaan, is in totaal voor 2020 € 464.117 nodig. Hiervan is reeds € 325.000 verwerkt in de eerste begrotingswijziging van het CZW-bureau. Het resterende bedrag van € 139.117 wordt verwerkt in de jaarrekening 2020 van het CZW-bureau. De nieuwe zorglocatie, een kleinschalige geclusterde woonvoorziening, past binnen de beoogde transformatie van 'beschermd wonen intramuraal naar beschut wonen in de wijk'.

C.22) Budgetoverhevelingen 2020-2021 sociaal domein

Elk jaar zijn er in de begroting bedragen opgenomen voor eenmalige activiteiten. Het kan voorkomen dat deze activiteiten ultimo het jaar nog niet volledig afgerond zijn. Voornemen is deze activiteiten het volgende jaar te realiseren. Nadrukkelijk betreft het hier geen structurele begrotingsbudgetten waar eind van het jaar geld resteert. Het gaat om activiteiten waar incidenteel geld voor beschikbaar is gesteld en waarvan de uitvoering is vertraagd. De budgetoverheveling is bedoeld om deze incidenteel toegekende bedragen beschikbaar te houden voor de uitvoering (van het restant) in begrotingsjaar 2021. Via O&O zijn de volgende budgetoverhevelingen goedgekeurd (zie ook posten A.3.4 en A.9.2):

- Minimabeleid van € 122.000.
- Inburgering van € 274.700.
- Onderzoekskosten Orionis van € 128.000.
- Inhuur team Wmo en jeugd van € 26.000.

C.23) Eerste begrotingswijziging 2020 en Begroting 2021 CZW-bureau

In de eerste begrotingswijziging 2020 en Programmabegroting 2021 worden tekorten gepresenteerd op de programma's maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en beschermd wonen. Het tekort bij de maatschappelijke opvang wordt met name verklaard door negatieve bijstellingen van de rijksbijdragen uit het gemeentefonds. Het tekort bij de vrouwenopvang wordt ook verklaard door een daling van het gemeentefonds op dit vlak en daarnaast door extra laten voor de MDA++. Dat is de aanpak waarbij de verschillende sectoren, specialisten, het lokaal team en het gezin samenwerken. De lasten beschermd wonen nemen met name toe door verhoging van het voorschot aan Zeeuwse Gronden (zie ook post C.21).

C.24) Contractbeheer beschermd wonen

Middels de aanbesteding beschermd wonen (BW) 2021 willen de 13 Zeeuwse gemeenten meer grip krijgen op de dienstverlening van de gecontracteerde aanbieders. Dit doen zij met name door kritische prestatie-indicatoren op te nemen in het contract BW 2021. Contractbeheer is noodzakelijk om deze resultaatgerichte uitvoering van de contracten in de praktijk nauwlettend te volgen en eventueel bij te sturen. Contractbeheer draagt ook bij aan een kosteneffectieve uitvoering van de dienstverlening en daarmee aan kostenbeheersing. Van meet af aan is een contractbeheerder nodig omdat de werkprocessen rond contractbeheer nog ingeregeld moeten worden. Er wordt dan ook tijdelijk een parttime contractbeheerder BW ingehuurd omdat nog niet duidelijk is hoeveel cliënten BW en aanbieders BW er overblijven in 2021, na de overgang van een groot aantal cliënten BW naar de Wlz.

C.25) Tijdelijk verblijf beschermd wonen

Op grond van de afspraken rond de landelijke toegankelijkheid beschermd wonen (BW) is de centrumgemeente van herkomst verantwoordelijk voor de kosten van het 'tijdelijk verblijf' BW in een andere regio indien dit tijdelijk verblijf BW in de gast-centrumgemeente plaatsvindt omdat in de eigen regio de desbetreffende specialistische zorg niet geboden kan worden. Na dit tijdelijk verblijf dat maximaal een jaar duurt, keert de cliënt terug naar de centrumgemeente van herkomst. Mocht het traject BW in de gast-centrumgemeente toch langer duren, dan komen de kosten voor rekening van deze gast-centrumgemeente (in dit geval West-Brabant). De extra lasten voor dit tijdelijk verblijf zijn in 2020 € 48.496 en in 2021 € 22.064.

C.26) Intervence

Om een oplossing te zoeken voor de structureel verliesgevende financiële situatie van gecertificeerde instellingen Intervence heeft een scenario-onderzoek plaats gevonden. Uit dit onderzoek blijkt dat Intervence niet zelfstandig de activiteiten kan blijven uitvoeren. Op grond van deze uitkomsten heeft de Bestuurscommissie jeugdhulp besloten het contract van Intervence niet te verlengen en voor 2021 een overgangscontract aan te gaan. In deze periode zal een geleidelijke overdracht van jeugdbeschermingsmaatregelen plaatsvinden. Ten behoeve van de transitieoperatie stellen de Zeeuwse gemeenten in 2021 de noodzakelijke middelen beschikbaar. Het aandeel van Vlissingen hierin is € 416.781.

C.27) Vrouwenopvang 2021

Via de septembercircular 2020 zijn aan de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang extra middelen toegevoegd onder andere voor de versterking van Veilig Thuis, voor aanpak van acute crisissituaties, voor het aanpakken van door- en uitstroomproblematiek, voor de kosten die voortkomen uit de stijging van het aantal slachtoffers dat contact legt met de Centra Seksueel Geweld en voor de uitvoering van de actieagenda Schadelijke praktijken. Ten behoeve van de versterking van Veilig Thuis is € 571.600 extra nodig als gevolg van een hogere stijging van meldingen en adviezen dan is ingeschat voor de invoering van de vernieuwde wettelijke meldcode. Voor het Centrum Seksueel Geweld is extra € 69.620 nodig om de bestaande dienstverlening te kunnen voortzetten.

C.28) Uitvoeringskosten SVB

Voor de uitvoeringskosten van persoonsgebonden budget trekkingsrechten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) voor is door de VNG en het Rijk afgesproken om op basis van de begroting 2020 van de SVB een bedrag van macro € 26 miljoen uit de algemene uitkering te nemen. Dit vond plaats in de septembercircular 2019. In de gemeentelijke begroting 2020 is echter geen mogelijkheid om het budget te verlagen. Derhalve is het aandeel van de gemeente Vlissingen als nadeel verwerkt in de Programmabegroting 2020.

C.29) Inburgering 2020

Per 1 juli 2021 treedt de Wet Inburgering in werking. De verantwoordelijkheid voor de invoering en de uitvoering van deze nieuwe wet en het ontwikkelen en aanbieden van

programma's ligt bij de gemeente. Via de meicirculaire 2020 zijn daarom extra middelen ontvangen voor de invoeringskosten van € 88.000.

C.30) Overhead I&A sociaal domein

De I&A Samenwerking met Middelburg is de afgelopen jaren gegroeid van puur ondersteunend naar cruciaal voor de primaire processen. De dienstverlening en bedrijfsvoering van beide gemeenten en Orionis als klant van het samenwerkingsverband zijn inmiddels volledig afhankelijk van I&A. Door allerlei ontwikkelingen wordt de komende jaren steeds meer inzet gevraagd van I&A. Het te beheren areaal is fors gegroeid met nieuwe toepassingen en ook wet- en regelgeving vragen vergaande professionalisering van de I&A Samenwerking. Op dit moment heeft de I&A Samenwerking een te krappe formatie om de continuïteit voldoende te kunnen waarborgen en te kunnen ondersteunen bij projecten van de beide organisaties. Voor het sociaal domein en werk & inkomen betreft dit een toename van de overhead met € 10.000 in 2021.

C.31) Financiële uitgangspunten 2021-2024

Dit betreft de doorrekening van de financiële uitgangspunten in begroting 2021:

- Voor de ontwikkeling van de loonkosten wordt uitgegaan van de cao – loon bedrijven, deze is 1,4% voor het jaar 2021. Voor de jaren 2022 – 2024 wordt uitgegaan van respectievelijk 2,4%, 2,2% en 2,1%.
- Voor de indexering van de materiële budgetten wordt rekening gehouden met een inflatie op basis van het Consumenten Prijsindexcijfers (CPI) van 1,5%.
- Voor de indexering van de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen wordt de VZG- richtlijn gevolgd, dit is 2,2% voor 2021.
- Voor de indexering subsidiëringen van stichtingen en instellingen die met beroepskrachten werken worden de richtlijnen voor gemeenschappelijke regelingen gevolgd.
- De huren van welzijn- en sportaccommodaties voor de periode 2021 - 2024 worden tenminste verhoogd met de in de huurovereenkomsten opgenomen indexering. Uitgangspunt is dat altijd geïndexeerd wordt, tenzij anders overeengekomen. Daar waar huurovereenkomsten aflopen, is het uitgangspunt voor nieuwe overeenkomsten dat indexering van toepassing is.

C.32) Jeugdhulp

De kosten voor de zorg in natura jeugd behoeven in begroting 2021 bijstelling naar boven. Reden is dat begroting 2020 deels was gebaseerd op voorlopige realisatiegegevens 2019 en vervolgens met name op grond van de definitieve realisatie 2019 moest worden verhoogd. Deze aanpassing werkt door op de jaren 2021-2024. Andere factoren die hierin een rol spelen zijn de ontwikkeling van het aantal jeugdigen, ontwikkelingen in het zorglandschap en de stijgende tarieven.

C.33 en C.34) Continuïteit van zorg en beschermd wonen i.v.m. Covid 19

Via de decembercirculaire 2020 zijn de volgende bedragen uitbetaald binnen het 3e compensatiepakket coronacrisis: zorg (Wmo en jeugd) van € 59.445 en beschermd wonen van € 146.235. Over de meerkostenregeling Jeugdwet en Wmo inclusief centrumtaken is besloten dat de te ontvangen rijksbijdrage als budgetplafond wordt gehanteerd voor de uitvoering van de regelingen meerkosten en inhaalzorg. Dit geldt voor de te ontvangen rijksbijdrage voor jeugd, Wmo en de centrumtaken maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en beschermd wonen. Indien niet het volledige bedrag tot uitbetaling komt wordt dit als voordeel verwerkt in de jaarrekening.

C.35) Vrouwenopvang

Via de decembercirculaire 2020 ontvangt Vlissingen € 113.000 extra voor vrouwenopvang 2020. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Centrumtaken.

C.36) Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten

De 'Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten' (TONK) is een wettelijke taak en betreft een noodmaatregel ten behoeve van huishoudens die door omstandigheden als gevolg van

de Coronamaatregelen in ernstige financiële problemen dreigen te komen. Het is de verwachting dat de volledige lasten van € 316.800 in 2021 worden gecompenseerd door het Rijk.

C.37) Continuïteit drangzaken jeugdzorg

Als gevolg van het traject rond Intervence wordt alle casuïstiek zonder gerechtelijke maatregel ('drangzaken') versneld overgedragen aan de gemeenten. In de formatie van het gemeentelijke regieteam voor complexe casuïstiek van Team Wmo en jeugd is hiermee geen rekening gehouden. Met het aantrekken van 1 fte casusregisseur kan deze extra caseload incidenteel worden opgepakt. Aldus kan de continuïteit van zorg voor deze kwetsbare doelgroep worden geborgd. De lasten hiervoor bedragen € 93.600.

C.38) Uitvoering centrumtaken

Dit betreft een onderzoek onder welke condities en voorwaarden de centrumtaken teruggehaald kunnen worden naar de gemeentelijke organisatie, en wat daarvan de organisatorische en financiële gevolgen (kunnen) zijn. Dit onderzoek moet worden gezien in de context van de maatregelen zoals genoemd in het Plan van Aanpak artikel 12.

C.39) Vluchtelingenwerk

Eind 2020 is door het Ministerie van Justitie en Veiligheid bekend gemaakt dat de totale landelijke huisvestings-taakstelling vergunninghouders 2021 fors is toegenomen. Voor de gemeente Vlissingen resulteert dat naar schatting in totaal 68 nieuw te huisvesten statushouders in 2021 (eerder werd uitgegaan van 33 statushouders). Stichting Vluchtelingenwerk Zuidwest-Nederland (VW) ondersteunt statushouders in het eerste jaar van vestiging in de gemeente Vlissingen gericht op toenemende zelfredzaamheid en participeren in de maatschappij. Bovenstaande toename resulteert in een extra subsidie aan VW van € 37.839 in 2021. Dit wordt gedekt uit de met de meicirculaire 2020 aan de gemeente Vlissingen toegekende extra middelen voor maatschappelijke begeleiding van statushouders.

C.40 en C.41) Schuldenbeleid (budgetoverheveling)

Via de decembercirculaire 2020 heeft Vlissingen € 50.000 extra voor schuldenbeleid voor 2020 ontvangen. Besloten is dit geld te gebruiken voor de nieuwe taak vroegsignalering schuldhulpverlening per 01-01-2021 via een budgetoverheveling.

C.42) Eerste begrotingswijziging 2021 CZW-bureau

De voorgestelde subsidieprogramma's maatschappelijke opvang en vrouwenopvang zijn in 2021 hoger dan de bedragen in de programmabegroting 2021 van het CZW-bureau. Dit wordt met name veroorzaakt door indexering en om de door gemeenten en het Rijk gewenste doorontwikkeling van de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang te bewerkstelligen. Een deel van de extra lasten (€ 375.640) wordt gedekt via extra middelen in de septembercirculaire 2020 en decembercirculaire 2020, een andere deel (€ 368.570) via de reserve Centrumtaken.

De GGD heeft middels een bezwaarschrift verzocht om de subsidie voor Veilig Thuis ook alvast toe te kennen voor het jaar 2022. Dan kan er structurele uitbreiding van het personeel worden geworven voor de uitvoering van de wettelijke extra taken. Besloten is voor 2022 een subsidie van € 571.600 toe te kennen, onder voorbehoud van voldoende dekking in de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang 2022.

C.43) Inzet Coronacompensatie re-integratie en bijzondere bijstand

Via de decembercirculaire 2020 heeft Vlissingen extra geld ontvangen met betrekking tot Coronacompensatie voor de re-integratie en bijzondere bijstand. Dit geld is ingezet voor de aanvullende maatregelen 2020 (zie hoofdstuk 4).

C.44) Niet O&O-geaccordeerd, valt vrij in jaarrekening 2020

Over 2020 is een bedrag van € 88.000 niet O&O-geaccordeerd. Zie hiervoor ook bijlage 5.4. Dit bedrag is niet meer nodig en valt vrij in de jaarrekening 2020.

C.45) Walk-Inn en Doorstroomhuis

Het Walk-Inn en Doorstroomhuis is een bestaande regionale voorziening van het Leger des Heils waar dag- nacht en een tussenvorm van 24-uursopvang plaatsvindt. Na een verzoek van de gemeente Goes en de Oosterschelderegio is in de werkgroep Maatschappelijke opvang overeengekomen dat deze vanaf 2021 uit de centrummiddelen bekostigd zou moeten worden met een subsidie van € 212.487. Omdat de voorzieningen in Vlissingen (Walcheren) en Terneuzen (Zeeuws-Vlaanderen) ook gefinancierd worden vanuit de centrumgemeentemiddelen, is het logisch dat dat ook het geval is voor de voorziening in Goes (Oosterschelderegio). Daarnaast is financieren van het Walk-Inn en Doorstroomhuis vanuit de centrumgemeentemiddelen in lijn met de afspraken van 2020, toen de noodbedden in Goes werden overgeheveld. Toen is aangekondigd dat de ontwikkeling in Goes, waar tot een paar jaar geleden volledig een opvangvoorziening ontbrak, een verantwoordelijkheid is van de regio Zeeland.

C.46) Orionis (jaarrekening 2020, 1e begrotingswijziging 2021)

Het dagelijks bestuur van Orionis Walcheren heeft de jaarrekening 2020 en Eerste begrotingswijziging 2021 (inclusief Begroting 2022 met meerjarenraming) aangeboden. Per saldo leidt dit meerjarig tot voordelen voor Vlissingen. Dit wordt weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 5.4 Financiële effecten voor Vlissingen m.b.t. Jaarrekening 2020 en Eerste begrotingswijziging 2021 Orionis

Orionis	2020	2021	2022	2023	2024
1) Mutatie gemeentelijke bijdrage		758.170	1.214.662	1.720.327	2.110.979
2) Mutatie aanvullende inkomensvoorzieningen		-292.760	-293.566	-58.308	158.283
3) Overschot jaarrekening 2020	1.266.000				
4) Participatie		-37.503			
5) Dekking meicirculaire 2020 (post 3.3.9 begroting 2021)		37.503			
Totaal	1.266.000	465.410	921.096	1.662.019	2.269.262

Deze bedragen kunnen ingezet worden ter gedeeltelijke realisatie van de opgenomen taakstellingen met betrekking tot Orionis. Echter dat neemt niet weg dat de mogelijke maatregelen zoals naar voren gekomen bij de quick scan van Adlasz (zie bijlage 4.2 van het inspectierapport 2019) volledig geïmplementeerd dienen te worden. Dat betekent dat er nog steeds een taakstelling resteert op dit vlak op basis van deze maatregelen. Zie hiervoor paragraaf 4.4, maatregel 3. Het overschot van de jaarrekening 2020 van Orionis van € 1,266 miljoen komt ten gunste van 2021.

C.47) Tijdelijk verblijf beschermd wonen

Op grond van de afspraken over landelijke toegankelijkheid beschermd wonen (BW) is de centrumgemeente van herkomst gedurende maximaal een jaar verantwoordelijk voor de kosten van het BW-traject als de cliënt aangewezen is op een BW-traject in een andere BW-regio. Dit traject valt dan onder de noemer 'tijdelijk verblijf'. Dit geldt als de cliënt bij aanvang van de zorg heeft aangegeven terug te willen keren naar de BW-regio van herkomst. Per 11 januari 2021 verblijft een cliënt uit Zeeland in een moeder-kindhuis in centrumgemeente Breda. De kosten hiervoor zijn € 35.915.

C.48) Accountantsonderzoek beschermd wonen

Zorgaanbieder Zeeuwse Gronden claimt recht te hebben op een aanvullend bedrag over 2020 met betrekking tot de compensatieregeling beschermd wonen. Om een eventuele compensatie beschermd wonen 2020 op een zorgvuldige en betrouwbare manier vast te kunnen stellen wordt een accountantsonderzoek uitgevoerd. De kosten hiervoor zijn € 13.950.

C.49) Beleidsontwikkeling beschermd wonen

Adviesbureau Nautus levert een externe projectleider aan de dertien Zeeuwse gemeenten ten behoeve van beleidsontwikkeling van de Zeeuwse Bescherming en Opvang. Tot en met september 2021 is voortgang van de begeleiding door Nautus nodig om tot een goede doorontwikkeling te komen in het kader van de geplande doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang. De kosten hiervoor zijn € 80.514.

C.50) Capaciteit Wmo en jeugdhulp

Voor extra tijdelijke capaciteit Wmo en jeugdhulp is € 285.000 in 2021 en € 638.400 in 2022 nodig. Vooruitlopend op de ontwikkelingen van buurtteams en de integrale toegang is continuïteit van de dienstverlening nodig en moet er gebouwd worden naar de toekomst. Er moet veel werk worden verzet om de veranderingen vorm te kunnen geven en daarmee ook de taakstelling artikel 12 te kunnen halen. Hiervoor is enerzijds bestendiging van uitbreiding van de vaste formatie nodig naast anderzijds extra tijdelijke capaciteit. Zodat input geleverd kan worden aan de ontwikkelingen in het kader van Plan van aanpak artikel 12 en de Ontwikkelagenda sociaal domein.

C.51) Afrekening jeugdzorg 2020 GGD

De afrekening van uitgaven die door de Inkooporganisatie Jeugdhulp zijn gemaakt in het kader van uitgevoerde jeugdhulp door gecontracteerde partijen in 2020 betreft € 596.840. De zorgkosten vertonen al een aantal jaar een stijgende lijn. Dat de zorgkosten in 2020 weer hoger zijn dan in 2019 kan volgens de Inkooporganisatie Jeugdhulp voor het grootste deel worden verklaard door de indexatie van de tarieven t.o.v. 2019 met gemiddeld 4,5%. Daarnaast is een deel veroorzaakt door meerkosten Corona en de instandhoudingsbijdrage voor Intervence.

C.52) Welzijnsaccommodaties correctie aframing panden

Dit betreft een correctie van circa € 40.000 per jaar m.b.t. welzijnsaccommodaties die in 2018 zijn afgestoten. Het meerjarig aframen van de exploitatiebudgetten was daarbij niet correct verwerkt, waardoor er op de oude panden ten onrechte nog een baat begroot stond.

C.53) Wet Inburgering Nieuwkomers

Op 1 januari 2022 treedt de nieuwe Wet Inburgering Nieuwkomers in. In de nieuwe wet krijgt de gemeente de regie op de uitvoering van de inburgering. Deze nieuwe taak wordt gepositioneerd als een integraal onderdeel van het sociaal domein, inclusief de Participatiewet. Hiermee worden de mogelijkheden voor het inrichten van een duaal traject van inburgeren én leren/werken vergroot. Omdat de nieuwe wet 6 maanden later inwerking treedt dan oorspronkelijk gepland was, wordt een overgangsregeling toegepast. Hierin zijn de gemeenten verplicht om extra ondersteuning te bieden aan de huidige groep inburgeraars die niet onder de nieuwe wet vallen en nog niet kunnen profiteren van de verbeteringen van het nieuwe stelsel. Het hiervoor benodigd budget is € 342.700. Hiervoor was reeds eerder via een budgetoverheveling € 274.700 goedgekeurd (zie ook post C.22). Hierdoor resteert een bedrag van € 68.000, dat gedekt wordt via extra gelden in de meicirculaire 2020.

C.54) Dak en thuisloosheid 2021

Het voorkomen en terugdringen van dak- en thuisloosheid is landelijk aangemerkt als een maatschappelijk vraagstuk met een hoge urgentie. Dak- en thuisloosheid betekent een forse aanslag op de kwaliteit van leven van de mensen die het treft én brengt grote maatschappelijke kosten met zich mee. Met het indienen van het plan van aanpak (september 2020) en de toekenning van de eenmalige decentralisatie-uitkering (via de decembercirculaire 2020) heeft ook de regio Zeeland (via centrumgemeente Vlissingen) zich verbonden aan deze opgave, waaronder het creëren van extra woonplekken. De maatregelen die genomen worden in het kader van het voorkomen en terugdringen van dak- en thuisloosheid moeten in ieder geval passen binnen het beschikbare budget van ruim € 2,6 miljoen. Daarnaast dienen de maatregelen een bijdrage te leveren aan de

transformatie van de opvang waardoor de maatregelen effectiever worden en na verloop van tijd de uitgaven voor de opvang structureel op een lager niveau komen.

C.55) Cliëntparticipatie BW

In de regio Zeeland zijn geen afspraken over de inzet van cliëntparticipatie beschermd wonen bij de totstandkoming van beleid en de vergoeding daarvan. Momenteel wordt incidenteel en op vrijwillige basis cliëntparticipatie ingezet. Het risico daarbij is dat het beleid onvoldoende aansluit bij de ondersteuningsbehoefte van inwoners. De indruk kan ontstaan dat de inzet en deskundigheid van cliënten en hun vertegenwoordigers niet voldoende wordt erkend. Door een budget van € 10.000 voor de vergoeding van cliëntparticipatie beschikbaar te stellen, wordt de inzet van cliëntparticipatie bij de totstandkoming van regionaal beleid geborgd.

C.56) Bestuurlijke fusie Jeugdbescherming West en Intervence

Om een oplossing te zoeken voor de structureel verliesgevende financiële situatie van gecertificeerde instellingen Intervence heeft een scenario-onderzoek plaats gevonden. Uit dit onderzoek blijkt dat Intervence niet zelfstandig de activiteiten kan blijven uitvoeren. Op grond van deze uitkomsten heeft de Bestuurscommissie jeugdhulp besloten het contract van Intervence niet te verlengen. Voor 2021 is een overgangscontract aangegaan. Vanaf 2022 is er een bestuurlijke fusie tussen Jeugdbescherming West en Intervence. Deze fusie brengt extra lasten met zich mee voor Vlissingen. Eenmalig € 566.313 in 2021 voor frictiekosten, transitiekosten, een risicobuffer en harmonisatie tarieven. Deze eenmalige kosten dienen gedekt te worden met uit de eenmalige extra tekortcompensatie van € 1.872.000 voor acute jeugdzorg die Vlissingen over 2021 heeft ontvangen (meicirculaire 2021, post 3.2.22 Eerste Berap 2021). Daarnaast zijn er met ingang van 2022 extra structurele lasten van € 177.530 per jaar voor een omzetgarantie van totaal 7 miljoen en stijging lasten vrijwillig kader.

Overigens blijkt uit de stukken dat er een risico op claims is. Dat risico is er omdat eventueel niet op de juiste manier is aanbesteed en er claims kunnen komen van andere aanbidders. Binnen artikel 12 is het niet toegestaan dat risico's worden verhoogd. Vlissingen heeft door vrijwillige transparantie vooraf het aanbestedingsrisico wel fors beperkt, is de inschatting.

D) Resterende taakstelling sociaal domein en werk & inkomen

In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de door Vlissingen te nemen maatregelen om het tekort op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen te saneren. Aan een deel van deze maatregelen is een concreet te realiseren taakstelling gekoppeld. Deze taakstelling is hoger dan de door Vlissingen in de Programmabegroting 2021 opgenomen bedragen. De bedragen door Vlissingen opgenomen zijn dan ook gecorrigeerd (zie ook tabel 5.2, post B13). Hier zijn vervolgens de bedragen van de resterende taakstelling uit hoofdstuk 4 opgenomen. Voor onderbouwing van de bedragen zie hoofdstuk 4. Het bedrag 2020 is gerealiseerd in de Tweede bestuursrapportage 2020 en via de Jaarrekening 2020 en is dan ook verwerkt via de posten A.5 en A.6.

E) Inbreng reserves

Voor mogelijke inzet van reserves komt alleen de bestemmingsreserve Centrumtaken in aanmerking. In paragraaf 3.4 is onderbouwd dat de inspecteur van mening is dat een deel van deze reserve ingezet kan worden voor tekorten op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen als geheel. Gezien de ontwikkeling van het tekort sociaal domein en werk & inkomen wordt geadviseerd deze reserve voor 2020 niet in te zetten voor sanering van de tekorten sociaal domein en werk & inkomen.

F) Inbreng saldo jaarrekening

Bekeken is of (een deel) van het door Vlissingen gepresenteerde saldo exclusief sociaal domein en werk & inkomen van de Jaarrekening 2020 ingezet kan worden voor de tekorten sociaal domein en werk & inkomen.

Het saldo van de Jaarrekening 2020 bestaat voor een groot deel uit de aanvullende uitkering voor de sanering van de in 2019 als gevolg van sociaal domein en werk & inkomen ontstane negatieve algemene reserve op grond van de beschikking van de fondsbeheerders van 4 februari 2021 en het positieve effect van de eerste herziening 2021 van de grondexploitaties. Geadviseerd wordt daarom het saldo van de Jaarrekening 2020 niet (gedeeltelijk) in te zetten voor de sanering van het in dit inspectierapport berekende tekort sociaal domein en werk & inkomen 2020. Voorwaarde daarvoor is dat het saldo van de Jaarrekening 2020 geheel ingezet wordt voor:

1. De sanering van dat deel van de algemene reserve dat als gevolg van de tekorten 2019 op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen negatief is geworden, en voor;
2. De sanering van dat deel van de algemene reserve dat als gevolg van de grondexploitaties negatief is geworden.

Zie hiervoor ook paragraaf 3.2.

5.5 Aanvullende uitkering en bijzondere voorschriften

Voorgestelde aanvullende uitkering

Op basis van het bovenstaand berekende relevante begrotingssaldo sociaal domein en werk & inkomen wordt voorgesteld Vlissingen een aanvullende uitkering voor het jaar 2020 te verlenen van € 5.265.000. Indien de fondsbeheerders van het gemeentefonds dit advies geheel of gedeeltelijk overnemen betreft het een extra aanvullende uitkering bovenop de aanvullende uitkering van € 7.000.000 over 2020 zoals door de fondsbeheerders d.d. 19 december 2019 besloten naar aanleiding van het inspectierapport 2017-2018.

Bijzondere voorschriften

Bijzondere voorschriften hebben tot doel beïnvloedbare bijzondere omstandigheden in de artikel 12-gemeente bij te sturen, zodat de financiële problematiek wordt verkleind. Daartoe worden in dit rapport 4 bijzondere voorschriften voorgesteld. Deze worden onderstaand opgesomd.

- 1) De extra aanvullende uitkering uit het gemeentefonds over 2020 dient geheel te worden gebruikt voor de sanering van de tekorten op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen over 2020.
- 2) Vlissingen dient de begroting en meerjarenraming over de periode 2021-2023 op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen via saneringsvoorstellen zodanig aan te passen zodat de tekorten sociaal domein en werk & inkomen worden gereduceerd, in die jaren meer wordt toegegroeid naar het niveau van de ontvangsten op dit vlak en Vlissingen weer op eigen benen kan staan.
- 3) Het saldo exclusief sociaal domein en werk & inkomen van de Jaarrekening 2020 dient geheel ingezet te worden voor de sanering van dat deel van de algemene reserve dat als gevolg van de grondexploitaties negatief is geworden.
- 4) Conform bijzonder voorschrift 3 uit de beschikking van de fondsbeheerders d.d. 19 december 2019 wordt vanaf 2023 een actualisatieonderzoek uitgevoerd. Dat betekent dat vanaf 2023 alle clusters uit het gemeentefonds weer onderwerp van artikel 12-onderzoek zijn en dat het onderzoek naar alleen de clusters op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen stopt.

5.6 Conclusie

Het *begrotingssaldo* sociaal domein en werk & inkomen 2020 is vastgesteld op - € 5,264 miljoen negatief (tabel 5.1). Dit is bepaald aan de hand van:

1. De geboekte baten en lasten op de taakvelden van de gemeentefondsclusters Inkomen en participatie (taakvelden 6.3, 6.4 en 6.5), Samenkracht en burgerparticipatie (taakvelden 6.1 en 6.2), Jeugd (taakvelden 6.72 en 6.82) en Maatschappelijke ondersteuning (taakvelden 6.6, 6.71 en 6.81).
2. De uitkering uit het gemeentefonds (taakveld 0.7) op basis van de septembercirculaire 2019 voor de clusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning. Dit betreft de algemene uitkering + de decentralisatie-uitkeringen + de integratie-uitkeringen.
3. De overhead (taakveld 0.4) die wordt toegerekend naar rato van de geraamde directe loonkosten (categorie 1.1. Lonen en salarissen).
4. De mutaties (algemene uitkering + decentralisatie-uitkeringen + integratie-uitkeringen) op de clusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning in de gemeentefondscirculaires 2019 en 2020.
5. De mutaties op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen in de begrotingsdocumenten 2020 van Vlissingen (Begrotingswijzigingen, Eerste bestuursrapportage, Tweede bestuursrapportage en Jaarrekening).

Op dit begrotingssaldo zijn door de inspecteur met name beleidsmatige correcties uitgevoerd. Bij deze beleidsmatige correcties gaat het om het zuiveren van onaanvaardbare beleidsintensiveringen, met name het schonen voor nieuw beleid. Hieronder wordt verstaan iedere verhoging van uitgaven ten opzichte van de laatst goedgekeurde primitieve begroting, inclusief gelijktijdig meegenomen wijzigingen. Deze verhogingen van de uitgaven dienen door Vlissingen via het O&O-criterium (Onvermijdelijk en Onuitstelbaar) onderbouwd te worden. Na deze correcties resteert het *geaccepteerd begrotingssaldo* sociaal domein en werk & inkomen 2020 van € 20,944 miljoen positief (tabel 5.2).

Voor de berekening van het *relevante begrotingssaldo* sociaal domein en werk & inkomen wordt uitgegaan van het geaccepteerd saldo. Hierop worden wijzigingen aangebracht als gevolg van de voorstellen die in het Tripartite overleg (TPO) tussen gemeente, provincie en de inspecteur zijn besproken voorafgaand aan de vaststelling door de gemeenteraad van Vlissingen. De voorstellen worden daarbij getoetst op het O&O-criterium, de financiële gevolgen en de dekking daarvan. Na verwerking van de via O&O door de provincie en de inspecteur geaccordeerde posten ontstaat het zogenaamde aanvaardbaar begrotingssaldo. Na verwerking van eventuele inzet van reserves en mogelijke inbreng van het saldo van de jaarrekening ontstaat het relevante saldo. Voor 2020 wordt dit relevante begrotingssaldo sociaal domein en werk & inkomen vastgesteld op - € 5,265 miljoen negatief (tabel 5.3).

Op basis van het dit relevante begrotingssaldo sociaal domein en werk & inkomen wordt voorgesteld Vlissingen een aanvullende uitkering voor het jaar 2020 te verlenen van € 5.265.000. Indien de fondsbeheerders van het gemeentefonds dit advies geheel of gedeeltelijk overnemen betreft het een extra aanvullende uitkering bovenop de aanvullende uitkering van € 7.000.000 over 2020 zoals door de fondsbeheerders d.d. 19 december 2019 besloten naar aanleiding van het inspectierapport 2017-2018.

Vergezeld van dit voorstel voor een (extra) aanvullende uitkering worden vier bijzondere voorschriften voorgesteld:

1. De extra aanvullende uitkering uit het gemeentefonds over 2020 dient geheel te worden gebruikt voor de sanering van de tekorten op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen over 2020.
2. Vlissingen dient de begroting en meerjarenraming over de periode 2021-2023 op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen via saneringsvoorstellen zodanig aan te passen zodat de tekorten sociaal domein en werk & inkomen worden gereduceerd, in die jaren meer wordt toegegroeid naar het niveau van de ontvangsten op dit vlak en Vlissingen weer op eigen benen kan staan.

3. Het saldo exclusief sociaal domein en werk & inkomen van de Jaarrekening 2020 dient geheel ingezet te worden voor de sanering van dat deel van de algemene reserve dat als gevolg van de grondexploitaties negatief is geworden.
4. Conform bijzonder voorschrift 3 uit de beschikking van de fondsbeheerders d.d. 19 december 2019 wordt vanaf 2023 een actualisatieonderzoek uitgevoerd. Dat betekent dat vanaf 2023 alle clusters uit het gemeentefonds weer onderwerp van artikel 12-onderzoek zijn en dat het onderzoek naar alleen de clusters op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen stopt.

6 Conclusie en advies

De gemeente Vlissingen heeft voor het jaar 2020 voor de zesde achtereenvolgende keer de artikel 12-status.

Vlissingen voldoet aan de eisen voor toelating tot artikel 12.

Op basis van het in het rapport gestelde wordt voorgesteld aan Vlissingen voor het jaar 2020 een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds te verstrekken van € 5.265.000.

Indien de fondsbeheerders van het gemeentefonds dit advies geheel of gedeeltelijk overnemen betreft het een extra aanvullende uitkering bovenop de aanvullende uitkering van € 7.000.000 over 2020 zoals door de fondsbeheerders d.d. 19 december 2019 besloten naar aanleiding van het inspectierapport 2017-2018.

Verder wordt voorgesteld aan de te verlenen aanvullende uitkering de volgende bijzondere voorschriften te verbinden:

1. De extra aanvullende uitkering uit het gemeentefonds over 2020 dient geheel te worden gebruikt voor de sanering van de tekorten op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen over 2020.
2. Vlissingen dient de begroting en meerjarenraming over de periode 2021-2023 op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen via saneringsvoorstellen zodanig aan te passen zodat de tekorten sociaal domein en werk & inkomen worden gereduceerd, in die jaren meer wordt toegegroeid naar het niveau van de ontvangsten op dit vlak en Vlissingen weer op eigen benen kan staan.
3. Het saldo exclusief sociaal domein en werk & inkomen van de Jaarrekening 2020 dient geheel ingezet te worden voor de sanering van dat deel van de algemene reserve dat als gevolg van de grondexploitaties negatief is geworden.
4. Conform bijzonder voorschrift 3 uit de beschikking van de fondsbeheerders d.d. 19 december 2019 wordt vanaf 2023 een actualisatieonderzoek uitgevoerd. Dat betekent dat vanaf 2023 alle clusters uit het gemeentefonds weer onderwerp van artikel 12-onderzoek zijn en dat het onderzoek naar alleen de clusters op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen stopt.

Den Haag, 22 september 2021

De inspecteur van de afdeling Regelgeving, Toezicht en Monitoring,

A. Noppe

Gezien en akkoord,
Het hoofd van de afdeling Regelgeving, Toezicht en Monitoring,

M. de Graaf

Bijlage 1.1: Volumina maatstaven en uitkering gemeentefonds Vlissingen en de selectiegroep 2020⁶

Verdeelmaatstaf	Gemiddelde Selectiegroep				Vlissingen				Verschil GF per inwoner
	Volumina	GF	GF per inwoner	Belang	Volumina	GF	GF per inwoner	Belang	
OZB (woning eigenaar)	3.473.000.000	-3.261.147	-69	-3,8%	2.873.600.000	-2.698.310	-61	-1,8%	9
OZB (niet woningen gebruiker)	676.666.667	-859.367	-18	-1,0%	694.050.000	-881.444	-20	-0,6%	-2
OZB (niet woningen eigenaar)	710.500.000	-1.119.748	-24	-1,3%	729.050.000	-1.148.983	-26	-0,8%	-2
inwoners	46.942	12.177.379	259	14,3%	44.371	11.510.386	259	7,6%	0
kernen_met_500_adr_of_meer	3	308.779	7	0,4%	1	97.509	2	0,1%	-4
ozb waarde niet woningen (in mln)	711	437.171	9	0,5%	729	448.585	10	0,3%	1
jongeren	8.945	10.431.158	222	12,3%	7.829	9.129.911	206	6,0%	-16
ouderen	10.118	1.647.060	35	1,9%	10.332	1.681.951	38	1,1%	3
ouderen 75-85 jaar	3.168	135.625	3	0,2%	3.177	135.996	3	0,1%	0
huishoudens met laag inkomen	7.040	348.544	7	0,4%	7.698	381.120	9	0,3%	1
huishoudens met laag inkomen (drempel)	4.794	5.337.768	114	6,3%	5.370	5.979.246	135	3,9%	21
bijsstandsontvangers	1.146	3.983.657	85	4,7%	1.805	6.276.564	141	4,1%	57
uitkeringsontvangers	3.859	538.023	11	0,6%	4.107	572.632	13	0,4%	1
minderheden	2.671	1.396.678	30	1,6%	3.575	1.869.500	42	1,2%	12
minderheden drempel	0	0	0	0,0%	0	0	0	0,0%	0
eenouderhuishoudens	1.661	2.205.119	47	2,6%	1.782	2.366.469	53	1,6%	6
huishoudens	22.253	3.264.150	70	3,8%	22.970	3.369.272	76	2,2%	6
klientenpotentieel lokaal	50.298	3.745.104	80	4,4%	50.000	3.722.891	84	2,5%	4
klientenpotentieel regionaal	48.040	1.837.087	39	2,2%	67.060	2.564.427	58	1,7%	19
leerlingen (VJSO)	1.194	446.003	10	0,5%	93	34.770	1	0,0%	-9
leerlingen VO	2.441	1.463.928	31	1,7%	1.182	709.250	16	0,5%	-15
achterstandsleerlingen drempel	0	0	0	0,0%	0	0	0	0,0%	0
extra groei jongeren	0	0	0	0,0%	0	0	0	0,0%	0
extra groei leerlingen VO	0	0	0	0,0%	0	0	0	0,0%	0
land	7.927	527.085	11	0,6%	3.436	228.468	5	0,2%	-6
land *bodemfactor gemeente	8.140	354.368	8	0,4%	3.780	164.545	4	0,1%	-4
binnenwater	555	34.114	1	0,0%	517	31.807	1	0,0%	0
buitenwater	1.667	61.981	1	0,1%	10.000	371.884	8	0,2%	7
oppervlak bebouwing	349	332.289	7	0,4%	298	283.866	6	0,2%	-1
opp. bebouwing kern *bodemfactor kern	278	1.392.583	30	1,6%	222	1.110.168	25	0,7%	-5
opp. beb. buitengebied *bf. buitengebied	88	216.723	5	0,3%	112	277.395	6	0,2%	2
woonruimten	22.464	2.074.485	44	2,4%	23.283	2.150.133	48	1,4%	4
woonruimten *bodemfactor kern	23.817	1.958.436	42	2,3%	26.775	2.201.719	50	1,5%	8
opp. historische kernen, <40 ha	5	25.043	1	0,0%	16	82.900	2	0,1%	1
opp. historische kernen, 40-64 ha	0	0	0	0,0%	0	0	0	0,0%	0
opp. historische kernen, >64 ha	13	313.360	7	0,4%	0	0	0	0,0%	-7
lengte historisch water	2.083	52.550	1	0,1%	3.200	80.717	2	0,1%	1
bewoonde oorden 1930	2.928	148.794	3	0,2%	6.521	331.400	7	0,2%	4
hist. woningen in bewoonde oorden	1.448	201.024	4	0,2%	5.750	798.175	18	0,5%	14
ISV(a)	0	14.695	0	0,0%	0	36.205	1	0,0%	1
ISV(b)	0	8.122	0	0,0%	0	33.770	1	0,0%	1
omgevingsadressendichtheid (OAD)	31.785	3.017.572	64	3,5%	45.355	4.305.947	97	2,8%	33
oad drempel	0	0	0	0,0%	0	0	0	0,0%	0
oeverlengte *bodemfactor gemeente	3.250	61.661	1	0,1%	1.262	23.940	1	0,0%	-1
oeverlengte *dichtheid *bf. gemeente	22.196	209.143	4	0,2%	19.644	185.099	4	0,1%	0
kernen	9	134.633	3	0,2%	3	44.062	1	0,0%	-2
kernen *bodemfactor buitengebied	9	225.062	5	0,3%	3	77.322	2	0,1%	-3
bedrijfsvestigingen	4.481	542.634	12	0,6%	3.311	400.966	9	0,3%	-3
vast bedrag voor iedere gemeente	1	404.146	9	0,5%	1	404.146	9	0,3%	0
vast bedrag voor Amsterdam	0	0	0	0,0%	0	0	0	0,0%	0
vast bedrag voor Rotterdam	0	0	0	0,0%	0	0	0	0,0%	0
vast bedrag voor Den Haag	0	0	0	0,0%	0	0	0	0,0%	0
vast bedrag voor Utrecht	0	0	0	0,0%	0	0	0	0,0%	0
vast bedrag voor Baarle-Nassau	0	0	0	0,0%	0	0	0	0,0%	0
vast bedrag Waddengemeenten	0	0	0	0,0%	0	0	0	0,0%	0
wadden, t/m 2500 inwoners	0	0	0	0,0%	0	0	0	0,0%	0
wadden, van 2501 t/m 7500 inwoners	0	0	0	0,0%	0	0	0	0,0%	0
wadden, vanaf 7501 inwoners	0	0	0	0,0%	0	0	0	0,0%	0
loonkostensubsidie	47	149.756	3	0,2%	27	85.424	2	0,1%	-1
eenpersoonshuishoudens	7.906	655.606	14	0,8%	9.940	824.276	19	0,5%	5
opp. beb. woonkern	264	976.628	21	1,1%	193	713.975	16	0,5%	-5
opp. beb. buitengebied	85	264.478	6	0,3%	105	326.708	7	0,2%	2
jeugdigen in gezinnen met armoederisico	1.219	471.946	10	0,6%	1.245	482.011	11	0,3%	1
basisleerlingen_gewicht_03	200	-514.962	-11	-0,6%	213	-548.434	-12	-0,4%	-1
basisleerlingen_gewicht_12	159	-641.271	-14	-0,8%	148	-598.160	-13	-0,4%	0
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen huishouden	13.377	-2.640.694	-56	-3,1%	12.765	-2.519.788	-57	-1,7%	-1
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen hh kinderen	2.970	-2.293.917	-49	-2,7%	2.457	-1.898.276	-43	-1,3%	6
ouders psychisch medicijngebruik	363	2.071.194	44	2,4%	358	2.040.124	46	1,3%	2
eenouderhh_meer_kinderen	604	1.217.200	26	1,4%	652	1.315.020	30	0,9%	4
gezinnen met bijsand	321	333.677	7	0,4%	472	491.072	11	0,3%	4
eenouderhuishoudens bijsand	301	828.106	18	1,0%	451	1.242.848	28	0,8%	10
uitkeringsontvangers minus bijsandsontvangers	2.713	4.628.413	99	5,4%	2.302	3.927.000	89	2,6%	-10
wajongeren	874	1.213.287	26	1,4%	503	698.531	16	0,5%	-10
medicijngebruik met drempel	8.066	4.840.305	103	5,7%	7.912	4.748.134	107	3,1%	4
re-integratie klasiek	3	1.598.532	34	1,9%	5	2.808.458	63	1,9%	29
inwoners_kl_65_jaar	36.825	242.053	5	0,3%	34.039	223.743	5	0,1%	0
inwoners_65_75_jaar	5.840	1.702	0	0,0%	5.860	1.708	0	0,0%	0
inwoners_gr_85_jaar	1.109	323	0	0,0%	1.295	377	0	0,0%	0
eenpersoonshh_65_75_jaar	1.318	33.706	1	0,0%	1.558	39.854	1	0,0%	0
eenpersoonshh_75_85_jaar	1.103	112.827	2	0,1%	1.255	128.433	3	0,1%	0
eenpersoonshh_gr_85_jaar	558	99.866	2	0,1%	717	128.399	3	0,1%	1
huishoudens met laag inkomen 65 - 75 jaar	783	156.903	3	0,2%	879	176.182	4	0,1%	1
huishoudens met laag inkomen 75 - 85 jaar	474	379.963	8	0,4%	534	427.656	10	0,3%	2
huishoudens met laag inkomen > 85 jaar	165	230.598	5	0,3%	223	312.833	7	0,2%	2
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 65 - 75 jaar	1.833	335.198	7	0,4%	2.092	382.423	9	0,3%	1
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen 75 - 85 jaar	1.110	811.587	17	1,0%	1.270	929.074	21	0,6%	4
gemiddeld gestandaardiseerd inkomen > 85 jaar	385	492.408	10	0,6%	532	680.545	15	0,4%	5
bedden	98.136	130.283	3	0,2%	3.544	4.705	0	0,0%	-3
Herndeling	134.117	134.117	3	0,2%	0	0	0	0,0%	-3
Suppletie-uitkeringen	1.766	1.766	0	0,0%	11.349	11.349	0	0,0%	0
Art 12	0	0	0	0,0%	7.000.000	7.000.000	158	4,6%	158
SD	0	0	0	0,0%	0	0	0	0,0%	0
Integratie-uitkeringen	10.299.312	10.299.312	219	12,1%	56.677.965	56.677.965	1.277	37,4%	1.058
Decentralisatie-uitkeringen	1.639.526	1.639.526	35	1,9%	10.589.134	10.589.134	239	7,0%	204
Totaal		85.033.891	1.811	100%		151.599.677	3.417	100%	1.605

⁶ Gegevens op basis van betaalmaand februari 2020

Bijlage 1.2: Aanvullende uitkering op basis van het inspectierapport 2019

1) Artikel 12-rapport 2019

Aanvraag en aanleiding

De gemeente Vlissingen heeft bij brief van 12 november 2018 voor het jaar 2019 voor de vijfde achtereenvolgende keer een beroep gedaan op artikel 12 Financiële-verhoudingswet (Fvw). De door de gemeenteraad vastgestelde Programmabegroting 2019 is niet sluitend met saldo van € 4,4 miljoen negatief. Tevens is de Meerjarenraming niet sluitend met saldi van € 4 miljoen negatief in 2020 en € 1,2 miljoen negatief in 2021. De jaarschijf 2022 is in evenwicht. De gemeente geeft aan dat nieuwe tegenvallers met name op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen verantwoordelijk zijn voor de niet sluitende begroting. De gemeente komt daarbij tot de conclusie dat als gekeken wordt naar de tegenvallers en de gemoeide bedragen, het noodzakelijk is dat het artikel 12-inspecteur verder onderzoek doet op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen.

De inspecteur constateerde tijdens de afronding van het inspectierapport 2017-2018 dat er met name bij maatschappelijke ondersteuning & jeugd en werk & inkomen vanaf 2019 steeds grotere tekorten dreigen ondanks de stijging van de uitkering uit het gemeentefonds op deze vlakken. Omdat Vlissingen via het reeds lopende artikel 12-traject een passende bijdrage moet leveren aan de sanering van de negatieve algemene reserve waarvoor de afgelopen jaren reeds forse bezuinigingstrajecten zijn ingezet en de OZB fors is gestegen naar 140% van het landelijk gemiddelde, heeft Vlissingen minder mogelijkheden om zelf deze tekorten op te vangen.

De inspecteur adviseerde voor 2018 dan ook aan de fondsbeheerders om het huidige artikel 12-onderzoek te verlengen onder de volgende voorwaarden:

1. Daarbij wordt gestart met de sanering van de als gevolg van grondexploitatieproblematiek ontstane negatieve algemene reserve via een artikel 12-uitkering en via de passende bijdrage van Vlissingen, zoals voorgesteld wordt in inspectierapport 2017-2018.
2. Er wordt in eerste instantie onderzoek gedaan naar het sociaal domein en werk & inkomen.
3. Op alle andere clusters geldt het uitgangspunt dat Vlissingen eigen risicodragers is tot het in het inspectierapport 2017-2018 geadviseerde actualisatie-onderzoek in 2023.

Bij brief van 14 januari 2019, met kenmerk 2018-0000956115, geven de fondsbeheerders aan dat uit het inspectierapport 2017-2018 blijkt dat Vlissingen voldoet aan de toelatingsvoorschriften van artikel 12 Fvw, waardoor het onderzoek naar de financiële situatie van de gemeente kan worden verlengd in 2019 en er geen nieuwe toelatingstoetsing nodig is. Hiermee wordt bovenstaande advies van de artikel 12-inspecteur om het artikel 12-onderzoek te verlengen overgenomen.

Nettolasten vergeleken

Inzichtelijk is gemaakt welke afwijkingen er zijn tussen enerzijds de nettolasten van Vlissingen en anderzijds het niveau van het gemeentefonds en het niveau van een aantal groepen gemeenten bij de uitgavenclusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning en bijbehorende taakvelden. Dit is normaliter van belang om te bepalen of er terreinen zijn waar een vervolgonderzoek moet plaatsvinden om te bezien of bezuinigingen mogelijk zijn. In dit vanaf 2019 verlengde artikel 12-onderzoek zijn echter het sociaal domein en werk & inkomen in zijn geheel onderwerp van onderzoek, ook op de clusters (taakvelden) waar Vlissingen lagere nettolasten heeft dan de ijkpunten van het gemeentefonds en/of andere groepen van gemeenten. Dit is in lijn met het inspectierapport en het besluit 2017-2018. De analyse is de komende periode dan ook vooral van belang om te volgen of de in het inspectierapport beschreven onderzoeken uiteindelijk leiden tot lagere afwijkingen.

Bij het cluster Inkomen en participatie heeft Vlissingen bij vijf van de zes vergelijkingen (ijkpunt gemeentefonds, nettolasten selectiegroep, nettolasten groottegroep, nettolasten gemeenten in provincie en afwijking nettolasten met gemeentefonds selectiegroep) hogere nettolasten. Alleen bij de vergelijking met de soortgenoten (gemeenten met een zwakke sociale structuur en redelijke centrumfunctie) heeft Vlissingen lagere nettolasten. In 2019 nemen de verschillen ten opzichte van 2018 bovendien toe.

Vlissingen heeft in 2019 bij vier van de zes vergelijkingen bij het cluster Samenkracht en burgerparticipatie hogere nettolasten. Alleen ten opzichte van de soortgenoten en gemeenten in Zeeland heeft Vlissingen op dit cluster lagere nettolasten. In 2019 ten opzichte van 2018 zijn de verschillen bovendien bij alle vergelijkingen verslechterd.

Op het cluster Jeugd heeft Vlissingen bij de vergelijkingen met de selectiegroep, de soortgenoten en verschil selectiegroep met uitkering gemeentefonds lagere nettolasten. Bij de vergelijkingen met het gemeentefonds, groottegroep en gemeenten in Zeeland zijn de nettolasten hoger. In 2019 verslechtert het beeld bij vijf van de zes vergelijkingen.

De vergelijkingen bij het cluster Maatschappelijke ondersteuning geven een beeld van fors lagere nettolasten dan het ijkpunt van het gemeentefonds en fors hogere nettolasten dan de gemiddelden van de groepen gemeenten. In 2019 ten opzichte van 2018 verbetert het beeld op dit cluster wel. Weliswaar stijgen de lasten op dit cluster in 2019 ten opzichte van 2018 met € 5,8 miljoen. Daar staat echter een stijging van het ijkpunt van het gemeentefonds van € 6,8 miljoen tegenover.

Reserves

Het te saneren deel van de algemene reserve als gevolg van de tekorten bij de grondexploitatie wordt gesaneerd via de uitgangspunten en bedragen zoals opgenomen in het inspectierapport 2017-2018 en de beschikking van de beheerders van het gemeentefonds van 19 december 2019. In het actualisatieonderzoek in 2023 wordt onderzocht of de inschattingen die zijn gedaan en de adviezen die zijn gegeven in het inspectierapport 2017-2018 realistisch zijn gebleken en er aanleiding is voor aanpassing van het artikel 12-uitkering en de passende bijdrage van Vlissingen aan de sanering van de negatieve algemene reserve grondexploitatie. Indien het jaarrekeningsaldo hoger is dan de voorgeschreven passende bijdrage van Vlissingen aan de sanering dan komt dit verschil ook ten goede aan dit deel van de algemene reserve.

De negatieve algemene reserve als gevolg van het sociaal domein en werk & inkomen 2019 is bepaald in hoofdstuk 5 van het inspectierapport via het daar berekende relevante tekort sociaal domein en werk & inkomen 2019 (-/- € 10,363 miljoen) exclusief de posten uit de Jaarrekening 2019 (tabel 5.1 posten A.6.1 t/m A.6.9, in totaal + € 0,715 miljoen). Dit deel wordt gesaneerd via de in dit inspectierapport voorgestelde aanvullende uitkering.

De bestemmingsreserve Sociaal domein is in 2019 volledig uitgeput en kan dan ook geen bijdrage meer leveren aan het opvangen van tekorten op het vlak van het sociaal domein. Bezien zal worden of vanaf 2020 een deel van de reserve Centrumtaken tijdelijk gebruikt moet worden voor de tekorten sociaal domein en werk & inkomen van Vlissingen. De redenen waarom de inspecteur van oordeel is dat een deel van deze reserve kan worden ingezet zijn:

1. In de Financiële verhoudingswet wordt bepaald dat de middelen uit het gemeentefonds vrij besteedbaar zijn voor de gemeente. Dit geldt ook voor de middelen beschermd wonen (BW), vrouwenopvang (VO) en maatschappelijke opvang (MO). Formeel zijn de middelen MO, VO en BW dan ook van de centrumgemeente. De overschotten bij BW, MO en VO kunnen dan ook aan andere onderdelen van het sociaal domein worden uitgegeven door Vlissingen.
2. Op dit moment zijn er met de Zeeuwse gemeenten geen afspraken gemaakt over verevening. In geval van budgetoverschrijding zal op dat moment moeten blijken of de Zeeuwse gemeenten bereid zijn een deel van de last te dragen. Dat betekent naar het oordeel van de inspecteur dat de risico's bij een overschrijding in de regio geheel bij

Vlissingen liggen als centrumgemeente. Dat betekent echter ook dat overschotten ten goede kunnen komen aan Vlissingen.

Of er daadwerkelijk een bedrag uit de reserve Centrumtaken gebruikt wordt voor de tekorten sociaal domein en werk & inkomen en zo ja welk bedrag, zal afhangen van de realisatie van de bezuinigingen op dit vlak en eventuele benodigde inzet van deze reserve voor onzekerheden en risico's de komende jaren, zoals de doordecentralisatie beschermd wonen, transitie Dannenberg en de gedeeltelijke overgang beschermd wonen naar de Wet langdurige zorg.

Onderzoek en maatregelen

In het verlengde artikel 12-onderzoek vanaf 2019 wordt alleen onderzoek gedaan naar het sociaal domein en werk & inkomen. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten voor het onderzoek in Vlissingen:

1. Het belangrijkste doel binnen artikel 12 is betere grip op de kostenontwikkeling en reduceren van de tekorten sociaal domein en werk & inkomen.
2. Het sociaal domein en werk & inkomen zijn in zijn geheel onderwerp van onderzoek.
3. Ook voor de centrumgemeentemiddelen uit het gemeentefonds geldt dat deze vrij besteedbaar zijn en dus kunnen worden gebruikt voor tekorten op andere vlakken.
4. Als er meer geld komt vanuit het Rijk (gemeentefonds) voor sociaal domein en werk & inkomen dan dient dit gebruikt te worden voor opvangen van bestaande tekorten.
5. Alle intensiveringen, lastenstijgingen en nieuw beleid (op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen moeten via O&O (Onvermijdelijk en Onuitstelbaar) beoordeeld worden.
6. De uitkomsten van landelijke onderzoeken dienen te worden meegenomen in het artikel 12-onderzoek.
7. De uit te voeren taken binnen het sociaal domein en werk & inkomen dienen zo breed als mogelijk te worden onderzocht.
8. De ontwikkeling van het totale begrotingssaldo inclusief de passende bijdrage van Vlissingen aan de sanering van de negatieve algemene reserve wordt 'slechts' op hoofdlijnen gevolgd.
9. Ook bij de samenwerkingsverbanden sociaal domein en werk & inkomen dient te worden gezien of het op het vlak van organisatie, aansturing en kosten anders kan. Vlissingen is hiervoor zelf aan zet.

De aanpak van de gemeente Vlissingen om de tekorten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen terug te dringen bevat drie sporen, die vanzelfsprekend niet los van elkaar kunnen worden gezien: Hefbomen voor verbetering, Opdrachten Plan van aanpak en de Ontwikkelagenda.

De gemeente dient ook op kortere termijn met een pakket maatregelen te komen, zodat het tekort fors wordt gereduceerd. Deze zogenaamde hefbomen voor verbetering bestaan uit drie grote maatregelen die naar boven zijn gekomen uit reeds afgeronde onderzoeken, zoals de Visitatiecommissie sociaal domein en de quick scan Orionis, en bij bestudering van maatregelen die andere gemeenten hebben genomen. Met deze drie hefbomen dient de gemeente alvast aan te vangen en onderweg kan e.e.a. op basis van de resultaten van de onderzoeken uit het Plan van aanpak worden bijgestuurd. Deze drie hefbomen (maatregelen) zijn:

1. Gemeentelijke beleidsregie: De belangrijkste maatregelen zoals we die zien bij andere gemeenten vragen om een nieuwe organisatie van het zorgaanbod vanuit het veld. Met andere woorden een nieuw systeemontwerp van het ondersteuningsaanbod. Dit betreft de inhoud, de organisatie en de financiering. Te denken hierbij valt aan afschaffen PxQ-financiering en invoeren prestatiebekostiging en lump sum financiering gekoppeld aan een budgetplafond. Aanbieders krijgen een vast bedrag per maand/jaar en daar moeten ze het mee doen. Daarnaast kan worden gedacht aan beperking van het aantal zorgaanbieders.
2. Realiseren van een integrale toegang: Het samenbrengen van alle zorg- en ondersteuningsaanvragen binnen het sociaal domein en werk & inkomen (inclusief

schuldhulpverlening, bijzondere bijstand en inkomensondersteuning) in één fysiek (digitaal) portaal sluit 100% aan op de ambitie om te komen tot een integrale aanpak (een gezin, een plan, een regisseur) en een integraal budget. Hieronder valt ook preventie en eerder verlenen van zorg zodat later zwaardere en duurdere zorg kan worden voorkomen. Dit brengt de gemeente veel beter in control op de uitgaven sociaal domein en werk & inkomen.

3. Herijking uitvoering Participatiewet: Het onderzoeksproces met betrekking tot Orionis is gestart met een quick scan welke is uitgevoerd door onderzoeksbureau Adlasz. Het door Adlasz uitgebrachte onderzoeksrapport biedt veel aanknopingspunten voor de gemeenten om concreet mee aan de slag te gaan. De potentiële efficiencywinsten zijn substantieel te noemen. Op basis van de quick scan kunnen door de gemeenten gerichte (vervolg)acties worden ingezet en verdiepende vervolgonderzoeken worden gedaan.

Het Plan van aanpak artikel 12 sociaal domein en werk & inkomen is aanvullend en ook ondersteunend op bovenstaand beschreven drie hefbomen en geeft een overzicht en de stand van zaken van de aanpak van de problematiek en de aanpak van de tekorten sociaal domein en werk & inkomen. Dit gebeurt aan de hand van concrete opdrachten van de artikel 12-inspecteur aan de gemeente Vlissingen. Het doel is dat de opdrachten leiden tot concrete maatregelen en bezuinigingen. Het Plan van aanpak bestaat uit zes onderdelen, die verder worden uitgewerkt in bijlagen 4.3 t/m 4.7 van het inspectierapport:

1. Onderbouwing via Onvermijdelijk en Onuitstelbaar (O&O) van alle intensiveringen vanaf 2019 op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen.
2. Nettolasten vergeleken (clusteranalyse clusters gemeentefonds).
3. Onderzoek effectiviteit en efficiency.
4. Mate van invloed van Vlissingen.
5. Verdeelmodellen sociaal domein en werk & inkomen.
6. Ondersteuning Vlissingen.
7. Reeds lopende onderzoeken.

Parallel aan de uitvoering van de hefbomen en het Plan van aanpak wordt door de gemeente gewerkt aan een integrale beleidsnota – de Ontwikkelagenda – waarbinnen de gemeente haar koers ten aanzien van het sociaal domein zichtbaar maakt. De ontwikkelagenda zal zich vooral richten op wat de gemeente in het sociaal domein in de komende 4 jaren wil realiseren. Het Plan van aanpak is faciliterend en ook voorwaardelijk in de realisatie van de Ontwikkelagenda.

Bovenstaand beschreven aanpak van de gemeente Vlissingen om de tekorten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen terug te dringen wordt gekoppeld aan een concreet door de inspecteur voorgesteld ambitieniveau met betrekking tot de te realiseren bezuinigingen op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. Uitgangspunt daarbij is dat de tekorten sociaal domein en werk & inkomen worden gereduceerd en in de komende jaren meer wordt toegegroeid naar het niveau van de ontvangsten op dit vlak en dat Vlissingen weer op eigen benen kan staan. Dit ambitieniveau wordt weergegeven in tabel 4.2 van hoofdstuk 4 van het inspectierapport en bestaat uit te realiseren bezuinigingen via de hefbomen voor verbetering (waaronder een budgetplafond), het Plan van aanpak artikel 12 en de tijdelijke inzet van een deel van de reserve Centrumtaken. Concreet betekent dit dat de tekorten sociaal domein en werk & inkomen niet hoger zijn dan: € 7,4 miljoen in 2020, € 4,2 miljoen in 2021, € 1,5 miljoen in 2022 en € 0 in 2023.

Begrotingssaldo

In onderstaande tabel wordt op hoofdlijnen de ontwikkeling van het begrotingssaldo op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen weergegeven. Aan de hand van het berekende relevante begrotingssaldo wordt de omvang van de extra artikel 12-steun bepaald. Onder de tabel en uitgebreider in hoofdstuk 5 van het inspectierapport wordt e.e.a. toegelicht.

Begrotingssaldo sociaal domein en werk & inkomen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving (bedragen x 1000)		2019	2020	2021	2022	2023
A.1	Programmabegroting 2019	-5.019				
A.2	Effecten circulaires 2019	4.486				
A.3	Begrotingswijzigingen 2019	-3.396				
A.4	Eerste bestuursrapportage 2019	-3.394				
A.5	Tweede bestuursrapportage 2019	-2.050				
A.6	Jaarrekening 2019	-990				
A.7	Programmabegroting 2020		-10.881	-9.675	-8.641	-8.294
A.8	Effecten circulaires 2020		-11	-49	-76	-92
Begrotingssaldo SD en W&I		-10.363	-10.891	-9.724	-8.717	-8.386
B	Correcties (i.v.m. O&O benodigd) m.b.t. SD en W&I	15.658	21.273	20.929	20.800	20.247
Geaccepteerd begrotingssaldo SD en W&I		5.295	10.382	11.205	12.083	11.861
C	Totaal O&O geaccordeerd	-15.658	-11.118	-10.745	-9.495	-9.342
Aanvaardbaar begrotingssaldo SD en W&I		-10.363	-736	460	2.588	2.519
D	Inbreng reserves	0				
E	Inbreng saldo jaarrekening	0				
Relevante begrotingssaldo SD en W&I		-10.363	-736	460	2.588	2.519

Let op: de verwachting is dat voor 2020 en verder het relevante saldo nog zal wijzigen. De gemeente Vlissingen moet voor die jaren immers nog diverse posten via onontkoombaar en onuitstelbaar (O&O) onderbouwen. Deze posten zitten nu nog als correctie in de cijfers (verschil tussen B en C). Daarnaast dienen in die jaren nog de resultaten van de in het inspectierapport beschreven maatregelen verwerkt te worden.

Het *begrotingssaldo* sociaal domein en werk & inkomen 2019 is vastgesteld op - € 10,363 miljoen negatief (zie ook tabel 5.1 van het inspectierapport). Dit is bepaald aan de hand van:

1. De geboekte baten en lasten op de taakvelden van de gemeentefondsclusters Inkomen en participatie (taakvelden 6.3, 6.4 en 6.5), Samenkracht en burgerparticipatie (taakvelden 6.1 en 6.2), Jeugd (taakvelden 6.72 en 6.82) en Maatschappelijke ondersteuning (taakvelden 6.6, 6.71 en 6.81).
2. De uitkering uit het gemeentefonds (taakveld 0.7) op basis van de septembercirculaire 2018 voor de clusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning. Dit betreft de algemene uitkering + de decentralisatie-uitkeringen + de integratie-uitkeringen.
3. De overhead (taakveld 0.4) die wordt toegerekend naar rato van de geraamde directe loonkosten (categorie 1.1. Lonen en salarissen).
4. De mutaties (algemene uitkering + decentralisatie-uitkeringen + integratie-uitkeringen) op de clusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning in de gemeentefondscirculaires 2018 en 2019.
5. De mutaties op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen in de begrotingsdocumenten 2019 van Vlissingen (Begrotingswijzigingen, Eerste bestuursrapportage, Tweede bestuursrapportage en Jaarrekening).

Op dit begrotingssaldo zijn door de inspecteur met name beleidsmatige correcties uitgevoerd. Bij deze beleidsmatige correcties gaat het om het zuiveren van onaanvaardbare beleidsintensiveringen, met name het schonen voor nieuw beleid. Hieronder wordt verstaan iedere verhoging van uitgaven ten opzichte van de laatst

goedgekeurde primitieve begroting, inclusief gelijktijdig meegenomen wijzigingen. Deze verhogingen van de uitgaven dienen door Vlissingen via het O&O-criterium (Onvermijdelijk en Onuitstelbaar) onderbouwd te worden. Na deze correcties resteert het geaccepteerd begrotingssaldo sociaal domein en werk & inkomen 2019 van € 5,295 miljoen positief (zie ook tabel 5.2 van het inspectierapport).

Voor de berekening van het relevante begrotingssaldo sociaal domein en werk & inkomen wordt uitgegaan van het geaccepteerd saldo. Hierop worden wijzigingen aangebracht als gevolg van de voorstellen die in het Tripartite overleg (TPO) tussen gemeente, provincie en de inspecteur zijn besproken voorafgaand aan de vaststelling door de gemeenteraad van Vlissingen. De voorstellen worden daarbij getoetst op het O&O-criterium, de financiële gevolgen en de dekking daarvan. Na verwerking van de via O&O door de provincie en de inspecteur geaccordeerde posten ontstaat het zogenaamde aanvaardbaar begrotingssaldo. Na verwerking van eventuele inzet van reserves en mogelijke inbreng van het saldo van de jaarrekening ontstaat het relevante saldo. Voor 2019 wordt dit relevante begrotingssaldo sociaal domein en werk & inkomen vastgesteld op - € 10,363 miljoen negatief.

2) Reactie gemeente Vlissingen

De gemeente Vlissingen vindt dat -evenals voorgaande jaren- er op constructieve wijze met de vertegenwoordigers van BZK en de provincie Zeeland is gewerkt aan het financieel gezond maken van de gemeente Vlissingen. De samenwerking vindt plaats binnen de beschikbare kaders en met inachtneming van ieders verantwoordelijkheid. De gemeente spreekt hiervoor haar waardering uit.

De gemeente is blij dat het artikel 12 onderzoek verlengd is. Daarnaast geeft de gemeente aan te zijn gestart met de sanering van de ontstane, negatieve algemene reserve, als gevolg van grondexploitatieproblematiek.

De gemeente geeft aan dat de tekorten in het sociaal domein en werk & inkomen vanaf 2015 in zorgwekkende mate zijn toegenomen, waardoor de reserve sociaal domein nog sneller was uitgeput dan verwacht.

Verder geeft de gemeente aan momenteel bezig te zijn met invulling aan het plan van aanpak artikel 12 sociaal domein en werk & inkomen. Het plan van aanpak is een dynamisch document dat zowel een overzicht als de stand van zaken op de (geplande) aanpak van de problematiek geeft. De voortgang van het plan van aanpak wordt door de gemeente in nauwe samenwerking met de inspecteurs gevolgd.

De gemeente kan het voorgestelde bedrag van € 10.363.000 voor de (extra) aanvullende uitkering uit het gemeentefonds voor het jaar 2019 onderschrijven. Daarnaast kan de gemeente instemmen met de -door de inspecteurs- voorgestelde bijzondere voorschriften die aan deze (extra) aanvullende uitkering worden gesteld.

Wel vraagt de gemeente aandacht voor het meer toegroeien naar het niveau van de ontvangsten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen zoals benoemd op bladzijde 46 van het inspectierapport. Hierin formuleert de inspecteur een taakstelling over het maximale tekort sociaal domein en werk & inkomen voor de jaren 2020 tot en met 2023. In 2023 zouden hiermee de tekorten moeten zijn weggewerkt. Vlissingen gaat zich maximaal inspannen om deze bezuinigingen te realiseren. Echter geeft Vlissingen aan dat zoals het er nu naar uitziet het tekort in de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020 met miljoenen zal oplopen. Dit betekent dat zelfs met de volledige realisatie van de 8,2 miljoen in 2023 het tekort niet is weggewerkt.

Vlissingen geeft aan dat een deel van het tekort door exogene factoren worden veroorzaakt waar de gemeente niks aan kan doen. Hierbij worden factoren genoemd zoals ontoereikende rijksbudgetten en objectieve verdeelmodellen, die onvoldoende rekening

houden met bepaalde structuurkenmerken van de gemeente. Verder worden de besparingsmogelijkheden voor Vlissingen belemmerd door wet- en regelgeving, zoals toepassing Wmo abonnementstarief, toegang tot de jeugdhulp via anderen dan de gemeentelijke toegang en de AMvB reële kostprijs Wmo 2015. Mede hierdoor kan Vlissingen niet zelf de tekorten geheel wegwerken.

3) Advies provincie Zeeland

Op 2 december 2019 heeft de provincie Zeeland geadviseerd over het rapport van de inspecteurs. De provincie spreekt waardering uit voor de constructieve wijze waarop in samenwerking met de vertegenwoordigers van BZK, de gemeente en de provincie wordt gewerkt aan het financieel gezond maken van de gemeente Vlissingen.

De provincie kan in het algemeen instemmen met de -door de inspecteurs- voorgestelde bijzondere voorschriften die aan deze (extra) aanvullende uitkering worden gesteld.

De provincie kan instemmen met het voorstel van de inspecteurs over de hoogte van de aanvullende uitkering voor het begrotingsjaar 2019.

Met betrekking tot het -door de inspecteurs- benoemde bezuinigingsopties is de provincie van oordeel dat naast een vermindering van de uitgaven ook de inkomsten moeten toenemen, enerzijds door een herverdeling van de bestaande middelen in het gemeentefonds en anderzijds door een structurele verhoging van de door het Rijk beschikbaar gestelde macrobudgetten.

4) Besluit jaar 2019 beheerders van het gemeentefonds

Aanvullende uitkering

Op basis van het in het rapport gestelde wordt door de inspecteur voorgesteld Vlissingen een (extra) aanvullende uitkering voor het jaar 2019 te verlenen van € 10.363.000.

De fondsbeheerders van het gemeentefonds nemen dit advies geheel over en kennen over het jaar 2019 een aanvullende uitkering toe van € 10.363.000. Dit betreft een extra aanvullende uitkering bovenop de aanvullende uitkering van € 13.286.000 over 2019 zoals door de fondsbeheerders d.d. 19 december 2019 besloten naar aanleiding van het inspectierapport 2017-2018.

Rijksbudget sociaal domein

Onderzoeksbureau AEF deed in opdracht van het rijk onderzoek naar het structureel benodigde budget in de jeugdzorg. Hierin komt naar voren dat gemeenten in 2019 1,6 tot 1,8 miljard meer hebben uitgegeven dan dat zij hiervoor ontvangen uit het gemeentefonds. Het kabinet reeds extra financiële middelen voor gemeenten voor de jeugdzorg beschikbaar gesteld voor de jaren 2019, 2020, 2021 (Voorjaarsnota 2019) en 2022 (Miljoenennota 2021). Dit betreft € 420 miljoen voor 2019 en voor de andere jaren jaarlijks € 300 miljoen. Naar aanleiding van het onderzoek is er een stuurgroep opgericht die uitwerkt welke maatregelen aan het stelsel van de Jeugdwet moeten worden genomen om de financiële beheersbaarheid te vergroten. Besluitvorming over de maatregelen en het daarbij benodigde structurele bedrag is aan het nieuwe kabinet.

Verdeelmodellen gemeentefonds

De fondsbeheerders werken samen met de VNG aan een nieuwe verdeling van het gemeentefonds. Het doel van deze herijking is om de verdeling weer aan te laten sluiten bij de kosten van gemeenten. De nieuwe verdeling beoogt daarnaast recht te doen aan de geconstateerde knelpunten die de afgelopen jaren in verschillende adviezen zijn benoemd, bijvoorbeeld ten aanzien van de verdeling sociaal domein en de mate waarin de eigen

inkomsten van gemeenten een rol spelen in de verdeling. Daarnaast was een belangrijke aanleiding de wens tot een substantiële vereenvoudiging van de verdeling te komen.

Recent zijn de laatste onderzoeken afgerond. Op 7 december 2020 is de Tweede Kamer geïnformeerd over het vervolgproces. Besluitvorming over de invoering van de verdeling wordt aan het volgend kabinet gelaten. Om de besluitvorming door het volgend kabinet goed voor te bereiden worden zowel de Raad voor het Openbaar Bestuur als de Vereniging van Nederlandse Gemeenten nog om advies gevraagd over het nieuwe verdeelvoorstel. De beoogde inwerkingtreding van de nieuwe verdeling is 1 januari 2023.

Exogene factoren

Het is aan Vlissingen om in kaart te brengen welke exogene factoren ervoor zorgen dat Vlissingen niet zelf het tekort op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen geheel kan wegwerken en inhoudelijk te onderbouwen waarom door deze exogene factoren de mate van invloed van Vlissingen bij deze beleidsterreinen verminderd wordt. Ook dient door Vlissingen de financiële impact van deze exogene factoren in kaart te worden gebracht.

Bijzondere voorschriften

Aan de (extra) aanvullende uitkering over 2019 worden drie bijzondere voorschriften verbonden:

1. Deze aanvullende uitkering uit het gemeentefonds dient geheel te worden gebruikt voor de sanering van de tekorten op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen over 2019.
2. Vlissingen dient de begroting en meerjarenraming over de jaren 2020-2023 op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen via saneringsvoorstellen zodanig aan te passen dat de tekorten sociaal domein en werk & inkomen worden gereduceerd en in die jaren meer wordt toegegroeid naar het niveau van de ontvangsten op dit vlak en dat Vlissingen weer op eigen benen kan staan.
3. Het saldo exclusief sociaal domein en werk & inkomen van de Jaarrekening 2019 dient geheel ingezet te worden voor de sanering van dat deel van de algemene reserve dat als gevolg van de grondexploitaties negatief is geworden.

Bijlage 2.1: Vergelijking Vlissingen met groepen gemeenten op taakveldenniveau 2018-2020

Taakvelden	Gemeente: Vlissingen		b1. Selectiegroep				b2. Soortgenoten			b3. Groottegroep			b4. Gemeenten in provincie		
	Inwoners: 44.360		Inwoners: 47.273				Sociale structuur: Zwak			20001 - 50000			Zeeland		
	Centrumfunctie: Redelijk						inwoners								
	Nettolasten (x € 1.000)	Nettolasten per inwoner (x € 1)	Nettolasten (x € 1.000)	Nettolasten per inwoner (x € 1)	Verschil per inwoner (x € 1)	Verschil absoluut (x € 1.000)	Nettolasten per inwoner (x € 1)	Verschil per inwoner (x € 1)	Verschil absoluut (x € 1.000)	Nettolasten per inwoner (x € 1)	Verschil per inwoner (x € 1)	Verschil absoluut (x € 1.000)	Nettolasten per inwoner (x € 1)	Verschil per inwoner (x € 1)	Verschil absoluut (x € 1.000)
2018															
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-3.243	-73	-5.191	-111	38	1.687	-123	50	2.220	-93	20	888	-125	52	2.308
6.2 Wijkteams	-3.278	-74	-1.798	-38	-36	-1.598	-51	-23	-1.021	-46	-28	-1.243	-44	-30	-1.332
6.3 Inkomensregelingen	-5.248	-118	-6.705	-144	26	1.154	-148	30	1.332	-85	-33	-1.465	-95	-23	-1.021
6.4 Begeleide participatie	-16.886	-380	-8.436	-181	-199	-8.834	-373	-7	-311	-140	-240	-10.655	-171	-209	-9.278
6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	-2.914	-62	62	2.752	-48	48	2.131	-31	31	1.376	-26	26	1.154
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-2.080	-47	-3.074	-66	19	843	-78	31	1.376	-40	-7	-311	-34	-13	-577
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-9.412	-212	-6.294	-135	-77	-3.418	-171	-41	-1.820	-134	-78	-3.463	-161	-51	-2.264
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-8.750	-197	-5.890	-126	-71	-3.152	-247	50	2.220	-160	-37	-1.643	-132	-65	-2.886
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-2.340	-53	14	0	-53	-2.353	-10	-43	-1.909	-3	-50	-2.220	-8	-45	-1.998
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-218	-5	-5.598	-120	115	5.105	-19	14	622	-26	21	932	-63	58	2.575
Totaal taakvelden 2018	-51.454	-1.159	-45.885	-983	-176	-7.813	-1.268	109	4.839	-758	-401	-17.802	-859	-300	-13.318
2019															
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-3.560	-80	-5.886	-126	46	2.046	-133	53	2.358	-98	18	801	-131	51	2.269
6.2 Wijkteams	-4.595	-103	-2.378	-51	-52	-2.313	-75	-28	-1.246	-50	-53	-2.358	-54	-49	-2.180
6.3 Inkomensregelingen	-6.462	-145	-6.668	-142	-3	-133	-161	16	712	-84	-61	-2.714	-101	-44	-1.957
6.4 Begeleide participatie	-17.085	-384	-7.156	-153	-231	-10.276	-356	-28	-1.246	-138	-246	-10.943	-169	-215	-9.564
6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	-2.812	-60	60	2.669	-46	46	2.046	-32	32	1.424	-28	28	1.246
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.936	-44	-1.402	-30	-14	-623	-40	-4	-178	-39	-5	-222	-35	-9	-400
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-10.141	-228	-9.721	-208	-20	-890	-214	-14	-623	-150	-78	-3.470	-173	-55	-2.447
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-10.571	-238	-6.680	-143	-95	-4.226	-290	52	2.313	-181	-57	-2.536	-155	-83	-3.692
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-852	-19	-138	-3	-16	-712	-2	-17	-756	-3	-16	-712	-5	-14	-623
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-220	-5	-5.797	-124	119	5.294	-17	12	534	-28	23	1.023	-62	57	2.536
Totaal taakvelden 2019	-55.423	-1.246	-48.639	-1.040	-206	-9.164	-1.334	88	3.915	-803	-443	-19.707	-913	-333	-14.814
2020															
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-7.148	-161	-6.075	-129	-32	-1.420	-142	-19	-843	-99	-62	-2.751	-136	-25	-1.109
6.2 Wijkteams	-3.680	-83	-2.145	-46	-37	-1.642	-69	-14	-621	-54	-29	-1.287	-51	-32	-1.420
6.3 Inkomensregelingen	-5.716	-129	-6.829	-145	16	710	-157	28	1.242	-83	-46	-2.041	-100	-29	-1.287
6.4 Begeleide participatie	-17.465	-394	-6.968	-148	-246	-10.915	-359	-35	-1.553	-132	-262	-11.625	-168	-226	-10.028
6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	-2.728	-58	58	2.574	-47	47	2.085	-35	35	1.553	-29	29	1.287
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-2.402	-54	-2.022	-43	-11	-488	-43	-11	-488	-41	-13	-577	-36	-18	-799
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-12.825	-289	-10.106	-215	-74	-3.283	-238	-51	-2.263	-165	-124	-5.502	-186	-103	-4.570
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-15.925	-359	-8.116	-173	-186	-8.253	-349	-10	-444	-210	-149	-6.611	-201	-158	-7.011
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-467	-11	-199	-4	-7	-311	-5	-6	-266	-3	-8	-355	-4	-7	-311
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-183	-4	-7.202	-153	149	6.611	-16	12	532	-33	29	1.287	-82	78	3.461
Totaal taakvelden 2020	-65.812	-1.484	-52.390	-1.114	-370	-16.417	-1.425	-59	-2.618	-855	-629	-27.909	-993	-491	-21.786

-/- is hogere nettolasten voor Vlissingen

Nettolasten 2020 en 2021 respectievelijk op basis van Iv3 initiele begroting 2020 en 2021

Cijfers 2018 en 2019 conform Inspectierapport 2019

Exclusief Beschermde wonen, Vrouwenopvang en Maatschappelijke opvang

Bijlage 4.1: Onderzoek effectiviteit en efficiency (PvA opdrachten 3.1 t/m 3.13)

Opdracht 3.1	Onderzoek werk & inkomen (Orionis)
Doel	Realiseren van een betaalbare, toekomstbestendige en zo optimaal mogelijk functionerende uitvoering en organisatie van de Participatiewet, schuldhulpverlening en de minimaregelingen, mede in relatie tot het integrale sociaal domein. Verbeteren van de effectiviteit en efficiency in aansturing en uitvoering op het vlak werk & inkomen.
Afwegingen	Redenen onderzoek Gemeenschappelijke regeling Orionis voert een belangrijk deel van de taken op het vlak van werk & inkomen uit. Redenen voor onderzoek bij Orionis zijn: 1. Er is behoefte aan een beter inzicht in de kostenstructuur en de knoppen waaraan kan worden gedraaid, zodat de resultaten beter kunnen worden geduid, gemonitord en bijgestuurd. 2. Voorkomen fouten in de administratie en in de begroting, zoals die de afgelopen jaren zijn voorgekomen. 3. Achterblijvende resultaten ten aanzien van de instroom en uitstroom van uitkeringsgerechtigden en in de omzetten/rendement van het werkbedrijf, geanalyseerd in het Berenschot-rapport uit september 2016, hebben geleid tot een Plan van aanpak. Onderzocht moet worden in hoeverre dit Plan van aanpak heeft bijgedragen aan de verbetering van resultaten en of er andere en/of aanvullende acties gewenst zijn. 4. De huidige vergoedingen van het Rijk en/of de structureel door de gemeente beschikbaar gestelde budgetten zijn onvoldoende om de kosten structureel te dekken. Onderzocht moet worden in hoeverre extra gemeentelijke bijdragen aan Orionis noodzakelijk zijn en of er bezuinigingsmogelijkheden zijn die de gemeentelijke bijdragen reduceren. Naast dat de taken op het vlak van werk & inkomen door Orionis worden uitgevoerd, voert de gemeente zelf ook een aantal taken uit op dit vlak. Geïnventariseerd dient te worden welke taken dit betreft en wat de omvang van de nettolasten is voor deze taken. Daarnaast dient onderzocht te worden of op deze taken nog bezuinigingen zijn te realiseren. Afbakening Het uitgavencluster Inkomen en participatie bestaat uit de taakvelden 6.3 (Inkomensregelingen), 6.4 (Begeleide participatie) en 6.5 (Arbeidsparticipatie). Dat betekent dat tot dit cluster alle inkomens- en bijstandsvoorzieningen behoren. Daarnaast vallen de voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie die niet gericht zijn op doorstromen naar arbeid onder dit cluster. Tot slot zijn ook de op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen onderdeel van dit cluster. Door Vlissingen wordt op dit cluster geboekt: • Bijzondere bijstand (taakveld 6.3) • Kwijtscheldingen (taakveld 6.3) • Minimabeleid (taakveld 6.3) • Jeugdsport (taakveld 6.3) • Bijstandsuitkeringen (taakveld 6.3) • Participatiebudget (taakveld 6.4) • Orionis Walcheren (taakveld 6.4)

Mogelijke acties	Direct 1. Toetsen en eventueel aanpassen van de beleidsregels (het gaat hier zowel om de inzet van re-integratietrajecten (wel/niet), de invulling van Bijzondere Bijstand als ook de overige regelgeving in het kader van het armoedebeleid. 2. Extra beschikbaar gestelde budgetten niet langer 'zomaar' wegstrepen tegen tekorten. (Denk bijvoorbeeld aan de inzet van re-integratiebudget.) Bij besteding wordt steeds uitgebreid onderbouwd of het maatregelen betreft die stijgende tekorten terugdringen, of dat de gelden ingezet worden voor het dekken van acute tekorten; 3. Reguliere budgetten worden op afroombaarheid getoetst. Dat wil bijvoorbeeld zeggen het instellen van een budgetplafond in het re-integratiebudget of Bijzondere Bijstand waardoor restgelden vrijkomen voor andere doelen. 4. Concrete financiële ambities benoemen, waar het gaat om bedragen voor reallocatie (tussen de domeinen), ombuiging (binnen het domein) en besparingen c.q. afroingen. 5. Versneld uitvoeren van het onderzoek Orionis door een eerste opstap in de vorm van een Quick Scan op basis waarvan quick wins worden benoemd en nadere specificatie kan plaatsvinden voor verdiepingsonderzoek. 6. Strenger toetsen. In deze aanpak spelen twee invalshoeken: • Waar nodig het aanpassen van het beleid zodat er een striktere afweging plaatsvindt bij intakes. (Bijvoorbeeld de vraag hoeveel de gemeente per uitkeringsgerechtigde op arbeid wil investeren, wordt steeds relevanter nu de complexiteit van de instroom groeit); • Het trainen van de consultants op het strikter toetsen van de kandidaten op (werkelijke) haalbaarheid v.w.b. toeleiding naar duurzame arbeid en alternatieven. 7. Uitvoeren van evaluatiecycli op verschillende voorzieningen waarbij het vermoeden bestaat dat er te ruimhartig is toegekend in de afgelopen jaren. Bijvoorbeeld werkervarings- en scholingstrajecten. 8. Bewust inzetten van een wachtperiode. Sturen op een vertraging in het beschikbaar stellen van inkomensondersteuning. Dit kan een gunstig effect hebben op de groeiende vraag, wanneer de klant zelf op zoek gaat naar alternatieven. Het wordt minder eenvoudig c.q. aantrekkelijk om een aanvraag voor een uitkering in te dienen. Indirect 1. Budgetten die nu standaard doorgezet worden naar derden worden herbezien op lokale inzet (GR, samenwerkingsverband). (Onderzoeken moeten hier ook een antwoord op geven.) De meeste van deze afspraken dateren al van jaren her. 2. Heroverweging op de productgroepen bij Orionis. Terugdringen van de verlieslijdende onderdelen in de productie omgeving. Mogen er grenzen worden gesteld aan de producten en diensten die worden geleverd/ Kunnen lopende contracten waarin afspraken staan over de (geschatte) hoeveelheid te leveren producten en diensten, tijdens de looptijd worden opengebroken? 3. Re-alloceren van budgetten. Het opnieuw prioriteren van de belangrijkste beleidsdoelen op het domein werk, waarbij het uitgangspunt is dat de middelen van boven naar beneden (beleidswaarde) worden ingezet (wel/niet of meer/minder). 4. Vragen en/of klanten doorgeleiden naar alternatieven: • Strenger afwijzingsbeleid aan de Poort; • Meer nadruk op werk. Inkomensondersteuning krijgt lagere prioriteit.
-------------------------	--

	5. Effectievere taakscheiding en –versmelting. Integrale ondersteuningsproducten kunnen in de Wmo tot besparingen leiden. Inkomensondersteuning maar vooral ook armoedebeleid en schuldhelpverlening zijn Wmo georiënteerde activiteiten.
Maatregelen & onderzoeken	Op basis van de bovenstaand genoemde directe en indirecte acties zijn tot nu toe de volgende concrete maatregelen en onderzoeken in gang gezet. Quick scan Orionis Het gehele onderzoeksproces met betrekking tot Orionis is gestart met een quick scan welke is uitgevoerd door onderzoeksbureau Adlasz. Het door Adlasz uitgebrachte onderzoeksrapport biedt veel aanknopingspunten voor de gemeenten om concreet mee aan de slag te gaan. De potentiële efficiencywinsten zijn substantieel te noemen. In bijlage 4.2 van het inspectierapport 2019 worden de belangrijkste uitkomsten van de quick scan Orionis beschreven. Maatregelen o.b.v. quick scan en onderzoek best practices Mede op basis van de inzichten en verbeteradviezen uit de quick scan en research naar best practices (opdracht 3.12), worden op het vlak van werk & inkomen een aantal maatregelen geïmplementeerd. <i>Zie ook maatregel 3 paragraaf 4.4.</i> De maatregelen zijn: • Beleidsregie. De gemeente Vlissingen (en de andere deelnemende gemeenten) haalt de beleidsregie t.a.v. de Participatiewet, schuldhelpverlening en minimaregelingen actief terug naar de eigen gemeente. Het bepalen van de doelen, resultaten, (financiële) middelen en voorwaarden, met de bijbehorende sturing en informatie, behoort toe aan de gemeente. • Integrale toegang. Ook op het vlak van werk & inkomen wordt een onafhankelijke, integrale toegang sociaal domein in de gemeentelijke organisatie ingericht, waarin ook de (toegangs-)taken tot werk/re-integratie, (bijstands-)uitkeringen, schuldhelpverlening, minimaregelingen en activiteiten gericht op maatschappelijke dienstverlening worden belegd. Zo kan een inwoner met al zijn ondersteuningsvragen in het sociaal domein en werk & inkomen terecht bij één toegangsorganisatie. • SW-infrastructuur. Om het rendement te verbeteren en de loonwaarde te verhogen wordt het bedrijfsconcept van het Werkleerbedrijf aangepast en de SW-infrastructuur versneld afgebouwd via transformatie van een productiegerichte omgeving naar een omgeving gericht op zoveel als mogelijk uitstroom/detacheren van de SW- en PW-doelgroep. Onrendabele werksoorten worden gestopt of afgestoten. • Re-integratiebudget. Door een gerichte sturing op en monitoring van (lokale) doelstellingen en inzet van middelen en instrumenten (o.b.v. werkladder) wordt het re-integratiebudget gericht en adequaat ingezet. Taakstelling In de quick scan wordt geconstateerd dat de volgende bezuinigingen voor Orionis mogelijk zijn: • Bij Orionis Walcheren een gemiddelde loonwaarde geconstateerd van slechts 12% bij het SW-bedrijf (% van het wettelijk minimumloon). Door voor de korte/middellange termijn op de bestaande infrastructuur toe te groeien naar het branchegemiddelde van een gemiddelde loonwaarde van 26% kan een structurele besparing worden gerealiseerd van circa € 2 miljoen. Volgens het

	onderzoeksbureau is dit streven een eerste stap naar een toekomstbestendige situatie. De doelstelling zou daarvoor gesteld moeten worden op het realiseren van een loonwaarde van gemiddeld 50%, hetgeen op de wat langere termijn een structurele efficiencyverbetering oplevert van circa € 5 miljoen. • Er is nog geen sprake van een integrale benadering van de doelgroep van de Participatiewet. Door de doelgroep in de Participatiewet integraal te benaderen en meer te sturen op het realiseren van loonwaarde zijn nog verdere besparingen mogelijk. Enerzijds door ervoor te zorgen dat de direct bemiddelbare doelgroep op eigen kracht en tenminste binnen een jaar de uitkering weer verlaat en anderzijds door te sturen op het realiseren van loonwaarde bij de overige doelgroepen via het instrument loonkostensubsidie. Met een potentiële besparing van circa € 1 miljoen structureel. • Via rendementsverbetering op de bestaande werksoorten zou nog eens circa € 2 miljoen haalbaar moeten zijn. In totaal dus een bezuiniging van € 8 miljoen voor Orionis als geheel. Op basis hiervan en vooruitlopend op het verdiepend onderzoek wordt met betrekking tot Orionis een te realiseren taakstelling ingeboekt oplopend tot € 1,4 miljoen structureel vanaf 2024 als aandeel van Vlissingen in de mogelijke bezuinigingen bij Orionis. Hierbij is rekening gehouden met de reeds gerealiseerde voordelen in de jaarrekening 2020 Orionis en eerste begrotingswijziging 2021 Orionis, inclusief meerjarenraming 2022-2024 (zie tabel 5.3, paragraaf 5.4). Verdiepend onderzoek Orionis Via een verdiepend onderzoek moeten op basis van de conclusies en aanbevelingen uit de quick scan van Adlasz concrete maatregelen worden geformuleerd zodat de bovenstaande bezuinigingen zo veel als mogelijk maximaal worden gerealiseerd. Uitgangspunten hierbij zijn: • De onderzoeksvragen dienen een duidelijk zichtbare relatie met de conclusies en aanbevelingen uit de quick scan te hebben. • Het verdiepend onderzoek is niet bedoeld als second opinion voor de quick scan van Adlasz en om de in de quick scan genoemde bezuinigingen onderuit te halen. • Het verdiepend onderzoek is vooral bedoeld om op basis van de conclusies en aanbevelingen uit de quick scan te komen tot concrete maatregelen om de bezuinigingen zoals genoemd in de quick scan zo veel als mogelijk te realiseren. Het verdiepende onderzoek wordt uitgevoerd door onderzoeksbureau KplusV. Het onderzoek van KplusV richt zich op: • inhoudelijk (beleidsmatig), financieel, personeel en organisatorisch vlak, • breed bekeken in relatie tot het speelveld waarin het Werkleerbedrijf zich bevindt, • gericht op het vinden van het beoogd verbeterpotentieel. De opdrachtformulering is: 1. Objectieve bepaling ten behoeve van de ontwikkeling van medewerkers richting mogelijkheden detachering waardoor hogere loonwaarde kan ontstaan; 2. Toetsing van de arbeidsmarktregio op het gebied van absorptievermogen van de doelgroep en potentiële opdrachtgevers voor het werkleerbedrijf; 3. Mogelijkheden die beschreven zijn omtrent domein overstijgende samenwerking zoals arbeidsmatige dagbesteding;
--	---

	4. Toekomst bestendig maken van Werksoorten kijkend naar mogelijk rendementsverbetering en het realiseren van loonwaarde; 5. Versterking van de meer bedrijfsmatige aansturing van de doelgroep gericht op arbeid. Versterking van de interne organisatie van het werkleerbedrijf; 6. Inspelen op recente rapporten en regelgeving aangaande de toekomst van de arbeidsmarkt, zoals “rapport Borstlap” en “Simpel Switchen”; 7. Adviseren over een realistisch tijdspad voor de implementatie van een toekomstbestendig werkleerbedrijf op Walcheren; 8. Besparingspotentieel kwantificeren, waarbij ook besparing op maatschappelijke kosten sociaal domein breed in beeld komen mede gelet op de maatschappelijke opdracht van Orionis Walcheren. Aan het onderzoeksbureau is een rapport gevraagd met resultaten en conclusies, alsmede concrete onderbouwing van de conclusies en aanbevelingen, ten aanzien van: • het mogelijk verbeterpotentieel; • de wijze waarop het verbeterpotentieel kan worden verzilverd; • mogelijke belemmeringen en risico's (wenselijk flankerend beleid). Naast dit verdiepingsonderzoek moet Vlissingen een traject opstarten waarin de vraag wordt gesteld en beantwoord dat mocht uit het verdiepingsonderzoek blijken dat de volledige taakstelling niet geheel gerealiseerd kan worden hoe hiermee dan omgegaan wordt door Vlissingen en welke opties er dan zijn om toch deze taakstelling grotendeels te realiseren. Gezien de tekorten op het cluster Inkomen en participatie van circa 3,3 miljoen in 2020 kan het immers niet anders dat ook hier de bezuinigingen gerealiseerd moeten worden. Bezwaar BUIG De gemeente Vlissingen heeft meerdere malen bezwaar aangetekend tegen door de Staatssecretaris van SZW aan de gemeente verleende BUIG-budgetten. Kort samengevat is de status van de (reeds lopende) bezwaarprocedures BUIG nu als volgt: • 2017 (voorlopig/definitief) en 2018 (voorlopig/definitief) is in bezwaar afgewezen, hierover loopt een procedure bij de Rechtbank Middelburg. Geprobeerd is met een schikking er uit te komen (conform eerder collegebesluit). Dit is door het ministerie van SZW echter afgewezen. De procedure zal daarom door de Rechtbank worden voortgezet. • 2019 (voorlopig/definitief) en 2020 (voorlopig) is in bezwaar. Bezwaar is aangehouden door ministerie van SZW in afwachting van lopende rechtbankprocedure. • Tegen 2020 definitief en 2021 voorlopig zal bezwaar worden aangetekend, waarbij tegelijk het verzoek zal worden gedaan dit aan te houden in afwachting van de lopende rechtbankprocedure. Overig Op basis van bovenstaand benoemde mogelijke acties dient geïnventariseerd te worden of via bovenstaand beschreven maatregelen en onderzoeken het volledige bezuinigingspotentieel wordt gerealiseerd. Met andere woorden per mogelijke actie dient aangeven te worden of deze volledig wordt gerealiseerd via de beschreven maatregelen en onderzoeken of dat deze nog kan leiden tot aanvullende bezuinigingen. <i>Zie ook maatregel 16 paragraaf 4.4.</i>
--	---

Planning & uitvoering	Quick scan Orionis Gereed Maatregelen o.b.v. quick scan en onderzoek best practices • Beleidsregie: per direct • Integrale toegang: implementatie vanaf kwartaal 2 2021 • SW-infrastructuur: implementatie vanaf kwartaal 2 2021 • Re-integratiebudget: implementatie vanaf kwartaal 1 2021 Taakstelling Verwerking in gemeentelijke begroting 2021. Opname in inspectierapport artikel 12 Vlissingen 2020. Verdiepend onderzoek Orionis Eindrapport kwartaal 3 2021. Overig Gereed december 2021.
Financiën	Kosten onderzoek Vooralsnog is een budget opgenomen in de begroting van € 190.000. Benodigde investeringen Nog niet bekend. Taakstelling Oplopend tot structureel € 1,4 miljoen vanaf 2024. Hierbij is rekening gehouden met de reeds gerealiseerde voordelen in de jaarrekening 2020 Orionis en eerste begrotingswijziging 2021 Orionis, inclusief meerjarenraming 2022-2024 (zie tabel 5.3, paragraaf 5.4).

Opdracht 3.2	Onderzoek jeugdzorg
Doel	a) Onderzoek naar de effectiviteit en efficiency. Zijn er (nog) mogelijkheden om verbeteringen aan te brengen zodat de lasten bij jeugdzorg structureel kunnen dalen. b) Vergelijkingsonderzoek jeugd. Vergelijkingsonderzoek op basis van (norm-)indicatoren in het sociaal domein (landelijk, regionaal, lokaal).
Afwegingen	Redenen onderzoek Er is sprake van een toename van de lasten bij alle vormen van de jeugdhulp, maar vooral bij de ambulante hulp, de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) jeugd en de gesloten jeugdhulp. Uit diverse onderzoeken en publicaties blijkt dat de oorzaken van deze stijging kunnen zijn: • Toename van het aantal jeugdigen dat hulp krijgt (volume-groei) door o.a. het dichtbij organiseren van jeugdhulp (daardoor meer vraag en vroegsignalering). • Toename intensiteit en duur van hulptrajecten (prijseffect). • Toename complexiteit van zorgvragen (prijseffect). • Prikkels in de inkoopsystematiek die een opwaarts effect op de tarieven hebben (te veel vrijheid van zorgaanbieders om intensiteit van een traject te bepalen). • Minder kinderen worden vanuit de Wet langdurige zorg gefinancierd waardoor de dure zorg ten laste komt van de gemeente. • Open-einde-regeling ten opzichte van begrensde (rijks)budgetten. • Als gevolg van het woonplaatsbeginsel is er een aanzuigende werking naar gemeenten met meer en/of grotere jeugdzorginstellingen en hiervoor wordt (nu) onvoldoende gecompenseerd via het verdeelmodel. • Door jeugdzorg aan 393 gemeenten (2015) toe te delen is een zeer complexe en bureaucratische ordening ontstaan. Volgens inschattingen wordt ruim 25% van het jeugdzorgbudget besteed aan overhead, ambtenaren, procedures en controles. • Budgetverlies als gevolg van de toegenomen regelzucht. Voordat de hulp opgang komt, gaat daardoor veel geld en tijd verloren. • Beweerd wordt ook dat grote delen van de jeugdzorg, vooral de zwaardere en gespecialiseerde jeugdhulpverlening niets met de gemeente te maken heeft, waardoor hier helemaal niet effectief en efficiënt gewerkt kan worden. Landelijke problematiek Kijken naar de financiële vraagstukken bij jeugd betekent ook kijken naar de landelijke vraagstukken. Een deel van de problematiek doet zich immers ook bij andere gemeenten voor. De gesprekken op landelijk niveau, die tot dusverre vooral betrekking hebben op de bekostiging en verdeling, worden op de voet gevolgd maar hebben geen direct effect op de ambities van Vlissingen om ook zelf de tekorten aan te pakken. Voor Vlissingen is het daarbij van belang om de lokale problematiek te duiden en aan te pakken. Afbakening Het uitgavencluster Jeugd is opgedeeld in de taakvelden 6.72 (Maatwerkdienstverlening 18-) en 6.82 (Geëscaleerde zorg 18-). Tot taakveld 6.72 behoren vormen van jeugdhulp die door de gemeente als individuele (niet vrij toegankelijke) voorziening worden aangemerkt. Tot taakveld 6.82 behoren maatregelen gericht op de opvang en het verbeteren van de veiligheid van kinderen en jeugdigen (jonger dan 18

	jaar) met inbegrip van maatwerkdienstverleningsmaatregelen voor jeugdigen die in de desbetreffende opvangvoorzieningen verblijven. De door Vlissingen op deze taakvelden geboekte posten die onderwerp vormen van onderzoek zijn: • Individuele voorzieningen jeugd (taakveld 6.72) • PGB jeugdzorg (taakveld 6.72) • Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (taakveld 6.82) • Jeugdbescherming/jeugdreclassering en overige veiligheid (taakveld 6.82)
Mogelijke acties	Direct 1. Toetsen en eventueel aanpassen van de beleidsregels (het gaat hier vooral om het toekenningsbeleid (Toegang)). 2. Extra beschikbaar gestelde budgetten niet langer 'zomaar' wegstrepen tegen tekorten. Bij besteding wordt steeds uitgebreid onderbouwd of het maatregelen betreft die stijgende tekorten terugdringen, of dat de gelden ingezet worden voor het dekken van acute tekorten. 3. Reguliere budgetten worden op afroombaarheid getoetst. Dat wil zeggen, of het mogelijk is om budgetplafonds in te stellen waardoor restgelden vrijkomen voor andere doelen. 4. Concrete financiële ambities benoemen, waar het gaat om bedragen voor reallocatie (tussen de domeinen), ombuiging (binnen het domein) en besparingen c.q. afromingen. 5. Overzicht maken van actuele jurisprudentie en benchmarks op de legitimiteit van budgetplafonds. Wanneer budgetplafonds worden ingesteld kan het zijn dat er zich juridische problemen voor gaan doen. Moger er grenzen worden gesteld aan de producten en diensten die geleverd worden? Kunnen lopende contracten waarin afspraken staan over de (geschatte) hoeveelheid te leveren producten en diensten, tijdens de looptijd worden opengebroken? 6. Strenger toetsen. In deze aanpak spelen twee invalshoeken: • Waar nodig het aanscherpen van de beleidsregels zodat er een striktere regeltoets plaatsvindt bij aanvragen. • Het trainen van de consulenten op het strikter toetsen van de aanvragen op (werkelijke) noodzakelijkheid en alternatieven. In dit laatste geval gaat het om zowel evaluaties als (aanleren van) nieuwe normen. 7. Uitvoeren van evaluatiecycli op verschillende voorzieningen waarbij het vermoeden bestaat dat er te ruimhartig is toegekend in de afgelopen jaren. 8. Bewust inzetten van een wachtlijst. Sturen op een vertraging in het beschikbaar stellen van producten en diensten. Dit kan een gunstig effect hebben op de groeiende vraag, wanneer de klant zelf op zoek gaat naar alternatieven. Het wordt minder eenvoudig c.q. aantrekkelijk om een aanvraag in te dienen. 9. Onderzoek naar de 25 duurste dossiers, waarbij in de eerste fase gekeken wordt naar de rechtmatigheid van de betalingen. (Onderzoek gestart op verzoek van de GGD Zeeland.). Dit onderzoek wordt inhoudelijk aangesloten bij het Wmo-onderzoek naar de duurste dossiers (multi-problematiek). 10. Voor wat betreft de grote, landelijke vraagstukken aansluiten bij de uitkomsten van de landelijke en benchmark onderzoeken (bijvoorbeeld Significant). In 2020 is v.w.b. de lokale vraagstukken de focus op praktische uitvoeringsaspecten. Dit op basis van de managementinformatie die ontleend wordt (kan worden), aan de data van het Inkoopbureau jeugd en onze eigen Toegang. Ingezet wordt op een grondige en periodieke analyse van de data. Op basis van de

	onderzoeksresultaten wordt ingezet op de zogenaamde <i>cash cows</i>, de top tien van duurste producten – in aantal of kosten per product – met als doel het vinden van alternatieve producten of productieprocessen. 11. Directe betrokkenheid van de gemeente bij het contractmanagement. 12. Het duiden van oorzaken en het geven van verklaringen op de tekorten in de jeugdhulp, vanuit het perspectief van het Zeeuws samenwerkingsverband en de gemeente Vlissingen (dus niet zijnde de nationaal-brede oorzaken. Neem hierin de resultaten van eerder (landelijk) onderzoek – bijvoorbeeld Significant – mee. 13. Opstellen van een overzicht van mogelijke oplossingsrichtingen (kostenbeheersing en - reductie, anders organiseren, anders uitvoeren). Indirect 1. Budgetten die nu standaard doorgezet worden naar derden worden herbezien op lokale inzet (heroverweging afspraken samenwerkingsverbanden). (Onderzoeken moeten hier ook een antwoord op geven.) De meeste van deze afspraken dateren al van jaren her. 2. Een deel van de beschikbare producten en diensten (deels) laten vergoeden door de klant zelf. 3. Het opnieuw prioriteren van de belangrijkste beleidsdoelen in het sociaal domein, waarbij het uitgangspunt is dat de middelen van boven naar beneden (beleidswaarde) worden ingezet (wel/niet of meer/minder); 4. Vragen en/of klanten doorgeleiden naar alternatieven. 5. Deelname aan de pilot “kader PGB-vaardigheid”, die in augustus 2019 werd gelanceerd door de VNG, het ministerie van VWS, ZN en Per Saldo, op basis waarvan de wegingscriteria voor toekenning van PGB's kunnen worden aangescherpt. 6. Vergroten grip op kosten via zorgaanbieders door een nieuwe inkoopstrategie: Om via de zorgaanbieders meer grip op kosten te krijgen is in de Zeeuwse aanbesteding jeugdhulp voor de contractperiode 2020-2024 een nieuwe inkoopstrategie toegepast. Kernpunten hierin zijn: • Beperking van het aantal aanbieders in enkele marktpercelen. • Gebruik van door onderzoek onderbouwde marktconforme tarieven die meer differentiatiemogelijkheid geven bij de toekenning en ook toekomstige instandhoudingsbijdragen voorkomen. • Harmonisatie van de toegang naar specialistische jeugdhulp. • Stapsgewijze overgang van P*Q naar andere bekostiging. • Gestructureerde samenwerking met aanbieders om te werken aan de vastgestelde transformatiedoelen. • Om alle geformuleerde resultaten te volgen wordt met ingang van 2020 gebruik gemaakt van een nieuw ontwikkeld Dashboard jeugdhulp. 7. Vaart in veiligheid. Deze Zeeuwse pilot richt zich vooral op het herstellen van de veiligheid van kinderen door processen binnen de keten op elkaar af te stemmen, integraal te werken en daardoor de doorlooptijd te verkorten.
--	---

Maatregelen & onderzoeken	Op basis van bovenstaand genoemde directe en indirecte acties zijn tot nu toe de volgende concrete maatregelen en onderzoeken in gang gezet. Landelijk onderzoek Een deel van de problematiek doet zich ook bij andere gemeenten voor. Daarom is een onderzoek uitgevoerd met betrekking tot de jeugdzorg om te kunnen bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. Dit onderzoek is uitgevoerd door AEF. Hierin komt naar voren dat gemeenten in 2019 € 1,6 tot € 1,8 miljard meer hebben uitgegeven dan dat zij hiervoor ontvangen uit het gemeentefonds. Oorzaken voor deze toename zijn dat kinderen steeds langer jeugdhulp ontvangen, waardoor het aantal kinderen dat jeugdhulp ontvangt in totaal toeneemt, en dat de gemiddelde prijs per cliënt omhoog is gegaan. In het onderzoek is ook gekeken naar een aantal maatregelen die gemeenten kunnen nemen om de Jeugdwet doelmatiger en doeltreffender uit te voeren. Vijf van de onderzochte maatregelen leiden daadwerkelijk tot een mogelijke besparing: 1. Invoering van een POH-jeugd bij huisartsen. 2. Tijdige doorstroming naar de Wlz als kinderen daarvoor in aanmerking komen. 3. Het verplaatsen van jeugdhulp in groepsverband naar kinderopvang en bso. 4. Hulpverlening in lokale teams, waarbij hoogopgeleide medewerkers in de toegang een randvoorwaarde zijn. 5. Een duidelijker afbakening tussen jeugdhulp en onderwijs. Deze vijf maatregelen zouden ook voor Vlissingen kunnen resulteren in mogelijke bezuinigingsopties. Dat betekent echter niet dat op voorhand gezegd kan worden dat dit de enige mogelijke maatregelen zijn voor Vlissingen. Via (extern) onderzoek dient Vlissingen in kaart te brengen welke maatregelen Vlissingen kan nemen om de tekorten jeugd te kunnen terugdringen. Naar aanleiding van het onderzoek van AEF is er een stuurgroep opgericht die uitwerkt welke maatregelen aan het stelsel van de Jeugdwet moeten worden genomen om de financiële beheersbaarheid te vergroten. Besluitvorming over de maatregelen en het daarbij benodigde structurele bedrag wordt overgelaten aan het nieuwe kabinet. Onderzoek maatregelen (o.b.v. vergelijkingsonderzoeken) Vlissingen moet ook zelf maatregelen nemen op het vlak van jeugd om het tekort te verminderen. Voor een deel vindt dat reeds plaats via het inrichten van een integrale toegang voor Wmo en jeugd. Daarnaast moeten er echter aanvullende maatregelen worden genomen op het vlak van jeugd om het tekort verder te verminderen. <i>Zie ook maatregel 13 paragraaf 4.4.</i> Te denken valt hierbij aan de bovenstaand genoemde 5 maatregelen uit het AEF-onderzoek. Dat betekent echter niet dat op voorhand gezegd kan worden dat dit de enige 5 mogelijke maatregelen zijn voor Vlissingen om bezuinigingen te kunnen realiseren op het vlak van de jeugdzorg. Er dient naar meer maatregelen gekeken te worden. Uit <i>vergelijkingsonderzoeken</i> zijn de volgende mogelijke acties / maatregelen geïnventariseerd.
---	---

	<i>A) Inhoudelijke begrenzing van de jeugdhulp:</i> • Minder ruime interpretatie door de gemeente van de Jeugdwet en stoppen met vergoeden van zaken die niet onder Jeugdwet vallen. • Bezien of de aangeboden voorzieningen op het vlak van jeugdzorg echt nodig zijn. • Gemeente kan meer regierol pakken om dialoog bij andere partijen (onderwijs, huisartsen, zorgverleners) tot stand te brengen, o.a. over de invulling van de uitgangspunten van de Jeugdwet (preventie, eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden, demedicaliseren, ontzorgen en normaliseren). • Niet onnodig medicaliseren van het gedrag van kinderen. • Eén gezin-één plan-één regisseur-aanpak (integrale benadering zorg). • Alleen kunnen doorverwijzen naar door de gemeente gecontracteerde zorg. • Meer inzetten eigen verantwoordelijkheid (kind en ouders). • Bezien of de gemeente ervoor kan kiezen een meer faciliterende rol te nemen waardoor de gemeenschap mogelijk meer kan doen. <i>B) Terugdringen bureaucratie en betere sturing:</i> • Verminderen regeldruk en administratieve lasten. • Anders inkopen. • Betere afspraken met verwijzers. • Verbeteren governance-structuur (aansturing, rolverdeling, taakverdeling en verantwoordelijkheidsverdeling). • Verbeteren contacten (en contractmanagement en handhaven contracten) en samenwerking tussen gemeente (beleid) en inkoop, toegang, zorgaanbieders en samenwerkingsverbanden (integrale samenwerking in hele keten). • Andere contractering van de zorgverleners. • Vergroten kennis bij gemeenten (o.a. om beter te kunnen sturen, het lerend vermogen te vergroten en executiekracht te vergroten). • Vergroten aansluiting beleid en uitvoering (integraal uitvoeringskader, sturen op maatschappelijke effecten, garantie over geleverde zorg). • Inbouwen prikkels bij zorgverleners om efficiënter en effectiever te werken (kritischer te zijn op eerder afsluiten van een behandeling en effectiviteit van de behandeling). • Vaststellen/afspreken budgetplafond en als een zorgverlener de hulp niet binnen het budget haalt dan moet er toch doorbehandeld worden. • Systematiek dat zorgaanbieders minder invloed kunnen uitoefenen op tarieven. • Meer controle declaraties van (bepaalde) zorgaanbieders, zoals aanbieders die ineens meer cliënten hebben of hogere kosten per cliënt declareerden. • Verbeteren administraties, inzicht, data, gegevensuitwisseling en monitoring (kosten/uitputting, instroom, uitstroom, geleverde zorg, kwantitatieve indicatoren, integrale ontwikkelingen sociaal domein, huidige stand en trends). • Verkorten van toegestane periode van 'nabetaling'. <i>C) Terugdringen van vermijdbare uitgaven:</i> • Inschakelen jongerenwerkers (in de wijk) ter voorkoming van problemen en voor eerdere signalering van problemen.
--	---

	• Inzet praktijkondersteuners jeugd bij huisartsen (gebeurt reeds bij een aantal huisartsen, wordt door gemeente gemonitord, uitkomsten monitoring worden t.z.t. gedeeld). • Meer preventie, bijvoorbeeld via (betere) ondersteuning kinderen op school (afspraken met het onderwijs). • Sneller jeugdhulp dicht bij huis om opschalen te voorkomen. • Inzet op minder jeugdhulp met verblijf (zoveel mogelijk thuis, tenzij niet anders kan). • Werken met wachtlijsten. • Vergroten van een 'lichter' zorgaanbod. • Tegengaan 'upcoding' (inzet zwaardere en/of langere zorg dan nodig is). • Bezien of er gewerkt kan worden met 'eigen bijdragen'. <i>D) Ordening jeugdhulplandschap:</i> • Beter inzicht wat lokaal en wat landelijk kan worden ingekocht. • Afspraken binnen de jeugdzorgregio over inkoop van jeugdzorg en aanzuigende werking. • Vereenvoudiging van de jeugdketen (inkoop, verwijzing, zorg). Via (<i>extern</i>) <i>onderzoek</i> naar de effectiviteit en efficiency van aansturing en uitvoering binnen de Jeugdwet dient in kaart te worden gebracht in hoeverre bovenstaande maatregelen (A t/m D) ook in Vlissingen de tekorten jeugd kunnen terugdringen. Waarbij in ieder geval de volgende vragen/zaken worden meegenomen: • Wat is het tekort (baten – lasten) op het terrein van jeugdzorg precies en op welke onderdelen zitten die? • Wat zijn voor Vlissingen specifiek de oorzaken van de tekorten jeugd? • Wijken de omstandigheden in Vlissingen af van het landelijk beeld, zodanig dat daarmee voor een deel een verklaring kan worden gevonden voor de financiële tekorten? • Welke van de bovenstaande mogelijke maatregelen (A t/m D) kunnen in Vlissingen worden gebruikt om de tekorten terug te dringen? Kijk hierbij ook naar de effecten van de samenwerkingsverbanden. • Zijn er nog (overige) mogelijkheden om lokaal verbeteringen aan te brengen zodat de lasten bij jeugd structureel en/of incidenteel kunnen afnemen? Wat is lokaal oplosbaar? • Waar zit de overlap tussen lokaal en regionaal en wat moet terug naar lokaal (procesanalyse), in relatie tot en ter versterking van het Regieteam in de Toegang? Vlissingen stuurt bij jeugd niet lokaal. De gemeente zit in de taskforce jeugd die ook niet lokaal werkt. De duurste casuïstiek gaat deels via bovenlokale kanalen (expert GGD). Lokaal verbeteren: Hoe doe je dat dan en hoe maak je dat qua informatie zichtbaar (Wat zijn de mogelijke quick wins?) • Welke mogelijke besparingen zijn te realiseren? • Wat betekent dat voor het beleid (de beleidsregels)? (Terughalen gemeentelijke beleidsregie op de toekenning van producten.) Taakstelling Op basis van bovenstaande inventarisatie van mogelijke maatregelen, wordt een taakstelling opgenomen van € 0,5 miljoen in 2021 oplopend tot structureel € 1 miljoen vanaf 2023. Dit is het totaal voor de opdrachten 3.2 en 3.8. Overig Op basis van bovenstaand benoemde mogelijke acties dient geïnventariseerd te worden of via bovenstaand beschreven maatregelen
--	---

	en onderzoeken het volledige bezuinigingspotentieel wordt gerealiseerd. Met andere woorden per mogelijke actie dient aangeven te worden of deze volledig wordt gerealiseerd via de beschreven maatregelen en onderzoeken of dat deze nog kan leiden tot aanvullende bezuinigingen. <i>Zie ook maatregel 16 paragraaf 4.4.</i>
Planning & uitvoering	Landelijk onderzoek Gereed. Besluitvorming door nieuw kabinet. Onderzoek maatregelen (o.b.v. vergelijkingsonderzoeken) Gereed vierde kwartaal 2021. Taakstelling Verwerking in gemeentelijke begroting 2021. Opname in inspectierapport artikel 12 Vlissingen 2020. Overig Gereed december 2021.
Financiën	Kosten onderzoek Nog niet bekend. Benodigde investeringen Nog niet bekend. Taakstelling € 0,5 miljoen in 2021 oplopend tot structureel € 1 miljoen vanaf 2023 (voor opdrachten 3.2 en 3.8 samen)

Opdracht 3.3	Onderzoek Wmo & welzijn
Doel	Onderzoek naar de effectiviteit en efficiency. Zijn er (nog) mogelijkheden om verbeteringen aan te brengen zodat de lasten bij de Wmo structureel kunnen dalen. Onderzoek moet aangeven wat lokaal oplosbaar is.
Afwegingen	Redenen onderzoek Er is sprake van een structurele stijging van het aantal klanten in Vlissingen, zowel bij de huishoudelijke hulp als bij de begeleiding. De redenen hiervoor zijn: 1. Grotere bekendheid van de inwoners met de Wmo-voorzieningen en een daardoor groter beroep op de voorzieningen. 2. Vergrijzing en daarnaast zijn de inwoners van Vlissingen sterker vergrijsd dan het Nederlandse gemiddelde. Vlissingen heeft een hoger percentage 55-plusers dan gemiddeld in Nederland. 3. Aanzuigende werking van het abonnementstarief huishoudelijke hulp. 4. Langer thuisblijven of moeten wonen en de extramuralisatie. Hierdoor stijgen de benodigde hulpmiddelen, woonvoorzieningen (-aanpassingen), huishoudelijke hulp, dagbesteding en vervoersvoorzieningen. 5. Relatief veel inwoners van Vlissingen hebben een zwakkere sociaaleconomische status (positie van mensen op de maatschappelijke ladder, bepaald o.b.v. opleidingsniveau, beroepsstatus en hoogte van het inkomen) en ervaren een slechtere gezondheid dan gemiddeld in Nederland. Naast bovenstaande volume-effecten zijn er ook prijseffecten bij zowel de begeleiding als de huishoudelijk hulp onder andere als gevolg van stijgende tarieven (o.a. door Cao-stijgingen), toename duurdere specialistische begeleiding en stijging vervoerskosten. Landelijke problematiek Omdat een deel van de stijging van de lasten van de Wmo voorkomt uit de bevolkingssamenstelling (zwakkere sociaaleconomische status en sterkere vergrijzing) zal ook de vervolgevaluatie van de verdeelmodellen sociaal domein hierbij een rol spelen. Bezien dient te worden in hoeverre eventuele nieuwe verdeelmodellen (beter) rekening houden met deze structuurkenmerken. Daarnaast kampen andere gemeenten met een vergelijkbare problematiek. De aanpakken zijn echter niet steeds gelijk. Afbakening Het uitgavencluster Samenkracht en burgerparticipatie bestaat uit de taakvelden 6.1 (Samenkracht en burgerparticipatie) en 6.2 (Wijkteams). Tot dit cluster behoren dan ook algemene voorzieningen (waarvoor geen individuele beschikking van de gemeente nodig is) gericht op participatie en alle loketvoorzieningen gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning maatwerkvoorzieningen en -dienstverlening). Vlissingen boekt o.a. de volgende posten op dit cluster:

	• Allochtonenbeleid (taakveld 6.1) • Beleid nieuwe initiatieven (taakveld 6.1) • Vluchtelingenwerk en noodopvang (taakveld 6.1). • Lasten diverse accommodaties voor welzijnsvoorzieningen (taakveld 6.1) • Mantelzorg (taakveld 6.1) • Wmo-beleid (taakveld 6.1) • Sociaal cultureel werk (taakveld 6.1) • Vrijwilligerswerk en –ondersteuning (taakveld 6.1) • Leefbaarheid en burgerparticipatie (taakveld 6.1) • Jeugd en jongerenvoorzieningen en jeugdbegeleiding (taakveld 6.1) • Speeltuinen en speelvoorzieningen (taakveld 6.1) • Kinderopvang (taakveld 6.1) • Maatschappelijk werk (taakveld 6.1) • Wmo Clientondersteuning (taakveld 6.2) • Exploitatiebijdrage loketvoorzieningen Porthos (taakveld 6.2) • Loketvoorzieningen Inkooporganisatie jeugdzorg (taakveld 6.2) Het uitgavencluster Maatschappelijke ondersteuning is opgebouwd uit de taakvelden 6.6 (Maatwerkvoorzieningen Wmo), 6.71 (Maatwerkdienstverlening 18+) en 6.81 (Geëscaleerde zorg 18+). Hiertoe behoren de materiële voorzieningen om zelfstandig te kunnen functioneren (Wmo) voor mensen met fysieke beperkingen die op basis van een beschikking verstrekt worden. Daarnaast is de dienstverlening aan individuele cliënten met een beperking (fysiek/psychisch) die zelfstandig wonen en die ondersteuning behoeven in de vorm van beschikbare uren op basis van een toekenningsbeschikking onderdeel van dit cluster. Tot slot valt alle opvang- en beschermd wonen voorzieningen met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in de betreffende opvangvoorzieningen verblijven onder het cluster Maatschappelijke ondersteuning. Vlissingen heeft de volgende posten geboekt op de betreffende taakvelden: • Indicaties Wet voorzieningen gehandicapten (taakveld 6.6) • Wmo Woonvoorzieningen (taakveld 6.6) • Wmo Vervoersvoorzieningen (taakveld 6.6) • Wmo Rolstoelvoorzieningen (taakveld 6.6) • Wmo Medische advisering (taakveld 6.6) • AWBZ dag/jeugd (taakveld 6.6) • Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (taakveld 6.71) • Wmo Begeleiding (taakveld 6.71) • PGB Wmo (taakveld 6.71) • Wmo Huishoudelijke hulp (taakveld 6.71) • Wmo maatwerk (taakveld 6.71) • Maatschappelijke opvang (taakveld 6.81) • Vrouwenopvang (taakveld 6.81) • Collectieve preventie Geestelijke Gezondheidszorg (taakveld 6.81) • Gemeentelijke bijdrage Foyer, opvang (zwerf)jongeren (taakveld 6.81). • Beschermd wonen (taakveld 6.81)
Mogelijke acties	Direct 1. Toetsen en eventueel aanpassen van de beleidsregels (het gaat hier vooral om het toekenningsbeleid (Toegang). 2. Extra beschikbaar gestelde budgetten niet langer 'zomaar' wegstrepen tegen tekorten. Bij besteding wordt steeds uitgebreid onderbouwd of het maatregelen betreft die stijgende tekorten

	terugdringen, of dat de gelden ingezet worden voor het dekken van acute tekorten. - Reguliere budgetten worden op afroombaarheid getoetst. Dat wil zeggen, of het mogelijk is om budgetplafonds in te stellen waardoor restgelden vrijkomen voor andere doelen. - Concrete financiële ambities benoemen voor 2020 en 2021, waar het gaat om bedragen voor reallocatie (tussen de domeinen), ombuiging (binnen het domein) en besparingen c.q. afomingen. - Overzicht maken van actuele jurisprudentie en benchmarks op de legitimiteit van budgetplafonds. (Gesprek VWS en rapport Justion BW.) Wanneer budgetplafonds worden ingesteld kan het zijn dat er zich juridische problemen voor gaan doen. Mogen er grenzen worden gesteld aan de producten en diensten die worden geleverd? Kunnen lopende contracten waarin afspraken staan over de (geschatte) hoeveelheid te leveren producten en diensten, tijdens de looptijd worden opgebroken? - Strenger toetsen. In deze aanpak spelen twee invalshoeken: - Waar nodig het aanscherpen van de beleidsregels zodat er een striktere regeltoets plaatsvindt bij aanvragen. - Het trainen van de consulenten op het strikter toetsen van de aanvragen op (werkelijke) noodzakelijkheid en alternatieven. In dit laatste geval gaat het om zowel evaluaties als (aanleren van) nieuwe normen. - Uitvoeren van evaluatiecycli op verschillende voorzieningen waarbij het vermoeden bestaat dat er te ruimhartig is toegekend in de afgelopen jaren. - Vervoersvoorzieningen. - Begeleiding / ondersteuning, etc. - Bewust inzetten van een wachtlijst. Sturen op een vertraging in het beschikbaar stellen van producten en diensten. Dit kan een gunstig effect hebben op de groeiende vraag, wanneer de klant zelf op zoek gaat naar alternatieven. Het wordt minder eenvoudig c.q. aantrekkelijk om een aanvraag in te dienen. - Uitvoeren van (kortlopende) thematische onderzoeken gericht op de grootste zorgverbruikers. - De 50 grootste zorgverbruikers (multi-problematiek gezinnen). - Individuele casuïstiek op (bijzonder) hoge/dure zorgvraag. Indirect - Budgetten die nu standaard doorgezet worden naar derden worden herbezien op lokale inzet (samenwerkingsverbanden). (Onderzoeken moeten hier ook een antwoord op geven.) De meeste van deze afspraken dateren al van jaren her. - Een deel van de beschikbare producten en diensten (deels) laten vergoeden door de klant zelf (indirecte actie 2020). (Relatie met onderzoek jurisprudentie: tot hoever mogen we gaan? <i>Roll model</i> Hoogeveen?). - Realloceren van budgetten. Het opnieuw prioriteren van de belangrijkste beleidsdoelen in het sociaal domein, waarbij het uitgangspunt is dat de middelen van boven naar beneden (beleidswaarde) worden ingezet (wel/niet of meer/minder). - Vragen en/of klanten doorgeleiden naar alternatieven (directe / indirecte actie 2020). - Meer gebruik maken van de Wlz bij langdurige en/of dure casussen. In hoeverre kunnen we hier enige mate van dwang uitoefenen. Of andere creatieve opties, zoals het financieel verschil bijpassen wanneer de klant van Wmo naar Wlz gaat.
--	---

	• Het doorgeleiden van klanten in de Wmo dagbesteding naar de voorzieningen in de sociale werkvoorziening (Orionis). Anders organiseren van aanbod is ook een optie, zoals het inzetten op een uitleenservice van scootmobielen. 5. Deelname aan de pilot “kader PGB-vaardigheid”, die in augustus 2019 werd gelanceerd door de VNG, het ministerie van VWS, ZN en Per Saldo, op basis waarvan de wegingscriteria voor toekenning van PGB's kunnen worden aangescherpt.
Maatregelen & onderzoeken	Op basis van bovenstaande genoemde directe en indirecte acties zijn tot nu toe de volgende concrete maatregelen en onderzoeken in gang gezet. Ombouw ondersteuningsinfrastructuur en invulling gemeentelijke beleidsregie De maatregelen met betrekking tot de ombouw van de ondersteuningsinfrastructuur en invulling gemeentelijke beleidsregie zijn vooral gebaseerd op de uitkomsten van het in het kader van het Plan van aanpak uitgevoerde best practice onderzoek. <i>Zie ook maatregel 1 paragraaf 4.4.</i> De verschillende veranderelementen in de voorstellen hebben zich in de landelijke praktijk bewezen. Enkele voorbeelden zijn het werken met een zeer beperkt aantal leveranciers, integrale buurtteams die generalistische ondersteuning in de woonomgeving bieden, de inzet van budgetplafonds en populatiebesteding. Om doelmatiger en doeltreffender te kunnen werken en het aantal individuele maatwerkvoorzieningen terug te dringen, wordt de ondersteuning naar de inwoners in de eigen woonomgeving toegebracht. Afgestemd op de samenstelling van de wijk en buurt, is een team van medewerkers verantwoordelijk voor het oppakken van alle ondersteuningsvragen. In de huidige situatie is er een versnipperd voorliggend veld in de gemeente Vlissingen. Het aanbod van voorliggende voorzieningen is groot, er is veel overlap in het aanbod en is het onsamenhangend georganiseerd. Overzicht en grip ontbreken. De gedachte bestaat “dat de hoge consumptie in achterstandswijken mede komt door inadequaat handelen van professionals, omdat zij zich alleen richten op de problemen die binnen het eigen domein vallen”. Er wordt daarom een ondersteuningsnetwerk (buurtteams) gebouwd naar analogie van de best practices in het land en daarvoor wordt gebruik gemaakt van een deel van de bestaande kennis en expertise die al beschikbaar is in Vlissingen. De uitgangspunten voor de nieuwe aanpak zijn: • Één aanbieder (nieuwe organisatie). • Één zak met geld (lump-sum/budgetplafond). • Positionering Buurtteams (generalistische basishulp) o.b.v. de specifieke problematiek in de wijk/buurt. • Specialismen ondersteunen de buurtteams in de wijk/buurt. • Reflecteren, leren en onderling uitwisselen (o.b.v. casuïstiek). Het doel is: efficiënter en effectiever organiseren van preventie, participatie en vroegsignalering in de vertrouwde woonomgeving van onze inwoners en daarmee instroom in individuele maatwerkvoorzieningen (vanuit de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet) voorkomen. Het resultaat is: Generalistische basishulp is beschikbaar in de wijken/buurt, afgestemd op de samenstelling en de ondersteuningsvragen van de inwoners.

	Buurtteams De ombouw van de ondersteuningsinfrastructuur: naar de buurtteams, moet ertoe leiden dat er een sterke sociale basis wordt gevormd in de wijken en buurten. Het doel is dat instroom in individuele maatwerkvoorzieningen (vanuit de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet) wordt voorkomen of uitgesteld. In de buurtteams worden de huidige taken in het voorliggend veld gecombineerd. De buurtteams richten zich op ondersteuning en activering van inwoners. De focus van de buurtteams ligt op het inzetten van eigen kracht, netwerken en de inzet van algemeen gebruikelijke ondersteuningsvormen. De aanpak voor de inrichting van de buurtteams bestaat uit 4 onderdelen: 1) Beleidsregie: strakke gemeentelijke sturing. 2) Combineren van taken in het voorliggend veld: van een versnipperd naar een integraal aanbod. 3) Breder aanbod in het voorliggend veld: expertise beschikbaar stellen op basis van kenmerken buurten. 4) Voorbereiding opdrachtgeverschap: structurele borging buurtteams. Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: dagbesteding Deze maatregel betreft het aanbieden van dagbesteding van aanbieders op fysieke locaties in de wijken, die zonder indicatie opengesteld worden voor de inwoners. <i>Zie ook maatregel 5 paragraaf 4.4.</i> Hierbij worden de indicaties voor de Wmo afgeschaft. In eerste instantie voor de doelgroep ouderen en later ook voor andere doelgroepen. Hierbij wordt de dagbesteding goedkoper, breder en met minder administratieve lasten toegankelijk gemaakt. Door deze maatregel is een besparing te realiseren omdat de lasten per deelnemer dalen, de personeelslasten dalen en het aantal maatwerkvoorzieningen daalt. Ook kunnen een aantal subsidies voor welzijnswerk worden herbezien. Er kunnen meer mensen geholpen worden voor minder geld. Ook met het oog op de toenemende vraag naar dagbesteding omdat mensen geacht worden steeds langer thuis te blijven wonen is dat een gunstige ontwikkeling. Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: ambulantisering Het doel van deze maatregel is de instroom in beschermd wonen in een instelling te beperken en de uitstroom te bevorderen. <i>Zie ook maatregel 6 paragraaf 4.4.</i> Om dit te bewerkstelligen wordt een passend, integraal ondersteuningsaanbod gecreëerd in de wijk, zowel qua aard van productenaanbod als de wijze waarop dat aanbod is georganiseerd. Vrijwilligers, onderwijs, werkgevers, zorg (ook in het voorliggend veld) en woningcorporaties worden hiervoor met elkaar verbonden. Concreet omvat dit aanbod het volgende: betaalbare, passende woningen die aansluiten bij de specifieke behoeften van de kwetsbare inwoner, flexibele ambulante begeleiding door zorgorganisaties, deskundig netwerk in de wijk, schuldhulpverlening en budgetbeheer, toegankelijk maken van algemene voorzieningen voor verschillende doelgroepen en een snelle interventiemethodiek na een melding van verward gedrag. Het resultaat is een situatie waarin kwetsbare inwoners, ongeacht de aard van de kwetsbaarheid, (langer) in hun vertrouwde woonomgeving kunnen blijven en de kosten voor beschermd wonen in een instelling worden teruggedrongen.
--	--

	Taakstelling 1. <i>Ombouw ondersteuningsinfrastructuur en invulling gemeentelijke beleidsregie.</i> Hierbij is het uitgangspunt dat via deze maatregel en via de maatregel 'inrichten integrale toegang' (opdracht 3.6, maatregel 2 paragraaf 4.4) een percentage van de in 2021 begrote uitgaven op het vlak van Wmo en jeugd wordt bezuinigd. In 2021 is dat 5%, in 2022 is dat 10% en vanaf 2023 is dat 15%. Dit leidt tot een bedrag van € 1,625 miljoen in 2021 oplopend tot € 4,9 miljoen structureel vanaf 2024. 2. <i>Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: dagbesteding.</i> Een bedrag van € 100.000 structureel per jaar vanaf 2021. 3. <i>Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: ambulantisering.</i> Een bedrag van € 250.000 structureel per jaar vanaf 2021. Overig Op basis van bovenstaand benoemde mogelijke acties dient geïnventariseerd te worden of via bovenstaand beschreven maatregelen en onderzoeken het volledige bezuinigingspotentieel wordt gerealiseerd. Met andere woorden per mogelijke actie dient aangeven te worden of deze volledig wordt gerealiseerd via de beschreven maatregelen en onderzoeken of dat deze nog kan leiden tot aanvullende bezuinigingen. <i>Zie ook maatregel 16 paragraaf 4.4.</i>
Planning & uitvoering	Ombouw ondersteuningsinfrastructuur en invulling gemeentelijke beleidsregie Dit wordt stapsgewijs in 2021-2022 ingevoerd. Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: dagbesteding Dit wordt stapsgewijs in 2021 ingevoerd. Deelvoorstel ondersteuningsinfrastructuur: ambulantisering Dit wordt stapsgewijs in 2021 ingevoerd. Taakstelling Verwerking in gemeentelijke begroting 2021. Opname in inspectierapport artikel 12 Vlissingen 2020. Overig Gereed december 2021.
Financiën	Kosten onderzoek n.v.t. Benodigde investeringen Nog niet bekend. Taakstelling Zie onder Maatregelen & Onderzoeken.

Opdracht 3.4	Zeeuwse samenwerking sociaal domein en werk & inkomen
Doel	Onderzoek naar de samenwerkingsverbanden in Zeeland op vlak van sociaal domein en werk & inkomen. Doel is om een einde te maken aan de bestuurlijke drukte, te bezien welke taken op welke schaalgrootte kunnen worden uitgevoerd en in welke vorm en in hoeverre de grip en sturing op regionale samenwerkingsverbanden vergroot kan worden.
Afwegingen	Op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen zijn er binnen Zeeland diverse samenwerkingsverbanden: • Porthos: tot en met 2019 samenwerking Vlissingen, Middelburg en Veere m.b.t. gemeentelijke toegangstaken voor Wmo en jeugd • Orionis: gezamenlijk portaal voor werk & inkomen van de Walcherse gemeenten. • College Zorg en Welzijn (CZW): regionale samenwerking met alle 13 Zeeuwse gemeenten op het vlak van de centrumtaken beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. • Jeugdzorgregio Zeeland: samenwerking tussen de 13 Zeeuwse gemeenten rond de inkoop en het beleid voor de jeugdzorg. Voor de besluitvorming rond inkoop is een Bestuurscommissie jeugdhulp ingesteld met daaronder een uitvoerende Inkooporganisatie jeugdhulp Zeeland. Beide zijn organisatorisch aangehangen bij de GR GGD. Voor de beleidsvorming is het Portefeuillehouders Overleg Jeugdhulp Zeeland. De 13 Zeeuwse gemeenten zijn een traject gestart om de mogelijkheden te verkennen voor de meest optimale vorm van samenwerking tussen de gemeenten in het sociaal domein. Het traject richt zich op: a) het verbeteren van de ambtelijke en bestuurlijke overlegstructuur; b) het opzetten van experimenten binnen het sociaal domein (bijvoorbeeld gezamenlijk contract beheer); c) onderzoek naar op welke schaal taken het meest efficiënt en effectief uitgevoerd zouden kunnen worden; d) het verbeteren van de governance gericht op de GR-structuur van de GGD, CZW en SWVO. De positionering van de inkooporganisatie jeugdhulp maakt nadrukkelijk onderdeel hiervan uit. Naast dat van belang is dat onderzocht wordt welke taken op welke schaalgrootte kunnen worden uitgevoerd en in welke vorm, is het ook van belang te bezien in hoeverre de grip op regionale samenwerkingsverbanden (gemeenschappelijke regelingen) vergroot kan worden. Bij deze samenwerkingsverbanden is er sprake van verplichtingen die voortvloeien uit (juridisch vastgelegde) afspraken en die een claim leggen op (een deel van) de middelen. Dit kan betekenen dat Vlissingen minder flexibiliteit heeft om op korte termijn zelf bezuinigingen door te voeren. Weliswaar kan de gemeente haar zienswijze kenbaar maken aan een gemeenschappelijke regeling, echter in de meeste gevallen zal de gemeente in eerste instantie akkoord moeten gaan met extra bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling. Echt invloed uitoefenen is pas mogelijk als alle deelnemende gemeenten overeenstemming bereiken over de te volgen koers. Dit is vaak een langduriger proces. Dit betekent echter niet dat er hierdoor geen veranderingen te realiseren zijn. Ook hierbij dient te worden bezien of het op het vlak van organisatie, aansturing en kosten anders kan en of de afspraken die zijn gemaakt binnen de bestaande samenwerkingsverbanden aangepast kunnen worden. Vlissingen is hiervoor zelf aan zet en vergroten grip van de lasten bij de samenwerkingsverbanden is van belang.

Mogelijke acties	1. Vergroten grip en sturing samenwerkingsverbanden. 2. Verbeteren Zeeuwse samenwerking, vanuit Vlissingens perspectief. 3. Wijzigingen in de samenwerking – uitbreiden, afname, beëindigen – om de grip op de kosten te verbeteren. Denk hierbij ook aan belangenconflicten die zich voor kunnen doen. Bijvoorbeeld besluiten die op CZW niveau genomen worden hoeven niet steeds het belang van de gemeente te dienen. 4. Bezien welke taken op welke lokale schaalgrootte kunnen worden uitgevoerd (en in welke vorm), zodanig dat sprake is van betere sturingsmogelijkheden en besparing. 5. Bezien of het mogelijk is om opschalingsvoordelen te bereiken, anders dan langs georganiseerde samenwerkingsvormen. Nu wordt veel geïnvesteerd in samenwerkingsverbanden die relatief weinig opleveren. 6. Aansluiten bij het lopend onderzoek ZSSD maar ook dient gezien te worden in hoeverre kortlopende partnerschappen van nut kunnen zijn. 7. Bezien welke mogelijkheden de digitalisering biedt.
Maatregelen & onderzoeken	Op basis van bovenstaande genoemde mogelijke acties zijn tot nu toe de volgende concrete maatregelen en onderzoeken in gang gezet. Onderzoek welke taken op welke schaalgrootte kunnen worden uitgevoerd, in welke vorm en via welke sturing/organisatie Eind 2019 hebben alle dertien Zeeuwse colleges de zogenaamde 'kruisjeslijst' vastgesteld over de Zeeuwse Samenwerking Sociaal Domein (ZSSD). Op deze lijst staan: 1. taken en onderwerpen die alle dertien gemeenten verplicht of gewenst gezamenlijk willen laten uitvoeren; 2. taken en onderwerpen die een aantal gemeenten gezamenlijk willen laten uitvoeren; 3. taken en onderwerpen waarvan later nog moet worden bepaald hoe de samenwerking vorm gaat krijgen. Tevens hebben de colleges ingestemd met de opdracht voor een onafhankelijk adviesbureau om te onderzoeken hoe deze taken en onderwerpen op basis van de 'kruisjeslijst' (inclusief de governance-structuur) het beste georganiseerd kunnen worden. In juni 2020 heeft het adviesbureau Berenschot het rapport over de Zeeuwse samenwerking in het sociaal domein gepresenteerd en opgeleverd. Op basis van het rapport van Berenschot heeft het Provinciaal Managementoverleg (PMO) een advies opgesteld over een vernieuwd sturingsmodel voor de ZSSD ten aanzien van advies en besluitvorming en de hierbij passende structuur. Dit houdt in: 1. verduidelijking van de bestuurlijke en ambtelijke rollen volgens de geldende principes van opdrachtgeverschap; 2. het laten vervallen van de diverse stuurgroepen en werkgroepen; 3. het provinciaal managementoverleg (PMO) en regieteam zijn ambtelijk opdrachtgever. Zij geven sturing aan de kwaliteit van de bestuurlijke advisering en aan de kwaliteit van dienstverlening door de uitvoeringsorganisaties; 4. kernteams, samen met een (gedeeltelijk) vrijgemaakte ondersteunende programmacoördinator, zijn ambtelijk opdrachtnemer. Zij zorgen voor een goede communicatie en verbinding met de overige ambtenaren bij de gemeenten en uitvoeringsorganisaties;

	5. de portefeuillehoudersoverleggen worden onder het OZO-verband ondergebracht. Er komt een OZO Strategisch overleg Sociaal Domein; 6. een regiegroep ziet toe op het totale stelsel binnen het sociaal domein en coördineert/bewaakt de strategische agenda; Onderzoek naar de werking van het CZW bureau en mogelijke alternatieven Vanuit de gemeente Vlissingen zelf loopt een onderzoek naar de werking van het CZW bureau en mogelijke alternatieven. Het bureau Justion doet onderzoek naar de juridische en financiële implicaties van een eventueel door de gemeente zelf uitvoeren van de werkzaamheden. Belangrijke afwegingen zijn het niet naar tevredenheid functioneren van het CZW bureau en het veilig stellen van de gemeentelijke belangen in de komende jaren van de doordecentralisatie beschermd wonen. Verdiepend onderzoek Orionis (zie ook opdracht 3.1) Binnen de GR Orionis blijkt na een eerste verkennend onderzoek in 2020 door het bureau Adlasz dat er ruim voldoende verbeterpotentieel voorhanden is om uitvoering en financieel resultaat van Orionis een positieve ombuiging te geven. Daarom is per 1 maart 2021 een verdiepend onderzoek gestart door K+V met de opdracht om concrete verbeteradviezen aan te reiken. Vergroten grip en sturing samenwerkingsverbanden Op basis van het best-practice onderzoek zijn een aantal instrumenten geïnterpreteerd m.b.t. het vergroten van grip en sturing bij de samenwerkingsverbanden. <i>Zie ook maatregel 15 paragraaf 4.4.</i> Te denken valt hierbij aan: • De Raden kunnen op nagenoeg hetzelfde moment een besluit nemen en alle informatie met elkaar delen. Daartoe worden vergadercycli op elkaar afgestemd en daarnaast wordt alle informatie (inclusief zienswijzen) voor alle raden ontsloten in bestaande raadsinformatiesystemen. Raden kunnen op deze manier hun krachten bundelen en er kan richting het samenwerkingsverband meer bereikt worden • Een systeem van 'adoptiegriffiers'. Koppels van een aantal griffiers hebben elk een samenwerkingsverband onder hun hoede. Zij hebben direct contact met het bestuur ervan en bespreken met hun wat er de komende periode aan zit te komen en op welke momenten inbreng van de raden wordt verwacht. Raden kunnen dan goed en eerder in positie worden gebracht. • Twee keer per jaar worden voor de raadsleden regio-brede bijeenkomsten gehouden waarin de samenwerkingsverbanden centraal staan. Samenwerkingsverbanden kunnen zich presenteren en aangeven waar hun behoefte ligt. Hiermee vergroot je de kennis van de raadsleden over de samenwerkingsverbanden en daarnaast zijn er ook onderlinge contacten tussen raadsleden van verschillende gemeenten. • Uiteindelijk kan ernaartoe worden gegroeid dat besluitvorming ten aanzien van samenwerkingsverbanden in regionaal verband, met raadsleden en portefeuillehouders uit alle betrokken gemeenten, plaatsvindt. • Ook zou ernaartoe kunnen worden gegroeid dat raadsleden uit verschillende gemeenten vooraf de koppen bij elkaar steken om samen een amendement in te dienen of zelfs ten aanzien van de samenwerkingsverbanden een verenigde vergadering van alle raden via een regionaal in het leven te roepen.
--	---

	Onderzoek financiële impact (exogene) factoren (zie ook opdracht 4.1) Mogelijk zijn er (exogene) factoren die ervoor kunnen zorgen dat Vlissingen minder of zelfs geen grip heeft op de lasten van onderdelen van het sociaal domein en werk & inkomen. Met andere woorden de mate van invloed van Vlissingen om zelf het tekort op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen geheel te saneren kan daardoor worden verminderd. Een van deze factoren is dat Vlissingen op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen deel uitmaakt van een aantal samenwerkingsverbanden. Bij deze samenwerkingsverbanden is er sprake van verplichtingen die voortvloeien uit (juridisch vastgelegde) afspraken en die een claim leggen op (een deel van) de middelen. Dit kan betekenen dat Vlissingen minder flexibiliteit heeft om op korte termijn zelf bezuinigingen door te voeren. Weliswaar kan de gemeente haar zienswijze kenbaar maken aan een gemeenschappelijke regeling, echter in de meeste gevallen zal de gemeente in eerste instantie akkoord moeten gaan met extra bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling. Echt invloed uitoefenen is pas mogelijk als alle deelnemende gemeenten overeenstemming bereiken over de te volgen koers. Dit is vaak een langduriger proces. In kaart moet worden gebracht: • alle samenwerkingsverbanden op vlak van sociaal domein en werk & inkomen; • op welke onderdelen van het sociaal domein en werk & in komen; • hoeveel geld daarin omgaat; • en per samenwerkingsverband welke bijdrage aan het tekort een samenwerkingsverband veroorzaakt. <i>Zie ook maatregel 11 paragraaf 4.4 en opdracht 4.1.</i> Overig Op basis van bovenstaand benoemde mogelijke acties dient geïnventariseerd te worden of via bovenstaand beschreven maatregelen en onderzoeken het volledige bezuinigingspotentieel wordt gerealiseerd. Met andere woorden per mogelijke actie dient aangeven te worden of deze volledig wordt gerealiseerd via de beschreven maatregelen en onderzoeken of dat deze nog kan leiden tot aanvullende bezuinigingen. <i>Zie ook maatregel 16 paragraaf 4.4.</i>
Planning & uitvoering	Onderzoek welke taken op welke schaalgrootte kunnen worden uitgevoerd, in welke vorm en via welke sturing/organisatie Implementatie sturingsmodel in 2021 Onderzoek naar de werking van het CZW bureau en mogelijke alternatieven (zie ook opdracht 5.1) Derde kwartaal 2021 Verdiepend onderzoek Orionis (zie ook opdracht 3.1) Eindrapport kwartaal 3 2021. Vergroten grip en sturing samenwerkingsverbanden Bezien in hoeverre geïnventariseerde instrumenten ook voor Vlissingen kunnen werken. Gereed 2022. Onderzoek financiële impact (exogene) factoren Gereed 2021
Financiën	Kosten onderzoek

	Nog niet bekend. Benodigde investeringen Nog niet bekend. Taakstelling Nog niet bekend
--	---

Opdracht 3.5	Ontwikkelagenda sociaal domein
Doel	De ontwikkelagenda is eerst en vooral het beleidsscenario waarlangs de gemeente de komende jaren haar uitvoeringslat legt op vlak van sociaal domein en werk & inkomen. Vanuit deze ontwikkelagenda wordt een directe verbinding gelegd met het plan van aanpak artikel 12, dat instrumenteel is in die zin dat het de ontwikkelagenda voedt door het aanreiken op oplossingen/keuzes die zich voordoen op budgettering, uitvoering enzovoorts. Het Plan van aanpak is daarmee faciliterend en voorwaardelijk in de realisatie van de Ontwikkelagenda.
Afwegingen	Enkele zwaarwegende richtlijnen van de Ontwikkelagenda zijn: 1. De afbakening van Vlissingen-specifieke vraagstellingen c.q. kwesties, binnen en buiten de samenwerkingsverbanden, om tot concrete probleemduidingen en oplossingsrichtingen te komen (ook zodanig dat ze in de aansturing niet afhankelijk zijn van derden). 2. De Ontwikkelagenda draagt de beleidsdoelen aan van waaruit de uitvoeringsplannen kunnen worden geformuleerd. 3. Er worden beleidskaders gegeven waarbinnen de tijdelijkheid van sommige ontwikkelingen kan worden geduid en verklaard. Zo is er een spanningsveld tussen de wens en de adviezen (bijvoorbeeld Visitatiecommissie) om op te schalen en samen te werken enerzijds, en de behoefte c.q. noodzaak om (tijdelijk) vanuit lokaal perspectief te opereren (bijvoorbeeld ontmanteling Porthos) anderzijds. 4. Het beleid wordt geformuleerd vanuit de concrete wensen van het bestuur over WAT de gemeente wil doen voor de burgers. De inhoud is daarom toonbepalend, niet de omgevingsactoren (samenwerkingsverbanden, budgetproblematiek) 5. Vanuit artikel 12-perspectief zal echter het ontwikkelprogramma uiteindelijk ook een bijdrage moeten leveren voor oplossing van de budgetproblematiek. 6. Op alle aspecten van het sociaal domein speelt de vraag of Vlissingen voldoende sturing heeft, kan hebben, dan wel neemt als het nodig is. Vooralsnog rent Vlissingen achter de feiten aan. De gemeente lijkt tussen de financiële tekorten) en de spanning binnen de samenwerkingsverbanden klem te zitten. Hierop dient het beleidsprogramma ook antwoorden aan te reiken (besturingsmodel).
Mogelijke acties	n.v.t
Maatregelen & onderzoeken	Ontwikkelagenda De ontwikkelagenda is opgeleverd en vastgesteld. De ontwikkelagenda is verder uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma met daarin concrete meetbare doelen op weg naar de gewenste situatie. Uitvoeringsprogramma In het uitvoeringsprogramma wordt beschreven welke concrete maatregelen, projecten en andere inspanningen ingezet worden en voorzien van een tijdslijn wanneer wat gerealiseerd moet zijn. Om de targets te kunnen formuleren is de huidige situatie - met behulp van onderstaande vragen - afgezet tegen de gewenste situatie: 1. Welke veranderingen ten opzichte van de huidige situatie zijn nodig om uiteindelijk onze doelstellingen te kunnen realiseren? 2. Welke ingrepen vanuit het Plan van Aanpak artikel 12 zijn noodzakelijk om financieel gezond te worden? 3. Hoe zorgen we ervoor dat deze - soms pijnlijke - ingrepen onze lange termijnvisie en doelstellingen niet verstoren, maar juist versterken?

	De hierboven geformuleerde vragen leiden tot de conclusie dat de volgende veranderingen noodzakelijk zijn om de beweging van huidige situatie naar gewenste situatie mogelijk te maken: 1. Terugdringen van het aantal aanvragen voor individuele voorzieningen. 1.1. Ombouw ondersteuningsinfrastructuur (buurtteams, dagbesteding, ambulantisering, integraal gezondheidscentrum). 1.2. Meer grip op de vestiging van zorgaanbieders die een groter beroep doen op de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. 2. Doelmatiger en doeltreffender inzetten van individuele voorzieningen (kortdurend, resultaatgericht). 2.1. Integrale toegang vormgeven (regieteam, vaart in veiligheid, fraude). 2.2. Nieuwe inkoopstrategie met passend contract- en leveringsmanagement. 3. Een gezonde financiële balans binnen het sociaal domein realiseren. 3.1. Rendementsverbetering Orionis. 3.2. Aanvullende bezuinigingen en externe financieringsbronnen realiseren. 4. Gemeente Vlissingen als opdrachtgever, meer nadruk op sturing, verantwoording en integraal werken. 4.1. Grip en randvoorwaarden realiseren om efficiënt en effectief ondersteuning te bieden (verordening en beleidsregels, beleidsregie Orionis, sturen op regierol centrumgemeente, ontschotten budgetten). 4.2. Sturing en verantwoording organiseren (governance uitvoeringsprogramma, informatievoorziening). 5. Zorgen voor een andere manier van denken en werken door inwoners, professionals en de gemeente Vlissingen gericht op de gewenste situatie. 5.1. Inwoners en professionals worden zicht bewust van het gevraagde gedrag en omgangsvormen binnen sociaal domein. 5.2. Eenduidige werkwijze voor alle professionals die werken in Vlissingen gericht op integraal samenwerken en alleen doen wat echt nodig is. 5.3. Positieve gezondheid centraal stellen.
Planning & uitvoering	Ontwikkelagenda Gereed Uitvoeringsprogramma Implementatie vanaf 2021
Financiën	N.v.t.

Opdracht 3.6	Lokale toegang Wmo en jeugd
Doel	Het doel is te komen tot een betaalbare, toekomstbestendige en zo optimaal mogelijk functionerende uitvoering en organisatie van de toegang tot het sociaal domein en werk & inkomen in de gemeente.
Afwegingen	Per 1 januari 2020 is Porthos opgehouden te bestaan. Dat betekent dat per die datum de lokale toegang tot de Wmo en Jeugdwet binnen de eigen gemeentelijke organisatie Vlissingen wordt georganiseerd. De overgang van de lokale toegang Wmo en jeugd naar Vlissingen zelf had als eerste de ambitie een naadloze en ononderbroken overgang van werkzaamheden. Vanuit de nieuwe situatie zullen vervolgens de verbeterstappen en mogelijke bezuinigingen in kaart moeten worden gebracht – ook aan de hand van best practices onderzoek – en keuzes gemaakt voor vervolgstappen.
Mogelijke acties	1. Opstellen van een risicoanalyse op de beheersbaarheid van klantvraag en kostenontwikkeling. 2. Aanscherpen van de beleidsregels. 3. Aanbod limiteren via onder meer wachtlijsten, budgetplafonds enzovoorts. 4. Kritische afhandeling van de klantvraag. Strikter toetsen van de aanvragen op noodzakelijkheid en mogelijke alternatieven. 5. Vergroten professionaliseringsslag en efficiënter en bedrijfsmatiger werken. De komende twee jaar de nieuwe toegang efficiënter en meer kostenbewust te laten werken. 6. Uitvoeren van evaluaties op de verschillende voorzieningen waarbij vermoeden bestaat dat er te ruimhartig is/wordt toegekend. 7. Aanpassen bevoegdheden van de medewerkers toegang. 8. Opstellen begeleidingsplan en trainingsprogramma voor de nieuwe werkwijze in beoordelingen en evaluaties. 9. Inrichten van een tijdelijke, specifieke dataset voor het volgen van de resultaten van de nieuwe werkwijze. 10. Opstellen kostenoverzicht van nieuwe werkwijze (ook ten opzichte van de lasten in de 'oude' situatie, een was-woord tabel). 11. Naast toegang tot Wmo en jeugd ook toegang werk & inkomen (Participatiewet) onderbrengen.
Maatregelen & Onderzoeken	Op basis van bovenstaande genoemde mogelijke acties zijn tot nu toe de volgende concrete maatregelen en onderzoeken in gang gezet. Inrichten integrale toegang Ook deze maatregel vloeit voort uit het best practice onderzoek uit het Plan van aanpak. Daaruit blijkt dat de gemeente zoveel als mogelijk de indicatiestelling en het verstrekken van beschikkingen in eigen hand moet houden om werkelijk control te verkrijgen op de uitgaven. Dat vraagt om het bijeenbrengen van expertises in de integrale toegang. <i>Zie ook maatregel 2 paragraaf 4.4.</i> Om dit te bereiken is een integrale gemeentelijke toegang gerealiseerd waar de uitvoering is belegd van de Wmo, Jeugdwet, (een deel van de) Participatiewet, de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, bijzondere bijstand, nieuwe Wet inburgering, openbare geestelijke gezondheidszorg (meldpunt), Wet gedwongen geestelijke gezondheidszorg (meldpunt), beschermd wonen en problematiek van verwarde personen (procesregie). De integrale gemeentelijke toegang voert de regie op complexe en meervoudige hulpvragen en verleend de toegang tot individuele maatwerkvoorzieningen en controleert deze. Toegangsmedewerkers

	maken deel uit van en/of werken samen met de buurt/wijkteams met een specifieke taak en mandaat om toe en af te wijzen van individuele maatwerkvoorzieningen (Poortwachtersfunctie). De integrale toegang heeft een regieteam dat een specifieke taak heeft bij domein overstijgende casussen waar risicofactoren en veiligheidsaspecten spelen. Dit team bestaat uit casus- en procesregisseurs, gespreksleiders, gedragswetenschappers en juridische specialisten. Het regieteam werkt samen met veiligheidshuis, gecertificeerde instellingen, reclassering, forensische zorg en OM/kinderrechters. Het doel hiervan is een kostenbesparing, zicht op de caseload, grip op uitgaven van individuele voorzieningen en een wettelijk vangnet alleen voor degenen waar het echt niet anders kan. Daarnaast worden de huidige verordeningen en beleidsregels aangepast met als doel gezamenlijke integrale juridische kaders voor de integrale Toegang. Uitgangspunt is het algemene deel van de verordening die nu gaat gelden voor Wmo en jeugd in 2021. De gemeente zal meer regels, taxatie-instrumenten en beoordelingscriteria moeten vaststellen en vastleggen in de beleidsregels (per product). Dit om de toegang en de inwoner meer houvast te geven bij de brede uitvraag, voor het beoordelen van de noodzaak en ten behoeve van het vaststellen van een eigen aandeel (wederkerigheid, indiceren). Bovendien zal ook moeten worden gezien in hoeverre de invloed en grip kan worden vergroot op die plekken waar de toegang tot de zorg ergens anders plaatsvindt en dus niet in eigen beheer kan worden genomen. Bijvoorbeeld via inzet praktijkondersteuners bij huisartsen. Inrichting regieteam in de toegang Door een regieteam in te zetten op de duurdere casussen kan specialistische hulp direct beschikbaar zijn voor de uitvoerders in de buurtteams en de partijen die werken met risicovolle en complexe casussen. Het afschalen van zwaardere vormen van hulp wordt mogelijk en het regieteam heeft de opdracht daarop te sturen. Dit sluit aan bij het Zeeuwse project Vaart in Veiligheid waar de gemeente Vlissingen pilotgemeente van is. Taakstelling Het uitgangspunt is dat via de maatregel 'inrichten integrale toegang' en via de maatregel 'Ombouw ondersteuningsinfrastructuur en invulling gemeentelijke beleidsregie' (opdracht 3.3, maatregel 1 paragraaf 4.4) een percentage van de in 2021 begrote uitgaven op het vlak van Wmo en jeugd wordt bezuinigd. In 2021 is dat 5%, in 2022 is dat 10% en vanaf 2023 is dat 15%. Dit leidt tot een bedrag van € 1,625 miljoen in 2021 oplopend tot € 4,9 miljoen structureel vanaf 2024. Overig Op basis van bovenstaand benoemde mogelijke acties dient geïnventariseerd te worden of via bovenstaand beschreven maatregelen en onderzoeken het volledige bezuinigingspotentieel wordt gerealiseerd. Met andere woorden per mogelijke actie dient aangegeven te worden of deze volledig wordt gerealiseerd via de beschreven maatregelen en onderzoeken of dat deze nog kan leiden tot aanvullende bezuinigingen. <i>Zie ook maatregel 16 paragraaf 4.4.</i>
Planning & uitvoering	Inrichten integrale toegang Ingevoerd per 01-01-2020. 2021-2022 gefaseerde uitbreiding en doorontwikkeling.

	Inrichting regieteam in de toegang Dit wordt stapsgewijs in 2021 ingevoerd. Taakstelling Verwerking in gemeentelijke begroting 2021. Opname in inspectierapport artikel 12 Vlissingen 2020. Overig Gereed december 2021.
Financiën	Kosten onderzoek n.v.t. Benodigde investeringen Nog niet bekend. Taakstelling Zie onder Maatregelen & onderzoeken.

Opdracht 3.7	Doelgroepenvervoer
Doel	Gemeenten zijn wettelijk verplicht bepaalde vormen van doelgroepenvervoer te organiseren. Voor Vlissingen gaat hierin ruim € 1,7 miljoen in om. Onderzocht dient te worden in hoeverre dit beter en goedkoper kan. Ook de Rekenkamer heeft hier onderzoek naar gedaan.
Afwegingen	Gemeenten zijn wettelijk verplicht bepaalde vormen van doelgroepenvervoer te organiseren. Er zijn verschillende vormen van doelgroepenvervoer. De volgende vormen vallen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente: • Wmo-vervoer: In het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) kan een burger aanspraak maken op aan mobiliteit gerelateerde hulpmiddelen en voorzieningen. Binnen de vervoersvoorzieningen is onderscheid gemaakt in individuele voorzieningen) zoals de rolstoel en scootmobiel, en collectieve vervoersvoorzieningen, zoals de regiotaxi. Voor het gebruik van Wmo-vervoer moet men een speciale indicatie hebben. De gemeente verstrekt deze indicatie. • Vervoer van en naar de dagbesteding (voorheen AWBZ, nu Wmo). • Leerlingenvervoer: Leerlingenvervoer betreft het vervoer van en naar onderwijsinstellingen op primair en secundair niveau. De doelgroep bestaat uit leerlingen in het speciaal onderwijs of leerlingen die niet bij het reguliere onderwijs in de directe woonomgeving terecht kunnen. • Het vervoer in het kader van de Jeugdwet: jeugdhulpvervoer wordt sinds 2015 aangeboden in het kader van de Jeugdwet. Het gaat om het vervoer van en naar dagbesteding of kortdurend verblijf voor jongeren. • Het vervoer in het kader van de Participatiewet: De Wet sociale werkvoorziening (Wsw) is per 1 januari 2015 overgegaan in de Participatiewet. Het betreft het vervoer voor mensen met een arbeidshandicap van en naar de sociale werkvoorziening. Onderzocht dient te worden in hoeverre het doelgroepenvervoer beter en goedkoper kan. Daarin dient tenminste ingegaan te worden op: 1. Of het mogelijk is de bezettingsgraad van de voertuigen te vergroten, bijvoorbeeld via afstemming van de verschillende onderdelen binnen het doelgroepenvervoer. 2. Of het mogelijk is meer gebruik te maken van het reeds bestaande openbaar vervoer. Integratie van openbaar vervoer en doelgroepenvervoer. 3. Of het mogelijk is de samenwerking binnen de regio/provincie te verbeteren om de kosten te drukken. Bijvoorbeeld via bundeling van vervoerscontracten en samenwerking buurgemeenten. 4. Of er mogelijkheden zijn tot het invoeren van (hogere) eigen bijdragen en vermindering aantal personen dat gebruik maakt van het doelgroepenvervoer. 5. Welke bezuinigingen zijn er realiseren via bovenstaande maatregelen
Mogelijke acties	Direct 1. Uitvoeren van een brede evaluatie op de toekenningen (waarbij het vermoeden bestaat dat er te ruimhartig wordt toegekend). 2. Aanscherping van de beleidsregels. Minder toegankelijk maken vervoersvoorzieningen en hanteren striktere toegang. 3. Extern uitzetten van de onderzoeksvraag of het mogelijk is meer gebruik te maken alternatieve producten, zoals van het reeds

	bestaande openbaar vervoer. Integratie van openbaar vervoer en doelgroepenvervoer. 4. Quick scan of het mogelijk is de bezettingsgraad van de voertuigen te vergroten, bijvoorbeeld via afstemming van de verschillende onderdelen binnen het doelgroepenvervoer. 5. Quick scan of er mogelijkheden zijn tot het invoeren van (hogere) eigen bijdragen en vermindering aantal personen dat gebruik maakt van het doelgroepenvervoer. (Hier ligt een verbinding met de directe acties in het kader van de opdrachten Wmo (3.3) en Lokale toegang (3.6). Gebeurt de toewijzing van faciliteiten voor de burger daar voldoende kritisch? Indirect 1. Onderzoeken of het mogelijk is de samenwerking binnen de regio/provincie te verbeteren om de kosten te drukken. Bijvoorbeeld via bundeling van vervoerscontracten en samenwerking buurgemeenten. 2. Rekenmodel opstellen welke bezuinigingen er te realiseren zijn via directe en indirecte acties.
Maatregelen & onderzoeken	Op basis van bovenstaande genoemde mogelijke acties zijn tot nu toe de volgende concrete maatregelen en onderzoeken in gang gezet. Verhoging eigen bijdrage Per oktober 2020 is er sprake van een verhoging van de eigen bijdrage. Doorrekenen van de opbrengsten is nu nauwelijks mogelijk gezien het feit dat het aantal vervoersbewegingen sterk is afgenomen als gevolg van Corona en daardoor geen stabiel beeld mogelijk is. Het beste is waarschijnlijk tegen het einde van 2021 de kosten op te maken en af te zetten tegen de uitgaven van 2020 (of zelfs ook 2019). Onderzoek integratie OV en doelgroepenvervoer Dit is een bestaand initiatief. Het moet een pilot worden van Middelburg en Vlissingen met de partners provincie en Connexxion. Inzet is een investering om maximaal gebruik te maken van het openbaar vervoer in combi met doelgroepenvervoer Verantwoordelijkheid naar vervoersmaatschappij Er ligt een provinciaal initiatief voor om de financiële en organisatorische verantwoordelijkheid voor openbaar vervoer inclusief doelgroepenvervoer neer te leggen bij de vervoersmaatschappij. Onderzoek aanscherping beleidsregels en integratie OV en doelgroepenvervoer Een onderzoek naar een aanscherping van de beleidsregels loopt. Hierin wordt ook samengewerkt met de gemeente Middelburg. Ook de evaluaties vinden plaats, alsmede een eenmalige 'uitzuivering' van het bestand staat gepland, door het beëindigen van de beschikkingen voor die burgers die geen werkelijk gebruik maken van de beschikking. Daarnaast is er is een concept onderzoeksvoorstel voor een pilot waarin samen met Middelburg gekeken wordt naar de mogelijkheden om doelgroepenvervoer door een combinatie met openbaar vervoer goedkoper te maken. Maatregelen doelgroepenvervoer In kaart te brengen in hoeverre het doelgroepenvervoer in de breedste zin beter en goedkoper kan en of tarieven kunnen worden verhoogd. <i>Zie ook maatregel 14 paragraaf 4.4.</i>

	Onderzoek Rekenkamer In 2018 heeft de Rekenkamer onderzoek gedaan, dat goede aanknopingspunten biedt voor vervolgonderzoek Taakstelling Voor Vlissingen gaat hier ruim € 1,7 miljoen in om. Hiervan wordt vanaf 2022 een taakstelling opgenomen van 10%. Overig Op basis van bovenstaand benoemde mogelijke acties dient geïnventariseerd te worden of via bovenstaand beschreven maatregelen en onderzoeken het volledige bezuinigingspotentieel wordt gerealiseerd. Met andere woorden per mogelijke actie dient aangeven te worden of deze volledig wordt gerealiseerd via de beschreven maatregelen en onderzoeken of dat deze nog kan leiden tot aanvullende bezuinigingen. <i>Zie ook maatregel 16 paragraaf 4.4.</i>
Planning & uitvoering	Verhoging eigen bijdrage Gereed. Wel nog precieze financiële effecten in kaart brengen. Onderzoek integratie OV en doelgroepenvervoer Vierde kwartaal 2021 Verantwoordelijkheid naar vervoersmaatschappij Begin 2022 Onderzoek aanscherping beleidsregels en integratie OV en doelgroepenvervoer In 2021 starten met een pilot Maatregelen doelgroepenvervoer Gereed 2022 Onderzoek Rekenkamer Gereed 2022 Taakstelling Verwerking in gemeentelijke begroting 2022. Opname in inspectierapport artikel 12 Vlissingen 2020. Overig Gereed december 2021.
Financiën	Kosten onderzoek Nog niet bekend. Benodigde investeringen Nog niet bekend. Taakstelling € 170.000 structureel per jaar vanaf 2022.

Opdracht 3.8	Gecertificeerde Instellingen (Samenhang met onderzoeksopdracht 3.2 jeugd)
Doel	Het hoofddoel is: De Zeeuwse Jeugdregio richt zich primair op het herstellen van de veiligheid van kinderen door processen binnen de keten op elkaar af te stemmen, integraal te werken ("van wijkteam tot en met rechtbank") en daardoor de doorlooptijd substantieel te verkorten. Het afgeleide doel voor de gemeente Vlissingen is: Door een efficiëntere inrichting van de keten te komen tot kostenbesparingen.
Afwegingen	Gecertificeerde instellingen (GI) worden van overheidswege gecertificeerd om maatregelen in het kader van de jeugdreclassering en jeugdbescherming te mogen uitvoeren. De Inspectie voor de Gezondheidszorg & Jeugd en de Inspectie Justitie & Veiligheid stellen in hun rapport 'Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd' dat de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering hun wettelijke opdracht op het moment onvoldoende kunnen uitvoeren. "In de praktijk hebben jeugdbeschermers en jeugd-reclasseerders wel de verantwoordelijkheid maar niet de mogelijkheid om kinderen die ernstig in hun ontwikkeling worden bedreigd te beschermen en daadwerkelijk te helpen", aldus de inspecties. De GI's en de jeugdbeschermers kunnen dat niet omdat er onvoldoende hulpaanbod beschikbaar is voor deze kwetsbare kinderen en er grote financiële onzekerheid heerst. Ook neemt de complexiteit van de vraag toe en is er veel verloop onder jeugdbeschermers omdat de werkdruk te hoog is Gemeenten in hun rol als opdrachtgever hebben er belang bij om met elkaar in overleg te zijn over de toekomst van de GI's, omdat het handelen van de ene regio (nadelige) consequenties kan hebben voor de andere regio. Op dit terrein zijn er reeds diverse onderzoeken en ontwikkelingen: <i>1) Onderzoek van Bureau van Montfoort 2017.</i> Uit dit onderzoek bleek dat kinderen soms 7 tot 9 maanden moeten wachten in het veiligheidsketen voordat er passende zorg ingezet kan worden. Zeeland was niet betrokken bij dit onderzoek door bureau Van Montfoort maar de partners herkenden zich wel in de resultaten. Koppeling met het Zeeuwse: "Het rapport bevestigt het beeld dat de keten naar jeugdbescherming gefragmenteerd is en meerdere schakels heeft sinds de transitie jeugdzorg. Er is sprake van een lange doorlooptijd, veel schakels en onduidelijkheid over de analyse, oordeelsvorming en besluitvorming. Met andere woorden (de samenwerking in) de keten is voor verbetering vatbaar om onze jeugdige in onveilige situaties te kunnen beschermen" <i>2) Bestuursakkoord tussen de Zeeuwse gemeenten, gecertificeerde instelling Intervence en het Ministerie van Justitie en Veiligheid.</i> Gesloten in februari 2019. Met het Bestuursakkoord hebben partijen de handen ineengeslagen om samen en binnen de eigen verantwoordelijkheden en mogelijkheden te zorgen voor de continuïteit van de zorg voor de kinderen en de continuïteit van de werkgelegenheid van de medewerkers. Het akkoord houdt in:

	• Op Zeeuwse schaal wordt door Bureau Van Montfoort onderzoek gedaan en gewerkt aan een plan met daarin een voorstel voor het gewenste duurzame “GI-landschap” in Zeeland voor de periode vanaf 2020. Het concept is dit voorjaar gereed en zal als basis dienen voor de stappen in de periode na 1 juni 2019. • Tot 1 juni 2019 blijft de financiering van Intervence door de gemeenten gegarandeerd. Dit is gebaseerd op het voorstel dat de gemeenten op 4 december 2018 aan de Raad van Toezicht van Intervence hebben aangeboden en toen werd afgewezen. Het betreft aanpassing van de tarieven op basis van het landelijk advies van Berenschot, betaling van psychologische onderzoeken en een extra bijdrage voor de specifieke gezinsgerichte (GGW)-werkwijze. • Indien in deze periode ontwikkelingen plaatsvinden die de financiële positie van Intervence ernstig in gevaar brengen wordt door Intervence geëscaleerd naar de coördinerende wethouder van Goes om te komen tot een oplossing die de continuïteit borgt. • Intervence stelt een interim bestuurder aan met ervaring in vergelijkbare verandertrajecten. De verantwoordelijkheid voor de contractontbinding met de directeur-bestuurder ligt bij de Raad van Toezicht van Intervence. 3) <i>Vervolgonderzoek Bureau van Montfort.</i> Met een memo van 6 juni 2019 zijn alle gemeenteraden geïnformeerd over de uitwerking van het (vervolg-) onderzoek Van Montfoort naar de GI-functie in Zeeland. Daarin is aangegeven dat er eerst een inhoudelijke discussie gevoerd wordt voordat er gekozen kan worden voor een passende organisatievorm. De memo noemt 6 vervolgacties, met als eerste inzetten op de verkorting van de veiligheidsketen in samenwerking met de Zeeuwse GI's, de Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis Zeeland en het Ministerie van Justitie & Veiligheid en als tweede het opstellen van een visie op preventieve jeugdbescherming ('Drang'). 4) <i>Projectplan voor “Verkorting van de veiligheidsketen” en Vaart in Veiligheid.</i> Het project was oorspronkelijk gericht op de verkorting van de veiligheidsketen (systeemwereld). Wel werd duidelijk dat er bestuurlijk een wens lag om het echt anders te gaan doen en dus breder te kijken naar het totale klantproces (leefwereld). Medio juli 2019 zijn alle betrokkenen geïnformeerd over de naamswijziging van het project in het veel pakkendere: Vaart in Veiligheid. Sinds half 2019 is dit project onderweg. De context is Zeeuws met een landelijke lijn naar de betrokken ministeries. Dit omdat de problematiek van de veiligheidsketen en de situatie van GI's en Veilig Thuis in het bijzonder overal speelt. Maar in Zeeland heviger omdat deze organisaties zonder aanvullende financiële bijdragen lastig overeind blijven. 5) <i>DwarsDoen.</i> De opdracht ter uitwerking van bovenstaand hoofddoel is gegund aan DwarsDoen. DwarsDoen omarmt het systemisch werken en heeft in 2019 eerst een systemische analyse van de Zeeuwse situatie gemaakt op grond van gesprekken met biologische, pleeg- en/of gezinshuisouders, kinderen, bestuurders, beleidsmedewerkers en professionals. Dit levert een 'disharmonisch' beeld van hardwerkende instituties op die vanuit hun eigen positie erg hun best doen maar onvoldoende visie tonen naar het geheel van disfunctionele relaties. De oplossing die Dwars Doen aandraagt is om het klantproces weer centraal te stellen en gaan doen wat de bedoeling van alle wetgeving is: het gezinssysteem en de jeugdige direct aan de voorkant helpen en erger voorkomen.
--	---

	6) <i>Vaart in Veiligheid</i>. De analyse en aanbevelingen van DwarsDoen zijn neergelegd in: • een concept contourenplan Vaart in Veiligheid; • een concept Plan van aanpak Vaart in Veiligheid. 7) <i>Pilotgemeenten</i>. De bestuurders na afstemming met hun bestuurlijke collega's in de regio's voorgesteld om per subregio de volgende pilotgemeenten te vragen: • Oosterschelderegio: gemeente Borsele; • Walcheren: gemeente Vlissingen; • Zeeuws Vlaanderen: gemeente Terneuzen. 8) Er zijn ernstige financiële problemen bij de <i>GI Intervence</i>. Er is zelfs sprake van een dreigend faillissement. Bestuurlijk is opdracht gegeven aan Intervence om een herstelplan op te leveren. Daarnaast is bestuurlijk opdracht gegeven om te werken aan een plan B. Een scenario waarbij de klantengroep van Intervence overgedragen wordt aan derden. 9) <i>Uitvraag financiële data bij gemeenten</i>. Doel is analyseren wat de kosten op dit moment zijn bij de betreffende partners in Vaart in Veiligheid (gemeenten, VT, RvdK en Gi Intervence) om inzichtelijk te maken wat de kosten (incidenteel en structureel) kunnen gaan worden. Hiervoor is voor de kerst 2019 een uitvraag gedaan bij de Zeeuwse gemeenten, de Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland, de Raad van de Kinderbescherming, Veilig Thuis en de GI-Intervence. Tijdens het gesprek met vertegenwoordigers van het Ministerie van J&V d.d. 15.01.2020 is gebleken dat betreffende informatie ook noodzakelijk zal zijn om het gesprek aan te kunnen gaan over eventuele financiële (incidentele) middelen vanuit het Ministerie voor de uitwerking van het Contourenplan
Acties	1. Zie ook de acties bij opdracht 3.2 2. Het is moeilijk een overkoepelende lijn te ontdekken in de bovenstaand genoemde onderzoeken en ontwikkelingen. Ook is niet duidelijk wat de voortgang is. Er wordt gesproken over een bestuursakkoord, over diverse onderzoeken van Van Montfoort, over Vaart in Veiligheid, over Dwars Doen, over een Zeeuwse regiekaart, over een contourenplan, over een pilotgemeente, over een rapport van bevindingen over de preventieve jeugdbescherming in Zeeland, enz, enz, enz. Wat nu de concrete directe en indirecte acties en de onderzoeksvragen zijn wordt niet duidelijk. De informatie, acties, onderzoeksvragen, mogelijke besparingen en voortgang m.b.t. de gecertificeerde instellingen dient dan ook inzichtelijk gemaakt te worden. 3. Het proces moet vlot getrokken worden. E.e.a. dreigt vast te lopen in onhelderheid omtrent de verwachtingen.
Maatregelen & Onderzoeken	Op basis van bovenstaande genoemde mogelijke acties zijn tot nu toe de volgende concrete maatregelen en onderzoeken in gang gezet. Onderzoek maatregelen (o.b.v. vergelijkingsonderzoeken) Vlissingen moet ook zelf maatregelen moet nemen op het vlak van jeugd om het tekort te verminderen. Voor een deel vindt dat reeds plaats via het inrichten van een integrale toegang voor Wmo en jeugd. Daarnaast moeten er echter aanvullende maatregelen worden genomen op het vlak van jeugd om het tekort verder te verminderen. <i>Zie ook opdracht 3.2 en maatregel 13 paragraaf 4.4.</i>

	Inzichtelijk maken acties en voortgang Zie bovenstaand actiepunten 2. Intervence De Zeeuwse gemeenten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de instandhouding van een GI-functie in Zeeland en de continuïteit van zorg aan gezinnen en jeugdigen in jeugdbescherming. Al geruime tijd zijn er problemen in de uitvoering van de jeugdbeschermingsmaatregelen en de samenwerking tussen Intervence en de gemeenten. Belangrijk punt daarin was de communicatie. De discussie tussen de gemeentelijke toegang en de GI over de inzet jeugdhulp kostte soms veel tijd, omdat er verschil van mening was over verantwoordelijkheden en de jeugdbeschermers naar mening van de gemeenten niet transparant waren. Voorts was sprake van veel personele wisselingen. Dit alles betekende dat de kwaliteit niet was zoals gewenst door de Zeeuwse gemeenten. In de loop van 2018 bleek dat ook de financiële situatie van Intervence problematisch werd. Een Bestuursakkoord werd begin 2019 afgesloten en de gemeenten startten met instandhoudingsbijdragen. Begin 2020 was de constatering dat de financiële situatie dermate zorgwekkend was, dat besloten werd tot een scenario onderzoek naar de toekomst van Intervence in relatie tot de uitvoering van de GI-functie in Zeeland. Op grond van dit onderzoek zouden de 13 Zeeuwse gemeenten op basis van de juiste feiten een beslissing kunnen nemen over Intervence vanaf 2021. In het onderzoek zijn de volgende scenario's uitgezocht: 1. Intervence wordt gecontracteerd vanaf 2021 inzake GI-functies voor de Zeeuwse gemeenten. Intervence voert als zelfstandige GI deze werkzaamheden uit. Dit vindt plaats aan de hand van een helder meerjarig bedrijfsplan voor Intervence en duidelijke zakelijke afspraken tussen Intervence en de Zeeuwse gemeenten. 2. Intervence wordt overgenomen door een andere partij, waarna Intervence (als dochter of werkmaatschappij van een nieuwe eigenaar) de GI-werkzaamheden gaat uitvoeren voor de Zeeuwse gemeenten. Dit vindt plaats aan de hand van een meerjarig bedrijfsplan voor Intervence en duidelijke zakelijke afspraken tussen de eigenaar van Intervence en de Zeeuwse gemeenten. 3. De werkzaamheden van Intervence in Zeeland worden (eventueel stapsgewijs) afgebouwd, waarna de organisatie stopt. De werkzaamheden worden vanaf 2021 uitgevoerd door een andere GI. Uit dit onderzoek blijkt dat Intervence niet zelfstandig de activiteiten kan blijven uitvoeren. Op grond van deze uitkomsten heeft de Bestuurscommissie jeugdhulp besloten het contract van Intervence niet te verlengen en voor 2021 een overgangscontract aan te gaan. In deze periode zal een geleidelijke overdracht van jeugdzorgtaken plaatsvinden. Daarbij worden de betreffende jeugdzorgtaken ondergebracht bij Jeugdbescherming West (Zuid-Holland) via een bestuurlijke fusie. Taakstelling Er wordt een taakstelling opgenomen van € 0,5 miljoen in 2021 oplopend tot structureel € 1 miljoen vanaf 2023. Dit is het totaal voor de opdrachten 3.2 en 3.8. Overig Op basis van bovenstaand benoemde mogelijke acties dient geïnventariseerd te worden of via bovenstaand beschreven maatregelen en onderzoeken het volledige bezuinigingspotentieel wordt gerealiseerd.
--	---

	Met andere woorden per mogelijke actie dient aangeven te worden of deze volledig wordt gerealiseerd via de beschreven maatregelen en onderzoeken of dat deze nog kan leiden tot aanvullende bezuinigingen. <i>Zie ook maatregel 16 paragraaf 4.4.</i>
Planning & uitvoering	Onderzoek maatregelen (o.b.v. vergelijkingsonderzoeken) Gereed vierde kwartaal 2021 Inzichtelijk maken acties en voortgang Gereed 2021 Intervence 2021-2022 Taakstelling Verwerking in gemeentelijke begroting 2021. Opname in inspectierapport artikel 12 Vlissingen 2020. Overig Gereed december 2021.
Financiën	Kosten onderzoek Nog niet bekend. Benodigde investeringen Nog niet bekend. Taakstelling € 0,5 miljoen in 2021 oplopend tot structureel € 1 miljoen vanaf 2023 (voor opdrachten 3.2 en 3.8 samen)

Opdracht 3.9	Verbeterplan hulpinstanties Zeeland
Doel	In kaart brengen van de financiële consequenties van het Verbeterplan.
Afwegingen	Naar aanleiding van een onderzoek van de Inspectie voor de Gezondheidszorg, Inspectie Jeugdzorg en Inspectie Veiligheid en Justitie m.b.t. het handelen van organisaties en professionals naar aanleiding van het overlijden van een baby en een onderzoek door Toezicht Sociaal Domein (TSD) naar de hulp die door het lokale netwerk wordt ingezet, is een gemeentelijk verbeterplan opgesteld. Belangrijkste uitgangspunten daarbij zijn preventie van onveiligheid en het werken volgens de uitgangspunten van 1 gezin, 1 plan en 1 regisseur. In kaart dient te worden gebracht welke financiële consequenties dit verbeterplan heeft.
Mogelijke acties	Zie het verbeterplan.
Maatregelen & onderzoeken	1. Er zijn in de afgelopen jaren verschillende stappen gezet om tot betere proceslijnen te komen. Geconstateerd is dan ook dat dit vraagstuk is opgelost en er geen verder onderzoek nodig is. 2. Het uitgangspunt werken met 1 gezin, 1 plan en 1 regisseur, is als beleidsambitie omarmd in het sociaal domein als geheel en opgenomen in de Ontwikkelagenda van Vlissingen en komt terug bij de ingang gezette maatregelen rond de Wmo, jeugd en participatie. 3. Er zijn geen direct relateerbare financiële consequenties.
Planning & uitvoering	Gereed.
Financiën	Geen.

Opdracht 3.10	Aanvullende acties & maatregelen en bezuinigingen
Doel	Op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen realiseren van aanvullende bezuinigingen, naast de bij de andere opdrachten benoemde maatregelen en taakstellingen.
Afwegingen	Gezien de omvang van het tekort sociaal domein en werk & inkomen is de inschatting dat deze aanvullende bezuinigingen noodzakelijk zijn. In het inspectierapport 2019 (paragraaf 4.5) is ook voor 2020 een ambitieniveau opgenomen voor de te realiseren bezuinigingen en de omvang van het resterende tekort sociaal domein en werk & inkomen. Over 2020 wordt uitgegaan van een gemeentelijke taakstelling van € 3,344 miljoen. Omdat de overig beschreven maatregelen in 2020 nog niet leiden tot concrete bezuinigingen dient deze taakstelling gerealiseerd te worden door het inzetten van restbudgetten en/of (nog) niet geactiveerde budgetten.
Mogelijke acties	1. In kaart brengen welke maatregelen er in gang gezet kunnen worden om tot de aanvullende bezuinigingen te komen. 2. Doorrekenen welke bezuinigingen te realiseren zijn. 3. Begrenzing van de inkoopkosten door inzet van budgetplafonds.
Maatregelen & onderzoeken	Op basis van bovenstaande genoemde mogelijke acties zijn tot nu toe de volgende concrete maatregelen en onderzoeken in gang gezet. Aanvullende maatregelen 2020 In totaal is er een potentieel van € 3,87 miljoen aan in te zetten middelen voor sanering van het tekort sociaal domein en werk & inkomen in 2020. <i>Zie ook maatregel 4 paragraaf 4.4.</i> Dit bestaat uit: • Decentralisatie-uitkering Maatschappelijke begeleiding statushouders. • Loon-prijscompensatie Centrumgemeente taken. • Loon-prijscompensatie Participatiewet. • Loon-prijscompensatie Wmo. • Decentralisatie-uitkering voor de meerkostenregeling maatschappelijke opvang. • Niet ingezette deel TOZO-vergoeding voor uitvoeringskosten. • Aanvullend pakket re-integratie (compensatie corona). • Bijzondere bijstand (compensatie corona). • Beschermd Wonen (IU). • Continuïteit van zorg (compensatie corona) • Niet volledig benutte budgetten Vlissingen heeft daarbij via O&O (Onvermijdelijk en Onuitstelbaar) voorgesteld dit bedrag als volgt in te zetten: a) € 2,763 miljoen in zetten voor verkleining van het tekort op het sociaal domein en werk & Inkomen, om grotendeels de in het inspectierapport 2019 opgenomen ambitie over 2020 te realiseren. b) € 1,107 miljoen in te zetten als dekking voor de projectbegroting 2021. De beschreven maatregelen en veranderprojecten om de tekorten sociaal domein en werk & inkomen de komende jaren te saneren vergen extra capaciteit en expertise. Concreet bestaan de extra lasten uit lasten capaciteit uitvoerend projectteam, lasten adviesdiensten, lasten deelproject buurtteams, lasten deelproject integrale toegang en overhead. Om deze noodzakelijke investeringen te doen is het genoemde bedrag nodig en dient via een budgetoverheveling naar 2021 gebracht te worden. Deze voorgestelde inzet is via O&O goedgekeurd door de inspecteur.

	Aanvullende bezuinigingen vanaf 2021 Op het ogenblik vinden er nog onderzoeken plaats en wordt in kaart gebracht welke maatregelen er in gang kunnen worden gezet om tot de aanvullende bezuinigingen te komen. Ook moet er nog een doorrekening plaatsvinden welke bezuinigen te realiseren zijn. <i>Zie ook maatregel 7 paragraaf 4.4.</i> Een eerste inventarisatie levert de volgende maatregelen op (niet uitputtend): • omzetten van huishoudelijke hulp naar een algemene voorziening; • korting op en geen indexering van diverse subsidies (€ 54.345); • verlaging van het tarief informele zorg; • nadere afspraken op inkoop en contractbeheer; • nieuwe aanbesteding, opzeggen huidige contract Wmo maatwerk; • bewust sturen op terugdringen fraude en handhaving; • inzetten op andere vormen van hulp in de huishouding; • check op wat inkomensafhankelijk gemaakt kan worden; • maximering aantal vergoede behandelingen voor vaktherapie; • controle gebruikersbestand en tariefsverhoging doelgroepenvervoer; • geen mantelzorgwaardering meer voor iedereen; • inzet naaste familie via minimumloon; • handhaven collectieve zorgverzekering gemeenten; • versoberen Wmo-hulpmiddelen; • begrenzing via nieuwe verordening Wmo en jeugd. De inschatting is dat er via de aanvullende bezuinigingen PvA circa € 2 miljoen per jaar is te realiseren vanaf 2021. Dit is dan ook vooralsnog het bedrag dat met ingang van 2021 wordt ingeboekt. Er dient echter verder in kaart te worden gebracht per opdracht en per de daar genoemde acties/onderzoeken wat werkelijk te realiseren is aan bezuinigingen. <i>Korting op en geen indexering van diverse subsidies</i> Besloten is om geen indexatie toe te passen op de subsidies in het sociaal domein en deze subsidies tevens met 10% te korten. Voor het jaar 2021 is dat niet meer mogelijk. De raad besluit om een eenmalige korting van 10% toe te passen op de subsidies in het sociaal domein in de jaren 2022, 2023 en 2024. Daarover is een vooraankondiging verzonden aan de subsidierelaties in het sociaal domein, behalve aan die organisaties gerelateerd aan de reorganisatie van het voorliggend veld: de buurtteams. De raad besluit ook om in de jaren 2022, 2023 en 2024 af te wijken van de VZG-norm voor indexatie van subsidies, voor zover deze indexatie hoger is dan 0%. Totaal te verwachten bezuiniging is € 54.345 per jaar. <i>Inkoop Wmo</i> De overeenkomsten met de huidige aanbieders Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) lopen af op 31 december 2022. De principes ingegeven door het Plan van Aanpak artikel 12, zijn aanleiding voor het vervroegd afsluiten van nieuwe overeenkomsten en het tussentijds beëindigen van de huidige overeenkomsten. De huidige overeenkomsten zijn afgesloten op basis van een open house-model. Daardoor zijn er momenteel een groot aantal gecontracteerde zorgaanbieders. Dat leidt tot minder overzicht en een groter risico op fraude. Daarnaast prikkelen de huidige overeenkomsten onvoldoende tot transformatie en sluiten ze niet aan bij het ontwikkelproces van Vlissingen. Het is een erg ingewikkeld traject om binnen de huidige overeenkomst de substantiële veranderingen door te voeren die we voorstaan. Ingezet wordt daarom op een nieuwe inkoopronde. Deze richt zich op nieuwe contracten per 1 januari 2022. Daarvoor is een inkoopstrategie Wmo vanaf 2022 opgesteld. De veranderingen richten zich op een, samen met
--	--

	zorgaanbieders te organiseren, efficiënte en effectieve zorg rondom de inwoner. Kernwaarden hierbij zijn: normalisering, grip op kosten en kwaliteit, resultaatgerichtheid, duurzaamheid, oog voor innovatie en beperkte administratieve lasten. Instellen budgetplafonds Gezien de in begroting 2021 gepresenteerde tekorten sociaal domein en werk & inkomen dient door Vlissingen een extra inspanning geleverd te worden om de tekorten te saneren. Dat betekent dat naast de overige in dit hoofdstuk in kaart gebrachte taakstellingen, waar eventueel ook een extra inspanning wordt geleverd, er bezien dient te worden in hoeverre via de inzet van budgetplafonds op onderdelen van het sociaal domein en werk & inkomen extra bezuinigingen te realiseren zijn. <i>Zie ook maatregel 8 paragraaf 4.4.</i> Naar het oordeel van de inspecteur kan een belangrijk deel van de benodigde bezuinigingen om het tekort sociaal domein en werk & inkomen te saneren, gerealiseerd worden door budgetplafond(s). Budgetplafonds leiden ertoe dat gemeenten meer grip en regie krijgen op zorguitgaven. De inspecteur is van oordeel dat het hanteren van een budgetplafonds op onderdelen van het sociaal domein en werk & inkomen niet per definitie strijdig is met wettelijke kaders en de op de gemeenten rustende zorgplicht. Het budgetplafond kan een prikkel vormen voor de aanbieder van zorg om de zorg op een zo efficiënt mogelijke wijze te verlenen. Daarmee kunnen de kosten dalen zonder dat daarbij de zorgplicht van de gemeente in het geding hoeft te komen. Gezien de maatschappelijke kosten van de zorg en de huidige tekorten bij Vlissingen is het ontbreken van zo'n prikkel ongewenst en dienen er budgetplafonds te worden ingesteld, waarbij de totale som van de budgetten van alle dienstverleners op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen hier niet kan boven uitstijgen. Dit budgetplafond dient echter wel aan de eisen van redelijkheid en billijkheid te voldoen. Uit een aantal rechterlijke uitspraken kan worden opgemaakt dat dit voor het budgetplafond het volgende betekent: 1. Ten tijde van het aangaan van de overeenkomst moet de opdrachtnemer (zorgaanbieder) er mee bekend zijn dat binnen het daarvoor beschikbaar gestelde budget uitvoering moeten worden geven aan de zorgtaak. Via een tussentijdse wijziging van reeds gesloten overeenkomsten een budgetplafond invoeren valt niet binnen de grenzen van redelijkheid en billijkheid. 2. Indien het risico van overschrijdingen van het budgetplafond reëel is, een daarbij passende allocatie van de risico's voor de hand ligt. Het volledig neerleggen van alle risico's bij de opdrachtnemer valt niet binnen de grenzen van redelijkheid en billijkheid, tenzij het risico dat de opdrachtnemer zou moeten opdraaien voor een kostenstijging boven het budgetplafond van meet af aan kenbaar is geweest en er in dat geval voldoende rekening is gehouden met de belangen van de opdrachtgever. Met betrekking tot het instellen van budgetplafonds voor onderdelen van het sociaal domein en werk & inkomen wordt vooralsnog een taakstelling opgenomen € 1 miljoen per jaar. Dit kan echter nog worden herbezien afhankelijk van de realisatie van de andere taakstellingen en de ontwikkeling van het tekort sociaal domein en werk & inkomen.
--	--

	Verbreden artikel 12-onderzoek en –reikwijdte In het besluit van de fondsbeheerders van 19 december 2019 is onder andere bepaald dat in 2019 en verder de inspecteur onderzoek zal uitvoeren op de het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen, onder de volgende voorwaarden: • Daarbij wordt gestart met de sanering van de als gevolg van grondexploitatieproblematiek ontstane negatieve algemene reserve via de artikel 12-uitkering en via de passende bijdrage van Vlissingen. • Er wordt in eerste instantie alleen onderzoek gedaan naar het sociaal domein en werk & inkomen. • Op alle andere clusters blijft het uitgangspunt dat Vlissingen eigen risicodrager is van kracht tot het actualisatie-onderzoek in 2023. • De gemeente hoeft voor de periode 2020-2022 niet elk jaar een artikel 12-aanvraag in te dienen. Met andere woorden in dit verlengde artikel 12-onderzoek wordt alleen onderzoek gedaan naar de clusters op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. De overige gemeentefondsclusters, de OZB en de eigen inkomsten blijven tot en met 2022 buiten beschouwing. Het uitgangspunt is dat Vlissingen, behoudens het sociaal domein en werk & inkomen, weer financieel op eigen benen staat en eigen risicodrager is. De ontwikkeling van het totale begrotingssaldo inclusief de passende bijdrage van Vlissingen aan de sanering van de negatieve algemene reserve wordt dan ook 'slechts' op hoofdlijnen gevolgd. Dit met name omdat het van belang is om te bezien in hoeverre Vlissingen zelf kan bijdragen aan de tekorten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. Er wordt hier echter geen onderzoek meer naar uitgevoerd. In de periode 2015-2018 is hier immers reeds uitgebreid naar gekeken. Gezien de in de begroting 2021 gepresenteerde tekorten sociaal domein en werk & inkomen is het de vraag in hoeverre de sanering van dat tekort geheel gevonden kan worden binnen het sociaal domein en werk & inkomen. Bovendien staat de wereld niet stil en hebben zich vanaf 2019 ook op de overige clusters van het gemeentefonds veranderingen voorgedaan. De volgende aanvullende maatregelen kunnen dan ook worden voorgesteld in dit kader. <i>Zie ook maatregel 10 paragraaf 4.4.</i> <i>a) Stijging OZB en eigen inkomsten</i> Op grond van het artikel 12-onderzoek 2015-2018 is het OZB-tarief van Vlissingen gestegen naar 140% van het landelijke gemiddelde. Deze stijging was nodig zodat Vlissingen een passende eigen bijdrage kan leveren aan de sanering van de als gevolg van grondexploitatietekorten ontstane negatieve algemene reserve. Bezien kan worden of vanaf 2022 een verdere stijging van de OZB en toerekening aan de tekorten sociaal domein en werk & inkomen van een deel van de OZB nodig is. Dat geldt ook voor de (overige) eigen inkomsten. Of dit echt nodig is zal moeten blijken uit de realisatie van de taakstellingen bij het sociaal domein en werk & inkomen en de ontwikkeling van het tekort op dat vlak. <i>b) Verbreden onderzoek naar overige clusters gemeentefonds</i> Zoals aangeven vindt er nu tot 2023 alleen artikel 12-onderzoek plaats op de clusters Inkomen en participatie, Samenkracht en burgerparticipatie, Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning. Bezien dient te worden of het noodzakelijk is om reeds vanaf 2022 het onderzoek te verbreden naar ook de overige clusters in het gemeentefonds en in kaart te brengen of daar nog bezuinigingen te realiseren zijn. Ook hier geldt dat moet blijken uit de realisatie van de
--	--

	taakstellingen bij het sociaal domein en werk & inkomen en de ontwikkeling van het tekort op dat vlak of verbreding echt nodig is. Overig Bij de opdrachten wordt opgenomen dat per daar beschreven actie in kaart moet worden gebracht of het volledige bezuinigingspotentieel wordt gerealiseerd. Met andere woorden per mogelijke actie dient aangeven te worden of deze volledig wordt gerealiseerd via de beschreven maatregelen of dat deze nog kan leiden tot aanvullende bezuinigingen. <i>Zie ook maatregel 16 paragraaf 4.4.</i> Taakstellingen • Aanvullende maatregelen 2020: € 2,8 miljoen incidenteel in 2020. • Aanvullende bezuinigingen vanaf 2021: € 2 miljoen structureel vanaf 2021. • Instellen budgetplafonds: € 1 miljoen structureel vanaf 2021. • Verbreden artikel 12-onderzoek en –reikwijdte: Nog niet bekend. • Overige bezuinigingen: Nog niet bekend.
Planning & uitvoering	Aanvullende maatregelen 2020 Gereed Aanvullende bezuinigingen vanaf 2021 Gereed 2021. Instellen budgetplafonds Gereed 2021. Verbreden artikel 12-onderzoek en –reikwijdte Eventueel vanaf 2022. Overig Gereed december 2021. Taakstelling Verwerking in gemeentelijke begroting 2021. Opname in inspectierapport artikel 12 Vlissingen 2020.
Financiën	Kosten onderzoek Nog niet bekend. Benodigde investeringen Nog niet bekend. Taakstelling Zie onder Maatregelen & onderzoeken.

Opdracht 3.11	Vergelijkingsonderzoek algemeen (Benchmarks)
Doel	Vergelijkingsonderzoek algemeen op basis van (norm-)indicatoren in het sociaal domein en werk & inkomen (landelijk, regionaal, lokaal).
Afwegingen	Het sociaal domein en werk & inkomen worden door diverse departementen, gemeenten en instanties gemonitord. Een voorbeeld hiervan is de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein. Daarvoor worden bepaalde indicatoren gebruikt. Deze indicatoren kunnen zijn op het vlak van: 1. De sociale structuur van een gemeente (bijvoorbeeld aantal sociale contacten, percentage vrijwilligerswerk, aantal minderheden, lidmaatschap van een vereniging, enz.). 2. Lasten (bijvoorbeeld omvang uitgaven sociaal domein als percentage begrotingstotaal, hoogte lasten bepaalde voorzieningen). 3. Outcome van beleid (bijvoorbeeld aantal bezwaren, klachten en calamiteiten, tevredenheid bevolking, percentages in- en uitstroom, enz.). De vraag doet zich voor welke gemeenten het beste vergelijkingsmateriaal bieden. Er wordt gekeken naar, voor Vlissingen relevante indicatorensets op basis waarvan de selectiegroepen kunnen worden samengesteld. Indien er sprake is van duidelijke afwijkingen van gemiddelden van de in kaart gebrachte indicatoren dient een analyse plaats te vinden van de mogelijke oorzaken. Vervolgens kan Vlissingen aan de hand van scenario's in kaart brengen welke acties er mogelijk zijn en wat de effecten daarvan zijn.
Mogelijke acties	1. Stel een overzicht op van indicatoren en bronnen. 2. Ontwerp een set vergelijkingsmodellen (gemeenten / bronnen). 3. Stel vraagdefinities op en genereer analysemodellen. 4. Geef oplossingsrichtingen en mogelijke uitkomsten aan binnen het artikel 12 proces.
Maatregelen & onderzoeken	Er is in 2020 een start gemaakt met het inventariseren van mogelijke vergelijkingsindicatoren. Echter bleek al snel dat voor een gemeente van de omvang van Vlissingen, geconfronteerd met problematiek die – zoals onder meer het onderzoek van de Visitatiecommissie uitwees – een grootstedelijk karakter heeft, het vergelijken van 'harde' indicatoren met gemeenten van een vergelijkbaar profiel, minder zinvol was. Het gewicht van het vergelijkingsonderzoek verplaatste zich daarom naar opdracht 3.12 (best practices), omdat daar waar het gaat om inhoudelijke vraagstukken in het sociaal domein (zoals groeiende zorgvraag i.r.t. de aard van de uitgeleverde zorgproducten) de oplossingsrichtingen eerder correleren met de aard van het probleem dan het profiel van een gemeente.
Planning & uitvoering	Gereed.
Financiën	Financiële effecten/ bezuinigingen doen zich voor via de andere opdrachten.

Opdracht 3.12	Vergelijkingsonderzoek gemeenten (Best Practices)
Doel	Op basis van vergelijkingsonderzoek bij andere gemeenten bezien of er gemeenten zijn met ervaringen bij het succesvol saneren van tekorten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen en/of meer grip krijgen op deze terreinen. Vervolgens bezien of de door deze gemeenten gehanteerde acties/instrumenten ook voor Vlissingen behulpzaam kunnen zijn.
Afwegingen	n.v.t.
Mogelijke acties	1. Stel een werkmodel op voor vergelijk van het 'Vlissingen-model' met dat van andere gemeenten, vanuit het perspectief van de artikel 12-besparingsambities. De onderdelen zijn: • Vraagdefinitie (op welke taakvelden willen we een vergelijk?); • Overzicht inzetbare toepassingen uit de praktijk (breed van beleid tot instrument). 2. Contact leggen met de geselecteerde gemeenten en ophalen van succesvol gebleken methodes, beleidslijnen, enzovoorts. 3. Vertalen opgehaalde informatie in concrete acties/maatregelen voor Vlissingen.
Maatregelen & onderzoeken	Gespreken en deskresearch Er hebben gesprekken plaatsgevonden met de gemeenten Lelystad, Venlo, Krimpen aan de IJssel, Hoogeveen en Den Bosch (op WSW). Daarnaast heeft ook deskresearch plaatsgevonden (Venlo, Eindhoven, Utrecht, Den Haag, Steenbergen, Drechtsteden, Oirschot, Zwolle). Aan de hand hiervan is een overzicht samengesteld van mogelijke instrumenten en maatregelen die voor Vlissingen van belang kunnen zijn: • Beperkt aantal aanbieders. • Afgebakende financiering. (Einde P x Q). • Werken vanuit de buurten waarbij de buurtteams slim worden gepositioneerd en goed opgeleid. • Werken aan een cultuuromslag bij de toegang. • De Toegang kent een integrale • Krachtig (sturend) opdrachtgeverschap • Een sluitend managementinformatiemodel. • De inwoner voelt / krijgt medeverantwoordelijkheid. Richtinggevende besluiten Aan de hand van de best practices is een aantal keuzes geformuleerd waarop het college op 7 oktober 2020 een aantal richtinggevende besluiten heeft genomen: • Ombouw ondersteuningsinfrastructuur en invulling gemeentelijke beleidsregie (buurtteams). • Inrichten integrale toegang. • Herijking uitvoering Participatiewet en invulling adviezen Orionis. • Aanvullende bezuinigingen/maatregelen. • Dagbesteding en ambulantisering. • Regieteam in de integrale toegang. • Fysieke overgang van de toegang Orionis Op basis van deze richtinggevende besluiten is een deel van de maatregelen en bijbehorende taakstellingen gebaseerd zoals opgenomen in paragraaf 4.4 van dit inspectierapport.

Planning & uitvoering	Gereed.
Financiën	Financiële effecten/ bezuinigingen doen zich voor via de andere opdrachten.

Opdracht 3.13	Informatiebeleid in het sociaal domein
Doel	Binnen het sociaal domein is er een sterke behoefte aan sturingsinformatie. Er moet één plek zijn waar informatie uit verschillende bronnen bondig en gestructureerd gepresenteerd wordt. Een oplossing die in deze behoefte kan voorzien is een zogenaamde business intelligence (BI) omgeving. Een dashboard voor het sociaal domein waarop alle relevante cijfers gepresenteerd worden en dat gebruikt kan worden voor monitoring, planning, sturing en financieel beheer. Een BI-tool is software die is ontworpen om gegevens voor business intelligence op te halen, te transformeren en te rapporteren.
Afwegingen	Er is nog onvoldoende sprake van informatiebeleid bij de gemeente. Dat geldt voor (niet uitputtend): a. Datavergaring, -beheer en -distributie; b. Aansluiting bij nieuwe ontwikkelingen in gemeenteland, denk aan Common Ground en Blockchain technologie; c. 'Harde' technologie zoals data warehousing; d. Digitale dienstverlening als wenkend perspectief. Het sturingsinstrument moet voorzien in sturingsinformatie op verschillende niveaus: wethouders moeten geïnformeerd worden, beleidsmedewerkers moeten hun informatie hier kunnen halen zodat er meer grip komt op de kosten in het sociaal domein en raadsleden moeten dit instrument kunnen gebruiken om hun controlerende rol te kunnen vervullen. Het is wenselijk dat het sturingsinstrument zoveel mogelijk geautomatiseerd gevuld wordt, zo kan de beperkte beschikbare capaciteit van betrokken medewerkers zo optimaal mogelijk ingezet worden. Bovendien wordt er op die manier voorkomen dat er door menselijk handelen fouten in de gepresenteerde cijfers sluipen. In het vergaren van de data voor managementrapportages is de data-analist van de gemeente afhankelijk van kolom-gebonden databanken. Dat maakt overkoepelende vergelijkingen zeer moeizaam of zelfs onmogelijk. Het werkt ook redundantie van data in de hand. Doordat er verschillende leveranciers zijn die de gemeente van (productie)data voorzien is het bijzonder moeilijk om grip te houden op de data-integriteit (wat klopt en wat niet?). Zo is de data binnen jeugd (nog) niet compleet is omdat enkele grote leveranciers nog niet aangesloten zijn op facturatie o.b.v. het digitale berichtenverkeer. In de opdracht-gevende rol kan de gemeente onvoldoende een vuist maken in het sociaal domein omdat nog te vaak de relatie tussen factuur en opdracht wel gelegd wordt maar niet die tussen factuur en (kwaliteit van) geleverd product. Voor de 'harde' ICT infrastructuur is er sprake van een samenwerking op Walcheren. Op informatiebeleids-niveau is dat nog niet het geval. Er is wel sprake van een "Handreiking Gegevensdeling", maar dat geldt als een eerste opstapje naar wat werkelijk nodig is.
Mogelijke acties	Direct Opstarten van een intern proces voor het formuleren van informatiebeleid, vanuit het perspectief van de Ontwikkelagenda en de ambities van het PVA artikel 12, waarbij de kernthema's voor het informatiebeleid worden vastgesteld.

	Indirect 1. Ontwerp een managementinformatiemodel dat het volgende zichtbaar maakt: a. De uitgaven en de daaraan verbonden beleidsdoelen (kwalitatief en kwantitatief). b. De uitgaven en de daarop betrekking hebbende geleverde producten (kwalitatief en kwantitatief). 2. Zet het managementinformatiemodel ook in op de werkwijze in de toegang: • Vergroten kennis en analysevaardigheden medewerkers. • Hoe tijdig bijsturen o.b.v. de beschikbare data.
Maatregelen & onderzoeken	Grondslag monitoringsysteem Integrale beleidskaders opstellen, aansluitend op de gemeentelijke beleidskaders, als grondslag voor het op te zetten monitoringssysteem in het sociaal domein, voor o.m. financieel beheer en planning. Inrichten dashboard Twee zaken moeten gerealiseerd worden om een dashboard goed te kunnen laten functioneren. 1. Allereerst wordt er bepaald wat in het dashboard getoond moet worden. Hiervoor wordt een lijst met indicatoren opgesteld en de wijze waarop dit gepresenteerd moet worden. 2. Ten tweede moet het technische landschap zo ingericht worden dat het dashboard gevuld kan worden met data. Er zijn op dit moment verschillende vindplaatsen van de bronnen die het dashboard moeten vullen. De informatie van deze bronnen wordt handmatig op de juiste plaats gezet, er worden analyses gedaan en de uitkomsten worden vervolgens handmatig bij elkaar gezet en opgeslagen. Er moet een datawarehouse ingericht worden waar de data vanuit de verschillende bronsystemen opgeslagen wordt. Het dashboard kan vervolgens automatisch gevuld worden met deze data. Zowel het vullen van het datawarehouse als het vullen van het dashboard kan geautomatiseerd op vooraf vastgestelde tijdstippen plaatsvinden. Een BI-tool kan zorgen voor het presenteren van de data op een dashboard. In de wereld waarin technologische ontwikkelingen elkaar in hoog tempo opvolgen en de wensen van de gebruiker steeds weer veranderen is het zeer belangrijk dat er gewerkt wordt met een dynamisch systeem. Bovendien kan het dashboard een aantrekkingskracht hebben dat zorgt voor uitbreiding van de onderwerpen die in het dashboard gepresenteerd worden. Gelet op de hoge mate van vertrouwelijkheid van de gegevens dient er voldoende aandacht te worden besteed aan de beveiliging van de ingezette datacommunicatiekanalen en de (tussentijdse) dataopslag. Stappenplan BI-tool/dashboard sociaal domein • Informatiebehoefte vaststellen, indicatoren en bronnen bepalen. • In beeld brengen welke informatie in het dashboard terug moet komen. • Toetsen van het dashboard bij wethouder(s) en beleidsmedewerkers. • Verzamelen en verwerken van data → Presenteren van de eerste conceptversie van het handmatig gevulde dashboard. • Actualiseren en bijschaven van het handmatig gevulde dashboard • BI-tool in gebruik nemen. • Inrichten van een geautomatiseerd dashboard (BI-tool). • Inrichten van een geautomatiseerd datawarehouse. • Koppelen van het datawarehouse met de BI-tool

Planning & uitvoering	Gereed eind 2021.
Financiën	Benodigde investeringen Nog niet bekend. Taakstelling Nog niet bekend.

Bijlage 4.2: Mate van invloed Vlissingen (PvA opdrachten 4.1 en 4.2)

Opdracht 4.1	Mate van invloed van Vlissingen (en exogene factoren)
Doel	1. Onderzoek naar de mate van invloed van Vlissingen op het vlak van sociaal domein en werk & inkomen. Komen tot een aantal concrete besluiten ten aanzien van de <i>positionering van de gemeente binnen de samenwerkingsverbanden</i> – in het licht van de artikel 12-ambities – en besluiten ten aanzien van de sturing en geldstromen binnen het sociaal domein en werk & inkomen. 2. In kaart brengen van (<i>exogene</i>) factoren die ervoor zorgen dat Vlissingen minder of zelfs geen grip heeft op de lasten van onderdelen van het sociaal domein en werk & inkomen. Wat zijn die factoren, op welke onderdelen van het sociaal domein en werk & inkomen spelen die, hoeveel geld daarin omgaat en welke bijdrage aan het tekort deze veroorzaken? 3. Naast de onderzoeken en maatregelen van Vlissingen zelf zijn er ook een aantal <i>landelijke ontwikkelingen</i> die van invloed kunnen zijn op het tekort sociaal domein en werk & inkomen van Vlissingen. De uitkomsten hiervan kunnen vanzelfsprekend van invloed zijn op Vlissingen en dienen dan ook te worden meegenomen in dit artikel 12-onderzoek.
Afwegingen	Vlissingen is verantwoordelijk voor de beleidsterreinen sociaal domein en werk & inkomen. De vraag is echter in hoeverre Vlissingen voor de volle 100% grip heeft (kan hebben) op het beleid en op de geldstromen. Dit bijvoorbeeld omdat er samen wordt gewerkt in gemeenschappelijke regelingen, anderen verantwoordelijk zijn voor de toegang, er structuurkenmerken zijn waar in de verdeelmodellen geen of onvoldoende rekening mee wordt gehouden of omdat er sprake is van aanzuigende werking uit andere regio's. Deze opdracht heeft met name betrekking op aspecten uit de bedrijfsvoering en/of de wijze waarop de gemeente invulling kan geven aan haar rol als regisseur en opdrachtgever in het sociaal domein en werk & inkomen. De vragen zijn bedoeld om te leiden tot (beleids) ingrepen. Als blijkt dat de tekorten aangepakt kunnen worden door een andere manier van organiseren en sturen dan dient dit te leiden tot concrete acties. De aansturingskaders – wat kan Vlissingen zelf doen - vormen de ene zijde van de verandermedaille. De andere zijde wordt ingevuld met de uitkomsten van de vraag, welke vraagstukken aan de landelijke politiek zijn voorbehouden, dus niet lokaal (beïnvloedbaar) zijn. Als rode draad speelt ook het vraagstuk van de autonomie, oftewel de (gewenste) mate waarin Vlissingen haar eigen koers kan bepalen. De Zeeuwse lappendeken aan samenwerkingsverbanden is zowel een vangnet als een net waarin Vlissingen gevangen zou kunnen zitten. Dit laatste is afhankelijk van de noodzaak om de specifiek lokale problematiek aan te pakken. De belangen van de samenwerkingsverbanden zijn immers niet 'vanzelf' gelijk aan die van de gemeente Vlissingen.
Mogelijke acties	In kaart brengen van:

	• In welke mate kan Vlissingen haar rol als opdrachtgever versterken? • In welke mate kan Vlissingen beslissen over haar beleidsgelden (denk aan afspraken voor het automatisch doorgeven hiervan)? • In welke mate is er sprake van exogene factoren? • In hoeverre heeft bepaalde landelijke wet- en regelgeving en jurisprudentie effect op de mate van invloed van Vlissingen op de beheersing van de lasten? • In welke mate is er sprake van aanzuigende werking en hoe kan dit voorkomen/ beperkt worden? • In hoeverre wordt Vlissingen in bestuurlijke, financiële en operationele zin gedwongen om te participeren in gemeenschappelijke regelingen en hoe kan de grip op regionale samenwerkingsverbanden vergroot worden? • Zijn er specifieke structuurkenmerken die niet of onvoldoende tot uiting komen in de verdeelmodellen? • Zijn er mogelijkheden om de mate van invloed (verder) te verbeteren om op die manier de lasten structureel meer te kunnen beïnvloeden? • Zijn er andere samenwerkingsvormen mogelijk? • Zijn er andere financieringsvormen mogelijk? • Wat hebben externe ontwikkelingen voor gevolgen voor de (toekomstige) financiële positie (politieke en economische omgeving)? • In welke mate kan Vlissingen beslissen over haar beleidsgelden (denk aan afspraken over automatisch doorgeven hiervan).
Maatregelen & onderzoeken	Op basis van bovenstaande genoemde mogelijke acties zijn tot nu toe de volgende concrete maatregelen en onderzoeken in gang gezet. Bestuurlijke afwegingen op de aansturing In het Plan van Aanpak artikel 12 zijn een aantal vragen te vinden, die betrekking hebben op aspecten uit de bedrijfsvoering en/of de wijze waarop de gemeente invulling kan geven aan haar rol als regisseur en opdrachtgever in het sociaal domein. De vragen zijn bedoeld om te leiden tot (beleids-)ingrepen. Als blijkt dat de tekorten aangepakt kunnen worden door een andere manier van organiseren en sturen dan dient dit te leiden tot concrete acties. Hier is vooral het college van Vlissingen aan zet, in die zin dat de vragen uitnodigen tot het maken van een aantal richtinggevende (politieke) keuzes in de wijze waarop het college in de komende jaren samen met de uitvoeringsorganisaties de uitdagingen in het sociaal domein op wil pakken. Deze keuzes bieden dan de aansturingskaders voor de realisatie van de ambities uit de ontwikkelagenda, het Plan van Aanpak en de te realiseren taakstellingen. De richtinggevende keuzes hebben betrekking op de volgende vragen: 1. In welke mate kan Vlissingen haar rol als opdrachtgever versterken? (opdracht 4.1). 2. In welke mate kan Vlissingen zelfstandig beslissen over haar beleidsgelden? En zijn er mogelijkheden om de mate van invloed (verder) te verbeteren om op die manier de lasten structureel meer te kunnen beïnvloeden? (opdracht 4.1). 3. Zijn er andere financieringsvormen mogelijk? (opdracht 4.1). 4. Mogen de (overschotten van de) regiomiddelen ingezet worden voor Vlissingen sec? (opdracht 5.1). 5. In welke mate is er sprake van exogene factoren? (opdracht 4.1). 6. In welke mate is er sprake van aanzuigende werking en hoe kan dit voorkomen/ beperkt worden? (opdracht 4.1). 7. In hoeverre wordt Vlissingen in bestuurlijke, financiële en operationele zin gedwongen om te participeren in gemeenschappelijke regelingen en hoe kan de grip op regionale samenwerkingsverbanden vergroot worden? (opdracht 4.1).

	8. Zijn er andere samenwerkingsvormen mogelijk? (opdracht 4.1). 9. Zijn er specifieke structuurkenmerken die niet of onvoldoende tot uiting komen in de verdeelmodellen. (opdracht 4.1). 10. Wat hebben externe ontwikkelingen voor gevolgen voor de (toekomstige) financiële positie (politieke en economische omgeving)? (opdracht 4.1). 11. In hoeverre heeft bepaalde landelijke wet- en regelgeving en jurisprudentie effect op de mate van invloed van Vlissingen op de beheersing van de lasten?. En zijn er mogelijkheden om de mate van invloed (verder) te verbeteren om op die manier de lasten structureel meer te kunnen beïnvloeden? (opdracht 4.1) 12. Hoe staat het met de legitimiteit van budgetplafonds? (diverse opdrachten). 13. Mogen we grenzen stellen aan de producten en diensten die we uitleveren? (diverse opdrachten). 14. Kunnen we lopende contracten waarin afspraken staan over de (geschatte) hoeveelheid te leveren producten en diensten, tijdens de looptijd openbreken? (diverse opdrachten). 15. Kunnen we een deel van de beschikbare producten en diensten (deels) laten vergoeden door de klant zelf? (diverse opdrachten). Aan de hand van deze vragen worden verkenningen gedaan naar de (on)mogelijkheden die er liggen voor Vlissingen, om zo direct als mogelijk en nodig, de in het kader van artikel 12 belangrijkste ambities te realiseren, namelijk betere grip op de kostenontwikkeling en reduceren van de tekorten sociaal domein en werk & inkomen zodat Vlissingen niet meer uitgeeft dan wordt ontvangen op dit vlak. Onderzoek financiële impact landelijke ontwikkelingen sociaal domein en werk & inkomen Naast de onderzoeken en maatregelen van Vlissingen zelf zijn er ook een aantal landelijke ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op het tekort sociaal domein en werk & inkomen van Vlissingen. De uitkomsten hiervan kunnen vanzelfsprekend van invloed zijn op Vlissingen en dienen dan ook te worden meegenomen in dit artikel 12-onderzoek. <i>Zie ook maatregel 9 paragraaf 4.4</i> <i>Onderzoek jeugdzorg</i> Door onderzoeksbureau AEF is in opdracht van het Rijk een onderzoek uitgevoerd met betrekking tot de jeugdzorg om te kunnen bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. Hierin komt naar voren dat gemeenten in 2019 € 1,6 tot € 1,8 miljard meer hebben uitgegeven dan dat zij hiervoor ontvangen uit het gemeentefonds. Oorzaken voor deze toename zijn dat kinderen steeds langer jeugdhulp ontvangen, waardoor het aantal kinderen dat jeugdhulp ontvangt in totaal toeneemt, en dat de gemiddelde prijs per cliënt omhoog is gegaan. In het onderzoek is ook gekeken naar een aantal maatregelen die gemeenten kunnen nemen om de Jeugdwet doelmatiger en doeltreffender uit te voeren. Vijf van de onderzochte maatregelen leiden daadwerkelijk tot een mogelijke besparing: 1. Invoering van een POH-jeugd bij huisartsen. 2. Tijdige doorstroming naar de Wlz als kinderen daarvoor in aanmerking komen (59 tot 85 miljoen euro). 3. Het verplaatsen van jeugdhulp in groepsverband naar kinderopvang en bso (49 tot 78 miljoen euro). 4. Hulpverlening in lokale teams, waarbij hoogopgeleide medewerkers in de toegang een randvoorwaarde zijn (- 4 tot 8 miljoen euro).
--	---

	5. Een duidelijker afbakening tussen jeugdhulp en onderwijs. Deze vijf maatregelen zouden ook voor Vlissingen kunnen resulteren in mogelijke bezuinigingsopties. Dat betekent echter niet dat op voorhand gezegd kan worden dat dit de enige mogelijke maatregelen zijn voor Vlissingen. Via (extern) onderzoek dient Vlissingen in kaart te brengen welke maatregelen Vlissingen kan nemen om de tekorten jeugd te kunnen terugdringen. <i>Zie ook maatregel 13 paragraaf 4.4</i> Aan het Rijk wordt geadviseerd om op onderdelen de uitgangspunten van de Jeugdwet te heroverwegen (zoals het invoeren van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage) en samen met gemeenten een fundamentele discussie te voeren over het gewenste voorzieningenniveau. Naar aanleiding van het onderzoek is er een stuurgroep opgericht die uitwerkt welke maatregelen aan het stelsel van de Jeugdwet moeten worden genomen om de financiële beheersbaarheid te vergroten. Besluitvorming over de maatregelen en het daarbij benodigde structurele bedrag wordt overgelaten aan het nieuwe kabinet. Wel heeft het kabinet besloten tot een extra incidentele bijdrage van € 613 miljoen in 2021. Onderzoek financiële impact (exogene) factoren Mogelijk zijn er (exogene) factoren die ervoor kunnen zorgen dat Vlissingen minder of zelfs geen grip heeft op de lasten van onderdelen van het sociaal domein en werk & inkomen. Met andere woorden de mate van invloed van Vlissingen om zelf het tekort op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen geheel te saneren kan daardoor worden verminderd. Deze factoren worden onderstaand behandeld. Overigens is het niet zo dat Vlissingen bij elke factor helemaal geen invloed heeft. <i>Zie ook maatregel 11 paragraaf 4.4</i> <i>a) Samenwerkingsverbanden (zie ook opdracht 3.4)</i> Vlissingen maakt op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen deel uit van een aantal samenwerkingsverbanden. Bij deze samenwerkingsverbanden is er sprake van verplichtingen die voortvloeien uit (juridisch vastgelegde) afspraken en die een claim leggen op (een deel van) de middelen. Dit kan betekenen dat Vlissingen minder flexibiliteit heeft om op korte termijn zelf bezuinigingen door te voeren. Weliswaar kan de gemeente haar zienswijze kenbaar maken aan een gemeenschappelijke regeling, echter in de meeste gevallen zal de gemeente in eerste instantie akkoord moeten gaan met extra bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling. Echt invloed uitoefenen is pas mogelijk als alle deelnemende gemeenten overeenstemming bereiken over de te volgen koers. Dit is vaak een langduriger proces. Dit betekent echter niet dat er hierdoor geen veranderingen te realiseren zijn. Ook hierbij dient te worden gezien of het op het vlak van organisatie, aansturing en kosten anders kan en of de afspraken die zijn gemaakt binnen de bestaande samenwerkingsverbanden aangepast kunnen worden. Vlissingen is hiervoor zelf aan zet en vergroten grip van de lasten bij de samenwerkingsverbanden is van <i>b) Wet- en regelgeving en jurisprudentie</i> Van belang is ook te zien in hoeverre bepaalde wet- en regelgeving en jurisprudentie effect hebben op de mate van invloed (grip) van Vlissingen op de beheersing van de lasten en de sturingsmogelijkheden van de gemeente zelf. Van belang is dus dat dit artikel 12-onderzoek inzicht geeft in wat aan de ene kant specifiek lokale vraagstukken zijn die Vlissingen al dan niet binnen de samenwerkingsverbanden moet oplossen
--	---

	en aan de andere kant wat landelijke problematiek is dat alleen landelijk kan worden opgelost. Te denken valt hierbij aan het abonnementstarief huishoudelijke hulp, toegang via huisarts, aanzuigende werking uit andere regio's en opneemregelingen. <i>c) Structuurkenmerken</i> Het rijksge­d voor sociaal domein en werk & inkomen wordt verdeeld via verdeelmodellen. Deze verdeelmodellen verdelen het geld over de gemeenten op basis van maatstaven. Deze maatstaven (zoals aantal jongeren, aantal ouderen, aantal minderheden en aantal bijstandsontvangers) zeggen iets over de (sociale) structuur van een gemeente. In kaart moet worden gebracht of er specifieke structuurkenmerken zijn die niet of onvoldoende tot uiting komen via de maatstaven in de verdeelmodellen. Overigens is het wel zo dat de verdeelmodellen objectief zijn. Dat betekent dat niet met alle specifieke structuurkenmerken van gemeenten rekening kan worden gehouden en dat van gemeenten verwacht wordt dat ze zelf de benodigde maatregelen nemen om eventuele extra lasten als gevolg van structuurkenmerken waar de verdeelmodellen niet of onvoldoende rekening mee houden op te vangen. <i>Onderzoek</i> Aangezien er hier eventueel sprake kan zijn van de uitzonderlijke situatie dat het tekort sociaal domein en werk & inkomen niet geheel via het huidige artikel 12-onderzoek opgelost kan worden dient dit fundamenteel onderbouwd te worden. Op basis van bovenstaande factoren dient dan ook onderzoek te worden uitgevoerd door Vlissingen. Dit onderzoek dient in te gaan op tenminste de volgende elementen: 1. In kaart brengen van alle samenwerkingsverbanden op vlak van sociaal domein en werk & inkomen, op welke onderdelen van het sociaal domein en werk & in komen, hoeveel geld daarin omgaat en per samenwerkingsverband welke bijdrage aan het tekort een samenwerkingsverband veroorzaakt. 2. In kaart brengen welke wetgeving en jurisprudentie op vlak van sociaal domein en werk & inkomen zorgt voor minder grip door de gemeente, op welke onderdelen van het sociaal domein en werk & in komen dit speelt en hoeveel tekort dit veroorzaakt. 3. In kaart brengen welke structuurkenmerken op vlak van sociaal domein en werk & inkomen niet of onvoldoende tot uiting komen in de verdeelmodellen, hoeveel zorgkosten deze structuurkenmerken veroorzaken, voor hoeveel deze worden gehonoreerd in de verdeelmodellen en hoeveel van het tekort deze structuurkenmerken veroorzaken. 4. In kaart brengen eventuele overige (exogene) factoren, op welke onderdelen van het sociaal domein die spelen en wat hun financiële impact is (bijdrage aan het tekort) Hierbij dient tenminste te worden voldaan aan de volgende voorwaarden: a. Onderbouwd moet worden dat eventuele lastenstijgingen niet het gevolg zijn van eigen beleid en uitvoering in de toegang. b. De lastenkant (meer zorgkosten) dient zichtbaar te worden gemaakt in harde indicatoren. c. De batenkant (meer geld via verdeelmodellen of juist niet) dient zichtbaar gemaakt in harde indicatoren. d. Inzichtelijk dient te worden gemaakt wat Vlissingen zelf aan maatregelen kan treffen om de mate van invloed te verhogen en de tekorten te verminderen.
--	---

Planning & uitvoering	Bestuurlijke afwegingen op de aansturing 2021-2022 Onderzoek financiële impact landelijke ontwikkelingen sociaal domein en werk & inkomen Gereed eind 2021. Onderzoek financiële impact (exogene) factoren Gereed eind 2021.
Financiën	Nog niet bekend.

Opdracht 4.2	Herijking verdeelmodellen sociaal domein
Doel	Meenemen uitkomsten vervolgevaluatie verdeelmodellen sociaal domein en uitkomsten bezwaar Vlissingen tegen Rijksbudget BUIG 2017.
Afwegingen	1) Onderzoek verdeelmodellen sociaal domein In een kwalitatief onderzoek naar de verdeling van de middelen voor gemeenten in het sociaal domein zijn de door gemeenten benoemde knelpunten geïnventariseerd. Dit kwalitatief onderzoek geeft geen pasklare antwoorden en moet beschouwd worden als een vooronderzoek waarin alle signalen van gemeenten en andere partijen met betrekking tot de verdeelmodellen samenkomen. Het onderzoeksbureau constateert in het eindrapport "Zoeken naar Balans" dat zowel het gemeentefonds als het sociaal domein nog in beweging zijn, maar dat dit geen reden is om de verdeling onveranderd te laten. Rijk en VNG hebben in het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen van 23 mei 2018 gesproken over de vervolgstappen en de daarbij gewenste aanpak. Afsproken is om de evaluatie te vervolgen met een breed kwantitatief onderzoek. Doel van het vervolgonderzoek is te komen tot volledige en integrale herijking van de verdeling van het gemeentefonds. De herijking is volledig omdat alle uitgavenclusters van het gemeentefonds erin zullen worden betrokken, evenals de vereveningswijze van inkomsten in het fonds. Daarnaast is de herijking integraal omdat de clusters niet alleen afzonderlijk maar ook in hun onderlinge samenhang zullen worden bekeken. Van belang hierbij is dat de bekostigingssystematiek beter rekening houdt met regionale verschillen. Een onderzoek naar de oorzaken van regionale verschillen in de financiële posities op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen is dan ook nodig. Het onderzoek richt zich zuiver op de verdeling van het gemeentefonds, en niet op de omvang. Besloten is dat AEF de verdeling van het sociaal domein en werk & inkomen in het gemeentefonds onderzoekt en Cebeon de rest van het gemeentefonds. Op basis van de onderzoeksresultaten zullen de fondsbeheerders in afstemming met betrokken partijen een voorstel voor aanpassing van de verdeling opstellen en hierover advies vragen aan de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). Na advies van VNG en ROB volgt een bestuurlijk besluitvormingstraject. Het traject wordt begeleid door een stuurgroep (VNG, BZK, VWS) en twee begeleidingscommissies (inkomen & participatie en Wmo & jeugd). Vlissingen heeft hierin plaatsgenomen. Daarnaast is Vlissingen opgenomen in de steekproef voor het onderzoek. 2) Bezwaar BUIG Naast de gelden uit het gemeentefonds ontvangt Vlissingen ook gelden voor de BUIG van het Rijk. Met betrekking tot het Rijksbudget BUIG 2017 loopt op het ogenblik een beroepsprocedure van Vlissingen en een aantal andere gemeenten. De uitkomst van deze procedure kan vanzelfsprekend consequenties hebben voor de tekorten bij werk & inkomen.
Mogelijke acties	Uitwerken wat Vlissingen hier probeert te bereiken en hoe hiervan verslag wordt gedaan richting de inspecteur.

Maatregelen & onderzoeken	Onderzoek verdeelmodellen gemeentefonds De fondsbeheerders van het gemeentefonds werken samen met de VNG aan een nieuwe verdeling van het gemeentefonds. Het doel van deze herijking is om de verdeling weer aan te laten sluiten bij de kosten van gemeenten. De nieuwe verdeling beoogt daarnaast recht te doen aan de geconstateerde knelpunten die de afgelopen jaren in verschillende adviezen zijn benoemd, bijvoorbeeld ten aanzien van de verdeling sociaal domein en de mate waarin de eigen inkomsten van gemeenten een rol spelen in de verdeling. Daarnaast was een belangrijke aanleiding de wens tot een substantiële vereenvoudiging van de verdeling te komen. Op 9 juli 2021 heeft de minister van BZK de Tweede Kamer nader geïnformeerd over de invoering van de nieuwe verdeling. Aangegeven is dat de beoogde invoeringsdatum van het nieuwe verdeelvoorstel 1 januari 2023 is. Hierbij gelden de volgende randvoorwaarden: • De nieuwe verdeling wordt stap voor stap ingevoerd, zodat gemeenten voldoende tijd hebben om zich aan de nieuwe financiële situatie aan te passen. Gezien al de ontwikkelingen in de gemeentelijke financiën, kiezen de fondsbeheerders ervoor de herverdeeleeffecten te maximeren op € 60 per inwoner over een periode van vier jaar, oftewel € 15 per inwoner per jaar. Dit geldt zowel voor gemeenten met een negatief herverdeeleeffect als voor gemeenten met een positief herverdeeleeffect. • De ontwikkeling van de kosten van gemeenten en de invloed daarvan op de verdeling wordt nauwgezet in de gaten gehouden. Als opvallende effecten optreden, voeren de fondsbeheerders onderzoek uit naar verdere verbetering van het model. Vier jaar na invoering (per 1 januari 2027) zal bekeken worden of bijstelling van de verdeling nodig is. Het wordt aan het volgende kabinet gelaten om uiteindelijk te besluiten over de invoering van het nieuwe verdeelmodel voor het gemeentefonds. Uit de voorlopige nieuwe verdeling op basis van cijfers 2019 gaat Vlissingen er in totaal € 55 per inwoner op vooruit. Overigens benadrukken de fondsbeheerders dat er sprake is van voorlopige effecten en dat de gepresenteerde herverdeeleeffecten voor 2019 slechts een indicatie zijn. Eventueel kan met nieuwe gegevens nog een actualisatie plaatsvinden naar 1 januari 2023. Deze laatste actualisatieslag zal inzicht geven in de definitieve herverdeeleeffecten voor gemeenten. Bezwaar BUIG Zie opdracht 3.1
Planning & uitvoering	Gereed medio 2021.
Financiën	Nog niet bekend.

Bijlage 4.3: Regiomiddelen sociaal domein (PvA opdracht 5.1)

Opdracht 5.1	Regiomiddelen (BW, VO en MO)
Doel	In kaart brengen consequenties voor Vlissingen van het nieuwe verdeelmodel m.b.t. de regiomiddelen, de doordecentralisatie van beschermd wonen, de gedeeltelijke overgang cliënten BW naar de Wlz en de transitie Danenberg. Daarnaast bezien welke knoppen Vlissingen heeft om de stijging in aanbod van met name beschermd wonen te kunnen kanaliseren.
Afwegingen	Vlissingen is centrumgemeente voor de regio Zeeland met betrekking tot beschermd wonen (BW), maatschappelijke opvang (MO) en vrouwenopvang (VO). In 2019 gaat in Vlissingen de bekostiging van beschermd wonen over de grenzen van de financiering heen. Er is een toename van het aantal personen BW. Daarnaast neemt het aanbod toe doordat zorgaanbieders nieuwe locaties openen. Dit heeft een stijging van de kosten tot gevolg. Vlissingen heeft geen wachtlijsten voor beschermd wonen. Vlissingen wil inventariseren welke knoppen een gemeente heeft om de stijging in aanbod te kunnen kanaliseren. Een belangrijk traject in het realiseren van het advies van de commissie Toekomst beschermd wonen is de ontwikkeling van een nieuw objectief verdeelmodel. De voorlopige uitkomsten van het nieuwe verdeelmodel zijn openbaar gemaakt. Dit voorlopige verdeelmodel heeft betrekking op beschermd wonen, maatschappelijke opvang en begeleiding (nieuwe taken Wmo 2015). Naar verwachting in 2023, als de integratie-uitkering Beschermd wonen gedaald is, vindt de doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang plaats. Dat betekent dat de individuele gemeenten (ook) in financieel opzicht zelf verantwoordelijk worden en er niet meer gewerkt wordt met centrumgemeente. Er wordt (in tien jaar tijd) overgegaan naar een nieuw objectief verdeelmodel. Daarnaast is er een ingroeipad van 10 jaar waarin de regiogemeenten stapsgewijs meer verantwoordelijkheid krijgen. Het begint met het onderscheid dat de nieuwe cliënten onder verantwoordelijkheid van de regiogemeenten gaan vallen en de bestaande cliënten blijven onder verantwoordelijkheid van de centrumgemeente. Naar verwachting in 2021 gaat een groot aantal cliënten beschermd wonen over naar de Wet langdurige zorg (Wlz). Landelijk gaat men uit van 1/3 deel van de cliënten. In Zeeland wordt uitgegaan van 'ruim de helft': ± 55%. Het risico bestaat dat de berekening van de uitname uit de integratie-uitkering Beschermd wonen ongunstig uitpakt voor Zeeland. Bij deze uitname wordt gerekend met de (hogere) tarieven uit 2019. Uitkomsten pilot MDA++. MDA++ is de aanpak waarbij de verschillende sectoren (1e +), specialisten (2e +), het lokaal team en het gezin met haar sociale netwerk samenwerken. De pilot levert nu al veel inzichten op over de nodige verbeterpunten. Wanneer het lukt om deze verbeteringen te realiseren, zal dat ook veel opleveren voor de brede aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Centrumgemeente Vlissingen ontvangt (nog) geen financiering vanuit het Rijk om MDA++ te

	bekostigen. Vooralsnog wordt deze pilot daarom bekostigd vanuit de nog te besteden DU VO-middelen.
Mogelijke acties	1. In kaart brengen welke mogelijkheden een gemeente heeft om de stijging in aanbod te kunnen kanaliseren. De deelvragen hierbij zijn: • Is een gemeente verplicht om iedere aanbieder die units openstelt voor beschermd wonen en cliënten hiervoor vindt te betalen? • Kan een budgetplafond worden bepaald en is dit juridisch houdbaar? • Moeten de decentralisatie-uitkeringen BW, VO en MO geheel aan BW, MO en VO worden uitgegeven of kan een deel ook aan andere elementen van het sociaal domein en werk & inkomen worden uitgegeven? • Kan verevening plaats kan vinden met andere Zeeuwse gemeenten? • Zijn er mogelijkheden om intensieve ondersteuning te voorkomen? • Zijn er andere (goedkopere) vormen van ondersteuning mogelijk? • Zijn er best practices? 2. In kaart brengen consequenties voor Vlissingen van het nieuwe verdeelmodel m.b.t. de regiomiddelen, de doordecentralisatie van beschermd wonen, de gedeeltelijke overgang cliënten BW naar de Wlz en de transitie Danenberg. 3. De gemeente is financieel eindverantwoordelijk maar heeft geen afspraken over risicoverdeling (dit zou CZW op de agenda moeten zetten). Ik kaart brengen wat de benodigde afspraken zijn Als Vlissingen risicodragend is, mogen de overschotten dan ook door Vlissingen worden uitgegeven op andere terreinen van het sociaal domein en werk & inkomen? 4. In kaart brengen welke instroombeperkende maatregelen kunnen worden genomen. 5. Bezien of er al kan worden voorgesorteerd op de doordecentralisatie van beschermd wonen. 6. Onderzoek waarom ligt de kostprijs BW-thuis boven het landelijk gemiddelde ligt. 7. Nu wordt P x Q gehanteerd. Bezien welke alternatieve financieringsmodellen voorhanden zijn. 8. Tussen intramuraal en extramuraal zit een te grote stap. In kaart brengen hoe kan dat worden opgelost. 9. Vervolg m.b.t. uitkomsten pilot MDA+ +.
Maatregelen & onderzoeken	Op basis van bovenstaande genoemde mogelijke acties zijn tot nu toe de volgende concrete maatregelen en onderzoeken in gang gezet.

	Inkoop beschermd wonen Omdat de financiële grenzen ten aanzien van de betaalbaarheid van beschermd wonen in Zeeland waren bereikt, zijn er een aantal onderzoeken geweest naar o.a. de cliëntaantallen en de kostprijs/tarieven. Uit deze onderzoeken bleek dat de tarieven naar beneden kunnen worden bijgesteld. Daarom zijn met ingang van 1-1-2020 nieuwe tarieven ingevoerd waardoor beschermd wonen in Zeeland € 39,4 miljoen kost. Het budgetplafond 2020 wordt daarmee ook € 39,4 miljoen (ter vergelijking: het budgetplafond voor 2019 stond op € 42,5 miljoen). Dit zet een rem op de ongebreidelde uitbreiding van beschermd wonen. Daarnaast wordt ook de productstructuur vereenvoudigd naar 'slechts' vier producten. Bovenop dit plafond wordt eenmalig een compensatiefonds gevuld met in totaal € 4 miljoen. Daarvan wordt de overgangstermijn voor 2020 en 2021 bekostigd voor de zorgaanbieders die er nu fors op achteruitgaan. Ook wordt een transformatiefonds ingesteld van ook in totaal € 4 miljoen, waaruit o.a. in 2021 en 2022 de transformatie naar tussenvoorzieningen bekostigd wordt conform de commissie Dannenberg, die er vanuit gaat dat cliënten zoveel als mogelijk in de wijken (gaan) wonen. <i>Zie ook maatregel 12 paragraaf 4.4.</i> Inzet reserve Centrumtaken De inspecteur is van mening dat met ingang van 2020 voor de centrumgemeentemiddelen beschermd wonen (BW), vrouwenopvang (VO) en maatschappelijke opvang (MO) uit het gemeentefonds geldt dat deze door Vlissingen kunnen worden gebruikt voor tekorten op andere vlakken. <i>Zie ook maatregel 12 paragraaf 4.4.</i> De redenen zijn: 1. In de Financiële verhoudingswet wordt bepaald dat de middelen uit het gemeentefonds vrij besteedbaar zijn voor de gemeente. Dit geldt ook voor de middelen beschermd wonen (BW), vrouwenopvang (VO) en maatschappelijke opvang (MO). Formeel zijn de middelen MO, VO en BW dan ook van de centrumgemeente. De overschotten bij BW, MO en VO kunnen dan ook aan andere onderdelen van het sociaal domein worden uitgegeven door Vlissingen. 2. Op dit moment zijn er met de Zeeuwse gemeenten geen afspraken gemaakt over verevening. In geval van budgetoverschrijding zal op dat moment moeten blijken of de Zeeuwse gemeenten bereid zijn een deel van de last te dragen. Dat betekent naar het oordeel van de inspecteur dat de risico's bij een overschrijding in de regio geheel bij Vlissingen liggen als centrumgemeente. Dat betekent echter ook dat overschotten ten goede kunnen komen aan Vlissingen. In de deelovereenkomst beschermd wonen voor de Zeeuwse regio wordt bepaald dat voor de vaststelling van de bekostiging in 2018 en 2019 als budgetplafond geldt het totaal van de uitkering die hiervoor jaarlijks door het Rijk aan de gemeente Vlissingen beschikbaar wordt gesteld (macrobudgettair kader). Dat betekent naar het oordeel van de inspecteur dat in 2019 nog niet gebruik kan worden gemaakt van de reserve Centrumtaken voor het opvangen van de tekorten op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen als geheel. Voor 2020 en verder geldt deze overeenkomst echter niet meer. Bij de bepaling van de hoogte van het bedrag dat uit de reserve Centrumtaken kan worden gebruikt voor de sanering van de tekorten sociaal domein en werk & inkomen is het volgende meegewogen:
--	---

	1. Het spanningsveld tussen het juridisch eigendom van de bestemmingsreserve en de regio. De andere 12 Zeeuwse gemeenten zien de reserve Centrumtaken als gemeenschappelijk eigendom. Indien de gemeente Vlissingen eenzijdig besluit het geld in te zetten ten behoeve van haar eigen tekorten, dan kan dat de samenwerking met de overige gemeenten een forse knauw geven. Gezien de grote hoeveelheid samenwerkingsverbanden in het Zeeuwse zou dat tot ongewenste spanningen kunnen leiden. Dat neemt echter niet weg dat gezien de omvang van de reserve aan de ene kant en de omvang van de tekorten in Vlissingen aan de andere kant naar het oordeel van de inspecteur de regiogemeenten als blijk van solidariteit zouden kunnen instemmen met een tijdelijke inzet van een deel van de reserve voor de tekorten in Vlissingen. Daarnaast dient hierbij ook het belang van de collectiviteit der gemeenten via de aanvullende uitkering te worden meegewogen. 2. Het spanningsveld tussen de inzetbare bestemmingsreserve en onzekerheden en financiële risico's ten aanzien van (de toekomstige kosten van) het overheidsbeleid. Verdeelmodel beschermd wonen Rijk en gemeenten zijn overeengekomen in tien jaar tijd tot een objectief verdeelmodel en algehele doordecentralisatie van beschermd wonen te komen. Dat betekent dat gemeenten in die periode geleidelijk overstappen van de huidige historische verdeling over centrumgemeenten naar een volledig objectieve verdeling over alle gemeenten. Het groeipad begint naar verwachting in 2021, waarbij de middelen in 2021 100% historisch worden verdeeld. In 2022 wordt een deel van de middelen voor het eerst objectief verdeeld. De centrumgemeenten blijven verantwoordelijk voor bestaande cliënten. De nieuwe cliënten vallen vanaf 2022 onder de verantwoordelijkheid van alle gemeenten. Over de eventuele doordecentralisatie van de maatschappelijke opvang zal op basis van een evaluatie in 2026 een beslissing worden genomen. Het verdeelmodel is afgestemd op de verwachte toekomstige opgave van gemeenten op basis van de nieuwe beleidsmatige uitgangspunten voor beschermd wonen. Om in te schatten hoe de toekomstige kosten voor beschermd wonen over de gemeenten zijn verdeeld hebben de onderzoekers een zogenoemde herkomstanalyse uitgevoerd. Dat wil zeggen dat is gekeken uit welke gemeente de cliënten die sinds 2015 beschermd wonen zijn ingestroomd afkomstig zijn, zodat duidelijk wordt hoe de cliënten over het land zijn verdeeld. Vervolgens is onderzocht welke verdeelmaatstaven het gevonden patroon het beste verklaren en welk gewicht deze verdeelmaatstaven moeten krijgen. Dat is gebeurd op basis van de methode die Rijk en VNG vooraf overeen zijn gekomen (regressieanalyse met 'gezond verstand'). Het nieuwe objectieve verdeelmodel voor beschermd wonen bestaat uit 5 verdeelmaatstaven. Aangegeven is hoeveel procent van het budget per verdeelmaatstaf wordt verdeeld: • Hoge zorgkosten: 10% • Aantal EPA-patiënten: 50% • Oppervlakte land: 8% • Regionale centrumfunctie: 24% • Vast bedrag: 8% De maatstaf 'aantal patiënten met een ernstig psychiatrische aandoening (EPA) en de maatstaf 'regionale centrumfunctie' hebben het grootste
--	--

	aandeel in het verdeelmodel. Ten opzichte van het verdeelmodel beschermd wonen zoals opgenomen in het eindrapport van AEF is sprake van een wijziging in de definitie van de verdeelmaatstaf 'regionale centrumfunctie': voor deze maatstaf is dezelfde geactualiseerde definitie gehanteerd als in de andere nieuwe verdeelmodellen van het gemeentefonds (algemene uitkering). Aangezien het de bedoeling is het objectieve verdeelmodel beschermd wonen op enig moment over te hevelen naar de algemene uitkering van het gemeentefonds, is het transparanter en eenvoudiger als de definities identiek zijn. Deze harmonisatie leidt tot een beperkte wijziging in de uitkomsten van het nieuwe verdeelmodel beschermd wonen. Zoals het er nu naar uitziet betekent dit dat het bedrag dat Vlissingen nu krijgt voor de heel Zeeland van circa € 38,8 miljoen in 2021 geleidelijk daalt naar een bedrag voor alleen Vlissingen van circa € 4,4 miljoen in 2032. CZW-bureau Vanuit de gemeente Vlissingen zelf loopt een onderzoek naar de werking van het CZW-bureau en mogelijke alternatieven. Het bureau Justion doet onderzoek naar de juridische en financiële implicaties van een eventueel door de gemeente zelf uitvoeren van de werkzaamheden. Belangrijke afweging hierbij is het veilig stellen van de gemeentelijke belangen in de komende jaren van de doordecentralisatie beschermd wonen. Overig Op basis van bovenstaand benoemde mogelijke acties dient geïventariseerd te worden of via bovenstaand beschreven maatregelen en onderzoeken het volledige bezuinigingspotentieel wordt gerealiseerd. Met andere woorden per mogelijke actie dient aangegeven te worden of deze volledig wordt gerealiseerd via de beschreven maatregelen en onderzoeken of dat deze nog kan leiden tot aanvullende bezuinigingen. <i>Zie ook maatregel 16 paragraaf 4.4.</i>
Planning & uitvoering	Gereed 2021.
Financiën	Zie paragraaf 3.3 van dit inspectierapport.

Bijlage 4.4: Ondersteuning Vlissingen (PvA opdracht 6.1)

Opdracht 6.1	Ondersteuning Vlissingen
Doel	Er zijn een aantal trajecten waarin gemeenten ondersteuning kunnen krijgen op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen. Waar deze toegevoegde waarde hebben, dient de gemeente hiervan gebruik te maken
Afwegingen	A) Visitatiecommissie De visitatiecommissie heeft als doel om de financiële beheersbaarheid van het sociaal domein te verbeteren. Grip hebben betekent dat de gemeente ontwikkelingen goed kan voorspellen en niet achteraf verrast wordt. Gemeenten worden door middel van het onderzoek en advies van de visitatiecommissie in staat gesteld om zich verder te ontwikkelen in de beheersbaarheid van financiën in het sociaal domein. De visitaties zijn niet primair gericht op het terugdringen van eventuele tekorten, hoewel tekorten uiteraard wel een gevolg kunnen zijn van een gebrek aan grip. Vlissingen heeft als eerste gemeente gebruik gemaakt van de visitatiecommissie. Zie bijlage 4.1 voor de uitkomsten. De bevindingen van de commissie zijn indien van toepassing meegenomen bij de andere opdrachten opgenomen. B) Aanpak knelpunten inkoop sociaal domein VWS heeft een ambitie geuit om de praktijk van inkoop beter aan te laten sluiten bij de aard van het sociaal domein en de praktijk van de jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning. In een Bestuurlijk Overleg heeft de minister van VWS samen met gemeenten en aanbieders een aanpak vastgesteld om gemeenten en aanbieders te ondersteunen bij de inkoop in het sociaal domein. De aanpak is tot stand gekomen door gemeenten en aanbieders zelf, waarbij zij ondersteund worden door Rijksoverheid en diverse kennisinstellingen. Hierbij zijn de VGN en diverse leden van de VGN nauw betrokken geweest. Inkoop moet bijdragen aan een aantal doelen. Door de gemeenten en aanbieders bij de inkoop te ondersteunen, wordt mede gewerkt aan de realisatie van deze doelen. De actielijnen zijn: • Weloverwogen inzet van inkoop en contractering, door kennis en informatie beschikbaar te maken. • Goede zorg en ondersteuning, door te werken aan betere samenwerking tussen gemeenten en aanbieders. • Minder administratieve lasten door inkoop en standaardisatie. • Bijdragen aan transformatie, door inkoop in te richten als continue leer- en verbeterproces. C) Jeugdautoriteit Om het jeugdzorgstelsel goed te laten werken, is er per 1 januari 2019 een jeugdautoriteit. De Jeugdautoriteit bemiddelt wanneer ondersteuning vanuit het Ondersteuningsteam Zorg voor Jeugd (OZJ) onvoldoende helpt. Het doel van de Jeugdautoriteit is om de continuïteit van essentiële

	jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering te borgen. De jeugdautoriteit doet dit door: • te bemiddelen rond de inkoop van jeugdhulp; • gemeenten aan te spreken rond continuïteitsvraagstukken; • zo nodig bestuurlijke maatregelen voor te bereiden. D) Programma sociaal domein In het Programma sociaal domein werken Rijk en gemeenten samen met professionals en betrokken organisaties aan betere hulp voor (kwetsbare) mensen. Niet vanachter een bureau, maar vanuit de lokale praktijk. Wegnemen van de dilemma's en knelpunten die in de dagelijkse praktijk voorkomen, dat is het doel van het programma. Dat gebeurt vanuit 16 trajecten. Het doel is leren in de praktijk. Van casuïstiek, experiment en vooral door te ervaren wat werkt. De oplossingen die ontdekt worden, worden, gedeeld met elkaar. Bekeken dient te worden of er binnen dit programma aanknopingspunten zijn voor Vlissingen t.b.v. oplossingen voor de ontstane problematiek. E) Movisie Movisie is hét landelijk kennisinstituut voor een samenhangende aanpak van sociale vraagstukken. Het werk van Movisie wordt voor een groot deel gefinancierd door het ministerie van VWS. Bekeken dient te worden in hoeverre dit kennisinstituut een rol kan spelen bij de oplossing van de problematiek in Vlissingen op het vlak van het sociaal domein.
Mogelijke acties	n.v.t.
Maatregelen & onderzoeken	A) Visitatiecommissie Het traject van de Visitatiecommissie is afgerond m.b.t. Vlissingen. Zie bijlage 4.1 van het inspectierapport 2019 voor de uitkomsten. De bevindingen van de commissie zijn indien van toepassing meegenomen bij de andere opdrachten PvA en de maatregelen. B) Aanpak knelpunten inkoop sociaal domein Hierbij is vooral gekeken naar de resultaten van de Best Practices. Een en ander is verwerkt in de door het college vastgestelde Inkoopstrategie. In de realisatie van de opdrachten PvA – onder meer Integrale Toegang en Buurtteams – wordt de inkoopstrategie geëffectueerd. (Denk hierbij o.m. aan budgetplafonds, lump sum financiering, populatiebeplooiing) C) Jeugdautoriteit Hier is naar gekeken en geconstateerd dat de Jeugdautoriteit geen ondersteunende rol kan spelen in de problematiek van Vlissingen. D) Programma sociaal domein Nog niet bekend. E) Movisie Net als bij andere ondersteunende (onderzoeks-)bureaus zal een beroep worden gedaan op Movisie indien de noodzaak zich voordoet. (Het gaat dan met name om de inzet van instrumenten, zoals de implementatie van beleid op Positieve Gezondheid.
Planning & uitvoering	Gereed eind 2021.
Financiën	Financiële effecten doen zich met name voor bij de opdrachten 3.1, 3.2, 3.3 en 3.4.

Bijlage 5.1: Ontwikkeling van de begrotingssaldi van Vlissingen in totaal

Omschrijving (bedragen x 1000)		2020	2021	2022	2023	2024
A.1	Programmabegroting 2020	-10.483	-9.857	-10.638	-9.313	-9.313
A.2	<i>Begrotingswijzigingen 2020:</i>					
A.2.1	Intervence instandhoudingsbijdrage 2020 (4e)	-77				
A.2.2	1e begrotingswijziging 2020 Orionis Walcheren (10e)	-30	19	17	-37	-37
A.2.3	1e Bestuursrapportage 2020 voordelen en nadelen (12e)	-364				
A.2.4	2e Bestuursrapportage 2020 voordelen en nadelen (13e)	1.531				
A.2.4	2e herziening grexen 2020 (22e)	-839				
A.2.6	2e begrotingswijziging 2020 Orionis Walcheren (23e)	679				
A.2.7	Budgetoverhevelingen 2020 naar 2021 (25e)	4.820				
A.2.8	Budgetoverhevelingen 2019 naar 2020	-1.324				
A.2.9	Aanvullende uitkering (beschikking fondsbeheerders 19-12-2019)	7.000				
A.2.10	Ten gunste van algemene reserve	-913				
	Programmabegroting 2020 na wijzigingen	0	-9.838	-10.621	-9.350	-9.350
A.3	<i>Jaarrekening 2020</i>					
A.3.1	Herziening grondexploitaties	7.503				
A.3.2	Aanvullende uitkering (beschikking fondsbeheerders 04-02-2021)	10.363				
A.3.2	Uitkering gemeentefonds	920				
A.3.3	Geescaleerde zorg	1.215				
A.3.5	Overige	3.856				
	Jaarrekening 2020	23.857				
A.4	<i>Financiële uitgangspunten 2021</i>					
A.4.1	Vrijval reservering maatschappelijke opgaven IBP		187	2.439	2.417	2.417
A.4.2	Financiële uitgangspunten 2021		116	-309	-652	-1.987
	Begrotingsresultaat na financiële uitgangspunten		-9.535	-8.491	-7.585	-8.920
A.5	<i>Programmabegroting 2021:</i>					
A.5.1	Mutaties going concern		-1.305	-1.995	-4.410	-1.446
A.5.2	Mutaties bestuurlijke ambities en speerpunten		-1.465	-2.055	-1.360	-2.775
A.5.3	Taakstelling sociaal domein		3.181	5.637	8.159	8.159
A.5.4	Passende bijdrage sanering negatieve algemene reserve grex (beschikking fondsbeheerders 19-12-2019)		-1.690	-1.717	-1.744	-1.772
	Programmabegroting 2021		-10.814	-8.621	-6.940	-6.754
A.6	<i>Begrotingswijzigingen 2021:</i>					
A.6.1	Orionis 1e begrotingswijziging 2021 (5e)		-293	-294	-58	
A.6.2	Markaz, Machinefabriek, Corona, accommodaties enz. (6e)		-3.028			
A.6.3	1e en 2e begrotingswijziging OLAZ (8e)		-60			
A.6.4	1e Bestuursrapportage 2021 voordelen en nadelen (10e)		-577	-534	164	39
	Programmabegroting 2021 na wijzigingen		-14.771	-9.448	-6.834	-6.715
	Begrotingssaldo	23.857	-14.771	-9.448	-6.834	-6.715
B	<i>Correcties (i.v.m. O&O benodigd) m.b.t. SD en W&I:</i>					
B.1	Begroting 2019	8.099	7.471	7.081	7.081	7.081
B.2	Begrotingswijzigingen 2019	-505	-1.026	-1.091	-1.091	-1.091
B.3	Eerste bestuursrapportage 2019	0	0	0	0	0
B.4	Tweede bestuursrapportage 2019	0	0	0	0	0
B.5	Kadernota 2020	4.279	4.876	4.656	4.501	4.501
B.6	Begroting 2020	9.380	9.588	10.134	9.736	9.736
B.7	Jaarrekening 2019	0	0	0	0	0
B.8	Begrotingswijzigingen 2020	-2.057	0	0	0	0
B.9	Eerste bestuursrapportage 2020	377	0	0	0	0
B.10	Tweede bestuursrapportage 2020	6.103	0	0	0	0
B.11	Begroting 2021	0	5.994	6.691	7.786	8.514
B.12	Jaarrekening 2020	532	0	0	0	0
B.13	Begrotingswijzigingen 2021	0	3.718	-921	-1.662	-2.269
B.14	Eerste bestuursrapportage 2021	0	3.444	946	308	307
	<i>Correcties overig:</i>					
B.15	Ingeboeke taakstelling begroting 2021 (post 3.5)		-3.181	-5.647	-8.159	-8.159
	Geaccepteerd begrotingssaldo	50.065	16.113	12.401	11.665	11.905

Omschrijving (bedragen x 1000)		2020	2021	2022	2023	2024
Geaccepteerd begrotingssaldo		50.065	16.113	12.401	11.665	11.905
C	O&O geaccordeerd m.b.t. SD en W&I:					
C.1	Inspectierapport 2019 (posten C.1 t/m C.33)	-11.118	-10.745	-9.495	-9.342	-9.342
C.2	Transformatiefonds ambulantisering GGZ	-2.004	-2.009			
C.3	Inhuur inkoop beschermd wonen	-4				
C.4	Vraagafhankelijk Wmo-vervoer	-48				
C.5	Projectleider artikel 12	-174	-174			
C.6	Budgetoverheveling 2020-2021 aanvullende taakstelling 2020	1.107	-1.107			
C.7	Berichtenverkeer beschermd wonen	-60	-50	-50	-50	-50
C.8	Onafhankelijke deskundige beschermd wonen		-100	-100		
C.9	Beroep op hardheidsclausule beschermd wonen	-18				
C.10	Landelijk actieprogramma Weer Thuis	-18				
C.11	Begroting 2020 CZW-bureau	-1.673	-1.674	-1.573	-1.573	-1.573
C.12	Inhuur Significant	-21	-45			
C.13	Centrumgemeentemiddelen	-5.676	-2.550	-5.249	-5.349	-5.349
C.14	Inzet middelen meicirculaire 2020	-331				
C.15	Compensatie coronacrisis (septembercirculaire 2020)	-260				
C.16	Tweede begrotingswijziging 2020 Orionis	-598				
C.17	Wmo 2020	-2.062	-1.589	-1.680	-1.548	-1.548
C.18	Jeugd 2020	-1.508	-1.425	-2.522	-2.028	-2.028
C.19	Werk en inkomen 2020	-308	-64	42	-184	-184
C.20	3e begrotingswijziging GGD 2020	-520				
C.21	Beschermd wonen Zeeuwse Gronden	-139				
C.22	Budgetoverhevelingen 2020-2021 sociaal domein	551	-551			
C.23	Eerste begrotingswijziging 2020 en Begroting 2021 CZW-bureau	-550	-316			
C.24	Contractbeheer beschermd wonen		-38			
C.25	Tijdelijk verblijf beschermd wonen	-48	-22			
C.26	Intervence		-417			
C.27	Vrouwenopvang 2021		-641			
C.28	Uitvoeringskosten SVB	-20				
C.29	Inburgering 2020	-88				
C.30	Overhead I&A sociaal domein		-10	-10	-5	-5
C.31	Financiële uitgangspunten 2021-2024		-144	-250	-480	-1.186
C.32	Jeugdhulp		-306	721	-483	-135
C.33	Continuïteit van zorg i.v.m. Covid 19	-59				
C.34	Continuïteit van beschermd wonen i.v.m. Covid 19	-146				
C.35	Vrouwenopvang	-113				
C.36	Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten		-317			
C.37	Continuïteit drangzaken jeugdzorg		-94			
C.38	Uitvoering centrumtaken		-25			
C.39	Vluchtelingenwerk		-38			
C.40	Schuldenbeleid	-50				
C.41	Schuldenbeleid budgetoverheveling	50	-50			
C.42	Eerste begrotingswijziging 2021 CZW-bureau		-376	-572		
C.43	Inzet Coronacompensatie re-integratie en bijzondere bijstand	-213				
C.44	Niet O&O-geaccordeerd, valt vrij in jaarrekening 2020	-88				
C.45	Walk-Inn en Doorstroomhuis		-212			
C.46a	Orionis (jaarrekening 2020, 1e begrotingswijziging 2021) inzet extra middelen meicirculaire 2020		-38			
C.46b	Orionis (jaarrekening 2020, 1e begrotingswijziging 2021)		1.731	921	1.662	2.269
C.47	Tijdelijk verblijf beschermd wonen		-36			
C.48	Accountantsonderzoek beschermd wonen		-14			
C.49	Beleidsontwikkeling beschermd wonen		-81			
C.50	Capaciteit Wmo en jeugdhulp		-285	-638		
C.51	Afrekening jeugdzorg 2020 GGD		-597			
C.52	Welzijnsaccommodaties correctie aframes panden		-39	-39	-40	-41
C.53	Wet Inburgering Nieuwkomers		-68			
C.54	Dak en thuisloosheid 2021		-2.636			
C.55	Clientparticipatie BW		-10			
C.56	Bestuurlijke fusie Jeugdbescherming West en Intervence		-566	-178	-178	-178
D	Resterende taakstelling sociaal domein en werk & inkomen (hoofdstuk 4)		5.594	9.099	10.808	10.801
Aanvaardbaar begrotingssaldo		23.857	-6.019	828	2.876	3.357
E	Sanering negatieve algemene reserve	-23.857				
Relevante begrotingssaldo		0	-6.019	828	2.876	3.357

Bijlage 5.2: Baten en lasten per cluster en per taakveld Programmabegroting 2020 en 2021

Programmabegroting 2020 (bedragen x 1000)		2020		
		Lasten	Baten	Saldo
<i>Cluster Inkomen en participatie:</i>				
6.3	Inkomensregelingen	-29.314	23.626	-5.688
6.4	Begeleide participatie	-17.453	0	-17.453
6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0
0.4	Overhead	-57	0	-57
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds *	0	19.824	19.824
Totaal Inkomen en participatie		-46.824	43.450	-3.374
<i>Cluster Samenkracht en burgerparticipatie:</i>				
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-6.728	655	-6.073
6.2	Wijkteams	-2.307	0	-2.307
0.4	Overhead	-3.312	0	-3.312
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds *	0	1.700	1.700
Totaal Samenkracht en burgerparticipatie		-12.347	2.355	-9.992
<i>Cluster Jeugd:</i>				
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-15.925	0	-15.925
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-183	0	-183
0.4	Overhead	0	0	0
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds *	0	13.347	13.347
Totaal Jeugd		-16.108	13.347	-2.761
<i>Cluster Maatschappelijke ondersteuning:</i>				
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-2.520	126	-2.394
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-13.132	350	-12.782
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-60.314	2.028	-58.287
0.4	Overhead	-151	0	-151
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds *	0	78.085	78.085
Totaal Maatschappelijke ondersteuning		-76.118	80.589	4.471
Totaal Programmabegroting 2020		-151.397	139.741	-11.656

* Op basis van septembercirculaire GF 2019

Programmabegroting 2021 (bedragen x 1000)		2021			2022			2023			2024		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Cluster Inkomen en participatie:</i>													
6.3	Inkomensregelingen	-29.418	24.366	-5.052	-29.722	24.910	-4.812	-30.033	25.303	-4.730	-30.111	25.303	-4.808
6.4	Begeleide participatie	-17.020	0	-17.020	-16.190	0	-16.190	-15.455	0	-15.455	-15.249	0	-15.249
6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.4	Overhead	-102		-102	-103		-103	-105		-105	-103		-103
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds *		19.764	19.764		19.900	19.900		20.126	20.126		20.328	20.328
Totaal Inkomen en participatie		-46.540	44.130	-2.410	-46.015	44.810	-1.205	-45.593	45.429	-164	-45.463	45.631	168
<i>Cluster Samenkracht en burgerparticipatie:</i>													
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-5.936	726	-5.210	-6.041	674	-5.367	-6.240	685	-5.555	-6.487	696	-5.791
6.2	Wijkteams	-3.427	0	-3.427	-3.506	0	-3.506	-3.647	0	-3.647	-3.854	0	-3.854
0.4	Overhead	-3.409		-3.409	-3.438		-3.438	-3.512		-3.512	-3.430		-3.430
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds *		1.738	1.738		1.785	1.785		1.819	1.819		1.857	1.857
Totaal Samenkracht en burgerparticipatie		-12.772	2.464	-10.307	-12.985	2.459	-10.526	-13.399	2.504	-10.895	-13.771	2.553	-11.218
<i>Cluster Jeugd:</i>													
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-15.775	0	-15.775	-14.729	0	-14.729	-13.699	0	-13.699	-13.361	0	-13.361
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-187	0	-187	-192	0	-192	-198	0	-198	-203	0	-203
0.4	Overhead	0		0	0		0	0		0	0		0
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds *		14.622	14.622		14.672	14.672		13.999	13.999		14.218	14.218
Totaal Jeugd		-15.962	14.622	-1.340	-14.921	14.672	-249	-13.897	13.999	102	-13.564	14.218	654
<i>Cluster Maatschappelijke ondersteuning:</i>													
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-2.883	232	-2.651	-2.927	236	-2.691	-2.975	240	-2.735	-3.024	243	-2.781
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-14.236	421	-13.815	-13.993	439	-13.554	-13.801	458	-13.343	-14.468	476	-13.992
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-51.834	2.075	-49.759	-52.697	2.075	-50.622	-52.732	2.076	-50.656	-52.771	2.076	-50.695
0.4	Overhead	-284		-284	-286		-286	-294		-294	-288		-288
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds *		70.779	70.779		71.922	71.922		72.490	72.490		73.092	73.092
Totaal Maatschappelijke ondersteuning		-69.237	73.507	4.270	-69.903	74.672	4.768	-69.802	75.264	5.463	-70.551	75.887	5.335
Totaal Programmabegroting 2021		-144.510	134.724	-9.787	-143.824	136.612	-7.212	-142.691	137.197	-5.494	-143.349	138.289	-5.061

* Op basis van septembercirculaire GF 2020

Bijlage 5.3: Ontwikkeling gemeentefondsuitkering per cluster op het vlak van het sociaal domein en werk & inkomen vanaf de stand septembercircularie 2019

Clusters Sociaal domein en Werk & inkomen (bedragen x 1000)	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Septemercircularie 2019:</i>					
Cluster Inkomen en participatie	19.824	19.699	19.818	19.933	
Cluster Samenkracht en burgerparticipatie	1.700	1.739	1.790	1.832	
Cluster Jeugd	13.347	13.655	12.896	13.145	
Cluster Maatschappelijke ondersteuning	78.085	79.464	80.391	81.039	
Totaal septemercircularie 2019	112.957	114.557	114.895	115.949	
<i>Decemercircularie 2019:</i>					
Cluster Inkomen en participatie	19.824	19.699	19.818	19.933	20.025
Cluster Samenkracht en burgerparticipatie	1.704	1.743	1.792	1.834	1.876
Cluster Jeugd	13.325	13.594	12.810	13.043	13.320
Cluster Maatschappelijke ondersteuning	78.093	79.472	80.400	81.048	81.686
Totaal decemercircularie 2019	112.946	114.508	114.820	115.858	116.907
Verschil septemercircularie 2019 en decemercircularie 2019	-11	-49	-76	-92	
<i>Meicircularie 2020:</i>					
Cluster Inkomen en participatie	20.019	19.828	19.949	20.046	20.114
Cluster Samenkracht en burgerparticipatie	1.731	1.734	1.788	1.817	1.847
Cluster Jeugd	13.992	14.775	14.016	14.174	14.373
Cluster Maatschappelijke ondersteuning	79.928	68.374	69.444	69.952	70.447
Totaal meicircularie 2020	115.671	104.711	105.197	105.990	106.782
Verschil decemercircularie 2019 en meicircularie 2020	2.725	-9.797	-9.622	-9.868	-10.125
<i>Septemercircularie 2020:</i>					
Cluster Inkomen en participatie	20.631	19.764	19.900	20.126	20.328
Cluster Samenkracht en burgerparticipatie	1.788	1.738	1.785	1.819	1.857
Cluster Jeugd	13.788	14.622	14.672	13.999	14.218
Cluster Maatschappelijke ondersteuning	82.535	70.779	71.922	72.490	73.092
Totaal septemercircularie 2020	118.742	106.904	108.278	108.435	109.495
Verschil meicircularie 2020 en septemercircularie 2020	3.071	2.193	3.081	2.445	2.713
<i>Decemercircularie 2020:</i>					
Cluster Inkomen en participatie	20.916	20.602	19.904	20.143	20.345
Cluster Samenkracht en burgerparticipatie	1.806	4.433	1.789	1.824	1.862
Cluster Jeugd	13.831	14.918	14.701	14.027	14.246
Cluster Maatschappelijke ondersteuning	82.863	70.800	71.943	72.514	73.116
Totaal decemercircularie 2020	119.416	110.753	108.336	108.507	109.568
Verschil septemercircularie 2020 en decemercircularie 2020	674	3.849	58	72	74

Bijlage 5.4: O&O (onontkoombaar en onuitstelbaar) benodigd per begrotingsdocument

Nr	Post (bedragen * € 1.000)	O&O benodigd					O&O geaccordeerd					Verschil				
		2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	KADERNOTA 2020:															
5.2.5	Jeugdzorg	-2.066	-2.811	-3.097	-2.892	-2.892	-2.066	-2.811	-3.097	-2.892	-2.892	0	0	0	0	0
5.2.6	Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)	-1.148	-1.188	-1.228	-1.278	-1.278	-1.148	-1.188	-1.228	-1.278	-1.278	0	0	0	0	0
5.2.7	Begroting Orionis 2020	-294	-151	-74	-74	-74	-294	-151	-74	-74	-74	0	0	0	0	0
5.2.8	Doelgroepenvervoer	-151	-151	-151	-151	-151	-151	-151	-151	-151	-151	0	0	0	0	0
5.3.1	Nieuw beleid programma Sociale samenhang	-620	-575	-106	-106	-106	-601	-556	-87	-87	-87	-19	-19	-19	-19	-19
	Subtotaal kadernota 2020	-4.279	-4.876	-4.656	-4.501	-4.501	-4.260	-4.857	-4.637	-4.482	-4.482	-19	-19	-19	-19	-19
	BEGROTING 2020:															
3.4.2	Meicirculaire 2019: hogere kosten specifiek Vlissingen	-2.185	-2.222	-1.291	-1.071	-1.071	-2.185	-2.222	-1.291	-1.071	-1.071	0	0	0	0	0
3.4.3	Meicirculaire 2019: hogere bijdragen centrumgemeenten	-1.421	-1.532	-1.532	-1.532	-1.532	-1.421	-1.532	-1.532	-1.532	-1.532	0	0	0	0	0
3.4.5	Septembercirculaire 2019: specifiek Vlissingen	51	-36	-43	-45	-45	51	-36	-43	-45	-45	0	0	0	0	0
3.4.6	Septembercirculaire 2019: hogere bijdragen centrumgemeenten	-2.671	-2.958	-3.272	-3.272	-3.272	-2.671	-2.958	-3.272	-3.272	-3.272	0	0	0	0	0
3.4.11	Jeugdzorg	-1.496	-1.425	-2.522	-2.028	-2.028	-1.496	-1.425	-2.522	-2.028	-2.028	0	0	0	0	0
3.4.12	Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)	-1.240	-1.172	-1.260	-1.348	-1.348	-1.240	-1.172	-1.260	-1.348	-1.348	0	0	0	0	0
3.4.13	Formatie team sociaal	-320	-320	-320	-320	-320	-320	-320	-320	-320	-320	0	0	0	0	0
3.4.14	Procescoördinator slachtoffers mensenhandel	-10	-10	-10	-10	-10	-11	-11	-11	-11	-11	1	1	1	1	1
3.4.20	Orionis Walcheren	-14	87	116	-110	-110	-14	87	116	-110	-110	0	0	0	0	0
3.4.27	Uitvoeringskosten Sociale Verzekeringsbank	-74					-74					0	0	0	0	0
	Subtotaal begroting 2020	-9.380	-9.588	-10.134	-9.736	-9.736	-9.381	-9.589	-10.135	-9.737	-9.737	1	1	1	1	1
	BEGROTINGSWIJZIGINGEN 2020:															
	Eerste begrotingswijziging 2020 Orionis	-30										-30	0	0	0	0
	Tweede begrotingswijziging 2020 Orionis	429					429					0	0	0	0	0
	Budgetoverheveling 2020-2021 aanvullende taakstelling 2020	1.107					1.107					0	0	0	0	0
	Budgetoverhevelingen 2020-2021 sociaal domein	551					551					0	0	0	0	0
	Subtotaal begrotingswijzigingen 2020	2.057	0	0	0	0	2.087	0	0	0	0	-30	0	0	0	0
	EERSTE BESTUURSRAPPORTAGE 2020:															
V4	Boodschappenservice Orionis	50					50					0	0	0	0	0
V6	Overhead team Wmo en Jeugd	85					85					0	0	0	0	0
N7	WMO Vervoerskosten en vervoershulpmiddelen	-190					-190					0	0	0	0	0
N9	WMO Persoonsgebonden budget begeleiding	-114					-80					-34	0	0	0	0
N10	Aanbesteding leerlingenvervoer met GGZ indicatie	-25					-25					0	0	0	0	0
N12	WMO Vervallen abonnementstarief april en mei 2020 i.v.m. Corona	-34					-34					0	0	0	0	0
N13	Structurele doorwerking nadelen 2e bestuursrapportage 2019	-126					-126					0	0	0	0	0
N18	Overige nadelen sociaal domein (Veilig Thuis en Kwijtschelding)	-24					-24					0	0	0	0	0
	Subtotaal eerste bestuursrapportage 2020	-377	0	0	0	0	-344	0	0	0	0	-34	0	0	0	0
	TWEDE BESTUURSRAPPORTAGE 2020:															
V13	Meicirculaire 2020: Maatschappelijke begeleiding statushouders	-36					-36					0	0	0	0	0
V13	Meicirculaire 2020: Beschermde wonen	-1.540					-1.540					0	0	0	0	0
V13	Meicirculaire 2020: Participatie	-262					-262					0	0	0	0	0
V13	Meicirculaire 2020: Wmo	-33					-33					0	0	0	0	0
V13	Meicirculaire 2020: Inburgering	-88					-88					0	0	0	0	0
N12	Inkoop jeugdzorg	-520					-520					0	0	0	0	0
N13	Wmo maatwerk dienstverlening en voorzieningen	-363					-363					0	0	0	0	0
N17	GGZ vervoer jeugd	-50					-50					0	0	0	0	0
N21	Septembercirculaire 2020: Participatie	-667					-667					0	0	0	0	0
N21	Septembercirculaire 2020: Maatschappelijke opvang	-1.220					-1.220					0	0	0	0	0
N21	Septembercirculaire 2020: Gezond in de stad	-6										-6	0	0	0	0
N21	Septembercirculaire 2020: Vrouwenopvang	-1.092					-1.092					0	0	0	0	0
N21	Septembercirculaire 2020: Compensatie coronacrisis (SD en W&I)	-226					-226					0	0	0	0	0
	Subtotaal tweede bestuursrapportage 2020	-6.103	0	0	0	0	-6.097	0	0	0	0	-6	0	0	0	0

Nr	Post (bedragen * € 1.000)	O&O benodigd					O&O geaccordeerd					Verschil				
		2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
	BEGROTING 2021:															
3.2.1	Eerste begrotingswijziging 2020 Orionis		19	17	-37	37						0	19	17	-37	37
3.3.3	Overhead I&A sociaal domein		-10	-10	-5	-5		-10	-10	-5	-5	0	0	0	0	0
3.2.4	Financiële uitgangspunten 2021-2024		-144	-250	-480	-1.186		-144	-250	-480	-1.186	0	0	0	0	0
3.3.9	Meicirculaire 2020: hogere kosten specifiek Vlissingen		-887	-934	-983	-995		-740				0	-147	-934	-983	-995
3.3.9	Septembercirculaire 2020: hogere kosten centrumgemeentetaken		-2.254	-2.365	-2.365	-2.365		-1.385	-572			0	-869	-1.793	-2.365	-2.365
3.3.9	Septembercirculaire 2020: hogere kosten specifiek Vlissingen		-6	-865								0	-6	-865	0	0
3.3.16	Nieuwe aanbesteding leelingsvervoer GGZ		-25	-25	-25	-25						0	-25	-25	-25	-25
3.3.18	Boodschappenservice Orionis		50	50	50	50		50	50	50	50	0	0	0	0	0
3.3.19	Overhead team Wmo en Jeugd		85	85	85	85		85	85	85	85	0	0	0	0	0
3.3.28	Wmo begroting		-2.187	-2.525	-2.939	-3.357						0	-2.187	-2.525	-2.939	-3.357
3.3.31	Jeugdhulp		-306	721	-483	-135		-306	721	-483	-135	0	0	0	0	0
3.3.32	Intervence		-229					-229				0	0	0	0	0
3.3.39	Intensieve begeleiding thuis beschermd wonen			-490	-504	-518						0	0	-490	-504	-518
3.4.8	Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang		-100	-100	-100	-100						0	-100	-100	-100	-100
	Subtotaal begroting 2021	0	-5.994	-6.691	-7.786	-8.514	0	-2.679	24	-833	-1.191	0	-3.315	-6.715	-6.953	-7.323
	JAARREKENING 2020:															
	Continuïteit van zorg i.v.m. COVID 19 (dec.circ 2020, Jaarrekening 2020)		-59					-59				0	0	0	0	0
	Continuïteit van beschermd wonen i.v.m. COVID 19 (dec.circ 2020, Jaarrekening 2020)		-146					-146				0	0	0	0	0
	Vrouwenopvang (dec.circ 2020, Jaarrekening 2020)		-113					-113				0	0	0	0	0
	Schuldenbeleid (dec.circ 2020, Jaarrekening 2020)		-50					-50				0	0	0	0	0
	Schuldenbeleid budgetoverheveling (Jaarrekening 2020, Eerste Berap 2021)		50					50				0	0	0	0	0
	Inzet Coronacompensatie re-integratie en bijzondere bijstand (dec.circ 2020, Jaarrekening 2020)		-213					-213				0	0	0	0	0
	Subtotaal jaarrekening 2020	-532	0	0	0	0	-532	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	BEGROTINGSWIJZIGINGEN 2021:															
	Budgetoverheveling 2020-2021 aanvullende taakstelling 2020		-1.107					-1.107				0	0	0	0	0
	Budgetoverhevelingen 2020-2021 sociaal domein		-551					-551				0	0	0	0	0
	Orionis 1e begrotingswijziging 2021: afrekening jaarrekening 2020		1.266					1.266				0	0	0	0	0
	Orionis 1e begrotingswijziging 2021: gemeentelijke bijdrage		758	1.215	1.720	2.111		758	1.215	1.720	2.111	0	0	0	0	0
	Orionis 1e begrotingswijziging 2021: aanvullende inkomensvoorzieningen		-293	-294	-58	158		-293	-294	-58	158	0	0	0	0	0
	Decembercirculaire 2020: specifiek Vlissingen		-268									0	-268	0	0	0
	Decembercirculaire 2020: hogere bijdragen centrumgemeenten		-2.691					-2.691				0	0	0	0	0
	Decembercirculaire 2020: Coronacompensatie sociaal domein en werk & inkomen		-833									0	-833	0	0	0
	Subtotaal begrotingswijzigingen	0	-3.718	921	1.662	2.269	0	-2.617	921	1.662	2.269	0	-1.101	0	0	0
	EERSTE BESTUURSRAPPORTAGE 2021:															
3.2.11	Welzijns accommodaties correctie aframing panden		-39	-39	-40	-41		-39	-39	-40	-41	0	0	0	0	0
3.2.12	Friciekosten ontvlechting Porthos		-77									0	-77	0	0	0
3.2.17	Capaciteit Wmo en jeugdhulp		-285	-638				-285	-638			0	0	0	0	0
3.2.18	Inrichting WvGGZ correctie primaire begroting		-21	-21	-20	-19						0	-21	-21	-20	-19
3.2.19	Jeugd extra kosten interventie		-188	-178	-178	-178		-188	-178	-178	-178	0	0	0	0	0
3.2.20	Casusregie dwangzaken		-94					-94				0	0	0	0	0
3.2.21	4e compensatiepakket Coronamaatregelen sociaal domein en werk & inkomen		-798					-317				0	-481	0	0	0
3.2.22	Acute problematiek Jeugdzorg		-1.872					-566				0	-1.306	0	0	0
3.2.24	Vroegsignalering		-70	-70	-70	-70						0	-70	-70	-70	-70
	Subtotaal eerste bestuursrapportage 2021	0	-3.444	-946	-308	-307	0	-1.489	-855	-217	-218	0	-1.955	-91	-90	-89
	O&O-VERZOEKEN NOG NIET VERWERKT IN BEGROTINGSTUK:*															
	Schuldenbeleid budgetoverheveling		-50					-50				0	0	0	0	0
	Subtotaal O&O-verzoeken nog niet verwerkt in begrotingsstuk	0	-50	0	0	0	0	-50	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal	-26.208	-34.115	-27.496	-26.659	-26.779	-26.120	-27.726	-20.672	-19.597	-19.349	-88	-6.389	-6.825	-7.061	-7.430

Dit is een uitgave van:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Bestuur, Financiën en Regio's
Postbus 20011 | 2500 EA Den Haag

© september 2021 | 21404311

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Mail van journalist van 23 november 2021 over een Wob-verzoek	107186		

Middelburg, 30 november 2021

Geachte voorzitter,

Naar wij begrepen hebben heeft een journalist van Omroep Zeeland een mail gestuurd aan statenleden met daarin verwijzingen naar een lopende bezwaarprocedure in een Wob-dossier over milieu-informatie ter zake het Plan Perkpolder.

Wij laten u weten dat wij op dit moment niet inhoudelijk op de casus kunnen ingaan, omdat de casus nog door de bezwarencommissie moet worden behandeld.

Na afloop van de bezwaarprocedure zullen wij u actief informeren over het verloop en onze beslissing op bezwaar.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

De voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland
p/a Statengriffie

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Stand van zaken huisvesting statushouders en opvang asielzoekers in Zeeland	100718		

Middelburg, 26 november 2021

Geachte voorzitter en leden van Provinciale Staten,

De opvang van asielzoekers is een erg actueel thema. Zowel ten aanzien van huisvesting van statushouders als ten aanzien van de opvang van asielzoekers speelt er momenteel veel. Wij informeren u hierbij graag over de laatste ontwikkelingen.

Iedere gemeente heeft de wettelijke taak om een aantal statushouders in de gemeente te huisvesten. Ieder half jaar bepaalt het rijk wat de taakstelling is voor de gemeenten. De provincie heeft de wettelijke taak om toezicht te houden op de uitvoering hiervan door de gemeenten. In verband met de grote druk op de asielzoekerscentra in Nederland en met name de druk op de centrale opvanglocatie in Ter Apel, is doorstroming vanuit deze centra naar reguliere huisvesting van extra groot belang. Alle Zeeuwse gemeenten hebben daarom toegezegd hun uiterste best te doen om de taakstelling voor dit jaar te halen. Dit is, zeker in de huidige gespannen woningmarkt, een hele opgave. Hoewel niet alle gemeenten hun opgave voor de tweede helft van dit jaar al hebben gehaald, hebben we, doordat andere gemeenten vóórlopen op de taakstelling, wel inmiddels de gezamenlijke Zeeuwse opgave van 246 te huisvesten statushouders gehaald. Dit betekent dat iedere statushouder die nog dit jaar in Zeeland wordt gehuisvest in mindering kan worden gebracht van de achterstanden die gemeenten nog hebben in de huisvesting van statushouders. Voor de gezamenlijke Zeeuwse gemeenten bedraagt die achterstand 118 statushouders. Zeeuwse gemeenten hebben voor 75 statushouders concreet woningaanbod. Wanneer deze woningen nog voor 1 januari van dit jaar worden betrokken, loopt Zeeland dit jaar dus al ruim 60% in op de achterstanden die er zijn. In een bestuurlijke brief van 16 november jl. aan onder andere alle colleges van GS en B&W is aan gemeenten gevraagd minimaal de opgave voor de tweede helft van 2021 te voldoen en ruim 25% van de achterstanden in te lopen. Zeeland lijkt aan dit dringende verzoek ruimschoots te voldoen.

De bewindspersonen hebben in een brief van 24 augustus 2021 gericht aan alle colleges van Burgemeester en Wethouders en Gedeputeerde Staten en aan de commissarissen van de Koning, gewag gemaakt van het feit dat de maximale capaciteit van de opvangcentra weldra zou worden bereikt. Om crisisnoodopvang te voorkomen is de dringende oproep gedaan om extra opvangplaatsen te realiseren en te exploiteren.

In oktober is er opnieuw aan de regio's gevraagd extra opvangcapaciteit te realiseren. Op beide verzoeken hebben de Zeeuwse gemeenten constructief gereageerd. Op basis van de aangedragen mogelijkheden zijn er inmiddels op twee locaties, in Goes en Middelburg, tijdelijke opvangplaatsen gerealiseerd. De capaciteit in Middelburg wordt nog uitgebreid en inmiddels is ook in Vlissingen het besluit genomen om noodopvang te realiseren.

De overal in het land gedane inspanningen zijn echter niet genoeg gebleken. In de eerder genoemde brief van 16 november jl. hebben de betrokken bewindspersonen alle colleges van GS en B&W opnieuw opgeroepen om meer asielzoekers op te vangen. Voor Zeeland betekent dit een extra opgave van vijfenveertig op te vangen asielzoekers. Daarnaast is aan iedere provincie gevraagd om één opvanglocatie te realiseren voor bijzondere doelgroepen. In totaal gaat het om tien opvanglocaties voor 50 alleenstaande minderjarige asielzoekers en twee locaties met 50 sobere opvangplaatsen (voor uitgeprocedeerde asielzoekers of voor asielzoekers die weinig kans maken op een verblijfstatus). De provinciale regietafel voor asielzaken is inmiddels bij elkaar geweest en samen wordt bekeken hoe we ook aan deze dringende oproep gevolg kunnen geven.

Naast dit alles heeft de commissaris van de Koning in zijn hoedanigheid als rijksheer de Zeeuwse gemeenten verzocht een bijdrage te leveren aan de toekomstige duurzame opvang van asielzoekers in Zeeland. De gemeenten hebben hiertoe een plan van aanpak gemaakt, dat na besluitvorming in de gemeentelijke colleges via het Overleg Zeeuwse Overheden op 15 oktober jl. door de voorzitter van het themaoverleg Wonen en voorzieningen, is toegestuurd aan de commissaris van de Koning. In het plan van aanpak staat dat er in Goes, Terneuzen en Middelburg duurzame regionale opvangcentra worden gerealiseerd. Andere gemeenten dragen bij aan de opgave middels een regiodeal waarin afspraken worden gemaakt over bijvoorbeeld het overnemen van elkaars statushouders en het realiseren van tijdelijke woonruimten, zogenaamde flexibele huisvesting. De concretisering van dit plan van aanpak gaat de komende maanden haar beslag krijgen.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Besluitenlijst Commissie Integriteit

Datum	20-09-2021
Tijd	19:00 – 19.55 uur
Locatie	Digitaal via Teams
Voorzitter	E.E.P.M. Heerschop
Toelichting	Extra vergadering t.b.v. voorbereiding fysieke studiebijeenkomst op 5 november 2021
Aanwezige leden:	K. van den Broeke en M.J.A. Reinders-Stijnman
Tevens zijn aanwezig:	J.M.M. Polman (CvdK), F.J. van Houwelingen (Statengriffier) en M.E. Trimpe (Commissiegriffier - besluitenlijst)
Afwezig:	J.J. van Burg, A.G.M. Veraart, W. Willemse en R.W. Koevoets

1 **Opening**

De voorzitter opent de vergadering. Bericht van verhindering is ontvangen van de leden de heer Willemse, de heer Veraart en de heer Van Burg.

2 **Mededelingen**

Conclusie: er zijn geen mededelingen.

3 **Vaststellen agenda**

Afdoeningsvoorstel: vaststellen

Conclusie: de agenda wordt vastgesteld.

4 **Vaststellen besluitenlijst van vergadering van 25 juni 2021**

Afdoeningsvoorstel: vaststellen

Conclusie: de besluitenlijst wordt vastgesteld.

4.1 **Brief GS van 27 juli 2021 over voorbereidingen invoering WOO - 81119**

Deze brief is een reactie op het verzoek van uw commissie voor een themabijeenkomst over Wob en WOO, gedaan in de vorige vergadering.

Afdoeningsvoorstel: ter kennisneming

Conclusie: de commissie neemt kennis van deze brief als antwoord op de door een lid via deze commissie gestelde vraag over de voorbereidingen op de invoering van de WOO. Deze wet heeft een grote impact - onder andere op ICT-gebied - op overheidsorganisaties. Voor PS is het van belang dat gelijk-op wordt meegelopen in dit proces.

De commissie besluit aan de Agendacommissie over te laten op welke termijn een informatiebijeenkomst kan worden belegd om PS over deze voorbereidingen bij te praten.

5 Voorbereiding studiebijeenkomst op 5 november 2021**5.1 Memo Voorbereiding op studiebijeenkomst 5 november 2021**

De commissie bespreekt de memo en vindt de aangegeven casussen op zich goed en herkenbaar. Daarnaast zou het goed zijn om meer in te gaan op bij voorbeeld het gebruik van sociale media en het elkaar aanspreken op bepaald gedrag en uitingen in de openbaarheid. Als punt om in deze training een plaats te geven wordt voorts aangedragen het oneigenlijk benoemen van integriteitselementen ('framing') richting bepaalde personen.

De commissie besluit dat het voor deze keer een gepaste keuze is om als Staten onderling het gesprek aan te gaan over houdingen en gedragen die – op zichzelf – zijn toegestaan, maar wel een forse impact op anderen kunnen hebben. Wat integriteit betekent is niet los te zien van de persoonlijke morele oordeelsvorming. In hoeverre komen goede intenties, politieke oordelen en persoonlijke belangen samen? De essentiële vraag die hieruit voortkomt is: wat is dan politiek en wat is integer?

Conclusie: de commissie besluit tot een nader voorbereidend gesprek met de begeleider, waarbij de voorzitter, mevrouw Reinders-Stijnman, alsmede de CvdK en de statengriffier aanwezig zullen zijn¹. Verder zullen de commissieleden de statenleden persoonlijk benaderen om aanwezig te zijn bij deze studiebijeenkomst.

5.2 Brief GS van 13 juli 2021 over reactie op overweging CBB aan CvdK - 36072

Deze brief is door Provinciale Staten op 23 juli 2021 ter kennisneming overgedragen aan Commissie Integriteit

Afdoeningsvoorstel: betrekken bij bepalen inhoud en opstellen programma op 5 november 2021 te houden studiebijeenkomst.

Conclusie: de commissie vindt deze brief voor dit moment voldoende betrokken bij de te houden studiebijeenkomst.

6 Datum volgende vergadering: 10 december 2021, 14.00 uur**7 Rondvraag en sluiting**

- Mevrouw Reinders-Stijnman informeert naar de procedure inzake de opvolging van mevrouw Van den Broeke in deze commissie.
De Statengriffier antwoordt dat via het presidium kandidaten worden gevraagd, waarna in het daaropvolgende presidium een concept-statenvoorstel kan worden voorgelegd.
- De voorzitter sluit om 19.55 uur de vergadering.

¹ Dit nadere voorbereidingsgesprek vindt plaats op 13 oktober 2021, .

Provinciale Staten van de Provincie Zeeland
t.a.v. de Voorzitter
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Onderwerp
Ontvlechting Evides

Zaaknummer
16238

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 14 december 2021

Geachte voorzitter,

Op 23 juli jl. stemden uw Staten in met de ontvlechting van Evides uit PZEM.
Met deze brief informeren we u graag over de stappen die hierin de afgelopen maanden zijn gezet.

GBE Aqua

Op 15 november jl. is GBE Aqua B.V. opgericht. Provincie Zeeland neemt hierin deel voor 50,051%.
De heer van der Kamp is aangesteld als directeur-bestuurder van GBE Aqua. We hebben u hier eerder in een introductiebericht over geïnformeerd.

BAvA PZEM en AvA GBE Aqua

Op 18 november jl. vond de Buitengewone Algemene vergadering van Aandeelhouders (BAvA) PZEM plaats. Dit was een buitengewone AvA omdat deze speciaal in het teken stond van de ontvlechting van Evides. In deze BAvA is het dividendbeleid PZEM vastgesteld. Eerder had u in uw vergadering van 12 november wensen en bedenkingen kenbaar gemaakt ten aanzien van dit beleid. Deze wensen en bedenkingen zijn integraal overgenomen. Aan wens 1 zullen wij invulling geven bij de vaststelling van de jaarrekening van PZEM over 2021 (mei 2022). Daarnaast zullen we u betrekken in het proces richting de voorjaarsnota waarin we u nader informeren over de gevolgen van het PZEM dividend voor de Provinciale begroting (wens 2).

De aandeelhouders hebben tijdens de BAvA van PZEM toestemming gegeven aan PZEM om hun aandelen Evides te verkopen aan GBE Aqua.

Aansluitend aan de BAvA PZEM heeft de eerste AvA van GBE Aqua plaatsgevonden. Tijdens deze AvA hebben de aandeelhouders toestemming gegeven aan de directeur-bestuurder van GBE Aqua voor het aangaan van de volgende overeenkomsten:

1. De koopovereenkomst met PZEM;
2. De financieringsovereenkomst met de BNG bank;
3. De compensatieovereenkomst met de Provincie Zeeland;
4. De Aandeelhoudersovereenkomst met alle aandeelhouders GBE Aqua.

1. De koopovereenkomst

Dit betreft de overeenkomst voor de aankoop van 50% van de aandelen in Evides N.V.
De koopprijs is – conform de eerdere waardebepaling van PwC – vastgesteld op € 367 miljoen. Omdat het economische eigendom van de aandelen met terugwerkende kracht per 1 januari 2021 is overgedragen aan GBE Aqua, zijn de dividenden die Evides in 2021 heeft uitgekeerd aan PZEM afgetrokken van de koopprijs. Per saldo is door GBE Aqua € 354,55 miljoen aan PZEM betaald.

2. De financieringsovereenkomst

Voor de aankoop van de aandelen Evides heeft GBE Aqua een financiering aangetrokken bij de BNG bank van € 354,55 miljoen. Binnen deze financiering is rekening gehouden met de dividendprognose van PZEM, waardoor de looptijd van de lening aanzienlijk korter is geworden dan waar aanvankelijk rekening mee werd gehouden. Overeengekomen is een looptijd tot 31 juli 2027 (6 jaar), waar in de eerdere prognose nog werd voorzien om een lening met een looptijd van 12 jaar (tot 2033) aan te trekken. Ondanks dat de dividenden van PZEM voor de komende jaren onzeker zijn, is hier bewust rekening mee gehouden bij het structureren van de lening. Mochten de PZEM dividenden lager of helemaal niet uitgekeerd kunnen worden, dan zal GBE Aqua dit gedeelte moeten herfinancieren tegen de dan geldende rentetarieven. De risico's bij een eventuele herfinanciering worden op dit moment lager ingeschat dan de kosten bij een langere looptijd van de lening.

Over het overgrote deel van de lening (€ 304,55 miljoen) is een vaste rente afgesproken met de BNG bank van -0,455%. De 'min' voor dit percentage wil zeggen dat GBE Aqua een rentebedrag zal ontvangen, in plaats van betalen. Over een bedrag van € 50 miljoen is een variabele rente afgesproken met de BNG bank. Dit betreft een rekening courant faciliteit waar ook flexibel op kan worden afgelost. De variabele rente kan per maand verschillen omdat deze is gebaseerd op het 1-maands Euribor tarief. Op dit moment betreft dit een negatief percentage. In de laatste prognose is er vanuit gegaan dat GBE Aqua in de komende jaren een buffer opbouwt van ongeveer € 20 miljoen om eventuele tegenvallende dividendopbrengsten (deels) op te kunnen vangen. In de eerdere prognose was dit een buffer van € 5 miljoen.

3. De compensatieovereenkomst

Voor het volledige leningsbedrag van GBE Aqua staat de Provincie Zeeland garant. Hiervoor is GBE Aqua een garantiepremie verschuldigd aan de Provincie Zeeland over het leningdeel dat betrekking heeft op de waarde van Evides industriewater (30% van de totale lening). Op deze manier wordt voorkomen dat de garantie aangemerkt kan worden als staatssteun. Adviesbureau Zanders heeft de marktconforme garantiepremie bepaald op 0,155%. Door de kortere looptijd en de gunstigere rentepercentages is de garantiepremie aanzienlijk lager dan de prognose in het statenvoorstel van 23 juli (0,38%).

4. De aandeelhoudersovereenkomst

In dit documenten liggen de gemaakte afspraken tussen de aandeelhouders en GBE Aqua vast. Een belangrijke afspraak in deze overeenkomst is dat de aandeelhouders zich verplichten om jaarlijks de PZEM dividenden (minus de jaarlijkse omvang van het Evides dividend) middels een kapitaalstorting in te brengen in GBE Aqua. Daarnaast is vastgelegd dat het aandeelhouderschap in GBE Aqua onlosmakelijk verbonden is aan het aandeelhouderschap PZEM zolang de lening niet is afgelost.

De aandelentransactie

De aandelentransactie (juridische levering van de aandelen) heeft plaatsgevonden op 8 december jl. Hiermee is de ontvlechting van Evides uit PZEM definitief geworden en fiche 1K uit het pakket 'Wind de Zeilen' afgerond. De eerste tranche van de € 10 miljoen bijdrage van de Rijksoverheid (€ 6,26 miljoen) is inmiddels overgemaakt naar de Provincie Zeeland.

Samenvattend

Concluderend kan gesteld worden dat de prognose uit het Statenvoorstel van 23 juli op een aantal aspecten (in positieve zin) is gewijzigd, met name doordat de lening nu korte looptijd kent dan eerder voorzien, waardoor we nu rekening kunnen houden met gunstige(re) rentepercentages. Dit heeft ook een gunstige invloed op de uitkeringen die GBE Aqua zal kunnen doen, alsmede het tempo waarin middelen aan de reserve Delta Kenniscentrum kunnen worden toegevoegd. In het proces naar de voorjaarsnota 2022 zullen we u ook nader informeren over deze gevolgen voor de provinciale begroting. Aanvullend zullen we daarin ook de effecten meenemen van de aflossingen die mogelijk zijn op het moment dat PZEM daadwerkelijk tot dividenduitkering komt.

In de voorjaarsnota 2022 zullen we de geactualiseerde prognose hiervan voorleggen, alsmede deze effecten betrekken in het financieel perspectief van de Provinciale begroting.

Slot

Jaarlijks zal op basis van het PZEM dividend en Evides dividend door GBE Aqua de hoogte van de kapitaalstorting worden berekend die de aandeelhouders moeten verrichten, zodat GBE Aqua aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. Het uitgangspunt is hierbij in lijn met het pakket 'Wind in de Zeilen', namelijk dat de aandeelhouders altijd een deel (ter grootte) van het Evides dividend ter vrije beschikking over houden.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

de voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland
p.a. afdeling statengriffie

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Beleidsplan 2022 NV Westerscheldetunnel	106463		

Middelburg, 14 december 2021

Geachte voorzitter,

In lijn met de beleidsnota verbonden partijen ontvangt u bijgevoegd ter kennisname het "Beleidsplan 2022 NV Westerscheldetunnel (WST)" (**bijlage**). Dit document is in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) WST op 2 december 2021 vastgesteld. In de voorliggende brief wordt u nader geïnformeerd over dit beleidsplan en de belangrijkste besluiten door de AvA.

Aangezien er door het Kabinet op dit moment nog geen besluit is genomen over het mogelijk eerder tolvrij maken van de Westerscheldetunnel is in het beleidsplan 2022 voor de komende jaren uitgegaan van een situatie van "going concern". Wij blijven echter lobbyen om, met financiële steun van het Rijk, de WST zo spoedig mogelijk tolvrij te maken.

Beleidsplan 2022 NV Westerscheldetunnel

Verkeersprognose

Tot eind 2019 lag de gemiddelde groei van het aantal passages sinds de openstelling van de Westerscheldetunnel iets boven de 3% per jaar. In 2020 en 2021 werd de WST hard getroffen door de maatregelen van het kabinet als gevolg van de uitbraak van COVID-19. Voor 2022 wordt een herstel van het aantal passages verwacht, maar wordt tegelijkertijd rekening gehouden dat het woon-werkverkeer minder hard stijgt omdat een aantal werknemers één of meerdere dagen thuis werkt. Naar verwachting zal het aantal passages in 2021 uitkomen op circa 6,8 mln. en dat is 3% minder dan begroot en 12% minder dan in 2019. Voor 2022 wordt uitgegaan van een groei van 8% ten opzichte van 2021.

Tarieven

De tarieven voor 2022 blijven ten opzichte van 2021 ongewijzigd.

Winst & Verliesrekening

De Verlies & winstrekening laat een stijging zien van de tolopbrengsten van € 31,4 mln. in 2022 tot € 34,0 mln. in 2026. De kosten zijn gedurende deze periode relatief stabiel, waarbij de hoogte van de post onderhoudskosten per jaar enigszins fluctueert. Ook het netto resultaat na belastingen laat een stijgende lijn zien van € 10,3 mln. in 2022 tot € 12,4 mln. in 2026.

Duurzaamheid

De WST heeft in 2019 een visie opgesteld die zich richt op de beperking van de CO₂-uitstoot. De doelstelling is om in 2033, wanneer het bedrijf wordt overgedragen aan de Staat, 49% minder CO₂ uit te stoten dan in 2018. De WST zet zo in op dezelfde CO₂-verarming in 15 jaar, als het Klimaatakkoord in 40 jaar. In 2020 is de visie uitgebreid met doelstellingen op het gebied van de andere aspecten van duurzaamheid. Daarbij is aangesloten op de 'Sustainable Development Goals' (SDG's) van de Verenigde Naties.

Rijkwaterstaat

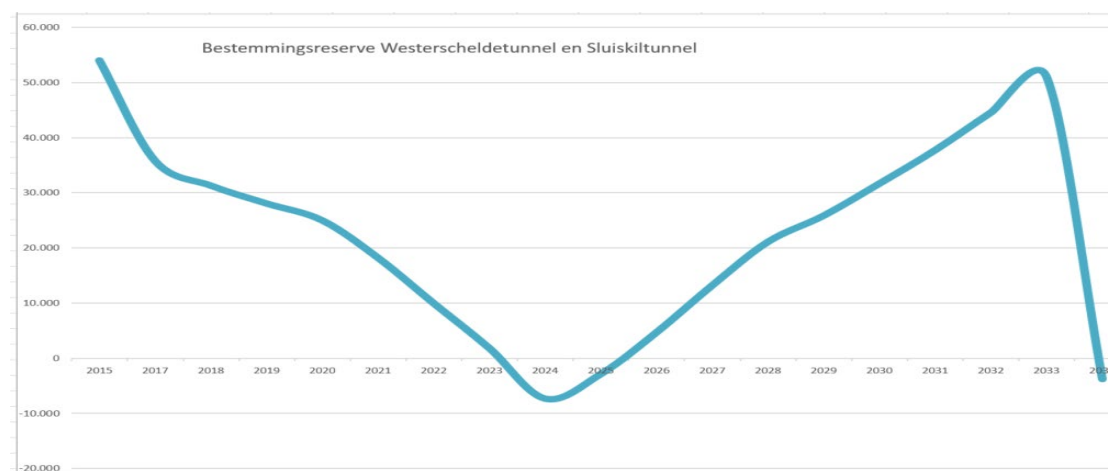
De WST is sinds de opening in mei 2015, namens de Provincie Zeeland, beheerder van de Sluiskiltunnel en het bij de tunnel behorende tracé. In de overeenkomst inzake Beheer, Onderhoud, Verkeers- en Incidentmanagement (BOVI) is vastgelegd wat de rol van de WST als materieel beheerder van de Sluiskiltunnel inhoudt ten opzichte van de Provincie Zeeland als opdrachtgever en formeel beheerder. In mei 2021 heeft de Minister van I&W bekend gemaakt het beheer en onderhoud en het verkeers- en incidentmanagement van de Sluiskiltunnel ook tussen 2025 en 2033 te beleggen bij de WST.

Dividend

In het beleidsplan zijn de geraamde resultaten opgenomen voor de periode 2022 t/m 2026. De winst wordt als dividend uitgekeerd in het daarop volgende jaar. De resultaten in het beleidsplan 2022 zijn lager dan vorig jaar begroot in het beleidsplan 2021. De actualisatie van de winstverwachting op basis van het beleidsplan WST 2022 leidt tot een afname van de dividenden van gemiddeld +/- € 0,3 mln per jaar gedurende de looptijd tot 2033. De daling van de verwachte dividendopbrengst zal worden onttrokken aan de bestemmingsreserve Westerscheldetunnel en Sluiskiltunnel.

Bestemmingsreserve

Het verwachte verloop van de bestemmingsreserve Westerscheldetunnel en Sluiskiltunnel is weergegeven in de volgende grafiek:

In de voorgaande grafiek is te zien dat een negatieve stand van de bestemmingsreserve WST wordt verwacht in de jaren 2024 en 2025. Het dieptepunt is in 2024 met een negatieve verwachte stand van +/- € 7,3 mln. Hierbij is al rekening gehouden met de verwachte ontvangst ad. € 2,33 mln. van het Rijk ter compensatie van negatieve gevolgen van de Covid-19 maatregelen. In de decembercirculaire 2021 wordt hier meer duidelijkheid over verwacht. Of het dieptepunt van de bestemmingsreserve daadwerkelijk wordt bereikt is afhankelijk van de ontwikkelingen in het aantal passages als gevolg van Covid-19.

Een mogelijkheid om de negatieve stand van de bestemmingsreserve WST in de jaren 2024 en 2025 op te vangen, is een tijdelijke overheveling uit de algemene reserve naar de bestemmingsreserve WST. Op het moment dat dit opportuun is kan deze tijdelijke overheveling worden teruggedraaid.

Indien geen herstel optreedt van het aantal passages dienen de toltarieven omhoog te gaan om, rekening houdend met de einddatum van tolheffing op 14 maart 2033, te kunnen voldoen aan het in de aandeelhouderstrategie opgenomen publieke belang: het dividend van de WST aan te wenden om o.a. het provinciale aandeel in de aanleg en het onderhoud van de Sluiskiltunnel terug te verdienen en de aankoop van de aandelen van de WST terug te verdienen.

Indien de noodzaak ontstaat dat de tarieven verhoogd moeten worden om deze doelstellingen te kunnen bereiken dan zal dat uiteraard in nauw overleg gebeuren tussen de aandeelhouder en de vennootschap.

Benoeming commissaris

Per 1 januari 2022 treedt [REDACTED] op eigen verzoek af als lid van de Raad van Commissarissen van de WST. Hierdoor ontstaat er een vacature.

In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 2 december 2021 is [REDACTED] benoemd als lid van de Raad van Commissarissen per 1 januari 2022 voor de termijn van vier jaar.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

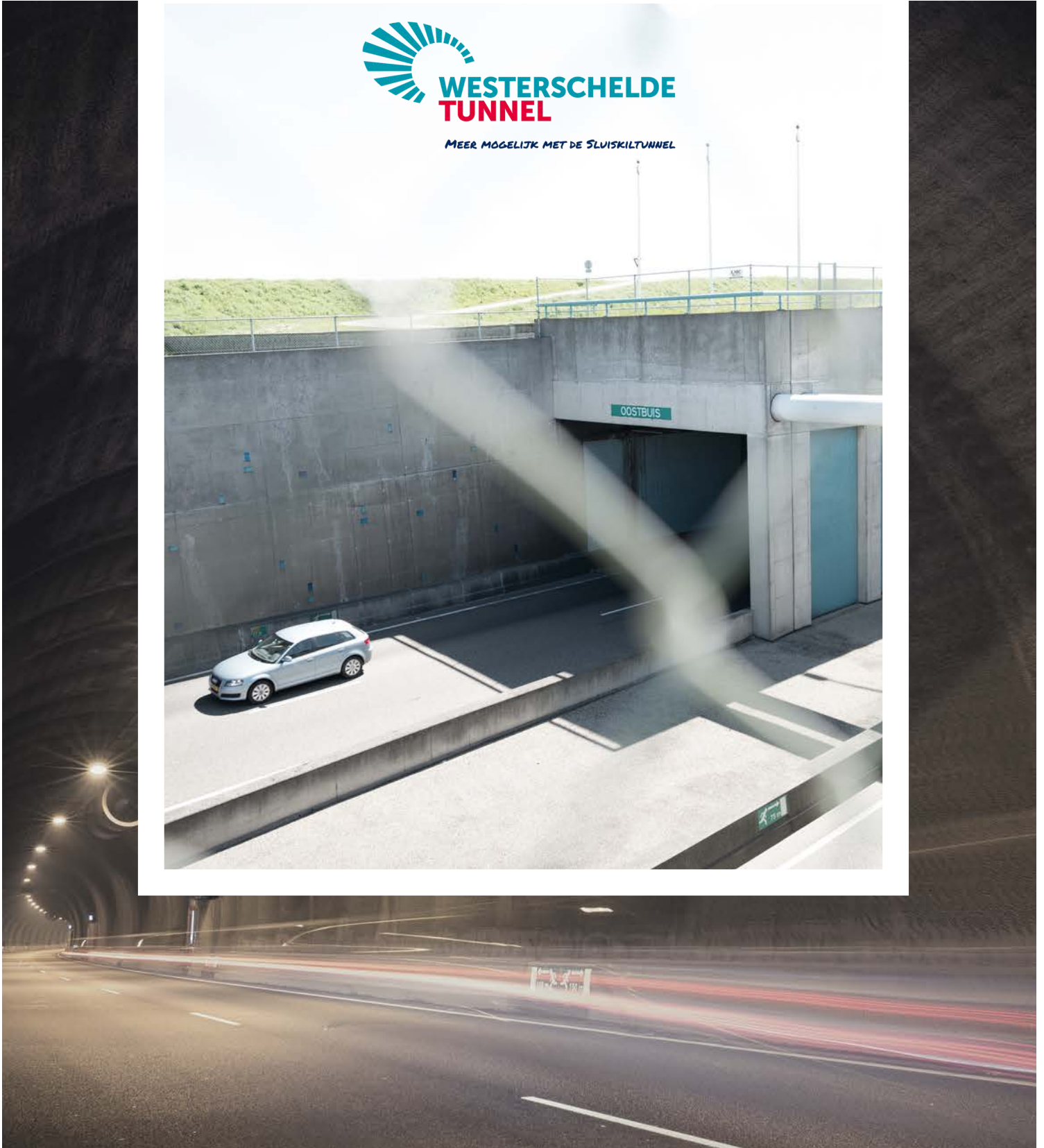
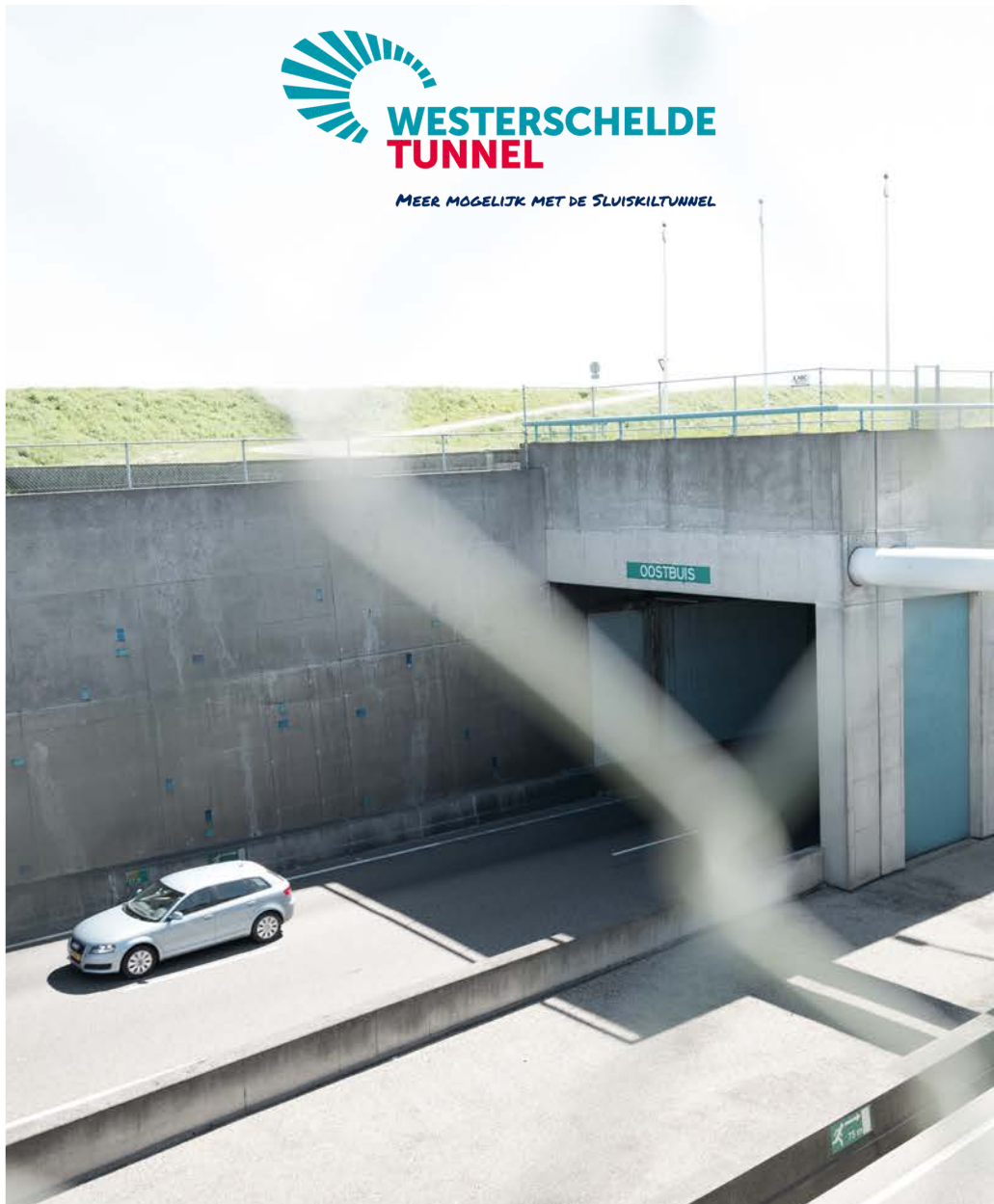
A.W. Smit, secretaris

Bijlage: Beleidsplan 2022 NV Westerscheldetunnel

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

BELEIDSPLAN 2022

N.V. WESTERSCHELDETUNNEL

Inhoudsopgave

1.	Profiel en kerncijfers	3
2.	Voorwoord	4
3.	Ontwikkelingen	5
4.	Verkeersprognose	6
5.	Tarieven	7
6.	Tolvrije dagen	8
7.	Movenience	9
8.	Financiën	10
9.	Risicoparagraaf	16

1. Profiel en kerncijfers

De N.V. Westerscheldetunnel (WST) is op 9 november 1998 opgericht om de Westerscheldetunnel te bouwen en te exploiteren. Tot onze taken behoren de tolinning, het verkeers- en incidentmanagement en het onderhoud en beheer van de Westerscheldetunnel, de Sluiskiltunnel en de toeleidende wegen.

De missie van de WST luidt:

"Optimale dienstverlening tegen zo laag mogelijke tarieven"

Doel is dat klanten de rit over onze weg en door onze tunnels positief ervaren. Dus veilig, snel en comfortabel van de ene naar de andere kant. Veiligheid is daarbij het belangrijkste aandachtspunt, zowel voor onze klanten als van onze medewerkers en de hulpdiensten.

Voor de WST is een zo hoog mogelijke beschikbaarheid essentieel. De Westerscheldetunnel is namelijk de enige verbinding tussen Zuid-Beveland en Zeeuws-Vlaanderen. Ook de Sluiskiltunnel speelt een grote rol in de mobiliteit van de regio. Het is daarom belangrijk dat beide tunnels zoveel mogelijk zonder beperkingen beschikbaar zijn. In de praktijk betekent dit dat het onderhoud zo efficiënt mogelijk en zoveel mogelijk 's nachts, op verkeersluwe momenten, wordt gepland.

Het uitgaan van zo laag mogelijke tarieven heeft tot gevolg dat financiële meevallers ten goede komen aan de klant. Zo zijn de tarieven van de WST sinds 2012 gelijk gebleven en zijn vanaf 2020 de tarieven voor de t-taggebruikers fors verlaagd. Hiermee wordt op concrete wijze invulling gegeven aan onze missie.

	2018	2019	2020	2021*	2022*
Beschikbaarheid					
Geen onregelmatigheden (%)	97,7	97,8	97,7	98,0	98,0
Verkeer					
Passages per jaar	7.565.315	7.746.571	6.567.366	6.813.469	7.353.487
Passages per dag (gem.)	20.727	21.223	17.944	18.667	20.147
Passages t-tag	4.989.641	5.124.996	4.343.523	4.447.824	4.870.932
Passages t-tag (%)	66,0	66,2	66,2	65,3	66,2
Passages veelgebruikers	1.353.111	1.426.342	1.022.749	1.214.870	1.352.567
Passages veelgebruikers (%)	17,9	18,4	15,6	17,8	18,4
Passages tolvrije dagen**	113.283	139.443	71.181	128.783	112.628
Financiën					
Tolopbrengsten (x €1 mln.)	35,5	36,2	28,7	30,0	31,4
Gem. opbrengst per passage (x € 1)	4,68	4,68	4,36	4,38	4,27
Netto resultaat (x € 1 mln.)	14,8	15,1	8,6	9,8	10,3
Personeel					
Bezetting (fte.)	59,7	60,0	58,7	55,6	56,3
Ziekteverzuim (%)	4,6	5,4	6,6	4,0	3,0

*Prognose/begroot, **in 2018 waren er 6 tolvrije dagen. In 2019 waren er 7, in 2020 4, 2021 8 en in 2022 6.

2. Voorwoord

De kabinetsmaatregelen die zijn genomen om de COVID-19 uitbraak zoveel mogelijk te beperken hebben in 2020 en 2021 grote gevolgen gehad voor de WST. Met name in het eerste maanden van 2021 bleef het aantal passages fors achter op de begroting. Pas vanaf mei trad er een voorzichtig herstel op. Naar verwachting zal het aantal passages in 2021 uitkomen op circa 6,8 mln.. Dat is 3% minder dan begroot en 12% minder dan in 2019. Gelet op de voortdurende onzekerheid is het lastig om in te kunnen schatten of en in hoeverre er sprake zal zijn van herstel van de passages in 2022 en de daaropvolgende jaren. In de voorliggende begroting is uitgegaan van 7.354.035 passages in 2022. Dat is ongeveer 95% van het aantal passages in 2019. Een toelichting hierop is in hoofdstuk vier opgenomen.

De lobby voor een tolvrije Westerscheldetunnel, de aangenomen moties in de Tweede Kamer en vervolgens de onderzoeken naar een tolvrije Westerscheldetunnel hebben in 2021 grote invloed gehad op de bedrijfsvoering en het personeel van de WST en Movenience. Hoewel het op dit moment lijkt alsof een spoedige tolvrije Westerscheldetunnel een kwestie van tijd, is heeft de WST in deze tijd vooral te maken met onzekerheden. Zo is in 2021 nog niet beslist of de Westerscheldetunnel überhaupt tolvrij wordt en is ook niet duidelijk welke concrete einddatum ontstaat indien dat besluit wordt genomen.

In 2021 zijn verschillende stappen op het gebied van duurzaamheid genomen. Traditionele verlichting zorgt voor het grootste deel van het energieverbruik bij de WST. In 2021 is de openbare verlichting, de verlichting in de gebouwen en de verlichting in het kabelkanaal vervangen door energiezuinige ledverlichting. Het grootste energieverbruik bij de WST wordt nu nog veroorzaakt door de verlichting in de tunnelbuizen. In 2021 is een onderzoek afgerond dat aantoonde dat vervanging van de tunnelverlichting een forse energie- en CO2 besparing oplevert. Daarom is besloten de geplande investeringen eerder uit te voeren dan oorspronkelijk was voorzien. In 2022 wordt gestart met de voorbereiding waarna in 2023 de vervanging effectief wordt. Een toelichting hierop is in hoofdstuk drie opgenomen.

In mei 2021 werd bekend dat de Minister van I&W heeft besloten om het beheer en onderhoud en het verkeers- en incidentmanagement van de Sluiskiltunnel tussen 2025 en 2033 te beleggen bij de WST. Momenteel lopen er gesprekken om dit besluit om te zetten naar concrete afspraken. Daarmee komt de samenwerking met Rijkswaterstaat voor zowel de Sluiskiltunnel als de Westerscheldetunnel steeds dichterbij. Een toelichting op beide ontwikkelingen staat in hoofdstuk 3.

De verkeersprognose, de tarieven en tolvrije dagen in 2021 volgen in de hoofdstukken 4 t/m 6.

Ondanks de onzekere periode waarin de WST en Movenience verkeren zullen de medewerkers in 2022 zich onveranderd gemotiveerd blijven inzetten voor de veiligheid en beschikbaar van de tunnels, het tracé en het tolplein. Als directeur vervult mij dat met trots en zet ik mij in voor een zo goed mogelijke uitkomst voor hen indien de tunnel op korte termijn tolvrij wordt.

Algemeen directeur

3. Ontwikkelingen

3.1 Rijkswaterstaat

In het kader van de 'Overeenkomst Westerscheldetunnel' zijn in 2009 afspraken gemaakt over de voorwaarden waaronder overdracht van de WST in 2033 aan de Staat plaats moet gaan vinden. Daarbij is vastgelegd dat Rijkswaterstaat vanaf 2023 inzicht krijgt in de onderhoudsplannen van de WST. Vanaf 2025 zal Rijkswaterstaat, onder voorwaarden, bijdragen in de kosten van grote investeringen en/of vervangingen. Met Rijkswaterstaat zullen in 2022 afspraken worden gemaakt hoe deze rol van hen bij de WST wordt ingevuld vanaf maart 2023.

De WST is sinds de opening in mei 2015, namens de Provincie Zeeland, beheerder van de Sluiskiltunnel en het bij de tunnel behorende tracé. In de overeenkomst inzake Beheer, Onderhoud, Verkeers- en Incidentmanagement (BOVI) is vastgelegd wat de rol van de WST als materieel beheerder van de Sluiskiltunnel inhoudt ten opzichte van de Provincie Zeeland als opdrachtgever en formeel beheerder. In mei 2021 heeft de Minister van I&W bekend gemaakt het beheer en onderhoud en het verkeers- en incidentmanagement van de Sluiskiltunnel ook tussen 2025 en 2033 te beleggen bij de WST. In 2021 zijn overleggen gestart die moeten leiden tot een nieuwe BOVI-overeenkomst tussen RWS en de WST. Daarnaast moet besloten worden welke rol RWS gaat spelen in de aanbesteding van het nieuwe onderhoudscontract (na mei 2025).

3.2 Duurzaamheid

De WST heeft in 2019 een visie opgesteld die zich richt op de beperking van de CO₂-uitstoot. De doelstelling is om in 2033, wanneer het bedrijf wordt overgedragen aan de Staat, 49% minder CO₂ uit te stoten dan in 2018. De WST zet zo in op dezelfde CO₂-verarming in 15 jaar, als het Klimaatakkoord in 40 jaar. In 2020 is de visie uitgebreid met doelstellingen op het gebied van de andere aspecten van duurzaamheid. Daarbij is aangesloten op de 'Sustainable Development Goals' (SDG's) van de Verenigde Naties.

In de loop van 2022 wordt er geen gas meer gebruikt bij de WST door de vervanging van de klimaatinstallatie in kantoor. In 2021 is de verlichting in het kabelkanaal van de tunnel, het Tolplein en het tracé vervangen door LED-verlichting. Het vervangen van de verlichting van de tunnel is complex en daarom is in 2021 eerst een onderzoek uitgevoerd. Dat onderzoek toont aan dat bij vervanging jaarlijks ca. 50% minder energie wordt gebruikt. Naast bovengenoemde argumenten is het ook in het kader van risicobeheersing verstandig om eerder afscheid te nemen van de inmiddels steeds moeilijker verkrijgbare SON-T verlichting. Bovendien kan door het vervangen van de verlichting iets worden gedaan aan de beleving voor de klant. Nu wordt de tunnel door klanten regelmatig omschreven als (te) donker. De WST heeft de intentie om de geplande investering in 2022/2023 uit te gaan voeren. In 2022 zal de vervanging technisch worden voorbereid waarna in 2023 het nieuwe verlichtingsconcept zal worden uitgerold.

4. Verkeersprognose

Tot eind 2019 lag de gemiddelde groei van het aantal passages sinds de openstelling van de Westerscheldetunnel iets boven de 3% per jaar. In 2020 en 2021 werd de WST hard getroffen door de maatregelen van het kabinet als gevolg van de uitbraak van COVID-19. Voor 2022 wordt een herstel van het aantal passages verwacht, maar wordt tegelijkertijd rekening gehouden dat het woon-werkverkeer minder hard stijgt omdat een aantal werknemers één of meerdere dagen thuis werkt.

Naar verwachting zal het aantal passages in 2021 uitkomen op circa 6,8 mln. en dat is 3% minder dan begroot en 12% minder dan in 2019. Voor 2022 wordt uitgegaan van een groei van 8% ten opzichte van 2021. Deze groei lijkt in eerste instantie hoog maar wordt met name in de eerste vijf maanden van 2022 gerealiseerd als de cijfers vergeleken worden met de maanden van 2021 met de lockdown en de avondklok.

In 2021 is het aandeel van t-tagpassages 65,3% van het totaal aantal passages. De verwachting is dat het aandeel van de t-tagpassages in 2022 uitkomt op 66,2%.

Op basis van de te verwachten realisatie in 2021, zijn de passages en de onderverdeling daarvan voor 2022 als volgt begroot:

Bedragen in euro's

Categorie	Voertuig	Passages 2019	Passages 2020	Prognose 2021	Begroting 2022
11	Personenauto	6.361.514	5.292.772	5.380.972	5.958.590
22	Personenauto met aanhanger	329.331	325.027	365.061	329.232
33	Vrachtwagen, bus	165.842	155.810	167.806	165.829
44	Vrachtwagencombinatie	653.646	648.255	692.903	692.867
55	Motor	46.713	38.986	43.575	46.692
	Vrije passages op tolvrije dagen*	139.443	71.181	128.783	112.628
	Vrije passages**	50.082	35.335	34.369	47.649
	Totalen	7.746.571	6.567.366	6.813.469	7.353.487

*In 2019 waren er 7 tolvrije dagen, in 2020 4, in 2021 8 en in 2022 6.

**Vrije passages zijn in het tolsysteem apart geregistreerd en betreffen met name passages van hulpverleningsinstanties en personeel.

5. Tarieven

De directie baseert haar beleid op de Tunnelwet Westerschelde, waarin is opgenomen dat de exploitatie van de Westerscheldetunnel tot 14 maart 2033 zal duren. Binnen die kaders streeft de WST ernaar de toltarieven zo laag mogelijk te houden, zoals ook is vastgelegd in haar missie.

De Provincie Zeeland gebruikt het dividend wat de WST uitkeert ter dekking van:

- de aanschaf van de aandelen WST inclusief rentetoerekening;
- de provinciale bijdrage aan de realisatie van de Sluiskiltunnel inclusief rentetoerekening;
- de beheer- en onderhoudskosten van de Sluiskiltunnel;
- een deel van de kosten van de realisatie van de vernieuwde Sloeweg.

Het uitgekeerde dividend van de WST en de kosten voor bovengenoemde zaken verlopen via een bestemmingsreserve. De stand van zaken van deze reserve wordt jaarlijks toegelicht in de jaarrekening van de Provincie Zeeland.

Als gevolg van COVID-19 is het aantal passages in 2020 en 2021 fors gedaald. Door het aanpassen van de verkeersprognose zijn ook de inkomsten van de bestemmingsreserve bij de Provincie gedaald.

In de Aandeelhoudersvergadering van 20 mei 2021 is over deze ontwikkelingen gesproken. In deze vergadering heeft de aandeelhouder besloten de tarieven voor 2022 niet te verhogen. De volgende argumenten zijn hiervoor aangevoerd:

- in IPO-verband is een verzoek tot compensatie richting het Rijk neergelegd voor de derving van inkomsten als gevolg van COVID-19. De tolopbrengsten WST 2020 maken hier onderdeel van uit voor een bedrag van € 2,3 mln. Alhoewel het nog onduidelijk is of het Rijk in 2020 en 2021 een bijdrage zal uitkeren ter dekking van de gemiste omzet bij de WST acht de aandeelhouder dit wel kansrijk;
- daarbij is het op dit moment nog onduidelijk hoe de passages zich vanaf de tweede helft van 2021 zullen ontwikkelen.

De tarieven voor 2022 blijven derhalve ten opzichte van 2021 ongewijzigd. Ze zijn als volgt:

Categorie	Nominaal tarief 2022	t-tag tarief 2022	Veelgebruikerstarief 2022
1	5,00	3,00	2,50
2	7,45	4,50	3,75
3	18,20	11,00	9,10
4	25,00	15,00	12,50
5	2,50	2,00	1,50

6. Tolvrije dagen

Ieder jaar heeft de Westerscheldetunnel zes tolvrije dagen. Deze dagen zijn onderdeel van een aantal maatregelen die genomen zijn, nadat de motorrijtuigenbelasting in 2012 werd verhoogd.

In 2016 hebben Provinciale Staten de WST via een motie verzocht om een koppeling tussen evenementen en tolvrije dagen te onderzoeken. De directie van de WST heeft gehoor gegeven aan dit verzoek en heeft besloten vanaf 2017 twee van de zes tolvrije dagen te koppelen aan een cultureel evenement, weliswaar onder een aantal voorwaarden:

- op een tolvrije dag moeten zoveel mogelijk Zeeuwse klanten gebruik kunnen maken van een gratis passage door de Westerscheldetunnel. Daarom moeten beide regio's (Noord en Zuid) er voordeel van hebben;
- de tolvrije dag wordt gekoppeld aan een gratis evenement, zodat zowel de tunnel als het evenement gratis zijn.

De twee evenementen die het meest aan de voorwaarden voldoen zijn de Nationale Museumweek en de Open Monumentendag.

Voor 2022 zijn daarmee de volgende tolvrije zaterdagen vastgesteld: 29 januari, 26 februari, 9 april (Nationale Museumweek), 10 september (Open Monumentendag) op die dag ook tracé afsluiting Zuid, 29 oktober en 26 november.

7. Movenience

Movenience is een 100% dochteronderneming van de WST, die gespecialiseerd is in betaalservices die aan mobiliteit gerelateerd zijn. Dat wil zeggen: diensten die het klanten makkelijker maken om te betalen voor tol, parkeren in parkeergarages en het opladen van elektrische auto's. Movenience bedient twee soorten klanten. Enerzijds de operators: aanbieders van voertuig gerelateerde diensten, die met één van de betaalmiddelen van Movenience (t-tag, m-tag, b-tag of e-tag) betaald kunnen worden. Anderzijds de abonenthouders: zij die gebruikmaken van deze betaalmiddelen om af te rekenen bij de aangesloten operators.

De dienstverlening voor de operators richt zich op het uitgeven van betaalmiddelen (t-tag, m-tag b-tag of e-tag), het afwickelen van financiële transacties en het debiteurenbeheer. Hiervoor beschikt Movenience over een eigen klantenservice. Tevens verzorgt Movenience de klantenservice voor de klanten van de WST en de Westerschelde Ferry (WSF). Vanaf 1 april 2018 kan er bij de WSF betaald worden met de b-tag, een door Movenience ontwikkeld betaalmiddel. Deze dienstverlening wordt in 2022 gecontinueerd.

Movenience heeft eind 2021 ongeveer 95.000 t-tags in bruikleen gegeven aan ruim 60.000 abonnees. Daarmee worden bijna 5 miljoen passages per jaar bij de Westerscheldetunnel afgerekend. Ook kan het parkeergeld in parkeergarages in Terneuzen betaald worden met de t-tag. Voor een vast bedrag (€ 0,75 per maand) kunnen t-tag abonnees hier gebruik van maken. Daarnaast kan, vanaf 1 april 2018, met de b-tag betaald worden bij de WSF. Met de e-tag kan het opladen van elektrische voertuigen bij openbare laadpunten in Europa betaald worden.

In 2022 wordt onderzoek gedaan op welke wijze Movenience een rol kan gaan spelen als toldienstaanbieder voor de inning van de tol voor de Blankenburgverbinding in 2024 en de in 2026 te introduceren Vrachtwagenheffing in Nederland.

8. Financiën

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de financiële doorwerking van het voorgenomen beleid van de WST. De begroting voor 2022 staat centraal met daarnaast de ontwikkelingen in de winst- en verliesrekening en de balans tot en met 2026.

8.1 Winst- en verliesrekening 2022-2026

Bedragen in euro's x € 1.000

	2022	2023	2024	2025	2026
Tolopbrengsten	31.385	32.013	32.653	33.306	33.972
Exploitatatiebijdragen	23.279	23.279	23.279	23.279	23.279
Overige bedrijfsopbrengsten	322	329	335	341	350
Totaal bedrijfsopbrengsten	54.986	55.621	56.267	56.926	57.601
Personeelskosten	4.578	4.667	4.734	4.797	4.887
Uitzendkrachten	894	901	964	1.046	1.067
Afschrijvingen	30.356	30.432	31.012	30.259	30.480
Kosten instandhouding	5.698	6.982	5.753	5.882	5.253
Overige bedrijfskosten	3.177	3.235	3.313	3.444	3.478
Totaal bedrijfslasten	44.703	46.217	45.776	45.428	45.165
Resultaat deelneming	62	39	-21	-26	-11
Netto resultaat na belastingen	10.345	9.443	10.470	11.472	12.425

8.1.1 Tolopbrengsten

De tolopbrengsten van 2022 zijn gebaseerd op de passages uit de tabel in hoofdstuk 4 en van de tarieven in hoofdstuk 5. De daling van de opbrengsten in 2020 heeft te maken met de tariefsverlaging en de daling van het aantal passages als gevolg van de pandemie.

Bedragen in euro's x € 1.000

Categorie	Voertuig	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Prognose 2021	Begroting 2022
1	Personenauto	21.143	15.523	15.755	17.314
2	Categorie 1 met aanhanger	1.687	1.489	1.669	1.511
3	Vrachtwagen, bussen	1.995	1.625	1.753	1.736
4	Categorie 3 met aanhanger	11.324	9.945	10.605	10.738
5	Motor	94	71	81	86
	Totalen	36.244	28.653	29.863	31.385

8.1.2 Exploitatiebijdrage

De exploitatiebijdrage van de Provincie is in 2010 afgekocht voor € 540 miljoen. Vanaf 2010 tot en met 2033 valt de exploitatiebijdrage jaarlijks vrij ten gunste van de winst- en verliesrekening. Aangezien deze vrijval op lineaire wijze geschiedt, gaat het jaarlijks om hetzelfde bedrag (€ 23.278.571), rekening houdend met het einde van de exploitatieperiode op 14 maart 2033.

Bedragen in euro's x € 1.000

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Prognose 2021	Begroting 2022
Exploitatiebijdrage	23.279	23.279	23.279	23.279

8.1.3 Overige opbrengsten

De doorberekende salariskosten betreffen de doorbelasting van dienstverlening voor Beheer, Onderhoud, Verkeers- en Incidentmanagement voor de Sluiskiltunnel aan de Provincie.

De overige opbrengsten betreffen de doorbelasting van dienstverlening aan de Westerschelde Ferry BV.

Bedragen in euro's x € 1.000

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Prognose 2021	Begroting 2022
Doorber. salariskosten Sluiskiltunnel	276	281	287	292
Overige opbrengsten	58	23	51	30
Totaal	334	304	338	322

8.1.4 Personeelskosten

De personeelsformatie daalt in 2022 met 1,5 fte ten opzichte van de begroting uit 2021. In de volgende tabel is de geraamde personeelsformatie per afdeling weergegeven.

	Begrote fte. 2021	Begrote fte. 2022
Directie & Secretariaat	2,1	2,3
Tolinning	6,9	6,8
Verkeers- & Incidentmanagement	15,1	14,9
Technisch Beheer & Onderhoud	11,1	11,1
Bedrijfsvoering	6,8	6,4
Communicatie	3,5	2,5
Totaal	45,5	44,0

Bedragen in euro's x € 1.000

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Prognose 2021	Begroting 2022
Personeelskosten	4.481	4.493	4.476	4.578

8.1.5 Uitzendkrachten

Uitzendkrachten worden hoofdzakelijk ingezet voor het innen van tol en vormen daarmee een flexibele schil die wordt afgestemd op de verkeersdrukke. De formatie stijgt in 2022 iets door het opnemen van een tijdelijke kracht bij de afdeling Technisch Beheer & Onderhoud.

	Begrote fte. 2021	Begrote fte. 2022
Tolinning	11,4	11,6
Technisch Beheer & Onderhoud	-	0,5
Bedrijfsvoering	0,1	0,2
Totaal	11,5	12,3

Bedragen in euro's x € 1.000

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Prognose 2021	Begroting 2022
Uitzendkrachten	787	788	749	894

8.1.6 Afschrijvingen

De afschrijvingskosten worden voor het overgrote deel veroorzaakt door de afschrijving van het actief 'Tunnel'. Dit betreft de totale bouwkosten van de Westerscheldetunnel met bijbehorende werken.

Bedragen in euro's x € 1.000

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Prognose 2021	Begroting 2022
Afschrijvingen	29.958	30.157	30.150	30.356

8.1.7 Kosten instandhouding

De instandhoudingskosten worden voor het grootste deel veroorzaakt door de kosten van het onderhoud aan de Westerscheldetunnel. Hiervoor is in 2013 een twintigjarig contract afgesloten met aannemerscombinatie Westerscheldetunnel Maintenance (WM). De kosten zijn gebaseerd op een onderhoudsplan met jaarlijks deels verschillende activiteiten en als gevolg daarvan jaarlijks wisselende lasten.

Bedragen in euro's x € 1.000

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Prognose 2021	Begroting 2022
Onderhoudscontract	2.634	2.748	3.105	3.068
Energie	647	739	700	700
Overige onderhoudskosten	1.029	1.601	1.611	1.690
Kosten instandhouding	4.310	5.088	5.416	5.698

8.1.8 Overige bedrijfskosten

De overige bedrijfskosten worden voor het grootste deel veroorzaakt door de transactiekosten die Movenience in rekening brengt bij de WST. Per t-tagtransactie betaalt de WST in 2022 € 0,255 aan Movenience. Dat bedrag is gebaseerd op een berekening van de bespaarde en vermeden kosten van de WST plus een fiscale opslag. De vergoeding in 2021 was € 0,25 per transactie.

Daarnaast zijn hier de kosten voor verzekeringen, informatiesystemen en verschillende algemene kosten opgenomen.

Bedragen in euro's x € 1.000

	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Prognose 2021	Begroting 2022
Overige bedrijfskosten	3.157	3.099	2.934	3.177

8.2 Balans

Bedragen in euro's x € 1.000

	2022	2023	2024	2025	2026
Materiële activa	298.106	268.959	238.920	212.845	190.374
Deelnemingen	532	506	495	495	495
Vaste activa	298.639	269.465	239.415	213.340	190.869
Vorderingen	1.573	1.573	1.572	1.572	1.572
Liquide middelen	16.917	21.909	29.708	33.506	33.652
Vlottende activa	18.489	23.482	31.281	35.078	35.224
Totaal activa	317.128	292.947	270.696	248.419	226.094
Gestort en opgevraagd kapitaal	66.140	66.140	66.140	66.140	66.140
Wettelijke reserves	418	418	418	418	416
Onverdeelde winst	10.345	9.443	10.470	11.471	12.425
Eigen vermogen	76.903	76.001	77.028	78.030	78.983
Langlopende schulden	237.379	214.100	190.821	167.543	144.264
Kortlopende schulden	2.846	2.846	2.846	2.846	2.846
Totaal passiva	317.128	292.947	270.696	248.419	226.094

8.2.1 Vaste activa

Deze post bestaat uit de waarde van 'de Westerscheldetunnel', 'Gebouwen' en 'Overige vaste activa'. Het actief 'Westerscheldetunnel' betreft de totale bouwkosten van de Westerscheldetunnel met de toeleidende wegen en de aansluitende werken.

Het afschrijvingspercentage van de tunnel en gebouwen is jaarlijks 3,33% tenzij door dit percentage de boekwaarde op de einddatum van de WST groter is dan € 1. In dat geval wordt afgeschreven tot de einddatum (13 maart 2033). Bij de overige vaste activa worden verschillende afschrijvingstermijnen (variërend van 5% tot 20%) toegepast.

8.2.2 Vlottende activa

Liquide middelen bestaan uit kas- en banktegoeden. De WST neemt verplicht deel aan het Schatkistbankieren als Rechtspersoon met een Wettelijke Taak (RWT).

8.2.3 Eigen vermogen

Het maatschappelijk kapitaal van de WST bedraagt € 78,18 miljoen, opgebouwd uit twee miljoen (gewone) aandelen met een nominale waarde van € 39,09 per stuk. Hiervan is per 31 december 2021 € 66.140.280 geplaatst en volgestort. Alle geplaatste en volgestorte aandelen zijn in handen van de Provincie Zeeland.

In de aandeelhoudersvergadering van 2 december 2020 is besloten het geplaatste kapitaal van de WST te verlagen. Begin 2021 is de nominale waarde van een aandeel gewijzigd van € 45,00 naar € 39,09 per stuk. Het kapitaal van de WST is hierdoor verlaagd met € 9.999.720,-. Het afstempelen is in feite een vervroegde uitkering van het eigen vermogen dat oorspronkelijk in 2033 zou plaatsvinden. De Provincie heeft de uitkering gebruikt om de waardering van de aandelen van de WST op de provinciale balans te verminderen.

De 'Wettelijke reserves' zijn ontstaan naar aanleiding van de invoering van de euro. De aandelen zijn destijds geconverteerd van 100 gulden per stuk naar € 45 per stuk. Voor het ontstane verschil is een niet uitkeerbare reserve als bedoeld in artikel 67a, derde lid, van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek gevormd.

8.2.4 Langlopende schulden

De Provincie Zeeland heeft haar verplichting met betrekking tot de exploitatiebijdrage in 2010 afgekocht tegen een eenmalige som van € 540 miljoen. Vanaf 2010 tot en met 2033 valt de afkoopsom jaarlijks vrij ten gunste van de winst- en verliesrekening. Aangezien deze vrijval op lineaire wijze geschiedt, gaat het jaarlijks om hetzelfde bedrag van € 23.278.571.

8.2.5 Kortlopende schulden

In deze post is het in 2022 vrijvallende deel van de vooruit ontvangen exploitatiebijdrage opgenomen.

8.3 Investeringschema 2022-2026

In onderstaande tabel zijn de voorgenomen investeringen in de planperiode geclusterd op basis van de indeling die ook administratief wordt aangenomen. Na de tabel volgt per cluster een korte toelichting, waarin de belangrijkste investeringen worden benoemd.

Bedragen in euro's x € 1.000

	2022	2023	2024	2025	2026
Tolplein	92	168	50	776	235
Tunnel	4.110	-	-	1.350	-
Tunnelbesturing	350	-	-	-	-
ICT	-	-	-	200	-
Wegen	1.158	923	923	1.667	7.719
Totaal	5.710	1.229	973	3.993	7.953

Tolplein

De investeringen betreffen reguliere vervangingen van de systemen op het Tolplein. In 2025 is een vervanging voorzien van de laanbebording.

In 2022 zal de vervanging van de verlichting technisch worden voorbereid waarna in 2023 het nieuwe verlichtingsconcept zal worden uitgerold.

Tunnelbesturing

In 2022 wordt de AMX (het communicatiemiddel voor de operators) op het Tolplein vervangen.

ICT

In 2025 wordt een deel van de netwerkkapapparaat en een aantal servers vervangen.

Wegen

De opgenomen investeringen betreffen de jaarlijkse reguliere vervanging van het asfalt.

9. Risicoparagraaf

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de risico's die een rol spelen in de bedrijfsvoering van de WST en invloed kunnen hebben op de toekomstige financiële resultaten. De directie baseert haar beleid op de Tunnelwet Westerschelde, waarin is opgenomen dat de exploitatie van de Westerscheldetunnel tot 14 maart 2033 zal duren.

De WST is voor haar inkomsten afhankelijk van ICT-systemen. Hiervoor zijn uitgebreide continuïteits-voorzieningen aanwezig om een ICT-calamiteit het hoofd te bieden, dan wel het effect daarvan te minimaliseren. De verschillende methoden om risico's te beoordelen en te beheersen zijn in 2016 geïntegreerd in één risicomanagementsysteem. Het risicomanagementsysteem wordt regelmatig geüpdatet. Voor zover er risico's worden benoemd die te maken hebben met het Westerscheldetunnel-complex worden deze getoetst bij de aannemer en worden waar mogelijk en zinvol preventieve maatregelen genomen. Gezien de verwachtingen van de huidige en toekomstige risico's neemt de WST op dit moment geen extra beheersmaatregelen.

Verkeersprognose

In de meerjarenraming wordt uitgegaan van een groei van 2% bovenop de prognose van 2022. Gezien de huidige en steeds wisselende situatie met de COVID-19 pandemie en het toenemende thuiswerken zijn deze cijfers uiterst onzeker.

Onderhoudsovereenkomst

De aard van het huidige onderhoudscontract, met een looptijd van twintig jaar, betekent dat niet in alle gevallen een beroep kan worden gedaan op garanties en komen sommige risico's voor rekening van de WST. De WST meent dat met dit risico in de meerjarenraming voldoende rekening is gehouden.

In 2021 heeft de WST, in samenwerking met de aannemer, voor alle technische installaties en systemen een technische levensduurverwachting opgesteld. Door deze jaarlijks te actualiseren is er voldoende inzicht in de risico's. De verwachting zal jaarlijks worden bijgesteld.

Operationele risico's

Met de operationele risico's worden de risico's bedoeld die optreden ten aanzien van het exploiteren van de tunnel. Dit omvat risico's ten gevolge van onder meer ongevallen, technische mankementen en rampen die tot stremming van en schade aan de tunnel kunnen leiden. Deze risico's worden regelmatig geëvalueerd.

Voor de Westerscheldetunnel en de Sluiskiltunnel is een verzekering afgesloten met voor iedere tunnel een uitgebreide schadedekking, met een limiet van € 100 miljoen per jaar en een eigen risico van € 50.000 per aanspraak. Daarnaast is een bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering afgesloten met een maximale dekking van € 20 miljoen per jaar en een eigen risico van € 10.000 per aanspraak.

Onvoorzien risico

In 2010 is een overeenkomst gesloten tussen de Provincie en de WST waarbij de afkoop van de exploitatiebijdrage en de uitkering van de aanwezige agioreserve is overeengekomen. In lid 4 van

deze overeenkomst is overeengekomen dat de Provincie zorg zal dragen dat de WST altijd aan haar financiële en andere verplichtingen kan voldoen. Dit is niet van toepassing indien er sprake is van buitengewone onvoorziene omstandigheden van zodanige aard dat de Provincie Zeeland daar in redelijkheid niet aan gehouden kan worden.

Vragen Commissie Bestuur 21 januari 2022

GL, Gerwi Temmink, over Brief GS van 14 december 2021 over Beleidsplan 2022 NV Westerscheldetunnel - 109977, agendapunt 113

Vragen Commissie Bestuur	Antwoorden
Bij agendapunt 113 geeft de directie van de WST aan dat zij bij de overdracht (2033 vooralsnog) zal zorgdragen voor een terugdringing van 45% CO₂ uitstoot. Aangezien het Rijk inmiddels 55% hanteert – en voor de toekomst wellicht een nog hoger percentage – heeft de fractie van GroenLinks de volgende vragen: 1. Is er ergens vastgelegd dat de WST bij overdracht kan volstaan met die 45% reductie CO₂-uitstoot?	1. De N.V. Westerscheldetunnel heeft in 2019 een duurzaamheidsvisie opgesteld gericht op het reduceren van de energievraag en het gebruik van duurzame energie. De doelstelling is om bij overdracht in 2033 49% minder CO₂ uit te stoten dan in het referentiejaar 2018. Daarmee wordt aangesloten bij de doelstelling van het Klimaatakkoord. Er bestaan geen nadere afspraken hieromtrent met het Rijk.
2. Of kan het zo zijn dat ook de WST bij oplevering dient te voldoen aan de inmiddels geldende 55% (en wellicht later dus nog meer)? Zo ja, hoe wordt PS daarbij betrokken?	2. zie 1

De voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland
p/a Statengriffie
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Onderwerp
Financieel toezicht gemeenten 2022

Zaaknummer
105437

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 14 december 2021

Geachte voorzitter,

Met deze brief willen wij uw Staten informeren over de vorm van ons financieel toezicht in 2022 op de Zeeuwse gemeenten en gemeenschappelijke regelingen.

Bij de bepaling van de vorm van toezicht is het van belang dat de (meerjaren)begroting structureel en reëel in evenwicht is. Regulier houden we repressief toezicht. Repressief toezicht betekent dat de begroting direct uitgevoerd kan worden. Wanneer de begroting niet aan de wettelijke criteria voldoet is er sprake van preventief toezicht. Preventief toezicht betekent dat wij de begroting en de daarop volgende wijzigingen eerst moeten goedkeuren voordat de gemeente deze kan uitvoeren. Deze vorm van toezicht is een uitzondering.

Na onderzoek van de ons toegezonden begrotingen 2022 en de jaarrekeningen 2020 van de 13 Zeeuwse gemeenten en 14 gemeenschappelijke regelingen zijn wij van oordeel dat alleen de begroting 2022 van de gemeente Vlissingen niet structureel en reëel in evenwicht is. Ook is naar ons oordeel in de meerjarenraming (nog) niet aannemelijk gemaakt dat dit evenwicht uiterlijk in 2025 tot stand zal zijn gebracht. Wij hebben daarom besloten dat voor deze gemeente voor het jaar 2022 het preventieve toezicht wordt gecontinueerd.

In januari 2022 nemen wij een besluit over de (gedeeltelijke) goedkeuring van de begroting 2021 van Vlissingen en informeren wij de fondsbeheerders over de nakoming van de eerder opgelegde bijzondere voorwaarden opgelegd bij de eerder afgegeven beschikkingen over de aanvullende uitkeringen ex artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet. Momenteel loopt er nog een artikel 12-onderzoek op het gebied van het sociaal domein/werk & inkomen. Wij zullen onze bevindingen ook verwerken in een februari of maart aan uw Staten uit te brengen brief met uitgebreidere informatie over de financiële positie van de Zeeuwse gemeenten.

De gemeenten Borsele, Goes, Hulst, Kapelle, Middelburg, Noord-Beveland, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland, Sluis, Terneuzen, Tholen en Veere en de veertien gemeenschappelijke regelingen hebben een structureel en reëel sluitende begroting 2022 zodat voor die gemeenten en gemeenschappelijke regelingen kan worden volstaan met de lichte vorm van repressief toezicht.

Hoewel voor alle gemeenten - met uitzondering van de gemeente Vlissingen - de lichte vorm van repressief toezicht van toepassing is blijven er zorgen omdat verschillende gemeenten in het sociaal domein nog forse taakstellende bezuinigen moeten realiseren. Dit terwijl bij het merendeel van de Zeeuwse gemeenten de lasten voor jeugdzorg het afgelopen jaar nog toenamen. Daarnaast is de uitkomst van het lopende onderzoek naar de herverdeling van het gemeentefonds nog steeds onzeker.

Het is vooral dankzij een positieve ontwikkeling van de accressen van de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de verhoging van de budgetten voor de jeugdzorg dat de meeste gemeenten een structureel sluitende begroting konden vaststellen. In enkele gevallen is de extra financiële ruimte gebruikt om de in voorgaande jaren vastgestelde taakstellende bezuinigingen gedeeltelijk in te vullen.

Ook zijn soms eerder geplande belastingverhogingen bijgesteld of is het extra geld voorlopig deels gereserveerd. Ook is in verband met de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 het ambitieniveau wat lager.

In februari of maart 2022 zullen wij u schriftelijk uitgebreider informeren over de financiële positie van de Zeeuwse gemeenten en de landelijke ontwikkelingen ten aanzien de herverdeling van het gemeentefonds en de ontwikkeling van de macrobudgetten voor de jeugdzorg.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

REKENKAMER ZEELAND

Provinciale Staten van Zeeland

uw kenmerk:

ons kenmerk:

bijlagen: 1

behandeld door:

doorkiesnummer: 0118-631173

Middelburg, 17 december '21

onderwerp: Onderzoeksprogramma 2022

Geachte voorzitter en leden van Provinciale Staten,

Hierbij informeren wij u over ons onderzoeksprogramma 2022.

Op 17 december jl. hebben uw Staten besloten om mevr. mr. G.A.A. (Marloes) van Rijswijk - van Mook met ingang van 1 januari 2022 te benoemen tot voorzitter van de rekenkamer Zeeland.

Wij willen graag onze nieuwe voorzitter betrekken bij het nieuw op te stellen onderzoeksprogramma 2022. Hiervoor zullen wij in januari starten met een rondgang langs de fracties. Dat is tevens een mooi moment voor de nieuwe voorzitter om kennis te maken met de leden van Provinciale Staten.

Om deze reden hebben wij besloten om af te wijken van de vastgestelde procedure om het nieuwe onderzoeksprogramma voor 1 januari 2022 te stellen. Uiterlijk in maart zullen we een aanvullend onderzoeksprogramma voor 2022 vaststellen en aan u voorleggen.

Ons werk komt in de tussentijd uiteraard niet stil te liggen. Ons onderzoeksrapport naar het Woonbeleid wordt in januari nog door uw Statencommissie behandeld en in februari door uw Staten. En ondertussen zijn we volop bezig met het onderzoek naar de Provinciale inzet op de landbouwtransitie en ook het onderzoek naar de opvolging van de adviezen van de commissie Balkenende werd inmiddels opgestart.

In het vertrouwen u hierbij voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

namens het bestuur van de rekenkamer Zeeland,

mr. C.M. De Graaf

Voorzitter rekenkamer Zeeland

Van: Katsburg P.R.A. (Peter) <pra.katsburg@zeeland.nl>

Verzonden: Tuesday, December 21, 2021 5:43:13 PM

Onderwerp: Vonnis Rechtbank 17 dec 2021 - BRE 21-1308 WET

Aan Provinciale Staten van Zeeland,
t.a.v. de statengriffier

Als provincieadvocaat ben ik door u gevraagd om juridische bijstand te verlenen aan Provinciale Staten in het dossier BRE 21 /1308 WET.
Het betreft een rechtsgeding dat heeft gediend voor de rechtbank Zeeland-West-Brabant en waarin op 17 december 2021 uitspraak is gedaan.
De uitspraak is voor uw Staten positief.

Het vonnis dat is gericht aan Provinciale Staten (als procespartij) en dat ik als advocaat mocht ontvangen, zend ik hierbij.
Hiermee is mijn opdracht vooralsnog beëindigd. Mocht de wederpartij een rechtsmiddel inzetten dan ben ik beschikbaar.

Met vriendelijke groet,
Peter Katsburg

Mr. P.R.A. Katsburg MPM | provincie-advocaat
E. advocaat@zeeland.nl

Provinciehuis | Abdij 6, 4331 BK Middelburg | +31 118 631011
Postbus 6001, 4330 LA Middelburg | www.zeeland.nl

Uitspraak
RECHTBANK ZEELAND-WEST-BRABANT
Zittingsplaats Middelburg

Bestuursrecht
zaaknummer: BRE 21/1308 WET

uitspraak van de meervoudige kamer van 17 december 2021 in de zaak tussen

[naam eiseres] , te [plaatsnaam] , eiseres,

en

provinciale staten van Zeeland, verweerder.

Procesverloop

Eiseres heeft op 19 maart 2021 beroep ingesteld tegen het niet tijdig beslissen op haar bezwaarschrift van 25 oktober 2020 tegen het besluit van 25 september 2020 (primaire besluit) over de afwijzing van het verzoek van Stichting [naam stichting] voor het houden van een referendum over het besluit van provinciale staten van 10 juli 2020 dat gaat over het Compensatiepakket Marinierskazerne.

Bij besluit van 19 maart 2021 (bestreden besluit) heeft provinciale staten een besluit genomen op het bezwaarschrift van eiseres. Provinciale staten hebben het bezwaar van eiseres tegen het primaire besluit niet-ontvankelijk verklaard, omdat zij volgens provinciale staten geen belanghebbende is in de zin van artikel 1:2, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Het beroep van eiseres is op grond van artikel 6:20, derde lid, van de Awb van rechtswege mede gericht tegen het bestreden besluit.

Provinciale staten hebben een verweerschrift ingediend.

Het beroep is behandeld op de zitting van de rechtbank op 9 november 2021. Eiseres was hierbij niet aanwezig. Namens provinciale staten waren aanwezig mr. P.R.A. Katsburg en [naam vertegenwoordiger] .

Overwegingen

1. Feiten en omstandigheden

Op 18 augustus 2020 heeft de Stichting [naam stichting] bij provinciale staten een inleidend verzoek ingediend voor het houden van een raadgevend referendum over het besluit van provinciale staten van 10 juli 2020 om goedkeuring te verlenen aan de bestuursovereenkomst over het Compensatiepakket Marinierskazerne.

Op dit verzoek is de 'Referendumverordening voor de provincie Zeeland 2014' (de referendumverordening) van toepassing. Een inleidend verzoek tot het houden van een referendum moet op grond van artikel 3, tweede lid, tweede volzin, van de referendumverordening worden ondersteund door ten minste 1000 kiesgerechtigde ingezetenen van Zeeland. Eiseres heeft de ondersteuningsverklaring ondertekend.

Bij het primaire besluit hebben provinciale staten het verzoek afgewezen op de volgende gronden:

- Bij controle van de ingediende ondersteuningsverklaringen is geconstateerd dat een aantal ingediende verklaringen niet voldeed aan de vereisten. Daarom waren er geen 1000 maar 983 volledig correct ingediende ondersteuningsverklaringen (artikel 4 in samenhang met artikel 1 van de referendumverordening), en
- Niet aan een referendum kunnen worden onderworpen besluiten, waarvan de inwerkingtreding of uitvoering niet kan worden uitgesteld vanwege de ermee gemoeide spoedeisende provinciale belangen (artikel 2, aanhef en onderdeel i, van de referendumverordening).

Eiseres heeft bezwaar gemaakt tegen het primaire besluit.

Provinciale staten hebben eiseres gevraagd om te motiveren waarom zij vindt dat zij een rechtstreeks individueel belang heeft bij het primaire besluit.

In haar reactie van 10 december 2020 heeft eiseres aangegeven waarom zij vindt dat zij belanghebbende is bij het primaire besluit: zij is inwoner van de provincie Zeeland en zij heeft het verzoek ondertekend, waardoor het verzoek ook namens haar is gedaan. Provinciale staten hebben de termijn om te beslissen op het bezwaarschrift verlengd met zes weken.

Op 19 maart 2021 ontving de rechtbank het beroepschrift van eiseres (dat is gedateerd op 16 maart 2021) tegen het niet tijdig beslissen op haar bezwaarschrift. Op dezelfde datum is door provinciale staten het bestreden besluit genomen.

De Stichting [naam stichting] had ook bezwaar gemaakt tegen het primaire besluit. Haar bezwaren zijn door provinciale staten ontvankelijk, maar ongegrond verklaard. Zij heeft geen beroep ingesteld bij de rechtbank.

2. Ten aanzien van het beroep tegen het niet-tijdig beslissen

2.1 Wettelijk kader

Op grond van artikel 6:2, aanhef en onder b, van de Awb wordt voor de toepassing van wettelijke voorschriften over bezwaar en beroep met een besluit gelijkgesteld het niet tijdig nemen van een besluit.

Op grond van artikel 6:12, tweede lid, van de Awb kan een beroepschrift tegen het niet tijdig nemen van een besluit worden ingediend zodra:

a. het bestuursorgaan in gebreke is tijdig een besluit te nemen, en

b. twee weken zijn verstreken na de dag waarop belanghebbende het bestuursorgaan schriftelijk heeft medegedeeld dat het in gebreke is.

Op grond van artikel 7:10, eerste lid, van de Awb beslist het bestuursorgaan - indien een commissie als bedoeld in artikel 7:13 is ingesteld - binnen twaalf weken, gerekend vanaf de dag na die waarop de termijn voor het indienen van het bezwaarschrift is verstreken.

Op grond van het derde lid kan het bestuursorgaan de beslissing voor ten hoogste zes weken verdagen.

2.2 Jurisprudentie

Volgens vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (AbRS) kan een ingebrekestelling pas plaatsvinden op de eerste dag na afloop van de termijn voor het nemen van een besluit. Een brief van voor die datum kan niet als een ingebrekestelling in de zin van artikel 6:12 van de Awb worden aangemerkt. Uit deze jurisprudentie volgt verder dat een beroep tegen het niet tijdig beslissen op een bezwaarschrift bij het ontbreken van een ingebrekestelling door de rechtbank niet-ontvankelijk moet worden verklaard.

2.3 Oordeel rechtbank

Het primaire besluit is gedateerd op 25 september 2020 en is op 30 september 2020 verzonden en daarmee op de wettelijk voorgeschreven wijze bekend gemaakt. Tot en met 11 november 2020 kon er bezwaar worden gemaakt. Op 3 februari 2021 eindigde de 12 wekentermijn. De beslissing op bezwaar is door provinciale staten met 6 weken verdaagd. Dit betekent dat er uiterlijk 17 maart 2021 een besluit had moeten worden genomen.

Provinciale staten hebben pas op 19 maart 2021 een beslissing genomen op de bezwaren van eiseres. Op diezelfde dag is het beroepschrift van eiseres door de rechtbank ontvangen.

Uit bovenstaande jurisprudentie volgt dat een ingebrekestelling pas kan plaatsvinden op de eerste dag na afloop van de termijn voor het nemen van een besluit, dus in dit geval op 18 maart 2021. Dan heeft het bestuursorgaan nog twee weken de tijd om alsnog een besluit te nemen, alvorens dwangsommen worden verbeurd.

Eiseres heeft provinciale staten niet eerst in gebreke gesteld alvorens beroep in te stellen.

De mail van eiseres van 2 maart 2021, waarin zij aangaf niet in te stemmen met verdere verlenging van de termijn, kan niet als ingebrekestelling worden aangemerkt. Op dat moment was de termijn voor het nemen van een besluit namelijk nog niet verstreken.

De rechtbank zal het beroep van eiseres tegen het niet tijdig beslissen niet-ontvankelijk verklaren, vanwege het ontbreken van een ingebrekestelling.

3. Ten aanzien van het beroep tegen het bestreden besluit

3.1 Wettelijk kader

In artikel 1:2, eerste lid, van de Awb wordt onder belanghebbende verstaan degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken. In artikel 8:1 van de Awb is bepaald dat een belanghebbende tegen een besluit beroep kan instellen bij de bestuursrechter.

3.2 Oordeel rechtbank

Het inleidend verzoek tot het houden van een referendum is op 18 augustus 2020 bij provinciale staten ingediend door de Stichting [naam stichting], en ondertekend door [naam voorzitter] en [naam secretaris], de voorzitter en de secretaris van de stichting.

De rechtbank is met provinciale staten van oordeel dat eiseres niet de indiener is van het verzoek, maar één van de vele ondersteuners daarvan. De referendumverordening maakt een duidelijk onderscheid tussen indieners en ondersteuners van het verzoek.

In dit kader hebben provinciale staten gewezen op de jurisprudentie van de AbRS, in het bijzonder de uitspraak van 25 april 2018. In die zaak ging het over de vraag wie belanghebbende is bij een raadgevend referendum op grond van artikel 6 van de Wet raadgevend referendum. De rechtbank is van oordeel dat deze uitspraak ook kan worden toegepast op de zaak van eiseres. De AbRS oordeelde in die uitspraak dat voor de ontvankelijkheid van een betrokkene moet worden beoordeeld of hij belanghebbende is in de zin van artikel 1:2, eerste lid, van de Awb. De AbRS overwoog onder verwijzing naar eerdere jurisprudentie en naar de geschiedenis van de totstandkoming van artikel 1:2 van de Awb dat met de woorden 'wiens belang rechtstreeks is betrokken' een zekere begrenzing wordt beoogd. Een persoon die wellicht enig belang heeft, doch zich op dat punt niet onderscheidt van grote aantallen anderen, kan niet worden beschouwd als een persoon met een rechtstreeks betrokken belang. Om als belanghebbende in de zin van de Awb te kunnen worden aangemerkt, dient een natuurlijk persoon een voldoende objectief en actueel, eigen en persoonlijk belang te hebben dat hem in voldoende mate onderscheidt van anderen en dat rechtstreeks wordt geraakt door het besluit.

De rechtbank is van oordeel dat eiseres niet voldoet aan deze voorwaarde om als belanghebbende in de zin van artikel 1:2 van de Awb te worden aangemerkt. Het feit dat eiseres in de provincie Zeeland woont, maakt niet dat zij belanghebbende is bij het primaire besluit. Hiermee onderscheidt zij zich immers niet van een groot aantal anderen, die ook in Zeeland wonen. Eiseres heeft niet gesteld dat zij om een andere reden beschouwd zou moeten worden als een persoon met een rechtstreeks bij het besluit betrokken belang.

Dit leidt de rechtbank tot het oordeel dat provinciale staten eiseres terecht niet als belanghebbende hebben aangemerkt en haar bezwaar om die reden terecht niet-ontvankelijk hebben verklaard. De rechtbank zal het beroep van eiseres tegen het bestreden besluit daarom ongegrond verklaren.

4. Conclusies

Het beroep tegen het niet tijdig beslissen is niet-ontvankelijk.

Het beroep tegen het bestreden besluit is ongegrond.

Er is geen reden voor een proceskostenveroordeling.

Beslissing

De rechtbank:

- verklaart het beroep tegen het niet tijdig beslissen niet-ontvankelijk;
- verklaart het beroep tegen het bestreden besluit ongegrond.

Deze uitspraak is gedaan door mr. T. Peters, voorzitter, en mr. G.M.J. Kok en mr. drs. E.J. Govaers, leden, in aanwezigheid van mr. M.A. de Rooij, griffier, op 17 december 2021 en openbaar gemaakt door middel van geanonimiseerde publicatie op www.rechtspraak.nl.

griffier voorzitter

Afschrift verzonden aan partijen op:

Wat kunt u doen als u het niet eens bent met deze uitspraak?

Tegen deze uitspraak kan binnen zes weken na de dag van verzending daarvan hoger beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

AbRS 26 juni 2019, ECLI:NL:RVS:2019:2001 en 3 november 2021, ECLI:NL:RVS:2021:2425.

ECLI:NL:RVS:2018:1382.

Onder meer AbRS 29 augustus 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BX5936, en 3 oktober 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BX8937.

Kamerstukken II 1988/89, 21 221, nr. 3, blz. 32 e.v..

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter

Onderwerp
Protocol geheimhouding

Zaaknummer
98254

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 21 december 2021

Geachte voorzitter,

Naar aanleiding van het rapport van de rekenkamer Zeeland over de uitwisseling van geheime informatie tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten hebben uw staten besloten dat het beleidskader geëvalueerd en geactualiseerd dient te worden.

In de brief die wij u op 22 oktober 2021 hebben toegestuurd, hebben wij u toegelicht dat het gezien de komende implementatie van de Wet open overheid (Woo) en de aanpassingen in de Provinciewet, die beide een wezenlijke impact gaan hebben op het protocol geheimhouding, niet wenselijk is om het protocol op dit moment te actualiseren. Een actualisatie van het protocol zal plaatsvinden op het moment dat beide wetswijzigingen zijn doorgevoerd en duidelijk is welke aanpassingen dit in het protocol vraagt.

Zoals wij in de brief van 22 oktober ook aangaven, is de evaluatie van het protocol geheimhouding wel uitgevoerd. Hierbij bieden wij u deze evaluatie aan, waarin onder andere is teruggekeken naar de oorspronkelijke uitgangspunten van het protocol geheimhouding, de actualiteit van het protocol en het proces van digitale terinzagelegging. Voor dat laatste onderdeel geldt dat, zoals toegezegd in het statenvoorstel voor de digitale terinzagelegging, een specifieke evaluatie is uitgevoerd. Deze evaluatie bieden wij u ook aan.

Uit de evaluatie trekken wij de conclusie dat het protocol uitwisseling geheime informatie door gedeputeerde staten aan provinciale staten en aan statencommissies in essentie op de juiste manier wordt toegepast en tot op heden voorziet in de behoefte. De beoogde doelen zijn grotendeels bereikt en het protocol kent een uniforme werking. Op basis van de komende wetswijzigingen zal het protocol worden aangepast. Daar komen we bij u op terug. Om de werking van het protocol verder te optimaliseren, zijn een aantal verbeter- en aandachtspunten benoemd. Deze punten hebben onze aandacht en worden betrokken in onze werkprocessen en bij het schrijven van een geactualiseerde versie van het protocol.

Wij zullen u in de loop van 2022 nader informeren over de ingevoerde wetswijzigingen en de gevolgen voor de actualisatie van het protocol geheimhouding.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen:

1. Evaluatie protocol geheimhouding
2. Evaluatie digitale ter inzagelegging

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Bijlage: Evaluatie digitale terinzagelegging in Citrix

Aanleiding

Naar aanleiding van de adviezen bij het rekenkamerrapport “*Geheimhouding*” uit 2019 hebben Provinciale Staten gevraagd om na te gaan of digitale terinzagelegging op een veilige manier kon worden vormgegeven.

Inventarisatie

Uit de inventarisatie die werd verricht bleek dat het mogelijk was om te voorzien in digitale terinzagelegging en dat de techniek hiervoor al bij de Provincie beschikbaar was in de vorm van Citrix-files.

Het programma maakt het mogelijk om:

- Documenten digitaal te delen
- Toegang te beperken tot bevoegde statenleden en/of (burger)commissieleden
- Geheime stukken op te slaan in beveiligde omgeving (*Eng. Dataroom*)
- In te richten in lijn met informatieveiligheidsbeleid provincie Zeeland
- Ongewenst delen van informatie kan worden bewaakt (registratie login systeem, onmogelijkheden tot kopiëren en printen)

Juridische aspecten

Naast de technische mogelijkheden die er zijn om een (data)lek te voorkomen, zijn er ook wettelijke en protocollaire voorschriften die het delen van geheime informatie beletten. Deze zijn onder meer vastgelegd in de Gedragscode politieke ambtsdragers provincie Zeeland 2015 en artikel 272 Wetboek van Strafrecht. Politieke ambtsdragers, waaronder statenleden, zijn gehouden aan de geheimhoudingsplicht. Voor digitale en fysieke terinzagelegging gelden dezelfde wettelijke bepalingen met betrekking tot geheimhouding.

Besluitvorming

Op 10 juli 2020 stemden PS in met het digitaal terinzageleggen van geheime stukken door middel van Citrix. Hierbij hebben PS ook uitgesproken dat deze wijze van terinzagelegging geëvalueerd diende te worden voordat de werkwijze een vaste plek kan krijgen in het protocol uitwisseling van geheime informatie tussen GS en PS.

Ervaringen met digitale terinzagelegging

Sinds september 2020 worden geheime stukken die GS aan PS stuurt gedeeld via de Citrix omgeving.

Gebruikerskant

Frequentie gebruik en toegankelijkheid

Inmiddels is voor de terinzagelegging negenmaal gebruik gemaakt van Citrix. Voorafgaand aan de eerste keer dat dit gebeurde is een handleiding verspreid onder de statenleden. In vergelijking met de analoge werkwijze worden de geheime stukken nu gemiddeld door meer statenleden ingezien.

Wanneer stukken worden geplaatst krijgen de personen die op basis van het protocol uitwisseling van geheime informatie toegang hebben tot de verstrekte informatie een e-mail waarin de terinzagelegging wordt aangekondigd. PS weten de stukken over het algemeen goed te vinden. Een enkele keer komt bij de statengriffie nog een vraag binnen waar de documenten te vinden zijn.

- *Nieuwe statenleden moeten (na de verkiezingen) ook wegwijs worden gemaakt in het gebruik van Citrix.*

Overzichtelijke indeling stukken

Over de naamgeving van de stukken zijn er opmerkingen ontvangen van verschillende statenleden. De namen van de documenten blijken niet altijd meteen duidelijk. Daarnaast staan stukken soms door elkaar.

- *Duidelijke naamgeving van documenten is een aandachtspunt.*
- *Het systeem biedt de mogelijkheid om stukken in sub mappen te plaatsen waardoor zaken inzichtelijker worden.*

Beheerderskant

Duur terinzagelegging

Om het delen van informatie via Citrix ordentelijk te laten verlopen zijn er ambtelijk werkafspraken gemaakt over het proces van terinzagelegging. Hierbij wordt de griffie tijdig geïnformeerd wanneer er stukken worden gedeeld met provinciale staten. Eén van de redenen hiervoor is dat de statenleden direct op de hoogte kunnen worden gebracht wanneer geheime stukken beschikbaar zijn. Ook is het op grond van artikel 25 Provinciewet nu nog van belang dat in de eerstvolgende statenvergadering de geheimhouding wordt bekrachtigd om deze niet te laten vervallen. Dit verandert wanneer de wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur van kracht wordt.

- *De noodzaak tot bekrachtigen van geheimhouding door PS vervalt wanneer de wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur van kracht wordt. PS behoeven dan enkel nog de geheimhouding op te heffen wanneer dit aan de orde is.*

Termijnen en terugvragen geheime stukken

Stukken worden voor een bepaalde tijd in Citrix geplaatst. Hier wordt aansluiting gezocht met de vergadercyclus van PS. Wanneer de vergadering waar de stukken betrekking op hebben voorbij is, worden de stukken van de server gehaald. Alleen wanneer er verzocht om geheime stukken opnieuw ter inzage te leggen worden deze weer in Citrix geplaatst.

Vraag is of deze werkwijze in lijn is met het bepaalde in artikel 13 van het (huidige) RvO van provinciale staten. Dat zegt:

“Indien omtrent stukken op grond van artikel 25, eerste of tweede lid, van de Provinciewet geheimhouding is opgelegd, blijven deze stukken in afwijking van het eerste lid, onder berusting van de griffier en verleent de griffier de leden van provinciale staten inzage.”

Op grond hiervan zouden stukken tot en met het opheffen van de geheimhouding beschikbaar moeten zijn voor de statenleden. Bezien moet worden of dit is in te regelen binnen het systeem.

- *Stukken berusten onder de statengriffier zolang de geheimhouding niet is opgeheven. De stukken dienen in die periode toegankelijk te blijven voor de leden van PS.*

Technische kant

Risico's

Er werden voorafgaand aan de invoering een aantal risico's onderkend voor het op deze wijze delen van de geheime stukken. Deze hadden onder meer betrekking op de mogelijkheid dat stukken ongeoorloofd zouden worden gedeeld (of gelekt). In de afgelopen periode is dit risico zich niet voorgedaan. De drempel voor de toegang tot de digitale kluis (dubbele identificatie) en de technische beperkingen die bestaan ten aanzien van het delen, printen en doorzenden van stukken in combinatie met de ambtseed lijken te voldoen.

Aandachtspunten

1. Nieuwe statenleden moeten (na de verkiezingen) ook wegwijs worden gemaakt in het gebruik van Citrix.
2. Duidelijke naamgeving van documenten is een aandachtspunt.
3. Het systeem biedt de mogelijkheid om stukken in sub mappen te plaatsen waardoor zaken inzichtelijker worden.
4. De noodzaak tot bekrachtigen van geheimhouding door PS vervalt wanneer de wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur van kracht wordt. PS behoeven dan enkel nog de geheimhouding op te heffen wanneer dit aan de orde is.
5. Stukken berusten onder de statengriffier zolang de geheimhouding niet is opgeheven. De stukken dienen in die periode toegankelijk te blijven voor de leden van PS.

Conclusie

De digitale terinzagelegging voldoet aan de behoefte. Meer statenleden weten de digitale stukken te vinden dan er voorheen de fysieke stukken kwamen inzien. In die zin lijkt de drempel lager te zijn geworden. Van de risico's die voor invoering van deze werkwijze werden geschetst heeft zich in het eerste jaar er niet één voorgedaan. Het ambtelijk proces voor de terinzagelegging is ingericht en functioneert, maar kan op enkele punten nog verbeterd worden. De stukken moeten in lijn met het RvO PS gedurende de periode dat de geheimhouding loopt toegankelijk blijven voor de statenleden, dit moet worden geborgd.

Alles overziend voldoet deze wijze van terinzagelegging en zijn er geen beletselen om deze werkwijze te verankeren in het protocol voor het uitwisselen van geheime informatie tussen GS en PS.

Evaluatie protocol uitwisseling geheime informatie door gedeputeerde staten aan provinciale staten en aan statencommissies.

Aanleiding voor de evaluatie van het sinds 2016 geldende protocol "*uitwisseling geheime informatie door gedeputeerde staten aan provinciale staten*" gaat terug naar 5 juli 2019. Naar aanleiding van het rekenkamerrapport "*Geheimhouding*" hebben PS toen het volgende besloten:

1. Opnieuw afspraken te maken met GS over de periodiciteit van opheffen geheimhouding met argumentatie voor opheffen of verlengen;
2. In het protocol geheimhouding alleen de meest voorkomende wettelijke mogelijkheden die de Provinciewet (Pw) kent voor het opleggen, bekrachtigen en opheffen van geheimhouding in het verkeer tussen GS en PS te benoemen;
3. Te laten onderzoeken of veilige methoden voor het digitaal ter inzage leggen van geheime informatie beschikbaar zijn en vragen hierover in het vierde kwartaal van 2019 geïnformeerd te worden;
4. Het beleidskader geheimhouding gezamenlijk met GS te evalueren en te actualiseren om een bijgewerkte versie te kunnen bespreken in PS;
5. Terughoudendheid te betrachten bij het opleggen van geheimhouding en hiervoor alleen te kiezen indien de afwegingen die leiden tot het besluit inzichtelijk gemotiveerd worden.

Stand van zaken en samenhang van besluit

Kijkend naar bovenstaande punten is de stand van zaken als volgt. De punten 1, 2 en 5 worden gebundeld meegenomen wanneer het protocol wordt geactualiseerd. Naar verwachting zal vanaf april 2022 het wetsvoorstel bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur doorwerken in de Provinciewet. In mei van dat jaar gaat ook een transitie plaatsvinden naar de Wet open overheid (Woo). Deze wetten gaan een dermate grote impact hebben op het protocol geheimhouding, dat er na een herziening nu, op zeer korte termijn een nieuwe actualisatie moet plaatsvinden. Dat is niet wenselijk. Voor het digitaal ter inzage leggen van geheime stukken geldt dat dit wegens Corona versneld is opgepakt. Sinds september 2020 is de digitale terinzagelegging in werking getreden.

Deze stand van zaken betekent voor de samenhang van het besluit het volgende:

- Het huidige beleidskader geheimhouding wordt nu geëvalueerd (4). Hierin worden ook de eerste ervaringen met het digitaal ter inzage leggen van geheime stukken meegenomen (3).
- Mede aan de hand van de bevindingen van deze evaluatie, maar vooral ook aan de hand van wijzigingen van de Provinciewet en de Woo wordt het protocol geactualiseerd. Verwachting is dat dit in het eerste deel van 2022 zal plaatsvinden. In deze actualisatie worden de afspraken over de periodiciteit van opheffen (1), afwegingen over de meest voorkomende wettelijke mogelijkheden van de Provinciewet (2) en het betrachten van terughoudendheid bij het opleggen van geheimhouding (5) meegenomen.

Kortom, de evaluatie van het protocol en eerste bevindingen van het digitaal ter inzage leggen van stukken worden middels dit document uitgevoerd. Voor de digitale terinzagelegging van stukken geldt dat in het bijbehorende statenvoorstel een specifieke separate evaluatie is toegezegd. Deze evaluatie is als bijlage aan dit document toegevoegd. De actualisatie van het protocol, inclusief bovengenoemde onderdelen, wordt opgeschort en uitgevoerd op het moment dat de nieuwe wetten in werking zijn getreden.

Opzet evaluatie

Aan de hand van een drietal hoofdlijnen wordt de evaluatie van het protocol uitgevoerd.

1. Welke doelen wilde men bereiken met het protocol? In hoeverre zijn die gerealiseerd? [m.a.w. heeft het voldaan?]
2. Is het protocol nog steeds actueel? [m.a.w. voldoet het nog steeds]
 - I. *Proces van digitale terinzagelegging (nieuw sinds september 2020)*
 - II. *Wetsvoorstel integriteit en functioneren decentraal bestuur.*
 - III. *Verschuiving motivering geheimhoudingsgronden van de Wob naar de Woo*
3. Zijn er praktische zaken waar we tegen aan lopen? Hoe kunnen we die oplossen?

Welke doelen wilde men bereiken met het protocol? In hoeverre zijn die gerealiseerd?

Om te kunnen concluderen in hoeverre de doelen, beoogd met het protocol, bereikt zijn, is het goed terug te gaan naar de doelen die destijds het uitgangspunt vormden van het protocol. Deze worden vervolgens puntsgewijs nagelopen.

- a) Zo open mogelijke communicatie tussen bestuur en politiek (met als achtergrond de Wob waarin de beperkingen voortkomen uit de artikelen 10/11)
- b) Opleggen van geheimhouding in frequentie, duur en omvang zoveel mogelijk beperkt
- c) Protocol wordt uniform toegepast
- d) Provinciale staten krijgt verzoeken om geheimhouding te bekrachtigen
- e) Jaarlijkse evaluatie van het instrument geheimhouding inclusief de periodieke toets op het opheffen van geheimhouding. Met rechtspersonen, waarin wordt deelgenomen, afspraken maken over openbaarheid en informatievoorziening aan publieke aandeelhouders.

Ad a. Zo open mogelijke communicatie tussen bestuur en politiek (met als achtergrond de Wob waarin de beperkingen voortkomen uit de artikelen 10/11)

Onder 'open communicatie' verstaan we het zoveel als mogelijk beschikbaar stellen van informatie van GS aan PS zodat PS deze kan gebruiken ten behoeve van haar kaderstellende-, controlerende- en volksvertegenwoordigende rol. Artikel 167, tweede lid Provinciewet luidt: "GS geven PS alle inlichtingen die PS voor de uitoefening van hun taak nodig hebben." Met onder andere het beantwoorden van statenvragen, het (tussentijds) informeren over de voortgang op projecten, opgaven, programma's en beleid, het delen van informatiestukken en rapportages wordt vanuit GS de informatie gedeeld die voor PS essentieel is om haar kaderstellende- en controlerende rol uit te kunnen voeren.

Om het verder mogelijk te maken dat statenleden vanuit hun volksvertegenwoordigende rol informatie zoveel als mogelijk kunnen gebruiken in een openbaar politiek debat, moet informatie zo min mogelijk beperkt worden door het opleggen van geheimhouding. Op dit moment volgen de beperkingen uit artikelen 10 en 11 van de Wob. Met de inwerkingtreding van de Woo op 1 mei 2022 zullen deze beperkingen volgen uit artikelen 5.1 en 5.2 van de Woo, waarbij actieve openbaarmaking van informatie verder zal worden bevorderd.

Ad b. Opleggen van geheimhouding in frequentie, duur en omvang zoveel mogelijk beperkt

Door het ontbreken van een normenkader waarmee eenduidig kan worden vastgesteld of het opleggen van geheimhouding beperkt is gebleven, is hier geen volledig te objectiveren uitspraak over te doen. Wanneer wordt iets zoveel mogelijk beperkt?. Desondanks biedt zowel het proces van besluitvorming van Gedeputeerde Staten, als de bevindingen van het rekenkamerrapport handvatten om te kunnen stellen dat het opleggen van geheimhouding in duur, frequentie en omvang zoveel mogelijk beperkt wordt.

Proces van Gedeputeerde Staten

Te beginnen met het besluitvormingsproces van Gedeputeerde Staten. Openbaarheid is een grondbeginsel voor het Nederlands bestuur dat is vastgelegd in de Grondwet (artikel 110). De informatiestroom van Gedeputeerde Staten heeft hiermee het uitgangspunt dat in de literatuur wordt beschreven als 'openbaar, tenzij'. Dit betekent dat de beleidsstukken van het college in beginsel openbaar zijn en het onder geheimhouding delen van stukken als uitzondering geldt.

De artikelen 25, 55 en 91 van de Provinciewet en de artikelen 10 en 11 van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) bieden het juridisch kader voor geheimhouding (de uitzonderingsgronden) in het verkeer tussen GS en PS en de CdK. Op grond van dit kader kunnen de Commissaris van de Koning (CvdK) en GS geheimhouding opleggen aan individuele Statenleden, aan Statencommissies en aan het orgaan PS. In de voorbereiding van GS-vergaderingen worden de juridische kaders voor geheimhouding streng bewaakt. Waar nodig worden voorstellen aangepast zodat de geheimhouding in omvang beperkt blijft.

Ook de omvang van geheimhouding wordt in diezelfde voorbereiding expliciet meegenomen. Binnen een dossier wordt enkel geheimhouding opgelegd op de documenten die onder de zogenaamde uitzonderingsgronden vallen. De rest van de beleidsstukken binnen dat dossier kennen het beginsel van openbaarheid.

Voor het beperken van de duur van geheimhouding kan worden verwezen naar artikel 25 vijfde lid van de Provinciewet. Geheimhouding op stukken, ontvangen vanuit GS, de CvdK of commissie, kan namelijk worden opgeheven door Provinciale Staten. Door de Statengriffie wordt een overzicht bijgehouden van de stukken waar geheimhouding is opgelegd. Periodiek wordt uitvraag gedaan naar in hoeverre de geheimhouding kan worden opgeheven. Daar waar mogelijk wordt middels een statenvoorstel voorgesteld de geheimhouding op heffen. Hiermee wordt de duur van geheimhouding beperkt. Voorafgaand aan het opleggen van geheimhouding wordt geprobeerd in te schatten hoelang deze van kracht dient te blijven. Inzicht in- en duidelijkheid over de duur van geheimhouding geeft de mogelijkheid tijdig te attenderen op opheffing wanneer de aangegeven termijn van geheimhouding verstreken is. Alhoewel hier verbetering in merkbaar is, blijkt het in de praktijk voor ambtenaren lastig om een einddatum of termijn aan te geven bij geheimhouding. Vaak wil men dit laten samenvallen met het einde van het project, waarvan einddatum op het moment van opleggen nog onbekend of onzeker is. De combinatie van het vooraf aangeven van de duur waar mogelijk, en het periodiek opheffen van geheime stukken zorgen ervoor dat de duur van de geheimhouding wordt beperkt.

Bevindingen Rekenkamer

Ook het Rekenkamerrapport geeft aan dat het beleidskader van de provincie Zeeland ten aanzien van het opleggen, bekrachtigen en opheffen van geheimhouding in het verkeer tussen GS en PS in overeenstemming is met de hogere wet- en regelgeving. Het rapport spreekt van een deugdelijk protocol 'geheimhouding'. Geheimhouding wordt juridisch juist gemotiveerd en biedt een werkzame mogelijkheid om geheime informatie aan te bieden aan PS die zo hun kaderstellende- en controlerende taak kunnen uitvoeren.

Ad c. Protocol wordt uniform toegepast

Het protocol '*Uitwisseling geheime informatie door Gedeputeerde Staten aan Provinciale staten en Statencommissies*' vormt na haar vaststelling in 2014 het provinciale beleidskader ten aanzien van het opleggen, bekrachtigen en opheffen van geheimhouding in het verkeer tussen GS en PS. Dit protocol werd in 2016, naar aanleiding van een eerste evaluatie van het beleidskader in 2015 en het beschikbaar komen van nieuwe rechtsliteratuur en inzichten uit het Sloeweg-onderzoek, herzien. In dit herziene protocol 'geheimhouding' is niet alleen een aantal bestuurlijke uitgangspunten geformuleerd voor het werken met geheimhouding, ook zijn er algemene en logistieke afspraken tussen GS en PS opgenomen.

In de periode voor 2014, werd er minder uniform gewerkt. Met de inwerkingtreding van het protocol in 2014 en vooral na herziening daarvan in 2016, zijn de procedures en afspraken rondom het opleggen en bekrachtigen van geheimhouding steeds verder doordacht, uitgewerkt en in de praktijk toegepast en nageleefd. Vanaf 2016 is er daarom sprake van een uniforme toepassing en werking van het protocol. Ook het Rekenkamerrapport uit 2019 deelt de conclusie dat het protocol uniform wordt toegepast. Voorlopige geheimhouding door GS wordt steeds juridisch juist gemotiveerd en opgelegd.

Ad d. Provinciale staten krijgt verzoeken om geheimhouding te bekrachtigen

Dit doel is zonder meer behaald. Na de herziening van het protocol in 2016 wordt consequent aan het orgaan PS een openbaar besluit voorgelegd om de opgelegde geheimhouding, conform Pw en Wob, te bekrachtigen. Deze procedure wordt sinds 2016 goed gevolgd.

Extra stok achter de deur voor het op de juiste manier voorleggen van verzoeken aan Provinciale Staten om geheimhouding te bekrachtigen is de betrokkenheid van diverse ambtenaren. Naast de behandelend ambtenaar is bij het concept van geheimhouding de betrokkenheid van een jurist een vereiste. In de voorbereiding van de GS-vergadering, waarin het voorstel wordt besproken, wordt een extra controle uitgevoerd op de compleetheid en juiste agendering van dossiers. Via het college van Gedeputeerde Staten en de statengriffie komt het voorstel bij de leden van Provinciale Staten terecht. Kortom, genoeg betrokkenen om de verzoeken voor geheimhouding aan de juiste eisen te laten voldoen.

Ad e. Jaarlijkse evaluatie van het instrument geheimhouding inclusief de periodieke toets op het opheffen van geheimhouding. Met rechtspersonen, waarin wordt deelgenomen, afspraken maken over openbaarheid en informatievoorziening aan publieke aandeelhouders.

Het protocol geheimhouding wordt niet jaarlijks geëvalueerd. De laatste evaluatie dateert uit 2019 en voor die tijd is het beleidskader ook niet jaarlijks geëvalueerd. Daar waar een periodieke toets waardevol is, is de vraag in hoeverre het jaarlijks evalueren van een beleid waar geen grote wijzigingen, veranderingen of ontwikkelingen hebben plaatsgevonden, toegevoegde waarde heeft. Naar aanleiding van deze evaluatie zijn op een aantal onderdelen verbeter- en aandachtspunten benoemd. Om regie te houden op deze punten en de werking van het protocol met de nieuwe wetwijzigingen te toetsen, wordt voorgesteld om twee jaar na het vaststellen van het nieuwe protocol, het protocol opnieuw te evalueren.

Voor de periodieke toets ten aanzien van het opheffen van geheimhouding geldt dat er nog ruimte is voor verbetering. Deze voorstellen worden incidenteel aan PS voorgelegd. Daar waar het protocol stelt dat vier maal per jaar nagegaan moet worden welke dossiers geheim moeten blijven en welke kunnen worden opgeheven, gebeurt dit in de praktijk twee maal per jaar. Reden hiervoor is dat projecten met geheime stukken een lange doorlooptijd kennen en gebleken is dat het per kwartaal opheffen, resulteert in weinig tot geen dossiers die kunnen worden opgeheven. Bij de tweejaarlijkse toets wordt het overzicht van geheime stukken (bijgehouden door de griffie) voorgelegd aan het ambtelijk apparaat met de vraag in hoeverre geheimhouding op de stukken kan worden opgeheven. Verzoeken tot opheffing worden middels een statenvoorstel aan Provinciale Staten voorgelegd. In de praktijk kunnen er halfjaarlijks enkele- tot geen geheime stukken worden opgeheven. Feit is dat informatie geheim dient te blijven, dan wel moet wachten tot een project in zijn geheel is afgerond.

Op basis van deze constatering valt te overwegen om het periodiek opheffen van geheimhouding ook een expliciete bestuurlijke afweging te laten zijn. Met andere woorden, het tweejaarlijks delen van het overzicht van geheime stukken met zowel het ambtelijk apparaat, als Gedeputeerde Staten. Deze overweging zal als aandachtspunt worden meegenomen.

Conclusie 1: de beoogde doelen zijn grotendeels bereikt, maar er zijn verbeterpunten

Kijkend naar bovengenoemde doelen kan geconcludeerd worden dat deze voor het grootste gedeelte zijn bereikt en het protocol geheimhouding een goed werkend beleidskader vormt. Met het oog op verdere optimalisering is er een drietal aandachts- en verbeterpunten te benoemen.

1. Geheimhouding wordt vooralsnog bijna altijd op volledige stukken gelegd, en niet slechts op het deel van een document waar een uitzonderingsgrond op algemene openbaarheid voor geldt. Geheimhouding op bijlagen of delen van een tekst zijn meer uitzondering dan regel. Door enkel geheimhouding op te leggen op het deel waarvoor dit nodig is, en dus de rest van het document wel openbaar te laten zijn, kan de geheimhouding nog verder worden beperkt.

2. Om de duur van geheimhouding verder te beperken zou men vanuit de ambtelijke organisatie actiever kunnen omgaan met het opheffen van geheimhouding. Daar waar bij het opleggen van geheimhouding expliciet de vraag wordt gesteld hoe lang een stuk geheim dient te blijven, leert de ervaring dat men hier vaak pas mee aan de slag gaat wanneer een periodieke uitvraag tot opheffing wordt gedaan of een Wob-verzoek is gedaan.

3. Een derde punt van aandacht betreft het delen van informatie door deelnemingen en verbonden partijen. In de praktijk blijkt het een zoektocht naar hoe bekrachtiging op deze informatie plaats kan vinden en is geheimhouding onduidelijk.

Op basis van het wettelijk kader, de bevindingen uit de evaluatie en de conclusies uit het onderzoeksrapport van de commissie onderzoek project Sloeweg, zijn de volgende bestuurlijke uitgangspunten bij het toepassen van geheimhouding te formuleren:

Bij deelnemingen gaat het niet zelden om bedrijfsgevoelige informatie. Hoewel ook bij deelnemingen openbaarheid van informatie als uitgangspunt geldt, kan op dergelijke informatie geheimhouding worden opgelegd. Ook kan worden besloten de informatie onder geheimhouding te delen met andere(leden van) provinciale bestuursorganen dan wel met anderen (externen). Het delen van de bedrijfsgevoelige informatie vindt plaats via een besloten deel van een PS-vergadering (op grond van

artikel 25, eerste lid Pw) of via een besloten commissievergadering (op grond van artikel 91, eerste lid Pw). De geheimhouding geldt voor iedereen die bij de behandeling aanwezig is en voor iedereen die van het behandelde kennis draagt (zoals bijvoorbeeld private partijen, deskundigen, ambtenaren, griffier, commissieleden, niet-statenleden zijnde). Op dezelfde wijze kan ook een externe private partij (mondeling) namens het bestuursorgaan (in de regel GS) informatie onder geheimhouding verstrekken aan allen die bij de vergadering aanwezig zijn.

Schriftelijke toepassing

In de afgelopen jaren is het uitgangspunt dat geheime schriftelijke informatie van deelnemingen door het bestuursorgaan (GS) met de andere provinciale bestuursorganen wordt gedeeld - en niet door de private rechtspersoon – consequent toegepast. Het protocol benoemt ook nog de mogelijkheid om informatie onder geheimhouding te delen met individuele statenleden. Dit staat op gespannen voet met het uitgangspunt dat de informatie voor alle statenleden gelijk moet zijn, zoals volgt uit artikel 167 Provinciewet. In de praktijk gebeurt het dan ook niet. Met de voorziene (Provincie)wetswijziging is dit straks niet meer toegestaan.

Mondelinge informatie

Volgens het protocol kan informatie mondeling op de volgende wijze worden gedeeld met provinciale staten:

1. In een besloten PS-vergadering.
2. In een besloten commissievergadering waarbij alle PS leden/ PS in de gelegenheid worden gesteld om daarbij aanwezig te zijn
3. In een door GS georganiseerde besloten informatiebijeenkomst.

Het protocol geeft aan dat de wijze benoemd onder 1 en 2 de voorkeur hebben. Aanvullend geldt daarbij het uitgangspunt voor informatieverstrekking over deelnemingen dat het bestuursorgaan (GS) - en niet de rechtspersoon - geheime informatie deelt met de andere provinciale bestuursorganen (of externen).

De meest gebruikte werkwijze is die waarbij mondelinge informatie over deelnemingen wordt gedeeld in een besloten commissie vergadering waarin geheimhouding wordt opgelegd aan de aanwezigen. Deze werkwijze is duidelijk en iedere aanwezige weet wat er van hem of haar verwacht wordt.

Een enkele keer is van het uitgangspunt dat GS de informatie deelt namens de rechtspersoon afgeweken. Hierbij werd de geheimhouding dan expliciet of impliciet opgelegd middels een beroep op artikel 2:5 Awb *“een ieder die is betrokken bij de uitvoering van de taak van een bestuursorgaan en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding van die gegevens”*.

Incidenteel heeft de werkwijze, waarbij de rechtspersoon zelf over geheime communiceerde, tot onduidelijkheid geleid over de status van de verstrekte informatie.

Tijdelijke wet

De Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming voorziet voor PS niet in de mogelijkheid om in beslotenheid te beraadslagen en te besluiten om geheimhouding op te leggen. Hiermee blijft in een digitale setting de derde mogelijkheid (een bijeenkomst georganiseerd door GS) over als enige setting waarin geheim is op te leggen aan de aanwezigen. In de praktijk moet dit worden gelezen als een GS vergadering waarbij commissieleden en eventueel externen te gast zijn. Hiermee kan er in beslotenheid worden vergaderd en kan er geheimhouding worden opgelegd.

Advies:

Met dit inachtneming luidt het advies om het uitgangspunt van het protocol, namelijk dat het bestuursorgaan (GS) - en niet de rechtspersoon - geheime informatie deelt met de andere provinciale bestuursorganen (of externen), consequent te hanteren. Digitale vergaderingen van provinciale staten en haar commissies kunnen niet besloten zijn. Een construct waarbij GS een vergadering uitschrijft is

juridisch de enige sluitende weg (hoewel dit construct nooit de bedoeling was van de wetgever).

Ad 2. Is het protocol nog steeds actueel?

Voor een groot gedeelte is het protocol in haar huidige vorm op dit moment nog actueel. Maar de invoering van de digitale terinzagelegging en de aankomende veranderingen van juridische kaders maken dat het protocol begin volgend jaar niet meer actueel is.

Proces van digitale ter inzage legging

Al enige tijd bestond de behoefte voor een proces van het digitaal ter inzage leggen van geheime stukken. Vanwege de Corona-crisis en bijbehorende beperkende maatregelen, is het vraagstuk van digitaal ter inzage leggen van geheime stukken in een stroomversnelling gekomen. Onderzoek naar de (technische) mogelijkheden voor een dergelijk proces is in gang gezet en heeft geresulteerd in een statenvoorstel in mei 2020. In augustus 2020 is het eerste geheime stuk digitaal ter inzage gelegd voor Statenleden.

De Provincie Zeeland maakt hiervoor gebruik van de applicatie Citrix Files. Deze applicatie heeft meerdere functionaliteiten, een daarvan is een zogeheten “dataroom” of wel een meer dan gemiddeld beveiligde digitale omgeving waarin de leden van PS de geheime stukken kunnen inzien. Dit is in lijn met het informatieveiligheidsbeleid dat door de provincie Zeeland wordt gehanteerd, zodat eventuele risico's van het digitaal ter inzage leggen worden geminimaliseerd. Naast het opslaan van informatie in een beveiligde omgeving, voorziet het systeem ook in het bewaken van ongewenst delen van informatie door middel van een aantal technische aspecten (registratie login systeem, onmogelijkheden tot kopiëren en printen, etc.).

Naast de technisch ingebouwde beperkingen om een (data)lek te voorkomen, zijn er ook wettelijke en protocollaire gronden (Gedragscode politieke ambtsdrager Provincie Zeeland 2015; artikel 272 Wetboek van Strafrecht) waarop ambtspersonen, waaronder Statenleden, zich moeten houden aan de geheimhoudingsplicht. Het digitaal ter inzage leggen van geheime stukken ontheft hen niet van deze plicht.

Werking

Inmiddels wordt ruim een jaar gewerkt met de digitale ter inzage legging. Zoals ook blijkt uit de conclusie van de separate evaluatie in de bijlage, kan worden gesteld dat dit zeer naar behoren werkt en voldoet aan de behoefte. Statenleden zijn zeer te spreken over het feit dat zij nu niet meer plaatsgebonden zijn en op een efficiëntere manier geheime stukken kunnen inzien. Tot op heden hebben zich ook geen voorvallen voorgedaan waarin geheime informatie is gedeeld of verspreid. Kortom, een mooie ontwikkeling binnen het proces van geheimhouding. Deze wijze van informatiedeling zal worden meegenomen in de actualisatie van het protocol geheimhouding begin volgend jaar.

Verschuiving motivering geheimhoudingsgronden van de Wob naar de Woo

Vooruitkijkend naar de toekomst gaan er binnen de juridische context grote wijzigingen plaatsvinden. Met de verandering van de Wob naar de Woo zal de context en de toetsingsgrond voor het opleggen en in stand houden van geheimhouding wijzigen.

De Woo onderschrijft het belang van het vergroten van de toegang tot overheidsinformatie, het bevorderen van de actieve openbaarmaking en het verheffen van bestuurlijke transparantie tot norm. Per 1 mei 2022 zal de Woo in werking treden, wat betekent dat het opleggen van geheimhouding vanaf dan zal geschieden op grond van de gedeeltelijk gewijzigde uitzonderingsgronden genoemd in artikelen 5.1 en 5.2 van de Woo. Een voorbeeld van een wijziging, ten goede van de openbaarheid, is dat onder de Wob de relatieve uitzonderingsgrond ‘het belang, dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie’ onder de Woo niet meer wordt genoemd als zijnde een uitzonderingsgrond. In plaats daarvan wordt openbaarmaking tijdelijk opgeschort en doet het bestuursorgaan mededeling aan de verzoeker van de termijn waarbinnen de openbaarmaking alsnog zal geschieden.

Wetsvoorstel integriteit en functioneren decentraal bestuur.

Met de aankomende herziening van de **Provinciewet** op grond van het wetsvoorstel Integriteit en Kwaliteit decentraal bestuur veranderen de eigenlijke spelregels voor het opleggen en opheffen van geheimhouding.

Omdat de juridische kaders veranderen, verandert ook een (belangrijk) deel van de processen die beschreven staan in het protocol. Dit werkt volledig door in de hoofdstukken 3 en 4, respectievelijk de juridische toepassing van de geheimhoudingsregeling in de bestuurlijke praktijk en de praktische werkwijze.

- Er komt één beknopt hoofdstuk geheimhouding (de bekende artikelen 25, 55 en 91 Pw vervallen)
- Bekrachten door PS van door GS opgelegde geheimhouding is niet meer aan de orde
- Wet maakt onderscheid tussen mondelinge en schriftelijke geheime informatie
- Geheime informatie voor een commissie met statenleden is beschikbaar voor alle leden van PS ("*hoofdschap*" van staten)
- Geen geheime informatie meer van GS voor individuele statenleden
- PS kan een lid dat geheimhouding schendt drie maanden uitsluiten van deze informatie
- De vertrouwenscommissie voor het (her) benoemen van de CvdK ex artikel 61c Provinciewet is uitgezonderd van de regel dat informatie voor een commissie ook aan de staten toekomt.

Conclusie 2: door aanstaande wetswijzigingen en doordat de interne werkwijze (digitale terinzagelegging) is gewijzigd, zal het protocol worden aangepast. Deze actualisatie zal medio 2022 worden uitgevoerd.

Ad 3. Zijn er praktische zaken waar we tegen aan lopen? Hoe kunnen we die oplossen?

Tot slot een aantal aandachtspunten in praktische zin. Deze worden als actiepunten meegenomen richting het vervolg.

- *Eigenaarschap van ter inzagelegging (wie bepaalt wanneer het van de server gaat):* het eigenaarschap van de terinzagelegging is van belang voor de inrichting van het proces. De directie- en bestuurssecretaris hebben regie op de einddatum van stukken. Zodra de ter inzage termijn is verstreken, plaatsen zij de stukken uit Citrix. De afgelopen periode is een aantal keer door PS-leden gevraagd om stukken opnieuw aan te bieden voor terinzagelegging. Dit is in tegenspraak tot de bepaling dat stukken onder de griffier berusten tot de geheimhouding is opgeheven. Het goed vastleggen van afspraken hierover vraagt daarom aandacht en zal als actiepunt worden opgepakt.
- *Register beheer kan nog gedetailleerder:* Vooralsnog wordt een overzicht van de ter inzage gelegde stukken bijgehouden in Excel. Alhoewel er sinds het rekenkamerrapport van 2019 al een behoorlijke slag is gemaakt, zal het nog gedetailleerder bijhouden van stukken als concreet actiepunt worden meegenomen.
- *Checklist actieve informatieplicht 2003 actualiseren:* mede naar aanleiding van de komende wetswijzigingen en de herziening van het protocol, maar ook met het oog op dualisering, zal gekeken worden op welke punten deze checklist actualisatie behoeft. Met dit instrument kunnen Provinciale Staten een deel van haar controlerende taak concreet inhoud geven.

Conclusie 3: Alhoewel het protocol *uitwisseling geheime informatie door gedeputeerde staten aan provinciale staten* in zijn algemeenheid een goede werking kent, zijn er een aantal praktische zaken die richting de toekomst aandacht vragen. Deze zaken worden als concrete actiepunten opgepakt.

De voorzitter van Provinciale Staten
p/a Statengriffie

Onderwerp
Strategisch Plan North Sea Port

Zaaknummer
108619

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 21 december 2021

Geachte voorzitter,

North Sea Port heeft een nieuw Strategisch Plan opgesteld. Dit Strategisch Plan is in de aandeelhoudersvergadering van North Sea Port SE d.d. 13 oktober 2021 vastgesteld. Overeenkomstig het beleid Verbonden Partijen bieden wij u hierbij het Strategisch Plan North Sea Port ter kennisname aan.

Proces Strategisch Plan

Voor het opstellen van het Strategisch Plan North Sea Port heeft het havenbedrijf diverse stakeholders bevestigd. Onder andere in de havenweek (2020) en in het project "Haven met toekomst" is North Sea Port in gesprek gegaan met klanten en stakeholders. Trends en ontwikkelingen voor de toekomst zijn opgehaald en verwerkt in het Plan. De acht aandeelhouders van North Sea Port hebben begin 2021 een gezamenlijke aandeelhoudersstrategie vastgesteld. De strategische richtingen uit de aandeelhoudersstrategie zijn verwerkt in het Strategisch Plan. Het concept Strategisch Plan is toegelicht in de aandeelhouderscommissie van 6 juli 2021. Hierna zijn de Raden en Staten van de aandeelhouders bijgepraat. Voor uw Staten was dit op 16 juli 2021. Opmerkingen vanuit de verschillende sessies met de acht aandeelhouders worden meegenomen in de uitwerking van het strategisch bedrijfsplan, de actieplannen die North Sea Port gaat opstellen.

Strategisch Plan

Het doel van het Strategisch Plan is om de aandeelhouderswaarde te gaan ontwikkelen. Het Plan omvat acht strategische programma's die zullen worden uitgerold over de komende drie tot vijf jaar. Bij de uitrol van elk programma ontwikkelt North Sea Port gepaste 'Key Performance Indicator's' om de inzet, voortgang en het resultaat te kunnen volgen. Zo biedt het plan ook handvatten voor de aandeelhouders om de prestaties van North Sea Port en haar bestuur te evalueren, beoordelen en indien nodig, bij te sturen. Dus niet alleen richting geven vooraf maar ook verantwoorden achteraf. In de aandeelhoudersstrategie is opgenomen dat jaarlijks een verantwoording plaatsvindt van de invulling van de aandeelhoudersstrategie met een rapportage via het Toezichthoudend Orgaan. Deze rapportage zal ter informatie aan u worden toegezonden.

Wensen aandeelhouders

In de aandeelhoudersstrategie en het Strategisch Plan is het onderwerp veiligheid/ondermijning benoemd. De aandeelhouders hebben verzocht aan North Sea Port om hier extra aandacht aan te besteden, een nadere visie op dit onderwerp op te stellen en een meer actieve rol hierin op te pakken. North Sea Port heeft in dit kader twee notities opgesteld, te weten:

- de Meerjarenvisie Ondermijning 2021 - 2025 North Sea Port; en
- de Notitie Transparante rolverdeling aanpak ondermijnende criminaliteit, inclusief een bijlage waarin de rol van North Sea Port nader wordt toegelicht.

Deze notities treft u bijgevoegd eveneens ter kennisname aan. De hieruit voortvloeiende acties dienen met alle betrokken stakeholders opgepakt te worden. De Zeeuwse aandeelhouders zijn blij met deze notities en gaan ervan uit dat met de uitvoering van deze notities North Sea Port het onderwerp veiligheid en ondermijning actief oppakt.

Tenslotte hopen wij u hiermee naar genoegen te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen:

1. Strategisch Plan North Sea Port
2. Meerjarenvisie Ondermijning 2021 – 2025 North Sea Port
3. Notitie Transparante rolverdeling aanpak ondermijnende criminaliteit
4. Rol North Sea Port

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Inhoudelijk document
Strategisch Plan North Sea Port
6 juli 2021

Inhoudsopgave

A. Decor

1. Het ontstaan van North Sea Port
2. Bestaansreden van North Sea Port
3. Marktpositie van North Sea Port
4. Trends

B. Een strategisch plan voor North Sea Port

1. Aanleiding voor en doel van dit plan
2. Strategische krachtlijnen

Visualisatie:

Strategie voor de kernactiviteiten

Van trends naar strategisch programma

C. Strategie van North Sea Port in 8 programma's

0. 8 programma's ter versterking van de klanten
1. License to operate
2. Vestigen van circulaire waardeketens
3. Vestigen van energieprojecten
4. Synergie in klimaatinvesteringen
5. Connector rol
6. Sterke logistieke ketens
7. Toekomstbestendige infrastructuur
8. Data community

D. Organisatie en Financiën

1. Respect, toekomstvast en verbonden
2. Gezonde financiën

A. Decor

1. Het ontstaan van North Sea Port

- North Sea Port beheert de zeehavengerelateerde bedrijventerreinen in Zeeland en rond Gent, in een gebied met een roemrucht nautisch verleden. Eén bedrijf met een aaneengesloten havengebied, gevestigd in twee landen. Onderdeel van zowel het ARRRRA-cluster als de HLH-range en in het hart van één van de grootste havengebieden ter wereld.
- North Sea Port is in 2018 ontstaan door een fusie van het Havenbedrijf Gent en Zeeland Seaports. De geografische verwevenheid verklaart niet alleen de gezamenlijke geschiedenis, maar was ook een belangrijk argument achter de fusie. Naast synergie in bedrijfsvoering en een efficiëntere benutting van assets, vergrootte North Sea Port zijn naamsbekendheid door de top 10 van Europese havens binnen te dringen.
- Belangrijker nog was dat de concurrentiestrategieën van beide fusiepartners vergelijkbaar zijn en juist sterk afwijken van die van Antwerpen en Rotterdam, die ook voor een groot deel doorvoerhavens zijn. Daardoor heeft North Sea Port, ondanks de lagere overslagcijfers, toch ook een forse toegevoegde waarde.
- North Sea Port is een maatschappelijke onderneming met publieke aandeelhouders. Aanvankelijk was het creëren van werkgelegenheid hun belangrijkste motief om deel te nemen in North Sea Port. Een job zorgt voor inkomen, structuur en zingeving. Maar ook veiligheid, een vlotte mobiliteit, een goede gezondheid en voldoende natuur zijn belangrijke maatschappelijke waarden. Daarom neemt North Sea Port ook een rol in het veilig en gezond houden van de bedrijvigheid in het gebied.
- Het maatschappelijk rendement wordt niet gerealiseerd door North Sea Port zelf, maar door de bedrijven die ze huisvest. Ze heeft die bedrijven nodig om de maatschappelijke waarde te realiseren. Dat doet North Sea Port door deze bedrijven een aantrekkelijk vestigingsklimaat te bieden.

1. De HLH range omvat het kustgebied gebied tussen Hamburg en Le Havre. Het ARRRRA-cluster (Antwerp-Rotterdam-Ruhr-Rhein-Area) is het grootste en meest geïntegreerde chemische cluster ter wereld en verantwoordelijk voor 40% van de chemische productie in Europa. .

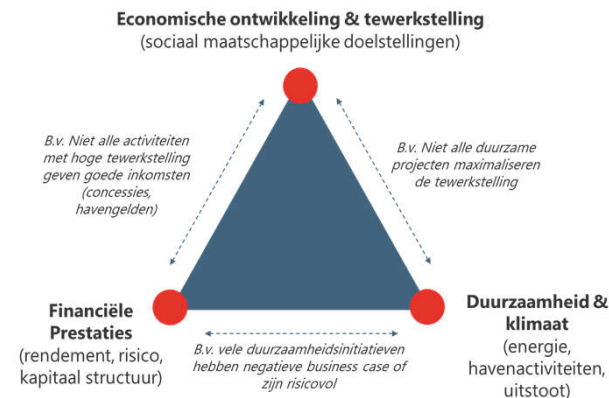
A. Decor

2. Bestaansreden van North Sea Port (1/2)

- Waarde creëren in de driehoek van de aandeelhouders
North Sea Port is een maatschappelijke ondernemer met publieke aandeelhouders. Zij willen dat North Sea Port evenwichtig gaat balanceren tussen duurzaamheid & klimaat, financiële prestaties en economische ontwikkeling.

“Centraal in de aandeelhoudersstrategie staat het evenwichtig waarde creëren binnen het kader van economische ontwikkeling, duurzaamheid en financiële prestaties. North Sea Port moet zoveel mogelijk gelijktijdig in synergie de waarde optimaliseren. Anderzijds zullen op projectbasis afwegingen gemaakt moeten worden tussen deze drie domeinen onderling. Eenzijdige waardecreatie dient te worden voorkomen. Er wordt echter van North Sea Port verwacht dat over het geheel van de activiteiten een positie in of nabij het centrum van de driehoek wordt gezocht.”

- **Gevestigde bedrijven zijn de motor achter de maatschappelijke waarde creatie**
Het maatschappelijk rendement wordt niet gerealiseerd door North Sea Port zelf, maar door de bedrijven die North Sea Port huisvest. North Sea Port heeft die bedrijven nodig om de doelstellingen (werkgelegenheid, duurzaamheid en financiële gezondheid) van haar aandeelhouders te realiseren. Dat doet North Sea Port door het vestigingsklimaat voor bedrijven te verbeteren.
- **Aantrekkelijk vestigingsklimaat aanbieden**
Een aantrekkelijk vestigingsklimaat helpt om bedrijven aan te trekken, vast te houden en sneller te laten groeien. Meer en grotere bedrijven leiden tot meer werkgelegenheid, duurzaamheid en een financieel gezonde organisatie. Daarbij gaat het niet alleen om vandaag, maar ook om morgen. North Sea Port moet daarom bijdragen aan de veerkracht en bestendigheid van de Oost-Vlaamse en Zeeuwse economie. Dat betekent vooruitkijken, innoveren en diversifiëren.

A. Decor

2. Bestaansreden van North Sea Port (2/2)

- **Groeien EN Verduurzamen**

Bedrijven staan voor de uitdaging om te verduurzamen met behoud van hun concurrentiekracht. Daarvoor zijn veel investeringen nodig. Werkgelegenheid kan op termijn worden verzekerd als de gevestigde cluster de transitie naar een duurzame economie succesvol kan doorlopen. De opkomst van de circulaire economie biedt ook nieuwe groeikansen.

- Gezien de aard van de bedrijvigheid en de onmisbaarheid van die activiteiten voor de energietransitie ligt ook daar een bijzondere opgave. North Sea Port moet helpen om de energietransitie in de Gentse regio en Zeeland mogelijk te maken.

- **Digitaliseren**

Een andere *disruptor* is de digitalisering van supply chains waardoor ladingsstromen zich makkelijk 'slim' kunnen gaan verplaatsen. North Sea Port moet volop mee op de digitalisering inzetten.

- **Win - Win – Win evenwicht opzoeken**

Zo moet er een win-win-win evenwicht worden gevonden: behoud en vernieuwing van jobs + klimaatneutrale haven + financieel stabiel.

- **Een goede leefomgeving verzekeren**

Naast werkgelegenheid en zekerheid, zijn er andere zaken van belang voor de kwaliteit van leven. Daaronder een goede gezondheid, natuur, vlotte mobiliteit en veiligheid. Bijdragen daaraan tellen mee in het maatschappelijk rendement en worden daarom door de aandeelhouders gewaardeerd. North Sea Port heeft daarom ook een rol in het zoveel mogelijk beperken van de negatieve effecten van bedrijvigheid, zoals de uitstoot van CO₂, congestie, onnodig ruimtebeslag en hinder.

A. Decor

3. Marktpositie van North Sea Port

Product/Dienst

- North Sea Port biedt een geïntegreerd multimodaal platform aan waar logistieke en industriële bedrijven robuust kunnen opereren.
- North Sea Port staat als landlord in voor de ontwikkeling van de infrastructuur en regie van het gebied. In tegenstelling tot veel concurrenten beschikt North Sea Port nog over heel wat strategische terreinreserves die kunnen worden ontwikkeld.
- North Sea Port voorziet tevens in de nautische dienstverlening om het scheepsverkeer vlot en veilig te laten verlopen.
- Als gebiedsbeheerder bouwt North Sea Port aan een hechte havengemeenschap (Community builder).

Markt

- Bedrijven verkiezen om zich te vestigen in North Sea Port omwille van het dichte, geconnecteerd en verweven netwerk, de compleetheid van de locatie dankzij de sterke multi-modale connectiviteit en clustereffecten (synergieën), alsook het aangeboden partnerschap en maatwerk van North Sea Port.
- Industriële & Logistieke spelers die zich verankeren in de haven en waarde creëren voor de aandeelhouders zijn de belangrijkste klanten van North Sea Port.
- Zo heeft North Sea Port een aantal clusters (speerpunt sectoren) ontwikkeld:

• Chemie	• Food en feed
• Staal	• Bouwmaterialen
• Automotive	• Value added logistics
• Energie	

A. Decor

3. Marktpositie van North Sea Port

- Hierdoor beschikt North Sea Port over een heel sterk gediversifieerde portfolio van activiteiten.
- De klanten zitten gespreid over het uitgestrekte havengebied en bouwen op twee gebieden met elk hun individuele sterktes: het Sloegebied (Vlissingen-Borsele) en de Kanaalzone (Gent-Terneuzen).
- Het groeipotentieel bevindt zich in het speelveld van de opkomende circulaire economie en energiesector die ook belangrijk zijn voor de bestaande clusters. Hierin zijn dan ook belangrijke strategische ambities geformuleerd.
- North Sea Port zal selectief omgaan met het aantrekken van nieuwe klanten waarbij de synergie met de speerpuntsectoren voorop staat.

A. Decor

4. Grote verscheidenheid aan ontwikkelingen maken de omgeving onzeker, maar biedt tegelijkertijd ook kansen

- Heel wat ontwikkelingen in allerlei gebieden maken de bedrijfsomgeving meer **volatiel**.
- North Sea Port gaat kort op de bal spelen vanuit haar kernactiviteiten ("core"). Via experimenten kan worden nagegaan op welke lange termijn ontwikkelingen wordt ingespeeld om de kernactiviteiten verder te ontwikkelen. Hiervoor worden de beschikbare middelen zorgzaam ingezet.
- De toenemende onzekerheid in de bedrijfsomgeving maken het **partnership met de klant** nog belangrijker in de toekomst. Niet zomaar inzetten op "trendy" trends, maar gericht inspelen op ontwikkelingen **op vraag van en samen met de klant**.
- De trends werden **bevestigd door klanten en stakeholders** tijdens het project Haven met toekomst.

VERSCHUIVING EN IN DE POLITIEKE EN ECONOMISCHE ORDE	VERBETERINGEN IN FRABRICAGE/ INNOVATIEVE MAAK INDUSTRIE	ROBOTICS, AUTO MATISERING, ARTIFICIELE INTELLIGENCE, VERBETERDE/ VERSTERKTE ARBEIDER	DIGITALISERING EN CONNECTIVITEIT	NIEUWE ENERGIE TECHNOLOGIE/ SYSTEMEN	ENERGIE TRANSITIE	KLIMAAT VERANDERING EN WATER	TOENEMENDE AANDACHT VOOR NATUUR EN LANDSCHAPPE LIJKE WAARDEN
DRUK OP FINANCIERING EN PUBLIEKE BUDGETTEN	VERDUUR ZAMING VAN PRODUCTIE EN GEBRUIK VAN MATERIALEN EN GRONDSTOFFEN	NIEUWE MOBILITEIT	DIGITALE WERKEN	TOENAME VAN SHARING/DEELS YSTEMEN (SHARING ECONOMY)	TOENEMEND BELANG VAN KENNIS, KENNIS UITWISSELING EN TALENT	DEMO GRAFISCHE WIJZIGINGEN	EFFCIENTER EN ZUINIGER RUIMTEGEBRUIK
SCHAAL VERGROTING & LADING CONSOLIDATIE	ACHTERLAND INTEGRATIE & MULTI MODALITEIT	NIEUWE TRANSPORT MIDDELEN	COGNITIEVE SUPPLY CHAINS	DIGITALE LOGISTIEKE MARKTPLAATSEN / PLATFORMEN EN NIEUWE BUSINESS MODELLEN	TOENEMENDE AANDACHT VOOR DE KWALITEIT VAN DE LEEFOMGEVING EN HET WELZIJN VAN DE MENS	TOENEMENDE MONDIGHEID VAN DE BURGER	VERSTRENGING MILIEU WETGEVING

■ Maatschappij
 ■ Logistiek & Productie
 ■ Technologie & Data
 ■ Politiek & Economie
 ■ Planeet

A. Decor

4. Trends

■ Maatschappij ■ Logistiek & Productie ■ Technologie & Data ■ Politiek & Economie ■ Planeet

VERSCHUIVINGEN IN DE POLITIEKE EN ECONOMISCHE ORDE

Regio's waaronder Azië, Afrika en Oost- en Centraal Europa zullen zich verder ontwikkelen. Nieuwe handelsroutes over land en zee zullen op termijn worden ontwikkeld en creëren nieuwe kansen voor havens.

DRUK OP FINANCIERING EN PUBLIEKE BUDGETTEN

Druk op financiering en publieke budgetten leidt tot een meer marktgerichte benadering waarbij keuzes meer op basis van Return On Investment (ROI) worden aangestuurd. Havenautoriteiten krijgen een hogere autonomie om dichter bij de markt aan te leunen en plaatsen zich zo op verdere afstand van de overheid.

VERBETERINGEN IN FRABRICAGE/INNOVATIEVE MAAK INDUSTRIE

Productie wordt nog performanter dankzij technologische ontwikkelingen. Deze technologieën zoals remanufacturing en waste to chemical/fuel/product kunnen waardeketens gaan hertekenen en meer lokale en regionale productie gaan aantrekken.

ROBOTICS, AUTOMATISERING, ARTIFICIELE INTELLIGENCE, VERBETERDE/VERSTERKTE ARBEIDER

Het logistieke systeem en productieapparaat is onderhevig aan verdere automatisering en robotisering die zal worden aangestuurd met artificiële intelligentie. Dankzij zelflerende systemen kunnen productieprocessen verder worden geoptimaliseerd. De menselijke arbeider wordt op termijn versterkt met bionische toevoegingen zoals een derde oog, een extra hand of verlengde arm.

A. Decor

4. Trends

■ Maatschappij ■ Logistiek & Productie ■ Technologie & Data ■ Politiek & Economie ■ Planeet

DIGITALISERING EN CONNECTIVITEIT

Alles wordt hypergeconnecteerd waarbij data een grondstof op zich wordt. Processen kunnen hierdoor slimmer worden aangestuurd waardoor nieuwe concepten ontstaan zoals dynamisch verkeersmanagement, autonoom transport, synchro-modaal transport, e.d. Deze ontwikkelingen worden ondersteund door nieuwe business modellen waarbij zelf eigen ICT infrastructuur bouwen en onderhouden niet meer nodig is dankzij concepten zoals Platform as a Service (PaaS), Infrastructuur as a Service (IaaS) en Mobility as a Service (MaaS).

NIEUWE ENERGIE TECHNOLOGIE/SYSTEMEN

Duurzame energie wordt een belangrijke pijler van onze industrie, logistiek en steden. Het gebruik van alternatieve energie uit zon, water en wind neemt toe. Daarnaast wordt op termijn een mix van nieuwe energiebronnen ontwikkeld.

SCHAALVERGROTING & LADINGCONSOLIDATIE

Zeeschepen worden al maar groter om zo de kostenvoordelen te optimaliseren via *economies of scale*. Anderzijds zet de schaalgrootte druk om de infrastructuur op te schalen, cfr. de nieuwe grote sluis. De vergroting van de volumes zet ook druk op milieu en ruimte, alsook de transport infrastructuur naar het achterland. Het consolideren van lading om kritische massa te genereren en het delen van ruimte en infrastructuur wordt belangrijker. Er ontstaan ook grote opslagseenheden, yards en super DC's. Anderzijds creëren de grotere volumes kansen voor multimodaal transport door gebruik te maken van de *economies of scale* van binnenvaart en spoor.

A. Decor

4. Trends

■ Maatschappij ■ Logistiek & Productie ■ Technologie & Data ■ Politiek & Economie ■ Planeet

ACHTERLAND INTEGRATIE & MULTIMODALITEIT

De schaalvergroting in het maritiem transport zet zich verder door naar het achterland. De circulaire economie creëert bovendien nieuwe 'circulaire' supply chains. Er wordt een netwerk opgebouwd op basis van een infrastructuur-ruggengraat (cfr. TEN-T). Partijen gaan nauwer samenwerken, mede dankzij de informatisering van de keten. Synchromodaal transport past de transport modus dynamisch aan en voorziet in een duurzame levering binnen het opgelegde tijdvenster.

NIEUWE TRANSPORTMIDDELEN

Hyperloops, autonome helicopters/drones, elektromagnetische supertreinen, autonome voertuigen en autonome scheepsvaart mogelijk verbonden met slimme wegeninfrastructuur behoren tot de lijst van de transportmiddelen van de toekomst. Last-mile delivery systemen worden opgezet met robots en drones.

COGNITIEVE SUPPLY CHAINS

Logistiek wordt verder geïntegreerd met productie waarbij systemen steeds slimmer worden en hun acties autonoom gaan aansturen. De hardware van deze transportketens is in sterke mate geautomatiseerd/gerobotiseerd. Slimme uitrustingen, geconnecteerde data en een zelflerend machinevermogen, zorgen dat goederenstromen hun eigen weg gaan zoeken. Ketens worden meer gepersonaliseerd en gespecialiseerd.

A. Decor

4. Trends

■ Maatschappij ■ Logistiek & Productie ■ Technologie & Data ■ Politiek & Economie ■ Planeet

DIGITALE LOGISTIEKE MARKTPLAATSEN/PLATFORMEN EN NIEUWE BUSINESS MODELLEN

Digitale marktplaatsen brengen verschillende logistieke diensten samen. Platformen verschaffen ondernemingen toegang tot nieuwe transportmogelijkheden en informeren hen over de performantie van de logistieke diensten. De brede waaier van alle beschikbare diensten wordt samengebracht op het platform zodat een totaaloplossing kan worden geselecteerd in functie van de individuele noden van het moment. Platformen worden met elkaar geconnecteerd, integreren stromen en diensten, en genereren heel wat waardevolle data.

KLIMAATVERANDERING EN WATER

De klimaatverandering laat zich wereldwijd voelen: stedelijke hittestresseilanden, frequentere en schadelijkere stormen, ongecontroleerde overstromingen, langere droogteperiodes en stijging van de zeespiegel. Overheden, bedrijven en organisaties zoeken naar adequate adaptatiestrategieën. Bovendien bedreigen klimaatwijziging maar ook vervuiling door menselijke activiteiten de waterbevoorrading; en dat terwijl de algemene vraag naar water toeneemt.

ENERGIE TRANSITIE

De grote doorbraak in de transitie naar hernieuwbare energie komt er doordat de productie, de opslag en de distributie van energie commercieel en op grote schaal mogelijk worden. Havens vormen daarbij hun energiesysteem om tot een koolstofarm, slim, flexibel en betrouwbaar systeem. Met een slimme ketenaanpak en een doorgedreven efficiëntie wordt het energieverbruik aanzienlijk beperkt en de nodige energie wordt decentraal en 100% hernieuwbaar geproduceerd. Het potentieel van warmtekrachtkoppeling en warmtenetten wordt maximaal aangeboord. Er ontstaan synergieën om elektriciteit, warmte en CO₂ uit te wisselen. De energievraag en -aanbod worden maximaal op elkaar afgestemd met flexibele productie-installaties en slimme (internationale) netten.

A. Decor

4. Trends

■ Maatschappij ■ Logistiek & Productie ■ Technologie & Data ■ Politiek & Economie ■ Planeet

VERSTRENGING VAN DE MILIEUWETGEVING

In navolging van de klimaatakkoorden wordt de milieuwetgeving verstrengd. Regionale verschillen in milieuwetgeving kunnen de level playing field verstoren.

VERDUURZAMING VAN PRODUCTIE EN HERGEBRUIK VAN MATERIALEN EN GRONDSTOFFEN

Natuurlijke hulpbronnen worden schaars en dus zo veel mogelijk hergebruikt. Economische groei wordt losgekoppeld van het verbruik van eindige grondstoffen. Havens zetten maximaal in op het gebruik van hernieuwbare grondstoffen. Er ontstaan ketens met terugname of recyclage van goederen tot nieuwe grondstoffen of energiekringlopen.

TOENEMENDE AANDACHT VOOR NATUUR- EN LANDSCHAPPELIJKE WAARDEN

Ecosystemen en hun biodiversiteit staan onder druk en degraderen door de groei van economie en bevolking en de daarmee samenhangende grotere vraag naar voedsel, ruimte, energie en grondstoffen, door de veranderende consumptiepatronen en door de klimaatwijziging. Er is meer aandacht voor natuur en landschappelijke waarden. Er wordt gezocht naar een betere balans tussen het industriële en logistieke weefsel en natuur. Het natuurlijke kapitaal wordt meer en meer beschermd en bedreigde soorten en hun biotopen worden geholpen om zich te herstellen en zich aan te passen aan de veranderende omgeving.

A. Decor

4. Trends

■ Maatschappij ■ Logistiek & Productie ■ Technologie & Data ■ Politiek & Economie ■ Planeet

EFFICIENTER EN ZUINIGER RUIMTEGEBRUIK

Ruimte is een schaars goed. Door suburbanisatie en lintbebouwing is de ruimte een stedelijke nevel geworden, wat leidt tot hoge kosten voor nutsvoorzieningen, versnippering van open ruimte en meer woon-werkverplaatsingen. Meer en meer wordt nagedacht hoe de ruimtelijke structuur efficiënter gebruikt kan worden. Verscheidene functies worden in het havenecosysteem maximaal met elkaar verweven en de grens tussen haven en stad vervaagt.

NIEUWE MOBILITEIT

De toenemende files jaagt de zoektocht naar alternatieve vervoersmodi aan. De mobiliteitsvraag verandert terwijl het aanbod verbetert alsook milieuvriendelijker wordt. Verschillende vervoersmiddelen worden met elkaar én met de verkeersinfrastructuur verbonden. Voertuigen nemen (geleidelijk) de rijtaak van bestuurders over, rijmiddelen worden meer en meer tussen gebruikers gedeeld en mobiliteit wordt niet langer een bezit, maar eerder een dienst.

DIGITALE WERKEN

Werken zal in de toekomst steeds meer online en digitaal gebeuren. Machines en processen worden op afstand bediend. Werknemers vergaren meer en meer flexibiliteit om van job te veranderen en kunnen hun afzonderlijke diensten aan meerdere werkgevers aanbieden. Werkgevers kunnen zo sneller en flexibeler beroep doen op heel wat mogelijke expertises en diensten.

A. Decor

4. Trends

■ Maatschappij ■ Logistiek & Productie ■ Technologie & Data ■ Politiek & Economie ■ Planeet

TOENEMENDE MONDIGHEID VAN DE BURGER

Door de informatisering zoeken burgers zelf informatie op en vormen ze een mening. Nieuwe media verspreiden snel nieuwe ideeën en helpen burgers om zich snel te organiseren. Mensen eisen eerlijke en transparante informatie en komen op voor hun eigen wensen en idealen en die van anderen. Ze sturen en creëren mee de maatschappij van onderuit door deel te nemen aan meerdere verenigingen, digitale communities en crowdsourcing platformen.

TOENEMENDE AANDACHT VOOR DE KWALITEIT VAN DE LEEFOMGEVING EN HET WELZIJN VAN DE MENS

Meer en meer mensen zijn zich bewust van de kwaliteit van hun leefomgeving. Ze eisen dat de historische verontreiniging van bodem en water wordt gesaneerd en schadelijke emissies worden beperkt om de kwaliteit van water, lucht en bodem te verbeteren. Bovendien hechten mensen steeds meer belang aan de besteding van hun vrije tijd en aan recreatie in buitengebied. De beeldkwaliteit en inrichting van landschappen is voor hen dan ook meer en meer belangrijk.

B. Aanleiding voor en doel van dit plan

1. Een strategisch plan voor North Sea Port

- **Aandeelhoudersstrategie als vertrekpunt**

Dit strategisch plan werd opgemaakt op basis van de voorafgaande aandeelhoudersstrategie die de maatschappelijke waarde aangeeft die de aandeelhouders met hun publieke deelname willen realiseren.

- Het strategisch plan is mede tot stand gekomen dankzij:

- Inzichten uit het project "Haven met toekomst" waarbij de dialoog werd aangegaan met klanten en stakeholders omtrent de toekomst van het havenecosysteem: industrie, logistiek en omgeving
- Bewaken van de balans in de strategische waarden driehoek

- **Moderne strategische management technieken**

Onder de vakkundige begeleiding van Vlerick Business School en Rebel werden beproefde strategische management modellen uit de bedrijfswereld toegepast om tot gerichte keuzes te komen. Conform best practices, heeft 80% van de strategie betrekking op de nabije toekomst en de core business van North Sea Port.

- **Strategy for the core**

Een sterke core moet toelaten om te kunnen groeien zoals bepaald in de aandeelhoudersstrategie. De focus op de core en de bijhorende keuzes rond waardepropositie en operating model liggen aan de basis van de strategiebepaling.

- **Strategy map om de strategie te duiden**

De innovatieve aanpak voor de opmaak van dit plan voorziet in een strategische kaart die de samenhang van de strategie visualiseert. Het vertrekpunt van de strategiekaart is het externe perspectief waarbij de strategische driehoek van de aandeelhouders wordt gelinkt aan de klanten die de bron zijn om deze maatschappelijke waarde te kunnen gaan creëren. Dit strategisch plan gaat dan ook in op hoe North Sea Port in haar core business partnerships en linken gaat maken met haar klanten om de beoogde waarde voor de aandeelhouders te genereren.

B. Aanleiding voor en doel van dit plan

1. Een strategisch plan voor North Sea Port

- **Operationaliseren van de aandeelhoudersstrategie**
 - Dit strategisch plan biedt de aandeelhouders tevens handvatten om de prestaties van North Sea Port en haar bestuur te beoordelen. Dat betekent dat het plan niet alleen waardevol is voor het richting geven vooraf, maar ook voor het verantwoorden achteraf.
 - Dit document omvat 8 strategische programma's die zullen worden uitgerold over de komende 3-5 jaar. Bij de uitrol van elk programma zullen gepaste *Key Performance Indicator's* worden ontwikkeld om de inzet, voortgang en het resultaat op te kunnen volgen.
 - Door akkoord te gaan met dit strategisch plan stemmen de aandeelhouders van North Sea Port in met de strategie van North Sea Port om de vooropgestelde aandeelhouderswaarde te gaan ontwikkelen. Ook stemmen ze in met een mandaat waarbinnen North Sea Port sneller en effectiever kan handelen en zo voor haar aandeelhouders een hoger maatschappelijk rendement op hun publieke deelname kan halen.

B. Strategische **krachtlijnen**

2. Klantpartnerschap als operating model

- **Bestaande klanten koesteren en groeien vanuit speerpuntsectoren**

In de eerste plaats wordt ingezet op het behoud van de huidige bedrijvigheden en de bijhorende tewerkstelling. De groei van de cluster van gevestigde activiteiten zal daarom worden bestendigd door in te zetten op 7 speerpuntsectoren met name: chemie, staal, *automotive*, energie, *food & feed*, bouwmaterialen en *value added logistics*. Deze activiteiten kenmerken zich omwille van hun watergebonden karakter, waardecreatiepotentieel in de driehoek van de aandeelhouders, mede door hun versterking van de bestaande cluster van activiteiten en hun toekomstbestendigheid. Er wordt ook fors ingezet op de groei in de circulaire economie die verweven zit in de speerpuntsectoren door het sluiten van hun materiaal- en energiekringlopen.

De grondreserves zullen selectief worden ingezet. De strategische driehoek en de versterking van de speerpuntsectoren zijn leidend bij het aantrekken van nieuwe klanten. North Sea Port zal klanten bij hun keuze van vestigingsplaats aansporen om maximaal bij te dragen aan de waardecreatie in de strategische driehoek.

- **Klantpartnerschap als differentiërend operating model**

Bij de ontwikkeling van de strategie voor haar kernactiviteiten legt North Sea Port de focus op 'customer intimacy' of klantpartnerschap als operating model om uit te munten t.o.v. andere havenautoriteiten. We aligneren ons met de vigerende normen rond 'product *leadership*' en 'operational excellence', maar maken het verschil door het Klantpartnerschap centraal te stellen in alle geledingen van onze organisatie. De focus op 'customer *intimacy*' hangt nauw samen met 'service' en 'connectivity' die als unieke kenmerken in de waardepropositie centraal komen te staan.

Het 'customer *intimacy*' operating model is gericht op het opbouwen van een vertrouwensband met je klanten, zodat je weet wat er speelt bij je klant en je daarop kunt anticiperen. North Sea Port gaat zich dus niet algemeen richten op wat de markt wil, maar op wat individuele klanten willen, meer bepaald die klanten die een sterke bijdrage leveren aan de waardecreatie in de strategische driehoek van de aandeelhouders. North Sea Port zal een langdurige relatie bouwen met deze klanten om zo samen optimale oplossingen te zoeken, waarbij maatwerk voorop staat. Aan de hand van klantpartnerschap zal North Sea Port bijvoorbeeld grondreserves in eigendom van gevestigde bedrijven mee ontwikkelen voor de circulaire economie.

1. * *Operational excellence* richt zich vooral op zo laag mogelijke kosten voor de klant, *product leadership* naar het meest vooruitstrevende product. De Engelse term voor Klantpartnerschap is *customer intimacy*.

B. Strategische **krachtlijnen**

2. Klantpartnerschap als operating model

- **Een sterk product door maatwerk met de vraagzijde**

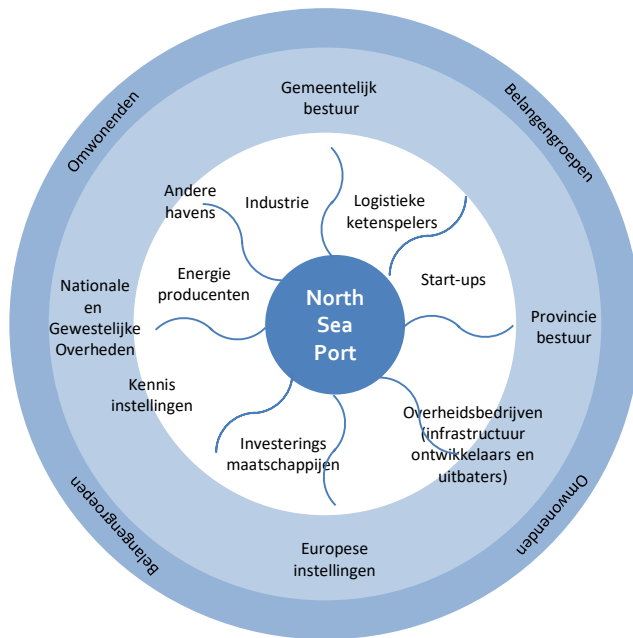
Het maatwerk staat garant dat de oplossingen nauw aansluiten bij de noden van de klant. Dit zal toelaten om een sterk product neer te zetten vanuit de vraagzijde met relatief beperkte middelen (financieel en HR). Het klantpartnerschap is essentieel om klanten te '*challenge*' en te doen bewegen richting de beoogde aandeelhouderswaarde (conform de strategische driehoek). Het klantpartnerschap is daarom ook een belangrijke instrument bij het uitrollen van elk van de 8 strategische programma's die verder in dit document zullen worden toegelicht.

- **Actor, regisseur én connector**

North Sea Port beweegt zich in de markt als actor, regisseur en connector. Als actor staat North Sea Port in voor de terrein- en infrastructuurontwikkeling, alsook de bijhorende maritieme dienstverlening. Als regisseur overziet North Sea Port het geheel en waakt als neutrale speler over het lange termijn evenwicht, alsook de balans met de omgeving. Tot slot, wordt de verbindende rol van North Sea Port steeds belangrijker waarbij North Sea Port als spin in het web partijen met elkaar connecteert (zie volgende pagina).

B. Strategische **krachtlijnen**

3. Connector rol wordt steeds belangrijker

Voorbeelden

- Voor de beveiliging van het havengebied connecteert North Sea Port het haven eco systeem met de politie en brandweerdiensten, alsook de douane.
- Om de knelpunten in de arbeidsmarkt aan te pakken connecteert North Sea Port haar klanten met arbeidsbemiddelingsdiensten in NL en VL.
- Om het woon werkverkeer efficiënter en duurzamer te maken connecteert North Sea Port het eco systeem met openbare vervoersmaatschappijen en deelplatformen.

Connector

- Als neutrale speler en spin in het web heeft North Sea Port een belangrijke verbindende

→ met actoren (schil 1):

- **Klanten** met elkaar connecteren en doen bewegen om waarde te creëren in de aandeelhoudersdriehoek.
- De connectie met **overheidsbedrijven** zoals Infrabel, Prorail, Fluxys, Gasunie, Tennet, Elia ... te leggen en deze belangrijke spelers ook te doen bewegen richting waardecreatie voor de aandeelhouders van North Sea Port.

→ met de essentiële ondersteuning van **bestuurlijke overheden** (vergunningen, afstemming beleid en wetgevend kader, public funding) (schil 2):

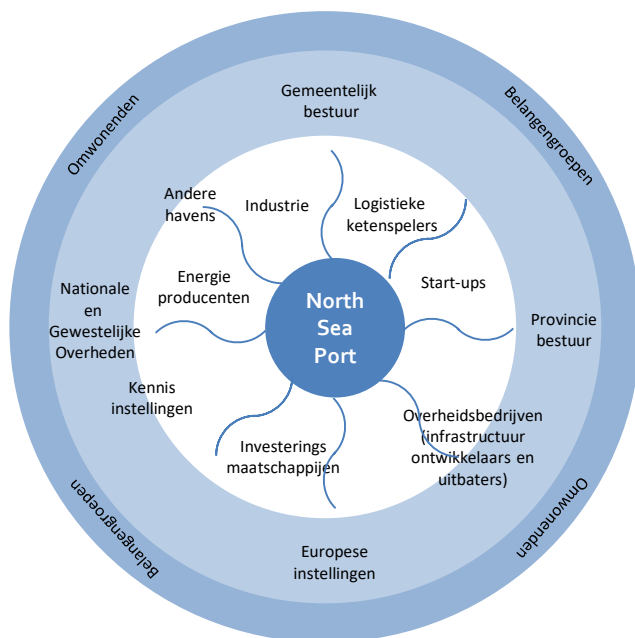
- Gemeentelijke en provinciale besturen
- Nationale en Gewestelijke overheden
- Europese instellingen

→ met de acceptatie van 'influencers' in de **omgeving** (schil 3):

- Omwonenden
- Belangenorganisaties (natuur, milieu)

B. Strategische **krachtlijnen**

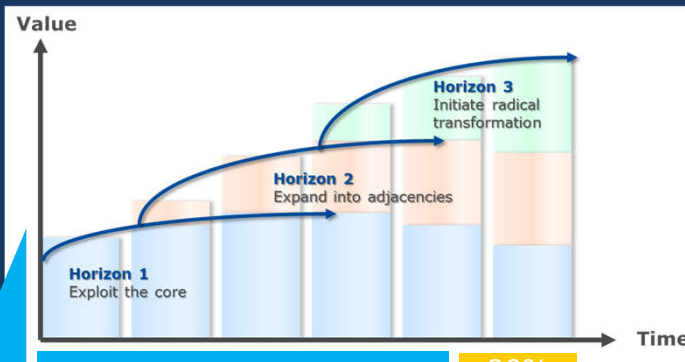
3. Connector rol wordt steeds belangrijker

- De connector rol wordt steeds belangrijker om de groei en transitie te kunnen realiseren, waarbij de ondersteuning van overheden (zoals vergunningen, public funding) en de acceptatie van de omgeving essentiële randvoorwaarden zijn.
- De connector wil zoveel mogelijk partijen aan elkaar koppelen zodat er maximale synergie en draagvlak is.
- Nadat partijen geconnecteerd zijn, kan North Sea Port mogelijk actor worden voor ruimtelijke ontwikkeling en 'out-of-the fence' investeringen in het beheersgebied. Fungeren als connector betekent echter niet dat North Sea Port altijd als actor zal optreden.

Strategy for the core

80% van de strategie betreft het **versterken van de kernactiviteiten** om zo robuust waarde voor de aandeelhouders op termijn te kunnen bouwen

80% = *exploit the core*

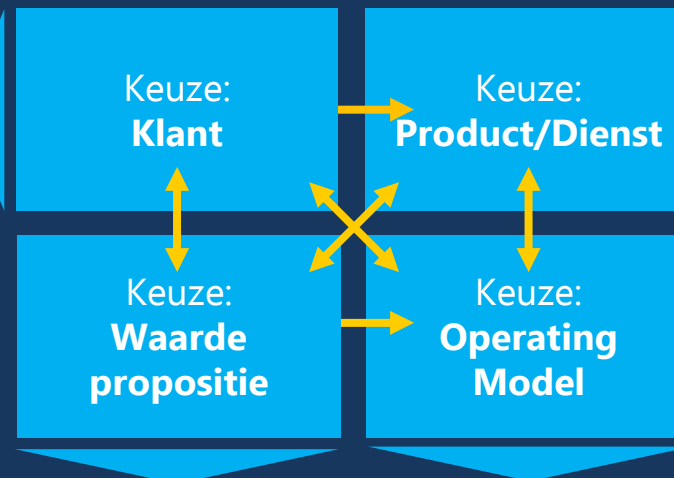
20%

Strategie voor kernactiviteiten
voor de komende 3-5 j. (horizon 1)

20% van de strategie = om te **experimenteren** met de core middels de verkenning van lange termijn ontwikkelingen

Industriële & Logistieke spelers die zich verankeren in de haven en **waarde creëren voor de aandeelhouders**

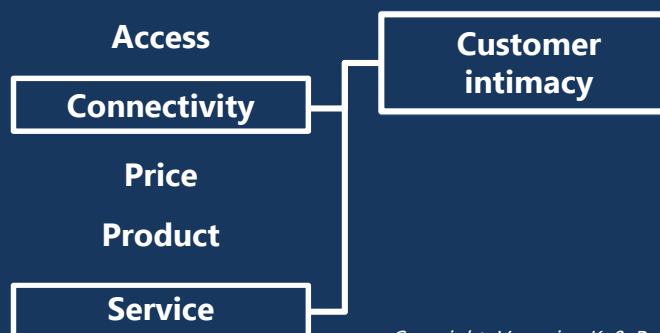
(cf. strategische driehoek)

- **Ruimte** & bijhorende **infrastructuurvoorzieningen**
- **Regie** van de ruimte en infrastructuurvoorziening
- **Maritieme dienstverlening**
- **Connector**

We onderscheiden ons door een **betere connectiviteit met klanten** en partners en een **betere dienstverlening** dan concurrenten

Dit laat vervolgens toe om ook ons product te differentiëren

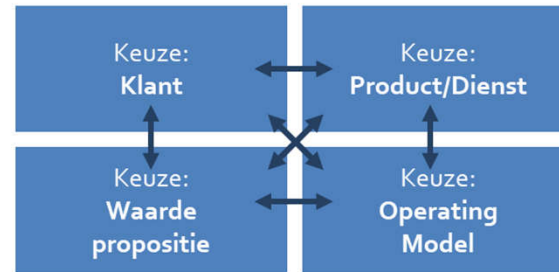
Waar veel havens focussen op product leadership of operationeel excellence willen wij uitblinken in **customer intimacy**
(= **klantpartnerschap**)

Strategisch Master plan

1 Trends horizon 1-2-3

2 Strategie voor kernactiviteiten voor de komende 3-5 j. (horizon 1)

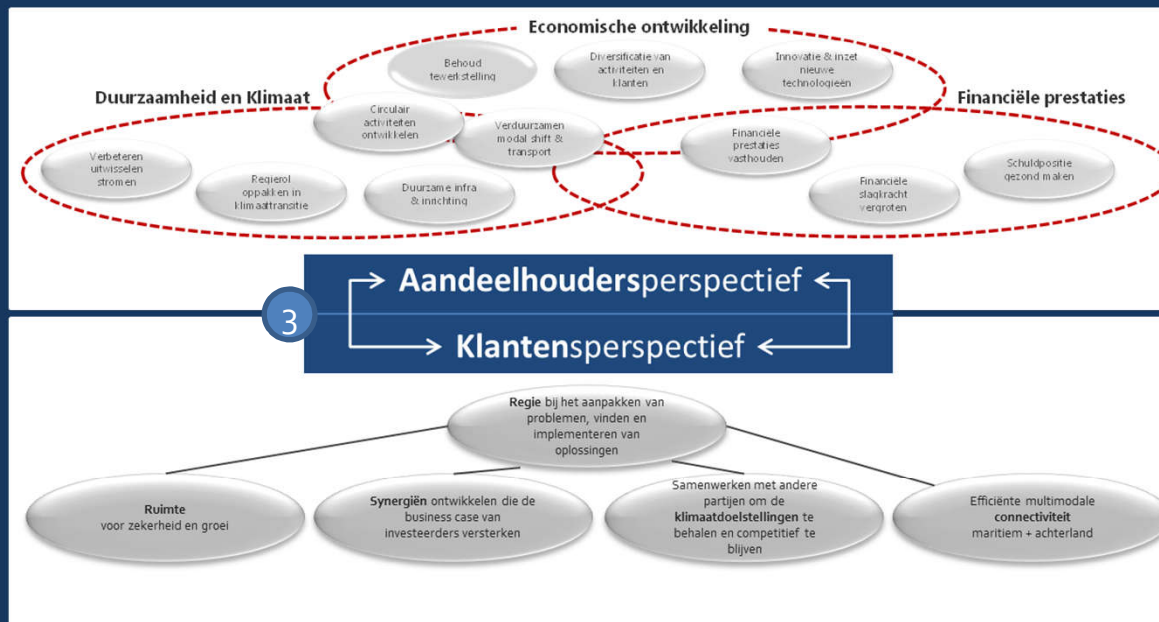

1 *Inspelen op trends vanuit het perspectief van de klant en de aandeelhouder*

2 *Exploit the core: focus & gerichte keuzes ter versterking van de kernactiviteiten*

3 *Koppelen aandeelhouders aan klantenperspectief*

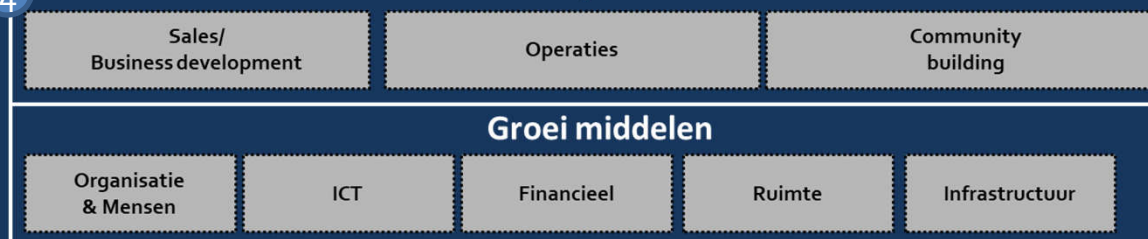
4 *Implementatie binnen de eigen organisatie (buiten de reikwijdte van het strategisch plan)*

Extern perspectief

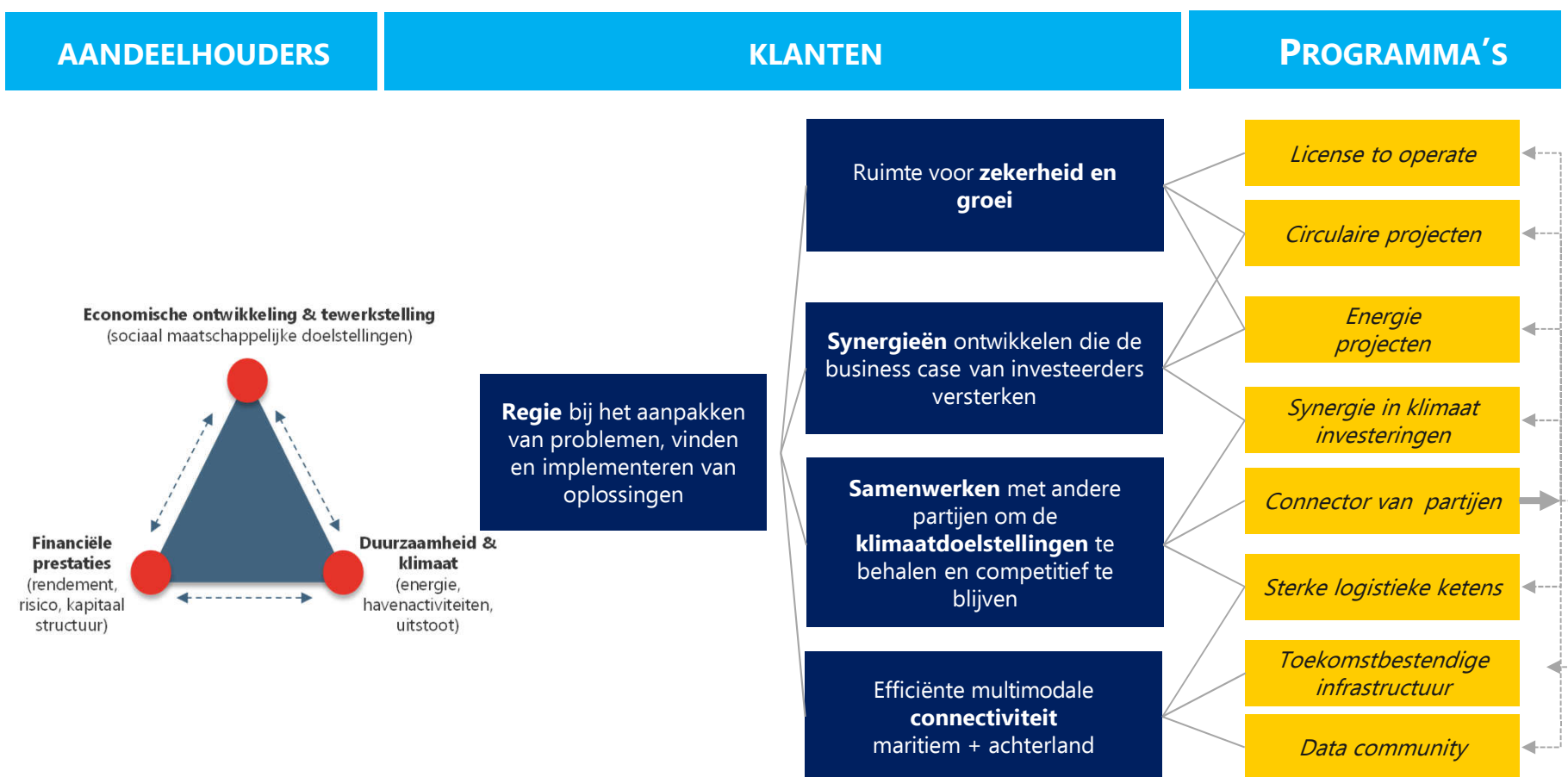
Intern perspectief

Sleutel processen

C. 8 Strategische programma's

0. Ter versterking van de klanten om zo aandeelhouderswaarde in de driehoek te creëren

C. 8 Strategische programma's

1. Programma 1: License to Operate

Context

Samen met elkaar

North Sea Port is er voor de samenleving. *Best practices* tonen aan dat door open en continu communiceren, de *license to operate* kan worden verzekerd. Niet tegen elkaar, maar met elkaar: omwonenden, overheden en bedrijven. Met North Sea Port als connector.

Stringenter wetgevend kader

Het wetgevend kader wordt steeds strikter. Er is weinig marge voor bijkomende investeringen en exploitatie, bv. qua stikstof. Aan de Nederlandse zijde, waar men koploper is in het reduceren van stikstof, zit ook het grootste ruimtelijk ontwikkelingspotentieel buiten de huidige contouren van het havengebied. Maar ook in Vlaanderen evolueert de wetgeving snel in dezelfde richting.

Stakeholders hebben mee de toekomst in de hand

Het verkrijgen en behouden van de acceptatie van de stakeholders zoals bewoners, belangenorganisaties, gemeentebesturen en bedrijven, wordt een belangrijke uitdaging in de toekomst. Ook al voldoen bedrijven aan het wetgevend kader inzake geluid, emissies, zwaar vervoer, stikstof, enz. ... dan betekent dit nog niet dat ze de erkenning en acceptatie van de omgeving dragen. North Sea Port moet blijvend het nodige draagvlak ontwikkelen om duurzaam te kunnen groeien. De omgeving is een niet te onderschatten stakeholder die naast de klant de toekomstige ontwikkelingen, en daarmee ook de bijbehorende tewerkstelling in de regio, mee in handen heeft.

C. 8 Strategische programma's

1. Programma 1: License to Operate

Context

Vernieuwend stakeholder management

Er zijn veel meer continue inspanningen nodig met aandacht voor de belangenorganisaties en de omgeving. *Best practices* aan Vlaamse en Nederlandse zijde tonen hoe de vruchten hiervan kunnen worden geplukt. Door de dialoog aan te houden en te luisteren naar de omwonenden en belangenorganisaties (met wederzijds respect conform de values van North Sea Port), kan de nodige *license to operate* worden verzekerd.

Connector en klantpartnerschap met de bedrijven, alsook met de omgeving

De omgeving is niet meer het sluitstuk bij wat klanten willen, maar eerder het vertrekpunt. Het luisterend oor en het maatwerk van het klantpartnerschap vormen een belangrijke hefboom bij het ontwikkelen en behouden van de *license to operate*. De verbindende rol van 'connector' is hierbij cruciaal.

Veilige haven

North Sea Port heeft geen politionele bevoegdheid*, maar kan een belangrijke rol spelen bij het weerbaar maken van het haven-ecosysteem tegen de ondermijning van de veiligheid in het gebied. Vanuit haar klantpartnerschap verhoogt North Sea Port het bewustzijn hiervoor bij de gevestigde bedrijven. Als "connector" legt North Sea Port de nodige koppelingen met veiligheidsdiensten zoals politie, brandweer en douane. North Sea Port faciliteert ook door data en beeldinformatie ter beschikking te stellen.

Zelf het voorbeeld geven

De belangen van de omgeving kunnen enkel worden beheerd door de industriële en logistieke cluster te transformeren naar duurzame operaties en het beter inpassen in de omgeving, alsook de veiligheid in het havengebied te garanderen. Materiaalkringlopen moeten worden gesloten (zie ook circulaire economie). North Sea Port zal zelf ook moeten Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en aandacht besteden aan de SDG's (Sustainable Development Goals). Er zal meer moeten worden gedaan dan nodig is om draagvlak te krijgen. Er zullen pro-actief verbeteringen worden aangebracht ter bestrijding van de overlast m.b.t. geluid, geurhinder, emissies, enz.

C. 8 strategische programma's

1. Programma 1: License to Operate

* bewoners, belangenorganisaties, gemeentebesturen, bedrijven, ...

C. 8 strategische programma's

2. Programma 2: Vestigen van Circulaire Waardeketens

Context

Op naar een klimaatneutraal Europa

De circulaire economie is een belangrijke pijler om de ambitie van een klimaatneutraal Europa te kunnen realiseren. Vele havens in Europa zetten dan ook in op het aantrekken van circulaire projecten. Echter North Sea Port heeft hier net een voorsprong. In de havens worden oude ketens afgebouwd zoals olie en kolen. North Sea Port wil dit gefaseerd transformeren richting circulair in samenspraak met de klant.

Sterke groeimarkt in ontwikkeling

De markt van circulaire projecten groeit zeer snel, is heel divers en is groot. Er zijn dus voldoende projecten voor alle havens. Maar welke projecten zullen succesvol zijn? En welke projecten horen thuis in North Sea Port? De driehoek van de aandeelhouders moet mee garant staan voor de juiste keuze en kwaliteit. De sterke groei mag ons niet verleiden om in te zetten op kwantiteit, maar op kwaliteit!

Partnerschap met de klant om gezamenlijke circulaire waardeketens te bouwen

Circulaire projecten bieden kansen om de klimaattransitie van de bestaande industriële en logistieke cluster te ondersteunen. We kunnen de bestaande cluster van *automotive*, chemie, *food & feed*, staal, bouwmaterialen, energie en *value added logistics* enkel toekomstvast maken door selectief in te zetten op de ontwikkeling van complementaire circulaire industriële projecten. Het klantpartnerschap is hierbij een belangrijk instrument.

C. 8 strategische programma's

2. Programma 2: Vestigen van Circulaire Waardeketens

Context

Binnen North Sea Port werken bedrijven reeds samen

Bedrijven werken reeds samen om te kijken hoe ze hun processen kunnen verduurzamen door rest-, afval- en energiestromen uit te wisselen. Zo kan de afval- of restroom van het ene bedrijf worden gevaloriseerd door het andere bedrijf in de cluster. Vandaag ligt de focus van SDR vooral op koolstof en waterstof, maar de mogelijkheden voor industriële symbiose zijn legio.

Synergie als unieke vestigingsplaatsfactor

De industriële symbiose en complementariteit met circulaire projecten kunnen de aantrekkelijkheid van North Sea Port als vestigingsplaats uniek maken. Dankzij de synergie in de cluster kan worden voorzien in een aantrekkelijke kostenstructuur en een robuuste duurzame prestatie voor de gevestigde ondernemingen.

Voorzien in voldoende ruimte en infrastructuur

Het voorzien in ruimte en gepaste infrastructuur is een belangrijke basisvoorwaarde. Dit omvat zowel *greenfields* als bestaande *brownfields*. Havens ontwikkelen clusterruimtes om te kunnen voorzien in de nodige synergie. Er is ook aandacht voor start-ups die met een frisse blik de mogelijkheden in de circulaire economie verkennen.

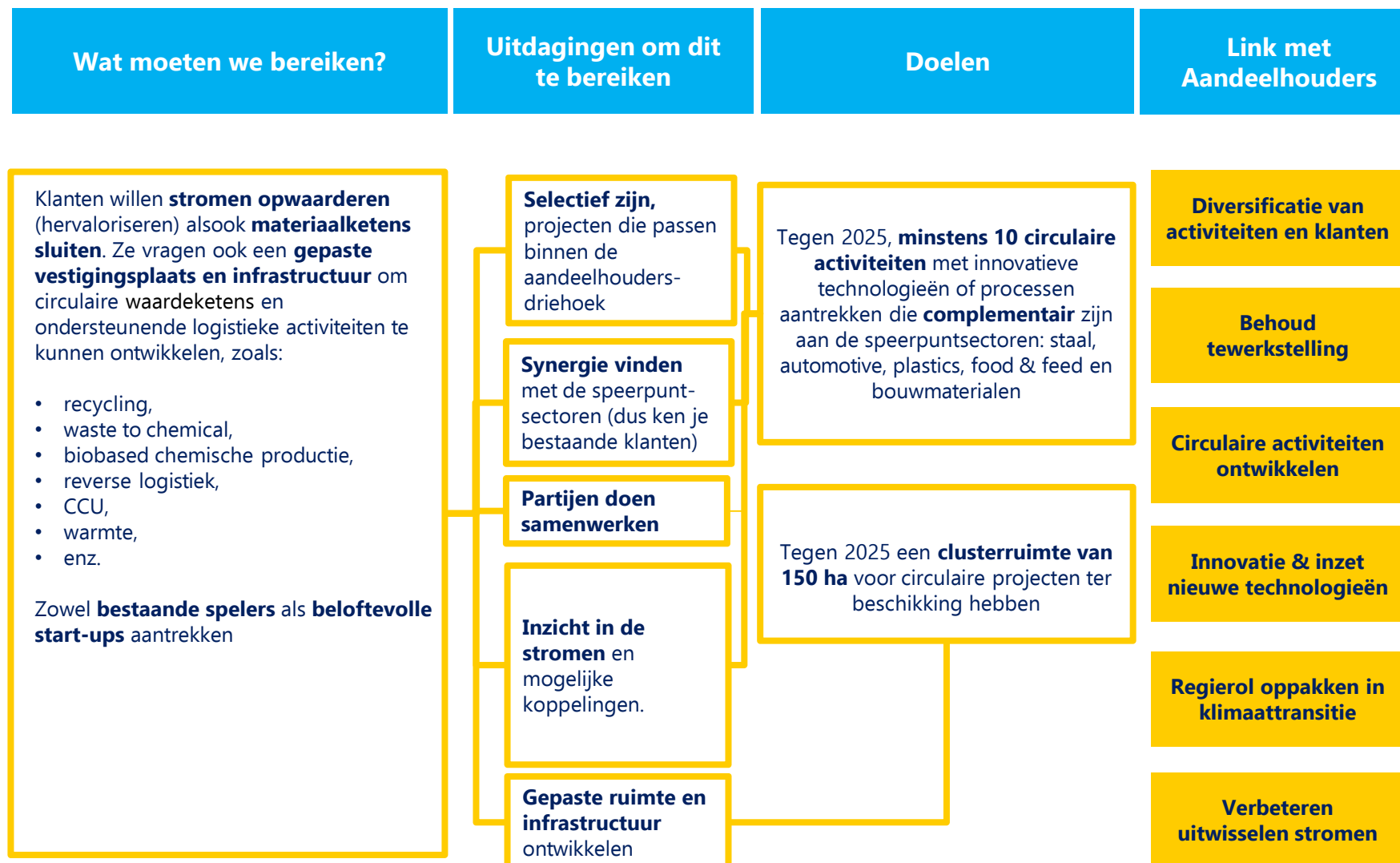
Partijen moeten elkaar zien te vinden

De ontwikkeling van een circulaire economie vraagt om een doorgedreven samenwerking. Die kan pas tot stand komen als partijen elkaar kunnen vinden.

Er is vervolgens behoefte aan co-creatie met ook inbreng van kennis, funding, ...

C. 8 strategische programma's

2. Programma 2: Vestigen van Circulaire Waardeketens

C. 8 strategische programma's

3. Programma 3: Vestigen van Energieprojecten

Context

Transitie naar een klimaatneutraal cluster

De gediversifieerde cluster van staal, chemie, *automotive*, *food & feed* en bouwmaterialen staat voor de grote uitdaging om klimaatneutraal te opereren. De omschakeling naar nieuwe duurzame energiesystemen is hierbij essentieel om zo bij te dragen aan de doelstellingen van de nationale, Europese en mondiale klimaatakkoorden.

Focusgebieden

Conform de *roadmaps* van de industrie focust North Sea Port zich vandaag op waterstof, elektrificatie en warmteuitwisseling. Ook andere havens concentreren zich op deze energiesystemen van de toekomst. Belangrijk is dat North Sea Port zich integreert in de bijhorende netwerken en selectief omgaat met de vele kansen in de verschillende focusgebieden.

Waterstof

De omschakeling naar CO₂-arme waterstof is noodzakelijk om de meest energie-intensieve clusters zoals staal en chemie klimaatneutraal te kunnen maken. Naast de invoer van groene waterstof moet ook worden ingezet op het aantrekken van lokale grootschalige H₂-productie. Infrastructuur om de waterstof te verdelen in het havengebied en aansluiting op de backbone met andere havens en industriegebieden is een conditio sine qua non. De grote lokale vraag naar waterstof en de gunstige centrale ligging van North Sea Port moeten toelaten om van de haven een waterstof hub te maken in het Europese netwerk.

C. 8 strategische programma's

3. Programma 3: Vestigen van Energieprojecten

Context

Elektrificatie

De aanlanding van wind op zee en de doorontwikkeling van het hoogspanningsnetwerk zijn essentieel om heel de havencluster van groene elektriciteit te kunnen voorzien. De elektrificatie is bovendien essentieel voor de lokale productie van groene waterstof. De elektrificatie kan met walstroom worden doorgezet naar de scheepvaart.

Warmteuitwisseling

Het havengebied beschikt over heel wat restwarmte die kan worden gevaloriseerd door de uitwisseling ervan tussen de bedrijven en omgeving onderling.

Infrastructuur en samenwerking

Er is geen energietransitie mogelijk zonder de ontwikkeling van de nodige infrastructuur en samenwerking tussen partijen waaronder netbeheerders. Ondanks de beperkte financiële middelen kan North Sea Port een belangrijke rol vervullen als connector waarbij ook wordt voorzien in de nodige ruimte en expertise. Zie ook D.5 Synergie in klimaatinvesteringen. Als connector zal North Sea Port partijen doen bewegen om het havengebied van groene basisenergie (zon, wind) te voorzien.

Nieuwe groene moleculen ter versterking van de cluster

Er zal in de breedte worden ingezet op groene moleculen. Dit biedt groeikansen voor nieuwe industriële activiteiten. Verduurzaming van de lokale industrie zal synergiemogelijkheden bieden om deze nieuwe bedrijvigheid aan te trekken. Door in te zetten op de grote lokale energiebehoefte in combinatie met de beschikbare ruimte kan een nieuw cluster worden vormgegeven complementair aan de gevestigde speerpuntsectoren.

C. 8 strategische programma's

3. Programma 3: Vestigen van Energieprojecten

Wat moeten we bereiken?	Uitdagingen om dit te bereiken	Doelen	Link met Aandeelhouders
Aantrekken van projecten die bijdragen aan de ontwikkeling van nieuwe energieketens ter ondersteuning van de energietransitie van de industriële cluster, waaronder: • Groene waterstof • Elektrificatie (incl. offshore wind) • Restwarmte Infrastructuurontwikkeling in nauwe samenwerking met betrokken partijen.	Selectief inzetten op de vele ontwikkelingen Infrastructuurontwikkeling waaronder hoogspanningsnetwerk en waterstofnetwerk Aansluiting op Europese backbone Samenwerking	Tegen 2025 minstens 500 MW aan grootschalige groene waterstof productie en bijhorende infrastructuur hebben gerealiseerd	Behoud tewerkstelling Financiële prestaties vasthouden Regierol oppakken in klimaattransitie Duurzame ruimte en infra inrichting

C. 8 strategische programma's

4. Programma 4: Synergie in Klimaatinvesteringen

Context

Nieuwe infrastructuur

Ten bate van de klimaattransitie werken bedrijven aan de verbetering van hun energie-efficiëntie, de reductie van hun CO2 uitstoot en het hergebruik van materiaalstromen. Deze ontwikkelingen vergen heel wat nieuwe infrastructuur om de nodige 'out of the fence' koppelingen te kunnen maken. Pijpleidingen en smartgrids moeten worden ontwikkeld voor oa. waterstof, CO2 en restwarmte.

Infrastructuur voor CO2 afvang en opslag

De CO2 uitstoot van de cluster bedraagt circa 21.5 mln. ton per jaar. North Sea Port is zo mee koploper samen met Rotterdam (22,4 mln. ton) en Antwerpen (18 mln. ton). In een eerste stap zal worden ingezet op de afvang en opslag van CO2. De technologische ontwikkelingen zullen bepalend zijn voor het mogelijke hergebruik van de CO2 op termijn. Carbon Capture en Storage (CCS) is een noodzakelijke tussenstap om op grote schaal naar Carbon Capture en Utilisation (CCU) te kunnen overgaan.

Partijen doen samenwerken

De infrastructuur is slechts een 'enabler'. Alles begint met partijen doen samenwerken rond een gezamenlijk doel. Om deze investeringen gericht vanuit de markt op te zetten moeten partijen elkaar zien te vinden en gaan samenwerken. Hier kan North Sea Port bijdragen als connector bouwend op haar uitmuntend klantpartnerschap en gedegen maatwerk. Dankzij haar connector rol kan North Sea Port de individuele oplossingen van bedrijven verbreden vanuit een gezamenlijk perspectief. De connector zet in om meerdere partijen tegelijkertijd samen te brengen zodat er maximale synergie en draagvlak kan worden verkregen.

C. 8 strategische programma's

4. Programma 4: Synergie in Klimaatinvesteringen

Context

Bijdragen vanuit de core business als landlord

Als landlord is North Sea Port best geplaatst om vanuit haar core business bij te dragen met infrastructuur op het raakvlak water en land (jetty's, kade, ...), ruimte en gerelateerde expertise. Het klantpartnerschap zal tevens toelaten om gericht *'out of the fence'* investeringen in het beheersgebied maar buiten het bedrijfsterrein vorm te geven.

Investeren in de core business EN het partnerschap aangaan

North Sea Port beschikt niet over de financiële middelen noch over de expertise om dergelijke koppelinfsrastructuur te ontwikkelen en uit te baten. Gespecialiseerde partijen staan klaar om dergelijke out-of-the-fence investeringen vanuit de markt op zich te nemen. D.w.z. dat North Sea Port dit niet helemaal zelf moet financieren maar in de eerste plaats het partnerschap moet aangaan.

Externe financiering

Waar nodig kan North Sea Port helpen bij het aantrekken van de externe financiering. Naast regionale en nationale subsidies is het grensoverschrijdend gebied goed geplaatst om in aanmerking te komen voor Europese subsidies.

Afstemmen op het beleid

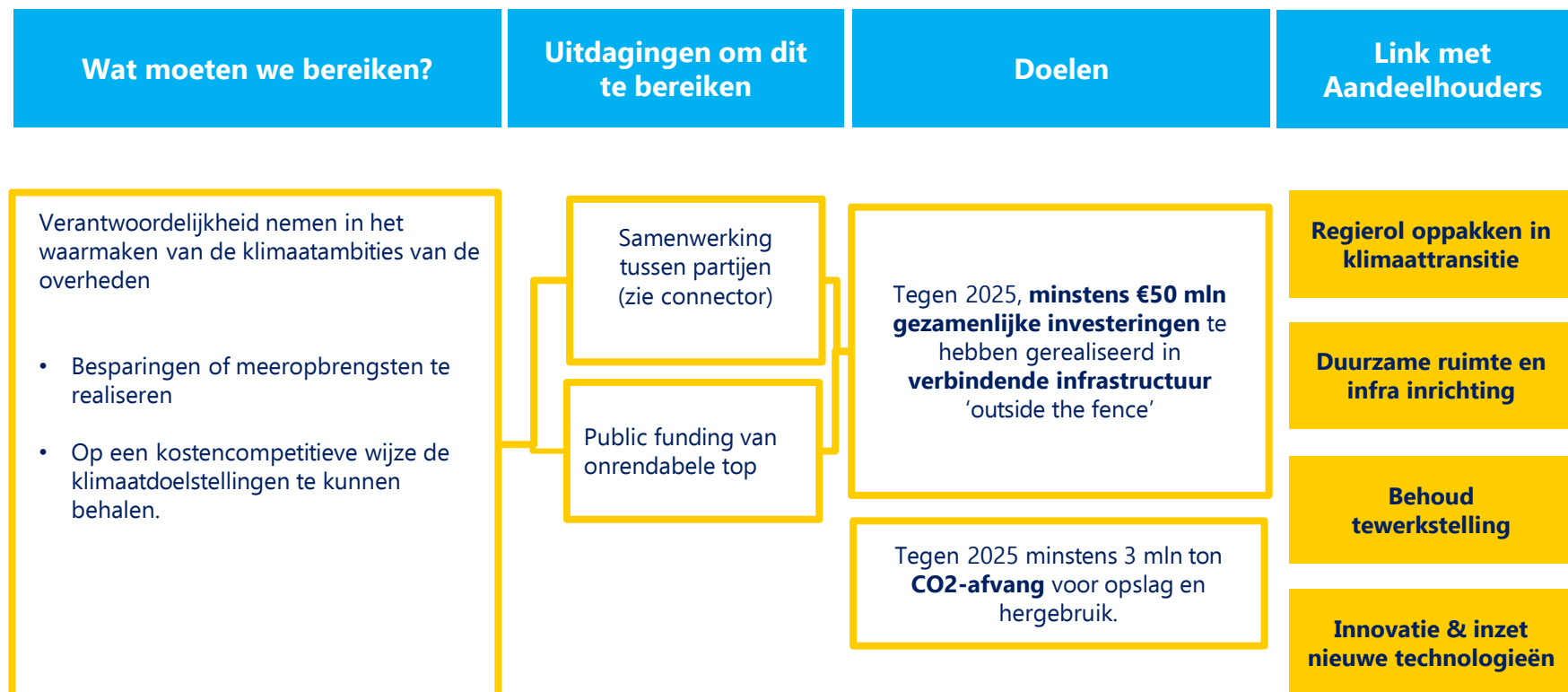
Timing is kritisch om tijdig aan de doelstellingen van de klimaatakkoorden te kunnen voldoen. North Sea Port gaat hiervoor ook het partnerschap aan met de bestuurlijke overheden en rekent op de nodige medewerking om een goede balans te vinden.

Draagvlak met de omgeving

North Sea Port zal ook naar de omgeving het belang van deze klimaatinvesteringen uitdragen en creëert zo een draagvlak naar de bredere omgeving.

C. 8 strategische programma's

4. Programma 4: Synergie in Klimaatinvesteringen

C. 8 strategische programma's

5. Programma 5: Connector van samenwerkende partijen

Context

Connector bij de strategische programma's

Partijen moeten elkaar kunnen vinden. De strategische programma's vragen elk om één of andere vorm van koppeling tussen partijen. North Sea Port is als spin in het web het best geplaatst om de nodige connecties tussen partijen te leggen en partijen in beweging te zetten:

- het sluiten van materiaalkringlopen (circulaire economie) vraagt om 'connectie' tussen de bedrijven onderling, alsook met kennisinstellingen en innovatieve start-ups
- de energietransitie vraagt om connectie tussen bedrijven, overheidsbedrijven, energieleveranciers, transporteurs, beleidsmakers, kennisinstellingen en innovatieve start-ups
- de bijhorende klimaatinvesteringen in koppelinfrastructuur vragen om connecties tussen bedrijven, gespecialiseerde infrastructuurontwikkelaars en uitbaters, overheden voor funding, kennisinstellingen, innovatieve start-ups en bestuurlijke instellingen
- sterke logistieke ketens om de modal shift te bevorderen vraagt om connectie tussen verladers, logistieke dienstverleners (binnenvaart, spoor, weg, ...)
- het wegwerken van bottlenecks en missing links in infrastructuur vraagt om connecties tussen logistieke operatoren, uitbaters van spoor- en binnenvaart- infrastructuur, uitbouw spoor- en kanaalaanpassingen,...
- de bouw van een data community vraagt om connectie tussen bedrijven, branche verenigingen, digitale dienstverleners, platform uitbaters, kennisinstellingen en start-ups
- het samenbrengen van partners rond het thema ondermijning vraagt een leidende rol inzake het weerbaar maken van de havengemeenschap en het aanscherpen van de controlerende rol op het vlak van terminalveiligheid

Dubbel zo relevant als connector

Als connector is North Sea Port dubbel zo relevant voor haar klanten. Als connector brengt North Sea Port de nodige partijen aan boord om problemen buiten haar kernactiviteiten aan te pakken. Zo pakt North Sea Port ook de noden van haar klanten in de arbeidsmarkt aan en initieert initiatieven zoals North Sea Port Talent, een samenwerking met provinciale en gemeentelijke partners, alsook de VDAB en Dethon, om de vacatures te helpen invullen. De connectie met de steun van Europa ontbreekt natuurlijk ook niet.

C. 8 strategische programma's

5. Programma 5: Connector van samenwerkende partijen

Context

Overheidsbedrijven zijn hard nodig

De connector koppelt ook de overheidsbedrijven zoals Tennet, Elia, Prorail, Infrabel, Fluxys en Gasunie aan het haven ecosysteem. Zij zijn essentieel en moeten worden bewogen om mee duurzame ketens op te zetten.

Ondersteuning van bestuurlijke overheden

Ook de inbreng en ondersteuning van bestuurlijke overheden op lokaal, regionaal, nationaal en Europees niveau is essentieel. Zij spelen een belangrijke rol bij het afstemmen van het beleid en het wettelijk kader, het toekennen van vergunningen alsook het verstrekken van publieke funding waar nodig.

Samenwerken met Europese havens

Als connector en Europese speler zullen we de samenwerking opzoeken met andere havens, waaronder Antwerpen en Rotterdam, om de belangrijkste uitdagingen van onze klanten aan te vatten:

- Samenwerken rond verbindende energie infrastructuur
- Samenwerken rond digitalisering

Port-Omgeving relatie

Ook de relatie met de omgeving waaronder de steden en dorpskernen, landbouw, landschappen en bio-diversiteit vraagt om koppelingen. Als connector zorgt North Sea Port voor de koppeling met andere ecosystemen in haar omgeving.

C. 8 strategische programma's

5. Programma 5: Connector van samenwerkende partijen

Wat moeten we bereiken?	Uitdagingen om dit te bereiken	Doelen	Link met Aandeelhouders
Matchmaker Het matchen, koppelen van partijen op basis van: • Vraag – Aanbod • Gedeelde noden • ... Co-creator Gezamenlijk creëren van oplossingen door bij te dragen met: • Ruimte • Infrastructuur • Expertise (rond bv. infrastructuur vraagstukken, public affairs, etc.) • Data ontsluiten en delen in de community op een gedigitaliseerde wijze	Organisatievorm en cultuur bij North Sea Port (stakeholders moeten North Sea Port deze rol van nature gunnen) Kennisopbouw binnen North Sea Port over klanten en stakeholders	Bereiken van het hoogste kwartiel in 2025 in benchmark met peergroup (bedrijven die een gebied uitbaten) o.b.v. customer intimacy toolkit uitgevoerd door een onafhankelijke partij Versterking / groei van de perceptie omtrent klantpartnerschap bij klanten (jaarlijkse scoring door klanten tegen nulmeting en dit door een onafhankelijke partij)	Regierol oppakken in klimaattransitie Duurzame ruimte en infra inrichting Verbeteren uitwisselen stromen Verduurzamen modal shift & transport Innovatie & inzet nieuwe technologieën

C. 8 strategische programma's

6. Programma 6: Sterke logistieke ketens

Context

Strategische ligging als multimodaal knooppunt

Geïntegreerd in het TEN-T netwerk is North Sea Port strategisch gelegen op het knooppunt van twee belangrijke assen, de N-Z en de O-W as. Dankzij de integratie van de vier transportmodaliteiten: scheepvaart, spoor, binnenvaart en wegvervoer, kunnen de corridor aansluitingen op de North Sea-Med, North Sea-Baltic en Rhine-Alpine op een duurzame en efficiënte wijze worden benut.

Dalend aandeel van wegvervoer in de modal split

Het huidige aandeel van wegvervoer in de modal split bedraagt 30%. De ambitie van North Sea Port is om dit aandeel de komende jaren terug te dringen naar 25%.

Intramodaliteit

Door de intramodaliteit verder te bevorderen kunnen ladingstromen nog makkelijker wisselen van modaliteit.

Digitaliseren

De ontwikkeling van de data community (zie programma 8) zal ook haar bijdrage leveren aan het digitaal bundelen van stromen en het efficiënter maken van de multimodale transportketen.

C. 8 strategische programma's

6. Programma 6: Sterke logistieke ketens

Context

Partnerschap met klant

Vanuit het perspectief van de klanten moeten de missing links en knelpunten in de infrastructuur worden aangepakt (zie ook programma 7: Toekomstbestendige infrastructuur). Als connector is North Sea Port het best geplaatst om de markt en de betrokken actoren zoals uitbaters van het wegen-, binnenvaart- en het spoornetwerk samen te brengen. Zo wordt er werk gemaakt van de spoorverbinding tussen Gent en Terneuzen.

Connector

Door marktspelers met elkaar te connecteren kan de nodige kritische massa worden ontwikkeld ter verbetering van de kostenaantrekkelijkheid van spoor en binnenvaart.

Distributiecentra

De duurzame multimodale mogelijkheden en aansluiting op de corridors maken North Sea Port aantrekkelijk voor DC's. Omgekeerd brengen deze DC's het nodige volume aan om de haven als multimodaal knooppunt te versterken.

Circulaire stromen

Ook circulaire projecten kunnen bouwen op de multimodale sterkten van het havengebied. Omgekeerd zal de groeiende circulaire economie bijdragen aan de ontwikkeling van nieuwe multimodale ladingstromen.

C. 8 strategische programma's

6. Programma 6: Sterke logistieke ketens

C. 8 strategische programma's

7. Programma 7: Toekomstbestendige infrastructuur

Context

Een haven zonder gepaste infrastructuur is geen haven meer

Een betrouwbare en kwaliteitsvolle infrastructuur is essentieel om de capaciteit, connectiviteit te kunnen garanderen. Door in te zetten op kwalitatieve assets wordt een bijdrage geleverd aan de '*customer experience*'. Zo wordt al werk gemaakt van de nieuwe Sluis Terneuzen, kanaalaanpassingen, Rail Gent Terneuzen, de Seine-Schelde verbinding, en de R4WO.

Transformeren van de assets op basis van de klant vraag

Het is dan ook belangrijk om te weten hoe de assets gepercipieerd worden in de ogen van de klanten en gebruikers. Vanuit deze visie kunnen knelpunten en missing links in infrastructuur worden wegwerkt en kan de infrastructuur beter aansluiten bij de wijzigende noden van klanten die inzetten op schaalvergroting, toegankelijkheid, multimodaliteit, diversificatie, bedrijfszekerheid en flexibiliteit. Het logistieke systeem is zo sterk als de zwakste schakel. Naast de kwaliteit van de eigen assets moet ook worden gestuurd op de kwaliteit van andere infrastructuurbeheerders.

Nieuwe technologieën, nieuwe mogelijkheden?

Mondiale havens poneren futuristische visies over hoe de haven er in toekomst uit zal zien. Dergelijke lange termijn trends, zoals autonoom transport, moeten op een slimme manier worden gevolgd. Innovatie moet gericht worden ingezet op de specifieke infrastructuurnoden van de klanten. Innovatie moet worden aangedreven vanuit het partnerschap met de klant met nadruk op het verhogen van de performantie. Vanuit de klantvraag kan de nodige expertise worden gezocht bij kennisinstellingen. Nieuwe technologieën laten ook toe om de duurzaamheid en kostenefficiëntie van de assets te versterken, conform de strategische driehoek van de aandeelhouders.

C. 8 strategische programma's

7. Programma 7: Toekomstbestendige infrastructuur

Context

Duurzame infra met aandacht voor klimaatadaptie en biodiversiteit

Veel infrastructuur wordt weinig benut. Klanten houden vast aan hun eigen *'dedicated'* infrastructuur. De community moeten worden aangespoord om assets, zoals een kade, te delen met het oog op een duurzame en efficiënte inzet van de assets. Naast intensiever ruimtegebruik moet er ook worden ingezet op een verhoogde aandacht voor duurzaamheid in de bouw- en onderhoudsfase van de infrastructuur. De infrastructuur moet worden geüpgraded met oog op klimaatadaptatie. Daarnaast moet er ook aandacht zijn voor biodiversiteit.

Betere ketenwerking met slimme infrastructuur

De assets van North Sea Port maken onderdeel uit van een volledig geconnecteerde keten. Deze ketens moeten nog efficiënter worden gemaakt wanneer sensoren, camera's, drones, IoT real time gegevens verstrekken. Deze informatie moet ter beschikking worden gesteld in de eigen North Sea Port data community.

Een veilige infrastructuur staat mee garant voor de license to operate

Infrastructuur moet worden afgestemd ter verbetering van de veiligheid en mobiliteit, zoals afscherming van haventerreinen, veilige wegen en fietspaden, alsook een uitgebreider fietsnetwerk in functie van het stijgend belang van het fietsverkeer in het woon-werkverkeer.

Slim asset beheer

Heel wat assets naderen het einde van hun levensduur. Aan de hand van *asset life cycle management* moeten de aanzienlijke financiële kosten voor vervanging worden geoptimaliseerd. Ook moet de benutting, de beschikbaarheid en de betrouwbaarheid van de assets toenemen. Door de externe condities te monitoren kan slim worden omgegaan met de impact van klimaatstress en de evolutie van de scheepvaart op de assets.

C. 8 strategische programma's

7. Programma 7: Toekomstbestendige infrastructuur

Wat moeten we bereiken?	Uitdagingen om dit te bereiken	Doelen	Link met Aandeelhouders
Innovatie in haveninfrastructuur, aan • Maritieme zijde en • Landzijde Ter versterking van de: • Competitiviteit • Efficiëntie • Veiligheid • Duurzaamheid	Detecteren van de knelpunten en missing links conform de noden van de klant Gepast inspelen op de vele technologische ontwikkelingen Optimalisatie van de levenscyclus van assets en het financiële kostenplaatje	Tegen 2025 kunnen New Panamax schepen tot 15m diepgang achter de sluis lichten, en kunnen schepen tot 45m breed doorvaren tot Rodenhuizedok, zonder nautische vertragingen voor onze belangrijkste klanten Tegen 2025 bereiken we door slim assetmanagement met onze vitale haveninfra een nautisch-logistiek continue bedrijfszekerheid voor onze belangrijkste klanten	Innovatie & inzet nieuwe technologieën Duurzame ruimte & infra inrichting Verduurzamen modal shift & transport Financiële prestaties vasthouden

C. 8 strategische programma's

8. Programma 8: Data community ontwikkelen

Context

Digitalisering als business disruptor

In de haven- en logistieke gemeenschap wordt heel wat data uitgewisseld opdat logistieke ketens vlot en veilig kunnen verlopen. Platformen en (Port) Community Systemen zorgen hierbij voor de nodige digitale informatieuitwisseling en versterken logistieke ketens. De opkomende data economie transformeert industrieën en marktplaatsen, en zal ook haar intrede doen in het logistieke landschap. Niet enkel de mens maar ook slimme data zullen transportketens gaan aansturen en nog efficiënter maken. North Sea Port mag de boot niet missen en moet geconnecteerd raken met de digitale platformen die de handelsstromen in de toekomst gaan aansturen.

Frictie bij logistieke spelers om te veranderen, ondanks de groeiende digitale mogelijkheden

Ondanks de vele mogelijkheden om de logistieke keten efficiënter te maken door processen beter op elkaar af te stemmen met digitale oplossingen, is de logistieke sector uiterst voorzichtig met het invoeren van dergelijke slimme toepassingen. Ze zijn terughoudend om data te gaan delen (of vrijgeven). Digitaliseren stuit van nature op de menselijke weerstand om te veranderen.

What's in it for me?

Logistieke klanten willen controle kunnen behouden en goed weten wat dan die digitale oplossingen voor hen gaan opbrengen. Niet de technologie wekt hun interesse, maar de mogelijkheden om de keten te optimaliseren en zo de service level en kosten te verbeteren tegenover concurrenten. Men zoekt naar oplossingen op maat en transparantie omtrent wat met hun data gebeurt.

Ken je klant!

Het is daarom belangrijk om een goede klantenpartnership met logistieke spelers te ontwikkelen. Om niet zomaar allerlei (bestaande) slimme toepassingen aan te bieden (= push), maar om zorgvuldig na te gaan wat precies de verbeterpunten en kansen in het logistieke proces zijn waarvoor de community open staat om deze aan te pakken met digitale oplossingen (= pull).

C. 8 strategische programma's

8. Programma 8: Data community ontwikkelen

Context

Vertrekken vanuit de community builder rol

Apps kunnen enkel ketens versterken als ze worden gevoed met kwaliteitsvolle data. Een overzicht van het data landschap is dus essentieel. Vervolgens kunnen gezamenlijk concepten op maat van North Sea Port worden ontwikkeld. Op basis van de aangetoonde meerwaarde kunnen actoren worden aangezet om hun data te gaan delen. Door data te mobiliseren wordt North Sea Port aantrekkelijk voor de spelers in de data economie.

Cybersecurity

Cybersecurity wordt een belangrijk item op de agenda van de data community. De data community zal werken aan eigen sterke standaarden voor het beveiligen van data en ID beheer.

Blijven inhaken op de nieuwste technologieën, concepten en aanbieders

De technologie verandert razend snel. Jonge bedrijven hebben soms een frissere blik om nieuwe oplossingen te bedenken. Grotere spelers kunnen dan weer bouwen op hun marktkennis en schaalgrootte. Door het aanbod te laten spelen kan North Sea Port haar digitale slagkracht versterken en up-to-date blijven met de technologische veranderingen.

Samenwerken met de platformen van Antwerpen en Rotterdam

De data community zal worden gebouwd door de samenwerking op te zoeken met andere partijen waaronder Antwerpen (NXT Port) en Rotterdam (Portbase).

C. 8 strategische programma's

8. Programma 8: Data community ontwikkelen

Wat moeten we bereiken?	Uitdagingen om dit te bereiken	Doelen	Link met Aandeelhouders
Deel kunnen uitmaken van een digitale community waarbij: • Zicht op data wordt verkregen • Partijen relevante data delen • Data wordt opgewerkt naar kennis • Applicaties de logistieke keten versterken	Gedragsverandering bij logistieke spelers Maatwerk: ken je klant bij North Sea Port Tijdig inspelen op technologische trends Inhaken op de platformen van de data economie	Tegen 2023 eigen North Sea Port Portaal • Voor en door onze klanten • In partnerschap met ontwikkelaars, kennisorganisaties en aanbieders van digitale oplossingen • Met beschikbaarheid van relevante data, onder meer van North Sea Port zelf Tegen 2025 het eigen haven-management systeem hebben gedigitaliseerd ter versterking van de performantie van de nautische keten (turn around time, uitstoot, veiligheid, ...)	Innovatie & inzet nieuwe technologieën Verduurzamen modal shift & transport Verbeteren uitwisselen stromen Behoud van tewerkstelling

D. Organisatie en Financiën

1. Respect, toekomstvast en verbonden

Een sterk klantpartnerschap kan enkel worden bereikt via onze medewerkers

North Sea Port zette al sterk in op maatwerk voor klanten en onderhoudt reeds een intensief contact met belangrijke klanten die de pijlers zijn van de clusters in de haven. Om in te kunnen zetten op klantpartnerschap en zo het verschil te maken t.o.v. andere 'product leadership' gedreven havens dient heel de organisatie te worden betrokken. De 'service minded' DNA van de organisatie dient verder te worden doorspekt met het klantpartnerschap, waarbij aandacht voor:

- een op maat gemaakte aanpak voor onze belangrijkste klanten
- dienst overschrijdend samenwerken
- een wendbare equipe die dynamisch inspeelt op de klantnoden

Met respect voor onze werknemers zullen de individuele talenten worden aangesproken om het klantpartnerschap vorm te geven. In partnerschap met de klant betekent dat we als organisatie nog beter de klant zullen moeten leren kennen. Dat kan dankzij een gemotiveerd team dat open staat om levenslang te leren en zich behendig weet aan te passen aan een snel veranderende omgeving. Samen kunnen we zo groeien en onze inzetbaarheid nog sterker en boeiender maken op termijn, zoals een toekomstvaste organisatie betaamt.

D. Organisatie en Financiën

1. Respect, toekomstvast en verbonden

Waarden van onze organisatie

Respect We zijn een eerlijke en betrouwbare partner voor onze klanten en omgeving waarbij we integriteit hoog in het vaandel dragen. We nemen onze verantwoordelijkheid door proactief en toegewijd de samenwerking op te zoeken. We zijn een warme thuishaven waarin we aandacht hebben voor elkaar. Door open en eerlijk te zijn creëren we een veilige en betrouwbare werkomgeving waarin iedereen zichzelf kan zijn.

'Future proof' Samen met onze klanten en de omgeving zoeken we naar toekomstbestendige en innovatieve oplossingen. We zetten in op duurzaamheid en waardecreatie voor onze klanten en omgeving met een organisatie die wendbaar en slagvaardig is. Onze medewerkers zijn gedreven teamplayers die het voortouw nemen om onze ambities waar te maken. Zij hebben een inventieve mindset om met de blik op de toekomst te komen tot slimme resultaten waarbij we verder denken dan de gebaande paden.

Communitybuilding We verbinden, leggen de juiste connecties en zoeken naar synergieën om zo het beste in onze klanten naar boven te halen, zodat we de posities van onze klanten versterken en gezamenlijk de impact van ons havengebied vergroten. Vanuit onze regio leggen we de verbinding met onze omgeving waarin we samen aansturen op complementariteit tussen stakeholders. Door proactieve samenwerking bundelen we de krachten, om zo het beste in elkaar naar boven te halen. We werken als team en zetten in op gezamenlijk succes boven individuele winst. Met de focus op kennisdeling vormen we een intelligent netwerk, waarbij we iedere dag meer leren van elkaar.

D. Organisatie en Financiën

2. Gezonde financiën

- Doel is een financieel gezond North Sea Port. Dat is een voorwaarde voor het succesvol invulling geven aan de strategische keuze voor klantpartnerschap. Een financieel gezond North Sea Port kent een stevig eigen vermogen, een draagbare schuldenlast en een ruime jaarlijkse cash flow. Dat is ook afgesproken bij de fusie. Momenteel voldoet North Sea Port aan deze afspraken en houdt voldoende financiële ruimte over.
- Het financieel operationaliseren van de aandeelhoudersdriehoek betekent dat North Sea Port stuurt op het totale financiële resultaat dat nodig is om financieel gezond te blijven. Het gaat North Sea Port niet uitsluitend om een hoog financieel rendement, het beoordeelt individuele projecten op hun financiële marktconformiteit en hun bijdrage aan de aandeelhoudersdoelen.
- Een financieel gezond North Sea Port is in staat te investeren in zijn eigen organisatie en in het behoud en de verbetering van betrouwbare en kostenefficiënte dienstverlening aan zijn klanten. Daarnaast zorgt de financiële ruimte ervoor dat North Sea Port kan investeren in projecten die voor zijn belangrijke klanten en de aandeelhouders belangrijk zijn, waarbij North Sea Port zich vooral ziet als gecommiteerde initiator/connector, niet in hoofdzaak als financieel investeerder.

D. Organisatie en Financiën

2. Gezonde financiën

- De komende jaren bereidt North Sea Port zich voor om financieel onafhankelijk te opereren, zonder publieke borgstelling. Dit doet ze door o.a. in te zetten op groei van de omzet met + 20% tussen 2020 en 2025 en het tegelijkertijd bewaken van de operationele kosten

Meerjarenvisie Ondermijnende criminaliteit 2021-2025

Versie 0.9, 30-03-2021

Aanleiding

'Pact' van Baarland vanuit Havendriehoek

Doel: "In Zeeland en Brabant zijn integere en weerbare zeehavens die geen criminele activiteiten faciliteren."
Toezegging vanuit CEO NSP om met visie op ondermijning te komen vanuit NSP.
Niet geconcretiseerd in transparante verantwoordelijkheidsverdeling.

TNO systeemanalyse Zeehavens, maart 2020. Kernkwetsbaarheden:

- Door de omvang van de goederenstromen is het niet haalbaar alle goederenstromen volledig te controleren.
- Sommige groepen aanwezige bedrijven zijn inherent vatbaar voor misbruik voor criminele activiteiten, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van risicolijnen.
- Werknemers in het havengebied zijn kwetsbaar voor beïnvloeding door criminelen, zij hebben de gelegenheid acties uit te voeren waarmee illegale feiten van binnenuit gefaciliteerd worden. Omdat er op de zeehavens slechts een geringe mate aan sociale controle is, wordt dit niet zomaar opgemerkt.
- De afweging tussen economische toegevoegde waarde en integriteit van de zeehavens speelt een rol. Voor het reduceren van kwetsbaarheden in de zeehavens is het van belang dat er ook bij bedrijven een bereidheid is om kwetsbaarheden te verminderen

Strategisch plan North Sea Port

Aandeelhouderstrategie North Sea Port SE

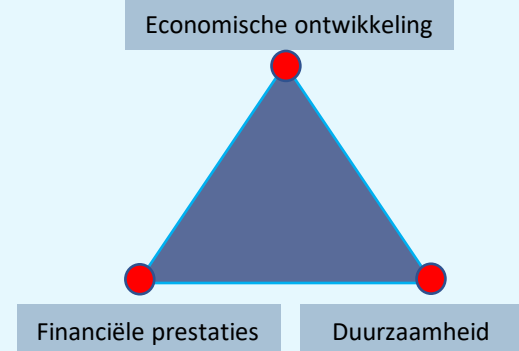
De veiligheid binnen de haven dient te voldoen aan de hoogste kwaliteitseisen. North Sea Port dient binnen haar mogelijkheden op de veiligheid te sturen. Veiligheid is echter een thema waarbij verschillende belanghebbenden en verantwoordelijken samen moeten optrekken.

- North Sea Port dient veilige operaties in en rondom het havengebied te faciliteren en waar mogelijk nog te verbeteren.
- De verkeersveiligheid voor de weggebruikers in het havengebied behoeft specifieke aandacht. Op de wegen in beheer van North Sea Port dient de verkeersveiligheid gewaarborgd te zijn.
- Ten aanzien van zaken op het gebied van criminaliteit en veiligheid in de omgeving dient een nadrukkelijke samenwerking onderhouden te worden met de verantwoordelijke autoriteiten.

Visie Port Operations 2025

Primaire veiligheidsdoelstellingen Port Operations binnen het kader van de strategische driehoek een effectieve, veilige en efficiënte afhandeling van het scheepvaartverkeer verzekeren.

- voor nautische en maritieme orde en veiligheid in het gebied zorgen.
- de ontwikkeling, aanleg, beheer en exploitatie van het havengebied bevorderen.

Beleidskader North Sea Port veiligheid

Koers en ambitie

Strategische Visie North Sea Port Operations en Aandeelhoudersverklaring
(aansluiten bij brede aandacht voor veiligheid)

Domeinen

Nautische
veiligheid

Ondermijning

Infrastructurele
veiligheid

Industriële
veiligheid

Security
(fysiek en
digitaal)

Incidenten
crisismanagement

Zeeuwse actoren

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Vlaamse actoren

Vertrekpunt verantwoordingsbeeld Ondermijning NSP

Veronderstellingen

Een veilige haven leidt tot meer welvaart en een beter vestigingsklimaat in NL en Bel

Haven is complexe en specifieke omgeving die ver af staat van dagelijkse werkelijkheid publieke bestuurders

Ondermijnende criminaliteit vestigt zich waar anonimiteit, angst, kwetsbaarheid heerst en onvoldoende sprake is van zelfreinigend vermogen

ISPS-code wordt door overheden als juridische kapstok voor ondermijning gezien

Veiligheid wordt structureel verbeterd door combinatie van preventie, handhaving en toezicht, beheer en onderhoud, sociaal en fysiek investeren én economische ontwikkeling

Wat is de context?

NSP is een multimodale haven met duurzame economische bedrijvigheid: 525 bedrijven, 100.000 banen

12,5 miljard toegevoegde waarde aan BNP voor NL en Bel

Geografisch uitgestrekt gebied met meerdere deelgebieden in NL en Bel

In 2020 alleen in haven Vlissingen 7008 kilo cocaïne met een straatwaarde van ruim 175 miljoen onderschept. In 2019 was dit nog 3008 kilo.

Schaal betrokken Zeeuwse gemeenten en politie is beperkt om problemen aan te kunnen

Beperkte structurele publieke financiële middelen beschikbaar voor havenaanpak ondermijning

Waar zit urgentie?

Groot verzorgingsgebied met beperkt aantal (potentiële) risicogebieden en kwetsbare bedrijven en (tijdelijk) havenpersoneel:

Food/Fruit (juice) terminals

Cocaïne/synthu drugs

Afvalrecycling

Witwas/fraude

Roll on/ Roll off

Cocaïne/synthu drugs

Mensensmokkel

Vrachtervervoerders (incl binnenvaart)

Cocaïne/synthu drugs

Mensensmokkel

Schoonmaak/beveiliging

Cocaïne/synthu drugs

Witwassen

Blenden

Illegale afvalstoffenverwerking

Bulkterminals

Cocaïne/synthu drugs

Wat willen we beïnvloeden?

Afbakening begrip ondermijning met focus op prioritaire thema's en risicogebieden (clusters)

Inrichten proces van publiek-privaat samenwerken met oog voor commercieel belang en economisch rendement NSP

Objectieve cijfers, feiten, infrastructuure- en terreinkennis vormen naast beelden en verhalen de 'voeding' voor samenwerking (businesscase)

Betere selectie aan de poort van risicovolle of kwetsbare bedrijven

Versterken eigen informatie-positie door koppeling sensoren en databronnen.

Behoud van level playing field door bonafide bedrijven gericht en beter te beschermen

Wat willen we bereiken?

Gericht investeren in Infrastructuur en veiligheid kwetsbare clusters binnen NSP

Versterken in- en externe integriteitsaanpak personeel, organisatie, bedrijven.

Via kennis- en informatiedeling bijdragen aan intelligente interventies door overheden

Gerichte inzet van bestuurlijke, strafrechtelijke en financiële middelen vanuit gezamenlijke focus

Versterken van de grensoverschrijdende samenwerking Bel en NL

Inzet op "rijker verantwoord" binnen de PPS-samenwerking: je vertelt wat je doet, waarom en verantwoording af over resultaten en bereikte impact!

Wat doet NSP anno 2021? Enkele voorbeelden:

- Samenwerking binnen uitvoering project Haven, onder regie van de Federale Gerechtelijke Politie Oost Vlaanderen met focus op Belgisch deel NSP (wel grensoverschrijdende samenwerking) et focus op zes deelprojecten:
 1. Digitale havenwijzer
 2. Informatiegaring en infoflux
 3. Havenbeveiliging en havenveiligheid
 4. Controle verdachte schepen
 5. Controle verdachte bedrijven
 6. Screening havenpersoneel.
- Uitvoeringsplan Integere en Weerbare Zeehavens Zeeland-Brabant. Betrokkenheid in zes projecten
 - Project 1: Weerbaarheidspakket integer gedrag havenmedewerkers
 - Project 2: Platforms Veilig Ondernemen Zeehavens Port of Moerdijk/North Sea Ports
 - Project 3: Veiligheid haventerrein (stimuleren fysieke barrières)
 - Project 4: ISC-proeftuin Bijleveld haven
 - Project 5: Proeftuinen Meldingsbereidheid zeehavens
 - Project 6: Proeftuinen Drugs Money Logistics (DML) Zeehavens (project Piggyback 2.0)
- Ontwikkeling infrastructuurproject Central Gate met belangrijke focus op veiligheid (link met project 3)
- NSP heeft samen met PoM een belangrijke inhoudelijke bijdrage geleverd aan input ten behoeve van een fiche Zeehavens voor het ministerie van JenV ten behoeve van de formatiebesprekingen; dit kan leiden tot extra gelden voor de zeehavens.
- Investeren in innovatie
 - inzet van remote sensing technologie (o.a. ANPR camera's, drones)
 - Interreg project Passant (slimme hekwerken, slimme dekzeilen, slimme camera's)
 - Investeren in lerend netwerken zeehavens: Port of Moerdijk, Antwerpen, Rotterdam, Amsterdam, Eemshaven

Observaties Intern (1)

Algemeen

- Commercieel belang, reputatieschade, bijdrage aan vestigingsklimaat, duurzaamheid en economisch rendement zijn de belangrijkste criteria om als NSP directie een strategische keuze te maken in veiligheid te investeren.
- Er gaat veel goed bij een belangrijk deel van de commerciële activiteiten waar NSP bij betrokken is in relatie tot het thema veiligheid. Echter, onderkent wordt dat het level playing field in disbalans wordt gebracht door (potentieel) kwetsbare sectoren en malafide bedrijven.
- De integrale focus van directie, management en de diverse organisatieonderdelen (commercie, juridisch, infrastructuur, financiën, communicatie) dient er, samen met de in te richten Port Authority op te liggen, om binnen de kwetsbare sectoren en risicobedrijven met een gezamenlijke inspanning aan structurele oplossingen te werken die passen binnen de beleidsfocus en daaraan gestelde begrotingskaders.
- Commercieel managers van NSP handelen in hun klantcontacten primair vanuit het klantbelang en kunnen meer aandacht hebben voor het belang van veiligheid en integriteit binnen het vestigingsbeleid en de contractvoorwaarden met nieuwe bedrijven. Tevens kunnen ze oren en ogen zijn voor de collega's binnen de Port Authority dagelijks met het thema veiligheid bezig zijn.
- Indien bedrijven zich willen vestigen binnen NSP wordt nu een due diligence uitgevoerd als risicoanalyse, maar niet standaard een veiligheidseffectrapportage opgeleverd met integriteitsscan. Daarbij kan geleerd worden van de ervaringen binnen de Mainport Rotterdam met het Ken je Klant project en kunnen innovatieve producten helpen die in de markt al zijn ontwikkeld om m.b.v. AI netwerken van bedrijven te scannen.
- NSP kan haar eigen informatiepositie nog verder versterken om daarmee te werken aan haar betrouwbaarheid als proactieve informatiepartner in het ketenoverleg rondom ondermijnende criminaliteit.
- Gericht investeren in bedrijfsnetwerken als het Vlaamse Voka Oost-Vlaanderen en het Nederlandse PORTIZ en VNO NCW kan helpen om samen integriteit (positieve gedragsbeïnvloeding en meldingsbereidheid) aan te pakken.
- Integriteit van het eigen NSP personeel is een aandachtspunt. Denk bijvoorbeeld aan het verankeren gericht opvolgen van afwijkende patronen in gedrag of functioneren. Een concreet voorbeeld is het opvolgen van een loonbeslag bij individuele medewerkers vanuit HRM door het instellen van een gesprek met een vertrouwenspersoon. Of denk aan het gebruik van AIVD screening voor cruciale kernposities, periodieke VOG-verklaring en Bewijs van Goed Gedrag en Zeden dienen meer structureel te worden ingebed in de HR-processen.

Observaties Intern (2)

Vlaanderen

- De havenkapitein heeft op basis van het Decreet (3 mei 2019) houdende de havenkapiteinsdienst verregaande justitiële en politieke bevoegdheden. Hij past deze primair toe op de nautische gerelateerde activiteiten. Bij misdaad en ondermijnende criminaliteit is de gerechtelijke politie aan zet samen met de bestuurders.
- Er is in het Belgische deel van NSP sprake van een innige organische samenwerking tussen havenkapitein, gerechtelijke en Federale politie. Daarbij wordt optimaal gebruik gemaakt van elkaars kennis en beschikbare (beperkte) middelen. De Havenkapitein wordt door politie en justitie – veel meer dan in Nederland – als een vertrouwde partner gezien die actief betrokken én tijdig geïnformeerd wordt.
- De Belgische zeehavens zijn aangewezen als AED's (Aanbieder van Essentiële Diensten), hierdoor worden hogere eisen gesteld op het gebied van onder meer Cyberveiligheid. (Besluit beveiliging netwerk- en informatiesystemen).
- In de werving van medewerkers van de Kapiteinskamer is bachelors niveau minimaal, worden mensen extern gescreend en vindt gesprek plaats op geschiktheid als mens (op kwaliteit en op integriteit).
- Een gerichte investering in een gebiedsgerichte aanpak van (potentieel) kwetsbare clusters in de haven van NSP wordt als belangrijk ervaren. Denk hierbij aan het Kluizendok en het Rodehuizen dok. Meer inzetten op beveiliging, cameratoezicht (inclusief ANPR), anomaliedetectie, drones en infrastructurele maatregelen is daarbij noodzakelijk.

Zeeland

- De Havenmeester van North Sea Port is aangewezen en gemandateerd door de respectievelijke gemeenten voor wat betreft de nautische veiligheid. Daarnaast is de Havenmeester tevens aangewezen als Port Security Officer en is daarmee een belangrijke functionaris inzake havenveiligheid (Security). De bestuurlijke verantwoordelijkheid ligt echter bij B&W/ Burgemeester.
- De Havenmeester opereert in een omvangrijk bestuurlijk netwerk met daarin gemeenten/politie/Kmar douane/OM maar heeft in tegenstelling tot de Havenkapitein in België, geen formele bevoegdheden/vertrouwensrelatie en wordt daardoor minder proactief betrokken en geïnformeerd over trajecten en dossiers die binnen de haven van NSP spelen.
- De primaire focus van de huidige bemensing rondom veiligheidsvraagstukken binnen de NSP organisatie ligt – qua tijdsbesteding, kennis en expertise - op nautische veiligheid, arboveiligheid en crisismanagement (oa nu op Covid). Voor een adequate rolopvatting rondom de aanpak van ondermijnende criminaliteit is het huidige team kwetsbaar door een structureel gebrek aan tijd, capaciteit en ontbreekt het aan ontwikkelkracht en benodigde competenties op het gebied van onder meer data- en informatievoorziening, risicoanalyses en integriteit.
- Gebiedsgerichte aanpak dient primair te worden ingezet op risicogebieden als de Bijleveld haven, Scaldia haven, de Axelse vlakte en de Autricia Haven.

Observaties Extern algemeen (1)

- De problematiek van cocaïne vanuit Zuid-Amerika naar de havens in Europa en van synthetische drugs export vanuit Europese havens naar de rest van de wereld is voornamelijk afhankelijk van de bestaande vervoerslijnen. Als de lijn wordt verplaatst, verplaatst drugssmokkel ook en dan primair naar havens met een geschikte geografische ligging en bijbehorende toegankelijke faciliteiten en goede infrastructuur.
- Er is een disbalans tussen middelen die de overheden beschikbaar hebben om vormen van ondermijning in het havengebied van NSP te voorkomen én de lucratieve opbrengsten van ondermijnende criminaliteit.
- Er is geen goed zicht op het volledige logistieke proces: hoe smokkel van groei naar gebruiker is georganiseerd, wie en welke geldstromen daarachter zitten. Focus ligt vooral op de controle van de import, terwijl Nederland voor het gros van de cocaïne een doorvoerland is. Nederland is bovendien een grote xtc-producent, maar op export daarvan via de haven is amper zicht. Het uitgangspunt dient te zijn daar in te zetten op maatregelen waar de kwetsbaarheden en aantoonbare impact in deze totale keten het grootst is.
- Schaal van Zeeland en daaraan gekoppelde beperkte slagkracht (financieel en capaciteit) maakt zichtbaar dat een effectieve aanpak rondom ondermijnende criminaliteit alleen al in de haven voor alle betrokken partners een forse uitdaging is. Het helpt daarbij niet dat de focus van het Rijk primair op de Mainport Rotterdam en de problematiek van andere zeehavens als NSP niet tot onvoldoende wordt onderkend.
- In het Integraal Jaarplan 2021 van de Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland worden de havens van NSP en PoM, evenals de bedrijven niet als partners aangemerkt, terwijl er hoge verwachtingen zijn over de rol die beide havens dienen te spelen.

Observaties Extern algemeen (2)

- Voor de financiering van het Uitvoeringsplan Integere en weerbare Zeehavens Zeeland en Brabant is voor 2021-2022 € 760.000 aan incidenteel geld beschikbaar voor zes onderliggende projecten, waarvan € 480.000 is gereserveerd voor personeelskosten van de Taskforce. Voor de inhoudelijke ambities die onder deze projecten liggen, is een beperkte incidentele investering mogelijk, waarbij het door het ontbreken van een concrete businesscase onvoldoende transparant is wat de maatschappelijke baten zijn en hoe structureel opvolging kan worden gegeven.
- In plaats van het inrichten van nieuwe platformen, kan beter worden geïnvesteerd in het versterken van bestaande platformen en hun onderlinge samenwerking met NSP zeker op het gebied van informatievoorziening. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een platform als de SamenwerkingsOvereenkomst Zeeland (SOZ).
- Bedrijven zijn niet structureel vertegenwoordigd aan tafel binnen de Havendriehoek. Er wordt tot op heden eerder “over” dan “met” de bedrijven gesproken en dan vooral op operationeel niveau. De PPS gesprekken dienen op een strategisch niveau en bij voorkeur via de bestaande platformen als Portiz en VNO NCW worden gevoerd om samen en slim aan een passende aanpak te werken.
- Bij incidenten rondom ondermijning is eenheid in “command and control” van groot belang. Met drie verantwoordelijke burgemeesters in het NL deel van het NSP-havengebied vraagt dat om goede afstemming en concrete afspraken hoe het beschikbare bestuurlijke instrumentarium eenduidig en krachtig in te zetten.
- Inzake de beveiliging van risicobedrijven mag vanuit de overheid meer en sneller worden gestuurd op het opleggen van bestuurlijke handhavingsmaatregelen dan te lang te vertrouwen op goede wil en vrijwilligheid.

Bestuurlijke observaties

o.b.v. gesprekken met burgemeesters Borsele en Vlissingen

Belangrijkste prioriteiten samenvattend:

1. Structurele funding organiseren voor de uitvoering van het Havenveiligheidsplan
2. Heldere agenda: wat nu oppakken en wat willen we met welk doel over twee jaar bereiken (overzicht, samenhang en focus)
3. Organiseren politiek-bestuurlijke lobby in NL en België die recht doet aan belang van NSP
4. Verkrijgen van een proactief en structureel Informatiebeeld
5. Versterken organisatie PPS- netwerk rondom de grote groep van betrokken bedrijven, overheden en overheidsdiensten

- Vertrekpunt is, dat na de fusie North Sea Port geen kleine speler meer is als zeehaven en een belangrijke toegevoegde economische meerwaarde heeft. Feit is echter dat in de mindset van alle betrokken publieke en private organisaties binnen NSP de aandacht en investeringen (in capaciteit en geld) voor veiligheid niet proportioneel is meegegroeid.
- Het Pact van Baarland is een wederzijdse intentieverklaring om op basis van die nieuwe realiteit de gezamenlijke organisatie rondom veiligheid aan te laten sluiten bij de betekenis én het belang van NSP. Tot op heden liggen er vanuit geen enkele partij harde toezeggingen en concrete afspraken onder het pact. Nadere uitwerking en concretisering van deze afspraken zijn noodzakelijk, waarbij een balans dient te worden gevonden tussen enerzijds het commerciële belang en anderzijds het publieke veiligheidsbelang.
- Met de TNO systeemanalyse en het uitvoeringsprogramma Integere en Weerbare Zeehavens zijn slechts eerste stapjes zijn gezet die dienen te leiden tot een meer structurele gezamenlijke aanpak van veiligheid in de haven, waarin ieders rol en verantwoordelijkheid helder is omschreven en gezamenlijk te definiëren doelen passen bij de waarde en het belang van NSP.
- De verankering van de resultaten van het Uitvoeringsprogramma Weerbare en Integere Haven in de structurele werkwijze, processen en competenties van de betrokken organisaties én vertaling naar structurele capaciteit en middelen is een aandachtspunt om de continuïteit en de toekomstbestendigheid van de aanpak van veiligheid te kunnen garanderen.
- De burgemeesters missen de structurele financieringsgrondslag onder de veiligheidsaanpak en meer specifiek ondermijning. Huidige aanpak is teveel gebaseerd op incidenteel geld vanuit de Taskforce Ondermijning/RIEC Brabant-Zeeland. Dit vraagt om een gezamenlijke politiek-bestuurlijke lobby vanuit gemeenten en provincie richting het Rijk. Daarnaast kan ook worden gelobbyd om de grensoverschrijdende aanpak rondom veiligheid te versterken. Dit vraagt meer overleg met de burgemeesters aan de Belgische kant van NSP.

Bestuurlijke observaties

o.b.v. gesprekken met burgemeesters Borsele en Vlissingen

- Effectieve samenwerking en informatie-uitwisseling door de betrokken partners in de haven als gemeente, NSP, douane, Kmar en Politie is geen gegeven. De bereidheid en intenties zijn er om vanuit een *need-to-know* basis data uit te wisselen, echter de diversiteit in aansturing (nationaal, regionaal, lokaal) maakt het tot op heden lastig om één vuist te maken rondom informatiesturing.
- De burgemeesters willen, om beter te zijn voorbereid en sneller bestuurlijke interventies te kunnen plegen, bij voorkeur naar 1 gezamenlijk situationeel beeld (1 x per 3 weken) van de haven waarin informatie van de diverse betrokken partners (gemeenten, NSP, Nationale Politie, Kmar, Douane, RUD, VRZ) in wordt gebundeld rondom diverse veiligheidsissues. Dit proactieve situationele beeld ontbreekt nu, waarbij de betrokken gemeenten erkennen ook hun eigen verantwoordelijkheid dienen te nemen om hun informatiebehoefte op tafel te leggen.
- De burgemeesters willen vanuit de Havendriehoek regulier overleg met de Havenmeester als Port Security Officer, waarbij de burgemeester kan worden bijgepraat over onder meer relevante ontwikkelingen, fenomeenbeschrijvingen, afwijkende patronen, mogelijk kwetsbare bedrijven in het havengebied.
- Aan NSP wordt meegegeven de functie van Havenmeester en Port Security Officer voor zover het de taken betreft rondom publieke veiligheid in de nieuwe Port Authority onafhankelijk te verankeren als een directe advieslijn aan de CEO. Dit om de zwaarte van het belang van het thema veiligheid naast het commerciële belang ook in de organisatie beter te benadrukken.
- De PPS-samenwerking met bedrijven rondom het thema veiligheid dient te worden versterkt om het belang van investeren in integriteit, bewustwording en veiligheidsmaatregelen bij de bedrijven in het havengebied onder de aandacht te brengen. NSP kan hierin als liaison richting de bedrijven de gemeenten beter dan nu ondersteunen. Met organisaties als Portiz en VNO NCW kan nog meer vooruitgang worden geboekt om veiligheid structureel op de ondernemersagenda te krijgen.
- In het vestigingsklimaat kan veiligheid naar de toekomst een onderscheidend unique selling point worden, dat in concrete afspraken kan worden verankerd in de vestigingsvoorwaarden voor nieuwe bedrijven. In de afweging die door NSP wordt gemaakt tussen commerciële en belangen rondom veiligheid en duurzaamheid kan wellicht ook een aparte toezichthouder worden aangesteld die het belang van veiligheid, wat ook is verankerd in de aandeelhoudersverklaring en nieuwe strategie, helpt te bewaken bij de integrale afweging die wordt gemaakt bij het vestigen van nieuwe bedrijven..

Uitvoeringskader Ondermijnende criminaliteit NSP 2021-2025

Missie

NSP draagt, vanuit het beschermen van de economische en commerciële belangen van haar aandeelhouders in België en Nederland, gekoppeld aan haar strategie en havenveiligheidsplan actief bij aan de integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit onder gezag van de verantwoordelijke publieke autoriteiten.

Strategische doelen

Early Watch/Early Warning

Samen met haar ketenpartners investeert North Sea Port via het aandragen van gebiedskennis en informatie in situational awareness: het vroegtijdig risico's en dreigingen in kaart te brengen om slimme interventies te kunnen plegen.

Aanpak Integriteit en weerbaarheid

Samen met de bedrijven en partners werken aan het versterken van de weerbaarheid en integriteit in de haven (mens, organisatie, proces, systeem)

Werken in PPS-netwerken

North Sea Port is een betrouwbare en verbindende speler in het netwerk van alle relevante publieke en private partners en wisselt relevante data en informatie uit op *need to know* basis.

Versterken ruimtelijke Infrastructuur ihkv veiligheid

In de ontwikkeling, aanleg en beheer van het havengebied wordt met een gebiedsgerichte aanpak proactief geïnvesteerd met issues rondom veiligheid in risico clusters

Operationele doelstellingen

Dreigings-monitor risicogebieden en -bedrijven

Basisniveau informatie-uitwisseling tussen partners definiëren

Bewustwordings campagne "Weerbare Haven, inclusief meldings-bereidheid

Versterken expertise en capaciteit team veiligheid Port Authority

Bijdrage aan versterken PPS-platformfunctie (bestaand of nieuw platform)

Informatieketen binnen NSP versterken (commercie, veiligheid, HR, Infra)

Security By Design herinrichting fysieke infrastructuur van risicogebieden

Maatwerk beveiligings-aanpak voor risicobedrijven

Versterken aanpak kwetsbaarheden in logistieke ketens (Passant 2.0)

"Ken je Klant" Investeren in VER ter beoordeling vestiging

Naar een code of governance voor kwetsbare bedrijven/haven medewerkers

Investeren in risico en integriteits-beleid personeel NSP

Investeren in lerende netwerken met andere zeehavens in NL en EU

Bijdragen aan operationeel PPS- overleg in het Information Sharing Center

Onwikkelen overkoepelende aanpak remote sensing

Inrichting proeftuin Central Gate met beveiligde lanes voor kwetsbare terminals

Prioritaire activiteiten

- Aanleveren (ISPS) data aan gemeenten/ partners voor bijdrage aan proactief en integraal informatie- dreigingsbeeld
- Ontwikkelen Integriteitsmonitor "Ken je Klant". Pilot Pandora Intelligence.
- Aanvullen vestigingsvoorwaarden op gebied van veiligheid (link naar Bibob-screening gemeenten)
- Investeren in samenwerking commerciële afdeling en Port Authority

Prioritaire activiteiten

- Aanpak thema Integriteit verankeren binnen HR-beleid en toezichthouders: koppelen met compliance en risk
- Aanstellen Integriteitsofficier (voor o.a. screening relevante functies, fysieke en digitale toegang en begeleiden kwetsbare medewerkers)
- Bijdrage aan campagne Weerbare Haven richting bedrijven

Prioritaire activiteiten

- Aandacht voor veiligheid breed verankeren binnen interne organisatieonderdelen NSP
- Versterken in- en externe informatieketen
- Vanuit liaison functie bijdragen aan versterken PPS-netwerk vooral richting kwetsbare bedrijven
- Investeren in lerend kennisnetwerk met oa Antwerpen, Rotterdam en Moerdijk

Prioritaire activiteiten

- Selectie van twee prioritaire kwetsbare risicogebieden: 1 in Bel en in NL o.b.v. integrale veiligheidsanalyse met publieke en private partners
- Uitwerken Security by Design aanpak voor de komende jaren voor de twee geselecteerde risicogebieden: fysieke infrastructuur, beveiliging, remote sensing (camera's, drones)

Inspanningen 2021-2022

10 Uitvoeringsprincipes binnen NSP

1. Primaat voor de aanpak van ondermijning ligt bij de overheidspartners vanuit bij voorkeur één overheid
2. Geen van de partners kan de problemen en risico's alleen zichtbaar maken, laat staan oplossen
3. Werken vanuit inzicht, naar overzicht, samenhang en focus
4. Problematiek vergt een stevige en structurele investering in benodigde capaciteit en budget
5. Een investering die bijdraagt aan maatschappelijke en bedrijfscontinuïteit.
6. Doen is de beste manier van denken
7. Vroege interventies naast repressie: verleiding, motiveren en stimuleren
8. Zorgvuldige kennis- en informatie-uitwisseling
9. De aandacht voor integriteit zit in ieders systeem/taak
10. Successen vieren en van fouten én positieve ervaringen leren.

Geraadpleegd

Geïnterviewden

- De heer Van den Tillaar, burgemeester Vlissingen
- De heer Dijksterhuis, burgemeester gemeente Borsele
- De heer Jan Lonink, burgemeester Terneuzen
- , CEO NSP
- , COO NSP
- Havenmeester en PSO
- , Havenkapitein en PSO
- , adviseur Havenveiligheid NSP
- , projectleider Uitvoeringsplan Weerbare en Integere Zeehavens
- , Manager Havenveiligheid Port of Rotterdam

Bronnen

- Aandeelhoudersverklaring Structuur NV NSP
- Visie Port Operations 2025
- TNO systeemanalyse Zeehavens, maart 2020
- Uitvoeringsplan Integere en Weerbare Zeehavens Zeeland-Brabant 2.0
- Uitvoeringsplan Zeehavens, Voortgang – januari 2021
- Integraal Jaarplan 2021 Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland
- Gezamenlijke richting tegen maritieme ondermijning. Strategische aanbevelingen voor de aanpak van ondermijnende (drugs)criminaliteit in Nederlandse havens, november 2020

Notitie “Naar een transparante rolverdeling rondom de aanpak van ondermijnende criminaliteit

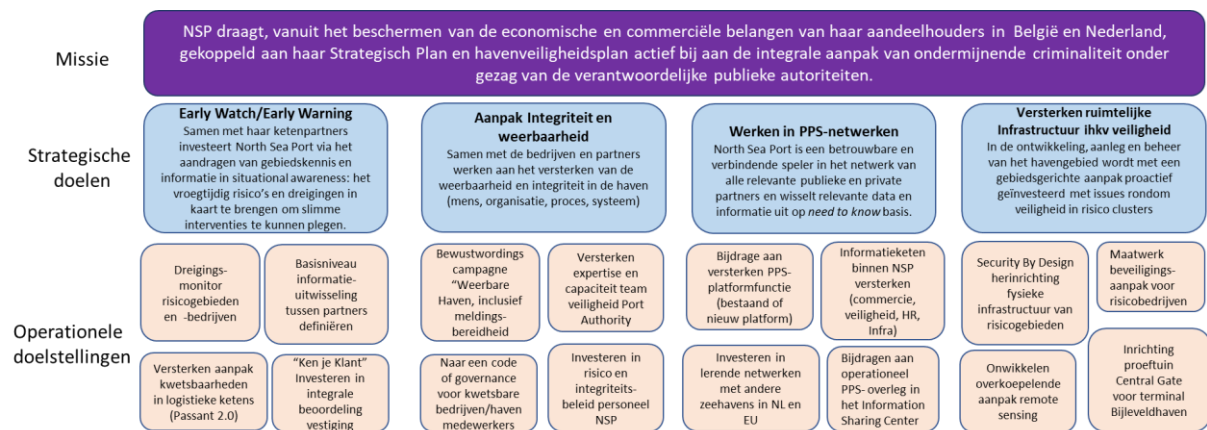
Aanleiding

De afgelopen jaren heeft het havenbedrijf NORTH SEA PORT in toenemende mate geconstateerd, dat de brede aandacht voor veiligheid van belang is voor haar vestigingsklimaat en de verdere ontwikkeling van het havengebied. Dit geldt niet alleen voor de traditionele aandacht voor nautische-, infrastructurele- en fysieke veiligheid of crisismanagement. Dit geldt ook voor thema's als digitale veiligheid en ondermijnende criminaliteit. De externe vraag naar het aantoonbaar zijn van “een veilige haven” neemt toe. Dit onder meer vanuit de Nederlandse Rijksoverheid die NORTH SEA PORT vanuit het veiligheidsperspectief gezamenlijk met andere havens sinds kort aanmerkt als Mainport, vanuit de federale overheid in België die NORTH SEA PORT beschouwen als vitale infrastructuur, vanuit nieuwe bedrijven die zich willen vestigen, vanuit de banken die eisen stellen op het gebied van veiligheid voor de herfinanciering en in het kader van fraudeaanpak én vanuit de Europese Unie die NORTH SEA PORT als havenbedrijf monitort op het nakomen van internationale afspraken (o.a. rondom ISPS).

Inpassen in bestaand beleid

In het Strategisch Plan van NORTH SEA PORT “Connect 2025” hebben Toezichthoudend orgaan, Directie en de Algemene Vergadering van de aandeelhouders expliciet vastgelegd dat het havenbedrijf de aanpak voor ondermijning structureel vorm en inhoud dient te geven. Dit zowel binnen de eigen organisatie (het programma “License to Operate”) als in de rol van connector tussen publieke en private partners. Vanuit deze rol als connector wil het havenbedrijf mede verantwoordelijkheid nemen in de samenwerking met Nederlandse en Vlaamse overheden (Rijk, federale overheid, provincie, gemeenten), de veiligheidsdiensten, justitie en het bedrijfsleven voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit.

Mede naar aanleiding van het “Pact van Baarland”, afgesloten met de Havendriehoek, en de door TNO in maart 2020 uitgevoerde systeemanalyse Zeehavens heeft het Toezichthoudend orgaan aan de Directie van het havenbedrijf begin 2021 de opdracht gegeven om een visie op ondermijnende criminaliteit te formuleren. Dit heeft in juni 2021 geleid tot een “Meerjareavisie op Ondermijnende Criminaliteit 2021-2025”. Deze visie omvat een missie, vier strategische doelen en operationele doelstellingen die worden uitgewerkt in concrete projecten en activiteiten.

De uitvoering van deze meerjarenvisie gebeurt grensoverschrijdend in het hele havengebied. Dit gebeurt vanuit het NORTH SEA PORT District in opdracht van de Algemene Vergadering van de Aandeelhouders. Twee keer per jaar zal het Toezichthoudend orgaan en de Directie van het havenbedrijf de voortgang van de activiteiten toelichten.

Verbinding met lopende programma's en projecten

Zowel in Nederland als in België neemt de bestuurlijke, politieke en media-aandacht voor ondermijnende criminaliteit de afgelopen jaren enorm toe. Er is sprake van een fors probleem dat door alle betrokken publieke en private organisaties wordt onderkend.

In Nederland wordt, onder de regie van de Havendriehoek in Zeeland en met steun van de Taskforce Ondermijning Brabant-Zeeland ingezet op het programma "Weerbare en Integere Zeehavens". Hieronder vallen zes projecten: de veiligheid van haventerminals, het versterken van de weerbaarheid van havenmedewerkers, het vergroten van de meldingsbereidheid en het versterken via een Platform Veilig Ondernemen van de publieke en private samenwerking en kennisdeling. Vanuit het ministerie van Justitie en veiligheid is de afgelopen maand aangegeven dat havens van NORTH SEA PORT en Moerdijk op incidentele en structurele ondersteuning kunnen rekenen om de aanpak van ondermijnende criminaliteit verder te versterken en toekomstbestendig te professionaliseren.

Daarnaast ondersteunt het havenbedrijf de gemeenten met kennis, data en expertise in de aanpak van bedrijven die geen of onvoldoende maatregelen nemen of die zich niet aan de regels houden.

Aan de Belgische zijde van de grens loopt het project "Haven". Naast ISPS-gerelateerde activiteiten wordt, in het kader van de aanpak van zware georganiseerde criminaliteit, onder meer ingezet op het versterken van de Informatievergaring, de havenbeveiliging, de controle op verdachte schepen, de controle op verdachte bedrijven en de screening van het havenpersoneel en het vergroten van de meldingsbereidheid van verdachte activiteiten.

NORTH SEA PORT als Connector

Het havenbedrijf wil de komende jaren, onder regie van de Havendriehoek in Nederland en het NORTH SEA PORT District in Vlaanderen, actief bijdragen tot én inzetten op een integrale aanpak van zware georganiseerde criminaliteit. Een aanpak waarin tevens wordt ingezet op versterking van de grensoverschrijdende samenwerking tussen alle gemeenten binnen het NORTH SEA PORT District.

Vanuit het nieuwe Strategisch Plan 'Connect 2025' en de "Meerjarenvisie op Ondernijning 2021-2025" kan het havenbedrijf de rol van connector én adviseur opnemen. Dit naast het intern oppakken van de eigen verantwoordelijkheid voor het vergroten van het "Ken-je-Klant"-inzicht, de weerbaarheid van het eigen personeel en het bijdrage aan fysieke beveiligingsmaatregelen (o.a. met cameratoezicht).

Vanuit haar rol als connector wil het havenbedrijf actief de landelijke en gemeentelijke overheden ondersteunen door gevraagd of op eigen initiatief advies te geven. Hierbij maakt het gebruik van haar kennis over het havenecosysteem en van de contacten met de bedrijven. Daarnaast zal het havenbedrijf bedrijven stimuleren om zelf verantwoordelijkheid te nemen en hen daar waar nodig ondersteunen met advies bijvoorbeeld over te nemen fysieke beveiligingsmaatregelen of het investeren in de weerbaarheid van haar eigen medewerkers. Samen met gemeenten, justitie en politie zal gezamenlijk strenger worden opgetreden richting de bedrijven die niet bereid zijn te investeren in het nemen van maatregelen en bewust regels overtreden.

Hierbij sluit het havenbedrijf vanzelfsprekend aan bij de wetgeving en beleidskaders die binnen Nederland, België, Vlaanderen en de EU van toepassing zijn.

In de lobby die vanuit de Havendriehoek in Zeeland wordt gevoerd richting het ministerie van Justitie en Veiligheid hebben we het demissionair kabinet en de betrokken ministeries in Nederland actief onze hulp aangeboden bij het opstellen van het op te leveren plan van aanpak van drugssmokkel en ondermijnende zware criminaliteit voor zeehavens in het kader van de recent binnen de Tweede Kamer aangenomen motie-Bisschop (29628, nr 1026). Van belang is dat de incidentele én structurele financiële middelen die gekoppeld aan dit plan gericht worden op Zeeland, zo verdeeld worden, dat met oog voor alle belangen van alle betrokken publieke en private partners kan worden gewerkt aan een meer effectieve aanpak van ondermijnende criminaliteit

Daarnaast wil het havenbedrijf vanuit haar rol als connector vanuit het NORTH SEA PORT District met de Belgische burgemeesters en steun en betrokkenheid van de Nederlandse stakeholders ook inzetten op een gezamenlijke lobby richting de federale overheid in Brussel om de aanpak van ondermijnende zware georganiseerde criminaliteit in primair de Belgische delen van de haven en ook met grensoverschrijdende samenhang, actief en structureel te ondersteunen.

Versterken rol overheid en bedrijfsleven

Het havenbedrijf is één van de organisaties die een rol en verantwoordelijkheid dient te nemen in de aanpak van ondermijning. Geen van de partners kan de problemen en risico's alleen zichtbaar maken, laat staan oplossen. Vast staat dat het primaat voor de aanpak van ondermijnende zware criminaliteit nu en in de toekomst ligt bij de verschillende overheden én de justitiële- en opsporingsdiensten die bij voorkeur als één geheel samenwerken.

Het belang van North Sea Port als Europese tophaven en de politiek-bestuurlijke ambities voor de aanpak van ondermijnende zware criminaliteit sluiten nog onvoldoende aan op de beschikbare expertise, kennis, capaciteit en investeringen in Zeeland en Vlaanderen. De betrokken zes gemeenten verdienen vanuit de Rijksoverheid en federale overheid meer steun om de opsporingsdiensten én het ambtelijk apparaat van de gemeenten te versterken. Dit gaat niet alleen over meer personeel, maar ook over toegang tot data en informatie, juridische expertise en ontsluiting van (inter)nationale kennisnetwerken voor de preventieve en repressieve aanpak. Het gaat ook over het uitbreiden van het juridisch instrumentarium dat nodig is om bedrijven actie te doen ondernemen, ze daar waar nodig aan te pakken én uiteindelijk bestuurs- of strafrechtelijk te straffen.

In de bijlage wordt schematisch uitgelegd op welke wijze NORTH SEA PORT als havenbedrijf haar rol ziet op het gebied van de aanpak van ondermijning in de haven. Dit heeft betrekking op 4 uitvoeringslijnen:

1. Selectie aan de poort
2. Betrouwbare kennis- en informatiepartner
3. Te nemen maatregelen door bedrijven
4. Optredende overheid

North Sea Port, 28 October 2021

Bijlage Rol NORTH SEA PORT als havenbedrijf in de aanpak van ondermijnende criminaliteit

Uitvoeringslijnen	Selectie aan de poort (Ken je klant)	Betrouwbare kennis- en informatiepartner (delen, veredelen en duiden)	Te nemen maatregelen door bedrijven (fysieke beveiligings- maatregelen en integriteit medewerkers)	Optredende overheid (juridisch algemeen, bestuursrechtelijk, strafrechtelijk)
Rolopvatting NORTH SEA PORT				
Wij ondernemen actie	Uitvoeren scan Ken je Klant vanuit Commercie, Legal, Finance, Port Operations aanvullend op Due Diligence commerciële afdeling/Juridische zaken Voorkomen te grote en ongewenste risico's door bedrijfsvestiging te weren of aanvullende vestigingsvoorwaarden op te leggen. Integrale besluitvorming vanuit directie	In het kader van een Early Warning informatiebeeld Ondermijning verzamelt het havenbedrijf de volgende informatie en is deze bereid binnen de juridische kaders beschikbaar te stellen voor het maken van o.a. een risicobeoordeling, het verkrijgen van een situationeel beeld: • Nautische informatie m.b.t. scheepsbezoek: aantallen, overslag en incidenten (vanuit Commercie en Havenmeester/Havenkapitein) • ISPS: informatie uit incidentmeldingen, inspecties, toetsingen (Havenmeester/Havenkapitein) • Infrastructurele informatie: welke bedrijven gevestigd, diverse geo-informatie (afdeling Assetmanagement)	Wij controleren en toetsen proactief de vestigingsvoorwaarden die zijn afgesloten met de bedrijven en trekken indien nodig consequenties richting bedrijven indien ze zich niet aan deze voorwaarden houden.	Wij toetsen met eigen juristen of alle door het havenbedrijf als wenselijk te nemen maatregelen allemaal voldoende ondersteund worden door wet- en regelgeving in samenspraak met de betrokken overheden

Wij verbinden vanuit onze rol als connector (ondersteunen en adviseren)	Ondersteuning vanuit NORT SEA PORT van gemeenten bij het opstellen van onder meer een algemene risicobeoordeling van bedrijven of het op basis van specifieke wet- en regelgeving gericht screenen van bedrijven in de haven. Voorbeeld in Nederland is de “Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob)” waarmee de overheid wil voorkomen dat een bepaalde vergunning die de overheid afgeeft misbruikt wordt voor criminele activiteiten. Met een nieuw artikel in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) wil de gemeente ondermijningsgevoelige sectoren kunnen aanwijzen (zoals havens) om een Bibob-screening uit te kunnen voeren.	Informeel (on)gevraagd advies o.b.v. vragen en verzoeken uit het partnernetwerk	Wij ondersteunen bedrijven met advies in het nemen van eigen verantwoordelijkheid en te plegen investeringen voor de aanpak van ondermijning gericht op: • Infrastructurele maatregelen (inrichting risicogebieden) • Fysieke beveiliging van het terrein (oa cameratoezicht, inzet drones) • Integriteit en weerbaarheid van het personeel (training op weerbaarheid, versterken meldingsbereidheid)	Het havenbedrijf ondersteunt als onderdeel van het Mainportnetwerk van zeehavens vanuit haar kennis- en informatiepositie de gezamenlijke lobby richting Rijks- en federale overheid in Nederlanden België. Doel is het structureel versterken van de benodigde capaciteit en middelen voor de aanpak van ondermijning vanuit de gezamenlijke overheden. Het ministerie van Justitie en Veiligheid (NL) kan daarbij de Zeeuwse gemeenten actief ondersteunen met benodigde kennis en expertise. Deelname aan samenwerkingsverbanden en gezamenlijke uitvoeringsprogramma's en projecten o.a. in Nederland onder regie van de Havendriehoek en i.s.m. Taskforce Ondermijning en in België onder regie van gemeentelijke en Gerechtelijke Politie in o.a. project Havenwijzer
Wij informeren	Wij informeren nieuw te vestigen bedrijven over de vestigingsvoorwaarden en wat dit voor hen voor betekenis heeft.	(periodiek) Informeren van bedrijven die al gevestigd zijn over het wettelijk kader en relevante ontwikkelingen i.s.m. met publieke partners en bedrijvenplatformen en ondernemersverenigingen, zoals Portiz en VNO NCW.	Toets of bedrijf aan ISPS-wetgevingskader voldoet en continuïteit en license to operate van haven als geheel niet in geding is. Vanuit Havenmeester gebeurt dit onder mandaat burgemeester in Nederland	Overdragen van bedrijfsdossiers richting gemeenten vanuit Havenmeester (in Nederland) in het kader van uit te voeren juridische procedures. De Havenkapitein (België) maakt vanuit zijn/haar verantwoordelijkheden en wettelijke informatiepositie onderdeel uit van

			De Havenkapitein in België opereert binnen ISPS op basis van het Decreet (3 mei 2019) met verregaande justitiële en politieke bevoegdheden.	de driehoek in België tussen burgemeester, Gerechtelijke Politie/Federale Politie en Justitie en maakt onderdeel uit van het besluitvormingsproces.
Gemotiveerd nee	NORTH SEA PORT houdt zich het recht voor om ook gemotiveerd nee te kunnen zeggen op basis van strategische-, juridische-, integriteits-, commerciële-, financiële- of ethische afwegingen.			

Provinciale Staten van de Provincie Zeeland
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Evaluatie legesverordening en grondwaterverordening én Milieuleges onder de Omgevingswet	92567		

Middelburg, 21 december 2021

Geachte voorzitter,

Door middel van deze brief informeren wij u over 2 onderwerpen die verband houden met de legesverordening. Het eerste onderdeel betreft de evaluatie van de legesverordening en Grondwaterverordening. Hierover informeren wij u in het eerste deel van deze brief. In het tweede deel van de brief informeren wij u over het voornemen om leges te heffen voor milieubelastende activiteiten op het moment dat de Omgevingswet inwerking treedt.

1. Evaluatie Legesverordening en grondwaterheffingsverordening.

Voorgeschiedenis

In de 'zerobased' operatie uit 2016 heeft het provinciaal bestuur scherp naar haar inkomsten en uitgaven gekeken. Daaruit bleek dat de kosten die de Provincie maakt voor dienstverlening en wettelijke vergunningtaken op diverse terreinen niet (voldoende) meer in verhouding stonden tot de legesheffing voor deze werkzaamheden. Daarom zijn per 1 januari 2018 in de tarieventabel van de (gewijzigde) Legesverordening provincie Zeeland 2018 nieuwe tarieven opgenomen en diverse bestaande leges meer verhoogd dan de indexering voor loon- en prijsstijging. In de PS-vergadering van 7 december 2018 is op basis van het Statenvoorstel "Actualisatie Leges- en Grondwaterheffingsverordening", kenmerk 17023234, besloten, om 2 jaar na invoering van de nieuwe (aangepaste) leges, de werking ervan te evalueren. Naar aanleiding van gestelde vragen in zowel Provinciale Staten als commissievergaderingen, klachten van belangenvertegenwoordigers en ingediende bezwaren tegen legesheffing voor taken met betrekking tot de categorie Natuur is in de vergadering van Provinciale Staten van 7 december 2018 de toezegging gedaan de Legesverordening provincie Zeeland 2018 nog vóór het zomerreces 2019 tussentijds te evalueren in plaats van 2020. In dat zelfde Statenvoorstel is ook voorgesteld om 2 jaar na invoering van het volledige tarief van de nieuwe leges, in 2021, een volledige evaluatie te houden. Met dit voorstel is toen ingestemd. De volledige evaluatie is in de afgelopen periode uitgevoerd waarbij ook de grondwaterheffing is geëvalueerd. Het evaluatierapport is als bijlage 1 bij deze brief is gevoegd.

Uitkomsten van de “volledige” evaluatie

Wij hebben extern adviesbureau ANG gevraagd te ondersteunen bij de evaluatie en het verbeteren van de legesverordening en de grondwaterheffingsverordening. Het verzoek om ondersteuning behelst een aantal deelopdrachten:

1. Verbetering/verduidelijking van de legesverordening met bijzondere aandacht voor ‘geringe wijzigingen’ en de uitzonderingsgrond ‘wetenschappelijk onderzoek’.
2. Een quick scan van de kostendekkendheid van de leges over de jaren 2018, 2019 en 2020 (met uitzondering van de Wabo-leges en BRIKS taken, deze zijn pas ingevoerd per 2021).
3. Specifiek voor categorie 5, sector Natuur een analyse van de ontvangen bezwaarschriften en een advies over eventuele aanpassing van de tarieven.
4. Een evaluatie van de hoogte van het tarief van de grondwaterheffing, inclusief advisering ten aanzien van eventuele vrijstellingen en de hoogte van het tarief.

In bijlage 1 is het rapport opgenomen dat ANG heeft uitgebracht over de gehouden evaluatie met bevindingen en aanbevelingen. Van iedere deelopdracht is een deelconclusie opgesteld. Op basis van het rapport is in bijlage 2 een overzicht gemaakt van alle aanbevelingen (in zwart). Onder iedere aanbeveling geven wij kort aan op welke manier wij invulling geven aan de aanbevelingen, met voorstellen voor vervolgacties (in rood). De aanbeveling die betrekking hebben op de sector Natuur zijn in een apart hoofdstuk behandeld.

Een aantal aanbevelingen is snel te realiseren. Voor andere aanbevelingen geldt dat verder onderzoek nodig is alvorens een weloverwogen en onderbouwd voorstel tot aanpassing van de verordening en of legestartief kan worden gedaan.

2. Milieuleges onder de Omgevingswet

Aanleiding

Met de komst van de Omgevingswet wordt het voor gemeenten en provincies mogelijk leges te heffen over het milieudeel van een aanvraag omgevingsvergunning. Het heffen van leges is een decentrale keuze (het kan, maar het hoeft niet). Provincies en gemeenten zullen hierin hun eigen afweging moeten maken.

Bevoegdheid

De Provinciewet biedt provincies een wettelijke grondslag voor het heffen van leges. Met de stelselwijziging van de Omgevingswet verandert deze grondslag niet. Wel biedt het aanvullend de mogelijkheid om voor milieuvergunningen leges te gaan heffen. Die omgevingsvergunning is nodig indien initiatiefnemers ‘milieubelastende activiteiten’ ondernemen (een activiteit die nadelige gevolgen voor het milieu kan veroorzaken). Uw Staten zijn bevoegd om de provinciale legesverordening vast te stellen en te wijzigen met inbegrip van de legestartieven uit de tarieventabel. Gedeputeerde Staten zijn ingevolge de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en straks op grond van de Omgevingswet het bevoegde gezag voor de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de complexe bedrijven binnen de provincie Zeeland. De uitvoering is belegd bij de omgevingsdiensten in Zeeland én Zuid Holland.

Waarom leges heffen

Gedeputeerde Staten zijn voornemens u het voorstel te doen om vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet milieuleges te gaan heffen.

Kosten(dekkendheid) en legesopbrengst

Evenals voor andere diensten die de provincie levert en waarvoor leges geheven kunnen worden, is het een keuze om dit ook daadwerkelijk te doen. Binnen de provincie Zeeland geldt het principe, dat de kosten van de vergunningverlening worden doorberekend bij de aanvragers van de vergunning. Dat gebeurt via het heffen van leges. Het voorstel dat GS aan uw Staten wil gaan voorleggen om voor milieuvergunningen leges te gaan heffen past binnen het bestaande beleid.

Op dit moment onderzoeken we de gemiddelde kostprijzen voor de vergunningverlening voor milieuactiviteiten van provinciale bedrijven in de nieuwe situatie, en welke legestarieven daarbij horen. Ook onderzoeken we of het plegen van vooroverleg dat voorafgaat aan het aanvragen van omgevingsvergunningen in aanmerking komt voor legesheffing. Dit doen in overleg met de betrokken omgevingsdiensten.

Het Rijk stelt geen extra middelen ter beschikking aan provincies en gemeenten om de incidentele en structurele kosten te compenseren die voortvloeien uit de Omgevingswet. Het Rijk gaat ervan uit dat bevoegde gezagen de opbrengsten uit milieuleges inzetten om deze kosten op te vangen. Wanneer hiervan wordt afgezien, zou dit een extra beslag op de provinciale middelen betekenen. Dit staat overigens los van de discussie die met het Rijk loopt over haar financiële bijdrage aan de implementatie van de aanbevelingen van de commissie van Aartsen.

Landelijke provinciale uniformiteit

Met het heffen van milieuleges haken we aan bij de landelijke lijn (IPO-standpunt). Hoewel nog niet alle provincies hebben besloten, is het beeld dat wel alle provincies tot het heffen van milieuleges zullen overgaan. Provincies trekken ook met elkaar op om bij deze milieuleges zoveel mogelijk uniformiteit te realiseren.

Lasten bedrijfsleven

Sinds 1998 kent de Wet milieubeheer (en later Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) een legesverbod voor milieuvergunningen. Reden hiervoor was een verlaging van de lasten voor bedrijven. Daarnaast was de verwachting dat milieu-leges de milieu-investeringen door bedrijven zouden afremmen. Het invoeren van leges leidt inderdaad tot lastenverhoging voor bedrijven. Verder is niet uitgesloten dat het leidt tot een afname van de bereidheid tot het doen van (milieu-)investeringen. Dit laatste kan leiden tot meer inzet op toezicht en handhaving. De hoogte van de leges zullen mede bepalen in welke mate deze situatie zich voordoet. Een mogelijk ander gevolg kan zijn dat het aantal bezwaarschriften tegen legesheffingen toeneemt.

Vervolproces en datum inwerkingtreding

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is op dit moment voorzien op 1 juli 2022. Voor de herintroductie van milieuleges is er geen fatale termijn, er kan dus gekozen worden om op een later tijdstip over te gaan tot invoering. Ons voorstel is om vanaf 1 juli leges te heffen.

Het opstellen van de tarieftabel is een zorgvuldig proces dat we met input van de omgevingsdiensten zullen doorlopen. In dit proces zullen we ook ingaan op de communicatie met het bedrijfsleven.

Voor beide onderwerpen van deze brief geldt dat wij u tijdig een statenvoorstel ter besluitvorming zullen voorleggen met een nieuwe legesverordening inclusief de bijbehorende tarieventabel en nieuwe grondwaterheffingsverordening. Wij koersen op de PS vergadering van mei 2022. Het voorstel om een nieuwe legesverordening en grondwaterheffingsverordening vast te stellen zal dus bestaan uit de volgende onderdelen:

- Evaluatie vigerende legesverordening en grondwaterheffingsverordening, met de te verwerken aanpassingen;
- Aanpassing/herziening legesverordening aan de (systematiek van) de Omgevingswet;
- Invoering milieuleges.

Wij informeren u graag over beide onderwerpen tijdens een informatiebijeenkomst. Deze bijeenkomst is in overleg met de Statengriffie ingepland op vrijdag 4 februari 2022 van 14.15 uur tot en met 15.30 uur.

Wij vertrouwen erop u voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd.

Bijlagen:

1. Evaluatierapport ANG
2. Lijst met aanbevelingen ANG inclusief reactie provincie

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

Rapportage evaluatie legesverordening en grondwaterverordening

Provincie Zeeland

ANG, Montfoort, 8 november 2021
Kenmerk: ANG021-0247MH

Managementsamenvatting

De provincie Zeeland heft net zoals andere provincies leges voor de diensten die worden aangeboden. Deze diensten mogen in haar totaliteit maximaal kostendekkend zijn op begrotingsbasis. Tegelijkertijd betreft het een bestuurlijke keuze om ook maximaal kostendekkende tarieven te hanteren. Het voorliggende onderzoek wat kan worden geduid als zijnde een evaluatie van de kostendekkendheid van de leges heeft betrekking op de sectoren Verkeer en Vervoer, Milieubeheer en Natuur over de belastingjaren 2018, 2019 en 2020 met specifieke aandacht voor de sector Natuur. Los hiervan is ook het deel grondwaterheffing aan een nadere analyse onderworpen en is de tarieventabel voor de aangeduide onderwerpen beoordeeld en geanalyseerd of verbeteringen kunnen worden doorgevoerd.

In haar algemeenheid kan worden aangegeven dat de leges in haar totaliteit voor de desbetreffende onderdelen niet kostendekkend zijn. Meer specifiek zijn de volgende belangrijke conclusies en aanbevelingen per deelonderwerp in breedste zin gelet op het onderzoek aan de orde:

Sector natuurbescherming

- De tarieven voor de sector natuurbescherming zijn in de afgelopen jaren door de stapsgewijze verhoging meer kostendekkend, maar nog niet volledig kostendekkend. Per 2020 bedraagt het kostendekkendheidspercentage 57%.
- Een stapsgewijze verhoging is gezien vanuit het huidige kostendekkendheidspercentage en uitgaande van de wens om kostendekkende tarieven te hanteren het meest gangbaar. Los van het financiële kader dient in acht te worden genomen dat een kostendekkend tarief tot gevolg kan hebben dat sommige aanvragen niet meer worden ingediend (werkt illegaliteit in de hand) en dat de inzet normaliter vanuit toezicht/handhaving toeneemt. Deze extra inzet van toezicht/handhaving komt niet voor verhaal in aanmerking via de leges. Daarnaast dient de natuur en diene soorten ook te worden beschermd en dat kan juist de overweging tot gevolg hebben dat deels de inzet middels de algemene middelen dient te worden gefinancierd.
- Aan te bevelen is om op basis van het voorgaande en eventueel de legestarieven bij andere provincies een integrale afweging te maken of en in hoeverre de leges voor de sector natuur dienen te worden verhoogd. Nadien kan de keuze worden gemaakt op welke wijze het geheel wordt vormgegeven.
- Het aantal bezwaren wat jaarlijks dient te worden afgehandeld in de aankomende periode is gangbaar, aangezien belangrijke facetten tussentijds al zijn opgelost middels bijvoorbeeld de aanpassing van de tarieventabel leges. Verder is het aan te bevelen om de vrijstellingsbepaling op een andere wijze vorm te geven (zie meer in detail hoofdstuk 1).

Sector milieubeheer¹

- De legestarieven voor de sector milieubeheer zijn in de afgelopen jaren gemiddeld gezien voor maximaal 15% kostendekkend. De baten en lasten staan derhalve niet in verhouding.
- Ondanks de nieuw gemaakte afspraak per 2021 met de RUD komt de kostendekkendheid van de leges nog steeds maar net boven de 20% uit.
- Geadviseerd wordt om op basis van deze rapportage, de tarieven van de provincies (zie bijlage 1) te (her)overwegen om de tarieven te verhogen, waarbij ook acht dient te worden geslagen op het gegeven dat in de afgelopen jaren kruissubsidiëring is toegepast (bij complexe zaken wordt een meer dan kostendekkend tarief in rekening gebracht waarmee de minder dan kostendekkende tarieven bij minder complexe zaken worden gesubsidieerd).

¹ Het betreft vergunningen op gebied van ontgrondingen, waarvoor de provincie bevoegd gezag is.

Sector Verkeer en vervoer

- De tarieven voor de sector verkeer en vervoer zijn in de afgelopen iets meer dan kostendekkend. Tegelijkertijd is dat toegestaan zolang het totale kostendekkendheidspercentage niet uitkomt boven de 100%
- De gerealiseerde baten (en daarmee ook de lasten) komen lager uit dan hetgeen op begrotingsbasis wordt gepresenteerd alsmede is vastgesteld op jaarrekeningniveau. Het is dan ook een aandachtspunt voor nu en in de toekomst mede in relatie tot de financiële administratie.

Grondwaterheffing

- Het tarief voor de grondwaterheffing is niet kostendekkend ondanks dat het hoogste tarief wordt gehanteerd (bezien vanuit de provincies).
- Het aantal heffingsplichtige vergunninghouders is tot nu toe beperkt qua omvang en er is sprake van één 'grote' belastingplichtige die gemiddeld gezien +/- voor 80% verantwoordelijk is voor desbetreffende baten.
- Aan te bevelen is om een afweging te maken of en in hoeverre het bestuurlijk wenselijk is om een wijziging door te voeren, waarbij de volgende zaken dienen te worden overwogen:
 - Tariefsverhoging doorvoeren;
 - Eventuele indeling maken op basis van een indeling naar categorieën en ook hier de tariefstelling op aanpassen;
 - Aanpassing huidige drempelvrijstelling.

In haar algemeenheid kan worden aangegeven dat het merendeel van de gehanteerde legestarieven die in het onderzoek zijn betrokken niet kostendekkend zijn. Tegelijkertijd betreft het een bestuurlijke afweging of en in hoeverre een tarief- of beleidsaanpassing dient te worden doorgevoerd. Hierbij dienen alle facetten te worden betrokken, waarbij ook rekening dient te worden gehouden met het gegeven dat de totale omvang van de leges beperkt is qua omvang wanneer de baten worden afgezet tegen de overige baten (bijv. de provinciale opcenten) zoals deze zijn opgenomen in de begroting.

Verder kan worden overwogen of en in hoeverre ook andere belastbare feiten kunnen worden ingevoegd in de huidige tarieventabel. Gedacht kan worden aan het invoegen van een legestartief voor het afhandelen van aanvragen in het kader van artikel 6.4 van de Waterwet², waarvoor de provincie het wettelijk bevoegd gezag is.

² Het bevoegd gezag voor vergunningverlening op grond van artikel 6.4 Waterwet is wettelijk verdeeld over provincie en waterschap.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	2
Inleiding	5
1	
Verbetering legesverordening.....	6
1.1 Inleiding en onderzoeksaanpak.....	6
1.2 Resultaten verbetering legesverordening.....	6
1.3 Deelconclusies	9
2	
Kostendekkendheid.....	10
2.1 Inleiding en onderzoeksaanpak.....	10
2.2 Resultaten quick scan kostendekkendheid leges	11
2.3 Deelconclusies	15
3	
Analyse sector Natuur	16
3.1 Leges sector natuur	16
3.2 Tariefsadvies.....	18
3.3 Deelconclusies	20
4	
Analyse hoogte tarief grondwaterheffing	21
4.1 Inleiding en onderzoeksaanpak.....	21
4.2 Juridisch kader.....	21
4.3 Deelconclusies	26

Inleiding

De provincie Zeeland heeft ANG gevraagd te ondersteunen bij het verbeteren van de legesverordening en de grondwaterheffingsverordening. Het verzoek om ondersteuning behelst een aantal deelopdrachten:

1. Verbetering/verduidelijking van de legesverordening met bijzondere aandacht voor 'geringe wijzigingen' en de uitzonderingsgrond 'wetenschappelijk onderzoek'.
2. Een quick scan van de kostendekkendheid van de leges over de jaren 2018, 2019 en 2020 (met uitzondering van de Wabo-leges en BRIKS taken).
3. Specifiek voor categorie 5, sector Natuur een analyse van de ontvangen bezwaarschriften en een advies voor eventuele aanpassing van de tarieven.
4. Een evaluatie van de hoogte van het tarief van de grondwaterheffing, inclusief advisering ten aanzien van eventuele vrijstellingen en de hoogte van het tarief.

In deze rapportage worden de resultaten van de onderzochte deelaspecten weergegeven. In elk afzonderlijk hoofdstuk is telkens 1 van de deelaspecten nader uitgewerkt, waarbij elk hoofdstuk is opgebouwd uit een inleidende paragraaf over veelal de aanpak, een paragraaf met resultaten en een paragraaf met deelconclusies.

1

Verbetering legesverordening

1.1 Inleiding en onderzoeksaanpak

De eerste deelopdracht betreft het verzoek om de legesverordening te verbeteren op de volgende punten:

- Een nadere specificatie/definitie dan wel uitwerking van de term “geringe wijziging”;
- Wat wordt verstaan onder individueel/algemeen belang en op welke wijze kan voor aanvragen met “geringe wijziging” deze SMART uitgezonderd worden, zodat eventueel een lager tarief kan worden gehanteerd (dan bij een reguliere aanvraag);
- Op welke wijze kan artikel 8 van de verordening juridisch en fiscaal worden aangepast zodat wetenschappelijk onderzoek kan worden vrijgesteld van het heffen van leges.

Om te komen tot een goed advies zijn een aantal interviews afgenomen met de opdrachtgever (de afdeling Financiën) en met een aantal vakinhoudelijke deskundigen. Tijdens deze interviews zijn onder meer de volgende vragen besproken:

1. Wat verstaan de inhoudelijke deskundige(n) op dit moment onder de definitie ‘geringe wijziging’. Kortom over welke situaties hebben we het dan?
2. Wat wordt verstaan onder ‘geringe wijziging’ op basis van de huidige vigerende rechtspraak?
3. Hoe verhoudt ‘de gewenste’ situatie zich tot de vigerende rechtspraak?
4. Welke tariefstelling wordt wenselijk geacht al dan niet in relatie tot de kostprijs?
5. Hoe vaak (in de periode 2018 tot en met 2020) zijn aanvragen ingediend die mogelijk(erwijs onder de definitie ‘geringe wijziging’ kunnen worden geschaard?
6. Wat verstaan de inhoudelijke deskundige(n) op dit moment onder de definitie ‘wetenschappelijk onderzoek’. Kortom over welke situaties hebben we het dan onder meer?
7. Hoe verhoudt de mogelijke vrijstelling zich tot andere situaties en is het geheel te objectiveren?

Hierna worden de resultaten van dit deelonderzoek nader uitgewerkt.

1.2 Resultaten verbetering legesverordening

Geringe wijziging

Tijdens de bespreking van “geringe wijzigingen” is aangegeven dat het verzoek om een nadere uitwerking van wat een “geringe wijziging” is, uitsluitend van belang wordt geacht bij aanvragen in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) en niet dient te gelden voor andere vergunningsoorten.

Vanuit jurisprudentie is de term ‘geringe wijziging’ nader gedefinieerd en heeft met name betrekking op een omgevingsvergunning activiteit bouwen.³ Hierbij is niet beslissend de hoogte van de meer- of minderkosten van een wijziging, maar de aard van die wijziging. Het moet gaan om een niet ingrijpende wijziging van ondergeschikte aard. Een beperkte verkleining van een bouwobject

³ Zie onder meer: Gerechtshof Amsterdam, 4 februari 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:919, Hof 's-Hertogenbosch, 19 februari 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:86.

kan dan ook in beginsel als zijnde een ‘geringe wijziging’ worden aangemerkt, tenzij een nieuwe omgevingsvergunning vereist is. Het maakt dan ook duidelijk dat de ruimte beperkt is dat het bevoegd gezag toekomt om een wijziging als zijnde een ‘geringe wijziging’ aan te merken.

In het kader van de Wnb komen op jaarbasis ongeveer 2 á 3 verzoeken per jaar binnen om de geldigheidsduur van een reeds verleende vergunning te verlengen. Deze verzoeken zijn wat ons betreft niet gelijk te stellen met een ‘geringe wijziging’, omdat gebleken is dat deze verzoeken zeer divers zijn en in sommige gevallen (ongeveer één derde van de gevallen) zelfs kunnen uitmonden in een volledig nieuwe inhoudelijke beoordeling. Daarom is het advies om in dit verband niet van een geringe wijziging te spreken, maar uit te gaan van de vraag of er voor het verlengen van de geldigheidsduur wel of geen nieuwe inhoudelijke beoordeling nodig is en om op basis van dit onderscheid een nieuw belastbaar feit op te nemen met een lager tarief, voor die gevallen waarvoor een inhoudelijke beoordeling niet noodzakelijk is. Het voorstel is om aan de tarieventabel de volgende legesonderdelen toe te voegen:

- 5.2.3 Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een verzoek om uitsluitend een wijziging van de geldigheidsduur van een reeds op grond van art. 2.7, tweede en derde lid, Wnb verleende vergunning die niet leidt tot een nieuwe inhoudelijke beoordeling:⁴
- 5.3.4 Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een verzoek om uitsluitend een wijziging van de geldigheidsduur van een reeds op grond van art. 3.3, 3.4, 3.8, 3.9, 3.10, 3.17, 3.25, 3.26, 3.32, 3.34 Wnb verleende ontheffing die niet leidt tot een nieuwe inhoudelijke beoordeling:⁵

Een andere categorie betreft de naamswijziging op verzoek, waarbij het verzoek is om de vergunning op een andere naam te stellen. Voorop dient te worden gesteld dat een Wnb vergunning overdraagbaar is en ook de tenaamstelling kan worden gewijzigd ondanks dat de Wnb niet in een zodanig regeling voorziet.⁶ Dat het feitelijk gaat om een niet inhoudelijke wijziging die gelijk is te stellen met een ‘geringe wijziging’ maakt dat deze dienst als legesplichtig kan worden aangemerkt.⁷

In de huidige setting wordt thans voor deze verzoeken het volledige bedrag aan leges geheven, gelijk aan de leges voor een volledig nieuwe aanvraag. Het wijzigen van de naam, kost echter aanzienlijk minder tijd dan de behandeling van een nieuwe vergunningaanvraag en het op te leggen legesbedrag staat dan ook niet in verhouding tot de dienst die is verricht. Ambtelijk wordt voorgesteld om deze verzoeken ‘om niet’ in te willigen. Dit betreft uiteraard een discretionaire bevoegdheid van het bevoegd gezag. Uitgaande van dit principe kan dan ook worden volstaan met een beperkte wijziging van de huidige belastbare feiten en kan het geheel, bijvoorbeeld met een aanpassing aan de bestaande legesonderdelen, als volgt worden vormgegeven:

Gebiedsbescherming

- 5.2 Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in art 2.7, tweede en derde lid, Wnb, niet zijnde een wijziging van een tenaamstelling van een reeds verleende vergunning:

⁴ Tariefstelling betreft 1/3e deel van het reguliere tarief

⁵ Tariefstelling betreft 1/3e deel van het reguliere tarief

⁶ Zie Rb. Gelderland, 6 november 2018, ECLI:NL:RBGEL:2018:470 in relatie tot ABRvS 21 maart 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BV9525.

⁷ Optioneel kan er nog een vangnetbepaling worden opgenomen voor die situaties die niet vallen onder een wijziging van tenaamstelling of de geldigheidsduur: Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het wijzigen van een vergunning of ontheffing zoals genoemd onder 5.2 en 5.3 als gevolg van een, naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging. (Tarief nader te bepalen en aan laten sluiten bij hetgeen opgenomen is onder voetnoot 2)

Soortenbescherming

- 5.3 Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een besluit van GS als bedoeld in art. 3.3, 3.4, 3.8, 3.9, 3.10, 3.17, 3.25, 3.26, 3.32, 3.34 Wnb, niet zijnde een wijziging van een tenaamstelling van een reeds verleende ontheffing:

De keuze om een apart belastbaar feit op te nemen en het tarief te stellen op nihil geniet verder niet de voorkeur vanuit de fiscaliteit bezien. In die situatie dient formeel nog steeds een separate aanslag te worden opgelegd.

Vrijstellingsartikel

De huidige vrijstelling op grond waarvan ook nu al in enkele gevallen is besloten geen leges te heffen voor de aanvragen vanwege de wetenschappelijke doeleinden van de aanvragers luidt als volgt:

“Artikel 8 Vrijstellingen

Leges worden niet geheven voor:

[...]

• c.

diensten ten behoeve van wetenschappelijke doeleinden en/of in verband met studies in het kader van wetenschappelijk onderwijs tot ten hoogste één exemplaar van het betreffende stuk ten behoeve van dezelfde aanvrager;

[...]”

In de huidige vrijstelling is sprake van het niet heffen van leges “tot ten hoogste één exemplaar van het betreffende stuk”. Deze zinsnede zorgt ervoor dat formeel de huidige vrijstelling lijkt te zien op een aanvraag om kopieën, maar het artikel wordt ook gebruikt om aanvragen die vallen onder soortenbescherming in de sector Natuur van de tarieventabel vrij te stellen van leges wanneer het gaat om een vraag ten behoeve van wetenschappelijke doeleinden. De opdracht is daarom dat de vrijstelling zo wordt vormgegeven dat de juridische formulering qua vrijstelling recht doet aan de gewenste situatie. Deze gewenste situatie is dat aanvragen om een Wnb vergunning in het kader van soortenbescherming en gebiedsbescherming worden vrijgesteld van leges indien er sprake is van een wetenschappelijk doel.

Hierbij dient zowel een universiteit als een kennisorganisatie zoals Ravon in aanmerking te komen voor de vrijstelling. Een enkele verwijzing naar de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) is dan ook niet afdoende. Een nader onderscheid dient dan ook te worden aangebracht tussen commerciële aanvragers (met winstoogmerk) en niet-commerciële aanvragers (zonder winstoogmerk) die wetenschappelijk onderzoek uitvoeren, waarbij de vrijstelling alleen geldt voor de organisaties zonder winstoogmerk.

Op basis van het voorgaande kan het vrijstellingsartikel dan bijvoorbeeld als volgt worden aangepast:

Leges worden niet geheven voor:

• c.

aanvragen die betrekking hebben op artikel 5.2 en artikel 5.3 van de tarieventabel die zijn ingediend door instellingen zoals bedoeld in de artikelen 1.2, 1.3, 1.4 en 1.5 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, door algemeen nut beogende instellingen zoals bedoeld in artikel 5b van de Algemene wet inzake Rijksbelastingen, alsmede door overige organisaties zonder winstoogmerk blijkens haar statuten, voor zover deze aanvragen worden gedaan ter bevordering van het algemeen belang en in het kader van wetenschappelijke doeleinden.

1.3 Deelconclusies

De uitkomsten uit het deelonderzoek verbetering legesverordening kan met de onderstaande deelconclusies worden samengevat:

- De term 'geringe wijziging' heeft reeds een juridische lading die vrijwel uitsluitend van toepassing is bij bouwaanvragen en kan daarom beter niet in dit verband worden gebruikt.
- Uit de interviews blijkt dat de 'geringe wijziging' vrijwel uitsluitend wijzigingen in de tenaamstelling en wijzigingen van de geldigheidsduur betreft. Geadviseerd wordt om deze beide situaties dan expliciet te benoemen in de legesonderdelen en indien gewenst daarvoor aparte tarieven te hanteren.
- ANG adviseert om bij de vrijstelling voor wetenschappelijk onderzoek een koppeling te leggen met de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, maar om daarnaast deze vrijstelling ook voor overige organisaties te laten gelden, voor zover de aanvraag het algemeen belang dient en het een organisatie zonder winstoogmerk betreft.

2

Kostendekkendheid

2.1 Inleiding en onderzoeksaanpak

De tweede deelopdracht betreft het verzoek om de mate van kostendekkendheid van de legestarieven in de belastingjaren 2018 tot en met 2020 op realisatiebasis te bepalen (met uitzondering van de Wabo-onderdelen en de BRIKS taken) en om op basis hiervan eventueel nieuwe tarieven voor te stellen.

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van de door de afdeling Financiën aangeleverde realisatiegegevens over de belastingjaren 2018 tot en met 2020. Het betreft dan zowel de ontvangen baten uit de diverse in het onderzoek betrokken legesonderdelen als de lasten.

Bij de bepaling van de mate van kostendekkendheid op realisatiebasis is het altijd van belang dat alleen die aanvragen die in het betreffende belastingjaar zijn ingediend, meegeteld worden in de calculatie. Fiscaal is namelijk het moment van aanvragen bepalend voor de hoogte van de legesaanslag. Toch komt het zo nu en dan voor dat in een bepaald realisatiejaar baten zijn verantwoord van aanvragen die in een eerder belastingjaar werden ingediend en formeel dan eigenlijk in dat eerdere belastingjaar geboekt hadden moeten zijn. Wat betreft de aantallen aanvragen zijn uitsluitend die boekingen meegeteld die daadwerkelijk in het betreffende belastingjaar zijn aangevraagd.

De lasten zoals deze in de realisatie zijn teruggevonden zijn eveneens aan een analyse onderworpen. Van elke post is nagegaan waaraan dat bedrag werd besteed en of die lasten dan, gezien het bestedingsdoel, toegerekend mogen worden aan de leges. Gebleken is dat er slechts zeer beperkt lasten zijn geboekt die verband houden met de vergunningaanvragen. In de meeste gevallen zijn slechts lasten geboekt die te maken hebben met de eigen (algemene wettelijke) taken van de Provincie. Uiteindelijk betekent dit dat de toerekenbare lasten vrijwel uitsluitend bestaan uit personeelslasten die direct verband houden met de behandeling van een vergunningaanvraag.

In de jaarstukken van de Provincie is telkens ook een berekening gemaakt van de baten en lasten en de mate van kostendekking voor de diverse sectoren van de tarieventabel leges. Daarbij is men uitgegaan van het aantal fte dat belast is met de werkzaamheden aan de betreffende leges en de uurtarieven. ANG gaat bij de calculatie van de personeelslasten bij voorkeur uit van de benodigde inzet per aanvraag vermenigvuldigd met het aantal aanvragen en het uurtarief. Om op deze wijze de directe, toerekenbare personeelslasten te kunnen bepalen is aan de vakafdelingen verzocht aan te geven wat de gemiddelde tijdsbesteding is voor de afhandeling van elke soort aanvraag. Door die tijdsbesteding te vermenigvuldigen met het aantal aanvragen uit de realisatie, is de benodigde inzet en zijn daarmee de toerekenbare personeelslasten bepaald. Bovenop deze personeelslasten is vervolgens nog overhead meegerekend. De hoogte van de overhead per uur inzet is door de Provincie bepaald.

Bij sommige aanvragen ligt de behandeling daarvan (groten)deels bij de RUD Zeeland. Daarom is ook de RUD Zeeland gevraagd naar de tijdsbestedingen per onderdeel.

Op basis van bovenstaande is vervolgens voor elk belastingjaar een calculatie van de baten en lasten voor elk legesonderdeel gemaakt (voor zover er aanvragen waren gedaan) en is de kostendekkendheid bepaald. Hierna worden de uitkomsten van die calculaties nader uitgewerkt.

2.2 Resultaten quick scan kostendekkendheid leges

De provincie Zeeland heeft de baten en lasten en daarmee de mate van kostendekkendheid voor de te onderzoeken sectoren van de tarieventabel in de jaarlijkse jaarrekening opgenomen. Daarbij is op basis van realisatiegegevens telkens een inschatting gemaakt van de totale uren inzet en de daarbij behorende overhead voor wat betreft de lasten en zijn ook de baten gebaseerd op realisatiegegevens uit het verleden. Voor de onderzochte sectoren kan de interne calculatie als volgt worden samengevat.

Kostendekkendheid intern 2018 (jaarrekening niveau)							
Sector		Personeelslasten	Overhead	Overige lasten	Totale lasten	Baten	Kostendekkendheid
2	Sector Verkeer en Vervoer	€ 26.000	€ 8.000	€ 0,00	€ 34.000	€ 40.000	117,6%
3	Sector Milieubeheer	€ 40.480	€ 20.240	€ 0	€ 60.720	onbekend	0,0%
5	Sector Natuur	€ 102.000	€ 52.300	€ 0,00	€ 154.300	€ 44.850	29,1%

Kostendekkendheid intern 2019 (jaarrekening niveau)							
Sector		Personeelslasten	Overhead	Overige lasten	Totale lasten	Baten	Kostendekkendheid
2	Sector Verkeer en Vervoer	€ 26.100	€ 13.000	€ 0,00	€ 39.100	€ 47.000	120,2%
3	Sector Milieubeheer	€ 40.900	€ 20.400	€ 0,00	€ 61.300	onbekend	0,0%
5	Sector Natuur	€ 317.500	€ 158.700	€ 0,00	€ 476.200	€ 139.500	29,3%

Kostendekkendheid intern 2020 (jaarrekening niveau)							
Sector		Personeelslasten	Overhead	Overige lasten	Totale lasten	Baten	Kostendekkendheid
2	Sector Verkeer en Vervoer	€ 26.100	€ 13.000	€ 0	€ 39.100	€ 33.200	85%
3	Sector Milieubeheer	€ 40.900	€ 20.400	€ 0	€ 61.300	onbekend	0%
5	Sector Natuur	€ 317.500	€ 158.700	€ 0	€ 476.200	€ 293.000	62%

Opmerking geniet dat voor de sector Milieubeheer de baten ontbreken. Dit komt doordat de provincie in de begroting deze sector heeft samengevoegd met de Sector Omgevingsvergunning. De baten en lasten hiervan zijn in de begroting alsmede het jaarrekeningresultaat samengevoegd. Voor sector Milieubeheer was wel een interne (ongepubliceerde) calculatie beschikbaar van de personeelslasten en overhead, maar geen afzonderlijke inschatting van de baten. Voor de kostendekkendheidsberekeningen die in de jaarrekening maar ook de begroting worden opgenomen geldt dat de mate van kruissubsidiëring inzichtelijk dient te zijn. Dat is door een samenvoeging van twee verschillende sectoren eigenlijk onvoldoende het geval. Het verdient aanbeveling om de kostendekkendheid van elke afzonderlijke sector uit de verordening inzichtelijk te maken in de jaarrekening alsmede de begroting.

Voorts valt op dat de vergunningen onder de sector Verkeer en vervoer in 2018 en 2019 meer dan kostendekkend zijn op jaarrekeningniveau. Dat is op zich geen probleem, zo lang de totale

kostendekkendheid van alle belastbare feiten uit de tarieventabel als geheel maar maximaal 100% bedraagt.

ANG heeft in het kader van deze opdracht op basis van realisatiegegevens de kostendekkendheid van de drie belastingjaren berekend. Hierbij is ook nagegaan of er naast de interne personeelslasten en overhead nog andere lasten kunnen worden toegerekend aan de leges. Onderstaande tabellen betreffen een samenvatting van de resultaten. Na de tabellen wordt per sector een toelichting gegeven.

Recapitulatie rekenformat 2018							
Sector		Personeelslasten	Overhead	Overige lasten	Totale lasten	Baten	Kostendekkendheid
2	Sector Verkeer en Vervoer	€ 4.736	€ 2.411	€ 0	€ 7.146	€ 8.200	114,7%
3	Sector Milieubeheer	€ 4.858	€ 2.429	€ 144.327	€ 151.613	€ 26.700	17,6%
5	Sector Natuur	€ 97.607	€ 48.804	€ 0	€ 146.411	€ 45.550	31,1%

Recapitulatie rekenformat 2019							
Sector		Personeelslasten	Overhead	Overige lasten	Totale lasten	Baten	Kostendekkendheid
2	Sector Verkeer en Vervoer	€ 6.623	€ 3.167	€ 0	€ 9.790	€ 11.400	116,4%
3	Sector Milieubeheer	€ 1.227	€ 614	€ 99.836	€ 101.677	€ 13.450	13,2%
5	Sector Natuur	€ 157.634	€ 78.832	€ 0	€ 236.466	€ 127.300	53,8%

Recapitulatie rekenformat 2020							
Sector		Personeelslasten	Overhead	Overige lasten	Totale lasten	Baten	Kostendekkendheid
2	Sector Verkeer en Vervoer	€ 7.204	€ 3.603	€ 0	€ 10.807	€ 12.400	114,7%
3	Sector Milieubeheer	€ 6.136	€ 3.068	€ 155.341	€ 164.545	€ 16.250	9,9%
5	Sector Natuur	€ 372.738	€ 186.405	€ 0	€ 559.143	€ 317.000	56,7%

Sector Verkeer en Vervoer

De aanvragen onder deze sector betreffen in de onderzochte jaren uitsluitend aanvragen om ontheffing van verbodsbepalingen uit de Omgevingsverordening Zeeland 2018.

De personeelslasten zijn bepaald door de aantallen gerealiseerde aanvragen te vermenigvuldigen met de gemiddelde tijdsbesteding voor die aanvragen zoals dat door de vakafdeling in het kader van dit onderzoek aan ANG werd opgegeven en het in het betreffende jaar geldende uurtarief. De overhead is berekend door de inzet met het tarief voor overhead per uur uit het betreffende belastingjaar te vermenigvuldigen.

In de realisatie overzichten van de afdeling Financiën zijn geen lasten aangetroffen die verband houden met de afhandeling van deze soort aanvragen. De lasten bestaan daarom terecht uit uitsluitend de personele inzet en de bijbehorende overhead.

Ook uit de realisatie is gebleken dat de tarieven voor aanvragen onder sector Verkeer en Vervoer meer dan kostendekkend zijn. De baten zijn hoger dan de lasten ter zake. De gemiddelde mate van kostendekkendheid is weliswaar in lijn met de mate van kostendekkendheid op jaarrekeningniveau, echter de baten en lasten liggen in absolute bedragen aanzienlijk lager dan in de recapitulatie is opgenomen. Hierbij moet worden opgemerkt dat in de realisatie alleen aanvragen zijn aangetroffen waarvoor een aanslag van € 200,- was opgelegd. De vakafdeling, de medewerkers die zich bezighouden met de afhandeling van deze aanvragen, noemen de aanvragen die onder dit tarief worden verrekend 'normale' aanvragen. Zij besteden hier gemiddeld 3 uur tijd aan per aanvraag. Naast de normale aanvragen bestaan er volgens de vakafdeling ook zogenoemde 'grote' aanvragen.

Dit zijn dan de aanvragen waarvoor volgens de verordening een aanslag van € 1.000,- dient te worden opgelegd. Hier bedraagt de gemiddelde tijdsbesteding 13 uur per aanvraag. Zoals gezegd zijn er echter in de realisatieoverzichten geen facturen van € 1.000,- aangetroffen, ook niet onder andere kostenplaatsen/kostensoorten. Hierdoor zijn er geen 'grote' aanvragen meegeteld in de calculatie van ANG.

Hoewel deze bedragen niet in de realisatieoverzichten zijn aangetroffen, laat de vakafdeling weten dat dergelijke grote aanvragen in de onderzochte jaren wel degelijk zijn behandeld. Dit verklaart vermoedelijk het verschil tussen de ingeschatte personeelslasten door de provincie en de berekende personeelslasten op basis van de realisatie aantallen.

Na ontvangst van een legesbrief waarin de vakafdeling adviseert over de hoogte van het bedrag, legt de heffingsambtenaar de aanslagen op. Mogelijk dat in dit communicatieproces iets niet goed gaat, waardoor alle aanvragen tegen hetzelfde, lage tarief in rekening worden gebracht. Dit zou de provincie dienen te onderzoeken.

Sector Milieubeheer

Onder deze sector van de tarieventabel vallen de aanvragen in het kader van de Ontgrondingenwet. De werkzaamheden voor het afgeven van deze vergunningen worden grotendeels uitgevoerd door de RUD. De Provincie Zeeland wordt slechts ingeschakeld voor het geven van advies aangaande Natuur en Archeologie. Het gemiddeld aantal adviesuren per aanvraag zijn betrokken in de calculatie.

Bij deze leges is een gestage daling van de mate van kostendekkendheid zichtbaar van 17,6% in 2018 naar 9,9% in 2020. Dit heeft deels te maken met de aantallen aanvragen en de omvang daarvan, maar ook met het feit dat met de RUD een vast bedrag was afgesproken (en werd afgerekend) voor specifiek deze werkzaamheden, ongeacht het aantal aanvragen wat in behandeling is genomen.

De bedragen in 2018 en 2019 die zijn geboekt (de realisatie) komen niet overeen met de bedragen die de provincie volgens de jaarplannen van de RUD zouden moeten worden afgerekend. De afspraak die tot en met 2020 gold is dat de Provincie de in het jaarplan opgenomen bedragen zou moeten betalen aan de RUD, ongeacht het aantal af te handelen vergunningen in dat jaar. In 2018, 2019, 2020 waren de volgende bedragen in dat kader opgenomen: € 144.327,--, € 147.627,-, € 155.341,--. In de interne kostendekkendheidsberekening op jaarrekeningniveau heeft de provincie het aan de RUD te betalen bedrag ook niet meegeteld. Dat was op zich wel toegestaan.

Per 2021 is de afspraak met de RUD over deze aanvragen gewijzigd. De RUD brengt per belastingjaar 2021 nog slechts de werkelijk bestede uren in rekening. ANG heeft bij de RUD navraag gedaan wat die werkelijke uren per aanvraag in 2021 tot op heden zijn geweest. Naast de intern door de RUD bestede uren betreft het dan ook inzet door de Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) die sinds 2020 voor een deel van de werkzaamheden wordt ingeschakeld door de RUD.

In 2020 en 2021 (tot heden) werden er in totaal 11 aanvragen door de RUD behandeld die gemiddeld 43,1 uur per aanvraag hebben gekost. Daarnaast heeft de ODZOB in 2020 36 uur gefactureerd in het kader van deze aanvragen. De provincie zelf besteed bovendien 12 uur gemiddeld per aanvraag aan advies.

Met behulp van het uurtarief van de RUD zijn de gemiddelde kosten per stuk berekend op € 6.972,14. Als deze kosten per stuk worden gehanteerd in de calculatie van de kostendekkendheid per 2020 in plaats van het vaste bedrag dat tot nu toe door de RUD in rekening werd gebracht voor deze werkzaamheden, dan wordt de mate van kostendekkendheid van de sector Milieubeheer aanzienlijk beter. In 2020 waren er 10 aanvragen.

Zou de inzet van de RUD op basis van de werkelijke kosten per stuk aan de provincie in rekening worden gebracht dan wordt de kostendekkendheid als volgt:

Potentiële kostendekkendheid bij tarief per stuk RUD (berekend over 2020)							
Sector		Personeelslasten intern	Overhead intern	Overige lasten (inzet RUD)	Totale lasten	Baten	Kostendekkendheid
3	Sector Milieubeheer	€ 6.136	€ 3.068	€ 69.721	€ 78.925	€ 16.250	20,6%

De totale lasten zullen met meer dan 50% dalen als gevolg van de nieuwe afspraak die de provincie Zeeland met de RUD heeft gemaakt over deze leges en daarmee verbetert de kostendekkendheid van 9,9% naar ruim 20%. Niettemin is er ook na de nieuwe afspraak nog sprake van een relatief lage kostendekkendheid van deze leges.

Het valt daarom te overwegen om deze leges (eventueel stapsgewijs) te verhogen, zodat een betere dekking van de kostendekkendheid wordt bewerkstelligd. Tegelijkertijd is er altijd voor gekozen om de tarieven zo vast te stellen dat de kosten die worden gemaakt bij relatief kleine aanvragen worden gedekt door de baten die bij grote aanvragen worden behaald. Door de vakafdeling is bovendien opgemerkt dat eventueel verhoogde tarieven nog wel als 'redelijk' dienen te worden ervaren door aanvragers en dat daarom de tarieven in vergelijking met de tarieven van andere provincies niet veel hoger zouden moeten worden vastgesteld. Dit is dan ook van belang om dit geheel in de bestuurlijke heroverweging te betrekken. Een verwijzing is derhalve dan nog op zijn plaats naar de vergelijkstabel ontgrondingenvergunningen waarin de tarieven voor de provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg met elkaar worden vergeleken met bijbehorende toelichting.

In het kader van volledigheid is de opmerking op zijn plaats dat geen belastbaar feit is opgenomen voor het onttrekken van grondwater op basis van de Waterwet en meer specifiek artikel 6.4.

Sector Natuur

De focus van de verstrekte opdracht ligt voornamelijk op de leges voor de sector Natuur. Vanaf 1 juli 2018 worden voor dit onderdeel leges in rekening gebracht. Het tarief is in 2018 en ook in de eerste helft van 2019 vastgesteld op 50% van het beoogde tarief, dat vanaf 1 juli 2019 in rekening wordt gebracht.

De stijging van de mate van kostendekkendheid die zichtbaar is, is dan ook het gevolg van de invoering van de 100% tarieven vanaf 1 juli 2019. Immers, de benodigde inzet (en daarmee de lasten) bij de afhandeling van deze aanvragen is telkens gelijk, terwijl de tarieven stijgen.

De personeelslasten zijn bepaald door de aantallen gerealiseerde aanvragen te vermenigvuldigen met de gemiddelde tijdsbesteding voor die aanvragen zoals dat door de vakafdeling in het kader van dit onderzoek aan ANG werd opgegeven en het in het betreffende jaar geldende uurtarief. De overhead is berekend door de inzet met het tarief voor overhead per uur uit het betreffende belastingjaar te vermenigvuldigen.

In de realisatie overzichten van de afdeling Financiën zijn geen lasten aangetroffen die verband houden met de afhandeling van deze soort aanvragen. De lasten bestaan daarom terecht uit uitsluitend de personele inzet en de bijbehorende overhead.

Zowel in 2018 als in 2020 komen de resultaten van het onderzoek op realisatiebasis redelijk overeen met de resultaten op jaarrekeningniveau. In 2019, echter, wijken de lasten fors af van de realisatie. Wat hiervan de oorzaak is, is niet duidelijk.

Belastingjaar 2020 is het eerste jaar waarin deze aanvragen het gehele jaar tegen 100% van de beoogde tarieven in rekening worden gebracht. Uit de calculatie op basis van de realisatie blijkt dat de kostendekkendheid 57% bedraagt. De kosten zijn dus hoger dan de baten. Feitelijk wordt een

bedrag van € 242.000,- aan lasten (die feitelijk op verzoek van de aanvragers worden gemaakt en daarom in theorie in rekening zouden mogen worden gebracht) door de provincie zelf gefinancierd vanuit de algemene middelen.

2.3 Deelconclusies

De uitkomsten uit het deelonderzoek kostendekkendheid van de leges op realisatiebasis kan met de onderstaande deelconclusies worden samengevat:

- De kostendekkendheid van de sector Verkeer en Vervoer komt voor de betrokken drie jaar uit boven de 100%. Dit is toegestaan zo lang de kostendekkendheid van de verordening als geheel niet hoger is dan 100%. Het is derhalve meer een constatering van feitelijke aard. Wel zijn de baten en lasten (intern) hoger dan hetgeen door ANG is berekend.
- Sector Milieubeheer en de sector Omgevingsvergunningen zijn in de Provinciale begroting niet afzonderlijk inzichtelijk gemaakt, maar samengevoegd. Het verdient aanbeveling om van alle sectoren in de tarieventabel afzonderlijk de baten en lasten in de begroting op te nemen, zodat de mate van kruissubsidiëring inzichtelijk is.
- Hoewel er tot en met 2020 met de RUD een vaste vergoeding voor de uitvoering in het kader van de ontgrondingenvergunningen was overeengekomen, zijn deze vaste vergoedingen bij de bepaling van de kostendekkendheid op begrotingsbasis van deze leges niet door de provincie meegeteld. Het niet toerekenen van wel toerekenbare kosten is op zich toegestaan. Het zorgt echter voor een onvolledig beeld van de verhouding tussen de baten en de lasten.
- De nieuwe afspraak om de inzet van de RUD op basis van werkelijk bestede tijd te verrekenen zorgt voor aanzienlijk lagere lasten en een verbetering van de mate van kostendekkendheid. Niettemin is de kostendekkendheid van deze leges met 20,6% nog laag. De provincie zou, zelfs met deze nieuwe afspraak, per belastingjaar 2020 nog altijd zo'n € 62.000,- uit de algemene middelen dienen te financieren.
- De kostendekkendheid van de Sector Natuur is sinds 2018 verbeterd van 31% naar 56%. Dit is echter ook logisch, omdat er pas vanaf 1 juli 2019 het volledige tarief in rekening wordt gebracht.
- Een kostendekkendheid van 56% betekent dat 44% van de lasten van het behandelen van deze aanvragen door de provincie vanuit de algemene middelen wordt gefinancierd. Dit betreft over 2020 gezien een bedrag van € 242.000,-.
- Het verdient aanbeveling om jaarlijks de kostendekkendheid van de leges te bepalen op basis van het aantal verwachte aanvragen en de gemiddelde tijdsbesteding per aanvraag zoals nu in dit onderzoek op realisatiebasis is gedaan.
- Geen belastbare feiten zijn opgenomen in het kader van de Waterwet. Aan te bevelen is om te overwegen of het wenselijk is om deze belastbare feiten op te nemen in de tarieventabel leges.

3

Analyse sector Natuur

In het vorige hoofdstuk is de kostendekkendheid van de Sector natuur bepaald gezien op realisatiebasis over de belastingjaren 2018, 2019 en 2020. Een nadere analyse van de bezwaarschriften tegen de leges van deze sector alsmede een beknopte evaluatie (invoering van leges voor de sector natuur) was eveneens onderdeel van de aan ANG verstrekte opdracht alsmede een advies over de gehanteerde tarieven. In dit hoofdstuk wordt hier nader op ingegaan.

3.1 Leges sector natuur

In de 'zerobased' operatie heeft het provinciaal bestuur scherp naar inkomsten en uitgaven gekeken. Onderzocht is of extra inkomsten gegenereerd kunnen worden door legesheffing op activiteiten waarvoor dat nog niet gebeurt én of de bestaande legestarieven nog kostendekkend zijn. Naar aanleiding van de Zero based operatie zijn vanaf 1 juli 2018 onder meer belastbare feiten opgenomen voor het onderdeel en daarmee de sector natuur.

De algemene verwachting was dat de inkomsten integraal zouden toenemen en door het benoemen van nieuwe belastbare feiten ook een drempel zou worden opgeworpen voor de potentiële aanvragers voor wat betreft de aanvraag op het gebied van de Wet natuurbescherming. Los hiervan zou de invoering ook een positief effect hebben voor de provincie, aangezien de bestuurlijke lasten ook deels konden worden verhaald. Tot slot was de verwachting dat ook vaker illegaal zaken zullen worden uitgevoerd zonder de beschikking te hebben over de noodzakelijke vergunning.

Om het geheel zo goed mogelijk te laten 'landen' is ervoor gekozen om de van belang zijnde stakeholders onder meer de PCGR te informeren over de toen aanstaande heffing van de leges op het gebied van natuur.

Met name door de invoering van nieuwe legestarieven is aangegeven in de beslisnota GS die ter behandeling van 15 december 2017 voorlag bij de Provinciale Staten dat een evaluatie wenselijk was. Immers sprake was een behoorlijke impact voor de potentiële aanvragers alsmede de interne organisatie. Doel was om onder meer na te gaan of het aantal bezwaarschriften significant zou toenemen alsmede of de ingeschatte inkomsten zouden worden behaald.

Vervolgens is ook in een later stadium en gelet op de PS vergadering van 5 juli 2019 met als onderwerp: evaluatie leges, nogmaals de toezegging gedaan dat een nadere evaluatie zou plaatsvinden. Dat was op dat moment nog niet mogelijk, aangezien de periode te kort was (een half jaar na inwerkingtreding van de nieuwe legesverordening) om het geheel gedegen te evalueren.

Analyse bezwaren sector natuur

In de referentieperiode 2018 tot en met 2020 zijn een aantal bezwaarschriften voor de sector natuur binnengekomen en afgehandeld. In de onderstaande tabel is per belastingjaar het geheel nader uitgesplitst (naar categorie), wat de reden was van het bezwaar en of het bezwaar uiteindelijk gegrond (evt. na toepassing hardheidsclausule) of ongegrond is verklaard.

Sector natuur						
	Aantallen	Naamswijziging	Wetenschappelijk	Hoogte bedrag	Overig	Uitkomst
2018	2			1	1	1 x gegrond 1x ongegrond
2019	5	1			4	3x gegrond 2x ongegrond
2020	6		2		4	6x gegrond
Totaal	13	1	2	1	9	10x gegrond 3x ongegrond

In haar totaliteit is sprake van 13 bezwaarschriften die in de referentieperiode zijn ingediend. Hiervan zijn uiteindelijk 10 bezwaarschriften al dan niet met toepassing van de hardheidsclausule gegrond verklaard en 3 bezwaarschriften ongegrond.

Indien het gaat om een naamswijziging is ervoor gekozen, toen al vooruitlopende op een wijziging van de tarieventabel, om geen leges hiervoor te heffen. Het is derhalve verklaarbaar dat het bezwaar toen gegrond is verklaard. Echter, deze wijziging is heel formeel nog niet verwerkt. Een voorstel is in hoofdstuk 1 nader uitgewerkt om dit alsnog te doen en het bestuurlijk voor te leggen.

In 2020 zijn twee bezwaarschriften ingediend waarbij een beroep is gedaan op de vrijstellingsbepaling. Ondanks dat de vrijstellingsbepaling juridisch gezien nog wat aanpassing behoeft (zie ook hoofdstuk 1) is het logisch en verklaarbaar dat deze bezwaren mede gezien vanuit de inhoud gegrond zijn verklaard.

Tot slot heeft één bezwaar volledig en alleen betrekking op de hoogte van de leges. Deze is ook ongegrond verklaard.

De overige bezwaarschriften zijn wat divers van aard, waarbij het in 4 gevallen gaat om het feit dat een legestartief in rekening is gebracht voor het in behandeling nemen van de aanvraag ter bestrijding van de landbouwschade. Nu per 1 juli 2019 ervoor is gekozen om hiervoor geen legestartief te hanteren is het verklaarbaar dat deze bezwaren gegrond zijn verklaard.

In de overige 5 gevallen zijn de redenen divers, maar verklaarbaar dat de bezwaren gegrond zijn verklaard dan wel dat tegemoet is gekomen aan de bezwaarmaker. Het gaat onder meer om een intrekkingverzoek in het kader van het algemeen belang waarvoor in eerste instantie leges zijn geheven.

Het totaal aantal bezwaarschriften is in zoverre niet meer bijzonder hoog in de referentieperiode. Tegelijkertijd is gelet op de ingediende bezwaarschriften en de uitkomsten hiervan ook waar nodig aanpassingen doorgevoerd ten aanzien van de tarieventabel. De verwachting is dat de bezwaren de aankomende periode gering zullen zijn.

Uitkomsten fieldresearch

Door de invoering van leges voor het onderdeel sector natuur was de verwachting dat bepaalde (neven)effecten van toepassing zouden zijn. Om dit te toetsen zijn bij de stakeholders met tussenkomst van het secretariaat van de PCGR de volgende vragen voorgelegd:

1. In welke mate heeft de invoering van de leges voor de sector natuur tot gevolg gehad dat bepaalde aanvragen (voor zover kan worden overzien) niet zijn ingediend?
2. Welke neveneffecten heeft u geconstateerd na invoering van leges voor de sector natuur?
3. In hoeverre is sprake van een aanvaardbare tariefstelling qua leges sector natuur?

4. In het kader van bestuurlijk zorgvuldigheid is gekozen om de legestarieven voor de sector natuur gefaseerd in te voeren. In hoeverre is het doel bereikt dat aanvragers hier langzaam op zijn voorbereid dat leges dienen te worden betaald?
5. Hoe heeft u de inspraakprocedure in 2018 ervaren en welke verbeterpunten/aandachtspunten zijn wellicht van toepassing?

Gelet op de geringe informatie die is verkregen op basis van de vragen die zijn voorgelegd kan slechts een algemeen beeld worden geschetst. Het blijkt dat de invoering van de leges sector natuur niet tot gevolg heeft dat bepaalde aanvragen niet zijn ingediend, maar dat wel een betere heroverweging heeft plaatsgevonden ten aanzien van de nut en noodzaak om een aanvraag in te dienen.

De andere neveneffecten die mogelijk waren te verwachten blijken heel beperkt te zijn. Deze richten zich dan meer op taakveld toezicht en vergunningverlening. Hoogstens zijn wat meer informatieverzoeken van toepassing, maar dat is in zoverre niet veel anders dan in de periode dat nog geen leges waren verschuldigd voor de aanvraag sector natuur.

In hoeverre sprake is van een gangbaar en acceptabel tarief is lastig te beantwoorden, aangezien de algemene tendens altijd is dat een aanvrager liever geen leges wil betalen. De huidige legestarieven zijn wel redelijk in lijn met de andere provincies (die ook leges heffen).

Verder is in het kader van bestuurlijk zorgvuldigheid gekozen om de legestarieven voor de sector natuur gefaseerd in te voeren. Door het geheel open te communiceren is duidelijk geworden dat op enig moment leges dienen te worden betaald. In zoverre is dit doel wel bereikt. Tegelijkertijd 'raakt' het feitelijk alleen degenen die uiteindelijk ook belastingplichtig zijn in de desbetreffende periode. Het valt dan ook niet te garanderen dat een ieder tijdig en volledig is geïnformeerd. Dit euvel valt ook niet te ondervangen, omdat het potentieel belastingareaal per jaar verschillend van aard is.

Vanwege het feit dat tussen de inspraakprocedure en de evaluatie best wat tijd is verstreken, is op het onderdeel (hoe heeft men de inspraakprocedure ervaren) onvoldoende bruikbare respons binnengekomen. Derhalve kan hieraan geen conclusie worden verbonden.

3.2 Tariefsadvies

In hoofdstuk 2 is voor de sector Natuur al inzichtelijk gemaakt dat bij de huidige tarieven de provincie Zeeland in 2020 een bedrag van € 242.000,- uit de algemene middelen dient te financieren, omdat de tarieven voor deze vergunningen minder dan kostendekkend zijn. Hoewel er zo nu en dan bezwaarschriften zijn geweest tegen de hoogte van deze leges en er soms aanvragen werden ingetrokken om deze reden, is de conclusie in de voorgaande paragraaf dat dit bezien op het totaal aantal aanvragen in deze sector niet gaat om schokkende aantallen. Dit is uiteraard geen garantie dat dit bij een verhoging van de tarieven tot 100% kostendekkendheid ook niet het geval zal zijn.

Het is toegestaan om alle lasten in rekening te brengen. ANG heeft de mogelijke tarieven berekend waarmee de provincie alle lasten 100% zou kunnen dekken uit de baten van deze dienstverlening. Het resultaat is opgenomen in de tabel op de volgende pagina.

Sector Natuur	Tarief 2020	Tarief 100% kostendekkend
Gebiedsbescherming		
Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in art 2.7, tweede en derde lid, Wnb:		
o.b.v. de reguliere procedure (hfdst. 4 Awb), behoudens wanneer sprake is van aanvragen voor (jaarlijks uitgegeven) vergunningen voor het seizoensgebonden recreatief snijden van zeegroenten in de aangewezen delen van de Oosterschelde, in welk geval geen leges worden geheven	€ 1.450,00	€ 2.557,59
o.b.v. de uitgebreide procedure (hfdst. 3, par. 4 Awb)	€ 5.000,00	€ 8.819,29
Soortenbescherming		
Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een besluit van GS als bedoeld in art. 3.3, 3.4, 3.8, 3.9, 3.10, 3.17, 3.25, 3.26, 3.32, 3.34 Wnb		
o.b.v. de reguliere procedure (hfdst. 4 Awb)	€ 1.450,00	€ 2.557,59
o.b.v. de uitgebreide procedure (hfdst. 3, par. 4 Awb)	€ 5.000,00	€ 8.819,29
- In het kader van de bestrijding van landbouwschade; of - Ten behoeve van de opvang van zieke of gewonde, in het wild levende dieren door een dierenopvang die voldoet aan de Beleidsregels kwaliteit opvang diersoorten	€ 0,00	
Houtopstanden		
Voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een besluit van GS als bedoeld in art. 4.5, eerste lid, en 4.5, derde lid, Wnb	€ 500,00	€ 500,00
Algemeen		
Voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een verklaring van geen bedenkingen (VVGB gebiedsbescherming en/of VVGB soortenbescherming)	€ 1.450,00	€ 2.557,59
Voor een bestuurlijk oordeel van GS of er wel of geen vergunning of ontheffing nodig is	€ 1.450,00	€ 2.557,59
Voor een toets van een plan, project, of andere handeling aan de Wnb door GS, niet zijnde een aanvraag om een vergunning, ontheffing, VVGB of bestuurlijk oordeel.	€ 1.450,00	€ 2.557,59

Indien per belastbaar feit wordt gestreefd naar maximale kostendekkendheid gaat het om forse verhogingen. De volledige berekening is opgenomen in het Format Kostendekkendheid 2020 dat als bijlage bij deze rapportage is meegeleverd. Tegelijkertijd gaat het om het merendeel van de aanvragen om een reguliere procedure welke betrekking heeft op de gebieds- of soortenbescherming. Andere provincies (provincie Noord-Brabant en Limburg) hanteren voor bijvoorbeeld de aanvraag gebiedsbescherming legestarieven van meer dan € 4.000,-.

Uiteraard kan ervoor gekozen worden om de verhoging, net als bij de introductie van deze leges, gefaseerd door te voeren. Ook kunnen de tarieven anders worden bepaald dan nu is berekend. Het is daarbij echter wel van belang om de tarieven in lijn met elkaar vast te stellen. Tot slot dient te worden opgemerkt dat de opbrengstlimiet (de eis dat de tarieven niet meer dan kostendekkend mogen worden vastgesteld) niet gaat over de afzonderlijke belastbare feiten, maar moet worden gezien over de verordening als geheel. Slechts door van alle belastbare feiten de baten en lasten te ramen wordt duidelijk of er aan die opbrengstlimiet wordt voldaan en wordt ook duidelijk hoeveel ruimte er feitelijk is om deze tarieven te verhogen.

Bezien vanuit de onderzochte sectoren en op basis van het realisatiejaar 2020 komen de totale lasten bij een verrekening van de ontgrondingen vergunningen op basis van werkelijk bestede tijd uit op € 648.875,-. De baten per 2020 zijn € 345.650,-, zodat de ruimte binnen de onderzochte sectoren om meer baten te kunnen behalen € 303.225,- bedraagt. De extra te behalen baten met de sector Natuur om volledig kostendekkend te werken bedragen € 242.143,-. Hiervoor is in elk geval binnen de onderzochte sectoren van de verordening voldoende ruimte.

Het geheel is ook in de tabel hieronder nader uitgewerkt.

Beschikbare ruimte baten en lasten o.b.v. realisatie 2020 bij verrekening werkelijke uren sector 3			
Sector		Totale lasten	Baten
2	Sector Verkeer en Vervoer	€ 10.807	€ 12.400
3	Sector Milieubeheer	€ 78.925	€ 16.250
5	Sector Natuur	€ 559.143	€ 317.000
Totaal		€ 648.875	€ 345.650
Beschikbare ruimte		€ 303.225	
Te behalen extra baten Natuur		€ 242.143	

3.3 Deelconclusies

De uitkomsten uit het deelonderzoek analyse sector natuur kan met de onderstaande deelconclusies worden samengevat:

- Het aantal bezwaren wat jaarlijks dient te worden afgehandeld in de aankomende periode is gangbaar, aangezien belangrijke facetten tussentijds al zijn opgelost middels bijvoorbeeld aanpassing van de tarieventabel leges. Gedacht kan worden aan de vormgeving van het belastbaar feit dan wel de vrijstellingsbepaling.
- De invoering van leges voor de sector natuur hebben niet tot gevolg dat andere neveneffecten de boventoon voeren.
- De tarieven op het gebied van de sector natuur zijn op dit moment nog niet kostendekkend. Door maximale kostendekkende tarieven te hanteren kunnen meer inkomsten worden gegenereerd. Tegelijkertijd kan het tot gevolg hebben dat wellicht in sommige gevallen dan niet altijd meer een vergunning wordt aangevraagd. Geadviseerd wordt dan ook, indien de wens bestaat om de tarieven te verhogen, dit gefaseerd door te voeren.

4

Analyse hoogte tarief grondwaterheffing

4.1 Inleiding en onderzoeksaanpak

De derde deelopdracht betreft het verzoek om de grondwaterheffing aan een nadere analyse te onderwerpen. De volgende aspecten komen hierbij aan de orde:

1. Hoe is het eigen onderzoek op het gebied van de grondwaterheffing vormgegeven en wat zijn de exacte uitkomsten meer op detail (benchmark)?
2. Op welke wijze is de kostendekkendheidsberekening vormgegeven? Kortom welke uitgangspunten zijn gehanteerd.
3. Hoe verhoudt de kostendekkendheidsberekening (op ramingsniveau) zich tot het realisatieniveau (2020)?
4. Wat is de samenstelling van het belastingareaal?

Om te komen tot een gedegen analyse zijn de deskundigen binnen de provincie benaderd om hun visie te geven op het onderdeel grondwaterheffing. Alvorens de bovenstaande punten nader worden uitgewerkt zal eerst het juridisch kader worden aangestipt.

4.2 Juridisch kader

De provincie heft sinds jaar en dag onder de naam 'grondwaterheffing' een directe heffing op onttrekking van grondwater ter bestrijding van de kosten zoals op genomen in artikel 7.7 Waterwet. Het betreft een zogenaamde bestemmingsheffing. Het is een belasting waarvan de opbrengsten zijn gelabeld voor specifieke taken met een duidelijk algemeen belang.

De belastingplichtige en daarmee de heffingsplichtige betreft de houder van de inrichting die grondwater onttrekt (artikel 3 Grondwaterheffingsverordening)⁸. Daarmee komt een koppeling tot stand met degene die staat ingeschreven in het register als bedoeld in artikel 7.7, eerste lid van de Waterwet. De wijze van heffing gebeurt bij wijze van aanslag (artikel 7) op basis van het ingevulde aanslagbiljet conform het vastgestelde tarief van € 0,0324 per 2021 per kuub. Van belang hierbij is dat geen aanslag wordt opgelegd wanneer in een heffingsjaar minder dan 20.000 m³ grondwater wordt onttrokken.

Opmerking geniet dat in de aanhef van de aangehaalde verordening nog wordt gesproken over de Grondwaterwet en meer specifiek artikel 48 van die desbetreffende Wet. De Grondwaterwet is per 2009 vervangen door de Waterwet. Het is dan ook wenselijk dat deze passage als zijnde de intitulé wordt aangepast. Daarnaast heeft het jaarlijks vaststellen van de desbetreffende verordening ook tot gevolg dat de onverbindendheid van de verordening slechts een doorwerking heeft ten aanzien van het geding zijnde belastingjaar. Dit is dan ook in zoverre een optimalisatieslag die kan worden doorgevoerd.

⁸ Heffingplichtig zijn vergunninghouders voor categorieën grondwateronttrekkingen waarvoor de provincie het wettelijk bevoegd gezag is.

Op grond van de Waterwet en dan specifiek het aangehaalde artikel mag de provincie de volgende vijf ten laste komende kostenposten verhalen:

1. kosten van maatregelen die direct verband houden met het voorkomen en tegengaan van nadelige gevolgen van onttrekkingen en infiltraties;
2. kosten in verband met voor het grondwaterbeleid noodzakelijke onderzoeken;
3. kosten in verband met het houden van een register ter zake van onttrekkingen en infiltraties;
4. kosten in verband met de vergoeding ingevolge artikel 7.14, eerste lid, van schade voortvloeiend uit de uitoefening van een taak of bevoegdheid op grond van deze wet; en
5. kosten in verband met de uitvoering van een onderzoek als bedoeld in artikel 7.19.

Tegengaan van nadelige gevolgen

De eerste kostenpost die voor verhaal in aanmerking komt betreffen de getroffen maatregelen die verband houden met het voorkomen en tegengaan van nadelige gevolg van onttrekkingen en infiltraties. In de regel gaat het voornamelijk om waterhuishoudkundige herstelmaatregelen. Tegelijkertijd kan het gaan om het voorkomen en tegengaan van schade aan gebouwen of landbouwbedrijven.

Noodzakelijke onderzoeken

Gelet op het grondwaterbeleid is het noodzakelijk dat periodiek onderzoeken worden verricht. Deze onderzoeken zoals opgenomen in artikel 7.2 Waterbesluit komen eveneens in aanmerking voor kostenverhaal. Het gaat dan in basis om de onderzoeken die betrekking hebben op het grondwaterregime en de kwaliteit alsmede het tot stand komen en het uitvoeren van de grondwater gerelateerde acties uit het regionale waterplan.

Bijhouden van een register

Gelet op de Omgevingsverordening Zeeland 2018 en dan specifiek artikel 4.10 wordt een register van onttrekkingen bijgehouden. Het bijhouden van een register gebeurt binnen de provincie de RUD (en het waterschap) middels het Landelijk Grondwater Register (LGR) - BIJ12. In dit register worden de inrichtingen opgenomen die grondwater onttrekken of water infiltreren met inbegrip van de vermelding van de vergunningen en de gegevens die op grond van artikel 6.11 Waterbesluit worden verstrekt.

Vergoeding van schade

Ook kosten die verband houden met het vergoeden van schade op grond van artikel 7.14, eerste lid Waterwet komen in aanmerking voor kostenverhaal. Mocht de schade voor rekening komen van de provincie dan kunnen deze lasten worden verhaald.

Onderzoekskosten

Op verzoek van een derde (de benadeelden) kan worden verzocht om een onderzoek in te stellen of de schade is veroorzaakt door bijvoorbeeld een vergunde onttrekking. Ook deze onderzoeken komen voor verhaal in aanmerking.

Overige kosten

Een deel van de kosten van financiën (het opleggen van de aanslagen) wordt op dit moment al middels de opslag op het uurtarief van de betrokken medewerkers verhaald. Voor zover nu kan worden gezien komen geen andere kosten voor verhaal in aanmerking. Het apart toebedelen van deze lasten past niet binnen het regime wat de provincie hanteert. Daarnaast komen kosten in verband met het houden van toezicht en handhaving van de naleving van het grondwaterbeleid ook niet voor verhaal in aanmerking. Dit volgt uit het feit dat noch in het voormalig artikel 48 Grondwaterwet alsmede het vigerende artikel 7.7 Waterwet hierover iets is opgenomen. Derhalve dienen we uit te gaan van de limitatieve opsomming zoals opgenomen in artikel 7.7 Waterwet voor wat betreft het kostenverhaal. Wat ons betreft is er één uitzondering wanneer het gaat om de toebedeling van het personeel (en daarmee de werkzaamheden) wat te relateren is aan de posten zoals opgenomen in artikel 7.7 Waterwet (niet zijnde toezicht of handhaving).

ad 1. Benchmark

Op basis van eigen onderzoek is geconcludeerd dat de tarieven per 2021 van de grondwaterheffing het hoogst is van alle provincies. Dit beeld wordt ook ondersteund door een beknopte benchmark die door ANG is opgesteld. In deze benchmark zijn een 5-tal provincies betrokken met inbegrip van de provincie Zeeland.

De gegevens die zijn verwerkt betreffen het aantal kuubs per 2020, de inkomsten 2020 op basis van de jaarrekening en daarmee de realisatie, de tarieven per 2021 en een vergelijking van het tarief gezien van uit de provincie Zeeland.

Dit levert het volgende beeld op:

Grondwaterheffing					
Provincie	Aantal kuubs (2020)	Inkomsten 2020 (realisatie)	Tarief 2021 (per kuub)	Percentage v/h tarief	Opmerkingen
Limburg	58.882.343	€ 975.618	€ 0,01688	52%	Geen aparte vrijstelling.
Noord-Brabant	215.789.474	€ 4.100.000	€ 0,019	59%	Eerste 150.000 kuub per jaar vrijgesteld.
Utrecht	80.559.542	€ 1.232.561	€ 0,0153	47%	Eerste onttrekking tot 12.000 kuub per jaar vrijgesteld.
Zeeland	4.082.937	€ 132.287	€ 0,0324	100%	Onttrekkingen minder dan 20.000 kuub per jaar vrijgesteld.
Zuid Holland	76.200.000	€ 381.000	€ 0,005	15%	Onttrekkingen minder dan 12.000 kuub per jaar vrijgesteld.
Gemiddeld	87.102.859	€ 1.364.293	€ 0,01772	55%	

Duidelijk is dat de provincies op het gebied van de grondwaterheffing niet of nauwelijks zijn te vergelijken met elkaar. Zo zijn er 'zoet'- en 'zout' water provincies van toepassing, zijn de aantallen kuubs wezenlijk anders en is het totale volume onttrokken kuubs ten behoeve van drinkwaterwinning en industriële toepassingen per provincie heel verschillend. Dit maakt het lastig om een degelijk en een goed vergelijk te maken. Het is dan in financiële zin ook verklaarbaar dat de provincie Zeeland met het desbetreffende aantal kuubs, ondanks het hoogste tarief wat binnen de provincies wordt gehanteerd, toch de laagste inkomsten realiseert ten aanzien van de grondwaterheffing.

Verder kan op basis van de tariefstelling worden geconcludeerd dat de provincie Zeeland in de regel gemiddeld gezien een 55% hoger tarief hanteert dan de overige provincies. Daarnaast is de plaatselijke situatie doorslaggevend voor de zichtbare tariefverschillen. Dit staat wat ons betreft in eerste instantie nog los van de mate van kostendekkendheid waarover hieronder meer.

ad. 2 en 3 kostprijsberekening 2020

Zoals hiervoor al is aangehaald mag de grondwaterheffing in haar totaliteit niet meer dan kostendekkend zijn. Kortom de baten mogen de lasten op begrotingsbasis niet overschrijden. Toetsing gebeurt op basis van de van toepassing zijn de primitieve begroting (2020).

In de begroting 2020 is in de paragraaf lokale heffingen een passage gewijd omtrent de grondwaterheffing en de mate van kostendekkendheid van de grondwaterheffing.

Opmerking geniet dat nog wordt gesproken over de Grondwaterwet, maar deze wet is al enige

jaren niet meer van kracht. Een verwijzing is dan ook op zijn plaats naar de Waterwet.

Uitgaande van de begroting 2020 kan worden aangegeven dat voor de grondwaterheffing sprake is van een kostendekkendheidspercentage van 39%. Het geheel kan als volgt worden uitgesplitst:

Berekening kostendekkendheid grondwaterheffing (2020)		Opmerking
Toe te rekenen kosten (ex overhead)	€ 436.300	IPO collectief € 34.000,- , onderhoud grondwatermeetnet en databeheer € 25.000,- en diverse projecten voor grondwateronderzoek- en ontwikkelkosten € 100.000,-) De loonsom betreft € 77.300,- en de update van het meetnet wordt over twee jaar 'uitgesmeerd' á € 200.000,-
Overhead	€ 38.600	
Totaal opbrengsten (rechten)	€ 184.000	
Totaal kosten	€ 474.900	
Dekkingspercentage	39%	

Uit de hierboven opgenomen tabel zijn de kosten uit te splitsten naar materiële kosten van € 359.000,- en de loonkosten € 77.300. De materiële kosten zijn wat ons betreft toerekenbaar en worden hieronder kort nader geduid.

IPO collectief

Alle gezamenlijke provincies hebben een Advies Commissie Schade Grondwater (ACSG) in het leven geroepen. De bijdrage voor deze commissie betreft ongeveer 1% van het IPO budget. Deze commissie brengt een advies uit over de hoogte van een eventuele schadevergoeding indien schade is ontstaan aan een perceel/object en het oorzakelijk verband tussen de schade en de onttrekking is aangetoond.

Opmerking geniet dat ook de kosten van het (schade)onderzoek feitelijk voor kostenverhaal in aanmerking komt, maar dit gebeurt gelet op de beschikbare gegevens nog niet. Dit is in zoverre ook verklaarbaar, omdat het incidenteel voorkomt.

Onderhoud grondwatermeetnet

Het grondwatermeetnet is een meetnet van locaties waar in peilbuizen grondwaterstanden en de grondwaterstanden (/stijghoogten) en ook de grondwaterkwaliteit gemeten worden. Aan deze meetnetten wordt ook periodiek onderhoud gepleegd en deze kosten zijn derhalve te kwalificeren als zijnde maatregelen die direct verband houden met het voorkomen en tegengaan van nadelige gevolgen van onttrekkingen en infiltraties.

Projecten voor grondwateronderzoek- en ontwikkelkosten

Deze lasten zijn te kwalificeren als zijnde kosten die ook zijn opgesomd in artikel 7.7 Waterwet en deze komen voor verhaal in aanmerking. Het zijn kosten in verband met voor het grondwaterbeleid noodzakelijke onderzoeken. Hierbij kan gedacht worden aan grondwatermodellering (Modelstudies – Zoetzout- Deltares Public Wiki) en aan geavanceerde monitoringstechnieken (Zoet-zoutverdeling Zeeuwse ondergrond, provincie Zeeland).

Update (-automatisering) meetnet

Deze kosten zijn door te belasten, echter geniet het de voorkeur om het over een langere periode gelet op de afschrijving uit te smeren. BBV technisch is dit ook toegestaan.

Loonkosten

De geraamde loonkosten zijn op hoofdlijnen te herleiden, maar een nadere detaillering ontbreekt. Na een interview met degene die belast is met de grondwaterheffing is de volgende (her)indeling gemaakt:

- een meetnetbeheerder voor ongeveer 1 FTE (schaal 8);
- een medewerker die ongeveer 100 uur is belast met de grondwatermonitoring (schaal 10);
- een medewerker die al dan niet direct betrokken is bij de grondwateronderzoeken (700 uur, schaal 11);
- de kantonier (200 uur) gelet op zijn onderhoudstaak die ook weer te relateren is aan de grondwaterheffing;
- Inzet van de RUD (vergunning, niet zijnde toezicht/controle), (€ 14.499 / 2) maakt 7.250,- , ten aanzien van de vergunning voor de grondwateronttrekking.

Het voorgaande maakt duidelijk dat uiteindelijk meer kosten in de berekening kunnen worden betrokken wanneer de wettelijke bepalingen van de Waterwet net wat ruimer worden uitgelegd. Hiermee zal de kostendekkendheid al snel uitkomen onder de 35%.

Tegelijkertijd is het wat ons betreft van belang om eerst vast te stellen of het daadwerkelijk ook de wens is om nog meer kosten toe te bedelen. Immers, de huidige heffing is al niet kostendekkend, wanneer enkel de materiële kosten worden toebedeeld. Het is dan ook wenselijk om een politiek uitgangspunt met elkaar vast te stellen. Dit kan zijn dat slechts de materiële kosten worden betrokken in de heffing en dat de overige lasten op andere wijze worden verhaald. Dat laatste geniet gelet op de feiten en omstandigheden in eerste instantie de voorkeur, omdat dan heel strikt de wetgeving wordt gevolgd.

Mocht het toch de wens zijn om deels de personeelslasten toe te bedelen dan is het logisch en verklaarbaar dat wordt volstaan met de toebedeling van de uren inzake het meetnetbeheer, grondwatermonitoring en de medewerker die betrokken is bij de grondwateronderzoeken. Geadviseerd wordt dan ook om de overhead ook conform de BBV voorschriften meer op detail toe te bedelen met een meer directe relatie met het taakveld 0.04 Overhead dan nu het geval is.

Raming versus realisatie (2020)

De berekening op het gebied van de grondwaterheffing 2020 is op realisatie niveau als volgt gepresenteerd binnen de jaarstukken:

Berekening kostendekkendheid grondwaterheffing realisatie (2020)		Opmerking
Toe te rekenen kosten (ex overhead)	€ 239.586	IPO collectief , onderhoud grondwatermeetnet en databeheer,- en diverse projecten voor grondwateronderzoek- en ontwikkelkosten maakt € 159.200 en de loonsom betreft € 80.386
Overhead	€ 16.533	
Totaal opbrengsten (rechten)	€ 131.600	
Totaal kosten	€ 256.119	
Dekkingspercentage	51%	

Opmerking geniet dat het verschil tussen de raming versus realisatie 12% betreft (39% versus 51%). Het verschil wordt met name 'veroorzaakt' door het niet toebedelen van de update van het meetnet.

Tegelijkertijd kan worden geconstateerd dat de materiële kosten tot nu toe niet of nauwelijks aan verandering onderhevig zijn.⁹ Daarnaast zijn de personeelslasten in haar totaliteit iets lager.

⁹ De verwachting is dat deze in de toekomst voor een uitgebreid en geautomatiseerd meetnet zullen stijgen. (en personeelslasten daardoor lager) Daarnaast is er landelijk steeds meer aandacht voor het beschermen van (de kwaliteit) van het (zoete) grondwater. Dit brengt wellicht meer onderzoeks en – monitoringkosten met zich mee.

Zoals hiervoor aangegeven is het meer een feitelijke constatering dat de percentages (raming vs. realisatie) afwijken, maar het is veel belangrijker dat de uitgangspunten politiek nog nader worden geduid. Zodoende ontstaat een bestendige lijn voor nu en in de toekomst.

ad. 4 belastingareaal

Om inzicht te creëren in het belastingareaal is ervoor gekozen om niet alleen het relevante jaar 2020 te betrekken in de analyse. Juist door ook het belastingjaar 2018 en 2019 te betrekken in het geheel kan een meer eenduidig beeld worden geschetst met betrekking tot het belastingareaal binnen de provincie Zeeland.

Uit de beschikbare gegevens blijkt dat het aantal belastingplichtigen de afgelopen jaren de 20 nog niet overstijgt. Dit betekent tegelijkertijd dat binnen de kring van deze belastingplichtige de kosten dienen te worden verhaald die gepaard gaan met de grondwaterheffing. Het moge duidelijk zijn dat hoe meer belastingplichtigen er zijn met een grotere hoeveelheid kuubs hoe makkelijker (en ook met een gering tarief) de kosten kunnen worden 'afgedekt'.

Binnen de provincie Zeeland is zoals gezegd sprake van een gering belastingareaal en het aantal kuubs wat in de heffing wordt betrokken is ook niet bijzonder hoog. Tegelijkertijd is dat meer een feitelijke constatering zonder dat hier waarde aan dient te worden gehecht. Eén belastingplichtige is ongeveer verantwoordelijk voor +/- 80% van de inkomsten ter zake van de grondwaterheffing. Dit dient in de 'politieke duiding' niet over het hoofd gezien te worden. De overige onttrekkingen zijn daarmee qua omvang (uitgedrukt in kuubs) beperkt. De verwachting is dat op korte termijn het geschetste beeld niet heel anders zal zijn.¹⁰ Kortom het zijn dan ook feiten, waarmee de aankomende jaren rekening kan worden gehouden.

Voor het volledig beeld is hieronder in tabelvorm het geheel nog nader uitgewerkt:

Grondwaterheffing					
	Opbrengsten	Tarief	Aantal kuubs	Belastingplichtige	Opmerking
Belastingjaar 2018	€ 174.730	€ 0,0324	5.392.897	16	Aanslag 2017, waarvan één belastingplichtige voor 70% verantwoordelijk is voor de totale inkomsten
Belastingjaar 2019	€ 175.571	€ 0,0324	5.418.856	12	Aanslag 2018, waarvan één belastingplichtige voor +/- 80% verantwoordelijk is voor de totale inkomsten
Belastingjaar 2020	€ 132.287	€ 0,0324	4.082.937	16	Aanslag 2019, waarvan één belastingplichtige voor +/- 80% verantwoordelijk is voor de totale inkomsten

4.3 Deelconclusies

De uitkomsten uit het deelonderzoek grondwaterheffing kan met de onderstaande deelconclusies worden samengevat:

- De provincie Zeeland hanteert het hoogste tarief qua grondwaterheffing, maar dat tarief is zelfs niet voldoende om de materiële kosten af te dekken (dit staat nog los van de toebedeling van de personeelskosten);

¹⁰ Dit wordt slechts anders als ook het Deltaplan Zoetwater wordt betrokken bij de afweging, immers dan is de beprijzing van water (voor de landbouw) ook een aandachtspunt.

- Het aantal heffingplichtige onttrekkers van grondwater is beperkt qua omvang maar wel stabiel;
- Afhankelijk van de beleidsafweging en de bestuurlijke wens kan het volgende worden overwogen:
 - Tariefsverhoging;
 - Categorieëninndeling maken op basis van tariefdifferentiatie;
 - Drempel vrijstelling (aanpassen).

Bijlage 1

Belastbare feit provincie Zeeland		Hoeveelheid stoffen	Te betalen leges Provincie Zeeland	Te betalen leges provincie Noord-Brabant	Te betalen leges provincie Limburg
3	Sector Milieubeheer				
	Ontgrondingenwet				
	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een				
3.2.1	een machtiging ex artikel 12 van de Ontgrondingenwet		€ 1.750	€ 3.912	nvt
3.2.2	Een vergunning als bedoeld in artikel 3 van de Ontgrondingenwet bij een hoeveelheid af te graven vaste stoffen, gemeten in profiel van	9.999	€ 1.250	€ 4.012	€ 648,95
	Een vergunning als bedoeld in artikel 3 van de Ontgrondingenwet bij een hoeveelheid af te graven vaste stoffen, gemeten in profiel van	10.000	€ 1.250	€ 4.012	€ 2.452,10
	15.001 t/m 25.000 m ³ (naar boven afgerond op 1.000 m ³) € 1.250 alsmede € 75 per 1.000 m ³ boven 15.000 m ³	25.000	€ 2.000,00	€ 6.319	€ 4.880,15
	25.001 t/m 50.000 m ³ (naar boven afgerond op 1.000 m ³) € 2.000 alsmede € 120 per 1.000 m ³ boven 25.000 m ³	50.000	€ 5.000,00	€ 12.638	€ 10.120,60
	50.001 t/m 100.000 m ³ (naar boven afgerond op 1.000 m ³) € 5.000 alsmede € 200 per 1.000 m ³ boven 50.000 m ³	75.000	€ 10.000,00	€ 25.276	€ 20.133,55
	100.001 t/m 500.000 m ³ (naar boven afgerond op 1.000 m ³) € 15.000 alsmede € 1.200 per 20.000 m ³ boven 100.000 m ³	150.000	€ 18.000,00	€ 38.014	€ 30.370,85
	100.001 t/m 500.000 m ³ (naar boven afgerond op 1.000 m ³) € 15.000 alsmede € 1.200 per 20.000 m ³ boven 100.000 m ³	250.000	€ 24.000,00	€ 38.014	€ 35.957,35
	1.000.000 m ³ en meer (naar boven afgerond op 200.000 m ³) € 69.000 alsmede € 6.000 per 200.000 m ³ boven 1.000.000 m ³	1.000.000	€ 69.000,00	€ 61.183	€ 88.678,65
	1.000.000 m ³ en meer (naar boven afgerond op 200.000 m ³) € 69.000 alsmede € 6.000 per 200.000 m ³ boven 1.000.000 m ³	5.000.000	€ 189.000,00	€ 61.183	€ 178.033,00
	1.000.000 m ³ en meer (naar boven afgerond op 200.000 m ³) € 69.000 alsmede € 6.000 per 200.000 m ³ boven 1.000.000 m ³	10.000.000	€ 339.000,00	€ 61.183	€ 445.643,85
	1.000.000 m ³ en meer (naar boven afgerond op 200.000 m ³) € 69.000 alsmede € 6.000 per 200.000 m ³ boven 1.000.000 m ³	25.000.000	€ 789.000,00	€ 61.183	€ 892.144,40
	1.000.000 m ³ en meer (naar boven afgerond op 200.000 m ³) € 69.000 alsmede € 6.000 per 200.000 m ³ boven 1.000.000 m ³	50.000.000	€ 1.539.000,00	€ 61.183	€ 1.784.874,15
3.2.3	Het wijzigen van een vergunning als onder 3.2.2 bedoeld indien deze (mede) leidt tot vergroting van de hoeveelheid af te graven vaste stoffen, gemeten in profiel van ontgraving		Een bedrag gelijk aan het gewijzigd verschil tussen het met toepassing van het bepaalde onder 3.2.2 verschuldigde bedrag voor de vergrote hoeveelheid en het reeds betaalde bedrag, doch minimaal € 1.250	€ 4.012 + tarief onder 3.2.2 voor extra hoeveelheid.	indien als gevolg van de wijziging de hoeveelheid te ontgronden vaste stoffen toeneemt, wordt over de extra hoeveelheid te ontgronden vaste stoffen het in artikel 2.1.1. genoemd tarief in rekening gebracht
3.2.4	Het wijzigen van een vergunning als onder 3.2.2 bedoeld, anders dan in het onderdeel 3.2.3 genoemde geval		€ 1.250	€ 4.012	Gestaffeld naar hoeveelheid resterende nog te ontgronden stoffen: tot 10.000m ³ : € 243,70 tot 25.000m ³ : € 913,70 tot 150.000m ³ : € 1.827,10 150.000m ³ of meer: € 6.599,40
3.2.5	Vergunningsaanvraag voor ontgroning die uitsluitend plaatsvindt ten behoeve van cultuurtechnische verbetering, waarbij per saldo		€ 1.250	€ 3.912	nvt
3.2.6	Vergunningsaanvraag voor ontgroning die uitsluitend plaatsvindt ten behoeve van een natuurproject, waarbij geen specie van de		€ 1.250	€ 3.912	nvt

In de bovenstaande tabel is te zien dat provincie Zeeland voor kleinere hoeveelheden vaste stoffen relatief lage legestarieven hanteert in vergelijking met de beide andere provincies. Pas vanaf ongeveer 1.000.000 m³ af te graven stoffen komen de door Zeeland gehanteerde tarieven in de buurt van de tarieven die de beide andere provincies hanteren. De provincie Noord-Brabant hanteert vaste bedragen zonder opslag voor de hoeveelheid af te graven stoffen, met als hoogste categorie 500.000 m³ of meer. Hierdoor geldt er in deze provincie feitelijk een maximum legesbedrag van € 61.183, -. De legesbedragen die de provincie Zeeland in rekening kan brengen bij aanvragen boven 1.000.000 aan vaste stoffen is vergelijkbaar met de provincie Limburg. Echter, in de realisatie van de Provincie Zeeland is het sinds 2018 slechts 1 maal voor gekomen dat een aanvraag in kwam in de op één na hoogste categorie (tot 1.000.000m³) en is geen enkele keer een aanvraag van meer dan 1.000.000m³ ontvangen.

Bijlage 2 aanbevelingen ANG inclusief reactie Provincie

Aanbevelingen naar aanleiding van evaluatie legesverordening en grondwaterverordening	
Verbeteringen legesverordening	
Toe te voegen legesonderdelen:	5.2.3 Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een verzoek om uitsluitend een wijziging van de geldigheidsduur van een reeds op grond van art. 2.7, tweede en derde lid, Wnb verleende vergunning die niet leidt tot een nieuwe inhoudelijke beoordeling: Voorgesteld tarief: 1/3e van het reguliere tarief.
	5.3.4 Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een verzoek om uitsluitend een wijziging van de geldigheidsduur van een reeds op grond van art. 3.3, 3.4, 3.8, 3.9, 3.10, 3.17, 3.25, 3.26, 3.32, 3.34 Wnb verleende ontheffing die niet leidt tot een nieuwe inhoudelijke beoordeling: Voorgesteld tarief: 1/3e van het reguliere tarief
	Het valt te overwegen om als belastbaar feit op te nemen: legestartief voor het in behandeling nemen van vergunningaanvragen voor de categorieën grondwateronttrekkingen waarvoor GS bevoegd gezag zijn (op basis van huidig artikel 6.4 van de Waterwet).
Aan te passen legesonderdelen:	
	Gebiedsbescherming 5.2 Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in art 2.7, tweede en derde lid, Wnb, niet zijnde een wijziging van een tenaamstelling van een reeds verleende vergunning:
	Soortenbescherming 5.3 Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een besluit van GS als bedoeld in art. 3.3, 3.4, 3.8, 3.9, 3.10, 3.17, 3.25, 3.26, 3.32, 3.34 Wnb, niet zijnde een wijziging van een tenaamstelling van een reeds verleende ontheffing:
Aanpassen vrijstellingsartikel (artikel 8) als volgt:	Artikel 8 Vrijstellingen Leges worden niet geheven voor: [...] • c. aanvragen die betrekking hebben op artikel 5.2 en artikel 5.3 van de tarieventabel die zijn ingediend door instellingen zoals bedoeld in de artikelen 1.2, 1.3, 1.4 en 1.5 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, door algemeen nut beogende instellingen zoals bedoeld in artikel 5b van de Algemene wet inzake Rijksbelastingen, alsmede door overige organisaties zonder winstoogmerk blijkens haar statuten, voor zover deze aanvragen worden gedaan ter bevordering van het algemeen belang en in het kader van wetenschappelijke doeleinden. [...]

Reactie Provincie	
De bovengenoemde aanbevelingen/verbetervoorstellen zijn in overleg met juristen en beleidsmedewerkers binnen de provincie en bureau ANG opgesteld. Deze voorstellen zullen worden verwerkt in het statenvoorstel voor de door PS vast te stellen legesverordening die per 1-7-2022 in werking zal treden (datum inwerkingtreding Omgevingswet).	
Kostendekkendheid	
Algemene aanbeveling	Aanbevolen wordt om jaarlijks de kostendekkendheid van de totale legesheffing voor het komende belastingjaar te bepalen op basis van verwachte aantallen aanvragen en gemiddelde tijdsbesteding per aanvraag en om dat voor elke sector afzonderlijk te doen, zodat de werkelijke kosten per belastbaar feit inzichtelijk zijn. Thans worden de sectoren milieubeheer en Omgevingsvergunning tezamen berekend. Dit biedt onvoldoende inzicht in de mate van kruissubsidiëring en in de kostendekkendheid van de afzonderlijke tarieven.
Reactie Provincie	
Deze aanbeveling wordt overgenomen vanaf de jaarstukken 2021.	
	Geadviseerd wordt om de overhead ook conform de BBV voorschriften meer op detail toe te bedelen met een meer directe relatie met het taakveld 0.04 Overhead dan nu het geval is.
Reactie Provincie	
Op dit moment onderzoeken wij de opslag voor overhead en de gevolgen daarvan voor de kostendekkingsgraad bij een meer realistische overhead opslag. Vanaf de jaarstukken 2021 houden wij rekening met een nieuwe opslag voor overhead.	
Sector Verkeer en Vervoer	Er dient te worden nagegaan waarom er in de realisatieoverzichten van de sector Verkeer en Vervoer geen facturen voor complexere aanvragen zijn aangetroffen terwijl er wel dergelijke aanvragen zijn behandeld volgens de afdeling.
Reactie Provincie	
Intern onderzoek wijst uit dat er in de periode 2018 t/m 2020 geen "complexe" aanvragen zijn ingediend. In 2021 overigens wel. Wij gaan er van uit dat de registratie en facturatie m.b.t. aanvragen (eenvoudig en complex) op dit moment goed plaatsvindt.	
Sector Milieubeheer	Aanbevolen wordt om de tarieven voor vergunningaanvragen voor ontgroningen (stapsgewijs) te verhogen om een betere dekking van de kosten te bewerkstelligen. Hierbij dient wel acht te worden geslagen op de verhouding van de nieuwe beoogde tarieven in vergelijking met andere provincies. Een vergelijking met Noord-Brabant en Limburg is als bijlage bij de rapportage bijgevoegd.
Reactie Provincie	
Bij de huidige opzet van de leges tarieven voor vergunningaanvragen voor ontgroningen is bewust gekozen om bij aanvragen voor ontgroningen met een kleine omvang (relatief) een lager tarief te heffen en bij aanvragen voor ontgroningen met grote omvang een hoger tarief. Hierbij is uitgegaan van de aanname dat er gemiddeld minimaal 1 keer per jaar een aanvraag voor een grote ontgroning wordt afgehandeld. In de periode 2018 t/m 2020 zijn geen vergunningen voor grote ontgroningen aangevraagd. In 2021 zijn tot en met oktober 2 vergunningen voor relatief grote ontgroningen behandeld. Over 2021 is de kostendekkingsgraad op basis van de huidige tarieven veel hoger dan in 2018 tot en met 2020. Onderzocht zal worden of de systematiek voor de leges tarieven per 1 juli 2022 aanpassing behoeft of dat dit op een later moment nodig is op basis van meer ervaringscijfers.	
Analyse Sector Natuur	Indien de wens is om de kostendekkendheid van deze leges (thans berekend op zo'n 56%) te verbeteren, dan kunnen de tarieven van deze belastbare feiten worden

	verhoogd. Aanbevolen wordt om dit stapsgewijs te doen, om zodoende bezwaarschriften en illegaliteit (en daarmee hogere handhavingskosten) zoveel mogelijk te beperken.
Reactie Provincie	Zie apart hoofdstuk Sector Natuur
	Aanbevolen wordt om enkele legesonderdelen aan te passen en toe te voegen, om zodoende het aantal bezwaarschriften mogelijk te beperken. Zie ook het onderdeel "Verbetering en legesverordening" in dit overzicht.
Reactie Provincie	Zie eerste aanbeveling en reactie.
Analyse grondwaterheffingsverordening	In de aanhef van de verordening nog wordt gesproken over de Grondwaterwet en meer specifiek artikel 48 van die desbetreffende Wet. De Grondwaterwet is per 2009 vervangen door de Waterwet. Het is dan ook wenselijk dat deze passage als zijnde de intitulé wordt aangepast.
Reactie Provincie	
De voormalige Grondwaterwet is opgevolgd door de huidige Waterwet die per 1-7-2022 zal worden vervangen door de Omgevingswet. De genoemde passage zal worden aangepast bij de aanpassing van de verordening aan de Omgevingswet.	
	Ook in de begroting wordt nog gesproken van de Grondwaterwet. Dit dient te worden aangepast naar Waterwet.
Reactie Provincie	
Wordt direct aangepast.	
	De thans geldende verordening is vastgesteld in 2017 en geldt daarmee al sinds 2018. Ter voorkoming van inkomstenderving over meerdere belastingjaren als gevolg van een (onverhoopte) onverbindend verklaring van de verordening wordt aanbevolen om de verordening (ook als daarin niets significant is gewijzigd) jaarlijks opnieuw te laten vaststellen.
Reactie Provincie	
Normaal gesproken vindt indexatie van de tarieven via vaststelling van de (leges- en grondwaterheffings)verordening eens per 4 jaar plaats. (De afgelopen jaren zijn in de legesverordening diverse aanpassingen in de tarieventabel doorgevoerd. Dit geldt voor zowel de tarieven als toevoegen van onderdelen (o.a.invoering leges natuur en Wabo BRIKS taken). Wij houden er rekening mee dat na inwerkingtreding van de Omgevingswet de legesverordening en de grondwaterheffingsverordening de eerste jaren, op basis van ervaringen, voortschrijdend inzicht of beleidsontwikkelingen, op onderdelen nog aan wijziging onderhevig is. We zullen dan gelijk de indexatie meenemen. Het op voorhand duiden van een jaarlijkse vaststellingscyclus voor de verordening biedt naar ons oordeel niet voldoende flexibiliteit om in te kunnen spelen op nieuwe inzichten die bijvoorbeeld het Zeeuws danwel landelijke Deltaplan Zoetwater gaan opleveren.	
	Thans worden alleen de materiële lasten toegerekend. Zelfs dan is de kostendekkendheid slechts 39%. In theorie kunnen meer lasten worden toebedeeld. Echter, het huidige tarief ligt al aanzienlijk hoger dan de grondwaterheffing in andere provincies. Het is wenselijk om een politiek uitgangspunt vast te stellen. Dit kan zijn dat slechts de materiële kosten worden betrokken in de heffing en dat de overige lasten op andere wijze worden verhaald. Dat laatste geniet gelet op de feiten en omstandigheden in eerste instantie de voorkeur, omdat dan heel strikt de wetgeving wordt gevolgd.
	Afhankelijk van de beleidsafweging en de bestuurlijke wens kan het volgende worden overwogen:

	- Tariefsverhoging; - Categorieënindeling maken op basis van tariefdifferentiatie; - Drempel vrijstelling (aanpassen).
	Bij alle overwegingen dient meegewogen te worden dat er (slechts) een bestaande kring van 20 heffing plichtige vergunninghouders is, waarvan er 1 zorgt voor 80% van de inkomsten uit deze heffing (het drinkwaterbedrijf). En de vergunningverlening en registratie van grondwateronttrekkingen kleiner dan 150.000 m3 per jaar (waaronder onttrekkingen kleiner dan de heffingsvrije drempel van 20.000 m3 p.jr.) valt onder het bevoegd gezag van het waterschap.
Reactie Provincie Op basis van de wettelijke heffingsbevoegdheid is de grondwaterheffing een doelheffing om kosten te dekken van wettelijke grondwatertaken van de provincie, zoals onderzoek voor het grondwaterbeleid, meetnetbeheer en het houden van een register van onttrekkingen. Het bijzondere van de grondwaterheffing t.o.v. andere heffingen is dat deze niet direct (de kostendekkendheid van) het vergunningproces betreft maar vooral ook de jarenlang doorlopende operationele activiteit. Daar komt bij dat in de grote grondwatersystemen een brede jarenlange monitoring noodzakelijk is. Daarin is lastig een scherp onderscheid te maken tussen wat nu heel specifiek aan onttrekkingen en wat aan algemeen grondwaterbeleid is toe te kennen. Dit geldt ook voor de personele inzet. Dit neemt niet weg dat we de kostenontwikkelingen periodiek tegen het licht moeten houden. Door het toenemend gebruik van de ondergrond, 'vergrijzing' van het grondwater (diffuse belasting met verontreinigende stoffen) en de klimaatontwikkeling neemt ook de noodzaak tot monitoring toe. In toekomstige evaluaties zullen de suggesties van ANG maar ook de financiële consequenties van (landelijke) ontwikkelingen m.b.t. tot een verbeterd grondwaterbeschermingsbeleid meegewogen moeten worden. Het volgende wordt opgemerkt over de aanbeveling om (uit oogpunt van kostendekking) afhankelijk van de beleidsafweging en de bestuurlijke wens een tariefverhoging, tariefdifferentiatie of verlaging van de heffingsvrije drempel (20.000 m3 p.jr.) te overwegen. Het afwegingskader daarvoor hangt samen met grondwaterheffing als beleidsinstrument (financiële incentive; beprijzing). Verder zouden door een verlaging van de heffingsvrije drempel meer agrarische onttrekkingen heffingplichtig worden, waarvoor het waterschap bevoegd gezag is. Dit raakt aan verdere (landelijke) beleidsontwikkeling op het terrein van duurzaam grondwaterbeheer en zoetwaterbeschikbaarheid (Zeeuws deltaplan zoet water; Deltaprogramma zoet water). De provincie volgt in dit verband ontwikkelingen op landelijk niveau. Het vraagt een nadere analyse en afstemming met betrokken partijen en stakeholders, alvorens een onderbouwde afweging kan worden gemaakt om, zonodig, de grondwaterheffingsverordening (op een daarvoor passend moment) aan te passen.	

Aanbevelingen sector Natuur

De focus van deze evaluatie ligt voornamelijk op de leges voor de sector Natuur. Vanaf 1 juli

2018 worden voor dit onderdeel leges in rekening gebracht. Het tarief is in 2018 en ook in de eerste helft van 2019 vastgesteld op 50% van het (beoogde) tarief, dat vanaf 1 juli 2019 in rekening wordt gebracht. Belastingjaar 2020 is het eerste jaar waarin deze aanvragen het gehele jaar tegen 100% van de (beoogde) geldende tarieven in rekening worden gebracht. Uit de calculatie op basis van de realisatie blijkt dat de kostendekkendheid 56% bedraagt. De kosten zijn dus hoger dan de baten. Feitelijk wordt een bedrag van € 242.000,- aan lasten (die feitelijk op verzoek van de aanvragers worden gemaakt en daarom in theorie in rekening zouden mogen worden gebracht) door de provincie zelf gefinancierd vanuit de algemene middelen.

Aanbevelingen ANG m.b.t. Natuur

Indien de wens is om de kostendekkendheid van deze leges (thans berekend op zo'n 56%) te verbeteren, dan kunnen de tarieven van deze belastbare feiten worden verhoogd. Aanbevolen wordt om dit stapsgewijs te doen, om zodoende bezwaarschriften en illegaliteit/ niet naleving (en daarmee hogere handhavingskosten) zoveel mogelijk te beperken.

Reactie Provincie Zeeland

Algemeen:

Met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming op 1 januari 2017 is de bescherming van natuur (Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden) een wettelijk taak van provincies. Herstel van de biodiversiteit, het adequaat beschermen van de natuurgebieden in Zeeland en een 70% doelrealisatie in Natura 2000-gebieden zijn opgenomen als doelstelling in de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021.

Om de natuurleges kostendekkend te maken moeten de huidige legeskosten flink worden verhoogd. Met name bij particulieren en kleine bedrijven die een relatief kleine of eenvoudige activiteit willen realiseren zal dit weerstand oproepen. Een dergelijke verhoging van de leges zal drempelverhogend werken bij het aanvragen van vergunningen of ontheffingen, zeker als het legesbedrag niet meer in verhouding staat tot de vergunningplichtige activiteit. Dit brengt met zich mee dat (verboden) activiteiten vaker illegaal zullen worden uitgevoerd. Het stapsgewijs invoeren van de verhoging maakt dat niet anders. Dit heeft mogelijk tot gevolg dat, zeker bij activiteiten van particulieren, beschermde soorten of verblijfplaatsen daarvan zullen worden vernietigd, zonder dat er mitigerende of compenserende maatregelen kunnen worden voorgeschreven. Dit gaat dus ten koste van de bescherming van de natuur. Denk aan een eenvoudige verbouwing of het slopen van een schuur waarin zich (nesten van) mussen, gierzwaluwen of kerkuilen bevinden.

Dit geldt ook voor allerlei activiteiten die mogelijk een effect hebben op Natura 2000-gebieden. Er is minder controle op activiteiten en Gedeputeerde Staten kunnen de effecten daarvan niet mitigeren of compenseren omdat er geen voorschriften kunnen worden gesteld vanwege het ontbreken van een vergunning. Dit zou kunnen leiden tot het niet halen van de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. Evenmin worden de doelstellingen in de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 gehaald.

Tot slot kan daarmee de toezichts- en handhavingslast toenemen. Dit betekent dat onder andere de RUD Zeeland meer uren nodig heeft voor toezicht en handhaving. In dat geval zullen er hogere kosten door de RUD Zeeland bij de provincie worden gefactureerd. Deze kosten zijn niet door te rekenen in het legestartief.

Financieel:

In principe is het uitgangspunt een zo hoog mogelijke kostendekkingsgraad. Als gevolg van de invoering van de Omgevingswet wijzigen tarieven voor verschillende aanvragen binnen de categorie Natuur. Voor een groot deel van de aanvragen waarvoor nu het lagere tarief geldt (reguliere procedure), gaat van rechtswege het hoge tarief gelden (uitgebreide procedure). Daarnaast onderzoeken wij de opslag voor overhead, die lijkt op dit moment aan de hoge kant. Een lagere doorrekening van overhead heeft een positieve invloed op de kostendekkingsgraad. Momenteel maken wij een doorrekening wat de gevolgen zijn voor de kostendekkingsgraad bij een meer realistische overhead opslag en een hoger tarief voor diverse aanvragen waar nu een lager tarief voor geldt. In de door PS vast te stellen (nieuwe) legesverordening in verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zullen wij een voorstel doen voor de legestartieven binnen de categorie Natuur waarbij wij zowel de kostendekkingsgraad willen verhogen maar waarbij het herstel van de biodiversiteit en het adequaat beschermen van de natuurgebieden niet in het gedrang komen.

Provinciale Staten van de Provincie Zeeland
t.a.v. de Voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp
Ondernemingsplan PZEM 2022

Zaaknummer
108243

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 21 december 2021

Geachte voorzitter,

Op 16 december vond de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) PZEM N.V. plaats. In deze vergadering is door de aandeelhouders het "Ondernemingsplan PZEM NV 2022" goedgekeurd. Conform de door uw Staten vastgestelde beleidsnota verbonden partijen ontvangt u bijgevoegd het ondernemingsplan ter kennisname (**bijlage 1**).

In de brief 'Ontvlechting Evides' die aan u verzonden is op 14 december bent u geïnformeerd over de besluiten die genomen zijn in de buitengewone Algemene vergadering van Aandeelhouders PZEM N.V. op 18 november jl. Deze besluiten (dividendbeleid en ontvlechting Evides) zijn nog niet verwerkt in het ondernemingsplan PZEM over 2022. PZEM heeft daarom een aanvullende notitie opgesteld die tevens is goedgekeurd in de AvA op 16 december (**bijlage 2**).

In de voorliggende brief wordt een korte toelichting gegeven op het ondernemingsplan en de bijbehorende notitie die zijn goedgekeurd in de betreffende AvA.

Ondernemingsplan PZEM N.V. 2022

Het opvangen van het grillige patroon van vraag en aanbod van energie ten tijde van de transitie is een van de kerndoelstellingen van PZEM. Ditzelfde proces speelt zowel aan de productiezijde als aan de vraagkant. Dit is een dynamisch veld waarin verdere investeringen moeten plaatsvinden. Hier sluit de aandeelhoudersstrategie niet goed aan bij de bedrijfsstrategie. De aandeelhoudersstrategie ziet toe op een vervreemding van de commerciële activiteiten en is daarom terughoudend om verdere investeringen aan te gaan. PZEM ziet voor de commerciële activiteiten betere kansen op groei en succes onder de hoede van een nieuwe aandeelhouder met een ander risicoprofiel die bereid is deze verdere investeringen toe te kennen, dan wel een portfolio van energieproductiemiddelen reeds tot zijn beschikking heeft.

De komende maanden zal naar verwachting duidelijkheid worden verkregen over de verkoop van de Wholesale-activiteiten. Dit betreffen de B2B en met name wind PPA (power purchase agreement) portefeuille, de trading desk, het 50% belang in gascentrale Sloe, de Zuid-Beveland (gas)Leiding, het belang in biomassa centrale Moerdijk (BMC), de overige contracten omtrent gasopslag en transport en de ondersteunende afdelingen binnen PZEM.

Om de Wholesale-activiteiten te kunnen verkopen moeten deze eerst in een aparte eenheid worden gepositioneerd. Er is hiervoor een nieuw bedrijf in oprichting, PZEM Energy Company, welke met bovengenoemde activiteiten zal worden gevuld en daarmee object van verkoop is. De zogenoemde herstructurering zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2022 rond zijn.

Met name de krapte op de mondiale kolen- en aardgasmarkten hebben tot gevolg dat ook de elektriciteitsprijzen in enorm tempo omhoog zijn gegaan. Omdat zowel aardgas- als CO2-prijzen zich op recordhoogten bevinden, leidt dit ook tot een stijging van de elektriciteitsprijs. De kerncentrale is logischerwijs niet afhankelijk van deze prijsontwikkeling van aardgas en CO2 en profiteert daarom direct van de sterk gestegen elektriciteitsprijzen. In het budget over 2022 is een deel van de te produceren stroom reeds verkocht. Het effect van enorme prijswijzigingen zoals deze zich recent voordoen komen dan ook geleidelijk tot uiting in de toekomstige resultaten van PZEM.

Naast de hoge prijzen ziet PZEM verdere volatiliteit optreden door de toename van het aandeel wind en zon. Hierdoor wordt PZEM naast hogere prijzen ook geconfronteerd met uren met sterk negatieve prijzen. Dit is met name nog het geval in de weekeindes met een lagere vraag in combinatie met veel zon en wind. Het is de verwachting dat deze volatiliteit zich verder zal versterken de komende jaren.

De aanvullende notitie bij het ondernemingsplan (excl. Evides) laat voor 2022 een positief resultaat zien van € 34,6 miljoen. Door het wegvallen van dividendinkomsten vanuit Evides en door additionele rentelasten verslechtert de geconsolideerde kasstroom van 2022 naar verwachting van € 2,3 miljoen positief (incl. Evides) naar € 9,2 miljoen negatief.

In het vastgestelde Ondernemingsplan 2022 is geen rekening gehouden met een mogelijke uitkering van dividend vanuit PZEM aan haar aandeelhouders. In de Algemene Vergadering in mei/juni 2023 zal de jaarrekening 2022 ter vaststelling voorliggen. Conform het dividendbeleid zal dan een besluit worden gevraagd over een concreet dividendvoorstel op basis van het in november 2021 vastgestelde dividendbeleid. De prognose in het dividendbeleid voor 2023 (over boekjaar 2022) bedraagt € 81 miljoen, plus het resultaat over 2022 (prognose € 34,6 miljoen) en verhoogd of verlaagd met de aanvullende uitgangspunten in het dividendbeleid, waaronder het effect van een mogelijke verkoop van de Wholesale activiteiten.

Naast het dividend over boekjaar 2022 wordt ook bij de eerstvolgende vaststelling van de jaarrekening PZEM 2021 (in mei/juni 2022) het dividend bepaald volgens het vastgestelde dividendbeleid. Over 2021 is het resultaat van PZEM naar verwachting positief.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.

PZEM

Ondernemingsplan 2022

Ondernemingsplan PZEM N.V.
Oktober 2021

BEWEZEN
BETROUWBAAR

1	Voorwoord	3
2	PZEM.....	7
3	Financieel	8
3.1	Algemene toelichting bij samenstelling en inhoud	8
3.2	Geconsolideerde Winst-en-verliesrekening	10
3.3	Geconsolideerde Kasstroom	12
3.4	Geconsolideerd Investerings- en desinvesteringsplan	13
3.5	Kerncijfers Ondernemingsplan	14
3.5.1	Financiële kerncijfers / ratio's	14
3.5.2	FTE-overzicht eigen personeel (ultimo jaar)	14
4	Treasury Jaarplan 2022 (Financieringsplan)	15
5	Risicobeleid	17
5.1	Inleiding	17
5.2	Organisatie en verantwoordelijkheden	17
5.3	De belangrijkste strategische risico's	19

1 Voorwoord

Kader

Het schrijven van deze introductie is dit jaar geen eenvoudige opgave. Er spelen namelijk ten tijde van het schrijven in 2021 nog een aantal belangrijke zaken die het ondernemingsplan reeds bij de aanvang van 2022 achterhaald kunnen doen blijken. Zo zijn we actief met de aandeelhouders in een proces om het belang in Evides van middellijk naar onmiddellijk aandeelhouderschap te doen overgaan. Hierdoor worden de aandeelhouders van PZEM N.V. aandeelhouders in Evides via een nieuw op te richten tussenholding en geven we invulling aan de lang gekoesterde wens van de aandeelhouders. Vanuit het ontbreken van enige synergie met de andere bedrijfsactiviteiten van PZEM ondersteunt PZEM deze wens en verwachten wij dat dit dossier op korte termijn afgerond kan worden.

Naast het Evides dossier zijn ook de Wholesale-activiteiten actief in de markt gezet en ook daar zal de komende maanden duidelijkheid over worden verkregen. Deze Wholesale-activiteiten betreffen de B2B en met name wind PPA (power purchase agreement) portefeuille, de trading desk, het 50% belang in gascentrale Sloe, de Zuid-Beveland (gas)Leiding, het belang in biomassa centrale Moerdijk (BMC), de overige contracten omtrent gasopslag en transport en de ondersteunende afdelingen binnen PZEM. Om een verkoop van de Wholesale activiteiten mogelijk te maken wordt simultaan een ontvlechttingsproces doorlopen om Wholesale en EPZ naast elkaar te positioneren en daarmee van de onderlinge verwevenheid te ontdoen. Om de verkoop van de Wholesale-activiteiten te kunnen realiseren is een nieuw bedrijf in oprichting, PZEM Energy Company, welke met bovengenoemde activiteiten zal worden gevuld en daarmee object van verkoop is. Deze voorgenomen verkoop van de Wholesale-activiteiten is, als reeds vaker gememoreerd, in lijn met de aandeelhouderstrategie en de bedrijfsstrategie van PZEM. Commerciële activiteiten in de energiemarkt gaan gepaard met een risicoprofiel dat niet aansluit bij publiek belang vanuit aandeelhouderschap. Dat heeft de afgelopen jaren geleid tot het ontbreken van materiele investeringen, die echter wel nodig zijn om een gezonde toekomstbestendige bedrijfsvoering te kunnen accommoderen. Ook is er een nieuw dividendbeleid ontwikkeld in 2021. Omdat dit nog niet is vastgesteld wordt hier nog geen rekening mee gehouden in dit bedrijfsplan. Het uitgangspunt van het voorgestelde nieuwe beleid is dat de overliquiditeit na de verkoop van Evides geleidelijk over de tijd kan worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Dit kan niet in één keer plaatsvinden omdat te allen tijde met de situatie moet kunnen worden omgegaan van een onverwachte vroegtijdige sluiting van de kerncentrale. De additionele kosten (verplichtingen) die hiermee gepaard gaan, komen bovenop de kosten van een reguliere sluiting en lopen af in de tijd naarmate we dichterbij de reguliere sluitingsdatum komen. Als enige (commerciële) kerncentrale in Nederland is sprake van een bijzonder en publiek karakter. In combinatie met het feit dat het hier een enkel bedrijfsmiddel betreft, wat bij onvoorziene onbeschikbaarheid niet kan terugvallen op meer gelijksoortige centrales en zonder afdoende andere compensatie mogelijkheden binnen het bedrijf wordt de hier beschreven benadering weliswaar als conservatief maar passend en daarmee als behoorlijk bestuur gezien.

Omdat de uitkomsten van deze diverse processen ten tijde van de opmaak van ons ondernemingsplan nog niet besloten zijn, is dit plan opgezet op basis van de zogenaamde “as is” situatie. Kortom zowel de Evides als de Wholesale activiteiten zijn opgenomen in de basis van dit voorliggende plan.

Overzicht

Ook het jaar 2021 heeft in het teken van Covid-19 gestaan. De economische effecten zijn tot nu toe voor de energiemarkten beperkt gebleven. Dit mede dankzij de enorme steunmaatregelen welke door de diverse overheden zijn genomen. PZEM heeft vanuit deze context geen gebruik gemaakt van enige steunmaatregel. Nu de diverse economieën weer op stoom beginnen te raken treden er op diverse gebieden knelpunten op. Dit vanwege de vele afhankelijkheden die in onze huidige samenleving zijn ingebouwd. Ook de energiemarkten kenmerken zich ten tijde van dit schrijven door knelpunten. Met name de krapte op de mondiale kolen- en aardgasmarkten hebben tot gevolg dat ook de elektriciteitsprijzen in enorm tempo omhoog zijn gegaan. Ook is 2021 tot dit moment van schrijven een “zwak” windjaar. Het heeft in vergelijking tot het gemiddelde van voorgaande jaren minder hard gewaaid. Voor de productie van elektriciteit met een gascentrale zijn CO₂ certificaten nodig en aardgas als brandstof. Tezamen bepalen deze de marginale kosten van een gascentrale en deze gascentrales zijn weer een bepalend element in de elektriciteitsprijzen in Nederland. Omdat zowel aardgas- als CO₂-prijzen zich op recordhoogten bevinden stijgt ook de elektriciteitsprijs mee in deze beweging. De kerncentrale is logischerwijs niet afhankelijk van deze prijsontwikkelingen en zij profiteert direct van de sterk gestegen elektriciteitsprijzen.

Interne ontwikkelingen

Intern is 2021 een druk jaar geweest en hebben we de basis gelegd voor een aantal belangrijke stappen in de verdere ontwikkeling van het bedrijf passend bij zowel de bedrijfsstrategie als de aandeelhoudersstrategie. Deze ontwikkelingen zullen ook in 2022 doorgaan. Onze mensen en systemen zijn van een zodanige kwaliteit en schaal dat we een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de energietransitie middels de ingezette strategie “Excelleren in balanceren”. Wij zijn namelijk in staat om de diverse manieren van elektriciteit opwek en afname met elkaar in balans te brengen en daarmee risico’s voor onze klanten te verkleinen. Kortom als het minder waait dan verwacht kunnen we een gascentrale iets harder aanzetten en zo voorkomen we de kosten die gepaard gaan met het niet in balans zijn van de diverse individuele elektriciteit productiemiddelen. PZEM ziet voor zichzelf een belangrijke rol weggelegd in de energietransitie en wil, binnen haar mogelijkheden, hierin een beduidende rol spelen. Met name het opvangen van het grillige patroon van vraag en aanbod van energie ten tijde van de transitie is een van de kerndoelstellingen van PZEM. Ditzelfde proces speelt zowel aan de productiezijde als aan de vraagkant. Dit is een dynamisch veld waarin verdere investeringen moeten plaatsvinden. Hier sluit de aandeelhoudersstrategie niet goed aan bij de bedrijfsstrategie. De aandeelhoudersstrategie ziet toe op een vervreemding van de commerciële activiteiten en is daarmee terughoudend waar het verdere investeringen aangaat. We zien voor de commerciële activiteiten betere kansen op groei en succes onder de hoede van een nieuwe aandeelhouder met een ander risicoprofiel die bereid is deze verdere investeringen toe te kennen, dan wel een portfolio van energieproductiemiddelen reeds tot zijn beschikking heeft.

Financieel

De financiële resultaten van PZEM blijven sterk afhankelijk van de prijsontwikkeling van, in eerste instantie, de elektriciteitsprijzen. Deze worden sterk beïnvloed door de gas en CO₂ prijzen. In 2020 zagen wij nog dalende volumes en prijzen door de Covid-19 pandemie waarvan het effect zich naar de toenmalige verwachtingen over meerdere jaren zou uitstrekken. Nu zien we dat de prijzen zich niet alleen hebben hersteld, maar enorm zijn blijven doorstijgen. In dit budget is een deel van onze te produceren stroom reeds verkocht. Wij doen dit als een vorm van risicomanagement. PZEM verkoopt de elektriciteit uit de kerncentrale geleidelijk in de

termijnmarkt en realiseert daarmee een gemiddelde prijs. Het effect van enorme prijswijzigingen zoals we deze recent hebben kunnen waarnemen komen dan ook geleidelijk tot uiting in onze toekomstige resultaten. Het is natuurlijk de vraag of de prijzen op het huidige niveau zullen blijven maar we kunnen hier wel reeds de verwachting uitspreken dat dit voor het boekjaar 2022 een positief resultaat zal betekenen. Dit is ook als zodanig gereflecteerd in het voorliggende ondernemingsplan. Als uitgangspunt van het ondernemingsplan waardeert PZEM de nog niet verkochte stroom elk jaar tegen de verwachte toekomstige prijzen zoals deze gelden op 30 juni in het jaar voorafgaande aan het ondernemingsplanjaar. Dit doen we reeds een groot aantal jaren en is in aanpak daarmee consistent met eerdere ondernemingsplannen. De ontwikkelingen op de markten voor energie zijn in het derde kwartaal van 2021 enorm volatiel en hebben recordniveaus laten zien. Indien wij de prijzen van eind september als grondslag zouden hanteren zou het resultaat over 2022 nog significant hoger uitkomen. Een zorg die bij ons leeft ten aanzien van de huidige prijsstijgingen is de rol die de Rijksoverheid hier mogelijk in wil nemen.

Naast de hoge prijzen zien we verdere volatiliteit optreden door de toename van het aandeel wind en zon. Hierdoor zien we naast hogere prijzen ook uren met sterk negatieve prijzen. Dit is met name nog het geval in de weekeindes met een lagere vraag in combinatie met veel zon en wind. Het is de verwachting dat deze volatiliteit zich verder zal versterken de komende jaren. Er komen vele technologieën beschikbaar welke inspelen op de toenemende behoefte aan flexibiliteit. Hoewel de verwachting is dat buffervermogen zal worden uitgebreid in onder andere de vorm van batterij opslag zal het nog een groot aantal jaren duren voordat we het zonder regelbare opwek kunnen stellen. Onze gascentrale is een goed voorbeeld van het hier bedoelde regelvermogen en wij voorzien langdurig een belangrijke rol voor deze centrale. In de tussentijd spelen we wel reeds in op de markt voor batterijopslag en PZEM heeft een 1 MW batterij aangeschaft in 2021. Deze is geïnstalleerd bij het kantoor in Middelburg en levert goede inzichten en ervaring op met deze nieuwe ontwikkelingen. PZEM ziet zich qua kennis, klantenportefeuille en flexibele productie assets goed gepositioneerd op deze draaischijf van variabele productie en variabele vraag om zowel een belangrijke speler te zijn in deze markten alsmede een belangrijke bijdrage te leveren aan de verdere verduurzaming van ons energiesysteem met name door het stabiel houden van het elektriciteitsaanbod. De verdere digitalisering en automatisering van de bedrijfsvoering is de cruciale randvoorwaarde voor de realisatie van onze strategie en hier zullen we ook in 2022 verdere invulling aan geven.

Evides zorgt voor een betrouwbare watervoorziening in het zuidwesten van ons land. Het resultaat van Evides wordt mede bepaald door de van overheidswege bepaalde WACC's. Dit toegestane rendement bepaalt in belangrijke mate zowel de tariefontwikkeling als de winstgevendheid van het bedrijf. Door forse investeringsuitgaven en doordat Evides de solvabiliteit licht wil verbeteren is het verwachte resultaat en dividend in 2022 lager dan de afgelopen jaren.

Hoe ziet PZEM eruit na de verkoop van Evides en Wholesale

Zoals reeds gezegd is het ondernemingsplan “as-is” opgesteld inclusief Evides en Wholesale. Mocht er echter sprake zijn van een verkoop van de Wholesale activiteiten en Evides, dan blijft in PZEM het belang in EPZ over en de liquiditeitspositie in de vorm van beleggingen en uitzettingen. Dit naast een aantal lopende restdossiers. De beheerorganisatie van deze activiteiten wordt ingericht als onderdeel van het Wholesale verkoopproces en zal naar

verwachting een klein aantal functies betreffen. De huidige governance structuur zal op deze activiteiten van toepassing blijven.

Inzake EPZ zal er ook in 2022 sprake zijn van een verdere discussie over de bedrijfsduurverlenging. Bij een eventuele bedrijfsduurverlenging zullen wij een financieel economische beoordeling maken, naast de evaluatie van de technische en operationele haalbaarheid. Naast een aanpassing van de Kernenergiewet moet een duidelijke afspraak worden gemaakt met de Rijksoverheid over de vraag hoe kan worden omgegaan met het beperken van het marktrisico voor de aandeelhouders alvorens een voorstel tot het definitieve onderzoek naar de technische haalbaarheid aan de aandeelhouders van EPZ kan worden voorgelegd.

Gezien de lange doorlooptijden in nucleaire dossiers blijft een tijdige besluitvorming essentieel. Als vuistregel hanteert EPZ de stelling dat ongeveer een tiental jaar voor de daadwerkelijke sluiting het besluit tot bedrijfsduurverlenging moet worden genomen. Indien we hier de periode van de haalbaarheidsstudie bij optellen dan is het van belang aan de politiek kenbaar te maken dat de te nemen stappen en besluiten niet veel langer vooruit geschoven kunnen worden.

EPZ zal als vergunning- en locatiehouder een belangrijke rol kunnen spelen bij de discussie inzake de bouw van nieuwe kerncentrales in Nederland. Zo heeft het kabinet nu diverse onderzoeken laten doen naar de interesse in en toepasbaarheid van nieuwe kerncentrales. Deze zelfde discussie heerst ook binnen de Europese Unie en de algehele opinie lijkt overwegend positiever te worden. Hoewel een kerncentrale CO₂-vrij elektriciteit kan genereren gedurende een lange periode, tot 80 jaar, vereist een kerncentrale ook een grote investering. In de onderzoeks- en voorbereidingsfase gaat het dan reeds om een aantal honderden miljoenen Euro's. Een dergelijk project zal in onze overtuiging alleen met een actieve trekkersrol van de overheid tot stand gebracht kunnen worden. PZEM denkt graag mee over het faciliterend kader dat vanuit de Rijksoverheid moet worden gecreëerd om nieuwbouw mogelijk te maken. Dit biedt kansen voor de provincie Zeeland en een belangrijke stem in het debat waar een nieuwe centrale eventueel gebouwd gaat worden. Op deze manier kan de aanwezige werkgelegenheid en kennis in Zeeland geborgd worden voor de toekomst. Tenslotte kan kernenergie in de noodzaak voor de productie van CO₂-vrije waterstof een belangrijke toegevoegde waarde betekenen. De additionele vraag naar CO₂-vrije elektronen om de elektrificatie van de industrie te faciliteren is zo groot, dat dit in onze ogen uitsluitend realiseerbaar is middels de inzet van alle conversietechnieken, dus inclusief meer kernenergie.

Gezien het feit dat nog geen definitieve besluiten zijn genomen aangaande Evides en Wholesale ten tijde van dit schrijven, is dit Ondernemingsplan 2022 op basis van 'going concern' opgezet. Hierin zijn diverse schema's opgenomen van de te verwachten opbrengsten en kosten van de bedrijfsvoering. Ook is opgenomen het investerings-, en desinvesteringsplan alsmede het risicobeleid en financieringsplan (Treasury Jaarplan) inclusief de liquiditeitsrisico's op korte, middellange en lange termijn.

Raad van Bestuur PZEM N.V.
Oktober 2021

2 PZEM

Visie

Het internationale klimaatbeleid en -akkoorden om broeikasgassen te reduceren door onder meer het aandeel duurzame energie fors uit te breiden, zullen de energietransitie verder in een stroomversnelling brengen. Het aanbod van conventionele centrales (kolen) zal door sluiting de komende jaren sterk afnemen. Daarnaast neemt de verduurzaming vanuit andere sectoren toe, wat zal leiden tot elektrificatie in de industrie, mobiliteit en gebouwde omgeving. Diverse onafhankelijke studies tonen aan dat een significante toename van flexibiliteit uit conventionele productie, vraagsturing en opslag (o.a. accu's, waterstof en nieuwe opslag technologieën) allemaal nodig zijn om de grillige productie in een duurzaam gedreven energievoorziening te balanceren en dat efficiënt en flexibel gasgestookt vermogen daarbij een sleutelrol speelt. Kortom: **Vraag en aanbod van energiestromen continu balanceren, is de uitdaging in een betaalbare transitie naar een CO₂-arme energievoorziening!**

Positie PZEM

De klimaatambitie, die vorm heeft gekregen in het regeerakkoord, sluit aan bij de visie en het portfolio van PZEM. In de afgelopen jaren heeft PZEM hard gewerkt om haar opwekportfolio toekomstbestendig te maken. PZEM weet met haar productie de CO₂-emissies te beperken en scoort daarbij beter dan het landelijk gemiddelde.

Met een flexibele gasportfolio, de mensen, systemen en 24/7 aandacht voor de markt wordt door PZEM voorzien in de behoefte aan balancering om leveringszekerheid te blijven garanderen in een steeds volatielere energiemarkt. Door groei van de duurzame productie zal de vraag naar flexibiliteit toenemen. Dit heeft een positief effect op onze flexibele/efficiënte gasgestookte centrale. Voor deze centrale is een belangrijke rol in de zekerstelling van de vraag- en aanbodbalans in een duurzaam gedreven energiesysteem weggelegd. De hervorming van de EU ETS (Emission Trade System), de verdergaande uitfasering van kolencentrales en de hoge huidige gasprijzen leiden tot hogere elektriciteitsprijzen en doen daarmee het rendement van onze baseload kerncentrale verbeteren.

De fluctuerende opwek van duurzame assets en PPA's gecompleteerd met PZEM's flexibele gasportfolio stelt PZEM in staat om vraag en aanbod van flexibiliteit in de portfolio te optimaliseren. De B2B portfolio vermarkt een deel van de flexibiliteit aan de klanten van PZEM en daarnaast participeert PZEM in diverse projecten met als doel de flexibiliteit die bij klanten aanwezig is te ontsluiten en verder te vermarkten.

Energietransitie: PZEM maakt het mogelijk

Energie moet duurzamer worden, maar daarnaast betaalbaar en betrouwbaar blijven. De transitie naar een duurzame energiemarkt maakt de energiesector onrustig en niet altijd zeker. In de overstap van 'oudere' ongeschikte energievoorzieningen (zoals kolencentrales) op duurzame energiebronnen blijft de energiebehoefte onverminderd groot. Betrouwbare en veilige levering van energie is dus van het grootste belang. Opvangen van het grillige patroon ten tijde van de transitie is een van de kerndoelstellingen van PZEM. Op deze manier speelt PZEM een grote rol van betekenis in verduurzaming van de energiemarkt. Door betrouwbaar en flexibel te zijn. Door te innoveren en kennis en expertise te leveren.

3 Financieel

3.1 Algemene toelichting bij samenstelling en inhoud

Dit Ondernemingsplan bevat alle activiteiten van PZEM N.V.. In dit ondernemingsplan wordt nog niet uitgegaan van een verkoop van Evides N.V. omdat de daadwerkelijke besluitvorming op het moment van het opstellen van dit plan nog niet heeft plaats gevonden. De verwachte resultaten en dividendstromen van Evides zijn daarom nog opgenomen in dit plan. De energiegerichte activiteiten worden uitgevoerd binnen PZEM Energy B.V. en diens dochtermaatschappijen en deelnemingen. De voornaamste hiervan zijn EPZ en Sloecentrale.

Enkele specifieke aandachtspunten/uitgangspunten in dit Financieel Plan:

- Als gevolg van het ontbreken van een afdoende creditrating van PZEM zijn **waarborgsommen** als zekerheid gesteld door PZEM. Deze waarborgsommen zijn verwerkt in de geprognosticeerde eindbalans van 2021 en worden in dit Ondernemingsplan constant verondersteld in 2022.
Naast deze zekerheden worden ook de **bankgaranties**, die op het moment van samenstellen van dit Ondernemingsplan zijn uitgegeven, constant verondersteld.
- Het Financieel Plan is gebaseerd op de **forward-prijzen per 30 juni 2021**.
- Consolidatie heeft plaatsgevonden op basis van **partiële consolidatie** van de joint arrangements EPZ (70%) en Sloecentrale (50%).
- **Voorziening verlieslatende gascontracten:**
Medio 2015 is een voorziening voor een bedrag van € 187,5 mln. gevormd voor onze Gasflexportfolio. Gedurende 2016 is het gedeelte van deze voorziening, dat gericht was op de Sloecentrale, vrijgevallen waardoor de voorziening nu alleen nog bestaat uit enkele gascontracten. Ook voor deze verplichtingen valt jaarlijks een deel van de voorziening vrij ter neutralisatie van de negatieve bruto marge.
Op basis van de gehanteerde disconteringsvoet vindt jaarlijks een rentedotatie aan de voorziening plaats (non cash).
- **Fair value afschrijvingen EPZ:** Tot en met 2017 was sprake van jaarlijkse afschrijving op de fair value van de onderliggende assets van EPZ (BS30) ad € 12,5 mln. De fair value was ontstaan bij de verwerving van het extra 20% belang in EPZ in 2011. Op basis van de 2017 prijscurves is de fair value per 31 december 2017 volledig afgewaardeerd, waardoor er momenteel geen afschrijvingskosten vanuit dit actief zijn. De mogelijkheid bestaat dat door stijgende prijscurves (een deel van) de impairment van ultimo 2017 teruggenomen dient te worden, waarna er toch weer jaarlijkse afschrijvingskosten zullen zijn. In voorliggend Ondernemingsplan is het uitgangspunt dat de impairment niet zal worden teruggenomen per ultimo 2021 en dat er dus geen afschrijvingskosten zullen zijn in 2022.
- Er is in dit Ondernemingsplan geen rekening gehouden met **mogelijke acquisities of verkoop van significante bedrijfsonderdelen**.
- **Vennootschapsbelasting:** In 2020 zijn de twee fiscale eenheden voor de vennootschapsbelasting binnen de groep (FE PZEM N.V. en FE PZEM Com B.V.) samengevoegd tot één fiscale eenheid PZEM N.V. Binnen de fiscale eenheid zijn ruime verrekenbare verliezen aanwezig (€ 304 mln. per 31 december 2020) die vanwege de

onzekerheid over voldoende fiscale toekomstige winsten nooit gewaardeerd zijn. Met de gestegen elektriciteitsprijzen en de nieuwe fiscale regels voor verliesverrekening is het mogelijk dat per 31 december 2021 toch een belastinglatentie gevormd zal worden. De eventuele hoogte hiervan is nog zeer onzeker waardoor hier geen rekening mee is gehouden in het voorliggende plan.

De bedrijfsactiviteiten EPZ en Sloecentrale zijn zelfstandig belastingplichtig. Getracht wordt - om binnen vigerende regelgeving - de acute belastingdruk in beide vennootschappen te beperken.

- In het budgetjaar is geen dividenduitkering aan aandeelhouders van PZEM voorzien.

3.2 Geconsolideerde Winst-en-verliesrekening

<i>agen x EUR mio)</i>	2022
Netto omzet	844,6
Inkoopwaarde van de omzet	(675,7)
Operationale bruto marge	168,9
Vrijval voorziening onrendabele contracten	13,2
Overige bedrijfsopbrengsten	1,5
Bruto marge	183,6
Diensten van derden	(38,0)
Materiaalkosten	(4,2)
Inleenkosten	(4,3)
Personeelskosten	(43,8)
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	(48,2)
Overige bedrijfskosten	(4,1)
Netto bedrijfslasten	(142,7)
Bedrijfsresultaat	40,9
Resultaat niet geconsolideerde deelnemingen	20,0
Operationeel resultaat	60,9
Financiële baten en lasten extern	4,7
Rentedotatie aan voorzieningen	(6,5)
Overige financiële baten en lasten	(0,9)
Financiële baten en lasten	(2,7)
Resultaat voor belastingen	58,1
Vennootschapsbelasting	(5,1)
Resultaat in het jaar	53,0

Toelichting bij de geconsolideerde Winst-en-verliesrekening

Omzet en bruto marge

De bruto marge bestaat uit de verkoop van de output van de centrales en uit de verkopen aan zakelijke klanten.

De opbrengsten zijn zoals elk jaar gebaseerd op de marktprijzen per 30 juni (2021). Tussen juni en medio oktober vertonen de prijzen een significante stijging. Het hanteren van meer recente marktprijzen zou dan ook leiden tot een significant hogere brutomarge en bijbehorend resultaat.

Voor 2022 zijn mede als gevolg van de (implementatie van de) nieuwe strategie extra IT uitgaven voorzien voor een bedrag van € 0,7 mln.

Personeelskosten

De personeelskosten zijn gebaseerd op de FTE bezetting die is opgenomen in paragraaf 3.5.2. De gebudgetteerde kosten in 2022 ad. € 43,8 mln. zijn als volgt verdeeld:

- Wholesale € 14,3 mln.
- Sloecentrale (50%) € 2,9 mln.
- EPZ (70%) € 26,6 mln.

Diensten van derden

De gebudgetteerde kosten in 2022 ad. € 38,0 mln. zijn als volgt verdeeld:

- Wholesale € 15,4 mln.
- Sloecentrale (50%) € 5,2 mln.
- EPZ (70%) € 17,4 mln.

Afschrijvingskosten

Deze kosten betreffen met name EPZ, Sloecentrale en de Zuid-Bevelandleiding.

Materiaalkosten

Deze kostencomponent heeft volledig betrekking op EPZ.

Resultaat minderheidsdeelnemingen

Het resultaat minderheidsdeelnemingen bestaat hoofdzakelijk uit de resultaten van Evides en BMC.

PZEM houdt een minderheidsbelang in het Sustainable Energy Technology Fund C.V. (SET Fund I & II) als uitvloeisel van het convenant dat zorgde dat de kerncentrale langer open kon blijven. Deze onderneming realiseert wel elk jaar een resultaat. Dit is echter gebaseerd op de waarde mutatie van de door SET Fund gehouden portefeuille met duurzame beleggingen. Aangezien deze waarde mutatie op voorhand niet betrouwbaar kan worden ingeschat, wordt in het Ondernemingsplan daarom een nihil resultaat gebudgetteerd.

Financiële baten en lasten

De externe rentelasten zijn met name gerelateerd aan de financiering van de Sloecentrale. Op dezelfde lijn is ook de verwachte waardeontwikkeling van het fonds voor amovering van de kerncentrale (BS30) opgenomen waardoor hier per saldo een opbrengst is opgenomen. Een jaarlijkse oprenting is noodzakelijk voor de voorzieningen, met name bij EPZ.

Vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelasting komt volledig voor rekening van Sloecentrale en EPZ, die zelfstandig belastingplichtig zijn. Voor PZEM N.V. wordt in het komend jaar, zoals uiteengezet in de uitgangspunten, geen rekening gehouden met vennootschapsbelasting.

3.3 Geconsolideerde Kasstroom

Toelichting bij de geconsolideerde Kasstroom

Het kasstroomoverzicht bestaat uit een drietal onderdelen:

- de operationele kasstroom: de inkomende en uitgaande gelden die direct te maken hebben met de operationele activiteiten, incl. financieringskosten
- de investeringskasstroom: de inkomende en uitgaande kasstromen die gerelateerd zijn aan de (des)investeringen van IVA en MVA, mutaties in groepsmaatschappijen, deelnemingen en overige participaties
- de financieringskasstroom: waarin o.a. de benodigde c.q. overtollige gelden vanuit de operationele en investeringskasstromen worden aangetrokken of weggezet

Operationele kasstroom

De verwachte operationele kasstroom is in het ondernemingsplan positief doordat, door gestegen prijzen, de bruto marges van de BS30 en de Sloecentrale sterk verbeterd zijn.

Investeringskasstroom

Het voornaamste onderdeel van de investeringen in materiële en immateriële vaste activa wordt gevormd door 70% van het investeringsplan van EPZ. Voor EPZ is daarnaast jaarlijks een storting voorzien in het fonds voor amoveringsgelden (BOKB) van ruim € 10 mln. per jaar voor het 70%-gedeelte van PZEM.

Daarnaast zijn er enkele reguliere investeringen bij Sloecentrale voorzien.

Financieringskasstroom

De financieringskasstroom bestaat uit aflossing van de lening van Sloecentrale.

3.4 Geconsolideerd Investerings- en desinvesteringsplan

<i>dragen x EUR mio)</i>	2022
PZEM	0,0
EPZ (o.b.v. 70 %)	22,2
Sloecentrale (o.b.v. 50%)	6,0
Totaal bruto investeringen in MVA en IVA	28,3

Toelichting bij het Geconsolideerd Investerings- en desinvesteringsplan

Het bruto investeringsniveau voor 2022 bedraagt € 28,3 mln.

PZEM voorziet voor 2022 geen investeringen in (im)materieel vast actief.

Bij **EPZ** bestaan de investeringen in 2022 uit een groot aantal reguliere onderhoudsinvesteringen voor de BS30. Daarnaast heeft EPZ investeringen in haar **windmolenpark** voorzien.

Ook bij de **Sloecentrale** zijn de investeringen gericht op onderhoud en instandhouding.

3.5 Kerncijfers Ondernemingsplan

3.5.1 Financiële kerncijfers / ratio's

De financiële ontwikkelingen laten zich als volgt samenvatten:

Financiële kerncijfers / ratio's (bedragen x EUR mio)	Budget 2022
Omzet	844,6
Bruto marge	183,6
Operationeel resultaat (EBIT)	60,9
Netto resultaat	53,0
Balanstotaal	2.425,8
Operationele kasstroom	56,9
Investeringskastroom	(38,7)
<i>waarvan (im)materieel vast actief</i>	(28,3)
Financieringskastroom	(15,9)
Solvabiliteit	61%

De solvabiliteit is als volgt berekend: Groepsvermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal.

3.5.2 FTE-overzicht eigen personeel (ultimo jaar)

De verwachte bezetting in 2022 is als volgt:

FTE overzicht eigen personeel	Budget 2022
PZEM	125,7
Sloecentrale (o.b.v. 50%)	23,7
EPZ (o.b.v. 70%)	252,0
Totaal PZEM Groep	401,4

Deze bezetting vormt het uitgangspunt voor de gebudgetteerde kosten. Naast eigen personeel wordt bij EPZ ook gebruik gemaakt van inleenpersoneel. Bij PZEM en Sloecentrale is vrijwel geen inleen voorzien.

4 Treasury Jaarplan 2022 (Financieringsplan)

Inleiding

Het Treasury Jaarplan 2022 is opgesteld op basis van het Ondernemingsplan 2022. In dit plan staan we stil bij de ontwikkelingen sinds het vorige plan. Verder zal dit plan de verwachte ontwikkelingen voor komende planperiode schetsen met daaraan gekoppeld het Treasury actieplan voor 2022.

Ontwikkelingen 2021

De daadwerkelijke ontwikkeling van de commodityprijzen in 2021 is significant positiever dan de verwachtingen een jaar geleden. Vorig jaar werd uitgegaan van stabiele prijzen op relatief lage niveaus voor de planperiode tot 2023. Vanaf de zomermaanden is deze verwachting echter doorbroken zijn commodityprijzen tot recordniveaus gestegen. Hoewel de prijsstijgingen voor 2022 het grootst zijn, zien we ook voor de langere periode hogere commodity prijzen.

De cash flow van de operationele activiteiten laat in 2021 eveneens een positieve ontwikkeling zien. Hoewel deze ontwikkeling in 2021 gematigd is, lijken de eerste effecten van de ingezette strategie zichtbaar.

Verwachtingen planperiode

Op basis van de geschetste ontwikkelingen zijn de verwachte resultaten en kasstromen voor de komende jaren positief. Dit heeft tot gevolg dat de vermogenspositie van PZEM zich in 2021 zal stabiliseren en vervolgens zal gaan toenemen. Hiermee zijn de verwachtingen op basis van het huidige Ondernemingsplan significant positiever dan de plannen van voorgaande jaren.

Risico's

Vanuit Treasury perspectief verdienen de hiervoor genoemde ontwikkelingen de nodige aandacht. De volatiliteit van commodityprijzen is toegenomen, waardoor er voldoende liquiditeit beschikbaar dient te zijn om posities naar tegenpartijen en op de beurzen te kunnen afdekken. Dit wordt versterkt doordat de prijzen ook absoluut op hogere niveaus liggen. Daarnaast zal een groei van de onderliggende bedrijfsactiviteiten eveneens leiden tot een groeiende vraag naar werkkapitaal.

Liquiditeit

Voor komende planperiode zal een adequate monitoring van de werkkapitaalbehoefte nodig zijn om ervoor te zorgen dat voldoende werkkapitaal beschikbaar zal zijn in de vorm van liquiditeiten. De benodigde liquiditeitsbuffer dient mee te groeien met de prijsontwikkelingen op de energiemarkten. Aanvullende maatregelen kunnen genomen worden door financiële vaste activa om te zetten in meer liquide producten.

Uitzettingen en beleggingen

Ten aanzien van de uitzettingen en de beleggingen kan gesteld worden dat de financiële markten een gedifferentieerd beeld laten zien. De korte termijn wordt gekenmerkt door krapte en negatieve rendementen. Voor de lange termijn beleggingen zien we een sneller herstel na de terugval vanwege de Coronamaatregelen. De winterperiode 2021-2022 zal een belangrijke periode worden om vast te stellen of maatregelen terugkomen en daarmee gepaard gaand een (tijdelijke) terugval in economische activiteit. Voor de lange termijn zal een tijdelijke terugval echter een beperkte invloed hebben.

Voor de komende planperiode zal het streven naar veiligheid en spreiding van uitzettingen en beleggingen voorop blijven staan. De positieve ontwikkelingen in de kasstromen en daarmee een

stabielere vermogenspositie kunnen aanleiding zijn voor een adequatere spreiding over de tijd ten aanzien van de financiële activa.

Voor 2022 bestaat het actieplan uit

- Monitoren van de kasstromen en tijdig bijsturen van de liquiditeitsbuffer op basis van ontwikkelingen van de commodityprijzen en groei van bedrijfsactiviteiten
- Uitzettingen en beleggingen managen conform beleidskaders en jaarlijkse evaluatie van de portefeuille
- Optimalisatie van treasury processen door ingebruikname van een nieuw Treasury Management Systeem
- Managen van bestaande rente- en valutarisico's
- Initiëren van aanpassingen binnen de kaders van het Treasury Statuut op het moment dat omstandigheden hierom vragen en waar nodig de betreffende aanpassingen door- c.q. uitvoeren

5 Risicobeleid

5.1 Inleiding

PZEM wordt geconfronteerd met risico's die o.a. voortkomen uit de samenstelling van de asset- en handelsportefeuille en risico's die voortkomen uit economische, financiële en juridische ontwikkelingen. Deze risico's zijn inherent aan de strategische keuzes en de activiteiten van PZEM en behoren daarom tot het risicoprofiel van de onderneming.

Het risicobeheersingssysteem (gebaseerd op COSO-ERM) stelt PZEM in staat ondernemingsrisico's te onderkennen, beheerst te nemen, actief te volgen en daar waar nodig passende actie te nemen.

Om risico's te beheersen en om inzicht te krijgen in de mate waarin deze gebeurtenissen het resultaat van PZEM zouden kunnen beïnvloeden, wordt een Strategic Risk Assessment (SRA) uitgevoerd. De SRA vormt het jaarlijkse startpunt van het continue proces van risicomanagement. Ontwikkelingen die invloed (kunnen) hebben op de waarschijnlijkheid en impact van de risico's, worden minimaal tweemaal per jaar besproken met de Raad van Bestuur.

Tweemaal per jaar wordt een Management in Control Statement (MiCS) ondertekend door het management van EPZ en door de Raad van Bestuur van PZEM. Daarin wordt verklaard dat de organisatie in control is geweest over de betreffende periode en worden eventuele aandachtspunten benoemd.

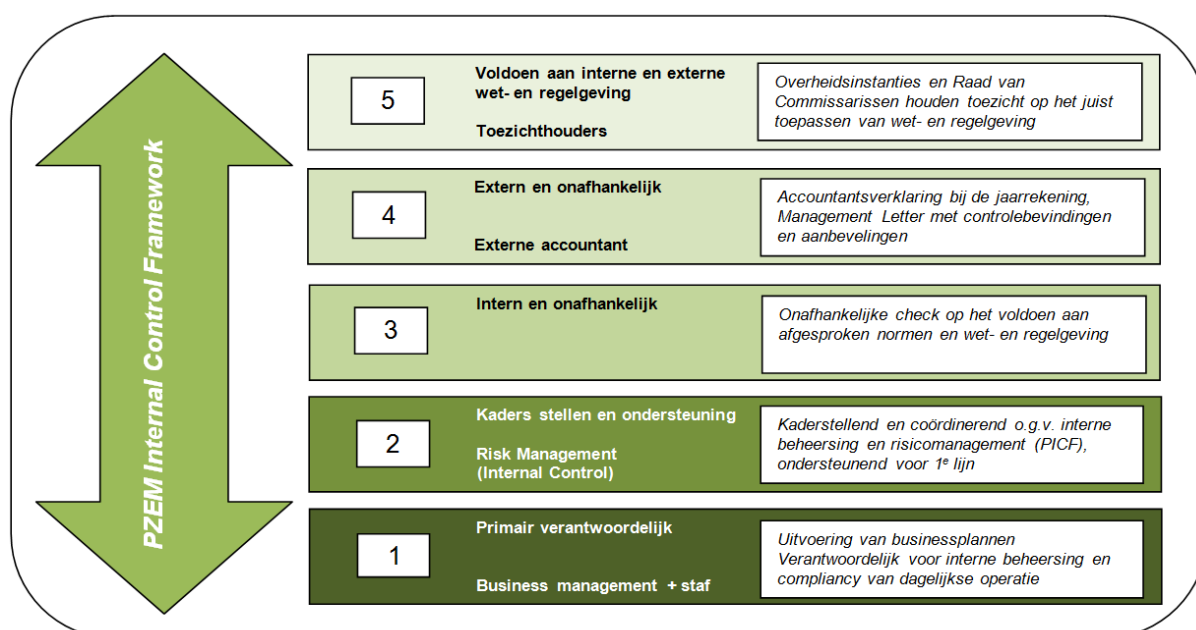
5.2 Organisatie en verantwoordelijkheden

De Raad van Bestuur van PZEM is verantwoordelijk voor de inrichting en effectieve werking van het systeem van risicomanagement en interne beheersing.

Dit systeem is erop gericht om:

- Steeds tijdig op de hoogte te zijn van de mate waarin PZEM zijn strategische, operationele en financiële doelstellingen bereikt
- Een betrouwbare financiële verslaglegging te waarborgen
- Te handelen in overeenstemming met wet- en regelgeving
- Bedrijfsmiddelen veilig te stellen en verplichtingen volledig in beeld te hebben
- Effectieve en efficiënte processen te voeren

PZEM hanteert het 'Five lines of defense' model voor haar beheersing van risico's en voor de controls. De onderstaande beschrijving van rollen en verantwoordelijkheden is dan ook opgehangen aan dit model (zie figuur 5.1).

Figuur 5.1: PZEM Internal Control Framework

Medewerkers en het management (**1^e lijn**) zijn primair verantwoordelijk voor een adequate uitvoering van hun werkzaamheden inclusief risicomanagement en interne beheersing. Zij werken middels de Plan, Do, Check, Act methodiek om continu verbetermaatregelen te identificeren en toe te passen.

Risicomanagement (inclusief Internal Control en Compliance) vormt de **2^e lijn** en heeft een adviserende en ondersteunende rol voor de 1^e lijn m.b.t. beheersing van risico's. De internal control werkzaamheden met betrekking tot de beheersing van de frauderisico's zijn bij de afdeling Riskmanagement belegd.

Een separate compliance-functie ziet erop toe dat PZEM voldoet aan wet- en regelgeving en dat juridische risico's worden geïdentificeerd en zoveel mogelijk worden beheerst.

Er is een coördinator aangesteld die een pool van interne auditors aanstuurt die een aantal audits per jaar zal gaan uitvoeren op verschillende onderdelen. Jaarlijks zal hiervoor een auditplan worden opgesteld.

Indien de Raad van Bestuur, de Raad van Commissarissen of Riskmanagement een indicatie hebben over issues m.b.t. bepaalde processen en/of de wens/behoefte hebben om processen onafhankelijk te toetsen (**3^e lijn**), dan hebben deze personen de mogelijkheid om een externe partij te benoemen om een audit uit te voeren vanuit een onafhankelijke positie. Hiermee krijgt het management aanvullende assurance op het gebied van interne beheersing.

In het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeelt de externe accountant (**4^e lijn**) de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van interne beheersing gericht op financiële verslaglegging. Bevindingen en aanbevelingen die voortkomen uit de controlewerkzaamheden worden vastgelegd in een jaarlijkse Managementletter en gerapporteerd aan de Raad van Bestuur, Audit Risk & Compliance Commissie en de Raad van Commissarissen. De Managementletter vormt de basis voor verdere aanscherping van processen door de 1^e lijn.

De Raad van Bestuur van PZEM rapporteert en legt verantwoording af over de opzet en de effectieve werking van het systeem van interne risicobeheersing aan de Audit Risk & Compliance

Commissie en aan de Raad van Commissarissen (**5e lijn**). Externe partijen als de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Autoriteit Consument & Markt (ACM) houden toezicht op correcte toepassing van wet- en regelgeving.

5.3 De belangrijkste strategische risico's

PZEM voert jaarlijks een Strategic Risk Assessment (SRA) uit. De uitkomst van deze SRA is besproken met de Raad van Bestuur. De belangrijkste risico's zijn hieronder benoemd.

Belangrijkste risico's:

1. Slechte marktomstandigheden (prijzen)
2. Onvoorziene niet beschikbaarheid van centrales
3. Onvoorspelbaar overheidsgedrag
4. Uitkomsten rechtszaken
5. Beheer liquide middelen en uitzettingen
6. Invullen van kritieke functies
7. In gebreke zijn met wet- en regelgeving
8. ICT Informatiebeveiliging
9. Nieuwe strategie leidt niet tot winstgevende groei
10. Veiligheid
11. Herstructurering PZEM

Voor al deze risico's zijn risico mitigerende maatregelen gedefinieerd en genomen. Deze risico's kunnen echter, ook na mitigerende maatregelen, niet alleen de realisatie van het budget, maar ook de resultaten van PZEM op de middellange- en langere termijn beïnvloeden.

NOTITIE

aan Aandeelhouders van PZEM NV
van Raad van Bestuur PZEM NV
onderwerp Ondernemingsplan 2022 exclusief Evides
bijlage(n) 1
datum 6 december 2021

Geachte mevrouw, meneer,

Begin november 2021 heeft u van PZEM het Ondernemingsplan 2022 ontvangen ter goedkeuring in de Algemene Vergadering van PZEM op 16 december a.s.

Omdat de uitkomst van het verkoopproces van Evides ten tijde van de vaststelling van het ondernemingsplan (oktober 2021) nog niet bekend was, is dit plan opgezet op basis van de zogenaamde “as is” situatie. Kortom zowel de Evides als de Wholesale activiteiten zijn opgenomen in de basis van dit voorliggende plan.

Inmiddels is in de buitengewone aandeelhoudersvergadering van 18 november jl. besloten dat de aandelen die PZEM houdt in Evides N.V. per 8 december 2021 zullen worden verkocht aan GBE Aqua BV en is tevens dividendbeleid vastgesteld. Middels deze notitie wil PZEM inzichtelijk maken wat de impact is van de verkoop van Evides op de belangrijkste cijfermatige overzichten voor het jaar 2022 ten opzichte van het ter goedkeuring reeds verstuurd Ondernemingsplan 2022.

Winst-en-verliesrekening

In het resultaat over het jaar 2022 was aanvankelijk rekening gehouden met een resultaat uit 50% deelneming Evides ad € 17,5 mln. In verband met de huidige negatieve rente op de kapitaalmarkten leiden de extra kasmiddelen voor PZEM in de begroting voor volgend jaar tot additionele rentelasten.

Het netto resultaat daalt per saldo van € 53,0 mln. naar € 34,6 mln. (zie bijlage 1).

Kasstroom

In de kasstroom over het jaar 2022 was aanvankelijk rekening gehouden met dividendinkomsten vanuit Evides ad € 10,6 mln.

Door het wegvallen van het dividend en door additionele rentelasten verslechtert de geconsolideerde kasstroom van PZEM van € 2,3 mln. positief naar € 9,2 mln. negatief. (zie bijlage 2).

Dividenduitkering

In het vastgestelde Ondernemingsplan 2022 is geen rekening gehouden met een mogelijke uitkering van dividend vanuit PZEM aan haar aandeelhouders. In de Algemene Vergadering

in mei/juni 2023 zal de jaarrekening 2022 ter vaststelling voorliggen en conform het dividendbeleid een besluit worden gevraagd over een concreet dividendvoorstel op basis van het in november 2021 vastgestelde dividendbeleid. De prognose in het dividendbeleid voor 2023 bedraagt € 81 miljoen, plus het resultaat over 2022 (zie bijlage 1) en verhoogd of verlaagd met de aanvullende uitgangspunten in het dividendbeleid, waaronder het effect van een mogelijke verkoop van de Wholesale activiteiten.

Bijlage 1: PZEM Geconsolideerde W&V-rekening 2022 exclusief Evides

Winst-en verliesrekening (bedragen x EUR mio)	Budget 2022
Netto omzet	844,6
Inkoopwaarde van de omzet	(675,7)
Operationale bruto marge	168,9
Vrijval voorziening onrendabele contracten	13,2
Overige bedrijfsopbrengsten	1,5
Bruto marge	183,6
Diensten van derden	(38,0)
Materiaalkosten	(4,2)
Inleenkosten	(4,3)
Personeelskosten	(43,8)
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	(48,2)
Overige bedrijfskosten	(4,1)
Netto bedrijfslasten	(142,7)
Bedrijfsresultaat	40,9
Resultaat niet geconsolideerde deelnemingen	2,5
Operationeel resultaat	43,4
Financiële baten en lasten extern	3,8
Rentedotatie aan voorzieningen	(6,5)
Overige financiële baten en lasten	(0,9)
Financiële baten en lasten	(3,7)
Resultaat voor belastingen	39,7
Vennootschapsbelasting	(5,1)
Resultaat in het jaar	34,6

Bijlage 2: PZEM Geconsolideerd Kasstroomoverzicht 2022 exclusief Evides

Kasstroomoverzicht PZEM Conso	Budget
<i>(bedragen x EUR 1,0 mln.)</i>	2022
Kasstroom uit operationele activiteiten	45,4
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	(38,7)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	(15,9)
ONTWIKKELING KASPOSITIE EXCL. UITZETTINGEN	(9,2)